

5. Uluslararası

16. Ulusal

HEMŞİRELİK

Kongresi

Küresel Değişim Rüzgarları ve Hemşirelik

BİLDİRİ ÖZETLERİ

5 - 8 Kasım 2017 • Litai Otel, Ankara

www.ulusalhemsirelikkongresi2017.org

**5. Uluslararası
16. Ulusal
HEMŞİRELİK KONGRESİ**

5-8 Kasım 2017, Ankara

BİLDİRİ ÖZETLERİ

İÇİNDEKİLER

3-93 Sözel Bildiriler

96-232 Poster Bildiriler

233-236 Yazar Dizini

SÖZEL BİLDİRİLER

S-001

HEMŞİRELERİN FARKLI KÜLTÜRLERDEN BİREYLERE BAKIM VERMEYE YÖNELİK KÜLTÜREL YETKİNLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Didem Kaya¹, Şenay Aras Doğan², Zehra Gölbaşı¹

¹Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

²Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

Problem tanımı: Sağlık/hastalık algısı, sağlık gereksinimleri ve sağlık hizmetlerinin sunum ve kullanım şekli toplumların kültürel yapılarına göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle hemşirelik temelde kültürel bir olgudur. Hastanın kültürel değerleri, inançları ve uygulamaları bütüncül hemşirelik bakımının önemli bir parçasıdır. Küreselleşen dünyada artık hemşirelik mesleği, tüm topluma ve etnik gruplara birey merkezli bakım vermenin gerekliliğini ve sorumluluğunu benimsemiştir. Bundan dolayı, farklı toplumların kültürel gereksinimlerine yanıt verecek kültürel bilgi ve becerilere sahip hemşirelerin yetiştirilmesi giderek önem kazanmaktadır.

Amaç: Bu çalışma hemşirelerin farklı kültürlerden bireylere bakım vermeye yönelik kültürel yetkinliklerini belirlemek için yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı olarak yapılan çalışmanın evrenini, Sivas ilindeki iki hastanede çalışan toplam 968 hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini evrenin belirli olduğu durumda olayın sıklığını incelemek amacıyla yapılacak çalışmalarda örneklem büyüklüğünü belirleme formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Bu durumda örneklem sayısı 278 olarak belirlenmiştir. Her hastane tabaka olarak kabul edilmiş ve tabakalı örnekleme yöntemi ile hastanelerden örnekleme alınması gereken hemşire sayısı belirlenmiştir. Araştırmada veriler literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ve Hemşirelerin Kültürel Yetkinliklerini Belirleme Formu ile toplanmıştır. Hemşirelerin Kültürel Yetkinliklerini Belirleme Formu; hemşirelerin farklı kültürlerden bireylere bakım vermeye yönelik yetkinliklerini belirlemek amacıyla hazırlanmış beşli likert tipinde (tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, hiç katılmıyorum) yirmi dört maddeden oluşmuştur. Araştırmaya başlamadan önce Cumhuriyet Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onay ve çalışmanın yapıldığı hastane yönetimlerinden yazılı izin alınmıştır. Anket formları araştırmacılar tarafından belirlenen sayıda hemşireye dağıtılmış, bireysel olarak doldurularak istenmiştir. Elde edilen veriler SPSS 22.0 yazılım programında veri tabanı oluşturularak değerlendirilmiştir. Sayımla elde edilen veriler frekans dağılımı, ölçümle elde edilen veriler ise ortalama ve standart sapma olarak gösterilmiştir.

Bulgular: Hemşirelerin yaş ortalaması 32.54 ± 7.159 , meslekte çalışma yılı ortalaması 10.86 ± 7.595 olup, %85.6'sı kadın, %74.1'i evli ve %67.6'sının lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin %25.9'u mesleki yaşamları içinde ilçe/köyde çalışmış, %56.1'i ise doğup büyüdüğü ilden başka illerde çalışmıştır. Hemşirelerin %50.7'si sık sık farklı kültürlerden bireylerle karşılaştığını ifade etmiştir. Hemşirelerin farklı kültürlerden bireylere bakım vermeye yönelik kültürel yetkinlikleri ile ilgili verilen ifadelerle katılma durumları incelendiğinde hemşirelerin en yüksek oranda; "Bakım verdiğim bireylere, onların kültürel özelliklerine önem verdiğimi hissettirim (%82)", "Bireylerin kültürel uygulamalarını, sağlıklarına zarar vermeyecekse desteklerim (%78)", "Bakım verdiğim bireyler ile iletişimimde onların kültürel özelliklerine uygun davranırım (%77.3)", "Farklı kültüre sahip bireyler hakkında çalışma arkadaşlarımdan bilgi alırım (%75.9)", "Farklı kültüre sahip bireylere hizmet verirken onların kültürel özelliklerine dikkat ederim (%75.6)" ifadelerine katıldıkları belirlenmiştir. Diğer taraftan hemşirelerin %77.7'sinin "Ortak kültüre sahip bireylerin, benzer davranışlar gösterdiğini düşünürüm", %50.4'ünün "Bakım verdiğim bireylerin kurumun kültürüne uygun davranmasını beklerim", %47.8'inin "Farklı kültüre sahip bireyler ile iletişime geçerken güçlüğ yaşarım", %41'inin "Farklı kültüre sahip bireylerin, kendi kültürel normlarına uygun hareket etmesini beklerim", %38.2'sinin "Farklı kültüre sahip bireylerin davranışlarını kendi kültürümle kıyaslarım" ifadelerine de katıldıkları belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırmadan elde edilen bulgulara göre hemşirelerin sıklıkla farklı kültürel özellikleri olan bireylerle karşılaştıkları, bireylerin kültürel

özelliklerini dikkate alarak bakım vermek istedikleri, ancak bazı noktalarda kültüre özgü bakım vermede güçlük yaşadıkları söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Kültürel yetkinlik, Transkültürel hemşirelik

S-002

KOLOREKTAL CERRAHİ HASTASINDA AMELİYAT ÖNCESİ YAPILAN AROMATERAPİ MASAJININ ANSİYETE VE UYKU KALİTESİNE ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA

Cahide Ayık, Dilek Özden

Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İzmir

Problem tanımı ve Amaç: Kolorektal cerrahi geçiren hastalarda anksiyete ve uyku sorunları, ameliyat öncesi dönemde yaygın görülen bir problemdir. Günümüzde uyku kalitesini artırmak ve anksiyeteyi azaltmak için ilaç tedavisinin yanı sıra aromaterapi masajı gibi bütüncüsel yöntemler de kullanılmaktadır. Ayrıca hemşireler, kanıt dayalı uygulamalarla desteklenen esansiyel yağların kullanımını kapsayan hemşirelik uygulamalarından da sorumludur. Yapılan literatür incelemesinde kolorektal cerrahi ameliyatı öncesi aromaterapi masajıyla yapılan bir çalışmaya rastlanmadığı, kanıt temelli yaklaşım çerçevesinde aromaterapi masajıyla yapılan çalışmaların çelişkili sonuçlar verdiği ve bu konuda daha çok çalışmaya ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Bu çalışmanın amacı, kolorektal cerrahi geçirecek hastalarda ameliyat öncesi dönemde aromaterapi masajının anksiyete ve uyku kalitesi üzerine etkisini incelemektir.

Gereç-Yöntem: Çalışma ön test ve son test modelli olup, araştırmanın örneklemini randomizasyonla belirlenmiş kolorektal cerrahi geçirecek olan 40 çalışma ve 40 kontrol grubu olmak üzere toplam 80 hasta oluşturmuştur. Çalışma grubundaki bireylere "Sırt Masajı Uygulama Rehberi" doğrultusunda ameliyattan önceki akşam %5'lik lavanta yağı (Lavandula Hybrida) ile ameliyat öncesi akşam 19.00-21.00 saatleri ve ameliyat sabahı 06.30-08.00 saatleri arasında on dakika aromaterapi masajı uygulanmıştır. Kontrol grubundaki bireylere herhangi bir girişim uygulanmamış, hastalar ameliyat öncesi dönemde uygulanan hastane prosedürüne uygun standart hemşirelik bakımı almıştır. Veriler, Biyösel Özellikler Tanıtıcı Formu, Richard Campbell Uyku Ölçeği (RCUÖ) ve Durumluk Kaygı Ölçeği (DKÖ) ile elde edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdellik, Ki-Kare testi, iki eş arasındaki farkın önemlilik testi, bağımsız gruplarda t testi, Mann-Whitney U-Testi, Kruskalwallis H testi ve Kolomogorov-Simirnov testi kullanılmıştır.

Bulgular: Ameliyat öncesi başlangıç ölçümlerde çalışma ve kontrol grubu arasında DKÖ ve RCUÖ puan ortalamaları açısından bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Çalışma grubu ile kontrol grubu arasında ameliyat sabahı DKÖ ve RCUÖ puan ortalaması bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ($p < 0.05$) saptanmıştır. Çalışma grubunda aromaterapi masajından sonra ameliyat sabahı DKÖ puan ortalamasının (35.25 ± 6.80) ameliyat öncesi akşama (42.25 ± 9.32) göre düştüğü, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p < 0.05$) belirlenmiştir. Benzer şekilde aromaterapi masajı sonrasında, ameliyat sabahı RCUÖ puan ortalamasının (66.82 ± 17.98) ameliyat öncesi akşama (46.02 ± 18.42) göre arttığı, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p > 0.05$) saptanmıştır.

Sonuç: Kolorektal cerrahi geçiren hastalarda ameliyat öncesi dönemde lavanta yağıyla uygulanan aromaterapi masajının anksiyete düzeyini azalttığı, uyku kalitesini artırdığı söylenebilir. Hasta memnuniyetini artırmak ve sonuçlarını iyileştirmek amacıyla ameliyat öncesi dönemde aromaterapi masajı yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Aromaterapi Masajı, Anksiyete, Uyku Kalitesi, Kolorektal Cerrahi

S-003

LOMBER DİSK HERNİSİ NEDENİYLE AMELİYAT OLAN HASTALARDA BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİMİN ETKİNLİĞİNİN BELİRLENMESİ**Zühal Erdoğan, Hülya Bulut***Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Ankara*

Araştırma lomber disk hernisi nedeniyle ameliyat olan hastalara verilen bilgisayar destekli eğitimin bilgi düzeyi, anksiyete düzeyi, taburculuk sonrası yaşanan sorunlar ve fonksiyonel yetersizlik düzeyi üzerine etkisini belirlemek amacıyla ön test son test düzeninde randomize kontrollü girişimsel çalışma olarak yapılmıştır. Araştırmaya 31 deney, 31 kontrol olmak üzere toplam 62 hasta alınmıştır. Verilerin toplanmasında; Hasta Tanıtım Formu, Bilgi Değerlendirme Formu, Oswestry Özürlülük İndeksi, Durumluk-Süreklilik Anksiyete Ölçeği, Taburculuk Sonrası Yaşanan Sorunları Belirleme Formu, Günlük Yaşam Aktiviteleri Değerlendirme Formu, Bel Fıtığı Hasta Eğitim Sitesi Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Deney grubundaki hastalara bel fıtığı hasta eğitim sitesi üzerinden eğitim ve danışmanlık uygulanmıştır. Kontrol grubundaki hastalara ise içeriği bel fıtığı hasta eğitim sitesi ile birebir aynı olan eğitim kitapçığı verilmiştir. Soru formları ameliyat sonrası 15 gün, 1. ve 3. ayda tekrar uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik hesabı, ortalama, ortanca, Ki Kare, Fisher Exact, Friedman's Two way Anova, Bağımsız T Testi, Mann-Whitney U Testi, Wilcoxon Testi ve Repeated Measures Anova testleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, deney grubundaki hastaların ameliyat sonrası 15. gün, 1. ve 3. ayda bilgi puanlarının ve fonksiyonel kapasitelerinin kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu ve daha az anksiyete yaşadıkları belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmelerde, gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p < 0.05$) saptanmıştır. Araştırmamızda lomber disk hernisi nedeniyle ameliyat olan hastalarda bilgisayar destekli eğitim uygulanan hastaların sadece eğitim kitapçığı verilerek takip edilen hastalara göre bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu, fonksiyonel kapasitelerinin daha fazla olduğu ve daha az anksiyete yaşadıkları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, lomber disk hernisi nedeniyle ameliyat olan hastalarda bilgisayar destekli eğitimin yaygınlaştırılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: bilgisayar destekli eğitim, hasta eğitimi, lomber disk hernisi

S-004

JİNEKOLOJİK KANSERLİ KADINLARDA WATSON'IN İNSAN BAKIM KURAMINA TEMELLENDİRİLMİŞ HEMŞİRELİK BAKIMININ SEMPTOM YÖNETİMİ, UMUDU DESTEKLEME VE YAŞAMDA ANLAM BULMAYA ETKİSİ**Gamze Teskereci¹, Hatice Balcı Yangın¹, Özen Kulakaç²**¹*Akdeniz Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya*²*Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun*

Problem Tanımı ve Amaç: Birey kanser gibi yaşamı tehdit eden bir hastalık tanısı aldığı anda umutsuzluk yaşayabilmekte ve ölüme bir adım daha yaklaştığını hissederek yaşamının anlamını sorgulayabilmektedir.

Bu çalışma ile, jinekolojik kanser tanısı alan kadına verilen Watson'ın İnsan Bakım Kuramı'na temellendirilmiş hemşirelik bakımının, kemoterapi semptomlarına, umut ve yaşamda anlam bulma düzeylerine etkisini belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma nicel ve nitel yaklaşımın birlikte kullanıldığı karma yöntem araştırmadır. Nicel aşama, 26 girişim, 26 kontrol olmak üzere 52 jinekolojik kanser tanısı alan kadınla randomize kontrollü olarak yürütülmüştür. Müdahale grubuna beş hafta süre ile Watson'ın İnsan Bakım Kuramı'na temellendirilmiş hemşirelik bakımı verilmiştir. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Kemoterapi Semptom Değerlendirme Ölçeği, Herth Umud Ölçeği ve Yaşam Tutum Profili Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Nicel verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve nonparametrik testler kullanılmıştır. Nitel aşama ise, girişim grubundaki 15 kadınla

yürütülmüştür. Nitel veriler yapılandırılmış görüşme formu ile derinlemesine bireysel görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Veriler Graneheim ve Lundman'ın içerik analizine göre değerlendirilmiştir.

Bulgular: Nicel veriler incelendiğinde, müdahale sonunda girişim grubundaki kadınlarda bazı kemoterapi semptomlarının sıklığının, şiddetinin ve rahatsızlık derecesinin, kontrol grubundaki kadınlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azalmıştır. Ayrıca girişim grubundaki kadınların Herth Umud Ölçeği ve Yaşam Tutum Profili Ölçeği toplam puan ortalamaları, kontrol grubundaki kadınlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artmıştır ($p < 0.05$).

Nitel verilerin analizi sonucunda "varoluşsal kaygı", "denge arayışı", "eylemde olma:umutla umutsuzluk arasında", "otantik varoluş" ve "otantik bakım" olmak üzere beş kategori, "yaşayan bilir", "sorgulama", "değişim", "yeniden yapılanma", "baş etme", "öğretiler-kazanımlar", "umduğumuz: kalpten bakım", "bulduğumuz: kalpten bakım" olmak üzere sekiz ana tema ortaya çıkmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Watson'ın İnsan Bakım Kuramı'na temellendirilmiş hemşirelik bakımının kadınların kemoterapi semptomlarından bazılarını yönetmelerini sağladığı, umut ve yaşamda anlam düzeylerini arttırdığı saptanmıştır. Klinikler için Watson'ın İBK'na temellendirilmiş hemşirelik bakım rehberlerinin hazırlanması ve rehberlerin kullanımının bakım sonuçlarına etkisinin değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: jinekolojik kanserler, kemoterapi, umut, yaşamın anlamı, hemşirelik, hemşirelik teorisi

S-005

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN YANIK KONUSUNU ÖĞRENMESİNDE ALTI DÜŞÜNME ŞAPKA TEKNİĞİNİN ETKİSİ**Mevlûde Karadağ¹, Müjgan Onarıcı²**¹*Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara*²*Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Çankırı*

Problem Tanımı: Yanık; ısı, elektrik akımı, kimyasal maddeler ve radyoaktif ışınlar ile meydana gelen doku travmasıdır. Yanıklar, oluşturdukları mortalite ve morbidite sebebi ile insanlar için büyük bir problem teşkil etmekte olup, yanıklı hastaların etkili tedavi ve bakıma gereksinimleri vardır. Sağlık bakımında meydana gelen köklü ve hızlı değişiklikler, teknolojikteki yenilikler, sağlıklı yükseltmek ve bireylerin iyilik halini artırmak için yapılan çalışmalar hemşirelerin çağdaş bilgi ve uygulamaları kavramalarını, yaşam boyu öğrenme prensiplerini benimsemelerini, edinilen yeni bilgi ve becerileri birey, aile ve toplumun sağlık bakımında kullanabilmelerini gerektirmektedir. Günümüzde bilgi üretim hızının artması, eğitim ve öğretimde uygulanan geleneksel öğretim yöntemlerinin yetersiz kaldığını ve yeni öğrenme yöntem, teknik ve stratejilerinin uygulanmasının da zorunlu olduğunu göstermektedir.

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin yanık konusunu öğrenmesinde altı düşünme şapka tekniğinin etkisini belirlemek amacıyla deneysel olarak planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma evrenini; yükseköğretime giriş puanları birbirine yakın iki üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılı bahar yarıyılında Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersine kayıt yaptıran 132 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmevi, araştırmaya katılmayı kabul eden ve derse o gün devam eden öğrenciler çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırmanın deney grubunu araştırmacılarından birinin görev aldığı bölümün öğrencileri (n=54 kişi) oluşturmuş olup, kontrol grubunu (n=39) ise grupların birbirlerini etkilememesi amacıyla başka bir üniversitenin öğrencileri oluşturmuştur. Kontrol grubuna klasik anlatım yöntemiyle yanıklı hasta bakımı konusu anlatılmış olup, deney grubuna ise altı şapka tekniği ile alanında uzman olan araştırmacı tarafından konu anlatılmıştır. Veriler; her iki gruba da teorik konu anlatımından hemen önce "Kişisel Bilgiler Formu" ve "Yanıklı Hasta Bakımı Bilişsel Düzey Değerlendirme Testi-YHBBDDT" ön test olarak, teorik eğitimden iki hafta sonra YHBBDDT son test olarak tekrar uygulanarak toplanmıştır. Ayrıca deney grubuna teorik dersin sonunda, öğrencilerin altı düşünme şapka

teknikğine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla "Altı Düşünme Şapkası Etkinliğine Yönelik Öğrenci Görüşleri" testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler tanımlayıcı istatistikler, Mann Whitney U Testi ve Wilcoxon Sign Testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Deney ve kontrol gruplarının grup içi yapılan analiz sonuçlarında; deney grubunun YHBBDDT ön test puanı son test puanına göre anlamlı derecede düşük tespit edilmiş olup ($p < 0.05$), kontrol grubunun YHBBDDT ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$). Deney grubunun YHBBDDT ön test puanı kontrol grubuna göre anlamlı derecede düşük tespit edilmiş olup ($p < 0.05$), YHBBDDT son test puanları bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$). Aynı zamanda ön test-son test puanları açısından deney grubunda YHBBDDT test puanında artış olurken, kontrol grubunda azalma görülmektedir ($p < 0.05$). Ayrıca deney grubu öğrencilerinin tamamı (%100) Altı Düşünme Şapkası Tekniği ile yanıklı hasta bakımını öğrenmenin öğretici olduğunu belirtmiş ve %94.34'ü tekniğin diğer konuların öğretiminde de kullanılması gerektiğini önermişlerdir.

Sonuç: Yanık konusunun altı düşünme şapkası tekniği ile öğretimi sonrasında öğrencilerin başarı durumunun klasik yöntemle yapılan öğretime oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiş olup, bilginin kalıcılığında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca dayanarak, altı düşünme şapkası tekniğinin hemşirelik eğitiminde alternatif bir teknik olarak kullanımı önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Altı düşünme şapka tekniği, hasta bakımı, hemşirelik eğitimi, yanıklar.

S-006

DOĞUM-KADIN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ DERSİ SİMÜLASYON LABORATUARI UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN KLİNİK STRES, ÖZGÜVEN VE UYGULAMADAN MEMNUNİYET DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Ayten Şentürk Erenel¹, Şengül Yaman¹, Mehtap Uzun Aksoy², Esra Arslan Gürcüoğlu¹, Sıdika Pelit Aksu¹, Filiz Ünal Toprak³, Canan Uçakçı Asaloğlu¹

¹Gazi Üniversitesi, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Eskişehir

³Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

Problem tanımı ve Amaç: Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları hemşireliğinde simülasyon uygulamaları bir kadının yaşamı boyunca karşılaşılabileceği rutin veya acil obstetrik-jinekolojik durumlara yönelik girişimsel ve davranışsal becerilerin eğitimi, uygulaması, değerlendirilmesi veya araştırılması konularını kapsamaktadır. Doğum ve kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği alanında simülasyon kullanımı tüm öğrencilere klinik eğitim öncesi uygulama fırsatı vererek, el becerisi kazanmalarına ve oluşturulmuş senaryolarla klinikte karşılaşılabilecekleri durumları tanıma ve uygun müdahalede bulunma fırsatı vermektedir. Bu çalışmada da doğum-kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi simülasyon laboratuvarı uygulamalarının öğrencilerin klinik stres, özgüven ve klinik uygulamadan memnuniyet düzeyleri üzerine etkisinin belirlenmesi amacıyla deneysel olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma, deney ve kontrol gruplu, ön test-son test tasarımı deneysel bir çalışma olarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, hemşirelik bölümü 3. Sınıf Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersine kayıt yaptıran 122 öğrenci (58 deney, 64 kontrol) oluşturmuştur. Araştırmada, deney grubu öğrencilerine klinik eğitim öncesi, öğrencilerden geliştirilmesi beklenen her beceriye özel teorik ders verildikten sonra oluşturulan simülasyon laboratuvarında, araştırmacılar tarafından hazırlanan doğum-kadın sağlığı ve hastalıklarına özel senaryolar eşliğinde demonstrasyon ve role-play yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubu öğrencilerine aynı öğretim üyeleri tarafından

teorik dersler verilmiş ancak senaryolar eşliğinde simülasyon eğitimi verilmeksizin klinik öğretime başlamışlardır. Her iki şubedeki öğrencilere klinik uygulamanın ilk günü ön test ve son günü son testler uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında öğrencilerin sosyodemografik verilerini sorgulayan anket formu, Pagana Klinik Stres Anketi, Özgüven Ölçeği ve Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği-Öğrenci Memnuniyeti Alt Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama formları tüm öğrencilere klinik öğretimin ilk günü ve son günü olmak üzere uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde değerleri, paired-sample t testi ve Wilcoxon testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Deney grubundaki öğrencilerin stajın sonundaki memnuniyet alt ölçeği puanları staj başlangıcından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşük bulunurken; kontrol grubundaki öğrencilerde farklılık yoktur. Deney grubunun son test klinik öğrenim çevresi-memnuniyet alt ölçeği puanı, kontrol grubunun puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşüktür. Kontrol grubundaki öğrencilerin staj sonundaki pagana klinik stres anketi puanları, staj başlangıç puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Deney grubundaki öğrencilerin ise pagana klinik stres anketi puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur. Deney grubunun pagana klinik stres anketi son test puanları, kontrol grubunun puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşüktür. Çalışmamızda kontrol grubundaki öğrencilerin stajın sonundaki öz güven puanları, staj başlangıcından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Deney grubundaki öğrencilerin ise öz güven ölçeği ön test-son test puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur. Ancak istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte deney grubundaki öğrencilerin ön test puanlarının kontrol grubundan yüksek olduğu (Deney: 126,53±13,28; Kontrol: 124,58±18,27); son test puanları açısından ise birbirlerine yakın puanlar (Deney: 127,09±14,36; Kontrol: 128,83±17,11) aldıkları gözlenmiştir.

Sonuç: Çalışmamızda simülasyonla öğrenim gören öğrencilerin tamamına yakınının simülasyonla verilen eğitimin kendilerine katkısı olduğunu düşündüğü, simülasyon eğitiminin öğrencilerin klinik memnuniyetini ve klinik stresini düşürdüğü, özgüveni ise etkilemediği saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda; Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği öğretiminde senaryolar eşliğinde simülasyon eğitiminden yararlanılması, öğrencilerin simülasyon eğitiminde öğrendiklerini klinikte uygulayabilmeleri ve memnuniyetlerinin düşmemesi için klinik ortamların yeniden düzenlenmesi ve araştırmacının farklı örneklem gruplarında tekrarlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğum-kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği, klinik stres, özgüven, simülasyon, uygulama memnuniyeti

S-007

SANTRAL VENÖZ KATETER GİRİŞİMİ VE BAKIMINDA REHBERE DAYALI UYGULAMA PAKETİNİN KATETERLE İLİŞKİLİ ENFEKSİYON ÜZERİNE ETKİSİ

Burcu Kübra Süha, Şerife Karagözoğlu

Cumhuriyet Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Sivas

Problem Tanımı: Santral venöz kateterler hastaların sağlık durumlarının iyileştirilmesinde önemli avantajlar sağlarken, Kateter ilişkili Kan Dolaşım Enfeksiyonları (KİKDE), kanama ve tromboz gibi komplikasyonların da başlıca nedeni olabilmektedir. KİKDE yoğun bakım ünitelerinde yaşanan en önemli sorunlardan biridir. Santral kateterler, ölümlü sonuçlanan kan dolaşımı enfeksiyonuna neden olmaktadır. Bu enfeksiyonları önlemek için SVK yerleştirme, kullanım ve bakım aşamalarında alınması gereken önlemler ve uyulması gereken kurallar birçok ulusal ve uluslararası rehberlerde ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Bu rehberlerin başında CDC'nin önerdiği rehber gelmektedir. Rehberlerde enfeksiyonların önlenmesi ve hasta bakımına yönelik uyulması gereken kurallar çerçevesinde güncel yaklaşımlardan birisi olan Uygulama/Bakım Paketleri (Care Bundle)'ne vurgu yapılmaktadır. Uygulama Paketleri teker teker uygulanmaları halinde hastanın iyileşme sürecine ve sonuçlarına olumlu yönde katkı sağladığı bilimsel olarak kanıtlanmış bazı girişim ve müdahalelerin, ayrı ayrı uygulanmalarına oranla daha iyi sonuçlar elde etmek için bir paket halinde, eş zamanlı ve eksiksiz olarak uygulanmasını kapsar.

Amaç: Bu araştırma, anestezi yoğun bakım ünitesinde takip ve tedavi alan hastalarda santral venöz kateter uygulanması ve bakımında rehberle dayalı uygulama paketinin hastalarda meydana gelebilecek kateterle ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonu üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma, retrospektif özellikte ve yarı deneysel niteliktedir. Araştırmanın örneklemini bir Araştırma ve Uygulama Hastanesi Anestezi ve Reanimasyon Yoğun Bakım Ünitesi'nde Aralık 2015-Haziran 2016 tarihleri arasında araştırmaya katılma kriterlerini sağlayan 58 hasta oluşturmuştur. Rehberle dayalı uygulama ve bakım paketi, yoğun bakımda araştırmacının denetiminde uygulanmış ve günlük olarak kan dolaşımı enfeksiyonu açısından hastalar değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmanın uygulama döneminde yoğun bakım ünitesindeki santral venöz kateter takılan toplam hasta sayısı 218 olup, bu kapsamda bir önceki döneme ait toplam hasta sayısı ise 264'dür. Her iki döneme ait hasta günü incelendiğinde, uygulama dönemindeki toplam hasta günü 3982 iken, bir önceki döneme ait hasta günü 4215'dir. Hastane Enfeksiyon Kontrol Komitesinden alınan veriler doğrultusunda, yoğun bakım ünitesinde çalışmaya başlamadan önceki 6 aylık dönem verileri değerlendirilmesinde, santral venöz kateter kullanımının 4215 kateter günü, santral venöz kateter kullanım oranının 0.74 ve kateterle ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonu oranının 10.59/1000 kateter günü olduğu belirlenmiştir. Araştırma dönemi olan 6 aylık süre boyunca ise santral venöz kateter kullanımının 3311 kateter günü olduğu, santral kateter kullanım oranının 0.83 ve kateterle ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonu oranının da 5.74/1000 kateter gününe düştüğü tespit edilmiştir. Çalışmaya başlamadan önceki 6 aylık sürede 33 hastada kateter ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonu görülmüşken, çalışmaya başladıktan sonraki 6 aylık dönemde bu sayı 19 hastaya düşmüştür.

Araştırmadan elde edilen veriler ile bir önceki dönemin verileri karşılaştırıldığında, rehberle dayalı uygulama ve bakım paketinin kateterle ilişkili kan dolaşımı enfeksiyon hızını 10.59/1000'den 2.88/1000'e düşürdüğü ve bu azalmanın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür.

Sonuç: Rehberle dayalı bakım paketi enfeksiyonu azaltmada etkin ve kullanışlı bir yöntemdir. Araştırmalardan elde edilen veriler doğrultusunda yoğun bakımlarda ve servislerde, kateterle ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonunu azaltmak amacıyla kullanımı önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kateterle ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonu (KİKDE), yoğun bakım ünitesi, bakım paketi, hemşirelik bakımı

S-008

TÜRKİYE'DE ONKOLOJİ HEMŞİRELİĞİNİN DEĞERLERİ

Aslıhan Akpınar¹, Sevcan Atay Turan², Fatma Gündoğdu³, Nermin Ersoy¹

¹Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Kocaeli

²Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya

³Özel Güven Hastanesi, Ankara

Problem Tanımı: Onkoloji hemşireliğinde meslekideğerler kanser bakımına ilişkin hedeflere ulaşmada ve kişisel gelişim için yol gösterici olmaktadır. Meslek değerleri de içinde bulunulan toplumun, topluluğun ya da grubun hassasiyetlerine, kültürüne ve ihtiyaçlarına göre değişebilmektedir.

Amaç: Ülkemizde onkoloji hemşirelerinin kanser hemşireliği için yol gösterici olacağına inandıkları değerlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma Mart – Aralık 2010 tarihleri arasında Onkoloji Hemşireliği Derneği (OHD) üyeleri, onkoloji hemşireliği sertifikalı kursları katılımcıları ve onkoloji kliniklerinde görev yapan hemşirelerle yürütülmüştür. Araştırma formları posta, e-posta ya da elden teslim alınmıştır.

Formun ilk bölümünde onkoloji hemşirelerine cinsiyet, yaş, çocuk sahibi olma, dini görüş olmak üzere sosyo-demografik özellikleri; mesleki deneyim ve onkoloji deneyimi, mesleği sevip sevmeme, OHD üyeliği ve sertifika sahibi olup olmamadan oluşan mesleki özellikleri sorulmuştur. İkinci bölümde araştırmacılar tarafından literatür taramasıyla elde edilen OHD için önerilen altı değer açıklamalarıyla yer almıştır. Üçüncü bölümde onkoloji hemşireleri etik kodlarından araştırmacılar tarafından çıkarılmış on değer yer almıştır. Son bölümde ise Ulusal Hemşirelik etik kodundan araştırmacılar tarafından çıkarılan değerler yer almıştır.

Onkoloji hemşirelerinden bu değerlerin kendileri için önemini dörtlü Likert skalası ile (0=önemi yok; 1=az önemli; 2=önemli; 3=çok önemli) değerlendirmeleri istenmiştir.

Bulgular: Çalışmamıza 521 onkoloji hemşiresi katılmış olup, katılanların yaş ortancası 30 (19-52) yaş ortalaması 31,7±6,7'dir. Mesleki deneyim yılı ortancası 9 yıl (3 ay - 33 yıl) onkoloji hemşireliği deneyim yılı ortancası ise 3,7 yıldır (1 ay – 25 yıl).

Onkoloji hemşireleri sırasıyla yenilikçilik, mükemmellik, bütünlük, hemşire savunuculuğu, hasta savunuculuğu ve kapsayıcılık değerlerine önem vermiştir.

Yenilikçilik değerine verilen önem ile onkoloji deneyimi (p=,006), meslek sevgisi (p=,013) ve OHD üyeliği (p=,005) arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki vardır. Yenilikçilik değerine onkoloji deneyimi beş yılın üstünde olan, mesleğini seven ve OHD üyesi olan onkoloji hemşireleri daha fazla önem vermektedir.

Bütünlük ve hemşire savunuculuğu değerlerine verilen önem OHD üyesi olmaktan etkilenmektedir (sırasıyla, p=,007; p=,048). Her iki değere de OHD üyeleri daha fazla önem vermektedir.

Çalışmaya katılan hemşirelerin onkoloji hemşireliği için önemli buldukları etik kodlar tercih ağırlığına göre; yenilikçilik, aydınlatılmış onam, bireye saygı, sadakat, hasta eğitimi, hasta yararı, doğru bilgi, karara saygı, adil paylaşım, dürüstlüktür.

Onkoloji hemşireliği için en önemli buldukları yenilikçilik değeri tercihi hemşirenin cinsiyeti (p=,029), onkoloji deneyimi (p=,014) ve OHD üyesi olmasına göre farklılaşabilmekteydi (p<,001). Bu değere kadınlar, beş yılın üstünde deneyimi olanlar ve OHD üyeleri daha fazla önem vermektedir.

Onkoloji hemşirelerinin ikinci sırada önem verdiği aydınlatılmış onama verilen önem onkoloji deneyimi (p=,017), meslek sevgisi (p=,028) ve OHD üyeliğinden (p=,004) etkilenmektedir. Bu değere beş yıldan çok deneyimi olanlar, mesleğini sevenler ve OHD üyeleri daha fazla değer vermiştir.

Üçüncü sıradaki bireye saygı değerine verilen önem çocuk sahibi olmaktan etkilenmekte (p=,021), çocuk sahibi olanlar bu değere daha çok önem vermektedir.

Hasta eğitimine OHD üyeleri daha fazla önem vermektedir (p=,002).

Hasta yararı kadınlarda ve OHD üyeleri daha fazla önem vermektedir (p=,033, p=,045).

Doğru bilgi, karara saygı ve adil paylaşım kadınlar erkeklerden daha fazla önem vermektedir (p=,021, p=,045, p=,016).

Adil paylaşımına verilen önem aynı zamanda eğitim yılı arttıkça artmaktadır (p=,046).

Sonuç: Belirlenen değerler, Avrupa ve Amerika kanser hemşirelerinin değerleri ile benzerlik gösterse de kültürümüz ve toplumumuz açısından farklı değerleri de içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Onkoloji hemşireliği, değerler, etik

S-010

İNSÜLİN KULLANMAYA YENİ BAŞLAYAN HASTALARDA DİYABET EĞİTİMİNİN BEDEN KİTLE İNDEKSİ ÜZERİNE ETKİSİ

Zehra Çelik¹, Mukadder Mollaoğlu²

¹Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi, Endokrinoloji Anabilim Dalı, Sivas

²Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği, Sivas

Amaç: Bu araştırma, insülin kullanmaya yeni başlayan hastalarda diyabet eğitiminin beden kitle indeksi üzerine etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Yarı deneysel olan bu araştırmanın örneklemini Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi Endokrinoloji Kliniği ve Polikliniğine başvuran, dahil edileme kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 80 [(40 hasta Girişim Grubu (GG), 40 hasta Kontrol Grubu (KG)] diyabetli hasta oluşturmuştur. Veriler; Kişisel Bilgi Formu (KBF) ve Hastalık Bilgisi ve Metabolik Gösterge Formu (HBMGF) ile elde edilmiştir. Başlangıçta her iki gruba uygulanan KBF ve HBMGF arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmemiştir (p<0.05). Ayrıca, eğitim öncesi GG ve KG arasında boy, kilo, beden kitle indeksi göstergelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı da belirlenmiştir (p<0.05). Girişim grubuna

Erişkin Diyabetli Bireyler İçin Eğitim Seti (EDBİES) kapsamındaki konularla ilgili toplam iki seansta üç ay arayla eğitim verilmiştir. KK'na ise eğitim EDBİES kapsamında yer alan konularla ilgili eğitim verilmemiş rutin tedavi ve bakımları sürdürülerek sadece insülin eğitimi verilmiştir. Çalışmaya alınan hastaların 24 hafta sonra HBMGF ve metabolik kontrol değişkenleri yeniden değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri SPSS 22.0 paket programında değerlendirilmiştir. Kolmogorof Simirnov Testi, İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi, Eşler Arası Farkın Önemlilik Testi ve Khi-Kare Testi kullanılmıştır. Araştırma, ilgili kurumların izni ve Cumhuriyet Üniversitesi Etik Kurul onayı alınarak yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmanın sonunda GG'ndaki bireylerin KG'ndaki bireylere göre daha az hipoglisemi yaşadıkları, diyetlerine daha çok dikkat ettikleri ve daha fazla egzersiz yaptıkları belirlenmiştir. GG'ndaki bireylerin BKİ'lerinde anlamlı bir değişiklik olmazken (30,92 kg/m²; 30,81 kg/m²). KG'ndaki bireylerin BKİ'lerinde istatistiksel olarak anlamlı bir artış olmuştur (32,81 kg/m²; 34,44 kg/m²). Eğitimden 24 hafta sonra GG'ndakilerin 0,375 kilo kaybettikleri, KG'ndakilerin ise 4,200 kilo aldıkları saptanmıştır.

Sonuç: İnsülin tedavisine başlanan hastalara insülin uygulama eğitiminin yanı sıra diyet, egzersiz, hipoglisemi yönetimi gibi yaşam tarzı değişiklikleri konularında eğitim verilerek hastaların kilo almasının önlenilebileceği hatta kilo kaybı sağlanabileceği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden kitle indeksi, diyabet eğitimi, İnsülin tedavisi, kilo alımı

S-011

ERİŞKİNLERİN ANNE SÜTÜ İLE İLGİLİ ALGILARI

Özge Eren¹, Nursan Çınar²

¹Samsun Çarşamba Devlet Hastanesi, Samsun

²Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sakarya

Giriş-Amaç: Sağlıklı bir emzirme sürecinin başlatılması ve sürdürülmesinde annenin; eş, arkadaş, aile büyükleri, akraba ve sağlık profesyonelleri tarafından desteklenmesi ve toplumun anne sütünün üstünlükleri ve faydaları konusunda farkındalığının artırılması gerekmektedir. Bu çalışma, erişkin bireylerin anne sütü ile ilgili algıları belirlemede kullanılabilecek "Erişkinlerin Anne Sütü ile İlgili Algı Ölçeği" nin geliştirilmesi, geçerlilik güvenilirliğinin test edilmesi, sadece annelerin değil tüm toplumun anne sütü ve emzirme ile ilgili eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi ve toplumun anne sütü ve emzirme hakkında daha bilinçli olmasına katkı sağlamak amacı ile gerçekleştirildi.

Gereç-Yöntem: Metodolojik ve analitik özellikle planlanan araştırma, benzer sosyo-ekonomik düzeydeki üç aile sağlığı merkezinde Mart-Haziran 2015 tarihleri arasında yapıldı. Çalışmanın örneklemini ölçek geliştirilmesinde 330, çalışma grubunda 1750 erişkin birey oluşturdu. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu ve literatür doğrultusunda hazırlanan "Erişkinlerin Anne Sütü ile İlgili Algı Ölçeği" isimli 5'li Likert tipi ölçek ile toplandı. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi Lisrel Paket programı aracılığı ile yapıldı. Ölçeğin güvenilirliği test-tekrar test güvenilirliği, madde-toplam puan korelasyonu ve iç tutarlılık analizi ile belirlendi. Çalışma grubuna ait veriler bilgisayarı ortamında SPSS 21 paket programı kullanılarak değerlendirildi. Değerlendirilmede Kruskal - Wallis H Testi ve Mann - Whitney U Testi kullanıldı.

Bulgular: Geliştirilen ölçeğin erişkinlerin anne sütü ile ilgili algılarını belirlemede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görüldü. Çalışma grubundaki katılımcıların yaş ortalamasının 34,63±10,84 saptandı. Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0,93 bulundu. Araştırmaya katılan erişkinlerin ölçekten aldıkları toplam puan ortalamasının 120,94±16,74 olduğu belirlendi.

Sonuç: Geliştirilen "Erişkinlerin Anne Sütü ile İlgili Algı Ölçeği" nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu tespit edildi. Bireylerin ölçekten aldıkları puanın ortalamasının üzerinde olduğunu ancak anne sütü ile ilgili algılarının geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşıldı.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Sözcükler: Erişkin Bireyler, Anne Sütü, Emzirme, Algı, Ölçek Geliştirme.

S-012

YOĞUN BAKIM HASTALARINDA GÖRÜLEN VENTİLATÖR İLİŞKİLİ PNÖMONİNİN AZALTILMASINDA HEMŞİRELERE VERİLEN EĞİTİMİN ETKİNLİĞİ

Hatice Öner Cengiz¹, Nevin Kanan²

¹KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı

²İstanbul Üniversitesi, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Giriş ve Amaç: İnvaziv mekanik ventilasyon uygulanan hastalarda, entübasyondan 48 saat sonra ortaya çıkan Ventilator İlişkili Pnömoni, yoğun bakımda ve hastanede yatış süresini uzatmakta, morbidite ve mortaliteyi arttırmaktadır. Araştırma, yoğun bakım hemşirelerine Ventilator İlişkili Pnömoni'ye ilişkin uygulanan planlı eğitimin, Ventilator İlişkili Pnömoni insidansı üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Araştırma, 01.01.2015-30.01.2016 tarihleri arasında, İstanbul'daki 5 hastanede bulunan toplam 9 üçüncü düzey Erişkin Yoğun Bakım Ünitesi'nde, yarı deneysel (randomize olmayan gruplarda ön test son test-kontrol gruplu tasarımı) olarak yapıldı. Deney grubu'na altı Yoğun Bakım Ünitesi'nde bulunan 60, kontrol grubu'na ise üç Yoğun Bakım Ünitesi'nde bulunan 49 hemşire alındı. Deney grubundaki hemşirelere altı ay aralıklarla, iki kez Ventilator İlişkili Pnömoni'ye ilişkin eğitim uygulandı. Veriler; "Tanıtıcı Bilgi Formu", "Ventilator İlişkili Pnömoni Bilgi Testi", "Ventilator İlişkili Pnömoni Gelişimini Önleyici/Azaltıcı Girişimleri Uygulanma Durumu" ile toplandı, ilgili Yoğun Bakım Ünitelerinin 2014 ve 2015 yıllarına ilişkin Ventilator İlişkili Pnömoni insidansları karşılaştırıldı.

Bulgular: Deney grubunda son ölçümde, hemşirelerin bilgi düzeyi puan ortalamaları, kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksekti (p<0,05). Deney grubunun Ventilator İlişkili Pnömoni gelişimini önleyici/azaltıcı girişimleri uygulanma durumu son ölçüm puan ortalaması, ilk ve ikinci ölçümden; kontrol grubunun son ölçüm puan ortalaması ise ilk ölçüm ortalamasından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksekti (p<0,05). Deney grubunda, Ventilator İlişkili Pnömoni gelişimini önleyici/azaltıcı on dört girişimden dokuzunun, kontrol grubunda ise yalnızca üçünün uygulama düzeyinin istatistiksel olarak önemli oranda arttığı saptandı (p<0,05). Ancak, deney ve kontrol grubundaki hemşirelerin, son ölçümde, Ventilator İlişkili Pnömoni gelişimini önleyici/azaltıcı girişimleri uygulama düzeylerinin toplam puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı değildi (p>0,05). Her iki grupta yer alan Yoğun Bakım Üniteleri'nin, 2015 yılı Ventilator İlişkili Pnömoni insidansı ortalamaları, 2014 yılına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşüktü (p<0,05).

Tartışma ve Sonuç: Ventilator İlişkili Pnömoni'ye ilişkin hemşirelere verilen eğitimle, hemşirelerin bilgi ve önleyici/azaltıcı girişimleri uygulama düzeyleri artabilir, Yoğun Bakım Üniteleri'nin Ventilator İlişkili Pnömoni insidansı azalabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Enfeksiyon Kontrolü, Hemşirelik, Ventilator İlişkili Pnömoni, Yoğun Bakım.

S-013

DİZ VE KALÇA OSTEOARTRİTİ OLAN BİREYLERDE AKUATİK EGZERSİZ PROGRAMININ AĞRI, TUTUKLUK, FİZİKSEL FONKSİYONLARDA ZORLANMA VE ÖZ ETKİLİLİK ÜZERİNE ETKİSİ

Tülay Kars Fertelli¹, Mukadder Molaoğlu¹, Özlem Şahin²

¹Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Sivas

²Cumhuriyet Üniversitesi, Tıp Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Bölümü, Sivas

Ağrı ve tutukluk bireyin günlük fiziksel fonksiyonlarını yaparken yaşadığı zorlukların en önemli nedenidir. Bu belirtiler, eklem ağrısı ve tutukluğunun artmasına, kas güçsüzlüğü ve kilo alımına neden olmaktadır. Bu durum dejeneratif sürecin kısır bir döngü şeklinde sürmesine yol açmaktadır. Bu döngünün bozulmasında hemşirelerin, ağrının rahatlatılması, fizik aktivitenin artırılması, öz etkililiğin geliştirilmesi gibi önemli

sorumlulukları vardır. Egzersiz, bu sorumlulukları yerine getirmek için önemli bir araçtır. Özellikle son yıllarda suyun hidrostatik etkisi, kaldırma kuvveti gibi birçok etkisinden dolayı hemşirelerin bakımında akuatik egzersize yer vermesi gerektiği bildirilmektedir. Bu nedenle çalışma, Diz ve Kalça OA'sı olan bireylerde akuatik egzersiz programının ağrı, tutukluk, fizik fonksiyonlarda zorlanma ve öz etkililik üzerine etkisinin değerlendirilmesi amacıyla deneysel olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışmanın örnekleme, diz ve kalça osteoartrit tanılı 120 birey (60'ı çalışma; 60'ı kontrol grubu) alınmıştır. Verilerin toplanmasında ACR kriteri, Tanıtıcı Bilgi Formu, WOMAC Osteoartrit İndeksi ve Artritlerde Öz Etkililik Ölçeği (üç kez) kullanılmıştır. Çalışma grubuna haftada üç gün, 40 dakika, sekiz hafta akuatik egzersiz programı uygulanmıştır. Kontrol grubunu oluşturan bireylere ise yapılması gereken egzersizler anlatılmış ve egzersizler broşür şeklinde verilmiştir. Verilerin analizinde; frekans, yüzde, kare testi, Khi-kare testi, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi, tekrarlı ölçümlerde varyans analizi ve Bonferroni testi kullanılmıştır.

Bulgular: Kontrol grubuna göre deney grubunun son ölçümde WOMAC ağrı, tutukluk, fiziksel fonksiyonlarda zorlanma puanlarının daha azaldığı, artritlerde öz etkililik puanlarının ise arttığı belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın önemli olduğu (p=.001) saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmada akuatik egzersiz programının OA'lı bireylerin ağrı, tutukluk, fiziksel fonksiyonlarda zorlanmayı azaltmada ve öz etkililiği artırmada etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osteoartrit, akuatik egzersiz, ağrı, fiziksel fonksiyon, öz etkililik, hemşirelik

S-014

KADINLARIN SEZARYEN SONRASI VAJİNAL DOĞUM DENEYİMLERİNİN META-ETNOGRAFİK ÇALIŞMA İLE İNCELENMESİ

Mehtap Akgün, İlkay Boz

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Problem Tanımı: Son 20 yıldır artan sezaryen oranlarının azaltılmasında Sezaryen Sonrası Vajinal Doğum (SSVD) yaklaşımı desteklenmektedir. Ülkemizde SSVD henüz yaygınlaşmamış olmakla birlikte, kadınların giderek talep ettiği bir doğum yöntemidir. Kadınların SSVD sonrası deneyimlerinin açıklanması, sağlık bakım profesyonellerinin bu doğum yöntemine ilişkin bilinç ve anlayış geliştirmelerini sağlayacaktır.

Amacı: Bu çalışmanın amacı, SSVD sonrası kadınların yaşadıkları deneyimleri inceleyen kalitatif araştırmaların sistematik olarak incelenmesi ve ortak yaşantıların belirlenmesidir.

Yöntem: Bu çalışma kalitatif çalışmaların sistematik olarak incelendiği meta-etnografik tasarımdadır. Kadınların SSVD sonrası deneyimlerini inceleyen, son 15 yılda yayımlanan, Türkçe ve İngilizce kalitatif araştırmalar Akdeniz Üniversitesi veri tabanından, 'Sezaryen Sonrası Vajinal Doğum', 'kadınların deneyimleri', ve 'kalitatif araştırma' ile 'Vajinal Birth After Caesarean', 'women's experience' ve 'qualitative study' anahtar kelimeleri kullanılarak taranmış, toplam 27 kalitatif araştırmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan ikisinin tam metne ulaşılmamış, birinin Çince olması ve 11'inin SSVD şekline karar verme deneyimleri ile ilgili olması nedeniyle toplam 13 araştırma derlemeden dışlanmıştır. Sonuçta bu çalışmaya, 682 kadının deneyimlerini içeren 11 kalitatif ve iki meta-etnografik olmak üzere 13 araştırma dahil edilmiştir. Ulusal olarak yürütülen herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Verilerin değerlendirilmesinde Noblit ve Hare tarafından tanımlanan yedi basamaklı meta-etnografik analiz yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Kalitatif araştırmalardan dört ana tema ve 13 alt tema elde edilmiştir. İlk tema olan "paylaşılan karar verme"nin "karar verme süreci üzerine kontrol duygusu", "klinikisyenle birlikte karar vermeyi isteme", "realistik bilgi" ve "risklerle yüzleşmek" olmak üzere dört alt teması bulunmaktadır. İkinci tema "diğerlerinin etkisi"dir. Bu temanın "destekleyen bakım çevresi", "beklentilerin göz ardı edilmesi" ve "deneyimli kadınların etkisi" olmak üzere üç alt teması bulunmaktadır. Üçüncü tema "anneliğin doğuşu"dur. Bu temanın ise "devam eden yolculuk", "önceki doğum deneyimi ile vedalaşma" ve "doğal ve sağlıklı doğum" olmak üzere üç alt teması bulunmaktadır. Son tema "SSVD ile güçlenme",

"doğumu hissetme", "avantajlı doğum: SSVD" ve "güçlü benlik imgesi ve beden imajı" olmak üzere üç alt temadan oluşmaktadır.

Sonuç: Yapılan çalışmada SSVD'nin desteklenmesinin gerekliliği kadınlar açısından yadsınamaz bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde de SSVD sonrası kadınların deneyimlerinin kalitatif olarak incelenmesi önerilmektedir. Klinik uygulama açısından kadın hastalıkları ve doğum alanında çalışan sağlık bakım profesyonellerinin, kadınların SSVD'ye yönelik yaklaşım ve tutumlarını göz önünde bulundurarak farklılıklar oluşturmaları önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kadınların deneyimleri, kalitatif araştırmalar, meta-etnografi, Sezaryen Sonrası Vajinal Doğum

S-015

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEMEDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN ANNELERİNİN HPV AŞISINA İLİŞKİN BİLGİ VE TUTUMLARINI GELİŞTİRMEDE PLANLI GRUP EĞİTİMİNİN ETKİLİLİĞİ

Nevin Çıtak Bilgin¹, Dilek Coşkun Potur², Gülnur Yıldırım³

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Doğum Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

²Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul

³Yeniçağa İlçe Devlet Hastanesi, Toplum Sağlığı Birimi, Bolu

Serviks kanseri kadın kanserleri arasında ikinci sırada bulunmaktadır. Human Papilloma Virüs (HPV) serviks kanserinin en önemli sebebi olup, HPV aşısının HPV enfeksiyonlarını %65-76 oranında önleyebildiği belirtilmektedir. HPV enfeksiyonunun yerleşme riski adölesan dönemde yüksek olduğundan, HPV aşısının adölesan dönemde, cinsel ilişki başlamadan önce yapılması öngörülmektedir. HPV aşısının yapılmasında hedef grup 9-26 yaş grubu adölesanlar olduğundan, annelerin çocukları için aşıyı kabul etmeleri aşılama programlarının başarılı olmasında önemlidir. Ergenlerin annelerinin HPV ile ilgili doğru bilgiye ulaşması ergenlerin üreme sağlığının korunması ve iyileştirilmesi konusunda önemlidir.

Amacı: Çalışma ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören çocuğu olan annelerde, HPV'ye ilişkin farkındalık yaratmak ve sağlık inancını arttırmak amacıyla HPV hakkında verilen planlı grup eğitiminin bilgi düzeyleri ve sağlık inançlarına etkisini belirlemek için yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma eğitim öncesi - eğitim sonrası modeli deneysel ve prospektif tipte kontrol grubu ile karşılaştırmalı olarak 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Bolu'nun Yeniçağa ilçesinde ilköğretim ikinci kademe eğitimi veren iki okulda gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evreni bu okullarda öğrenim gören 334 öğrencinin annesi oluşturmuştur. Eğitim Grubuna n:55, Kontrol Grubuna n:55 toplam 110 anne araştırmaya katılmıştır. Araştırmada veriler etik kurul izni ve kurum izni alındıktan sonra, kişisel bilgi formu, HPV Bilgi Ölçeği (HPV BÖ) ve Human Papilloma Virüs ve Enfeksiyonu için Sağlık İnanç Modeli Ölçeği (HPV SİM) ile toplanmıştır. Eğitim grubundaki annelere, iki hafta süreyle haftada bir gün toplam 2 saat eğitim verilmiştir. Araştırma üç aşamalı yürütülmüştür. Eğitim grubundaki annelere eğitimden önce, eğitim bitiminde ve eğitimden 6 ay sonra, kontrol grubundaki annelere de ilk görüşmede, bir hafta sonra ve altı ay sonra HPV BÖ ve HPV-SİM uygulanmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde yüzdelik dağılımlar, ki kare, Independent t testi, ilişkili ölçümler için tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Eğitim öncesi, sonrası ve eğitimden 6 ay sonra annelerin HPV Bilgi, HPV İçin Sağlık İnanç Ölçeği puan ortalamaları grup içinde karşılaştırıldığında; EG'ndaki annelerin eğitim öncesi HPV BÖ, HPV İçin Sağlık İnanç Modeli Ölçeği alt boyutları algılanan ciddiyet, algılanan engeller, algılanan yararlar, algılanan duyarlılık alt boyutları ve ölçek toplam puan ortalamalarının EO'ne göre arttığı ve aralarında ileri derecede anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir (p<0.001). KG'unda ise ilk değerlendirmedeki HPV BÖ ve HPV SİM alt boyutları algılanan ciddiyet, algılanan engeller, algılanan yarar alt boyutları, ölçek toplam puan ve sağlık sorumluluğu puan ortalamaları ikinci ve üçüncü değerlendirmedeki puanlar ile benzer ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır (p>0.05). Algılanan duyarlılık boyutunun puan

ortalamasının ise ilk değerlendirmeye göre arttığı ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Eğitim öncesi, sonrası ve eğitimden 6 ay sonra annelerin HPV BÖ, HPV SİM puan ortalamaları gruplar arasında karşılaştırıldığında; EG ve KG'unda ilk ölçümlerde ölçek puan ortalamaları arasında gruplar arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). EG ve KG arasında ikinci ve üçüncü değerlendirmelerde ise HPV BÖ, HPV SİM alt boyutları algılanan ciddiyet, algılanan yararlar, algılanan duyarlılık alt boyutları ve ölçek toplam puan ortalamalarında gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.001$).

Sonuç: İlköğretim ikinci kademedeki eğitim alan öğrencilerin annelerine HPV enfeksiyonu ve aşısına ilişkin verilen planlı grup eğitiminin, annelerin bilgi düzeyini ve sağlık inançlarını arttırmada etkili olduğu belirlenmiştir. HPV aşısı konusunda farkındalığı arttırmak amacıyla planlı eğitimlerin yaygınlaştırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Human Papilloma Virus, HPV Aşısı, Bilgi, Sağlık İnanç Modeli, Ebeveynler

S-016

AYAK ÜLSERİ OLAN TİP 2 DİYABETİK HASTALARDA DÜZENLİ AYAK EGZERSİZİNİN YARA İYİLEŞMESİNE ETKİSİ

Şahizer Eraydın¹, Gülçin Avsar²

¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Tokat

²Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Erzurum

Problem tanımı ve Amaç: Diyabetik ayak ülseleri; geç iyileşmesi ile yoğun tedaviye, tedavi maliyetine ve hastanın yaşam kalitesinin azalmasına neden olan diyabetes mellitusun önemli bir komplikasyonudur. Bu çalışma, ayak ülseri olan tip 2 diyabet hastalarında düzenli yapılan ayak egzersizinin yara iyileşmesine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma kontrol gruplu ve yarı deneysel bir çalışmadır. Çalışmanın evrenini Şubat 2014-Haziran 2015 tarihleri arasında Wagner sınıflamasına göre 1 veya 2. derece ülseri olan 116 hasta oluşturmuştur. Çalışmanın örneklemini ise evrendeki hastalardan çalışma kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 65 hasta oluşturmuştur. Çalışmada hastalar girişim ve kontrol gruplarına randomizasyonla atanmıştır. Çalışmanın verileri "Hasta Tanıtım Formu", "Wagner Yara Değerlendirme Skalası" "Diyabetik Ayak Egzersizleri Formu" ile toplanmıştır. Çalışmanın başlangıcında her iki grup hastanın ayak ülseleri incelenmiş ve boyutları ölçülmüştür. Girişim grubu hastalarına diyabetik ayak egzersizleri öğretilmiş ve 12 hafta boyunca her gün bu egzersizleri yapmaları konusunda bilgilendirilmiştir. Girişim grubu hastaları egzersizleri kendileri evlerinde yapmış ve egzersiz formuna işaretlemiştir. Girişim ve kontrol grubu hastalarının 4., 8., ve 12. haftalarda ülseleri incelenmiş, ülsere boyutu ve derinliği gruplar arasında ve grup içinde karşılaştırılmıştır. Verilerin analizinde frekans dağılımı, aritmetik ortalama, varyans analizi ve bağımsız gruplarda t testi ve ki-kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmamızda kontrol grubu hastalarının %73'ü, girişim grubu hastalarının %50'si erkektir. Yaş ortalaması kontrol grubunda 65.76 ± 8.57 girişim grubunda 61.03 ± 9.97 'dir. Kontrol grubunun %70'i ve girişim grubunun %50'si ayak bakımı konusunda daha önceden bilgi almamıştır. Kontrol grubunun %68'inde girişim grubunun %73'ünde daha önceden ayak yarası oluşmuştur. Hastaların ülsere alan ortalamaları incelendiğinde girişim grubunda başlangıçta 12.63 ± 14.43 ve 4. 8. ve 12. haftalarda sırasıyla 6.91 ± 5.44 , 4.30 ± 3.70 ve 3.29 ± 3.80 cm²($p<0.05$), kontrol grubunda ise başlangıçta 24.67 ± 20.70 ve 4. 8. ve 12. haftalarda sırasıyla, 24.75 ± 20.84 , 20.33 ± 20.79 ve 18.52 ± 21.49 cm²dir ($p>0.05$). Girişim grubunda ülsere alanı ortalaması başlangıça göre her üç izlemde anlamlı derecede azalmış iken, kontrol grubunda başlangıça göre ülsere alanı ortalaması son izlemde anlamlı olarak azalmıştır. Ülsere derinlik ortalamaları girişim grubunda başlangıçta 0.56 ± 0.85 ve 4. 8. ve 12. haftalarda sırasıyla 0.42 ± 0.68 , 0.36 ± 0.50 , 0.28 ± 0.38 cm ($p<0.05$), kontrol grubunda ise başlangıçta 0.61 ± 0.84 , ve 4. 8. ve 12. haftalarda sırasıyla 0.82 ± 1.07 , 0.83 ± 1.21 , 0.80 ± 1.26 cm'dir ($p>0.05$).

Sonuç: Girişim grubu hastalarının ülsere alanı ortalaması, kontrol grubunun ülsere alanı ortalamasına göre her 3 izlemde anlamlı derecede

azalmıştır. Girişim grubu hastalarının ülsere derinliği her üç izlemde azalmıştır. Girişim grubu hastalarında egzersiz yapma sayısı arttıkça yara alanı ortalaması azalmıştır. 12 hafta sonunda deney grubu hastalarının %20 sinde, kontrol grubu hastalarının %3'ünde ayak ülsere tamamen iyileşmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ayak Egzersizi, Diyabetik Ayak Ülsere, Hemşirelik, Yara İyileşmesi

S-017

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

Serpil Özden¹, Zehra Gölbaşı²

¹Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

²Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

Problem Tanımı ve Amaç: İnsanı kadın ve erkek olarak tanımlayan biyolojik cinsiyet kavramından farklı olarak, toplumsal cinsiyet kavramı toplumun kadını ve erkeği algılama şeklini, sosyal olarak belirlenen rol ve sorumlulukları açıklamaktadır. Bu yönüyle toplumsal cinsiyet kavramı bireylerin hem sağlık hastalık durumunu, hem de sağlık hizmetlerine ulaşabilme ve kullanabilme durumunu etkileyen bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Cinsiyete yönelik normlar ve değerler, cinsiyetler arasındaki farklılıkları güçlendirdiği gibi toplumsal eşitsizlikleri de beraberinde getirmektedir. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ülkemizde ve dünyada kabul edilen, farklı boyutlarda yaşanan bir sorundur. Sağlık hizmeti veren çalışanların tüm uygulamalara "toplumsal cinsiyet eşitliği" perspektifinden bakabilmesi gerekmektedir. Ayrıca sağlık çalışanları, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargıları ve tutumları eşitlikçi bir biçimde şekillendirilerek topluma benimsetilmesinde önemli sorumlulukları olan kişilerdir. Bu çalışmada, sağlık çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Böylece çalışma ile toplumsal cinsiyet kavramına yönelik sağlık çalışanlarında bireysel bir farkındalık oluşturulacağı ve bu alandaki bilimsel bilginin zenginleştirileceği düşünülmektedir.

Gereç ve Yöntem: Çalışma, bir üniversite hastanesinde yapılmıştır. Hastanede 462 hekim, 445 hemşire, 22 sağlık memuru, 8 ebe, 4 diyetisyen, 1 sosyal hizmet uzmanı, 1 psikolog görev yapmaktadır. Sayısal azlık nedeniyle hekim ve hemşireler dışındaki sağlık çalışanları araştırma dışında tutulmuş, bu nedenle çalışmanın evrenini kurumda görev hekim ve hemşireler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini; evrenin belirli olduğu durumlarda örneklem sayısının belirlenmesi için kullanılan formül yardımıyla hesaplanmış ve 270 olarak bulunmuştur. Örneklem alınacak hekim ve hemşire sayısı ağırlıklarına göre hesaplanmış ve 138 hekim, 133 hemşire basit rastgele örnekleme yöntemi ile araştırmaya alınmıştır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan Sosyodemografik Özellikler Formu ve Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilerek geçerlik ve güvenilirliği yapılan Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) kullanılarak toplanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package For Social Sciences) 16.0 programında değerlendirilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmadan elde edilen bulgulara göre sağlık çalışanlarının %77'si toplumsal cinsiyet kavramına ilişkin bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Sağlık çalışanlarının %87'si ülkemizde toplumsal cinsiyete dayalı bir eşitsizlik olduğunu ve %86.8'si bu durumdan kadınların olumsuz olarak etkilendiğini ifade etmiştir. Sağlık çalışanlarının %9.8'i hastanın cinsiyetinin hizmet sunumunu etkilediğini belirtmiştir. Sağlık çalışanlarının TCRTÖ toplam puan ortalamasının 141.55 ± 19.25 (min:107, max:180) olduğu bulunmuştur. TCRTÖ alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde; eşitlikçi cinsiyet rolü için 24.32 ± 4.10 , kadın cinsiyet rolü için 28.52 ± 5.16 , evlilikte cinsiyet rolü için 35.83 ± 3.61 , erkek cinsiyet rolü için 24.32 ± 4.10 ve geleneksel cinsiyet rolü için ise 28.56 ± 6.31 olduğu bulunmuştur. Hemşirelerin TCRTÖ toplam puan ortalamasının hekimlerden, kadın sağlık çalışanlarının puan ortalamasının erkeklerden, 35 yaş ve üzeri sağlık çalışanlarının puan ortalamasının, 34 ve altı yaş grubundan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Ayrıca toplumsal cinsiyet kavramına ilişkin bilgi sahibi olduğunu belirten sağlık çalışanlarının TCRTÖ toplam puan ortalaması bilgisi olmayanlardan anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0.05$)

Sonuç: Sağlık çalışanlarının önemli bir kısmı toplumsal cinsiyet kavramı konusunda bilgi sahibidir. Hemşireler, kadınlar, 35 ve üzeri yaş grubunda olan sağlık çalışanları daha eşitlikçi bir toplumsal cinsiyet algısına sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı, sağlık çalışanları

S-018

ÇOCUKLARDA VENÖZ KAN ALMA İŞLEMİ SIRASINDA UYGULANAN ÜÇ FARKLI YÖNTEMİN AĞRI VE KORKUYU AZALTMADAKİ ETKİNLİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI*

İlknur Göl, Burcu Aykanat Girgin

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çankırı

Amaç: Bu araştırma, 7-12 yaş arasındaki çocuklarda venöz kan örneği alınırken oluşan ağrıyı ve korkuyu azaltmada, “balon şişirme”, “öksürme” ve “top sıkma” yöntemlerinin etkisini karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirilmiş randomize kontrollü deneysel bir çalışmadır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, Nisan-Temmuz 2017 tarihleri arasında Çankırı Devlet Hastanesinde kan alma odasına gelen 7-12 yaş arası tüm çocuklar oluşturmuştur. Üç deney ve bir kontrol grubundan oluşan araştırmada her bir grup 15 kız ve 15 erkek olmak üzere 30 çocuktan oluşmuştur. Araştırmada örneklem grubunun randomizasyonu, tabakalandırma ve bloklü randomizasyon yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda yapılan güç analizinde çalışmanın gücü %95 güvenirlilikte 0.95 olarak belirlenmiştir. Veriler, çocuklar, ebeveynleri ve gözlemci ile işlem öncesi ve sonrasında yüzyüze görüşülerek toplanmıştır. Ağrı düzeyinin belirlenmesinde “Wong Baker Yüz İfadelerini Derecelendirme Skalası” ve korku düzeyinin belirlenmesinde ise “Çocuk Korku Ölçeği” kullanılmıştır. Ebeveynler, gözlemci ve çocukların kendilerinden kan alma uygulaması öncesindeki ve sonrasındaki ağrı ve korku düzeyini ölçmek üzere işaretlemesi istenerek ağrı ve korku düzeyleri belirlenmiştir. Gözlemciler arasındaki karşılaştırmalı uyumun güvenilirliğini ölçmek için Kappa Uyum analizi uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmada işlem sonrasında her üç girişim grubundaki bebeklerin hem ağrı hem de korku puan ortalamalarının kontrol grubundaki bebeklere göre daha düşük olduğu saptanmıştır ($p=0.001$). Girişim grupları arasında hem ağrı puanları hem de korku puanları açısından fark olmamakla beraber öksürük grubundaki çocukların en düşük ağrı ve korku puanına sahip oldukları belirlenmiştir. Kappa uyum analizi sonucunda gözlemciler arası uyum olduğu saptanmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Venöz kan örneği alınırken oluşan ağrıyı ve korkuyu azaltmada 7-12 yaş arası çocuklarda “Balon Şişirme”, “Öksürme” ve “Top Sıkma”nın etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Venöz kan örneği alınırken ağrı ve korkunun giderilmesi için kolay, hızlı ve hazırlık gerektirmeyen non-farmakolojik yöntemlerin kullanılması ve etkilerinin izlenmesi önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ağrı kontrolü, Çocuklarda ağrı, Nonfarmakolojik yöntem, Venöz kan örneği,

S-019

İZOLE HASTALARA BAKIM VEREN HEMŞİRELERİN YAŞADIKLARI GÜÇLÜKLERİN VE İŞ DOYUMLARININ BELİRLENMESİ

Ezgi Yıldız¹, Nilüfer Tuğut²

¹Cumhuriyet Üniversitesi Süşehri Sağlık Yüksek Okulu Hemşirelik Bölümü

²Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Amaç: Hemşirelik hizmetlerinin etkili, verimli ve kesintisiz bir biçimde yerine getirilmesinde iş doyumunu önem arz etmektedir. İş doyumunu bireysel, örgütsel ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir. İş doyumunu

etkileyen bireysel faktörler yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim, çocuk sahibi olma durumu, sosyo-kültürel çevre vb. iken çevresel ve örgütsel faktörleri ise iş içeriği, işin kendisi, çalışma şekli, görev ayrıntıları, iş yapılış yolları, denetim, iş yükü ve güçlüğü gibi performans ölçümlerinden oluşmaktadır. İzole edilmiş hastaların olduğu klinikler yoğun stres yaşayan hasta bireylere hizmet vermenin güçlüğü yanı sıra, bu alanda görev yapanların günlük çalışmalarında sık sık stres yaratıcı olaylarla karşı karşıya kalmaları nedeniyle diğer iş ortamlarından farklılık göstermektedir. Bu kliniklerde çalışanların enfeksiyon kapma riskinin yüksek oluşu, bakımın zor ve fazla zaman alıcı olması, sağlık hizmeti sunumunda enfeksiyon kontrolüne yönelik önlemlere uyma çabası, sağlık çalışanlarının izole edilmiş olması hastaya bakım verirken isteksiz ve mutsuz olmalarına neden olarak iş doyumunu etkilemektedir. Hemşirelerin başarılı, mutlu ve üretken olabilmelerinin en önemli gereklerinden biri mesleki ve iş doyumudur. Bu nedenle bu araştırma izole hastalara bakım veren hemşirelerin yaşadıkları güçlükleri ve iş doyumlarını belirlemek amacıyla kesitsel tipte tanımlayıcı bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın evrenini 1 Temmuz – 30 Ağustos 2017 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinde görev yapmakta olan ve izole hastanın bakımını üstlenen hemşireler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve 160 gönüllü hemşire ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırma için Etik Kurul Kararı (Etik no: 2017-06/20), hastane yönetiminden yazılı izin, katılımcılardan Bilgilendirilmiş Olur alınmıştır. Araştırma verileri Kişisel Bilgi ve Anket Formu ve JSS-İş Doyum Ölçeği ile toplanmıştır. Veriler SPSS 22.0for Windows programında değerlendirilmiş, veri analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, yüzdelik hesaplamaları, t testi ve ANOVA kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında $p<0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Hemşirelerin yaş ortalaması 29.2 ± 5.29 olup, %68'i kadın, %71.9'u lisans mezunu, %70'i mesleğini sevmekte olup, %46.9'unun çalışma yılı 0-5 yıldır. Hemşirelerin %63.1'i izole hastalara verilen bakımdan diğer hasta bakımına göre farklı olduğunu, %55.6'sı izole hastalara bakım vermek istemediğini belirtmiştir. Hemşirelerin %58.1'i diğer hastalara göre bu hastalarda acil müdahalenin farklı olduğunu ve %64.4'ü bakım verirken zorlandığını ifade etmiştir. Hemşirelerin %50'si izolasyon uyum kurallarını yerine getirirken, %33.1'i invaziv işlemler yaparken, %23.8'i pozisyon verirken, %17.5'i bireysel bakıma destek verirken, %15'i izole olan hastalara psikolojik olarak destek verirken zorlandıklarını belirtmiştir. Hemşirelerin %81.3'ü yaşadıkları güçlüklerin nedenlerini hemşire sayısının azlığı, %53'ü zaman yetersizliği, %40.6'sı malzeme eksikliği olarak belirtmiştir. Hemşirelerin %61.9'u izole hasta bakımında yeterli bilgiye sahip olduğunu belirtirken %51.9'u izole hastalar ile çalışırken kendisini güvende hissetmediğini ifade etmiştir. Hemşirelerin iş doyum puan aralığı 112.14 ± 19.66 olup, mesleğini sevmeyen (101.43 ± 18.58), izole hastaya bakımda istekli olmayan (107.30 ± 18.44) hemşirelerin iş doyum puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. ($p<0.05$)

Sonuç: İzole hastaya bakım veren hemşirelerin iş doyumunda ambivalan duygular yaşadıkları saptanmıştır. Özellikle mesleğini sevmeyen ve bakımda isteksiz olan hemşirelerin iş doyumlarının düşük olduğu dikkat çekmektedir. Hemşirelerin yarısının izolasyon uyum kurallarını yerine getirmede zorluk yaşadıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: hemşire, iş doyumunu, izole hasta

S-020

EPİLEPSİ HASTALIĞI OLAN ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN EPİLEPSİ YÖNETİMİ

Fatma Dilek Turan Gürhopur, Ayşegül İşler Dalgıç

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya

Giriş: Epilepsi hastalığı olan çocuğa sahip olmak ebeveynler açısından oldukça güç bir durumdur. Kronik, nörolojik bir hastalık olan epilepsi, çocuğun ve ebeveynlerin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Amaç: Bu çalışma, ebeveynlerin çocukları ile ilgili düşünceleri, kaygıları ve epilepsi ile yaşamının çocuk ve aile üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmaya, Nisan-Temmuz 2013 tarihleri arasında Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Çocuk Nöroloji Polikliniği'ne başvuran, 0-18 yaş arası epilepsi hastalığı olan çocuğa sahip 251 ebeveyn dahil edildi. Araştırmaya katılan ebeveynlerin %65.3'ü anne, ailelerin %64.1'i il merkezinde yaşamakta ve %49'u iki çocuğa sahipti. Epilepsi hastalığı olan çocukların %62.5'inin erkek, yaş ortalamalarının 7.6 ± 5.02 yılıdır. Çocukların 4.1 ± 3.8 yıldır epilepsi hastası olduğu, %22.3'ünün ailesinde epilepsi öyküsü olduğu belirlendi. Araştırmacılar tarafından literatür bilgileri ve uzman görüşleri dikkate alınarak oluşturulan anket formu aracılığıyla, yüzyüze görüşme yöntemi ile toplanan veriler Akdeniz Üniversitesi'nin lisanslı SPSS (20.0) istatistik paket programı kullanılarak sayı, yüzdelik dağılım ile değerlendirildi.

Bulgular: Ebeveynlerin %63.3'ü nöbet anında çaresizlikten dolayı üzüntü hissettiğini, %50.6'sı tarifi imkansız bir acı hissettiğini, %34.7'si her şeyini kaybettiğini zannettiğini ifade etti. Ebeveynlerin %16.3'ü çocuğunun her an nöbet geçireceği korkusu ile yaşadığını, %12'si nöbetlerin kalıcı hasarından korktuğunu ifade ederken, ebeveynlerin %55.8'i kendisi olmazsa çocuğunun ne olacağı konusunda, %36.7'si asla evlenemeyeceği konusunda kaygı duyduğunu belirtmiştir. Ebeveynlerin tamamı epilepsinin çeşitli konularda aile hayatı üzerine olumsuz etkilerinin olduğunu, %56.6'sı tüm hayatını epilepsi hastalığı olan çocuğa göre planladığını, %55'i iş ve özel hayatının olumsuz etkilendiğini, %41.8'i kendisi, eşi ve diğer çocukları ile ilgilenemediğini ve %40.6'sı da çocuğu ile aynı odada yatmaya başladığını belirtti.

Ebeveynlerin %48.2'si içinde bulunduğu durumu "Dünyamız karardı" ve %42.2'si "Psikolojimiz bozuldu" şeklinde ifade etti.

Sonuç: Ebeveynlerin çocuklarının geleceği ile ilgili kaygı duyduğu ve hastalıkla başedemediklerini ifade etmeleri, sağlık bakım profesyonelleri tarafından desteklenmesinin başatmede önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, ebeveyn, epilepsi yönetimi, hemşire

S-021

EBEVEYN TUTUMLARININ TİP 1 DİABETES MELLİTUS'LU ERGENLERİN YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Sümeyra Topal¹, Emine Erdem²

¹Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Sakarya

²Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Kayseri

Problem tanımı ve Amaç: Diabetes Mellitus, yaşam boyu süren ve kalıtsal yönü ağır basan, ciddi komplikasyonlarla seyreden bir hastalıktır. Her yaşta görülebilen, cinsiyet ayrımı gözetmeyen, ancak daha çok çocuk ve gençlik hastalığı olarak bilinen Tip 1 Diabetes Mellitus (T1DM), çocuk ve ailesinin yaşamını etkileyen kronik bir hastalıktır. T1DM tanısı, çocuk ve erginin yaşantısını kalıcı bir biçimde değiştirmektedir. T1DM yönetiminde diyet, egzersiz ve insülin uygulamasının getirdiği kısıtlamalar ve ebeveynlerin koruyucu ya da ilgisiz davranış ve tutumları çocuğun hastalığa uyumunu ve yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilir. Bu araştırma, ebeveyn tutumlarının T1DM'li ergenlerin yaşam kalitesi üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma örneklemini, bir üniversite hastanesinin Pediatrik Endokrinoloji Polikliniği'nde en az 6 aydır T1DM tanısı ile izlenen ve insülin tedavisi alan 13-18 yaş grubu 55 ergen ve annesi (en az ilkökul mezunu) oluşturmuştur. Etik kurul, kurum, ebeveyn ve ergen onamı alınarak yapılan araştırmada; ergenlerin ve annelerinin tanıtıcı özelliklerine ilişkin oluşturulan Anket Formu, Çocuklar için Yaşam Kalitesi Ölçeği (YKÖ)-Ergen ve Ebeveyn Formu, Anne-Baba Tutum Ölçeği ve Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (AHÇYTÖ) ile veriler Ekim 2012-Şubat 2013 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler; tanımlayıcı istatistikler, Shapiro-Wilk, Koppa, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis, student-t, ANOVA ve Pearson korelasyon testleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan T1DM'li ergenlerin %63.6'sının 12-15 yaş grubunda, %50.9'unun erkek, %52.7'sinin tanı ve insülin kullanma süresinin 1-5 yıl, %52.7'sinin metabolik kontrolünün kötü (HbA1c>7.5%) olduğu, %56.4'ünün insülin tedavisini kendisinin

yaptığı, %40.0'nin hemşire ve doktordan T1DM'ye ilişkin eğitim aldığı saptanmıştır. T1DM'li ergenlerin ve annelerinin %10.9'unun T1DM'ye yönelik tedavi programını uygun bulmadığı belirlenmiştir. Ergenlerin %47.3'ü egzersiz programına, %34.5'i karbonhidrat sayımına ve diyetine uymadığını, %5.5'i insülini düzenli kullanmadığını belirtirken, annelerin yanıtlarının (sırasıyla; %49.1, %40.0, %45.5 ve %14.5) ergenlerin yanıtları ile orta ve çok iyi düzeyde uyumlu oldukları saptanmıştır (p<0.001).

Araştırmada, T1DM'li ergenlerin YKÖ-Ergen Formu ve Ebeveyn Formu puan ortalamaları arasında pozitif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir (p=0.05). Metabolik kontrolü iyi (HbA1c<7.5%) olan ergenlerin YKÖ-Ergen Formu fiziksel sağlık, psikososyal sağlık (p=0.027), toplam ölçek (p=0.041) ve YKÖ-Ebeveyn Formu tüm alt ölçek ve toplam ölçek puan ortalamalarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Metabolik kontrolü iyi olan ergenlerin annelerinin AHÇYTÖ demokratik tutum alt ölçek; metabolik kontrolü kötü olan ergenlerin annelerinin AHÇYTÖ aşırı koruyuculuk ve baskı-disiplin alt ölçek puan ortalamalarının yüksek olduğu saptanmıştır. Annelerinin tutumlarını otoriter olarak değerlendiren ergenlerin YKÖ-Ergen ve Ebeveyn Formu tüm alt ölçek ve toplam ölçek puan ortalamalarının yüksek olduğu belirlenmiştir (p>0.05). Annelerinin tutumlarını demokratik olarak değerlendiren T1DM'li ergenlerin annelerinin AHÇYTÖ aşırı koruyuculuk, baskı-disiplin ve demokratik tutum alt boyut puan ortalamalarına göre aşırı koruyucu davranmadıkları (p=0.022), baskı-disiplin uygulamadıkları ve demokratik tutum sergiledikleri saptanmıştır.

Sonuç: Bu sonuçlar doğrultusunda, T1DM'li ergenlerin ailelerine yaş dönem özellikleri, ergenle iletişim ve ebeveyn tutumlarına ilişkin eğitim verilmesi önerilebilir. Ayrıca ebeveyn tutumları ve yaşam kalitesine ilişkin karşılaştırmalı ve deneysel çalışmaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: ebeveyn tutumları, T1DM'li ergenler, yaşam kalitesi

S-022

DİYABETİK AYAKLI HASTALARDA HASTALIK ALGISI VE TEDAVİYE UYUM

Ali Ay, Mevlude Karadağ

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Problem Tanımı: Diyabetli hastalarda en büyük sorunlardan biri ayak ülserleridir. Ayak ülserleri en çok hastanede yatma nedenleri arasındadır ve bu lezyonların tedavisi yüksek maliyetlere neden olmaktadır. Diyabetli hastaların %15-25'inin diyabetik ayak ülserlerinden etkilendiği düşünülmektedir. Ayak ülserleri fiziksel aktivitede ve dolayısıyla yaşam kalitesinde önemli ölçüde azalmaya neden olmaktadır. Hastanın birey olarak hastalığına ilişkin yorumu, algısı ve değerlendirmeleri, ortaya koyduğu duygusal ve davranışsal tepkileri, hastalıkla baş etme biçimini, psikososyal zorlanma ve psikiyatrik bozukluk gelişimini ve yaşam kalitesinde belirleyici bir unsurdur.

Amaç: Bu çalışma, diyabetik ayaklı hastaların hastalık algısı ve tedaviye uyumlarını değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışmanın evrenini, Gazi Üniversitesi Hastanesi Kalp ve Damar Cerrahisi Kliniği ve İç Hastalıkları Kliniği'nde diyabetik ayak tanısı ile tedavi gören 46 hasta, örneklemini ise çalışmaya katılmayı kabul eden ve dahil etme kriterlerini karşılayan 21 hasta oluşturmuştur. Veriler "Hastalık Algısı Ölçeği", "Morisky Tedaviye Uyum Ölçeği" ve araştırmacılar tarafından oluşturulan "Hastalara İlişkin Tanıtıcı Özellikleri Formu" kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın uygulanması aşamasında, diyabetik ayak tanısı alan hastalar klinikte ziyaret edilerek çalışma hakkında bilgilendirilip onamları alındıktan sonra taburcu olmadan önce uygun bir zaman belirlenip hasta ile birlikte ölçekler ve anket formu uygulanmıştır. Çalışma verilerinin toplanması için etik kurul ve hastane izni alınmıştır. Ayrıca ölçeklerin kullanımı için mail yoluyla yazarlardan izin alınmıştır.

Bulgular: Hastaların %76,2 (16)'sı Kalp Damar Cerrahisi Kliniği'nde yatmakta olup %61,9 (13)'ü erkektir. Hastaların %90,5'i evli olup yaş ortalamaları $62,6 \pm 10,9$ 'dur. Hastalar ortalama $16,3 \pm 14,5$ yıldır diyabet hastası olup hastaların tamamı Tip-2 diyabet hastasıdır. Hastaların %61,9 (13)'ü emekli olup %47,6 (10)'ünün ekonomik durumu kötüdür. Hastaların %52,4 (11)'ü ilkökul mezunu olup tamamında diyabetik ayak risk faktörü olduğu belirlenmiştir. Hastaların %52,4 (11)'ü diyabet hakkında hiç eğitim almadığını belirtmesine rağmen %52,4 (11)'ü hastalık

hakkında bilgi düzeylerinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Hastaların %85,7 (18)'si şekersiz diyet uyguladığını ve %19 (4)'ü psikolojik yardım aldığını belirtmiştir. Hastalık algısı ölçeği değerlendirilmesinde hastalık tipi boyutu incelendiğinde; hastaların en çok ağrı (%61,9), yorgunluk (%81), uyku güçlükleri (%57,1) ve güç kaybı (%66,7) belirtilerini yaşadıklarını ve bu belirtilerin hastalıkla ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca hastalık hakkındaki görüşleri alt boyutlarını içeren maddeler incelendiğinde hastalık hakkında negatif duygusal inançlara sahip oldukları, ancak hastalıklarının ciddi bir hastalık olmasına rağmen hastalığı etkiyebilme güçlerinin olduğu, tedavilerinin hastalığın iyileşmesinde etkili olacağına ve hastalığın zamanla iyileşebileceğine inandıkları sonucuna ulaşmıştır. Hastalık nedenleri boyutu incelendiğinde; psikolojik atflar alt boyutunda hastalık nedeni olarak en çok stres-endişe ve duygusal durum, risk faktörleri alt boyutunda da kalıtsal (irsi) ve diyet-yemek alışkanlıklarını hastalık nedeni olarak düşündükleri saptanmıştır. Hastaların tedavi uyumları incelendiğinde ise; 14 (%66,6) hastanın uyumunun orta, 5 (%23,8) hastanın uyumunun düşük ve 2 (%9,5) hastanın tedaviye uyumunun yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak hastaların uzun yıllardır diyabet hastası olmalarına rağmen diyabet hakkında yeterince bilgiye sahip olmadığı ve bu nedenle diyabetik ayak açısından yüksek risk taşıdıkları saptanmıştır. Hastalık algısı ölçeği hastalık tipi boyutunda işaretlenen belirtilerin literatürle uyumlu olduğu, hastalık hakkındaki görüşleri puan ortalamalarının yüksek ve hastalık nedenleri boyutunda ise hastalık nedeni olarak en çok stres, duygusal durum, kalıtım ve yemek alışkanlıkları olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Bunun yanında hastaların tedaviye uyumlarının çoğunlukla orta veya düşük olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Diyabetik ayak, Hastalık algısı, Tedaviye uyum

S-023

HEMŞİRELİK VE SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK YARDIM ARAMADA KENDİNİ DAMGALAMA VE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Fulya Akgül Gök¹, Eda Özge Yazgan³, Tuğba Altuntaş Yıldız², Veli Duyan¹, Ayten Demir³

¹Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara

²Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Ankara

³Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Problem ve Amaç: İnsanların psikolojik yardım aramalarına etki eden birtakım faktörler bulunmaktadır. Sosyal, bireysel ve çevresel faktörler, bireyin psikolojik yardım aramasına etki eden faktörler arasında yer almaktadır. Özellikle psikolojik yardım aramada, diğer insanlar tarafından damgalanma riski, kişinin bu süreçte yardım arama davranışının önünde engel teşkil edebilmektedir. Bu durum zaman içinde sosyal, bireysel ve çevresel etkenlerle etkileşip bireyin kendisini damgalamasıyla sonuçlanabilmektedir.

Bu çalışmanın sosyal hizmet ve hemşirelik bölümü öğrencileriyle yapılacak olmasını temel nedenleri arasında, her iki mesleğin insanlarla doğrudan çalışıyor ve hizmet veriyor olmasıdır. Öğrencilerin psikolojik yardım aramada kendilerini damgalama eğilimlerinin bu araştırma ile ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, sosyal hizmet ve hemşirelik bölümü birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin psikolojik yardım aramalarına ve benlik saygısına etki eden faktörlerin belirlenmesi; kendini damgalama ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

Gereç-Yöntem: Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikteki bu çalışma 1-20 Haziran 2017 tarihleri arasında, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet ve Hemşirelik bölümü 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Sosyal Hizmet ve Hemşirelik bölümünden toplamda 1088 öğrencinin %59'u araştırmaya katılmaya gönüllü olmuştur. Kurum izni ve araştırmaya katılan öğrencilerin yazılı onayları alınmıştır. Çalışmada öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren ve psikolojik yardım aramalarına etki edebilecek faktörlerin yer aldığı kapalı uçlu sorular yer almaktadır (14 soru). Ayrıca Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği ve

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile veriler toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde t testi, yüzdelik ve sıklıkların belirlenmesinde tanımlayıcı istatistikler, ölçek puanları arasındaki ilişkinin hesaplanmasında pearson korelasyon kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya sosyal hizmet ve hemşirelik bölümünde okuyan 643 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların %33,5'si sosyal hizmet, %65,5 i hemşirelik bölümünde eğitimini sürdürmektedir. Öğrencilerin %21'i birinci, %26'sı ise son sınıfta okumaktadır. Katılımcıların %77,2'si kadın öğrencidir. Katılımcıların %15,6'sının daha önce psikolojik destek aldığı saptanmıştır. Bu öğrencilerin %9'u psikologdan, %10,7'si psikiyatristten, %0,2'si psikiyatri hemşiresinden, %0,9'u sosyal hizmet uzmanından psikolojik yardım aldığını belirtmektedir.

Katılımcıların psikolojik yardım almada kendini damgalama ölçeği puanı $\bar{x} \pm SS = 31,178 \pm 5,61$ olarak belirlenmiştir. Benlik saygısı ölçeği puanının ise $\bar{x} \pm SS = 23,93 \pm 5,84$ olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların psikolojik yardım almada kendini damgalama ölçeği puanları değerlendirilmiş ve hemşirelik ve sosyal hizmet öğrencilerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($t = -3,157$, $p = 0,002$). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin psikolojik yardım almada kendini damgalama ölçeği puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Hemşirelik ve sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin benlik saygısı puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ($t = 3,884$, $p = 0,0001$), sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin benlik saygısı puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların benlik saygısı ve psikolojik destek almada kendini damgalama ölçeği puanları arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r = -0,288$, $p = 0,0001$).

Sonuç: Araştırmaya katılan sosyal hizmet ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin eğitim sürecinde benlik saygısının desteklenmesi, psikolojik yardım arama davranışlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi ve bu engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Benlik saygısı, Psikolojik yardım arama, kendini damgalama, sosyal hizmet, hemşirelik, öğrenci

S-024

GEBE ANKSİYETE ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇE UYARLAMASI: MULTİPAR VE PRİMİPAR GEBELERDE GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Yeşim Aksoy Derya¹, Sermin Timur Taşhan², Mesude Duman³, Yeter Durgun Ozan³

¹İnönü Üniversitesi, Ebelik Anabilim Dalı, Malatya

²İnönü Üniversitesi, Doğum ve Kadın Sağlığı Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Malatya

³Dicle Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Diyarbakır

Problem tanımı ve Amaç: Bu araştırmada, multipar ve primipar gebelere uygulanacak şekilde revize edilen Gebe Anksiyete Ölçeğinin (Pregnancy-Related Anxiety Questionnaire- PRAQ-R2) Türkçe'ye uyarlaması ve multipar ve primipar gebelerdeki psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma metodolojik nitelikte tasarlanmıştır. Araştırma, Malatya'da bulunan bir Eğitim ve Araştırma Hastanesinin gebe polikliniğinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini 399 multipar ve 217 primipar olmak üzere toplam 616 sağlıklı gebe oluşturmuştur. Ölçeğin kültürel adaptasyon süreci dil geçerliliği, kapsam geçerliliği ve pilot uygulama olarak 3 aşamada gerçekleştirildi. Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanıldı. GAÖ'nin güvenilirliği; cronbach's α iç tutarlık kat sayısı, madde toplam korelasyonu, test-tekrar test analizi ve paralel form güvenilirliği ile değerlendirildi.

Bulgular: Araştırmada AFA sonucunda GAÖ'nin multiparlarda 10, primiparlarda "Daha önce hiç doğum deneyimim olmadığı için doğum konusunda endişeliyim." sorusunun eklenmesi ile 11 maddeden oluştuğu belirlendi. Her iki grup için yapılan DFA, AFA sonucunda çıkan 3 faktörlü ölçek yapısını destekledi. DFA sonucunda her iki grupta iyi uyum indeks değerleri elde edildi. GAÖ toplam ve alt boyutlarında cronbach's

α iç tutarlık kat sayısının multiparlarda 0.81 ile 0.93, primiparlarda 0.87 ile 0.94 arasında değiştiği saptandı. Ayrıca, ölçeğin madde toplam korelasyonu, test-tekrar test analizi ve paralel formlar güvenilirliği yüksek korelasyona sahipti.

Sonuç: Araştırmada GAÖ'nin pariteye bakılmaksızın Türk gebe kadınlardaki anksiyete düzeyini değerlendirmede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araç olduğu belirlendi. GAÖ'nin prenatal sağlık bakım hizmetlerinde kullanılması gebelikle ilişkili anksiyetenin erken tanı, tedavi ve yönetimine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gebe anksiyete ölçeği, Türkçe uyarlama, geçerlik, güvenilirlik, multipar, primipar

S-025

HEMŞİRELERİN ÖLÜMCÜL ÇOCUK HASTA VE ÖLÜMÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Kadir İldız, Yeter Durgun Ozan, Mesude Duman

Dicle Üniversitesi Diyarbakır Atatürk Sağlık Yüksekokulu

Giriş: Ölümün anlamı, ölüme hazırlık, karar verme sürecinde kültürün rolü, inanç ve din adamlarının katılımı, iletişim (konuşulan ve/veya konuşulmayan dil), yaşam sonu bakım yeri, ölüm sonrası beden bakımı, gömme ile ilgili kültürel uygulamaları kapsamaktadır. Bir çocuğun ölmek üzere olduğunu bilmek ve bu gerçeği yaşamak, kabulü ve başa çıkmayı daha da zorlaştırır. Bu nedenle ölümü yaklaşan çocuk hastaların bakımı ve ölüm olayı hemşirelik mesleğinin en güç yönlerinden biridir. Ölmekte olan çocuk hastanın bakımını üstlenen hemşireler de, hasta ve ailesi gibi korku, kaygı, yadsıma, öfke, suçluluk, depresyon ve çaresizlik yaşarlar. Bu nedenle ölmekte olan çocuk hastalara bakım vermek, hemşirelerin birçok alanda bilgili ve becerikli olmalarını ve stresle uygun şekilde baş edebilmelerini gerektirir.

Farklı kültürel inançlar ve kültürel güvenlik ilkelerini kapsayan geniş bir anlayış ile hemşirelerin, keder, ölüm ve yas dönemlerinde hasta ve ailelerini desteklemek için kültürel açıdan duyarlı ve uygun müdahaleleri sağlaması daha olumlu sonuçlar verebilmektedir. Tüm toplumlarda çocuklar, geleceğin yetişkini olarak özenle yetiştirilen, eğitilen ve eldeki olanaklar en üst düzeyde kullanılarak, tüm gereksinimleri karşılanan değerli bireylerdir. Hemşireler ölmekte olan çocukların ve onların ailelerinin bakımında önemli rol oynadığından hemşirelerin ölüme ilişkin görüşlerinin belirlenmesi önemlidir.

Amaç: Ölümcül hastalığı olan çocukların olduğu kliniklerde çalışan hemşirelerin ölümcül çocuk hasta ve ölümüne ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı bir çalışmadır. Bir üniversite hastanesinde, ölümcül hastalığı olan çocukların olduğu kliniklerde çalışan 74 hemşire araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Veri toplama formu literatür doğrultusunda hazırlanmıştır. Form, sosyo-demografik özellikler ve ölümcül hasta, ölüm ve ötenaziye ilişkin soruları içeren 17 sorudan oluşmaktadır. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Veri değerlendirilmesinde tanımlayıcı özellikler sayı, yüzde, ortalama olarak hesaplanmıştır. Araştırma için, araştırmanın yapıldığı hastane ve çalışmaya katılan sağlık çalışanlarından yazılı izin alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin %74'ünün 21-30 yaş aralığında olduğu, %57,5'inin kadın, %54,8'inin lisans mezunu ve %47,9'unun bekar olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin %35,6'sının çalışma yılı 1-5 yıl aralığındadır, %45,2'si çocuk yoğun bakımda çalışmaktadır. Hemşirelere "Size göre bir çocuğun ölmesi neyi ifade eder" sorusu sorulduğunda %43,8 "Yürek Parçalanması", %28,8 "Evlad acısı, hüznün ve göz yaşını ifade eder.", %15,1 "Ailesinin umudunun çökmesi, hayal kırıklığı, çaresizlik", %5,5 "Takdiri ilahi", %2,7 "Benim için Ölümü ifade eder", %1,4 "Aydınlıktan karanlığa geçiş", %1,4 "ihmalcılık", %1,4 " Hastane şartlarının yetersizliği" olarak ifade etmiştir. Hemşirelerin %86,3'ü ölümün hekimler tarafından aileye bildirilmesi gerektiğini, %67,1'i ölen çocuğun ailesi ile karşılaşmaktan çekindiğini, %74,0'ı çocuğun ailesine bilgi vermediklerini ve bunun nedeni olarak da "üzüldüklerini ve çekindiklerini" belirtmişlerdir. Hemşirelerin %67'si ülkemizde ötenazi uygulanmasını istemediklerini belirtmiştir. Hemşirelerin %57,5'i öğrenci iken ölümcül hasta bakımı ile ilgili aldıkları eğitimi yeterli

bulduklarını belirtmiş ve %54,8'i ölümcül hastalığı olan çocuk hastaya bakım vermekten memnun olduklarını bildirmiştir.

Sonuç: Hemşirelere etkin olarak ölüme yönelik kültürel özelliklerin dikkate alındığı eğitimlerin verilmesi, hemşirelerin ölmekte olan çocuk hastalara yönelik olumlu ya da olumsuz tutumlarının farkındalıklarını arttıracak iletişim ve baş etme yöntemlerini güçlendirecek programların düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ölüm, ölmekte olan çocuğa bakım, hemşirelik

S-026

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İLK KLİNİK DENEYİM ÖNCESİ VE SONRASINDA KLİNİK STRES VE ÖZ-ETKİLİLİK YETERLİLİK DURUMLARININ BELİRLENMESİ

Hüsna Özveren, Emel Gülnar, Esra Doğan Yılmaz

Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Kırıkkale

Problem tanımı ve Amaç: Klinik öğretim hemşirelik eğitiminin tamamlayıcı ve gerekli bir bölümünü oluşturmaktadır. Klinik ortam hemşirelik öğrencileri için gerekli profesyonel bilgi ve becerileri öğrenmelerini sağlar. Klinik öğretim, mesleki beceri kazanımı sağlarken aynı zamanda öğrenci için stres yaratan bir durumdur. Öz etkililik ise bireyin nasıl hissedeceği, düşüneceği ve davranacağını belirleyen önemli bir özelliktir. Öz-etkililiği yüksek olan bireyler daha karmaşık ve riskli görevli seçebilir. Öz-etkililik öğrencinin kendi yeteneklerini, kapasitesini daha objektif bir şekilde değerlendirilmesini sağlar. Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin ilk klinik deneyim öncesi ve sonrasında klinik stres ve öz yeterlilik durumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören tüm birinci sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden 83 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri; tanıtıcı özellikler formu, Hemşirelik Öğrencileri İçin Algılanan Stres Skalası ve Öz-Etkililik-Yeterlilik Ölçeği ile toplanmıştır. Hemşirelik öğrencileri için algılanan stres skalası Sheu ve ark. tarafından (2002) geliştirilmiş olup Karaca ve ark. (2015) tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçek 29 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin toplam puanı 0-116'dır. Yüksek puan, stres derecesinin yükseldiğini gösterir. Öz-etkililik yeterlilik ölçeği Sherer ve arkadaşları (1982) tarafından geliştirilmiş ve Gözüm ve Aksayan (1999) tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçek 5 likert tipte bir olup 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin toplam puanı 23-115 arasındadır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği genel öz-etkililik yeterlilik algısının yüksek seviyede olduğunu göstermektedir. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 18 paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, sayı, yüzde ortalama ölçütleri, One Way Anova, Student t testi, Paired Simple t testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %88'i kadındır. Öğrencilerin klinik uygulamaya çıkmadan önce algılanan stres toplam puan ortalaması 65,61±24,99 iken klinik uygulama sonunda algılanan stres toplam puan ortalaması 60,48±24,75 olarak belirlenmiştir. Klinik öncesi ve sonrası algılanan stres toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (p<0.05). Öğrencilerin klinik öncesi öz-etkililik yeterlilik toplam puan ortalaması 57,42±7,87 iken klinik sonrası öz-etkililik yeterlilik toplam puan ortalaması ise 89,67±11,50 olarak belirlenmiştir. Klinik öncesi ve sonrası öz-etkililik yeterlilik toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (p<0.05).

Sonuç: Öğrencilerin algılanan stresi klinik öncesi daha yüksekken, klinik sonrası biraz düştüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin klinik öncesi öz yeterlilik etkililik algısı düşükken klinik sonrası yükseldiği görülmektedir. Öğrencilerin kliniğe çıkmadan önce stres düzeylerinin azaltılması için klinik oryantasyon programı uygulanması ve öğrencilerin öz değerlendirilmelerinin yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik öğrencisi, klinik deneyim, stres, öz-etkililik yeterlilik

S-027

CERRAHİ KLİNİKLERDE YATAN HASTALARIN PERİOPERATİF HEMŞİRELİK BAKIM KALİTESİNİ DEĞERLENDİRMELERİ

Sevilay Erden¹, Sevban Arslan¹, Sevgi Deniz¹, Pınar Kaya², Derya Gezer³¹Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi²Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü³Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı

Giriş: Perioperatif bakım, hastaların gereksinimlerinin karşılandığı cerrahi girişim öncesi, sırası ve sonrasında hasta bakım uygulamalarını içermektedir. Cerrahi girişim kararı verildiğinde başlayıp hasta taburcu olana kadar devam eden bu süreçte hastanın sağlığını ve yeterliliğini yeniden kazanması ve sürdürmesi açısından bakımın kalitesinin belirlenip kalitenin artırılması için hemşirelik bakımı ölçülmelidir.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın evrenini Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesindeki Cerrahi kliniklerde ameliyat olan ve ameliyat sonrası cerrahi kliniklerde yatan hastalar oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi Cerrahi kliniklerinde yatan, 18 yaş ve üzerinde olan, ameliyat sonrası en az 24 saat klinikte yatmış olan, iletişim güçlüğü ve mental yetersizliği olmayan, araştırmaya katılmayı kabul eden hastalar oluşturmuştur.

Veri toplama araçları olarak; kişisel bilgi formu ve "Kaliteli Perioperatif Hemşirelik Bakım Skalası" kullanılmıştır. Ölçek perioperatif dönemde hemşirelik bakım kalitesini değerlendirmek amacıyla 2002 yılında Tuija Leinonen ve Helena Leinonen-Kilpi tarafından geliştirilmiş, 2006 yılında Dönmez ve Özbayır tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçekte, negatif ifade içeren maddeler bulunmamakta, sonuçlar 0-160 puan üzerinden değerlendirilmektedir. Alınan puan ne kadar yüksekse hastaya sağlanan hemşirelik bakımının o kadar kaliteli olduğu kabul edilmektedir.

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Demografik verilerin analizinde yüzde, frekans ve ortalama testleri, Student t-test, varyans analizi (ANOVA), farklılığa neden olan grubun tespiti için posthoc testler, ve Pearson korelasyon uygulanmıştır. $p < 0,05$ değeri istatistiksel anlamlılık sınırı olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Hastaların yaş ortalamasının $48,13 \pm 18,13$, %54,5inin erkek, %64,3'ünün ilk-ortaöğretim mezunu olduğu belirlenmiştir. Hastaların %90,9'nun ameliyatının planlı olduğu, %53,8'inin daha önce ameliyat olduğu ve %87,4'üne genel anestezi uygulandığı belirlenmiştir. Ameliyathanede hastaların %29,4'ünün ağrı deneyimlemediği, %69,2'sinin üşüme-titreme yaşadığı, %38,5'inin şiddetli bulantı-kusma yaşadığı belirlenmiştir.

Hastaların kaliteli perioperatif hemşirelik bakımı puan ortalaması $100,82 \pm 28,6$ olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınan puan ortalamaları demografik veriler, ameliyat ve anestezi özelliklerine göre değerlendirilmiştir. Buna göre yaş, cinsiyet, eğitim, daha önce ameliyat olma, yatış süresi, ameliyat öncesi analjezik uygulanma durumu, ameliyatın acil ya da planlı olması, anestezi türü, ameliyat öncesi cerrah ve hemşire tarafından görülme durumu, ameliyat öncesi komplikasyonlar, anestezi ve ameliyat korkusu, ameliyat ve anestezi hakkında bilgi sahibi olma durumları ile ölçekten alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Sonuç: Hastalar, cerrahi hemşirelerinin perioperatif bakım kalitesini yüksek olarak değerlendirmiştir. Perioperatif derlenme açısından hemşirelik bakımının kalitesi önemlidir. Hasta bakım kalitesinin hasta ve hastane kaynaklı pek çok faktörden etkilendiği düşünülecek olursa, cerrahi hemşireleri, hastaların demografik özelliklerini ve ameliyat özelliklerini (ameliyat türü, anestezi tipi vb) göz önünde bulundurarak hemşirelik bakımını uygulamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Perioperatif hemşirelik bakımı, ameliyat, kalite

S-028

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İLK YARDIM EĞİTİMİNDEN SONRA NABIZ KONTROLÜNE İLİŞKİN BİLGİ VE BECERİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Şahinde Canbulat¹, Behire Sançar²¹Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara²Toros Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Mersin

Problemin Tanımı ve Amaç: İlk yardım uygulamalarında nabız kontrolü hasta/yaralının değerlendirilmesinde önemli yer tutmaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin de ilk yardım eğitiminden sonra bu bilgi ve beceriyi kazanmış olmaları beklenir. Ancak sınırlı sayıda yapılan çalışmalar incelendiğinde öğrenci hemşirelerin bilgi ve becerilerinin istenen düzeyde olmaması dikkati çekmektedir. Bu çalışma, hemşirelik üçüncü sınıf öğrencilerinin ilk yardım eğitiminden sonra nabız kontrolüne ilişkin bilgi ve beceri düzeylerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 3. sınıf öğrencilerinden ilk yardım dersi almış olan 165 öğrencinin katılımıyla yapılmış, tanımlayıcı ve deneysel bir çalışmadır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatür bilgileri kullanılarak hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve nabız değerlendirmeyi amaçlayan "Bilgi ve Beceri Düzeyi Ölçme Formu" kullanılmıştır. Öğrenciler, mankenler üzerinde uygulamalarını gerçekleştirirken, araştırmacılar soru-cevap ve gözlem yöntemiyle verileri toplamışlardır. Veriler araştırmacılar tarafından SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş, sayı, yüzdelik ve X2 testleri ile değerlendirilip $p < 0,05$ olan değerler anlamlı kabul edilmiştir. Öğrencilere, ilk yardım uygulaması sırasında, yetişkin, çocuk ve bebek hasta/yaralılarda öncelikle nabız kontrolü yapılması gereken yerini bilip bilmedikleri sorulmuş ve sözlü olarak doğru bölgenin adını ifade etmeleri istenmiş, daha sonra bu bölgeyi manken üzerinde göstererek, doğru bölgeyi bulma ve değerlendirme becerisinin işlem basamaklarına göre öğrenciler tarafından hangi düzeyde yapılabildiği belirlenmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin, %76,4'ü kız, %23,6'sı erkektir ve yaş ortalamaları $21,1 \pm 1,0$ 'dir. Öğrencilerin tamamı ilk yardımda; yetişkin, çocuk ve bebekte nabız kontrolü yapılması gereken bölgeyi bildiklerini ifade etmişler, bölgenin adını söylemeleri istendiğinde; yetişkinde %98,8 şah damarı, çocukta %83,0 şah damarı, bebekte ise %90,3 oranında kol atardamarını söyleyerek doğru cevaplamışlardır. Ancak manken üzerinde doğru noktayı göstermeleri istendiğinde bu oran; yetişkinde %89,7, çocukta %75,2 iken bebekte %1,2'ye düşmüştür. Öğrencilerin yetişkin ve çocukta nabız kontrolü yapmada işlem basamaklarını doğru uygulama durumları incelendiğinde; %94,5'i parmaklarını doğru bölgeye yerleştirmiş, %86,1'i, en fazla 10sn süresince nabız hissetmeye çalışmıştır. Ancak bebekte işlem basamaklarını doğru uygulama durumları gözlemlendiğinde bu oranının %1,8'e düştüğü saptanmıştır. Bebekte nabız değerlendirme bölgesini üst kol iç yüzünü göstermeleri gerekirken antekübital bölgeyi gösteren öğrencilerin oranı %89,1 olarak bulunmuştur. Ayrıca cinsiyetin nabız değerlendirme ve işlem basamaklarını uygulamada anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$).

Sonuç: Çalışmanın sonucunda öğrencilerin, ilk yardımda yaş gruplarına göre uygun nabız kontrolü yapma yerini göstermedeki bilgi ve beceri düzeylerinin yetişkin ve çocukta yeterli ancak bebekler üzerinde yetersiz olduğu bulunmuştur. Bebekte nabız değerlendirmede doğru bölgenin adının biliniyor olmasına rağmen, büyük oranda yanlış bölgenin gösterilmesi ve işlem basamaklarının da benzer şekilde yanlış uygulanması düşündürücü bulunmuştur. Bu durum daha önceki derslerde alınan bilgilerden kaynaklandığı ve yerleşmiş olan bu bilginin ilk yardım uygulamalarında değiştirilmesinin güç olduğu düşünülebilir. Ayrıca uygulamalı derslerde yeterli sayıda bebek manken olmaması nedeniyle, bebek manken üzerinde yapılması gereken uygulamaların yetişkin manken üzerinden gösterilmesinin, öğrenci sayısının fazlalığı nedeniyle uygulamaların kalabalık gruplarla yapılmasının, sınıf içi ortamın fiziki koşullar açısından yeterli ve elverişli olmamasının ve eğitimci sayısı azlığının öğrencilerin yeterli gözlem ve uygulama yapmalarını olumsuz etkilediği söylenebilir.

Öğrencilerin yeterli sayıda ve nitelikte, daha gelişmiş mankenler üzerinde tekrarlı uygulama yapabilmelerinin ve eğitimcilerin sayıca yeterli olup birebir ve anlık geribildirimlerde bulunmalarının ilk yardım eğitiminde etkili olacağı önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: eğitim, hemşirelik öğrencileri, ilk yardım eğitimi, nabız, nabız kontrolü

S-029

YANIĞA ÖZEL AĞRI ANKSİYETE ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE GEÇERLİK VE GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI

Sevgi Deniz Doğan, Sevban Arslan

Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Bu çalışma, Yanığa Özel Ağrı Anksiyete Ölçeği'ni Türkçe'ye uyarlamak ve geçerlik güvenirliğini test etmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi ve Adana Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi yanık ünitelerinde Nisan 2016-Temmuz 2017 tarihleri arasında metodolojik olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini bu tarihler arasında üniteye yatan yanıklı hastalar, örneklemini ise araştırma kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmaya gönüllü toplam 50 hasta oluşturmuştur. Geçerlik-güvenirlik analizinde dil, kapsam, yapı geçerliği ve güvenirlik analizleri kullanılmıştır.

Yanığa Özel Ağrı Anksiyete Ölçeği'nin çeviri-geri çeviri yöntemi ile dil geçerliliği analiz edilmiş ve uzman görüşleri ile kapsam geçerliliği yapılmıştır. Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu ve faktör yüklerinin (0,727-0,910) yeterli düzeyde olduğu saptanmıştır. Doğrulamalı faktör analizi sonucunda ise ölçeğin uyum indekslerinin uygun aralıklarda olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık analizleri sonucunda madde toplam puan korelasyonlarının (0,59-0,96) yeterli ve Cronbach alfa katsayısının 0,95 olduğu bulunmuştur.

Yanığa Özel Ağrı Anksiyete Ölçeği'nin Türkçe geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yanıklı hasta, Ağrı, Anksiyete, Geçerlik, Güvenirlik

S-030

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KADINA YÖNELİK ŞİDDETE BAKIŞ AÇILARI İLE ŞİDDET EĞİLİM DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Tuğba Çınarlı¹, Aslı Aydoğan², Demet Çakır², Asuman Şener¹, Zeliha Koç³¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Samsun²Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Amasya³Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Samsun

Problemin Tanımı ve Amaç: Şiddet eğilimi birçok faktörden etkilenmekle birlikte özellikle kadına yönelik şiddet günümüzde çözüm bulunması gereken en önemli sosyolojik problemlerden biridir. Bu çalışma üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddete bakış açıları ile şiddet eğilim düzeylerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma 09 - 27 Mayıs 2016 tarihleri arasında bir Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören çalışmaya katılmayı kabul eden 408 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve şiddete bakış açılarını içeren 31 soruluk bir anket formu ve "Şiddet Eğilim Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100'dür. Puanın düşük olması şiddet eğiliminin düşük, yüksek olması ise şiddet eğilimin fazla olduğunu göstermektedir. İlgili kurumdan yazılı, araştırmaya katılan öğrencilerden bilgilendirilmiş onam alındıktan sonra hazırlanan anket formu ve ölçek ilgili tarihler arasında öğrencilere uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde bağımsız örneklem t-test, Kruskal Wallis testi, Mann Whitney-U testi, one-way ANOVA testi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %28,4'ünü erkek öğrencilerin oluşturduğu, %55,4'ünün Karadeniz bölgesinde yaşadığı belirlendi. Öğrencilerin %46,3'ünün "partnerinin kendisine uygulayacağı şiddete tepki göstermeyeceğini" belirttiği, %51,7'sinin kadının şiddete uğramasında "bazen kadınların suçlu olduğunu" ifade ettiği, %71,6'sının "çocuğun şiddeti ailede öğrendiğini", %75,2'sinin "ekonomik yetersizliğin kişileri şiddete yönelttiğini" ve %92,9'unun "kadına hiç kimsenin şiddet uygulama hakkının olmadığını" düşündüğü, %68,4'ünün kadına yönelik şiddet danışma hattını bilmediği, %54,9'unun "devletin şiddeti önlemek için ağır cezalar verilebileceğini" belirttiği ve %56,9'unun şiddet

ile ilgili bir eğitim almadığı belirlendi. Şiddet Eğilim Ölçeği toplam puan ortalaması $51 \pm 13,33$ olarak saptandı. Şiddet Eğilimi Ölçeği puanının öğrencilerin bazı sosyodemografik özelliklerine göre farklılık gösterdiği belirlendi ($p < 0,05$).

Sonuç: Bu çalışmada Şiddet Eğilimi Ölçeği'nden alınan toplam puan ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu, erkek öğrencilerin şiddet eğilimlerinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlendi. Elde edilen bulgular doğrultusunda gençlerin bu konuda farkındalık düzeylerini arttırmaya yönelik eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Kadın, Şiddet Eğilimi

S-031

HEMŞİRELİK YETKİ VE ÖZERKLİK ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ

Seher Başaran, Leyla Dinç

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Problem Tanımı: Özerklik ve yetki kullanımı hemşireler için hemşirelik bakım kararlarını vermelerine ve verdikleri bu kararları uygulamaları ve hastalar için ise hasta haklarının korunması açısından önemlidir. Özerklik kullanımı hemşirelik literatüründe tartışılan bir konu olmak ile birlikte hangi özerklik türünden bahsedildiği değişiklik göstermektedir. Ayrıca özerklik kullanımından bahsetmeden önce hangi yetkinin özerklik kullanımına izin verdiği bilinmesi gereken bir noktadır. Yetki olmadan özerklik kullanımından bahsedilemez. Literatürde hemşirelerin özerklik gibi mesleki davranışlarını ölçen birçok araç olmakla birlikte hemşirelerin uygulamadaki özerklik ve yetki kullanımı ölçümüne odaklanan bir ölçüm aracına rastlanmamıştır.

Amaç: Bu çalışmada Hemşirelik Yetki ve Özerklik Ölçeğinin 'Nursing Authority and Autonomy Scale' (NAAS) Türkçe'ye uyarlanması ve Türk hemşire ve hemşire yöneticiler için psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma metodolojik bir araştırmadır. Çalışmanın örneklemini Ankara ili içerisinde genel sağlık bakım hizmetinin sunulduğu ve Kamu Hastaneler Birliğine bağlı hastaneler ile üniversite hastanelerinde çalışan 160 servis sorumlu hemşiresi ile 266 hasta başı bakım veren hemşire oluşturmaktadır. Veriler 30 Mayıs 2014 ile 30 Aralık 2014 tarihleri arasında Tanıtıcı Bilgiler Formu ve Hemşirelik Yetki ve Özerklik Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuştur, yapı geçerliği için doğrulamalı faktör analizi yapılmıştır. İç tutarlılık katsayısı olarak Cronbach's α kullanılmış olup, test tekrar test güvenirliği Pearson korelasyon katsayıları kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Ölçeğin geçerlik-güvenirliği için oluşturulan model uyumu iyi olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin Hemşirelik Uygulamalarında Yetki ve Özerklik alt bölümü ve Hemşirelik Uygulamasının Önemi alt bölümü Cronbach's α değerleri 0,84 olup ölçeğin genel Cronbach's α değeri 0,88 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test puanları üç hafta ara ile istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Sonuç: Bu çalışma sonuçlarına göre Hemşirelik Yetki ve Özerklik Ölçeği'nin Türkçe'ye uyumu, Türk hemşireler ve hemşire yöneticiler için iyi psikometrik değerlere sahiptir. Bu durumda ülkemizde hemşirelerin kendilerini ve hemşire yöneticilerin birlikte çalıştıkları hemşirelerin mesleki özerklik ve yetki kullanımının değerlendirilmesinde Hemşirelik Yetki ve Özerklik Ölçeği kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Geçerlik ve güvenirlik, hemşirelik uygulaması, mesleki özerklik, mesleki yetki, özerklik, yetki

S-032

BİR ORTAOKULUN 5. VE 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN ZORBALIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayşe Yücesan¹, Bahar Güçüz Doğan²¹Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara²Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı, Anabilim Dalı, Ankara

Problem tanımı ve Amaç: Günümüzde zorbalığa bağlı mortalite ve morbidite düzeylerindeki artış dünya genelinde bu psikososyal tehlikenin farkına varılmasını sağlamış; zorbalık, sağlık bakımı verenler, politika yapıcılar ve ailelerin iş birliğini gerektiren önemli bir halk sağlığı sorunu haline gelmiştir. Zorbalık bölge ve ölüme göre değişkenlik göstermekle birlikte tüm dünyada yaygın olarak görülmektedir. Önleme programlarında ebeveynler, okul psikoloğu, sosyal hizmet uzmanı, okul hemşiresi ve öğretmenlerden oluşan bir ekip programının uygulanması ve sürdürülmesinde görev almaktadır. Okul sağlığı hemşireleri “zorbalı” ve “kurbanları” kolayca belirleyebilir; onlara danışmanlık verebilir; zorba ve kurban etkileşim grupları oluşturabilir; ekip üyeleriyle iş birliği yapabilir. Zorbalığın önlenmesinde en önemli adım mevcut durumun belirlenmesidir. Bu araştırmada, Ankara İli’ndeki bir ortaokulda öğrenciler arasında akran zorbalığı düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırmanın evrenini, 2013-2014 eğitim-öğretim döneminde Ankara İli’nde bulunan bir ortaokuldaki 5. sınıf (n=75) ve 8. sınıf (n=119) öğrencileri oluşturmuş, 5. sınıftan 65 (%86,7) ve 8. sınıftan 95 (%79,8) öğrenci araştırmaya katılmayı kabul etmiştir. Araştırmanın verileri, Olweus’un 1996 yılında geliştirdiği, 2008 yılında Tıpırdamaz Sipahi’nin Türkiye’ye uyarladığı “Olweus Öğrenciler İçin Akran Zorbalığı Anketi”nden yararlanılarak oluşturulan akran zorbalığı anketi ve araştırmacı tarafından oluşturulan anket formu ile sınıflarda, gözlem altında toplanmıştır. Uygulama öncesinde öğrencilere akran zorbalığının ayrıntılı tanımı yapılmıştır. Veriler, bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde kullanılmıştır. Kategorik karşılaştırmalar ki-kare (X²) testi ile incelenmiş, analizlerde $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %44,4’ü kız %55,6’sı erkektir. %46,9’u evinde şiddet/zorbalık içeren davranışlar meydana geldiğini belirtmiştir. Öğrencilerin %5,0’i zorba, %34,4’ü kurban, %4,4’ü zorba-kurban ve %65’i katılmayandır; %26,2’si sözel, %19,4’ü ilişkisel, %11,2’si fiziksel, %1,9’u siber zorbalığa uğradığını belirtmiştir. Kurban olan öğrencilerin (n=55) %77,8’i okul içinde zorbalığa uğradığını; %49,1’i durumu bir başkası ile paylaştığını; %35,0’i akran zorbalığı yapan öğrenci/öğrencilerin kendi sınıfında olduğunu, %65,9’u akran zorbalığı yapan öğrencilerin erkek olduğunu, %51,4’ü akran zorbalığının 2 hafta ve daha fazla süreyle devam ettiğini; %25,6’sı kendisi zorbalığa uğradığında öğretmenlerin veya okul yöneticilerinin neredeyse hiçbir zaman zorbalığı durdurmaya çalışmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %3,8’inin, fiziksel, %3,8’inin sözel, %1,2’sinin ilişkisel ve %1,2’sinin siber zorbalık yaptığı belirlenmiştir. Katılımcıların %19,4’ü sevmediği bir öğrenciyeye karşı yapılan akran zorbalığına katılabileceğini belirtmiştir. Öğrencilerin %23,1’inin nadiren, %12,5’inin bazen, %7,5’inin çok sık, %3,8’inin sık sık akran zorbalığına uğramaktan korktuğu saptanmıştır; %22,5’i akran zorbalığını önlemek için sınıf öğretmeninin neredeyse hiç çaba göstermediğini belirtmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte 8. sınıf öğrencilerinin 5. sınıf öğrencilerine göre, erkeklerin kızlara göre daha fazla zorba veya zorba-kurban oldukları saptanmıştır. Evinde şiddet/zorbalık içeren davranışlar olan öğrencilerin diğerlerine göre daha fazla kurban oldukları (%44,0) belirlenmiştir (p=0,020).

Sonuç: Akran zorbalığı çalışmaya katılan ortaokul öğrencilerinde oldukça yüksek olmasına rağmen, katılımcılara göre veliler ve öğretmenlerin yeterince dikkatini çekmemektedir. Ülkemizde, zorbalığın belirlenmesi ve farkındalığın oluşturulmasını sağlamada etkili olabilecek okul sağlığı hemşireleri ile ilgili gerekli yasal düzenlemeler olmasına rağmen vakıf okulları ve özel eğitim okulları dışındaki okullarda çok az sayıda hemşire görev yapmaktadır. Bu nedenle okul sağlığı hemşirelerinin okullarda görevlendirilmesine öncelik verilmelidir. Zorbalığa uğrayan öğrenciler, öğretmenler ve veliler tarafından mutlaka değerlendirilmeli, zorbalık göz ardı edilmemelidir. Böylelikle zorbalığın tekrarlanması önlenir. Ayrıca öfke denetimini, problem çözüme ve iletişim becerilerini

geliştirmeye odaklanan ve bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı okul temel akran zorbalığı önleme programları yaygınlaştırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Zorbalık, okul sağlığı, şiddet, öğrenciler

S-033

REÇETE EDİLEN İLAÇLARI ÖĞRETMEK NİC’İ İLE YAPILAN HEMŞİRELİK GİRİŞİMLERİNİN YAŞLININ İLAÇ KULLANIMINA İLİŞKİN DAVRANIŞLARINA ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zeynep Kübra Sevler¹, Dercan Gençbaş², Hatice Bebiş³¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu, 4.Sınıf öğrencisi, Ankara²Ufuk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği, Ankara³Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği Bilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı ve Amacı: Hemşire yaşlıya çoklu ilaç kullanımı ile ilgili bakımını planlarken bireylerin özelliklerini ve yaşadığı problemleri bilmesive standart/kapsamlı bakım vermesi gerekmektedir. Bu anlamda, bu çalışmada yaşlı bireylerin ilaç kullanma davranışlarına Hemşirelik Girişimleri Sınıflaması (NIC) hemşirelik girişiminin etkisini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Yarı deneysel tipteki Mayıs-Temmuz 2017 tarihleri arasında gerçekleşen araştırmanın evrenini, Gülhane Hast. İç hast. kliniğinde yatan 65 yaş üstü bireyler oluşturmaktadır. Mini-mental test sonucu 23 ve üzeri olan 60 (αhata 2, çalışmanın gücü %80) kişi ile tamamlanmıştır. Veri toplama formları, Hasta Tanıtım Formu, 5’li likert tipli, toplam puanın azalması olumlu davranışı gösteren Yaşlıların İlaç Kullanımına İlişkin Davranışları Ölçeği ve ilaç kullanımından sonraki yanıtı değerlendirmek için Iowa Üniversitesi’nin geliştirdiği Hemşirelik Çıktıları Sınıflaması (NOC) ölçeklerinden, 5’li likert tipli, puan 5’e yaklaşıp ilaca yanıtın olumlu olduğu değerlendirilen “2301 İlaça Tepki NOC Ölçeği”nden oluşmaktadır. Veri toplama formları uygulandıktan sonra bütün yaşlılara, yaşlıların gereksinimine göre ilaç kullanımı ile ilgili hemşirelik girişimlerini içeren Iowa Üniversitesi’nin geliştirdiği “5616 Öğretmek: Reçete Edilen İlaçları” NIC’i uygulanmıştır. NIC girişimlerini takip eden haftanın sonunda aynı anketler tekrar uygulanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %55’i kadın ve yalnızca 7 tanesi bekarıdır. Yaşlıların %45’i ilkököl mezunu olduğunu, ortalama 2.51 (en az 1 en fazla 7) kronik hastalığa sahip olduğunu ve %53’ü 4 ve üzeri ilaç kullandığını belirtmiştir. Evde yalnız yaşama, sahip olduğu kronik hastalık sayısı ile “Yaşlıların İlaç Kullanımına İlişkin Davranışları Ölçeği” ve NOC Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır (p<0.05). Yaşlılara uygulanan NIC girişimi öncesi Yaşlıların İlaç Kullanımına İlişkin Davranışları Ölçeği toplam puanı 41.6±6.68 iken, sonrası 36.6±6.14 olarak bulunmuştur. NOC ölçeği puan ortalamaları ise NIC girişimi öncesi 2.95±0.74 iken, sonrasında 3.48±0.64 olarak saptanmıştır ve ölçümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p=.000).

Sonuç: Kronik hastalığa sahip yaşlılarda reçete edilen ilaçların kullanımına yönelik bireyin davranışlarını iyileştirmeyi hedefleyen NIC girişimleri sonrasında yaşlıların ilaç kullanımına yönelik davranışlarında ve ilaca yanıtında iyileşmeler gerçekleşmiştir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, hemşirelik girişimleri sınıflaması, ilaç, ilaca uyum, yaşlılık

S-034

SANAL GERÇEKLİĞİN YANIK YARA BAKIMINDAKİ AĞRININ KONTROLÜNE İLİŞKİN HASTA GÖRÜŞLERİ

Müjgan Onarıcı¹, Mevlüde Karadağ²

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Çankırı

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı: Yanık yaralanması travmatik yaralanmaların ortak bir türü olup, ciddi morbidite ve mortalite nedeniyle insanlar için büyük bir problem teşkil etmektedir. Bu problemlerin dışında yanık bakımında karşılaşılan en büyük zorluklardan biri, yara pansumanı gibi işlemler sonucu oluşan ağrıyı yönetmektir. Literatürde, yanık ağrısının değişken özelliğinden dolayı ağrı yönetiminde hem farmakolojik hem de non-farmakolojik yöntemlerin beraber kullanılması gerektiği önerilmekte olup, sıklıkla kullanılan non-farmakolojik yöntemlerin; hipnoz, gevşeme teknikleri, düşünme, terapötik dokunuş, masaj terapi, müzik terapi, bilgisayar oyunları ve sanal gerçeklik gibi dikkati başka yöne çekme teknikleri olduğu belirtilmektedir. Yanık hastalarında sanal gerçekliğe ilişkin yapılan klinik araştırmaların birçoğu, hastaların ağrılarının sayısal olarak değerlendirilmesine yönelik olup, sanal gerçekliğin etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak literatürde hastaların sanal gerçekliğe yönelik düşüncelerinin neler olduğuna dair bir araştırmaya ulaşılamamıştır.

Amaç: Bu araştırma, sanal gerçekliğin yanık yara bakımındaki ağrının kontrolüne ilişkin hasta görüşlerini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin beraber kullanıldığı karma desenli bir araştırmadır. Araştırma evrenini, Ocak-Şubat 2017 tarihleri arasında Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Yanık Tedavi Merkezi'nde yanık nedeniyle tedavi gören hastalar, örneklemini de, 18 yaşından büyük, görme ve işitme problemi olmayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden hastalar oluşturmuştur. Araştırma verileri iki aşamada toplanmıştır. Hastalarla ilk karşılaştığında yara pansumanından hemen önce "Kişisel Bilgiler Formu" doldurulmuş ve yara bakımları uzman personel tarafından gerçekleştirilmiş olup, ağrıyı azaltıcı herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Yara bakımı sonrasında Hastane Anksiyete Depresyon Ölçeği (HAD) ve araştırmacı tarafından literatür eşliğinde hazırlanan görüşme soruları hastalarla yüz yüze, uygun ve sakin bir ortamda görüşülerek cevaplandırılmıştır. Araştırmanın ikinci aşamada ise, aynı hastaların bir sonraki pansumanları esnasında sanal gerçeklik gözlüğü ile üç boyutlu videolar izletilmiş olup, yara bakımı öncesi sanal gerçeklik gözlüğü hastaya takılmış ve bakım süresince izlenmesi sağlanmıştır. Yara bakımı sonrasında tekrar HAD uygulanmış, sonrasında sanal gerçeklik deneyimine ilişkin görüşme soruları ile hastalarla görüşme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca hastaların her yara bakımlarından önce ve sonrasında ağrı düzeyleri değerlendirilmiştir. Elde edilen nicel veriler tanımlayıcı istatistikler ve Wilcoxon Sign Testi ile, nitel veriler ise araştırmacılar tarafından içerik analiziyle değerlendirilmiştir.

Bulgular: Hastaların ağrı düzeylerine yönelik yapılan istatistiksel değerlendirmede; ilk pansuman sonrasında pansuman öncesine göre ağrı düzeylerinde artış olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Hastaların ilk ve ikinci pansuman sonrasındaki ağrı düzeylerine ve HAD puanına yönelik yapılan değerlendirme ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen ($p > 0.05$) sayısal olarak ağrı düzeyinde ve ölçek puanında azalma olduğu görülmüştür. Hastalarla yapılan görüşmeler neticesinde ise; yanık yara bakımının aşırı ağrı ve acı verici özellikte olduğu, sanal gerçeklik gözlüğü takılı iken yapılan pansuman sırasında ağrıların devam ettiği, fakat daha az hissedildiği, işlem sırasında rahatlama hissedildiği, izlenen görüntülerin kişileri ortamdaki uzaklaştırdığı ve pansumanın hissedilmediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak: 1. Yanık pansumanının ağrıya etkisi-pansuman değişimi çok ağrılı ve acı verici; 2. Sanal gerçekliğin ağrıya etkisi- a) ağrıyı rahatlatıcı özellikte, b) dikkati başka yöne çekme olmak üzere iki ana tema ve üç alt tema oluşturulmuştur.

Sonuç: Yanık yara bakımı çok ağrılı bir işlem olmakla birlikte, pansuman değişimi esnasında sanal gerçeklik gözlüğü gibi dikkati başka yöne çekme tekniğinin kullanımı hastalarda rahatlama hissi oluşturarak, pansuman sürecinin daha kolay geçmesini sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, sanal gerçeklik, yanıklar, yara bakımı

S-035

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İNTRAMÜSKÜLER ENJEKSİYONDA VENTROGLUTEAL BÖLGENİN KULLANIMINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Hüsna Özveren, Emel Gülnar, Esra Doğan Yılmaz

Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Kırıkkale

Problem tanımı ve Amaç: Tıbbi tedavilerin vazgeçilmez bir parçası olan ilaçların güvenli ve doğru uygulanması, hemşirelerin en önemli sorumluluklarından birisidir. Parenteral ilaç uygulama yollarından biri olan intramüsküler enjeksiyon uygulaması hemşireler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. İntramüsküler enjeksiyon uygulamasında, hemşireler dorsogluteal bölgeyi sıklıkla kullanmaktadır. Dorsogluteal bölgeye enjeksiyon, ciddi komplikasyonlara neden olabileğinden; bu bölgeye en iyi alternatif yol literatürde ventrogluteal bölge önerilmektedir. Bu nedenle öğrenci hemşirelerin intramüsküler enjeksiyonda ventrogluteal bölgenin kullanımına yönelik bilgi düzeylerinin belirlenmesi önemlidir. Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin intramüsküler enjeksiyonda ventrogluteal bölgenin kullanımına yönelik bilgi düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırmanın örneklemini bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 1, 2, 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 344 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından literatürden yararlanılarak hazırlanan veri toplama formu aracılığı ile toplanmıştır. Veri toplama formu iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ilişkin sorular, ikinci bölümde ise ventrogluteal bölgeye yönelik 24 önermeden oluşan bilgi soruları yer almaktadır. Öğrencilerin bu önermelere verdikleri cevaplar 24 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Veri toplama formunun kapsam geçerliliği için 5 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik hesapları, ortalama ölçüleri, One-Way ANOVA, Kruskal Wallis Testi, Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda, öğrencilerin intramüsküler enjeksiyon uygulaması sırasında en sık kullandığı bölgenin dorsogluteal bölge (%64.8) olduğu, ventrogluteal bölgenin ise oldukça düşük bir oranla (%4.2) üçüncü sırada tercih edildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin bilgi puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu (14.5 ± 2.7) bulunmuştur. Araştırmada öğrencilerin cinsiyet, hemşirelik mesleğini seçmekten memnun olma, intramüsküler enjeksiyon uygulamasına yönelik teorik eğitimi yeterli bulma, intramüsküler enjeksiyon uygulamasında ilk tercih edilen bölge ve klinik uygulama sırasında hemşirenin ventrogluteal bölgeye enjeksiyon uygulamasını gözlemlene durumlarına göre bilgi puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Bu çalışmada öğrencilerinin intramüsküler enjeksiyonda ventrogluteal bölgenin kullanımına yönelik bilgi düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilere temel hemşirelik eğitiminde laboratuvar ve klinik uygulamalarda ventrogluteal bölgenin kullanımına ilişkin öğrenim yaşantılarının artırılması ve uygun tekrarların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik öğrencileri, intramüsküler enjeksiyon, ventrogluteal bölge

S-036

DOĞUMA HAZIRLIK SINIFLARININ BABALARIN BAĞLANMA VE EMPATİ DÜZEYLERİNE ETKİSİÇiğdem Gün¹, Dilek Coşkun Potur², Özlem Karabulut³, Döne Abbasoğlu³, Nurdan Demirci², Yeliz Doğan Merih³¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur²Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul³Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

Problem tanımı: Özellikle erkek için baba olmak yeni bir döneme geçişi işaret eden gelişimsel bir olaydır. Bu geçiş döneminde baba adayları eşleri ile ilişkilerinde duygusal uyumsuzluklar, doğmamış bebeklerine ilişkin kuşkular ve ebeveyn kimliğini geliştirmede problemler gibi bir çok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Bu zorlu sürece adaptasyonu kolaylaştırmada empati ve bağlanma kavramları anahtar rol oynamaktadır. Araştırmacılar tarafından yapılan literatür taramasında babalarda doğuma hazırlık sınıflarının bağlanma ve empati düzeylerine etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Amaç: İlk kez baba olacak erkeklerde doğuma hazırlık sınıflarının bağlanma ve empati düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma, İstanbul ilinde bir Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim Araştırma hastanesinde Eğitim öncesi – eğitim sonrası modelli, yarı deneysel ve prospektif tipte kontrol grubu ile karşılaştırılmalı olarak Ocak 2016- Şubat 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Eğitim Grubuna n:57, Kontrol Grubuna n:58 toplam 115 vaka araştırmaya katılmıştır. Verilerin toplanmasında tanılama formu, empatik eğilim ölçeği ve baba bebek bağlanma ölçeği kullanılmıştır. Eğitim grubu gebe eşleri ile birlikte 6 hafta doğuma hazırlık sınıflarındaki eğitimlere katılmışlardır. Kontrol grubu ise doğum öncesi rutin kontrollere gebe eşleri ile birlikte gelmişlerdir. Empatik eğilim ile ilgili veriler (EG:eğitim öncesi, sonrası ve doğum sonu altıncı haftada olmak üzere; KG: İlk görüşme, 6 hafta sonra ve doğum sonu 6. Haftada) üç kez, baba bebek bağlanma ölçeği ise 6. ayda bir kez toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizinde, yüzdelik, ortalama, ki kare, tekrarlı ölçümlerde varyans analizi ve Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Eğitim grubunun empatik eğilim düzeyleri grup içinde karşılaştırıldığında eğitim sonrası (76,59 ± 6,81) ve doğum sonu altıncı hafta (76,49 ± 5,91) ortalama puanlarının eğitim öncesine (72,49 ± 8,60) göre yüksek olduğu belirlenmiş olup aradaki fark istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bulunmuştur (p<0.001). Kontrol grubunun empatik eğilim düzeyleri grup içinde karşılaştırıldığında puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (p<0.005). Kontrol grubunun doğum sonu altıncı hafta (70,01 ± 6,74) empatik eğilim ortalama puanlarının ilk ölçümde elde edilen puan ortalamasına (71,46 ± 6,98) göre istatistiksel olarak anlamlı farkla düşük olduğu bulunmuştur. Eğitim ve kontrol grubundaki empatik eğilim puan ortalamalarının ilk ölçümde gruplar arası karşılaştırıldığında benzer olduğu (p>0.05), ancak ikinci ölçüm ve doğum sonrasındaki üçüncü ölçümde eğitim grubunun empatik eğilim puanlarında artış olduğu ve kontrol grubu ile karşılaştırıldığında aralarındaki farkın istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı olduğu bulunmuştur (p<0.001). Doğum sonu altıncı ayda baba bebek bağlanma düzeyleri değerlendirildiğinde ise eğitim grubundaki bağlanma puan ortalamaları kontrol grubundan daha yüksek ve aralarındaki fark istatistiksel olarak ileri derece anlamlı bulunmuştur (p<0.001).

Sonuç: Doğum hazırlık sınıflarının babaların empatik eğilimlerini arttırdığı, doğum sonu dönemde de eğitimin etkisini sürdürdüğünü ve baba bebek bağlanmasını da olumlu etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğuma hazırlık sınıfları, babalar, empatik eğilim, bağlanma

S-037

MEKANİK VENTİLATÖRE BAĞLI PRETERM YENİDOĞANLARA VERİLEN PRONE VE SUPİNE POZİSYONLARININ FİZYOLOJİK DEĞİŞKENLERE ETKİSİSultan Beşiktaş¹, Emine Efe²¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yenidoğan Ünitesi, Antalya²Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Antalya

Amaç: Araştırmanın amacı, mekanik ventilatöre bağlı preterm yenidoğanlara verilen prone ve supine pozisyonlarının preterm yenidoğanın fizyolojik değişkenlerine (oksijen saturasyonu ve kalp atım hızı) etkisini incelemektir.

Yöntem: Araştırmada mekanik ventilatöre bağlı preterm yenidoğanlara verilen iki farklı pozisyonun (prone-supine) etkinliğini test etmek amacıyla preterm yenidoğanlar pozisyon önceliğine göre randomizasyon yapılarak iki gruba ayrıldı (n=38). Birinci gruba önce supine pozisyonu, sonra prone pozisyonu (n=19), ikinci gruba önce prone pozisyonu, sonra supine pozisyonu uygulandı (n=19). Araştırmada, etik kurul, kurum ve ailelerden yazılı izin alındı. Elde edilen veriler, yüzdelik dağılımlar, ortalama, tekrarlı ölçümlerde varyans analizi ve bağımlı gruplarda t testi ile analiz edildi.

Bulgular: Supine ve prone pozisyonlarına göre preterm yenidoğanların kalp atım hızı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (p>0.05). Preterm yenidoğanların pozisyonlara göre 105. dakikadaki oksijen saturasyon ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı derecede prone pozisyonunda yüksek olduğu belirlenmiştir (p=0.0007). Supine pozisyonunda grup 1 (supine-prone)'deki prterm yenidoğanların kalp atım hızı ortalamalarının grup 2 (prone-supine)'dekilerden anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır (F=9.92, p=0.0018). Prone ve supine pozisyonlarında grup 2 (prone-supine)'deki preterm yenidoğanların oksijen saturasyon ortalamalarının, grup 1 (supine-prone)'dekilerden anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır (prone: F=20.22, p= <.0001; supine: F=14.73, p=0.0001).

Sonuç: Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda; prone pozisyonunda oksijen saturasyonunun anlamlı derecede yüksek ve stabil olduğu, supine ve prone pozisyonlarının kalp atım hızına etkisi olmadığı, önce prone pozisyonu verilen preterm yenidoğanın oksijen saturasyonunun yüksek olduğu, önce supine pozisyonu verilen preterm yenidoğanın kalp atım hızının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: preterm yenidoğan, mekanik ventilasyon, pozisyon, fizyolojik değişkenler

S-038

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KONTRASEPTİF KULLANIMLARI VE AİLE PLANLAMASINA YÖNELİK TUTUMLARI

Semra Kocaöz, Ceren Zeybek, Ali Suat Sekili, Büşra Arslan, Özlem Kıcılı, Canan Ceyran

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu

Problemin Tanımı ve Amaç: İnanç ve tutumlar, bireylerin sağlıkla ilgili davranışlarını etkilemektedir. Aile planlaması konusunda üniversitedeki gençlerin tutumlarının ve kullandıkları kontraseptif yöntemlerin belirlenmesi, ilerideki seksüel yolla bulaşan hastalıkların ve istenmeyen gebeliklerin önlenmesi açısından önemlidir. Bu nedenle, araştırma üniversite öğrencilerinin kontraseptif kullanımları ve aile planlamasına yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu araştırmanın evrenini, bir üniversitenin fakülte ve yüksekokullarında normal öğretimde öğrenim gören toplam 2964 son sınıf öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, Evreni Belli Olan Örneklem Genişliği Formülü'ne göre hesaplanmış ve 377 öğrenci ile tamamlanmıştır. Araştırmanın yapıldığı fakülte ve yüksekokullardan ve bu okulların bölümlerinden örneklemini temsil

edecek şekilde öğrencinin alınması için Tabakalı Örneklem Yöntemi kullanılmıştır. Her bir bölümde öğrenim görenlerin sınıf listeleri alınmış ve Basit Rasgele Sayılar Tablosu'na göre örneklem girecek öğrenciler belirlenmiştir. Veriler, "Veri Toplama Formu" ile "Aile Planlaması Tutum Ölçeği (APTÖ)" kullanılarak toplanmıştır. Çalışmanın yapılabilmesi için araştırmanın yapıldığı üniversitenin etik kurulundan ve okulların yönetiminden yazılı onay alınmıştır. Araştırmanın verileri toplanmadan önce öğrencilere çalışmanın amacı anlatılmış ve onamları alınmıştır. Veri toplama araçları, 10 Nisan-2 Haziran 2017 tarihleri arasında uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmış ve güvenilirlik analizi, Kolmogorov-Smirnov normallik testi, Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılanların yaş ortalaması 22.80 ± 1.52 olup, %61.8'i kadındır. Öğrencilerin %64.2'si düz liseden mezun, %57.8'si en uzun yaşadığı yerin il, %87.7'si çekirdek aile tipine sahip ve %78.5'i sağlık güvencesi olduğunu, %47.2'si yurttan ikamet ettiğini, %5.8'i gelir getiren bir işte çalıştığını ve %93.6'sı 18 yaşına kadar ailesi ile birlikte yaşadığını belirtmiştir. Üniversite öğrencilerinin %39.5'i gebelikten korunma yöntemleri hakkında bilgilerinin olduğunu, bu bilgiyi %48.3'ü medya ve dergilerden elde ettiklerini ve %19.1'i cinsel deneyimlerinin olduğunu söylemiştir. Cinsel deneyimi olan öğrencilerin %84.7'si gebelikten korunduğunu ve korunma yöntemi olarak %90.2'si geri çekme yöntemini kullandığını, %60.7'si kullandığı yöntem hakkında hiçbir yerden bilgi almadığını, %57.4'ü korunma yöntemi kullanmasına partnerinin karar verdiğini ve %95.1'i kullandığı yöntemden memnun olduğunu belirtmiştir. Kadınların ve gebelikten korunma yöntemleri hakkında bilgisi olanların daha fazla ve annesi çalışmayanların ise daha az olumlu aile planlaması tutumları olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Sağlık Yüksekokulu'nda öğrenim görenlerin, gebeliğe ilişkin tutum dışında APTÖ'nin toplam ve tüm alt boyutlarından daha fazla puan ortancasına sahip olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Ayrıca öğrencilerin doğum yeri, en uzun yaşadığı yer, mezun olduğu lise, aile tipi, annenin öğrenimi, cinsel ilişki sırasında korunma ile APTÖ'nin bazı alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç: Çalışmamızda öğrencilerin gebelikten korunma yöntemleri hakkında yeterli bilgilerinin olmadığı ve kadınların, sağlık alanında öğrenim görenlerin ve kontraseptif yöntemler hakkında bilgisi olanların daha fazla olumlu aile planlaması tutumlarının olduğu bulunmuştur. Bu nedenle istenmeyen gebelik, düşük ve seksüel yolla bulaşan enfeksiyonlar gibi sağlık sorunlarının gelişmesini önlemek için öncelikle gençlerde olumlu aile planlaması tutumlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Hemşirelerin üniversite öğrencilerine yönelik aile planlaması eğitimlerinde bulunmasının ve riskli gruplara yönelik danışmanlık yapmasının olumlu aile planlaması tutumlarının geliştirilmesinde faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversiteler, Öğrenciler, Kontraseptif Kullanımı, Aile Planlaması, Tutum

S-039

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN CİNSELLİĞE İLİŞKİN VERİ TOPLAMADA KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLERİN BELİRLENMESİ

Şule Ergöl, Aylin Güneş, Serap Alkaş

Kırıkkale Üniversitesi

Problem Tanımı ve Amacı: Hemşirelik bakımının kalitesinin artırılması ve bütüncül hasta bakımının yapılabilmesi için hemşirelik sürecinin hemşireler tarafından etkili şekilde kullanılması önemlidir. Hemşirelik süreci ile bakım vermenin öğrencilerde hemşirelik eğitimi sırasında kazanılması amaçlanmaktadır. Bu araştırma, bir üniversitenin Hemşirelik Bölümü 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin cinselliğe ilişkin veri toplamada yaşadıkları güçlükleri belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma tanımlayıcı türde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini bir üniversitenin hemşirelik bölümü 2. 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. 1. Sınıf öğrencileri henüz staja çıkmadıkları için araştırma örnekleme dahil edilmemiştir. Araştırma 331 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Veri toplama formu olarak ilgili literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu kullanılmıştır. Verilerin

değerlendirilmesinde, sayı ve yüzdelik hesaplamaları, ki kare testi, Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis test istatistiklerinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %84,3'ü kadın, %15,7'si erkektir. Öğrencilerin %49,8'inin hemşirelik bölümü kısmen isteyerek, %34,9'unun isteyerek, %15,3'ünün de istemeyerek tercih etmiştir. Öğrencilerin %38,8'nin cinselliğe ilişkin bilgilerini yeterli bulduğu, %46,7'sinin cinselliğe ilişkin verileri sorgulayabildiği, %17,6'sının sorgulayamadığı, %35,7'si ise kısmen sorgulayabildiğini tespit edilmiştir.

Öğrencilerde cinselliği konuşurken yaşadıkları en sık duygu %62,4 ile utanma duygusudur. Öğrencilerin %38,8'inin cinsellikle ilgili veri toplama sırasında hastaların sınırlendikleri, %10,2'sinin hastalara cinsellikle ilgili soru sorulmaması gerektiğini, %77,1'inin cinsellikle ilgili soruların sadece evli kişilere sorulması görüşünde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %50,1'i toplamda cinselliğin konuşulmasını uygun bulurken, %22'si bu görüşe katılmaktadır.

Öğrencilerin %46,3'ü cinsellikle ilgili veri toplarken hastaların cevap vermek istemediklerini düşünürken, %49,8'i hastaya soru sorarken hastanın cinsiyetinin soru sormayı zorlaştırdığını, %81,3'ü cinsellikle ilgili sorulara hastaların ters cevap vermesinden çekindiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin %67,8'i cinsellikle ilgili sorular bir kere sorulmalı, hasta dosyasına eklenmeli ve gerektiğinde buradan bakılması gerektiğini, %78,8 hastanın cinsellikle ilgili sorulara yanındaki kişiler dolayısıyla rahat cevap veremediğini düşünürken, %82,8'i cinsellik hakkında doğru iletişimin bakım kalitesini yükselttiğini düşünmektedir. %74,5'i cinselliğin tartışılması hasta sağlığı için gerekli olduğunu düşünürken, %11,7'si ise gerekli olmadığını düşünmektedir. %80,4'ü hastalarla cinsellik üzerine konuşmanın zaman kaybı olmadığını düşünürken, %8,7'si zaman kaybı olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin %74,9'u cinsellikle ilgili toplanan verilerin gereksiz olmadığını düşünürken, %9,4'ü gereksiz olduğu görüşündedir. Öğrencilerin %65,9'u cinsellikle ilgili soruları hastanın özel hayatına müdahale olarak görmezken %15,3'ü bu görüşü müdahale olarak görmektedir.

Öğrencilerin %83,2'si hemşirelik öğrencisinin cinsellik hakkında eğitim almaları gerektiğini düşünmektedir. Öğrencilerin %20,4'ü hastaların cinsel problemlerinin altında yatan etkenleri tanımlayamayacağı, %27,9'u tanımlayabileceği görüşündedir. %51,8'i ise kararsız olduğunu belirtmiştir.

Yapılan istatistiksel analizlerde öğrencilerin cinsellikten bahsederken heyecan yaşama durumuyla cinsiyetleri, okudukları sınıf ve cinselliği sorgulayabildiğini düşünme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Ayrıca cinsellikle ilgili eğitim alma ile cinsellikle ilgili konulardan bahsederken korku yaşama durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Öğrencilerin özellikle hemşirelik bölümünü isteyerek tercih etme durumları, cinsel eğitim alma, cinselliği sorulayabilme, cinsellik konusunda bilgilerinin yeterli olduğunu düşünme ile cinsellik ve cinsel veri toplamada karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin yargılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Öğrencilerin cinsellikle ilgili yaşadığı duyguların cinsellik ve cinsel veri toplamada karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin yargılar ile arasında ilişki tespit edilmiş olup yargılarla en ilişkili duygunun utanma duygusu olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Öğrencilerin cinsel veri toplama konusunda güçlükler yaşadığı öğrencilere müfredatta bu konuyla ilgili farklı teknikler kullanılarak eğitim verilmesi önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, cinsel veri toplama, güçlük

S-040

ASPIRASYONSUZ HIZLI AŞI UYGULAMA TEKNİĞİ İLE MANUEL BASINÇ UYGULAMASININ 4-6 AYLIK BEBEKLERDE AĞRI DÜZEYİ VE AĞLAMA SÜRESİNE ETKİSİ-ÇİFT KÖR, RANDOMİZE KONTROLLÜ BİR ÇALIŞMA

İlknur Göl¹, Süheyla Altuğ Özsoy²

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Çankırı

²Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

Giriş ve Amaç: Bu araştırma, 4-6 aylık bebeklerde DaBT-IPA-Hib (5'li karma) aşı uygulamasında, aşı öncesinde enjeksiyon bölgesine uygulanan 10 sn. manuel basıncın ve aspirasyonsuz hızlı enjeksiyon

teknığının, ağrı düzeyine ve ağlama süresine etkisini karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirilmiş, çift kör randomize kontrollü deneysel bir araştırmadır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, Nisan-Ağustos 2015 tarihleri arasında iki Aile Sağlığı Merkezine 5'li karma aşı için başvuran tüm bebekler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, %95 güvenilirlikte ve %80 teorik güç ile 128 bebek olarak belirlenmiştir. Bebekler; manuel basınç, aspirasyonsuz hızlı enjeksiyon tekniği, manuel basınç + aspirasyonsuz hızlı enjeksiyon tekniği ve kontrol grubu olmak üzere 32'er kişilik 4 gruba ayrılmıştır. Her bir girişim ve kontrol grubu kendi içinde cinsiyet açısından eşleştirilmiştir. Araştırmada örneklem grubunun randomizasyonu, tabakalandırma ve bloklü randomizasyon yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Araştırmada işlem sırası ve sonrasında her üç girişim grubundaki bebeklerin hem ağrı puan ortalamalarının hem de ağlama sürelerinin(sn) kontrol grubundaki bebeklere göre daha düşük olduğu saptanmıştır ($p=0.001$). İşlem sırası ve sonrası için en düşük kalp atım hızı ortalaması aspirasyonsuz hızlı enjeksiyon tekniği grubundaki bebeklerde görülmüştür ($p<0.05$). Ayrıca; bu gruptaki bebeklerin işlem öncesi, sırası ve sonrasında oksijen saturasyon ortalamaları diğer üç gruptaki bebeklere göre daha düşük bulunmuştur ($p<0.05$). Ancak bu gruptaki iki bebeğin oksijen saturasyon ortalamalarının işlem öncesinden itibaren düşük seyretmiş olması ve bu gruptaki bebeklerin oksijen saturasyon düzeylerinin işlem zamanlarına göre farklılık göstermemiş olması, nedeninin uygulanan aşı ve yöntemden kaynaklanmadığını göstermiştir.

Tartışma ve Sonuç: Aşı uygulanan 4-6 aylık bebeklerde "Manuel Basınç" ve "Aspirasyonsuz Hızlı Aşı Uygulama Tekniği" nin aşı enjeksiyonuna bağlı ağrının giderilmesinde ve ağlama süresinin azaltılmasında etkili ve yararlı olduğu sonucuna varılmıştır. Aşı enjeksiyonu uygulamalarında ağrının giderilmesi için kolay, hızlı ve hazırlık gerektirmeyen non-farmakolojik yöntemlerin kullanılması ve etkilerinin izlenmesi önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ağrı kontrolü, Aşı uygulaması, Bebeklerde ağrı, İğne aspirasyonu, Manuel basınç,

S-041

ERİŞKİN CERRAHİ KLİNİKLERDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN AYDINLATILMIŞ ONAMDA ROL VE SORUMLULUKLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Elif Akyüz¹, Mevlüde Karadağ², Hülya Deniz Bulut²

¹Başkent Üniversitesi Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü, Ankara

²Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Problem Tanımı: Aydınlatılmış onam hastanın haklarını korumanın bir yoludur. Bu hak hastanın tedavisinin bir kısmını ya da tamamını reddetmesini de içerebilir. Hastaların bilinçli bir seçim yapabilmesi için tedavi ya da işlem hakkında yeterli düzeyde bilgilendirilme, kendi kararlarını verebilme hakkına sahiptir. Bu ise en doğru şekilde aydınlatılmış onam almak ile sağlanabilir. Ancak aydınlatılmış onam konusunda birçok sorun yaşanmakta, özellikle hemşireler bu sorunlara tanık olmaktadır. Hemşireler bu problemler karşısında nasıl davranmaları gerektiğini bilmekte, kendilerini bu konuda yetersiz hissetmektedirler. Sağlık profesyonelleri tarafından bu konuya ışık tutulmaya çalışılsa bile bu konuda yeterli çalışmalar bulunmamaktadır.

Amaç: Bu tanımlayıcı çalışma aydınlatılmış onamda hemşirenin rol ve sorumluluklarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma Başkent Üniversite Hastanesi cerrahi kliniklerinde çalışan 92 hemşire ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatürden yararlanılarak hazırlanan veri toplama formu kullanılmış veriler SPSS 11.5 programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan hemşirelerin %75'i aydınlatılmış onam sürecinde sorumluluklarının olduğu, aydınlatılmış onam sürecindeki sorumluluklarına yönelik görüşlerinin ise hastaların kendilerine uygulanan prosedürü anlayıp anlamadıklarını incelemek, prosedürü anlamadıklarını düşündüklerinde ise bu bilgilerin doktor tarafından hastalara verilmesini sağlamak olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin %98,9'unun hemşirelik girişimleri için hastaların bilgilendirilmesi gerektiği ancak yazılı

onama gerek olmadığı görüşünde oldukları belirlenmiştir. Aydınlatılmış onam sürecinde hemşirelik girişimleri ile ilgili yaşadıkları güçlükleri hemşirelerin %34,8'inin hastaların anlama düzeylerinde ve kültürel seviyelerindeki farklılıklar, %21'inin iş yükünün fazla olması ve %18,5'i bu konuda prosedür eksikliğinin varlığı olarak belirttiği belirlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Çalışmada hemşirelerin aydınlatılmış onamda rol ve sorumluluklarına yönelik bilgi eksikliklerinin olduğu, bu konuda kendilerini yetersiz hissettikleri ve aydınlatılmış onam sürecinde sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Hemşirelere aydınlatılmış onamda rol ve sorumluluklarına yönelik eğitim verilmesi, bu konuda politika ve prosedürlerin oluşturulması ile yaşanan problemlerin çözülmesine katkısı olacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bilgilendirilmiş onam, hemşirelik, hemşirelik bakımı, etik, hasta hakları.

S-042

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN FİZİKSEL TESPİT EDİCİ KULLANILMASINA YÖNELİK BİLGİ, TUTUM VE UYGULAMALARI

Hatice Balcı¹, Selda Arslan²

¹KTO Karatay Üniversitesi, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Konya

²Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya

Fiziksel tespit uygulaması fiziksel, psikolojik, sosyal ve hukuksal sonuçlar doğurabilen, etik ikilemlere neden olabilen önemli bir konudur. Araştırma; yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin hastalara fiziksel tespit uygulanmasıyla ilgili bilgi, tutum ve uygulama düzeylerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yapılmıştır. Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin cerrahi ve dahili yoğun bakım ünitelerinde araştırma kriterlerine uygun toplam 158 hemşire araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında 20 sorudan oluşan Anket Formu ve Hemşirelerin Fiziksel Tespit Edici Kullanımına İlişkin Bilgi Düzeyi, Tutum ve Uygulamaları Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler sayı, yüzde ve ortalama olarak gösterilmiş, ikili gruplar için bağımsız gruplarda t testi, üçlü gruplar için tek yönlü varyans analizi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Verilerin toplanması için gerekli etik kurul, kurum izni ve hemşire onamları alınmıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin Fiziksel Tespit Kullanımı Ölçeği bilgi alt boyutundan $7,1\pm 1,7$; tutum alt boyutundan $31,8\pm 4,6$, uygulama alt boyutundan ise $36,6\pm 3,2$ puan aldıkları bulunmuştur. Fiziksel tespit kullanımı ölçeğiyle yaş, meslekte çalışma yılı, yoğun bakımda çalışma süresi ve haftalık çalışma saati arasındaki ilişki değerlendirildiğinde bilgi alt boyutunun bu değişkenlerle bir ilişkisi olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Tutum alt boyutunda ise yaş ($r=-0,229$) ve meslekte çalışma yılı ($r=-0,174$) ile arasında negatif ve zayıf bir ilişki belirlenmiş bu bağımsız değişkenlerin artmasının tutum puanını düşürdüğü saptanmıştır ($p<0.05$). Yoğun bakımda çalışma süresi ve haftalık çalışma saati ile tutum alt boyutu arasında bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Uygulama alt boyutu içinse yaş, meslekte çalışma yılı, yoğun bakımda çalışma süresi arasında bir ilişki bulunmazken ($p>0.05$) haftalık çalışma saatinin artmasının ($r=-0,243$) uygulama puanını düşürdüğü belirlenmiştir ve bu ilişki zayıf düzeyde bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç olarak; hemşirelerin bilgi düzeylerinin iyi olduğu, tutumlarının olumlu olmadığı ve uygulamada yeterli düzeyde olmadıkları söylenebilir. Bu çalışmanın sonucunda fiziksel tespit kullanımını azaltmaya yönelik girişimlerin geliştirilmesi dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Tespit, Hemşire, Yoğun Bakım

S-043

CERRAHİ HEMŞİRELERİNİN PERİOPERATİF HİPOTERMİ KONUSUNDAKİ BİLGİ VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

Sümeyra Çakır¹, Sema Koçaşlı²¹Lösante Çocuk ve Yetişkin Hastanesi, Ankara²Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Amaç: Perioperatif hipotermi cerrahi hastaların çok sık karşılaşılabileceği, etkin önlemler alınmazsa ciddi komplikasyonların gelişebileceği fakat alınacak önlemler ve yeterli hemşirelik bakımı ile önlenebilen cerrahi bir sorundur. Araştırma cerrahi hemşirelerinin perioperatif hipotermi konusundaki bilgi ve uygulamalarını incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma 25.01.2017-15.06.2017 tarihleri arasında Ankara ilinde bulunan dört hastanenin cerrahi birimlerinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini cerrahi servisler (242), ameliyathane (120), ayılma ünitesi (18)'nde çalışan toplam 380 hemşire, örneklemi ise araştırmaya katılmayı kabul eden (sırasıyla 200, 102,18) 320 hemşire oluşturmıştır. Veriler araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan veri toplama formu ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde değerleri, karşılaştırmalarda ise Ki-Kare testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada servis hemşirelerinin %85.5'inin, ameliyathane hemşirelerinin %71.6'sının, ayılma ünitesi hemşirelerinin %94.4'ünün konuyla ilgili eğitim almadığı görülmüştür. Perioperatif hipotermi'nin doğru tanımını servis hemşirelerinin %27.5'inin, ameliyathane hemşirelerinin %34.3'ünün, ayılma ünitesi hemşirelerinin %22.2'sinin bildiği saptanmıştır. Perioperatif hipotermi'nin nedenleri arasında servis hemşirelerinin %82'sinin, ameliyathane hemşirelerinin %96.1'inin, ayılma ünitesi hemşirelerinin tamamının (%100) en çok ameliyathane ortamının soğuk olmasının neden olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir.

Sonuç: Araştırma sonucunda hemşirelerin sadece dörtte birinin perioperatif hipotermiyi doğru tanımladığı, servis hemşirelerinin preoperatif dönemde herhangi bir ısıtma müdahalesinde bulunmadığı saptanmıştır. Bu bağlamda perioperatif hipotermiyle ilgili hizmet içi eğitim programlarının güncellenmesi, önleme yöntemleriyle ilgili standartların oluşturulması, farklı hastane gruplarıyla çalışmanın genişletilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Perioperatif Hipotermi, Perioperatif Süreç

S-044

HEMODİYALİZ TEDAVİSİ ALAN BİREYLERİN SIVI KISITLAMASINA UYUMU

Ayyüce Tuba Kulaksız, Selda Arslan

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya

Problem tanımı ve Amaç: Hemodiyaliz, son dönem kronik böbrek yetmezliğinde en sık uygulanan renal replasman tedavisidir. Hemodiyaliz beraberinde getirdiği kısıtlamalar, uygulama şekli ve yan etkileri sebebiyle uyumu zor bir tedavi şeklidir. Hemodiyalizde başarı ise hastaların tedaviye uyumuna bağlıdır. Hastaların tedaviye uyumda sorun yaşadığı en önemli konulardan biri sıvı kısıtlamasıdır. Yapılan çalışmalar hastaların çeşitli oranlarda sıvı kısıtlamasına uyumsuzluk yaşadığını göstermektedir. Bu nedenle bu çalışma hemodiyaliz tedavisi alan bireylerin sıvı kısıtlamasına uyumunu etkileyebilecek sosyodemografik ve hastalık özelliklerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı türdeki çalışmanın örneğini tam sayım yöntemi ile seçilmiş 200 hemodiyaliz hastası oluşturmuştur. Veriler Konya ilinde bulunan üç ayrı diyaliz merkezinden toplanmıştır. Verilerin toplanmasında anket formu ve Hemodiyaliz Hastalarında Sıvı Kontrol Ölçeği (HHSKÖ) kullanılmıştır. Araştırmanın yürütülmesi için etik kurul izni, araştırmanın yapılacağı kurumlardan gerekli izinler ve hastalardan yazılı onam alınmıştır. Verilerin istatistikinde SPSS 20.0 programı kullanılarak, orantı, yüzde ve standart sapma hesaplamalarından yararlanılmıştır. İstatistik hesaplamalarında bağımsız gruplarda t testi, one way anova ve pearson korelasyonu kullanılmıştır (p<0.5 kabul edilmiştir).

Bulgular: Hastaların %53'ünün erkek, 53'ünün ilköğretim mezunu, %79'unun evli ve yaş ortalamasının 57.46±13.90 olduğu belirlenmiştir. Çalışmada ölçek toplam puan ortalaması 53.50±5.49, ölçeğin; bilgi alt boyutu puanı ortalaması 18.34± 2.06, tutum alt boyutu puan ortalaması 11.91± 2.95 ve davranış alt boyutu puanı ortalaması 23.24± 3.81 bulunmuştur. Çalışmada anne ve babasıyla yaşayan bireylerin HHSKÖ bilgi alt boyutu puanının diğer gruplara göre daha yüksek, çocuklarıyla yaşayanların ise daha düşük olduğu bulunmuştur. Çalışmada kadınların HHSKÖ davranış alt boyut puanının erkeklerle göre daha yüksek olduğu, hastaların diyalize girme yılı arttıkça HHSKÖ bilgi alt boyutunun arttığı ve HHSKÖ toplam puanının hastaların öğrenim durumu arttıkça arttığı, diyalizde çekilen ultrafiltrat miktarı arttıkça ise azaldığı tespit edilmiştir.

Sonuç: Çalışmada hemodiyaliz hastalarının HHSKÖ bilgi puanının yüksek olmasına rağmen tutum, davranış ve toplam ölçek puanı daha düşük kalmıştır. Çalışmada, hemodiyaliz hastalarının büyük çoğunluğu en az bir kez sıvı kısıtlaması eğitimi aldığı bildirilmiştir. Alınan eğitimin bireylerin sıvı kısıtlamasına uyum ile ilgili bilgi düzeyini arttırmasına rağmen tutum ve davranışa yansımada tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda hastaların bireysel özellikleri dikkate alınarak eğitim içeriklerinin hazırlanması, eğitimin düzenli aralıklarla verilmesi ve değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemodiyaliz, hemşirelik, sıvı kısıtlaması

S-045

KRONİK RUHSAL HASTALIĞA SAHİP OLAN BİREYLERİN FİZİKSEL AKTİVİTE VE BESLENMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ VE UYGULAMALARI

Sevecen Çelik İnce, Neslihan Partlak Günüşen

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

Problemin Tanımı ve Amaç: kronik ruhsal hastalığı olan bireylerin genel popülasyona oranla fiziksel sağlık problemleri daha fazla görülmektedir. Yetersiz fiziksel aktivite ve sağlıksız beslenme fiziksel sağlık sorunlarının önemli nedenleri arasında yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı kronik ruhsal hastalığı olan bireylerin fiziksel aktivite ve beslenmeye yönelik görüşlerini ve uygulamalarını belirlemektir.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı kalitatif yöntem kullanılarak yapılmıştır. Araştırma Nisan 2017-Haziran 2017 tarihleri arasında, İzmir'de bir Toplum Ruh Sağlığı Merkezine kayıtlı olan hastalarla yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen kronik ruhsal hastalığı olan 15 birey oluşturmuştur. Sosyodemografik veriler *tanıtıcı bilgi formu* ile, görüşme verileri görüşme sorularını içeren *yarı yapılandırılmış görüşme formu* ile derinlemesine görüşme yapılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Kronik ruhsal hastalığı olan bireylerden fiziksel aktivite ve beslenmeye yönelik elde edilen verilerin analizi sonucunda *engeller, kolaylaştırıcılar, alışkanlıklar ve gereksinimler* olmak üzere dört ana tema ortaya çıkmıştır. *Engeller teması*, fiziksel aktivite ve dengeli beslenme ile ilgili engelleri içermektedir. İsteksizlik, tembellik, çabuk yorulma, motivasyon eksikliği, psikiyatrik ilaçların yan etkileri (sedasyon, uykusuzluk, baş dönmesi), halüsinasyon ve sanrılar nedeniyle dışarı çıkma korkusu gibi psikiyatrik hastalık belirtileri, bacak ağrısı gibi fiziksel yakınmalar, sosyal desteğin olmaması fiziksel aktiviteye yönelik engellerdir. Psikiyatrik ilaçların bağlı iştah artışı, sağlıklı yemek pişirmeyi bilmeme, beslenmeye yönelik bilgi eksikliği ve maddi yetersizlik beslenmeye yönelik engeller olarak bulunmuştur. *Kolaylaştırıcılar teması* Toplum Ruh Sağlığı Merkezi'nde spor aktivitesine katılma, dış görünüşüne önem verme, aile desteği, sporun faydalı olduğunu düşünme ve dengeli beslenmeye teşvik eden bir sosyal desteğe sahip olmayı içermektedir. *Alışkanlıklar teması* altında daha çok abur cubur tüketme, karbonhidrat ağırlıklı beslenme, daha çok dışarıdan hazır gıdalarla beslenme, gece yemek yeme gibi olumsuz beslenme alışkanlıkları yer almaktadır. *Gereksinimler teması* hastaların bilgilie, destekleyici ve yönlendirici birine ve ekonomik desteğe ihtiyaçlarını içermektedir.

Sonuçlar: Kronik ruhsal hastalığı olan bireylerin fiziksel aktivite ve dengeli beslenmelerini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır.

Hastaların var olan psikiyatrik hastalıkları ve kullandıkları psikiyatrik ilaçların yan etkileri fiziksel aktivite yapmalarını ve dengeli beslenmelerini olumsuz etkilemektedir. Hastaların birçoğunun fiziksel aktivite ve dengeli beslenme önemi konusunda farkındalıklarının az olduğu bulunmuştur. Bu nedenle Toplum Ruh Sağlığı Merkezleri'nde bulunan kronik ruhsal hastalığı olan bireylerin psikiyatri hemşireleri tarafından desteklenmeye gereksinimleri vardır. Hemşireler hastaların engellerinin farkında olmalıdır. Hemşirelerin, hastaları fiziksel aktivite yapmaya ve dengeli beslenmeye teşvik edecek planlı eğitim ve girişimler sağlaması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: beslenme, fiziksel aktivite, fiziksel sağlık, kronik ruhsal hastalık

S-046

WEB DESTEKLİ ÖĞRETİMİN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İNTRAMÜSKÜLER ENJEKSİYONU ÖĞRENMELEİNE ETKİSİ

Ahmet Erol, Ayten Zaybak

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İzmir

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin intramüsküler enjeksiyon uygulamasına ilişkin uygulanan web destekli öğretim, öğrencilerin İM enjeksiyonu öğrenmelerine etkisini incelemek amacıyla yarı-deneysel bir araştırma olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma, bir devlet üniversitesinde 2016-2017 öğretim yılında öğrenim gören 2. sınıf hemşirelik öğrencilerinde (N=279) yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, örneklem kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 66 öğrenci (uygulama n=33 ve kontrol grubu n=33) oluşturmuştur.

Araştırma verilerinin toplanmasında; "Birey Tanıtım Formu", "İM Enjeksiyon Bilgi Formu", "İM Enjeksiyon Uygulama Kontrol Listesi" ve "Görsel Kıyaslama Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada, kontrol grubuna İM enjeksiyon uygulamasının öğretiminde klasik sınıf içi eğitim ve demonstrasyon yöntemi uygulanmış, uygulama grubuna ise sınıf içi eğitim ve demonstrasyon yöntemine ek olarak web destekli öğretim yöntemi uygulanmıştır.

Araştırmanın yapılabilmesi için bilimsel etik kuruldan, araştırmanın yapıldığı kurumdan ve araştırmaya katılan öğrencilerden yazılı/sözlü onam alınmıştır. Araştırma verilerinin analizinde, sayı ve yüzdeler dağılımları Ki kare (x²) testi, Wilcoxon testi, Mann-Whitney U testi, Student-t testi ile Nonparametrik Korelasyon analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Uygulama grubundaki öğrencilerin %63,6'sının 19-20 yaş grubunda, %100'ünün kadın, %87,9'unun kendine ait bilgisayarının olduğu; kontrol grubu öğrencilerin %60,6'sının 19-20 yaş grubunda ve %90,9'unun kadın ve %63,6'sının kendine ait bilgisayarının olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin, İM enjeksiyon ön test bilgi puan ortalamalarının uygulama grubunda 57,12 ± 14,79, kontrol grubunda 61,51 ± 14,22; son test bilgi puan ortalamalarının uygulama grubunda 82,87 ± 12,31, kontrol grubunda 82,57 ± 14,25 olduğu belirlenmiştir. Gruplar arasında ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin, İM enjeksiyon uygulama becerisi puan ortalamaları uygulama grubunda 83,93 ± 11,57, kontrol grubunda 75,22 ± 11,11 olarak belirlenmiş ve uygulama grubundaki öğrencilerin puan ortalamasının anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Öğrencilerin eğitim metodundan memnuniyet düzeyi puan ortalamasının, uygulama grubunda 9,09 ± 1,25, kontrol grubunda 7,84 ± 1,32 olduğu belirlenmiş ve uygulama grubundaki öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır (p<0.05). Öğrencilerin İM enjeksiyon uygulamasında kendilerini yeterli hissetme düzeyi puan ortalamasının; uygulama grubunda 7,51 ± 1,60, kontrol grubunda ise 6,57 ± 2,04 olduğu ve gruplar arasında farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, kendilerini hemşireliğe uygun görmeleri, video izleme sayısı, sunumu okuma sayısı, eğitim metodu memnuniyeti ile İM enjeksiyon uygulama becerisi arasında herhangi bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmanın sonunda klasik sınıf içi eğitim ve demonstrasyon uygulamasına ek olarak öğrencilerin eğitim videoları kullanılarak web

yoluyla desteklenmesi, öğrencilerin İM enjeksiyon uygulama becerisini artırmıştır. Ayrıca, web destekli eğitim yöntemi uygulanan öğrencilerin, öğretim yönteminden memnuniyet düzeyleri daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Web Destekli Eğitim, Web Tabanlı Öğretim, Hemşirelikte Öğretim

S-047

SİMÜLASYONUN HEMŞİRELİK SÜRECİ ÖĞRETİMİNDE KULLANIMI: YÖNTEMİN ÖĞRENCİLERİN HEMŞİRELİK TANISI KOYABİLME BECERİSİNE ETKİSİ

Ela Yılmaz Coşkun¹, Esra Uğur², Elif Ateş², Ükke Karabacak²

¹Namik Kemal Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Tekirdağ

²Acabadem Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul

Problem tanımı ve Amaç: Hemşirelik süreci; bilginin uygulamaya aktarılmasını sağlayan hemşirelik eğitiminin önemli öğeleridir. Öğrencilerin bireysel bakımı sunabilmeleri ve mesleğin bilimsel kimliğinin sürdürülebilmesi için hemşirelik sürecini kullanmaları gerekmektedir. Fakat yapılan çalışmalar öğrencilerin hemşirelik tanılarını belirleyebilme oranlarının istenen düzeyde olmadığını belirtmektedir. Günümüzde simülasyon uygulayarak yapılan eğitim ile öğrenciler simüle hastayı gözlemleyebilmekte, iletişime geçerek sorular yöneltebilmekte ve hatta uyguladıkları bakımın etkilerini hasta üzerinde görebilmektedir. Dolayısıyla bu eğitim yöntemi ile öğrencilerin hemşirelik sürecini kullanma becerilerinde gelişeceği düşünülmektedir. Bu amaçla çalışmada; hemşirelik süreci öğretiminde simülasyon kullanımının öğrencilerin hemşirelik tanılarını belirleyebilme başarıları üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Gereç-Yöntem: Retrospektif ve tanımlayıcı olarak planlanan çalışmada; Mart 2016 da, İstanbul'da özel bir vakıf üniversitesinin birinci sınıf öğrencileri ile Hemşirelikte Temel İlke ve Uygulamalar dersi kapsamında gerçekleştirilen Hemşirelik Süreci laboratuvar çalışması verileri incelendi. Laboratuvar çalışması kapsamında teorik eğitimlerin ardından öğrencilerin güvenli hasta ünitesi oluşturma,iletişim, yaşamsal bulgular, hareket, hijyen ve asepsi uygulamaları hedeflerine yönelik simülasyon senaryolarına katılmaları sağlandı. Öğrencilerden standardize hastadan veri toplama, hemşirelik tanısı oluşturmaları ve gereksinimlerine yönelik girişimlerde bulunmaları beklenildi. Bakım planı oluşturma sürecinde öğrencilerin yansı simülasyon uygulaması öncesinde vaka örneğinin yazılı bilgileri doğrultusunda, diğer yansı ise simülasyon uygulaması sonrasında bakım verdikleri bireye özgü bakım planı oluşturdu. Öğrencilerin sınıf ortamında oluşturdukları bakım planları ve çözümleme aşaması sonrasında deneyimlerine ilişkin yazılı geri bildirimleri toplanarak arşivlendi. Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi amacıyla etik kurul onayı, kurum izni ve öğrencilerden gönüllülük ilkesine bağlı olarak sözlü ve yazılı onamları alındı.

Bulgular: Hemşirelik öğrencilerinin simülasyon eğitimi öncesi ve sonrasındaki gruplarda belirlenmiş oldukları hemşirelik tanıları; Gordon'un Fonksiyonel Sağlık Örtüntüleri modeli doğrultusunda gruplandırıldı. Öğrencilerin çoğunlukla "Aktivite-Egzersiz Biçimi" alanında tanıları belirlendi, simülasyon uygulaması öncesi birinci gruptaki öğrenciler tarafından belirlenen hemşirelik tanıların %52,94'ün tanı formatına (SEP) uygun olmadığı, simülasyon uygulaması sonrasında ikinci grupta ise bu oran %25,97 olarak belirlendi. Öğrencilerin deneyimlerine ilişkin geri bildirimleri doğrultusunda eğitimden memnun oldukları, simülasyon uygulaması ile desteklenen yöntemin hemşirelik sürecinin veri toplama aşamasındaki eksikliklerini görmelerini kolaylaştırdığı ve sürecin bütünlüğünü kavramalarına yardımcı olduğu belirlendi.

Sonuç: Çalışmada simülasyonuygulama yöntemi ile eğitimin; sağ-lıklı/hasta birey ile karşılaşmadan önce hemşirelik öğrencilerinin süreci kavrayabilmeleri ve bakımın görünür olmasını sağlayan, bireye özgü bakım planı oluşturabilme becerilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varıldı. Benzer çalışma sayısının artırılması, somut verilerin güçlendirilebilmesi amacıyla uygulamanın bakıma yansımalarının ölçülmesi gerek-mekte ve önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bakım planı, hemşirelik süreci, eğitim, simülasyon.

S-048

YETİŞKİN BİREYLERDE TEMASSIZ ALIN TERMOMETRESİ VE TİMPANİK TERMOMETRE İLE ÖLÇÜLEN VÜCUT ISISI DEĞERLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Sevgi Doğan¹, Gülçin Avşar²¹Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Giresun²Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Erzurum

Amaç: Çalışmanın amacı yetişkin bireylerde temassız alın termometresi ve timpanik termometre ile ölçülen vücut ısısı değerlerinin karşılaştırılmasıdır.

Materyal-Metod: Araştırmanın evrenini Ocak 2015 - Mart 2015 tarihleri arasında Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne başvuran 18 yaş üstü bireyler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise araştırma kriterlerine sahip olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 200 yetişkin birey oluşturmuştur. Veriler hasta bilgi formu, hasta gözlem formu, timpanik termometre (Nimomed, Model FT- F11), temassız alın termometresi (Nimomed, Model HT- F03B) ve elektronik thermo- hygrometer termometre (Nimomed, Model SH 101) ile toplandı. Veri toplama süresince, aynı hastanın vücut sıcaklığı, aynı araştırmacı tarafından, aynı zamanda hem temassız alın termometresi hem de timpanik termometre ile ölçüldü. Ayrıca uygulama öncesi, ortam sıcaklığı ve ortam nemi bir elektronik thermo- hygrometer termometre ile ölçüldü. Veriler MedCalc 16.8.4 istatistik yazılımıyla Bland- Altman analizi ve SPSS 18.0 istatistik programı aracılığıyla bilgisayar ortamında analiz edildi. Verilerin değerlendirilmesinde; bağımlı gruplarda t testi, kruskal wallis, tanımlayıcı istatistiksel metotlar (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) ve Blant Altman testi kullanıldı.

Bulgular: Temassız alın termometresi ve timpanik termometre ile ölçülen ortalama vücut sıcaklığı değerleri sırasıyla $36.17 \pm 0.47^\circ\text{C}$ ve $36.89 \pm 0.44^\circ\text{C}$ 'dir. Alın ve timpanik sıcaklıkların ortalamaları arasındaki ortalama fark -0.72°C saptanmıştır. Temassız alın termometresi ve timpanik termometre arasında ortalama sıcaklık ölçümlerinde anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0.0001$). Ayrıca farklarla ortalamalar arasında açık bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. İki yöntem arasında uyum olduğu ve bu termometreler için uyum sınırlarının -1.75°C ve 0.30°C arasında olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Ortalama alın sıcaklığı timpanik sıcaklıktan daha düşüktür. Temassız alın termometresi timpanik termometreye alternatif olarak hastanede yetişkin bireylerde vücut sıcaklığının değerlendirilmesinde kullanılabilir, fakat yüksek sapma değeri nedeniyle dikkatli kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Termometre, Vücut ısısı

S-049

KADINLARIN ANNE OLMAYA İLİŞKİN ALGILARI

Canan Uçakcı Asaloğlu¹, Feride Ercan², Esra Erdem³, Aysel Tüfekci Akcan⁴¹Gazi Üniversitesi, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara²Gazi Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara³Gazi Üniversitesi, Pediatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara⁴Gazi Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara

Giriş-Amaç: Annelik kavramının içini doldurmaya yönelik pek çok tanımlama bulunmaktadır. Kadın ve anne olmanın kültürel ve sosyal yapılardan etkilendiği bilinmektedir. Bir taraftan kadının fiziksel yapısının biyolojik devamlılığı sağlamaya yönelik yaratıldığı ve bu nedenle yaşamını annelikle tamamladığı, anneliğin kadının bir görevi olduğu, toplumun her kesiminden ailede kadının en önemli görevinin çocuk doğurmak ve ona bakmak olduğu söylenmektedir. Diğer taraftan anneliğin doğuştan sahip olunan kadınlık özellikleri olmayıp, sosyal yapılandırma ve öğrenilen bir süreç olduğu ve kadınlar kendilerine biçilen bu rolü farkında olmadan içselleştirmekte olduğu ileri sürülmektedir. Bu bağlamda çalışmamızın amacı kadınların toplum yapısı içindeki anne olmaya ve anne olmanın getirdiği değişimlere yönelik algılarının belirlenmesidir.

Yöntem: 2017 yılı Nisan- Mayıs tarihleri arasında derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen çalışmamızda amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. 18 yaş üzeri, evli-çocuğu olmayan, evli-çocuğu olan, evli-gebe ve evli-çocuğu olmayan 6 kadın ile 45-60 dakika süren tek bir yarı yapılandırılmış görüşme ile veriler toplanmıştır. Görüşme öncesinde katılımcılardan yazılı bilgilendirilmiş onam ile izin alınmıştır. Görüşmeler kayıt altına alınıp, araştırmacılar tarafından yazıya geçirilmiştir. Veriler yazılı dokümanlardan çıkarılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın kavramsal yapısı belirlenmiş, katılımcıların ilgili konuya ilişkin düşüncelerinden doğrudan alıntılar yapılarak, veriler desteklenmiştir.

Bulgular: Kadınların anne olmaya ilişkin algılarına ilişkin bulgular 3 tema ve 7 kategoriye indirgenmiştir. Kadın olmada anneliğinin rolünün çeşitli faktörlerden etkilendiği görülmektedir. İlk tema da kadınların annelik algısının toplumsal, fiziksel ve içsel yönlerini ele alarak kadın olmada anneliğin rolüne odaklanılmıştır. Annelik kavramı en genel haliyle hamile kaldığını öğrenmekle başlayan bedensel bir deneyim ve doğumun ardından bebeğin fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak ekseninde devam eden bir rol olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda ikinci tema annelikle gelen değişimlere, anneliğin yarattığı yeni dünyaya odaklanmıştır. Anneliğin yarattığı bu yeni dünyada öncelikler değişikliğe uğramakta ve hem fiziksel hem de psikolojik etkileri görülmektedir. Üçüncü tema annelikle beraber kadınların yaşadığı duygusal yoğunluklar başlıkları altında toplanmıştır. Anne olmaya özgü bu duyguların verdiği mutluluğun yanında annede bazı korkulara da yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç: Çalışmanın sonucunda kadınlarda annelik algısının toplumsal yargı, kadınların iç dünyası gibi farklı unsurlardan etkilendiği görülmüştür. Annelik ile beraber kadınların önceliklerinin değiştiği ve çok yoğun duygular yaşadıkları belirlenmiştir. Kadınların anne olmaya ilişkin algılarında farklılıklar olsa bile, annelikle beraber duygusal yoğunluk yaşadıkları, anne olmanın ya da olamamanın kadının hayatında değişimlere neden olacağını düşündükleri bulunmuştur. Bulgularımıza dayanarak kadınların gerek toplum içerisindeki statüleri gerekse aile yaşantıları göz ardı edilmeksizin hem fiziksel hem de psikolojik olarak karşılaşılabilecekleri anne olma ya da anne olamama durumuna karşı hazırlanmaları için toplum odaklı eğitimler ve danışmanlık hizmetlerinin planlanması ve kadınların bu planlamalara katılımlarının sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: kadın, anne olmak, annelik algısı

S-050

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNE MAMOGRAFİ ÇEKTİRMEK AMACIYLA BAŞVURAN KADINLARDA MAMOGRAFİ İLE İLİŞKİLİ AĞRI VE ANKSİYETE

Neşe Çelik¹, Berrak Mızrak Şahin², Alaettin Ünsal³, Cüneyt Çalısır⁴, Özlem Çağan¹¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Ebelik Anabilim Dalı, Eskişehir²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Eskişehir³Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Eskişehir⁴Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Radyoloji Anabilim Dalı, Eskişehir

Problem tanımı ve Amaç: Mamografi çekirtmeyi, radyasyona maruz kalma, kanserden korkma, utanma, eğitim seviyesinin düşük olması ve ağrı gibi nedenler etkilemektedir. Kadınların mamografi çekimini etkileyen en önemli faktör ağrı olarak tanımlanmaktadır. Mamografi sırasında ortaya çıkan ağrıyı etkileyebilecek birçok faktörün yanı sıra, ağrı beklentisinin varlığı ağrı eşliğini etkileyebilen güçlü bir anksiyete kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Çalışma, bir üniversite hastanesinin Radyoloji Anabilim Dalı Mamografi biriminde mamografi çekilen kadınlar arasında ağrı düzeyinin saptanması ve kaygı düzeyi ile ilişkisinin ortaya konulması amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma, 17 Kasım 2014 ve 16 Ocak 2015 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin Radyoloji Ana Bilim Dalı Mamografi Biriminde mamografi çekilen kadınlar üzerinde gerçekleştirilen kesitsel tipte bir araştırmadır. Mamografi çektiren kadın sayısı 350 olup, bunlardan çalışmaya katılmayı kabul eden toplam 222 kadın

(%63.4) çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak kadınların bazı sosyo-demografik özellikleri (yaş, öğrenim, çalışma ve medeni durum), mamografi ile ilgili bilgi ve deneyimlerini belirleyen sorulardan oluşan form, ağrı şiddetinin değerlendirilmesi için "Visual Analog Skalası (VAS)" ve "Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği" kullanılmıştır. Önceden hazırlanan anket formları, mamografi çekimi için bekleme odasında gözlem altında kadınların kendileri tarafından doldurulmuştur. Bu işlem yaklaşık olarak 10-15 dakika sürmüştür. Kadınlara mamografi çekiminin ardından VAS ile ilgili açıklama yapılarak katılımcıların ölçek üzerinde ağrı düzeyini işaretlemesi sağlanmıştır.

Bulgular: Çalışma grubunu oluşturanların yaşları 30-75 arasında değişmekte olup, ortalama 50.6±8.3'dür. Çalışma grubundakilerin 137'si (%61.7) mamografi çekiminden korkmadığını ve 95'i (%51.4) daha önce çekti oldukları mamografi sırasında ağrı hissettiklerini belirtmişlerdir. Mamografi çekimini sıkıntılı bir işlem olarak değerlendirenlerin sayısı 100 (%45.0) dür. Çalışma grubunda mamografi sırasında ağrı şikayeti olan ve olmayanların Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında bir fark bulunmamıştır (her biri için; $p>0.05$). Ağrısı olan kadınların VAS'dan aldıkları puanlar 10-100mm arasında değişmekte olup, ortalama 38.40 ±22.46 puandır. Mamografi çekimi sırasında ağrısı olanların 91'i (%57.9) ezici tarzda, 26'sı (%16.5) sızlayıcı tarzda, 13'ü (%8.3) yanıcı tarzda ağrı tanımlamışlardır.

Sonuç: Çalışmamızın sonucunda mamografi ağrısının orta düzeyde ve ezici tarzda bir ağrı olduğu, kadınların mamografi ile ilgili orta düzeyde anksiyete yaşadıkları görülmüştür. Mamografi çekimine bağlı yaşanan ağrı ile anksiyete arasında ise bir ilişki bulunmamıştır. Mamografi çekiren kadınların yaşadıkları ağrı deneyimlerini toplumda yakınlarındaki kadınlara iletmesi ile mamografi çekimine karşı bir engel algısı oluşması söz konusu olabilir. Mamografi meme kanserinin teşhisinde önemli ve güncelliği devam eden bir teşhis yöntemidir. Ağrı ve kaygıyı minimuma indirmek ve mamografi için caydırıcı bir engel olmaktan çıkarmak için sağlık bakım profesyonellerine önemli görevler düşmektedir. Meme kanseri ile ilgili risk grubunda olan ve bu gruplarla karşılaşan sağlık profesyonellerinin kadınlara mamografi ile ilgili önceden eğitim ve yönlendirmelerde bulunması mamografi sırasında yaşanan ağrı ve anksiyetenin azaltılmasında önemli rol oynayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, ağrı skalası, anksiyete, mamografi

S-051

FONKSİYONEL KABIZLIĞI VE FEKAL İNKONTİNANSI OLAN ÇOCUKLARA VE ANNELERİNE VERİLEN EĞİTİMİN KABIZLIK YÖNETİMİ ÜZERİNE ETKİSİ

Arzu Yıldırım¹, Şenol Biçer², Rabia Hacıhasanoğlu Aşlar³, Mustafa Yaşar Özdamar², Hilal Şahin⁴, Vahdet Gül⁵

¹Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzincan

²Erzincan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, Erzincan

³Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzincan

⁴Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Erzincan

⁵Erzincan Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya/Psikiyatri Anabilim Dalı

Giriş-Amaç: Dünyada çocukların %1-30'unu etkileyen ve en yaygın çocukluk çağı kronik bozukluklardan biri olan kabızlık, çocuk ve ailesi için önemli bir sorundur. Tedavi edilmediğinde fekal retansiyon ve fekal inkontinans ile sonuçlanabilmektedir. Bu araştırma fonksiyonel kabızlığı ve fekal inkontinansı olan çocuklara ve annelerine verilen eğitimin kabızlık tedavisi üzerine etkisini belirlemek amacı ile yapılmıştır.

Yöntem: Öntest-sontest kontrol gruplu deneysel tasarımda yürütülen araştırma, Sağlık Bakanlığı-Erzincan Üniversitesi Mengücek Gazi Eğitim ve Araştırma Hastanesi çocuk cerrahisi polikliniğinde 9-17 yaş aralığında olan, Rome III tanı ölçütlerine göre fonksiyonel kabızlık (s=20); fonksiyonel kabızlık+fekal inkontinans (s=21) tanısı alan çocuklar ve anneleri ve İnönü ve Fatih Aile Sağlığı Merkezlerine herhangi bir nedenle başvuran, fonksiyonel kabızlık ve fonksiyonel kabızlık+fekal inkontinans tanısı olmayan sağlıklı (s=20) çocuklar olmak üzere toplam 61 çocuk ve 41 anne ile yapılmıştır. Ciddi ruhsal ve nörolojik bozukluğu,

zihinsel engelliliği olanlar araştırmada yer alan psikiyatri uzmanı tarafından değerlendirilerek araştırmaya dahil edilmemiştir. Çocuklara ve annelerine psikiyatri hemşiresi ve diyetisyen tarafından iki haftada bir, her bir oturumu 40-50 dakika süren ve toplam 4 oturumda tamamlanan; kabızlığı önleme ve tedavisine yönelik sağlıklı beslenme ve davranış değiştirme, iletişim becerileri, sorun çözme becerileri, stresle baş etme, özgüveni artırma ve öfke kontrolü konularında eğitim ve belirtilen konuları içeren bir eğitim kitapçığı verilmiştir. Araştırmanın verileri Şubat 2016-Haziran 2017 tarihleri arasında Tanımlayıcı Soru (öntestte), Besin Tüketim Sıklığı (öntestte, 2. ve 4. oturumdan bir ay sonra) ve Rome III Tanı Ölçütleri Formu (öntest, 4. oturumdan bir ay sonra) ve Çocuklar İçin Sürekli Kaygı Ölçeği (öntestte, 4. oturumdan bir ay sonra) ile toplanmıştır. Araştırma Erzincan Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Fonu tarafından desteklenmiştir (TSA-2016-343).

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan çocukların %57.4'ünün erkek, %49.2'sinin 9-11, yaş aralığında; kabızlığı olan çocukların %55'inin aile bireylerinde kabızlık yakınması olduğu, %55'inde tuvalet eğitimi için herhangi bir yöntem kullanılmadığı belirlenmiştir. Ayrıca okulda çocukların %25'inin dikkat, %20'sinin okuma sorununun; %50'sinin kurallara uymama, öfke nöbeti gibi saldırganlık/asilik durumunun olduğu saptanmıştır. Eğitim öncesi her iki girişim grubu ve sağlıklı grup anksiyete puanları arasında fark önemli bulunmuş ve yapılan ileri analizde farkın sağlıklı gruptan kaynaklandığı belirlenmiştir (F=12,551, p=0.000). Eğitim programından sonra fonksiyonel kabızlığı (t= 4.543, p=0.000) ve fonksiyonel kabızlık+fekal inkontinansı olan grupta anksiyetenin önemli düzeyde azaldığı (t= 4.543, p=0.000); sağlıklı grupta ise önemli bir değişimin olmadığı görülmüştür (p>0.05). Ayrıca son testte gruplar arasında da önemli bir fark olmadığı bulunmuştur (p>0.05). Eğitim öncesi çocukların %75'inin, annelerin %40'ünün her gün süt; çocukların %30'unun, annelerin %45'inin haftada 1-2 defa kurubaklagil; çocukların %15'inin, annelerin %45'inin haftada 1-2 defa yeşil yapraklı sebze tükettiği; çocukların ilk eğitimden sonra %10'unun, 2. eğitimden sonra %5'inin; annelerin 2. eğitimden sonra %35'inin her gün süt; çocukların ilk eğitimden sonra %70'inin, haftada 1-2 defa, 2. eğitimden sonra ise %5'inin her gün, %65'inin haftada 1-2 defa, annelerin ise aynı oranda kurubaklagil ve anne ve çocukların ortalama %55'inin haftada 1-2 defa yeşil yapraklı sebze tükettiği bulunmuştur. Ayrıca Rome III tanı ölçütlerine göre çocukların %50'sinde kabızlık belirtilerinin görülmeyeceği saptanmıştır.

Sonuç: Eğitim programının kabızlığın önlenmesi, yönetimi ve anksiyete üzerine önemli etkisi olduğu belirlenmiştir. Kabızlık fiziksel ve ruhsal sağlık sonuçlarıyla ilişkili olup, tedavisi çok alanlı ekip anlayışı ve bütüncül yaklaşım ile yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, fonksiyonel kabızlık, fekal inkontinans, eğitim, kabızlık yönetimi, sağlık profesyonelleri

S-052

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN İLK CİNSEL DENEYİME İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ

Şule Ergöl, Serap Alkaş, Aylin Güneş

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Kırıkkale

Problem Tanımı: Cinsellik fiziksel ve duygusal olgunlaşmaya paralel olarak gelişme gösterir. Bu nedenle cinselliğin yaşama zamanı önem kazanır. Cinsel deneyimin sağlıklı yaşanabilmesi için ergenin fiziksel gelişiminin yanı sıra başkalarını ve kendini doğru değerlendirebilmesi, sorunların üstesinden gelecek olgunluğa erişmiş olması gerekmektedir. İlk cinsel deneyimi yaşama kararı kişinin yaşadığı çevre, kültür, inançlar ve algılara göre şekillenir. Üniversite dönemi gençlerin gelişme sürecinin devam ettiği aynı zamanda sosyal çevrelerinin değiştiği dönemdir. Bu dönemdeki gençlerin ilk cinsel deneyime ait düşüncelerinin belirlenmesi ve bilgi eksikliklerinin giderilmesi, cinsellikle ilgili olumsuz yaşantıların oluşmaması dolayısıyla gençlerin yaşamlarının ileri döneminde ve cinsel hayatlarında fiziksel ya da duygusal problemler yaşamamaları açısından önemlidir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, sağlık bilimleri fakültesinde yaşayan öğrencilerin ilk cinsel deneyime ait düşüncelerinin ve bu düşüncelerini etkileyen faktörlerin belirlenmesidir.

Gereç-Yöntem: Araştırma bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin ilk cinsel deneyimlerine ilişkin düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı tipte yapılmıştır. Araştırmanın evrenini sağlık bilimleri fakültesinde örgün eğitime devam eden Hemşirelik, Sağlık Yönetimi, Çocuk Gelişimi, Beslenme ve Diyetetik, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Sosyal Hizmet Bölümü öğrencileri (N=1628) oluşturmuştur. Evrenin büyüklüğü bilindiğinden görülme sıklığı %50, güven aralığı 0.05 alındığında örneklem büyüklüğü n=311 olarak bulunmuştur. Veri toplama formu olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu kullanılmıştır. Veriler katılımcılardan kapalı zarf tekniği ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, sayı ve yüzdelik hesaplamaları, ki kare testi istatistiklerinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılmayı kabul eden 1101 öğrencinin %52.6'sı 18-20 yaş, %45'i 21-23 yaş aralığında %2.4'ünün 24 yaş ve üzeri olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %78.7'si kadındır. Öğrencilerin %60.8'inin cinsel ilişki konusunda bilgi almış, %53.9'u cinsel ilişki hakkında sahip olduğu bilgi düzeyini yeterli bulmadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin %19.7'si korunma yöntemleri, %17.6'sı cinsel birleşmenin oluşum süreci, %16.3'ü cinsel ilişki sonrası yaşanan sorunlar, %15.3'ü cinsel birleşme sorunları, %14.3'ü cinsel ilişkide zevk almak için yapılması gerekenler, %13.2'si karşı tarafa zarar vermemek için yapılması gerekenler konusunda bilgiye ihtiyaçları olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %57.7'si ilk cinsel deneyimlerinde sorun yaşamayacaklarını düşündüklerini belirtmiştir. İlk cinsel deneyimde sıklıkla yaşanabilecek sorunlar hakkındaki görüşleri incelendiğinde öğrencilerin %14.4'ü ağrı, %6.4'ü cinsel ilişkiye girememe, %4.9'u kanama-kasılma, %7.5'i zorlu cinsel ilişki, %10.4'ü zevk alamama, %6.2'si boşalamama, %6.5'i partnerini tatmin edememe, %2.4'ü bulantı-kusma, %4'ü sertleşme problemlerinin tek başına yaşanabileceğini belirtirken; %21.8'i ağrı, cinsel ilişkiye girememe, kanama-kasılma, bulantı-kusma, %6.5'i cinsel ilişkiye girememe, zevk alamama, partneri tatmin edememe, sertleşememe, kanama-kasılma, bulantı-kusma sorunlarının da birlikte yaşanabileceğini ifade etmiş, %2.6'sı soruyu yanıtlamamıştır.

Öğrencilerin tamamına yakını (%90.4) cinsel deneyim anında yaşanan duygulara önem verirken, %62.7'si yaşamak istedikleri duyguyu mutluluk, %34.2'si rahatlamak, %27.7'si bağlanmışlık ve %3.0'ü diğer olarak tanımlamaktadır. Cinsiyete göre ilk cinsel deneyimlerinde sorun yaşayıp yaşamayacaklarına ilişkin düşünceleri incelendiğinde ise erkek öğrencilerin büyük çoğunluğu (%79.6) sorun yaşamayacaklarını düşündüklerini ifade ederken, kadın öğrencilerin %51.7'si sorun yaşayacağını düşünmektedir. Kadınların tamamına yakını (%93.5), erkeklerin %78.7'si cinsel deneyim sırasında yaşanan duyguları önemli bulduğunu belirtmiştir.

Kadın ve erkek öğrencilerin çoğunluğu cinselliği yaşama zamanına partner ile ortak karar verilmesi gerektiğini belirtirken (%82.7-%70.2), kadınlardan farklı olarak erkeklerin %23.8'i kendisinin karar vermesi gerektiğini belirtmiştir. Kadın öğrencilerin %85.1'i, erkek öğrencilerin %66'sı cinsel deneyim sırasında tercihlerin ortak karar ile belirlenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Sonuç: Öğrencilerin cinsel deneyime ilişkin düşüncelerinin cinsiyet ve cinsel deneyim konusunda bilgi alma durumundan etkilendiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsellik, Cinsel Sağlık, Cinsel Fonksiyon Bozukluğu, İlk Cinsel Deneyim

S-053

6-12 AYLIK BEBEĞİ OLAN ANNELERİN TAMAMLAYICI BESLENMEYE BAŞLAMA ZAMANI VE UYGULAMALARI

Asiye Şahin, Fatma Taş Arslan

Selçuk Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Konya

Problem Tanımı ve Amaç: Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF); ilk altı ayda sadece anne sütü ile beslemeyi, altı aydan sonra tamamlayıcı besinlerle birlikte emzirmenin 24 ay veya daha uzun süre devam ettirilmesini önermektedir. Fakat TNSA (2013) verilerine göre ülkemizde ilk altı ay sadece anne sütüyle beslenen bebek oranı %30 ve altıncı ayından önce

tamamlayıcı besin verilme oranı ise %12'dir. Bu çalışmada; bir Aile Sağlığı Merkezi'nde 6-12 aylık bebeği olan annelerin tamamlayıcı beslenmeye başlama zamanını, tamamlayıcı beslenmeye ilişkin uygulamalarını, yaşanan sorunları ve bilgi alma durumlarını belirlemek ve annelerin sosyodemografik özellikleri (yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, aile tipi, algılanan ekonomik durum, yaşayan çocuk sayısı) ile tamamlayıcı beslenmeye başlama zamanının ilişkisini incelemek amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı türde çalışmadır. Çalışma Konya Karatay ilçesindeki bir Aile Sağlığı Merkezi tarafından takip edilen 6-12 aylık bebeği olan 164 annenin katılımı ile gerçekleştirildi. Veriler; araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda geliştirilmiş anket formu ile toplandı. Verilerin analizinde sayı, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplarda t testi uygulandı.

Bulgular: Annelerin %58,6'sının ilk 6 ay sadece anne sütü verdiği, %15,9'unun 4,01±2,02. ayda emzirmeyi bıraktığı, %52,4'ünün ise 2,88±2,47. ayda mama vermeye başladığı görüldü. Annelerin tamamlayıcı beslenmeye 5,53±0,83. ayda başladığı, %59,8'inin tamamlayıcı besin olarak ilk yoğurt verdiği belirlendi. Bebeklerin %36,6'sında tamamlayıcı beslenmeye geçtikten sonra sağlık sorunu geliştiği ve bu sağlık sorunun önemli oranda (%68,3) kabızlık olduğu görüldü. Annelerin %67,7'sinin bebeğinde besin reddi yaşandığı, besin reddinde annelerin %80,2'sinin besine ara verip daha sonra tekrar denediği saptandı. Annelerin %77,4'ünün tamamlayıcı beslenme konusunda bilgi aldığı ve bilgisi çoğunlukla (%59,8) hemşire/ebeden aldıkları görüldü. Annelerin sosyodemografik özelliklerine göre tamamlayıcı beslenmeye başlama zamanı karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmadı (p>0,05).

Sonuç: Annelerin sadece anne sütü verme, tamamlayıcı beslenmeye başlama zamanı ve uygulamalarının TNSA- 2013 verilerine kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu, annelerin sosyodemografik özelliklerinin tamamlayıcı beslenmeye başlama zamanını etkilemediği görüldü.

Anahtar Kelimeler: Bebek Beslenmesi, Emzirme, İlişkili Faktörler, Tamamlayıcı Besleme

S-054

CERRAHİ KLİNİKLERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERDE İŞ YÜKÜ ALGISI, İŞE BAĞLI GERGINLİK VE TIBBİ HATA TUTUMLARI

Yasemin Özyer¹, Nurgül Bölükbaş²

XXXX

Giriş ve Amaç: Gelişen teknoloji ile birlikte iş yükü artmakta ve buna bağlı olarak işe bağlı gerginlikte artış göstermektedir. Hemşirelerde görülen işe bağlı gerginlik tükenmişlik sendromunun ortaya çıkışına, iş doyumu ve kalitesinde azalmaya ve sonuç olarak tıbbi hatalara karşı tutum değişikliğine de neden olmaktadır.

Araştırma cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerde iş yükü algısı, işe bağlı gerginlik ve tıbbi hata tutumlarını belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak yapıldı.

Yöntem: Araştırma aynı ilde bulunan bir devlet hastanesi, Eğitim-Araştırma hastanesi cerrahi kliniklerinde çalışan toplam 100 hemşire ile gerçekleştirildi. Veriler kişisel bilgi formu, İşe Bağlı Gerginlik Ölçeği, Bireysel İş Yükü Algı Ölçeği ve Tıbbi Hatalarda Tutum Ölçeği kullanılarak toplandı.

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programını kullanılarak değerlendirildi. Araştırmadan elde edilen veriler %95 güven aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 36.6±7.6'dır. Cerrahi hemşirelerinin Bireysel İş Yükü Algı Ölçeği puan ortalaması 73.3±9.0, İşe Bağlı Gerginlik Ölçeği puan ortalaması 40.8±5.4 ve Tıbbi Hatalarda Tutum Ölçeği puan ortalaması 42.2±4.9 olarak saptandı. Her üç ölçekten alınan toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı (p>0.05). Cerrahi hemşirelerinde bireysel iş yükü algı ölçeği alt boyutları arasında en yüksek ilişkinin yönetici desteği ile ilgili olduğu (r=-0.712) saptandı. Çalışılan serviste istemeyerek çalışanlar işe bağlı gerginlik ölçeği anlamlı derecede yüksektir (p=0.037).

Tartışma ve Sonuç: Çalışmamızda cerrahi hemşirelerinin iş yükü algısı, işe bağlı gerginlik ve tıbbi hata tutum ölçeği puan ortalamalarının

orta düzeyde ve birbirleriyle doğru orantıda olduğu saptandı. Cerrahi hemşirelerinde bireysel iş yükü algı ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiye bakıldığında yönetici desteği arttıkça meslektaş desteği ve birim desteği artmaktadır. Birim desteği arttıkça çalışma ortamı algısı artmaktadır.

Çalışma ortamı algısı durağan değil dinamik bir süreçtir. Bu nedenle bu tür araştırmaların tekrarlanarak yapılmasında bu çalışmanın katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi hemşiresi, iş yükü algısı, işe bağlı gerginlik, tıbbi hata, tıbbi hatalarda tutum

S-055

KOLESİSTEKTOMİ AMELİYATI OLAN HASTALARDA AMELİYAT ÖNCESİ YAŞANAN KAYGININ AMELİYAT SONRASI AĞRI ÜZERİNE ETKİSİ

Dilek Güneş Dağ¹, Meral Özkan²

¹Fırat Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Elazığ

²İnönü Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Malatya

Giriş ve Amaç: Ameliyat, kişinin sağlığına bir tehdit olarak algılanmaktadır ve durumluk sürekli kaygıyı etkileyen önemli faktörlerden biridir. Ameliyat öncesi yaşanan kaygı ise ameliyat sonrası ağrıyı etkileyebilmektedir. Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte olan bu araştırma kolesistektomi öncesi yaşanan kaygının ameliyat sonrası ağrı üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte olan bu araştırma kolesistektomi öncesi yaşanan kaygının ameliyat sonrası ağrı üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla yapıldı. Araştırma Mayıs-Kasım 2012 tarihleri arasında Elazığ Türkiye’de yürütüldü. Araştırmanın örneklemini kolesistektomi ameliyatı olan 109 hasta oluşturdu. Veriler Hasta Tanıtım Formu, Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği ve Sayısal Değerlendirme Ölçeği (NRS) kullanılarak toplandı. Hastaların kaygı düzeyi ameliyattan bir gün önce, ağrı düzeyleri ise ameliyat sonrası 1/2., 1., 2., 3., 4. saatlerde değerlendirildi. Veriler tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri ile analiz edildi.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan hastaların yaş ortalamaları 48.61±15.56 olarak bulundu. Hastaların %68.8’i kadındı. Durumluk kaygı puan ortalaması 40.41±5.69, sürekli kaygı puan ortalaması 45.54±6.92 olarak bulundu. Hastaların ameliyat öncesi durumluk-sürekli kaygı ortalamaları arasında zayıf düzeyde anlamlı pozitif ilişki olduğu bulundu (p<0.05). Hastaların ameliyat sonrası ağrı düzeyleri incelendiğinde; ağrı düzeyi ortalamasının ameliyat sonrası ilk 1/2 saatte 7.21±1.84 iken, ameliyat sonrası 4. saatte 2.91±1.40 olduğu bulundu.

Ameliyat öncesi durumluk kaygı düzeyi hafif olan hastaların, ameliyat sonrası 1. saatte istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazla ağrı deneyimledikleri saptandı (t=2.043, p=0.044). Ameliyat öncesi sürekli kaygı düzeyi hafif olan hastaların ise ameliyat sonrası 1/2. saatte istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha az ağrı yaşadıkları belirlendi (MWU=642.000, p=0.028).

Tartışma ve Sonuç: Hastaların kolesistektomi öncesi hafif ve orta düzeyde kaygı yaşadıkları belirlendi. Ameliyat öncesi durumluk kaygı düzeyi arttıkça ameliyat sonrası ağrı düzeyinin azaldığı, sürekli kaygı düzeyi arttıkça ağrı düzeyinin arttığı bulundu.

Anahtar Kelimeler: kolesistektomi, ameliyat öncesi kaygı, ameliyat sonrası ağrı

S-056

MÜZİK TERAPİNİN CERRAHİ UYGULANAN 6-12 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA ANKSİYETE, KORKU VE AĞRI YÖNETİMİNE ETKİSİ

Özgür Bahadır¹, Meltem Kürtüncü²

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Zonguldak

²Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Zonguldak

Giriş-Amaç: Araştırma müzik terapinin cerrahi uygulanan çocuklarda anksiyete, korku ve ağrı yönetimine etkisinin belirlenmesi amacıyla yarı deneysel olarak yapıldı.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın uygulama alanı olarak, BEÜ Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi belirlenmiştir. Araştırmaya 1 Ocak-19 Ağustos 2016 tarihleri arasında, bu merkeze operasyon amaçlı başvuran 6-12 yaş arası 60 çocuk alındı. Verilerin toplanmasında Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı İndeksi (ÇADİ), Tıbbi İşlemler Korku Ölçeği, Davranış Ağrı Değerlendirme Ölçeği (FLACC) ve Görsel Ağrı Skalası (VAS) ile Katılımcı Bilgi Formu kullanıldı.

Bulgular: Deney ve kontrol grubuna ameliyattan bir gün önce Katılımcı Bilgi Formu, ÇADİ (Çocuklar için anksiyete duyarlılık indeksi) ve Tıbbi İşlemler Korku Ölçeği uygulandı. Deney grubuna ameliyata gitmeden önce 15 dk süreyle (çocuğun seçmiş olduğu) müzik parçası mp3 çalara yüklenerek kulaklık vasıtasıyla dinletildi ve bir gün önce uygulanan ölçeklerin tümü her iki gruba (deney ve kontrol) yeniden uygulandı. Çocuk ameliyattan çıkıp derlenme odasına (ameliyattan çıktıktan sonra kendine gelinceye ve genel durumu stabil oluncaya kadar ameliyathane içerisinde belli bir süre gözlemlendiği oda) geldiğinde tüm ölçekler ve ağrı ölçekleri (VAS, FLACC) her iki gruba da uygulandı. Çocuk servise döndükten en az iki saat sonra deney grubuna (15 dk. süre ile müzik dinlettikten sonra) ve kontrol grubuna tüm ölçekler uygulandı. Son olarak da çocuk taburcu olmadan 30 dk. önce her iki gruba tüm ölçekler tekrar uygulandı ve bu sonuçlarla değerlendirme yapıldı. Deney grubundaki çocuklarda; ameliyattan servise döndükten sonra ve taburcu olmadan 30 dk önce tıbbi işlemler ile ilgili genel korku düzeyleri, kontrol grubuna göre anlamlı olarak düşük bulundu. Deney grubundaki çocuklarda ameliyat öncesi, ameliyat günü ve taburcu olmadan 30 dk önce ÇADİ Toplam puanı, kontrol grubuna göre anlamlı olarak yüksek bulundu. Yine ameliyattan sonra derlenme odasında VAS düzeyleri, kontrol grubuna göre anlamlı olarak yüksekti.

Sonuç: Araştırmanın sonucunda müzik terapi uygulanan deney grubundaki çocukların anksiyete, korku ve ağrı ölçeklerinden aldıkları puan ortalamalarının, kontrol grubundaki çocuklara göre daha düşük olduğu, bu durumun çocukların ve ebeveynlerin memnuniyetini arttırabileceği gözlemlendi. Bu doğrultuda müzik terapi preoperatif anksiyet, korku ve postoperatif ağrıyı azaltmada etkili bir yöntem olarak kliniklerde kullanılabilirliği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuklar, Cerrahi İşlemler, Anksiyete, Korku, Ağrı, Müzik terapisi

S-057

BAKIM VERİCİNİN MERHMET YORGUNLUĞUNUN FARKINDA OLMASI, MOTİVASYON TERCİHLERİ VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Sena Özsoy Akyazı

Anadolu Sağlık Merkezi John Hopkins, İstanbul

Amaç: Bu çalışma; hasta bakımı sağlayan hemşire ve hasta bakım teknisyenlerinin merhamet yorgunluğu hakkında bilgi sahibi olup olmadığını değerlendirmek, merhamet yorgunluğunu azaltmak için motivasyon tercihlerini ve merhamet yorgunluğunun yaşam kalitesine etkisini öğrenmek için planlanan prospektif tanımlayıcı bir çalışmadır.

Gereç-Yöntem: Kasım 2016 - Mart 2017 tarihleri arasında Kocaeli’de özel bir hastanede çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 115 hemşire ve hasta bakım teknisyeni ile birlikte planlanmıştır. Verilerin toplanmasında literatürden esinlenerek hazırlanan demografik özelliklerin yer aldığı katılımcı bilgi formu ile merhamet yorgunluğu ölçeği ve çalışan yaşam kalitesi ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistik yöntemleri olarak bağımsız gruplarda t test, tek yönlü varyans analizi, mann whitney u test, kruskal wallis tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Sonuçlar %95’lik güven aralığında p≤0.05 düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %10.4 (n= 12)’ü erkek, %89.6 (n= 103)’ü kadın, %47.8 (n= 55)’i merhamet yorgunluğu hakkında bilgim var demesine rağmen %57. 4 (n= 66)’ünün tanımlayamadığı, %41.7 (n= 48)’inin merhamet yorgunluğu yaşadığını söylediği, %17.4 (n= 20)’ünün merhamet yorgunluğu yaşadığını bilmediğini söylemiştir. Merhamet yorgunluğunu azaltmak için %59.1 (n= 68)’i önerisi olmadığını söylemiştir, %7.8 (n=9)’i eğitim gerekliliği olduğunu söylemiştir. Motivasyon için katılımcılardan %49.1 (n= 42)’i takdir edilme, ücretsiz

izin, ayın elemanını seçme, happy hour eğlencesi, kahve kurabiye ikramı seçeneklerini tercih etmişlerdir. Bakılan hasta sayısına göre bağılantısızlık ortalama puanı 4 ve üzeri hasta bakanlara oranla anlamlı yüksek bulunmuştur. Hasta bakım teknisyenlerinde sevecenlik ortalama puanı hemşire olanlara göre anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur. Medeni duruma göre çalışanlar için yaşam kalitesi ölçeği ortalama puanları dağılımları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Evli olanlarda mesleki tatmin ortalama puanları bekarlara göre daha yüksektir. Merhamet yorgunluğu yasama durumuna göre çalışanlar için yaşam kalitesi ölçeği ortalama puanları dağılımları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Mesleki tatmin ile merhamet ölçeği alt ve toplam puanda pozitif yönlü zayıf ilişkiler anlamlı bulunmuşken; yorgunluk, umursamazlık ve bağılantısızlık arasında negatif yönlü zayıf ilişkiler anlamlı bulunmuştur.

Sonuç: Merhamet yorgunluğunu azaltmak ve motivasyonun artırılması için hemşire ve hasta bakım teknisyenlerinin eğitim eksiklikleri giderilip kurum içinde çalışanlar için sosyal etkinliklere yönelik aksiyonlar alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: merhamet yorgunluğu, motivasyon, yaşam kalitesi

S-058

DİYABETİK AYAK GELİŞMESİNİ ÖNLEYİCİ HASTA EĞİTİM PROGRAMININ TİP 2 DİYABETLİ HASTALARIN AYAK BAKIMI İLE İLGİLİ BİLGİ VE UYGULAMALARINA ETKİSİ

Hatice Tel Aydın¹, Pelin Çelik²

¹Cumhuriyet Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

²Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sivas

Problem tanımı ve Amaç: Diyabetik ayak, hastanede kalış süresi uzunluğuna, iş gücü kaybına, psikososyal travmaya ve sağlık bakım maliyetinin artmasına yol açan mortalite ve morbiditenin yüksekliği nedeniyle önemli sağlık sorunlarından birisidir. Bu çalışma Tip 2 diyabetli hastalarda, diyabetik ayak gelişmesini önleyici hasta eğitim programının, hastaların ayak bakımı ile ilgili bilgi ve uygulamaları üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Ön test-son test desende planlanan çalışmaya Tip 2 DM tanılı 40 hasta alınmıştır. Araştırma verileri literatür doğrultusunda, araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Formda, hastaların sosyo-demografik özellikleri, hastalık özellikleri ile ayak bakımıyla ilgili bilgi ve uygulamalarının belirlenmesini amaçlayan sorular yer almaktadır. Eğitim öncesi ilk değerlendirmesi yapılan hastalara bireysel gereksinimlerine dayalı olarak diyabetik ayak gelişimini önleyici eğitim uygulanmış, taburcu edilmelerini takip eden birinci ve üçüncü aylarda hastaların diyabetik ayak bakımıyla ilgili bilgi ve uygulamaları tekrar değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde, frekans ve yüzde değerleri, ortalama, standart sapma, McNemar ve ki-kare testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya alınan hastaların %62.5'inin kadın, %30'unun 60 ve üzeri yaş grubunda, %25'inin 20 yıldan fazla süredir Tip2 DM tansına sahip olduğu belirlenmiştir. Hastaların %45'inin (18 hasta) diyabet, %27.5'inin (11 hasta) diyabetik ayak hakkında bilgi aldığını ifade ettikleri ve %37.5'unun ayak yarası öyküsü olduğu saptanmıştır. Hastaların diyabetik ayak eğitiminden sonraki 1. ve 3. ayda diyabetik ayak bakımı ile ilgili bilgi ve uygulamaları doğru ifade etme oranlarının arttığı belirlenmiştir. Eğitim sonrası değerlendirmelerinde; hastaların ayak tırnaklarında kalınlaşma, renk değişikliği ve batma kontrolünü yapma, ayaklarını hergün yara, kesik, çizik, ezik açısından kontrol etme, ayak temizliğinde kullanılan suyun ısısını kontrol etme, ayaklara her gün 10-15 dakika ılık su banyosu yaptırma ve parmak aralarını dikkatlice kurulumla, ayakkabı giymeden önce içini yabancı cisim, çivi başı, dikiş kabarıklıkları, kösele kıvrımı açısından kontrol etme, üşüyen ayağını doğru yöntemle ısıtma, doğru ayakkabı, çorap seçimi, tırnak kesimi ve ayakta herhangi bir nasır, kabarcık durumunda tedavi için doktora başvurma uygulamalarını doğru şekilde ifade etme oranındaki artışın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (p<0,05).

Sonuç: Diyabetik ayak gelişmesini önleyici eğitim verilmeden önce hastaların ayak bakımına ilişkin bilgilerinin yeterli olmadığı ve yanlış

uygulamalarının olduğu belirlenmiştir. Diyabet hemşireleri tarafından hasta gereksinimlerine dayalı olarak yapılacak eğitim ve izlemler hastaların ayak bakımı ile ilgili bilgi ve uygulamalarında istendik yönde değişiklikler olmasını sağlayacak, hastaların hastalık yönetimine ve hastalığa uyumuna katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Diyabet, Diyabetik Ayak

S-059

ERGENLERDE DUYGUSAL ESNEKLİĞİN ARTTIRILMASINDA BİR SANAT AKTİVİTESİNİN ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: MANDALA

Musa Özavran¹, Müge Seval²

¹Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Zonguldak

²Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Zonguldak

Sanat aktiviteleri kaygı, stres, çatışma ve değersizlik gibi duygular yaşayan ergenin, dikkatini başka yöne çekerek duygusal esnekliğini arttıran ve olumlu duygular yaşamasına yardımcı olan faaliyetlerdir. Bu araştırmanın amacı, bir sanat aktivitesi yöntemi olan mandala çizme ve boyamanın duygusal esnekliği arttırmaya etkisinin değerlendirilmesidir.

Araştırma deneysel bir çalışma olarak 1 Ocak- 31 Mayıs 2017 tarihleri arasında Zonguldak ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir lisenin 9., 10. ve 11. sınıflarına devam eden ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın yapıldığı lisenin 9.,10. ve 11.sınıfına devam eden 586 öğrenci evreni oluşturmuştur. 586 kişilik evrenden, bilinmeyen sıklıkla %5 olasılıkla ve %95 güven seviyesi ile en az kişiye (n=254) ulaşılarak Öğrenci Bilgi Formu, Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği (ÇGPSÖ-12), Ergenler için Olumlu ve Olumsuz Yaşantı Ölçeği (OOYÖ) ve Çocuklar için Öz-yeterlik Ölçeği (ÇÖYÖ) uygulanmıştır. Elde edilen ilk bulgular çerçevesinde düşük puan alan katılımcılardan 41 deney ve 41 kontrol grubu atanarak araştırmanın girişimsel kısmı gerçekleştirilmiştir.

Araştırma bulgularına göre; ÇGPSÖ-12 ölçeği puanlarının her mandala seansı sonrası anlamlı düzeyde artış gösterdiği belirlenmiştir (Uygulama öncesi 35.92±4.2; Dördüncü seans: 43.17±7.7; p=0.000). Dördüncü seans mandala uygulaması sonunda ÇGPSÖ-12'e göre ÇÖYÖ sosyal öz-yeterlik (r=0.402; p=0.09), duygusal öz-yeterlik (r=0.192; p=0.22), genel öz-yeterlik (r=0.354; p=0.02), OOYÖ olumlu yaşantı alt boyutu (r=0.402; p=0.09 ve OOYÖ (r=0.323; p=0.04) puanlarının arttığı saptanmıştır. Bu bulgular çerçevesinde bir sanat aktivitesi olan mandala uygulamasının ergenlerin duygusal esnekliğinin (psikolojik sağlamlığının) artırılmasında etkili bir yöntem olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Esneklik, Ergenlik, Mandala, Öz-yeterlik

S-060

SAĞLIK BİLİMLERİ ALANINDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK ÖZELLİKLERİ VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Semra Açıksöz¹, Merdiye Şendir¹, Hamiyet Kızı², Ela Yılmaz Coşkun³

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

²Beykent Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü

³Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü

Problem tanımı ve Amaç: Bireysel yenilikçilik; herhangi bir ürünün, hizmetin ya da fikrin bir kişi tarafından yeni olarak algılanması olup, herhangi bir yeniliğin diğerlerine göre daha önce benimseme derecesi olarak da tanımlanmaktadır. Bireysel yenilikçiliğin gerçekleştirilmesi için bireyin yeterli eğitim düzeyine sahip olması, ilgili alanda deneyimli olması, yaratıcı düşünme becerisine sahip olması, problemi benimseme ve çözümü konusunda motive olması gerekmektedir. Yenilikçilik çalışmalarına ilişkin literatür yenilikçilik çalışmalarının ar-ge, teknoloji, bilgi, yönetim gibi konulara yönelik çalışmalara yoğunlaştığını göstermektedir. Bu çalışmanın amacı; sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin bireysel yenilikçilik özellikleri ve problem çözme becerilerinin

değerlendirilmesi olup öğrencilerin demografik özellikleri ve öğrenim gördükleri bölüme göre bireysel yenilikçilik özellikleri ve problem çözme becerilerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemektedir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı türde olan çalışma; Nisan-Haziran 2017 tarihleri arasında, İstanbul'da iki devlet ve bir vakıf üniversitesinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini; araştırmanın gerçekleştirildiği üç farklı üniversitede sağlık bilimlerinde öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmuştur (N=967). Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, evreni oluşturan tüm öğrencilere ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışma verilerinin toplandığı tarihlerde okulda olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 608 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak; "Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikler Formu", "Bireysel Yenilikçilik Ölçeği" ve "Problem Çözme Envanteri" kullanılmıştır. Etik kurul onayı ve kurum izni alındıktan sonra; örnekleme katılan öğrencilere araştırmanın amacı, kapsamı ve kullanılan formlar açıklanmış, gönüllülük ilkesi doğrultusunda sözel ve yazılı bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde; t-testi, oneway/Anova testi, Scheffe testi, pearson korelasyon ve regresyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak önemlilik için, $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.66 ± 2.34 yıl olup, %67.1'i (n=408) kadın ve %32.1'i (n=195) Anadolu-Fen lisesi mezunudur. Öğrencilerin %71.2'si (n=433) bölümü isteyerek seçtiğini ve %87.3'ü (n=531) ilk üç tercih arasında yer aldığını bildirmiştir. Öğrencilerin teknolojik araç olarak sıklıkla akıllı telefonu (%93.3; n=597) ve günde 3-4 saat arasında (%30.8; n=187) bir süre ile kullandıkları belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin "bireysel yenilikçilik düzeyi" puanı 67.13 ± 8.19 ; "problem çözme becerisi" puanı ise 89.82 ± 19.23 olarak saptanmıştır. Bireysel yenilikçilik düzeyinin problem çözme becerisi üzerinde pozitif belirleyici etkisinin bulunduğu ve herhangi bir hobi varlığının bu durumu olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Sonuç: Sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerinin sağlık bakımı ortamındaki gelişmelere hızla adaptasyonu daha nitelikli hizmetlerin sunulması açısından oldukça önemlidir. Öğrencilerin bu uyumu kolaylaştıracak özelliklerini öncelikle geliştirmeleri ve sonrasında da mesleki yaşantıları boyunca kullanmaları istenmektedir. Çalışmamızda sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin bireysel yenilikçilik özelliklerinin "sorgulayıcı" ve problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu iki beceri arasında pozitif ilişkinin olması, öğrencilerin eğitimlerinin bu becerilerin geliştirilmesine yönelik planlanmasına işaret etmektedir. Özellikle interaktif eğitim yöntemlerinin tercih edilmesi, üniversitelerde öğrenciler için hobi olanaklarının artırılması ve bu alanda daha fazla sayıda çalışma yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, problem çözme, sağlık, yenilikçilik.

S-061

HEMŞİRELİK ÖĞRETİM ELEMANLARININ KURAM TEMELLİ ARAŞTIRMA SÜRECİNE İLİŞKİN DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ: KALİTATİF BİR ÇALIŞMA

Hatice Balcı Yangın, İlkay Boz, Arzu Akpınar, Şule Şenol
Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Giriş: Kuram temelli bir disiplin olan hemşirelikte araştırmanın temel amacı hemşirelik bilgisini üretmek ve geliştirmek, bu yolla bilginin uygulamaya aktarılması ve optimum hemşirelik bakımının sunulabilmesidir. Hemşirelik araştırmalarında kuram kullanımının artırılması için özellikle hemşirelik öğretim elemanlarının kendilerini kuram temelli araştırmalar konusunda geliştirmesi gerekmektedir. Araştırmada kuram kullanımının kişiye sağlayacağı yararların, mesleki ve kişisel gelişiminin yanında getireceği zorluklar da olabilir ya da kişisel olarak böyle algılanabilir. Bu anlamda hemşirelik bilgisinin üreticisi ve eğitiminin sağlayıcıları olan öğretim elemanlarının hemşirelikte kuram temelli araştırmayla ilgili düşünce, deneyim ve tutumlarının açıklanması önemlidir. Ülkemizde doktora tezleri dahil olmak üzere kurama dayalı yapılan çalışmaların sayısı giderek artsa da hemşirelik öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirildiği yalnızca bir kalitatif çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmada

kuram kullanma nedenleri, doktora tezinde kuram kullanımının zorlukları ve kolaylaştırıcı faktörleri ortaya konmuştur.

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğretim elemanlarının çalışmalarında kuram kullanma sürecine ilişkin deneyimlerini belirlemek ve böylece kuram kullanımının artmasına katkı sağlamaktır.

Yöntem: Fenomonolojik tasarımda olan bu çalışmanın örneklemini, kuram temelli araştırma yapan, iletişim engeli bulunmayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden dokuz hemşirelik öğretim elemanı oluşturmuştur. Araştırmanın verileri "kişisel bilgi formu" ve "yarı yapılandırılmış görüşme formu" kullanılarak, ses kayıt cihazına kayıt ederek, bireysel derinlemesine, yüz yüze görüşme tekniği ile Kasım 2016 -Mayıs 2017 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Temalar oluşturulduktan sonra kodların/verilerin anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı (iç tutarlılık) ve temaların verileri anlamlı bir şekilde açıklayabilme durumu (dış tutarlılık) değerlendirilmiştir. Bulguların yorumlanması sırasında ve ifadeler yazılırken takma isimler kullanılmıştır.

Bulgular: Öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerden üç kategori, altı tema ve 15 alt tema elde edilmiştir. İlk kategori Araştırmaya aktarım öncesi: bilişsel aşama'dır. Bu kategoride kuramla tanışma ve kurama dayalı araştırmanın anlamı olmak üzere iki tema ve altı alt tema bulunmaktadır. İkinci kategori olan kuramdan araştırmaya transfer süreci: eyleme geçiş, transferin kolaylaştırıcıları ve araştırmaya aktarmada zorluklar olmak üzere iki tema ve yedi alt temaya sahip olduğu çıkmıştır. Son kategori kuram temelli araştırmanın kazanımlarıdır. Bu kategori akademik büyüme ve kişisel gelişim temalarından ve beş alt temadan oluşmaktadır.

Sonuç: Bu çalışmayla kurama temelli araştırmanın kendine özgü bilişsel ve eylemsel süreçleri açıklanmıştır. Ayrıca kuramın araştırmaya aktarımı sonunda hemşire araştırmacıların akademik ve kişisel anlamda geliştirdiği belirlenmiştir. Hemşire araştırmacıların ekol seçimine yönlendikleri araştırmanın ilgi çekici sonuçlarından birisidir. Farklı ekollere özgü kuramdan araştırma aktarım süreçlerine ilişkin deneyimlerin incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik öğretim elemanı, kalitatif çalışma, kuram temelli araştırma

S-062

TÜRKİYE'DE HEMŞİRELİK ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARDA SAĞLIK EĞİTİMİNİN YERİ

Manolya Parlas, Ayşe Aydın, Gülşen Eryılmaz

Atatürk Üniversitesi, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzurum

Problemin Tanımı ve Amaç: Bir toplumda sağlığın korunması ve geliştirilmesi dolayısıyla toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesi amaçlanıyorsa sağlık bilimlerindeki gelişmelere paralel olarak bireylerin de bu gelişmeler doğrultusunda yaşam biçimlerini değiştirmeleri gerekir. Sağlık eğitimi, bu değişimin sağlanmasında en önemli yöntemlerden birisidir. Sağlık eğitimi, ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından yasa ve yönetmeliklerle belirtilmiş olan hemşirelerin eğitici rolü kapsamındadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de hemşirelik alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinde sağlık eğitiminin yerini incelemektir.

Gereç-Yöntem: Ulusal Tez Merkezinde buluna tezler 15 Ağustos-10 Eylül 2017 tarihleri arasında taranmıştır. Taramalar, "sağlık eğitimi", "eğitim" ve "hemşirelik" anahtar kelimeleri kullanılarak Türkçe olarak yapılmıştır. Taranan veri tabanında, 1993-2017 yılları arasında kayıtlı 292 adet teze ulaşılmış ve dahil etme kriterlerine uyan 101 tez çalışma kapsamına alınmıştır. Tezler; tür, çalışma yılı, danışman ünvanına göre dağılım, örneklem grubunun özellikleri, tezin yapıldığı üniversite, anabilim dalı ve sağlık eğitimlerinin konuları açısından incelenmiştir.

Bulgular: Hemşirelik alanında sağlık eğitimi konulu ilk tezin 1993 yılında yapıldığı, çalışmaların 2007 yılından itibaren arttığı ve 2013 yılında yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırma kriterlerine uyan 101 adet tezin 47'si yüksek lisans, 54'ü doktora tezidir. Yapıldığı üniversiteye göre, devlet üniversiteleri çoğunlukta olup en çok Ege Üniversitesi (%18.8), Marmara (%14.8) ve Hacettepe (%10.8) üniversitelerinde yapılmıştır.

Tezlerin örneklerinin %55'ini sağlam birey, %45'ini ise hasta birey oluşturmaktadır. Sağlık eğitimi konulu tezlerin en çok Hemşirelik Anabilim dalında (%26.7) yapıldığı ve çoğunlukla Profesör (%50.4) ünvanına sahip danışmanlar tarafından yürütüldüğü belirlenmiştir. Tezlerde, semptom yönetimi ve olumlu davranış gelişimi amaçlanmış, çoğunlukla diyabet, kalp-damar sağlığı ve hastalıkları, sağlık personelinin hizmet içi eğitimi gibi konularda, toplamda 9386 sağlam/hasta bireye sağlık eğitimleri verilmiştir.

Sonuç: Tezlerin daha çok doktora tezi olarak çalışıldığı ve bu alanda yapılan toplam tez sayısının zamanla artış göstererek, yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak son 10 yıl içinde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre eğitimlerin olumlu davranış değişikliği ve semptom yönetiminde etkili olduğu saptanmıştır. Sağlık eğitime ile ilgili yapılacak akademik çalışmalarda sağlık eğitimlerinin daha fazla ve çok boyutlu olarak ele alınması olumlu sağlık davranışlarının geliştirilmesine, sağlıklı ile ilgili risk faktörlerinin azaltılmasına, koruyucu sağlık hizmetlerinin kullanımının artmasına, yaşam biçimlerinin düzenlenmesine ve bireylerin kendi sağlıklarına sahip çıkmalarına zemin hazırlayacaktır. Böylece uzun vadede "sağlıklı toplum"un meydana gelmesi sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Lisansüstü Tez, Sağlık Eğitimi

S-063

KLİNİK MENTORLUK PROGRAMININ BİRİNCİ SINIF HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI VE KONTROL ODAĞI ÜZERİNE ETKİSİ

Sevil Güler Demir¹, Hülya Bulut¹, Deniz Öztürk², Nevra Kalkan¹, Zehra Göçmen Baykara¹, Satı Demir¹

¹Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

²Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Problem tanımı ve Amaç: Klinik öğretim, öğrencilerin teorik bilgiyi uygulamaya bütünleştirmeleri, hemşirelik sürecini sistematik bir şekilde kullanabilmeleri, eleştirel düşünme ve iletişim becerilerini kazanmalarıyla ilgili hedefleri içeren hemşirelik eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Öğrenciler, klinik öğretim ile; teorik olarak öğrendikleri konuları uygulamaya fırsatı bulabilmektedirler. Ancak öğrenciler klinik öğretimlerinin ilk yılında stres düzeyleri fazla olmakta, okula ve çevreye uyum sorunları yaşamakta ve kendi sorunlarını çözmede yetersiz kalmaktadırlar. Öğrencilerin bu sorunlarla başetmelerinde etkili olabilecek yöntemlerden biri klinik mentorluktur. Literatürde klinik mentorluk uygulamalarının öğrencilerin üniversiteye, hemşirelik mesleğine ve klinik uygulamaya uyumunu arttırdığı, klinik uygulamalar sırasında özgüvenli olduğu ve birbirleriyle etkili etkileşim yaşadığını belirtilmektedir. Bu çalışmada, geliştirilen Klinik Mentorluk Programının (KMP) birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin stresle başa çıkma tarzları ve kontrol odağı üzerine etkisinin incelenmesi amacıyla müdahale araştırması olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın örneklemini, Hemşirelik Bölümü 3. sınıfa kayıtlı ve Hemşirelikte Öğretim dersini alan 42 öğrenciyle (mentor), bu öğrencilerin klinik mentorluk uygulaması yaptığı 42 birinci sınıf öğrencisi (mentee) oluşturmuştur. KMP'nin başında tüm mentorlara klinik öğretim, klinik öğretimde stres yaratan durumlar, iletişim becerileri ve stresle başa çıkma yöntemleriyle ilgili bir günlük (6 saat) eğitim verilmiştir. Eğitim sonrası her mentora bir mentee olacak şekilde eşleştirme yapılmıştır. Mentorlar, menteeleere dönemin başından itibaren klinik mentorluk yapmış, her hafta düzenli olarak mentorluk programını yürütmüş ve araştırmacılarla görüşerek gereksinimleri doğrultusunda danışmanlık almışlardır. KMP'nin başında menteeleere Öğrenci Bilgi Formu, Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ) ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği (SBTÖ) uygulanmıştır. Dönemin sonunda KMP'nin etkinliğini değerlendirmek amacıyla aynı öğrencilere Klinik Mentorluk Programını Değerlendirme Formu, RİDKOÖ ve SBTÖ uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, korelasyon analizi, Mann Whitney U ve Wilcoxon Sign testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Menteeleerin çoğunluğu anadolu lisesi mezunu (%71.4) olup, hemşireliği isteyerek (%73.8) ve "kolay iş bulma" amacıyla (%71.4) tercih etmiştir. Menteeleerin %76.2'si klinik uygulama öncesinde kendilerini klinik uygulamaya hazır hissettiklerini belirtmişlerdir. Çalışmada,

öğrencilerin RİDKOÖ ön-test puan ortalaması 12.88±3.45, son-test puan ortalaması 11.95±4.71'dir. Ön ve son test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamakla birlikte (p=0.313), KMP'nin sonunda menteeleerin iç denetim odağı inancının arttığı saptanmıştır. Öğrencilerin SBTÖ'nin tüm alt boyutlarının (probleme yönelik/aktif, duygulara yönelik/pasif, sosyal destek arama, iyimser, çaresiz, kendine güvenli, boyun eğici) ön ve son test puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir korelasyon (p<0.005) olduğu belirlenmiştir. Buna göre, KMP'nin menteeleerin etkili başetme yöntemlerini kullanmalarını arttırdığı (p<0.05), ancak etkisiz başetme yöntemlerini kullanmalarını önemli derecede azaltmadığı (p>0.05) söylenebilir. Program sonunda yapılan değerlendirmede menteeleer, mentorların kendilerinin tüm gereksinimlerinin farkına varmaları ve karşılamaları ile profesyonelliklerinin gelişmesine olumlu yönde ve önemli oranda katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. Menteeleerin tamamı mentorlarının; kendilerine yeterli zaman ayırdıklarını, kendilerine olan güvenlerini ve motivasyonlarını arttırdıklarını, stres ve kaygıların azaltıldığını, hastane ortamında nasıl iletişim kuracaklarını anlattıklarını ve klinik uygulamalarının başarılı geçmesine katkı sağladıklarını ifade etmişlerdir.

Sonuç: Araştırma sonuçlarına göre, KMP birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin kendilerine olan güvenlerini arttıran, profesyonelliklerinin gelişmesine ve klinik ortama olumlu katkı sağlayan bir programdır. Çalışmada ayrıca programın öğrencilerin etkili başetme yöntemlerinin kullanılmasını arttırdığı, istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte iç denetim odağının gelişmesinde olumlu etki sağladığı, ancak kullanılan etkisiz başetme yöntemlerinin azaltılmasına etkili olmadığı belirlenmiştir. Buna göre, mevcut KMP'nin öğrencilerin kontrol odaklarının ve stresle başa çıkma tarzlarının daha da güçlenmesini sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Klinik uygulama, mentorluk, hemşirelik öğrencileri

S-064

GERİATRİ HEMŞİRELİĞİ DERSİNİN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI AYRIMCILIĞI TUTUMLARI VE ETİK DUYARLILIK DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Seher Gönen Şentürk¹, Satı Dil²

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

²Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

Problem tanımı ve Amaç: Yaşlılık döneminde yaşanan sağlık sorunları, sosyal desteğin yetersizliği, barınma sorunları, emeklilik ve gelir düzeyinin azalması gibi nedenlerden dolayı yaşlılar toplum içinde ve sağlık sektöründe negatif ayrımcılığın maruz kalmaktadır. Toplumun yaşlı ayrımcılığına ilişkin eşitlikçi bakış açısı kazanabilmesi, kendi düşünce ve tutumlarını geliştirebilmesi için de hemşirelerin rehberliğine gereksinim vardır. Çalışan hemşirelerin yanı sıra gelecekte bu mesleğin uygulayıcısı olacak olan hemşire adaylarının da yaşlanma ve yaşlılığa ilişkin düşünce ve görüşleri, ayrıca eğitimleri sırasında yaşlı ve yaşlılığa yönelik edindikleri bilgi ve deneyimleri mesleğe başladıktan sonra yaşlılara yönelik hizmet sunumunda etkili olabilmektedir. Yaşlı ayrımcılığını etkileyen faktörlerden birisi de kişinin ahlaki duyarlılık düzeyidir. Yaşlılık dönemi etik sorunların sık yaşandığı bir dönemdir. Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe başlamadan önce etik duyarlılık konusunda geliştirilmelerinin yaşlı ayrımcılığını da engelleyeceği düşünülmektedir. Bu çalışmada; Geriatri Hemşireliği seçmeli dersinin, hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığı tutumları ve etik duyarlılık düzeylerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Tek gruplu, ön test-son test düzeninde yapılan araştırmanın verileri Şubat 2017-Haziran 2017 tarihleri arasında toplanmıştır. Örneklem grubunu, kriterlere uygun ve derse kayıt yaptıran 30 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Programın 3. haftasında (ön test) ve 14. haftasında (son test) veriler ölçüm araçları ile toplanmıştır. 11 haftalık programın içeriğinde; bireysel ve grup tartışmaları, film ve video izleme, örnek durumlar, vaka analizi ve rol oyunu yöntemi ile yaşlılık dönemindeki görülen biyo-psiko-sosyal değişimleri, problemleri tanımlayabilme ve değerlendirebilme, yaşlı bireye ve ailesine yönelik empatik dinleme

ve empatik yaklaşımda bulunabilme ve yaşlı bireylerin karşılaştıkları etik sorunları değerlendirebilme gibi beceriler kazandırılmaya çalışılmıştır. Verilerin toplanmasında; Tanıtıcı Bilgi Formu, Yaşlı Ayrımcılığı ve Tutum Ölçeği (YATÖ) ve Ahlaki Duyarlılık Anketi (ADA) kullanılmıştır. Veriler sayı, yüzde, t testi ve korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20.23 ± 0.89 , %80'i kadın, %93.3'ü çekirdek aile yapısına sahip, %66.7'si üniversite eğitimine başlamadan önce ilde yaşamış, %56.7'si daha önce bir yaşlı birey ile aynı evde yaşamış, yaşlılar ile aynı evde yaşama süreleri ortalama 54.63 ± 133.47 ay ve %58.82'i hem büyükanne hem de büyükbaba ile birlikte yaşamıştır. Öğrencilerin YATÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde; ön-test ve son-test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p < .05$). Öğrencilerin ADA toplam ve alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde ise; otonomi, çatışma, uygulama, oryantasyon alt boyut ve toplam puan ortalamalarında ön-test ve son-test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark varken ($p < .05$), yarar sağlama ve bütüncül yaklaşım alt boyut puan ortalamalarında ön-test ve son-test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p > .05$). YATÖ ve ADA ölçekleri toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($p > .05$). Yaşlının yaşamını sınırlandırma alt boyut puan ortalaması ile yarar sağlama ve bütüncül yaklaşım alt boyut puan ortalamaları arasında ($p < .05$), yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyut puan ortalaması ile otonomi, bütüncül yaklaşım alt boyutları ve ADA toplam puan ortalaması arasında ($p < .01$) ve YATÖ toplam puan ortalaması ile oryantasyon alt boyut puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < .05$).

Sonuç: Lisans öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarının olumlu yönde geliştirilmesinin ve ahlaki duyarlılıklarının artırılmasının, yaşlı bakıma olumlu yönde katkılar sağlayacağı ve hemşirelik mesleğin önemini arttıracacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki duyarlılık, Geriatri Hemşireliği, hemşirelik, lisans öğrencileri, yaşlı ayrımcılığı

S-065

HASTA EĞİTİMİNİ DEĞERLENDİRMEDE GEÇERLİ VE GÜVENİLİR BİR ARAÇ: HEMŞİRENİN HASTA EĞİTİMİ ROLÜNÜ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Emine Şenyuva¹, Hülya Kaya¹, Gülbeyaz Can²

¹*İstanbul Üniversitesi, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı, İstanbul*

²*İstanbul Üniversitesi, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul*

Giriş: Günümüzde sağlık sistemindeki değişme ve gelişmeler, hemşirelerin hasta eğitimi rolünün önemini giderek arttırmıştır. Literatür taramasında hemşirelerin hasta eğitimini, hasta eğitimi süreci doğrultusunda uygulama durumunu değerlendirecek geçerli, güvenilir bir ölçeğe rastlanmamıştır. Bu araştırma, literatüre katkı sağlayacaktır.

Amaç: Araştırmanın amacı; hemşirelerin hasta eğitimini, hasta eğitimi süreci doğrultusunda uygulama davranışlarını değerlendirmeyi sağlayacak geçerli ve güvenilir bir araç geliştirmektir.

Yöntem: Araştırma, metodolojik türdedir. Araştırmanın evrenini, Türkiye-İstanbul ilinde yer alan 2 üniversite, 2 özel ve 2 eğitim ve araştırma hastanesinde çalışan 2915 hemşire oluşturdu. Araştırmanın örneklemini; informal ve formal hasta eğitimi yapan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 583 hemşire oluşturdu. Ölçek maddeleri literatür ve uzman görüşleri doğrultusunda geliştirildi. Ölçeğin kapsam, yapı geçerliliği ve güvenilirliği için veriler etik kurul izni alındıktan sonra hemşirelerin sözlü onamları alınarak Haziran 2016 – Şubat 2017 tarihleri arasında toplandı. Elde edilen veriler IBM SPSS 21.00 programında analiz edildi. Tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma) ve psikometrik analizler (madde analizi, doğrulayıcı faktör analizi, iç tutarlık katsayısı) yapılarak değerlendirildi. Analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin %59,0'u lisans mezunudur. Hemşirelerin yaş ortalaması $32,77 \pm 7,71$ 'dir. %59,0'u dâhili birimlerde, %41,0'i cerrahi birimlerde ve ortalama $11,23 \pm 8,48$ yıldır

çalışmaktadır. Hemşirelerin %75,0'i servis hemşiresidir, %1,5'i eğitim hemşiresi olarak görev yapmaktadır. Hemşirelerin Hasta Eğitimi Rolünü Değerlendirme Ölçeği kapsam geçerlik indeksinin 0,96 olduğu, 42 madde-lik taslak ölçeğin toplam varyansın %63,37'ni açıklayan ve faktör yükleri 0,45 ve üzerinde olan 4 faktöre [(1) Eğitim Gereksinimleri Belirleme, (2) Tanı koyma ve Planlama, (3) Uygulama, (4) Değerlendirme ve Kayıt Etme] ayrıldığı ve cronbach alpha güvenilirlik katsayılarının ölçek toplamı için 0,97, alt boyutları için 0,78-.95 arasında olduğu saptandı.

Sonuç: Araştırma sonucunda, Hasta Eğitimi Sürecini Uygulama Ölçeği'nin hemşirelerin hasta eğitimini, hasta eğitimi süreci doğrultusunda uygulayıp uygulamadığını değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Hasta eğitimi, hasta eğitimi süreci, hemşire, hemşirenin eğitimci rolü,

S-066

BİR DOĞUMEVİNİN LOHUSA SERVİSİNDE YATAN YENİ DOĞUM YAPMIŞ ANNELERİN TABURCULUĞA HAZIR OLUŞLUK DÜZEYLERİ

Rabiye Erenoğlu¹, Müriüvvet Başer²

¹*Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay Sağlık Yüksekokulu, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay.*

²*Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri*

Giriş ve Amaç: Problem tanımı ve Amaç: Postpartum dönemde komplikasyonları önlemek ya da en aza indirebilmek için annenin taburculuğa hazırlanması son derece önemlidir. Tanımlayıcı türde olan bu araştırma, Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi Doğum Kliniğinde; doğum sonrasında annelerin hastane taburculuğuna hazır oluş düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Gereç-Yöntem: Araştırma kapsamına; 18-35 yaş grubunda, okuryazar olan, riskli gebelik ve doğum öyküsü olmayan, sağlıklı yenidoğana sahip, miadında (37-42 hafta) doğum yapmış, sözel iletişim kurabilen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 186 kadın (83 vajinal doğum, 83 sezaryen doğum yapmış olan) alınmıştır. Araştırmanın verileri "Kişisel Bilgi Formu" ve "Hastane Taburculuğuna Hazır Oluşluk Ölçeği-Yeni Doğum Yapmış Anne Formu" (HTHÖ-YDAF) kullanılarak toplanmıştır. Veriler Independent Sample t, Mann Whitney U ve Anova testleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Bulgular: Çalışmaya katılan kadınların taburcu olmak için algıladıkları hazır oluşluk düzeylerinin; sezaryen doğum yapanlarda %27.7, vajinal doğum yapan kadınlarda ise %14.4 olduğu ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$). Annelerin eğitim düzeyi, yaş, çalışma durumu, yaşanan yer ve isteyecek gebe kalma durumuna göre HTHÖ-YDAF puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Kadınların ölçekten aldıkları toplam puan ortalamasının 119.72 ± 22.74 olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan kadınlardan doğum sonrası eve gitmeye hazır olduğunu ifade edenlerin ölçek puan ortalaması 108.38 ± 19.87 iken, hazır olmadığını düşünenlerin puanı ise 122.66 ± 22.59 olarak bulunmuştur ($p = 0.001$).

Tartışma ve Sonuç: Hem vajinal hem de sezaryen doğum yapan gruptaki kadınların büyük çoğunluğunun taburculuğa hazır olmadıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anne, Postpartum dönem, taburculuğa hazır oluşluk.

S-067

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN STAJ YAPTIKLARI SERVİSLERE ORYANTE EDİLME VE GÖREV TANIMLARINI BİLME DURUMLARININ MESLEKSEL MOTİVASYONA ETKİSİ

Harun Özbey¹, Demet Turan Bayraktar², Hülya Sanalan³, Demet Salih³, Betül Bayrak⁴

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Trabzon

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi, Anestezi ve Reaminasyon Yoğun Bakım Ünitesi, Trabzon

³Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Trabzon

⁴Karadeniz Teknik Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Trabzon

Giriş-Amaç: Bu araştırma, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü öğrencilerinin staj yaptıkları servislere oryante edilmelerinin ve görev tanımlarını bilme durumlarının mesleksel motivasyona etkisini ölçmek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümü 2. Ve 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem literatür doğrultusunda hazırlanan veri toplama formu ile çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamalarının $20 \pm 1,58$ olduğu, %80,7'sinin cinsiyetinin kadın olduğu ($n=243$), %54,5'inin hemşirelik bölümünü isteyerek seçtiğini ($n=164$), hemşireliği isteyerek seçmeyenlerin ise %54,7'si sonradan fikrinin değiştiği bulunmuştur ($n=75$). Staj yaptıkları serviste öğrencileri ilk karşılayan kişinin %42,5 ile sorumlu hemşirenin olduğu ($n=128$), %58,1'i serviste kendilerine olumsuz tutum sergilendiğini ve bu olumsuz tutumun ise %19'3 ile 'serviste gereksiz olduğunu hissettirir şekilde' olduğunu ve bu durumun %67,6 ile öğrencilerin mesleksel motivasyonlarında düşüşe yol açtığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %39,9'unun staj yaptıkları servise oryante edilmediği ve bu durumun %63,3 ile öğrencilerin mesleksel motivasyonlarında düşüşe yol açtığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %84,1'inin servisteki görev/yetki ve sorumluluklarını bildiği ve bunların %82,1'i görev/yetki ve sorumluluklarının 'servisteki hemşireyle birlikte tedavi uygulamak' olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %48,5'ine staj yaptıkları serviste görev/yetki ve sorumluluklarının anlatılmadığı ve bu durumun %54,1 ile öğrencilerin mesleksel motivasyonlarında düşüşe yol açtığı belirlenmiştir. Yapılan Ki-kare testleri sonucunda Öğrencilerin servisteki sorumluluklarını daha fazla bildiği ($n=211$) görülmüştür. Öğrencilerin tüm stajlarından genel memnuniyet durumu ile sınıfları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($X^2=5,42$, $p=0,020$), 2.sınıftaki öğrencilerin 4.sınıf öğrencilere göre daha çok stajlardan memnun olduğu ($n=93$) bulunmuştur. Öğrencilerin staj yaptıkları servislere oryantasyonlarının sağlanmaları durumu ile mesleğe devam etme durumları arasında anlamlı farklılık olduğu ($X^2=24,48$, $p=0,000$), servise oryante edilenlerin edilmeyenlere göre daha çok mesleğe devam etmek istedikleri ($n=141$) bulunmuştur. Öğrencilerin staj yaptıkları servislere karşılama durumları ile mesleğe devam etme durumları arasında anlamlı farklılık olduğu ($X^2=9,03$, $p=0,011$), olumlu tutum ile karşılananların olumsuz tutum ile karşılananlara göre daha çok mesleğe devam edeceği ($n=94$) bulunmuştur. Öğrencilerin görev/yetki ve sorumluluklarını bilme durumları ile mesleğe devam etme durumları arasında anlamlı farklılık olduğu ($X^2=18,19$, $p=0,000$), görev/yetki ve sorumluluklarını bilen öğrencilerin bilmeyenlere göre daha çok mesleğe devam edeceği ($n=183$) bulunmuştur. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçme durumları ile servislere oryantasyonlarının sağlanmaları durumları arasında anlamlı farklılık olduğu ($X^2=13,22$, $p=0,008$), hemşirelik mesleğini isteyerek seçenlerin isteyerek seçmeyenlere göre daha çok servislere oryantasyonlarının yapıldığı görülmüştür.

Sonuç: Sonuç olarak hemşirelik öğrencilerinin staj yaptıkları servislere oryantasyonlarının sağlanmadığı ve olumsuz tutum ve davranış

sergilendiği zaman mesleksel motivasyonlarında düşüşe yol açtığını ve hemşirelik öğrencilerinin görev/yetki ve sorumluluklarını bilmedikleri veya anlatılmadığı zaman mesleksel motivasyonlarında düşüşe yol açtığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Mesleksel motivasyon, Oryantasyon, Öğrenci

S-068

NÖROŞİRÜRJİDE ANEVİRİZMA TANISI KONMUŞ HASTALARDA HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Tekmile Köse, Asena Boyacı, Oğuz Gökşen, Ayşe Keskin
Ankara Üniversitesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi Anabilim Dalı, Ankara

Anevrizma, serebrumdaki atardamarların zayıflamasıyla oluşan, balonlaşmalardır. Ülkemizde ortalama her yıl 10.000 kişinin anevrizmaya bağlı olarak beyin kanaması riski taşıdığı kabul edilmektedir. Bu çalışmadaki amacımız postoperatif intrakranial anevrizması olan hastalarda gelişebilecek komplikasyonların önlenmesi ve preoperatif dönemde profesyonel hemşirelik yaklaşımları ile hastaya erken müdahale edilebilmesidir. 2016 yılında 35 hastaya kliniğimizde yatışından, cerrahi operasyon sonrası bakımı ve taburculuk dönemine kadar olan süreçte uygun hemşirelik bakımı verildi. Preoperatif dönemde hastalarımızın tanısıyla ve klinik işleyle ilgili bilgilendirildi. Çevresel uyaranlardan uzak durması için karanlık odaya alındı. Mutlak yatak istirahati önerildi ve baş seviyesi 15-30 dereceye ayarlandı. Arteriyel kan basıncı sık takip edildi. Uyanıcı yiyeceklerden uzak durması gerektiği için diyetisyen işbirliği yapılarak beslenmesi düzenlendi. Anevrizmalar preoperatif dönemde komplikasyonlar (kanama, vazospazm, hidrosefali) yönünden dikkatle izlendi. Pre-op dönemde 7. gün kanama riski, 5-14. gün vazospazm açısından oldukça önemli olduğundan daha dikkatli davranıldı. Hastanın ağrı ve ajitasyon durumu değerlendirilerek hekim istemiyle analjezik ve sedatifler verildi. Kafa içi basınç artışı önlemeye yönelik hastada sıvı kısıtlaması ve steroid tedavisi (mannitol, dekort) başlandı. Hastanın bu dönemde epileptik nöbet geçirebilme riski olduğundan ilaçlar hazır bulunduruldu. Hasta güvenliği sağlandı ve sık nörolojik takip yapıldı. Yaklaşık olarak bir yıl boyunca bakım verdiğimiz preoperatif dönemdeki hasta insidansından yalnızca iki hastada hipertansiyon sonrası subaraknoid kanama gelişti. Postoperatif dönemde %20-30 görülme sıklığı ile tekrar kanama ilk beklenen komplikasyondur. Kanama ihtimalinin en yüksek olduğu zaman dilimi ilk 24 saatte. 2. Kanamada ise mortalite %60'tır. En sık görülen bir diğer komplikasyon da vazospazmdir. Vazospazm yavaş gelişen semptomlarıyla 3. günde başlar, 4. ile 12. günler arasında şiddeti üst düzeye ulaşacağından bu dönemde hastanın yakın şuur ve nörolojik muayenenin yanı sıra bütün komplikasyonlar açısından daha sık takip edildi. Vazospazm bulguları izlendi. Oluşabilecek herhangi bir vazospazma yönelik hiperdinamik 3h tedavisine başlandı. (hipertansiyon, hemodilüzyon, hipervolemi) Pre-op dönemde olduğu gibi post-op dönemde de kan basıncı takibi oldukça önemlidir. Tek farkı pre-op dönemde kan basıncının yüksek olması anevrizma rüptürasyonu açısından istenmeyen bir durumdur. Fakat post-op dönemde diyastolik kan basıncının 140-180 mmHg[↑] olması beklenir. Bu yüzden kan basıncı aralığını bu seviyede tuttuk, bu değerlerin altına düşen hastalarımızda ise adrenarjik ve dopaminerjik grubu ilaç infüzyonlarıyla başladık. %40 oranında görülen metabolik komplikasyonlar ve bunlar içerisinde en sık görülenleri; anemi, aritmi, karaciğer enzimlerinde yükselme, elektrolit bozuklukları, ateletaksi, pulmoner ödem ve pnömoni açısından hasta değerlendirildi. Bu komplikasyonlara yönelik kan sonucu takibi, satürasyonu ve solunum takiplerini saatlik kontrol ettik. Postoperatif dönemde hastaların Glasgow Koma Skalası saatlik değerlendirdik. Beyin ödemi ve iskemiye artıran; hiponatremi, hiperglisemi, hipoksi ve hipertermi açısından dikkatli olduk. Yaptığımız çalışmada postoperatif dönemde toplam beş hastada komplikasyon geliştiğini gördük. Bu hastalardan üçü vazospazm sonrası iskemik bir tabloya girdi. Diğer iki hasta da ise hipertansiyona bağlı 2. kez kanama gelişti ve tekrar opere edilmesine rağmen exitus oldu. Preoperatif hemşirelik bakımı sonrası uygulanan cerrahi işlem ve sonrasında postoperatif bakımla kliniğimizde hasta iyileşme insidansı araştırmamızın sonucu %85,7'dir. Sonuç olarak iyileşme süreci hastadan hastaya değişiklik göstermektedir. Ancak uygulanan tedavi yöntemi, yapılan hemşirelik bakımı, anevrizma çeşidi, anatomik yer, kanama odağı varlığı ve mevcut hastalıklar tedavide etkin rol oynamaktadır. Hastalarda pre-op takip hastalığın seyri

açısından önemlidir. Anevrizma tedavi edildikten sonra ortaya çıkabilecek medikal ve nörolojik komplikasyonlar açısından hasta yakın takip edilmelidir. Komplikasyonların erken dönemde tespit edilerek tedavi edilmesi morbidite ve mortalite oranlarını büyük oranda düşürmektedir.

Anahtar Kelimeler: İntrakranial Anevrizma, Preoperatif Bakım, Postoperatif Bakım, Hemşirelik Yaklaşımı

S-069

HEMŞİRELİK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN DUYGUSAL EMEK DAVRANIŞLARI VE BAKIM DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Nurhan Doğan¹, Kenan Gümüş¹, Hatice Yüceler Kaçmaz²

¹Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Amasya

²Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri

Problem tanımı ve Amaç: Hızla değişen sağlık bakım sistemleri içerisinde kaliteli bir bakım verilebilmesi için hemşirelerin son gelişmeleri ve toplumun ihtiyacı olan yenilikleri takip etmesi gerekmektedir. Son yıllarda duygulara olan ilginin hızlı bir şekilde artmasıyla birlikte yüz yüze ilişki ve etkileşimin yoğun olduğu hemşirelikte duygusal emek davranışları önemli bir kavram haline gelmiştir. Hem hemşirelerin istedikleri gibi bakımlarını sergilemeleri hem de hasta/sağlıklı bireyin kendini güvenli ve rahat hissedebilmesinde duygusal emek davranışı önemli bir yer tutmaktadır. Bu doğrultuda klinisyen ve öğrenci hemşirelerin duygusal emek ve bakım davranışlarının belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışma, hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin duygusal emek davranışları ve bakım davranışlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma Türkiye'de bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde öğrenimi devam eden, hastane uygulamasına çıkıp, hasta bakımı vermiş 228 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, bireylerin tanıtıcı özellikleri anket formu, Hemşirelerin Duygusal Emek Davranışı Ölçeği ve Bakım Davranışları Ölçeği (BDÖ-24) kullanılarak toplanmıştır. Duygusal Emek Davranışı Ölçeği; yüzeysel davranış, derinlemesine davranış ve samimi davranış alt boyutlarıyla hemşirelerin duygusal emek davranışına ilişkin görüş ve tutumlarını ölçmektedir. BDÖ-24 ise, güvence, bilgi-beceri, saygılı olma ve bağlılık alt boyutlarıyla hemşirelerin vermiş oldukları bakımın kalitesini algılama düzeylerini ölçmektedir. Verilerin değerlendirilmesinde; sayı, yüzde, Shapiro-Wilk normallik testi, Kruskal Wallis, Mann Whitney U ve Sperman korelasyon analizleri kullanılmış olup, $p < 0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Çalışmanın yapılabilmesi için Etik Kurul izni, çalışmanın yapıldığı üniversiteden yazılı izin ve öğrencilerden bilgilendirilmiş olur alınmıştır.

Bulgular: Öğrenci hemşirelerin yaş ortalamasının 20.78 ± 1.72 , %75'inin kız öğrenci, %47.4'ünün hemşireliği meslek sahibi olmak için seçtiği ve %48.2'sinin bölümünden kısmen memnun olduğu belirlendi. Çalışmaya katılan öğrencilerin Duygusal Emek Davranışı Ölçeği toplam puan ortalaması 4.07 ± 0.57 , BDÖ-24 puan ortalaması 5.08 ± 0.68 bulundu. Kız öğrencilerin, sağlık hizmeti veren meslek olduğu için hemşireliği seçenlerin ve bölümünden memnun olanların duygusal emek davranışı alt boyut ve toplam puan ortalamaları ($p > 0.05$) ve BDÖ-24 alt boyut ve toplam puan ortalamaları diğer gruplara göre daha yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$). 3. sınıf öğrencilerinin, duygusal emek davranış alt boyut ve toplam puan ortalamaları ($p > 0.05$), 1. sınıf öğrencilerinin ise BDÖ-24 alt boyut ve toplam puan ortalamaları diğer gruplara göre daha yüksek bulundu ($p < 0.05$). Çalışmada Duygusal Emek Davranışı Ölçeği ve BDÖ-24 toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Hemşire öğrencilerin duygusal emek ve bakım davranışlarının ortalamasının üzerinde olduğu, kız öğrencilerin hem duygusal emek hem de BDÖ-24 puan ortalamalarının erkek öğrencilere göre yüksek olduğu, 1. ve 3. sınıf öğrencilerin duygusal emek ve bakım davranışlarının 4. sınıf öğrencilere göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Beklenilenin aksine 4. sınıf öğrencilerin puan ortalamalarının düşük olması sonucunda; duygusal emek konusunun müfredat programlarına eklenmesi ve mesleğe atılmadan önce hemşire öğrencilerin bu konuda öğretim üyeleri ve nitelikli hemşireler tarafından yetiştirilip, yönlendirilmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, hemşirelik bakımı, duygusal emek, davranış

S-070

PRİMİGRAVİDLERDE STRİA GRAVİDARUM: PREVALANS, VÜCUT ALGISI VE ÖNLEMENE YÖNELİK GİRİŞİMLER

Semra Kocaöz¹, Nalan Gördeles Beşer², Aynur Kızılırmak³

¹Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

²Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

³Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Problem Tanımı ve Amaç: Stria gravidarum (SG), gebelerde yaygın olarak görülen fizyopatolojik bir cilt rahatsızlığıdır. SG'nin kesin olarak bilinen bir tedavisi bulunmamakta ve oluşan striaların kadınlarda vücut algısı üzerindeki etkileri ise bilinmemektedir. Bu nedenle araştırma, primigravid gebelerde kadınlarda SG prevalansı, etkileyen risk faktörlerinin belirlenmesi, bu durumun vücut algısı üzerine etkisi ile önlemeye yönelik girişimlerin arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan bu araştırmanın evrenini, bir üniversitenin eğitim ve araştırma hastanesine gebelik döneminde yapılan rutin taramalarını yaptırmak amacıyla Non-stres testi yaptırmaya gelen primigravid kadınlar oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyip, örnekleme dahil edilme kriterlerine uyan tüm kadınlar alınmıştır. Örnekleme dahil edilme kriterleri; ilk gebeliği ve 32-42 haftalar arasında olan, polihidroamniyozu, çoğul gebeliği ve herhangi bir sistemik hastalığı olmayan, steroid türevi ve kollajen sentezini bastıran ilaçları kullanmayan, araştırma sorularını yanıtlayabilecek yeterlilikte olan, ön uygulamaya alınmayan, sözlü ve yazılı olarak onay vererek araştırmaya katılmayı kabul eden kadınlar'dır. Çalışmanın yapıldığı dönemde örnekleme kriterlerine uyan günde ortalama 6-7 gebe kadın NST polikliniğine başvurmuş ve örneklem 421 gebe kadın ile tamamlanmıştır. Araştırmanın uygulanmasına, çalışmanın yapıldığı üniversitenin etik kurulundan ve hastaneden gerekli izinler alındıktan sonra başlanmıştır. Veriler toplanmadan önce, NST polikliniğine normal rutin muayenelerini yaptırmaya gelen gebe kadınlara çalışmanın amacı anlatılacak ve yazılı olarak bilgilendirilmiş ve aydınlatılmış onamları alınmıştır. Veri toplama formları, önceden eğitim verilmiş anketörler ve araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Veriler, veri toplama formu, Fitzpatrick cilt rengi skalası, Stria Gravidarumun Şiddeti Skalası ve Vücut Algısı Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Veri toplama araçları, 5 Aralık 2016-3 Mart 2017 tarihleri arasında uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, güvenilirlik analizi, Kolmogorov-Smirnov normallik testi, Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri, Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Gebe kadınların yaş ortalaması 22.26 ± 3.59 olup, %46.3'ü ilköğretim mezunu, %11.1'i gelir getiren bir işte çalışmakta, %82.2'si sosyal güvenceye ve %3.6'sı kötü gelir düzeyine sahiptir. Kadınların %24.9'unda gebelik öncesinde kilo alıp verme ile vücudunda stria meydana gelmiştir. Fitzpatrick cilt rengi skalasına göre gebelerin %11.6'sı tip I ve %16.6'sı tip 4 cilt rengine sahiptir. Primigravidlerde SG prevalansı %64.8'dir ve kadınların %33.3'ünde abdominal bölgesinde hiç ve %10.5'inde 8 şiddetinde çatlak oluşmuştur. Bu nedenle kadınların %40.4'ü çatlak oluşmaması için önleyici girişimde (en fazla zeytin yağı kullanılmış) bulunmuştur. Kadınların %57.5'inin anne ve kardeşinde ve %32.5'inin ikinci derece akrabalarında gebeliklerinde SG görülmüştür. Kadınların vücut algısı ile fetüsün cinsiyeti, gebelik öncesi kilo alıp verme, gebelikteki beden kütle indeksi (BKİ), SG ve bağırsak boşaltımı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Gebenin öğrenim ve eşinin çalışma durumu, gebelik haftası, gebelik öncesi kilo alıp verme, şundaki BKİ ve akrabalarında çatlak oluşumu ile SG şiddet skalası arasında istatistiksel açıdan fark bulunmuştur ($p < 0.05$). SG oluşumunu önleme ile çatlak ve şiddeti arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmamıştır ($p > 0.05$) şiddeti Gebe kadınların vücut algısı ile SG şiddeti skoru arasında çok zayıf düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($p < 0.05$) tespit edilmiştir.

Sonuç: Primigravidlerde SG çok sık görülmekte, gebelik haftası ve BKİ arttıkça şiddeti artmakta ve vücut algısını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle SG oluşumunun önlenmesi ve azaltılması için

randomize kontrolü çalışmaların yapılması ve kanıta dayalı girişimlerin etkileri hakkında gebelere bilgi verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlk hamilelik, Stria Gravidarum, Prevalans, Beden İmajı, Ölnele

S-071

PEDİYATRİ HEMŞİRELİĞİ BECERİ LABORATUVARI UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN BECERİ VE MEMNUNİYETLERİNE ETKİSİ

İlknur Kahrıman¹, Sevilyay Hintistan², Dilek Çilingir³, Bahar Çolak¹, Buket Güvenir¹

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Trabzon

²Karadeniz Teknik Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Trabzon

³Karadeniz Teknik Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Trabzon

Problem Tanımı: Son yıllarda sağlık sektöründeki gelişme ve ilerlemeler sonucunda, hemşirelik eğitiminde de daha etkili eğitim stratejileri arayışına girilmiş, standartları yükseltmeye yönelik köklü değişikliklere ve çalışmalara ihtiyaç duyulmuştur. İşte bu noktada probleme dayalı öğrenimin önemli bir kısmını oluşturan beceri laboratuvarı uygulamaları ön plana çıkmıştır. Hemşirelik eğitiminin psikomotor beceri geliştirilmesi aşamasında, klinik uygulama öncesi öğrencinin kendine güven kazanması, uygulamaları maketler üzerinde birden fazla tekrar edebilmesi, klinik becerileri hastalara zarar vermeden laboratuvar ortamında öğrenmesi, yeterlilik kazandıktan sonra tıbbi hataların azaltılması, kaliteli ve güvenli bakım verebilmeleri açısından mesleki beceri laboratuvarlarının önemi büyüktür.

Amaç: Bu araştırmanın amacı "Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği" dersini alan hemşirelik öğrencilerinin beceri laboratuvarı uygulamalarının öğrencilerin beceri ve memnuniyet düzeylerine etkisini değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma; her bir öğrenciye laboratuvar ortamında simülör maketler üzerinde tüm uygulamalar gösterilip yapıncak şekilde eğitim verildiği ve eğitimin öğrencinin becerisine etkisi değerlendirildiği için deneysel/girişimsel ve öğrencilerin memnuniyetleri değerlendirildiği için de tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Araştırma Şubat- Nisan 2017 tarihleri arasında Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları dersini alan toplam 90 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada, pediatri hemşireliği beceri laboratuvarı oluşturulmuştur. İkinci aşamada, öğrencilerin pediatri hemşireliği uygulamalarına yönelik temel becerileri öğretim elemanları rehberliğinde simülör maketlerle desteklenip geliştirilmiş ve beceri laboratuvarı sonrası laboratuvar eğitimi ile ilişkili memnuniyet düzeyleri saptanmıştır. Öğrenciler, dersin temel becerilerini bir kere öğretim elemanı ile daha sonra öğretim elemanı rehberliğinde becerileri yapar hale gelinceye kadar tekrarlamışlardır. Bu beceri eğitimlerinde sırasında, öğrencinin yeterliliği kontrol listeleriyle değerlendirmiştir. Kontrol listeleri; yaşam bulguları, ölçümler, boşaltım, sindirim ve solunum sistemleri, bakım ve ilaç uygulamaları olmak üzere toplam 7 ana başlık ve 38 işlem basamağından oluşmuştur. Beceri eğitimi sonunda öğrencilerin görüş ve memnuniyet düzeyleri değerlendirilmiştir. Verilerin toplanmasında öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgi formu, kontrol listeleri ve memnuniyetlerini saptamak için anket yöntemi kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sıklık, yüzdellik, Kruskal Wallis ve Mann Withney U testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %93,3'ünün 21 yaş ve üstünde, %81,1'inin cinsiyetinin kız olduğu belirlenmiştir. Beceri laboratuvarı uygulamalarında öğrencilerin çoğunun yaşam bulguları ile boy, kilo, baş çevresi, göğüs çevresi ve karın çevresi ölçümü uygulamalarında ilk uygulamada başarılı oldukları görülmüştür. Öğrencilerin çoğu üriner kateterizasyon, lavman, ostomi bakımı ve torbasının değiştirilmesi, rutin/ orta idrar toplama gibi boşaltım sistemiyle ilgili uygulamalarda, orogastrik tüp, nazogastrik tüp yerleştirme ve çıkarma, gavaj tüpüyle besleme ve gastrik aspirasyon gibi sindirim sistemini, nazogastrik/orogastrik aspirasyon, trakeostomi bakımı gibi solunum sistemini ilgilendiren uygulamalarda ilk uygulamada başarılı olmuştur. Ancak öğrencilerin çoğunun yenidoğan canlandırma uygulamasında 3. uygulamada başarılı olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin yine çoğu ağız- göz ve burun, göbek bakımında, vücut banyosunda, alt bakımı/pişik bakımı ve fototerapi uygulamasında ilk uygulamada başarılı olmuştur. İlaç uygulamalarında ise öğrencilerin oral, göze, kulağa, subkutan, intradermal, nebulizatörle, topikal, ventrogluteal, vastus lateralis, rektal ve intravenöz ilaç uygulamalarında ilk uygulamada başarılı olmuştur. Araştırmada öğrencilerin tüm uygulamalara yönelik memnuniyet durumu puan ortalamaları ise 4.15 ± 0.84 olarak bulunmuştur.

Sonuç: Araştırmamızda öğrencilerin çoğunun ilk uygulamada başarılı oldukları ancak yenidoğan canlandırma uygulamasında zorluk çektikleri ve 3. uygulamada başarılı oldukları gözlenmiştir. Öğrencilerin beceri eğitimi genel memnuniyetleri yüksek, gruptaki kişi sayısı ve zaman faktörü açısından memnuniyetlerinin orta düzeyde olduğu bulundu.

Anahtar Kelimeler: Beceri eğitimi, Hemşirelik, Memnuniyet, Öğrenci Hemşire

S-072

KEMOTERAPİ ALAN JİNEKOLOJİK KANSERLİ KADINLARIN CİNSEL YAŞAM KALİTELERİNİN BELİRLENMESİ

Neve Özlem Kaya Koca¹, Duygu Vefikuluçay Yılmaz²

¹Tunceli Devlet Hastanesi, Tunceli

²Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Problem tanımı: Hemşirelerin cinsel yaşamı değerlendirebilmesi için cinselliğe ilişkin olumlu tutuma ve yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir. Yapılan çalışmalarda cinsel sağlığın sağlık çalışanları tarafından yeterince sorgulanmadığı ve hemşirelik bakımında ele alınmadığı, bireylerin yeterince bilgilendirilmediği ve desteklenmediği görülmektedir. Kemoterapi alan jinekolojik kanserli kadınlar ile en fazla iletişimde olan hemşireler; kadınların cinselliğe ilişkin inanç, tutum ve bilgilerinin farkında olup, kadınların cinsel sorunlarını değerlendirmeli, kadınları cinsel sorunlarını konuşmada cesaretlendirmeli ve cinsel sorunlarla başetme konusunda bilgilendirmelidirler. Bu bağlamda KT alan jinekolojik kanserli kadınların cinsel sağlık sorunlarının hemşirelik sürecinde ele alınmasının gerekliliği kaçınılmazdır. Bu nedenle araştırmada kemoterapi alan jinekolojik kanserli kadınların cinsel yaşam kalitesinin belirlenmesinin bu konuda yapılacak eğitim ve danışmanlık hizmetlerinde hemşirelere rehber olacağı düşünülmektedir. Ayrıca kemoterapi alan jinekolojik kanserli kadınların cinsel yaşamlarının ne ölçüde etkilendiğinin belirlenmesinin bu konuda sınırlı sayıda literatüre önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

Amaç: Bu araştırma kemoterapi alan jinekolojik kanserli kadınların cinsel yaşam kalitelerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın evrenini, 26 Mayıs-03 Kasım 2014 tarihleri arasında Dr. Abdurrahman Yurtaslan Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi kadın hastalıkları kliniği, Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Hastanesi gündüz tedavi ünitesi ve Hacettepe Üniversitesi Erişkin Hastanesi jinekolojik onkoloji ünitesine kemoterapi almak için başvuran 101 jinekolojik kanser tanısı alan kadın oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, jinekolojik kanser tanısı alan kadınların tanı ve tedaviye ilişkin bilgilerini, sosyo-demografik ve obstetrik özellikleri ile cinsel yaşama ilişkin bilgi alma özelliklerini belirlemeye yönelik anket formu ve cinsel yaşam kalitesini belirlemeye yönelik Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın formu kullanılarak toplanmıştır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Tuğut ve Gölbacı (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin cronbach alpha iç tutarlılık katsayısının.83 olduğu, test tekrar test güvenilirlik katsayısının $r = .32-.65$ arasında değiştiği belirlenmiştir. Elde edilen veriler, SPSS for Windows 20 ve MedCalc 12.3.0 paket programında; ortanca, standart sapma, minimum ve maksimum değerler, yüzdellik sayılar, Kolmogorov-Smirnov testi, Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı 78 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular: Araştırmada jinekolojik kanserli kadınların Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın'ndan aldıkları puan ortancalarının "27,69" olduğu, Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği'nden aldıkları minimum puanın "5,56", maksimum puanın ise, "68,89" olduğu belirlenmiştir. 51 yaş ve üzerindeki kadınların 29-39 yaş arasındaki kadınlara göre, lise ve üniversite

mezunu olan kadınların okuryazar/okuryazar olmayan kadınlara göre, ilde yaşayan kadınların ilçe ve köyde yaşayan kadınlara göre, çalışan kadınların çalışmayan kadınlara göre, geliri gidere denk/geliri giderden fazla olan kadınların geliri giderden az olan kadınlara göre, eşleri çalışan kadınların eşleri çalışmayan kadınlara göre, üç ve daha fazla çocuğa sahip olan kadınların 1-2 çocuğa sahip olan kadınlara göre, şimdiye kadar herhangi aile planlaması yöntemi kullanan kadınların kullanmayan kadınlara göre cinsel yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Sonuç: Araştırmada jinekolojik kanserli kadınların cinsel yaşam kalitesinin düşük olduğunu saptanmış olup, kadınlarda cinsel sorunlara ilişkin hemşireler tarafından danışmanlık hizmetlerinin verilmesi ve hemşirelerin bu konuyu hemşirelik sürecinde ele alması önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Jinekolojik Kanser, Kemoterapi, Jinekolojik Kanserli Kadın, Cinsel Yaşam Kalitesi.

S-073

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ BENLİK SAYGISI VE ÖĞRENİLMİŞ GÜÇLÜLÜK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: DÖRT YILLIK İZLEM ÇALIŞMASI

Mahmut Evli, Nuray Şimşek, Nurcan Uzdil

Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Kayseri

Problem tanımı ve Amaç: Hemşirelik öğrencileri öğrenimleri sırasında, yoğun ve stresli ortamlar olan hastanelerde uygulama yapma, hasta veya ölmek üzere olan bireye bakım verme, eğitimcilerle ve hastane çalışanları ile iletişim sorunları gibi stres verici durumlara karşı karşıya kalmaktadır. Yaşanılan bu stresin kontrol altına alınabilmesi, öğrencilerin özgüvenlerinin gelişimi ve sağlıklarını sürdürürebilmeleri, olumlu bir meslek hayatı ve kişilerarası ilişkilere sahibolabilmeleri ve gerçek potansiyellerine ulaşmaları için önemli bir faktördür. Öğrenimleri süresince öğrencilerin bilimsel bilgi edinmenin yanında, güçlülük seviyelerinin artması ve tercih ettikleri mesleğe yönelik bir farkındalık oluşturmaları beklenmektedir. Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ve öğrenilmiş güçlülük düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yürütülmüş, dört yıllık izlem çalışmasıdır.

Gereç-Yöntem: Çalışma kohort tipi bir çalışmadır. Çalışmanın evrenini İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan bir devlet üniversitesinde 2013-2014 öğretim yılında okula başlayıp, 2016-2017 öğretim yılında mezun olan 130 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın başlangıcında 118 öğrenci çalışmaya katılmayı kabul etmiş ancak dört yıllık izlem süreci içerisinde ölçüm araçlarını eksiksiz dolduran 71 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Verilerin toplanmasında Tanımlayıcı Bilgi Formu, Arcık Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ve Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans dağılımı, korelasyon, tekrarlı ölçümlerde varyans analizi, mann whitney- U testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %90.1'i kadın ve birinci sınıf yaş ortalaması 19.88 ± 0.88 'dir. Öğrencilerin %91.5'i çekirdek aileye sahip, %80.3'ünün ailesinin geliri orta düzeyde, %45.1'i yurttan arkadaşlarıyla birlikte yaşamakta ve öğrencilerin hiçbiri herhangi bir yerde çalışmamaktadır. Öğrencilerin mesleki benlik saygılarının süreç içindeki değişimine bakıldığında, 1. sınıfta mesleki benlik saygıları iki, üç ve dördüncü sınıflardaki düzeylerine göre düşük ($p<0.05$) olmakla birlikte, iki, üç ve dördüncü sınıflarda farklılık görülmemektedir ($p>0.05$). Öğrenilmiş güçlülük düzeylerine bakıldığında ise hiçbir sınıfta farklılık görülmemiştir ($p>0.05$). Mesleki benlik saygısı ile öğrenilmiş güçlülük arasındaki korelasyona bakıldığında ikinci ve üçüncü sınıfta anlamlı bir ilişki ($p<0.05$) bulunmakla birlikte, bir ve dördüncü sınıfta bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Cinsiyet, yaş, aile tipi, ailenin gelir durumu ve öğrencilerin kaldıkları yer gibi değişkenlere göre mesleki benlik saygısı ve öğrenilmiş güçlülük puanları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilememiştir ($p>0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin eğitim sürecinde mesleki benlik saygıları kısmen artmış ancak öğrenilmiş güçlülük düzeyleri değişmemiştir. Bu bağlamda hemşirelik eğitim müfredatı içerisinde mesleki benlik saygısını ve öğrenilmiş güçlülük düzeylerini arttırmaya yönelik faaliyetler eklenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, mesleki benlik saygısı, öğrenilmiş güçlülük

S-074

YÜKSEK GERÇEKLİKLI SIMÜLASYON YÖNTEMİNİN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ VE KLİNİK KARAR VERME DÜZEYİNE ETKİSİ

Gülcan Coşkun, Şerife Karagözoğlu

Cumhuriyet Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Sivas

Bu araştırma Yüksek Gerçeklikli Simülasyon yönteminin hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve klinik karar verme düzeyine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma, basit rastgele örneklem seçimi ve deneysel araştırma özelliğindedir. Araştırmanın örneklemini 2015-2016 eğitim-öğretim yılı, 2.sınıf İç Hastalıkları Hemşireliği dersini alan 60 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem grubunda yer alan öğrenciler basit rastgele olarak simülasyon ve kontrol grubuna ayrılmıştır. Simülasyon grubuna (n=30) senaryo temelli yüksek gerçeklikli simülasyon(HFS) yöntemi ile KAH-ANJİNA'lı hastaya yaklaşım öğretimi, kontrol grubuna(n=30) ise sadece klasik eğitim yöntemi ile KAH ve hemşirelik yaklaşımları öğretimi. Araştırma öncesinde ve sonrasında her iki gruba da Bilgi ön test, Bilgi son test ve Hemşirelikte Klinik Karar Verme Ölçeği (HKKVÖ) uygulanmıştır. Simülasyon grubuna ek olarak, simülasyon uygulaması sonrasında simülasyon tasarım ölçeği (STÖ) uygulanmıştır.

Araştırmada, HFS uygulama öncesi ön-testte her iki grubun bilgi puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken ($t=0.20$, $p=0.838$), HFS uygulama sonrası son-testte simülasyon grubunun puan ortalamasının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p=0.013$). Simülasyon ve kontrol grubunun grup içi karşılaştırmasında ise, her iki grubun son testten aldığı puan ortalamasının ön testten aldıkları puan ortalamasına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır ($p< 0.001$). Simülasyon ve kontrol grubundaki öğrencilerin grup içi karşılaştırmalarında her iki grupta da toplam ve tüm alt boyutlarda klinik öncesi HKKVÖ puanlarına göre klinik sonrası HKKVÖ puan ortalamaları istatistiksel olarak yükselmiştir ($p<0,05$). Bununla birlikte gruplar arası karşılaştırmada her iki gruba ait klinik uygulama sonrasındaki HKKVÖ toplam puan ortalaması ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Simülasyon Tasarım Ölçeği (STÖ) genel toplamda alınan puanlara göre, öğrencilerin HFS yöntemiyle ilgili pozitif düşüncelerinin olduğu ve simülasyona dayalı eğitim yöntemini olumlu algıladıkları belirlenmiştir.

Sonuç: Çalışmada HFS yönteminin bilgi düzeyini artırdığı gösterilmiştir. Simülasyon ve kontrol grubunun, gruplar arası HKKVÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında klinik uygulama sonrasında HKKVÖ puan ortalamaları arasındaki farklılık önemsiz bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, Hemşirelik eğitimi, Hemşirelik öğrencileri, Hemşirelikte Klinik Karar Verme Ölçeği, Simülasyon Tasarım Ölçeği, Yüksek Gerçeklikli Simülasyon

S-075

CERRAHİ KLİNİKLERDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK PROFİLLERİNİN İNCELENMESİ

Nurcan Ertuğ¹, Nur Begüm Gökçe², Rabia Uluçay³, Hilal Kamanlı⁴

¹Ufuk Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

²Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara

³Ankara Üniversitesi Cebeci Hastanesi, Ankara

⁴Gölbasi Hasvak Devlet Hastanesi, Gölbasi, Ankara

Amaç: Çalışmanın amacı cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin bireysel yenilikçilik profillerinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırma 2015 yılında Ankara'da biri üniversite, ikisi eğitim araştırma hastanesi olmak üzere üç farklı hastanenin cerrahi kliniklerinde çalışan 112 hemşire ile yürütülmüştür. Veriler sosyo-demografik veri toplama aracı ve ülkemizde geçerlik-güvenirlilik çalışması yapılmış olan 20 maddelik Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Bu ölçekten alınan toplam puana göre bireysel yenilikçilik kategorileri

yenilikçi, öncü, sorgulayıcı, kuşkucu ve gelenekçi olarak değişmektedir. Yenilikçilik puanına göre ise katılımcılar “yüksek düzeyde yenilikçi”, “orta düzeyde yenilikçi” ve “düşük düzeyde yenilikçi” olarak adlandırılmaktadır. Veriler yüzdelik hesaplamaları, t-testi, varyans analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli resmi izinler ve etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin %91'i kadındır ve çoğunluğu (%58) eğitim araştırma hastanesinde çalışmaktadır. Hemşirelerin yaş ortalaması 33 olup, %56'sı lisans programından mezundur. Yenilikçilik kategorileri açısından incelendiğinde hemşirelerin %4.5'i yenilikçi, %27.7'si öncü, %41.0'i sorgulayıcı, %25'i kuşkucu ve %2'si gelenekçi olarak dağılmaktadır. Yenilikçilik düzeyi açısından incelendiğinde hemşirelerin %32.1'inin yüksek düzeyde yenilikçi, %19.6'sının orta düzeyde yenilikçi ve %48.3'ünün düşük düzeyde yenilikçi oldukları belirlenmiştir. Yaşı büyük olan hemşirelerin bireysel yenilikçilik puanları (65.41), yaşı küçük olan hemşirelerden (61.66) daha yüksek bulunmuştur. Çalışma yılına göre bireysel yenilikçilik puanları incelendiğinde mesleki çalışma süresi uzun olan hemşirelerin bireysel yenilikçilik puanları (67.83) çalışmaya yeni başlayan hemşirelerden (61.03) daha yüksek bulunmuştur. Çalışılan kurum, cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, gelir düzeyi, anne-babanın öğrenim durumunun çalışmaya katılan hemşirelerin bireysel yenilikçilik profillerini etkilemediği tespit edilmiştir.

Sonuçlar: Yenilikçilik kategorisi yönünden bakıldığında cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin yalnızca %4.5'inin yenilikçi oldukları belirlenmiştir. Yenilikçilik düzeyi açısından incelendiğinde ise hemşirelerin yaklaşık yansının düşük düzeyde yenilikçi oldukları ortaya çıkmıştır. Cerrahi hemşirelerin günümüzde sağlık ve teknolojiye hızlı ilerlemelere ayak uydurabilmesi, değişime ve yeniliklere açık olması hasta bakım kalitesinin artırılmasına katkı sağlaması açısından önemlidir. Dolayısıyla hemşirelerin, eğitim ve mesleki yaşamında yenilikçilik konusunda eğitimciler ve yöneticiler tarafından desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel yenilikçilik, cerrahi klinikler, hemşireler

S-076

YOĞUN BAKIMDA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN HASTALARIN MEKANİK VENTİLATÖRDEN AYIRMA SÜRECİNDE HEMŞİRELİK BAKIMI İLE İLGİLİ KARAR VERME DURUMLARININ İNCELENMESİ

Serpil Uçar¹, Sibel Erkal İlhan²

¹Ankara Üniversitesi, İbni Sina Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, Ankara

²Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölüm Başkanlığı, Ankara

Giriş ve Amaç: Mekanik ventilatörden ayırma, solunum yetmezliğine neden olan durumun iyileşmesi ve sistemik bulgularının kontrol altına alınmasını takiben mekanik desteğin kademeli şekilde azaltılarak solunum işinin tamamen hastaya bırakılması ve sonlandırılması sürecidir. Hastanın ventilatörde geçirdiği toplam sürenin yaklaşık %40-42'sini mekanik ventilatörden ayırma süreci oluşturmaktadır. MV'den ayırma zamanının belirlenmesi yoğun bakım ünitelerinde üzerinde önemle durulan bir konu olmakla birlikte hastalar gereğinden fazla mekanik ventilatöre bağlı kalabilir ya da gereğinden önce ayırma gerçekleştirilebilir. Mekanik ventilasyondan ayırma başlatmak için uygun zamanın belirlenmesi oldukça önemlidir. Araştırma, yoğun bakım hastasının mekanik ventilasyondan ayırma sürecinde hemşirelerin, hemşirelik bakımına ilişkin karar verme durumlarının belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem: Tanımlayıcı olarak yapılan bu araştırmanın örneklemini, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastaneleri Yoğun Bakım Ünitesi'nde çalışan 89 hemşire oluşturdu. Veriler Şubat-Nisan 2016 tarihleri arasında, “Hemşirelerin Tanımlayıcı Özellikleri Formu” ve “Yoğun Bakımda Çalışan Hemşirelerin Hastalarının Mekanik Ventilatörden Ayırma Sürecinde Hemşirelik Bakımı ile İlgili Karar Verme Durumlarının İncelenmesi Formu” ile toplandı. Verilerin istatistiksel analizi, 14.01 SPSS paket programında, Pearson Ki-Kare Testi (Pearson Chi-Square), Likelihood Ratio Testi veya Fisher'in Kesin Testi (Fisher's Exact Test), Mann Whitney U Testi kullanılarak değerlendirildi. Araştırma için etik kurul ve kurum izinleri alındı. Çalışmaya katılan hemşirelerden yazılı onam alındı.

Bulgular: Hemşirelerin yaş ortalaması 29 ± 4.698 'dir. Hemşirelerin %42'sinin Yoğun Bakım Ünitesi'nde beş yıldan daha uzun süredir çalıştığı; %86.5'inin de mekanik ventilasyondan ayırma konusunda eğitim aldığı belirlendi. Hemşirelerin, mekanik ventilatörden ayırma sürecinde hemşirelik bakımına ilişkin karar verme ölçütlerini kullanma durumlarının %90 olduğu; objektif ölçütlerden daha çok subjektif ölçütleri kullandıkları saptandı.

Tartışma ve Sonuç: Yoğun bakım hemşirelerinin objektif ölçütleri kullanmada bilgi ve farkındalıklarının artmasına yönelik olarak mekanik ventilasyondan ayırmaya ilişkin teorik ve uygulamalı eğitim verilebilir. Mekanik ventilasyondan ayırma sürecinde hekim ve hemşirenin ortak karar vermesinde, mekanik ventilasyondaki hasta bakımı ve mekanik ventilasyondan ayırma sürecine yönelik protokollerin geliştirilmesi ve kullanılmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Mekanik ventilasyon, mekanik ventilasyondan ayırma, yoğun bakım hemşireliği

S-077

İNTİHAR GİRİŞİMİNDE BULUNAN BİREYLERDE YAŞAM TUTUMUNUN VE BİLİŞSEL ÇARPITMALARIN BAŞ ETME STİLLERİNİN YORDAYICISI OLARAK İNCELENMESİ

Kübra Erdem¹, Derya Tanrıverdi²

¹Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Yüksek Lisans Programı, Gaziantep

²Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Gaziantep

Problemin Tanımı ve Amaç: İntihar, toplumda stres yaratan yaşam koşullarına tepki veren normal kişilerden, ağır ruhsal bozuklukları olanlara kadar geniş bir popülasyonda görülebilmektedir (Sayıl, 2000). Bireyi intihardan koruyan önemli faktörlerden bir tanesi baş etme becerileridir. İntiharla ilgili düşünceler ve intihar girişimleri özellikle bireylerin karşılaştıkları ve kontrol edemedikleri stresli olaylar karşısında etkili baş etme yöntemlerini kullanamayıp, ölümü tek çözüm yolu olarak gördüklerinde ortaya çıkmaktadır (Stoney, 1996). Bu çalışmada, intihar girişiminde bulunan bireylerin yaşam tutumunun ve bilişsel çarpıtmalarının başa çıkma stratejilerine etkisini belirlemek amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırma, intihar girişimi nedeniyle Gaziantep Üniversitesi Şahinbey Araştırma Uygulama Hastanesine ve Dr. Ersin Arslan Eğitim ve Araştırma Hastanesine başvuran 80 hastayla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, ‘Kişisel Bilgi Formu’, yaşam tutumunu belirlemek için ‘Yaşam Tutum Profili Ölçeği (YTPÖ)’, bilişsel çarpıtmalarını belirlemek için ‘Düşünce Özellikleri Ölçeği (DÖÖ)’ ve başa çıkma stratejilerini belirlemek için ‘Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği (SBÇTÖ)’ kullanılarak toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde, yüzdelik, ortalama ve standart sapma, korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmadaki hastaların yaş ortalaması 25.75 ± 9.13 olup, %57.5'inin kadın, %56.3'inin evli, %21.3'ünün de ruhsal hastalığının olduğu ve %75'inin ilaçla intihar girişiminde buldukları belirlenmiştir. Hastaların puan ortalamaları YTPÖ için 97.88 ± 20.75 , DÖÖ için 106.31 ± 15.13 , SBÇTÖ alt boyutlarından Kendine Güvenli Yaklaşım için 1.32 ± 0.34 , Çaresiz Yaklaşım için 2.12 ± 0.31 , Boyun Eğici Yaklaşım için 1.86 ± 0.32 , İyimser Yaklaşım için 1.31 ± 0.34 , Sosyal Destek Arama Yaklaşımı için 1.00 ± 0.54 olarak saptanmıştır.

Düşünce özellikleri Ölçeği toplam puanı ile stresle baş etme stratejileri ölçeği alt boyutlarından Kendine Güvenli yaklaşım, İyimser yaklaşım ve Sosyal Destek Arama yaklaşımları arasında negatif, Çaresiz yaklaşım ve Boyun Eğici Yaklaşım arasında ise pozitif ilişki olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Hastaların YTPÖ ile Güvenli yaklaşım ve İyimser Yaklaşım baş etme stratejileri arasında pozitif, Boyun Eğici Yaklaşım arasında negatif ilişki olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Yaşam tutumunun bu alt boyutları yordadığı belirlenmiştir. Yaşam tutumunun diğer alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p < 0,05$).

Sonuç: İntihar girişiminde bulunan hastaların oldukça yüksek düzeyde bilişsel çarpıtmaları kullandıkları, stresle baş etmede etkisiz baş

etme yöntemlerinden olan çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşıma daha fazla başvurdukları ve yaşam tutumlarının olumsuz olduğu belirlenmiştir. Hastaların kullandığı bilişsel çarpıtmaların ve yaşam tutumunun stresle baş etme stratejilerini anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilişsel Çarpıtmalar, İntihar, Stresle Baş Etme, Yaşam Tutumu,

S-078

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRME ENGELLERİ İLE MESLEK SEÇİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Emrah Ay, Afife Yurttaş

Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Esasları, Erzurum

Giriş: İnsan davranışlarını yönlendiren en önemli etken gereksinimlerdir. Bireyler gereksinimleri doğrultusunda motive olurlar. Abraham Maslow, Gereksinimler Hiyerarşisi adlı motivasyon teorisinde bu gereksinimleri sıralarken kişinin en üst düzey gereksiniminin kendini gerçekleştirme olduğunu ifade etmiştir. Gelişmiş bir toplumda, bağımsız bir bireyin en önemli gelişim aşamalarından birisi kendi yapacağı mesleği seçmesidir. Ülkemizde hemşirelik mesleğinin gelişmesi, saygınlığının artması için mesleğin en güzel şekilde yapılması önem taşımaktadır. Dolayısıyla hemşirelik mesleğini seçmeyi düşünen bireylerin farkında olarak mesleği seçmeleri, iyi tanımları, içselleştirmeleri ve severek yapmaları gerekmektedir.

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin kendini gerçekleştirme engelleri ile meslek seçimleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Materyal-Metod: Bu araştırma, ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören 1130 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılmayı kabul eden 824 öğrenci örneklemini oluşturmuştur. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Kendini Gerçekleştirme Engellerini Tarama Envanteri ve Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği kullanılarak bahar döneminde toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistikler, ortalama, t testi, varyans analizi, Kruskal Wallis ve Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalamasının 20.17 ± 1.68 , %75.6'sının kız, %30.7'sinin 2.sınıf olduğu %58.9'unun şehir merkezinde yaşadığı, %97.7'sinin bekar, %49.3'ünün anadolu lisesi mezunu olduğu, %46.2'sinin serbest zaman etkinliklerine izleyici olarak katıldığı ve %88.1'inin ise ailesinin sosyo-ekonomik düzeylerinin orta olduğu belirlenmiştir. Araştırmada, Kendini Gerçekleştirme Engellerini Tarama Envanteri toplam puan ortalamasının 95.22 ± 38.94 olduğu ve Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği toplam puan ortalaması ise 97.66 ± 25.66 olarak belirlenmiştir. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği toplam puanı ile Kendini Gerçekleştirme Engellerini Tarama Envanteri toplam puanı ve güvenlik ihtiyacı, saygı ihtiyacı alt boyutları arasında negatif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuşken ($p < 0.05$), fizyolojik ihtiyaç ve ait olma-sevgi ihtiyacı alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin kendini gerçekleştirme engelleri azaldıkça hemşirelikte meslek seçimi oranı artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, kendini gerçekleştirme, meslek seçimi, öğrenci

S-079

HEMŞİRELERİN ARTERİYEL KAN BASINCI ÖLÇÜMÜNE İLİŞKİN BİLGİ VE UYGULAMALARI

Nazike Duruk¹, Bedriye Noyin¹, Nazike Duruk²

¹Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

²Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Kan basıncı ölçümünün, kan basıncı ölçümü basamaklarına uygun yapılması, ölçümden kaynaklanabilecek hataların önlenmesinde önemlidir (Korkmaz ve İpek Çoban 2015). Bu nedenle hemşirelerin, kan basıncı

ölçümü basamaklarının her birini bilmesi ve bu bilgiyi uygulamaya geçirmesi beklenir. Ancak hemşirelerin en sık yerine getirdiği uygulamalardan biri olan kan basıncı ölçümünü yetersiz yaptığı belirtilmektedir (Machado vd 2014). Araştırmalarımız kapsamında arteriyel kan basıncı ölçümü basamaklarının, hemşireler uygulama yaparken gözlenerek izlendiği (Zaybak ve Yapucu Güneş 2007, Korkmaz ve İpek Çoban 2015); hemen arkasından bilgilerinin yüz yüze görüşme yöntemi ile toplandığı (Uysal ve Enç 2005, Şahin vd 2006) sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmış, bildiği her bir basamağı uygulamada yerine getirip getirmediğini incelemek amacıyla tanımlayıcı türde bir çalışma olarak yapıldı.

Bu çalışma, hemşirelerin arteriyel kan basıncı ölçümü yaparken, ölçüm basamaklarının her birini dikkate alarak ölçüm yapıp yapmadığını, basamakların her birini doğru bilip bilmediğini ve doğru bildiği her bir basamağı uygulamada yerine getirip getirmediğini incelemek amacıyla tanımlayıcı türde bir çalışma olarak yapıldı.

Çalışma, bir üniversite hastanesinin dahiliye ve cerrahi servislerinde 15 Mart - 15 Mayıs 2016 tarihlerinde yapıldı. Veriler, araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırma kriterlerine uyan 106 hemşireden, 08:00 -23:00 saatleri arasında, gözlem ve yüz yüze görüşme yöntemi ile toplandı. Güç analizinde, çalışmanın %95 güvenle %85 güce ulaştığı hesaplandı.

Araştırmanın yürütülebilmesi için, Pamukkale Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Etik Kurulu'ndan ve araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin; araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelerden sözel/yazılı izin alındı

Verileri üç aşamada toplandı. Birinci aşamada hemşirelerin tanımlayıcı özellikleri kişisel bilgi formu kullanılarak toplandı. İkinci aşamada hemşirelerin ölçüm basamaklarına uygun ölçüm yapıp yapmadığı "arteriyel kan basıncı ölçümü basamakları gözlem formu" kullanılarak toplandı. Bütün gözlemler aynı araştırmacı tarafından yapıldı ve bir hemşire sadece bir kez gözlemlendi. Üçüncü aşamada hemşirelerin ölçüm basamaklarına ilişkin teorik bilgileri "arteriyel kan basıncı ölçümü bilgi formu" kullanılarak toplandı. Gözlem ve bilgi formu araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlandı. Formlar için uzman görüşü alındı ve ön uygulama yapıldı.

Verilerin analizi SPSS 21.00 paket programı kullanılarak yapıldı. Verilerin sayı ve yüzde dağılımı verildi ve Ki Kare testi uygulandı.

Kan basıncı ölçümü yapılırken "KB ölçümü yapılacağı söylenmesi (%80,2)", "antekübital boşluğun açıkta kalması (%98,1)", "manşondaki havanın saniyede 2 ya da 3 mmHg olacak şekilde boşaltılması (%73,6)" ve "ölçüm sırasında gözün manometreden ayrılması (%99,1)" basamaklarının hemşirelerin büyük çoğunluğu tarafından yerine getirildiği; "yorgunluk, sigara içme gibi aktivitelerden en az biri varsa 30 dk beklenmesi", "manşonun radial arter nabzının kaybolduğu yere kadar şişirilmesi", "manşon havası boşaltıldıktan sonra bir dakika beklenmesi" ve "manşonun radial arterden belirlenen değer 30 mmHg üzerine şişirilmesi" basamaklarının hemşirelerin tamamı tarafından göz ardı edildiği tespit edildi. Kan basıncı ölçümüne ilişkin hemşirelerin bilgisine bakıldığında ise; "mahremiyete dikkat edilmesi (%40,6)", "antekübital boşluğun açıkta kalması (20,8)" ve "manşetin alt kenarının antekübital boşluğa 2-3 cm yukarıda sarılması (%12,3)" basamaklarının bilinme yüzdesinin oldukça düşük, diğer basamakların hemşirelerin en az yarısı tarafından doğru bilindiği saptandı. Hemşirelerin doğru bildiği basamağı uygulamada yerine getirme yüzdesi en yüksek olan basamağın sadece "ölçüm sırasında gözün manometreden ayrılması (%98,1)" olduğu, diğer basamakların yüzde değerlerinin düşük olduğu bulundu.

Hemşirelerin kan basıncı ölçümüne ilişkin bazı basamakları bilmediği, bildiği basamakların çoğunu da uygulamada yerine getirmede sonucuna ulaşıldı.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, kan basıncı, kan basıncı izlemi.

S-080

EBE VE HEMŞİRELERİN WEB TABANLI HİZMET İÇİ EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞ VE BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİYasemin Ceylan¹, Esra Saraçoğlu², Seval Ağaçdiken Alkan³¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Tokat²Sağlık Bilimleri Üniversitesi Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Samsun³Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Samsun

Giriş-Amaç: Teknoloji ve bilimde meydana gelen gelişmeler ile yaşanan çağın gereklilikleri, sağlık ve bakım hizmetlerini sunma yöntemlerini hızla değiştirmektedir. Sağlık çalışanlarının bu değişime cevap verebilmeleri ve sunulan hizmetin kalitesini her zaman yüksek seviyede tutulabilmeleri için belirli aralıklarla hizmet içi eğitim almaları gerekmektedir. Bu araştırmada, ebe ve hemşirelerin Sağlık Bakanlığı'nın son yıllarda uygulamaya başladığı ve yaygınlaştırmayı amaçladığı web tabanlı hizmet içi eğitim programı hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte gerçekleştirilen bu çalışma 10.07.2017-04.08.2017 tarihlerinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan 669 ebe ve hemşire, örneklemini ise araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 573 ebe ve hemşire oluşturmuştur. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen 3 bölüm ve 34 sorudan oluşan anket formu ile toplanmıştır. Çalışmanın analizleri SPSS 24.0 programı kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan ebe ve hemşirelerin %57,8'i hizmet içi eğitim modeli olarak çalışma ortamını (hasta başında, serviste) tercih ettikleri, %74'ü web tabanlı hizmet içi eğitimden elde edilen bilgilerin bakıma yansıtılmadığını belirtmiştir. "Sizce hizmet içi eğitimi kim vermelidir?" sorusuna katılımcıların %73,3'ü "konuyla ilgili alanında uzman ebe/hemşire" cevabını vermiştir. Araştırmaya katılanların, web tabanlı hizmet içi eğitimin beklentilerini karşılama derecesi ortalaması 3.38 ± 1.58 'dir. Sonuçlara göre web tabanlı hizmet içi eğitimin katılımcıların eğitim sürecini değerlendirme beklentisini %15,2, kişisel gelişime katkı sağlama beklentisini %10,1, işe olan ilgiyi artırma beklentisini %8,9, konuların çalışılan birime özel planlanması beklentisini %8,7, sağlık hizmeti sunumu kalitesine olumlu yönde etki etme beklentisini %7,3 ve bilgi eksikliğini giderme beklentisini %7 oranında karşıladığı belirlenmiştir. Katılımcıların %15,4'ü personelin iletişim becerisini geliştirdiğini ve %15,2'si alandaki araç-gerecin kullanımında kolaylık sağladığını, %76,3'ü eğitimlerden verim alamadıklarını, %55'i eğitim ihtiyaçlarını karşıladığına inanmadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca tercih edilen hizmet içi eğitim modeli ile çalışılan birim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$). Yoğun bakım ve serviste çalışanların çoğunluğu çalışma ortamında eğitim talep ederken acil serviste çalışanların çoğunluğu yüz yüze eğitim talep ettiği belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Çalışma sonucunda personelin hizmet içi eğitimden beklentilerinin yüksek olduğu, fakat web tabanlı hizmet içi eğitimin beklentilerini karşılamadığı ve çalışma ortamında hizmet içi eğitimin çok tercih edilen eğitim modeli olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak web tabanlı hizmet içi eğitimin beklentileri karşılama derecesinin düşük olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Ebe, Web tabanlı/Online Eğitim, Hizmet İçi Eğitim

S-081

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN CERRAHİ KLİNİK UYGULAMA ALANLARINDA KARŞILAŞTIKLARI ETİK SORUNLARAylin Aydın Sayılan¹, Ezgi Seyhan Ak², Alime Cihan¹, Ayşe Düzgün¹¹Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Anabilim Dalı, Kırklareli²İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, İstanbul

Klinik uygulama alanlarında, etik bilincin oluşturulması ve bu kavram doğrultusunda standartların geliştirilip uygulanması son derece önemlidir. Hemşirelik eğitiminde ise, etik kavramı, son zamanlarda farklı bir boyut

olarak irdelenmekte; etik bilinç doğrultusunda karşılaşılan sorunlara çözümler aranmaktadır. Bu çalışma hemşirelik 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin hemşirelik eğitiminde gözlemedikleri etik sorunları belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak yapıldı.

Çalışma Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu 2. ve 3. sınıf öğrencileri ile 2016-2017 Bahar Yarıyılı sonunda gerçekleştirildi. Kurum izni alındıktan sonra, çalışma gönüllü öğrenciler ile yapıldı. Araştırma verileri öğrencilere gerekli açıklama sonrasında dağıtılan anket formu ile toplandı. Çalışmayla ilgili olarak öğrencilere "Stajlarda sıklıkla karşılaştığınız etik sorunlar nelerdir?" sorusu soruldu ve öğrenciler bu soruyu yanıtladı. Elde edilen veriler araştırmacılar tarafından sınıflandırıldı ve yüzdelik olarak değerlendirildi.

Çalışmaya katılan 74 öğrencinin %77,1'inin (n=57) kız, %22,9'unun (n=17) erkek ve yaş ortalamalarının 21,8 olduğu belirlendi. Öğrencilere göre klinik uygulamalarda görülen etik sorunlar; öğrencilere değer verilmemesi (%41,9); klinik uygulama alanlarındaki hemşirelerin teorik anlamda yeterli olmaması (%22,3); hasta ve yakınlarından gelen sorunların hekime yönlendirilip, hemşirenin danışmanlık ve eğitici rollerinin bilincinde olunmaması (%9,2); klinik hemşirelerinin, öğrenci hemşirenin görev tanımını yapamaması, uygulama dışı farklı görevler vermeleri (%37,8); hasta ziyaretlerinin hiç yapılmıyor olması / etkin yapılamaması (%25,8); öğretim elemanlarının yetersizliği ya da alan dışı olmaları (%32,4); eğitimde karşılaştıkları sorunları yeterince dile getirememeleri (%10,2) olarak belirlendi.

Bulgular ışığında, etik sorunların irdelenmesi, bu sorunlara somut niteliklerin kazandırılması sonrası, uygulama alanları ile iş birliğinin sağlanması, standartların belirlenmesi, bu standartların tüm kliniklere sözlü ve yazılı olarak iletilmesi, her öğretim elemanınca, öğrencilere kendilerini ifade etme olanağının verilmesi gereği sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi, Etik, Hemşire, Klinik uygulama, Öğrenci, Sorun.

S-082

LAMAZE FELSEFİNE DAYALI HAZIRLANAN "DOĞUMA HAZIRLIK VE DOĞUM EĞİTİMİ" Nİ ALAN BİR GEBENİN NORMAL DOĞUM EYLEMİ (OLGU SUNUMU)

Fazilet Tamer

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bölümü Yüksek Lisans Programı, Ankara

Giriş: Hemşirelerin hasta bireye bakım vermelerinin yanı sıra sağlıklı kadına hamilelik sürecinde, doğumda ve doğum sonrasında etkili bir hemşirelik bakımı verme gibi önemli görevleri bulunmaktadır. Hamilelik ve doğum; anne, bebek ve aile için çok özel bir deneyimdir. Bu dönemde alınan eğitim, doğum öncesi bakımın en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Günümüzde her ne kadar sağlık profesyoneli olmayan bireylerinde doğum destekçisi (doula) olabilmesi mümkün olsa da sağlık profesyonelleri tarafından hazırlanan "Doğuma Hazırlık ve Doğum Eğitimi" anne ve bebek sağlığı açısından çok önemlidir. 1930'lu yıllardan önce doğumların çoğu evde gerçekleşirken günümüzde büyük çoğunluğu hastanelerde gerçekleşmektedir. Bu durumda, kadınların doğum sürecinde sevdiklerinden uzak kalmasına ve bunun bir sonucu olarak da kadının doğuma ilişkin korku yaşamasına neden olmaktadır. Bu nedenle doğum öncesinde anne, baba adaylarının ve ailelerinin doğum eğitimlerine ihtiyacı artmaktadır. Neyse ki günümüzde doğum öncesi eğitim sınıfları ile bu ihtiyaç giderilebilmektedir. Bu doğum öncesi eğitim sınıflarının amacı, bireyleri doğuma ve ebeveynliğe hazırlamak, doğum ile ilgili karar almayı kolaylaştırmak, ağrı ile baş etmek, yenidoğan/loğusa bakımı ve bireylere ebeveynlik becerileri kazandırmaktır.

Olgu: 25 yaşındaki üniversite mezunu F.T. ilk bebeğine gebedir. Daha öncesinde düşük ya da küretaj öyküsü bulunmamaktadır. F.T. gebeliğinin 24. haftasında hamilelik sürecine doula ile devam etmek istediğini söyleyerek başvuruda bulundu. Rutin takibini yaptırdığı kadın doğum doktoru ile de görüşülerek F.T.'ye özgü doğuma hazırlık ve doğum eğitimi programı hazırlandı. Lamaze felsefesine dayalı hazırlanan bu eğitim programı kapsamında F.T. 4 haftalık teorik eğitimini eksiksiz olarak tamamladı. Bu eğitimin yanı sıra düzenli olarak haftada iki gün 30 dakikalık hamile pilatesi yaptı. Eşinin de bu eğitimlere katılması desteklenerek bu sürece dahil olması sağlandı. F.T.'nin doğum eyleminin başından

sonuna kadar yanında olunarak, fiziksel ve psikolojik destek verildi. Miadında başlayan doğum eylemi yaklaşık olarak 8 saat sürdü ve FT. hiç bir müdahaleye ihtiyaç duymadan doyum eylemini doğal sürecinde tamamladı. FT. 3020 gram ağırlığında sağlıklı bir bebek dünyaya getirdi ve doğum sonrası hemen FT. ve bebeğinin ten tene teması sağlandı. FT.'ye bebeğini emzirme konusunda destek olundu ve ailenin durumu stabil hale getirilerek ailenin baş başa kalması sağlandı.

Sonuç: Lamaze felsefesine dayalı oluşturulan doğuma hazırlık ve doğum eğitimi amacına ulaşmıştır. Bu eğitim planı sayesinde annelerin doğum sonrası toparlanma süreci kısaltmakta ve anneler emzirme konusunda istekli hale gelmektedirler. Lamaze felsefesine dayalı ve bireye özgü oluşturulan "doğuma hazırlık ve doğum eğitimleri" hamileleri normal doğum yapma konusunda cesaretlendirmekte ve hamile kadınların bu süreci daha sağlıklı geçirmelerini sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doula, Doğuma destek, Doğuma hazırlık eğitimi, Lamaze felsefesi

S-083

İLKOKUL ÇOCUKLARININ GÖZÜNDEN HEMŞİRELİK: ATILLA İLKOKULU ÖRNEĞİ

Aslı Yılmaz¹, Figen Işık Esenay², Tufan Aslı Sezer²

¹Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Anabilim Dalı

²Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı

Problemin Tanımı ve Amaç: Meslek algısı okul öncesi dönemden itibaren başlayarak şekillenmektedir. Geçmiş yaşantılar, kültür, eğitim, sosyal çevre insanın algılamasını etkileyen faktörler olarak belirtilmiştir. Literatürde hospitalize edilmiş çocukların hemşirelik mesleğine yönelik algılarının değerlendirildiği saptanmış ancak sağlıklı çocukların hemşirelik algısına yönelik araştırmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda çalışma ile Altındağ bölgesinde Atilla ilkokulunda okuyan öğrencilerin hemşireliğe bakış açısını değerlendirmek amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma, niteliksel fenomenolojik bir çalışma olarak planlanmıştır. Tekrarlı veriler elde edilene kadar 24 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Kurum izinleri alındıktan sonra, araştırmacı tarafından okula gidip veliler bilgilendirilmiş, kabuleden ailelerden onam alınmıştır. Çalışmayı kabul eden velilerin çocukları ile iletişime geçilmiş, çocukların gönüllülüğü de dikkate alınmıştır. Çocukların kendilerini ifade edebilmeleri açısından 3. ve 4. Sınıf öğrencileri ile görüşülmüştür. Yapılan görüşmeler yazılı ve sesli kayıt altına alınmış, ve öğrenciler kodlanmıştır.

Her bir öğrenci ile ortalama 10 dk görüşme gerçekleştirilmiştir. Fenomenografik analiz yönteminde, görüşmelerden sonra yazıya dökülen veriler 3 araştırmacı tarafından dinlenmiş ve temalara ayrılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için Ankara Üniversitesi Etik Kurulundan onay alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %54,1'i (n:13) 4. sınıf, %45,8'i (n:11) 3. sınıfa devam etmektedir. Öğrencilerin %16,7'si (n:4) erkek, %83,3'ü (n:20) kızdır. Büyüyünce hemşire olmak ister misiniz sorusuna %29,2'i (n:7) evet, %4,2'i (n:1) belki, %66,7'si (n:16) hayır yanıtını vermiştir. Görüşme sonrası öğrencilerden alınan yanıtlar doğrultusunda hemşirelerin yaptığı iş ile ilgili 4 tema belirlenmiştir. Bu temalar iğne yapama- tedavi uygulamaları, doktora yardım etme, hasta bakımı, çocukların bakımından oluşmaktadır. Çocukların ifadelerinden bazıları;

"Genelde çocuklara iğne vurur bazı ilaçları yazar yardımcı olur. Bazı işlerde çocuklara yardımcı olur genelde korkmamasını sağlar iğne vururken."(3-16K)

"İnsanlara yardımcı olur onlarla ilgilenir bir şey olursa muayene eder".(4-13K)

"Doktorlar hayata getiriyor ama hemşirelerde yardım ediyor...(.) Hemen zaman kaybı olmaması için hemşireye söylüyor başta cımbız bunları çıkar diye. Hemşire hazırlıyor. (...)"(4 7 K) şeklindedir.

Bir öğrenci hemşire olmak isteme nedenini "Vatandaşlara yardım etmeyi severim sağlık kontrolleri olanlara bakmak isterim heyecanlı bir meslek heyecanlı meslek olmasına ne korku yaşıyor ve güzel günler oluyor yaşıyor yaşıyor ailelerin yüzüne mutluluk yaşıyor o çok güzel işte"(4 7 K) olarak belirtilirken başka bir öğrenci hemşire olmak istememe nedenini de "Çok zor işleri var. Bütün doktorlar bazen aksi oluyor. Mesaiye falan kalıyorlar. Bir sürü işleri oluyor. (...)"Gerçekten

cok fazla uykusuz kalıyorlar. Ben mesela uyumayı çok seven bir insan olarak o yüzden sevmiyorum. Gece çalışmak zor. Hem mesela Yürüyerek geliyorsun zor olabiliyor kaçınıyorlar falan (...) mikrop kapabilir." (4-9 K) cümleleriyle açıklamıştır.

Sonuç: Öğrencilerin hemşirelik mesleğini iğne yapan, tedavi uygulayan, doktora yardımcı, hastalara, çocuklara bakan, hastaları iyileştiren bir meslek olarak değerlendirdiği saptanmıştır. Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin bağımsız hemşirelik rolleri ile sunularak hemşireliğin hastane, hastalık, iğne kavramları ile özdeşleştirilmesinden uzaklaşması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bakış açısı, Çocuk, Hemşirelik

S-084

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Gürsel Öztunç, İpek Köse Tosunöz, Zehra Eskimez

Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Adana

Giriş: Bilinçli meslek seçimi, bireylerin mesleklerinde başarılı olabilmelerinde, kendilerine ve topluma fayda sağlayabilmelerinde önemli etkiye sahiptir. Hemşirelik öğrencilerinin mesleki seçimlerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi ile öğrencilerin hemşirelik mesleğine geliş nedenleri belirlenerek, meslekte kalma kararlarında etkili olacak faktörler hakkında olumlu bakış açısı kazandırılabilir.

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılan araştırmanın evrenini Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılı Bahar döneminde eğitim gören 1329 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş ve evrenin tümü örnekleme alınmıştır. Araştırma, çalışmaya katılmayı kabul eden 776 hemşirelik öğrencisi (katılım oranı %58.3) ile tamamlanmıştır. Araştırma öncesi etik kurul onayı ve kurum izni alınmıştır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan ve öğrencilerin sosyo-demografik ve hemşirelik mesleğine ilişkin özelliklerinin sorgulandığı "Kişisel Bilgi Formu" ve öğrencilerin hemşireliği seçme nedenlerinin sorgulandığı "Hemşirelikte Meslek Seçim Ölçeği (HMSÖ)" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, "İki Bağımsız Grup'ta Testi" ve "Tek Yönlü Varyans Analizi" kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler olarak ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde değerleri verilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %33,1'i 1.sınıf olup %71,8'i kadındır. Öğrencilerin %51,3'ü mesleği isteyerek seçtiklerini, %85,8'i hemşirelik mesleğini 1 ila 5. sırada tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %37,6'sı toplumun hemşirelik mesleğine olumlu bakış açısı olduğunu ve %62,4'ü ise işsiz kalmayacağını düşündüğünden hemşirelik mesleğini seçtiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin HMSÖ puan ortalamaları 50.64+15.30; mesleki uygunluk (MU) ve yaşamsal nedenler (YN) alt ölçek puan ortalamaları sırası ile 52.67±19.90 ve 46.91±16.40 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin meslek seçiminde en önemli etkiye sahip olan ifadenin 77.09+25.37ortalama puanı ile "Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir." Olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin HMSÖ ve MU alt ölçek puan ortalamaları ile sınıf, cinsiyet, mesleği isteyerek seçme, tercih sırası, toplumun mesleğe bakış açısına ilişkin görüşleri arasında; YN alt ölçek puan ortalamaları ile sınıf, refakatçi olma durumu ve toplumun mesleğe bakış açısına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır (p<0.05).

Sonuç ve Öneriler: Araştırmanın sonunda, öğrencilerin hemşireliği seçmelerindeki en büyük faktörün istihdam olanağı olduğu ve öğrencilerin meslek seçimlerinde ölçeğin mesleki uygunluk alt boyutunun yaşamsal nedenler alt boyutundan daha etkili olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin bilinçli meslek seçimi yapmaları için üniversite sınavına girecek öğrencilere mesleğin tanımını içeren bilgilendirme programlarının düzenlenmesi ve hemşirelik öğrencilerinin meslekte kalma kararlarında etkili olacak faktörlere yönelik eğitim planlamalarının yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, meslek seçimi, öğrenci

S-085

GELENEKSEL KARAR VERMEDE ÇATIŞMA ÖLÇEĞİNİN TÜRK TOPLUMUNA UYARLANMASI

İlknur Yeşilçınar¹, Gülden Güvenç², Uğur Keskin³¹Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara²Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu

Amaç: Bu araştırma, karar vermede yaşanan çatışma durumu- nu ölçmek amacıyla kullanılan "Geleneksel Karar Vermede Çatışma Ölçeği"nin Türk toplumuna uyarlanması, prenatal tarama testlerine katılan kadınlar üzerinde geçerlilik ve güvenilirliğinin test edilmesi ve gebelerin karar vermelerine etki eden faktörlerin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Metodolojik tipteki bu araştırmanın verileri Mayıs-Ağustos 2017 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara ili, Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesine antenatal bakım almak için başvuran gebeler oluşturmuştur. Araştırmanın dahil edilme kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 196 gebe araştırma kapsamına alınmıştır. İkinci antenatal ziyarette ulaşılabilen gebe kadınlara Geleneksel Karar Vermede Çatışma Ölçeği tekrar uygulanmıştır. Veri toplama araçları olarak; gebelerin sosyo-demografik, obstetrik ve karar vermeye yönelik özelliklerini belirleyen "Sosyo-demografik Özellikler Veri Toplama Formu, prenatal tarama testlerine yönelik bilgi durumlarını belirlemek için araştırmacılar tarafından oluşturulan "Prenatal Tarama Testlerine Yönelik Bilgi Formu" ve "Geleneksel Karar Vermede Çatışma Ölçeği" kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan gebelerin yaş ortalamaları 29,2±5.3 olarak bulunmuştur. Gebelerin %80.2'si prenatal tarama testlerini yaptırmak istediğini belirtmiştir ve %65'i bu testleri bebeğinin sağlık durumu hakkında bilgi almak için yaptırdığını belirtmiştir. Gebelerin %18.9'unun prenatal tarama testlerini yaptırmak istemediği belirlenmiştir. Prenatal tarama testlerini yaptırmak istemeyenlerin de %40'ı testlerin ne olduğunu bilmedikleri için yaptırmak istemedikleri bulunmuştur. Gebelerden %71.6'sı ikili test yaptırmıştır. Gebelerin %52.6'sı prenatal tarama ve tanı testlerini yaptırmak ile ilgili verdikleri kararda, gebeliği takip eden doktorun görüşünün etkili olduğunu belirtmiştir. Geleneksel Karar Vermede Çatışma Ölçeğinin güvenilirliği için hesaplanmış iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alpha değeri 0,94, re-test Cronbach Alpha değeri 0,94 olarak saptanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda maddelerin tamamının faktör yükleri yeterli çıkmıştır.

Sonuç: İç tutarlılık katsayısı, test-tekrar test kararlılık katsayısı ve açıklayıcı faktör analizi elde edilen sonuçlar, Geleneksel Karar Vermede Çatışma Ölçeği'nin Türkçe'de geçerlik ve güvenilirlik bulgularının yeterli düzeyde olduğunu ve Türk toplumunda kullanılabileceğini göstermektedir. Bu ölçeğin hemşire/ebelerin antenatal bakım alan gebelerin prenatal tarama ve tanı testlerini yaptırmak konusunda yaşadıkları karar çatışmasını tespit ederek, buna yönelik girişimler planlamalarında yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karar verme, Çatışma, Gebelik, Prenatal Tarama

S-086

DİYABETİ OLAN BİREYLERDE HASTALIK YÖNETİMİ ENGELİ: HASTALIK ALGISI

Feride Taşkın Yılmaz¹, Azime Karakoç Kumsar², Selda Çelik³, Elif Temel⁴¹Cumhuriyet Üniversitesi Sıuşehri Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Sivas²Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İstanbul³Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İstanbul⁴İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, İstanbul

Giriş ve Amaç: Komplikasyon gelişiminin önlenmesi ve yaşam kalitesinin bozulmaması için, tanı konulduğu andan itibaren diyabetli bireylerden etkili hastalık yönetimi göstergeleri olan açlık kan şekeri ve HbA1C değerlerini ideal sınırlarda tutması hedeflenmektedir. Diyabetli bireylerin belirlenen hedeflere uyumlarında hastalığa ilişkin algıların önemlidir. Çalışma diyabetli bireylerde hastalık algısının belirlenmesi ve metabolik parametreler ile ilişkisinin saptanması amacıyla yapıldı.

Yöntem: Tanımlayıcı olarak gerçekleştirilen çalışmaya, 01 Haziran 2015 – 26 Şubat 2016 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin diyabet polikliniğine başvuran 161 birey dahil edildi. Veriler tanılama formu ve Hastalık Algısı Ölçeği kullanılarak toplandı. Ölçek hastalık belirtileri, hastalık hakkındaki görüşleri ve hastalık nedenleri olmak üzere üç boyutu içermektedir. Hastalık hakkındaki görüşler boyutu süre (akut/kronik), sonuçlar, kişisel kontrol, tedavi kontrolü, hastalığı anlayabilme, süre (döngüsel) ve duygusal temsiller; hastalık nedenleri boyutu psikolojik atıflar, risk etkenleri, bağışıklık, kaza/şans olarak gruplandırılmaktadır. İstatistiksel değerlendirmede ortalama, yüzdelik dağılım ve Pearson korelasyon analizi kullanıldı.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 49.06±15.86 yıl olup, %68.9'u kadın, %36.1'i obez, %16.8'i sigara içmekte ve %57.1'inin başka bir kronik hastalığı bulunmaktadır. %63.4'ü tip 2 diyabet olan bireylerin hastalık süresi ortalaması 13.19±8.34 yıl, açlık kan şekeri ortalaması 138.25±38.08 mg/dl ve HbA1C değeri ortalaması %7.37±1.45'tir. Bireylerin hastalığın başlangıcından beri en fazla yorgunluk (%77.8) ve güç kaybı (%71.3) yaşadıkları saptandı. Bireylerin kişisel kontrol ve tedavi kontrolü algılarının yüksek olduğu; süre (döngüsel) algısının düşük olduğu belirlendi. Bireylerin psikolojik atıflardan ve risk etmenlerinden dolayı hastalıklarının ortaya çıktığını düşündükleri saptandı. Bireylerin hastalığı anlayabilme alt boyutu puanları ile HbA1C değeri arasında negatif yönde ilişki olduğu (p=0.015); açlık kan şekeri ve HbA1C değeri yükseldikçe duygusal alt boyut puanının arttığı belirlendi (p=0.000).

Tartışma ve Sonuç: Diyabetli bireylerin hastalıkla ilgili kişisel ve tedavi kontrollerinin iyi olduğu, hastalığı anlayabilme düzeyi arttıkça HbA1C değerinin düşeceği, metabolik parametrelerin hastalık ile ilgili endişeleri etkilediği saptandı. Bu bağlamda hemşireler tanıdan itibaren hastalık algısını değerlendirmeli, gereksinim duydukları eğitim ve danışmanlık hizmetlerine önem vermelidir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, hastalık algısı, hemşirelik.

S-087

HELPER SKİN TAP TEKNİĞİNİN İNTRAMÜSKÜLER ENJEKSİYON AĞRISINA ETKİSİ

Şefika Dilek Güven¹, Gülden Küçükakça², Pelin Calpıncı³¹Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Nevşehir²Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksekokulu, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Hemşireliği Anabilim Dalı, Nevşehir³Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksekokulu, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Nevşehir

Giriş ve Amaç: İntramüsküler (İM) enjeksiyon tedavi etme ve iyileştirmenin yanında ağrı ve rahatsızlığa neden olan bir uygulamadır. Ağrı yönetimi hemşirenin sorumluluğudur. Enjeksiyon ağrısının azaltılmasında farklı seçenekler oluşturmak için yeni yöntemlerin geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Helper Skin Tap tekniği İM enjeksiyona bağlı ağrıyı azaltmak amacı ile hemşire Joanne Kieffer Helper tarafından geliştirilmiştir. Helper Skin Tap tekniğinin İM enjeksiyon ağrısını azaltmaya yönelik etkisini inceleyen araştırmalar kısıtlı sayıdadır. Kanıta dayalı uygulamaları desteklemek için bu alanda yapılacak araştırmalara gereksinim vardır. Bu nedenle bu araştırma Helper Skin Tap tekniğinin intramüsküler enjeksiyona bağlı gelişen ağrıyı azaltmada etkisini değerlendirmek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Araştırma Nevşehir Devlet Hastanesi Acil Servisi Enjeksiyon Polikliniği'nde 18 Şubat- 9 Nisan 2017 tarihleri arasında Cumartesi ve Pazar günleri 08-16 saatleri arasında yapıldı. Deneysel olarak yapılan araştırmada benzer bir çalışma baz alınarak çalışmanın gücü, GPower 3.1 programında hesaplandı. %80 güce ulaşmak için minimum örneklem büyüklüğü, her bir grup için 27 hasta olarak belirlendi. Araştırma; çalışmaya alınma kriterlerine uyan deney grubunda 50, kontrol grubunda 50 olmak üzere toplam 100 hasta ile tamamlandı. Nonsteroidal antiinflamatuvar (Dikloron) ilaç uygulanan hastalar araştırma kapsamına alındı. Hastaların enjeksiyon polikliniğe gelme sırasına göre hastalara numaralar verildi. Tek sayılar deney, çift sayılar kontrol grubuna dahil edildi. Veriler, literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu ve Vizüel Analog Skala (VAS) ile toplandı. Deney grubuna Helper Skin

Tap tekniği prosedürü ile, kontrol grubuna standart teknik prosedürü ile IM enjeksiyon uygulandı. Araştırmanın yapılabilmesi için Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Etik Kurulundan, Nevşehir Kamu Hastaneler Birliği Genel Sekreterliği'nden ve araştırmaya katılan bireylerden yazılı onam alındı. İki grubun enjeksiyondan sonra ortalama ağrı skorundaki fark Mann-Whitney U testi kullanılarak analiz edildi.

Bulgular: Deney grubunun VAS skoru ortancası 0.000 ± 0.388 , kontrol grubunun VAS skoru ortancası 3.000 ± 1.023 olarak belirlendi. Deney ve kontrol grubu arasındaki VAS skoru farkı istatistiksel olarak anlamlıydı ($Z = -8.863$, $p = 0.000$).

Tartışma ve Sonuç: Çalışmamız sonucu Helfer Skin Tap tekniğinin IM enjeksiyon sırasında ağrıyı azaltmada etkili bir yöntem olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Helfer Skin Tap Teknik, İntramüsküler enjeksiyon, Ağrı

S-088

ÜÇ FARKLI HASTANEDEKİ HEMŞİRELERİN ÇALIŞAN GÜVENLİĞİ KONUSUNDA BİLGİ VE TUTUMLARI

Özcan Aygün

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Problem tanımı ve Amaç: Hemşireler, eğitim ve deneyimleri hasta bakımındaki sorumluluklarının yanında toplumun sağlığının geliştirilmesinden de sorumludurlar. Topluma sağlık hizmeti veren hemşirelerin sağlıklı olması ve bunu sürdürmesi de önemlidir. Sağlık Bakanlığı tarafından çıkarılan ve yürürlüğe konan hasta ve çalışan güvenliği tebliği ve yönetmeliği ile hastanelerde hasta güvenliğinin yanı sıra çalışan güvenliğinin sağlanmasına yönelik uygulamalara da yer verilmiş, kurumsal ve yasal düzenlemelerle hastanelerde iş güvenliği güvenceye altına alınmaya çalışılmıştır. Bu çalışma hemşirelerin çalışan güvenliği konusunda bilgi ve tutumlarını araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma 1 Eylül-31 Aralık 2016 tarihleri arasında iki tıp fakültesi hastanesi ($n=1248$) ve bir devlet hastanesinde ($n=240$) yapılmıştır. Evreni bilinen örneklem formülü kullanılarak her hastane evreninden toplam 619 kişi örneklem olarak seçilmiştir. Çalışmaya başlamadan önce etik onay ve kurum izinleri alınmıştır. Verilerin toplanmasında 11 tanımlayıcı soru, 2'li likert (memnunum=2, memnun değilim=1) tipte 21 sorudan oluşan Kurum Çalışan Güvenliği Memnuniyeti (KÇGM) anketi ve 6'lı likert (tamamen katılıyorum-kesinlikle katılmıyorum) tipte 45 maddeden oluşan Hastanelerde İş Güvenliği Ölçeği (HİGÖ) kullanılmıştır. KÇGM ve HİGÖ'den alınan puan ortalamalarının yüksek olması memnuniyet ve iş güvenliğinin arttığını göstermektedir. Verilerin analizinde sayı, yüzdeler, bağımsız değişkenlerde t testi, Mann-Whitney U testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal-Wallis H Testi kullanılmıştır. Gruplar arası farklılık incelenirken; $p < .05$ istatistiksel anlamlılık düzeyi olarak kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcı hemşirelerin 2/3'ü 25-44 yaş aralığında, neredeyse tamamı kadın, %64'ü evli, %44.1'inin çalışma süresi 10 yıldan daha az, yaklaşık yarısının çalıştığı kurumdaki süresi 10 yıldan daha az, tamamına yakını klinikte hemşiresi olarak görev yapmakta ve %51.9'u serviste çalışmaktadır. Hemşirelerin çalıştığı kurumların %80'inde çalışan güvenliği komitesinin bulunduğu, katılımcıların yarısının hasta ve çalışan güvenliği tebliğini okuduğu ve çalıştıkları kurumlarında yaklaşık %70 oranında orta ve daha sık iş kazasını görüldüğü belirlenmiştir. Katılımcıların KÇGM puan ortalaması 19.31 ± 9.96 olarak hesaplanmıştır. Yaş grupları ($p = .001$), medeni durumları ($p = .004$), kurumlarında çalıştıkları pozisyonları ($p = .006$), çalışan sağlığı komitesinin farkındalıkları ($p = .001$), hasta ve çalışan güvenliği tebliğini okuma durumları ($p < .001$), hemşirelerin ifade etmelerine göre kurumda görülen iş kazası sıklığı ($p < .001$) ile KÇGM puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p < .05$). Katılımcıların eğitim durumları, mesleki deneyim süreleri ve çalışılan ünite ile KÇGM puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > .05$). Katılımcıların HİGÖ puan ortalaması 156.22 ± 27.43 olarak hesaplanmıştır. Hemşirelerin medeni durumları ($p = .008$), çalıştıkları üniteler ($p = .003$), hasta ve çalışan güvenliği tebliğini okuma ($p = .004$) ile HİGÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p < .05$).

Katılımcıların cinsiyet, yaş grupları, kurumdaki çalışma pozisyonları, eğitim durumları, mesleki deneyim süreleri, kurumlarındaki çalışma süreleri, çalışan sağlığı komitesinin farkındalıkları, hemşirelerin ifade etmelerine göre kurumda görülen iş kazası sıklığı ile HİGÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > .05$).

Sonuç: Çalışmada evli hemşirelerin, servis ve ameliyathanede çalışanların, hasta ve çalışan güvenliği tebliğini okuyanların iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının daha ileri düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca medeni durumu bekar olanların, 35-44 yaş grubu dışındakilerin, kurumdaki hasta ve çalışan güvenliği uygulamalarının farkında olanların, hasta ve çalışan güvenliği tebliğini okuyanların, uygulayıcı hemşire olarak çalışanların, iş kazalarının orta-sık görüldüğünü ifade eden hemşirelerin kurumdaki çalışan güvenliği memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu saptandı.

Anahtar Kelimeler: Çalışan güvenliği, hastane, hemşire, iş sağlığı ve güvenliği.

S-089

TİP 2 DİYABET TANISI ALAN HASTALARA ROY'UN ADAPTASYON MODELİ'NE GÖRE VERİLEN EĞİTİMİN DİYABET BAKIM PROFİLİNE ETKİSİ

Esin Kavuran, Afife Yuttaş

Atatürk Üniversitesi

Amaç: Bu çalışma, tip 2 diyabetli hastalara Roy'un Adaptasyon Modeli'ne göre verilen eğitimin Diyabet Bakım Profili'ne etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Materyal-Metod: Araştırma ön test-son test kontrol gruplu yani deneme modeli olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Nisan 2015-Ağustos 2016 tarihleri arasında Atatürk Üniversitesi Araştırma Hastanesi endokrinoloji polikliniğine başvuran tip 2 diyabetli hastalar oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, belirtilen evrenden olasılıksız rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen, araştırma kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 61 deney ve 65 kontrol grubunda olmak üzere toplam 126 tip 2 diyabetli hasta oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında "Hasta Tanıtım Formu" ve "Diyabet Bakım Profili Ölçeği" kullanılarak deney ve kontrol grubunun ön testleri yapılmıştır. Daha sonra deney grubundaki hastalara Roy'un Adaptasyon Modeli'nde yer alan 4 uyum alanına göre yapılandırılmış eğitimler her alan iki defa tekrarlanarak 8 hafta sürmüştür. Her bir alan ile ilgili eğitim sonunda hastalarla birer hafta telefon görüşmeleri yapılarak izlem süreci 12 hafta olarak tamamlanmıştır. Kontrol grubundaki hastalara herhangi bir girişimde bulunulmamıştır. Son testler, deney grubunda eğitimler bittikten 3 ay sonra, kontrol grubun da ise ön testin uygulanmasından 6 ay sonra "Hasta Tanıtım Formu" ve "Diyabet Bakım Profili Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdeler dağılımı, ki kare, bağımsız gruplarda t testi ve eşleştirilmiş gruplarda t testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonunda kontrol ve deney grubundaki tip 2 diyabetli hastaların Diyabet Bakım Profili Ölçeği'nin ön test-son test puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Deney grubunda eğitim sonrasında, diyabet kontrolünü zorlaştıran faktörleri kapsayan alt boyutları puan ortalamalarında anlamlı bir azalma, diyabet kontrolünü iyileştiren faktörleri kapsayan alt boyutları puan ortalamalarında anlamlı bir artma olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Kontrol grubunda ise diyabet kontrolünü zorlaştıran ve diyabet kontrolünü iyileştiren faktörleri kapsayan alt boyutlarda anlamlı bir değişiklik olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$).

Sonuç: Tip 2 diyabetli hastalara Roy'un Adaptasyon Modeli'ne göre verilen eğitimin Diyabet Bakım Profili'ne olumlu etkisi olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Diyabet Bakım Profili, Eğitim, Hemşirelik, Roy Adaptasyon Modeli, Tip 2 Diyabet

S-090

GİRİŞİMSSEL HEMORİD TEDAVİSİ UYGULANAN HASTALARIN YAŞADIKLARI SORUNLARIN VE YAŞAM KALİTELERİNİN BELİRLENMESİ

Burcu Opak Yücel, Mevlüde Karadağ

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Giriş: Hemoroid anorektal bölgenin en çok karşılaşılan, çok sayıda insanda görülen ve insanların yaşam kalitelerini önemli ölçüde etkileyen hastalıklarındandır. Hemoroid hastalığı nedeniyle hastalar birçok sorun yaşamaktadırlar. Bunlardan bazıları; konstipasyon, kanama, ağrılı defekasyon, kanamaya bağlı anemi, kaşıntı, anal bölgede ağrıdır. Bu komplikasyonların görülmesiyle hemoroid, bireylerin günlük yaşam aktivitelerini buna bağlı olarak yaşam kalitelerini büyük ölçüde etkilemektedir. Hemoroidal hastalık sorunları, evresine göre değerlendirilen bir yaklaşımla çözümlenmektedir ve hastalığının tedavisinde tıbbi ve cerrahi tedavileri içeren pek çok teknik kullanılmaktadır.

Amaç: Bu çalışma girişimsel hemoroid tedavisi uygulanan hastaların yaşadıkları sorunların ve yaşam kalitelerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Metod: Tanımlayıcı olarak yapılan bu çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen, sosyodemografik özellikleri içeren, hastaların tedavi sonrası günlük yaşam tarzları, aktiviteleri gibi durumlarını ve hemoroidin neden olduğu sorunları belirlemeye yönelik soru formları ve Roll Royce Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri girişimsel hemoroid tedavisi öncesi hastalarla yüz yüze görüşme yöntemi ile, tedavi sonrası 1., 3., 7., 25. günlerde ise telefon görüşmesi yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için ilgili kurumdan yazılı izinler, hastalardan da gönüllülük esasına dayalı olarak yazılı onam alınmıştır.

Bulgular: Araştırmada hemoroidin hastaların günlük, iş ve sosyal hayatlarını orta derecede etkilediği belirlenmiştir. Girişimsel hemoroid tedavisi öncesi ve sonrası hastalar en çok kanama, konstipasyon, kaşıntı, anal bölgede ağrı, ağrılı/zor defekasyon gibi sorunlarla karşılaşmış olup, genellikle bu sorunların tedavi sonrası 1. günde artış gösterdiği diğer günlerde ise azalmasına rağmen 25. günde hala devam ettiği saptanmıştır. Hastaların bu sorunlarla baş etmek için en çok sıcak su oturma banyosu ve sıcak duş uygulaması yaptıkları belirlenmiştir. Çalışmada hastaların tedavi sonrası 25. günde yaşam kalitelerinde tedavi öncesine göre artış olduğu bulunmuştur.

Sonuç: Girişimsel hemoroid tedavisi sonrası hastalar kanama, konstipasyon gibi sorunlar yaşamış ve yaşam kaliteleri olumsuz yönde etkilenmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda girişimsel hemoroid tedavisi sonrası hastaların yaşayabilecekleri sorunlar ve taburculuk sonrası bu sorunları çözümlenebilmelerine ilişkin telefonla izlem yapılarak danışmanlık hizmeti verilmesi, eğitim materyallerinin geliştirilerek hasta eğitiminde kullanılması ve yaşam kalitelerinin belirlenmesine yönelik daha büyük örneklemle ve çok merkezli çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemoroid, hemoroidektomi, hemoroidin sorunları, hemşirelik, günübirlik cerrahi, yaşam kalitesi

S-091

DUYGU TEMELLİ EĞİTİM PROGRAMININ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN DUYGULARI FARK ETME, İFADE ETME VE EMPATİ BECERİLERİNE ETKİSİ

Fatma Nevin Şişman¹, Sevim Buzlu²

¹Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi

Amaç: Bu çalışma, duyu temelli eğitim programının hemşirelik öğrencilerinin duyguları fark etme, ifade etme ve empati becerilerine etkisini incelemek amacıyla, randomize plasebo kontrol gruplu, tekrarlayan ölçümlü deneysel bir çalışma olarak gerçekleştirildi.

Gereç Yöntem: Araştırmanın evrenini bir üniversitenin 2. sınıf hemşirelik öğrencileri (N: 320), örneklemi ise, power analize göre her grupta

40 kişi olacak şekilde belirlenen 120 öğrenci oluşturdu. Çalışmanın verileri 18 soruluk anket formu; Duygusal Farkındalık Düzeyi Ölçeği, Duyguları İfade Etme Ölçeği ve Empatik Beceri Ölçeği kullanılarak toplandı. Gruplara uygulanan ön test sonrasında deney grubuna haftada 1 gün 1,5-2 saatlik Duygu Temelli Eğitim Programı; plasebo grubuna hemşirelik eğitim sürecinde öğrencilerin yaşadığı zorlukların tartışıldığı etkileşim grubu 10 oturum şeklinde uygulandı. Kontrol grubuna ise herhangi bir uygulama yapılmadı. Duygu Temelli Eğitim Programının içeriği bilgi ve beceri geliştirmeyi amaçlayan şekilde hazırlandı ve programda eğitim, rol oynama, spontanlık, model alma, etkin dinleme ve dışa vurma tekniklerinden yararlandı. Program, deney grubuna uygulanmadan önce konu ile ilgili uzmanlardan görüşler alındı ve programın son hali verildi. Programın ön uygulaması araştırma örneklemeyle aynı sınıfta öğrenim gören 5 öğrenci ile yapıldı ve bu öğrenciler araştırma kapsamına alınmadı. Uygulamaların etkinliğini değerlendirmek için 10. oturumun sonunda (son test) ve 6 ay sonra (izlem testi) veri toplama araçları tekrar uygulandı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı (sayı, yüzde) ve karşılaştırmalı istatistiksel yöntemler (kikare testi, tekrarlı ölçümlerde iki yönlü varyans analizi), ileri analizlerde Bonferroni düzeltilmesi kullanıldı. Araştırmaya başlamadan önce, etik kurul izni, kurum izni, ve öğrencilerden yazılı onam alındı.

Bulgular: Öğrencilerin öntest duygusal farkındalık ve duyguları ifade etme düzeylerinin orta; empati becerilerinin ise düşük düzeyde olduğu belirlendi. Duygu temelli eğitim programına katılanların, bu programa katılmayanlara göre duygusal farkındalık, duyguları ifade etme ve empati becerilerinin anlamlı düzeyde arttığı; izlem ölçümünde de artarak devam ettiği belirlendi (p<0,05). Etkileşim grubundaki öğrencilerin duygusal farkındalık ve duyguları ifade etme becerilerinde son testte anlamlı düzeyde bir artış sağlandı (p<0,05), izlem döneminde puan düzeyi değişmedi. Empati becerileri düzeylerinde ön test, son test ve izlem test arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı (p>0,05). Kontrol grubunda ise herhangi bir anlamlı değişim gözlenmedi.

Sonuçlar: Duygu temelli eğitim programının hemşirelik öğrencilerinde duyguları fark etme, ifade etme ve empati becerilerinin geliştirilmesinde uygulanabilir ve etkili bir program olduğunu; etkileşim grubu uygulamasının duyguları fark etme ve ifade etmede uzun süreli etkili olmadığını, empati becerilerini geliştirmede ise yetersiz kaldığını göstermektedir.

Lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi verilen okullarda duyu temelli eğitim programının müfredat kapsamına alınması, böylece hemşirelik eğitimi süresince öğrencilerin duyguları fark etme, ifade etme ve empati becerilerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik öğrencileri, duyu temelli eğitim, duygular fark etme, duyguları ifade etme, empati.

S-092

KENDİ KENDİNE LENFÖDEM YÖNETİMİNİN, LENFÖDEM GELİŞİMİ VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

Kübra Temur¹, Sevgişun Kapucu²

¹Hacettepe Üniversitesi Genel cerrahi servisi

²Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Randomize kontrollü çalışmamızın amacı, meme kanseri nedeniyle ameliyat olan hastalara kendi kendine lenfödem yönetiminin öğretilmesi ve hastanın yaşam kalitesinin yükseltilmesidir. Araştırma, Hacettepe Üniversitesi Erişkin Hastaneleri Genel Cerrahi servisinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada blok randomizasyon kullanılarak hastalar yaş ve beden kitle indeksine göre bloklanmıştır. Araştırma örneklemini kendi kendine lenfödem yönetiminin öğretildiği müdahale grubu (n=30) ve kontrol grubu (n=31) olmak üzere toplam 61 meme kanseri hastası oluşturmuştur (örneklem gücü %90). Müdahale grubuna (n=30) araştırmacı tarafından egzersiz, masaj ve koruma yöntemlerini içeren kendi kendine lenfödem yönetimi öğretilerek eğitim kitapçığı verilmiş, hastalar 6 ay boyunca telefon ve aylık klinik kontrollerle takip edilmiştir. Kontrol grubuna (n=31) araştırma süresi boyunca hastane rutin uygulamaları dışında herhangi bir girişimde bulunulmamıştır. Veriler Mann Whitney U teti, Kruskal-Wallis H Testi, Wicoxon testi ve Friedman Testi ile analiz edilmiştir. Müdahale ve kontrol grubundaki hastalar ameliyat öncesi

dönemde ve ameliyat sonrası dönemde 1., 3. ve 6. aylarda "Kol, Omuz ve El Sorunları Anketi", "Üst Ekstremité Çevre Ölçümü", "Avrupa Kanser Araştırma ve Tedavi Organizasyonu Yaşam Kalitesi Anketi QLQ-30 ve alt modülü olan BR-23 anketi" uygulanmıştır. Araştırma sonunda, müdahale grubunun tamamında lenfödem gelişmez iken, kontrol grubunun %61,2'sinde lenfödem geliştiği saptanmıştır. Müdahale grubunun yaşam kalitesi kontrol grubunda yüksek bulunmuştur. Ayrıca müdahale grubunun semptom puanlarının kontrol grubundan anlamlı düzeyde düşük olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada, meme kanseri tedavisi sonrası gelişen lenfödemi önlemede ve hastaların yaşam kalitesini yükseltmede Kendi Kendine Lenfödemi Yönetiminin etkili olduğu saptanmıştır. Kendi Kendine Lenfödemi Yönetimi programının meme kanseri ile ilişkili lenfödemi önleme ve yönetmede hemşireler tarafından planlanarak uygulanması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Kendi Kendine Lenfödemi Yönetimi, Lenfödem, Meme Kanseri, Yaşam Kalitesi

S-093

PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK TUTUMLARI

İlknur Yıldız¹, Fatma Tok Yıldız²

¹Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

²Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Sivas

Problem Tanımı: Özel hukuk, sosyal hukuk, kamu hukuku ve uluslararası hukukta yer alan kuralların çocuklara tanıdığı yetkilere çocuk hakları denir. Çocuklarla sürekli iletişim halinde olan, başta ebeveynler, öğretmenler olmak üzere çocuğa bakım veren tüm sağlık profesyonellerinin çocuk hakları hakkında uygun ve etkili araçlarla bilgilendirilmesi gerekir. Aynı zamanda bu bireylerin çocuk haklarına ilişkin yeterli bilgi ve tutuma sahip olması da gerekmektedir.

Amaç: Sağlıklı/hasta çocuğun bakımında önemli rolleri olan pediatri hemşirelerinin çocuk haklarının kabulü ve uygulanmasında önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Bu nedenle bu araştırma, pediatri hemşirelerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Etik kurul izni ve kurum izinleri alınan tanımlayıcı nitelikteki bu araştırmanın evrenini 29 Mayıs-30 Haziran 2017 tarihleri arasında bir üniversite ve bir devlet hastanesi pediatri servislerinde çalışan tüm hemşireler, örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden 104 hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Tanıtıcı Bilgi Formu ve Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği (ÇHTÖ) ile toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, parametrik test varsayımları yerine getirilmediğinden Mann Whitney U testi, Kruskal-Wallis ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Pediatri hemşirelerinin yaş ortalamaları 32.10 ± 7.69 (min:20, maks:51) olup, %97.1'i kadındır. Pediatri hemşirelerinin %62.5'i lisans mezunu, %59.6'sı evli ve %51.1'i çocuk sahibidir. Hemşirelerin %57.7'sinin meslekte çalışma yılı, %80.8'inin ise pediatri kliniğinde çalışma yılı 0-10 yıl arasında değişmektedir. Pediatri hemşirelerinin %77.9'u çocuk hakları sözleşmesini duyduğunu, %52.9'u ülkemizin bu sözleşmeyi imzalayıp imzalamadığı konusunda fikrinin olmadığını, %96.2'si de çalışırken çocuk haklarını gözettiği ve çocuk hakları konusunda aktif rol alması gerektiğini belirtmiştir. Pediatri hemşirelerinin ÇHTÖ puan ortalamasının 27.16 ± 5.34 olduğu ve tanıtıcı özellikler ile ÇHTÖ puan ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$).

Sonuç: Araştırma bulguları doğrultusunda pediatri hemşirelerinin çoğunluğunun kadın olduğu, yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ünün çocuk hakları sözleşmesini duyduğu, çoğunluğunun çalışırken çocuk haklarını gözettiği ve çocuk hakları konusunda aktif rol alınması gerektiğini düşündüğü belirlendi. Aynı zamanda pediatri hemşirelerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelik eğitiminde çocuk haklarına yönelik içeriğin artırılması, çocuk haklarına yönelik politikalar hakkında öğrenci ve çalışan hemşirelerin aralıklı olarak bilgilendirilmesi önerilebilir. Aynı zamanda çalışmanın sonuçlarının ilgili

kurumlar, çalışanlar ile paylaşılması ve araştırmanın daha büyük örneklemde yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: pediatri, hemşire, çocuk hakları, tutum

S-094

PEDİATRİ HEMŞİRELİĞİ DERSİNİ ALAN ÖĞRENCİLERE YÖNELİK YAPILAN WATSAPP UYGULAMASININ DERS BAŞARILARINA ETKİSİ

İlknur Kahrıman, Bahar Çolak, Buket Güvenir

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Trabzon

Problem Tanımı: Günümüzde profesyonel hemşirelik eğitimi, bilgi çağının belirgin özelliği olan bilginin hızla çoğalması ve aynı hızla eskimesi de dikkate alındığında etkin öğrenme yoluyla bireysel ve mesleki açıdan sürekli gelişimi ve yeniliklere uyum sağlayabilmeyi kazandıracak nitelikte olmalıdır. Teknolojinin sürekli gelişmesi ile birlikte farklı eğitim sistemleri ile öğrenciyi bilgi aktararak bilginin kalıcı olmasını sağlayan sistemler geliştirilmektedir. Hemşirelik eğitiminin de gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurmak ve mesleği geliştirebilmek için aynı zamanda öğrencilerin bilgiye kolay ulaşabilmesi için bu farklı eğitim yöntemleri ile desteklenmesi önemlidir.

Amaç: Araştırma, WhatsApp uygulaması kullanılarak Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları dersini alan öğrencilerin teorik olarak ders başarılarını artırmak, bilgilerinin daha kalıcı olmasını sağlamak ve ders içeriğini desteklemek amacı ile yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, öğrencilere eğitim verildiği ve memnuniyet düzeyleri ölçüldüğü için araştırma hem girişimsel hem de tanımlayıcı tiptedir. Araştırma 2016-2017 öğretim yılı Bahar dönemi Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü üçüncü sınıfta okuyan ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersini alan 50 gönüllü öğrenci ile yürütülmüştür. Öğrencilere bir ay boyunca Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliğine ait konular WhatsApp'tan 19:00-22:00 saatleri arasında gönderilerek konu tekrarı yapılmıştır. Dersin anlatımında konuları pekiştirmek amacıyla teorik bilgi, video, tablo, resimler gönderilmiş ve soru cevap yöntemi ile konular tekrar edilmiştir. İşlenen konulara ait 50 sorudan oluşan bir test hazırlanarak öğrencilere WhatsApp eğitimi öncesi ve sonrası uygulanmıştır. Ayrıca Öğrencilerin bu uygulamadan memnuniyet düzeylerini ölçmek için 13 maddeden oluşan memnuniyet değerlendirme formu oluşturulmuştur.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunun 21 yaşında (%64.7), cinsiyetinin kız (%84.3) olduğu, çoğunun anadolu lisesi mezunu (%62.7) ve puan sıralamasına (%62.7) göre hemşirelik bölümünü seçtikleri belirlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin çoğunun (%76) WhatsApp uygulamasını yararlı bulduklarını belirtmiştir. Öğrencilerin %64'ünün zamanı değerlendirme açısından, %88'inin konuları tekrar etme açısından, %70'inin telefon ile ulaşım açısından erişilebilirliğini kolay bulduğunu, %60'ının konuları daha iyi öğrendiğini, %72'si konuları eğlenerek öğrendiğini, %68'i bu uygulama sayesinde derse ilgisinin arttığını, belirtmiştir. Öğrencilerin %80'ni bu uygulamanın konulara çalışma kolaylığı sağladığını, %52'si ders çalışırken dikkatini daha kolay toplamasına yardımcı olduğunu, %64'ü diğer dersler için de böyle bir uygulamanın yapılmasını istediği belirtmişlerdir. Bu uygulamayı öğrencilerin %4 gereksiz, %4'ü bu uygulama ile öğrenmeyi daha zor bulduğunu belirtmiştir.

Araştırmada öğrencilerin Ön test puan ortalamaları 22.90 ± 3.52 , son test puan ortalamaları ise 26.74 ± 4.51 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin WhatsApp uygulaması ile ön test-son test puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p=0.000$).

Sonuç: WhatsApp uygulaması kullanılarak öğrencilerin ders başarılarını artırmaya yönelik yapılan bu çalışmada, öğrencilerin çoğunun bu uygulamayı yararlı buldukları ve başka dersler içinde yapılmasını istedikleri saptandı. Bu yöntemle öğrencilerin eğitim sonrası puan ortalamalarının ve memnuniyetlerinin arttığı belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Ağ, Hemşirelik, WhatsApp, öğrenci hemşire.

S-095

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KAVRAM HARİTASI OLUŞTURMA VE KULLANMA KONUSUNDAKİ BECERİLERİNİN VE DÜŞÜNCELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Müge Seval¹, Eda Çiftçi²¹Bülent Ecevit Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Zonguldak²Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, Zonguldak

Problem Tanımı ve Amaç: Her bilim alanında olduğu gibi hemşirelik eğitiminin de kavramsal çerçevesi vardır. Öğrencilerin kavramsal çerçeveyi bilmesi mesleki bilginin kolay kavranmasına yardımcı olmaktadır. Bundan dolayı temel kavramların kavratılmasında farklı stratejiler uygulanmaktadır. Bu stratejilerden bir tanesi kavramlara ilişkin derslere eğitim müfredatında yer verilmesidir. Bu dersin içeriğinde yer alması muhtemel bir konu olan “kavram haritası oluşturma”, bir kavramın alt kavramları ve kavramlar arasındaki ilişkileri hiyerarşik bir şekilde görmeye yardım eden bir şematizasyondur. Kavram haritaları öğrencinin analitik düşünme ve problem çözüme becerisini geliştirmektedir. Bu araştırmalar ‘Hemşirelikte Temel Kavramlar’ dersini alan üçüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin-kavramların öğretiminde bilgiyi somutlama, ilişkilendirme ve sentez yapabilme becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayan-kavram haritasını yapabileceğinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü üçüncü sınıfa devam eden ve seçmeli ders kapsamında “Hemşirelikte Temel Kavramlar” dersini alan 98 öğrenci ile Eylül-Aralık 2016 tarihleri arasında ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri “Sosyodemografik Bilgi Formu” ve literatür ışığında hazırlanan kavram haritası oluşturma becerisine ilişkin kişisel sorulardan oluşan anket formu ile toplanmıştır. Öğrencilerden “Hemşirelikte Temel Kavramlar” dersinde verilen bir olgu üzerinden bakım planı sistematigi ile kavram haritası yapmaları istenmiştir. Ardından iki veri toplama formu uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizleri SPSS 23,0 paket programında yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılanların %72,4’si kadın %27,6’sı erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin kavram haritası oluşturma becerileri orta (%51,0) ve iyi (%28,6) düzeyde değerlendirilmiştir. Öğrenciler kavram haritası oluşturma yöntemi olarak akış şeması (%62,2) ve örümcek ağı (%37,8) tercih etmiştir. Öğrenciler tarafından oluşturulan haritaları işlevleri açısından değerlendirildiğinde; %32,7’sinin ilişkilendirme, %28,6’sının görselleştirme ve %17,3’ünün sınıflandırma işlevini uygun bulmuştur. Öğrencilerin kavram haritası oluşturmaya ilişkin düşünceleri incelendiğinde, %33,7’si kavram haritası oluşturma bakım planı yapmaktan daha kolay olduğunu, %77,6’sı daha önce kavram haritasını duymadığını, %43,9’u haritayı oluştururken zorlandığını ancak %59,2’si kavram haritası oluşturma zevkli olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %79,6’sı kavram haritası ile konuyu daha iyi öğrendiğini ifade ederken, %82,7’si ezberci sisteme karşı iyi bir strateji olduğunu, %62,2’si zaman tasarrufu sağladığını ve %77,6’sı ise kavram haritaları ile kavramlar arası bağlantının daha net görülebildiğini belirtmiştir.

Sonuç: Kavram haritaları eğitimde ilişkilendirme, somutlaştırma, görselleştirme, sentez yapabilme becerilerinin ortaya çıkarılabildiği öğrenme sistemlerini barındırmaktadır. Kavram haritalarının hemşirelik lisans ve lisansüstü eğitiminde kullanımı geçmiş yıllara göre artış gösterse de yapılan araştırmalar ülkemizde hala istenen düzeyde olmadığını göstermektedir. Hemşirelik uygulamalarının ve kayıt sisteminin temelini oluşturan hemşirelik sürecini işletmek ve bakım planı oluşturmak, hem öğrenciler hem de hemşireler tarafından zor olarak değerlendirilmektedir. Bakım planlarının yasal kayıtlar olduğu düşünüldüğünde, daha pratik yöntemler geliştirmek öğrencilerin bu konudaki algılarını değiştirmek için önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin analiz ve sentez süreçlerini işleterek, problem çözüme becerilerini daha etkili geliştirilebilmesi için farklı yöntemler uygulanabilir. Kavram haritaları bu yöntemlerden biri olarak tercih edilecek hemşirelik müfredatının tamamına aktif olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, kavram haritası oluşturma, öğretim modelleri

S-096

İKTİYOZİSTE HEMŞİRELİK BAKIMI

Mesut Çur, Neşe Kaplan

Hacettepe Üniversitesi, Pediatri Anabilim Dalı, Ankara

Çalışmamızda biz yoğun bakım hemşireleri açısından yeni bir deneyim olan bu tanı (ikhtiyozis) ve bakım sürecine yönelik yapılan uygulamalar ele alınmıştır.

İktiyozis; kelime olarak balık cildi anlamına gelen, halk arasında balık pulu derisi olarak bilinen bir çeşit derinin pul pul dökülmesiyle karakterize kalıtsal bir hastalıktır. İnsanların yanı sıra bazı evcil hayvanlarda görülebilmektedir.

Yoğun bakım; ileri yaşam desteği gerekli olan hastalar için komplike cihaz ve tedavi yöntemlerinin uygulandığı ünitelerdir. Hastamızın yoğun bakıma alınma sebebi ise serviste izlemi sırasında solunum desteğine ihtiyaç duymasıdır.

Bu olgu çalışmasında; yoğun bakım ünitesinde hala yatmakta olan ikhtiyozisli bir çocuğa yapılan hemşirelik bakımı ele alınmıştır.

Serviste izlenen hastanın solunum paterni bozulunca yoğun bakım ihtiyacı oluşmuş, yoğun bakıma kabul edilip hasta entübe edilmiştir. Entübasyon sonrası ikhtiyozis tanısı sebebiyle derisinin tüm vücutta sürekli döküldüğü gözlemlenmiştir. Hastanın bakım planı oluşturulmadan önce dermatoloji bölümünün önerileri doğrultusunda hemşirelik süreci planlanmıştır. İktiyoziste derinin sürekli dökülmesi nedeniyle yapılan bakım neredeyse epidermise değil, dermiş tabakasına uygulanmaktadır. Bu yüzden intradermal geçişi olduğu bilinen normal şartlar altında cilt bakımı rutinlerinde kullanılan cilt bakım ürünlerinin bu tür hastalarda kullanılmadan önce tekrar düşünülmelidir. Dermatoloji bölümünün önerisi ile hastaya üç günde bir metilprednizolon içerikli krem uygulanıp, günde dört defa da

Riticum vulgare ve etilenglikol monofenil eter içeren krem uygulanmıştır. Kremler uygulanmadan önce hastanın tüm vücudu vücut sıcaklığına getirilene kadar ısıtılmış steril distile su ile silinmiştir. Bu tür hastalarda epidermis tabakasının az ya da hiç olmayışı sebebiyle, silme işlemi sırasında olası bir travma nedeniyle hastanın enfeksiyon kapmaması için steril bez ve steril su kullanılmıştır.

Çalışma yapılmadan önce aile sözlü ve yazılı olarak bilgilendirilmiş olup, aileden sözlü ve yazılı onam alınmıştır. Literatürde ikhtiyozisli çocuk hastanın hemşirelik bakımı ile ilgili kısıtlı vaka ve çalışma olduğu görüldüğünden bu çalışma yapılmıştır. Çalışmanın çok sık görülmeyen ikhtiyozisli çocuk hastaların bakımında hemşirelere yol gösterici olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: ikhtiyozis, pediatri, yoğun bakım, hemşirelik bakımı

S-097

PATERNAL BAĞLANMADA KANGURU BAKIMININ ETKİSİ: LONGİTUDİNAL VAKA-KONTROL ÇALIŞMASI

Filiz Ünal Toprak¹, Ayten Şentürk Erenel²¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık Yüksekokulu, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Amaç: Sezaryen doğumlardan sonra baba ile bebek arasında uygulanan kanguru bakımı (KB)’nin, uzun dönemde baba ile bebek arasındaki bağlanma durumuna etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Longitudinal vaka kontrol çalışması olarak araştırmanın örneklemini, bebekleri ile doğum sonu KB uygulanan, bebekleri 12 ayını dolduran 25 vaka ve KB uygulanmayan 23 kontrol grubu olmak üzere toplam 48 baba oluşturmuştur. Araştırma sezaryen doğum sonrası baba bebek arasında uygulanan KB’nin baba bebek etkileşimine etkisi başlıklı çalışmanın devamı niteliğindedir. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formları ve “Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Babalara doğumdan hemen sonra hastanede yüz yüze görüşülerek ve bebekleri 12 aylık olduğunda mail ve telefon aracılığıyla iletişim kurularak anket formu uygulanmıştır. Araştırmanın yapılması için

etik kurul izni, kurum izni ve babalardan sözel onam alınmıştır. Veriler, tanımlayıcı istatistikler, pearson korelasyon analizi, Student t testi ve Mc-nemay testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Babaların %60'ının 32-38 yaş grubunda, %66,7'sinin üniversite mezunu olduğu saptanmıştır. Babaların bebeklerinin doğumundan hemen sonra ve bebekleri 12 aylık olduğu zaman bebek bakımına yönelik görüşlerinin karşılaştırılması sonucu kontrol grubunda bulunanların; bebeklerinin bezini değiştirmek ($\chi^2:9.400, p:0.024$), banyosunu yaptırabilmek ($\chi^2:10.200, p:0.017$) ve kıyafetlerini değiştirebilmek ($\chi^2:8.500, p:0.037$) bakımından son görüşlerinde olumlu yönde anlamlı bir değişiklik olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte vaka grubunda yer alan babaların kontrol grubundaki babalara göre bebeklerini aşıya götürme ($p:0.008$), fiziksel gelişimlerini takip etme ($p:0.005$), bebeğin bütün bakımına katılmak isteme ($p:0.005$) davranışları açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Gruplar arası yapılan karşılaştırmada ölçeğin "etkileşimde zevk" ($p:0.010$) alt boyutu ile "sevgi ve gurur" ($p:0.042$) alt boyutlarında vaka grubunda bulunan babaların puan ortalamalarının kontrol grubundaki babalardan yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Buna karşın "sabır ve hoşgörü" alt boyutunda fark saptanmamıştır.

Sonuç: KB uygulanan bebekler ile babaları arasındaki bağlanmanın daha olumlu yönde olduğu saptanmıştır. Bu nedenle baba ile bebek arasında tensel temasının sağlanmasının hem uzun, hem de kısa vadede baba bebek bağlanması bakımından faydalı olduğu sonucuna varılmış, uygulamanın yaygınlaştırılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kanguru bakım, baba, bebek, bağlanma

S-098

ANNELERİN DEPRESYON BELİRTİLERİNİN BEBEK BAKIM SONUÇLARINA ETKİSİ

Salih Güler¹, Arzu Akcan²

¹Akdeniz Üniversitesi Hastanesi, Antalya

²Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, Antalya

Problem tanımı ve Amaç: Postpartum depresyonun (PPD) ülkemizdeki prevalansının %14-40 arasında değiştiği görülmektedir. Postpartum depresyon sorunu yaşayan annelerin çocuklarında büyüme-gelişme gerilikleri ve çeşitli sağlık sorunları görülebilmesi açısından, PPD dikkate alınması gereken önemli bir halk sağlığı problemidir. Bu yönde bir bakış açısıyla yapılan çalışmada annelerde görülen postpartum depresyon belirtilerinin bebek bakım sonuçlarına etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Kesitsel ve analitik tipte olan bu çalışma 17 Mart-17 Eylül 2016 tarihleri arasında bir aile sağlığı merkezine kayıtlı, altı aylık bebeği olan ve çalışmada gönüllü olarak katılan 229 anne ile gerçekleştirilmiştir. Veriler Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği (EDSDÖ), Sorun Çözme Becerileri Değerlendirme Formu "Bebeğimin Bakım Sorunları ile İlgilenme Durumum" Ölçeği ve Anne ve Bebeğin Tanımlayıcı Özellikleri ve Annenin Koruyucu Sağlık Davranışları Soru Formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde, Pearson ki-kare, Mann-Whitney U, Fisher'in kesin ki-kare, Pearson korelasyon ve t testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmanın sonucunda annelerin %37.1'inin depresif belirtiler gösterdiği saptanmıştır. Çalışmada depresif belirtiler gösteren annelerin, göstermeyen annelere göre; bebeklerinin boy ve kilo ortalamalarının, bebeği emzirme oranı ve süresinin, bebek bakım becerisi, bebek tarama (sağlık izlem) becerisi ve bakım-tarama toplam beceri puanlarının daha düşük olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda, depresif belirtiler gösteren annelerin, göstermeyen annelere göre; bebeğin aşı tarihlerini sıkı sıkıya takip ederek, vakti gelince bebeği aile sağlığı merkezine getirme ve bebekte herhangi bir sağlık problemi görüldüğünde, zaman kaybetmeden sağlık kurumuna götürme oranlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yine depresif belirtiler gösteren annelerin, göstermeyen annelere göre; bebeğe D vitamini ile demir damlasını düzenli ve uygun miktarda verme ve sağlık personeli tarafından bebeğe yönelik verilen önerilere tam uyumlu olma oranlarının daha düşük olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda EDSDÖ'den alınan puan arttıkça, annelerin bebek bakım becerisi, bebek tarama becerisi ve bakım-tarama toplam beceri puanının azaldığı belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırma sonucunda, annelerin depresyon belirtilerinin bebek bakım sonuçlarını olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Bebeğin büyümesine PPD'nin etkisinin iki yaşa kadar izlemsel olarak değerlendirilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Postpartum depresyon, bebek bakımı, bebek sağlığı

S-099

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN HASTALARIN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ BAKIM ALGILARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Cennet Büşra Alıcı¹, Zeliha Koç²

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Samsun

Problem Tanımı ve Amaç: Bireyselleştirilmiş bakım insanın bireyselliği, eşsizliği ve bütünlüğüne olan inancın uygulama alanında yaşama geçirilmesi, bireye humanistik ve holistik bakış açısıyla bakım verilmesidir. Bu çalışma yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların bireyselleştirilmiş bakım algılarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla kesitsel bir çalışma olarak planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma 15.02.2017-15.08.2017 tarihleri arasında iki devlet hastanesinin erişkin yoğun bakım ünitelerinde yatarak tedavi görmekte olan 317 hastanın katılımıyla gerçekleştirildi. Veriler hastayı tanıttıcı bilgi formu, SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği, Yaşam Doyum Ölçeği, Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası Hasta-A-versiyonu ve Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası Hasta-B-Versiyonu Ölçeği kullanılarak toplandı. Verilerin analizinde Shapiro Wilk, Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Spearman korelasyon testleri kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan hastaların %56,8'ini kadınların, %43,2'sini erkeklerin oluşturduğu, %78,5'inin evli, %30,9'unun ilkököl mezunu olduğu belirlenmiş olup yaş ortalamaları 56,4±7,6'dır. SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği alt boyutlarından Fiziksel Fonksiyon, Fiziksel Rol, Ağrı, Genel Sağlık Algısı, Yaşamsallık, Sosyal Fonksiyon, Mental Rol ve Mental İşlev puan ortalamaları sırasıyla 20,4 ± 5,7, 5,4 ± 1,4, 4,4 ± 2,1, 11,3 ± 3,5, 11,6 ± 3,2, 5,4 ± 1,6, 4,2 ± 1,1 ve 16,3 ± 3,2 olarak saptandı. Yaşam Doyum Ölçeği toplam puanı 21,7 olarak belirlendi. Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası-A-Hasta Versiyonu Klinik Durum Alt Boyut puanı ($r=0,368, p<0,01$), Kişisel Yaşam Durumu Alt Boyut puanı ($r=0,268, p<0,01$) ve Karar Verme Kontrolü Alt Boyut puanı ($r=0,355, p<0,01$) ile Yaşam Doyum Ölçeği arasında pozitif yönlü zayıf anlamlı bir ilişki; Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası-B-Hasta Versiyonu Klinik Durum Alt Boyut puanı ($r=0,354, p<0,01$), Kişisel Yaşam Durumu Alt Boyut puanı ($r=0,307, p<0,01$) ve Karar Verme Kontrolü alt boyut puanı ($r=0,354, p<0,01$) ile Yaşam Doyum Ölçeği arasında pozitif yönlü zayıf anlamlı bir ilişki saptandı.

Sonuç: Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası Hasta-A-versiyonu ve Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası Hasta-B-Versiyonu Ölçeği puanının, hastaların yaşam kalitesi ve doyumuna bazı sosyodemografik ve klinik özelliklerine farklılık gösterdiği görüldü.

Bu tez Ondokuz Mayıs Üniversitesi BAP Komisyonu tarafından PYO. SBF.1904.17.005 proje numarası ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bakım, bireyselleştirilmiş bakım, yaşam doyumu, yaşam kalitesi, yoğun bakım

S-100

YAŞLI BİREYLERDE UYKU KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Funda Çetinkaya, Güler Duru Aşiret

Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Amaç: Bu çalışmada dahili ve cerrahi kliniklerinde yatarak tedavi gören yaşlı hastaların uyku kalitesini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma, 01 Temmuz-30 Aralık 2016 tarihleri arasında Bir eğitim araştırma hastanesinin dahiliye ve cerrahi kliniğinde yatarak tedavi gören 186 yaşlı hasta ile yürütülmüştür.

Verilerin toplanmasında Hasta Bilgi Formu, Uyku Düzenini Etkileyen Etmenler Formu (UDEEF) ve Görsel Kıyaslama Uyku Ölçeği (GKUÖ) kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden bireyler ile yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak hasta odalarında toplanmıştır. Bu araştırma Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilmiş olup, araştırmaya başlamadan önce Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurul'undan ve araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin alınmıştır. Ayrıca çalışmanın amacı hakkında bireyler bilgilendirilmiş ve bireylerden izin alınmıştır. Araştırmanın verileri tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan yaşlı bireylerin yaş ortalaması 72.02 ± 6.72 ve %57.5'inin kadın olduğu belirlenmiştir. Yaşlı bireylerin %84.4'ünün hastanede yattığı süre içerisinde uyku sorunu yaşadığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki yaşlı bireylerin UDEEF puan ortalamasının 79.52 ± 1.86 ve GKUÖ puan ortalamasının olduğu 529.03 ± 206.05 tespit edildi. Yaşlı bireylerin en fazla %88.7'sinin ağrı, %83.3'ünün çevredeki gürültüler ve %80.6'sının odanın havasız olması ve uyku saatinde yapılan girişimler sebebi ile uyku problemi yaşadıkları tespit edilmiştir.

Sonuç: Araştırmamızda yaşlı bireylerin uyku kalitesinin kötü olduğu ve en fazla ağrı sebebiyle uyku sorunu yaşadıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: yaşlı,uyku,uyku sorunu

S-101

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTE YAŞAM KALİTESİ VE AKADEMİK ÖZ YETERLİKLERİ

Adem Avcı

Gaziantep Kamu Hastaneler Kurumu Şehitkamil Devlet Hastanesi/Gaziantep

Problem tanımı ve Amaç: Üniversite yaşam kalitesi üniversitenin formal ve informal yaşamının niteliklerine birlikte yer veren, öğrencilerin kendilerini mutlu ve güvende hissettikleri, sosyal ilişkilerinden ve öğrendiklerinden tatmin oldukları ortamı; akademik öz-yeterlik ise bireylerin akademik görevleri istenilen düzeyde ve başarıyla yapabileceğine yönelik inancını, ifade etmektedir. Kaliteli ve istenilen düzeyde bir üniversite yaşamı geçiren öğrencilerin akademik öz yeterlikleri de daha yüksek olacağı düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşam kalitesi ile akademik öz yeterliklerini karşılaştıran bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşam kalitesi ve akademik öz yeterliklerini karşılaştırmak ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı türde olan bu araştırma Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, hemşirelik bölümünde eğitim gören 920 öğrenci ile 01.03.2017 ve 31.05.2017 tarihleri arasında yürütülmüştür. Örneklem büyüklüğü evrenin bilindiği durumlarda minimum örneklem büyüklüğünü hesaplamada kullanılan formül yardımıyla 416 olarak belirlenmiş ancak çalışma 513 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veriler; tanıtıcı özellikler formu, "Akademik Öz Yeterlik Ölçeği", "Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği" ile elde edilmiştir. Veriler SPSS 22 programında analiz edilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin akademik öz yeterlik ölçeği puan ortalaması $18,6 \pm 3,5$; üniversite yaşam kalitesi puan ortalaması $98,1 \pm 15,0$ 'dir. Öğretim elemanı-öğrenci iletişimi alt boyutu ($14,0 \pm 4,2$), kimlik alt boyutu ($14,0 \pm 4,1$), sosyal olanaklar alt boyutu ($14,6 \pm 3,0$), kararlara katılım alt boyutu ($16,5 \pm 4,3$), öğrenci-öğrenci iletişimi alt boyutu ($12,6 \pm 3,5$), Gelecek alt boyutu ($9,3 \pm 3,1$), sınıf ortamı alt boyutu ($13,1 \pm 2,6$)'dir.

Üniversite yaşam kalitesi ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları ile tanıtıcı özellikler karşılaştırıldığında, kızların; öğrenci-öğrenci iletişimi ($12,8 \pm 3,7$) ve sınıf ortamı ($13,3 \pm 2,6$) alt boyutlarında; bekarların; sınıf ortamı ($13,2 \pm 2,6$) ve ölçek toplamında ($18,8 \pm 3,6$); birinci sınıfların; öğretim elemanı-öğrenci iletişimi ($19,8 \pm 4,9$), sosyal olanaklar ($15,1 \pm 3,0$), kararlara katılım ($17,6 \pm 3,4$), gelecek ($10,3 \pm 3,7$), sınıf ortamı ($13,6 \pm 2,5$) alt boyutlarında ve toplam puanda ($19,3 \pm 3,6$), dördüncü sınıfların; kimlik ($15,0 \pm 3,4$) alt boyutunda; özel öğrenci olmayanların; gelecek ($9,4 \pm 3,1$) ve toplam puanında ($18,8 \pm 3,5$); T.C vatandaşlarının; toplam puanında ($18,7 \pm 3,6$); herhangi bir işte çalışmayanların; sınıf ortamı ($13,2 \pm 2,6$), annesi ev hanımı olanların sınıf ortamı ($13,2 \pm 2,6$), bölümü isteyerek seçmeyenlerin kimlik ($15,0 \pm 3,8$), mesleği isteyerek

seçenlerin kararlara katılım ($16,8 \pm 4,3$), gelecek ($9,6 \pm 3,1$), hemşire olmak istemeyenlerin kimlik ($14,4 \pm 4,0$), ölçek toplamında ($13,3 \pm 2,6$), hemşire olmak isteyenlerde sınıf ortami ($9,8 \pm 3,8$), ailesinin isteği ile tercih yapanların gelecek ($13,0 \pm 4,4$), mesleği değiştirmek isteyenlerin kimlik ($15,0 \pm 4,2$), mesleği değiştirmek istemeyenlerin sınıf ortami ($9,9 \pm 3,2$) alt boyutunda anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$).

Akademik öz yeterlik ölçeği ile tanıtıcı özellikler karşılaştırıldığında; bekarların ($18,6 \pm 3,5$), birinci sınıfların ($19,2 \pm 3,6$), özel öğrenci olmayanların ($18,7 \pm 3,4$), T.C vatandaşlarının ($18,6 \pm 3,1$), akademisyen olarak çalışmak isteyenlerin ($19,6 \pm 2,7$), mesleği değiştirme düşüncesi olmayanların ($18,9 \pm 3,4$) puan ortalamaları anlamlı olarak yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$).

Akademik öz yeterlik toplam puanı ile üniversite yaşam kalitesi toplam puanı arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki ($r = 0,262$, $p < 0.05$), akademik öz yeterlik toplam puanı ile gelecek alt boyutunda pozitif yönde çok zayıf bir ilişki ($r = 0,244$, $p < 0.05$), akademik öz yeterlik toplam puanı ile öğretim elemanı-öğrenci iletişimi alt boyutu ile pozitif yönde çok zayıf bir ilişki ($r = 0,018$, $p < 0.05$), akademik öz yeterlik toplam puanı ile sosyal olanaklar alt boyutu ile pozitif yönde zayıf bir ilişki ($r = 0,261$, $p < 0.05$), akademik öz yeterlik toplam puanı ile sınıf ortamı alt boyutu ile pozitif yönde çok zayıf bir ilişki ($r = 0,203$, $p < 0.05$) bulunmuştur.

Sonuç: Katılımcıların üniversite yaşam kalitesi ve akademik öz yeterlik puanı ortalamasının üzerinde çıkmıştır.

Akademik öz yeterliği yüksek olanlarda; geleceğe daha umutlu baktıkları, sınıf ortamında daha başarılı olduğu, öğretim elemanlarıyla iletişiminin iyi olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Akademik Öz Yeterlik, Üniversite Yaşam Kalitesi

S-102

HASTALARIN YOĞUN BAKIM DENEYİMLERİ VE UMUT-UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Fatma Tok Yıldız¹, İlknur Yıldız², Şerife Karagözoğlu¹, Burcu Kübra Süha¹, Hülya Koçyiğit¹

¹Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Sivas

²Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

Yoğun bakım üniteleri (YBÜ) yaşamı tehdit eden hastalıklar nedeniyle kompleks bakıma gereksinim duyan hastaların yer aldığı ve olumsuz emosyonel sonuçlara maruz kaldıkları ileri teknoloji, bilgi ve performans gerektiren bölümlerdir. Bu doğrultuda YBÜ'nde yatan hastaların yaşadığı duygu ve düşüncelerin, hemşireler tarafından tanımlanması ve ele alınması hastaların yoğun bakım deneyiminin olumluya dönüştürülmesi ve umut düzeylerinin artırılması açısından oldukça önem taşımaktadır. Araştırma, YBÜ'nde yatan hastaların yaşadıkları deneyimler ve umut- umutsuzluk düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla planlanmıştır.

Kesitsel ve tanımlayıcı nitelikteki bu araştırmanın evreninin 15 Mayıs 2017- 15 Ağustos 2017 tarihleri arasında bir üniversite hastanesi Koroner Yoğun Bakım Ünitesi, Kalp Damar Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesi, Genel Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı Yoğun Bakım Ünitesi, Ortopedi ve Travmatoloji Yoğun Bakım Ünitesi, Nöroloji Yoğun Bakım Ünitesi ve Nöroşirürji Yoğun Bakım Ünitesinde yatan tüm hastalar, örneklemi ise araştırmaya katılmaya gönüllü hastalar oluşturmuştur. Araştırmanın verileri etik kurul ve kurum izinleri alındıktan sonra Tanıtıcı Özellikler Formu, Yoğun Bakım Deneyim Ölçeği (YBDÖ) ve Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) ile toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22 paket programında tanımlayıcı istatistikler, parametrik test varsayımları karşılandığından Independent-Sample T Test, One-Way Anova ve korelasyon analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan hastaların yaş ortalaması 58.61 ± 16.13 (min:18, maks:86) olup, %68.6'sı erkek, %84.3'ü evli ve %88.4'ü çocuk sahibidir. Hastaların %57.9'u ortaöğretim mezunu ve %80.2'sinin sağlık güvencesi mevcuttur. Çalışmaya katılan hastaların %45.5'i koroner yoğun bakım ünitesinde yatmakta olup, YBÜ kalınan gün sayısı ortalaması 2.71 ± 3.78 (min:1, maks:30) ve %12.4'ünün YBÜ kaldığı sürede mekanik ventilatör (MV) deneyimi olduğu belirlenmiştir. Hastaların %77.7'sinin YBÜ kaldığı

süre içerisinde ziyaretçisi olmuştur. Çalışmaya katılan hastaların YBDÖ ve alt ölçek puan ortalamaları incelendiğinde; yoğun bakımda iken çevrenin farkında olma alt ölçeği puan ortalaması 17.16 ± 3.24 (6-30), yaşanan kötümser deneyimler 17.44 ± 2.53 (4-20), yoğun bakımda yaşanan deneyimlerin hatırlanması 14.57 ± 2.95 (4-20), yoğun bakım ünitesindeki bakımdan memnuniyet 18.28 ± 3.43 (5-25) ve toplam puan ortalaması 67.47 ± 6.82 (19-95) olarak bulunmuştur. BUÖ ve alt ölçek puan ortalamaları gelecekle ilgili duygular ve beklentiler alt ölçeği 1.44 ± 1.51 , motivasyon kaybı 2.61 ± 2.32 , umut 2.17 ± 1.92 ve toplam puan ortalaması 6.23 ± 5.21 (0-20)'dir. YBDÖ ve BUÖ toplam puan ortalaması arasında negatif yönde zayıf ancak istatistiksek olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = -0.290$, $p = 0.001$).

Araştırma bulguları doğrultusunda YBÜ yatan hastaların yoğun bakım deneyimlerinin olumlu, geleceğe yönelik umutsuzluklarının hafif (4-8 hafif umutsuzluk) düzeyde olduğu söylenebilir. Dolayısı ile YBÜ yatan hastaların deneyimlerinin ve geleceğe yönelik umutsuzluk durumlarının belirlenmesi ile hemşireler ve diğer sağlık profesyonellerinin hastayı bütüncül değerlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra çalışanların bu konudaki duyarlılığını arttırmak için hizmet içi eğitim programları ve çeşitli etkinliklerin yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yoğun bakım ünitesi, yoğun bakım deneyimi, umut- umutsuzluk, hemşire

S-103

KLİNİK UYGULAMADA HASTA BAKIM GÜNLÜĞÜ YAZMANIN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE ETKİSİ

Şefika Dilek Güven¹, Pelin Calpbincin², Hümmüs Kuzgun¹,
Gülden Küçükakça Çelik³

¹Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Neveşehir

²Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Neveşehir

³Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, Neveşehir

Giriş ve Amaç: Eleştirel düşünme, güvenli, yetkin hasta bakımı sağlamak için hemşireliğin temel bileşenidir. Eleştirel düşünme hemşirelik eğitiminde öğrenilmeli ve geliştirilmelidir. Bu nedenle hemşire eğitimciler, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini arttırmak için farklı yolları düşünmelidir. Buradan yola çıkarak araştırma yapılandırılmış hasta bakım günlüğü yazma uygulamasının hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye etkisini belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Araştırma Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü 1. Sınıf Hemşirelikte Temel İlke ve Uygulamalar dersi klinik uygulaması yapan öğrencilerle 2016-2017 eğitim yılı bahar döneminde yapıldı. Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim yılında Hemşirelikte Temel İlke ve Uygulamalar dersi klinik uygulamasına kayıtlı 101 öğrenci, örneklemi ise araştırmaya katılmayı kabul eden 69 öğrenci oluşturdu.

Araştırmada veriler anket formu ve California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği ile toplandı. Klinik uygulamanın ilk günü anket formu ve California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği doldurtularak ön test yapıldı. Klinik uygulama boyunca (12 gün) öğrenciler günlüklerini yazdı. Klinik uygulamanın son günü California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği doldurtularak son test yapıldı.

Bakım Günlüğü İçeriği

Öğrenciler klinik uygulamada her bir gün için hastalarına uyguladıkları beş hemşirelik girişimini ve yazdıkları her bir hemşirelik girişimi için aşağıdaki soruların cevaplarını bakım günlüklerine yazdılar ve bireysel çalışma dosyalarına koydular.

Sorular:

1. Hemşirelik girişimini hangi problemi çözmek için yaptınız?
2. Bu problemi hangi verilerle belirlediniz? Bu verilere nasıl ulaştınız?
3. Bu hemşirelik girişimini yaptığımızda hastada nasıl bir değişim olmasını beklediniz?
4. Uyguladığınız hemşirelik girişiminin etkinliğini nasıl değerlendirdiniz?

Verilerin değerlendirilmesinde Wicoxon eşleştirilmiş iki örnek testi kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin ön test eleştirel düşünme eğilim puan ortalaması 214.71 ± 20.17 , son test eleştirel düşünme eğilim puan ortalaması 219.13 ± 23.96 bulundu. Ön test ve son test eleştirel düşünme eğilim puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($Z = -2.870$, $p = 0.004$).

Tartışma ve Sonuç: Araştırma sonucunda öğrencilerin eleştirel düşünme puan ortalamalarının düşük olduğu ancak bakım günlüğü yazmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini olumlu etkilediği belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Bakım günlüğü, eleştirel düşünme, hemşirelik öğrencisi

S-104

TÜRKİYE'DE HEMŞİRELER İÇİN SAĞLIKLI ÇALIŞMA ORTAMI STANDARTLARININ GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

Gülseren Kocaman¹, Havva Arslan Yürümezoğlu², Sevil Uncu³,
Emine Türkmen⁴, Nilgün Göktepe⁴, Şeyda Seren İntepeler¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelikte Yönetim, İzmir

²Yönetici Hemşireler Derneği, İzmir

³Sağlık Bakanlığı, İzmir Kamu Hastaneleri Birliği Güney Genel Sekreterliği, İzmir

⁴Koç Üniversitesi, Hemşirelikte Yönetim, İstanbul

Problemin tanımı ve Amaç: Sağlıklı çalışma ortamı (SÇO) oluşturabilmek için öncelikle SÇO standartlarının belirlenmesi gerekmektedir. Ülkemiz için hemşire çalışma ortamının özelliklerini tanımlayan bir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışmanın, hemşirelerin çalışma ortamlarının iyileştirilmesi ve hastaların kaliteli bakım alması için bir kilometre taşı olacağı düşünülmektedir. Bu projenin amacı, hemşirelere sağlıklı çalışma ortamının sağlanmasında yapılacak düzenlemelere yön verecek ülkemize özgü "hemşireler için sağlıklı çalışma ortamı standartlarının" geliştirilmesidir.

Gereç-Yöntem: Elektronik Delphi tekniğinin kullanıldığı bu projede panelistler amaçlı örnekleme ve kartopu yöntemi ile seçilmiştir. Yönetici Hemşireler Derneği'ne (YÖHED) üye olan yönetici hemşireler arasından devlet hastaneleri, üniversite hastaneleri ve özel hastanelerde çalışanlar ve bunların önerisi ile mesleğinde en az beş yıl deneyimli ve en az lisans mezunu hemşireler örnekleme alınmıştır. Uzmanlık alanı hemşirelikte yönetim olan YÖHED'e üye akademisyenler ve onların önerdiği aynı özelliklere sahip akademisyenler de panelist olarak davet edilmiştir.

Birinci Delphi turunda panelistlere şu soru sorulmuştur: "Hemşirelerin sağlığı ve güvenliği için gerekli düzenlemeleri yapan, onların motivasyonunu ve verimliliğini arttıran, performansını geliştiren ve kaliteli sağlık bakımını destekleyen bir hastane ortamının sahip olması gereken özellikleri nelerdir?". Bu açık uçlu soruya verilen yanıtlar içerik analizi ile değerlendirilmiştir. İkinci Delphi turunda elde edilen verilerin analizinde ise medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek ve genişlik ölçüleri, ölçekteki her bir maddeye yönelik görüş birliğinin sağlanıp sağlanmadığı ortaya koymak amacıyla kullanılmıştır. Çeyrekler arası genişliği 1.2'den az olan maddelerde uzlaşmanın sağlandığı kabul edilmektedir. Bu çalışmada da, birinci çeyrek ile üçüncü çeyrek arasındaki fark, uzlaşmanın sağlanıp sağlanmadığının ölçüsü olarak kullanılmıştır.

Bulgular: Birinci Delphi turuna 14 akademisyen, 44 yönetici hemşire ve 35 klinisyen hemşire olmak üzere 93 panelist katılmış ve 298 standart önerisi belirlenmiştir. İçerik analizi sonucunda hemşireler için sağlıklı çalışma ortamı özellikleri 13 ana standart altında 92 alt standart olarak gruplandırılmıştır. Bu standartlar ile ikinci Delphi anketi hazırlanmış ve panelistlere yeniden gönderilmiştir. Birinci Delphi turuna katılan 93 panelistten 87'si ikinci Delphi turuna da katılmıştır. İkinci Delphi anketine gelen yanıtlar analiz edildiğinde çeyrekler arası farkın tüm maddeler için 1.2'den küçük olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle sağlıklı çalışma ortamı standartları üzerinde panelistler arasında yüksek düzeyde uzlaşma görülmüştür. Standartlar listesi, özel-üniversite-kamu kurumlarında uygulanabilirlik ve kullanılabilirlik açısından tekrar gözden geçirilmiştir. Bu sürecin sonucunda "6 ana ve 35 alt standarttan oluşan sağlıklı çalışma ortamı standartlar listesi" belirlenmiştir.

Sonuç: Bu proje sonucunda ülkemize özgü ve tüm kurumlarda uygulanabilecek hemşireler için sağlıklı çalışma ortamı standartları geliştirilmiştir. Sağlıklı çalışma ortamı standartları hemşirelerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi için başlatılmış önemli bir adımdır.

Anahtar Kelimeler: E-delphi tekniği, hemşire, sağlıklı çalışma ortamı, standartlar

S-105

KAMU VE ÜNİVERSİTE HASTANELERİNDE YÜRÜTÜLEN KALİTE ÇALIŞMALARINA YÖNELİK HEMŞİRELERİN ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Emel Gür, Dilek Ekici

Gazi Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara

Problemin tanımı ve Amaç: Sağlık hizmetlerinde kalite yönetimi, sunulan hizmetin sürekli iyileştirilmesini sağlayarak bakımın kalitesini artırmayı amaçlayan bir yönetim felsefesidir ve yapılan kalite yönetim faaliyetleri herkesin sorumluluğunda yürütülmektedir. Özellikle, hemşireler, hasta bakım rolleri nedeniyle hastanenin kalite yönetiminde etkin role sahiptirler. Bu nedenle, çalışma kalite belgesine sahip hastanelerde çalışan hemşirelerin algı, tutum, inanç ve davranışlarını değerlendirebilmek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmacılar tarafından 5'li likert tarzda oluşturulan (14 olumlu ve 14 olumsuz ifade) 28 maddelik form kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini, kalite uygulamaların yürütüldüğü kamu ve üniversite hastanesinde çalışan 388 hemşire oluşturmaktadır. Araştırmaya katılım oranı toplamda %42'dir. Verilerin analizinde maddelerin ortalama ve standart sapmaları ve gruplar arası farklılıklar için bağımsız gruplarda t-test hesaplanmıştır.

Bulgular: Oluşturulan ifadeler alanında uzman 6 kişi tarafından değerlendirilmiş ve kapsam geçerlik indeksi 0.94 olarak saptanmıştır. Demografik değişkenler bakımından; hemşirelerin %79'u (n=307) kadın ve %57'si (n = 220) kamu hastanesinde, %43'ü (n=168) üniversite hastanesinde çalışmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması $32,97 \pm 7,62$ yıl olup, ortalama $7,26 \pm 6,89$ yıldır buldukları hastanede çalıştıklarını belirtmişlerdir. Hemşireler hastanelerin sahip oldukları kalite belgelerini %68'i (n= 262) ISO belgesi, %32'si (n= 126) SKS olarak belirtmiştir. Çalıştığınız hastanede Kalite birimi var mı? Sorusuna %99 (n= 385) kişi "evet" demiştir. %17'si (n= 66) kalite çalışmalarına aktif katıldığını, %29'u (n= 112) kısmen katıldığını ve %54'ü (n= 210) kalite çalışmalarına hiç katılmadıklarını ifade etmiştir. Maddelerin ortalamalarında; en fazla değer alan "İşimle ilgili olmayan hizmet içi eğitimlerin, kalite çalışmalarının bir parçası olarak yapıldığını düşünüyorum" ($3,52 \pm 1,08$) ve en düşük değer alan "Yöneticiler tarafından sık sık kalite denetimlerinin yapılması çalışanları huzursuz eder" ($2,43 \pm 1,05$) ifadesidir. Hemşirelerin toplam kalite algıları ($3,03 \pm ,56$) olarak belirlenmiştir. Ayrıca, kamu ve üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin toplam kalite algılarında fark olup olmadığına bakılmış ve kamu hastanesinde çalışan hemşirelerin kalite algılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir ($2,95 \pm ,56$) ($p \leq .001$). Hemşirelerin yaş, cinsiyet, sahip olunan kalite belgesi ve çalışma yılı ile toplam kalite algıları arasında fark olup olmadığına bakılmış ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > .005$).

Sonuçlar: Hastanelerde yürütülen kalite çalışmalarında, kalite düzeyinin bilinmesi ve iyileştirilmesi, ancak mevcut kalite düzeyinin belirlenmesiyle mümkün olmaktadır. Hemşirelerin yapılan kalite faaliyetlerinin farkında olduklarını, faaliyetlerin hasta bakım kalitesine ve mesleki gelişimlerine katkı sağladığını ve kararlara katılım arttıkça kuruma olan bağlılıklarının arttığını belirtmeleri toplam kalite algısının ortalamanın biraz üzerinde çıkmasına neden olmuştur. Öte yandan, bu faaliyetleri yürüten üst yönetimin çalışanların görüşlerini dikkate almaları ve sonuçlardan çalışanları haberdar etmemeleri nedeniyle de üst yönetimin yapılan faaliyetleri benimsemediği ve tüm kurumlarda hasta güvenliği kültürünün yerleşmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: kalite yönetimi, algı, inanç, tutum, hemşireler

S-106

KRONİK FİZİKSEL HASTALIĞI OLAN BİREYLERDE BEDEN AĞIRLIĞI ALGISININ BENLİK SAYGISINA VE YEME TUTUMUNA ETKİSİ

Azime Karakoç Kumsar¹, Feride Taşkın Yılmaz², Selma Sabancıoğulları²

¹*Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul*

²*Cumhuriyet Üniversitesi, Şişehri Sağlık Yüksekokulu, Sivas*

Amaç: Kronik hastalığı bulunan bireylerde yeme davranışları bozulabilmektedir. Ek olarak bu bireylerde beden ağırlığının yanlış algılanması, sağlıklı tutum ve davranışların benimsenmesini engellemekte ve psikososyal sorunları ortaya çıkarmaktadır. Araştırma, kronik fiziksel hastalığa sahip bireylerde beden ağırlığı algısının benlik saygisına ve yeme tutumuna etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı olarak gerçekleştirilen çalışmaya, Ocak – 28 Nisan 2017 tarihleri arasında bir devlet hastanesinin iç hastalıkları kliniklerinde kronik fiziksel hastalık nedeniyle yatarak tedavi gören ve yeterli bilişsel düzeye sahip 396 birey dahil edilmiştir. Veriler hasta tanılama formu, Stanley Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ve Yeme Tutum Testi kullanılarak elde edilmiştir. Etik kurul izni alındıktan sonra toplanan verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik, ortalama testi, kapa tutarlılık ölçümü, tek yönlü ANOVA ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Bulgular: Bireylerin %29.2'si diyabet, %24.5'i kalp yetmezliği, %19.6'si KOAH/astım hastalığına sahip olup, %48.7'si 65 yaş ve üzerinde, %51.5'i kadın ve %40.9'u ilköğretim mezundur. Bireylerin %34.3'ü obez olup %34.6'sı ikiden fazla kronik hastalığının bulunduğunu ve %50.5'i genel sağlığının orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Beden kitle indeksi (BKİ) sınıflamasına göre obez bireylerin sadece %19.1'inin kendini obez olarak algıladığı; fazla kilolu bireylerin de %67.9'unun kendi bedenini normal kilolu olarak gördüğü belirlenmiştir. Katılımcıların BKİ ile beden ağırlığı algısı karşılaştırıldığında aralarındaki tutarlılığın zayıf düzeyde uyumlu olduğu saptanmıştır ($K=0.29$, $p=0.000$). Bireylerin benlik saygısı puan ortalamasının orta düzeyde (55.25 ± 11.42) ($\min=0$, $\max=100$) olduğu ve %10.6'sında bozulmuş yeme davranışının bulunduğu belirlenmiştir. Katılımcıların gerçek beden yapısına göre benlik saygıları ile yeme tutumları karşılaştırıldığında anlamlı farklılık saptanmazken ($p=0.312$ ve $p=0.827$); beden ağırlığı algıları ile benlik saygısı arasında farklılık bulunduğu ($p=0.047$), kendini normal kilolu olarak algılayan bireylerin obez olarak algılayanlara göre benlik saygılarının daha yüksek olduğu; ancak beden ağırlığı algısının yeme tutumunu etkilemediği belirlenmiştir ($p=0.047$).

Sonuç: Kronik fiziksel hastalığa sahip bireylerin gerçek beden yapılarına ilişkin farkındalıklarının iyi düzeyde olmadığı, beden ağırlığı algılarının benlik saygılarını etkilediği, ancak yeme tutumlarını etkilemediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden ağırlığı, beden kitle indeksi, benlik saygısı, kronik hastalık, yeme tutumu.

S-107

SERVİS SORUMLU HEMŞİRELERİNİN KÜRESELLEŞMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ: KAMU ÜNİVERSİTESİ HASTANESİ ÖRNEĞİ

Nimet Ateş¹, Feride Eşkin Bacaksız², Burcu Alaçam², Öznur İspir², Gamze Tunçer Ünver², Arzu Kader Harmancı Seren²

¹*İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü, İstanbul*

²*İstanbul Üniversitesi, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, İstanbul*

Amaç: Küreselleşme olumlu ve olumsuz yönleri ile toplumsal yapıları, çevreyi, bilim ve teknolojiyi, eğitim ve sağlığı etkilemektedir. Sağlık alanında yapılan özelleştirme ve reformlar hem hizmet alanları hem de hizmet sunanları çeşitli açılardan etkilemektedir. Bu çalışmada, hemşirelik hizmetleri yönetiminin birim düzeyinde temsilcisi olan servis sorumlu hemşirelerinin, bireysel ve mesleki açıdan küreselleşmeyi algılayış

biçimleri ile sağlık ve hemşirelik bakımına olan yansımaları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Kalitatif tasarımıdaki bu araştırmanın örnekleme, İstanbul'daki bir kamu üniversitesi hastanesinde görev alan, en az on beş yıllık mesleki ve beş yıllık yöneticilik deneyimi olan lisans veya üzerinde eğitim almış servis sorumlu hemşirelerinden oluştu. Veriler Şubat-Mart 2017'de, belirlenen ölçütleri sağlayan toplam 18 sorumlu hemşire ile üç odak grup görüşmesi yapılarak toplandı. Görüşmede katılımcılara tanıtıcı bilgilerimi içeren yedi sorunun yanında araştırma amacına yönelik üç soru soruldu. Bu sorular katılımcıların küreselleşme kavramına yönelik genel düşüncelerini, küreselleşmenin sağlık sektörüne olan etkilerine yönelik düşüncelerini ve hemşirelik mesleğine olan etkilerine yönelik düşüncelerini içermektedir. Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için etik kurul onayı, kurum izni ve katılımcıların bilgilendirilmiş onamları alındı. Görüşme kayıtları bilgisayar ortamına aktarılarak içerik analizi yapıldı.

Bulgular: Servis sorumlu hemşirelerinin 14'ü lisans 4'ü lisansüstü eğitim almıştı ve yaşları 36-52 yaş arasında, mesleki deneyimleri 13-31 yıl arasında, yöneticilik deneyimleri ise 5-31 yıl arasında değişmekteydi. Sorumlu hemşirelerin yarısı cerrahi birimler (n=9; %50) diğer yarısı da dahili birimlerde görev yapmaktaydı.

Katılımcıların küreselleşme hakkındaki genel görüşlerinden "sınırların olmaması-tek devletleşme", "iletişim teknolojileri" ve "küresel güç devletleri" gibi temalar, sağlık sektörüne yönelik görüşlerinden "özelleştirme", "özel sektör yatırımları", "sağlık teknolojileri", "sağlık turizmi", "sağlık insan gücünün yapısı ve eğitimi" gibi temalar, son olarak da hemşirelik mesleğine yönelik olarak "hemşirelik eğitimi", "hemşirelik uygulaması", "hemşirelik araştırmaları" ve "hemşirelik yönetimi" gibi temalarda görüş bildirdikleri belirlendi.

Sorumlu hemşirelerin "küreselleşme" kavramını genel anlamda olumlu düşündükleri ancak sağlık sektörüne ve özellikle hemşirelik mesleğine olan etkileri konusunda daha olumsuz değerlendirdikleri belirlendi. Servis sorumlu hemşireleri özellikle hasta bakımı ve hemşire insan gücünü etkileyen durumlarda küreselleşmenin hem olumlu hem de olumsuz yönlerinden bahsederken, Türkiye'deki özelleştirme uygulamaları ve özel sektör hakkında olumsuz görüş bildirdikleri saptandı.

Sonuç: Araştırma sonuçlarına göre servis sorumlu hemşirelerinin küreselleşme ve sağlık sektörüne etkileri konusunda kimi zaman olumlu kimi zaman da olumsuz olsa da geçmiş deneyimleri ve geleceğe yönelik öngörüleridir. Ancak ortak kanı, mümkün olduğunca olumlu yönlere faydalanan olumsuz etkileri en aza indirmek için hem kurumsal ulusal düzeyde stratejiler belirlenmesinin önemli olduğudur.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik bakımı, kamu sektörü, özelleştirme, yönetici hemşireler

S-108

KADINLARDA MEME KANSERİ RİSK DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ (EŞEN ASM ÖRNEKLEMİ)

Cemil Yavuz, Yıldız Türkmen

Muğla Sıktı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Giriş ve Amaç: Meme Kanseri, dünyada kadınlarda ilk sırada yer almaktadır. Dünyada her 3 dakikada bir kadına meme kanseri tanısı konmaktadır.(1-2) Meme kanseri insidansı dünyada 38-40/100.000 dir. Türkiye'de meme kanseri sıklığı son 20 yılda 2 katına yakın artmıştır. (24/100.000 / 1993, ve 50/100.000 / 2010(3.) Gelişmiş ülkeler meme kanserini en erken evrede tanılamakta ve bu nedenle gelişmekte olan ülkelerden daha iyi tedavi etmektedir. Erken tanı tedavide önemli unsurdur. Dolayısıyla toplumu bilinçlendirmek, riskli grupları belirlemek ve erkenden tanı merkezlerine yönlendirmek mücadelenin en önemli aşığıdır. Bu hususlarda en etkili sağlık personeli hemşiredir. Bu çalışma Muğla İlinin Fethiye İlçesine bağlı olan Eşen köyündeki kadınlarda meme kanseri risk düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ve analitik tiptedir. Eşen Sağlık Ocağına bağlı 15 yaş ve üzeri kadın nüfusu 3142'dir. Evren bilindiğinde örneklem alma formülü ile belirlenen 180 kadın örnekleme alınmıştır. Veriler 17.12.2010 - 19.12.2010 tarihleri arasında, araştırmacılar tarafından Amerikan Kanseri Birliği tarafından geliştirilen, Türkiye'de Sağlık Bakanlığı'nın kabul ettiği ve kullanımını önerdiği "Meme Kanseri Risk

Değerlendirme Formu(MKRDF)" kullanılarak toplanmıştır. Form 22 sorudan ve 6 bölümden oluşmaktadır. 200 ve altı düşük risk, 2001-300 orta risk, 301-400 yüksek, 400 üzeri çok yüksek risk olarak değerlendirilmektedir. Veriler SPSS programında, Independent Sample T, One Way Anova, Kruskal Wallis, Mann Whitney U testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Kadınların çoğunluğunun (%78.3) Kendi Kendine M.M. yapmadığı ve Klinik M.M. olmadığı (%89.4) tespit edilmiştir. Kadınların %96,7'sinin aile üyelerinde, %99,4'ünün kendinde meme kanseri öyküsü yoktur. Kadınların %74,4'ü ilk doğumunu 30 yaşından önce yaptığı, %63,3'ünün ilk adet yaşı 12-14 yaşları arasında olduğu ve %53,9'unun orta beden yapısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Kadınların MKRD Formundan aldıkları puanlar incelendiğinde; araştırmaya katılanların %93,3'ü 0-200 puan aralığında olup düşük risk grubuna dahil olduğu tespit edilmiştir. Ölçek puanı daha önce uzman bir doktor tarafından muayene olanlarda anlamlı olarak daha yüksekken, medeni durum, eğitim durumu, sigara içme durumu, çalışma durumu ve KKMM yapma durumları arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Tartışma ve Sonuç: Araştırma kapsamına alınan kadınların %0,6 (n=1)'inin yüksek, %6,1'inin orta meme kanseri riskine sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: adın, meme kanseri, risk düzeyi

S-109

PSİKİYATRİ HEMŞİRELERİNİN PSİKİYATRİ HASTALARININ FİZİKSEL SAĞLIK BAKIMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: NİTELİKSEL ÇALIŞMA

Sevecen Çelik İnce, Neslihan Partlak Günüşen, Özgü Serçe

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

Problem tanımı ve Amaç: Kronik ruhsal hastalığı olan bireylerin fiziksel hastalıklardan kaynaklı mortalite ve morbitideleri genel popülasyona oranla önemli derecede daha yüksektir. Bu, ruhsal hastalığı olan bireylerin genel popülasyona göre daha az sağlık bakımından yararlandığını göstermektedir. Psikiyatri hemşireleri hastalarda yaygın olarak görülen fiziksel problemlerine yönelik bakım sağlama ve sağlıklı yaşam biçimine teşvik etmede önemli role sahiptir. Bu çalışmanın amacı psikiyatri hemşirelerinin psikiyatrik hastalığa sahip olan bireylerin fiziksel sağlık bakımlarına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır.

Gereç-Yöntem: Araştırma tanımlayıcı kalitatif tiptedir. Araştırma Ocak-Nisan 2017 tarihinde, İzmir İl'inde bulunan iki Üniversitesi Hastanesi'nde yürütülmüştür. Amaçlı örnekleme ile seçilen 12 psikiyatri hemşiresi örnekleme oluşturmuştur. Hemşirelerin sosyodemografik verileri tanıtıcı bilgi formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme verileri yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile derinlemesine görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Görüşmede ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşme dökümlerinin değerlendirilmesinde içerik analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 41.08±5.69'tur. Hemşirelerin tümü kadındır ve 8'i lisans mezunudur. Hemşirelerin psikiyatri hemşiresi olarak çalışma yılları 1-24 arasında değişmektedir. Araştırmanın sonucunda üç ana tema ortaya çıkmıştır. *Fiziksel Sağlık Bakım Engelleri* teması altında, hasta, hastalık ve tedavi ile ilişkili engeller, hasta yakınları ile ilişkili engeller, sağlık profesyonelleri ile ilişkili engeller ve sağlık sistemi ile ilişkili engeller belirlenmiştir. *Zorluklara Karşı Hemşireler* temasında, sık görülen fiziksel sağlık problemleri, hemşirelik uygulamaları ve motive ediciler yer almıştır. *Daha iyi Fiziksel Sağlık Bakımı için Gereksinimler* temasında ise fiziksel aktivite için daha iyi bir klinik ortam, yapılandırılmış eğitimler, aile desteğini sağlama gibi hemşirelerin fiziksel sağlık bakımı için önerileri belirlenmiştir.

Sonuç: Psikiyatri hemşireleri psikiyatrik hastalığı olan bireylere verilen fiziksel sağlık bakımının yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Fiziksel sağlığa yönelik bakım vermede birçok engel tanımlanmıştır. Bu bağlamda psikiyatri hemşirelerinin fiziksel sağlık bakımı hizmeti sunmalarına ilişkin bilgi ve becerilerinin artırılması, daha iyi bir fiziksel sağlık bakımı için hemşirelerin desteklenmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: fiziksel sağlık, kronik ruhsal hastalık, psikiyatri hemşireliği.

S-110

ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN KANITA DAYALI HEMŞİRELİKLE İLGİLİ TUTUMLARI

Özcan Aygün¹, Remziye Kertiççi²¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Muğla/Fethiye²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Lisans Öğrencisi, Muğla/Fethiye

Problem tanımı ve Amaç: Kanıta dayalı hemşirelik (KDH), kaynakların elde edilebildiği bakım ortamlarında, hemşirelerin klinik uzmanlıklarını, hasta tercihlerini ve eldeki en iyi kanıtları kullanarak karar almaları sürecidir. KDH, son 20 yılda sağlık sisteminin ana politikalarından birisi olmuş ve birçok ülkede kararların kanıta dayalı olması benimsenmiş, kanıta dayalı uygulama rehberleri geliştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı Fethiye’de bulunan hastanelerde çalışan hemşirelerin KDH tutumlarının incelenmesidir.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın evrenini Fethiye’deki özel ve kamu tüm hastanelerde çalışan tüm hemşireler oluşturmuştur. Çalışmaya başlamadan önce etik kurum ve kurum izinleri ilgili yerlerden alınmıştır. Çalışma verileri sosyo-demografik özelliklere ilişkin tanıtıcı bilgi formu, ve Türk kültürüne Ayhan, Kocaman ve Bektaş (2015) tarafından uyarlanan Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ) kullanılarak toplanmıştır. KDHYTÖ on beş maddeden oluşmaktadır. Maddelerin sekizi olumlu (1, 2, 5, 7, 9, 11, 13 ve 14. maddeler) yedisi olumsuz (3, 4, 6, 8, 10, 12 ve 15. maddeler) ifade içermekte; olumsuz maddeler ters çevrilerek kodlanmaktadır. Beşli Likert tipine (1=hiç katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=biraz katılmıyorum, 4=katılıyorum, 5=tamamen katılıyorum) göre hazırlanan ölçekten en düşük 15, en yüksek 75 puan alınmaktadır. Ölçeğin kesme noktası yoktur, ölçekten yüksek puan alınması kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumun olumlu olduğunu göstermektedir. Veri toplama formları çalışmaya katılmayı kabul eden hemşirelere 15-31 Ağustos 2017 arasında uygulanmıştır. Çalışmada, sayı ve yüzdelik dilimler, bağımsız değişkenlerle ölçek puanları arası çapraz karşılaştırma yapılırken ikili değişkenlerde bağımsız değişken t testi, Mann Whitney U testi, üç ve daha fazla olan gruplardaki değişkenlerin ölçek puanlarıyla karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Tüm istatistiksel değerlendirmelerde p<.05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %56.9’u özel hastanelerde ve %59.4’ü servislerde çalışmakta, %89.1’i kadın, %38.’i lisans mezunu ve %33.7’si yabancı dil bilmektedir. Sadece %12.9’u bir mesleki derneğe üyedir, %60.9’u yurtdışında çalışmayı, %33.2’si araştırma yapma istediğini ve %35’i de mesleği ile ilgili yayınları takip ettiğini belirtmektedir. Katılımcıların KDHYTÖ puan ortalaması 56.27’dir. Katılımcı hemşirelerin cinsiyet, yaş, çalıştıkları hastane, kurumlarında çalışma süreleri, hemşireliği isteyerek seçme durumları, hemşireliği tercih nedenleri, mezun oldukları lise, yurtdışında çalışma istekleri, yabancı dil bilme durumları, mesleki dernek üyelikleri, araştırma yapma istekleri ve mesleki yayınları takip etme durumları ile KDHYTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>.05). Ancak, serviste çalışan hemşirelerin KDHYTÖ puan ortalamalarının özellikle birimlerde çalışanlara, eğitim durumu ön lisans ve lisans düzeyinde olanların lise mezunlarına, büyükşehir ve il merkezinde yaşamının çoğunu geçirenlerin ilçeler ve kırsal kesimdekilere, mesleğinden memnun olanların olmayanlara göre daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı (p<.05).

Sonuç: Katılımcıların kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu saptandı. Eğitim durumu, çalışılan birim, yaşanan yer, mesleğe bakışın bu tutumda etkili olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Kanıta Dayalı Araştırma, Kanıta Dayalı Hemşirelik, Tutum.

S-111

İNFERİLİTENİN GEBELİKTEKİ VÜCUT ALGISINA ETKİSİ: KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA

Yeşim Aksoy Derya¹, Sermin Timur Taşhan², Tuba Uçar¹¹İnönü Üniversitesi, Ebelik Bölümü, Malatya²İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Malatya

Amaç: Bu araştırma infertilitenin gebelikteki vücut algısına etkisini belirlemek amacıyla yürütülmüştür.

Materyal ve Method: Karşılaştırmalı tanımlayıcı olarak yürütülen araştırma Mart 2016 -Şubat 2017 tarihleri arasında Türkiye’nin doğusunda bulunan Malatya ilindeki özel bir tüp bebek merkezi ile bir üniversite hastanesinin gebe polikliniğinde yürütülmüştür. Araştırma IVF Grubu 214, Kontrol Grubu (Spontan Gebelik Yaşayan) 214, toplam 428 gebe ile yürütülmüştür. Veriler “Kişisel Bilgi Formu” ve “Vücut Algı Ölçeği (VAÖ)” kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde; ortalama, standart sapma, yüzdelik dağılım, cronbach alfa, chi-square ve student t-testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada yaş, gebelik öncesi BMI, gebelik haftası ve gebelikte kazanılan kilo ortalamaları açısından IVF ve kontrol grubu arasında farklılık olmadığı (p>0.05) buna karşın ortalama evlilik süresinin IVF grubunda kontrol grubuna oranla istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır (p<0.05). Araştırmada IVF grubundaki kadınların vücut algı ölçeği puan ortalamaları 144.44±27.21 iken, kontrol grubundaki kadınlarda bu oran 139.11±23.80’dir (p<0.05). Ayrıca, daha önce infertiliteyi deneyimleyen kadınların deneyimleyenlere göre karın bölgesinde büyüme, kilo alımı ve ciltteki değişimlere daha olumlu baktığı saptanmıştır. Bu değişimlere yönelik önlem alma girişimleri IVF sonrası gebe kalan kadınlarda anlamlı düzeyde daha düşük saptanmıştır.

Sonuç: Araştırmada, IVF sonrası gebe kalan kadınlarda vücut algı düzeyinin spontan olarak gebe kalan kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ve infertilitenin gebelikteki vücut algısını pozitif yönde etkilediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gebelikte Vücut Algısı, IVF sonrası gebelik, vücut algısı, infertilite

S-112

HEMŞİRELERİN MESLEKİ İMAJ VE KARIYER GELECEĞİ ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Pınar Doğan¹, Volkan Kızılay², Sonay Göktaş³¹Istanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul²Ümraniye Eğitim Araştırma Hastanesi, İstanbul³Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul

Amaç: Hemşirelerin; mesleğe ilişkin algılarındaki değişimin, hemşireliğin rollerine ve kendi mesleki geleceklerine yönelik bakış açılarını nasıl etkilediğinin bilinmesi önemlidir. Bu nedenle araştırmamızda, hemşirelerin mesleki imaj algılarını ile kariyer geleceği algılarının belirlenmesi ve arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Araştırmanın örneklemini, Mart-Haziran 2016 tarihlerinde bir kamu hastanesinde çalışan hemşirelerle yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak, yapılandırılmış bilgi formu, Dost tarafından geliştirilen “Hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği” ve Rottinghaus, Day ve Borgen tarafından, bireylerin olumlu kariyer planlama tutumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş ve Kalafat tarafından Türkçe geçerlilik güvenilirliği yapılmış “Kariyer geleceği algısı ölçeği(KARGEL)” kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS paket programında yapılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 29,58±5,86 olup, %71,6’sı kadın, %53,2’si evli, %58,7’si yükseköğretim mezunuydu. Hemşirelerin mesleki deneyim ortalaması 8,01±6,41 iken %55,2’si servislerde çalışmakta ve %93’ü bölümünü isteyerek seçmişti. %62,7’si klinikteki hemşire sayısının yetersiz olduğunu düşünürken, %70,1’i gece/gündüz vardiyasında çalışmakta, %44,3’ü mesleğinden memnun ve %30,8’i mesleğini değiştirmek istiyordu. Katılımcıların mesleki imaj ölçeğinden

aldıkları toplam ortalama puanı 111,85±7,99'dı. Kariyer geleceği ölçeğinden aldıkları toplam ortalama puanları 81,05±12,37 olarak belirlendi. Kariyer geleceği ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde, Kariyer Uyumluluğu ortalaması 37,52±7,12, Kariyer iyimserliği ortalaması 34,52±5,34, İş piyasasına ilişkin algılanan bilgi ortalaması 9,00±2,41 olarak belirlenmiştir. Hemşirelikte mesleki imaj ölçeği toplam ortalama puanları ile kariyer geleceği ölçeğinin toplam ortalama puanları arasında zayıf bir ilişki bulunmuştur.

Sonuç: Araştırma sonuçlarına göre hemşirelerin mesleki imaj ve kariyer geleceği algılarının orta düzeyde olduğu belirlenirken bu algıları arasında zayıf bir ilişki bulunmuştur. Büyük örneklem grubuyla yapılacak çalışmalarla araştırmanın tekrarlanması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, mesleki imaj, kariyer geleceği

S-113

SAĞLIKLI BESLENME TABAĞIM PROGRAMI'NIN ADÖLESANLARIN BESİN SEÇİMLERİNE ETKİSİ

Zehra Tuncer, Zehra Metin, Gamze Dalmış, Ayşe Ergün, Fatma Nevin Şişman
Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fak. Hemşirelik Böl.

Amaç: Bu çalışma Sağlıklı Beslenme Tabağı (SBT) programı'nın adölesanların besin seçimlerine etkisini belirlemek amacıyla ön test- son test kontrol grublu deneysel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir.

Gereç-Yöntem: Çalışma Eylül 2016- Mayıs 2017 tarihleri arasında İstanbul'da kura yöntemiyle seçilen üç ilköğretim okulunun 5. sınıflarında yürütülmüştür. Araştırmanın örneklem sayısı web tabanlı DSS Researcher programında yapılan power analiz sonucunda belirlenmiştir. Bunun için Meydanlıoğlu'nun (2013) çalışmasındaki çocuklarda beslenme davranış puanı 5,35±5,43 temel alınarak ve 3 puanlık değişim beklenerek 0.01 alfa (tip I hata olasılığı), 0.99 beta (tip II hata olasılığı) düzeylerinde örneklem sayısı 82 olarak belirlenmiştir. Sınıflar rastgele olarak deney ve kontrol grubuna ayrılmıştır. Okullarda üç girişim (n=99) ve üç kontrol (n=73) sınıfı seçilmiş olup toplam 172 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır.

Girişim grubundaki öğrencilere Sağlıklı Beslenme Tabağı (SBT) Programı uygulanmıştır. Eğitim programının içeriği Amerika Birleşik Devletlerinde uygulanan My Plate projesi temel alınarak hazırlanmış olup Meydanlıoğlu ve Ergün'ün sosyal bilişsel öğrenme kuramına göre hazırladığı eğitim programı ile entegre edilmiştir (Meydanlıoğlu & Ergün, 2016). Uygulama öncesinde Türkçe program uzman görüşüne sunulmuştur. Program kapsamında düz anlatım, sunum, soru cevap, tartışma, poster, afiş, yarışma, ödüllendirme yöntemleri kullanılmıştır.

Veriler çocuklara ait Tanıtıcı Soru Formu, Besin Seçimi Soru Formu, Beslenme Davranışları Ölçeği (BDÖ) ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği (SYBDÖ) Beslenme alt boyutu ile program öncesinde (öntest) ve program sonunda (sontest) olmak üzere 2 kere toplanmıştır. Sontest alındıktan sonra kontrol grubuna 40 dakikalık eğitim verilmiştir. Verilerin analizinde ki-kare, Mann Whitney U ve Wilcoxon testi kullanılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce, etik kurul izni, kurum izni, öğrenci ve velilerden yazılı onam alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 10.68±0.61 olduğu, %55.2'sinin erkek, %31.9'unun annesinin orta okul mezunu olduğu belirlenmiştir. Ön testte öğrencilerin cinsiyet, anne çalışma durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı, aile yapısı, ekonomik durum, hastalık durumu, evde sebze ve meyve bulunma durumu yönünden girişim ve kontrol grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05).

Sontestte girişim ve kontrol grubundaki öğrencilerin BDÖ, SYBDÖ beslenme alt boyutu ve Sağlık Bilgisine Yönelik Besin Seçimi Soru Formu son test ortanca puanları ve su tüketim düzeyleri arasında girişim grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05).

Girişim grubunun sağlıklı besin seçimi değerlendirildiğinde SBT öncesi hazır meyveli yoğurt yerine ev yapımı meyveli yoğurt seçenler %51,8 iken son testte bu oran %65,1'e yükselmiştir (p<0.05). Ön testte haşlama, fırınlama, ızgara yerine kızartma seçenler %41,0 iken son testte bu oran %20,5'e düşmüştür (p<0.05). Ön testte zeytinyağı yerine margarin seçenler %42,2 iken son testte bu oran %16,9'a düşmüştür (p<0.05).

Girişim grubunun sağlıklı besin seçimi konusundaki bilgisi değerlendirildiğinde ön-testte zeytinyağının margarinden daha sağlıklı olduğunu düşünenler %69,9 iken son testte bu oran %81,9'a, yağurtlu makarnanın ketçaplı mayonezli makarnadan daha sağlıklı olduğunu düşünenlerin oranı %85,5'den %96,4'e ve doğal tereyağının margarinden daha sağlıklı olduğunu düşünenlerin oranı %74,7'den %85,4'e yükselmiştir (p<0.05).

Sonuç: Sonuç olarak Sağlıklı Beslenme Tabağı programının öğrencilerin sağlıklı besin seçimine olumlu etkisi olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, beslenme eğitimi, besin seçimi

S-114

KADINLARIN PREKONSEPSİYONEL DÖNEMDEKİ SAĞLIK RİSKLERİ VE SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ

Meral Karataş¹, Zehra Gölbaşı²

¹Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Sivas

²Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

Problem Tanımı ve Amaç: Ülkemizde prekonsepsiyonel hizmetler yaygın olmadığı için, gebelik öncesi dönemde çocuk sahibi olmak isteyen çiftlerin sağlık durumunu üremeyi etkileme boyutuyla değerlendiren çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Oysa gebelik öncesi dönemde çiftlerin gebelik sürecini olumsuz etkileyebilecek sağlık riskleri açısından değerlendirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması anne ve çocuk sağlığının yanı sıra, aile ve toplum sağlığı açısından da önemlidir. Bu nedenle çalışma; çocuk sahibi olmak amacı ile Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi'ne ilk kez başvuran kadınların prekonsepsiyonel dönemdeki sağlık riskleri ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlı türde olan araştırmanın evrenini çocuk sahibi olmak istediği için Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezi'ne başvuran kadınlar oluşturmuştur. Power analiz ile örnekleme 250 kadın alınması gerektiği belirlenmiştir ($\alpha=0,05$, $\beta=0,10$ ($1-\beta$) = 0,90, testin gücü $p=0,978$). Araştırmada veriler; Bireysel Özellikler Formu, Prekonsepsiyonel Risk Değerlendirme Formu ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II (SYBDÖ-II) ile toplanmıştır. Veri toplama formları araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmış olup, laboratuvar sonuçları hasta dosyasından alınmıştır. Veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiş, sayımla elde edilen veriler frekans dağılımı olarak (prekonsepsiyonel riskler, çalışma durumu vb.) ölçümle elde edilen veriler (SYBDÖ-II puanı, yaş vb.) ortalama ve standart sapma olarak gösterilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde ki-kare ve bağımsız gruplarda iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışma sonuçlarına göre kadınların; %42.8'inin düşük gelir düzeyinde ve %18.4'ünün 35 yaş ve üzerinde olması nedeniyle sosyodemografik açıdan risk taşıdığı, %82.4'ünün ailesinde genetik geçişli hastalıklı birey olması (diyabet, hipertansiyon vb.), %14.0'ında ise konjenital anomalisi olan birey olması nedeni ile aile öyküsüne ilişkin risk taşıdığı, %81.2'sinin ev ortamında kimyasal maddeye maruz kalması ve %38.4'ünün aile içi şiddet öyküsünün olması nedeniyle ev ortamı ve aile ilişkilerine yönelik risk faktörü taşıdığı bulunmuştur. Kadınların %42.8'inin BKİ'nin 25 ve üzerinde olduğu, %88.4'ünün düzenli egzersiz yapmadığı, %53.2'sinin ise pasif sigara dumanına maruz kaldığı, %69.2'sinin ağır ve diş sağlığı sorununun olduğu, %62.0'sinin folik asit kullanmama/ folik asit kullanımına ilişkin bilgilerinin olmadığı ve %58.4'ünün ise çiğ et yediği ya da çiğ ete temas etmesi nedeniyle mevcut sağlık durumu ve sağlık davranışlarına ilişkin risk faktörü taşıdığı bulunmuştur. Kadınların %33.2'sinde enfeksiyonu gösteren idrar kültürü sonucunun olması ve %16.9'unda anemi olması nedeni ile de laboratuvar bulgularına göre risk faktörü taşıdıkları saptanmıştır. Araştırmaya katılan kadınların SYBDÖ-II puan ortalamasının 128.16±19.18 olduğu, eğitim ve gelir düzeyi düşük olan, çalışmayan, yetersiz sosyal desteği ve aile içi şiddet öyküsü olan kadınların SYBDÖ-II puan ortalamasının anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur (p<0.05).

Sonuç: Sonuç olarak çocuk sahibi olmayı düşünen kadınların birçoğu prekonsepsiyonel dönemde gebelik, doğum ve doğum sonu süreci olumsuz etkileyebilecek birçok risk faktörüne sahiptir. Hem anne hem de bebek mortalite ve morbidite oranlarının düşürülmesi için risk faktörlerinin prekonsepsiyonel dönemde belirlenmesi, ortadan kaldırılması ya da kontrol altında tutulması önemlidir. Bu nedenle ülkemizde prekonsepsiyonel bakımın sağlık politikaları kapsamına dahil edilerek ülke genelinde yaygınlaştırılması, prekonsepsiyonel bakımın standartlarının oluşturularak bu hizmeti verecek kurum ve kişilerin belirlenmesi ve prekonsepsiyonel bakım ve danışmanlık merkezlerinin açılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Prekonsepsiyonel bakım, prekonsepsiyonel sağlık riskleri, sağlıklı yaşam biçimi davranışları, gebelik.

S-115

HEMŞİRELİK BAKIM UYGULAMALARINDA TEKNOLOJİNİN KULLANILMASI İLE İLGİLİ HEMŞİRELERİN GÖRÜŞLERİ

Yeter Durgun Ozan, Mesude Duman

Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu

Giriş ve Amaç: Hemşirelik alanında teknoloji kullanımı sorunu henüz çözülmemiş, hala hemşireler için teknoloji kullanımının olumlu ya da olumsuz etkileri yeterince tanımlanmamıştır. Amaç, hemşirelik bakım uygulamalarında teknolojinin kullanılması ile ilgili hemşirelerin görüşlerini belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte kesitsel bir çalışmadır. Nisan-Haziran 2017 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinde çalışan 408 hemşire ile yapılmıştır. Literatür doğrultusunda hazırlanmış "Sosyo demografik form" ve "Hemşirelik bakım uygulamalarında teknolojinin kullanılması ile ilgili hemşirelerin görüş formu" kullanılmıştır. Formun iç geçerliliği için alanında uzman 3 hemşire hoca tarafından değerlendirilmiş, daha sonra 30 hemşire ile bir pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamada toplanan veriler çalışmaya dahil edilmemiştir. Veriler sayı, yüzde ve ortalama ile değerlendirilmiştir. Araştırma için, etik kurul, kurum izni ve hemşirelerden yazılı onam alınmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin %48,0'i 25-35 yaş grubunda, %64,5'i kadın, %72,5'i üniversite ve üzeri mezunu ve %56,6'sı klinik hemşiresi olarak çalışmaktadır. Hemşirelerin %48'i bakım uygulamalarında teknolojinin kullanılmasının zaman kaybını, %45,6'sı insan gücü kaybını önlediğini, %45,1'i hemşirelik bakımının kalitesinin iyileşmesini, %52,5'i hemşirelik bakımının kayıt altına alınmasını sağladığını, %44,6'sı hemşirelik bakım ve uygulamalarını ve %43,6'sı değerlendirilmesini kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Hemşirelerin %42,4'ü teknolojinin kullanılmasının bakımının hastaya özgü olmasını sağladığına, %34,1'i öğrenilmesi güç ve zaman alıcı teknik cihazların kullanımını içerdiğine kısmen katıldığını belirtmişlerdir. Hemşirelerin %31,4'ü ise bakım uygulamalarında teknolojinin kullanılmasının hemşirelik bakım ve uygulamalarının mekanikleşmesine, %54,2'si hasta ve hemşire iletişiminin kesilmesine, %54,9'u hasta ve hemşire etkileşiminin kesilmesine, %55,7'si hemşirelik bakım ve uygulamalarının humaniter (insancıl) olmayan uygulamalar olmasına neden olduğuna katılmadığını belirtmişlerdir.

Tartışma ve Sonuç: Hemşirelerin çoğu bakım uygulamalarında teknoloji kullanımının bakım uygulamalarında kolaylıklar sağladığı, hasta-hemşire iletişimi ve etkileşimini etkilemediğini yönünde görüş bildirmiştir. Ancak teknoloji kullanımının güç olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Bakım, Hemşirelik,

S-116

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK ALGISI İLE SAĞLIĞI GELİŞTİRME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Türkan Karaca, Sinan Aslan

Adıyaman Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Adıyaman

Giriş ve Amaç: Hemşirelik öğrencilerinin ileride yetkin birer hemşire olabilmeleri için öncelikle kendilerinin sağlık algılarının farkına varmaları ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarına sahip olmaları gerekir. Hemşirelik öğrencilerinin sağlık algısı ile sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının arasındaki ilişkinin belirlenmesi, mevcut durumun değerlendirilmesine ve bu alandaki gereksinimlerin tanımlanmasına olanak sağlayacaktır. Araştırma, ileride yetkin birer hemşire adayı olan hemşirelik öğrencilerinin sağlık algısı ile sağlıklı yaşam biçimi davranışları arasındaki ilişkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini 2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılında Adıyaman Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde hemşirelik temel meslek derslerine kayıtlı 363 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veriler tanıtıcı özellikler formu, Sağlık Durumunu Algılama Ölçeği ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II kullanılarak toplanmıştır. Araştırmacı tarafından bilgilendirildikten sonra kendi isteği ile araştırmaya katılmayı kabul eden ve veri toplama araçlarını tam olarak dolduran 293 öğrenci araştırma kapsamına dahil edilmiştir. İki bağımsız grubun istatistiksel analizinde parametrik test varsayımları sağlanmadığından Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. İki'den fazla bağımsız grubun istatistiksel analizinde parametrik test varsayımları sağlanmadığından Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışları puan ortalamaları 136.12 ± 19.16 'dır. SYBD ölçeği ile sağlık durumunu algılama arasındaki ilişki incelendiğinde; sağlık durumunu 'çok iyi' olarak algılayan öğrencilerin SYDB ölçeği puan ortalaması 148.50 ± 11.2 , sağlık durumunu 'çok kötü' olarak algılayan öğrencilerin SYDB ölçeği puan ortalaması 105.15 ± 20.2 bulunmuştur. Öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışı ile sağlık arasındaki ilişki incelendiğinde, sağlıklı yaşam biçimi ile sağlık algısı arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Araştırmada hemşirelik öğrencilerinin puan ortalamalarının ölçeğin orta düzeyinin üstünde olduğu görülmektedir. Sağlığın geliştirilmesinde, sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını etkileyen faktörlerden birisi olan olumlu sağlık davranışlarının hemşirelere kazandırılması için hemşirelik eğitiminde temel hemşirelik derslerinin bu davranışları kazandırmaya ağırlık verecek şekilde düzenlenmesi büyük öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları, Sağlık Algısı, Sağlık Davranışı, Öğrenci Hemşire

S-117

TİP 2 DİYABETLİ HASTALARIN HASTALIĞI KABULLENME VE ÖZ-BAKIM DURUMLARININ BELİRLENMESİ

Abdullah Gerçek¹, Papatya Karakurt²

¹*Muş Alparslan Üniversitesi, Sağlık Yüksek Okulu, Hemşirelik Bölümü.*

²*Erzincan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı*

Giriş ve Amaç: Diyabet, dünya çapında büyüyen ciddi bir sağlık sorunu olup, yaşam kalitesini önemli ölçüde etkileyen kronik ve ilerleyici bir hastalıktır. Bu araştırma tip 2 diyabetli hastaların hastalığı kabullenme ve öz-bakım durumlarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, Eylül 2016 ve Ocak 2017 tarihleri arasında Muş Devlet Hastanesinde yatarak tedavi gören tip 2 diyabetli hastalar oluşturdu. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup araştırmaya katılmaya gönüllü olan, iletişime açık 201 tip 2 diyabet hastası alındı. Araştırmanın verileri tanıtıcı özellikler formu, Hastalığı Kabul Ölçeği ve Diyabet Öz-Bakım Ölçeği kullanılarak toplandı. Verilerin

analizinde sayı, yüzde, ortalama, Varyans analizi, Kruskal Wallis, Mann Whitney-U, Bağımsız gruplarda t testi ve korelasyon analizi kullanıldı.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan tip 2 diyabetli hastaların, hastalığı kabul ölçeği puan ortalaması 19.52 ± 7.47 , Diyabet Öz-Bakım Ölçeği puan ortalaması ise 80.32 ± 12.46 olup kabulün ve öz-bakımın düşük olduğu bulundu. Hastaların cinsiyet, eğitim, çalışma durumu, gelir durumu algısı, hastalık süresi, diyabet nedeniyle daha önce hastanede yatma ve başka kronik hastalık durumuna göre hastalığı kabul puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlendi. Tip 2 diyabetli hastaların medeni durum ve eğitim durumunun diyabet öz-bakım puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı. Hastaların hastalığı kabul ile diyabet öz-bakım ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı.

Tartışma ve Sonuç: Tip 2 diyabetli hastaların hastalığı kabul ve öz-bakım durumlarının düşük olduğu, hastalığı kabulün öz-bakımı etkilemediği belirlendi. Hastaların hastalığı kabullenme düzeyini artırmak ve öz-bakımlarını geliştirmek için hastalık ve süreci hakkında bilgilendirilmenin yapılması, hastaların yaşam kalitelerinin yükselmesine yönelik programların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 diyabet, hastalığı kabullenme, öz-bakım, hemşirelik

S-118

HEMŞİRELERİN HASTA GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ ALGISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Selin Deniz

Altınbaş Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Bölümü

Giriş ve Amaç: Sağlık hizmetleri geliştikçe ve hastalar haklarını kavradıkça sağlık hizmeti sunumunda çeşitlilik ve kalite unsuru açısından hasta güvenliği ögesi ön plana çıkmıştır. Hasta güvenliği, tüm sağlık ekip üyelerinde olduğu gibi temel hemşirelik bakımının da unsurlarından olup; sağlıklı bakım ortamı da dahil olmak üzere çevre güvenliği ve risk yönetimi alanlarında geniş kapsamlı önlemler alınması, hasta güvenliği üzerinde odaklanmış bilimsel bilgi ile bunun gelişmesine destek sağlayacak altyapının bir bütün halinde ele alınması gerektiğine inanılmaktadır. Araştırma, hemşirelerin hasta güvenliği kültürü algılarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Yöntem: Araştırma, İstanbul ilinde yer alan üç özel hastanede çalışan 380 hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada “Sosyodemografik Form” ve “Hasta Güvenliği Kültürü Hastane Anketi” kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, frekans, yüzde, aritmetik ortalama, Student t testi, tek yönlü Anova analizi, Tukey HSD ve Ki-kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin genel hasta güvenliği kültürü algısı puanının 48.91 ± 21.24 (orta düzey) olduğu tespit edilmiştir. Bu oran eğitim ve araştırma hastanelerinde 42.38 ± 17.32 , özel hastanelerde 61.53 ± 19.97 bulunarak aralarında istatistiksel olarak çok ileri düzeyde anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0,001$). Eğitim ve araştırma hastanelerindeki hemşirelerin %69'unun, özel hastanelerdeki hemşirelerin %72.5'inin hatalı olayları hiç rapor etmedikleri belirlenmiştir. Eğitim ve araştırma hastanelerinde çalışan hemşirelerin %48.7'si çalıştıkları birimlerin hasta güvenliği derecesini kabul edilebilir, özel hastanelerde çalışan hemşirelerin ise %50,5'i çok iyi olarak değerlendirmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Hemşireler hasta güvenliği konusunda sorumluluk almali ve kurumların öncelikli konusu hasta güvenliği kültürünü geliştirmek olmalıdır. Etkin bir hata bildirim sisteminin kurularak yöneticilerin hata bildirim konusunda yapıcı, destekleyici roller üstlenmesi, hemşirelere çalıştıkları birimlere göre hatalarla ilgili ve hasta güvenliği kültürünün oluşturulması, kalıcı olabilmesi için eğitimlerin düzenlenmesi önerilerinde bulunabilir.

Anahtar Kelimeler: hasta güvenliği, hasta güvenliği kültürü, hemşire

S-119

BİR GRUP ERİŞKİN TÜRK TOPLUMUNDA MEDYANIN SAĞLIK DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

Ayşe Nur Özden, Filiz Kayun, Gülcan Ağtaş, Hasibe Kadioğlu

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul

Giriş ve Amaç: Bu araştırma medyanın sağlık davranışları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma, Ocak- Şubat 2017 tarihleri arasında İstanbul Anadolu Yakasında bulunan 3 aile sağlığı merkezinde araştırmaya katılmaya gönüllü 300 erişkin bireylerle yapılmıştır. Örneklem seçimi yapılmamıştır. Veriler yüz yüze görüşülerek “Sosyo-demografik Anket Formu” ve “Medyanın Sağlık Davranışlarını Etkileme Anket Formu” ile toplanmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistikler ile değerlendirilmiştir. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulundan onay alınmış olup katılımcılardan da bilgilendirilmiş yazılı onam alınmıştır.

Bulgular: Katılanların yaş ortalaması 42.16 ± 15.84 , %63.3'ü kadın, %69'u evli ve %69.1'i lise ve üstü eğitim seviyesinde bulundu. Katılımcıların %40.7'si sigara, %18.7'si alkol kullanmaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin takip ettikleri medya araçlarının %43.70'ini televizyon, %29.59'unu sosyal medya oluşturmaktadır. Medyadaki sağlık programlarını takip etme oranı %47.7'dir. Sağlıkla ilgili takip edilen medya araçlarının ise %91.78'ini televizyon %7.53'ünü internet oluşturmaktadır. Katılımcıların %52.7'si uzmanların medyadaki sağlıkla ilgili görüşlerine önem verip uygulamaktadır.

Katılımcılardan elde edilen verilere göre medya araçlarından etkilenecek değiştirilen olumlu davranışlar şu şekilde bulunmuştur: Katılımcıların %48.3'ü günlük su tüketimini artırmış, %48.3'ü ekmeğe azaltmış, %38'i egzersiz yapmaya başlamış, %34'ü günlük tükettiği tuz miktarını azaltmış, %34'ü ise organik yiyecekleri almaya özen göstermiştir.

Bu olumlu davranışlarla birlikte katılımcıların medya araçlarından etkilenecek geliştirdikleri olumsuz sağlık davranışları ise şöyle bulunmuştur: Katılımcıların %28.3'ü diyetisyen önerisi dışında zayıflama diyetlerini uygulamış, %28'i yumurta tüketimini artırmış, %26.7'si tereyağı tüketimini artırmış, %10'u reçetesiz ilaç kullanımına başlamış, %7.3'ü ise süt içmeyi bırakmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Araştırma verilerine göre katılımcıların büyük çoğunluğu medya araçlarından televizyonu takip etmekte ve bu televizyon programlarının yönlendirilmesi doğrultusunda sağlıkla ilgili davranış değişikliği göstermektedir. Medya olumlu sağlık davranışları kazandırmasının yanı sıra olumsuz sağlık davranışları edinilmesine de sebep olmaktadır. Medyanın toplum sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için toplumu yanlış yönlendirenlere karşı Sağlık Bakanlığı tarafından yaptırım uygulanması yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Medya, sağlık davranışı, erişkin sağlığı

S-120

HEMŞİRELERİN AKADEMİK-KLINİK İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: ESKİŞEHİR ÖRNEĞİ

Elif Gürsoy¹, Berrak Mızrak Şahin¹, Burçin Danacı², Semahat Arı³

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Eskişehir

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Sağlık İşleri Müdürü

³Eskişehir Devlet Hastanesi Bakım Hizmetleri Müdürü

Problem tanımı ve Amaç: Akademik-Klinik İşbirliği (AKİ) üniversite tabanlı hemşirelik okulları ile eğitim/araştırma-uygulama hastaneleri ve büyük sağlık merkezleri arasında yapılandırılmış işbirliğini işaret etmektedir. Hemşirelikte “Akademik-Klinik İşbirliği” hemşirelik eğitiminin güçlendirilmesi, bakımın iyileştirilmesi ve araştırma kapasitesinin artırılması açısından önemlidir. Çalışmamızda, Eskişehir'deki hemşirelerin akademik-klinik işbirliğine yönelik görüşleri incelenmiştir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan araştırma Haziran-Kasım 2015 tarihleri arasında Eskişehir'deki bir üniversite ve kamu hastanesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, üniversite hastanesinde 420 ve kamu hastanesinde 800 olmak üzere toplam 1220 hemşire oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden evrene ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışma, katılım için gönüllü olan, ulaşılabilen ve soru formunu eksiksiz olarak dolduran 721 (%58) kişi ile tamamlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, literatür taraması ve araştırmacıların deneyimleri doğrultusunda hazırlanmış soru formu kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında özellikle araştırmanın yapıldığı hastanelerde yönetici olarak çalışan ve araştırmada yer alan yönetici hemşireler aktif olarak görev almıştır.

Bulgular: Hemşirelerin %89'u akademik-klinik işbirliğinin gerekli olduğunu ifade etmiştir. Gerekli bulma nedenleri arasında ilk üç sırada; öğrenci eğitim kalitesinin artacağı (%75.2), akademik-klinik arasında iyi bir iletişim kurulmasını (%60.5) ve mesleki dil birliğinin oluşturulmasını (%58.9) sağlayacağı düşüncesi gelmektedir. Çalışmaya katılan hemşireler etkili bir AKİ kurulmasında ilk sırada "hastane hemşirelik hizmetleri müdürüne" (%73.2), ikinci sırada ise "hemşirelik okullarındaki öğretim elemanlarına" (%65.5) rol düşüğünü ifade etmişlerdir. Katılımcılar işbirliğinin zorluklarına dikkat çekerek, işbirliğinin önündeki engellerin başında; klinik hemşirelerin yaşadığı zor çalışma koşullarını ve öğretim elemanlarının sahadan uzak olmalarını göstermiştir.

Sonuç: Araştırmamızda, hemşirelerin neredeyse tamamına yakınının akademik-klinik işbirliğini gerekli gördüğü saptanmıştır. Çalışma, özellikle işbirliğinin öğrenci eğitimi, karşılıklı iletişim ve iki taraf arasında dil birliği sağlanması açısından ihtiyaç olduğunu ortaya koymuştur.

* Çalışma Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisinin 2017 yılı üçüncü sayısında yayınlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik-Klinik İşbirliği, Öğrenci Eğitimi, Hemşire, İşbirliği

S-121

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK ÇALIŞANLARINI DERİ KANSERİ VE KENDİ KENDİNE DERİ MUAYENESİ HAKKINDAKİ BİLGİ VE UYGULAMALARI

İlknur Göğü¹, Özüm Erkin²

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çankırı

²Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

Amaç: Bu çalışma, birinci basamak sağlık çalışanlarının kansere karşı koruyucu sağlık hizmetlerinde, eğitici ve danışmanlık rolleri nedeniyle doğru ve yeterli bilgiye sahip olmalarının önemi göz önüne alınarak birinci basamak sağlık çalışanlarının deri kanseri ve kendi kendine deri muayenesi hakkındaki bilgi ve uygulamalarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırmanın evrenini Türkiye'de Orta Anadolu bölgesindeki bir il merkezinde birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan toplam 94 hekim, hemşire ve ebe oluşturmuştur. Araştırma, gönüllü 70 sağlık çalışanı ile yürütülmüştür. Veriler sağlık çalışanlarının sosyo-demografik özelliklerini, deri kanseri risk faktörlerini ve deri kanseri ile KKDM hakkında bilgi ve uygulamalarını belirlemeye yönelik hazırlanan anket formu ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde dağılımları gibi tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

Bulgular: Birinci basamak sağlık çalışanlarının deri kanseri risk faktörlerine yönelik bilgi düzeyleri puan ortalaması 5.39±1.61 (min:0, max: 8), deri kanseri belirtilerine yönelik bilgi düzeyleri puan ortalaması 10.47±2.73 (min:0, max: 12) bulunmuştur. Araştırma grubunun %14.29'unun KKDM hakkında eğitim aldığı ve %38.57'sinin KKDM yapmayı bildiği, %67.14'ünün KKDM yapmadığı ve yapmayanların %61.7'sinin KKDM yapmayı bilmedikleri için yapmadıkları saptanmıştır.

Sonuç: Birinci basamak sağlık çalışanlarının deri kanseri risk faktörleri, belirtileri, KKDM konusundaki bilgilerinin iyi düzeyde olduğu ancak uygulamalarının yetersiz olduğu belirlenmiştir. Sağlık çalışanlarının KKDM ve önemi konusundaki bilgi ve uygulamalarının geliştirilmesine ihtiyaç olduğu sonucuna varılmıştır. Çünkü, sağlık çalışanlarının koruyucu sağlık hizmetlerini uygulama, toplumu bilgilendirme ve yönlendirme görevleri bulunmaktadır. Deri kanserlerinde erken tanı amacı ile bireylere KKDM'ni nasıl yapacaklarını, bu muayenede neleri gözlemleyeceklerini

öğretmeli ve KKDM'ne yönelik bilgi ve farkındalıklarını geliştirmelidir. Tüm bu nedenlerde toplumda rol model olan sağlık çalışanlarının deri kanseri, risk faktörleri, belirtileri ve korunma yolları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları ve uygulamaları önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Birinci Basamak Sağlık Çalışanı, Deri Kanseri, Kendi Kendine Deri Muayenesi

S-122

BİR AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN KADINLARDA ALEKSİTİMİ VE DEPRESYON İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Selma Sabancıoğulları, Akif Toker

Cumhuriyet Üniversitesi, Suşehri Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Sivas

Amaç: Aleksitimi, bireyin duygusal işlevlerinde ve kişiler arası ilişkilerinde güçlük çekmesi şeklinde ortaya çıkan bir sorundur ve duygularını açıklama ve ayırt etmede zorlukla karakterizedir. Psikosomatik hastalıklar ve duyguların bozuklukları gibi duyu düzenleme bakımından temel sorunların görüldüğü bireylerde, aleksitimik özellikler önemli risk faktörlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Araştırma bir aile sağlığı merkezine başvuran kadınlarda depresyon ve aleksitimi ilişkisinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın örneklemini bir aile sağlığı merkezine başvuran ve açıklama sonrası araştırmaya katılmayı kabul eden 257 kadın oluşturmuştur. Veriler, Sosyodemografik Bilgi Formu, Toronto Aleksitimi Ölçeği ve Beck Depresyon Ölçeği ile toplanmıştır. İstatistiksel değerlendirmede frekans, ortalama, t testi, Khikare, pearson korelasyon ve regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Kadınların yaş ortalaması 32.63±9.37, %77.8'i evli, %26.5'i çalışmakta, %34.2'si ilkököl mezunu, %69.3'ünün ekonomik durumu orta, %74.3'ü çekirdek ailede yaşamaktadır. Kadınların %77.8'inde depresyon riski olmazken, %22.2'sinde depresyon riski olduğu, ayrıca kadınların %75.5'inde aleksitimi olmadığı, %24.5'inde aleksitimi olduğu belirlenmiştir. Araştırmada aleksitimik kadınların (16.09±13.46) Beck Depresyon Ölçek puan ortalamaları aleksitimik olmayan kadınlara (9.58±8.47) göre anlamlı düzeyde daha yüksek saptanmıştır (t=-4.52;p=0.000). Kadınların aleksitimi ölçek puan ortalamaları ile Beck Depresyon Ölçeği puan ortalamaları arasında pozitif yönde orta düzeyde (r=.33; p=0.000) ve eğitim düzeyleri ile negatif yönde (r=-.17; p=0.006) anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Aşamalı regresyon analizine göre duyguları tanımlamada zorluk, dışa dönük düşünme tarzı, insanlarla ilişki düzeyi, başka bir ruhsal hastalık geçirme durumu ve aile tipinin, kadınlardaki depresyonun %27 varyans oranı ile belirleyicisi olduğu belirlenmiştir (R=.552; R² =.273; F=18.831; p=0.000). Kadınların yaşı, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olma, medeni durumu, fiziksel hastalık durumu ve duyu ifade güçlüğü aşamalı regresyon analizinde dışlanan değişkenler olmuştur.

Sonuç: Kadınların yaklaşık dörtte birinde depresyon belirtileri bulunmaktadı. Ayrıca kadınların dörtte biri aleksitimik özellikler göstermektedir. Aleksitimik olan kadınlarda depresif belirtiler daha fazla görülmektedir. Duyguları tanımlamada güçlük yaşama, insanlarla ilişki düzeyinin iyi olmaması, çekirdek ailede yaşama ve dışa dönük düşünmeye sahip olma kadınlarda depresyon belirtilerinin görülmesinde daha fazla belirleyicidir. Depresif belirtiler gösteren kadınlara yönelik, özellikle duyguları tanımlama ve ifade etme güçlüklerinin çözümüne yönelik müdahaleler depresif belirtilerin azaltılmasında etkili olabilir.

Anahtar Kelimeler: koruyucu ruh sağlığı, kadın, aleksitimi, depresyon, hemşirelik

S-123

HASTALARIN AMELİYAT ÖNCESİ DÖNEMDE FONKSİYONEL BAĞIMSIZLIK VE KAYGI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Funda Çetinkaya¹, Saide Faydalı²¹Aksaray Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aksaray²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya

Giriş-Amaç: Hemşirelerin bakımlarını planlarken; hastaya özgü değerlendirme yapabilmesi, ameliyat öncesi ve sonrası meydana gelen fizyolojik ve psikolojik değişiklikleri bilmesi, hastaların ameliyat öncesi dönemde fonksiyonel bağımsızlık ve kaygı seviyelerinin belirlenmesi, ameliyat sonrası dönemde görülebilecek komplikasyonların ve hastaların yaşadıkları sorunların saptaması açısından önemlidir. Bu araştırma, ameliyat üzere cerrahi kliniklerde yatan hastaların fonksiyonel bağımsızlık ve kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma 1 Nisan – 30 Haziran 2017 tarihleri arasında bir devlet hastanesinin cerrahi kliniklerinde (üroloji, ortopedi, genel cerrahi ve beyin cerrahi) yürütüldü. Araştırmanın evrenini cerrahi kliniklerinde ameliyat öncesi dönemde olan 18 yaş ve üzeri hastalar oluşturdu. Araştırmanın örneklemini ise; iletişim kurabilen, ameliyat öncesi gün izinli olmayan ve araştırmaya katılmaya gönüllü toplam 164 hasta oluşturmuştur. Araştırma verileri, Hastaların Tanıcı Özellikleri Formu, Modifiye Bartel Günlük Temel Yaşam Aktiviteleri İndeksi ve Durumluk Kaygı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Veriler ameliyattan bir gün önce yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesi ortalama 25 dakika sürmüştür. Verilerin analizi, tanımlayıcı istatistiksel yöntem kullanılarak yapıldı.

Bulgular: Bu çalışmada katılımcıların yaş ortalaması 64.07±18.52'dir. Çalışmadaki hasta bireylerin %61'i kadın, %79.3'ü evli, %95.1'i ilköğretim mezundur. Bireylerin %67.7'sinin kronik bir hastalığı olduğu, %50'sinin sürekli ilaç kullandığı, %62.8'inin ameliyat deneyimi ve %64'ünün daha önce hastanede yatma deneyimi olduğu belirlenmiştir. Bireylerin %92.7'sinin herhangi bir şeye alerjisi olmadığı, %10.4'ünün sigara kullandığı ve %12.8'inin yaşamında düzenli egzersiz (yürüyüş) yaptığı belirlenmiştir. Hastaların %37.8'inin ortopedi, %27.4'ünün beyin cerrahi, %19.5'inin genel cerrahi ve %15.2'sinin üroloji klüğünde ameliyat olmak için yattığı belirlendi. Ameliyat olmak için hastaneye yatan bireylerin Modifiye Bartel Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi puan ortalaması 58.03±38.51 durumluk kaygı düzeyi puan ortalaması 43.93±11.46 olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Çalışma sonucunda bireylerin ameliyat öncesi Modifiye Bartel Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi puan ortalamasına göre fonksiyonel bağımsızlık düzeyinin orta düzeyde olduğu ve durumluluk kaygı puan ortalamasına göre hastaların orta düzeyde kaygı sorunu yaşadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hasta, fonksiyonel durum, kaygı

S-124

MEME KANSERİ ENDİŞE SKALASININ TÜRK KÜLTÜRÜNE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Sermin Timur Taşhan¹, Tuba Uçar², Yeşim Aksoy Derya², Gülçin Nacar¹, Behice Erci¹¹İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Malatya²İnönü Üniversitesi, Ebelik Bölümü, Malatya

Amaç: Bu çalışmanın amacı Kanser Endişe Skalası (KES), Meme Kanseri Endişe Skalası (MKES) şeklinde modifiye ederek, MKES'nin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliğini göstermektir.

Materyal-Metod: Metodolojik tipte olan araştırma, Ülkenin Doğusunda Bulunan bir Aile Sağlığı Merkezi'nde (ASM) yürütüldü. Örnekleme Başhank ASM'ye herhangi bir nedenle başvuran 610 sağlıklı kadın oluşturdu. Araştırmanın verileri Haziran 2015-Ocak 2016 tarihleri arasında, Katılımcı Bilgi Formu ve MKES kullanılarak yüz yüze

görüşme tekniği ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde sayı/yüzde, bağımlı gruplarda t testi, korelasyon analizi, Cronbach α analizi ve Temel Bileşenler faktör analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Türkçe çevirisi ve geri çevirisi yapılan ölçeğe ilişkin uzman görüşlerinin uyumlu olduğu görüldü (Kendall W=0.08; p>0.05). Araştırmamızda MKES'nin faktör yükü değerleri 0.45 ile 0.79 arasında bulundu. MKES'nin orijinal skalada olduğu gibi tek boyutlu olduğu ve toplam varyansın %70.02'sini açıkladığı belirlendi. Ölçeğin toplam Cronbach α güvenilirlik katsayısı 0.78 olup, maddelerin toplam puan korelasyonları 0.32-0.64 arasında değişmektedir. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.81'dir (p=0.001).

Sonuçlar: MKES'nin Türkçe versiyonunun meme kanseri endişesinin günlük aktiviteler ve ruh haline etkisini değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Breast Cancer Worry Scale, Cancer Worry, Reliability, Turkish Version, Validity.

S-125

18 YAŞ ÜSTÜ BİREYLERİN UYKU KALİTESİNİN BELİRLENMESİ: ELAZIĞ İL ÖRNEĞİ

Maral Kargın¹, Evrim Çelebi¹, İlknur Dolu²¹Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi²T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

Giriş: Uyku, bireylerin yaşam kalitesini ve sağlığını etkileyen temel ve vazgeçilmez günlük yaşam aktivitelerinden biri olup fizyolojik, psikolojik ve sosyal boyutları olan bir kavramdır. Uyku kalitesi; bireyin uyanıktan sonra kendini zinde, formda ve yeni bir güne hazır hissetmesidir. Bu araştırma, Elazığ il merkezinde yaşayan 18 yaş üstü bireylerin uyku kalitelerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı türdeki araştırmanın evrenini Elazığ il merkezinde izin alınan dört Aile Sağlığı Merkezine bağlı olan 18 yaş ve üstü birey nüfusu, ulaşılabilecek örneklem sayısını belirlemek amacıyla formülde yerine koyulmuş ve 400 kişiyle araştırma tamamlanmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından Elazığ il merkezindeki aile sağlığı merkezlerine gidilerek toplanmıştır. Belirlenen örneklem sayısına ulaşıncaya kadar anket uygulanmaya devam edilmiştir. Veri toplama aracı olarak demografik soruların yer aldığı kişisel bilgi formu ile Pittsburg Uyku Kalitesi Ölçeği (PUKİ) kullanılmıştır. PUKİ, son bir ay içerisindeki uyku kalitesi ve uyku bozukluğunun tipi ve şiddeti konusunda bilgi sağlayan bir ölçektir. Toplam 24 sorudan oluşan ölçekte toplam PUKİ puanı ise 0-21 arasında değişmektedir. Toplam puanı 5 ve üzerinde olması kötü uyku kalitesini göstermektedir.

Veriler Nisan-Mayıs-Haziran 2017 tarihlerinde üç aylık bir süreçte toplanmıştır. Araştırma bulguları istatistik paket programı (SPSS) kullanılarak değerlendirilmiş, analizde bağımsız gruplarda t-testi ve ANOVA kullanılmıştır. P<0.05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin PUKİ puan ortalaması 5.51±3.45 (minimum 0- maksimum 18) olarak bulunmuştur. Cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, aylık gelir algısı uyku kalitesini etkileyen faktörler olarak belirlenmiştir. Buna göre kadınların PUKİ puan ortalaması erkeklerden, medeni durumu dul olanların puan ortalaması bekar ve evli olanlardan, çalışmayan bireylerin puan ortalaması çalışanlardan, aylık gelirini kötü olarak algılayan puan ortalaması gelirini iyi ve orta düzeyde algılayanlardan anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır (p<0.05). Yaş grupları ve eğitim düzeylerine göre uyku kalitesi açısından bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05).

Sonuç: Katılımcıların uyku kalitelerinin iyi düzeyde olmadığı ve cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, aylık gelir algısının uyku kalitesini etkileyen faktörler olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uyku, uyku kalitesi, Pittsburg uyku kalitesi ölçeği (PUKİ)

S-126

HEMŞİRELİK DOKTORA ÖĞRENCİLERİNİN ARAŞTIRMA ETİĞİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Tuğba Yardımcı¹, Canan Demir Barutcu², Hatice Mert³

¹Sinop Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Sinop

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur

³Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

Problemin tanımı ve Amaç: Bilimde ilerleme güvene dayanır. Bilim insanları, kendilerine duyulan güveni korumalı ve yapılan araştırmalar etik kurallar doğrultusunda olmalıdır. İstenmese de araştırmaların yapıma ve yayınlanma aşamalarında farklı etik sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu çalışmanın amacı hemşirelik doktora programına kayıtlı öğrencilerin araştırma etiği hakkındaki görüşlerinin incelenmesidir.

Gereç-Yöntem: Araştırma tanımlayıcı nitelikte bir araştırmadır. Veriler Temmuz-Eylül 2014 tarihleri arasında iki ayrı üniversitede hemşirelik doktora programına kayıtlı toplam 57 öğrenciden toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Köklü (2003) tarafından geliştirilen 25 maddelik araştırma etiği anketi kullanılmıştır. Katılımcılara ankette bulunan 25 davranışın her biri için etik olup olmadığı, bu davranışları sergileyip sergilemedikleri ve arkadaşlarının bu davranışları sergileyip sergilemedikleri sorulmuştur. Veriler tanımlayıcı istatistik ve ki kare testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %98.2'si kadın, %47.4'ü 25-29 yaş aralığında, %70.2'si akademisyen ve %54.4'ü yeterlilik öncesi dönemdedir. Katılımcılar çoğunlukla aynı araştırmayı birden fazla toplantıda sunmayı (%29.8), başka araştırmacıların verilerini izin almadan kullanmayı (%26.3), gizliliğe ilişkin verilen sözleri ihlal etmeyi (%24.6), araştırmanın amacını gizlemeyi (%22.8) ve araştırma verilerini değiştirmeyi (%22.8) diğer maddelere göre daha fazla etik bulduklarını belirtmişlerdir. Kişileri katılıma zorlama (%47.4), aynı araştırmayı birden fazla toplantıda sunma (%43.9), kendisine aykırı gelen verileri yok etme (%38.6), projeye katkısı olmayan kişileri araştırma projesine ortak yazar olarak ekleme (%36.8), araştırma sonuçlarını çarpıtarak verme (%36.8), bir başkasına ait olan aracı izin almadan kullanma (%36.8), verileri uydurma (%33.3) ve araştırma yöntemi hakkında yanlış bilgi verme (%33.3) katılımcıların diğer maddelere göre daha yüksek oranda sergiledikleri davranışlardır. Bulgular rapor etmede yanlış davranma (sadece en iyi sonuçları rapor etme gibi) katılımcıların en yüksek oranda gösterildiğine şahit oldukları davranıştır (%64.9). Aynı verileri kullanarak birden fazla makale yazma (%56.1), projeye katkısı olmayan kişileri araştırma projesine ortak yazar olarak ekleme (%54.4), gizliliğe ilişkin verilen sözleri ihlal etme (%47.4), yazarından izin almadan bir makaleyi tercüme ederek yayınlama (%47.4), araştırmanın katılımcıya zarar verebilecek sonuçlarını gizleme (%43.6), araştırma verilerini değiştirme (%42.1), meslektaşları ile yapılan tartışmalarda ortaya çıkan fikirleri araştırmasında temel alma (%42.1) ve araştırma verilerinin analizinde bilinçli olarak uygun olmayan bir teknik kullanma (%42.1) oldukça yüksek oranlarda sergilendiğine şahit olunan davranışlardır. Katılımcıların klinisyen ve akademisyen olma durumları ile maddeler arasında yapılan analiz sonucuna göre, klinisyen doktora öğrencilerinin davranışı etik bulma ve davranışı sergileme yüzdesi akademisyen doktora öğrencilerinden yüksekken, davranışın gösterildiğine şahit olma oranının akademisyen doktora öğrencilerinde daha yüksek olduğu saptanmıştır (p < 0.05).

Sonuç: Araştırmada öne çıkan en önemli husus etik olmayan davranışların fazlaca gözleniyor olmasıdır. Özellikle akademisyenlik yapan öğrencilerin davranışın sergilendiğine şahit olma oranlarının daha yüksek olması, okullarda etik ihlallerin sıklıkla yapıldığını göstermektedir. Klinisyen olarak çalışan öğrencilerin hem davranışı etik bulma hem de davranışın gösterilmesi oranlarının yüksek olması doktora eğitimleri sırasında bilimsel araştırma etiği ve yükümlülüklerine yönelik yeterli eğitimi alamadıklarını göstermektedir. Bu nedenle akademisyenliğin önemli bir basamağı olan doktora ve genel olarak tüm lisansüstü eğitim sürecinde genç araştırmacıların ders müfredatlarının yeniden düzenlenmesi, bilimsel etiğe yönelik ders sayılarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, lisansüstü hemşirelik eğitimi, araştırma etiği

S-127

TÜRKİYE DE Kİ ÇOCUK HEMŞİRELERİNİN MESLEKİ İMAJLARININ BELİRLENMESİ

Figen Işık Esenay¹, Gülçin Korkmaz², Tufan Aslı Sezer³

¹Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara

²Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara

³Tufan Aslı Sezer, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara

Amaç: Mesleki imaj bireyin mesleği nasıl algıladığını, mesleğe yönelik görüş ve izlenimlerinin neler olduğunu belirtmektedir. Sağlık disiplini içerisinde önemli bir yere sahip olan ve çocuklara sağlık hizmeti veren çocuk hemşirelerinin mesleklerine yönelik tutum ve davranışlarını yansıtan mesleki imajları hastaların sağlık bakımını etkileyecektir. Bu çalışma çocuk hemşirelerinin mesleki imajlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın örneklemini, Ankara ilinde bulunan devlet ve üniversite hastanelerinin çocuk servislerinde çalışan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 205 çocuk hemşiresi oluşturmuştur. Veriler, Sosyodemografik soru formu, Jasovsky'nin (2001) tarafından geliştirilen ve Özata ve Aslan (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Mesleki İmaj Ölçeği" (36 madde) ve Dost ve Bahçecik tarafından 2015 yılında geliştirilen "Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği" (42 madde) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi tanımlayıcı istatistikler ile ANOVA kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 29,94+5,55 yıldır. Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği (HMYİÖ)'ne göre hemşirelerin mesleki imaj puan ortalaması 135 ve hemşirelerin orta düzeyde mesleki imaj algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Çocuk hemşirelerinin yaş, cinsiyet, çalışma yılı, eğitim durumu ve çalıştıkları kurumlara göre HMYİÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamış, sadece memnuniyet düzeylerine göre farklılık göstermiştir (p<0,05).

Mesleki İmaj Ölçeğine göre araştırmaya katılan hemşirelerin %36,6 geleneksel, %27,3 faydacı, %24,9 profesyonel ve %11,2 bürokrat imaja sahip olduğu saptanmıştır. HMYİÖ ortalamaları ve MİÖ alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği saptanmıştır (p=0,017). Geleneksel imaja sahip hemşirelerin, faydacı (p=0,034) ve profesyonel imaja (p= 0,004) sahip olan hemşirelerden daha yüksek imaj algısına sahip olduğu saptanmıştır.

HMYİÖ alt boyutlarının, MİÖ alt boyutları arasında sadece Eğitim ve Mesleki Statü alt boyutlarında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bunlar, Eğitim boyutunda gelenekselciler ile profesyonel ve bürokratlar arasında, Mesleki Statü boyutunda ise gelenekselciler ile faydacı ve profesyonel, bürokrat ise faydacı ve profesyonel alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Sonuç: Türk hemşirelerinin genel olarak geleneksel imajları olduğu ve bu hemşirelerin hemşirelik mesleği için daha fazla imaja sahip olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin hangi mesleki imajı benimsediklerinin belirlenmesi hem sağlık bakım sistemini hem de hastanın bakım kalitesini etkileyecektir. Bu nedenle yapılacak girişimler için hemşirelerin mesleki imajlarının hangi gruplarda yoğunlaştığının belirlenmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: çocuk hemşiresi, profesyonellik, mesleki imaj

S-128

GEBELİKTEKİ UYKU SORUNUNUN PRENATAL BAĞLANMA ÜZERİNE ETKİSİ

Gülçin Nacar, Sermin Timur Taşhan

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum Kadın Sağlığı Anabilim Dalı

Amaç: Araştırmanın amacı gebelikteki uyku sorununun prenatal bağlanma üzerine etkisinin incelenmesidir.

Gereç-Yöntem: Araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak planlanmıştır. Araştırma, Malatya Devlet Hastanesi Beydağı Kampüsü gebe polikliniklerinde gebelik haftası 20 ve üzeri olan gebelerle Aralık 2016-Haziran 2017 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, yapılan güç analizine göre 0,05 etki büyüklüğünde ve %5 yanlış

düzeyle ilgili belirlenen %95 güven aralığında %98 oranla evreni temsil gücüne sahip 977 gebe oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından literatürden yararlanılarak oluşturulan Katılımcı Tanıtım Formu, Kadın Sağlığı İnişiyatifi Uykusuzluk Ölçeği (KSİÜÖ) ve Prenatal Bağlanma Envanteri (PBE) kullanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede; yüzdelik dağılım, aritmetik ortalama, standart sapma, ANOVA, bağımsız gruplarda t testi, Post hoc Tukey testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada gebelerin yaş ortalamasının 28.72 ± 5.75 , %36'sinin lise mezunu olduğu, %83.9'unun çalışmadığı, %62.6'sinin gelirinin giderine denk olduğu görülmüştür. Gebelerin ortalama uyku süresi 6.51 ± 2.23 'dir. Gebelerin %85.2'si şimdiki uykusu ile gebelikten önceki uykusu arasında farklılık olduğunu bildirmiş ve %75.1'nin geçmişle kıyaslandığında şimdi daha az uyuduğu görülmüştür. Gebelerin %74'ünün gebeliğinin planlı olduğu, %57.8'sinin bebeğinin cinsiyetinin erkek olduğu, %74.4'ünün herhangi bir gebelik kaydı yaşamadığı, %95.5'sinin sağlık kontrollerine düzenli olarak gittiği, %83.3'sinin sigara kullanmadığı saptanmıştır. Gebelerin PBE puan ortalaması 44.39 ± 11.10 ile orta düzeyde bulunurken, %66.7'sinin uykusuzluk problemi olduğu saptanmıştır. Gebeler uykusuzluk problemi yaşama nedenlerini; %59.4 ile sık sık tuvalete gitmek, %51.4 ile uygun uyuma pozisyonu alamamak, %37.2 ile bacaklarda seyirme ve sıçrama şeklinde sıralamıştır. Üniversite mezunu olan gebelerin PBE puan ortalamasını en düşük olduğu saptanmıştır. Yaşı otuz beşin üzerinde olanların, çalışmayanların, geliri giderinden az olanların, gebelik sayısı iki ve üzerinde olanların, gebeliği plansız olanların, sağlık kontrolüne düzenli gitmeyenlerin ($p < 0.001$), yedi saatten daha az uyuyanların, gebelikten önce ile karşılaştırıldığında uyku süresi değişmeyen ancak uyku kalitesinin bozulduğunu belirtenlerin ($p < 0.05$) PBE puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sonuç: Gebelerin büyük bir kısmının uykusuzluk problemi olduğu, prenatal bağlanma düzeylerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Ancak uykusuzluk problemi ile prenatal bağlanma düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > 0.05$).

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, uykusuzluk, prenatal

S-129

KRONİK HASTALIĞI OLAN OLGULARIN ANKSİYETE VE DEPRESYON DÜZEYLERİ İLE HEMŞİRELİK BAKIMI ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Özge Buldan, Nevin Kuzu Kurban

Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Denizli

Giriş ve Amaç: Kronik hastalığı olan bireylerin hastalıklarına verdiği emosyonel tepkilerin; tedaviye uyum ve hastalık seyri ile aldıkları bakımı değerlendirmelerini olumsuz etkilediği bilinmektedir. Kronik hastalıklarda yapılan çalışmalarda hemşirelik bakımı algısı ayrı, anksiyete ve depresyon düzeyleri ayrı kavramlar olarak ele alınmıştır. Çalışmada, kronik hastalığı olan olguların anksiyete ve depresyon düzeyleri ile hemşirelik bakımı algısı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı türde yapılan bu araştırmada örneklemi, Denizli ilinde bir üniversite hastanesinde, dahili birimlerde yatan kronik hastalığı olan 119 olgu oluşturmuştur. Veriler, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan kişisel bilgi formu, Hastane Anksiyete ve Depresyon Ölçeği (HAD) ve Hastaların Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği (HHBAÖ) kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmış, SPSS paket programıyla analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, Ki-Kare testi, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi, Mann-Whitney U testi, tek yönlü varyans analizi, Kruskal Wallis varyans analizi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Hastaların ölçek puan ortalamaları HAD A 8.05 ± 2.45 , HAD D 6.24 ± 2.43 ve HHBAÖ 47.18 ± 5.42 olarak saptanmıştır. Hastanede yatış günü ile HAD A ölçek puanı, sağlık güvenesi ve kronik hastalık sayısı ile HAD D ölçek puan ortalaması arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($p < 0.05$). Olguların yattıkları servislere ve hemşirelerin yapılan işlemler hakkında bilgi verip vermeme durumuna göre HHBAÖ puanı arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($p < 0.05$). Olguların HAD A ölçek puan ortalaması ile HHBAÖ puanı arasında çok zayıf anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p = 0.008$). Olguların sosyo demografik özellikleri ile mevcut çalışma durumu, refakatçi bulundurma durumu, aldıkları tanımlar,

hastalıklarından etkilenme durumları ve hemşirelik bakımından beklentilerine göre HAD A, HAD D, HHBAÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tartışma ve Sonuç: Olguların bakım algısı orta düzeyde, anksiyete ve depresyon puanları düşük düzeyde bulunmuştur. Olguların anksiyete puanları yükseldikçe, bakım algısı puanlarının düştüğü ve aralarında çok zayıf anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Uzun süre yatan olgularda, hemşirelik bakım algısını arttırmak için öncelikle olguların anksiyete ve depresyon düzeyinin tanınması ve buna uygun hemşirelik bakımının planlanıp uygulaması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kronik hastalık, anksiyete, depresyon, hemşirelik bakımı, hastaların bakım algısı.

S-130

HUZUREVİ SAKINLERİNİN YAŞAMLARINDA ANLAMA SAHİP OLMALARININ KENDİLERİNİ AŞMADAKİ ROLÜ

Esra Usta, Yeliz Dinçer, Serap Bulduk

Düzce Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık ve Bakım Hizmetleri Bölümü, Düzce

Giriş: Yaşamın anlamı, pozitif psikolojide anlamın varlığı (bireylerin evrendeki rollerini anlamaları) ve anlam arayışı (bireylerin yaşamlarındaki anlam aramaları) boyutları ile ele alınmaktadır. Öz-aşkınlıkta, bireylerin kendi sınırlarını çeşitli şekillerde (içeriye, dışarıya, zamana) genişletme yeteneği ve kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışma, huzurevi sakinlerinin yaşamlarında anlama sahip olmalarının kendilerini aşmada etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Gereç-Yöntem: Analitik türdeki çalışmanın örneklemini huzurevinde yaşayan 72 yaşlı oluşturdu. Veri toplama aracı olarak sosyo-demografik ve genel sağlık durumunu içeren soru formu, Öz-Aşkınlık Ölçeği (Reed 1998), Yaşamda Anlam Ölçeği (Steger et al. 2006), Barthel Günlük Yaşam Aktivitesi (GYA) ve Enstrümantal GYA (EGYA) ölçeği kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, karşılaştırmalar için iri istatistik yöntemleri kullanıldı.

Bulgular: Yaş ortalaması 73.72 ± 0.45 olan katılımcıların %72,2'si erkek, %11,1'i evli, %45,8'i ilköğretim mezunu olup, ortalama 38.11 ± 29.15 aydır huzurevinde kalmaktadır. Yaşlıların %69,4'ünün kronik hastalığı olup, %81,9'u ilaç kullanmaktadır. Katılımcıların %56,9'u genel sağlık durumunu iyi, %36,1'i orta ve %6,9'u kötü olarak bildirdi. Örneklem grubunun sosyo-demografik ve sağlık durumu özellikleri ile ölçek puanları arasında yapılan karşılaştırmalarda; yaş, cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, huzurevinde kalma süresi ve kronik hastalığa sahip olmanın öz aşkınlık, yaşamda anlam varlığı ve anlam arayışını etkilediği belirlendi ($p > 0.05$). Genel sağlık durumunu iyi olarak ifade eden katılımcıların öz-aşkınlık ve yaşamda anlam arayışı puanlarının yüksek olduğu görüldü ($p < 0.05$). Yaşamda anlam arayışı ile öz-aşkınlık arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ($p > 0.05$), yaşamda anlam varlığı ile öz aşkınlık ($r = .335$, $p < 0.01$) arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki olduğu belirlendi. GYA'lerini gerçekleştirilmede bağımsız olma düzeyi ile öz-aşkınlık arasında ($r = .277$, $p < 0.05$) ve yaşamda anlam varlığı ($r = .294$, $p < 0.05$) arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki olduğu saptandı. EGYA'lerini gerçekleştirilmede bağımsız olma düzeyi ile öz-aşkınlık ($r = .343$, $p < 0.01$) ve yaşamda anlam varlığı ($r = .398$, $p < 0.01$) arasında pozitif yönde zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi.

Sonuç: Yaşlılarının bağımsızlıklarının artırılmasının ve yaşamlarının anlamına sahip olmalarının, öz aşkınlık seviyesine ulaşmada etkili olacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: bağımsızlık, huzurevi, öz-aşkınlık, yaşamın anlamı, yaşlı,

S-131

SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA OBEZİTE SIKLIĞI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ**Muharrem Aşudu¹, Mukadder Mollaoglu²**¹Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi, Cerrahi Kliniği²Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği, Sivas

Amaç: Bu çalışmanın amacı sağlık çalışanlarında obezite sıklığının belirlenmesi ve etkileyen faktörlerin incelenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı olan bu araştırma Sivas İl Merkezi Yataklı Tedavi Kurumlarında ve Aile Hekimliklerinde görev yapan sağlık çalışanları (hekim, sağlık memuru, hemşire ve ebeler) üzerinde yapılmıştır. Araştırmada evrenin tümüne çeşitli nedenlerle (yıllık izin, rapor, çalışmada yer almak istememe...) ulaşamamış, 1421 sağlık personeli örneklemleri oluşturmuştur. Veriler; Kişisel Bilgi Formu (KBF) ve Obezite Değerlendirme Formu (ODF) kullanılarak elde edilmiştir. Veri analizi SPSS (ver: 22.0) programında yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda sağlık çalışanlarının %52.5'i normal kiloda (746 kişi) iken, %34.8'i (494 kişi) fazla kilolu, %8.7'si (124 kişi) Birinci Derecede Obez; %1.1'i İkinci Derecede Obez ve %0.3'ü (4 kişi) ise morbid obez olarak değerlendirilmiştir. Öte yandan sağlık çalışanlarının %2.7'si (38 kişi) zayıf grubunda yer almaktadır.

Sağlık çalışanlarında obeziteyi etkileyen faktörler incelendiğinde; ileri yaşta olan sağlık çalışanlarında ve erkek cinsiyette, hekim ve sağlık memurlarında, düşük eğitilmiş olanlarda, evlilerde, yataklı tedavi kurumlarında çalışanlarda, çalışma yılı fazla olanlarda, poliklinikte çalışanlarda, sistemik bir hastalığı olanlarda ve gelir düzeyi yüksek olanlarda obezite sıklığı yüksek bulunmuştur. Ayrıca, örnekleme yer alan sağlık çalışanlarında; beslenme tarzı, ailesel yatkınlık, çalışma koşulları gibi faktörlerin de obezite üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Sağlık çalışanlarında obezite sıklığı yüksektir ve obezite sıklığını arttıran faktörler kontrol altında tutulabilir ve önenebilir özelliktedir. Sağlık çalışanlarının obeziteye ilişkin farkındalığını artırıcı daha geniş çalışmaların yapılması ve eğitim programlarının düzenlenmesi obezite sıklığını azaltabilecek önemli yaklaşımlar olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Çalışanı, Obezite, Obeziteyi Etkileyen Faktörler

S-132

DOĞUM ÖNCESİ DÖNEMDE VERİLEN EĞİTİMİN GEBELİKTE GÖRÜLEN YAKINMALAR VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ**Seda Karaçay Yıkar, Evşen Nazik**

Çukurova Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Araştırma, doğum öncesi dönemde verilen eğitimin gebelerde görülen yakınmalar ve yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma kontrol gruplu yarı deneysel niteliktedir. Araştırma Eylül 2016-Mayıs 2017 tarihleri arasında Adana'da bulunan bir kadın doğum hastanesinin polikliniklerinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini belirtilen tarihler arasında antenatal takip için başvuran ve araştırma katılım kriterlerine uyan 30 deney, 30 kontrol olmak üzere toplam 60 gebe oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında 'Kişisel Bilgi Formu' ve 'Gebelikteki Yakınmalar ve Yaşam Kalitesine Etkisi Ölçeği (GYKKEÖ)' kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, yüzdeler dağılımlar, aritmetik ortalama, standart sapma, Ki-kare testi, Mann-Whitney-U testi ve Wilcoxon testi kullanılmıştır.

I.trimesterde deney grubundaki gebelerin GYYKEÖ'den aldıkları toplam puan ortalamasının 85,9±22,6, kontrol grubundaki gebelerin 78,0±25,6 olduğu belirlenmiş ve gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (p>0,05). II.trimesterde deney grubundaki gebelerin GYYKEÖ'den aldıkları toplam puan ortalamasının 46,2±21,1, kontrol grubundaki gebelerin 99,8±21,6 olduğu belirlenmiş ve gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0,05). III. trimesterde deney grubundaki gebelerin GYYKEÖ'den aldıkları toplam puan ortalamasının 43,5±16,4, kontrol grubundaki

gebelerin 108,0±16,8 olduğu belirlenmiş ve gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0,05).

Araştırmada; doğum öncesi dönemde verilen eğitimin gebelerde görülen yakınmaları azalttığı ve yaşam kalitesini arttırdığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Sözcükler: doğum öncesi eğitim, gebelikte yakınlık, yaşam kalitesi

S-133

HEMŞİRELERİN BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ BAKIM ALGILARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER**Esra Danacı¹, Zeliha Koç²**¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Samsun

Problemin Tanımı ve Amaç: Bireyin sahip olduğu kültür, din ve yaşam deneyimleri gibi birçok faktöre bağlı olarak şekillenen bireyselleştirilmiş bakım, bireylerin farklı kişisel değer ve inançlara sahip olduğunu ve saygı gösterilmesi gerektiğini savunur. Bu çalışma hemşirelerin bireyselleştirilmiş bakım algılarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla kesitsel bir çalışma olarak planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma 15.02.2017-15.08.2017 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinde çalışmakta olan 419 hemşirenin katılımıyla gerçekleştirildi. Veriler hemşireleri tanıttı bilgi formu, Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası-Hemşire Versiyonu, Minnesota İş Doyum Ölçeği ve Maslach Tükenmişlik Ölçeği kullanılarak toplandı. Verilerin analizinde Shapiro Wilk, Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Spearman korelasyon testleri kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin %92,1'ini kadınlara, %7,9'unu erkeklerin oluşturduğu, %66,8'inin evli, %81,1'inin lisans mezunu olduğu belirlenmiş olup yaş ortalamaları 31,6±5,7'dir. Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası-A Hemşire Versiyonu toplam puanı ile Minnesota İş Doyum Ölçeği Genel Doyum puanı (r=0,121, p=0,013) arasında pozitif yönlü zayıf anlamlı bir ilişki, Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası-A Hemşire Versiyonu toplam puanı ile Maslach Tükenmişlik Ölçeği toplam puanı (r=-0,156, p=0,001) arasında ise negatif yönlü zayıf anlamlı bir ilişki olduğu saptandı. Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası-B Hemşire Versiyonu toplam puanı ile Minnesota İş Doyumu Ölçeği Genel Doyum puanı (r=0,011, p=0,825) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görüldü. Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası-B Hemşire Versiyonu toplam puan değeri ile Maslach Tükenmişlik Ölçeği toplam puanı (r=-0,112, p=0,022) arasında negatif yönlü zayıf anlamlı bir ilişki belirlendi.

Sonuç: Çalışma kapsamına alınan hemşirelerin Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası-A Hemşire Versiyonu toplam puanı arttıkça, Minnesota İş Doyum Ölçeği Genel Doyum puanının arttığı buna karşın Maslach Tükenmişlik Ölçeği toplam puanının azaldığı saptandı. Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası-B Hemşire Versiyonu toplam puanı arttıkça Maslach Tükenmişlik Ölçeği toplam puanının azaldığı belirlendi. Ayrıca hemşirelerin Maslach Tükenmişlik Ölçeği toplam puanı arttıkça, Minnesota İş Doyum Ölçeği Genel Doyum puanının azaldığı görüldü.

Bu tez Ondokuz Mayıs Üniversitesi BAP Komisyonu tarafından PYO. SBF.1904.17.002 proje numarası ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bireyselleştirilmiş bakım, hemşirelik, iş doyumu, tükenmişlik

S-134

YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN AHLAKİ SIKINTI VE PROFESYONEL DEĞERLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ**Nefise Cevriye Sucu Çakmak¹, Pınar Erseven¹, Nurhan Kutlu¹, Nurcan Çalışkan²**¹Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim Araştırma Hastanesi²Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı

Giriş: Ahlaki sıkıntı hemşirelerde fiziksel, psikolojik ve sosyal problemlerin yanı sıra tükenmişlik, meslekten ayrılma gibi durumlara yol

açarak bakımın niceliğini, niteliğini ve profesyonel değerleri olumsuz etkileyebilmektedir.

Amaç: Bu çalışma, yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelerin ahlaki sıkıntı ve profesyonel değerleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma, Ankara ilinde yer alan bir eğitim ve araştırma hastanesinin yoğun bakım birimlerinde çalışan hemşireler ile 12.06.2017-23.06.2017 tarihleri arasında kesitsel tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini yoğun bakım ünitesinde çalışan 130 hemşire, örneklemini ise 71 hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli izinler alınmıştır. Veriler, Hemşirelere ait Tanıtıcı Özellikler Formu, Ahlaki Sıkıntı Ölçeği ve Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği ile toplanmış, yüzde, Mann Whitney U testi, Pearson korelasyon analizi, Kruskal Wallis testi, Bağımsız gruplarda t testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Hemşirelerin ahlaki sıkıntı ölçeği puanları ile profesyonel hemşirelik değerleri ölçeği toplam puan ve alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır ($p > .05$). Mesleği kendi isteğiyle seçen hemşirelerin ahlaki sıkıntı puan ortalamasının (64.67 ± 40.64) mesleği kendi isteği ile seçmeyenlerinkine (89.41 ± 42.39) göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p < 0.05$). Kurumda ahlaki sıkıntı yaşadığı için görevden istifa etme/ayrılmayı düşünmediğini ifade eden hemşirelerin ahlaki sıkıntı puan ortalaması (62.97 ± 36.52) istifa etmeyi düşünenlerinkine (108.08 ± 49.15) göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p < 0.01$). Kurumda ahlaki sıkıntı yaşadığı için görevden istifa etmeyi/ayrılmayı düşünen hemşirelerin profesyonel hemşirelik değerleri ölçeğinin toplam puan ortalamalarının, istifa etmeyi düşünmeyenlerinkine göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlendi (toplam puan $p < 0.01$).

Sonuçlar: Hemşirelerin ahlaki sıkıntı ölçeği puanları ile profesyonel hemşirelik değerleri ölçeği toplam puan ve alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamasına rağmen, mesleğini kendi isteği ile seçmeyen ve kurum politikaları yüzünden istifa etmeyi düşünen hemşirelerin ahlaki sıkıntı düzeyleri ve profesyonel değerleri yüksek çıkmıştır. Bu durumun hasta bakımında sıkıntılara yol açmaması için hemşirelere ahlaki sıkıntılarını azaltacak farkındalık eğitimlerinin verilmesi ve çalışmanın daha büyük örneklem grubu ile yapılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki sıkıntı, Hemşire, Profesyonel değerler

S-135

KADINLARIN SERVİKS KANSERİ TARAMALARINA KATILIMI VE SAĞLIK İNANÇLARI

Aliye Doğan, Belgin Akın

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya

Problem tanımı ve Amaç: Serviks kanseri dünya çapında kadınlar arasında yaygın olarak görülen kanserlerden biridir. Gelişmekte olan ülkelerde oldukça yüksek oranda görülürken; gelişmiş ülkelerde bu kanserin insidansı ve mortalitesi giderek azalmaktadır. Bunun en önemli sebebi ise pap smear taramalarına yönelik farkındalığın geliştirilmesi ve bunun sonucu olarak aktif katılımın sağlanmasıdır. Ülkemizde ise bu taramalara katılım istenilen düzeyde değildir. 30-65 yaş arasındaki kadınların serviks kanseri taramalarına katılım durumlarının saptanması ve taramalara katılımın; sosyo-demografik özellikler, serviks kanseri ile ilgili özellikler ve sağlık inançları arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı türdeki çalışmanın örneğini geliştirebiliriz. Bu çalışmada, serviks kanseri tanısı olmayan 188 kadın oluşturulmuştur. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu ile Rahim Ağzı Kanseri ve Pap Smear Sağlık İnanç Modeli Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın istatistiklerinde SPSS 20.0 programı kullanılarak ortalama, yüzde ve standart sapma hesaplamalarından yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi için $p < 0,05$ kabul edilmiştir. İstatistik hesaplamalarında bağımsız gruplarda t testi ve ki-kare analizinden yararlanılmıştır. Araştırmanın yürütülmesi için etik kurul izni, araştırmanın yapılacağı kurumdan gerekli izin ve hastalardan yazılı onam alınmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalaması 45.8 ± 9.5 olup; %86.2'si evlidir. Çoğunluğu ilköğretim ve daha az eğitilmiş (%73.4)

ve ekonomik durumu (%83) orta-kötüdür. Çalışmamızda pap smear taramalarına katılım oranı %65.4 olarak bulunmuştur. Aile tipi ile pap smear taramalarına katılım durumu arasında anlamlı bir ilişki olup; geniş aile tipine sahip olan kadınların taramalara katılım oranı daha düşüktür. Serviks kanseri ve pap smear taramaları hakkında bilgi sahibi olma durumu, taramalara katılımla ilişkilidir. Sağlık inançlarından engel algısının yüksek olması ise kadınların taramalara katılımını olumsuz etkilemektedir.

Sonuç: Taramalara katılmamada etkili olan faktörler; geniş aile yapısına sahip olmak, serviks kanseri ve pap smear taraması hakkında yeterli bilgiye sahip olmamak ve engel algısının yüksek olmasıdır. Bu sonuçlar doğrultusunda taramalara katılımı etkileyen özelliklere sahip olan kadınlarda pap smear taramaları hakkındaki farkındalığın oluşturulması ve taramalara katılımın sağlanması amacıyla birinci basamak sağlık hizmetlerinde uygulamalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: pap smear, sağlık inançları, serviks kanseri, tarama

S-136

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI: YALNIZLIK, İLETİŞİM BECERİLERİ VE CİNSİYET İLE İLİŞKİSİ

Selma Sabancıoğulları, Akif Tokar, Esra Ar, Feride Taşkın Yılmaz

Cumhuriyet Üniversitesi, Şuşehri Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Sivas

Amaç: İnternetin gittikçe hayatımızın merkezine yerleşmesi ve özellikle gençler arasında kullanım yaygınlığının artması, internet bağımlılığını gündeme getirmektedir. İnternet bağımlılığı genellikle internetin zararlı ve kontrol edilemez şekilde kullanılması olarak tanımlanmaktadır. İnternet bağımlısı olarak tanımlanan bireylerin sosyal ilişkilerinin azaldığı ve kişilere arası ilişkilerde sorunlar yaşadıkları da bildirilmiştir. Araştırma hemşirelik öğrencilerinin internet bağımlılığı ile yalnızlık, iletişim beceri düzeyleri ve cinsiyetleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı, kesitsel ve ilişkisel olarak gerçekleştirilen araştırmanın örneklemini bir Sağlık Yüksekokulunda öğrenim gören 528 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Problemleri İnternet Kullanım Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği ve İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği ile toplanmıştır. İstatistiksel değerlendirmede yüzdelik, ortalama, t testi, pearson korelasyon testi ve regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılığı ölçek puan ortalamasının (79.07 ± 29.02) ortalamasının altında olduğu, erkek (86.55 ± 26.84) öğrencilerin internet bağımlılığı ölçek puan ortalamasının kadınlardan (74.73 ± 29.39) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($t = -4.59$, $p = 0.000$) saptanmıştır. İnternet bağımlılığı ölçek puan ortalaması, yalnızlık ölçeği puan ortalaması ile ($r = .44$, $p = 0.000$) pozitif yönde, iletişim becerilerini değerlendirme ölçeği puan ortalaması ile negatif yönde ($r = -.23$, $p = 0.000$) anlamlı bir ilişki göstermektedir. Regresyon analizine göre yalnızlık düzeyi ve cinsiyetin birlikte internet bağımlılığının toplam varyansının %20'sinden sorumlu olduğu saptanmıştır ($R = .45$, $R^2 = .20$, $F = 67.78$, $p = 0.000$).

Sonuç: Hemşire öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyleri ortalamasının altındadır ve erkeklerde internet bağımlılığı kadınlara göre daha fazladır. İnternet bağımlılığı yalnızlık ve iletişim becerileri ile anlamlı bir ilişkiye sahiptir. İnternet bağımlıları bağımlı olmayanlara kıyasla daha fazla yalnızlık hissetmektedirler ve iletişim becerileri daha zayıftır. Aynı zamanda, yalnızlık düzeyi ve cinsiyet internet bağımlılığını etkileyen önemli faktörlerdir. İletişim becerilerinin geliştirilmesi hem internet bağımlılığını hem de yalnızlık duygusunu azaltabilir.

Anahtar Kelimeler: problemleri internet kullanımı, yalnızlık, iletişim becerileri, hemşirelik öğrencisi

S-137

ŞİZOFRENİ HASTALARINDA İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALANMA VE SOSYAL İŞLEVSELLİK DÜZEYİ

Hasan Sevinik¹, Fatma Taş Arslan²

¹Selçuk Üniversitesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Konya

²Selçuk Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Konya

Amaç: Araştırma şizofreni hastalarında içselleştirilmiş damgalanma düzeyi ve sosyal işlevsellik durumunu belirlemek amacı ile tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın çalışma grubunu 113 şizofreni hastası oluşturmıştır. Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu, sosyal işlevsellik anketi ve ruhsal hastalıklarda içselleştirilmiş damgalanma ölçeği kullanılmıştır. Veriler Aralık 2015- Şubat 2016 tarihleri arasında araştırmacı tarafından hastane poliklinikleri ve TRSM ortamında yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Veriler sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma olarak özetlenmiştir. Normal dağılım özelliği belirlendiği için ikili gruplar için bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır. Sürekli değişkenlerin birbiri ile ilişkisini değerlendirmede pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada hastaların orta düzeyde içselleştirilmiş damgalanma yaşadıkları saptanmıştır. Damgalanmaya karşı direnç alt boyutunda, eğitim durumu “okuryazar veya altı” olanların “ortaokul veya üstü” olanlara göre puan ortalaması yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Yabancılaşma alt boyutunda sigara kullananların kullanmayanlara göre puan ortalaması yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Hastaların arkadaşlar ile görüşme sıklığı arttıkça içselleştirilmiş damgalanma toplam puan ve alt boyutlarda; akrabalar ile görüşme sıklığı arttıkça sosyal geri çekilme, damgalanmaya karşı direnç ve toplam puanda; eş ve özel insanlarla görüşme sıklığı arttıkça yabancılaşma, kalıp yargıların onaylanması, damgalanmaya karşı direnç ve toplam puanda; sosyal aktivite sıklıkları arttıkça kalıp yargıların onaylanması ve ölçek toplam puanında azalma olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Sosyal işlevsellik ölçeği bağımsızlık performans alt boyutu ile yabancılaşma, kalıp yargıların onaylanması, sosyal geri çekilme, damgalanmaya karşı direnç ve toplam puan arasında zayıf ve negatif yönde bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Sonuç: Sonuç olarak şizofreni hastalarının orta düzeyde içselleştirilmiş damgalanma yaşadıkları, bazı sosyodemografik özellikler ve sosyal işlevsellik durumu ile içselleştirilmiş damgalanma düzeyi arasında anlamlı ilişki olduğu bulundu. Bu alanda çalışan psikiyatri hemşiresinin kurum ve aileler ile iş birliği yaparak hastaların işlevsellik düzeylerini yükseltmeye yönelik girişimlerinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şizofreni, İçselleştirilmiş Damgalanma, Sosyal İşlevsellik, Hemşire.

S-138

PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN AĞRILI HEMŞİRELİK UYGULAMALARINDA EBEVEYN REFAKATI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Mehtap Sönmez¹, Feyza Nazik², Mine Akben¹

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

²Bingöl Üniversitesi

Giriş-Amaç: Ağrı, gerçek veya olası bir doku hasarı ile birlikte bulunan, hastanın geçmişteki deneyimleri ile ilgili fiziksel ve psikolojik açıdan tatsız bir durum olarak tanımlanmaktadır. Çocukların ağırlı girişim sonucu tepki vermesi beklenen bir sonuçtur. Aile merkezli bakım modelinde ebeveynlerin, çocuklara yönelik tıbbi bakım ve uygulamalarında önemli bir destek olduğu kanıtlanmıştır ancak zaman zaman çocuğun acı çekme ve ağrıya verdiği tepkilere yönelik ebeveynlerin refakati uygulamaların yapılmasını zorlaştırmakta ve pediatri hemşirelerini olumsuz etkilediği bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı pediatri hemşirelerinin ağırlı hemşirelik uygulamalarında ebeveyn refakati ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Yöntem: Araştırma tanımlayıcı özelliktedir. Özel ve devlet hastanelerinde çalışan 180 pediatri hemşiresinin katılımıyla yapılmıştır. Araştırma verileri

anket yöntemi ile toplanmış, veriler SPSS 22.0 programında analiz edilmiş yüzde ve frekanslar olarak verilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 25.1 ± 0.2 'dir. Hemşirelerin %43.3'ü üniversite düzeyinde eğitim almıştır. Araştırmaya katılan hemşirelerin %51.1'i evli olup, evli olanların tamamına yakınının çocuğu bulunmaktadır. Hemşirelerin %56.3'ü haftada 30-48 saat arasında çalışmaktadır. Ağırlı uygulamalar sırasında ebeveynin çocuğun yanında bulunmasına izin veriyor musunuz sorusuna hemşirelerin %27.8'i hayır derken %31.1'i evet %41.1 ise bazen demmiştir. Ağırlı işlemler sırasında ebeveyn çocuğun yanında bulunmalı mıdır sorusuna %53.3'ü hayır yanıtını vermiştir. Ebeveynlerin çocuğun yanında bulunması ağırlı yönetiminde etkili oluyor mu sorusuna %71.9'u evet derken geri kalanlar hayır demmiştir. Hemşireler ağırlı işlem sırasında ebeveynlerin en çok çocuğa sarılarak sakinleştirdikleri ve dikkatini başka yöne çekmeye çalıştıklarını bildirmiştir.

Sonuç: Ağırlı hemşirelik girişimlerinde ebeveynlerin çocuğun yanında bulunmaları çocuğu sakinleştirmek ve ağrısının hafifletilmesinde olumlu etkisi olduğunu düşündüklerini hemşirelerin büyük çoğunluğu bildirmiştir ancak buna rağmen ebeveynlerin bulunmasına müsaade etmeyen hemşireler tüm hemşirelerin üçte birini oluşturmaktadır. Birbiryle çelişiyormuş gibi görünen bu durumun nedeni ailelerin yapılan hemşirelik uygulamaları hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları, hemşire aile iletişiminin kurulamaması sayılabilir. Bu konuda ileri araştırmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ağırlı Hemşirelik Uygulamaları, Ebeveyn, Pediatri Hemşiresi

S-139

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİK UYGULAMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: GENEL UYGULAMA DERSİ ÖRNEĞİ

Makbule Tokur Kesgin, Nevin Çıtak Bilgin, Fatma Ayhan

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Doğum Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Doğum Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

Problem Tanımı: Hemşirelik eğitim müfredatında yer alan uygulamalı dersler; öğrencilerin psikomotor beceri gelişiminin yanında, öğrencilere birey, grup ve toplumla iletişim kurma, sağlığı geliştirici, koruyucu, sürdürücü, iyileştirici uygulamalar için uygun verileri toplayıp, doğru müdahalelere karar vermesi açısından vazgeçilmezdir. Bununla birlikte uygulamaların daha etkin yapılabilmesi, öğrencilerin uygulamalardan maksimum yarar sağlayabilmeleri için öğrencilerin uygulamalar sırasında yaşadıkları olumlu olumsuz durumlar ya da uygulamalardan beklentilerinin neler olduğunun öğrenilmesi gereklidir.

Amaç: Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin genel uygulama dersine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma 2010-2014 yılları arasında genel uygulama dersi alan toplam 177 son sınıf hemşirelik öğrencisi ile yapılmıştır. Belirtilen tarihler arasındaki son sınıf öğrenci mevcudunun tamamına ulaşılmıştır. Verilerin toplanmasında kullanılan anket formları, genel uygulama dersinin hedefleri dikkate alınarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve gerekli açıklamalar yapılarak genel uygulama öncesinde ve sonrasında öğrencilere uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, aritmetik ortalama, min. maks değerler), McNeamer Testi ve Ki kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %84,2'si kadın, yaş ortalaması $22,50 \pm 1,15$ (Min-Maks=20-28) %50,8'inin eğitim aldığı okul düz lisedir. Uygulama öncesi en çok uygulamaya çıkılmak istenilen alan dâhiliye hemşireliği iken, uygulama sonunda en çok çıkılmak istenilen alan psikiyatri hemşireliği olmuştur. En çok uygulama yapılmak istenilen alanın tercih nedeni ise alanı sevmek ve o alanda kendini özgüvenli hissetmek olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası öğretim elemanlarından beklentisi kendilerine “danışman olması” sağlık personelinden beklentisi kendilerine “ meslektaş gibi davranmasıdır”. Öğrencilerin uygulama öncesi toplam %23,2'si uygulamayı gereksiz bulurken, uygulama sonunda toplam %48,5'i uygulamayı gereksiz bulunduğunu belirtmiştir ($p<0,0001$). Öte yandan öğrencilerin %66,7'si genel uygulamayı yeterli bulunduğunu ve bu uygulamadan yarar sağladığını belirtmiştir ($p=0,017$).

Öğrencilerin uygulama alanına yönelik olarak yaşadıkları güçlükler; uygulama alanının yetersiz olması, bu uygulamanın dönem içi uygulamalar ve yaz stajından farklı olmaması başlıklarında yoğunlaşmıştır. Öğrencilerin sağlık personeli, öğretim elemanı ve uygulama saati ile ilgili yaşadıklarını belirttikleri diğer güçlükler de mevcuttur.

Sonuç: Öğrenciler genel uygulamada uygulama alanına, sağlık personeline, öğretim elemanına ve uygulama saatlerine yönelik güçlük yaşadıklarını ve uygulama öncesine göre uygulama sonunda genel uygulamanın gereksiz oldu ifade edilmekle birlikte genel uygulamadan yarar sağladıklarını düşünen öğrenciler de vardır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, hemşirelik eğitimi, klinik uygulama

S-140

HEMŞİRELİKTE ARAŞTIRMA DERSİNİN ÖĞRENCİLERİN BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİNE YÖNELİK TUTUMLARINA ETKİSİ

Sultan Ayaz Alkaya, Handan Terzi

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Giriş-Amaç: Hemşirelikte bilimsel araştırmaların ivme kazanması için hemşirelik eğitiminde araştırma öğretimine daha fazla yer verilmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin araştırmanın yararlarının farkında olmaları ve pozitif tutum sergilemeleri kanıta dayalı hemşirelik uygulamaların önemini anlamada ve araştırma becerileri kazanmaları için önemlidir. Araştırma lisans eğitiminde verilen hemşirelikte araştırma dersinin öğrencilerin bilimsel araştırma yöntemlerine yönelik tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma kontrol grupsuz ön test-son test tasarımı ile yarı deneysel tipte gerçekleştirilmiştir. Hemşirelik müfredatında araştırma dersi üçüncü sınıfta yer almaktadır. Bu nedenle araştırmanın evrenini, bir üniversitenin hemşirelik bölümünde okuyan üçüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur (N=246). Örneklem seçilmemiş, araştırmaya katılmayı kabul eden, araştırma dersi almamış olan, okuryazar ve iletişim kurabilen öğrenciler örnekleme dahil edilmiştir (n=196). Çalışmaya katılım oranı %79,6'dır. Verilerin toplanmasında anket formu ve Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (BAYD-TÖ) kullanılmıştır. Veriler 2016-2017 akademik yılı bahar döneminde araştırma dersi başlamadan önce ve dönemin sonunda toplanmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzdelik dağılımları, ortalama, standart sapma ve Wilcoxon işaret testi kullanılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için ilgili fakülteden yazılı izin, öğrencilerden bilgilendirilmiş onam ve etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20.90 ± 1.10 olup, %87,8'i kadın olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %45,9'unun önceki dönemlerde epidemiyoloji, biyoistatistik, bilgiye ulaşma ve sunum derslerini aldığı, %23,5'inin bilimsel bir araştırmaya araştırmacı olarak katıldığı, %13,3'ünün bilimsel bir dergiye abone olduğu, %44,4'ünün bilimsel yayın okuduğu, bilimsel yayın okuyanların %5,6'sının haftada bir kez yayın okuduğu belirlenmiştir. Bilimsel yayın okumayan öğrencilerden %26,8'i bilimsel kaynaklara ulaşamadığını, %19,4'ü yeterli zamanı olmadığı için yayın okumadığını belirtmiştir. Öğrencilerin BAYD-TÖ ortalama puanının araştırma dersi öncesi 85.18 ± 9.09 , ders dönemi sonunda 91.20 ± 7.59 olduğu ve ön test-son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin ders dönemi sonunda bilimsel araştırma yöntemleri dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiği sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin bilimsel aktivitelere katılımının artırılması için teşvik edilmesi ve bilimsel kaynaklara ulaşmayı artıracak etkinliklerin planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Araştırma, hemşirelik eğitimi, kanıta dayalı uygulama, tutum

S-141

SON SINIF LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN HOMOFOBİ DÜZEYLERİ VE BUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Duygu Vefikuluçay Yılmaz, Filiz Değirmenci, Ahu Aksoy, Aysu Koptur, Aslıhan Aksu

Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Mersin

Heteroseksüel olmayan bireylerin kimliklerinin yok edilmesi ya da gizli tutulması görüşünü savunma olarak karşımıza çıkan homofobi, cinsel yönelimi farklı olan bireylerin geleneksel toplumlarda dışlanma ve ayrımcılık gibi sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Bu sorunlar; ikili ilişki düzeyinde ayrımcılık ve dışlanma, toplum genelinde ise; yok sayılma, ötekileştirme ve beraberinde yaşam hakkı ihlali şeklinde kendini göstermektedir. Oysaki hiçbir ayırım gözetmeksizin her bireyin ve toplumun sağlıklı bir yaşam sürme hakkı vardır. Bu hakkın korunmasında ve sürdürülmesinde ise hemşirelik mesleği büyük bir paya sahiptir. Ayrıca öğrenim süreci de bu ayrımcı tutumların ve homofobinin gelişip gelişmemesinde ve yeni nesillere aktarılmasında önemli bir rol oynar. Bu önemli rolün de farkında olarak hemşirelik mesleğinin her birey ve toplum için sağlıklı bir yaşam sürme hakkını korumasına ve sürdürmesine katkı sağlayabilmek adına lisans eğitimlerinin sonuna gelmiş genç bireylerin homofobi düzeylerinin belirlenmesinin önemli olacağı düşünülmüştür. Bu doğrultuda araştırma, Türkiye'de ki bir üniversitede eğitim gören son sınıf lisans öğrencilerinin homofobi düzeylerini ve bu durumu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırma örneklemini 317 son sınıf lisans öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma verileri, 13 sorudan oluşan anket formu ile Hudson ve Rickett Homofobi Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Ölçekten alınan toplam puanın ortanca değeri hesaplanmış ve bulunan değer doğrultusunda katılımcılar düşük ve yüksek homofobi düzeyine göre ikiye ayrılmışlardır. Tanımlayıcı istatistikler olarak yüzde, ortalama, ortanca, standart sapma ve maksimum, minimum değerleri verilmiştir. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. İki grup karşılaştırması için Bağımsız iki grup T testi, üç ve daha fazla grup karşılaştırması için Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi için $p < 0,05$ değeri kabul edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin %65,9'unun 20-23 yaş aralığında, %52,4'ünün kadın, çoğunluğunun (%94,6) bekâr, yarıya yakınının (%48,6) anadolu lisesi mezunu olduğu saptanmıştır. Araştırmada, öğrencilerin %59,6'sının annesinin, %10,4'ünün ise babasının çalışmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %25,6'sı da yakın çevresinde cinsel yönelimi farklı olan bireyler olduğunu belirtmiştir. Araştırmada öğrencilerin Hudson ve Rickett Homofobi Ölçeğinden alınan puanların ortanca değerlerinin 87 olduğu bulunmuştur. Bu puanın altında kalan 156 (%49,2) öğrenci düşük homofobi düzeyinde, 87 puanının üzerinde puan alan 148 (%46,7) öğrenci ise yüksek homofobi düzeyinde saptanmıştır. Toplam 13 (%4,1) öğrencinin de 87 puan aldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine, annelerinin çalışma durumlarına ve yakın çevrelerinde cinsel yönelimi farklı olan bireylerin olup olmasına göre Hudson ve Rickett Homofobi Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Kadın olan, çalışan anneye sahip ve yakın çevresinde cinsel yönelimi farklı bireylerin varlığını belirten öğrencilerin homofobi düzeylerinin daha düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda; öğrencilerin üniversite eğitimi boyunca, cinsel yönelimleri farklı bireylerin yaşadıkları eşitsizlikleri ve bunlara yönelik yapılması gerekenleri konu edinen dersleri almalarının sağlanması ve homofobi düzeyini etkileyen faktörlerin nitel yöntemlerle derinlemesine araştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Homofobi, Öğrenciler

S-142

HUZUREVİNDE YAŞAYAN YAŞLI BİREYLERİN AĞRI DÜZEYLERİ VE AĞRI İNANÇLARININ YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Nevin Doğan¹, Songül Görüş²¹Sirt Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Siirt²Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kayseri

Giriş ve Amaç: Bu çalışma, huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin ağrı düzeyleri ve ağrı inançlarının yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma, Kayseri Hacı Rukiye Gazi Oğlu Huzurevinde kalan, araştırma kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 108 yaşlı birey ile tamamlanmıştır. Araştırmanın verileri, Yaşlı Tanıtım Formu, Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği (GYA), Ağrı İnançları Ölçeği (AİÖ), Geriatrik Ağrı Ölçeği (GAÖ) ve Yaşam Kalitesi Ölçeği Yaşlı Modülü (WHOQOL-OLD) kullanılarak toplanmıştır. Çalışmada etik kurul onayı, kurum izni ve yaşlılardan bilgilendirilmiş gönüllü olur alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistikler, bağımsız iki örnek t testi, One-Way ANOVA, Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi, Pearson, Spearman korelasyon analizi kullanılmış ve p<0.05 değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Araştırma kapsamındaki yaşlı bireylerin GAÖ toplam puanı 40.48±29.79 olarak belirlenmiştir. Cinsiyet, kronik hastalık varlığı, sağlığı algılama biçimi ve günlük yaşam aktivitelerindeki bağımsızlık düzeyi ile GAÖ puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır (p<0.05). Yaşlı bireylerin AİÖ-P puan ortalaması 1.80±0.73 ve AİÖ-O puan ortalaması 3.02±0.74 olarak belirlenmiştir. Cinsiyetin AİÖ-O üzerine, yaşın ve kronik hastalık durumunun ise AİÖ-P üzerinde etkili olduğu saptanmıştır (p<0.05). Yaşlı bireylerin yaşam kalitesi toplam puan ortalamasının 50.15±15.82 olduğu belirlenmiştir. Yaşlıların yaşam kalitesi ile GAÖ alt boyutlarından “ağrı şiddeti”, “yorucu aktivitelerle ağrı” ve “diğer aktivitelerle ağrı” ile arasında ilişki olduğu ayrıca, AİÖ alt alanlarından “psikolojik inançların” özerklik üzerine, “organik inançların” ölüm ve ölmek üzerine etkili olduğu saptanmıştır (p<0.05).

Tartışma ve Sonuç: Sonuç olarak, yaşlı bireylerin büyük çoğunluğunda ağrı şikayetinin olduğu ve ağrının yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu doğrultuda yaşlı bireylerin yaşadıkları ağrının kapsamlı ve objektif bir şekilde değerlendirilerek, ağrıyı gidermeye ve yaşam kalitesinin yükseltilmesine yönelik uygun girişimlerin planlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, ağrı inançları, hemşirelik, yaşlı, yaşam kalitesi

S-143

KLİNİK UYGULAMA REHBERLERİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN HEMŞİRE VE EBELERİN GÖRÜŞLERİ

Yeter Durgun Ozan¹, Mesude Duman¹, Gülay Üstün Işık²¹Dicle Üniversitesi, Atatürk Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Anabilim Dalı, Diyarbakır²Gazi Yaşargil Eğitim Araştırma Hastanesi, Diyarbakır

Giriş ve Amaç: Türkiye’de hemşirelik ve ebeler uygulamalarında bakım standardı geliştirmek, hasta tedavi ve bakımında ortak dil oluşturmak için bakım rehberlerinin değerlendirildiği araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırma kadın sağlığı ve hastalıkları kliniklerine özgü oluşturulmuş klinik uygulama rehberleri uygulanmasına ilişkin hemşire ve ebelerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma sorularına cevap bulmak için kesitsel tipte yapılmış bir araştırmadır. Araştırma Haziran 2016 ile Mart 2017 tarihleri arasında Türkiye’nin doğusunda bir üniversite ile bir eğitim ve araştırma hastanesinin obstetri ve jinekoloji kliniklerinde çalışan hemşire/ebeler ile yapılmıştır. Araştırmanın yapıldığı dönemde eğitim ve araştırma hastanesinde toplam 144, üniversite hastanesinde ise toplam 17 hemşire ve ebe çalışmaktaydı. Araştırmaya katılmaya gönüllü toplam 118 hemşire ve ebe ile araştırma tamamlanmıştır. Literatür doğrultusunda jinekoloji ve obstetri kliniklerine özgü klinik uygulama rehberleri oluşturulmuştur. Rehberlerin

kitapçık şekli kliniklere bırakılmış, ayrıca rehberler klinik bilgisayarlarına da yüklenmiştir. Rehberler kliniklerde kullanılmaya başlandıktan altı ay sonra hemşire/ebelerin görüşleri değerlendirilmiştir. Çalışmamızda klinik uygulama rehberlerinin kliniklerde aktif kullanımını sağlamak ve rehberin kullanımını önündeki engelleri kaldırmak için girişimler planlanmıştır. Bunlar; eğitim ve haberleşme, katılım ve bağlılığı arttırmak, kolaylaştırma ve destek olmak, görüşme ve anlaşma olarak planlanmıştır.

Bulgular: Hemşire ve ebelerin çoğu klinik uygulama rehberinin, tüm hastalar için aynı düzeyde yüksek kaliteli temel bakım sunmayı sağladığı, pratik ve güncel bilgiye ulaşımı kolaylaştırarak klinik uygulamalarda zaman kazanılmasını sağladığı, bakım verirken ortak dil ve kanıt dayalı uygulamaların kullanılmasını sağladığı ve hastalara verilen bakımın kalitesini arttırdığı görüşündedir. Ayrıca hemşire ve ebeler rehberin yeni hemşire/ebelere ve öğrenci hemşire/ebelere yol gösterici olduğu görüşündedirler.

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma ile kadın sağlığı ve hastalıkları kliniklerine özel oluşturulmuş klinik uygulama rehberlerinin kliniklerde uygulanmasına ilişkin hemşire ve ebelerin görüşleri belirlenmiştir. Hemşire ve ebeler klinik uygulama rehberlerinin klinik uygulamalar için faydalı ve etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Ebe, Hemşire, Klinik Uygulama Rehberi

S-144

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK TANILARINI ALGILAMA DÜZEYLERİ VE ‘HEMŞİRELİKTE TANILAMA’ DERSİNİN BU ALGIYA ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

Türkan Karaca, Sinan Aslan

Adıyaman Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Adıyaman

Giriş ve Amaç: Hemşirelik tanılarının ne olduğu, kullanımının değeri ve uygulamaya katkısının hemşireler tarafından farklı şekillerde algılanması, hemşirelik tanılarının kullanımını etkileyebileceği gibi ortak tanılama terminolojinin kullanımını ve hasta bakımının planlanmasında evrensel kabul edilen yöntemleri de olumsuz yönde etkileyecektir. Bu doğrultuda bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik tanılarını algılama düzeylerinin ve ‘Hemşirelikte Tanılama’ dersinin bu algıya etkisinin belirlenmesi amacıyla yarı-deneysel olarak yapılmıştır.

Yöntem: Çalışmanın örneklemini ise 2016-2017 akademik yılı Bahar döneminde 2. sınıfa kayıtlı 155 öğrenciler (71 öğrenci ‘Hemşirelikte Tanılama Dersini alan/ 84 öğrenci ‘Hemşirelikte Tanılama Dersini almayan’) oluşturmuştur. Veriler öğrencilerin sosyo-demografik özellikler ve Hemşirelik Tanılarını Algılama Ölçeği ile toplanmıştır. Ders tamamlandıktan sonra her iki grupta bulunan öğrencilere aynı veri toplama araçları farklı dersliklerde uygulanmıştır. Aydınlatılmış yazılı onam formu alınan öğrencilere tanıtıcı özellikler formu ve Hemşirelik Tanılarını Algılama Ölçeği aynı anda verilmiş ve öğrencilerden, ölçeğin her bir maddesinin karşısında bulunan 5 ifadeden kendisini en iyi tanımladığını düşündüğü ifadeyi işaretlemeleri istenmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin Hemşirelik Tanılarını Algılama Ölçeği ortalaması 2.44 ± 0.44 olarak bulunmuştur. Hemşirelik mesleğinin tanımı ve tanıtımı alt ölçeği 2.03 ± 0.69, kullanım kolaylığı alt ölçeği 2.62 ± 0.51, hasta durumu açıklama alt ölçeği 2.61 ± 0.52, kavramsal yön alt ölçeği 2.50 ± 0.59 bulunmuştur. Kontrol grubu öğrencilerinin ve deney grubu öğrencilerinin toplam ölçek puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur (p < 0.05). ‘Hemşirelikte tanılama’ dersini alan hemşirelik öğrencilerin hemşirelik tanılarını algılama düzeyleri, dersi almayan hemşirelik öğrencilerine göre daha pozitif bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik tanılarını tüm boyutları ile öğrenmeleri, doğru algılamaları ve uygulamaları gerekmektedir. Aksi halde, öğrencilerin yanlış hemşirelik tanısı koyması, buna bağlı olarak uygun olmayan bakım planı hazırlanması ve hastaya özgü olmayan hemşirelik girişimlerinin uygulanması kaçınılmazdır. Öğrencilerin sıklıkla yaptıkları hatalar için örnek vakalar ile eğitim oturumlarının yapılması doğru hemşirelik tanısının konulması ve yeterli veri toplamanın önemini vurgulamak açısından yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Tanısı, Hemşirelik Eğitimi, Öğrenci

S-145

HEMŞİRELİK BAKIM DAVRANIŞLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER; DOĞUMEVİ ÖRNEĞİ**Rabiye Erenoğlu¹, Rana Can², Hatice Tambağ³**¹Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay Sağlık Yüksekokulu, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay²Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay Sağlık Yüksekokulu, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay³Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay Sağlık Yüksekokulu, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay

Giriş ve Amaç: Hemşirelik mesleğini diğer sağlık mesleklerinden ayıran ve hemşirelik mesleğine özelliğini veren bakım işlevidir. Kaliteli ve etkin bakımla önlenebilir hastalık ve komplikasyonların ortaya çıkmasının engellenmesi ve ayrıca hastanede kalış süresinin azalması ve hasta memnuniyetinin arttığını gösteren birçok çalışmanın var olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hemşirelik bakım kalitesinin ölçülmesi, değerlendirilmesi, iyileştirilmesi, geliştirilmesi oldukça önemli hale gelmiştir. Tanımlayıcı türde olan bu araştırma, bir devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin bakım davranışları ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden, çalışmaya katılmayı kabul eden tüm hemşirelere ulaşılmaya planlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmaya katılmayı kabul eden 151 hemşireye ulaşılmıştır. Araştırmanın verileri "Kişisel Bilgi Formu" ve "Bakım Davranışları Ölçeği" (BDÖ) kullanılarak toplanmıştır. Veriler SPSS-21 istatistik paket programında; tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra; Independent Sample t Test ve One-Way Anova testleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılanların çoğunluğunun (%90.07) "kadın", %37.7'sinin 32-35 yaş grubunda, %58.9'unun lisans mezunu olduğu ve büyük çoğunluğunun da (%92.7) klinik hemşiresi olduğu bulunmuştur. Çalışma ortamına ilişkin bulgular incelendiğinde; hemşirelerin %29.1'inin yoğun bakım servisinde çalıştığı, %63.6'sının bulunduğu serviste 1-5 yıldır çalıştığı, %74.2'sinin "gece/gündüz karışık" şeklinde çalıştığı, %75.5'inin haftalık çalışma saatinin "40 saat ve altı"nda olduğu, %84.8'inin çalıştığı birimde kendi isteği ile çalıştığı ve %80.8'inin aldığı ücreti yeterli bulduğu saptanmıştır. Hemşirelerin BDÖ Cronbach's Alpha katsayısının 0.93 (iyi düzeyde) ve ölçek ortalama puanının 5.38±0.50 şeklinde olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin "Bakım Davranışları Ölçeği" alt boyutları ile demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi) ve çalışma ortamına ilişkin bulgular arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05). Çalışmada yalnızca hemşirelerin BDÖ alt boyutları ile çalıştıkları birimlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır (p<0.05).

Tartışma ve Sonuç: Hemşirelerin cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, çalışma yılı, statüsü, çalıştığı vardiyaya şekli, haftalık çalışma şekli, çalıştığı birimde kendi isteği ile çalışma durumu, aldığı eğitime uygun birimde çalıştığı düşüncesi durumlarının bakım davranışlarını etkilemediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: bakım davranışları, hemşire, hemşirelik bakımı

S-146

IVF-ET YAPILAN KADINLARIN TEDAVİ SÜRECİNDE KAYGI VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**Ebru Gözüyeşil¹, Seda Karaçay Yıkar², Evşen Nazik²**¹Çukurova Üniversitesi SHMYO²Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Problem Tanımı: Üreme yeteneğinin istek dışında azalması ya da kaybolmasına infertilite denilmektedir. Bir yaşam krizi olarak kendini gösteren infertilite, beklenilmeyen, açıklanamayan, tanısı uzun bir zaman yayılan, aşırı stres yaratan ve uyum mekanizmalarını zorlayan bir durumdur. İnfertilite tedavisinde hemşirelik bakımının amacı, çiftleri biyopsikososyal bir yaklaşımla değerlendirmek ve belirlenen sorunlar doğrultusunda gerekli bakımı sunmaktır. Bu bağlamda hemşirelik

hizmetlerinin daha etkin yürütülebilmesi amacıyla infertilite tedavisi sürecinde infertil bireylerin kaygı ve umutsuzluk düzeyinin objektif olarak değerlendirilmesi önem kazanmaktadır.

Amaç: Bu çalışma İnVitr Fertilizasyon-Embriyo Transferi yapılan kadınların tedavi sürecinde yaşadıkları kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Kesitsel, tanımlayıcı tipte yapılan bu araştırma Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastanesi İnfertilite Polikliniğine 15 Eylül 2015 - 15 Ocak 2016 tarihleri arasında başvuran 50 kadın ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır. İstatistiksel analiz yüzdelik dağılımlar, Student t Testi, Pearson Korelasyon Analizi, Tek Yönlü ANOVA Testi, Eşleştirilmiş Örneklem T Testi kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalamasının 32,38±5,73 olduğu, %46'sının ortaokul ve altı mezunu olduğu, %62'sinin 1-5 yıldır infertilite tedavisi gördüğü, %84'ünün yaşayan çocuğunun olmadığı, %74'ünün evlat edinmeyi düşünmediği saptanmıştır. Kadınların Embriyo Transferi (ET) öncesi Durumluk Kaygı alt boyut puan ortalamasının 44,98±10,16 olduğu, ET sonrası ise bu ortalamanın 41,42±12,08 olduğu, ayrıca ET öncesi Sürekli Kaygı alt boyut ortalamasının 45,98±8,18 olduğu saptandı. ET öncesi ve ET sonrası Durumluk Kaygı alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı (p>0,05).

Kadınların ET öncesi Beck Umutsuzluk Ölçeği toplam puan ortalamasının 9,74±1,66 olduğu, ET sonrası ise 9,24±1,76 olduğu saptandı. ET öncesi ve ET sonrası Beck Umutsuzluk Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptandı (p<0,037; p<0,05).

Sonuç: Bu çalışma sonuçları kadınların infertilite tedavisi süresince ET öncesi dönemde durumluluk-süreklilik kaygı düzeylerinin yüksek olduğunu, ayrıca ET öncesi ve sonrası süreçlerde umutsuzluk düzeylerinin de yüksek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kaygı, İnfertilite, İn Vitro Fertilizasyon, Umutsuzluk

S-147

MULTIPLE SKLEROZ HASTALARINDA YÜRÜME BOZUKLUĞU VE YAŞAM KALİTESİNİN İNCELENMESİ**Mesut Direk¹, Mukadder Molloağlı²**¹Numune Hastanesi, Hemşire, Sivas²Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği, Sivas

Amaç: Bu çalışmanın amacı multiple skleroz hastalarında yürüme bozukluğu ve yaşam kalitesinin incelenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan araştırmanın evreni, Bir Üniversite Hastanesinin Nöroloji Polikliniğine kayıtlı 120 MS hastasından oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleminde ise çalışmaya katılmayı kabul eden ve örneklem seçim kriterlerine uyan 90 MS hastası bulunmaktadır. Çalışmanın yapıldığı kurumdan ve Etik Kurulardan izin alınarak yapılan çalışmanın verileri; Kişisel Bilgi Formu, Tinetti Yürüme Ölçeği ve Multiple Skleroz Yaşam Kalitesi Ölçeği ile elde edilmiştir. Veri analizi SPSS 22.0 paket programında yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiklerden (frekans, yüzde, minimum, maksimum, ortalama, Standart Sapma), Student t testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ve Pearson Korelasyon testinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada elde edilen verilere göre, Tinetti Yürüme Ölçeği ortalaması 8,53±4,31 olarak tespit edilmiş olup, örneklemden yer alan MS'li hastalarda yürüme bozukluğu puanının yüksek olduğu belirlenmiştir. Yaşam kalitesine ilişkin bulgular incelendiğinde ise, fiziksel sağlık durumu ortalaması 52,37±29,07, bilişsel sağlık durumu ortalaması 61,39±27,08 ve MSQoL-54 genel toplam ortalaması 56,88±27,79 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada, ileri yaş ve primer progressif multiple skleroz tipli hastalarda daha çok yürüme sorunu olduğu ve yaşam kalitelerinin düşük olduğu bulunmuştur (p<0.05). MS'li hastalarda; Tinetti Yürüme Ölçeği ve Multiple Skleroz Yaşam Kalitesi Ölçeği arasında anlamlı bir ilişki elde edilmiştir (p<0.05).

Sonuç: Çalışmada MS'li hastalarda yürüme bozukluğu arttıkça yaşam kalitesini olumsuz etkilenmesi önemli bir sorun olarak belirlenmiştir. MS'li hastaların bütüncü ve multidisipliner ekip yaklaşımı ile ele

alınarak koruyucu-rehabilitatif girişimlerle sorunun kontrol edilmesine yönelik etkin planlamaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Multiple Skleroz, Yürüme Bozukluğu, Yaşam Kalitesi

S-148

ÜÇ YOLLU MUSLUK VE SPLIT SEPTUMLU ENJEKSİYON VALFİ KULLANIMININ PERİFERİK VENÖZ KATETER ENFEKSİYONU VE KOLONİZASYONUNA ETKİLERİ

Hilal Türkben Polat¹, Behice Erci²

¹Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Amaç: Araştırma; intravenöz uygulamalarda üç yollu musluk ile split septumlu enjeksiyon valfi kullanımının periferik venöz kateter kolonizasyonuna etkisini belirlemek amacıyla yapıldı.

Gereç-Yöntem: Araştırma kontrol gruplu son test yarı deneysel olarak yapılmıştır. Araştırma Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin Genel Cerrahi servisinde, Ekim 2015 ile Eylül 2016 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, genel cerrahi servisinde intravenöz kateter uygulaması yapılarak tedavi gören yetişkin, iletişim kurmaya engeli olmayan ve 72 saatten uzun süre hastanede yatan hastalar oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini yapılan güç analizine göre 108 deney, 108 kontrol grubunda olmak üzere toplam 216 hasta oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini olasılıksız rastlantısal örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında tanıtıcı özellikleri içeren hastaya ait tanıtıcı bilgi formu, kateter takip çizelgesi, kateter komplikasyon takip formu, kateter çıkartma formu kullanılmıştır. Deney ve kontrol grubundaki hastalara araştırmacı tarafından uygulanan periferik venöz kateterlere girişim araçları uygulandıktan 72 saat sonra kateter çıkartılarak kültür alındı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve Pearson ki-kare kullanıldı.

Bulgular: Üç yollu musluk ile split septumlu enjeksiyon valfi kullanılan hastalarda kültür sonuçları karşılaştırıldığında; üç yollu musluk kullanılan hastalarda üreme oranı %5.6 iken, split septumlu enjeksiyon valfi kullanılan hastalarda üreme oranı %2.8 olarak belirlenmiştir. Kültür sonucu girişim araçlarına göre karşılaştırıldığında farkın istatistiksel olarak önemsiz olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Üç yollu musluk ve split septumlu enjeksiyon valfleri aynı anda birden fazla sıvı tedavisi uygulanması gereken hastalarda güvenle kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, üç yollu musluk, kateter kolonizasyonu, split septumlu enjeksiyon valfi.

S-149

SAĞLIK BAKIMCI ÇEVRESİ ANKETİ TÜRKÇE UYARLAMA, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Sebahat Gözüm¹, Nezaket Yıldırım², İlkay Kavla², John W Nelson³

¹Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya

²Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Antalya

³Healthcare Environment Inc, MN, United States

Problem tanımı ve Amaç: Son yıllarda giderek artan şekilde çalışma ortamının sağlık çalışanları için çeşitli riskler barındırdığı, hemşirelerin, çalışma ortamındaki kötü şartlardan en fazla etkilenen sağlık çalışanı olduğu belirtilmektedir. Sağlıksız iş ortamı ve çalışma koşulları hem hemşirelerin performansını hem de hasta bakım sonuçlarını ve hasta güvenliğini olumsuz etkilemektedir. Düzenli aralıklarla memnuniyet anketleri yapılarak çalışanların izlenmesi kurumunu öz değerlendirmesine katkı sağlayabilir. Türkiye’de hemşirelerde iş memnuniyetini değerlendiren çok sayıda uyarlanmış ölçme aracı olmakla birlikte, hemşirelerin iş memnuniyetini de içeren kapsamlı bir sağlık bakım çevresi ölçme aracı bulunmamaktadır. Amerika’da Healthcare Environment Inc. bünyesinde geliştirilen ve 61 ifadede iş arkadaşlarından memnuniyet, doktorlardan memnuniyet, iş yükünden memnuniyet, özerklik/otonomi, adil dağılım, hasta bakımı, birim yöneticisinden memnuniyet, profesyonel

gelişim, yönetici liderlik, iş memnuniyeti, çalışma saatlerinin planlanması (nöbet, haftalık-aylık çizelge) ve kaynaklar olmak üzere 12 alt boyutu bulunmaktadır. Hasta bakımı boyutu hariç tüm ifadeler yedili likert ile değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı, daha önce Amerika, İskoçya ve Jamaika’da kullanılan “Sağlık Bakım Çevresi Anketi”ni Türkçe’ye uyarlayarak geçerliliği ve güvenilirliğini belirlemektir.

Gereç-Yöntem: SBÇ Anketi’nin çeviri ve adaptasyonu Dünya Sağlık Örgütü’nün önerdiği rehberlere göre yapılmıştır; çeviri, uzman paneli, ön test ve bilişsel inceleme ve son sürümün elde edilmesi. Ölçek geçerliğini sağlamak için öncelikle dil ve içerik geçerliği çalışması yapılmıştır. Ölçüm aracı profesyonel çeviri sonrası araştırmacılar tarafından grup çeviri yöntemiyle gözden geçirilmiş ve her madde için dil ve kavram eşdeğerliliği sağlanmıştır. Oluşturulan bu formun kapsam geçerliği ve kültüre uygunluğu için hemşirelikle ilgili farklı uzmanlık alanında çalışan öğretim elemanı (en az doktora düzeyinde) ve klinisyen hemşirelerden (en az lisans düzeyinde) uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşlerinin değerlendirilmesi için “1-uygun değil, 2-biraz uygun, 3-oldukça uygun, 4-çok uygun” olmak üzere üçlü derecelendirme ölçütü kullanılmıştır. Bu doğrultuda uzmanlardan her bir maddeyi 1-4 arasında değişen derecelere göre değerlendirmeleri istenmiştir. Yapılan yüzdellik değerlendirmede, ölçek maddelerinin %80’inin uzmanlar tarafından “uygun” veya “çok uygun” şeklinde değerlendirmesi beklenmiştir. Uzmanların incelemesinde en az uyum sınırı altına düşen maddeler yeniden düzenlenmiştir. Anlam bütünlüğü ve dilde sadeliğin sağlanması için, ön uygulama yapılarak (n=10) ankete son hali verilmiştir.

Psikometrik analizler için, Ocak-Temmuz 2017 tarihleri arasında Akdeniz Üniversitesi ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim Araştırma Hastanelerinde çalışan hemşireler SBÇ anketini yanıtlamaya davet edilmiştir. Online ankete katılım için hemşirelere e posta mesajı gönderilmiş, kliniklere tanıtım ve davet afişleri asılmıştır. Online ankete katılımın düşük olması ya da hemşirelerin online anketi doldurmada zorlanmaları nedeniyle verilerin toplanmasına kağıt baskı anket ile devam edilmiştir. Gönüllü 291 hemşire ankete katılmış, analizler tüm sorulara yanıt veren 244 hemşirenin (82%) verileri üzerinden yapılmıştır. SBÇ anketinin faktör yapı geçerliği Açıklayıcı Faktör Analizi, güvenilirliği Cronbach alfa katsayı hesaplaması ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Açıklayıcı faktör analizinde Eigenvalue değeri birin üzerinde olan 10 faktör belirlenmiştir. Kaiser-Meyer-Olkin değeri (.90) modelin uyumlu olduğunu göstermektedir. Güvenilirlik analizlerinde alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları.83 ile.96 arasında bulunmuştur. Tüm maddelerin faktör yükü 0.40’ın üzerinde (.44 ile.98 arasında) saptanmıştır.

Sonuç: SBÇ anketi Türkçe formunun orijinali gibi iyi psikometrik özelliklere sahip, geçerli ve güvenilir bir araç olduğu değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: adaptasyon, bakım çevresi, geçerlik, güvenilirlik, sağlık

S-150

FERTİL-İNFERTİL KADINLARIN ÜREME FONKSİYONLARI HAKKINDAKİ BİLGİLERİNİN STRES DÜZEYİNE ETKİSİ

Burcu Çakı

Gaziantep Üniversitesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Gaziantep

Problem Tanımı ve Amaç: Çocuk sahibi olmak, evlilik ve aile kurumunun amacı olarak algılandığından; çiftlerin çocuk sahibi olması biyolojik, psikososyal ve kültürel bir gereksinim olarak kabul edilmektedir. Bireylerin üreme kabiliyetleri kadınlığın ve erkekliğin temel belirleyicisi olarak görülürken, üreme konusundaki yetersizlikleri sıklıkla sosyal bir damga yaratır ve utanç verici bir yetersizlik olarak algılanır. İnfertilite her iki cinsi de duygusal olarak etkilese de hem infertilite faktörü olduklarından hem de infertilite nedeniyle girişimlere maruz kaldıklarından kadınlar bu süreçte daha fazla stres ve baskı hissetmektedir. Hemşireler, infertil çiftlerin değerlendirilmesi, tedavisi ve erken gebelik süreçlerinde çiftlere duyarlı, bütüncül ve kanıta dayalı bir yaklaşımla bakım vererek bu süreçte anahtar rol oynamaktadır. Bu araştırma fertil ve infertil kadınların üreme fonksiyonları hakkındaki bilgilerinin stres düzeyine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Araştırmanın evrenini 01.01.2016-31.12.2016 tarihleri arasında Gaziantep Üniversitesi Şahinbey Araştırma Ve Uygulama Hastanesi Kadın Hastalıkları Ve Doğum poliklinik ve servislerine başvuran 4339 gebe ve 2458 infertil toplam 6797 kadın oluştururken; örneklem sayısı $\alpha = \pm 0.05$ örnekleme hatası $p=0.5$ ve $q=0.5$ için hesaplanmış olup 223 gebe ve 157 infertil toplam 380 kadın çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Tanımlayıcı türde olan bu çalışmada kadınların tanımlayıcı özellikleri ve üreme fonksiyonları hakkındaki bilgi düzeylerini belirlemek için hazırlanan anket formu ve stres düzeylerini belirlemek için Fertilite Sorun Envanteri(FSE) kullanılmıştır. Veriler SPSS 20 paket programında değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan fertil ve infertil kadınların üreme fonksiyonları hakkındaki bilgi düzeyleri incelendiğinde infertil kadınların daha çok adet takvimi ya da günlük kullandığı (%54.8), adet dönemine iki hafta kala göğüslerde şişkinlik (%54.1) ve ağrı (%76.4) belirtilerini bildiği ayrıca adet döngüsündeki önemli hormonun östrojen (%19.1) olduğunu, yumurtlamadan genellikle 14-16 gün sonra adet döneminin gerçekleştiğini (%73.9), yumurtlamanın tanımını (%75.8), her ay bir yumurtalıktan serbest bırakılan yumurta sayısının bir olduğunu (%49.7), yumurta ve spermin kadın vücudunda yaşama sürelerini (%58.6), yumurtlama döneminin en belirgin özelliğinin vajinal akıntı olduğunu (%87.9) ve bu akıntının yumurta akı renginde olduğunu (%82.2), hormonların rahmin gebelik için hazırlanmasına yardımcı olduğunu (%86.6), kadınların yumurtlama döneminde cinsel ilişkiye girmeleri durumunda hamile kalma ihtimallerinin yüksek olduğunu (%92.4) bilme durumlarının anlamlı bir şekilde yüksek olduğu saptanmışken; fertil kadınların ise gebeliğin oluşmasını sağlayan en önemli organın rahim olduğunu (%41.3) bilme durumunun anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır($p<0.05$). Her iki grubun adet düzenleri, adet döngüsünün başlama süresini, adet süresini bilme durumları, adet dönemine 2 hafta kaldığında kramp belirtisinin olabileceğini, döllemenin tanımını ve döllemenin gerçekleştiği organı ve yumurtlama döneminde cinsel ilişkide bulunmamanın etkili bir korunma yöntemi olmadığını bilme durumları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir($p>0.05$). Araştırmaya katılan fertil ve infertil kadınların FSE Alt Boyutlarının puan Ortalamaları incelendiğinde Çocuksuz Yaşamı Reddetme alt boyutu fertil(33.40 ± 6.01) kadınlarda daha yüksek bulunmuştur($p<0.05$). Araştırmaya katılan fertil ve infertil kadınların Global Stres Puanı ile Sosyal Sorunlar ($r=0.72$), Cinsel Sorunlar ($r=0.72$), İlişkiler ($r=0.66$), Çocuksuz Yaşamı Red ($r=0.46$) ve Ebeveyn Olma İhtiyacı ($r=0.70$) alt boyutları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur($p<0.05$).

Sonuç: Araştırmaya katılanların %67.4'ünün Global Stres Puanının orta düzeyde(159.39 ± 10.42) olduğu, fertil kadınların stres düzeylerinin daha yüksek(160.22 ± 18.55) olduğu ve kadınların stres düzeyleri arttıkça sosyal sorunlar, cinsel sorunlar, ilişkiler, çocuksuz yaşamı reddetme ve ebeveyn olma ihtiyacı sorunlarının da paralel şekilde arttığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: fertil, infertil, üreme, bilgi, stres, hemşirelik

S-151

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE AĞIZOTUNU (DUMANSIZ TÜTÜN) BIRAKTIRMAYA YÖNELİK TRANSTEORETİK MODEL TEMELLİ MOTİVASYONEL GÖRÜŞMELERİN ETKİSİ

Filiz Taş¹, Emine Ümit Sevig², Zeynep Güngörmüş³

¹Sütcü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

²Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri

³Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri

Giriş-Amaç: Son yıllarda sigaranın kapalı alanlarda kullanımının yasaklanmasından dolayı sigaraya alternatif olarak dumansız tütün kullanımlarının sayısında artış olduğu görülmektedir. Yarattığı sağlık sorunlarının yanı sıra ücret kaybına, azalan verimliliğe ve sağlık giderlerinin artmasına yol açarak ekonomik ve sosyal gelişmeyi engellediği için günümüzde tütün ve tütünden elde edilen ürünler insan sağlığını birinci derecede

tehdit eden başlıca unsur olarak göze çarpmakta ve tütün kullanımının birçok zararlı etkisi tüm dünyaca bilinmektedir.

Bu araştırma lise öğrencilerinde ağızotunu (dumansız tütün) bırakmaya yönelik transteoretik model (TTM) temelli Motivasyonel görüşmelerin etkisini belirlemek amacıyla ön test - son test randomize kontrol gruplu bir çalışma olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma Kahramanmaraş il merkezinde bulunan bir Meslek Lisesi'nde gerçekleştirilmiş, veriler 25.12.2013- 13.01.2015 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmanın örneklem grubu 45 müdahale, 45 kontrol olarak belirlenmiştir. Araştırmada veriler; Kişisel Bilgi Formu, Nikotin Bağımlılık Düzeyi Testi/ Fagerström Tolerans Testi Ölçeği, TTM ölçeklerinden Değişim Aşamalarının Sınıflandırılması Ölçeği (DASÖ), Davranış Değiştirme Süreci Ölçeği (DDSÖ), Öz-Etkililik Ölçeği (ÖEÖ), Teşvik Eden Faktörler Ölçeği (TEFÖ), Karar Alma Ölçeği (KAÖ)] kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde uygun istatistiksel testler kullanılmış $p<0.05$ değeri anlamlı kabul edilmiştir. Müdahale grubu ile 6 izlem yapılmış; Öğrencilerde meydana gelen değişimler TTM ölçekleri kullanılarak belirlenmiştir. Kontrol grubunda veriler ön test - son test TTM ölçekleri kullanılarak elde edilmiştir.

Bulgular: Yapılan motivasyonel görüşmelerle müdahale grubunda 18 (%46.1) öğrenci ağızotunu bıraktı, kontrol grubunda ağızotunu bırakan öğrenci olmamıştır. Müdahale ve kontrol grupları karşılaştırmasında Nikotin Bağımlılık Düzeyi Testi/ Fagerström Tolerans Testi Ölçeği, DASÖ, DDSÖ, KAÖ, TEFÖ, ÖEÖ puanları arasındaki farkın önemli ($p<0.05$) olduğu, Motivasyonel görüşmelerin TTM ile birlikte kullanılmasının davranış değiştirmede ve ağızotunu bırakmada etkili olduğu, davranış değiştirme sürecinde, öz-etkililiğin artırılmasında, teşvik edici faktörlerin azaltılmasında ve karar almada etkili olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Tütün ürünleri ile mücadelede davranış değişikliği için Motivasyonel görüşmelerin TTM ile birlikte kullanılmasının etkili olduğu ve TTM temelli motivasyonel görüşmelerin yapılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Motivasyonel Görüşme, Transteoretik Model, Bağımlılık, Lise Öğrencileri,

S-152

ACİL SERVİSTE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN VENTROGLUTEAL BÖLGEYE ENJEKSİYON UYGULAMAYA İLİŞKİN YETERLİLİK VE TERCİH ETME DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Birgül Cerit¹, Zeynep Emen²

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

²Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

Problem tanımı ve Amaç: İlaç uygulamaları hemşirenin önemli sorumluluklarından biridir. Bu sorumluluğu yerine getirirken hemşireler, güncel bilgileri takip ederek uygulamalarını kanıta dayalı gerçekleştirebilirler. Hemşireler ilaç uygulamalarında sıklıkla intramüsküler yolu ve dorsogluteal bölgeyi kullanmaktadırlar. İlaç uygulamalarına ilişkin uygun bölgenin tercih edilmemesi birçok komplikasyonun gelişmesine neden olabilmektedir. İntramüsküler enjeksiyonların en önemli komplikasyonlarından biri olan siyatik sinir yaralanması özellikle dorsogluteal bölgeye yapılan enjeksiyonlar nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Siyatik sinir yaralanması ise ağrı, düşük ayak, bacakta geçici ya da kalıcı felç gibi pek çok duruma sebep olabilmektedir. Bu nedenle intramüsküler enjeksiyonlarda geleneksel, alışılmış yöntemler yerine, kanıt temelli yaklaşımlarla uygun bölgenin belirlenmesi ve işlemin gerçekleştirilmesi güvenli uygulama açısından önemlidir. Bu bağlamda literatürde intramüsküler enjeksiyonda dorsogluteal bölgenin kullanılmaması, alternatifi olan ventrogluteal bölgenin güvenli enjeksiyonu sağlamak için kullanılması önerilmektedir. Dolayısıyla hemşirelerin konuya ilişkin tercih durumu ve yeterlik düzeylerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu amaçla çalışma acil serviste çalışan hemşirelerin ventrogluteal bölgeye enjeksiyon uygulamaya ilişkin yeterlilik ve tercih etme düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma nitel araştırma deseninde tasarlanmıştır. Araştırma verileri bir hastanenin acil biriminde çalışan 16 hemşireden elde edilmiştir. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme

tekniki kullanılmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesi içerik analizi ile yapılmıştır. Araştırmanın uygulanabilmesi için etik kurul, kurum izni ve hemşirelerden aydınlatılmış onam alınmıştır.

Bulgular: Çalışmada hemşirelerin ventrogluteal bölgeye enjeksiyon uygulama konusunda yeterliliklerinin düşük olduğu bulunmuştur. Görüşme yapılan hemşirelerden çok azının intramüsküler enjeksiyon uygularken ventrogluteal bölgeyi tercih ettiği belirlenmiştir. Hemşirelerin çoğunluğunun ventrogluteal bölgeye enjeksiyon uygulama konusunda eğitim almadıkları/bilmedikleri için uygulamada bu bölgeyi kullanmadıkları belirlenmiştir.

Sonuç: Hemşirelerin ventrogluteal bölgeye enjeksiyon uygulamaya ilişkin yeterlilik ve tercih etme düzeyleri düşük bulunmuştur. Bu bağlamda, hemşirelerin konuya ilişkin bilgi gereksinimlerinin karşılanması, yeterliliklerinin sağlanması ve ventrogluteal bölgenin güvenli enjeksiyon alanı olarak kullanımının artırılması için eğitim programlarının düzenlenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Acil servis, hemşire, intramüsküler enjeksiyon, ventrogluteal enjeksiyon

S-153

KEMOTERAPİ UYGULANAN KOLOREKTAL KANSERLİ HASTALARDA OREM ÖZ BAKIM EKSİKLİĞİ KURAMINA TEMELLENİRİLMİŞ EĞİTİMİN VE TELEFONLA İZLEMİN ÖZ BAKIM GÜCÜ, KAYGI, YALNIZLIK VE İYİLİK HALİNE ETKİSİ

Çiğdem Ökten, Zeynep Özer

Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Antalya

Amaç: Bu araştırma, kemoterapi uygulanan kolorektal kanserli hastalarda Orem Öz Bakım Eksikliği kuramına temellendirilmiş eğitimin ve telefonla izlemin öz bakım gücü, kaygı, yalnızlık ve iyilik haline etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Randomize kontrollü deneysel nitelikteki bu araştırma Akdeniz Üniversitesi Gündüz Kemoterapi Ünitesinde kemoterapi uygulanan ve araştırma kriterlerine uyan 24 girişim, 23 kontrol grubu olmak üzere toplam 47 hasta ile Nisan 2016-Mart 2017 tarihleri arasında yapılmıştır. Verilerinin toplanmasında, Hasta Bilgi Formu, Öz Bakım Davranışları Formu, Nightingale Semptom Değerlendirme Ölçeği, Öz Bakım Gücü Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği III ve Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri kullanılmıştır. Girişim grubundaki hastalara kemoterapi tedavisi öncesinde Orem'in Öz Bakım Eksikliği kuramına dayalı olarak, ortaya çıkabilecek semptomlara karşı öz bakım davranışlarını da içeren bireysel bir eğitim yapılmış ve eğitim kitapçığı verilmiştir. Hastalar birinci, ikinci ve üçüncü kür tedaviyi aldıktan 2-5 gün sonra telefonla izlem yapılmıştır. Birinci ve üçüncü kür sonunda ölçümler uygulanmış olup hastanın sormak istediği sorular varsa cevaplandırılmış ve eğitim desteği gereken konular yüz yüze görüşme yöntemi ile ele alınmıştır.

Bulgular: Kolorektal kanser hastalarının her iki ölçümde de en çok uyguladıkları öz bakım davranışlarının "Bulantı giderici ilaç alma", "Gün içinde dinlenme periyotları planlama" ve "Günde 8-10 bardak sıvı alma" olduğu belirlenmiştir. Girişim grubu hastalarında öz bakım gücü puan ortalamaları 1.ölçümde 106.92±12.10, 2.ölçümde 113.96±10.12 iken kontrol grubu hastalarında 1.ölçümde 87.17±14.78, 2.ölçümde ise 78.43±15.96 olarak bulunmuştur. Girişim grubu hastalarında yalnızlık puan ortalamaları 1.ölçümde 32.54±6.48, 2.ölçümde 29.13±6.41 iken kontrol grubu hastalarında 1.ölçümde 42.13±6.46, 2.ölçümde ise 42.91±6.91 bulunmuştur. Girişim grubu hastalarında 1.ölçümde durumluk kaygı 37.79±6.05 sürekli kaygı 40.50±7.27, 2.ölçümde durumluk kaygı 35.12±4.57 sürekli kaygı 37.67±5.96 iken kontrol grubu hastalarında 1.ölçümde durumluk kaygı 43.57±7.24 sürekli kaygı 46.83±7.37, 2.ölçümde durumluk kaygı 46.57±9.34 sürekli kaygı ise 48.43±7.40 olarak bulunmuştur. Girişim grubu hastalarında genel iyilik hali puan ortalamaları 1.ölçümde 0.53±0.24, 2.ölçümde 0.49±0.23 iken kontrol grubu hastalarında 1.ölçümde 0.77±0.42 2.ölçümde 1.00±0.50 olarak bulunmuştur. Girişim grubu hastalarında kontrol grubuna göre öz bakım gücü, genel iyilik hali ve alt boyutları olan fiziksel iyilik hali, sosyal iyilik hali ve psikolojik iyilik halinin arttığı, durumluk-sürekli kaygı ve

yalnızlığın azaldığı görülmüş olup istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur.

Sonuç: Araştırma sonuçları, Orem Öz Bakım Eksikliği kuramına temellendirilmiş eğitim ve telefonla izlemin kemoterapi uygulanan kolorektal kanser hastalarında öz bakım gücü ve iyilik halini artırırken kaygı ve yalnızlığı azalttığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, hemşirelik, kolorektal kanser, kemoterapi, Orem'in Öz Bakım Eksikliği Kuramı, telefonla izlem

S-154

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE YEME TUTUMUNUN TİP 2 DİYABET VE KARDİOVASKÜLER RİSK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Nurhan Özpancar¹, Özlem Bulantekin Düzelan², Bahar Vardar İnkaya³, Nermin Olgun⁴

¹Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ

²Çankırı Karatekin Üniversitesi

³Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

⁴Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep

Giriş: Ergenlik ve gençlik dönemi, beslenme ile ilgili davranışlar yönünden risklidir. Bu dönemde ortaya çıkan, anormal yeme tutum ve davranışları ilerleyen dönemlerdeki diyabet ve kardiyovasküler hastalıklar açısından risk oluşturabilmektedir. Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinde yeme tutumunun Tip 2 DM ve KVH risk açısından durumunun değerlendirilmesi amacıyla planlandı.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte planlanan araştırma, bir sağlık yüksekokulunda, çalışmaya katılmaya gönüllü olan 356 öğrenci ile yapıldı. Veriler; Demografik bilgi formu, Tip 2 Diyabet Risk Anketi (FINDRISC), Kardiyovasküler hastalıklar Risk faktörleri Bilgi Düzeyi Ölçeği (KARRİF-BD) ve Yeme Tutumu Testi (YTT) ile toplandı. Öğrencilerin, boy-kilo ölçümü, bel çevresi ölçümü ve kan basıncı ölçümü yapıldı ve BKİ'leri hesaplandı.

Bulgular: KARRİF-BD ölçeği toplam puanları bakımından sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulundu. Findrisk puanları ile kilo, BKİ, bel çevresi, ailesinde DM ya da kalp hastalığı olma durumu ve egzersiz yapma durumu arasında anlamlı ilişki bulundu. Diyet yapan öğrencilerin, diyet yapmayanlara ve bazen diyet yapan öğrencilere göre YTT puan ortalamalarının daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu. Kilosundan memnun olan öğrencilerin Findrisk ve YTT toplam puanları, kilosundan memnun olmayan öğrencilere göre daha düşük ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görüldü.

Sonuç: Öğrencilerde kilo, bel çevresi ve beden kitle indeksi arttıkça findrisk puanlarının arttığı ve Tip 2 diyabet açısından risk oluşturduğu, eğitim seviyesi arttıkça kardiyovasküler hastalıklar açısından bilgi düzeylerinin arttığı sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, tip 2 diyabet, kardiyovasküler risk, yeme tutumu,

S-155

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN HASTA EĞİTİMİ YAPMA DURUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Kenan Gümüş, Nurhan Doğan

Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Amasya

Problem tanımı ve Amaç: Hasta eğitimi öğrenci hemşirelerin klinik uygulama sürecinde hasta bakımını tamamlayan ve bakım sonuçlarının iyileştirilmesine katkı sağlayan önemli bir noktadır. Bu çalışma, hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin hasta eğitimi yapma durumları ve karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın verileri, bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim görmekte olan ve en az bir akademik dönem klinik uygulama yapan hemşirelik öğrencilerinden toplanmıştır. Araştırmaya

katılmayı kabul eden 224 öğrenci örnekleme alınmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatür incelenerek hazırlanan ve öğrencilerin hasta eğitimi yapma durumlarını sorgulayan 17 soruluk "Anket Formu" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler yüzde, ortalama, ki kare testleri kullanılarak bilgisayar programında değerlendirilmiştir. Çalışmanın yapılabilmesi için Etik Kurul izni, çalışmanın yapıldığı üniversiteden yazılı izin ve öğrencilerden bilgilendirilmiş olur alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 20.79 ± 1.78 , %73.2'sinin kadın ve %29.9'unun 3. sınıf öğrencisi olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %65.5'inin hemşirelik bölümünü isteyerek seçtiği, %68.8'inin klinikte hasta eğitimi yaptığı, eğitimi yapanların %65.6'sının yapmış olduğu eğitimi kısmen yetersiz olarak değerlendirdiği saptanmıştır. Hasta eğitimi yapmayan öğrencilerin ise %42.9'unun hasta eğitimi konusunda kendini yeterli görmediği, %32.9'unun da eğitim yapmak için klinikte uygun ortam bulamadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %23.4'ünün hastanın eğitime hazır oluşunu göz önünde bulundurduğu, %21.7'sinin hastanın eğitim düzeyi ve dil yapısına dikkat ettiği, %20.3'ünün hastanın inanç ve değerlerini dikkate aldığı ve %59.8'inin gerçekleştirdiği eğitim ile ilgili bilgileri kayıt ettiği saptanmıştır. Cinsiyet ve hemşireliği hasta bakım, eğitim ve yazılı order uygulama olduğunu düşünen öğrenciler ile hasta eğitimi yapma durumları arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Öğrencilerin büyük bir bölümünün hasta eğitimi yaptığı fakat eğitim yapma konusunda kendilerini yeterli düzeyde görmedikleri saptanmıştır. Hasta eğitiminde genel olarak tek yönlü bir eğitim metodu seçtikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük bir oranının etkin hasta eğitimi yapmak için gerekli olan faktörleri (dil, eğitim düzeyi, hazır oluşluk, uygun klinik ortam gibi) dikkate aldığı görülmüştür. Cinsiyet ve hemşirelik algısının hasta eğitimi yapma oranını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, eğitimde verilen bilgilerin kalıcılığını arttırmak için yazılı materyallerin hazırlanması ve kullanımının gerekli olduğu konusunda yönlendirmelerin yapılması, öğrencilerin mesleki yeterliliklerinin artırılması, hasta eğitimi yapma oranı ve paralelinde hasta bakım sonuçlarını iyileştirebilmek için klinikte uygun eğitim ortamlarının sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hasta eğitimi, hemşirelik, hemşirelik öğrencileri

S-156

MEZUN HEMŞİRELERİN MEZUN OLDUKLARI HEMŞİRELİK EĞİTİM PROGRAMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Meltem Dursun Engin¹, Nilay Özkütük², Fahriye Vatan¹, Fatma Orgun², Hale Sezer², Hatice Çamveren¹

¹Ege Üniversitesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, İzmir

²Ege Üniversitesi, Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı, İzmir

Giriş: Günümüzdeki bilim ve teknoloji alanındaki hızlı değişim ve gelişmeler toplumun birçok alanında olduğu gibi eğitim alanında da önemli değişikliklere neden olmaktadır. Eğitim kurumlarının daha iyi ürün elde etmeleri için uyguladıkları programları sürekli gözden geçirmeleri, saptanan eksiklik ve aksaklıkları düzeltmeleri için programlarını değerlendirmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda, bu araştırma bir hemşirelik fakültesinden mezun olan hemşirelerin, mezun oldukları hemşirelik eğitim programına yönelik görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma, Ocak-Eylül 2017 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinde entegre eğitime sahip bir hemşirelik fakültesinden mezun 109 hemşire ile yürütülmüştür. Veriler, "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Hemşirelikte Lisans Programını Değerlendirme Ölçeği (HPLDÖ) (Alt Boyutlar; Evrensel, Ulusal Ve Mesleki Değerleri Kazandırma, Öğretim Süreci, Mesleki Gelişim Ve Yeterlilik Ve Bireysel Gelişim)" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde, SPSS for Windows 18.0 versiyonu paket programı kullanılarak sayı, yüzde dağılımları ve ortalamaları alınmış, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testi yapılmıştır.

Bulgular: Mezun hemşirelerin %87.2'sinin kadın (n:95), %67.9'unun düz lise mezunu (n:74) ve yaş ortalamalarının 24.96 ± 2.55 olduğu saptanmıştır. Mezunların %72.5'inin lisans eğitim programının meslek hayatı boyunca yeterli olmayacağını ve %71.6'sı aldıkları lisans

eğitim programının geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Mezunların HPLDÖ toplam puan ortalaması 69.31 ± 17.98 bulunmuş olup program etkinliğinin olumlu olarak değerlendirildiği saptanmıştır. HPLDÖ puan ortalamaları ile cinsiyetleri karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Almış oldukları hemşirelik lisans eğitim programının mesleki hayatı boyunca yeterli olma durumuna göre HPLDÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında yalnızca öğretim süreci alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Mezun öğrencilerin aldıkları hemşirelik lisans eğitimi programı görüşü ile HPLDÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Hemşirelik lisans eğitim programını yeterli olarak gören mezunların puan ortalamalarının öğretim süreci alt boyutu haricinde diğer alt boyutlarda yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Sonuç olarak; mezunların almış oldukları hemşirelik lisans eğitiminin bireysel gelişmelerini olumlu yönde etkilediği ve hemşirelik lisans öğretim sürecinin geliştirilmesi gerektiği saptanmıştır. Bu doğrultuda, hemşirelik lisans eğitiminin evrensel, ulusal ve mesleki değerleri kazandırma, öğretim süreci, mesleki gelişim, yeterlilik ve bireysel gelişim başlıklarını içerecek şekilde gözden geçirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, hemşirelik eğitimi, hemşire

S-157

ENTERAL BESLENEN YOĞUN BAKIM HASTALARINDA GELİŞEN KOMPLİKASYONLAR VE HEMŞİRELİK GİRİŞİMLERİ

Burcu Bayrak Kahraman¹, Elif Sözeri Öztürk¹, Kamile Kırca², Sevinç Kutlutürk¹, Melda Türkoğlu³, Gülbün Aygencel Bıkmaz³

¹Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

³Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Yoğun Bakım Ünitesi

Amaç: Nutrisyon desteği, yoğun bakım hastalarında sıklıkla kullanılan bir uygulamadır ve hastanın ihtiyacı doğrultusunda mümkün olan en kısa sürede başlanmalıdır. Yoğun bakım ünitelerinde hasta sonuçlarının iyileştirilmesi, maliyet etkinliği ve hastanede kalış süresinin daha kısa olması gibi nedenlerle sıklıkla tercih edilmektedir. Ancak enteral beslenme bu yararların yanı sıra bazı potansiyel komplikasyonları da beraberinde getirmektedir. Bu araştırma enteral beslenen yoğun bakım hastalarında görülen komplikasyonlar ve bu komplikasyonlara yönelik hemşirelik girişimlerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma, Nisan 2016- Nisan 2017 tarihleri arasında Gazi Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi İç Hastalıkları Yoğun Bakım Ünitesinde izlenen ve enteral beslenen 52 hasta ile yapılmıştır. Çalışmanın yapılabilmesi için hastanenin başhekimliğinden, Gazi Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan ve yoğun bakım hasta yakınlarından yazılı izin alınmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından ilgili literatüre dayanarak hazırlanan veri toplama formu kullanılmıştır. Veri toplama formu hastaların yaş, cinsiyet, hastalıkları, yatış tarihleri gibi bilgileri içeren birinci bölüm, enteral beslenme özellikleri ve gelişebilecek komplikasyonları içeren ikinci bölüm ve hemşirelik girişimlerini içeren üçüncü bölümden oluşmaktadır. Formlar hasta dosyalarından araştırmacılar tarafından her gün hastalar ziyaret edilerek doldurulmuştur. Enteral beslenmeye bağlı gastrointestinal semptomların ilk birkaç saatte ortaya çıkabileceği gibi 48-72 saatten sonra da ortaya çıkması mümkün olduğundan çalışmaya alınan hastalar en az 3 en fazla 7 gün boyunca takip edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya alınan hastaların yaş ortalaması 68.08 ± 13.3 ve %59.6'sı erkektir. Çalışmaya alınan hastaların %84.6'sının nazorojejunal, %3.8'inin nazoduodenal, %3.8'inin nazogastrik, %7.7'sinin perkutan endoskopik gastrotomi yolu ile beslendiği saptanmıştır. Hastaların ortalama beslenme hızının 47 ml/saat olduğu, takip edilen gastrik rezidüel volüm miktarlarında artış olmadığı, hiçbir hastada kusmanın, aspirasyonun ve tüp tıkanmasının olmadığı belirlenmiştir. Bu bulguların yanı sıra hastaların tamamına yakınında (96,2) elektrolit dengesizliğinin olduğu, %47.3'ünde diyare, %36,5'inde hiperglisemi, %25'inde distansiyon, %7.7'sinde konstipasyon geliştiği, iki hastada tüpün yerinden çıktığı saptanmıştır. Enteral beslenmeye bağlı olarak gelişen gastrointestinal

semptomlara ve komplikasyonlara yönelik olarak hemşirelerin tüm hastalarda gastrik rezidüel volüm takibi yaptığı, aldığı çıkardığı sıvı miktarının takip ettiği, 24 saatte bir beslenme torbalarını değiştirdiği, gereken durumlarda beslenmeye ara vererek beslenme hızını azalttığı, defekasyon sıklığı ve şeklini takip ettiği, kan şekeri ve elektrolit takibini yaptığı, hasta yatak başı seviyesini 30-45 derecede izlediği, gerektiğinde hekim isteğiyle insülin tedavisini ve elektrolit replasmanını yaptığı belirlenmiştir. Hemşirelerin distansiyon değerlendirmesi, abdominal masaj ve yatak içi egzersiz uygulamalarını ise yapmadıkları belirlenmiştir.

Sonuç: Bu araştırma sonucunda yoğun bakımda enteral beslenen hastalarda elektrolit dengesizliği, diyare, distansiyon ve hiperglisemi gibi gastrointestinal ve metabolik semptomların en sık görüldüğü, tüp tıkanması ve aspirasyon gibi mekanik komplikasyonların ise görülmeyeceği belirlenmiştir. Hemşirelerin gelişen bazı sorunlara yönelik olarak günlük hemşirelik bakımını kapsayan girişimlerini sorun temelinde etkin ve kapsamlı şekilde çözümlenmede desteğe ihtiyaçları olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin enteral beslenmeye yönelik kanıta dayalı çalışma sonuçlarını bakıma yansıtılmaları sonucunda bakım kalitesini arttıracakları düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Enteral beslenme, Hemşire, Yoğun bakım

S-158

HEMŞİRELERİN KARŞILAŞTIKLARI PSİKOLOJİK ŞİDDET DAVRANIŞLARI VE BU DAVRANIŞLARIN ETKİLERİ

Serpil Çelik Durmuş¹, İbrahim Topçu², Aytolan Yıldırım³

¹Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi

³İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi

Problem tanımı ve Amaç: Günümüzde hemşireler işleri gereği fiziksel, sözel ve emosyonel şiddete maruz kalmaktadırlar. Bununla birlikte hemşireler, birlikte çalıştıkları çalışma arkadaşları, hekimler, hastalar ve hasta yakınları tarafından mobbinge maruz kalma açısından oldukça yüksek risk altındadırlar. Mobbing mağduru, psikolojik taciz, izolasyon, küçümseme, kurumun kaynaklarını kullanmadan mahrum bırakılma gibi tutum ve davranışlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bunun yanı sıra mobbing uygulayan kişinin kişilik özellikleri; gücü seven, iktidardan beslenen, aşırı kontrolcü, ben merkezci, empati yoksunu, farklılıklara tahammüllü olmayan, anti-demokrat, vicdan yoksunu ve duygusal olarak stabil olmayan, dengesiz olarak tanımlanmaktadır. Genellikle mobbing mağdurları, mobbing uygulayan kişinin de kariyer hayatında başkaları tarafından mobbing'e maruz kaldıklarını gözlemlediklerini, gücü eline geçirdiklerinde ise bu dönemin intikamını almasına mobbing yapmayı kendilerinde hak gördüklerini belirtmektedir.

Bu araştırma, kamu hastanelerinde çalışan hemşirelerin maruz kaldıkları psikolojik şiddet davranışları ve bu davranışların etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel olarak planlanmıştır. Araştırmanın evrenini Sağlık Bakanlığı'na bağlı İstanbul İli'nde yer alan eğitim ve araştırma hastanelerinde çalışan hemşireler oluşturmuştur. İstanbul İli'nde yer alan toplam 27 Eğitim Araştırma Hastanesi'nden olasılıklı rastgele örneklem yöntemi ile 7 hastane seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini 2087 hemşire oluşturmuştur. 658 hemşire verileri analize dahil edilmiştir. Araştırma verileri, ilk bölümünde demografik soruların yer aldığı ve sonrasında üç bölümden oluşan toplam 73 maddelik Mobbing Ölçeği ile toplanmıştır. Ölçek Yıldırım ve Yıldırım (2008) tarafından geliştirilmiş olup alfa değeri.93'tür. Ölçekten alınan toplam puanın madde sayısına bölünmesiyle elde edilen sayı 1 ve üzerinde ise, kişinin iş yerinde kasten psikolojik şiddet davranışlarına maruz kaldığı anlaşılmaktadır.

Bulgular: Hemşirelerin %88.4'ü kadın, %11.6'sı erkektir. Kadın ve erkeklerin yaş ortalaması 31.06 ± 6.69'dur. Katılımcıların %11.9'unun idari bir görevi vardır. Hemşirelerin son iki ay içinde bir veya birden fazla kez iş yerinde psikolojik şiddet davranışlarıyla karşılaşma oranının %62.2 olduğu belirlenmiştir. İş yerinde psikolojik şiddete maruz kalma ile çalışanların psikolojilerinin (r: 52; p<0.001), sağlıklarının (r: 46; p<0.001) ve çalışma performanslarının (r: 50; p<0.001) bozulması arasında pozitif ilişki olduğu belirlenmiştir. İş yerinde psikolojik şiddet davranışlarının

hemşireleri sıklıkla psikolojik açıdan etkilediği saptanmıştır. Ayrıca hemşirelerin yaklaşık %7'si iş yerinde kasten maruz kaldıkları psikolojik şiddet davranışları nedeniyle "zaman zaman intihar etmeyi düşündüğünü" belirtmişlerdir.

Sonuç: Hemşirelerin çalışma hayatında sık sık mobbinge maruz kaldıkları ve bu durumun sağlıklarını ve performanslarını olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, mobbing, psikolojik şiddet

S-159

KIZ ÖĞRENCİLERDE BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞLAR VE ETKİLEYEN ETMENLER

Nurten Kırcan¹, Burçin Bozkurt²

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Muğla

²Özel Sada Hastanesi, İzmir

Günümüz insanların hemen hepsi giderek karmaşıklaşan toplum içinde problem çözmeye yönelik birçok durumla karşı karşıya kalmaktadırlar. Özellikle ergenlik döneminde bulunan birey ise fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal birçok yaşamsal karmaşa ile yüzleşmektedir. Bu karmaşanın yarattığı sorunları çözmek için başa çıkma becerileri kullanabilmektedir. Bu beceriler gösterilirken olumlu ya da olumsuz otomatik düşünceler bireylerin duygularını, davranışlarını, yaşam doyumlarını etkileyebilmektedir. Yapılan bazı çalışmalar boyun eğici davranışlar ile otomatik düşünceler arasında bir ilişkinin olduğunu belirtmektedir (Tümkaya ve ark 2011).

Bu çalışma Muğla İli Fethiye İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Şefika Pekin Kız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören, kız öğrencilerin boyun eğici davranışları ve etkileyen etmenleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma evrenini Şefika Pekin Kız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde kayıtlı 428, örnekleme ise araştırmaya katılmayı kabul eden 259 öğrenci oluşturdu. Verilerin toplanmasında Tanıtıcı Bilgi Formu (5) ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ) olmak üzere 2 ayrı form kullanılmıştır.

Gilbert ve Allan (1994) tarafından geliştirilen Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği, boyun eğici sosyal davranışların düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiş, 5'li Likert tipi, 16 maddelik bir ölçektir. Türkçe formu Şahin ve Şahin (1992) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekten en düşük 16, en yüksek 80 puan alınabilir. Yüksek puanlar, daha fazla boyun eğici davranışa işaret eder. SPSS 15.0 paket programı kullanılarak veriler sayı (n), yüzdelik (%) hesaplanmış, ve istatistiksel değerlendirme (Oneway Anova Testi, T testi ve Man-Whitney U) yapılmıştır.

Öğrencilerin %47.9'u 16-17 yaş grubunda, %74.9'unun ilçede yaşadığı, %45.6'sının ilk çocuk, %93.8'i ise ailesi ile yaşadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği puan ortalaması 35.76'dır. Yapılan istatistiksel analizde, 17 yaş ve üzeri öğrencilerin Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği puan ortalamasının en düşük olduğu (p=0.007), 3. sınıf, doğum sırası ortanca çocuk olan, köyde yaşayan, barınma şekli olarak devlet yurdunda kalan öğrencilerin Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlendi (p>0.05).

Anahtar Kelimeler: Boyun Eğici Davranış, Ergenlik, Hemşirelik

S-160

HASTALARIN HASTA HAKLARI KONUSUNDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE HASTA HAKLARINI KULLANMA TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Bilgen Özlük¹, Fatma Ezgi Yorgancılar²

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Konya

²Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Hastanesi, Konya

Problemin Tanımı ve Amaç: Hasta hakları, bireyin tanı, tedavi ve rehabilitasyon amacı ile yapılan girişimler ve diğer tıbbi bakım hizmetlerinin sunumu sırasındaki haklarıdır. Hakları elde etmenin ve korumanın birinci koşulu hakların neler olduğunun ve kimlerden alınacağına

bilinmesidir. Hasta haklarını kullanma tutumu da bireylerin yönetmelikle belirlenmiş olan hasta haklarını kullanma konusunda gerekli duyarlılığı gösteren tutum ve davranış göstermeleri olarak tanımlanmaktadır. Hastaların hasta hakları konusunda bilgilerinin yanı sıra, bu bilgiyi ne düzeyde tutuma dönüştürdükleri de önemlidir. Yapılan çalışmalarda hastanede hakları ihlal edilen hastaların çoğunun haklarını, talep etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda çalışma hastaların hasta hakları konusunda bilgi düzeyleri ve hasta haklarını kullanma tutumlarının değerlendirilmesi amacıyla yürütülmüştür.

Gereç-Yöntem: Karşılaştırmalı ve tanımlayıcı tasarımdaki bu araştırmanın örneklemini; Konya ilindeki bir üniversite hastanesinde (n=170) ve özel hastanede (n=83) yatan toplam 253 yetişkin, bilinci açık ve koöpe hasta oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Veriler etik kurul ve kurum izinleri alındıktan sonra, araştırmaya katılmayı kabul eden hastalardan yazılı onam alınarak 05.04.2017 – 28.07.2017 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Hasta Hakları Bilgi Ölçeği” (HHBÖ) ve “Hasta Haklarını Kullanma Tutumu Ölçeği” (HHKTÖ) kullanılmıştır. HHBÖ'nin puan aralığı 0-38 dir ve ölçekten 19'un altında puan alınması “hasta haklarının bilinmediğini”, üstünde puan alınması ise “hasta haklarının bilindiğini” göstermektedir. HHKTÖ'nin puan aralığı 29-145 olup, ölçekten alınan puan yükseldikçe, hasta haklarını kullanma tutumlarının olumlu yönde geliştiği şeklinde yorumlanmaktadır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde SPSS 22 programından yararlanılmıştır. Verilerin analizlerinde; Sayı, yüzde, ortalama, T testi ve ANOVA testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmamızda katılımcıların yaş ortalaması 41.25±15.79, %56.1'i erkek, %23.7'si serbest meslekte, %20.2'si emekli, %17.4'ü kamu personeli olarak çalışmakta, %72.2'si evli ve %43.1'i ilköğretim, %24.9'u üniversite mezunudur. Düzenli olarak hastaneye müracaat eden hastanın oranı %32.4 iken, ani gelişen hastalık nedeniyle hastaneye başvuran hastaların oranı ise %46.6'dır. Katılımcıların %62.2'sini üniversite, %32.8'ini ise özel hastanede hizmet alan hastalar oluşturmaktadır ve %47'sinin daha önce hasta hakları konusunda bilgi aldıkları belirlenmiştir. Hasta hakları konusunda bilginin %70.6'sının hastanelerden, %29.4'ünü ise medya (TV, internet, gazete)'dan aldıkları saptanmıştır. Katılımcıların HHBÖ toplam puan ortalaması 40.25±3.03 ile hasta hakları konusunda yüksek düzeyde bilgi sahibi oldukları, fakat HHKTÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 48.71±13.85 ile de hasta haklarını kullanma tutum düzeylerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Üniversite hastanesinde hizmet alan hastaların hasta hakları konusunda bilgi düzeyleri daha yüksek iken (41.11±3.25), özel hastanede hizmet alan hastaların hasta haklarını kullanma tutum düzeylerinin daha yüksek (52.12±14.19) olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek grubu ve hastaneye müracaat sıklığı ile hasta hakları bilgi ve tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı (p>.05) görüldükten, evli olanların bekar olanlara göre, 45-59 orta yaş grubundaki hastaların ise 18-44 genç yaş grubu hastalara göre hasta haklarını kullanma tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmamızın sonucunda hastaların hasta hakları konusunda bilgi düzeylerinin yüksek olduğu, fakat hasta haklarını kullanma tutum düzeylerinin ise düşük olduğu bulunmuştur. Hastaları, haklarını kullanma konusunda bilinçlendirmek ve bu konuda cesaretlendirmek hasta bakım kalitesinin yükseltilmesi açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hasta, Hasta hakları, Bilgi, Tutum.

S-161

TÜRKİYE'DE TOPLUMSAL CİNSİYET VE HEMŞİRELİK

Evrım Çelebi, Maral Kargın

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Elazığ

Giriş ve Amaç: Günümüz Türkiye'sinde iş ve eğitim anlamında eskiye oranla çok daha iyi bir konumda olan Türk kadını, yaşanan tüm değişimlere rağmen toplumun kendisinden beklediği rollerden tam anlamıyla soyutlanamamıştır. Türkiye'de hemşirelik uzun yıllar bir kadın mesleği olarak kabul edilmiş ve son on yıla kadar sadece kadınlar tarafından icra edilmiştir. Bu araştırmanın amacı Türkiye'de toplumsal cinsiyet bağlamında kadın hemşirelerin ev içi rollerini, sorumluluklarını,

ev ve çalışma yaşamı arasındaki denge arayışlarını, mesleğin toplumdaki ve sağlık ekibi içindeki yerini algılayış biçimlerini ve erkeklerin hemşirelik mesleğine geçişine ilgili görüşlerini belirlemektir.

Yöntem: Araştırma derinlemesine görüşme yöntemine dayanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir bölge hastanesinin klinik ve klinik dışı birimlerinde çalışan 20 hemşire oluşturmuştur. Çalışma verileri yapılandırılmamış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşmeler esnasında veri kayıplarını önlemek amacıyla kayıt cihazı kullanılmıştır. Ses kaydını kabul etmeyen katılımcılar araştırmaya dahil edilmemiştir. Nitel araştırma yaklaşımı olarak tasarlanan bu araştırmada içerik analizi yapılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yarıya yakını ev içi sorumluluklar ve çalışma yaşamı arasında denge kuramadığını, tamamına yakını çalışma, ev işleri ve çocuk bakımı gibi nedenlerle kendisine ayıracak boş zamanının olmadığını ifade etmiştir. Evlenmek ve çocuk sahibi olmanın kariyer planlarını etkilemiş olması bir diğer önemli bulgudur. Katılımcılar; hastalık, sakatlık, mesleki tükenmişlik yaşama gibi sebeplerin yanı sıra özellikle başka bir mesleğe (öğretmenlik gibi) geçme imkanının olması durumunda hemşirelik mesleğini bırakabileceklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar hemşirelik mesleğinin toplumda hak ettiği değeri görmediğini, benzer şekilde ekibin içerisinde de hemşirelerin daha aşağı bir konumda görüldüğünü ifade etmişlerdir. Kadın mesleğinden kopuşun bir göstergesi olan erkek hemşirelerin de mesleğe katılmasını genel olarak olumlu bulmuşlardır.

Tartışma ve Sonuç: Toplumsal cinsiyet bağlamında düşünüldüğünde ataerkil bir yapıya sahip olan Türk toplumunun kadından beklediği roller, yüklediği sorumluluklar, kadının çalışıyor olmasıyla birlikte geleneksel rollerini sürdürme çabası ve evi ile işi arasında bir denge kurma mücadelesi varlığını devam ettirmektedir. Bu çalışmanın temel bulguları da kadının bu rollerin değişmezliğine göndermeler içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, toplumsal cinsiyet, kadın, hemşirelik, imaj

S-162

İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ UYGULAMASINA ÇIKAN İKİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BAKIM ODAKLI HEMŞİRE-HASTA ETKİLEŞİMİNE YÖNELİK TUTUM VE DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ

Mehtap Tan, Hatice Polat

Atatürk Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzurum

Problem tanımı ve Amaç: Öğrenci hemşireler hasta ve hemşire etkileşimine yönelik tutum ve davranışlarının bilinmesi hemşirelik eğitiminde öğrencilerin kazanmış oldukları beceri ve tutumları değerlendirilmede katkı sağlayacaktır. Bu araştırmada, iç hastalıkları kliniklerinde uygulamaya çıkan öğrenci hemşirelerin bakım odaklı hemşire-hasta arasındaki iletişimine yönelik tutum ve davranışlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma 14-31 Aralık 2015 tarihleri arasında iç hastalıkları hemşireliği dersi alan hemşirelik öğrencileri ile tanımlayıcı olarak yapıldı. Araştırmanın evrenini üç şubede öğrenim gören öğrenciler, örneklemini ise araştırmaya katılmaya gönüllü öğrenciler oluşturdu. Verilerin toplanmasında öğrencileri tanıtıcı form ve “Bakım Odaklı Hemşire Hasta Etkileşimi Ölçeği” kullanıldı. Araştırmaya katılım için öğrencilerin sözlü katılım onayı ve gönüllülüğü esas alındı. Veriler SPSS programı ile yüzde, ortalama, t-test, KW kullanılarak yapıldı.

Bulgular: Öğrencilerin bakım odaklı hemşire-hasta etkileşimine yönelik ölçek puan ortalamaları incelendiğinde; “önemlilik” puan ortalaması 295.48±49.64, yeterlilik puan ortalaması 252.75±49.05, uygulanabilirlik puan ortalaması 250.45±50.04 olarak belirlendi. Öğrencilerin hemşire-hasta etkileşime yönelik tutum ve davranışları ölçeğinin önemlilik, yeterlilik ve uygulanabilirlik boyutundan aldığı en yüksek puanın “gereksinimler” alt boyutunun olduğu, en düşük puanın ise “sorun çözme” alt boyutunun olduğu belirlendi. Sosyo-demografik özelliklere göre ölçek toplam puan ortalamaları incelendiğinde; öğrenci hemşirelerin yaşları ile bakım odaklı hasta-hemşire etkileşimin önemlilik, yeterlilik ve uygulanabilirlik boyutu arasında ilişki olmadığı, cinsiyete göre önemlilik boyutu; hasta ile ilişkilerinde güçlük yaşama durumuna göre önemlilik boyutu; sosyal etkinlik durumuna göre önemlilik ve yeterlilik boyutu toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlendi.

Sonuç: Öğrenci hemşirelerin bakım odaklı hemşire hasta etkileşimlerine yönelik tutum ve davranışlarının olumlu yönde olduğu belirlendi. Cinsiyeti kadın olan, hasta ile iletişimde sorun yaşamayan ve sosyal etkinlik durumunu yeterli bulan öğrencilerin bakım odaklı hemşire hasta etkileşimi tutum ve davranışlarının daha olumlu olduğu bulundu.

Anahtar Kelimeler: Bakım, hemşirelik öğrencileri, hemşire-hasta ilişkisi, tutum.

S-163

GEBE KADINLARIN GENİTAL HİJYEN DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

İlknur Gökşin¹, Ayten Şentürk Erenel²

¹Aksaray Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Aksaray

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Problem tanımı ve Amaç: Kişisel hijyen, bireyin sağlığını sürdürmek için yaptığı "öz bakım" uygulamalarıdır. Bu bakım uygulamalarından biri de genital hijyen bakımındır. Genital hijyen, kadın sağlığını korumada en önemli unsurlardan birisidir. Gebelik döneminde kadın vücudunda oluşan değişiklikler vajinal enfeksiyonlara yakınlığı arttırmaktadır. Gebe kadınların genital hijyen davranışlarını ve bu davranışların ilişkili olduğu faktörleri belirlemek vajinal enfeksiyonları önleme stratejilerinin geliştirilmesi açısından önemlidir. Araştırma gebe kadınların genital hijyen davranışları ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı türdeki bu araştırma Aksaray Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Gebe İzlem Polikliniğine başvuran 15-49 yaş aralığındaki 331 gebe ile Kasım 2015- Ocak 2016 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmaya; araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırmanın yapılacağı tarihler arasında gebelik haftasına bakılmaksızın gebe olan kadınlar dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak tanıtıcı bilgiler formu ile Genital Hijyen Davranışları Envanteri (GHDE) kullanılmıştır. Verilerinin analizi SPSS 16.0 istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanıtıcı istatistiksel yöntemlerin yanı sıra bağımsız gruplar t testi ve One Way Anova testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan gebelerin yaş ortalamasının 26,7±5,7 olduğu, %68,3'ünün ilköğretim mezunu olduğu, %91,2'sinin çalışmadığı, %72,8'inin çekirdek aile tipine sahip olduğu, %86,4'ünün daha önce genital hijyen ile ilgili eğitim almadığı belirlenmiştir. Gebelerin GHDE puan ortalaması 81,4±10 (min=56, max=105) olarak saptanmıştır. Lise ve üzerinde öğrenim gören (p=0.000), gelir getiren bir işte çalışan (p=0.000), çekirdek aileye sahip (p=0.035), gebeliği planlı olan (p=0.000) ve genital hijyen eğitimi alan (p=0.000) gebelerin GHDE puan ortalamasının okur-yazar olmayan ve ilköğretim mezunu olan, gelir getiren bir işte çalışmayan, geniş aileye sahip, gebeliği planlı olmayan ve genital hijyen eğitimi almayan gebelerden daha yüksek olduğu, genital enfeksiyon bulgusu olan (p=0.038) ve köyde yaşayan (p=0.000) gebelerin GHDE puan ortalamasının enfeksiyon bulgusu olmayan ve şehirde yaşayan gebelerden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Çalışmanın sonucunda gebelerin Genital Hijyen Davranışları Envanteri puan ortalamasının orta düzeyin üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gebe, genital hijyen davranışı, kadın

S-164

HASTANEDE YATAN YAŞLILARDA KIRILGANLIK İLE UYKU KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Güler Duru Aşiret, Funda Çetinkaya

Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Aksaray

Amaç: Bu çalışma, dahiliye ve cerrahi kliniğinde yatarak tedavi gören yaşlı hastaların kırılabilirlik ile uyku kalitesi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma, 01 Temmuz-30 Aralık 2016 tarihleri arasında Aksaray Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin dahiliye ve cerrahi kliniğinde yatarak tedavi gören 186 yaşlı hasta ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından literatür ışığında hazırlanan tanıtıcı bilgiler formu ve Edmonton Kırılabilirlik Ölçeği (EKÖ) ve Görsel Kıyaslama Uyku Ölçeği (GKUÖ)

kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden bireyler ile yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak hasta odalarında toplanmıştır. Bu araştırma Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilmiş olup, araştırmaya başlamadan önce Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurul'undan ve araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin alınmıştır. Ayrıca çalışmanın amacı hakkında bireyler bilgilendirilmiş ve bireylerden izin alınmıştır. Araştırmanın verileri tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin yanı sıra Mann-Whitney U ve Pearson korelasyon testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan yaşlı bireylerin yaş ortalaması 72.02±6.72 ve %57.5'inin kadın olduğu belirlenmiştir. Yaşlı bireylerin %84.4'ünün hastanede yattığı süre içerisinde uyku sorunu yaşadığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki yaşlı bireylerin EKÖ puan ortalamasının 8.18±3.4 ve GKUÖ puan ortalamasının olduğu 529.03±206.05 olduğu ve bireylerin %27.4'ünün şiddetli kırılabilir, %19.9'unun hafif kırılabilir, %19.4'ünün orta kırılabilir olduğu saptanmıştır. Yaşlı bireylerin kırılabilirlik ve uyku kalitesi arasındaki ilişki incelendiğinde, EKÖ puan ortalaması ile GKUÖ puan ortalamasını arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir (p=0.034, r=0.155).

Sonuç: Araştırmamızda yaşlı bireylerin uyku kalitesinin kötü olduğu ve kırılabilirlik arttıkça uyku kalitesinin düştüğü belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Kırılabilirlik, Uyku.

S-165

HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ DERSİ KAPSAMINDA EV ZİYARETİ İLE İZLENEN BİREYLERİN UYGULAMAYA İLİŞKİN DENEYİMLERİ: NİTEL ÇALIŞMA

Nilgün Kuru¹, Oya Nuran Emiroğlu²

¹Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Yüksek Okulu Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Hatay

²Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı: Halk sağlığı hizmet sunumunda etkinliği araştırma sonuçları ile kanıtlanmış olan ev ziyareti ile birey ve ailelerin izlemi, ülkemizde birinci basamak sağlık hizmetlerinin sunumunda yer almamaktadır. Halk sağlığı hemşireliği lisans eğitim programlarında evrensel eğitim standartları doğrultusunda ev ziyareti teorik eğitimin yanında dersin uygulama kısmında öğrencilerin ev ziyaretleri ile aile izlemi yapmaları beklenmektedir. Birinci basamak sağlık hizmetlerinin yasal düzenlemelerinde ev ziyareti dayalı izlemin yer almaması öğrenci uygulamalarında hizmet alanların alışık olmadıkları bir sağlık bakım hizmeti ile karşılaşmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle ev ziyareti ile izlenen bireylerin, yapılan ev ziyaretlerine ilişkin görüş ve deneyimleri önemlidir. Ulusal literatürde bireylerin ev ziyaretlerine ilişkin deneyimlerini ele alan araştırmalara rastlanmamıştır. Bu nedenle elde edilen sonuçların, sağlık hizmeti sunumunun değerlendirilmesine önemli katkılar sunması beklenmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı halk sağlığı hemşireliği dersi kapsamında ev ziyareti yapılan bireylerin uygulamaya ilişkin deneyimlerinin tanımlanmasıdır.

Yöntem: Bu araştırmada; araştırma konusunun derinlemesine incelenmesine imkan sağlaması açısından nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Halk sağlığı hemşireliği dersi kapsamında 12 Mart-18 Mayıs 2017 tarihleri arasında ev ziyareti yapılan kişilerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan " Görüşme Kılavuzu " ilgili 6 sorudan oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında veri doygunluğunun sağlanmasının değerlendirilmesi sonucunda 10 bireyle görüşmeler tamamlanmıştır. Görüşmeler bireylerin evlerinde yapılmış olup görüşmeler yaklaşık 35 dakika sürmüş ve ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. İlk görüşme sonrası kaydedilen görüşmelerin çözümümü yapılmış veriler kaydedilerek her iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı okunarak veri analizinde içerik analizi uygulanmıştır. Her iki araştırmacının veri analizinde alt ve üst temalar üzerinde tekrarlı okumalar ile çalışmanın sağlandığı görülmüştür.

Bulgular: Çalışmaya katılanların 9'u kadın 1'i erkektir. Kadınların yaş aralığı 45-92 olup, erkek katılımcı 68 yaşındadır. Katılımcıların altısı üniversite, ikisi lise, diğer ikisi de ortaokul mezundur. Görüşmelerden elde edilen veriler "İstekli kabul ve katılım", "sosyal destek", "psikolojik destek" ve "tıbbi destek" olmak üzere dört ana tema altında toplanmıştır.

Sonuç: Çalışmaya katılan bireyler ev ziyaretlerinin yapılması konusunda oldukça isteklidir. Ziyaretler bireylere sosyal, psikolojik ve tıbbi destek açısından fayda sağlamıştır. Türkiye’de ev ziyaretlerinin sadece ders uygulaması kapsamında kalmaması mevcut sağlık sistemi içerisinde yürütülmesine ihtiyaç duyulduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ev ziyaretleri, Birey ve Aile, Halk sağlığı hemşireliği, Hizmet alanlar.

S-166

HEMŞİRELERİN KURUM İÇİ EĞİTİMLERDEN BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİ

Ercan Yazıcı, Serpil Türker Çekinmez

Acıbadem Fulya Hastanesi, İstanbul

Amaç: Bu çalışma Acıbadem Fulya ve Taksim Hastaneleri’nde çalışan hemşirelerin kurum içi eğitimlerden beklenti durumlarını belirlemek amacıyla yapıldı.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel türde yapılan bu çalışmanın evrenini 26 Temmuz- 04 Ağustos 2017 tarihleri arasında Acıbadem Hastanesi Taksim ve Fulya Lokasyonu’nda çalışan 214 hemşire, örnekleme ise çalışmaya katılmayı kabul eden 164 hemşire oluşturmaktadır. Veriler literatür taraması sonucunda araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu ile toplandı. Verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanıldı.

Bulgular: Hemşirelerin demografik verileri incelendiğinde 132’sinin (%80,5) kadın, eğitim durumu; 73’ü (%44,5) lisans, Acıbadem Sağlık Grubu deneyim süresi; 51’inin (%31,1) 0-6 ay, çalıştığı bölüm; 81’i (%49,3) yatan hasta katı olarak bulundu. Bununla birlikte 127’si (%77,4) staff, 16’sı (%9,8) ekip lideri, 7’sinin (%4,3) klinik eğitim hemşiresi, 14’ü (%8,5) sorumlu hemşire olarak görev yapmaktadır. Hemşirelerin verilen kurum içi eğitimlerden %79,3 gibi bir oran ile mesleki becerilerini arttırmayı bekledikleri, %70,7’sinin ise verilen eğitimlerin kişisel gelişimlerine katkı sağlamasını istedikleri sonucu elde edildi. Kurum içi eğitimlerin beklentilerini karşılama durumuna hemşirelerin 83’ü (%50,6) kısmen karşılıyor cevabını verdikleri görüldü. Verilen bu eğitimler ile ilgili dikkat edilmesi gereken konulara ilişkin düşünceleri incelendiğinde hemşireler %73,8’lik oranla, eğitimler planlanırken; çalışanların görüşleri alınmalı, eğitimler sunuş / anlatma becerileri yüksek kişiler tarafından verilmeli ve eğitimler uzman kişiler tarafından verilmeli şeklinde görüş belirttiler. Hemşirelerin öncelikli olarak tercih ettikleri eğitimlerin %41,5 ile mesleki yetkinlik eğitimleri olduğu belirlendi. %44,5 gibi büyük bir çoğunluk ise öncelikli olarak bir eğitim beklentilerinin olmadığını ifade etti.

Sonuç: Yaptığımız çalışmada kurum içi eğitimlerin hemşirelerin ihtiyaçlarını genel olarak karşıladığı görülmektedir. Hemşirelerin görevlerine göre kişisel gelişim ve mesleki yetkinlik eğitimlerinin daha çok tercih edildiği görüldü. Çalışma süresi arttıkça hemşirelerin mesleki yetkinlik ile ilgili eğitimlere ihtiyacının azaldığı belirlendi. Elde edilen veriler doğrultusunda sorumlu hemşireler hariç diğer tüm hemşirelerin kurum içi eğitimleri mesai saatleri içerisinde istedikleri görüldü. Hemşirelerin eğitim durumu arttıkça verilen kurum içi eğitimlerin ihtiyaçlarını karşılamadığı belirlendi. Bu sonuçlara göre kurum içi verilecek tüm eğitimlerin mesai saatleri içerisinde yapılması, eğitim konuları planlanırken hemşirelerin görüşlerinin alınması ve daha kapsamlı bir anket ile çalışmanın tekrarlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hizmet İçi Eğitim, Hemşirelik, Kurum İçi Eğitim

S-167

KADINLARA UYGULANAN SAĞLIKLI YAŞAM EĞİTİM PROGRAMININ SAĞLIK OKURYAZARLIĞI DÜZEYİNE ETKİSİ

Sultan Ayaz Alkaya¹, Handan Terzi¹, Betül Işık², Ebru Sönmez³

¹Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

²Gölbahşı Hasvak Devlet Hastanesi Enfeksiyon Kontrol Komitesi, Ankara

³Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yozgat

Giriş-Amaç: Sağlık okuryazarlığı sağlığı korumak ve geliştirmek için, bireylerin sağlık bilgisine erişim, bilgiyi anlama ve kullanma konusundaki bilişsel ve sosyal becerileri olarak tanımlanmaktadır. Sağlık okuryazarlığının artırılmasıyla bireylerin sağlık öz sorumluluğunu alma konusunda daha bilinçli ve istekli olmaları sağlanmaktadır. Bu nedenle, sağlık okuryazarlığı günümüzde halk sağlığı açısından oldukça önemli bir kavramdır. Araştırma kadınlara ev ziyareti yapılarak uygulanan sağlıklı yaşam eğitim programının sağlık okuryazarlığı düzeyine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma kontrol grupsuz ön test-son test tasarımı ile yarı deneysel tipte gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Ankara ili Yenimahalle Gazi Aile Sağlığı Merkezi’ne kayıtlı kadınlar oluşturmuştur. Örnekleme Haziran 2015-Haziran 2016 tarihleri arasında araştırmaya katılmayı kabul eden ve okuryazar olan ev hanımları dahil edilmiştir (n=30). Her bir kadın için toplam altı kez ev ziyareti gerçekleştirilmiştir. Kadınlara ev ziyareti dört hafta süreyle haftada bir gün yapılmış, sağlık okuryazarlığı düzeyini arttırmaya yönelik hastalıklardan korunma, erken tanı ve taramalar, sağlıklı yaşam davranışları ve stresle baş etme yöntemleri konularından oluşan bir eğitim ve danışmanlık programı uygulanmıştır. Her bir ev ziyareti ortalama 55 dakika sürmüştür. Veriler anket formu, Yetişkin Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği (YSOÖ), Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği-II (SYBDÖ-II), Sağlık Algısı Ölçeği (SAÖ), Kısa-Erişkin Fonksiyonel Sağlık Okuryazarlığı Testi (S-TOFHLA) ve Chew Öz Bildirim Ölçeği (CÖBÖ) ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma ve bağımlı gruplarda t testi kullanılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için Ankara İl Halk Sağlığı Müdürlüğü’nden gerekli yazılı izin, katılımcılardan bilgilendirilmiş onam ve etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması 44.17±7.24 olup %56.7’sinin lise mezunu olduğu, %83.3’ünün sağlık güvencesi olduğu ve %76.7’sinin en uzun süre büyükşehirde yaşadığı belirlenmiştir. Evinde sürekli tedavi ve takip gerektiren bir birey varlığı olan kadınların oranı %50 idi. Grubun yarısının sigara kullandığı, %76.7’sinin egzersiz yapmadığı, %63.3’ünün günde üç ana öğün, %40’ının bir ara öğün aldığı belirlenmiştir. Kadınların günlük uyku süresi ortalama 7.57±1.4’dü. Kadınların %63.3’ünün kendi sağlıklarını “iyi” olarak algıladıkları, %73.3’ünün sağlıkla ilgili bilgilere internetten ulaştığı, %90’ının kitap okuduğu, %43.3’ünün okuma düzeyini “orta” olarak nitelendirdiği, %63.3’ünün herhangi bir sağlık sorununda ilk başvurduğu yerin devlet hastanesi olduğu bulunmuştur. Kadınların YSOÖ ortalama puanının program öncesi 16.93±3.36, program sonrası 19.20±2.04; S-TOFHLA ortalama puanının program öncesi 29.33±6.58 program sonrası 32.10±3.28; CÖBÖ ortalama puanının program öncesi 15.37±1.99 program sonrası 16.10±2.22 olduğu ve puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0.05). SYBDÖ-II ön test puanının 134.73±15.92, son test puanının 137.37±14.84; SAÖ ön test puanının 49.47±6.81, son test puanının 50.90±6.73 olduğu ancak farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur (p>0.05).

Sonuç: Sonuç olarak, verilen eğitim ve danışmanlığın kadınların sağlık okuryazarlığı düzeylerini artırdığı fakat sağlıklı yaşam biçimleri ve sağlık algılarını anlamlı ölçüde etkilemediği belirlenmiştir. Sağlıklı yaşam davranışlarını kazandırmaya yönelik eğitim programlarının düzenlenerek eğitimlerin etkinliğinin değerlendirilmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: danışmanlık, hemşirelik, sağlık eğitimi, sağlığın geliştirilmesi, sağlık okuryazarlığı

S-168

ÜNİVERSİTE ÖRENCİLERİNİN SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Merve Kızılırmak, Sakine Fırınçak

Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Karabük

Problem tanımı ve Amaç: Bireyler yaşamlarını devam ettirebilmek için duyuşsal, sosyal ve fizyolojik gereksinimlerini gidermek zorundadır. Bu gereksinimleri karşılamada sosyal beceriler oldukça önemlidir ve insan hayatını olumlu ya da olumsuz yönde etkiler. Sosyal becerilere sahip birey iletişimi başlatma ve sürdürme, saldırgan davranışlarla ve stresle baş etme, duygularını kontrol etme, problem çözüme ve grupla bir işi yürütebilme becerilerine sahip bireydir. Bu bireyler çevreye kolay uyum sağlarlar, yaşamdan doyum sağlarlar, akranları tarafından kabul görürler, akademik alanda başarılılar ve olumlu benlik algısına sahiptirler. Bununla birlikte bazı bireylerin bu becerilere sahip olmaması, onların kendi ihtiyaçlarını karşılamada ve duygularını ifade etmede yetersizlik, utangaçlık, çekingenlik, yalnızlık gibi güçlüklerle karşılaşmalarına neden olabilmektedir. Sosyal beceriler yaş, cinsiyet, kişilik, zeka, sosyo-ekonomik düzey, etnik grup, sosyal yapı, özürlü/engel gibi pek çok faktörden etkilenir. Bu bilgiler doğrultusunda bu araştırma farklı bölümlerde lisans eğitimi alan üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Yöntem: Araştırma Karabük Üniversitesi'nde yürütülmüştür. Örneklem grubu, Karabük Üniversitesi'nde eğitim görmekte olan 80 Mühendislik Fakültesi, 80 Sağlık Bilimleri Fakültesi, 80 İktisat Fakültesi ve 80 Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) olmak üzere toplam 320 üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Verilerin toplanmasında Aydoğan ve Özyürek (2016) tarafından geliştirilen 60 madde ve 6 alt ölçekten oluşan (Tanışma Becerileri, Dinleme Becerileri, Konuşma Becerileri, Nezaket Becerileri, Duyguların Yönetme Becerileri, İşbirliği Becerileri) kendini değerlendirme türündeki Sosyal Beceri Envanteri (SOBE) kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi ve ANOVA kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %50.3'ü kadındır. Öğrencilerin cinsiyet, gelir durumu, aile tipi, anne ve baba eğitim düzeyi değişkenleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Bunun yanında öğrencilerin sınıf düzeyleri ve eğitim aldıkları fakülte ile sosyal beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0.05$). Buna göre 4. Sınıf öğrencilerin Tanışma alt boyutu ve Nezaket alt boyutu puan ortalaması 1. Sınıf öğrencilerin puan ortalamasına göre daha yüksek olduğu; 2. Sınıf öğrencilerin Duyguların Yönetme alt boyutu puan ortalaması 1. Sınıf öğrencilerin puan ortalamasına göre daha yüksek olduğu ve 2. Sınıf öğrencilerin İşbirliği alt boyutu puan ortalamasının ise 3. Sınıf öğrencilerin puan ortalamasına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin Tanışma alt boyutu puan ortalamasının İktisat Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasına göre daha yüksek olduğu; BESYO öğrencilerinin Konuşma alt boyutu ve İşbirliği alt boyutu puan ortalamasının ise İktisat Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamasına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Bazı sosyodemografik özellikler öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini etkilemektedir. Araştırma sonuçları üniversite öğrencileri için sosyal destek, uyum programları ve farklı fakülteleri bir araya getiren grup çalışmalarına gereksinim duyulduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: psikiyatri, sosyal beceri, üniversite öğrencileri

S-169

ADÖLESAN GEBELERİN STRESLE BAŞ ETME YOLLARI VE DEPRESYON DÜZEYLERİ

Filiz Taş¹, Ayşe Aslı Oktay², Merve Gülpak³, Seda Avnioğlu⁴, Fatma Özlem Orhan⁵

¹Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

²Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

³Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

⁴Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu, Anatomi Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

⁵Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

Amaç: Bu araştırma, adölesan gebelerin stresle baş etme yolları ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Çalışmanın evrenini, Kahramanmaraş merkezde yer alan ve rastgele belirlenen 8 Aile Sağlığı Merkezlerine kayıtlı Mayıs 2015-Kasım 2015 tarihleri arasında gebe olduğu tespit edilen, resmi nikâhı bulunan 15-19 yaş arası 135 adölesan gebe, örneklemi ise araştırmamıza katılmayı kabul eden 120 gebe oluşturmuştur.

Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan Görüşme Formu, Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve Stresle Başa Çıkma Yolları Ölçeği (SBYÖ) kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, yüzde, ortalama, t testi, varyans analizi ve bonferroni testi kullanılmıştır. Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi olarak $p<0.05$ kabul edilmiştir.

Bulgular: Gebelerin yaş ortalamasının 19.0 ± 0.7 olduğu, %61.7'sinin uzun süre şehir merkezinde yaşadığı, %74.2'sinin çekirdek aile %56.7'sinin ilköğretim düzeyinde, %70.1'inin gelirinin giderine denk olduğu %96.7'sinin ev hanımı, %51.7'sinin görücü usulü ile evlendiği, %28.6'sının ilk trimesterde, %39.5'inin ikinci trimesterde %31.9'unun üçüncü trimesterde olduğu belirlenmiştir.

Gebelerin Bek Depresyon Ölçeği (BDÖ) puan ortalamalarının 13.80 ± 10.14 olduğu, %65'inin eşik altı (0-17 puan), %35'inin eşik üstü (18-63 puan) puan aldığı belirlenmiştir. BDÖ'den 18 ve üstü puan alanlar değerlendirildiğinde gebelerin %35'nin depresif belirtiler gösterdiği, görülen depresyonun %27'nin stres kaynaklı olduğu saptanmıştır.

Gebelerin stresle başa çıkma ölçeği alt boyutları incelendiğinde; Kendine güvenli yaklaşım alt boyutundan en yüksek puanı (12.00 ± 3.76 puan), sosyal destek arama alt boyutundan en düşük puanı (6.94 ± 2.05 puan) aldıkları belirlenmiştir.

Gebelerin evlenme şekli ile depresyon arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu, görücü usulü ile istemeden evlenenlerin, görücü usulü ile isteyerek evlenenlere ve anlaşarak evlenenlere göre depresyon düzeylerinin anlamlı ($p<0.05$) şekilde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Elde edilen bulgulara göre adölesan gebelerin %35.0'nin depresif belirtiler gösterdiği saptanmıştır. Kadınların sosyo-demografik özelliklerinin ve eğitim düzeyinin düşük olması erken evliliklerin hem nedeni hem de sonucu olmaktadır. Depresyon düzeyi ile kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım ve sosyal destek arama alt boyutları arasında negatif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kendine güvenen, iyimser olan ve sosyal desteği olan gebelerin, depresyon düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesinde temel politika kadınların eğitim düzeyinin yükseltilmesi ve erken evliliklerin azaltılması olarak hedeflemelidir. Erken evliliklerle ilgili yerel düzeyde oluşturulacak ve yürütülecek olan evlilik öncesi eğitim ve danışmanlık hizmetleri kısa ve orta vadede sonuç elde etmeye imkân sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Adölesan Gebeler, Stresle baş etme yöntemleri, depresyon düzeyler

S-170

FAZLA KİLOLU VE OBEZ OLAN BİREYLERİN YEME DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRENİLMİŞ ÇARESİZLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ahmet Özdemir, Türkân Şahin, Emine Kaplan Serin
Adıyaman Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Adıyaman

Problem tanımı ve Amaç: Obez ve kilolu bireyler yeme davranışlarına çoğu zaman engel olamamaktadırlar. Bu durum onların psikolojilerini etkileyip öğrenilmiş çaresizlik yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu araştırma fazla kilolu ve obez olan bireylerin yeme davranışları ile öğrenilmiş çaresizlik durumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu tanımlayıcı araştırmanın örneklemini 2017 Ağustos ayında 3 ve 14 nolu aile sağlığı merkezlerine başvuran fazla kilolu ve obez olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 135 birey oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Tanıtıcı Form, Yeme Davranışı Anketi, Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği (RÖGÖ) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik, ortalama, standart sapma, bağımsız gruplarda t-testi anova, korelasyon testi kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalamaları $40,78 \pm 1,33$, boy $167,72 \pm 8,44$, kilo $94,48 \pm 1,79$ olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %58.3'ünün kadın, %75.6'sının evli, %56.7'sinin çalışmadığı, %29.1'inin üniversite mezunu, %81.1'inin çekirdek aileye mensup, %63.1'inin gelirin giderine denk olduğu saptanmıştır. %14.2'sinin sigara kullandığı ve kullananların %4.7'sinin günde 20 adet kullandığı %2.4'ünün ise alkol kullandığı tespit edilmiştir. Fazla kilolu ve obez bireylerin 44.9'unun kilo artışına neden olarak bir şeyi söyleyemedikleri, %23.6 oranında ebeveynlerinin fazla kilolu olduğu, %5.5'inin psikolojik tedavi gördüğü saptanmıştır. Katılımcıların %81.1'inin zayıflamak için çaba harcadığı %66.9'unun kendi kendine diyet yaptığı, %22'sinin kilo vermek için ilaç kullandığı, %60.6'sının kilo vermedeki amacının daha sağlıklı olmak olduğu, %67.7'sinin 3 ana öğün yiyip %21.3'ünün ara öğün yemediği, %35.4'ünün gece uyanıp yemek yediği ve 58.3'ünün fastfood yediği belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin %54.3'ünün sıkıntılıken iştahının arttığı ve bu haldeyken %51.1 oranında yemek yedikleri, %54.3'ünün mutlu iken iştahının arttığı ve 57.5 oranında yemek yedikleri saptanmıştır. Katılımcıların yaşları ile öğrenilmiş güçlülükleri arasında negatif yönde zayıf bir ilişki olduğu gelir durumuna göre RÖGÖ alt boyutlarından esnek planlama ve dikkati yönlendirmede gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p < 0.05$). Kilo alma için bir neden söyleyemeyenlerin duygusal yeme, kısıtlayıcı yeme ile ruhsal denetim alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının istatistiksel yönden anlamlı değerlendirilmiştir ($p < 0.05$). Ailede kilolu birey varlığının dışsal yeme durumunu etkilediği, zayıflama için çaba harcayanların esnek planlama, yardım arama alt boyutlarında gruplar arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Kendi kendine diyet yapan katılımcıların esnek planlama, dikkati yönlendirme, yardım arama, erteleme, ağrı denetimi, yeterli olma, dürtü denetimi alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmiştir ($p < 0.05$). Gece uyanarak yemek yiyenler esnek planlama, yardım arama, erteleme, ağrı denetimi alt boyutlarında; fast food yiyenlerin yardım arama, alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Sıkıntılıken iştahı artıp yemek yiyenlerin esnek planlama, yardım arama, duygusal yeme alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Mutluyken iştahı artıp yemek yiyenlerin ölçek alt boyutlarından esnek planlama ve dışsal yemede boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç: Fazla kilolu veya obez olan bireylerin yeme davranışları ile öğrenilmiş çaresizlik durumları arasında ilişki belirlendi. Hemşirelerin fazla kilolu ve obez bireylerin yeme davranışlarını kontrol edecek girişimlerde bulunması, psikolojik anlamda bu bireylere destek verilerek kilolarının istenen düzeyde çekilmesinin sağlanması, konuyla ilgili detaylı araştırmaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: obez ve fazla kilolu, yeme davranışı, öğrenilmiş çaresizlik

S-171

ANAKULU ÖĞRETMENLERİNİN CİLT KANSERİ İLE İLGİLİ RİSK ALGILARI, BİLGİ DÜZEYLERİ İLE KENDİLERİNE VE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK GÜNEŞTEN KORUNMA DAVRANIŞLARI

Adem Sümen¹, Selma Öncel²

¹Sağlık Bakanlığı, Manavgat Devlet Hastanesi, Antalya

²Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya

Problem tanımı ve amaç: Çocukluk çağında alınan yoğun UV ışınlarının melanom başta olmak üzere cilt kanserlerinin gelişiminde etkili bulunmaktır. Güneş maruziyetinin özellikle çocukluk çağında oluşması nedeniyle güneşten korunma bilincinin erken dönemde oluşturulması son derece önemlidir. Bu çalışmanın amacı, anaokulu öğretmenlerinin cilt kanseri ile ilgili risk algılarını, bilgi düzeylerini, kendileri ve öğrencilerine yönelik güneşten korunma davranışlarını belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu araştırma, Akdeniz bölgesinde, deniz kıyısında bulunan bir ilçede gerçekleştirilmiştir. Araştırma, 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminde ilçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı altı kamu ve dört özel anaokulu ile 21 ilkokulun ana sınıflarında araştırmaya katılmayı kabul eden 145 öğretmenle yürütülmüştür. Araştırmaya katılım oranı %81'dir. Verilerin toplanmasında tanıtıcı bilgi formu, Deri Kanseri ve Güneş Bilgi Ölçeği (DKGBÖ), Güneşten Korunma Davranış Ölçeği (GKDÖ) ve Öğretmenlerin Öğrencilerine Yönelik Güneşten Korunma Uygulamaları Formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik yöntemleri (frekans, yüzde, ortalama); gruplar arasındaki farkın test edilmesi için bağımsız değişkenlerde t testi ve tek yönlü varyans analizi; gruplar arasındaki farklılıkları saptamak için Tukey ve Hochberg testi; ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson testi; güneşten korunma davranışlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi için çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın yürütülebilmesi için Milli Eğitim Müdürlüğü'nden kurum izni; Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik izin; öğretmenlerden yazılı onam alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğretmenlerin %96.6'sı kadın, %49.6'sı ilkokula bağlı anaokullarda çalışmakta, %68.3'ünde gelir gidere eşit ve yaş ortalaması $31,25 \pm 4,47$ 'dir. Öğretmenlerin çoğunluğunun deri tipinin IV olduğu (%57.9), kendilerinin cilt kanserine yakalanma durumuna az riskli gördükleri (%53.1) belirlenmiştir. Öğretmenlerin %35.9'u bu konuda yeterli bilgisinin olmadığını, %32.3'ü bu konuda yeterli bilgisi olsa da çok fazla uygulamadığını bildirmiştir. Öğretmenlerin DKGBÖ puan ortalaması $12,50 \pm 3,27$ ve GKDÖ puan ortalaması $24,78 \pm 6,26$ olarak bulunmuştur. GKDÖ alt boyutları incelendiğinde öğretmenlerin güneşten kaçınma alt boyutu ortalamasının $13,02 \pm 2,02$; güneş koruyucu kullanma alt boyutu puan ortalamasının $9,88 \pm 4,46$ ve şapka kullanma alt boyutu puan ortalamasının $5,13 \pm 2,52$ olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin DKGBÖ puanları ile güneşten kaçınma ($r = 0,222$; $p = 0,007$) ve güneş koruyucu kullanma ($r = 0,243$; $p = 0,003$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Yapılan regresyon analizinde güneşten kaçınma davranışını etkileyen en önemli değişkenlerin cinsiyet, gelir durumu, güneş altında bronzaşma için geçirilen zaman, kendini cilt kanseri açısından riskli görme, konuyla ilgili daha önce bilgi alma olduğu ($p < 0,001-0,05$); güneş koruyucu kullanmada deri tipi, kendini cilt kanseri açısından riskli görme, konuyla ilgili daha önce bilgi alma olduğu ($p < 0,001$); şapka kullanımında ise yaş, güneş altında bronzaşma için geçirilen zaman, kendini cilt kanseri açısından riskli görme, konuyla ilgili daha önce bilgi alma olduğu ($p < 0,001$) ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin öğrencileri için uyguladıkları güneşten koruma davranışlarından hiçbir zaman yanıtı ile hiç uygulamadıkları davranışın gözlük takma (%64.8) ve güneş kremi kullanma (%55.2) olduğu; her zaman ve sık sık yanıtı ile en çok uyguladıkları davranışın ise gölgede durma (%75.9) ve şapka takma (%37.3) olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Öğretmenlerin cilt kanseri ve güneşten korunma ile ilgili bilgi düzeylerinin ve kendilerine yönelik güneşten korunma davranışlarının orta düzeyde olduğu fakat okullarda öğrencilerine yönelik uygulanan güneşten korunma davranışlarının yetersiz olduğu söylenebilir. Çocukluk çağındaki güneş ışığı maruziyetinin cilt kanseri gelişimindeki önemi nedeni ile bu dönemde öğretmenlerin öğrencilerini güneşten korumaları,

okul ve yaygın eğitim kurumlarında bu konuyla ilgili eğitici programlar sunulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anaokulu öğretmeni, çocuk, deri neoplazmaları, güneş koruyucu faktör, okul öncesi, risk algısı.

S-172

SAĞLIK YÜKSEKOKULU HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN MERHAMET DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Nurhan Çingöl¹, Ebru Çelebi², Seher Zengin³, Mehmet Karakaş⁴

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Bolu

²Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

³Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

⁴Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

Problem tanımı ve Amaç: Hemşirelik bilim ve sanatı kapsayan, bir dizi özel bilgi ve beceri gerektiren karmaşık bir disiplindir. Bu nedenle hemşirelik uygulamaları en güncel bilgi ve uygulama standartlarının hasta bakımına yönelik anlayışlı ve merhametli bir yaklaşımla harmanlanmasını gerektirir. Hemşire hastanın sevinçlerini, üzüntülerini, acısını ve başarılarını paylaşır. Kendi insanıcılığını ve hastasıyla ilişkisini tecrübe ettiği için, hemşirelik mesleği merhamet, cesaret ve açıklık gerektirir. Genel Tıp Konseyi (The General Medical Council) ve Hemşirelik Ebelik Konseyi (Nursing Midwifery Council /NMC) sağlık profesyonellerinin bilgi ve becerilerinin yanı sıra merhamete de sahip olmaları gerektiğini belirtmektedir. NMC öğrencilerin profesyonel meslek hayatına geçmeden önce elde etmesi gereken temel bir beceri ve mesleki değer olarak, “insan haklarına ve onuruna saygı duyan ve bunları koruyan, güvenilir, merhametli, birey merkezli, kanıta dayalı hemşireliği” tanımlamaktadır.

Hümanistik bir yaklaşım ve merhamet mükemmel hemşirelik bakımının temeli olarak kabul edilmektedir. Bu kalitede bakım sağlamak için hemşirelik öğrencileri, hastalar ve başkaları ile etkili ilişkiler kurmak ve bu süreçte karşılaşılabilecekleri zorlukları başarıyla yönetmek için gerekli becerilerle donatılmalıdır. Sağlık bakımında merhamet kavramını araştırmak ve merhameti uygulamayı teşvik etmek için hemşirelik eğitiminin potansiyelini belirlemek önemlidir.

Bu çalışmanın amacı, hemşirelik bölümü öğrencilerinin merhamet düzeylerinin belirlenmesidir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışma, bir sağlık yüksekokulunun hemşirelik bölümünde Mart-Haziran 2017 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde kayıtlı olan 712 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmemiş, çalışmaya katılmayı kabul eden ve veri toplama formlarını eksiksiz dolduran 494 öğrenci örnekleme oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama süreci gerekli etik kurul izni ve kurum onayı alındıktan sonra başlatılmıştır.

Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan, toplam 9 soruluk “Tanıtıcı Bilgi Formu” ve Pommier (2010) tarafından geliştirilip, Akdeniz ve Deniz (2016) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılan 24 maddeli ve 5’li likert tipinde olan “Merhamet Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizleri bir istatistik paket programında frekans, Mann-Whitney U Testi, Kruskal-Wallis H Testi, Bonferroni Düzeltmesi, Spearman korelasyon testleri kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %83,6’sının kadın, %26,7’sinin 4.sınıf öğrencisi olduğu ve %91,5’inin gelir düzeyinin orta olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin merhamet ölçeği puan ortalaması 4,19±0,44 olarak tespit edilmiştir. Ölçekten alınan puanlara bakıldığında; cinsiyete göre umursamazlık, bağılantısızlık, bilinçli farkındalık, ilişki kesme alt boyutları ve ölçek genel puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0,05). Ayrıca sınıflara göre bilinçli farkındalık alt boyutu açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir. Farkın hangi sınıftan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan ikili

karşılaştırmalar sonucu 2.sınıf ile 4.sınıf öğrencileri arasında bilinçli farkındalık alt boyutu açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmış olup, 2. sınıfların puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (p<0,05).

Öğrencilerin gelir durumlarına göre paylaşımların bilincinde olma alt boyutu açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (p<0,05). Yapılan ikili karşılaştırmalar sonucu farkın gelir durumu yüksek olanlardan kaynaklandığı ve gelir durumu yüksek olanların paylaşımların bilincinde olma alt boyut puanının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Öğrencilerin merhamet düzeylerinin cinsiyet, sınıf ve gelir durumu değişkenleri açısından farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 5 olması göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin merhamet düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın daha geniş örneklem gruplarında yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Sözcükler: Merhamet, Hemşirelik Bakımı, Hemşirelik Öğrencisi

S-173

DİKKAT EKSİKLİĞİ HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU TANILI ÇOCUKLARIN ANNELERİNİN DEPRESYON, ANKSİYETE VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Kübra Abacı¹, Nurgül Özdemir²

¹Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Yüksek Lisans Programı, Gaziantep

²Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Gaziantep

Problem Tanımı ve Amaç: Çocukluk çağında en sık görülen psikiyatrik bozukluk olan Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu aile üzerinde belirgin strese ve işlevsellik kaybına neden olmaktadır (İmren ve ark.,2013). DEHB; çocuk, aile, okul ve toplumsal çevreyi olumsuz yönde etkilemekte, çocuğun akademik performansı düşürmektedir (Deniz ve ark, 2008). DEHB’li çocukların ebeveynleriyle olan ilişkilerinin, bu çocukların stresli, talepkâr, ısrarcı ve müdahale edici yapıda olmaları sebebiyle daha olumsuz seyrettiği, aile ilişkileri ve ebeveynlerin ruhsal durumları üzerinde olumsuz etki yaptığı belirtilmektedir. Bu nedenle, tedavide çocukla beraber ebeveynin de, başta DEHB açısından değerlendirilmesi ve var olan psikiyatrik problemleri için tedaviye yönlendirilmesi önemlidir (Şimşek ve ark,2012). Bu araştırma, Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Tanılı Çocukları Olan Annelerin Anksiyete, Depresyon ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırma T.C. Sağlık Bakanlığı Gaziantep Cengiz Gökçek Kadın Doğum Ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi’ne ayakta tedavi edilmek üzere başvuran Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu tanılı çocuğu olan 163 anne ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri; ‘Bireysel Bilgi Formu’, ‘Beck Anksiyete Ölçeği’, ‘Zung Depresyon Ölçeği’ ve ‘Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği’ kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Bu çalışmada annelerin yaş ortalamalarının %30,1’inin 30-34 yaş arası olduğu, %49,1’inin ilkökul mezunu, %82,8’inin ev hanımı olduğu belirlenmiştir. DEHB tanılı çocuğu olan annelerin Zung Depresyon Ölçeği puan ortalamaları 40,56±8,93, Beck Anksiyete Ölçeği puan ortalamaları 17,41±11,05, Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ) puan ortalamaları 116,68±19,74 olarak bulunmuştur. Zung Depresyon Ölçeği ile Beck Anksiyete Ölçeği arasında pozitif yönde güçlü bir anlamlı korelasyon (r=0,635, P=0,001), Zung Depresyon Ölçeği ile PDÖ ölçeği arasında negatif yönde orta şiddette bir anlamlı korelasyon (r=-0,572, P=0,001), Beck ölçeği ile PDÖ ölçeği arasında negatif yönde orta şiddette bir anlamlı korelasyon olduğu saptanmıştır (r=-0,382, P=0,001). Beck Anksiyete ve Zung Depresyon Ölçeği puan ortalamaları yüksek olan annelerin çocuklarının çevreyle uyumları ve okul başarıları istatistiksel olarak kötü bulunmuştur (p<0,05). Eğitim durumu düşük (okuyazar değil- ilkökul) ve eşlerinde de Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu tanısı olan annelerin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı derecede düşük olduğu belirlenmiştir (p<0,05). Psikiyatrik olarak rahatsızlığı olan (Depresyon ve

anksiyete) annelerin Zung Depresyon Ölçeği ve Beck Anksiyete Ölçeği puan ortalamaları yüksek, Psikolojik Dayanıklılık puan ortalamalarının düşük olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Depresyon ve anksiyete düzeyleri yüksek olan annelerin çocuklarının okul başarılarının ve çevre ile uyumlarının kötü olduğu aynı zamanda annelerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Kaynakça

1. Deniz, E., Öztop, D.B., Mıstık, S. Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu, Türk Aile Hekimleri Dergisi, 2008; 12(4): 207-212.

2. Şimşek, Ş., Gökçen, C., Fettahoğlu, E.Ç. Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) Olan Çocukların Ebeveynlerinde DEHB ve Diğer Psikiyatrik Belirtiler. Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi, 2012; 25:230-237.

3. İmren, S.G., Arman, A.R., Uluşan, S. Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocukların Ebeveynleri ve Kardeşlerinde Psikopatoloji. Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences, 2013; 26:89-95.

Anahtar Kelimeler: DEHB, Anne, Anksiyete, Depresyon, Psikolojik Dayanıklılık

S-174

BOLU İLİNDE DEMOGRAFİK KARAKTERİSTİKLERİN ERKEK HEMŞİRELİĞE YÖNELİK TUTUMLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Eylem Suveren¹, Alev Alçın², Kübra Çukur³, Melike Ünal⁴, Özge Korkmaz⁵

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu

²Acıbadem Sağlık Grubu, İstanbul

³Acıbadem Sağlık Grubu, İstanbul

⁴

⁵Düzce 1 Nolu Aile Sağlığı Merkezi, Düzce

Amaç: Hemşirelik her dönemde gelişen teknoloji, politik ve sosyal olaylardan etkilenen, bireyin ailenin ve toplumun sağlığını koruma ve geliştirmeye yardım eden, hastalık halinde iyileştirme, rehabilite etme ve yaşam kalitesini her durumda yükseltmeyi hedefleyen bir meslek olup cinsiyet ayrımcılığı olmaksızın her iki cins tarafından uygulanabilecek bir meslek grubudur. Ancak ülkemizde hemşirelik hizmetini kadın hemşirelerden almaya alışkın olan toplumun bu konudaki farkındalığı üzerine yapılmış sistematik araştırma sayısı oldukça azdır. Bu çalışma erkek hemşireden bakım alan hastaların erkek hemşirelere tutumunu analiz etmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipte planlanan çalışmada evreni, Kasım - Aralık 2015 tarihinde Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Fakültesi Ünitesinde yatmakta olan, en az bir kez erkek hemşireden bakım alan, mental ya da psikiyatrik hastalığı olmayan 219 gönüllü hasta oluşturmuş ve olasılıksız örneklem tekniği ile araştırma kapsamına alınmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu ile toplanmıştır. Anket formunu katılımcıların sosyo-demografik özellikleri, klinik özellikleri ile erkek hemşirelere yönelik tutumlarına ilişkin 22 önerme içeren likert tipi ölçek oluşturmaktadır. Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS 24.0 İstatistik paket programı kullanıldı. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar (Frekans, Yüzde) kullanıldı. Niteliksel verilerin karşılaştırılmasında ise Pearson Ki-Kare testi kullanıldı. Sonuçlar %95 güven aralığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

Bulgular: Araştırmamızda kadınların %52,5'i erkeklerin %16,5'i erkek hemşireden zorunda kalmadıkça hizmet almak istemediğini belirtmiştir ve bu önerme ile cinsiyet arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p = 0,000 < 0,05$). Üstelik kadınların %63,3'ü erkeklerin %26,3'ü mahrem olduğunu düşündüğü sorununu erkek hemşireye söylemeyi istemediğini belirtmiştir ve bu önerme ile cinsiyet arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p = 0,000 < 0,05$). Buna karşın her iki cinsiyette hastanelerde çalışan erkek hemşire sayısının yeterli olmadığını düşünmekte ve erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğini geliştirdiklerine yönelik tutum sergilemektedir. Ayrıca her iki cinsiyette hemşirelik mesleğinin cinsiyete bağlı meslek olmadığını anlatan kamu spotları yapılmasını desteklemektedir.

Hastaların yaşı ve eğitim durumu ise cinsiyete yönelik tutumları belli düzeyde etkilemektedir. Daha genç ve daha eğitilmiş hastalar erkek hemşireliğe daha pozitif bakmaktadır. Ayrıca çalışma bulguları sosyo-ekonomik statünün önemine işaret etmektedir. Buna göre gelir düzeyleri yüksek olan hastaların erkek hemşireliğe tutumu olumlu yöndedir.

Sonuç: Bu çalışmada elde edilen veriler ışığında, erkek hemşirelerin her iki cinsiyet tarafından da büyük oranda kabul gördüğü ancak klinik uygulamalarda erkek hemşireden bakım alırken kadın hastalar tarafından negatif çekingenlik sergilendiği görülmektedir. Bu durum toplumun kültürel yapısı, tutumları ve hemşirelik mesleğine karşı kalıplaşmış yargıların varlığını gözler önüne sermektedir. Hemşirelik mesleğinin günümüzde cinsiyet ayrımı yapılmaksızın icra edildiği, başta meslek tercihi yapma sürecinde olan erkek öğrenciler olmak üzere toplumun tamamına ulaştırılması ve devletin bilinçlendirme politikalarında daha hedef merkezli stratejiler benimsemesi ve negatif tutumların daha yoğun algılandığı gruplarda farkındalığı artırıcı çalışmalar da bulunması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erkek hemşire, erkek hemşire algısı, hemşirelik,

S-175

KRONİK HASTALIĞI OLAN BİREYLERDE HASTALIK ALGISI VE ÖZ-BAKIM YÖNETİMİ

Melike Demir Doğan, Esen Tosun, Ahmet Duran Tek

Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Gümüşhane

Problem tanımı ve Amaç: Yaşam süresinin uzamasıyla bireylerde en sık karşılaşılan sağlık sorunları kronik hastalıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de hastanelerde yatan hastaların üçte birinin kronik hastalıklar nedeniyle olduğu görülürken yaşamının belli bir kısmını bu hastalıkla sürdüren bireylerin hastalık algıları ve hastalığı yönetim başarıları hastane yatış sayıları ve sağlık harcamalarını direkt etkilemektedir. Bu nedenle bu kesitsel çalışma kronik hastalığı olan bireylerde hastalık algısı ve öz-bakım yönetimini belirlemek amacıyla planlandı.

Gereç-Yöntem: Çalışmaya katılmayı kabul eden Gümüşhane Devlet Hastanesi Dahili ve Cerrahi kliniklerinde yatan en az bir kronik hastalığı olan bireyler çalışmanın evrenini oluşturdu. Çalışmanın örneklemini çalışmaya katılmayı kabul eden, 18 yaş üstü, herhangi bir iletişim problemi olmayan 127 hasta oluşturdu. Çalışmada veriler Mayıs 2017 ve Eylül 2017 tarihleri arasında yüz yüze görüşme yöntemi ile çalışmaya katılmayı kabul eden hastalardan toplanmıştır. Veriler kişisel bilgi formu, hastalık algısı ölçeği (HAÖ), kronik hastalıklarda öz bakım yönetimi ölçeği (SCMP-G Anketi) ile toplandı. Veriler istatistiksel olarak değerlendirilirken, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanıldı. Anlamlılık değerlendirmesinde t testi, one way onova testi, pearson kolerasyon analizi kullanıldı.

Bulgular: Çalışmaya katılanların yaş ortalaması $68,34 \pm 13,73$ olup, çoğunun ilk okul mezunu ($n=52$; %40,9) olduğu görüldü. Çalışmamıza katılanların %84,3'ü evli olup, %44,4'ü ev hanımıdır. Kronik hastalıklarda öz bakım yönetimi ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması $128,34 \pm 12,52$ olup, öz koruma alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması $77,5 \pm 8,01$, sosyal koruma alt boyutundan alınan toplam puan ortalaması $50,84 \pm 8,05$ 'tir. Hastalık algısı ölçeğinden alınan toplam puan ortalaması $182,48 \pm 20,52$ iken hastalık hakkındaki görüşleri alt boyutundan alınan puan ortalaması $124,00 \pm 12,44$, hastalık nedenleri alt boyutu puan ortalaması $51,24 \pm 10,26$, hastalık tipi boyutu puan ortalaması $6,38 \pm 3,49$ 'dir. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda bayanların erkeklerle göre Kronik hastalıklarda öz bakım yönetimi ölçeğinin öz koruma alt boyutundan aldıkları puan ortalamasının erkeklerle göre anlamlı şekilde yüksek oldu görüldü ($p=0,014$). Solunum sistemi hastalığı olan hastaların diyabet hastalarına göre Kronik hastalıklarda öz bakım yönetimi ölçeğinden aldıkları toplam puanın istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu görüldü ($p=0,037$). Yapılan kolerasyon analizi sonucunda; SCMP-G Anketi toplam puanı ile HAÖ hastalık tipi alt boyutu ($p=0,013$) ve HAÖ hastalık görüş alt boyutu ($p < 0,001$) anlamlı ilişki olduğu görüldü. Aynı zamanda yaş ve HAÖ hastalık tipi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu ($p=0,028$).

Sonuç: Çalışmamızın sonucunda bayanların erkeklerle göre özbakım yönetiminin daha iyi olduğu görüldü. Aynı şekilde Diyabet hastalarına göre solunum sistemi hastalığı olan hastaların özbakım yönetiminin daha iyi olduğu görüldü. Kronik hastalıklarda öz bakım yönetimi ölçeğinden

alınan puan arttıkça HAÖ hastalık tipi alt boyutu puanının azaldığı görüldü.

Anahtar Kelimeler: Kronik Hastalık, Özbakım Yönetimi, Hastalık Algısı

S-176

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PİRSİNG VE DÖVME YAPTIRMAYLA İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE YAŞANAN SAĞLIK SORUNLARI

Hazal Güvendi, Sitrenil Aksu, Tuğçe Özdemir, Ayşe Ergün,
Fatma Nevin Şişman

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Amaç: Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin pirsing ve dövme yaptırma ile ilgili özelliklerini ve yaşanan sağlık sorunlarını belirlemek amacıyla yapıldı.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, Şubat - Nisan 2017 tarihleri arasında İstanbul'da bulunan bir üniversitenin; eğitim, güzel sanatlar, mühendislik ve sağlık bilimleri fakültelerinde öğrenim gören 614 öğrenci ile yapıldı. Araştırmada veri toplama aracı olarak 19 sorudan oluşan tanımlama formu, 33 sorudan oluşan pirsing ve dövme konusunda tutum, davranış ve sağlık riskleri hakkındaki bilgi formu, "On Maddeli Kişilik Ölçeği" (OMKÖ) ve "İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği" (İBBSÖ) kullanıldı. Araştırmaya başlamadan önce, etik kurul izni, kurum izni, ve öğrencilerden onam alındı.

Bulgular: Araştırmaya katılan 614 öğrencinin yaş ortalaması 21.15±3.33'tür ve %61.9'u kız öğrencidir. Öğrencilerin %19.4'ünün pirsingi, %12.5'inin dövmesi olduğu ve %12.9'unun ileride pirsing, %39.5'inin dövme yaptırmak istediği belirlendi.

Dövme ya da pirsing yaptıran öğrencilerin (n=148) %35,8'ine uygulama sırasında riskler hakkında bilgi verilmediği tespit edildi. Yüzde 35,8'inin pirsing ve dövmeyle ilişkili bölgesel sağlık sorunu yaşadığı, bu sorunların %20,3'ünün ağrı ve kızarıklık, %14,2'sinin enfeksiyon olduğu saptandı. Öğrencilerin %9,4'ü "AIDS/Hepatit C bulaşması, pirsing/dövme kullanımında karşılaşılabilecek sorunlardandır" sorusuna yanlış cevap verdi ve %25,9'u ise bilmediğini belirtti. Yüzde 14,7'si "Tetanoz, pirsing/dövme kullanımında karşılaşılabilecek sorunlardan değildir" sorusuna yanlış cevap verdi ve %25,1'i bilmediğini belirtti.

Dövme yaptıranların ve pirsing yaptıranların İBBSÖ öz-yeterlik alt boyutu puanları ve OMKÖ duygusal dengelilik alt boyut puanları pirsing ve dövme yaptırmayanlardan anlamlı yüksek bulundu (p<0,05). Ayrıca pirsing yaptıranların OMKÖ Sorumluluk alt boyut puanları yaptırmayanlardan anlamlı yüksekti (p<0,05).

Fakülte, ailenin tipi, anne eğitim durumu, sigara ve alkol kullanımının dövme ve pirsing yaptırmayı etkilediği belirlendi (p<0,05).

Sonuçlar: Pirsing ve dövme yaptırmaya bağlı sorunları azaltmak için öncelikli yapılması gereken bireylerin bu uygulamanın sağlık riskleri konusunda farkındalığının artırılmasıdır. Toplumda önemli bir role sahip olan hemşireler, günümüzde giderek popülaritesi artan pirsing ve dövme uygulamalarının yaratacağı riskler açısından adölesan ve gençlere yönelik eğitim programları yapabilir.

Anahtar Kelimeler: Dövme, pirsing, sağlık sorunu, benlik saygısı, kişilik

S-177

ROMOTOLOJİ HASTALARINDA D TİPİ KİŞİLİK PROFİLİ

Filiz Özel¹, Ayşe Özkaraman², Fisun Şenuzun Aykar³, Cengiz Korkmaz⁴

¹Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kastamonu

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir

³Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

⁴Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Romatoloji Bölümü, Eskişehir

Problem tanımı ve Amaç: D tipi kişiliğe sahip bireyler sıklıkla olaya ve zamana karşı negatif duygular besleyen; sosyal olaylarda davranış ve duygularını baskılayan bireylerdir. Kronik hastalıklar arasında yer alan romatizmal hastalıklar ilerleyici eklem tutulumu ile karakterize, ağrı, tutukluk ve önemli derecede deformitelere yol açabilen hastalıklardır.

Bu hastalıkların başlangıcında ve ilerleyişinde stres, korku, umutsuzluk, anksiyete, depresyon gibi psikolojik durumlar tetikleyici olabildiği gibi hastalıkların sonucu olarak da görülebilmektedir. Romatolojik hastalıklarla D tipi kişilik arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalar sınırlı olmakla birlikte fibromyalji hastası bireylerle yapılan iki çalışmada D tipi kişilik ve hastalık arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkinin belirlenmediği ancak tedbirli, dikkatli, şüpheli, pasif, kötümser kişilik özelliği sergileyen bireylerin negatif sonuçlarla karşılaşma korkusu nedeniyle duygularını ifade etmekte kaçındıklarını, enerjilerinin düşmesi nedeniyle yorgunluktan yakındıklarını ve subjektif sağlık değerlendirilmesinden yoksun oldukları belirtilmiştir. Tüm bunlardan yola çıkılarak, bu araştırmada romatolojik hastalıklarla D tipi kişilik arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Kesitsel türde tanımlayıcı olan araştırma 2 farklı ilde hizmet veren iki üniversite hastanesinin romatoloji polikliniklerinde Ocak 2016-Ocak 2017 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın yapıldığı tarihler arasında romatolojik hastalığa sahip bireyler araştırmanın evrenini oluşturmuş, örneklem seçimi yöntemine gidilmemiş olup, bilinç düzeyi açık, iletişim kurabilen ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 336 birey araştırmanın örnekleme dahil edilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında Birey Tanıtım Formu ve D Tipi Kişilik Ölçeği- DÖ14 kullanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 20 paket programı ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Araştırmada, hastaların %62,8'i kadın, %85,12'i evli, %34,52'i ilk okul mezunudur. Araştırma kapsamında hastaların %65,77'si diffüz bağ doku hastalığı olduğunu bildirirken, %27,08'nin steroid, NSAİİ ve parasetamol ilaçları beraberinde kullandığı, büyük çoğunluğunun (%69,64) son bir yıl içerisinde hastaneye yatmadıkları saptanmıştır. Hastaların negatif duygularının ortalama puanları 9,14±5,6; sosyal baskılanma puanları 9,98±5,67'dir. Romatolojik hastalık gruplarına göre D tipi kişilik özelliği arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır [(Negatif duygulanım; p=0,871). (Sosyal baskılanma; p=0,224)]. Negatif duygulanım puanları ve sosyal baskılanma puanları bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05). Osteoartrit grubunun negatif duygulanım ve sosyal baskılanma puanları diğer hastalık gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte daha yüksektir.

Sonuç: Sonuç olarak, romatolojik hastalıkların başlangıcı, ilerlemesi ve tedavisinde anksiyete, depresyon gibi psikolojik durumların etkili olmasına rağmen bu araştırmada distress kelimesinin baş harfinden türeyen stresli, sıkıntılı kişilik özelliği ve romatolojik hastalıklar arasında bir ilişki saptanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Romatolojik hastalıklar, D tipi kişilik, stres

S-178

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALARINDA DISPNEİNİN UYKU KALİTESİ İLE İLİŞKİSİ

Ahmet Özdemir¹, Emine Kaplan², Emine Derya İster², İnci Karakuş³, Abuzer Kaymak³

¹Adıyaman Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Adıyaman

²Adıyaman Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Adıyaman

³Adıyaman Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Adıyaman

Amaç: Bu araştırmanın amacı KOAH hastalarında dipne ile uyku kalitesi arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Yöntem: Araştırmanın örneklemini bir kamu hastanesinin göğüs hastalıkları servisinde yatarak tedavi gören 78 KOAH hastası oluşturmuştur. Araştırmanın verileri "Tanıtıcı Bilgi Formu", "KOAH ve Astım Uyku Ölçeği" ve "Tıbbi Araştırma Kurulu (Medical Research Council - MRC) Dispne Skalası" kullanılarak toplanmıştır. KOAH ve Astım Uyku Ölçeğinde puanın artması uyku kalitesinin azaldığını göstermektedir. Verilerin analizinde SPSS 17 paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel, Kruskal Wallis testi ve Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Hastaların yaş ortalaması 61,5±11,0 olarak belirlenmiştir. Hastaların %53,8'inin kadın, %74,4'ünün evli %80,5'inin sosyal güvencesinin olduğu ve %75,6'sının çalışmadığı saptanmıştır. Hastaların %67,9'u evde nebulizatör, %17,9'u oksijen tüpü, %5,1'i konsantratör kullanmaktadır. Hastaların %46,2'si uykuya dalmakta zorluk yaşadığını,

%40.3'ü gece sık sık uyandığını, %26.9'u solunum sıkıntısı ile uyandığını, %34.6'sı sabah çok erken saatlerde uyandığını ve %35.9'u gündüz uyukladığını ifade etmiştir. Hastaların %9'unda dispne olmadığı, %43.6'sında hafif, %33.3'ünde orta şiddette ve %14.1'inde şiddetli dispne olduğu saptanmıştır. Dispnesi olmayan hastaların KOAH ve Astım Uyku Ölçeği puan ortalaması 29.08 ± 7.83 ; hafif dispnesi olan hastaların ortalaması 39.91 ± 9.73 ; orta düzey dispnesi olan hastaların ortalaması 47.66 ± 7.82 ve şiddetli dispnesi olan hastaların ortalaması 61.68 ± 12.62 olarak belirlenmiştir. Hastaların dispne derecesi ile KOAH ve Astım Uyku Ölçeği puan ortalaması arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmıştır (KW=34.923, $p=0.001$). Yapılan Spearman Korelasyon Analizine göre dispne derecesi ile KOAH ve Astım Uyku Ölçeği puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı güçlü ilişki tespit edilmiştir ($r=0.66$, $p=0.001$).

Sonuç: KOAH hastalarında uykuya ilişkin şikâyetlerin sık görüldüğü ve hastaların büyük kısmının dispne yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Hastalarda dispne şiddeti arttıkça uyku kalitesinin azaldığı görülmüştür. KOAH'ta dispne ile uyku kalitesi arasında güçlü ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: KOAH, Dispne, Uyku Kalitesi

S-179

BİR İL ÖRNEĞİNDE SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM SONRASI I. BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM VE HİZMET KULLANIMI İLE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Emine Öncü, Sümbüle Köksoy Vayisoğlu, Ezgi Önen

Mersin Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Dünyada ve ülkemizde yaşanan ekonomik gelişmelere rağmen sağlıkta eşitsizlikler sürmektedir. Eşitsizlikleri azaltmada dünyada olduğu gibi ülkemizde de reformlar ön plana çıkarılırken, I. basamağın önceliklendirilmesinin önemi vurgulanmaktadır. Ülkemizde sağlıkta reformun bir bileşeni olan aile hekimliği sistemi 2010 yılından itibaren sosyalleştirilmiş sağlık sisteminin yerini almıştır. Köklü şekilde gerçekleşen bu değişimin halkın sağlık hizmetleri kullanımına etkilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Amaç: Yapılan çalışma ile Mersin il merkezinde aile hekimliği (AH) hizmetine ulaşma ve hizmet kullanımına etki eden faktörleri belirlemek amaçlandı.

Yöntem: Kesitsel nitelikteki bu çalışmanın verileri 14.02.2017-30.06.2017'de Mersin il merkezinde 394 yetişkin bireyle yüz yüze görüşülerek toplandı. Çalışmada I. basamak sağlık hizmeti özelliklerinden olan ilk başvuru yeri olma, ulaşılabilirlik, süreklilik, kapsamlılık, koordinasyon nitelikleri ile hizmetten memnuniyet değerlendirildi. Veriler SPSS 21 paket programında tanımlayıcı istatistikler, independent T test, ki kare testi ve ANOVA kullanılarak çözümlendi.

Bulgular: Araştırmaya katılanların yaş ortalaması 42.08 ± 1.30 yıldır, %5.3'ü örgün eğitim almamıştı, %34.5'inin düzenli geliri yoktu, hanelerin %34.0'ında 5 yaş altı çocuk, %36.8'inde kronik hastalık vardı, I. basamak hizmeti kullananlar sıklıkla muayene olmak (%70.1), ilaç yazdırmak (%59.2) amacıyla hizmet almıştı. İlk başvuru yeri olma özelliği yönüyle katılımcıların %51.1'inin sağlıkla ilgili sorunu olduğunda ilk başvurduğu sağlık kuruluşları II./ III. basamak hizmetlerdi. Bireylerin %2.6'sının kayıtlı olduğu bir AH yoktu. Ulaşılabilirlik yönüyle %90.6'sı bir saatten az sürede AH'den hizmet alırken, %74.0'ı AH kapalı iken AH'ye ulaşamadığını, %77.5'i AH gittiğinde muayene ve tedavi için ücret ödemediğini, %18.4'ü AH'nin kendilerine uzak olduğunu ifade etti. Süreklilik yönüyle tekrarlı başvurularda bireylerin %89.4'ünün aynı AH/ aile sağlığı elemanından (ASE) hizmet aldığı, %16.6'sının AH'yi değiştirdiği saptandı.

Koruyucu ve tedavi edici hizmetlere kapsamlı şekilde ulaşma yönüyle, kronik hastalığı olan veya 65 yaş üstü kişilerden %65.8'inin aşlamaya ilişkin bilgi almadığı, 18-49 yaş evli kadınlardan sadece %37.3'ünün AP hizmetini AH'den aldığı, %82.0'ının AH tarafından genel kontrolden geçirilmediği ancak %41.6'sının sağlık taramalarına ilişkin bilgi aldığı, %6.9'una ev ziyareti yapıldığı görüldü. II ve III. basamak hizmetlerle eşgüdümü sağlamada katılımcıların %20.2'sine sevk hakkında bilgi verildiği ve %16.4'ünden sevk sonrası yapılanlara ilişkin bilgi alındığı saptandı. Merkez ilçeler arasında ilk başvuru yeri olma ve kapsamlılık

puan ortalamaları yönüyle fark vardı ($p<0.05$). Yaş, eğitim, düzenli gelir, gebelik/ doğum varlığı I. basamağa ilişkin yapısal özelliklere ait puan ortalamaları yönüyle fark yaratmazken ($p>0.05$), kadınların "ilk başvuru", "süreklilik", "kapsamlılık" puan ortalamaları erkeklerden, tüm alanlarda evli olanların bekar/ boşanmış olanlardan, ailede küçük çocuğu olanların "kapsamlılık" puan ortalamaları olmayanlardan, kronik hastalığı olmayanların "ulaşılabilirlik" ve "koordinasyon" puan ortalamaları olanlardan daha yüksekti ($p<0.05$).

Genel olarak katılımcıların %63.5 hizmeti çok iyi/iyi olarak değerlendirenler, AH memnuniyet düzeyleri ile bireylerin yaş, cinsiyet, göç, kronik hastalık varlığı, düzenli gelir arasında ilişki olmadığı ($p>0.05$), eğitim düzeyinin memnuniyet ile ilişki olduğu görüldü ($p<0.05$).

Sonuç: Ülkede I basamağa yapılan yüksek yatırıma rağmen ulaşılabilirlik ve koordinasyon yönüyle değişimin istenilen düzeyin altında kaldığı söylenebilir. Katılımcıların yarısından fazlasının I. basamak hizmetleri iyi/çok iyi olarak değerlendirmesine rağmen sağlık sorunu olduğunda öncelikle II ve III. basamak hizmetleri tercih etmesi, hizmet memnuniyetini değerlendirmede farklı yöntemlerin kullanılması gerektiğini göstermesi yönüyle önemlidir. Sonuç olarak nicelik ve nitelik olarak aile hekimliği hizmetlerinin güçlendirilmesi, I. basamak hizmetleri kullanım kültürünü geliştirmeye dönük çalışmaların yapılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Aile hekimliği, hizmet kullanımı, memnuniyet, birinci basamak

S-180

HEMŞİRELİK DOKTORA ÖĞRENCİLERİNİN BİLİMSEL ARAŞTIRMAYA YÖNELİK KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Canan Demir Barutcu¹, Tuğba Yardımcı², Hatice Mert³

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Burdur

²Sinop Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Sinop

³Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

Problemin tanımı ve Amaç: Araştırmacı bireylerin yetişmesi için teknik bilgi ve becerilerin yanında ilgi, istek, tutum, değer, alışkanlık ve kaygı gibi duyuşsal özellikler de önemli rol oynamaktadır. Kaygı, sayılan özellikler içerisinde insan davranışı üzerinde genel bir etkiye sahip olması bakımından önemlidir. Bu çalışmanın amacı, hemşirelik doktora öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerinin incelenmesidir.

Gereç-Yöntem: Araştırma tanımlayıcı nitelikte bir araştırmadır. Araştırmaya doktora programına kayıtlı toplam 59 öğrenci katılmıştır. Veriler Ağustos-Ekim 2014 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Büyüktürk (1997) tarafından geliştirilen 12 maddelik "Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistik ve t-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %96.6'sı kadın, %45.8'i 30-34 yaş grubunda, %66.1'i akademisyen olarak görev yapmakta ve %55.9'u yeterlilik öncesindedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %66.1'i mecbur kalmadıkça araştırma yapmak istemem, %35.6'sı araştırma yaparken kendimi genellikle rahat hissederim, %49.2'si araştırma yapmaktan büyük zevk duyarım, %61'i araştırma yapmak bende rahatsızlığa yol açmaz ifadelerine katılmadıklarını, %35.6'sı araştırma yapmam gerektiğinde içim sıkıldığını hissederim ifadesine tamamen katıldıklarını, %54.2'si araştırma sözcüğü bile beni huzursuz etmeye yetiyor, %45.8'i araştırma yapmak düşüncesi bile beni tedirgin eder, %61'i araştırma yapmak benim için eğlenceli bir uğraştır, %66.1'i araştırma yaparken kendimi genellikle huzursuz hissederim ifadelerine katılmadıklarını, %27.1'i araştırma yaparken kısa zamanda bıkarım, %44.1'i araştırma yaparken ortaya çıkabilecek problemler bende önemli bir endişe yaratmaz ifadelerine hiç katılmadıklarını ve %54.2'si araştırma yapmak konusunda kendime güvenim yoktur ifadesine katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin toplam kaygı puanı ortalaması 24.83 ± 5.14 olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin kaygı ölçeğine verdikleri cevaplar mesleklerine göre karşılaştırıldığında klinisyen öğrencilerin %57.9'u araştırma yaparken kendimi genellikle rahat hissederim ifadesine hiç katılmadıklarını, %73.7'si araştırma yapmam gerektiğinde

içimin sıklığını hissedirim ifadesine tamamen katıldıklarını, %57.9'u araştırma yaparken kısa zamanda bıkarım ifadesine katıldıklarını ve %84.2'si araştırma yaparken ortaya çıkabilecek problemler bende önemli endişe yaratmaz ifadesine hiç katılmadıklarını ifade etmişlerdir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0.05$).

Sonuç: Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin toplam puan ortalaması 24.83 ± 5.14 olarak bulunmuştur. Ölçekten 12-60 arası puan alındığı için öğrencilerin kaygı düzeyinin ortalamasının altında olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgular doğrultusunda, doktora eğitimi yapıyor olmanın araştırma deneyimini etkilediği ve bu konudaki yeterlilik duygusunun araştırma kaygısını azalttığı düşünülebilir. Klinisyen olarak çalışan doktora öğrencilerinin araştırma yaparken kendilerini rahat hissetmeme, araştırma yapmaktan kısa sürede bıkmaya ve ortaya çıkabilecek problemlerden endişe duyma durumlarının akademisyenlik yapan öğrencilerden daha yüksek bulunması akademik hayatinde içerisinde olmadıklarından ve çok fazla araştırma deneyimi olmamalarından kaynaklanıyor olabilir. Sonuç olarak, Türkiye'deki tüm hemşirelik lisansüstü programlarının müfredatında bilimsel araştırma yöntemleri dersinin yer alması ve eğitim süresince öğrencilere daha fazla araştırma yapma becerisi kazandırılması gerektiği böylelikle genç akademisyenlerin bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeylerinin azaltılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, araştırma, lisansüstü hemşirelik eğitimi, kaygı

S-181

BİR ÜÇÜNCÜ BASAMAK HASTANESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN FARMAKOVİJİLANSA DAİR BİLGİLERİ, TUTUMLARI VE PRATİK UYGULAMALARI

Yusuf Ergün¹, Tansel Bekiroğlu Ergün², Eylem Toker Hizmetçi², Esengül Ünal³, Mine Akben²

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı

²Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Yüksek Okulu, Ebelik Bölümü

³Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı

Problem tanımı ve Amaç: Farmakovijilans ve advers ilaç reaksiyonu (AİR) spontan bildirim sağlık meslek mensuplarının yeterince bilmediği ve duyarlı olmadığı bir alan olup bu durum AİR hakkında yeni bilgilere erişilmesinde büyük bir engeldir. Bu çalışmanın amacı hemşirelerin farmakovijilans ile ilgili bilgilerini, tutumlarını ve pratiklerini tanımlamak ve bu konudaki sorunları tespit ederek geleceğe yönelik alınacak tedbirleri ortaya koymaktır.

Gereç ve Yöntem: Bu gözlemsel, enine-kesitli ve anket-tabanlı üniversite hastanesinde hekimler üzerinde yapılmış bir çalışmadır. Farmakovijilans Anket Formu (FAF) İlaçların Güvenliliği Hakkında Yönetmelik, İyi Farmakovijilans Uygulamaları Kılavuzu, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu resmi internet sitesi ve konuyla ilgili makaleler dikkate alınarak bilgi, tutum ve uygulama bölümlerden oluşacak şekilde hazırlanmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul edenlere elden FAF'lar teslim edilmiştir. En erken iki en geç 4 hafta içinde FAF'lar gönüllülere yapılacak ziyaret sonrasında toplanmıştır. Bilgi durumu kısmında sorulan sorulara 20 puan verilmiş ve bu kantitatif veriler "ortalama±standart hata" olarak tanımlanmıştır. FAF'ın kalan kısımlarından elde edilen kategorik veriler "rakam ve yüzde" olarak ifade edilmiştir.

Bulgular: Bilgi durumuyla bağlantılı olarak, farmakovijilansın tanımı ve en önemli amacı ile ilgili cevapların doğruluk oranı %54 ve %59 idi. Dünya farmakovijilans merkezinin lokasyonu, Türkiye'deki farmakovijilans sisteminin, Türkiye Farmakovijilans Merkezi (TUFAM)'nin, hastane-imizdeki farmakovijilans irtibat noktasının ve advers ilaç reaksiyonu (AİR) raporlama sisteminin varlığı ile ilgili doğru cevapların oranı sırasıyla %26, %36, %31, %44 ve %50 idi. Katılımcıların %97'si AİR'nin en geç kaç gün içinde bildirilmesi gerektiğinden haberdar değildi. Genel anlamda bilgi düzeyi 20 üzerinde 11 idi. Tutum durumunda, çoğunluk AİR spontan bildirimini önemli ve gerekli bulurken (%98) neden olarak da en fazla "yeni AİR tanımlamak ve tespit etmek" gösterilmişti. Bildirilmesi gereken AİR olarak da en çok "eski ve yeni tüm ilaçlarla görülen ciddi AİR" tercih edilmişti. Temasa geçilmek istenen kurum olarak %58 ile en çok "farmakovijilans irtibat noktası" seçilmişti. TUFAM formlarına ulaşmak için en tercih edilen yöntem ise %36 ile "E-posta" idi. Uygulamaya gelince spontan bildirim

yapanların oranı "%19" şeklindeydi. Son olarak katılımcıların %72'si yeterince eğitilmediklerini düşünüyorlardı.

Sonuç: Farmakovijilans ile ilgili bilgilerde anlamlı eksiklikler olup, hemşirelerin tutumlarının ve uygulamalarının artırılması için çeşitli düzeyde eğitimler ve teşvikler gerektiği açıktır.

Anahtar Kelimeler: Advers ilaç reaksiyonu, Bilgi, Farmakovijilans, Hemşire, Tutum, Uygulama

S-182

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN EĞİTİM GÖRDÜKLERİ KURUMA İLİŞKİN ÖRGÜT BİLGİ KÜLTÜRÜ ALGILARI

Berna Akçakoca, Fatma Orgun, Bahar Ayduğan, Emine Erten

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Günümüzde örgütsel kaynakların en önemlilerinden birisi bilgidir. Bilgiyi örgütsel amaçlar doğrultusunda etkili kullanmak örgütün geleceğini etkilemektedir. Bilgiye ulaşmak ve onu etkili biçimde kullanmak zor ve karmaşık bir süreç olup işlevsel bir örgüt yapısı ve kültürü ile örgütün, bilgiden sağlayacağı fayda üst düzeye çıkarılabilmektedir. Bilgi ve uzmanlığın önemli olduğunun bilincine varan, bunları geliştiren ve kullanan kurumlar, bu alanda attıkları adımların kısa sürede katma değer olarak kendilerine geri döndüğünü de görebilmektedir. Bu nedenle son yıllarda organizasyonel performanslarını artırmak isteyen birçok örgüt, örgütsel bilgisini nitelikli bir biçimde üretmek, paylaşmak ve kullanmak için çaba sarf etmektedir.

Eğitim örgütleri, toplumda, bilginin üretilmesi, kullanılması ve geliştirilmesi sorumluluğunu üstlenirler. Bu örgütlerde etkili bir bilgi kültürünün oluşturulabilmesi için, bilginin, örgüt içinde ve dışında yer alan bireylerle ve toplumla (öğrenciler, veliler, ekonomik sektör gibi) paylaşımını sağlayacak bir örgütsel yapının oluşturulması gerekmektedir.

Bu araştırma bir hemşirelik fakültesinde öğrenim gören öğrenci hemşirelerin kuruma ilişkin bilgi kültürü algılarının belirlenmesi amacı ile yapılan tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında araştırmaya katılmayı kabul eden dördüncü sınıf hemşirelik öğrencileri oluşturmuştur (n=187). Araştırmada, veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Birinci bölümde; araştırmacı tarafından hazırlanan, öğrenci hemşirelerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesine yönelik tanıtıcı bilgileri içeren "Tanıtıcı Bilgi Formu", ikinci bölümde ise öğrenci hemşirelerin kuruma ilişkin bilgi kültürü algılarının incelenmesi amacıyla Tunç ve Başaran (2004) tarafından geliştirilen "Örgütsel Bilgi Kültürü Ölçeği (ÖBKÖ)" kullanılmıştır. Ölçeğin Tunç ve Başaran (2004) tarafından bulunan Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.96'dır. Ölçeğe ilişkin tarafımızdan yapılan güvenilirlik analizi sonucu bulunan güvenilirlik katsayısı ise 0.97 dir. Kullanılan veri toplama aracından elde edilen veriler araştırmacı tarafından SPSS 16 programı kullanılarak sayı, yüzde dağılımları alınmış, t testi, varyans analizi yapılmıştır ve önem düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Araştırma sonucunda öğrenci hemşirelerin örgütsel bilgi kültürü algılarının ($X=114,35 \pm 26,88$) orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca katılımcıların annesinin mesleği, kardeş sayısı ve boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirme alışkanlığı ile örgütsel bilgi kültürü ölçeği arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bilgi kültürü bakımından en yüksek puanı "Fakülte öğretim elemanları kendilerinden daha düşük unvan ya da kademe sahip olanların bilgi üretmelerini ve paylaşmalarını kısıtlayıp, engellemez" ifadesi alırken en düşük puanı "Fakülteye sürekli alınan süreli yayınlar ve kütüphanedeki kaynaklar bilgiye ulaşmak için yeterlidir" idaes almıştır.

Çalışmadan elde edilen veriler ışığında, öğrenci hemşirelerin kuruma ilişkin bilgi kültürü algılarının gelişimine yönelik eğitim programları düzenlenebilir ve eğitimciler bu konu ile ilgili eksiklik ve sorunlara yönlendirilebilir. Bu şekilde bilginin gerçekleştirilmesi ve çoğaltılması sağlanabilir. Bu şekilde bilginin gerçekleştirilmesi ve çoğaltılması sağlanabilir. Ayrıca eğitim örgütlerinin oluşmasına katkı sağlanabilir. Ayrıca araştırmanın, konunun önemini vurgulaması ve hemşirelik eğitiminde konuya ilişkin çalışmalara ışık tutması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: örgüt bilgi kültürü, hemşirelik, hemşirelik eğitimi

S-183

ÖZEL BİR HASTANEDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN PERFORMANS ALGILARI, ÖZ-YETERLİLİKLERİ VE İŞ DOYUMLARININ BELİRLENMESİ

Kamuran Cerit¹, Dilek Ekici², Hafize Taştan³

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Yönetimi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye

³Bayındır Sağlık Grubu Özel Söğütözü Hastanesi, Ankara, Türkiye

Problem Tanımı: Günümüz rekabet ortamında hastanelerin başarıya ulaşması, kaliteli ve verimli hizmet sunumuna bağlıdır. Kaliteli ve verimli hizmet için çalışanların nitelikleri, işe karşı tutumları ve performansları oldukça önemlidir. Hemşirelikte öz-yeterlilik performans için kritik öneme sahiptir. Öz-yeterlilik motivasyon yaratır, öz-kontrol ve performansı artırır.

Amaç: Çalışmanın amacı hemşirelerin performans algıları, öz-yeterlilik inançları ve iş doyumlarını belirlemek ve performans algılarını etkileyen faktörleri incelemektir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı türdeki çalışma Mayıs-Temmuz 2017 tarihleri arasında özel bir hastanede yapılmıştır. Hastanede 160 hemşire çalışmaktadır ve veriler çalışmaya gönüllü olarak katılan 90 hemşireden elde edilmiştir. Verilerin toplanmasında üç bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Birinci bölümde demografik özellikler, iş doyum ve terfi beklentilerini ölçen sorular yer almaktadır. İkinci bölümü tek boyutlu ve 14 maddeli genel öz-yeterlilik inancı ölçeği oluşturmaktadır. Ölçeğin cronbach's alpha değeri.88 olarak hesaplanmıştır. Üçüncü bölümde hemşirelerin kendi performanslarını nasıl algıladıklarını belirlemek için geliştirilen iki boyutlu, 22 maddeli bireysel performans algısı ölçeği kullanılmıştır. Onbeş maddeden oluşan görev performansı boyutunun cronbach's alpha değeri.90; 7 maddeden oluşan bağlamsal performans boyutunun cronbach's alpha değeri.87 ve tüm ölçeğin cronbach's alpha değeri.92'dir. Verilerin analizinde; independent samples t test, ANOVA, Pearson korelasyon ve linear regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin görev performansı (4.42±.44), bağlamsal performans (4.29±.56) ve toplam performans algısı (4.38±.44) puan ortalamaları yüksek düzeyde bulunmuştur. Hemşirelerin öz-yeterlilik inancı puan ortalamaları (4.37±.43) yüksek düzeyde ve iş doyum puan ortalamaları (5.15±2.23) orta düzeyde saptanmıştır. Cinsiyet, çalışılan bölüm, eğitim düzeyi ve terfi etme beklentilerine göre hemşirelerin performans algıları değişmemektedir. Yaş, mesleki deneyim, çalışma pozisyonu ve terfi etmek istedikleri pozisyona göre hemşirelerin performans algıları farklı bulunmuştur. Hemşirelerin performans algısı ile öz-yeterlilik inancı arasında yüksek düzeyde olumlu yönde (r=.719, p=.000), iş doyum ile düşük düzeyde olumlu yönde (r=.309, p=.003) ilişki saptanmıştır. Regresyon analizine göre; öz yeterlilik inancı, iş doyum ve pozisyonun performans algısının %59'unu açıkladığı belirlenmiştir (R=.770, p=.000).

Sonuç: Beş yıldan fazla mesleki deneyimi olanların 5 yıldan az deneyimi olanlara göre, 30-39 yaş aralığında olanların 20-29 yaş aralığında olanlara göre performans algısı daha yüksektir. Deneyimi az ve genç yaşta hemşirelerin yeterli deneyim kazanıncaya kadar, desteklenerek performanslarının geliştirilmesi gerekmektedir. Terfi etmek istedikleri alana göre; sorumlu hemşire, süpervizör gibi yönetici pozisyonlarını isteyenlerin; eğitim, diyabet hemşireliği gibi özel dal hemşireliklerini isteyenlere göre performans algıları daha yüksektir. Bu sonuç, hemşirelerin özel dal hemşireliklerini yönetim pozisyonlarına göre daha az karmaşık, daha kolay öğrenilen ve yerine getirilen alanlar olarak değerlendirmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Bunun açıklanabilmesi için hemşirelerle nitel çalışmalar yapılması önerilmektedir. Literatürün desteklediği şekilde, çalışmada öz-yeterlilik inancı, iş doyum ve hiyerarşik pozisyon arttıkça performans algısının da yükseleceği belirlenmiştir. Hemşirelerin öz-yeterlilik inançları ve iş doyumlarını arttıracak faaliyetler sayesinde performansları da artırılabilir. Öz-yeterlilik inancı; bireylerin davranışlarını değiştirmede önemli rolü olan bilişsel algılama faktörü olup eğitim, güçlendirme gibi destekleyici faaliyetlerle geliştirilebilir. Servis sorumlu hemşireleri ve yardımcıların performans algıları servis hemşirelerinden daha yüksektir. Çalışmada terfi etme beklentisine göre hemşirelerin

performans algıları istatistiksel olarak farklı bulunmasa da; terfi etme beklentisi olanların performans algıları pozmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Hemşirelerde terfi, farklı pozisyon ve alanlarda çalışabilme fırsatlarının sağlanması, adil değerlendirme ve terfi süreçlerinin olması gibi kariyer yönetimi faaliyetleri, hemşirelerin hem iş doyumlarını hem de performanslarını artırabilir.

Anahtar Kelimeler: hemşireler, iş doyum, performans algısı, öz-yeterlilik inancı

S-184

KENDİNDEN KLEMLİ FOLEY SONDANIN ÜRİNER SİSTEM ENFEKSİYONUNA VE HEMŞİRE İŞ YÜKÜNE ETKİSİ

Demet Büyük Abaş¹, Bilgi Gülseven Karabacak²

¹Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji, İstanbul

²Marmara Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul

Giriş ve Amaç: Nozokomiyal üriner sistem enfeksiyonları kontrol altına alınabilir ve önenebilir enfeksiyonlardır. Hemşireler üzerinde olumsuz etkiye neden olan iş yükü, kaliteli ve güvenli hasta bakımının sağlanabilmesi için önemlidir. Bu çalışmanın amacı araştırmacılar tarafından tasarlanan kendinden klemlili foley sondanın üriner sistem enfeksiyonu ve hemşire iş yüküne etkisini değerlendirmektir.

Yöntem: Araştırma 1 Ocak 2015-31 Temmuz 2015 tarihleri arasında İstanbul'da bir devlet hastanesinde, randomize kontrollü olarak gerçekleştirildi. Çalışmanın örneklemini Dahili ve Cerrahi birimlerde yatan, araştırmaya dahil edilme kriterlerini karşılayan 100 hasta ve bu hastalara bakım veren 67 hemşire oluşturdu. Foley kateter takılan 50 hasta kontrol grubunu, kendinden klemlili foley kateter takılan 50 hasta deney grubunu oluşturdu. Verilerin toplanmasında Hasta Tanılama Formu, Hasta İzlem Formu, idrar kültürü sonuçları ve Kendinden Klemlili Foley Sonda Değerlendirme Formu'ndan yararlanıldı. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (Frekans, Yüzde, Ortalama) ile verilerin karşılaştırılmasında Ki-Kare ve Mann-Whitney U testleri kullanıldı.

Bulgular: Deney ve kontrol grupları arasında tanıtıcı ve üretral kateterizasyon özellikleri açısından anlamlı fark yoktu (p>0,05). Üreme oranı foley sonda kullanılan hastalarda %30 (n=15) iken kendinden klemlili foley sonda kullanılan hastalarda %16 (n=8) bulundu fakat bu fark anlamlı değildi (p>0,05). Sondanın hastada kalış gününe göre bakıldığında, 11-30 günlük zaman diliminde kendinden klemlili foley sonda kullanılan hastalarda üreme sayısı daha azdı (p değeri istenmişiniz fakat bunun p değeri yok tabloda ki görüntüye istinaden söylendi. Heryerde p değeri olmadan söyledik). Hemşirelerin %89,5'i kendinden klemlili foley sondanın iş yükünü azalttığını ve %97'si kullanımını önerdiğini belirtti.

Tartışma ve Sonuç: Kendinden klemlili foley sondanın orta süreli kateterizasyonda kullanılmasının enfeksiyonu ve hemşirenin iş yükünü azaltacağı sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Foley Kateter, Klemp, Üriner Sistem Enfeksiyonu, Hemşire, İş Yükü

S-185

HİPERTANSİF BİREYLERDE YALNIZLIK VE SOSYAL DESTEK ALGISININ İLACA UYUM ÖZ ETKİLİLİK ÜZERİNE ETKİSİ

Rabia Hacıhasanoğlu Aşlar¹, Arzu Yıldırım¹, Rabia Sağlam Aksüt², Ezgi Demirtürk³, Yeliz Erduran⁴, Özlem Sarıhan⁵

¹Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Erzincan

²Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, İstanbul

³Rize Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Rize

⁴Kelkit Lokman Hekim Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Gümüşhane

⁵Hayme Ana Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Erzurum

Amaç: Bu çalışma hipertansif bireylerde yalnızlık ve sosyal destek algısının ilaca uyum öz etkililik üzerine etkisi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı-kesitsel özellikte olan bu çalışma Erzincan il merkezinde bulunan beş Aile Sağlığı Merkezinde Mart-Haziran 2015 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini beş Aile Sağlığı Merkezine Mart-Haziran 2015 tarihleri arasında herhangi bir nedenle başvuran hipertansif bireyler oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyerek, belirtilen tarihler arasında araştırmaya alma/dışlama ölçütlerini karşılayan 397 hipertansif birey araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Veriler tanımlayıcı soru formu, UCLA Yalnızlık Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve İlaça Uyum Öz-Etkililik Ölçeği Kısa Formu kullanarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Ayrıca hipertansif bireylerin kan basıncı, boy ve kilo ölçümleri yapılmıştır.

Bulgular: Hipertansif bireylerin UCLA Yalnızlık Ölçeği puan ortalaması $38,35 \pm 9,85$, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Puan ortalaması $64,10 \pm 18,31$ ve İlaça Uyum Öz Etkililik Ölçeği Puan ortalaması $40,27 \pm 11,97$ olarak belirlenmiştir. UCLA-Yalnızlık Ölçeği puan ortalaması ile İlaça Uyum Öz Etkililik Ölçeği puan ortalaması arasında negatif yönde zayıf, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puan ortalaması arasında negatif yönde yüksek düzeyde önemli bir ilişki belirlenmiştir ($p < 0,001$). Ayrıca Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile İlaça Uyum Öz Etkililik Ölçeği puan ortalaması arasında pozitif yönde çok zayıf düzeyde önemli bir ilişki saptanmıştır ($p < 0,001$).

Sonuç: Bu çalışmada hipertansiflerin orta düzeyde yalnızlık algıladığı, sosyal destek ve ilaca uyum öz etkililik algılarının ise orta düzeyin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yalnızlık ve sosyal destek algısının, ilaca uyum öz etkililik algısında önemli belirleyiciler olduğu görülmüştür. Bu nedenle hipertansif bireylerin ilaca uyum öz etkililik algısını iyileştirmede sosyal desteği artırma ve yalnızlık algısını olumlu yönde değiştirme yönünde etkili danışmanlık hizmetlerinin sunulması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Hipertansiyon, İlaça uyum, Sosyal destek, Yalnızlık

S-186

ÜÇ FARKLI DÜŞME RİSKİ DEĞERLENDİRME ARACININ DUYARLILIK SEÇİCİLİK DÜZEYLERİ İLE KULLANILABİLİRLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Zehra Çapa¹, Şeyda Seren İntepeler²

¹Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı, Ankara

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, İzmir

Problem Tanımı ve Amaç: Hasta düşmelerinin önlenmesi, sağlık bakım kalitesinin geliştirilmesi için çok önemlidir. Ülkemizdeki hastaların düşme riskini tanılamak için çeşitli ölçekler kullanılmaktadır ve bu ölçeklerin geçerlilik-güvenilirlikleri ile seçicilik ve duyarlılıklarına ilişkin yapılan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Bu çalışma, üç farklı düşme riski değerlendirme aracının duyarlılık-seçicilik düzeylerini karşılaştırarak, kullanılabilirliklerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı, karşılaştırmalı ve kesitsel nitelikteki araştırma bir eğitim araştırma hastanesinde yapılmıştır. Ondört klinikten 60'ar hasta olmak üzere 840 hasta çalışmaya alınmıştır. Araştırmanın örneklemini, hastaların risk tanılama sayıları oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak Hendrich II, Morse ve DENN düşme riski değerlendirme ölçekleri kullanılmış ve her bir ölçek için 7.732 risk tanılama olmak üzere üç ölçek için toplam 23.196 risk tanılama yapılmıştır. Ölçekler hastalara, izleme alındıkları ilk günden taburculuklarına kadar her gün uygulanmıştır. Ayrıca sosyo demografik veri toplama formu da örneklem özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Kurum ve etik kurul izni alınan araştırma verilerinin analizinde, tanımlayıcı istatistikler, duyarlılık/seçicilik ve ROC analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Hastaların %18.6'sının düşme öyküsü bulunmaktadır. Çalışma sırasında en fazla düşme (%15.0) nöroloji kliniğinde yaşanmıştır. Düşme en fazla %15 oranında 4. ve 5. hasta yatış günlerinde görülmüş ve düşmelerin %33.3'ü hasta odasında gerçekleşmiştir. Hendrich II ölçeğinin duyarlılığı %26.7, seçiciliği %91.4; Morse ölçeğinin duyarlılığı %56.7, seçiciliği %66 ve DENN ölçeğinin duyarlılığı %36.7, seçiciliği %87.3 olarak hesaplanmıştır. ROC analizleri sonuçlarına göre ROC eğrisi altında kalan alan Hendrich II Düşme Riski Ölçeği için 0.655, Morse Düşme Ölçeği için 0.711 ve DENN Düşme Risk Değerlendirme Skalası

için 0.717 olarak belirlenmiştir. Daha az ana başlık içermesi nedeniyle Morse ölçeği diğer ölçeklere göre daha kolay doldurulabilmiştir.

Sonuç: Çalışmada altın standart olarak belirlenen değişken hastaların düşme durumudur. Duyarlılık düzeyi yüksek olan ölçeğin kullanımının uygun olduğu analiz sonuçlarıyla belirlenmiştir. Morse düşme ölçeğinin duyarlılığının, diğer ölçeklere göre yüksek olması, parametrelerinin azlığı ve daha kısa sürede doldurulabilmesi nedeniyle kullanılabilir bir değerlendirme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: duyarlılık, düşme riski değerlendirme, seçicilik

S-187

BİRİNCİ DERECE YAKINLARINDA MEME KANSERİ OLAN KADINLARIN BİLGİ-DESTEK GEREKSİNİMLERİ

Pınar Tekinsoy Kartın¹, Gülsüm Nihal Çürük², Arzu Şentürk³

¹Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

²İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

³Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu

Problem Tanımı ve Amaç: Meme kanseri hem dünyada hem de ülkemizde kadınlar arasında en çok görülen kanser türüdür. Meme kanseri insidansının yüksek olması ailesinde meme kanseri deneyimi yaşayan kadın sayısında artışta beraberinde getirmektedir.

Diğer kanser türlerinde olduğu gibi meme kanserinde de hem hasta hem de hastanın yakın akrabaları yoğun psikososyal sorunlar yaşamakta ve bu durum hasta ve yakınlarının yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Literatürde hasta ve hasta yakınlarının meme kanserinin neden olduğu stresörlerle başa çıkmasını kolaylaştırmada bilgi ve desteğin oldukça önemli olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda hemşirelerin hasta yakınlarının bilgi ve destek gereksinimlerini saptaması gerekmektedir. Bu araştırma birinci derece yakınlarında meme kanseri olan kadınların bilgi ve destek düzeylerinin belirlenmesi amacı ile yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan bu araştırma Erciyes Üniversitesi Onkoloji Hastanesi ayaktan kemoterapi tedavi ünitesinde yapılmıştır. Verilerin toplanmasında, "Sosyo-Demografik Özellikler Bilgi Formu" ve "Bilgi ve Destek Gereksinimleri Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde; tanımlayıcı istatistikler, sayı ve yüzde, ortalama değerler ve standart sapma değerlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan kadınların yaş ortalaması $35,61 \pm 14,87$ olup, %42.7'si ilköğretim mezunudur. Birinci derece akrabası meme kanseri olan kadınların gereksinimlerin önemi ölçeği puan ortalamasının $3,60 \pm 0,28$, gereksinimlerin karşılanması ölçeği puan ortalamasının ise $2,59 \pm 0,48$ olduğu saptanmıştır. Kadınların bilgi gereksinim puan ortalamaları, destek gereksinim puan ortalamalarına benzer bulunmuş (sırasıyla $3,61 \pm 0,28$; $3,58 \pm 0,33$), bilgi gereksiniminin karşılanması puan ortalamaları $2,75 \pm 0,52$, destek gereksiniminin karşılanması puan ortalaması ise $2,34 \pm 0,47$ olarak tespit edilmiştir.

Sonuç: Araştırmada birinci derece akrabası meme kanseri olan kadınların hem bilgi hem de destek gereksinimlerinin yüksek olduğu, bu gereksinimlerin karşılanma düzeylerinin ise daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Birinci derece yakınlar, meme kanseri, bilgi, destek, gereksinim, hemşire

S-188

ŞİZOFRENİ HASTALARININ ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ ÇOCUKLARININ RUH SAĞLIĞINI ETKİLEYEN ETMENLER

Yakup Dündar¹, Serpil Türkler²

¹Adana Dr. Ekrem Tok Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi

²Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı.

Giriş-Amaç: Bu çalışmada şizofreni hastası ebeveyne sahip ergenlerin ruhsal durumunun değerlendirilmesi ve ruh sağlığını etkileyen etmenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, Adana Dr. Ekrem Tok Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi'nde 16 Ocak-1 Haziran 2012 tarihleri arasında yatarak tedavi gören en az bir yıldır şizofreni tanısı almış hastaların çocukları oluşturmaktadır (N=603). Araştırmanın örneklemi; 15-25 yaş arası, psikiyatrik tanı almamış, hasta ile birlikte son bir yıldır aynı evi paylaşan, diğer ebeveyni ya da kardeşlerinde bakım gereksinimi olmayan, bilişsel durumu soruları yanıtlayabilecek durumda olan ve çalışmaya katılmaya gönüllü ergenler oluşturmaktadır (n=117). Araştırmada veriler, ergenlerin tanıtıcı bilgilerini içeren Anket Formu ve Kısa Semptom Envanteri kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, frekans, yüzde dağılımları, student t, ki-kare, Anova ve post hoc tukey testi kullanılmıştır.

Bulgular: Ergenlerin, %29,9'unun şizofreni hastası ebeveyninin bakımıyla ilgilendiği, %53,8'inin yakın çevresinden ya da akrabalarından destek görmediği, %52,2'sinin hasta olan ebeveyni ile toplum içerisinde dışarda görülme rahatsızlığı duyduğu ve %32,5'inin sigara ve %12,8'inin alkol içtiği tespit edilmiştir. Ergenlerin anksiyete puan ortalamaları 6,18±5,11, depresyon 7,27±5,75, olumsuz benlik 5,1±5,5, somatizasyon 2,87±3,46 ve hostilité 3,5±2,65, Rahatsızlık Ciddiyeti İndeksi, Belirti Toplamı İndeksi ve Semptom Rahatsızlık İndeksi puan ortalamaları sırası ile 4,7±3,94, 20,93±12,37 ve 1,16±0,41 bulunmuştur. Erkek ergenlerin kızlara göre, tek ebeveynli ergenlerin çekirdek ve geniş aileye göre, sadece babası hayatta olan ergenlerin, ailesini baskıcı olarak nitelendirenlerin, anne babasının geçim durumunu "kötü" olarak nitelendiren ve ara sıra kavga ettiklerini belirten ergenlerin ve babası hasta olan ve evde şiddet uygulayan ergenlerin daha fazla ruhsal semptom gösterdikleri belirlenmiştir. Gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.05, p<0.01, p<0.001).

Tartışma ve Sonuç: Bu sonuçlar doğrultusunda, şizofreni hastası ebeveyni sahip ergenlere şizofreni hastalığı olan bireyin evde bakımı, damgalanma ile mücadele ve madde bağımlılığından korunma yolları gibi konularda hemşireler tarafından eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca hemşirelerin ve öğretmenlerin müdahale ve yaklaşımlarında şizofreni hastası ebeveyni sahip ergenlerin ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen faktörleri (tek ebeveynli, sadece babası hayatta olan, baskıcı aileye sahip, anne babası geçinemeyen, hasta babası evde şiddet uygulayan ve erkek ergenler) göz önünde bulundurmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şizofreni hastası, ergenlik dönemi, çocuk, ruh sağlığı, hemşirelik.

S-189

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN MÜZİK TERAPİ KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİNİN BELİRLENMESİ

Harun Özbey¹, Demet Turan Bayraktar², Merve Yetimoğlu³, Ümit Ayaz⁴

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Trabzon

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi, Anestezi ve Reanimasyon Yoğun Bakım Ünitesi, Trabzon

³Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Trabzon

⁴Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Trabzon

Giriş: Müzik terapinin duyuşsal algıları harekete geçirip gevşeme etkisi oluşturarak nabız, kan basıncı ve solunum gibi fizyolojik göstergeleri düşürmenin yanı sıra, uyku bozukluğu, ağrı ve anksiyete içeren yoğun bakımla ilgili komplikasyonları kontrol altına aldığı veya önlediği bilinmektedir. Bu nedenle bu hayati fonksiyonların primer sorumlusu olan yoğun bakım hemşirelerinin bu tamamlayıcı tedavi hakkında kendilerini geliştirip, bilgilerini güncel tutmaları oldukça önemlidir.

Amaç: KTÜ Farabi hastanesi yoğun bakım hemşirelerinin (Pediatri YBÜ, Yenidoğan YBÜ hariç) müzik terapi hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi Yoğun Bakım Ünitelerinde (Yeni doğan YBÜ ve Pediatri YBÜ hariç) çalışan 103 hemşire oluşturmaktadır. Örneklem literatür doğrultusunda hazırlanan veri toplama formu ile çalışmaya katılmayı kabul eden hemşirelere yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin %39,0'unun 19-25 yaş arasında olduğu, %66'sının ön-lisans/lisans mezunu olduğu, %87,0'isi

hastanenin bulunduğu şehirde yaşadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan hemşirelerin %98,0'i müzik terapinin diğer yöntemlerle birlikte kullanılması gerektiğini, %95,0'i yoğun bakımda tedavi gören hastaların ajitasyon, huzursuzluk, depresyon, uyum güçlüğü, duyuşsal yoksunluk, uyku bozukluğu gibi problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Hemşirelerin %71,0'i müzik terapinin bilinç kaybı olan hastalar için uygun olduğunu, %95,0'i bilinçsiz hastalarda müzik terapi yapılırken rahatlatıcı, sakinleştirici etkiye sahip müzik türleri seçilmesi gerektiğini, %92,0'si müzik terapinin fizyolojik, psikolojik, emosyonel, sosyal ve manevi olarak da iyileşme sağladığını belirtmişlerdir. Hemşirelerin %58,0'i müzik terapinin hastaların oksijen değerlerinde artış sağlayabileceğini, %54,0'ü müzik terapi gören hastalarda kan basıncı ve nabız değerlerinde azalma olabileceğini, %48,0'i ise müzik terapinin hastalarda yan etkisi olacağı görüşünü belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan hemşirelerin %93,0'ü müzik terapinin farmakolojik yöntemlerle kombine edilmesi bağımsız hemşirelik girişimleri açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: hemşire, müzik terapi, yoğun bakım

S-190

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞI OLAN BİREYLERDE PROGRESİF GEVŞEME EGZERSİZLERİNİN YORGUNLUK VE UYKU KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Cemile Kutmec Yılmaz¹, Sevgisun Kapucu²

¹Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aksaray

²Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Amaç: Araştırma, kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH) olan bireylerde progresif gevşeme egzersizlerinin yorgunluk ve uyku kalitesi üzerine etkisini belirlemek amacıyla müdahale çalışması olarak yapılmıştır.

Yöntem: Bu çalışma, Haziran 2015 – Ocak 2016 tarihleri arasında bir devlet hastanesinin göğüs hastalıkları polikliniğine başvuran orta ve ileri evre KOAH tanısı almış 34 müdahale, 34 kontrol grubu olmak üzere toplam 68 birey ile yapılmıştır. Araştırmanın verileri "Tanıtıcı Bilgi Formu", "KOAH ve Astım Yorgunluk Ölçeği" (KAYÖ), "KOAH ve Astım Uyku Ölçeği" (KAUÖ) ve "Tıbbi Araştırma Kurulu (Medical Research Council – MRC) Dispne Skalası" kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada müdahale grubunu oluşturan hastalara ev ziyareti yapılarak sekiz hafta süre ile araştırmacı tarafından progresif gevşeme egzersizleri uygulanmıştır. Gevşeme egzersizleri, hastanın evinde haftada iki gün araştırmacı tarafından, diğer günlerde hasta tarafından olmak üzere her gün 30 dakikalık oturumlar şeklinde, toplamda sekiz hafta süre ile uygulanmıştır. Egzersiz uygulaması için müdahale grubunda yer alan her bireye Türk Psikologlar Derneği'nin hazırlamış olduğu Progresif Gevşeme Egzersizleri ses kayıtlarını içeren MP3 çalar, kulaklık ve bilgilendirme rehberi sağlanmıştır. Kontrol grubundaki bireylere herhangi bir müdahalede bulunulmamış, son ziyarette gevşeme egzersizi bilgilendirme rehberi verilmiştir. Her iki gruptaki bireyler için araştırmanın başlangıcında, uygulamanın 30. ve 60. gününde veri toplama formları doldurulmuştur. Verilerin değerlendirilmesinde ki-kare, Shapiro Wilks, Levene testi, Mann-Witney U, tek yönlü ölçümlerde varyans analizi, Friedman ve Bonferroni testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada müdahale grubuna alınan bireylerin yaş ortalamasının 65.1±6.7 olduğu, %88,2'sinin erkek, %94,1'inin evli ve %97'sinin eğitim durumunun ilköğretim ve daha alt seviyede olduğu saptanmıştır. Kontrol grubunu oluşturan bireylerin yaş ortalamasının 66.8±9.4 olduğu, %88,2'sinin erkek, tamamının (%100) evli ve %91,2'sinin eğitim durumunun ilköğretim ve daha alt seviyede olduğu belirlenmiştir. Müdahale grubundaki hastaların %61,8'inin, kontrol grubundaki hastaların %58,8'inin ileri evre KOAH'ı olduğu saptanmıştır. Demografik ve tıbbi özellikler bakımından müdahale ve kontrol grubundaki bireylerin benzer olduğu belirlenmiştir (p>0.05). Çalışmada progresif gevşeme egzersizleri sonrasında müdahale ve kontrol grubunu oluşturan KOAH hastaları karşılaştırıldığında; müdahale grubundaki bireylerin yorgunluk ve dispne düzeyleri ile uyku sorunlarındaki azalmanın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0.05).

Sonuç: Araştırmamız sonucunda progresif gevşeme egzersizlerinin KOAH hastalarının yorgunluk düzeylerini ve uyku sorunlarını azaltmada etkili olduğu saptanmıştır. Bu nedenle orta ve ileri KOAH hastaları tarafından farmakolojik yöntemlerle birlikte progresif gevşeme egzersizlerinin uygulanmasını önermekteyiz.

Anahtar Kelimeler: KOAH, yorgunluk, uyku, dispne, progresif gevşeme egzersizleri

S-191

POLİKLİNİKLERDE EL ANTİSEPTİĞİ KULLANIM MİKTARI TAKİBİNİ NASIL YAPALIM?

Esengül Şendağ, Asiye Tekin, Ganime Sevinç, Aysun Acun

Sağlık Bakanlığı, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Komitesi, Ankara

Giriş-Amaç: Antibiyotiklerin keşfi, yeni dezenfektanlar ve eldivenlerin yoğun bir şekilde kullanıma girmesi yanlış bir güven oluşturmuş ve el hijyeni göz ardı edilmeye başlanmıştır. El hijyenine uyumun azalması hastane florasının değişmesine, hastane enfeksiyonlarının artmasına ve sorunlu yeni mikroorganizmaların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Hastane içerisinde yüksek virülans ve çoklu ilaç direnci gösteren mikroorganizmaların hastalar arasında taşınması ve yayılmasında %20-40 kaynak sağlık çalışanlarının kirli elleridir. Hastane enfeksiyonlarının yaklaşık %30-50'si el hijyeninin iyileştirilmesi ile çözülebilir. El antiseptiklerinin kullanımı el hijyenine uyum oranlarının artırılmasında en önemli faktörlerden biridir. Yapılan taramalarda ülkemizde ve yabancı kaynaklı yayınlarda polikliniklerde el antiseptiği kullanımının nasıl takip edileceği konusu ile ilgili bilgiye rastlanmamıştır. Üç yıllık süreçte el antiseptiği kullanım miktarını sadece litre olarak takip etmenin yorumlamada ve değerlendirmede bize yardımcı olmadığı fark edilmiştir. Bu çalışmanın amacı: polikliniklerde sağlık çalışanlarının el antiseptiği kullanımının takibi için yöntem geliştirilmesidir.

Gereç-Yöntem: Hastanemiz polikliniklerinde 2013- 2016 yılları arasında alkol bazlı el antiseptikleri iç istemleri düzenli olarak 3 ayda bir Enfeksiyon Kontrol Komitesi tarafından takip edilmiş ve litre olarak raporlanmıştır. Çalışmada; yataklı klinikler için kullandığımız "1000 hasta gününde el antiseptiği kullanım miktarı(lt)" formülü "polikliniğe başvuran 10.000 hastada el antiseptiği kullanım miktarı(lt)" olarak uyarlanmıştır. "Kullanılan el antiseptiği miktarı (lt) / hasta sayısı x10.000" formülü ile el antiseptiği kullanım oranları Microsoft Excel programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular (sayısal ve/veya istatistikî veriler): Hastanemizde; 2016 yılı başında Dışkapı merkez poliklinik 164, Etilik semt polikliniği 43, Hasköy semt polikliniği 16, Pursaklar semt polikliniği 13, Şentepe semt polikliniği 8, Ostim semt polikliniği 1, Acil poliklinik 6, İskitler polikliniğinde 16 olmak üzere toplamda 257 poliklinik odası bulunmaktadır. Temmuz-2016'da Ostim semt polikliniği, Eylül-2016'da Etilik semt polikliniği kapatılmıştır. Eylül-2016'da Mevki ek bina poliklinik 55, Anıttepe semt polikliniği 5, Çiğiltepe semt polikliniği 2 olmak üzere toplamda 62 poliklinik odası eklenmiştir. 2016 yılı sonu itibarı ile 281 poliklinik odamız bulunmaktadır. Polikliniklerde 2013 yılında 1941 litre (%19,3), 2014 yılında 1715 litre (%16,8), 2015 yılında 1598 litre (%15,9), 2016 yılında ise 1791 litre (%17,4) el antiseptiği kullanılmıştır. Hastanede toplam el antiseptiği kullanım miktarı ve polikliniklerde toplam el antiseptiği kullanım miktarının yıllara göre sabit kaldığı görülmektedir. 2014 yılı Haziran ayında ve 2015 yılının Haziran-Ağustos ayları arasında, 2016 yılında ise Haziran ayında satın alma prosedürü nedeniyle depomuzda el antiseptiği bulunmadığından, sağlık çalışanları el yıkamaya yönlendirilmiş, bu durum ise küçük miktarlarda dalgalanmaya sebep olmuştur. Polikliniklerde; 2013 yılında en yüksek kullanım oranı (27,8 lt) Ostim semt polikliniğine, 2014 yılında en yüksek kullanım oranı (19,5lt) Etilik semt polikliniğine, 2015 yılında en yüksek kullanım oranı (71,6lt) İskitler polikliniğine, 2016 yılında ise Ostim semt polikliniğine (97lt) aittir. 2013 yılında en düşük kullanım oranı (2,8lt) Hasköy semt polikliniği, 2014-2015 yılında en düşük kullanım oranı (2,2lt /3,8lt) Dışkapı merkez polikliniğine, 2016 yılında ise İskitler polikliniğine (1,6lt) aittir.

Sonuç: Polikliniklerde oda sayısına göre el antiseptiği tüketiminin belirlenmesinin, bakılan hasta sayısının oda başına büyük farklılıklar

göstermesinden dolayı uygun olmadığını düşündüğümüzden, hasta sayısına göre değerlendirme yapmak için formül geliştirilmiş ve 10.000 hastaya göre tüketimin hesaplanmasının daha anlaşılır bir sonuç verdiği görülmüştür. Hesaplanma 1000 hasta sayısına göre yapıldığında tüketimin polikliniklerde az olması sebebiyle bulunan rakamlar litre olarak düşük miktarlara denk geldiğinden, değerlendirme zorluğuna neden olmaktadır. Literatürde poliklinik hastalarında el antiseptiği kullanımıyla ilgili hesaplanmanın ne şekilde yapılacağı ile ilgili bir bilgiye rastlanmadığından dolayı, yukarıda belirtilen hesaplama yönteminin poliklinik hastalarında kullanılabilirliğini öneriyoruz.

Anahtar Kelimeler: El Antiseptiği, Poliklinik, Uyum

S-192

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TESTİS KANSERİ VE KENDİ KENDİNE TESTİS MUAYENESİ HAKKINDAKİ BİLGİ İNANÇ VE UYGULAMALARI

Seher Yurt¹, Rabia Sağlam Aksüt¹, Hasibe Kadioğlu²

¹Maltepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İstanbul

²Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İstanbul

Giriş: Testis kanserinin 15-34 yaş erkeklerde yaygın olarak görülmektedir ve ürogenital kanserler arasında görülme sıklığı %13-23 arasındadır. Testis Kanserinin tüm dünyada görülme sıklığı 5.2-7.8/100.000 dir. Kendi kendine testis muayenesi (KKTm); testisteki anormalliklerin fiziksel muayene ile belirlenmesi metodudur.

Amaç: Bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören erkek öğrencilerin testis kanseri ve kendi kendine testis muayenesi hakkındaki bilgi, sağlık inançları ve uygulamalarının belirlenmesidir.

Materyal-Metod: Araştırma tanımlayıcı tiptedir. 681 üniversite birinci sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında sosyodemografik form, testis kanseri bilgi formu, Champion'un Sağlık İnanç Modeli Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizinde; IBM SPSS Statistics 22 (IBM SPSS, Türkiye) programı kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin %91,9'unun testis kanseri hakkında bilgi almadığı, %88,3'ünün KKTm'ni hiç duymadığı, %96,2'sinin KKTm bilmediği, %45,5'u testis kanserine yönelik bilgiyi intenetten aldığı, KKTm yapmama nedenlerini %73,3'ü bilmemek, %10,9'u önemsememek, %4,8'i kanser olmak için genç olduğunu düşündüğü için ve %2,6'sı da muayene sonucunda kötü bir şey çıkmasından korktuğu için yapmadığını belirtmiştir. %54'ü testis kanseri ve KKTm hakkında bilgi almak istediğini, %64,4'ü bu eğitimi sağlık profesyonellerinden ve %11,5'i ise seçmeli cinsel sağlık eğitimi derslerinden almak istediklerini belirtmiştir. Champion'un Sağlık İnanç Modeli Ölçeği ile değerlendirmede öğrencilerin KKTm ne yönelik olarak duyarlılık 12,19±4,23, yarar algısı 9,01±2,78, engel algısı 12,94±3,99, öz etkililik 16,14±4,97 ve ciddiyet algısı 20,21±6,30 bulunmuştur.

Sonuç: Üniversite öğrencilerinin testis kanseri ve KKTm hakkında yeterli bilgilerinin olmadığı, yaygın ve örgün eğitimlerde sağlık eğitimlerinin yeterli olmadığı, KKTm'ne yönelik duyarlılığın, ciddiyet algısının, yarar algısının, öz etkililiğin artırılması ve engel algısının azaltılması için sağlık profesyonellerinin gençlerin sağlığına daha fazla eğilmeleri gerektiğini belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Testicular Self Exam, Health Belief Model, Testis Cancer, university student

S-193

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK TANILARI ALGILAMA DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Müge Seval¹, Eda Çiftçi²¹Bülent Ecevit Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Zonguldak²Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, Zonguldak

Problem Tanımı ve Amaç: Hemşirelik, sağlıklı ve hasta bireyin bio-psiko-sosyo-kültürel-spiritüel boyutlarındaki gereksinimleri gidermeye yönelik hizmet veren bir meslek alanıdır. Bu kadar çok boyutlu bir arada değerlendirilerek bakıma yansıtılması için problem çözme sistematiği ile çalışmak gerekir. Problem çözme sistematiğini kullanmada elde edilen sağlıklı ve hasta bireyden, aileden ve toplumdan elde edilen verilerin analiz ve sentez edilmesi gerekir. Bu işlemlerin tamamı hemşirelik sürecini oluşturur. Hemşirelik sürecinin bir basamağı olan hemşirelik tanıları belirlemesi problemin adının konulması açısından önemlidir ve sürecin temelini oluşturur. Bu araştırmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin meslek dersleri uygulamalarında hemşirelik tanıları algılama düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden araştırmaya katılmayı kabul eden 187 öğrenci ile Eylül-Kasım 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri 'Sosyodemografik Bilgi Formu' ve 'Hemşirelik Tanılarını Algılama Ölçeği' ile toplanmıştır. İstatistiksel analizler SPSS 23,0 paket programında yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılanların %80,2'sini kadın, %19,8'si erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin %78,6'sı 3 yıldır bakım planı yapmaktadır. Hemşirelik bakım planı yaparken tamamına yakını NANDA Hemşirelik Tanılarını kullanmaktadır. Hemşirelik tanıları belirlerken %45,5'inin 'NANDA Hemşirelik Tanıları El Kitabı'nı, geri kalan bölümün ise başka kaynakları referans olarak kullandığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %45,5'i hemşirelik tanıları kullanımını kolay olduğunu düşünürken, %49,7'si hemşirelik tanıları koymada kendini bazen yetersiz hissettiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %40,6'sı hemşirelik tanılarının öğretici olduğunu, %47,6 mesleki otonomiye desteklediğini, %47,1'si hemşirenin sorumluluğunu geliştirdiğini, %50,3'si hemşireliğe özgü alanlar üzerine odaklanmayı kolaylaştırdığını, %50,3'ü hemşireliğin profesyonel imajını geliştirdiğini, %44,9'ü hemşirenin ne yaptığını gösterdiğini, %55,1'i hemşirelik bakımına rehberlik ettiğini, %46,5'i temel verilerin kaydını kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Bunun aksine %50,8'i hemşirelik tanıları belirlerken hastanın durumunu anlamada kararsız kaldığını, %39,6'sı hemşirelik tanısının ne olduğunu bilmediklerini, %31,6'sı hemşirelik tanısı ile tıbbi tanıyı ayırt etmekte güçlük çektiğini ve %32,6'sı değerlendirme sonrası hemşirelik tanıları belirlemede ifade etmiştir.

Sonuç: Araştırmada, öğrencilerin hemşirelik tanıları kullanma konusundaki olumlu algıları yanı sıra olumsuz değerlendirmeler yaptığı da görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde de araştırma sonucunu destekler nitelikte sonuçlar elde edilmiştir. Özellikle mezuniyet sonrası çalışan hemşirelerle yapılan çalışmalar hemşirelerin tanı koymakta zorlandığını, tıbbi tanıları hemşirelik tanısı adı altında yazdığını, hemşirelik alanına giren uygulamaları ayırt etmekte güçlük çektiğini göstermektedir. Hemşirelerde görülen bu olumsuz durumun temel nedenlerinin öğrencilik dönemindeki tanıları anlama, algılama, etkin kullanma yetersizliği olduğu düşünülmektedir. Hemşirelik süreci kullanmanın mesleki ve yasal gerekliliğini anlamayan bir öğrencinin, etkin kullanma becerisi geliştirilmesini beklemek çok da mantıklı değildir. Hemşirelik müfredatı oluşturulan farklı mesleki derslerde farklı hemşirelik modellerinin kullanılacak zorunda kalınması da hemşirelik tanıları belirlemeye yönelik algıyı da zorlaştıran bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Klinik uygulamalarda ortak literatür ve sistematik çerçevesinde eğitim amaçlı ve standardize hemşirelik bakım planları oluşturularak öğrencilerin hemşirelik tanıları aktif olarak kullanması sağlanabilir. Buna ek olarak; Hemşirelik Çekirdek Müfredatı'na sadık kalınması koşuluyla lisans düzeyinde eğitim veren okulların hemşirelik bölümleri arasında ortak hemşirelik süreçleri oluşturulması çalışmaları yapılarak eğitime yansıtılabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik tanısı, hemşirelik bakım planları, hemşirelik süreci

S-194

TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERİN ÖZ-ETKİLİLİK DÜZEYLERİ VE SAĞLIK KONTROL ODAĞI İLE İLİŞKİSİ

Mustafa Kılıç, Selda Arslan

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik, Konya

Bu tanımlayıcı ve ilişki arayıcı araştırma; diyabetli bireylerin öz-etkililik düzeylerini bu düzeyin bazı sosyodemografik özellikler ve sağlık kontrol odağı ile ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini aile sağlığı merkezine başvuran 325 diyabetli hasta oluşturmuştur. Veriler 20 sorudan oluşan "Anket Formu", "Diyabette Öz-etkililik Ölçeği" ve "Çok Boyutlu Sağlık Kontrol Odağı Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin istatistikinde bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Farklılığı aramak için Tukey HSD testi kullanılmıştır. Anlamlılık $p < 0,05$ olarak değerlendirilmiştir.

Katılımcıların yaş ortalaması 53,3±8 yıl olup %51,4'ü kadın, %88,9'u evli, %69,9'u ilköğretim mezunudur. Bireylerin diyabet tanısı süresi 8,7±7,2, HbA1c düzeyi ise 8,2±1,1 olarak bulunmuştur. Diyabet Öz-etkililik Ölçeği alt boyutlarında hastaların Diyet+Ayak Kontrolü alt boyutundan 39,4±12,5, Tıbbi Tedavi alt boyutundan 22,6±3,1, Fiziksel Egzersiz alt boyutundan 9,0±4,5 puan aldığı bulunmuştur. Öz-etkililik ölçeği Diyet+Ayak kontrolü alt boyutu ile Sağlık Kontrol odağı ölçeği arasındaki ilişki incelendiğinde, iç sağlık kontrol odağı ve güçlü başkaları kontrol odağının anlamlı bir ilişki gösterdiği, kontrol odaklarının puanı arttıkça diyet ayak + kontrol puanının arttığı, iç sağlık kontrol odağı ölçek alt boyutunu zayıf; Güçlü Başkaları Kontrol Odağı ise çok zayıf düzeyde etkilendiği bulunmuştur. Tıbbi tedavi alt boyutunda ilişki sadece güçlü başkaları kontrol odağında bulunmuş ve ilişki pozitif, çok zayıf düzeyde olduğu, fiziksel egzersiz alt boyutunda da ise Sağlık Kontrol odağı ölçeğinin bütün alt boyutları ile ilişki bulunmuş ve ilişkilerin pozitif ve zayıf düzeyde olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde öz-etkililik toplam puanı ile sağlık kontrol ölçeğinin şans alt boyutu hariç diğer iki boyutuyla pozitif ve zayıf düzeyde bir ilişki belirlenmiştir ($p < 0,05$)

Bu sonuçlar doğrultusunda hastaların öz-etkililik düzeylerinin belirlenmesi ve sağlık kontrol odağının etkisinin değerlendirilmesi sağlık davranış ve tutumuna yansıtacağı için hemşirelik açısından önemlidir. Hemşirelerin, tip 2 diyabetli bireylerin öz-etkililik düzeylerini etkileyen sosyodemografik, sağlık-hastalık özellikleri ve sağlık kontrol odaklarını dikkate alarak iç kontrol sağlık odağının geliştirilmesi, öz-etkililik düzeylerini arttırmaya yönelik hemşirelik bakımı planlaması ve uygulanması önerilir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, öz-etkililik, sağlık kontrol odağı, tip 2 diyabet.

S-195

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK ÇALIŞANLARININ RUHSAL HASTALIKLARA YÖNELİK İNANÇLARI

Adile Tümer¹, Nühket Kırış², Sevilay Hebcan Örs³¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi²Adnan Menderes Üniversitesi³Marmaris Devlet Hastanesi

Problem tanımı ve Amaç: Ruhsal hasta/hastalıklara ilişkin inanç, tutum ve davranışların tarihçesi insanlık tarihi kadar eskiye dayanır. Ruhsal hastalığı olan bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarında ortaya çıkan değişiklikler çoğu kültürde normalden sapma olarak kabul edilir ve bu davranışlar genellikle toplum tarafından uygun bulunmaz, kabul görmez ve bir tür etiketlendirme (damgalama) yapılır. Toplumdaki ruhsal hastalığı olan kişileri damgalama eğiliminin azaltılması, hastalardaki damgalanma endişesinin azaltılması, sağlık çalışanlarında görülen olumsuz inanç ve tutumların belirlenmesi, olumlu yönde değiştirilmesi, ruhsal hastalıkların erken tanısında ve sağaltımın erken dönemde başlatılmasında önkoşuldur.

Bu çalışmada, Muğla'da birinci basamak sağlık çalışanlarının ruhsal hastalıklara yönelik inançlarının incelenmesi amaçlandı.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipte tasarlanan bu araştırma Ekim-Aralık 2015 tarihleri arasında yapıldı. Araştırmanın evrenini Muğla ilinde, birinci basamak sağlık çalışanları (hekim hemşire, ebe, sağlık memuru) oluşturdu (N=991). Örnekleme yöntemine gidilmedi, bilgilendirme yapıp, gönüllülerden (n=197) internet ortamında online anket yöntemi ile veri toplandı (katılım oranı %19.87). Veri toplama aracı olarak, "Tanımlayıcı Özellikler Formu", Bilge ve Çam (2008) tarafından Türkçeye uyarlanan "Ruhsal Hastalığa Yönelik İnançlar Ölçeği (RHYİÖ)" kullanıldı. RHYİÖ üç alt boyutu olan 21 maddeden oluşan altılı (0-6) likert tipi bir ölçektir. Tehlikelilik 8, çaresizlik ve kişilerarası ilişkilerde bozulma 11, utanma alt ölçeği 2 maddeden oluşur. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan 105'tir. Ölçekte bir kesim puanı bulunmamaktadır. Ölçek, hem toplam puan hem de alt ölçek puanlarına göre yorumlanmaktadır. Alınan yüksek puan ruhsal hastalığa ilişkin olumsuz inanç düzeyini göstermektedir. Verilerin değerlendirilmesi SPSS 20.0 paket programında yapıldı. Araştırma için etik kurul ve kurum izni alındı.

Bulgular: Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının yaş ortalamasının 40.57±8.41, %66'sının kadın, %32.5'inin hekim, %28.4'ünün ebe, %19.8'inin sağlık memuru, %19.3'ünün hemşire, %85.8'inin evli ve %36.0'sının gelirinin giderinden az olduğu belirlendi. Katılımcıların %14.7'sinde ruhsal hastalık öyküsü ve %25.9'unun ruhsal hastalığa sahip bir yakınının olduğu saptandı. Ruhsal hastalığa yönelik inançlar ölçeği puan ortalaması 51.07±20.86, alt ölçek puanları ise sırasıyla; tehlikelilik: 21.78±8.33, çaresizlik-kişilerarası ilişkilerde bozulma: 27.86±12.30, utanma: 1.51±2.42 olarak belirlendi. Cinsiyete göre ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, kadınların puan ortalamasının erkeklerden daha yüksek bulunduğu, tehlikelilik alt ölçeği (p=0.026) ve toplam ölçek puanında (p=0.015) istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptandı. Geliri giderinden az olan sağlık çalışanlarının, toplam ölçek puanı (p=0.023), tehlikelilik (p=0.014) ve çaresizlik-kişilerarası ilişkilerde bozulma (p=0.032) alt ölçek puanının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlendi. Ruhsal hastalığa sahip yakını bulunanların tehlikelilik alt ölçek puanının (p=0.033) ruhsal hastalığa sahip yakını olmayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptandı. Katılımcıların medeni durumu, mesleği, eğitim düzeyi, yetiştiği sosyal çevre (kentsel/kırsal) ve ruhsal hastalık öyküsü gibi değişkenlere göre ruhsal hastalığa yönelik inançlar ölçeği puan ortalamalarında anlamlı bir fark olmadığı belirlendi (p>0.05).

Sonuç: Çalışmanın bulgularına göre, katılımcıların ruhsal hastalığın utanılacak bir durum olduğuna yönelik olumsuz inancının düşük, ruhsal hastalığı olan kişilerin tehlikeli olduğu, kişilerarası ilişkilerde bozulma ve buna bağlı çaresizlik yaşanacağı inancının ise orta düzeyde olduğu belirlendi. Birinci basamak sağlık çalışanlarının genel olarak ruhsal hastalıklara yönelik orta düzeyde olumsuz inançlara sahip oldukları sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: İnanç, Ruhsal Hastalık, Sağlık çalışanları

S-196

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME, OTONOMİ DÜZEYLERİ VE ETİK DUYARLILIKLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Şahizer Eraydın

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Tokat

Giriş-Amaç: Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerini, otonomi düzeylerini ve etik duyarlılıklarını belirlemek ve bunları etkileyen faktörleri incelemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel türdeki bu araştırma Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde yapılmıştır. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Kalifornia Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (KEDEÖ), Sosyotropi-Otonomi Ölçeğinin "Otonomi kısmı" (SOÖ) ve Ahlaki Duyarlılık Anketi (ADA) ile toplanmıştır. Çalışmanın verileri SPSS 18.0 paket programında değerlendirilmiş, frekans dağılımı, aritmetik ortalama, korelasyon, varyans analizi ve ikili gruplarda t testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi p<0.05 olarak alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin (n=301) %29'u birinci sınıfta, %27'si ikinci sınıfta, %24'ü üçüncü sınıfta, %20'si dördüncü sınıfta yer alıyor. Tüm öğrencilerin %73'ü kız ve %66'sı hemşirelik bölümünü isteyerek tercih etmiştir. Öğrencilerin %74'ü orta düzeyde ve %22'si iyi düzeyde akademik başarıya sahiptir. Öğrencilerin %54'ü yurtdışı, %23'ü ailesiyle, %22'si ev arkadaşlarıyla birlikte kalmaktadır. Öğrencilerin %79'u çekirdek aile yapısında ve %50'sinin üçten fazla kardeşe sahip ve %81'i orta düzeyde ekonomik gelire sahiptir. Öğrenciler bağımsız karar verme düzeylerini ve mesleğe bağımlılık durumlarını 1 en az ve 5 en fazla sıralamışlardır. Buna göre %24'ü 5 düzeyinde %45'i 4 düzeyinde, %25.2'si 3 düzeyinde karar verme gücüne sahip olduğunu ifade etmiştir. %37.5'i 3düzeyinde ve %32.2'si 4düzeyinde mesleğe bağlı olduklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin toplam ADA puan ortalamaları 91.10±27.61 ve sınıflara göre ADA puan ortalamaları; birinci sınıftan dördüncü sınıfa doğru sırasıyla 83.54± 25.26; 99.19±30.51; 84.06±16.59; 99.72±32.25'dir. Sınıflar arasında ahlaki duyarlılık puan ortalamaları yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır (p<0.05). Öğrencilerin genel otonomi puan ortalamaları 85.30±16.99 ve sınıflara göre otonomi puan ortalamaları; birinci sınıftan dördüncü sınıfa doğru sırasıyla 87.31±17.80; 84.57±17.41; 85.35± 14.73; 83.32 ±17.89'dur. Sınıflar arasında otonomi puan ortalamaları yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur (p>0.05). Öğrencilerin toplam eleştirel düşünme puan ortalamaları 206.33±23.62 ve sınıflara göre eleştirel düşünme puan ortalamaları; birinci sınıftan dördüncü sınıfa doğru sırasıyla 208.14±25.91; 203.01± 23.91; 213.39±20.83; 199.52±20.53'dür. Sınıflar arasında eleştirel düşünme puan ortalamaları yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır (p<0.05).

Araştırmada kız ve erkek öğrencilerin tüm ölçeklerin puan ortalamaları karşılaştırılmış ve her üç ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05). Öğrencilerin ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla korelasyonları incelenmiştir. Çalışmada ölçekler arasındaki ilişkiler incelendiğinde; ahlaki duyarlılık ve otonomi arasında negatif yönlü çok zayıf ve istatistiksel olarak önemli olmayan ilişki, ahlaki duyarlılık ve eleştirel düşünme arasında negatif yönlü, zayıf ve istatistiksel olarak önemli bir ilişki, otonomi ve eleştirel düşünme düzeyleri arasında ise pozitif yönlü zayıf ve istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunmuştur.

Sonuç: Çalışmanın sonucunda ölçeklerden elde edilebilecek toplam puan aralıkları ADA için 30-210, SOÖ için 0-120, KEDEÖ için 51-306 olduğu göz önüne alındığında öğrencilerin düşük düzeyde eleştirel düşünme eğilimine, orta düzeyde otonomiye ve ahlaki duyarlılığa sahip oldukları ve öğrencilerin akademik başarı düzeyleri ile mesleki bağlılık düzeylerinin birbirine paralel izlediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel düşünme, etik duyarlılık, hemşirelik öğrencisi, otonomi

S-197

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN DÜŞME RİSKİ OLAN HASTAYA YAKLAŞIMINDA SİMÜLASYONUN ETKİSİ; BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ

Fatma Özkal, Aliye Çayır

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya

Giriş: Bilim ve teknoloji alanındaki ilerlemeler, yeniliklere uyum sağlayabilen, bilgi ve becerisi gelişmiş profesyonel hemşirelere ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bundan dolayı hemşirelerin gerekli bilgi, becerilerle donatılarak yeterli ve yetkin profesyoneller olarak hazırlanmasında hemşirelik eğitimi hayati öneme sahiptir. Simülasyon temelli öğrenme, sürekli değişen sağlık bakım sistemi içinde eğitim gören hemşirelik öğrencilerinin yetiştirilmesinde etkin rol almaktadır. Simülasyon uygulamaları, çevresel risklerin en aza indirildiği öğrenme ortamını sağlayarak sağlık bakım hizmetlerinde hastalara güvenli bakımın verilebilmesinde önemli bir adım olarak ele alınmaktadır.

Amaç: Simülasyon uygulamasına katılmış öğrencilerde eğitim öncesi ve sonrası hemşirelik bakımındaki etkiyi saptamak ve aynı zamanda eğitime katılmamış öğrencilerde hemşirelik bakımını değerlendirmek.

Yöntem: Evren 4. Sınıf intörlük dersi alan hemşirelik öğrencileridir. Evrenin tamamı 40 kişiden oluşmaktadır. Örneklem seçimine gidilmemiş olup evrenin tamamı araştırmaya dahil edilmiştir. Veriler, araştırmaya katılmayı kabul eden, 16 deney, 19 kontrol olmak üzere 35 öğrenciden elde edilmiştir. Çalışma, randomize olmayan gruplarda ön test-son test deney-kontrol gruplu şeklinde tasarlanmıştır. Deney grubuna simülasyon uygulaması öncesi düşme riski ile ilgili ön test uygulanmış sonrasında simülasyon uygulaması yapılmış ve bir hafta sonra ise test son test olarak tekrarlanmıştır. Kontrol grubuna ise düşme riski ile ilgili ön test uygulanmış bir hafta sonra ise simülasyon uygulaması yapılmadan son test olarak tekrarlanmıştır. Çalışmamızda yüzde, Ki-Kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Deney grubundaki öğrencilerin %100'ü kadın, kontrol grubunun ise %16'sı erkek, %84'ü kadındır. Deney grubunda, uygulama öncesi düşme riskine ilişkin eğitim alma durumu %93.8 iken, kontrol grubunda %78.9'dur. Öğrenciler, düşen bir hastaya yaklaşım konusunun (deney grubu %81.3, kontrol grubu %89.5) ve düşme riski olan hastanın bakımından sorumlu kişilerin (deney grubu %43.8, kontrol grubu %78.9) eğitim içeriğinde yer alması gerektiğini belirtmiştir. Kontrol grubunda, düşme riski olan hastanın belirlenmesinde; itaki düşme riski ölçeği, yaş, kullandığı ilaçlar ve kronik hastalıkların varlığının kontrol edilmesi açısından ön test-son test arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Deney grubunda, düşme riski olan hastanın belirlenmesinde itaki düşme riski ölçeği, yaş, kullandığı ilaçlar ve kronik hastalıkların varlığının kontrol edilmesi açısından ön test-son test arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Kontrol grubunda, düşme riskini artıran durumların belirlenmesinde istatistiki açıdan anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0.05$), deney grubunda ise simülasyon uygulaması sonrasında düşme riskini artıran durumların belirlenmesinde artış olup, istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç: Hemşirelik eğitiminde simülasyon uygulamalarının yapılması öğrencilere gerçeğe yakın bir hastane ortamı sağlanarak, güvenli bir şekilde uygulama fırsatı sunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin kliniğe çıkmadan önce simülasyon uygulamasına katılmaları klinikte ortaya çıkabilecek istenmeyen durum ve olumsuzlukların da önüne geçecektir.

Anahtar Kelimeler: Simülasyon, düşme riski, hemşirelik eğitimi

S-198

TÜRKİYE'DE UZAKTAN EĞİTİM İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ HEMŞİRELİK TEZLERİNİN İNCELENMESİ

Sevda Korkut Bayındır, Sevil Biçer

Erciyes Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Kayseri

Problem tanımı ve Amaç: Günümüzde teknolojinin ilerlemesi ve buna bağlı yaşanan gelişmelerle birlikte hemşirelik bakım ve eğitiminin her aşamasında farklı teknolojik olanaklardan yararlanmak kaçınılmaz hale gelmiştir. Hemşirelikte eğitim ve bakım kalitesinin artırılması, öğrenci ve hasta memnuniyetinin yükseltilmesi, maliyetin azaltılması, zaman tasarrufunun sağlanması, yaşam kalitesinin artırılması, becerilerin geliştirilmesi, yaşanan stres ve kaygı düzeylerinin azaltılması için teknolojiye yararlanılmaktadır. Bu amaçlarla video, web sayfası, videofone, videokonferans, televizyon/radyo, bilgisayar gibi araçlar kullanılmaktadır.

Bu araştırma, Türkiye'de uzaktan eğitim yöntemlerinden yararlanılarak gerçekleştirilen lisansüstü hemşirelik tezlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmada verilerin toplanması amacıyla öncelikle uzaktan eğitim türlerine ilişkin literatür taraması yapılmış, daha sonra Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı "uzaktan eğitim", "web", "web tabanlı eğitim", "video", "bilgisayar", "hemşirelik", "videofone" ve "videokonferans" anahtar kelimeleri ile taranmıştır. Tarama sonunda 2006-Eylül 2017 yılları arasında Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı'nda konu ile ilgili yapılmış 22 tez belirlenmiş ve bu tezlerden 17'sinin tam metnine ulaşılmıştır.

Bulgular: Tezlerden 5'i yüksek lisans, 17'si doktora düzeyinde yapılmış olup, büyük çoğunluğunun (14 tez) son beş yılda çalışıldığı belirlenmiştir. Tezlerin örneklem grubunun 9'unu hastalar, 6'sını hemşirelik öğrencileri, 2'sini hasta yakınları, 2'sini sağlıklı bireyler, 2'sini sağlık çalışanı/hemşireler ve 1'ini sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çeşitli uzaktan eğitim türleri kullanılarak yürütülen tezlerin yaşam kalitesine (4

tez), hemşirelik becerisini geliştirmeye (4 tez), anksiyete/kaygı düzeyine (3 tez), tedaviye uyuma (2 tez) etkisi incelenirken; oluşturulan web sayfalarının kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi gibi konularında araştırıldığı saptanmıştır. Tezlerde kullanılan uzaktan eğitim yöntemlerinden tamamının değerlendirilen parametrelerde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Hemşireler birey, aile ve toplumun sağlık düzeyini yükseltmeyi hedeflerken, bu hedefin gerçekleşmesi için yenilik ve değişikliklere açık olmalıdırlar. Teknolojide yaşanan gelişmeler sağlık bakımında köklü değişikliklere neden olarak hemşirelerin yeni bilgi, beceri ve teknolojiyi sağlık bakımında ve eğitimde kullanmasını zorunlu hale getirmiştir. Uzaktan eğitim hemşirelik çalışma alanlarında da önemli bir yer tutmuş, hem eğitimde hem bakımda kullanıldığını gösteren hemşirelik çalışmaları yapılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçların uzaktan eğitim ile ilgili yapılacak olan diğer araştırmalara ışık tutacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, tezler, uzaktan eğitim.

S-199

HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENCİLİKTE HEMŞİRELİK ROLÜNE GEÇİŞLE İLGİLİ ALGILARI

Fatma İlknur Çınar¹, Nurten Özen², Çiğdem Yüksel¹, Ferda Saadet Karadağ¹, Özlem Taştan¹, Ece Karali¹, Sedanur Şimşek¹, Öznur Hangül¹, Dilek Yıldız¹

¹*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu, Ankara*

²*İstinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul*

Giriş: Öğrencilikten hemşirelik rolüne geçiş süreci çok boyutlu bir kavramdır. Aynı zamanda bu rol değişimi hem zorlu hem de çok heyecanlı olabilir. Bu çalışmada, son sınıf hemşirelik öğrencilerinin öğrencilikten hemşirelik rolüne geçiş sürecine ilişkin algılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu çalışma, bir hemşirelik yüksekokulunda öğrenim gören toplam 86 tane 4. sınıf öğrencisiyle yürütülmüştür. Uygulamaya başlanmadan önce araştırmanın yürütüldüğü hemşirelik yüksekokulu yönetiminden izin ve hastanenin Etik Kurulu'ndan araştırma onayı alınmıştır. Verilerin toplanmasında; anket formu ve "Öz-Güven Ölçeği" kullanılmıştır. Anket formunda son sınıf öğrencilerinin hemşirelik rolüne geçişle ilgili algılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu form; rol hazırlığı, rol yeterliği, organizasyon ve destek şeklinde 3 ana bölümden oluşmaktadır. Veriler sayı ve %, ortalama±standart sapma, "One-Way ANOVA", "Kruskal Wallis" testi ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel kararlarda $p\leq 0.05$ seviyesi anlamlı farklılığın göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmada öğrencilerin hemşirelik rolüne geçişte kendilerini büyük ölçüde yeterli hissettikleri bulunmuştur. Öğrenciler mezun hemşire pozisyonunda çalışmak için teorik ve pratik bilgilerinin ve ders içeriklerinin yeterli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca iletişim becerilerine sahip olma, eğitim ve araştırma faaliyetlerini sürdürme, zaman yönetimi konularında yeterli olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin geçiş süreci ile ilgili kaygıları arasında ise tek başına sorumluluk alma, yeterli beceriye sahip olamama ve hata yapma korkularının ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. "Multidisipliner ekip ile etkili bir şekilde çalışabilirim", "zaman yönetimi becerilerim iyidir", "hemşirelikle ilgili eğitim, danışmanlık ve araştırma faaliyetlerini yürütebilirim", "hizmet sunumunda, hizmetten faydalananların bireysel farklılıklarını kabul ederek, insan onurunu, mahremiyetini ve kültürel değerlerini göz önünde bulundurabilirim" ifadelerine katılan öğrencilerin diğerlerine göre öz-güvenlerinin istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Yeni mezun hemşirelerin okul döneminde aldıkları eğitim ve yaşadıkları deneyimler, profesyonel rolüne geçişlerini etkilemektedir. Bu nedenle eğitim kurumları ile sağlık hizmeti sunucuları arasında uzlaşma sağlanması, uyum programları oluşturulması ve geçiş sürecinin iyi planlanması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik öğrencisi, mezuniyet, rol değişimi

S-200

YAŞLI VE GENÇ BİREYLERİN KONSTİPASYON DÜZEYLERİ VE İYİLEŞMEYE YÖNELİK GİRİŞİMLERİ ARASINDA FARKLILIK VAR MIDIR?

Cemile Kutmec Yılmaz, Güler Duru Aşiret

Aksaray Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aksaray

Amaç: Bu çalışma, yaşlı ve genç bireylerin konstipasyon düzeyleri ve iyileşmeye yönelik girişimleri arasındaki farklılıkların belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki araştırma 1 Şubat- 20 Mayıs 2017 tarihleri arasında bir devlet hastanesinin dahiliye kliniğinde yatan 18 yaşından büyük 224 hasta ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri Tanıtıcı Bilgiler Formu, Bristol Dışkı Kıvamı Ölçeği (BDKÖ) ve Roma-III Konstipasyon Tanı Ölçütleri Formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ve ki-kare testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya alınan hastaların yaş ortalamasının 61.61 ± 1.58 olduğu, %55.8'inin 65 yaş ve üzeri, %54.5'inin kadın, %55.6'sının ilköğretim mezunu olduğu, %85.7'sinin evli, %71.9'unun çalışmadığı saptanmıştır. Çalışmada yaşlı bireylerin %76'sının, genç bireylerin ise %38.4'ünün konstipasyon yaşadığı saptanmıştır. Yaşlı bireylerin %36.6'sının, gençlerin ise %22.4'ünün defekasyon sıklığının haftada 2'den az olduğu belirlenmiştir. Konstipasyonu gidermeye yönelik yaşlı bireylerin %30.3'ünün ilaç kullandığı, %19.7'sinin bol su tükettiği, %19.7'sinin kayısı ve %16.4'ünün bol meyve sebze yemeye çalıştığı, %8.3'ünün defekasyon için elle müdahale yaptığı ve konstipasyon olmamak için ise bol meyve sebze (%19.5) ve sıvı tükettiği (%26), kayısı yediği (%12.2), yürüyüş yaptığı (%8.2) belirlenmiştir. Konstipasyonun çözümüne yönelik genç bireylerin %21.2'sinin ilaç kullandığı, %21.2'sinin bol meyve sebze, %49'unun bol sıvı tükettiği, %17.2'sinin kayısı yediği, %20.2'sinin yürüyüş yaptığı ve konstipasyon olmamak için ise bol sebze meyve (%21.2) ve bol sıvı tükettiği (%57.6), kayısı yediği (%15.2) ve yürüyüş yaptığı (%12.2) saptanmıştır. Çalışmada yaşlı bireylerin, genç bireylere göre daha fazla konstipasyon deneyimlediği ($p=0.000$), konstipasyonun giderilmesi için yaşlı bireylerin daha fazla elle müdahale yaptığı ($p=0.007$), genç bireylerin ise daha fazla sıvı tükettiği ($p=0.000$), belirlenmiştir. Bunların dışında konstipasyonun çözümüne yönelik girişimler bakımından yaşlı ve genç bireyler arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Sonuç: Bu çalışmada yaşlı bireylerin daha fazla konstipasyon deneyimlediği ve konstipasyonun çözümü için genç bireylerin daha fazla sıvı tükettiği, yaşlı bireylerin ise defekasyon için elle müdahale yaptığı belirlenmiştir. Hemşirelerin kliniklerde yatarak tedavi olan bireylerde konstipasyonu değerlendirip bu konuda danışmanlık yapması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Genç, Konstipasyon, Girişim, Hemşire

S-201

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ÇATIŞMA ÇÖZME STİLLERİNİN BELİRLENMESİ

Afitap Özdelikara, Ahsen Taştan, Burak Arslan

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun

Amaç: Çatışma çözme, eleştirel düşünmenin bir alt basamağı olması sebebiyle hemşirelik uygulamalarının odak noktalarından biridir. Hemşireler, gerek bireysel problemleriyle başa çıkmak adına, gerekse her an beklenmedik durumların yaşanabileceği bir ortam olan hastane ortamında çatışma içerisinde kalabilmektedir. Farklı kültürlerden gelen hemşirelik öğrencilerinin yeni duruma uyum sağlayarak rol ve sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için de bireysel olarak çatışma çözme stillerinin farkında olmaları sağlanmalıdır.

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin çatışma çözme stillerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören 247 öğrenci ile Mart-Nisan 2017 tarihleri arasında yapılan araştırmada, literatür ışığında hazırlanan sosyodemografik veri formu ve Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizi SPSS 20 programında ortalama ve yüzdelik hesaplamaları, t testi ile yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin, %80.5'i kadın, %73.5'i 18-21 yaş grubunda, %96.3'ü bekar, %62.5'i Anadolu lisesi mezunu ve %30.1'i 1. sınıf ve %30.1'i 2. sınıf öğrencisi olduğunu bildirmiştir. Öğrencilerin %62.9'unun henüz "Hemşirelikte Yönetim" dersini almamış, %78.3'ünün çekirdek ailede yaşadığı belirlenirken; öğrencilerin %75.7'sinin annesinin tutumunu, %73.5'inin ise babasının tutumunu demokratik olarak değerlendirdiği görülmüştür. Öğrencilerden çatışma çözmek için "Kendi hissettiklerini tanımlayabilme" stilini kullananların ortalama puanı 3.72 iken; "Diğer insanlara saygılı davranma" stilini kullananların puanının 3.83 olduğu görülmüştür. "Uzlaşmaya varmayı deneme" stilini kullanan öğrencilerin ortalama puanı 3.65 iken; "Kendi hissettiklerinin daha çok farkında olma" stilini kullananların ortalama puanı 3.63 olarak saptanmıştır. "Çatışmada bir artış görüldüğünde çözümü erteleme" stilini kullanan öğrencilerin ortalama puanının 3.11 olduğu; "Kişiyi tehdit etme" stilini kullananların puanının ise 1.93 olduğu görülmüştür.

Sonuç: Öğrencilerin, "İnsanlara saygılı davranma" stilini daha çok kullandıkları; "Kişileri tehdit etme" yoluna gitmemeyi tercih ettikleri sonucuna varılmıştır. Çatışma çözme stilleri hakkında hemşirelik öğrencilerinde farkındalık yaratılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik öğrencisi, çatışma, stil

S-202

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE BİLGİ OKURYAZARLIĞI

Burak Arslan¹, Afıtap Özdelikara¹, Ahsen Taştan¹, Seval Ağaçdiken Alkan²

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Samsun

Amaç: Bu çalışma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı düzeyinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Materyal-Metod: Tanımlayıcı desende olan bu çalışma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde okuyan toplam 255 öğrenci ile Şubat 2017- Mayıs 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Evreni 539 hemşirelik öğrencisinden oluşan bu çalışmada spesifik bir örneklem seçim yöntemine gidilmemiş, çalışmaya katılmayı kabul eden tüm öğrenciler örneklem grubuna dahil edilmiştir. Veriler bir sosyodemografik veri formu ve Aldemir'in (2004) geliştirdiği "Bilgi Okuryazarlık Ölçeği" ile toplanmıştır. Ölçek 35 madde içermekte ve 3 bölümden oluşmaktadır. Bizim çalışmamızda 35 madde ve bu maddeleri "çok zorlanıyorum (1 puan), zorlanıyorum (2 puan), kararsızım (3 puan), zorlanmıyorum (4 puan), hiç zorlanmıyorum (5 puan)" sıklıkları ile irdeleyen bir bölüm, bunun yanında "bu konuda daha önce eğitim alma durumu"nu sorgulayan başka bir bölüm olmak üzere iki bölüm kullanılmıştır. 5'li likert tipi ölçekte; 0-0.99 (puan ortalaması) = çok zorlanıyorum; 1-1,99 = zorlanıyorum; 2-2,99 = kararsızım; 3-3,99 = zorlanmıyorum; 4-5 = hiç zorlanmıyorum anlamına gelmektedir. Veri analizinde t-test, ANOVA testi ve varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan 255 öğrencinin %80'i kadın, %79,6'sı 18-21 yaş aralığında, %70'i 3. sınıfta olup, %41,6'sı ilçede yaşamaktadır. Öğrencilerin %70,2'sinin hiç alttan dersi olmadığı, %59,6'sının akademik başarısını "orta" olarak değerlendirdiği saptanmıştır. Öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtların analizi ile oluşan puan ortalamaları ve bu sorularla ilişkili daha önceden bir eğitim alıp almadıkları tabloda belirtilmiştir (Tablo 1).

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerimizin bilgi okuryazarlığı konusunda ağırlıklı olarak kendilerini kararsız olarak değerlendirdikleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, bilgi okuryazarlığı, sağlık bilimleri

S-203

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI İLE BEDEN KİTLE İNDEKSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Asuman Şener¹, Aslı Aydoğan², Mehmet Çebi³, Tuğba Çınarlı¹, Zeliha Koç⁴

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Samsun

²Amasya Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Amasya

³Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Samsun

⁴Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Samsun

Problemin Tanımı ve Amaç: Üniversite öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının incelenmesi ve bu konudaki farkındalıklarının artırılması hem birey hem de toplum sağlığının geliştirilmesi ve korunması açısından son derece önemlidir. Bu çalışma üniversite öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile beden kitle indeksleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma 1-20 Kasım 2016 tarihleri arasında bir Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 134 öğrenciden araştırmaya katılmayı kabul eden 120 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir (%90). Araştırmanın verileri öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini belirleyici bir anket formu ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II kullanılarak toplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 52, en yüksek puan 208'dir. Anket uygulaması sırasında öğrencilerin boy ve kilo ölçümü yapılarak beden kitle indeksleri hesaplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü ANOVA, Kruskal Wallis testi ve ileri analizde Bonferoni testi ile kullanılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmada öğrencilerin %65'ini kadınların oluşturduğu, %72,5'inin gelirlerinin giderlerine eşit olduğu, %61,7'sinin Karadeniz bölgesinde yaşadığı belirlenmiş olup öğrencilerin yaş ortalaması 18,99±1,39'dur. Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II toplam puan ortalaması 131,84±16,97 olarak belirlendi. Öğrencilerin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği'nden en yüksek puanı kişilerarası ilişkiler alt boyutundan, en düşük puanı da fiziksel aktivite alt boyutundan aldıkları saptandı. Öğrencilerin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II puan ortalamasının öğrencilerin bazı sosyodemografik özelliklerine göre farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$).

Sonuç: Bu çalışmada Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği sağlık sorumluluğu ve kişilerarası ilişkiler alt boyutlarından kız öğrencilerin, fiziksel aktivite alt boyutundan ise erkek öğrencilerin daha yüksek puan aldığı, en uzun yaşadıkları yerleşim birimi ilçe ve köy olanlarla karşılaştırıldığında ilçede yaşayan öğrencilerin fiziksel aktivite alt boyutu puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlendi ($p<0,05$). Bununla birlikte öğrencilerin Beden Kitle İndeksi değerleri ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği puan ortalamaları arasında bir ilişki olmadığı saptandı ($p>0,05$).

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Beden Kitle İndeksi, Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları

S-204

KADIN HASTALIKLARI VE DOĞUM POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN KADINLARIN ANKSİYETE VE DEPRESYON DÜZEYLERİ İLE ANTİDEPRESAN KULLANMA SIKLIĞININ BELİRLENMESİ

Ebru Şahin¹, Emel Bahadır Yılmaz², Gizem Ekin³

¹Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hast. Hemşireliği Anabilim Dalı, Ordu

²Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Giresun

³Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ordu

Problem tanımı ve Amaç: Dünyada anksiyete ve depresyon, kadınlarda erkeklere göre daha fazla görülmektedir. Bu çalışma kadın hastalıkları ve doğum polikliniğine başvuran kadınların anksiyete ve depresyon düzeyleri ile antidepresan kullanma sıklığının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma kadınların anksiyete ve depresyon düzeyleri ile antidepresan kullanma sıklığının belirlenmesi amacıyla kesitsel ve tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 01 Mayıs- 30 Haziran 2016 ayları arasında Ordu ili Özel Ordu Umut Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum polikliniğine başvuran 310 kadın oluşturmuştur. Örneklem seçimi yapılmamış olup, çalışmaya katılmayı kabul eden 190 kadın ile çalışma tamamlanmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik özellikler, obstetrik öykü ve antidepresan ilaç kullanımına ilişkin olmak üzere 3 bölümden oluşan Veri Toplama Formu, Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ) ve Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) kullanılarak, yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için kurumlardan yazılı izin ve araştırmaya katılan kadınlardan sözel onam alınmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS Statistics 23 paket programı kullanılarak, sıklık analizi, sürekli değişkenler için ise tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma), t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalaması 30±6 olmakla birlikte, %74,7'sinin eğitim düzeyi lise ve üzeridir. Kadınların %65,8'i gebelik nedeni ile hastaneye başvurmuş iken, %34,8'i kadın hastalıkları nedeniyle başvurmuştur. Çalışmaya katılan kişilerin Beck Anksiyete Ölçeği puan ortalaması 11,37'±9,13'tür. Ölçek puanlarına göre sınıflama yapıldığında %80'i düşük anksiyete sınıfında iken %10,5'i orta ve %9,5 ise yüksek anksiyete sınıfındadır. Çalışmaya katılan kişilerin Beck Depresyon Ölçeği puan ortalaması 8,30±7,38'dir. Ölçek puanlarına göre sınıflama yapıldığında %68,4'ü minimal depresyon sınıfında iken %18,9'u hafif, %11,1'i orta ve %1,6'si ise şiddetli depresyon sınıfındadır. Kadınların %23,1'i daha önceden antidepresan kullandıklarını beyan ederken, %3,2'si halen antidepresan kullandığını ifade etmiştir. BDÖ puanı ile çalışma durumu, eşin çalışma durumu ve sağlık güvence sahiplik durumu açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Hastaneye kadın hastalıkları nedeniyle başvuran kişilerin BDÖ puan ortalaması (9,81), gebelik nedeniyle başvuran kadınlardan (7,52) anlamlı derecede daha fazladır ($p<0,05$). BDÖ puanı ve BAÖ puanı ile daha önce antidepresan kullanma durumu ile antidepresan kullanılması gerektiğini düşünürken antidepresan kullanma durumu açısından gruplar arasındaki fark istatistiksel anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Sonuç: Sonuç olarak; kadın hastalıklarından başvuran kadınların depresyon puan ortalamaları, gebelik nedeniyle başvuran kadınların depresyon puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Eşleri ve kendilerinin çalışmadığını belirten ve sosyal güvencesi olmayan kadınların depresyon puan ortalamaları daha yüksektir. Daha önce antidepresan kullanan kadınların anksiyete ve depresyon puan ortalamaları daha önce kullanmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Hemşireler; kadın hastalıkları nedeniyle ya da gebelik nedeniyle hastaneye başvuran kadınların sosyal destek gruplarının artırılmasında yardımcı olma ve kadınların stresle baş etme becerilerinin geliştirilmesi gibi konularda önemli rollere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Anksiyete, Depresyon, Antidepresan kullanımı

S-205

ÜÇÜNCÜ TRİMESTERDEKİ GEBELERİN PRENATAL BAĞLANMA İLE ALGILADIKLARI SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ahu Aksoy, Aslıhan Aksu, Duygu Vefikuluçay Yılmaz, Filiz Değirmenci, Asiye Uzel

Mersin Üniversitesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Amaç: Bu çalışmada, üçüncü trimesterdeki gebelerin prenatal bağlanma ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin ve bu düzeyleri etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte yapılan araştırmanın örneklemini üçüncü trimesterde olan (25. ve 41. gebelik haftaları arası) 118 gebe oluşturmuştur. Veriler, literatür incelemesi sonucunda oluşturulan anket formu, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Duyan ve arkadaşları tarafından yapılan Doğum Öncesi Bağlanma Ölçeği (DÖBÖ) ile geçerlik ve güvenilirlik çalışması Eker ve arkadaşları tarafından yapılan Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ) kullanılarak toplanmıştır. Anket formu

gebelerin sosyo-demografik özelliklerini, obstetrik özelliklerini, gebeliği planlama/isteme ve bebeğin cinsiyetini bilme durumlarını, bebeğin cinsiyetini öğrendiğinde verdikleri tepkileri, mevcut kronik hastalıklarını, sigara ve alkol kullanım durumlarını değerlendirmek amacıyla toplam 31 sorudan oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri, normallik ve varyansların homojenliği kontrolleri yapıldıktan sonra bağımsız iki grup t testi, Anova, çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD testi ve Pearson Korelasyon katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler olarak, sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Testlerin anlamlılık düzeyi için $p < 0,05$ değeri kabul edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan üçüncü trimesterdeki gebelerin yaş ortalamalarının 26.75 ± 5.31 olduğu, %59.3'nün ilköğretim mezunu olup %92.4'ünün çalışmadığı, %69.1'inin gelir-gider durumunun denk olduğu ve %83.9'unun sosyal güvenceye sahip olduğu belirlenmiştir. Üçüncü trimesterdeki gebelerin eşlerinin %50'sinin ilköğretim mezunu olup %95.8'inin ise çalıştığı saptanmıştır. Üçüncü trimesterdeki gebelerin ilk gebeliklerindeki yaş ortalamalarının $21,90 \pm 3,86$ olduğu, %45.8'inin üç ve daha fazla sayıda gebelik geçirdiği, %78.8'inin daha önce düşük, %93.2'sinin ise ölü doğum yapmadığı ve %97.5'inin küretaj olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına dahil edilen üçüncü trimesterdeki gebelerin %51.7'sinin normal doğum, %23.7'sinin sezaryen doğum deneyimleri olduğu belirlenmiştir. Üçüncü trimesterdeki gebelerin %98.3'ünün doğal yollarla gebe kaldığı, %83.9'unun gebeliği istediği/planladığı, %96.6'sının bebeğinin cinsiyetini bildiği ve %80.5'inin de bebeğinin cinsiyetinden sevinç duyduğu saptanmıştır. Gebelerin %94.9'unun herhangi bir kronik hastalığının bulunmadığı, %88.1'inin gebelikte ilgili bir riskli durumunun olmadığı, %96.6'sının gebelikte önemli bir rahatsızlık geçirmediği, %95.8'inin gebelikte sigara ve %99.2'sinin de alkol içmediği belirlenmiştir.

Üçüncü trimesterdeki gebelerin, DÖBÖ toplam puan ortalamalarının 61.77 ± 10.05 , ÇBASDÖ toplam puan ortalamalarının 58.02 ± 13.77 olduğu saptanmıştır. Gebelerin öğrenim düzeylerine, ekonomik durumlarına, eş ile akrabalık durumlarına göre ÇBASDÖ toplam puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunurken, düşük ve ölü doğum öykülerine göre ise DÖBÖ toplam puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Üçüncü trimesterdeki gebelerin DÖBÖ ve ÇBASDÖ toplam puan ortalamaları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = 0.570$, $p < 0.001$).

Sonuç: Üçüncü trimesterdeki gebelerin doğum öncesi bağlanma ile algılanan sosyal destek düzeylerinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Öğrenim düzeyi ve ekonomik durumu yüksek olan ve eşi ile akrabalık derecesi olmayan üçüncü trimesterdeki gebelerin sosyal destek algılarının daha yüksek, düşük ve ölü doğum öyküsü olmayan üçüncü trimesterdeki gebelerin ise doğum öncesi bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca üçüncü trimesterdeki gebelerin sosyal destek algıları arttıkça doğum öncesi bağlanma düzeylerinin de orta seviyede arttığı belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, gebelerin sosyal desteklerinin ve dolaylı olarak da doğum öncesi bağlanma düzeylerinin artırılması için sağlık kurumlarında bebeklere yönelik etkinlik sınıfları ile kayıplar yaşamış gebelerin duygularını ifade edebileceği görüşme odalarının oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: gebe, sosyal destek, bağlanma

S-206

HEMŞİRELERİN ALGILADIKLARI ÖRGÜT KÜLTÜRÜNÜN TÜKENMİŞLİK İLE İLİŞKİSİ

Gülner Akkaya, Aysun Babacan Gümüş

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü

Problem tanımı ve Amaç: Tükenmişliğin oluşumunda bireysel ve çevresel birçok faktör etkilidir. Tükenmişlik sadece onu yaşayana zarar getiren bir olgu değil, aynı zamanda bireyin etrafındaki her şeyi, herkesi ve çalıştığı kurumu da zarara uğratan bir olgudur. Bazı bireyler kişilik özellikleri gereği tükenmişliğe daha yatkındır. Ancak tükenmişlik sadece bireysel faktörler ile ilişkili değildir. Çalışılan örgütün özellikleri de tükenmişlik üzerinde etkilidir. Tükenmişlik sağlık sektörü gibi insan temelli işlerde çalışanlarda son yıllarda oldukça fazla çalışılmıştır. Ülkemizde sağlık

çalışanları arasında tükenmişlik yönünden en riskli grubun hemşireler olduğu belirtilmiştir. Ancak ülkemizde bildiğimiz kadarıyla hemşirelerde tükenmişlik ve örgüt kültürü arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu araştırma bir devlet hastanesinde çalışan hemşirelerde algılanan örgüt kültürü ile tükenmişlik arasındaki ilişkileri ortaya koymak ve bu alanda literatüre katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma bir devlet hastanesinde görev yapan hemşirelerle gerçekleştirilmiştir. Örneklem seçilmemiş, hastanede çalışan tüm hemşirelere ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak hemşirelerin yoğun iş yükü ve bazılarının çalışmaya katılmaya gönüllü olmamaları nedeniyle hemşirelerin tümü çalışmaya dahil edilememiştir. Çalışmaya 01.03.2015 ve 01.04.2016 tarihleri arasında hastanede görev yapan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 293 hemşire katılmıştır. Veri toplamada araştırmacı tarafından geliştirilmiş Kişisel Bilgi Formu, Maslach Tükenmişlik Ölçeği ve Örgüt Kültürü Envanteri kullanılmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistikler, Kolmogorov Smirnov test ve Spearman Korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Hemşirelerde algılanan örgüt kültürü ile tükenmişlik boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde; duygusal tükenme ile örgüt vizyonunun çalışanlar tarafından paylaşılması ($r = .201$, $p < .01$), örgüt içinde güven ortamının oluşması ($r = 0.148$, $p < 0.01$), örgüt içinde çalışanların katılımının desteklenmesi ($r = 0.272$, $p < 0.01$), örgütün iletişim sisteminin etkinliği ($r = 0.227$, $p < 0.01$) ve örgüt içinde yaratıcılık ve yenilikçiliğe verilen destek ($r = 0.217$, $p < 0.01$) arasında negatif yönde anlamlı düzeyde ilişki olduğu bulunmuştur. Duyarsızlaşma ve kişisel başarı ise hiçbir örgüt kültürü alt boyutu ile ilişkili bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Sonuç: Çalışmadan elde edilen sonuçlar, örgütteki ödüllendirme dışında, vizyonun paylaşılması, güven ortamı, katılımının desteklenmesi, iletişim sisteminin etkinliği ve yaratıcılık ve yenilikçilik azaldıkça hemşirelerde duygusal tükenmenin arttığını göstermektedir. Ancak hemşirelerde örgüt kültürü algısı ile duyarsızlaşma ve kişisel başarı arasında bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuçlar hemşirelerde örgüt kültürünün daha çok duygusal tükenme ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bundan sonraki çalışmaların özel, üniversite gibi farklı hastane türlerinde de gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, örgüt kültürü, tükenmişlik.

S-207

HİPERTANSİYONU OLAN YAŞLILARA YÖNELİK EĞİTİMİN YAŞAM KALİTESİ, İLACA UYUM VE HİPERTANSİYON YÖNETİMİNE ETKİSİ

Merve Kolcu¹, Ayşe Ergün²

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul

²Marmara Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul

Hipertansiyon 65 yaş ve üzeri bireylerin yarısından fazlasında ciddi bir sağlık sorunudur. Hipertansiyon yaşlılarda sık görülen bir sorun olmasının yanı sıra, kontrol altına alınmadığında inme, miyokard enfarktüsü, kalp yetmezliği, periferik vasküler hastalık ve kronik böbrek yetmezliği gibi hipertansiyon komplikasyonları yaşlılara daha fazla zarar vermektedir. Yapılan birçok çalışmada hipertansiyonun erken dönemde saptanması ve komplikasyonların önlenmesinde hemşirenin aktif olarak yer alacağı hipertansiyon yönetiminin önemi üzerinde durulmuştur. Başarılı hipertansiyon yönetimi yaşlı hastanın kendi kan basıncı kontrolünü sağlama ve izlemesi, önerilen yaşam biçimi değişikliklerini dikkate almasıyla mümkündür. Ülkemizde yaşlı bireylerde hipertansiyon yönetimini geliştirmeye yönelik sınırlı sayıda çalışma yer almaktadır. Hipertansiyon yönetimini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen eğitim programları ile sistolik ve diastolik kan basıncının düştüğü, etkin ilaç yönetimi ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları puanlarının arttığı bulunmuştur. Bu çalışma hipertansiyonu olan yaşlılara yönelik eğitimin, yaşam kalitesi, ilaca uyum ve hipertansiyon yönetimine etkisini belirlemek amacıyla, ön test - son test randomize kontrollü çalışma olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya Şubat - Ağustos 2015 tarihleri arasında iki huzurevinde 74 hipertansif yaşlı birey (girişim grubu=37, kontrol grubu=37) dahil edilmiştir. Girişim grubundaki yaşlılara toplam 20 hafta süren sağlık eğitimi ve motivasyon görüşmelerinden oluşan eğitim programı uygulanmıştır. Veriler tanımlayıcı form, yaşam kalitesi ölçeği (SF-36) ve Morisky tedavi uyum ölçeği ile

toplanmış, kan basıncı, antropometrik ve biyokimyasal ölçümler yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ki-kare testi, Wilcoxon işaret testi ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Çalışma bulguları son testte girişim grubunun sistolik ve diastolik kan basıncı, total kolesterol düzeylerinin kontrol grubundan istatistiksel olarak anlamlı düşük olduğunu göstermiştir. Son testte girişim grubundaki yaşlı bireylerin yaşam kalitesinin vitalite dışındaki tüm alt boyut puanları, hipertansiyon bilgi puanı ve tedaviye uyumu yüksek olanların oranı kontrol grubundan yüksektir. Ayrıca girişim grubunun beden kitle indeksi, kilo, bel çevresi, kalça çevresi ve kan şekeri son test puan ortalamaları ön testten düşüktür. Sonuç olarak bu çalışma kapsamında uygulanan Hipertansiyon Yönetim Programı yaşlı bireylerle çalışan hemşirelere rehber olacak etkili bir program örneği sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: 1. Hipertansiyon, 2. Hipertansiyon yönetimi, 3. Yaşam kalitesi, 4. Yaşlı

S-208

ACIL SERVİSTE AĞRI YÖNETİMİNİ ENGELLEYEN DURUMLAR

Filiz Özel¹, Sevgin Samancıoğlu Bağlama²

¹Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kastamonu

²Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Gaziantep

Problem tanımı ve Amaç: Acil servise başvuran hastaların en büyük başvuru nedeni ağrıdır. Fakat hastaların ağrı yönetimi ile ilgili bazı sorunlar vardır. Bu sorunların en başında analjezi kullanımına ilişkin engeller gelmektedir. Ağrı yönetimine neden olan engellere bakıldığında bunların üç kategoride değerlendirildiğini görülmektedir. Bunlar: sağlık bakım sistemlerine bağlı, sağlık ekibine bağlı ve hastaya bağlı engellerdir. Bu engellerin temel nedenleri olarak, sağlık politikalarındaki yetersizlikler, acil servislerde çalışan sağlık personelinin eğitimi ve bakış açısı ile acil serviste zaman problemi belirtilmektedir. Bu çalışmanın amacı; acil serviste çalışan hemşirelerin ağrı yönetimindeki güçlükleri, hastanın ağrısını tanımlama, değerlendirme ve ifade etme sürecini hem sağlık personeli kimliğini kullanarak hem de hasta ve klinik açısından bakarak kapsamlı tanımlanmasıdır.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın örneklemini Mayıs 2015-Mayıs 2016 tarihleri arasında iki devlet hastanesinin acil servislerinde çalışan hemşireler (n=81) oluşturmuştur. Araştırmada Tanımlayıcı Özellikler Veri Formu ve acil serviste ağrı yönetimini engelleyen durumları içeren 13 ifadeden oluşan Ağrı Yönetimini Engelleyen Durumları Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metodlar ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin tamamı kadın; %39.5'i 26-35 yaş arası; %30.9'u önlisans veya lisans mezunu; %54.3'ü bekar ve %63.0'ü 1 yıl ve altında acil serviste çalışma yılına sahiptir. Ağrı yönetiminde engellere bakıldığında; ağrılı bir hastanın yanı sıra diğer akut hastalar için sorumluluğunun olması (60.12), yeterli değerlendirme ve ağrı kontrolü için yeterli zaman olmaması (62.96), narkotik ilacı zamanında kullanmak (64.29) ifadelerinin en yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Sonuçta sağlık bakım sistemlerine ait engellerin daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonucu "Ağrı ve ağrı kesiciyi değerlendirmede yetersizlik" ve "Alkol ya da diğer sakinleştirici ilaçların kullanılması" gibi sağlık ekibine ait engeller izlemiştir. Bunları daha düşük düzeyde hastaya ait engeller izlemiştir. Bağımsız değişkenler ile ağrıya yönelik ifadeler incelendiğinde; 36-54 yaş grubu, sağlık meslek lisesi ve ön lisans bölümü mezunları ile gruplar arasında ağrı puanları açısından anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür (p>0,05).

Sonuç: Sonuç olarak, acil servislerde ağrı yönetimine ilişkin kurumlarda düzenlemeler ve sürekli eğitimler önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Acil servis, ağrı yönetimi, engeller

S-209

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİKSEL DÜŞÜNME DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI

Bahadır Tercan

Erzincan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO İlk ve Acil Yardım Programı, Erzincan

Problem tanımı ve Amaç: Matematiksel düşünme, problemleri rasyonel çözümlerine yönelik stratejiler oluşturulmasına ve bu stratejilerin hayatta karşılaşılan her türlü probleme uyarlanmasına olanak sağlamaktadır. Öğrenciler problemleri çözmek için uygun çözüm stratejileri seçerek ve çözüm aşamasında birbirleri ile iletişimde bulunarak sonuca ulaşırlar. Bu bağlamda, hemşirelik öğrencileri hem ders ortamında hem de klinik uygulamada karşılaşılabilecek problemleri çözmek için uygun çözüm stratejileri seçmesi ve çözüm yolunu bulup doğru karar vermesi önemlidir. Araştırma, hemşirelik bölümüne yerleşen öğrencilerinin matematiksel düşünme düzeylerini belirlemek ve bazı sosyo-demografik özellikleriyle karşılaştırmak amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın evrenini Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümü öğrencilerinin tamamı oluşturmuş olup (N=400), ayrıca örnekleme seçimine gidilmemiş evrenin tamamı örnekleme dâhil edilmiştir (cevaplama oranı:%81.25). Veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından literatür bilgisine uygun olarak geliştirilen katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini sorgulayan anket formu ile Ersoy ve Başer tarafından geliştirilen ve aynı araştırmacılar tarafından geçerlilik güvenilirlik analizleri yapılan "Matematiksel Düşünme Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma için gerekli izinler alınmış, veriler 13/02/2017-17/02/2017 tarihleri arasında yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Veriler istatistik programa kaydedilmiştir. Ortalamalar standart sapma ile birlikte verilmiş olup frekans, ki-kare, t testi, one-way Anova ve kruskal wallis analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 20.50±1.76 (min:18, max:31) olup, %67.7'sinin kız, %50.8'inin Anadolu lisesi mezunu olduğu, %66.2'sinin hemşirelik bölümüne YGS-2 puanı ile yerleştiği, %89.5'inin sayısal dersleri sevdiği ve %72'sinin hemşirelik bölümünde sayısal derslerin az olmasının onlar için dezavantaj olduğu belirlenmiştir. Ölçek toplam puan ortalaması 97.59±8.68 (min:54, max:117)'dür. Ölçeğin alt grupları olan "Üst Düzey Düşünme" için puan ortalaması 25.03±3.46 (min:6,max:30); "Akıl Yürütme" için puan ortalaması 17.32±1.95 (min:9,max:20); "Matematiksel Düşünme Becerisi" için puan ortalaması 29.04±3.05 (min:18,max:38); "Problem Çözme" için puan ortalaması 26.20±3.45 (min:15,max:34);şeklindeydi. Hemşirelik bölümüne yerleşilen puan türü ile ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak farkın olmadığı belirlenmiştir (p>0,05). Ancak üst düzey düşünme alt grup ölçek puanı ile hemşirelik bölümüne yerleşilen puan türü arasında istatistiksel olarak farkın olduğu saptanmıştır (p<0,05). Sayısal dersleri severim diyenlerin ve hemşirelik müfredatında sayısal derslerin az olmasının dezavantaj olduğunu söyleyenlerin toplam ölçek puanının, not ortalaması yüksek olanların matematiksel düşünme becerisi alt grup puanının daha yüksek olduğu saptanmıştır (p<0,05).

Sonuç: Farklı puan türü ile hemşirelik bölümünü kazanmanın matematiksel düşünme açısından önemli olmadığı ancak not ortalaması yüksek olanların, sayısal dersleri sevenlerin ve hemşirelik müfredatında sayısal derslerin az olmasını dezavantaj olarak düşünenlerin matematiksel düşünme düzeylerinin daha olumlu olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencileri, Matematiksel Düşünme, Puan türü

S-210

LİSANS DÜZEYİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN YARATICI DRAMA DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI

Sakine Fırıncık, Merve Kızılırmak

Karabük Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Karabük

Problem tanımı ve Amaç: Bu çalışmada günümüzde önemi artan dramanın anlamı üzerinde durulmuş, dramayla ilgili bazı kavramlara, dramanın farklı bir alanı olan yaratıcı dramanın temel bileşenlerine,

aşamalarına, kullanım alanlarına ve faydalarına değinilmiştir. Bu çalışma, gelecek kuşaklar üzerinde önem teşkil eden üniversite Hemşirelik ve Çocuk Gelişimi Bölümü lisans düzeyi öğrencilerinin drama alanına yönelik tutumlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma, 2016-2017 öğretim yılında Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik ve Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu 95 Hemşirelik Bölümü ve 108 Çocuk Gelişimi Bölümü olmak üzere toplam 203 öğrenci oluşturmaktadır. Grupta Yaratıcı Drama dersini alan öğrenci sayısı 123, almayan öğrenci sayısı 80'dir. Gruplara Adıgüzel (2006) tarafından geliştirilmiş olan "Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (YDDYT), 20 olumsuz 30 olumlu olmak üzere toplam 50 maddeden oluşmaktadır. Uygulama sonucunda verilerin analizinde, eksiksiz olarak doldurulmuş olan 203 ölçek değerlendirilmeye alınmıştır. SPSS 16.0 paket programı ile istatistiksel işlemler yapılmıştır. Yapılan Kolmogorovsmirnov testi sonucuna göre veriler normal dağılım gösterdiğinden t-testinden yararlanılmıştır.

Bulgular: YDDYTÖ puanları bakımından Hemşirelik ve Çocuk Gelişimi bölümleri arasında anlamlı fark vardır ($p>0,05$). Çocuk Gelişimi bölümü öğrencileri YDDYTÖ puanı Hemşirelik bölümü öğrencileri puanından anlamlı düzeyde yüksektir. Buna göre; Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinin Yaratıcı Drama dersine karşı daha olumlu tutum gösterdikleri söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin Yaratıcı Drama dersini alıp almama durumları arasında anlamlı fark vardır ($p<0,01$). Yaratıcı Drama dersini alan öğrencilerin YDDYTÖ puanı Yaratıcı Drama dersini almayan öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde yüksektir. Buna göre; Yaratıcı Drama dersini alan öğrencilerin Yaratıcı Drama dersine yönelik olumlu tutum gösterdiği söylenebilir.

Sonuç: Çalışma sonucunda yaratıcı drama dersini almayan lisans düzeyindeki öğrencilerin derse karşı olumsuz bir tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Bunun yanı sıra dersi alan öğrencilerden Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencilerinin Hemşirelik Bölümü öğrencilerine göre drama dersine karşı daha olumlu bir tutum sergiledikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Çocuk Gelişimi, Drama Eğitimi, Yaratıcı Drama

S-211

SAĞLIK ÇEVRE ETKİLEŞİMİ AÇISINDAN HEMŞİRE ÖĞRENCİLERİN ÇEVRE DUYARLILIKLARI

Makbule Şenel, Bilge Kalanlar

Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Problem tanımı-Amaç: İnsan-çevre etkileşimi çevre sağlık etkileşimini içeren halk sağlığını yakından etkileyen bir kavramdır. Yapılan çalışmalar sonucu çevre sorunlarının sadece teknoloji veya çeşitli yasalarla çözülebilecek sorunlar olmadığı, bireylerin neden olduğu çevre sorunlarının, ancak yine bireyler tarafından çözülebileceği ve halk sağlığını olumsuz etkileyecek boyutta sağlık sorunlarına neden olabileceği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla çevre sorunlarının çözümü ancak çevresel sorunların sorun olarak algılanması ve bireylerin bu bağlamda da toplumun çevre duyarlılıklarının artırılması ile mümkündür. Toplumun çevre duyarlılığını ve risk algısını değiştirmek için toplumun bilgisine güvendiği ve sağlık hizmetlerinin her basamağında sorumluluk üstlenerek toplumla her daim etkileşimde olan hemşirelerin yeterli düzeyde çevre duyarlılığı bilgisine sahip olması ve topluma aktarması ile sağlanabilir. Dolayısıyla geleceğin hemşireleri olacak olan hemşire öğrencilerin çevre duyarlılıklarını belirlemek, toplumun sağlık kalitesini arttırmak ve sağlık çevre etkileşimini toplum açısından olumlu kılmak adına oldukça önemlidir.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma hemşire öğrencilerin çevre duyarlılığını belirlemek amacıyla bir üniversitenin hemşirelik fakültesinde yapılmıştır. Çalışmanın evrenini 2016-2017 bahar döneminde hemşirelik fakültesine kayıtlı 1062 (N) öğrenciyi kapsamaktadır ve oransal dağılım örnekleme yöntemine göre belirlenen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 200 (n) öğrenciye uygulanmıştır. Gerekli yasal izinler ilgili kurumdan alınmış ve etik izin alınmıştır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgiler Anket Formu ve Üniversite Öğrencileri İçin Çevre Duyarlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizleri için istatistikî paket programı kullanılmış olup,

sayı, yüzde dağılımı ki-kare testi kullanılmıştır. Sınıflar arasındaki farkların belirlenmesinde ise t testinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin çevre duyarlılıkları ortalamasının altında (127.52) bulunmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin çevreye duyarlılık anlamında neler yapılması gerektiği konusundaki (gerekli olmadıkça fazla ışık açmama, gereğinden fazla su kullanmam vb) bilgi düzeyleri yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin %72.5'i evde gerekli olmadıkça fazla ışık yakmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %21.8'i çevreyi korumaya yönelik gönüllü bir çevre kuruluşuna üyedir.

Sonuç: Veriler analiz edildiğinde hemşire öğrencilerin çevre duyarlılıkları ortalamasının altında bulunmuştur. Öğrencilerin çevre ile ilgili duyarlılıklarının ve farkındalıklarının artırılması için öğrenim gördükleri bölümlerde çevre sağlığını içeren dersler almaları sağlanabilir ve çevreyi korumaya yönelik gönüllü kuruluşlar ve faaliyetleri konusunda bilgilendirmeler yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Çevre Duyarlılığı, Hemşire Öğrenci, Sağlık Çevre Etkileşimi, Halk Sağlığı

S-212

MEME KANSERİNDEN SONRA: OLUMLU YAŞAM DEĞİŞİMLERİNİN AÇIKLANMASI

Figen Şengün İnan¹, Besti Üstün²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İzmir

²Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul

Problem tanımı ve Amaç: Meme kanseri gibi travmatik yaşam olayları sadece kayıpları içermemekte, aynı zamanda travma sonrası gelişim olarak adlandırılan olumlu değişimlerle de sonuçlanabilmektedir. Meme kanseri sonrası olumlu değişimlerin açıklanması; kadınların, hastalık deneyimini pozitif anlamlandırmalarını, yaşamlarındaki pozitif yönleri keşfetmelerini destekleme ve hastalığın olumsuz etkileriyle baş etmelerini güçlendirmede hemşirelere rehber olabilir. Ancak, literatürde meme kanserinden sağ kalım döneminde çoğunlukla olumsuz etkilenmelerin açıklandığı, olumlu değişimleri açıklamaya yönelik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amacı meme kanseri tedavisini tamamlamış kadınlarda olumlu yaşam değişimlerini açıklamaktır.

Gereç-Yöntem: Meme kanseri sağ kalanlarında olumlu değişimleri açıklamada niteliksel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından niteliksel araştırma yöntemlerinden birisi olan "Derinlemesine Görüşme" yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Görüşmeler, bir üniversite hastanesi Tıbbi Onkoloji Anabilim Dalına kayıtlı dahil edilme kriterlerine uyan meme kanseri sağ kalanlarıyla yürütülmüştür. Araştırmada meme kanserinin tedavi sonrası ilk iki yıllık döneminde olan, 13 kadınlara görüşülmüştür. Niteliksel verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Bulgular olumlu değişimlerin tedavi sonrası dönemde uyumda önemli bir faktör olduğunu göstermiştir. Kadınlar; meme kanseri sonrasında olumlu yönde bir yeniden yapılanma süreci yaşamakta olup; gelişimi provake eden bazı faktörlerin önemine dikkat çekmişlerdir. Çalışmada provake edici faktör olarak; hastalığı anlamlandırma süreci, sosyal destek ve inanç açıklanmıştır. Olumlu yeniden yapılanma teması; yaşam biçimini düzenleme, değerlerde değişim ve baş etmenin güçlenmesi alt temalarını içermektedir.

Sonuç: Sonuçlar, meme kanserinin, kadını ölüm gerçeğiyle yüzleştirerek yaşamında yeni anlamlara ulaşmasına neden olan travmatik bir yaşantı olduğunu göstermektedir. Ölüm gerçeğiyle yüzleşme kadının yaşamında önceliklerini, değerlerini sorgulamasına neden olmakta ve bu sorgulama olumlu bir yeniden yapılanma desteklemektedir. Hemşirelerin hastalığı anlamlandırma sürecinde hastanın kanser, yaşam ve ölümle ilgili düşüncelerini ifade etmelerine izin vermesi ve hastanın anlam arayışına empatik yaklaşımı, sosyal desteği geliştirme ve inanca yönelik değerlendirme ve destekleyici yaklaşımları olumlu değişimleri destekleyebilir. Ayrıca, hemşireler tedavi sonrası olumlu değişimlerin farkında olmalı ve gelişim alanlarına özgü olarak destekleyici müdahalelerde bulunmalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Meme Kanseri, Tedavi Sonrası Dönem, Travma Sonrası Gelişim

S-213

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÖZ-DENETİM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aslıhan Öztürk¹, Ezgi Arslan Özdemir², Ayfer Tezel¹, Veli Duyan²

¹Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

Problem tanımı: Öz-denetim, kişinin kendisi ve dünya arasında daha iyi uyuma sahip olması için kendini değiştirme kapasitesi olarak değerlendirilmektedir. Değişim gelişmenin önemli bir koşuludur ve sağlığın geliştirilmesini, iyilik düzeyinin artırılmasını sağlar. Öz-denetim, bireylerdeki değişim sürecine rehberlik edecek davranışlara karşılık gelmektedir. Bilgilerin, düşüncelerin, mekanların, durumların, teknolojinin sürekli değiştiği göz önüne alındığında, öz-denetim becerisi yüksek olanların önemi artmaktadır. Öz-denetim becerisi yetersiz olanlar sigara/alkol/madde kullanımı, yeme bozuklukları, evlilik dışı hamilelik, yetersiz bireysel kontrol, suça ve şiddete eğilimli olma, okul ve işte başarısızlık gibi birçok olumsuz davranış daha fazla yaşamaktadır. Hemşireler stresli ve akut durumların yoğun yaşandığı, karmaşık ve hızlı değişim gerektiren ortamlarda insanların problemlerine çözüm aramaktadır. Bu nedenle hemşirelerin öz-denetim becerilerinin yüksek olması gerekir. Öz-denetim becerileri yüksek olan hemşireler karar verdikleri metod ya da stratejileri işleme koyar, amaçlarına ulaşmak için çaba göstererek bakım verdiği bireyin zarar görmesini engeller. Yüksek öz-denetim becerisi, hastalar ile ilgili karmaşık verileri analiz ederken, hastanın problemleri ile ilgili karar verirken, problemi değerlendirirken ve durum için en uygun çözümleri belirlerken hemşirelerin yetkin olmalarını sağlar. Hemşirelik öğrencilerinin öz-denetim becerilerinin değerlendirilmesi, bireysel olduğu kadar, mesleki gelişim, hemşirelik uygulamalarının iyileştirilmesi ve toplumun sağlık bakım kalitesinin yükseltilmesinde katkı sağlayacaktır.

Amaç: Bu çalışma hemşirelik bölümü öğrencilerinin öz-denetim becerilerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan çalışma Nisan-Ekim 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evreni Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören 837 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden tüm evrene ulaşılması planlanmış, 488 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmaya katılım hızı %58'dir. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu (yaş, cinsiyet, sınıf, okul ortalaması, en uzun süre yaşadığı yer, okul not ortalaması, sigara kullanma durumu, ekonomik durum, aile tipi, okula devamsızlık yapma durumu) ve Öz-Denetim Ölçeği ile toplanmıştır. Öz-denetim ölçeğinden alınabilecek toplam puan -108 ile +108 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar öz-denetim düzeyinin yüksek; düşük puanlar öz-denetim düzeyinin düşük olduğu gösterir. Veriler tanımlayıcı istatistikler, t testi, ANOVA analizleriyle değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizlerde önemlilik seviyesi $p < 0.05$ kabul edilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından, yüz yüze görüşmeyle sınıf ortamında toplanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için kurum izni, etik izin, öğrencilerden sözlü ve yazılı onam alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalamasının $20,91 \pm 09$ olduğu, %84,2'sinin kadın, %51'inin en uzun süre yaşadığı yerin il olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %81,1'i çekirdek ailede yaşadığını, %12,3'ü sigara kullandığını, %90,2'si ekonomik durumlarının orta düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %42,4'ü çok az/hiç okul devamsızlığı yapmadığını, %45,1'i olumsuz yaşam deneyimine sahip olduğunu ifade etmektedir. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması $22,5 \pm 0,88$ 'dir. Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre öz-denetim becerileri ölçeği puan ortalamaları değerlendirildiğinde; okula devamsızlık yapmayan, olumsuz yaşam deneyimi olmayan ve kadın öğrencilerin öz-denetim becerileri anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (sırası ile $p=0,001$; $0,03$; $0,04$).

Sonuç: Cinsiyet, okula devamsızlık durumu ve olumsuz yaşam deneyimine sahip olma durumunun öz-denetim becerileri toplam puanında anlamlı bir fark yaratmış belirlenmiştir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin öz-denetim becerilerini değerlendirilerek eksik duygularının güçlendirilmesi onlara daha sağlıklı, başarılı ve doyurucu bir yaşam imkanı sağlar. Bu amaçla öğrencilerin öz-denetim becerileri belirlenmeli, sonuçlar doğrultusunda psiko-sosyal hizmetler planlanmalı, psikolojik

danışmanlık yapılmalıdır. Hemşirelik öğrencilerinin öz-denetim becerileri konusundaki değişimlerini sağlamak amacı ile, farkındalıklarını arttırmak ve bilişsel düzeylerini güçlendirmek için eğitim müfredatlarının düzenlenmesi önerilmektedir. Böylece bireysel olduğu kadar, mesleki gelişim ve hemşirelik uygulamaları da iyileştirilmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öz-denetim, hemşirelik, hemşirelik öğrencisi

S-214

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN POLİTİK FARKINDALIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Fatma Özlem Öztürk, Ayfer Tezel, Aslıhan Öztürk

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Ankara

Giriş: Dünyada yaşanan gelişmeler ve küreselleşmenin etkisiyle değişen politikalar, hemşireleri etkilemektedir. Politikalar; hemşireliği ve hemşirelerin görev, yetki ve sorumluluklarını etkilediği için hemşirelerin politikaya, sağlık politikalarına ve politik sürece katılmaları önemlidir. Politik farkındalık; politikalara bilişsel, duygusal ve davranışsal katılımı içerir. Politik farkındalığa sahip bir hemşire; sağlık politikalarını, hemşirelikle ilgili yasal düzenlemeleri, mesleki örgütlenmenin önemini bilmeli, anlamlı ve analiz edebilmelidir. Bu süreçte gerektiğinde harekete geçebilmeli ve sonucunu değerlendirebilmelidir. Böylece hemşireler, sağlık politikalarını etkileyebilir, hemşireliğin mesleki otonomi ve statüsünü arttırabilirler. Yapılan çalışmalarda, hemşirelerin politikaya, politik sürece katılma kayıtsız kaldıkları ifade edilmektedir. Bu nedenle hemşirelerde politik farkındalık mesleğe başlamadan lisans eğitimi sürecinde oluşturulmalıdır. Literatürde hemşirelik öğrencilerinin politik farkındalıklarını değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Hemşirelik öğrencilerinde, politik farkındalık oluşturulması ile sağlık politikalarını etkileyebilen hemşireler yetiştirilmesine katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

Amaç: Bu araştırma, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin politik farkındalıklarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde okuyan 709 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmeden, araştırmaya katılmayı kabul eden 398 öğrenci çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırmaya katılım hızı %56,13'dir. Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından geliştirilen Tanımlayıcı Özellikler Soru Formu kullanılmıştır. Gerekli izinler alınarak yapılan araştırma, etik ilkelere uygun olarak yürütülmüştür.

Bulgular: Çalışmaya %22,9'u 1. Sınıf, %27,9'u 2.sınıf, %27,1'i 3. Sınıf ve %22,1'i 4. Sınıf olmak üzere 380 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin %85,4'ü kız öğrencidir ve %71,9'u Anadolu Lisesinden mezun olmuştur. Öğrencilerin %34,2'sinin iş bulma imkânı fazla olduğu, %24,1'inin sağlık alanına ilgi duyduğu, %15,8'inin insanlara yardım etmeyi sevdiği için hemşireliği seçtiği belirlenmiştir. Öğrencilerin %90,2'sinin oy vermenin önemine inandığı, %64,6'sının 2015 yılı genel seçimlerinde oy kullanmayı düşündüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin %68,3'ünün lisans programı eğitim öğretim yönetmeliğini okumadığı, %85,4'ünün hemşirelikle ilgili yasal düzenlemeleri bilmediği, %52'sinin hemşirelik mesleğinin etik kurallarını bilmediği, %71,4'ünün mesleki örgütlenmenin tanımını yapmadığı, %89,7'sinin hemşirelikle ilgili bir derneğe üyeliğinin olmadığı saptanmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının; öğrenciler ve hemşirelik ile ilgili yasal düzenlemeleri ve etik kuralları bilmediği, mesleki örgütlenmenin tanımını yapamadığı, hemşirelikle ilgili bir derneğe üyeliğinin olmadığı belirlenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinde politik farkındalık oluşturulması için hemşirelik eğitimi yapılan tüm okullarda hem lisans hem de lisansüstü eğitimi sürecinde öğrencilere politikanın ve politik süreçlere katılmalarının önemini öğretilmesi, müfredata hemşirelikle ilgili yasal düzenlemeler, hemşirelikte liderlik ve mesleki örgütlenme gibi konuların eklenmesi önerilebilir. Ayrıca hemşirelik alanında politik farkındalığı değerlendiren bir ölçek geliştirilmesine, bu konuda araştırmalar yapılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Politika, Politik Farkındalık

S-215

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN KURUMLARINDAKİ HASTA GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ ALGILARI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Şerife Cevahir Ertek¹, Esra Köroğlu Çamdeviren²¹Medipol Mega Üniversite Hastanesi, İstanbul²İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik, İstanbul

Hemşireler bakım verdikleri her ortamda, hastalarını olası tehlikelerden korumak ve girişimlerin istenmeyen sonuçlarını önlemekle sorumludur. Hasta güvenliğinin sağlanması bakımda kaliteyi geliştirmede önemli bir etkidir. Bir kurumda çalışan hemşirelerin hasta güvenliği kültürü algıları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi kurumun güvenlik kültürünün yerleştirilmesi ve geliştirilmesinin temelini oluşturmaktadır. Bu çalışma hemşirelerin hasta güvenliği kültürü algıları ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde bulunan toplam 470 yataklı bir üniversite hastanesinin bütün kliniklerinde görev yapan 400 hemşire oluşturmuştur. Örneklem seçimi yöntemi kullanılmayıp olup evren üzerinde çalışılmıştır. Haziran 2015- Kasım 2015 tarihleri arasında evrenin tamamına ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan "Sosyodemografik ve Mesleğe İlişkin Özellikleri Sorgulayan Soru Formu" ve Sağlık Bakımı Araştırma ve Kalite Ajansı tarafından 2004 yılında geliştirilen, Bodur ve Filiz tarafından 2009 yılında geçerlilik güvenilirlik analizi yapılan "Hasta Güvenliği Kültürü Hastane Anketi" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde IBM SPSS Statistics 21.0 istatistik paket programından yararlanılmıştır. Verilerin tanımlayıcı istatistikleri olarak yüzde değerler, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri verilmiştir. Verileri yorumlamak için; Kruskal Wallis H, Mann Whitney U testleri kullanılmıştır. Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 24.4 ± 2.73 olup büyük çoğunluğu kadın, %72,5'i lise mezunu ve %42,5'inin meslekteki görev süresi 2 yıl, %60,8'inin hastanedeki görev süresi 2 yıl, %56,5'inin çalışılan birimdeki görev süresi ise 2 yıldır. Hemşirelerin büyük çoğunluğunun haftalık çalışma saati 50 saat ve üzeri olduğu bulunmuştur. Çalışmada, hemşirelerin hasta güvenliği kültürüne ilişkin algıları beş boyutta (çalışılan birim, yönetici, iletişim, raporlama ve genel hasta güvenliği) incelenmiş olup, her bir boyuttaki genel algılarının iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde yaş ve mesleki deneyim süresi arttıkça hasta güvenliği kültürüne ilişkin algıları da doğru orantılı olarak artmıştır. Çalışma süresi arttıkça yönetici, iletişim, raporlama ve genel hasta güvenliği gibi hasta güvenliği kültürüne ilişkin boyutlar da olumsuz sonuçlar saptanmıştır. Elde edilen bu bilgiler doğrultusunda hasta güvenliği kültürü konusunda sürekli eğitimlerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, sağlıklı bir güvenlik kültürü oluşturabilmek için hemşirelerin çalışma koşulları ile ilgili iyileştirmeler yapılması, hataların daha kolay raporlanmasını sağlamak için elektronik hata raporlama sistemlerinin geliştirilmesi gibi önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hasta Güvenliği, Hasta Güvenliği Kültürü, Hemşire

S-216

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Fatma Özlem Öztürk, Ayfer Tezel, Aslıhan Öztürk

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Giriş: Yirminci yüzyılın sonlarından günümüze politik, teknolojik, ekonomik ve sosyal alanlarda meydana gelen küresel değişimler; hemşireleri ve hemşirelerin niteliğini etkilemiştir. Ülkemizdeki hemşirelerin niteliği, hemşirelik mesleği için geliştirilmesi gereken en önemli konulardandır. Hemşirelik mesleğinin niteliğini oluşturan temel faktörlerden biri; hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarıdır. Hemşirelik mesleğine yönelik olumlu bir tutuma sahip olmak; hemşirelik mesleğinin niteliğinin artması bakımından önemlidir. Öğrenciler, hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarını lisans programı eğitiminde

kazanmaktadır. Öğrencinin lisans eğitiminde mesleğe ilişkin kazanacağı tutum, mezun olup göreve başladıktan sonra bireyin mesleğindeki başarısı ve doyumunu etkileyebilmektedir. Öğrencilerin lisans eğitimi sürecinde mesleki tutumlarının değerlendirilmesi ile mevcut durum saptanarak hemşirelik mesleğine başlamadan, zamanında ve uygun girişimler yapılması sağlanabilecektir. Elde edilen bulgular doğrultusunda olumlu tutumların sürdürülmesi, olumsuz tutumlar var ise olumlu tutumların kazandırılmasına yönelik uygun girişimler planlanması ve uygulanması mümkün olabilecektir. Böylece mesleğine bağlı, mesleğini seven, olumlu mesleki tutuma sahip hemşireler yetiştirilmesine ve hemşireliğin niteliğinin artmasına katkıda bulunulacaktır.

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik bölümü öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde okuyan 709 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmeden, araştırmaya katılmayı kabul eden 398 öğrenci çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırmaya katılım hızı %56,13'dir. Verilerin toplanmasında, Tanımlayıcı Özellikler Soru Formu ve Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (HMTÖ) kullanılmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 200 olup ölçekten alınan puan yükseldikçe hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutum artmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan 120'nin üzerinde ise kişilerin olumlu tutuma sahip oldukları belirtilmektedir. Gerekli izinler alınarak yapılan araştırma, etik ilkelere uygun olarak yürütülmüştür.

Bulgular: Çalışmaya %22,9'u 1. Sınıf, %27,9'u 2. sınıf, %27,1'i 3. Sınıf ve %22,1'i 4. Sınıf olmak üzere 380 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin %85,4'ü kız öğrencidir ve %71,9'u Anadolu Lisesinden mezun olmuştur. "Hemşirelik mesleğini seviyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin %53,3'ü "Evet", %31,9'u "Kararsızım" ve %14,8'i "Hayır" cevabı vermiştir. Çalışmada HMTÖ toplampuan ortalamaları; 1. Sınıf 151,71±2,00, 2. Sınıf 152,33±1,79, 3. Sınıf 152,90±1,69 ve 4. Sınıf 164,04±1,30'dur. Öğrencilerin buldukları sınıflarla HMTÖ'den aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark saptanmıştır (p<0.05). Anlamlı farkın; 1. ve 4., 2. ve 4., 3. ve 4. sınıflar arasında olduğu belirlenmiştir. HMTÖ puan ortalamaları, ölçeğin kesme puanının üzerinde olsa da ölçekten alınabilecek en yüksek puanın altındadır.

Sonuç ve Öneriler: Araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutuma sahip oldukları ve 4. Sınıfta hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutumun anlamlı ölçüde artmış olduğu söylenebilir. Son sınıfta anlamlı ölçüde artış olmasının sebebi; öğrencilerin o zamana kadar bütün mesleki dersleri almaları ile açıklanabilir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin, hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutumunu sürdürmek ve artırmak için lisans eğitimi sürecinde her sınıf düzeyinde -özellikle ilk yıllarda- hemşirelik mesleğinin özelliklerini içeren eğitim hedefleri planlanması ve uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencileri, Mesleki Tutum, Hemşirelik

S-217

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN UYKU VE TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Aslıhan Öztürk, Tufan Aslı Sezer, Ayfer Tezel

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Problem Tanımı: Alışılmış yaşam tarzları ve davranış biçimleri hızla değişmekte ve teknolojik değişim yaşamın her alanında etkili olmaya devam etmektedir. Televizyon toplumun zaman ayırdığı en etkili teknolojik araçlardan biri haline gelmiştir. Televizyon başında geçirilen sürenin artması uyku düzeninin bozulmasına, uyku alışkanlıklarının değişmesine ve uyku sorunlarının yaygın sağlık problemi haline gelmesine neden olmaktadır. Okul çağı çocuklarında uyku alışkanlıklarının ve televizyon izleme durumlarının değerlendirilmesi önemlidir. Bu değerlendirmede okul sağlığı hemşirelerinin görevi yadsınmaz. Okul sağlığı hemşireleri uyku kalitesinin geliştirilmesi ve uyku bozukluklarının önlenmesine yönelik çocuklara ve ailelere rehberlik etmektedir. Öğrencilerinin televizyon izleme durumları ve uyku alışkanlıklarının değerlendirilmesi okul çağı çocuklarına yapılacak hemşirelik girişimlerinin planlanmasında rehber olacaktır.

Amaç: Bu araştırma ilköğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıkları ve uyku problemlerinin değerlendirilmesi amacı ile yapılmıştır.

Gereç Yöntem: Tanımlayıcı tipte tasarlanan bu çalışma, Aralık 2016-Şubat 2017 tarihleri arasında bir sınıfta öğrenim gören 6-11 yaş arası öğrencilerin ebeveynlerinden yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak ev ziyaretleri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 299 ebeveyn oluşturmuştur. Araştırmaya katılım hızı %73'dür. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu (ebeveyn yaşı, cinsiyet, ekonomik durum, eğitim ve çalışma durumu; çocuğun yaşı, cinsiyet, sınıf, okul başarısı ve kendine ait odasının olup olmadığını belirlemeye yönelik sorular), Televizyon İzleme Alışkanlıklarını Belirlemeye Yönelik Bilgi Formu ve Çocuk Uyku Alışkanlıkları Anketi (ÇUAA) kullanılmıştır. Ölçek yatma zamanı direnci, uykuya dalmanın gecikmesi, uyku süresi, uyku kaygısı, gece uyanmaları, parasomniler, uykuda solunumun bozulması ve gün içinde uykululuk şeklinde sıralanan sekiz alt boyuttan oluşmaktadır. ÇUAA'ya göre toplam puanın 41 puan ve üzeri olması klinik düzeyde anlamlı uyku problemi olarak değerlendirilmektedir. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde, ortalama ve standart sapma, frekans, t testi ve ANOVA analizleri uygulanmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistikler, t testi ve ANOVA ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için kurum izni ve etik izin, ebeveynlerden yazılı onam alınmıştır.

Bulgular: Çalışmada çocukların yaş ortalaması 8,64, ebeveynlerin ise 35,55'dir. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması 47,92±8,18'dir. Çocukların ortalama uyku saati 9,37'dir. Çocuğun hafta içi televizyon izleme süresi (p=0,004), ebeveynin televizyon izleme süresi (p=0,016), çocuğun televizyon izlemeyi ne zaman tercih ettiği (p=0,002) ve çocuğun televizyon kapatılınca tepki verme durumu (p=0,003) ile ÇUAA toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Sosyo-demografik özellikler ve televizyon izleme alışkanlıklarına göre ÇUAA alt boyutlarından gece uyanmaları alt boyutu hariç, diğer alt boyutlardan en az bir tanesi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p<0,05). Uyku bozukluğu ile en çok hafta içi televizyon izleme süresi arasında fark saptanmıştır.

Sonuç: ÇUAA'ya göre çocuklarda klinik olarak anlamlı düzeyde uyku problemleri olduğu ve televizyon izleme alışkanlıkları ile uyku problemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Bu araştırmanın sonuçları çocuklarda televizyon izleme zamanını azaltmaya yönelik müdahalelerde bulunulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Çocukların televizyon izleme durumları ve ebeveynlerin bu konudaki bilgi, tutum ve davranışları saptanmalı, hem çocuklara hem de ebeveynlere uyku kalitesinin nasıl artırılacağı ile ilgili eğitimler verilmelidir. Okul sağlığı hemşireleri uykunun geliştirilmesi ve uyku bozukluklarının önlenmesine yönelik çocuklara ve ailelere rehberlik etmelidir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, televizyon, uyku bozukluğu, okul sağlığı hemşireliği

S-218

KARDİYOLOJİ YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN HASTALARDA DELİRYUM RİSK FAKTÖRLERİNİN HEMŞİRE İŞ YÜKÜ İLE İLİŞKİSİ

Ayşe Gül Öztürk Birge, Tülin Bedük

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Giriş: Kardiyak sorunu olan hastalarda deliryum genellikle görülen bir sendromdur. Deliryuma neden olan risk faktörleri, deliryum varlığı ve tipi hemşire iş yükünü ve hasta bakım kalitesini olumsuz etkilemektedir.

Amaç: Çalışmanın amacı kardiyoloji yoğun bakım ünitesinde (YBÜ) yatan hastalarda deliryuma yönelik risk faktörlerini belirlemek ve bu risk faktörlerinin hemşire iş yükü ile ilişkisini değerlendirmektir.

Gereç-Yöntem: Araştırma kesitsel tipte olup 05 Ocak-31 Mart 2017 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin kardiyoloji YBÜ'de yatmakta olan 133 hastanın katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verileri hasta bilgi formu, deliryum risk faktörleri formu ve hemşire iş yükünü belirlemek için de TISS-28 ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde frekans, ki-kare, Mann Whitney U, korelasyon ve binary lojistik regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan hastaların yaş ortalaması 67.18 ± 13.68 yıl ve %62.2'si erkektir. Hastaların %4.6'sında deliryum gelişmiştir. Deliryum ile ilişkili risk faktörlerinin; 65 yaş ve üzerinde olma (p=0.003),

mental durum değişikliği ile YBÜ'ye kabul (p=0.000) ve nazogastrik/total parenteral nutrisyon(NG/TPN), hipoksi ve hipoalbumemi varlığı, benzodiazepin ve fiziksel kısıtlama kullanımını olduğu saptanmıştır (p<0.05). Deliryum gelişen hastalarda TISS-28 puan ortalaması (26.33 ± 5.57) deliryum gelişmeyen hastalara göre (20.74 ± 6.36) daha yüksek bulunmuştur (p<0.05). Hastaların hastalık şiddeti skorlarından APACHE II (Acute Physiology and Chronic Health Evaluation) ile TISS-28 puan ortalaması arasında pozitif korelasyon olduğu belirlenmiştir (r/p=0.41/0.000). TISS-28 puan ortalamasını 65 yaş ve üzerinde olma (p=0.002) ve mekanik ventilasyon uygulamasının (p=0.001) anlamlı olarak arttırdığı saptanmıştır. Deliryum gelişen hastalarda ortalama 60 dakika ek bakım zamanı gerektiği belirlenmiştir. Deliryum risk faktörlerinden fiziksel kısıtlama (417.64 dk), NG/TPN (386.05 dk) ve santral venöz kateter varlığının (371 dk) ortalama bakım zamanı en yüksek ilk üç faktör olduğu bulunmuştur. Deliryum risk faktörlerinden hipoksi varlığındaki bir birim artışın ortalamasının üstündeki TISS-28 puanını (21 ve üstü) 4.2 kat (OR 4.29 %95 CI=1.32-13.85), hipo/hiperglisemi 3.1 kat (OR 3.12 %95 CI=1.08-8.99), hipo/hipertansiyon 9 kat (OR 9.06 %95CI=1.21-67.64) ve anemi varlığı 3.4 kat (OR 3.41 %95CI=1.15-10.12) arttırdığı belirlenmiştir. Deliryum tanılanan hastaların %66.7'sinde hipoaktif tip deliryum gelişmiş ancak deliryum tipi ile TISS-28 puan ortalaması arasında bir ilişki bulunmamıştır.

Sonuç: Çalışmada deliryum varlığının ve deliryumdan bağımsız olarak bazı deliryum risk faktörlerinin hemşire iş yükünü arttırdığı bulunmuştur. Deliryum risk faktörlerinin etkili yönetimi deliryum gelişimi ve hemşire iş yükünü azaltarak hasta bakım kalitesini artırabilir.

Anahtar Kelimeler: Deliryum, hemşire iş yükü, risk faktörleri, yoğun bakım ünitesi

S-219

HEMŞİRELERİN BEŞİNCİ YAŞAM BULGUSU OLARAK AĞRININ DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN TUTUM VE İNANÇLARI

Sevinç Kutlutürk¹, Aydan Eda Urvaylıoğlu²

¹Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

²Bozok Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Yozgat

Problem tanımı ve Amaç: Bu çalışma, İç Anadolu Bölgesi'nde bir merkezinde bulunan devlet üniversitesine bağlı Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde çalışan hemşirelerin beşinci yaşam bulgusu olarak ağrının değerlendirilmesine ilişkin görüş ve inançlarını belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Gereç-Yöntem: Çalışmanın evrenini, Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde çalışan tüm hemşireler (n=90) oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeden, 15 Temmuz-31 Ağustos 2017 tarihleri arasında araştırmaya gönüllü olarak katılımı kabul eden hemşireler örneklem kapsamına alınmıştır (n=59). Veriler, sosyodemografik özellikler ile birlikte ağrı değerlendirmesine ilişkin görüşleri içeren bir form ve Ağrı İnançları Ölçeği aracılığı ile elde edilmiştir. İstatistiksel analizde tanımlayıcı istatistikler, gruplar arasındaki karşılaştırmalarda student t testi kullanılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmada, katılımcıların çoğu kadın (%78), 26-30 yaş arasında (%47.5), sağlık meslek lisesi mezunu (%45.8), 1-5 yıl mesleki deneyime sahip (%44.1), yataklı tedavi servislerinde görev yapmakta (%45.8), haftada 40 saat (%61) ve vardiya usulü çalışmaktadır (%57.8). Hemşirelerin %54.2'si daha önce yaşam bulgularının bir parçası olarak ağrı değerlendirmesi hakkında bilgiye sahiptir. Bilgi alanlarının %16.9'u bu bilgileri hemşirelik eğitimi sırasında, %13.6'sı çalışma hayatında almıştır. Hemşirelerin %30.5'i ağrı değerlendirmesi yapmadıklarını, %16.9'u saatlik, %15.3'ü de hastanın şikayetine göre ağrı değerlendirmesi yaptıklarını ifade etmiştir. Hemşirelerin %33.9'u ağrı değerlendirmesinin yaşam bulguları ile birlikte yapılması gerektiği, %28.8'ide hastanın ağrı ifadesi olduğunda yapılması gerektiği görüşüne sahiptir. Hemşirelerin %67.8'i ağrının beşinci yaşam bulgusu olarak değerlendirilmesini ifade etmiştir. Bu görüşlerinin nedenleri; ağrının diğer yaşam bulgularını etkilemesi (%50.8), hastanın iyilik hali (%18.6) ve tanı/tedaviye yardımcı olması (%16.9) şeklindedir. Ağrının beşinci yaşam bulgusu olarak değerlendirilmesini gerekli görmeyen hemşireler (%32.2) görüşlerinin nedeni olarak;

hastanın ağrısı yoksa ağrı değerlendirmesinin gereksiz olduğunu (%18.6) ifade etmiştir.

Hemşireler tarafından ağrının etkili değerlendirilmesindeki engeller; hastanın ağrıyla ilgili ya da iyi ifade edememesi (%23.7), hasta ile sözel iletişim kurulamaması ya da bilinçsiz hasta olmasıdır (%16.9).

Hemşirelerin ağrıya ilişkin görüşleriyle birlikte ağrı semptomuna ilişkin bakım uygulamalarına yön verecek olan ağrı inanç durumlarına bakıldığında, hemşirelerin ölçekten aldıkları toplam puan ortalaması $3,00 \pm 0,45$ olup organik ağrı inançları ortalama puanı ($3,21 \pm 0,50$) psikolojik ağrı inançları ortalama puanından ($2,58 \pm 0,78$) daha yüksektir. Ağrı inançları ölçek puanları açısından eğitim grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamakla ($p > 0,05$) birlikte, organik ağrı inançları puanlarının lisans ve üstü eğitime sahip hemşirelerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ağrının beşinci yaşam bulgusu olarak değerlendirilmesini gerekli bulan hemşireler (%67.8) ile ağrının beşinci yaşam bulgusu olarak değerlendirilmesini gerekli bulmayan hemşireler (%32.2) arasında ağrı inançları ölçeği puan ortalamaları açısından anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$).

Sonuç: Sonuç olarak hemşirelerin yarısından fazlası ağrının beşinci yaşam bulgusu olarak değerlendirilmesi görüşündedir. Ağrı inançları, ağrının değerlendirilmesine ilişkin görüşlerini etkilememektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, yaşam bulguları, ağrı değerlendirmesi, tutumlar, inançlar.

POSTER BİLDİRİLER

P-0002

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İLK YARDIM EĞİTİMİNDEN SONRA DIŞ KALP MASAJINA İLİŞKİN BİLGİ VE BECERİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Behire Sançar¹, Şahinde Canbulat²¹Toros Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Mersin²Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: İlk yardım uygulamalarında dış kalp masajı oldukça sık uygulanan girişimlerden biridir. Gelecekte doğrudan hasta bakımına katılacak olan öğrenci hemşirelerin de ilk yardım eğitimi sonrasında dış kalp masajına ilişkin bilgi ve becerileri kazanmış olmaları beklenir. İlk yardım eğitimi sonrasında bilgi ve becerileri ölçme çalışmalarını, eğitimin etkinliğinin değerlendirilmesine ve eğitim stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Ancak yapılan literatür incelemesinde, öğrenci hemşireler üzerinde ilk yardım eğitiminin etkinliğini değerlendiren çalışmaların azlığı ve bu çalışmalarda öğrenci hemşirelerin dış kalp masajı konusunda, bilgi ve beceri düzeylerinin istenen düzeyde olmaması dikkati çekmektedir. Bu çalışma, hemşirelik üçüncü sınıf öğrencilerinin ilk yardım eğitiminden sonra dış kalp masajına ilişkin bilgi ve beceri düzeylerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 3. sınıf öğrencilerinden ilk yardım dersi almış olan 165 öğrencinin katılımıyla yapılmış tanımlayıcı ve deneysel bir çalışmadır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatür bilgileri kullanılarak hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve dış kalp masajı uygulama becerisini değerlendirmeyi amaçlayan "Bilgi ve Beceri Düzeyi Ölçme Formu" kullanılmıştır. Öğrenciler mankenler üzerinde uygulamalarını gerçekleştirirken, araştırmacılar soru-cevap ve gözlem yöntemiyle verileri toplamış, "Temel Yaşam Desteğinde Dış Kalp Masajı Uygulama Basamakları"na göre öğrencileri değerlendirmişlerdir. Veriler araştırmacılar tarafından SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş, sayı, yüzdelik ve X2 testleri ile değerlendirilip $p < 0.05$ olan değerler anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin, %76,4'ü kız, %23,6'sı erkektir ve yaş ortalamaları $21,1 \pm 1,0$ 'dır. Yetişkinde, çocukta ve bebekte temel yaşam desteğinde kalp masajını doğru uygulama durumları 3 ayrı tablo şeklinde verilmiştir. Buna göre öğrencilerin, yetişkinde kalp masajının 3. basamağı olan "başparmakları ortada birleştirme" becerisi ve cinsiyet durumları arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < 0.05$). Çocukta 8. basamak olan "tek elin topuğu ile kalp masajına başlama" becerisi ve bebekte 10. basamak olan "bir ve iki ve olarak saymaya başlama ve 11-12 şeklinde devam etme" becerisinde cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlılık bulunmuş ($p < 0.05$), kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha fazla basamakta doğru uygulama yapmışlardır. Bazı basamaklarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre doğru yapma oranları istatistiksel olarak anlamlı bulunmamış ancak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Araştırma sonucunda, hemşirelik 3.sınıf öğrencilerinin, ilk yardım ve acil yardım dersini almış olmalarına rağmen, bazı basamaklarda becerilerin yeterince gelişmediği görülmüştür. Beceri basamaklarından yetişkin, çocuk ve bebekte her biri farklı olmak üzere birer basamakta cinsiyete göre farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve kız öğrencilerin erkeklerle göre daha başarılı olduğu görülmüştür. İlk yardım eğitiminde öğrencilerin daha fazla uygulama yapabilmesi ve erkek öğrencilerin uygulama becerilerinin daha düşük olmasını etkileyen faktörlerin nitel araştırma yoluyla belirlenerek, çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve uygulanması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, ilk yardım eğitimi, kalp masajı, kardiyopulmoner resüsitasyon, temel yaşam desteği

P-0007

LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

Şefika Dilek Güven

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Nevşehir

Giriş-Amaç: Bireyin mesleğini seçmesi yaşamındaki önemli aşamalardan biridir. Meslek seçimi kararı, insanın yaşamı boyunca vereceği en önemli kararlardan biridir. Meslek seçiminin bilinçli yapılması hem birey, hem meslek hem de ülke geleceği açısından büyük önem taşımaktadır. Kişinin mesleğinde başarılı olabilmesi fiziksel özellikleri, mesleği bilerek ve isteyerek seçmeleri ve mesleğe ruhsal ve zihinsel olarak hazır olmasıyla ilgilidir. Meslek seçimi hem kişisel hem de toplumsal önem taşımaya rağmen Türkiye'de meslek seçiminin büyük ölçüde tesadüflere bağlı olduğu bir gerçektir. Hemşirelik bilimi son yıllarda önemli aşamalar kaydetmiş, uzun geçmişine yeni bir öz kazandırmıştır. Ülkemizde ki gerçek hemşirelik mesleğinin statü olarak henüz istenilen düzeyde değildir. Hemşirelik mesleğinin istenilen düzeye gelebilmesi, mesleği yürütecek olan bireylerin bu mesleği bilinçli olarak seçmesi, eğitimleri süresince aldıkları bilgiyi ve geliştirdikleri becerilerini sağlık bakım ortamlarında kullanabilmeleri ile mümkün olacaktır. Bu nedenle bu çalışma lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek, elde edilen sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan araştırmanın örneklemini 2014-2015 eğitim öğretim yılında Nevşehir İl Merkezinde devlet liselerinde lise son sınıfta okuyan 305 öğrenci oluşturmuştur. Veriler anket formu ve Hemşirelik Mesleği Tutum Ölçeği (HMTÖ) ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde, ortalama ve standart sapma, karşılaştırmalarda Mann Whitney U, Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce Nevşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğünden yazılı izin alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilere araştırmanın amacı açıklandıktan sonra, sözlü ve yazılı onamları alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin HMTÖ toplam puan ortalamasının $133,63 \pm 20,81$ olduğu belirlenmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, endüstri meslek lisesinde okuyanların diğer liselerde okuyanlara göre, hemşire yakını olanların olmayanlara göre, hastane deneyimi olanların olmayanlara göre, hemşireliği tercih etmek isteyenler istemeyenlere göre HMTÖ toplam puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Çalışmada lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lise son sınıf öğrenciler, hemşirelik, hemşirelik mesleği tutumu

P-0008

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI AYRIMCILIĞINA İLİŞKİN TUTUMLARI

Gizem Düzenli¹, Serpil Türkleş²¹Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Gazimağusa, Kıbrıs²Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Giriş-Amaç: Araştırma Hemşirelik bölümü öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırmanın evrenini 2016-2017 güz döneminde Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur (N:314). Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş raporlu veya devamsızlığı olmayan, araştırmaya katılmaya gönüllü tüm öğrenciler örnekleme alınmıştır (n:287). Veriler Kişisel Bilgi Formu ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, frekans, yüzde dağılımları, Kolmogorov-Smirnov testi, bağımsız örneklem t testi, Anova ve Tukey testi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği alt boyutları puan ortalamaları sırasıyla yaşlıların yaşamını sınırlama $32,55 \pm 5,09$, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık $31,21 \pm 5,58$ ve yaşlıya yönelik olumsuz

ayrımcılık 17,36±3,78 bulunmuştur. Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalaması 81,11±9,41 olarak saptanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek puanlar dikkate alındığında öğrencilerin yaşlılık yaşama sınırını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının orta düzeyin üzerinde olduğu söylenebilir. Yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutu puan ortalamalarının orta düzeyin altında olduğu söylenebilir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yaşlı ayrımcılığı toplam ve alt ölçek puanlarında fark bulunmamıştır. Öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça yaşlı ayrımcılığı tutumlarında olumlu yönde anlamlı bir artış belirlenmiştir. Yaşamı ilçede geçen öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumu ilde ve köyde yaşayanlara göre anlamlı düzeyde daha olumlu bulunmuştur. Çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık tutumlarının geniş ailede yaşayanlara göre anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu bulunmuştur. Geliri giderine denk olan öğrencilerin yaşlı ayrımcılığı tutumlarının geliri az olanlara göre anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin şu anda yaşlı bir bireyle bir arada yaşama durumuna göre yaşlı ayrımcılığı toplam ve alt ölçek puanlarında fark bulunmamıştır.

Tartışma ve Sonuç: Bu sonuçlar doğrultusunda, Hemşirelik Bölümü ders müfredatında geriatri hemşireliği dersinin sadece seçmeli ders olarak değil, zorunlu dersler arasında yer alması ve öğrencilerin yaşlılarla daha fazla bir arada olabilecekleri ve bakım verebilecekleri uygulama alanlarının oluşturulması önerilmektedir. Ayrıca Hemşirelik Bölümü'nde yaşlı bireye yönelik faaliyetlere yer verilen sosyal sorumluluk projelerinin geliştirilmesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde diğer üniversitelerde sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerle ve toplumda da bu çalışmanın yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, ayrımcılık, tutum, hemşirelik, öğrencileri

P-0009

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE BİLGİSAYAR OYUN BAĞIMLILIĞI VE YAŞAM KALİTESİ

Zehra Çalışkan¹, Elif Tuba Koç², Emine Erdem³

¹Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Neveşehir

²Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Kırşehir

³Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri

Giriş: Yaşam kalitesi, kişinin kendinden ve yaşamından memnuniyeti ifade eden, fiziksel, psikolojik, sosyal iyilik hali gibi bileşenlerden oluşan çok boyutlu bir kavramdır ve yaşam kalitesini etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Özellikle okul çağı çocuklarında görülen bilgisayar oyun bağımlılığının; aile ve arkadaş ilişkilerinde bozulma, yalnızlık, depresyon, akademik başarıda düşmeye neden olduğu, ağır oyun bağımlılarının ise yaşamdan aldığı memnuniyetin azaldığı belirtilmektedir. Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin bilgisayar oyun bağımlılığı ve yaşam kalitelerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte tasarlanmıştır.

Yöntem: Araştırma, 2015-2016 eğitim öğretim döneminde, Kırşehir il merkezindeki 18 ortaokulun 5, 6 ve 7. sınıflarında öğrenim gören 439 öğrenci ile yürütülmüştür. Etik kurul, kurum, ebeveyn ve öğrenci onamı alınan çalışmada, veriler öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ilişkin oluşturulan Anket Formu, Çocuklar İçin Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Ölçeği (ÇİBOBÖ), Pediatrik Yaşam Kalitesi Envanteri (PedsQL 4.0)-Çocuk ve Ebeveyn Formu ile toplanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında, tanımlayıcı istatistikler, Kolmogorov-Smirnow, ki-kare, Mann-Whitney U, Kruskal Wallis, Spearman Korelasyon testleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin %37.6'sının 5.sınıf, %54.4'ünün kız, %55.4'ünün evlerinde internet, %80.6'sının da evlerinde bilgisayar olduğu, %39.4'ünün hafta içi 1-2 saat, %49.0'unun hafta sonu 1-2 saat süreyle bilgisayarda oyun oynadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin ÇİBOBÖ puanlarına göre, %87.2'sinin normal kullanıcı, %12.8'inin de riskli kullanıcı olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin ÇİBOBÖ puanlarının cinsiyet, evde bilgisayar ve internet olma durumu, hafta içi ve hafta sonu bilgisayar oynama süresi, baba eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı (p<0.05) bulunmuştur. Erkek öğrencilerin ÇİBOBÖ

tüm alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamalarının yüksek (p =0.000), ayrıca kızlara göre riskli kullanıcı oranının (%75) daha yüksek olduğu belirlenmiştir (p =0.000). ÇİBOBÖ toplam puanlarında öğrencilerin, sınıf düzeyi, anne çalışma durumu, anne eğitimi ve aile tipinin etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (p>0.05).

Öğrencilerin PedQL Çocuk Formu toplam puan ortalamalarının PedQL Ebeveyn Formu toplam puan ortalamalarından yüksek olduğu, Çocuk formu ve Ebeveyn Formu puan ortalamaları arasında pozitif yönde ilişki olduğu (p<0.05) belirlenmiştir. Öğrencilerin PedQL Çocuk Formu toplam puan ortalamalarında, hafta içi ve hafta sonu bilgisayarda oyun oynama süresine göre anlamlı düzeyde (p<0.05) fark olduğu, cinsiyet, anne çalışma durumu, aile tipine göre ise fark olmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Ayrıca; Öğrencilerin ÇİBOBÖ toplam puan ortalamaları ile PedsQL Çocuk Formu toplam puan ortalamaları arasında negatif yönde orta düzeyde (r: -0.340; p=0.000) ilişki olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Ortaokul öğrencilerinin, ÇİBOBÖ'ne göre %12.8'inin riskli kullanıcı, erkek öğrencilerin bilgisayar oyun bağımlılığı açısından dezavantajlı olduğu, oyun bağımlılığı ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça yaşam kalitesi puanlarının azaldığı belirlenmiştir. Ebeveyn ve öğretmenlere öğrencilerin çeşitli hobiler edinebilmesi için sosyal ve sportif kulüplere yönlendirmeleri konularında eğitim ve danışmanlık verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: bilgisayar oyun bağımlılığı, ortaokul öğrencileri, yaşam kalitesi

P-0010

HEMŞİRELERİN TIBBİ HATALARA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Özlem Özer¹, Fatih Şantaş², Sibel Şentürk³, Çiğdem Gün⁴

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İİBF Sağlık Yönetimi Bölümü, Burdur

²Bozok Üniversitesi İİBF Sağlık Yönetimi Bölümü, Yozgat

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak SYO Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemş. Anabilim Dalı, Burdur

⁴Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi SBF Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemş. Anabilim Dalı, Burdur

Problem Tanımı: Tıbbi hata, hastalara sağlık hizmeti verilirken tıbbi müdahalenin amaçlandığı şekilde tamamlanamamasını ifade etmektedir. Tıbbi hata, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de önemli bir olgudur. Hemşireler ise tıbbi hataların azaltılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı; hemşirelerin tıbbi hatalarda tutumlarını belirlemek ve tutumlarının çeşitli sosyo-demografik özelliklerine göre değişip değişmediğini incelemektir.

Gereç-Yöntem: Çalışmanın evrenini Burdur'da bir kamu hastanesinde görev yapmakta olan tüm hemşireler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçilmemiş, bütün evrene ulaşılmaya çalışılmış ve toplam 153 kişiden veri elde edilmiştir. Veriler 1 Nisan- 1 Temmuz 2017 tarihleri arasında anket tekniğiyle toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, güvenilirlik analizi, korelasyon analizi, iki bağımsız grupta t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların tıbbi hata yaklaşımı alt boyutuna vermiş oldukları puanları cinsiyetlerine ve sağlık sektöründe çalışma sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermiştir. Ayrıca hemşirelerin tıbbi hata nedenleri boyutuna verdikleri puanlarında yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Son olarak katılımcılar tıbbi hata algısı boyutuna en yüksek puan verirken, en düşük puan tıbbi hata nedenleri boyutuna vermiştir.

Sonuç: Katılımcıların tıbbi hata yaklaşımı ve tıbbi hata nedenlerine ilişkin tutumlarının olumsuz, tıbbi hata algılarının ise olumlu olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi Hata, Hastane, Hemşire

P-0011

KLİNİK HEMŞİRELERE VERİLEN VENTROGLUTEAL BÖLGE ENJEKSİYON EĞİTİMİNDE EĞİTİM TEKNİĞİNİN ÖNEMİ: RANDOMİZE KONTROL GRUPLU ÇALIŞMA

Özlem Doğu¹, Öznur Tiryaki²¹Sakarya Üniversitesi, Esaslar Anabilim Dalı, Ebelik Bölümü, Sakarya²Sakarya Üniversitesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Eğitim Koordinatörlüğü, Sakarya

Amaç: Ventrogluteal (VG) bölge ilaç uygulaması intamüsküler (IM) uygulamada ilk tercih edilmesi gereken bölgedir. Ancak klinikte kullanımının yeterince yaygın olmadığı bilinmektedir. Bu nedenle sağlık profesyonellerine hem teori hem de uygulamalı olarak VG bölgeye IM uygulamasının öğretilmesi davranış üzerinde etkili olan öz-etkililiğin artmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, VG IM enjeksiyon hakkında hizmet içi eğitimde klinik hemşirelere verilen farklı uygulama tekniğinin bilgi, uygulama ve öz-etkililiğe etkisini belirlemektir.

Materyal-Metod: Ventrogluteal bölgeye intamüsküler enjeksiyon hakkında interaktif workshop eğitimi, e-öğrenme yöntemi ve uygulamanın; bilgi, kendilerine güven ve uygulamalarına etkisinin belirlemek amacıyla ön test-son test tekrarlayan ölçümlü, kontrol gruplu randomize deneysel çalışma olarak planlandı. Örneklem Tip I hata %5, Tip 2 hata %20 ($\alpha=0.05$, $1-\beta=0.80$) kabul edilerek testin gücü 0.80 varsayımı ile örneklem büyüklüğü 64, her bir grup için 32 birey olarak hesaplanmıştır. 3 ay sürecek olan çalışma süresince kayıplarda göz önüne alınarak her iki gruba 2'şer birey yedek olarak alınmıştır. Örneklem seçim kriterlerine uyan bireylerin deney mi yoksa kontrol grubunda mı yer alması gerektiğine karar vermek için, kura ile oluşturulan randomizasyon yöntemi kullanıldı. Çalışma öncesi kurum ve etik kurul izinleri alındı, örneklemi oluşturan bireylerde gönüllülük ilkesi göz önüne alındı.

Bulgular: Eğitim öncesi bilgi ve öz etkililik puan ortalamaları deney grubunda $12,11 \pm 3,89$, $85,41 \pm 8,63$ iken, kontrol grubunda $12,00 \pm 3,72$, $92,02 \pm 7,13$ idi. Eğitimden 3 ay sonra ise deney grubunda $18,17 \pm 1,29$, $97,67 \pm 7,61$ ve kontrol grubunda $17,02 \pm 1,94$, $92,32 \pm 8,39$ olduğu ve uygulama yapılan deney grubunda anlamlı farklılık oluşturduğu görüldü ($p < .001$). Deney grubunda bireylerin uygulama puanı toplamı $6,35 \pm 1,04$ ile yüksek iken, kontrol grubunda ise $3,97 \pm 1,46$ olduğu ve gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu belirlendi ($p < .001$).

Sonuç: Teori eğitimi sonrası öğrenilen bilginin uygulama ile pekiştirilmesi hem bilgi ve uygulama puan ortalamalarına hem de öz etkililiğe katkı sağladığı için önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ventrogluteal bölge, İntamüsküler enjeksiyon, Klinik hemşire, Hizmet içi eğitim, Uygulama, Öz etkililik

P-0013

PREEKLAMPSİ TANISI ALAN GEBELERİN SOSYAL DESTEK VE ANKSİYETE DÜZEYLERİNİN PRENATAL BAĞLANMAYA ETKİSİ

Pınar Kara¹, Evşen Nazik²¹Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü²Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Amaç: Bu araştırma, preeklampsisi tanıyan gebelerin sosyal destek ve anksiyete düzeylerinin prenatal bağlanmaya etkisini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Vaka kontrol gruplu, tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışma, Eylül 2015-Ağustos 2016 tarihleri arasında, Adana ili merkezinde bulunan iki hastanenin kadın doğum servisleri ve polikliniklerinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, belirlenen hastanelerin adı geçen servislerinde yatan, preeklampsisi tanıyan ve polikliniklerine rutin antenatal takip için başvuran gebeler, örneklemi ise, araştırma katılım kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 313 gebe (101 vaka, 212 kontrol) oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında gebelerin tanıtıcı özelliklerini içeren "Kişisel Bilgi Formu", "Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ)", "Durumluk-Sürekli Anksiyete Ölçeği (DSAÖ)" ve "Prenatal Bağlanma Envanteri (PBE)" kullanılmıştır.

Bulgular: Preeklampsisi tanıyan vaka grubundaki gebelerin ÇBASDÖ toplam puan ortalamasının $69,14 \pm 11,20$, kontrol grubundaki gebelerin $71,93 \pm 10,10$ olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Vaka grubundaki gebelerin Durumluk Anksiyete Ölçeği (DAÖ) puan ortalamasının $48,46 \pm 2,13$, kontrol grubundaki gebelerin ise $39,63 \pm 9,67$ olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Vaka grubundaki gebelerin Sürekli Anksiyete Ölçeği (SAÖ) puan ortalamasının $41,45 \pm 9,98$, kontrol grubundaki gebelerin $42,20 \pm 9,12$ ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Vaka grubundaki gebelerin PBE puan ortalamasının $62,31 \pm 10,19$, kontrol grubundaki gebelerin ise $62,13 \pm 11,28$ olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamsız olduğu belirlenmiştir ($p > 0,05$). Araştırmada vaka ve kontrol grubunda ÇBASDÖ ve alt boyutları ile PBE arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Vaka ve kontrol grubunda DAÖ ve SAÖ ile PBE arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$).

Sonuç: Araştırmada preeklampsisi tanıyan vaka grubunun sosyal destek düzeyinin kontrol grubuna göre daha düşük olduğu, durumluk anksiyetelerinin daha yüksek olduğu ve prenatal bağlanma düzeyinin benzer olduğu saptanmıştır. Doğum öncesi bakımda rol alan ebe ve hemşirelerin, preeklampsisi tanıyan gebelerin sosyal destek, anksiyete ve prenatal bağlanma düzeylerini değerlendirmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Preeklampsisi, sosyal destek, anksiyete, prenatal bağlanma, gebelik

P-0014

TÜRKİYE'DE HEMŞİRELİKTE YÖNETİM DOKTORA TEZLERİNİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Hande Yeşilbaş, Filiz Kantek

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Antalya

Problem Tanımı ve Amaç: Hemşirelikte Yönetim doktora programları yönetsel alanda hemşirelik mesleğinin geliştirilmesi ve yeni bilgilerin uygulamaya aktarılmasında önemli role sahiptir. Bu çalışmanın amacı hemşirelikte yönetim doktora programı tezlerini bibliyometrik özellikler açısından inceleyerek mevcut durumu ortaya koymak ve gelecek çalışmalar için bilgi temeli oluşturmaktır.

Gereç-Yöntem: Araştırmada retrospektif tanımlayıcı araştırma modeli kullanılmıştır. Hemşirelik yönetim alanında yapılan doktora tezlerine YÖK Tez merkezinden ulaşılmıştır. Tezlere ulaşmak için hemşirelikte doktora programı olan üniversitelerin öğretim üyelerinin isimleri tez merkezinin danışman bölümüne yazılarak tarama yapılmıştır. 2017 yılına kadar yapılmış olan tüm tezler araştırmaya dahil edilmiştir. Verilerin analizinde Microsoft Excel, UCINET ve Netdraw programları kullanılmıştır.

Bulgular: Tarama sonucunda 1997-2016 yılları arasında dört öğretim üyesinin danışmanlığında 27 tez çalışmasının yürütüldüğü belirlenmiştir. Çalışmaların 24'ü İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde ve 3'ü ise Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde gerçekleştirilmiştir. 1997-2001 yılları arasında 2 tez çalışmasına, 2002-2006 yılları arasında 4 tez çalışmasına, 2007-2011 yılları arasında 6 tez çalışmasına, 2012-2016 yılları arasında ise 15 tez çalışmasına ulaşılmıştır. Çalışmaların 9'u kısıtlı olmakla birlikte 17'sinin kullanım iznine sahip olduğu saptanmıştır. Tez çalışmalarında örneklemi çoğunlukla hemşireler oluştururken, hekim-hemşire, hemşire öğretim elemanları, iç ve dış paydaşların oluşturduğu örneklem gruplarının olduğu belirlenmiştir. Sosyal ağ analizi ile çalışmaların anahtar kelimeleri incelendiğinde, 'Hemşirelik', 'Hemşire', 'Hemşirelikte Yönetim', 'Geçerlik-güvenilirlik' ve 'Tutum' kelimelerinin yoğun olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

Sonuç: Hemşirelikte yönetim doktora tez çalışmalarının yeterli sayıda olmadığı ve sınırlı öğretim üyesi danışmanlığında yürütüldüğü görülmüştür. Yükseköğretim kurumlarının Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dallarında öğretim üyesi sayısının artırılması, doktora programlarında daha fazla öğrencinin eğitim almasına ve daha fazla çalışmanın yürütülmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz, Doktora Tezi, Hemşirelikte Yönetim, Sosyal Ağ Analizi, Türkiye

P-0016

HEMODİYALİZ TEDAVİSİ ALAN HASTALARA UYGULANAN AKUPRESİN ÜST EKSTREMİTE AĞRI ŞİDDETİ VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

Banu Çevik¹, Sultan Taşçı²¹Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Ankara²Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği, Kayseri

Son dönem böbrek hastalığı (SDBH) ülkemizde ve dünyada mortalite ve morbitesi yüksek ve ciddi bir sağlık sorunudur. SDBH, çeşitli nedenlere bağlı olarak, vücudun sıvı-elektrolit ve metabolik dengesini sürdürmek için gerekli böbrek işlevlerinin kronik, ilerleyici ve geri dönüşü olmayan biçimde bozulmasıdır ve sıklıkla son dönem böbrek yetmezliği (SDBY) ile sonuçlanmaktadır. SDBH'da. Ağrı, metabolitlerin vücutta birikimi, kas iskelet sisteminde görülen değişiklikler, vasküler hastalıklar ve DM sonucu ortaya çıkabilmektedir ve hemodiyaliz tedavisi alan bireylerde en sık karşılaşılan sorunlar arasında ağrı sorunu yer almaktadır. Bu çalışma, hemodiyalize bağlı üst ekstremitte (omuz ve kol) ağrısı yaşayan hastalarda kolda ve elde bulunan LI 4 (Hegu), LI11 (Quchi), LI15 (Jianju), SJ9 (Jianzhen) ve GB21 (Jianjing) akupunktur noktalarına 6 hafta süresince haftada üç seans, her bölgeye 3 dk uygulanan akupresin üst ekstremitte ağrı şiddeti ve yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacı ile randomize kontrollü çalışmadır. Araştırma bir il merkezindeki özel bir hemodiyaliz merkezinde, basit randomizasyonla alınan 25 müdahale, 25 kontrol grubu olmak üzere toplam 50 hasta ile tamamlanmıştır. Çalışmada etik kurul onayı, bireylerden bilgilendirilmiş gönüllü olur ve kurum izni alınmıştır. Araştırmada veriler anket formu, Visüel Analog Skala (VAS) ağrı skalası, Böbrek Hastalığı Yaşam Kalitesi Formu (KDQOL), akupres izlem çizelgesi, hasta tanıtım formu kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Müdahale grubundaki bireyler akupres uygulama protokolü doğrultusunda, 6 hafta süresince hafta da üç gün diyaliz seanslarının ilk yarısında (ilk ikinci saatinde) kol ve omuzda bulunan toplam beş akupres noktasına akupres uygulanmıştır. Kontrol grubuna standart hemodiyaliz tedavisi dışında herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Müdahale grubundaki bireylerin başlangıç izlemlerinde VAS ağrı puan ortanca değerleri ile altı hafta sonraki VAS ağrı puan ortanca değerleri arasında anlamlı bir azalma vardır ($p < 0.001$). Kontrol grubundaki bireylerde birinci hafta ile altıncı hafta VAS ağrı puan ortanca değerleri arasında anlamlı bir azalma olmamıştır. Müdahale ve kontrol grubundaki bireylerin KDQOL ölçeği puan ortalamaları ilk ve son izlemede ölçek alt madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak müdahale grubundaki bireylerin kontrol grubuna göre KDQOL ölçeği son izlemede alt grup ölçek maddelerinden semptom, hastalık etkisi, fiziksel komponent ve ölçek toplam puan ortalamaları daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda diyaliz hastalarında akupres uygulamasının üst ekstremitte ağrısını azalttığı ve yaşam kalitesini artırdığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre hemodiyaliz hastalarının üst ekstremitte ağrısını azaltmada akupres uygulaması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, akupres, hemodiyaliz, hemşirelik, yaşam kalitesi

P-0017

BİR TURİZM BÖLGESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN KÜLTÜR DUYARLILIKLARI

Özcan Aygün¹, Remziye Kertişçi²¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Muğla²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Lisans Öğrencisi, Muğla

Problem Tanımı ve Amaç: Sağlık ve hastalık aynı zamanda sosyal ve kültürel olgulardır. Toplumdan topluma değişen hastalık ve sağlık algısı, toplumda yaşayan bireylerin sağlık gereksinimleri, kültürel yapılarına göre farklılık göstermektedir. Sağlıkla ilgili temel bakım vericilerden biri olan hemşireler, etkin bir bakım yapmak ve bakımın kalitesini arttırmak için toplum içerisindeki bireylerin kültürel farklılıklarına duyarlı olmalı ve kültürlerarası farklılıkları göz önünde bulundurmalarıdır. Bu araştırmanın

amacı, turizm bölgesindeki hastanelerde çalışan hemşirelerin kültürlerarası hemşirelik konusunda duyarlılıklarının belirlenmesidir.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın evrenini Fethiye'deki özel ve kamu tüm hastanelerde çalışan tüm hemşireler oluşturmuştur. Çalışmaya başlamadan önce etik kurum ve kurum izinleri ilgili yerlerden alınmıştır. Çalışma verileri sosyo-demografik özelliklere ilişkin tanıtıcı bilgi formu, ve Bulduk ve arkadaşları (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan Kültürel Duyarlılık Ölçeği (KDÖ) kullanılarak toplanmıştır. KDÖ yirmi beş maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 2, 4, 7, 9, 12, 15, 18, 20 ve 22. maddeleri ters olarak kodlanmaktadır. Beşli Likert tipine (1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=kararsızım, 4=katılıyorum ve 5=kesinlikle katılıyorum) göre hazırlanan ölçekten en düşük 25, en yüksek 125 puan alınmaktadır. Ölçeğin kesme noktası yoktur, ölçekten yüksek puan alınması hemşirelerin kültürel duyarlılığın yüksek olduğunu göstermektedir. Veri toplama formları çalışmaya katılmayı kabul eden hemşirelere 15-31 Ağustos 2017 arasında uygulanmıştır. Çalışmada, sayı ve yüzdelik dilimler, bağımsız değişkenlerle ölçek puanları arası çapraz karşılaştırma yapılrken ikili değişkenlerde bağımsız değişken t testi, Mann Whitney U testi, üç ve daha fazla olan gruplardaki değişkenlerin ölçek puanlarıyla karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Tüm istatistiksel değerlendirmelerde $p < .05$ anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %56.9'u özel hastanelerde ve %59.4'ü servislerde çalışmakta, %89.1'i kadın, %38.'i lisans mezunu ve %33.7'si yabancı dil bilmektedir. Sadece %12.9'u bir mesleki derneğe üyedir, %60.9'u yurtdışında çalışmayı, %33.2'si araştırma yapma istediğini ve %35'i de mesleği ile ilgili yayınları takip ettiğini belirtmektedir. Katılımcıların KDÖ puan ortalaması 85.82'dir. Katılımcı hemşirelerin cinsiyet, eğitim durumları, çalıştıkları hastane ve birim, kurumlarında çalışma süreleri, hemşireliği isteyerek seçme durumları, hemşireliği tercih nedenleri, mezun oldukları lise, yurtdışında çalışma istekleri, yabancı dil bilme, mesleki dernek üyeliği ile KDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p > .05$). Ancak, 18-25 yaş grubunda olanların diğer yaş gruplarına, sağlık meslek lisesi mezunlarının Anadolu-Fen ve diğer lise mezunlarına, başka kültürden insanlarla çalışmak isteyenlerin istemeyenlere, araştırma yapma istekleri olanların olmayanlara, mesleki yayınları takip edenlerin etmeyenlere göre KDÖ puan ortalamalarının daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı ($p < .05$).

Sonuç: Çalışmaya katılan hemşirelerin kültürel duyarlılıklarının orta düzeyde olduğu saptandı. Farklı kültürleri tanımak isteme, yaşı 25'ten daha küçük olma, araştırma yapma, yayınları takip etme ve liseyi sağlık meslek lisesinde bitirme gibi faktörlerin hemşirelerin kültürel duyarlılıklarının gelişmesinde etkili olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Kültür, Kültürlerarası Duyarlılık, Kültürel Duyarlılık Ölçeği, Kültürlerarası Hemşirelik

P-0018

AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE KAYITLI 1-3 YAŞ ÇOCUKLARDA DIŞ PLAĞI VE DIŞ ÇÜRÜĞÜ SIKLIĞI İLE BUNLARI ETKİLEYEN ETMENLER

Filiz Taş¹, Seda Avnioğlu², Ayşe Aslı Oktay³, Merve Gülpak⁴¹Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Kahramanmaraş²Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu, Anatomi Anabilim dalı, Kahramanmaraş³Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Esasları Anabilim dalı, Kahramanmaraş⁴Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim dalı, Kahramanmaraş

Giriş-Amaç: Bu çalışma, 1-3 yaş çocuklarda dış plağı ve dış çürüğü ile bunları etkileyen etmenlerin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı, kesitsel tipte olan araştırmanın evrenini, Kahramanmaraş'ta bir Aile Sağlığı Merkezine kayıtlı 1-3 yaş arası çocuğa sahip olan 223 anne/çocuk, örneklemini ise çalışmaya katılmayı kabul eden 200 anne/çocuk oluşturmuştur. Veriler Literatür bilgileri

doğrultusunda hazırlanan anket formlarıyla elde edilmiştir. Formda annelerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin 10, annelerin ağız ve diş sağlığı uygulama durumları ve çocukların diş problemlerine yönelik 27 soru bulunmaktadır. Sorular annelere yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Görüşmeler ağız diş sağlığı konusunda eğitim almış, hemşirelik bölümü dördüncü sınıf öğrencileri tarafından yapılmıştır. Görüşmeler yapılmadan önce annelerden sözel onay alınmış, etik ilkelere uygun olarak çocukların ağız diş muayeneleri gözle değerlendirme yöntemiyle yapılmış, çocukların sağlık, çürük ve diş plağı bulunma durumu belirlenerek, ağız diş sağlığı profili çıkartılmıştır. Veriler bilgisayar ortamında sayı ve yüzde kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan çocukların annelerinin %47.5'inin ilkökul, %18.0'nın ortaokul, %20.5'inin lise, %10.0'nın üniversite eğitim düzeyinde olduğu, annelerin %60.0'nin, herhangi bir nedenle diş hekimine gittiği, %40.0'nın diş hekimine hiç gitmediği belirlenmiştir. Annelerin %91.0'ı şikayeti olunca, %9.0'ı yılda bir kez kontrole gittiğini, %39.0'ı dişlerini günde bir kez, %32'si iki kez, %23.5'i aklına geldiğinde, %3'ü şikayeti oldukça fırçaladığını belirtmiştir. Annelerin %42.0'ı dolgulı dişi olduğunu, %29.5'i kanal tedavisi olduğunu, %19'u eksik dişi bulunduğunu bildirmiştir.

Çalışmaya %60.0'ı erkek, %40.0'ı kız olmak üzere toplam 200 çocuk katılmıştır. Çalışmaya katılan çocukların %29.0'ında diş plağı, %23.0'ında diş çürüğü olduğu, %5.5'inde bir, %17.5'inde iki ve daha fazla çürük olduğu belirlenmiştir. Annelerin %29.5'i çocuğunun dişlerini fırçaladığını, %23.5'i diş macunu kullandığını, %50.3'ü diş hekimine götürmediğini, %45.2'si şikayeti olunca götürdüklerini belirtmiştir. Çocukların %28.5'inin günlük şekerli gıda tükettiği, %43.0'ının uykuda şekerli sıvı gıda aldığı, %73.5'inin emzik- biberon kullandığı, %15.5'inin iki yaşından fazla biberon- emzik kullandığı belirlenmiştir. Çocukların diş gelişimi için %67.0'nin D vitamini kullandığı, %27.5'inin 4-6 ay, %25.5'inin 10-12 ay kullandığı belirlenmiştir.

Yapılan istatistiksel analize göre şekerli yiyecek yeme sıklığı ile diş çürüğü, cinsiyet ile diş çürüğü ve cinsiyet ile diş çürük sayısı arasında anlamlı ilişki olmadığı ($p>0.05$), D vitamini kullanımı ile diş çürüğü arasında anlamlı ($p<0.05$) bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Araştırma sonucunda annelerin ağız-diş sağlığıyla ilgili uygulamalarının kendileri ve çocukları için yeterli olmadığı belirlendi. Yapılacak çalışmalarda ebeveynlerin ağız diş sağlığına ilişkin bilgi ve uygulamalarının tespit edilerek doğru bilgilerin pekiştirilmesi, yanlışların düzeltilmesi ve doğru alışkanlıkların uygulamaya dönüştürülmesi için eğitimlerin yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ağız ve diş sağlığı, Diş plağı, diş çürüğü

P-0019

SEKONDER LENFÖDEMİ ÖNLEMENE YÖNELİK EVDE SAĞLIK İNANÇ MODELİNE GÖRE HEMŞİRELİK GİRİŞİMLERİ UYGULANAN KADINLARIN MEMNUNİYET DÜZEYLERİ: NİTELİKSEL BİR ÇALIŞMA

Ayşe Çal¹, Zuhale Bahar²

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun

²Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul

Problemin Tanımı ve Amaç: Lenfödemin uzun dönemde görülen kronik bir durum olması ve yaşam kalitesini önemli düzeyde etkilemesi, meme cerrahisi sonrası bireylerin evde bakıma gereksinimlerinin olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda halk sağlığı hemşirelerinin SİM'e göre planlayacağı, organize edeceği ve uygulayacağı girişimler meme kanseri cerrahisi olan bireylerin evde bakımında ve lenfödemden korunmada önemli bir etkiye sahip olacaktır. Bu çalışmada meme cerrahisi sonrası evde Sağlık İnanç Modeline göre hemşirelik girişimleri uygulanan kadınların memnuniyet düzeylerini incelemek amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışmada tanımlayıcı kalitatif araştırma tasarımı kullanılmıştır. Meme cerrahisi sonrası lenfödem önlemeye yönelik yapılan randomize kontrollü çalışmanın girişim grubu çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Görüşmeler deneysel çalışma tamamlandıktan bir ay sonra evlerinde ulaşılabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 21

kadın ile tamamlanmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak derinlemesine görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin analizi içerik analizi yöntemi kullanılarak tümevarım analizi ile yapılmıştır.

Bulgular: Sağlık İnanç Modeline göre evde hemşirelik girişimleri uygulanan kadınların memnuniyet düzeyleri "olumlu davranış değişimi", "hemşirelik girişimleri", "kolaylaştırıcılar ve engeller", "hasta önerileri" olmak üzere dört tema ve ilişkili alt temalar altında toplanmıştır. Kadınlar çalışmanın ev ortamında sürdürülmesinin olumlu etkilerini vurgulamış. "Vücuduma saygıyı öğrendim" ifadesiyle istedik sağlık davranışı motivasyonu kazandıklarını vurgulamış ve davranışı etkileyen olumlu olumsuz süreçleri de ayrıca ortaya koymuştur. Uygulanan hemşirelik girişimleri ev ziyareti, periyodik izlemler, eğitim kitapçığı ve kayıt formları, hatırlatıcı kısa mesaj gönderimi olmak üzere bireyin davranışı gerçekleştirmesinde eyleme geçirici faktörler olarak belirlenmiştir. Ayrıca görüşme yapılan kadınlar benzer tedavi süreçlerini yaşayanlar için sağlık bakım hizmetine önerilerde bulunmuştur.

Sonuçlar: Meme cerrahisi sonrası lenfödem yönetiminin desteklenmesinde eğitilmiş hemşirelerin düzenleyeceği bireye özgü hedefler ve eğitimlerin, sonrasında ev ziyaretleri ile yapılan periyodik takiplerin beraberinde aile ve sosyal çevresinde lenfödem yönetim sürecine katılımının desteklemesi kadınlarda farkındalık ve motivasyon oluşturmaları açısından değerli bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Meme kanseri, sekonder lenfödem, hemşirelik girişimleri, ev ziyareti, memnuniyet, Sağlık İnanç Modeli

P-0020

ADÖLESAN ÇAĞI ÖĞRENCİLERİN BEDEN ALGISI VE ENERJİ DEPOLAMA DAVRANIŞLARI

Ebru Avcı, Esra Kesgin, Seval Salı, Fatma Nevin Şişman, Ayşe Ergün
Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul

Amaç: Bu çalışmanın amacı adölesan çağı öğrencilerde beden algısı ve enerji depolama davranışlarını belirlemektir.

Gereç-Yöntem: Kesitsel tipte yapılan çalışmaya İstanbul ilinin Anadolu yakasında bulunan ve rastgele seçilen 6 ortaokuldan 11-14 yaş grubu toplam 573 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veriler, Kişisel Bilgi Formu, Beden algısı formu, Çocuklar İçin Enerji Depolama Davranış Ölçeği (EDDÖ) ve boy-kilo ölçümleri yapılarak toplandı. Beden algısı ile ilgili sorular (vücudunuzun nasıl olmasını isterdiniz, vücudunuzu nasıl buluyorsunuz, şu anki kilonuza uygun olan resmi seçiniz) Truby ve Paxton (2002) çalışmasından uyarlanarak kullanıldı. Çocuklar İçin Enerji Depolama Davranış Ölçeği 4'lü likert tip 14 soru içermektedir ve sedanter yaşam ve enerji alımı olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınan puan 0-56 arasında değişmekte olup toplam puan arttıkça çocukların enerji depolama davranışı da artar.

Bulgular: Öğrencilerin yaşları 11-14 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 12.07 ± 1.11 'di. Yüzde 30.4'ü haftada 1-2 gün fiziksel aktivite yapmaktaydı, %53.2'si 2 ana 1 ara öğün beslenmekteydi.

Vücut kitle indeksine göre %14.5'i fazla tartılı, %10.1'i obez grubundaydı. Beden algısı değerlendirildiğinde fazla tartılı olanların %55.4'ünün, obez olanların %25.9'unun kendini normal kiloda gördüğü belirlendi. Öğrencilerin %38.0'ı biraz daha zayıf olmak istediğini belirtti. Adölesanların enerji depolama davranış ölçeği puanları 20.22 ± 8.83 , sedanter yaşam alt boyut puanı 6.87 ± 3.80 , enerji alımı alt boyut puanı 13.35 ± 6.38 bulundu. Erkeklerin (22.04 ± 8.96), kilo kontrolü için spor yapmayanların (21.54 ± 8.44) ve kilo kontrolü için diyet yapmayanların (20.79 ± 8.76) EDDÖ toplam puanı diğerlerinden anlamlı yüksekti ($p<0.05$). Ayrıca kilo kontrolü için spor yapmayanların EDDÖ-Enerji alımı ve Sedanter yaşam alt boyutu puanları istatistiksel olarak anlamlı yüksek bulundu ($p<0.05$). Aynı zamanda kilo kontrolü için diyet yapmayanların EDDÖ- Sedanter yaşam alt boyutu puanları istatistiksel olarak anlamlı yüksekti ($p<0.05$).

Sonuç: Adölesanlara yönelik sağlıklı kilo kontrolü ve fiziksel aktivite geliştirme programları önerilir. Ayrıca fazla tartılı ve obez adölesanların vücut kitle indeksi farkındalığını arttırmak için eğitim programlarına ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, beden algısı, enerji depolama, obezite

P-0023

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAPSAMINDA KARŞILAŞTIKLARI RİSK VE TEHLİKELERİN İŞ DOYUMUNA ETKİSİ

Ayfer Özmüş Çevik¹, Sevgin Samancıoğlu Bağlama²

¹Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

²Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Amaç: bu çalışma sağlık çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği kapsamında karşılaştıkları risk ve tehlikelerin iş doyumuna etkisinin belirlenmek amacıyla yapıldı.

Gereç-Yöntem: Bu çalışmada Nisan – Temmuz 2017 tarihleri arasında Dr. Ersin Arslan Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görev yapan 482 sağlık çalışanı dahil edilmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için Gaziantep Üniversitesi Etik Kurul Onayı ve Kamu Hastaneler Birliği onayı alınmıştır. Araştırma tanımlayıcı bir çalışmadır. Verilerin toplanmasında sağlık çalışanlarına ait demografik bilgileri formu, Öztürk ve Babacan (2012) tarafından geliştirilen ve geçerlilik ve güvenilirliği yapılan toplam 45 sorudan oluşan Hastanelerde Çalışan Sağlık Personeli İçin İş Güvenliği Ölçeği ve Minnesota İş Doyum Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcılara yöneltilen Kurumunuzda iş kazası/yaralanma geçirdiniz mi? çok şıklı sorusuna katılımcıların en fazla %19,8 ile Sözel Şiddete Maruz Kalma şikkını işaretlemişlerdir. Katılımcıların İş Güvenliğini ölçmek için yönlendirilen 45 soruluk ölçeğin çalışan pozisyonuna göre alt boyutları ortalamaları hesaplandığında Mesleki Hastalıklar ve Şikâyetler alt boyutunda 2,54 ile doktorların, Sağlık Taraması ve Kayıt Sistemleri alt boyutunda 3,80 ile hemşirelerin, Kazalar ve Zehirlenmeler alt boyutunda 3,30 ile doktorların, Yönetmel Destek ve Yaklaşımlar alt boyutunda 2,51 ile diğer sağlık çalışanlarının, Malzeme, Araç ve Gereç Denetim alt boyutunda 3,27 ile hemşirelerin, Korumucu Önlemler ve Kurallar alt boyutunda 3,70 ile hemşirelerin, Fiziksel Ortam Uygunluğu alt boyutunda 3,44 ile hemşirelerin ve Genel iş sağlığı toplamında ise 3,04 işle doktorların ortalamasının yüksek olduğu görülmüştür. İş Güvenliği Alt Boyutları ile Sağlık Çalışanlarının Pozisyonları arasındaki ANOVA sonuçları incelendiğinde Mesleki Hastalıklar ve şikâyetler yalnızca alt boyutunda istatistiksel manada anlamlı farklılık görülmüştür ($p < 0,05$). İş Güvenliği Alt Boyutları ile Sağlık Çalışanlarının Cinsiyetleri arasındaki Bağımsız T-testi Sonuçları incelendiğinde ise Mesleki Hastalıklar ve Şikâyetler, Kazalar ve Zehirlenmeler ve Fiziksel Ortam Uygunluğu alt boyutlarında istatistiksel manada anlamlı farklılık görülmüştür ($p < 0,05$). İş Güvenliği Alt Boyutları ile Sağlık Çalışanlarının İş Sağlığı Güvenliği Eğitimi Alma arasındaki Bağımsız T-testi sonuçları incelendiğinde Sağlık Taraması ve Kayıt Sistemleri, Kazalar ve Zehirlenmeler, Yönetmel Destek ve Yaklaşımlar, Korumucu Önlemler ve Kurallar ve Genel iş sağlığı toplamı alt boyutları arasında istatistiksel manada anlamlı farklılık görülmüştür ($p < 0,05$). Mesleki Hastalıklar ve Şikâyetler, Malzeme, Araç ve Gereç Denetim ve Fiziksel Ortam Uygunluğu alt boyutlarında ise istatistiksel manada anlamlı farklılık görülmemektedir ($p > 0,05$). Katılımcıların İş Doyumlarını ölçmek için yönlendirilen 20 soruluk ölçeğin çalışan pozisyonuna göre alt boyutları ortalamaları hesaplandığında içsel doyumda 3,12 ile doktorların, dışsal doyumda ise 3,05 ile yine doktorların yüksek olduğu görülmüştür. Genel doyumda ise 3,09 ile yine doktorlar öndedir. İş Doyumu Alt Boyutları ile Sağlık Çalışanlarının Pozisyonları arasındaki ANOVA sonuçları incelendiğinde alt boyutları ile genel doyumda da istatistiksel manada anlamlı farklılıklar görülmüştür ($p < 0,05$). İş Doyumu Alt Boyutları ile Sağlık Çalışanlarının Cinsiyetleri arasındaki Bağımsız T-testi Sonuçları incelendiğinde alt boyutları ile genel doyumda da istatistiksel manada anlamlı farklılıklar görülmüştür ($p > 0,05$).

Sonuç: Bütün sağlık çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği kapsamında bilgilendirilmesi, çalışanların karşılaşma ihtimali olan risk ve tehlikelerin farkında olunması sağlanmalıdır. Özellikle bütün sağlık çalışanlarının eşit düzeyde eğitimi sağlanmalı, sağlık politikaları en iyi şekilde geliştirilmeli, iş doyumları en yüksek seviyede tutulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Çalışanları, İş Doyumu, İş Sağlığı, İş Güvenliği

P-0024

HEMŞİRELERİN YAŞAM DOYUMU VE ÖLÜME KARŞI TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Selda Sönmez Benli¹, Arzu Yıldırım²

¹Tunceli Kamu Hastaneleri Birliği Tunceli Devlet Hastanesi, Tunceli

²Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzincan

Giriş-Amaç: Yaşamın anlamlı ve amaçlı olması yaşam doyumunu artırmakta ve ölüme karşı anksiyete duymayı ve olumsuz tutum geliştirmeyi önlemektedir. Ülkemizde yaşam doyumunu ve ölüme karşı tutum arasındaki ilişkiyi değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanılmamış ve bu iki kavramı değerlendiren çalışma sayısının çok sınırlı olduğu görülmüştür. Bu araştırma hemşirelerin yaşam doyumunu ve ölüme karşı tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ilişki arayıcı türde yapılan araştırmanın evrenini, Tunceli İli Kamu Hastaneleri Birliği Tunceli Devlet Hastanesi'nde çalışan 202 hemşire oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyip, evrenin tamamına ulaşılma hedeflenmiş ve 174 hemşire (evrenin %86'sı) araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmanın verileri Kasım-Aralık 2014 tarihleri arasında, Tanımlayıcı Soru Formu, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Ölüme Karşı Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı özellikler sayı, yüzdelik, normal dağılıma uygunluk gösterenler ortalama ve standart sapma, normal dağılım göstermeyenler ise ortanca ve %25-%75 persentiller olarak belirtilmiştir.

Bulgular: Araştırmada hemşirelerin %88,5'inin kadın ve yaş ortalamasının $36,42 \pm 8,99$ yıl olduğu belirlenmiştir. Yaşam Doyumu Ölçeği puan ortalaması $16,82 \pm 5,88$, Ölüme Karşı Tutum Ölçeği toplam $96,86 \pm 24,26$, Tarafsızlık Kabullenme ve Yaklaşım Kabullenme alt boyutu $47,85 \pm 15,55$, Kaçış Kabullenme $15,32 \pm 6,76$, Ölüm Korkusu ve Ölümden Kaçınma alt boyut puan ortalaması ise $33,68 \pm 10,66$ olarak belirlenmiştir. Yaşam Doyumu Ölçeği ile Ölüme Karşı Tutum Ölçeği toplam ve Tarafsızlık Kabullenme ve Yaklaşım Kabullenme alt boyut puan ortalaması arasında çok zayıf düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Gelirini giderine eşit algılayan, çalıştığı birimi isteyerek seçen, iş yaşamından memnun olan, kronik hastalığı olmayan, sağlığını iyi olarak algılayan, kendi ölümünü ara sıra/çok seyrek-hiç düşünmeyen ve iş dışında uğraştığı özel alanlarının olduğunu ifade eden hemşirelerin yaşam doyumunu algısının önemli düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$, $p < 0,01$). Yaşı genç olan, bekâr, eğitim düzeyi düşük, yoğun bakımda çalışan, çalışma yılı az olan, kendi ölümünü çok sık düşünen, aileye ölüm haberini verme durumunda ölümü normal bir olay olarak kabul eden hemşirelerin ölüme karşı tutumunun önemli düzeyde daha olumlu olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$, $p < 0,01$).

Sonuç: Bu çalışmada hemşirelerin yaşam doyumlarının orta düzeyde yakın, ölüme karşı olumlu tutumlarının orta düzeyin üzerinde olduğu ve yaşam doyumunu düzeyi arttıkça ölüme karşı olumlu tutum gösterdikleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelerin iş yaşamı kalitesini ve iş doyumunu etkileyen çalışma ortamı ve koşullarının iyileştirilmesi, ücret artışı, toplumsal aktiviteler ve uğraşı programları düzenlenip bu aktivitelere katılımın teşvik edilmesi önerilmektedir. Ölüm kavramı ve ölüme ilişkin olarak, öncelikle hemşirelerin kendi varlığını farkındalığını geliştirme, ölüm anksiyetesi ve hasta ölümünde yas süreci ile etkili başa çıkma konularında eğitim ve danışmanlık hizmetleri ile birlikte toplumsal hizmetlerin sunulması sağlanmalıdır. Ayrıca hemşirelerin temel eğitim ve hizmet içi eğitimlerinde ölüm ve ölüme ilişkin tutumları belirli aralıklarla değerlendirilip, ölüme karşı tutumlarını iyileştirmeye yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi ve sürekliliğinin sağlanması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, yaşam doyumunu, ölüm, ölüme karşı tutum.

P-0025

MİYOKART ENFARKTÜSÜ GEÇİREN HASTALARIN GEREKSİNİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**Fatma Tok Yıldız¹, İlknur Yıldız², Şerife Karagözoğlu¹, Mağfiret Kaşıkçı³, Hakkı Kaya⁴, Dilek Koru⁵, Feride Özdemir⁶, Bekir Sıtkı Çimen⁶**¹Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Sivas²Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas³Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Sivas⁴Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Sivas⁵Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Servisi, Sivas⁶T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Sivas İli Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği Sivas Numune Hastanesi Koroner Yoğun Bakım Servisi, Sivas

Miyokart enfarktüsü(MI), ölümlerle sonuçlanabilen bir hastalık olması, genellikle toplumun üretken yaş grubunda daha sık görülmesi, akut dönem sonrası komplikasyonlara bağlı olarak ciddi sorunlara yol açması gibi çeşitli nedenlerle önemli bir toplum sağlığı sorunudur. Bu nedenle MI geçiren bireylerin hastaneye kabulünden, tedavi, bakım, taburculuk ve taburculuk sonrası süreçte ilişkin olarak gereksinimlerinin sistematik ve standardize bir biçimde belirlenmesi oldukça önem kazanmaktadır. Araştırma, MI geçiren hastaların Gordon'un "Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri"(FSÖ) modeline göre gereksinimlerinin değerlendirilmesi amacıyla planlanmıştır.

Tanımlayıcı desandeki bu araştırmanın örneklemini bir üniversite ve devlet hastanesinde 15 Nisan-15 Kasım 2016 tarihleri arasında MI tanısı ile yatan, araştırmaya katılmayı kabul eden 109 hasta oluşturmuştur. Araştırmanın verileri etik kurul ve kurum izinleri alındıktan sonra, Tanıtıcı Özellikler Formu ve FSÖ modeli kullanılarak hazırlanan MI Geçiren Hastaların Gereksinimlerinin Değerlendirilmesi Formu ile toplanmıştır. Bu formda FSÖ modeli 11 sağlık örüntüsüne göre oluşturulan evet, hayır, kısmen olarak cevaplandırılan 38 soru bulunmaktadır. Elde edilen veriler SPSS 22 paket programında sayı, yüzde, ortalama ölçütleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan hastaların yaş ortalaması 64.26 ± 12.34 (min:31, mak: 88), %70'i erkek ve hepsi evlidir. Hastaların %41.3'ü okur- yazar, %43'ü emekli, %97.3'ünün sağlık güvencesi var olup, %79.8'inin gelir – gideri dengelidir. Çalışmaya katılan hastaların %60.6'sının eşi ve çocukları ile birlikte yaşadığı, %69.7'sinin ailesinde koroner arter hastalığı öyküsü olduğu, %64.2'sinin hastane deneyimi ve %35.8'inin kronik hastalığı olduğu belirlenmiştir. Hastaların %66.1'inde LDL kolesterol değerinin yüksek olduğu, %26'sının hareketsiz ve %67.9'unun stresli bir yaşama sahip olduğu saptandı. Hastaların %19.3'ünün sigara ve %2.8'inin alkol kullandığı tespit edildi. Çalışmaya katılan hastaların FSÖ göre gereksinimleri incelendiğinde, sağlığın algılanması ve yönetiminde %94.5'nin taburculuk sonrası tamamlayıcı alternatif tedavi kullanımı, %98.2'sinin enfeksiyonlardan korunma, %97.2'sinin var olan kronik hastalığı ait ilacını MI sonrası kullanıp kullanmayacağı ve MI sonrası verilen ilaçların yan etkisi hakkında bilgi sahibi olmadığı tespit edildi. Hastaların taburculuk sonrası beslenme ve metabolik durum örüntüsünde %97.2'sinin kan kolesterollerini kontrol altında tutmak için yapması gerekenler hakkında bilgi sahibi olmadığı belirlendi. Hastaların taburculuk sonrası boşaltım örüntüsünde %75.2'sinin boşaltım ile ilgili sorun yaşadığında yapması gerekenler, aktivite-egzersiz örüntüsünde %98.2'sinin ne zaman banyo yapabileceği, %97.2'sinin fiziksel egzersiz hakkında bilgi sahibi olmadığı saptandı. Çalışmaya katılan hastaların bilişsel algılama örüntüsünde %68.8'inin anjiyoda takılan stentin işlevi hakkında bilgi sahibi olmadığı tespit edildi. Hastaların kendini algılama örüntüsünde %95.4'ünün var olan kronik hastalığın MI'a etkisi ve taburculuk sonrası hangi aralıklarla kontrole gitmesi hakkında bilgi sahibi olmadığı belirlendi. Rol ve ilişki örüntüsünde %96.3'ünün aile üyelerinin kendisine karşı olumlu/olumsuz tutumlarını nasıl değiştirebileceği ve %95.4'ünün taburculuk sonrası işine ne zaman dönebileceği hakkında bilgi sahibi olmadığı tespit edildi. Hastaların %96.3'ünün taburculuk sonrası cinsel yaşantısına ne

zaman başlayabileceği, %97.2'inin MI'nin ailede yarattığı stresle nasıl baş edebileceği ve kendisinde yarattığı ölüm korkusunu azaltmaya yönelik yapabileceği dini uygulamalar hakkında bilgi sahibi olmadığı saptandı.

Çalışmada MI hastaların FSÖ göre gereksinimlerinin karşılanmasında genel olarak sorunlar yaşadığı söylenebilir. Bu sonuçlar doğrultusunda Gordon'un FSÖ modeline göre MI geçiren hastaların gereksinimlerinin belirlenmesi ile MI hastalarının hastaneye kabulünden taburculuk sürecine kadar geçen süreçte başta hemşireler olmak üzere ekip üyeleri tarafından bakım, tedavi, eğitimlerinin yapılmasına, hastaneye tekrarlı yatışların ve maliyetin azaltılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda çalışmanın sonuçlarının MI hastaları ile çalışan sağlık ekibi üyeleri ile paylaşılması ve MI hasta gereksinimleri ölçeğinin geliştirilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: MI, hasta, gereksinim, Fonksiyonel Sağlık Örüntüsü, hemşire

P-0027

ESANSİYEL HİPERTANSİF HASTALARDA UYKU KALİTESİ**Mukadder Mollaoglu, Gürcan Aslan**

Cumhuriyet Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

Amaç: Uyku kalitesini etkileyen faktörlerden biri de kalp-damar hastalıklarıdır. Bu çalışmanın amacı esansiyel hipertansiyon ile uyku kalitesi arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırma, çalışmaya katılmaya istekli 104 hipertansif hasta yer almaktadır. Çalışma Helsinki Deklarasyonuna uygun yapılmıştır. Çalışmanın verileri, Hasta Bilgi Formu ve Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKI) ile araştırmacı ve hastalar arasında yüz yüze görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Veriler SPSS 22.0 ile analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdellik, ortalamalar, bağımsız gruplarda t testi ve varyans analizi kullanıldı. Yapılan testlerde p<0.05 olması istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Yaş ortalaması 57.46+ 10.38 olan hipertansif hastaların; %71.2'si erkek, %82.7'si evli, %30.8'i orta öğretim mezunu ve %55.8'i işçi olarak çalışmaktadır. Hastaların %57.7'sinin Sistolik Kan Basıncı (SKB) 130-139 mmHg, Diastolik Kan Basıncı (DKB) 85-89 mmHg arasında bulunmuştur. %35.6'sı 15 yıl ve üzerinde hipertansiyon hastası olup, tümü antihipertansif ilaç (%31.8'i Diüretik, %35.6'sı Beta Bloker, %32.7'si ACE İnhibitörü) kullanmaktadır. Antihipertansif ilaç kullanmalarına rağmen %29'unun Kan Basıncı 140-90 mmHg ve üzerindedir.

Hipertansiyon hastalarının PUKI ortalaması 12.09+ 4.59 (min:3, max:21) olarak bulunmuştur. Ayrıca çalışmada kan basıncı değerleri yükseldikçe uyku kalitesinde düşme olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (F: 7.27, p< 0.000).

Sonuç: Kan basıncı yüksekliği hastaların uyku kalitesini düşüren önemli bir faktördür. Hemşireler hipertansiyon sorunu olan bireylere kan basıncının kontrol altında tutmalarını sağlayacak öz bakım - öz yönetim aktivitelerinin öğretimini sağlayarak ve etkili danışmanlık hizmetleri sunarak bu hastaların uyku kalitelerini yükseltebilirler.

Anahtar Kelimeler: Esansiyel hipertansiyon, uyku kalitesi, uyku kalitesini etkileyen faktörler

P-0028

KALP YETERSİZLİĞİ HASTALARINDA SAĞLIK OKURYAZARLIĞININ ÖZ BAKIMA ETKİSİ**Merve Erünel, Hatice Mert**

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İzmir

Amaç: Bu çalışmanın amacı kalp yetersizliği hastalarında sağlık okuryazarlığının öz bakım üzerine etkisini incelemektir.

Gereç-Yöntem: Çalışma Eylül 2016 – Nisan 2017 tarihleri arasında, Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi Kardiyoloji kliniği ve polikliniğine başvuran, dâhil edilme kriterlerine uyan 110 kalp yetersizliği hastası ile yürütülmüştür. Çalışma verileri bireylerin tanıtıcı özelliklerini içeren form, Sağlık Okuryazarlığı Anketi - Avrupa Birliği ve Kalp Yetersizliği Öz Bakım

İndeksi ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik hesaplamalar ve ortalama, korelasyon ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan kalp yetersizliği hastalarının sağlık okuryazarlığı ve öz bakım düzeylerinin yetersiz olduğu saptanmıştır. Çalışmaya alınan hastaların %91.8'inin yetersiz ve %8.2'sinin sorunlu sağlık okuryazarlığına sahip olduğu, yeterli ve mükemmel sağlık okuryazarlığına sahip olan katılımcı olmadığı bulunmuştur. Sağlık okuryazarlığı anketinde en yüksek ortalama puanların sağlık hizmeti sağlık okuryazarlığı ve bilgiyi anlama sağlık okuryazarlığına ait olduğu saptanmıştır. Genel sağlık okuryazarlığının kalp yetersizliği öz bakım indeksinin tüm alt boyutları üzerine anlamlı etkisi olduğu bulunmuştur ($\beta=.63$, $\beta=.53$, $\beta=.67$; $p=.000$). Ayrıca genel sağlık okuryazarlığının öz bakımı sürdürme alt boyutunun %40'ını, öz bakımı yönetme alt boyutunun %29'unu ve öz bakımı sağlamada kendine güven alt boyutunun %45'ini açıkladığı bulunmuştur.

Sonuç: Kalp yetersizliği hastalarında sağlık okuryazarlığının öz bakımı etkilediği bulunmuştur. Bireylerin sağlık okuryazarlığını artırmaya yönelik girişimler uygulanması ve hastalara verilen eğitimde eğitim materyallerinin sağlık okuryazarlığı düzeyine göre hazırlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kalp Yetersizliği, Sağlık Okuryazarlığı, Öz Bakım

P-0030

9- 10 YAŞ ÇOCUKLARDA BİLGİSAYAR OYUN BAĞIMLILIĞI VE YALNIZLIK DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

Hülya Kök Eren¹, Özlem Örsal²

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Eskişehir

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Eskişehir

Problem Tanımı: Oyun bağımlılığı psikolojik ve sosyal birçok probleme sebep olduğunu görülmüştür. 9-10 yaşındaki çocuklar bu dönemde sosyalleşmeye başlar, öğrenmeye ve okul başarısına önem verirler. Bilgisayar oyun bağımlılığı, çocuğun sosyalleşmesini engelleyecek, yalnız kalmasına sebep olacaktır.

Amaç: Bu çalışma çocuklarda bilgisayar oyun bağımlılığı, yalnızlık düzeyi ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma, İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile İl Halk Sağlığı Kurumu aracılığıyla revir kurulan Şehit Tuna Güzey İlköğretim Okulunda 2016-2017 eğitim öğretim yılında eğitim gören ilkökul 4. Sınıf öğrencilerinde yapılmıştır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş ve 205 öğrenciye ulaşılmıştır.

Verilerin elde edilmesinde "Kişisel Bilgi Formu", "Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Ölçeği" ve "Ucla Yalnızlık Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilecek verilerin değerlendirilmesinde İstatistiksel analizler için Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi, Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrenciler Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Ölçeğinden 48.66 ± 27.02 (min:21.00-max 105.00) puan ve Ucla Yalnızlık Ölçeğinden 40.55 ± 8.50 (min:22.00-max:64.00) puan almıştır. Erkek öğrencilerin yalnızlık ölçeğinden aldığı ortalama puan kız öğrencilerden daha yüksektir. Evde bilgisayarı olmayanların, yalnızlık ölçeğinden aldığı ortalama puan evde bilgisayarı olanlara göre anlamlı derecede daha yüksek ortalamaya sahiptir. Ailesi tarafından internet kullanımı kısıtlanan öğrencilerin yalnızlık ölçek puanı kısıtlanmayanlardan daha yüksektir. Erkek öğrencilerin bilgisayar oyun bağımlılığı ölçeğinin toplam ortalama puanları, kız öğrencilerden anlamlı derecede yüksektir. Bilgisayar ve interneti eğlence amacıyla kullananların, günlük işlerde kullanılanlara göre bilgisayar oyun bağımlılığı ölçeğinden aldığı ortalama puan daha yüksektir. Her zaman uykusuz kalanların bilgisayar oyun bağımlılığı tüm faktörlerden ve genel toplamdan aldığı ortalama puan, diğer uykusuzluk tiplerine göre anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahiptir. Öğrencilerin yalnızlık ölçeğinden aldığı puanlar ile bilgisayar oyun bağımlılığı ölçeğinden aldığı puanlar arasında zayıf derecede, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: 9-10 yaş öğrencilerin yalnızlık ve bilgisayar oyun bağımlılığı değerlendirilmelerinin etkin şekilde yapılması, değerlendirilmesi ve

normalden sapma durumları için okul-hastane-aile arasında tedavi ve rehabilite edici uygulama kurulması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: bilgisayar oyun bağımlılığı, internet bağımlılığı, yalnızlık

P-0031

TOPLUMDA ANTİBİYOTİK KULLANIMI: BOLU İLİNDEN BİR KESİT

Makbule Tokur Kesgin, Seher Zengin, Songül Çağlar

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

Problem Tanımı ve Amaç: Antibiyotikler ölümcül pek çok enfeksiyon hastalığını başarıyla tedavi ederek, insan yaşamına önemli katkılarda bulunmuşlardır. İnsanlık tarihinin en önemli buluşlarından olan bu sınıf ilaçların aşırı ve uygunsuz kullanımı; bakteri direncinin gelişmesi, ilaç yan etkilerinin sık görülmesi, dirençli bakterilerle enfeksiyonların gelişmesi ve ekonomik yük oluşturması nedeniyle hem dünyada hem de Türkiye'de önemli bir halk sağlığı problemine dönüşmüştür. Konuyla ilgili çeşitli araştırma sonuçları incelendiğinde; katılımcıların uygunsuz ve kendi kendilerine ilaç kullanımlarının yüksek olduğu, kullanılan ilaçlar arasında da antibiyotiklerin ilk sıralarda yer aldığı belirlenmiştir. Antibiyotiklerin normal flora üzerine olumsuz etkileri, tedavinin yarıda kesilmesi, artan ilaçların diğer insanlara verilmesi gibi uygunsuz davranışların gelecek nesilleri etkileyebileceği öngörülmektedir. Bu uygunsuz davranışlar antibiyotiklere karşı direnç gelişimine yol açmaktadır. Antibiyotiklerin doğru kullanılması toplumsal sorumluluk gerektirmektedir. Halk sağlığı hemşiresi birey ya da grupların sorumluluklarını yerine getirmesinde yardımcı olabilecek meslek üyelerindedir. Hemşire ev ziyaretleri yaparak bireyleri ve grupları kendi ortamlarında değerlendirebilmekte ve onları bütüncül olarak ele alabilmektedir. Birey, aile ve toplumun antibiyotik kullanımı ile ilgili doğru ve yanlış uygulamalarını tespit ederek, sağlık eğitimleri, davranış değişim çalışmaları ile yanlış uygulamaları uygun hale getirebilmektedir. Bunu yapabilmek için halk sağlığı hemşireleri toplumda antibiyotik kullanımı ile ilgili doğru verilere ulaşmak zorundadır. Uygunsuz antibiyotik kullanım düzeyinin tespit edilmesi ile bu konuda yaşanabilecek sorunların önüne geçilebilir. Bu sebeple; kişilerin antibiyotik kullanım düzeylerinin belirlenmesi önemlidir. Bu çalışma Bolu'da yaşayan insanların kişisel antibiyotik kullanım düzeyinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel tipte olan çalışmanın evrenini Bolu il merkezinde yaşayan kişiler oluşturmuştur. Basit rastgele örneklem yöntemiyle 3 mahalle seçilmiştir. Bu üç mahallede toplam 10836 kişi yaşamaktadır. Bu mahallelerden örneklem seçimi için Dünya Sağlık Örgütü'nün yayınladığı hazır tablolardan yararlanılmıştır. Anlamlılık düzeyi %5, güç %80, antibiyotik kullanım prevalansı %40 kabul edilerek örneklem büyüklüğü 584 olarak bulunmuştur. Her bir mahalleden çalışmaya katılacak kişi sayısını belirlemek için tabakalı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Toplam 47 kişi çalışmaya katılmayı kabul etmediği için, 537 kişiyle çalışma tamamlanmıştır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından literatür incelenerek oluşturulan anket formu ile toplanmıştır. Verilerin analizi bir istatistik paket programı kullanılarak sayı, yüzde, ki kare testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Frekans tablolarına bakıldığında; katılımcıların antibiyotik kullanımı gerektiren bir hastalığı olduğunda doktora başvurdukları ve kendi kendine antibiyotik kullanmadıkları, kullanmaları gerektiğinde ise antibiyotik kullanım süre ve zamanına uydukları belirlenmiştir. Çapraz tablolarda ise kadınların (%77.6) ve ev hanımı (%42.8) olanların son bir yıl içinde anlamlı bir şekilde daha fazla antibiyotik kullandıkları, yine grip ve soğuk algınlığı şikâyetlerinde kadınların (%69.3) daha fazla antibiyotik kullandıkları belirlenmiştir. Eğitim düzeyinin antibiyotik kullanım süre ve saatine uyumda olumlu etkisi olmuş olmasına rağmen ($\chi^2=20.610$, $p=0.024$), antibiyotik olduğunu düşündükleri ilaçları bilmemekteydiler ($\chi^2=17.809$, $p=0.003$). Sağlık kuruluşuna başvurmadan eczaneden antibiyotik alanların ve almayanların en fazla üniversite mezunu olduğu, bunu ilkökul ve lise mezunlarının takip ettiği görülmektedir. Bu durumun istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($\chi^2=15.341$, $p=0.009$).

Sonuç: Katılımcılar doğru antibiyotik kullandıklarını belirtmiş olmalarına rağmen, antibiyotik kullanımını cinsiyet, eğitim ve meslek durumunun etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle kadınlara, ev hanımlarına,

her eğitim düzeyinden bireylere akılcı antibiyotik kullanımı eğitimlerinde öncelik verilmesinin yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlaç Kullanımını Değerlendirme, Halk Sağlığı hemşireliği, Toplum Sağlığı

P-0033

TİP 2 DİYABET HASTALARINA UYGULANAN EFT VE SOLUNUM EGZERSİZLERİNİN ANKSİYETE VE KAN ŞEKERİ DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Hatun Şen, Muhter Hüsmenoğlu, Safiye Denizer, Ümmiye Yılmaz, Halil Özcan Çelik, Aydın Başoğlu

İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi Beylikdüzü Kampüsü, İstanbul

Amaç: Bu çalışma, Tip II Diabetes Mellitus (DM) tanılı ve tedaviye başlandığı halde regüle edilemeyen kan şekeri olan hastalara, EFT yöntemi ve solunum egzersizleri uygulanarak, anksiyete düzeyi ve kan şekeri ölçümleri üzerinde anlamlı fark oluşturup oluşturmadığının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

Gereç-Yöntem: Diyabet kişiyi sakat bırakan komplikasyonların, gereksiz ölümlerin ve sağlık sistemi için yüksek maliyeti olan bir hastalıktır. Dolayısıyla DM hastalarının kan şekeri düzeylerinin kontrolü çok büyük önem taşımaktadır. Yan-deneysel tipteki (kontrol grupsuz) çalışma, İstanbul'da bir kamu hastanesinde gerçekleştirildi. Çalışma için gerekli tüm izinler alındı ve evrenini, 1 Şubat-30 Nisan 2017 tarihleri arasında Diyabet polikliniğine başvuran 35 hasta ve örnekleme ise bilgilendirilmiş onamı imzalayan ve beş seansı (her hafta bir seans) tamamlayan 30 hasta oluşturdu. Veriler tanıtıcı bilgi formu (12 soru), Beck Anksiyete Ölçeği (ön test ve son test) ve Kan Glukozu Takip Çizelgesi (5 ölçümlük) ile toplandı.

Bulgular: Katılımcıların tamamının (%100) kadın olduğu, çoğunluğunun 50 yaşının üzerinde (%60), evli (%90), çocuk sahibi (%92,3), ilkökul mezunu (%56,7) ve ev hanımı (%70) olduğu belirlendi. Ayrıca çoğunlukla egzersiz de (%70) diyet de (%83,3) yapmadıkları saptandı. Katılımcıların diyabet hastalığına ilişkin özellikleri incelendiğinde; çoğunlukla 10 yıldan uzun süredir diyabet oldukları (%40), annelerinde diyabet hastalığı bulunduğu (%36,7), eğitim öncesinde de (%66,7) sonrasında da (%46,7) oral anti diyabetik ve insülin içeren kombine tedavi aldıkları görüldü. Katılımcılardan veri toplamada kullanılan Beck Anksiyete Ölçeğinin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ön testte 0,88 ve son testte 0,91 olarak hesaplanmış ve yüksek düzeyde güvenilir bulunmuştur. Katılımcıların eğitim öncesi ve sonrası Beck Anksiyete Ölçeğinden aldıkları minimum, maksimum ve ortalama puanlar ile standart sapma değerleri incelenmiş olup buna göre eğitim öncesinde katılımcıların ölçekten aldıkları puan $35,30 \pm 11,39$ iken eğitim sonrasında aynı katılımcıların $7,90 \pm 7,31$ puan aldıkları saptandı. Kişilerin eğitim öncesinde şiddetli düzeyde anksiyeteleri varken eğitim sonrasında hafif düzeyde anksiyeteleri olduğu saptandı. Katılımcıların eğitim öncesi ve sonrası Beck Anksiyete Ölçeği puan ortalamaları eşleştirilmiş iki grupta t testi ile karşılaştırıldığında, her iki ölçüm arasında istatistiksel olarak çok ileri düzeyde anlamlı fark olduğu ($t:14,602$; $p < .001$), eğitim sonrasında eğitim öncesine göre daha düşük puan aldığı belirlendi. Bu bulgu, verilen eğitim sonrasında katılımcıların anksiyete düzeylerinin eğitim öncesine göre anlamlı olarak düştüğü saptanmış oldu. Katılımcıların beş farklı kan şekeri ölçümleri ortalamaları karşılaştırıldığında, ölçümler arasında istatistiksel olarak çok ileri düzeyde anlamlı fark olduğu ($F:20,433$; $p < 0,001$) olduğu belirlendi. Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için yapılan ileri analizde ölçümler ikili olarak karşılaştırıldığında, tüm ikili ölçümlerde istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu birinci kan şekeri ölçümünün, ikinciden, ikincinin üçüncüden, üçüncünün dördüncüden ve dördüncünün de beşinci kan şekeri ölçümünden istatistiksel olarak daha yüksek olduğu belirlendi.

Sonuç: Analizlerden elde edilen bulgular doğrultusunda, hastaların işlem öncesi anksiyete ölçüm ortalamaları «şiddetli derecede» iken, beş haftalık işlem sonrasında «hafif derecede» anksiyeteyi göstermekte olup anksiyete düzeylerinin ise ilk ölçüm ile ikinci ölçüm arasında istatistiksel olarak çok ileri derecede anlamlı biçimde azaldığı görüldü. Hastaların kan glukoza ölçüm ortalamaları her ölçümde azalmakla birlikte, ölçümler arasındaki farklar istatistiksel olarak çok ileri derecede anlamlı olduğu tespit edildi. Tip II Diyabet hastalarına uygulanan nefes egzersizleri ve EFT

yöntemi, hem anksiyete düzeylerini hem de kan glukoza ortalamalarını istedik yönde etkilediği çalışmamız ile tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: diyabet, eft, solunum egzersizi

P-0035

KUR'AN KURSLARINDAKİ KADINLARIN MEME KANSERİ TARAMALARINA YÖNELİK SAĞLIK İNANÇLARI, KORKU VE KADERCİLİK ALGISI

Aygül KISSAL¹, Fatma Ersin², Medine Koç³, Birgül Vural⁴, Öznur Çetin⁵

¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Tokat

²Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Şanlıurfa

³Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Tokat

⁴Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Tokat

⁵Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü Ebelik Anabilim Dalı, Tokat

Problem Tanımı ve Amaç: Meme kanseri erken tanı davranışlarının gerçekleştirilmesi ve devamının sağlanmasında kadınların sağlık inançları, meme kanseri korku düzeyleri ve kadercilik algıları önemli bir yer tutmaktadır. Araştırma Diyanet İşleri Başkanlığına Bağlı Kur'an kurslarındaki kadınların meme kanseri taramalarına yönelik sağlık inançları, korku ve kadercilik ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma kesitsel tanımlayıcı tipte olup, Tokat il merkezinde Diyanet İşleri Başkanlığına Bağlı Kur'an kurslarında yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 40 yaş üstü 339 kadın oluşturmuştur. Veriler Sosyo-Demografik Özellikler Bilgi Formu, Meme Kanseri Korku Ölçeği ve Meme Kanseri Kadercilik Ölçeği ve Sağlık İnanç Modeli Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma verileri SPSS 20.0 paket programı ile değerlendirilmiştir. Veriler yüzdelik, ortalama, standart sapma, t testi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın gerçekleştirilmesi için etik kurul izni, kurum izni ve bireysel onamlar alınmıştır.

Bulgular: Çalışmada yer alan kadınların yaş ortalaması $52,88 \pm 8,72$ 'dir. Meme kanseri taramalarına katılım oranlarına bakıldığında düzenli KKMM yapma %5.3, düzenli KKM yaptırma %9.7, düzenli mamografi çekirme %9.4 olarak saptanmıştır. Kadınların Meme Kanseri Korku Ölçeği puan ortalaması $24,89 \pm 9,01$, Meme Kanseri Kadercilik Ölçeği puan ortalaması $4,18 \pm 2,37$ 'dir. Sağlık İnanç Modeli Ölçeği alt boyutları puanları: Duyarlılık $7,01 \pm 3,05$, Önemseme/Ciddiyet $18,20 \pm 5,68$, Sağlık Motivasyonu $18,97 \pm 5,39$, KKMM Yazar $14,43 \pm 4,24$, KKMM Engel $19,35 \pm 6,53$, KKMM Öz-etkililik $32,2 \pm 9,04$, Mamografi Yazar $18,33 \pm 4,7$, Mamografi Engel $27,18 \pm 8,94$ bulunmuştur. Kadınların eğitim düzeyi ile meme kanseri kadercilik algısı ve ailede meme kanseri öyküsü ile KKMM Öz-etkililik algısı arasında anlamlı bir fark saptanmış olup ($p < 0,05$), sosyo-demografik özelliklerden yaş, çalışma ve medeni durumları ile sağlık inançları, korku ve kadercilik algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Sonuç: Çalışmada kadınların meme kanseri erken tanı davranışlarına katılma oranları istenen düzeyde olmadığı, korku ve kadercilik algısı ile tarama davranışları arasında bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Meme kanseri, erken tanı, korku, kadercilik

P-0036

HEMŞİRELİK MESLEK DERSLERİ UYGULAMASININ YETERLİLİĞİ

Sultan Ayaz Alkaya, Handan Terzi

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Giriş-Amaç: Hemşirelik eğitiminde klinik uygulama eğitim sürecinin temel parçasıdır. Klinik uygulamada öğrencilerden hemşirelik mesleğine

özgü değer, tutum, bilgi ve becerilerin kullanılmasında yeterlilik kazanması beklenmektedir. Araştırma lisans eğitiminde uygulanan hemşirelik meslek dersleri uygulamasının (intern programının) yeterliliğinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tipte yapılmıştır. Hemşirelik müfredatında hemşirelik meslek dersleri uygulaması dördüncü sınıfta yer almaktadır. Bu nedenle araştırmanın evrenini, bir üniversitenin hemşirelik bölümünde okuyan dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur (N=301). Örneklem seçilmemiş, araştırmaya katılmayı kabul eden, hemşirelik meslek dersleri uygulaması yapan, okuryazar ve iletişim kurabilen öğrenciler örnekleme alınmıştır (n=273). Çalışmaya katılım oranı %90.6'dır. Verilerin toplanmasında anket formu ve Nightingale İntern Programı Değerlendirme Ölçeği (N-İPDÖ) kullanılmıştır. Veriler 2016-2017 akademik yılının sonunda toplanmıştır. Hemşirelik meslek dersleri uygulaması haftada üç saat teorik ve 18 saat saha/klınik uygulamadan oluşmaktadır. Bu kapsamda öğrenciler dahiliye, cerrahi, kadın ve çocuk sağlığı, psikiyatri kliniklerinde ve halk sağlığına ilişkin merkezlerde uygulama yapmaktadır. Uygulama her yıl bir eğitim-öğretim yılının güz döneminde başlamakta ve bahar dönemi sonunda sona ermektedir. Veri toplama araçları öğrencilere hemşirelik meslek dersleri uygulaması tamamlandıktan sonra uygulanmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzdelik dağılımları, ortalama, standart sapma ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için ilgili fakülteden yazılı izin, öğrencilerden bilgilendirilmiş onam ve etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 22.16±0.97 olup, %88.3'ünün kadın olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %59'unun hemşirelik bölümünü isteyerek tercih ettiği, %92.3'ünün mezuniyet sonrası hemşirelik yapmayı istediği, %43.6'sının klinik hemşiresi, %35.2'sinin yönetici hemşire, %35.2'sinin akademisyen olarak çalışmak istediği ve %87.9'unun hemşirelik mesleğinde ilerlemeyi planladıkları saptanmıştır. Öğrencilerin N-İPDÖ ortalama puanının 3.80±0.54 olduğu bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde; programın genel özellikleri 3.57±0.64, kişisel gelişim 3.92±0.63, mesleki gelişim 3.98±0.58, rehberlik 3.69±0.76, uygulama alanının özellikleri 3.34±0.80, hasta ve yakınları ile iletişim 4.08±0.69 olarak bulunmuştur. Hemşirelik bölümünü isteyerek tercih eden, mezuniyet sonrası hemşirelik yapmak isteyen öğrencilerin N-İPDÖ ortalama puanının daha yüksek olduğu ve gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (p<0.05). Yaş, cinsiyet, gelecekteki kariyer planı gibi değişkenlerin N-İPDÖ ortalama puanını etkilemediği belirlenmiştir (p>0.05).

Sonuç: Öğrencilerin eğitim-öğretim dönemi sonunda hemşirelik meslek dersleri uygulamasına (internlik programı) ilişkin değerlendirmesinin olumlu yönde olduğu; hemşirelik mesleğini isteyerek seçme ve mezuniyet sonrası hemşirelik yapma isteğinin meslek dersleri uygulamasını etkilediği sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin hasta ve yakınları ile iletişim alt boyutundan en yüksek, uygulama alanının özellikleri alt boyutundan en düşük puanı aldıkları saptanmıştır. İnternlik programında uygulama alanının özelliklerinin iyileştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, internlik programı, lisans, memnuniyet, yeterlilik

P-0037

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL FAALİYETLERE KATILIMI VE SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ

Sevim Ulupınar, Emine Şenyuva, Nil Küçük Yüceyurt

İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı, İstanbul

Giriş: Nitelikli ve donanımlı bireyler yetiştirmenin temel koşullarından biri, öğrencinin hem aile hem de okul ortamında yaşamını daha doyumsuz, verimli hale getirmesini sağlayan sosyal faaliyetlere katılmasıdır. Sosyal faaliyetler, öğrencilerin kendini ifade etme, iletişim, öğrenme, araştırma, gruba uyum sağlama, işbirliği yapma vb. sosyal-duygusal becerilerinin gelişimini destekler.

Amacı: Öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımı ve sosyal duygusal öğrenme becerilerini etkileyen faktörleri belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırmanın örneklemini, bir hemşirelik fakültesinde öğrenim gören 715 lisans öğrencisi oluşturdu. Veriler, öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini, sosyal faaliyetlere katılımını belirlemeye yönelik anket formu ve The Social Emotional Learning Skills Scale (SELSS) kullanılarak toplandı. SELSS 4'lü likert tipte ve 4 alt boyuttan oluşan toplam 40 maddelik (min: 40- max:160 puan) ölçektir. Ölçeğin cronbach-alpha güvenirlik katsayısı.93 bulundu. Verileri toplamadan önce etik kurul onayı, kurum izni ve katılımcılarından sözlü onam alındı. Verilerin analizinde, t testi, korelasyon, ki-kare, one way annowa, frekans dağılımı ve ortalama hesaplamaları kullanıldı.

Bulgular: Katılımcıların %87,4'ü kadındır, yaş ortalaması 20,8 yıldır. Öğrencilerin %41,7'si bir sosyal faaliyete katılmaktadır, sosyal faaliyetlere katılım süresi ortalama 1,14 yıl, sosyal faaliyetler için haftalık ayırdığı süre 2,28 saatir. Öğrenciler, sosyal faaliyete katılmayı; sosyalleşmelerini arttırdığını, farklı görüş, düşünce, inanç vb. hoşgörü ile yaklaşabilmelerini olumlu etkilediğini, özgüvenini yükselttiğini, girişkenlik becerilerini arttırdığını ve kendini daha rahat ifade ettiğini belirtti.

Öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımı ile yaş, cinsiyet (kadınlarda daha yüksek) ve sınıf (son sınıfta daha yüksek) arasında anlamlı farklılık bulundu. Sosyal faaliyetlere katılım süresi ile sosyal faaliyetler için haftalık ayırdığı süre arasında pozitif yönde orta derece anlamlı ilişki bulundu. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalaması 123,85'dir. Öğrencilerin yaşı ile SELSS'in stresle başa çıkma alt boyutu ile pozitif yönde zayıf ilişki vardı. Son sınıf öğrencilerinin SELSS'in stresle başa çıkma alt boyutu puanı daha yüksekti. Kadın öğrencilerin SELSS'in iletişim alt boyutu puanı daha yüksekti.

Sonuç: Öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımı, katıldıkları süre, haftalık ayırdıkları süre ile SELSS toplam puanı arasında anlamlı farklılık bulundu. Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımının desteklenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: sosyal faaliyet, sosyal duygusal öğrenme becerileri, hemşirelik öğrencisi

P-0038

İNFERTİLİTE ŞİDDETİ ARTIRIR MI?

Tuba Güner Emül, Asiye Uzel, Duygu Vefikuluçay Yılmaz, Aysu Koptur

Mersin Üniversitesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Giriş-Amaç: Çalışmamız infertil kadınlara yönelik şiddet varlığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılan çalışmamızın evrenini Mersin Üniversite Araştırma ve Uygulama Hastanesinin tüp bebek merkezine başvuran infertil kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 1 Şubat - 1 Nisan 2017 tarihleri arasında Mersin Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesinin Tüp Bebek Merkezine başvuran 57 infertil kadın oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, literatürden yararlanılarak oluşturulan anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Cevaplama süresi yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Veriler yüzdelik analizi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmamıza katılan infertil kadınların yaş ortalaması 33,0±7,1, eşlerinin yaş ortalaması 34,3±7,4'dür. Kadınların %40,4'ü üniversite mezunu olup, %84,2'si çekirdek aile tipine sahip oldukları, %70,2'sinin gelir gidere denk olduğu saptanmıştır. Kadınların %59,6'sı gelir getiren herhangi bir işte çalışmaktadır. İnfertil kadınların %22,8'i dört yıldır, %12,3'ü de sekiz yıldır gebe kalmak istediklerini ifade etmişlerdir. Araştırma kapsamına dahil olan kadınların %75,4'ü primer infertildir. Primer infertil kadınların %73,7'si geçmişte de tıbbi tedavi görmüştür. Kadınların daha önceki şiddet öyküleri incelendiğinde %7'sinin sözel, %3,5'inin ekonomik, %1,8'inin de fiziksel şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Kadınların %89,5'i şu an şiddete maruz kalmadıklarını belirtmiş olup şiddete maruz kalanların %8,8'inin sözel şiddete maruz kaldığı, sözel şiddeti uygulayanın ise daha çok aile olduğu belirlenmiştir. İnfertil kadınlara tüp bebek merkezlerinden beklentileri sorgulandığında %43,9'u açıklıcılık, güven ve destekleyici olmalarını istediklerini ifade etmişlerdir.

Sonuç: İnfertilite, özellikle kadınlar için psikolojik ve fiziksel şiddet içeren oldukça stresli bir durumdur. Kadınların infertilite tedavisinde fiziksel sağlıklar kadar mental sağlıklarının da tam iyilik halinde olması önemlidir. Çalışmamızda kadınların büyük çoğunluğu şu an için

şiddete maruz kalmadıklarını belirtse de şiddete maruz kalan kadınların ailesi tarafından infertilite kaynaklı sözel şiddet gördüğü belirlenmiştir. Bu sonuca göre; tedavi sürecinde kadınlarla birebir etkileşime geçen sağlık profesyoneli hemşirelerin sözel, psikolojik ve fiziksel şiddet konusunda farkındalığa sahip olmaları ve tedavi için başvuran çiftleri birlikte değerlendirmeye alarak şiddet bulgularını değerlendirmelidir. Bu bağlamda yükseltilmesi hedeflenen kadın sağlığı ile toplum sağlığının da korunması ve iyileştirilmesi ikincil kazanç olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnfertilite, şiddet, sözel şiddet, IVF, hemşirelik

P-0039

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN SİMÜLASYONLA EĞİTİMİN DİYABETİK AYAK MUAYENESİNE ETKİSİ

Bahar İnkaya¹, Hilal Tüzer¹, Melih Elçin²

¹Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara

²Hacettepe Üniversitesi

Amaç: Sıklığı oldukça fazla olan diyabetik ayak ve hasta ile sürekli karşı karşıya olan hemşirelik mesleğinin bu konuda daha donanımlı olması, Hemşirelik Bölümünde okuyan öğrencilerin diyabetik ayak muayenesi yapabilmelerinde simülasyon ve gerçek hasta kullanımının etkisinin incelenmesi amacıyla bu araştırma planlanmıştır.

Yöntem: İç Hastalıkları Hemşireliği Dersi kapsamında herhangi bir hastanede staja çıkan rastgele seçilen toplam 42 öğrencinin araştırma kapsamına alınması planlanmıştır. Öğrencilere dersin teorisi anlatılırken diyabetik ayak değerlendirme basamakları anlatılmıştır. İlk olarak öğrencilere önce evre 1 diyabetik yarası olan gerçek bir hasta üzerinde ayak muayenesi yaptırılmıştır. Ardından gruptaki öğrenciler iki ayrı gruba ayrılıp bir gruba Simülasyon Laboratuvarında high-fidelity manken ile aynı ayak muayenesi tekrar yaptırılmıştır. Diğer gruptaki öğrenciler ise aynı muayeneyi standart hasta ile deneyimlemiştir. En son tüm öğrenciler tekrar gerçek hasta ile son bir beceri deneyimi yaşamıştır. Sonrasında standart hasta, high-fidelity manken ile çalışmış rastgele seçilecek beşer öğrenci ile odak grup görüşmesi yapılmıştır.

Bu uygulamalar sırasında Uluslararası Rehberlerden hazırlanan "diyabetik ayak muayene rehberi" kullanılmış, alanında uzman iki kişi tarafından öğrenciler değerlendirilerek puanlama yapılmıştır. Ayrıca öğrencilere simülasyon uygulamalarından sonra çözümleme oturumu yapılmıştır.

Sonuç: Öğrencilerin ön test puan ortancası simülasyon (SİM) ve standart hasta (SP) gruplarında 91.67 olarak; son test puan ortancası SİM grubunda 91.67, SP grubunda 100 olarak elde edildi. Gruplarda eğitim öncesi ve sonrası bilgi puanları değişiminin benzer olduğu tespit edildi ($Z=1.137$; $p=0.257$). Simülasyon grubunda eğitim öncesi ve sonrası bilgi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken ($p=0.359$); standart hasta grubunda eğitim sonrasında bilgi puanlarında anlamlı bir yükselme olduğu belirlendi ($p=0.041$).

Diyabetik Ayak Değerlendirmesinin (DAD) ilk gerçek hasta (G1) elde edilen performans puanı ortancası simülasyon grubunda 14.71 standart hasta grubunda 17.65 şeklinde elde edildi. Her iki grup için DAD'nin simülasyon ve standart hasta uygulamasından elde edilen puanların ilk gerçek hasta performans puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edildi ($p<0.05$). İki grupta performans puanlarının değişiminin benzer olduğu görüldü (SİM-SP-G1: $p=0.496$, G2-G1: $p=0.578$, G2-SİM-SP: $p=0.626$).

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, simülasyon, standart hasta

P-0041

AĞIZ DIŞ SAĞLIĞI TARAMALARINDA HEMŞİRENİN ROLÜ: AĞIZ DIŞ SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ ÖRNEĞİ

Mine Akben¹, Mehtap Omacı Sönmez¹, Berna Göçebe²

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu

²Kahramanmaraş Halk Sağlığı Müdürlüğü, Ağız Dış Sağlığı Şubesi

Giriş-Amaç: Ağız dış sağlığı genel sağlığın ayrılmaz bir parçasıdır, iyi bir ağız sağlığı en temel insan hakkıdır. Her yıl ağız dış hastalıkları nedeniyle sağlık problemleri ile milyarlarca dolar maddi kayıp olmaktadır. Diş çürükleri, diş eti hastalıkları ve oral problemlerin ülkemizde son yıllarda artması nedeniyle önemli bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınmış ve ağız dış sağlığı kapsamında koruyucu hizmetlere öncelik verilmeye başlanmıştır. Bu çalışmanın amacı bir sağlık Yüksek okulu müfredatında yer alan ağız dış sağlığı hemşireliği dersi kapsamında yapılan uygulamaları tanımlamak, dersin etkinliği ve hemşirelik rollerini belirlemektir.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı özelliindedir. Araştırmanın evrenini Ağız dış sağlığı hemşireliği dersi öğrencileri ($n=32$) oluşturmaktadır. Ağız dış sağlığı hemşireliği dersi 2015-2016 güz yarıyılı seçmeli statüde iki saat teorik eğitimi içermektedir. Öğrenciler teorik eğitiminin yanında ağız dış temizliği, diş fırçalama tekniği, diş ipi ve ara yüz fırçası kullanımı, florür-jel uygulama eğitimlerini almışlardır. Eğitim sonrası il Halk Sağlığı kurumunun ilköğretim okullarındaki ağız dış sağlığı taramalarına gönüllü olarak katılmışlardır. Taramalar haftada bir gün on hafta devam etmiştir. Taramalarla birlikte eğitimler verilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 19.1 ± 0.2 , %59.3'ü kız geri kalanı erkektir. İlköğretim okullarında her sınıfa iki öğrenci girerek, biri eğitimi sunarken, diğeri diş çürüğü kontrolü ve florür-jel uygulaması yapmıştır. Toplamda 32 ilköğretim okuluna gidilmiş, 11000 ilköğretim öğrencisinin diş çürüğü kontrolü ve florür-jel uygulaması yapılmıştır. Öğrencilerin tamamına ağız hijyeni, ağız dış sağlığı farkındalığı, diş fırçalama tekniği ve beslenme eğitimi anlatılmıştır. Ağız dış sağlığı tarama ve koruyucu hizmet faaliyetlerine öğrenci hemşirelerin katılım oranı %100'dür. Öğrenci hemşirelerin ağız dış sağlığı hemşireliği dersi not ortalaması 85.77'dir.

Tartışma ve Sonuç: Ağız dış sağlığı ile ilgili bilgilerle donatılmış öğrenci hemşireler, hem kendilerinde ağız dış sağlığı farkındalığı oluşmuş, hem de ilköğretim öğrencilerine koruyucu hizmetleri ulaştırmışlardır. Hemşireler, diş hastalıkları, plak ve çürük tespiti, koruyucu hizmetler içerisinde florür-jel uygulamaları, beslenme eğitimi, diş fırçalama tekniği konularında aktif çalışabilmektedir. Eğitim müfredatında ağız dış sağlığı hemşireliği dersinin yer alması, ağız dış sağlığı hemşiresi olarak koruyucu hizmetlerde çalışmak ve rol ve sorumlulukları netleştirmek gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağız dış sağlığı, Florür-jel uygulaması, Hemşirelik, Öğrenci

P-0042

MYASTENİA GRAVİS HASTALARININ HASTALIĞA PSİKOSOSYAL UYUMU VE İLAÇ UYUMLARININ BELİRLENMESİ

Güler Duru Aşiret¹, Sevgisun Kapucu², Tuğçe Türten Kaymaz³, Can Ebcu Bekircan Kurt⁴

¹Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Aksaray

²Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

³Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Düzce

⁴Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, Ankara

Giriş-Amaç: Myasthenia gravis (MG) hastalığı, hastalığa psikososyal uyum gerektiren ve uzun dönem ilaç kullanılması gereken hastalıklar arasında yer almaktadır. Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma Türkiye bulunan iki hastanede Temmuz 2015-Kasım 2016 tarihleri arasında, MG hastalarının hastalığa ve kullandıkları ilaçlara uyumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbni Sina Hastanesi'nin ve Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Erişkin Hastanesi'nin nöroloji servisinde yatarak tedavi gören ve nöroloji polikliniğine başvuran 54 MG hastası ile yapılmıştır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan sosyodemografik, sosyal ve tıbbi özelliklerine ilişkin sorular içeren "Tanıtıcı Bilgiler Formu", "Modifiye Morisky Ölçeği" ve "Hastalığa Psikososyal Uyum - Öz Bildirim Ölçeği (PAIS-SR)" kullanılarak toplanmıştır. Tanıtıcı Bilgiler Formu katılımcıların demografik ve tıbbi öyküsüne ilişkin 12 kapalı ve 3 açık uçlu olmak üzere toplam 15 sorudan oluşmaktadır. Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak yapılan bu araştırma için; ilgili hastanelerin başhekimliğinden ve Hacettepe Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan yazılı izin alınmıştır. Ayrıca örnekleme katılmaya gönüllü olan bireyler çalışma hakkında aydınlatıldıktan sonra onamları alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotlarından (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, ortanca) yararlanılmıştır. Araştırmanın verileri parametrik test varsayımlarını sağlamadığı için Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Ölçeklerin birbiri ile ilişkisi Spearman's korelasyon testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmada, bireylerin %48.1'inin PAIS-SR ölçeğine göre hastalığa psikososyal uyumlarının iyi ve %59.3'ünün ilaç uyumunun orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Hastaların hastalığa psikososyal uyumu ve ilaç uyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tartışma ve Sonuç: Çalışmamızda MG'li hastaların PAIS-SR ölçeğine göre hastalığa psikososyal uyumları değerlendirildiğinde, bireylerin %48.2'sinin iyi, %29.6'sinin kötü ve %22.2'sinin orta düzeyde hastalığa uyum sağladığı belirlenmiştir. Çalışmamızda MG hastalarının %59.3'ünün ilaç uyumunun orta, %35.2'sinin iyi ve %5.6'sının kötü olduğu saptanmıştır. MG hastalarının hastalığa psikososyal uyumu ve ilaç uyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Anahtar Kelimeler: Myastenia gravis, ilaç uyumu, psikososyal uyum

P-0045

HUZUREVLERİNDE YAŞAYAN YAŞLILARIN YORGUNLUK, ENERJİ VE YETİ YİTİMİ DÜZEYLERİ VE BUNLARIN BİRBİRLERİ İLE İLİŞKİLERİ

Ayla Ünsal¹, Papatya Karakurt²

¹Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Kırşehir

²Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erzincan

Giriş: Yorgunluk ve enerji durumlarının yanı sıra fiziksel ve sosyal olarak ikiye ayrılan yeti yitimi, yaşlı bireyleri etkileyebilecek diğer bir sağlık sorunudur.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırmanın evrenini, Türkiye'nin bazı illerindeki huzurevlerinde yaşayan 320 yaşlı oluşturmuştur. Örneklem seçim yöntemi kullanılmamış, gönüllü 263 (%82.1) yaşlıya ulaşılmıştır. Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan soru formu, Yorgunluk ve Enerji için Görsel Benzerlik Ölçeği (VAS-F) (VAS-E) ve Kısa Yeti Yitimi Anketi (KYA) veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Veriler sayı, yüzde, ortalama, bağımsız gruplarda t testi, one way-ANOVA ve korelasyon analizleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Yaşlıların %43.3'ü 65-69 yaş grubunda, %54.4'ü erkek, %37.3'ü okuryazar olmadığı belirlenmiştir. Yaşlıların %50.6'sının 1-5 yıldır huzurevinde yaşadığı, %23.2'sinin huzurevine kendi isteğiyle geldiği, %37.3'ünün huzurevinde yaşamaktan memnun olduğu, %52.5'inin huzurevinden çıkarılma endişesi yaşamadığı, %48.7'sinin huzurevinde yaşamayı başkalarına kısmen önerdiği ve %55.9'unun kendi evinde yaşamayı tercih edeceği saptanmıştır. Yaşlıların yorgunluk ortalamaları 63.2 ± 21.9 olup normal seviyede, enerji ortalamaları ise 19.9 ± 8.5 olup düşük seviyededir. Yaşlıların %59.7'si ağır, %24.3'ü orta, %9.1'i hafif yeti yitimi yaşarken %6.8'inde yeti yitimi yaşamamaktadır. Yaşlıların pek çok tanıtıcı ve huzurevindeki yaşantısına ilişkin özellikleri ile yorgunluk, enerji ve yeti yitimi düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlılık bulunmuştur. Yaşlıların özellikle eğitim durumları, önceden yaptıkları iş, sağlık algıları, huzurevine kendi isteğiyle gelme, huzurevinden memnuniyet ve huzurevine ziyaretçilerinin gelme durumlarının tüm kavramları etkilediği saptanmıştır. Yaşlıların yorgunluk ile enerji düzeyleri arasında

negatif bir ilişki bulunmuştur ($p<0.001$). Yaşlıların yorgunluk ve enerji düzeyleri ile yeti yitimi düzeyleri arasında ise pozitif düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.001$).

Tartışma ve Sonuç: Yaşlılara ihtiyaçlarına yönelik olarak daha etkili hizmetler verilebilir. Çalışma sonuçları, huzurevlerinde çalışan sağlık ekibi üyelerine bildirilmeli ve onlar bu konularda bilinçlendirilmelidir. Yapılan çalışmalar sonucunda yorgunluk, enerji ve yeti yitimi düzeyleri daha sorunlu çıkan gruplara yönelik etkin girişimlerin yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Huzurevi, yaşlı, yorgunluk, yeti yitimi

P-0046

ADÖLESANLARIN FİZİKSEL AKTİVİTE DURUMLARI İLE EGZERSİZ ÖZYETERLİLİK DÜZEYLERİNİN VE DAVRANIŞ AŞAMALARININ İNCELENMESİ

Mücadele Öner¹, Hasret Yalçınöz Baysal²

¹Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

²Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı Erzurum

Problemin Tanımı ve Amaç: Adölesanların egzersiz alışkanlığı kazanması sağlığı geliştiren bir uygulamadır. Günümüzde teknolojik gelişmeler gençlerin fiziksel aktivite düzeyini düşürmektedir. Bu araştırma adölesanların fiziksel aktivite düzeyleri ile egzersiz özyeterlilik düzeylerinin ve egzersiz davranış aşamalarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma Aralık 2015 - Ocak 2017 tarihleri arasında Muş Anadolu Lisesi'ndeki adölesanlarda gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı türde yapılan araştırmanın evrenini; Muş Anadolu Lisesi'nde öğretim gören 529 öğrenci oluşturmaktadır. Herhangi bir örnekleme yöntemine gidilmemiş olup araştırmanın örneklemini araştırmaya katılmayı kabul eden 500 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 'Kişisel Bilgi Formu', 'Egzersiz Öz-etkililik Ölçeği', 'Egzersiz Değişim Aşamaları Kısa Soru Formu' ve 'Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (kısa form) kullanılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul onayı ile kurum izinleri alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; yüzdelik ortalama, Kruskal Wallis, Shapiro Wilk ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan adölesanların %37.5'inin orta düzeyde aktif olduğu belirlenmiştir. Adölesanların %75.4'ünün ailesinde fiziksel aktivite yapılmadığı belirlenmiştir. Adölesanların büyük kısmının düşünme öncesi aşamada (hayır, egzersiz yapmıyorum ve 6 ay içinde düzenli olarak egzersiz yapmaya başlama niyetinde değilim beyanında bulunanlar) olduğu, sadece %35.6'sının (hareket: 18.80 + sürdürme: 16.80) istenilen düzeyde düzenli olarak fiziksel aktivite yaptığı belirlenmiştir. Adölesanların özetkililik puan ortalamasının orta düzeyde (13.64 ± 6.06) olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Adölesanların hem egzersiz değişim aşamaları hem de fiziksel aktivite düzeyleri arttıkça özetkililik puan ortalamalarının yükseldiği saptanmıştır. Hemşirelerin fiziksel aktivitenin artırılması konusunda okullarda yapacağı eğitimlerde, adölesanların özetkililiklerini arttırmaya çalışmalı aynı zamanda eğitimleri adölesanların içinde buldukları davranış aşamalarına göre vermelidir.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, egzersiz, fiziksel aktivite, öz-yeterlilik

P-0047

İNTÖRN ÖĞRENCİLERİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Maral Kargın¹, Didem Coşkun¹, Berna Bayır²

¹Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Elazığ

²İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi, Malatya

Problem Tanımı ve Amaç: Eleştirel düşünme ve yaratıcı problem çözme becerileri bilimsel süreçlerin ve sorgulamanın temel taşıdır. Eleştirel düşünme ve problem çözme becerisine sahip öğrencilerin nitelikli sorular oluşturması ve cevaplayabilmesi, başkalarının bir konu hakkında söylediklerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilmesi, öğrenirken başkalarıyla çalışmak ve iletişim kurmak amacıyla problem oluşturması

ve çözebilmesi, daha iyi bir dünyayı mümkün kılacak bilgi ve yeniliklerin üretimine katılabilmesi beklenmektedir. Bu bağlamda insanlarla birebir çalışan hemşirelerin eğitim hayatlarında bu becerilerini geliştirmeleri hem mesleğe katkı sağlaması hem de hastaya daha profesyonel ve kaliteli hizmet verilerek hasta memnuniyetinin artırılmasını sağlayacağından oldukça önemlidir. Bu araştırmada intörn öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin intörnlük uygulamasından önce ve sonra değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı olarak planlanan bu çalışma son sınıf intörn öğrencilerden araştırmaya katılmayı kabul eden 72 öğrenciyeye uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında, öğrencilerin demografik verilerini içeren Tanımlayıcı Bilgi Formu, California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği (CCTDI) ve Problem Çözme Envanteri (PÇE) kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan intörn öğrencilerin, %58.3'ünün kız, %41.7'sinin erkek, %69.4'ünün 20-22 yaş aralığında, %90'nın bekar, %45.8'inin annesinin ve %41.7'sinin babasının ilköğretim mezunu olduğu, %72.2'sinin ekonomik durumunun orta ve %45.8'inin ailesiyle yaşadığı bulunmuştur.

CCTDI bir bütün olarak değerlendirildiğinde puanı 240'tan az olan kişilerin düşük, puanı 240- 300 arasında olanların orta, 300'den fazla olanların ise yüksek eleştirel düşünme eğilimine sahip olduğu söylenebilir. Bu çalışmada öğrencilere intörnlük öncesi uygulanan CCTDI puan ortalaması (205,93) ile intörnlük uygulaması sonrası uygulanan CCTDI puan ortalaması (209,54) çok az bir artış olmasına rağmen bu artış istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.005$).

Öğrencilere uygulanan PÇE'den en düşük 32, en yüksek 192 puan alınabilmekte ve ölçekten alınan toplam puan yükseldikçe, "bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığı" şeklinde yorumlanmaktadır. Elde edilen bulgulara bakıldığında, intörn öğrencilerin uygulama öncesi PÇE puan ortalamasının 87.37 iken uygulama sonrası 88,16 olarak arttığı ve bu sonuçlardaki artışın da istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p > 0.005$).

Sonuç: Araştırmaya katılan öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerinin düşük olduğu ve intörnlük uygulaması sonrasında da sonucun çok değişmediği, aynı şekilde problem çözme becerilerinde de intörnlük uygulaması öncesi ve sonrası anlamlı bir değişim olmadığı belirlenmiştir. Yapılan araştırmadan eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerindeki eksikğin bir yılda tamamlanmadığı görülmüştür. Hemşirelik öğrencilerinin daha mesleğe ilk adım atıkları eğitim yılında eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi, ihtiyaca göre gerekli eğitimler ve/veya derslerle desteklenmesi önerilebilir. Ayrıca araştırmanın daha büyük bir örneklem grubuyla yapılması da bir diğer öneri olabilir.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel düşünme, hemşirelik, problem çözme

P-0048

DİYABETLİ HASTALARIN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE ÖĞRENİLMİŞ ÇARESİZLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Emine Kaplan Serin, Türkan Şahin, Ahmet Özdemir

Adıyaman Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Adıyaman

Problem Tanımı ve Amaç: Kronik hastalıkların hastaların yaşamlarının bir parçası olması onların öğrenilmiş çaresizlik hissetmelerine neden olabilmektedir. Kronik bir hastalık olan diyabetin tedavisinin başarısı diyabetli bireylerin sağlıklı yaşam biçimi ile ilişkilidir. Bu araştırma diyabetli bireylerin sağlıklı yaşam davranışları ve öğrenilmiş çaresizlik arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu tanımlayıcı araştırmanın örneklemini 2017 Ağustos ayında 3 ve 14 nolu aile sağlığı merkezlerine başvuran diyabet hastası olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 135 birey oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Tanıtıcı Form, Sağlıklı Yaşam Davranışı Ölçeği, Öğrenilmiş Çaresizliğe Özgü Açıklama Biçimi Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik, ortalama, standart sapma, bağımsız gruplarda t-testi anova, kruskal Wallis ve korelasyon testi kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması $56,25 \pm 1,40$, %60'ının kadın, %92.6'sının evli, %71.9'unun çalışmadığı, %29.6'sının okur yazar, %70.4'ünün çekirdek aileye mensup, %67.3'ünün gelirinin

giderine denk olduğu saptanmıştır. %23.7'sinin sigara kullandığı ve kullananların %7.4'ünün günde 20 adet kullandığı, %7.4'ünün ise alkol kullandığı tespit edilmiştir. Diyabetli bireylerin ortalama 7.8 ± 5.39 yıldır diyabet hastası olduğu, %70.4'ünün düzenli olarak metabolik kontrollerini yaptığı, 50.4'ünün insülin kullandığı saptanmıştır. Katılımcıların diyabetle ilgili şuan kullandıkları tedavinin %62 oral antidiyabetik, %19.3 egzersiz, %77'sinin diyet, %1 alternatif/tamamlayıcı tıp iken; %89.6'sının ilaçlarını düzenli kullandığı ve 75.6'sının diyetine uyduğu belirlenmiştir.

Diyabetli bireylerin sağlıklı yaşam biçimleri ve öğrenilmiş çaresizlik durumları karşılaştırıldığında, öğrenilmiş çaresizliğin sağlıklı yaşam biçimi ölçeği alt boyutlarından sağlık sorumluluğu ile arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$).

Katılımcıların cinsiyete göre sağlıklı yaşam biçimi alt boyutlarından fiziksel aktivite, manevi gelişim ve stres yönetiminden aldıkları puan ortalamaları karşılaştırıldığında gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). bir işte çalışan katılımcıların sağlık sorumluluğu alt boyutundan, çekirdek aileye mensup katılımcıların kişiler arası ilişkiler ve manevi gelişim alt boyutlarından aldıkları puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Geliri giderinden az olan katılımcıların öğrenilmiş çaresizlik, diyabet metabolik kontrollünü düzenli yapanların sağlık sorumluluğu, manevi gelişim, kişiler arası ilişkiler ve stres yönetimi alt boyutlarının anlamlı ölçüde etkilendiği tespit edilmiştir. Oral antidiyabetik kullananların fiziksel aktivite, egzersiz yapan ve insülin kullananların ise öğrenilmiş çaresizlik durumlarının anlamlı ölçüde etkilendiği tespit edilmiştir ($p < 0.05$). İlaçlarını düzenli kullanan katılımcıların manevi gelişim; diyabetle ilgili diyetine devam edenlerin ise sağlık sorumluluğu, fiziksel aktivite, beslenme alt boyutları istatistiksel olarak anlamlı ölçüde etkilendiği ($p < 0.05$).

Sonuç: Diyabetli bireylerin sağlıklı yaşam biçimlerini sosyo-demografik özellikleri ve diyabetle ilgili tedaviye uymaları etkilemektedir. Hemşirelerin diyabetli bireylerin sorunlarını ve çözüm önerilerini paylaşabilecekleri destek gruplarını kurması, düzenli kontrollerin yapılması konusunda diyabetli bireyleri teşvik etmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: diyabet, sağlıklı yaşam biçimi, öğrenilmiş çaresizlik

P-0049

BİR İLİN SOSYO EKONOMİK DÜZEYİ DÜŞÜK ÜÇ BÖLGESİNDE İLKOKULLARDA PEDICULUS CAPITIS YAYGINLIĞI VE SAĞLIK EĞİTİMİNİN TEDAVİDE ETKİNLİĞİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA

Emine Öncü¹, Sümbüle Köksoy Vayisoğlu¹, Ezgi Önen¹, Yasemin Güven¹, Ebru Ravlı Bulut², Hüsnüye Çekiç², Filiz Değirmenci³

¹Mersin Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

²Mersin Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi, Mersin

³Mersin Üniversitesi, Doğum Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Giriş: Pediculus capitis dünyada 3-11 yaş arası çocuklar başta olmak üzere öğrenciler arasında yaygın olarak görülen paraziter bir hastalıktır ve yaygın olarak görülmesinin yanı sıra sık enfestasyonlarla ekonomik kayba, öğrencilerin okuldan uzak kalmasına, hemşire ve öğretmenlerin bit taramalarında zaman harcamalarına neden olmaktadır. Hastalığın tespit ve tedavisinde okul sağlığı hemşirelerinin önemli rolleri vardır.

Metod: Türkiye'de bir ilde üç ilkokulda Ekim-Mayıs 2017 tarihlerinde yürütülen çalışmada pediculus capitis (PC) yaygınlığının belirlenmesi ve sağlık eğitiminin tedavideki etkinliğinin değerlendirilmesi amaçlandı. Araştırmanın evrenini üç ilkokula devam eden ve aileleri tarafından fizik muayene yapılmasına izin verilen 1205 öğrenci oluşturdu. Eğitim etkinliğinin değerlendirildiği girişimsel çalışmada araştırmanın evrenini saç muayenesi sonucu PC saptanan öğrenciler oluşturdu. Saçında parazit olan 60 çocuk randomizasyonla girişim ve kontrol grubuna atanırken telefonla ulaşamama, çalışmaya katılmayı kabul etmeme gibi nedenlerle her grupta 24 olmak üzere 48 öğrenci ile çalışma tamamlandı. Kontrol grubundaki çocukların ailelerine öğretmenleri aracılığıyla saçında parazit olduğu söylenirken, her iki grubun ailelerine telefonla ulaşarak PC ile yaygın miyleri içeren 10 soruluk soru formu uygulandı. Girişim grubunda eğitim sonrası soru formu tekrarlandı. Girişim grubundaki annelere ev ziyaretleri yolu ile eğitim verildi. Gruplar tarama sonrası 14. ve 30.

günlerde parazit yönüyle kontrol edildi. Elde edilen veriler, SPSS 21.0 programında, tanımlayıcı istatistiklerden yüzde, aritmetik ortalama, medyan, %25-75 percentil, normal dağılım için Shapiro Wilks testi, önemlilik testlerinden ki kare analizi, independent t test, Mann-Whitney U, Wilcoxon Signed Ranks testleri kullanılarak değerlendirildi. $p < 0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Toplam 1205 öğrenciden 134'ünün (%11.1) saçında sirke, 5'inde (0.04) bit bulunmuştur. Saçında bit ve sirke olan çocukların 61'i (%45.5) 6-7 yaş, 63'ü (%47) 8-9 yaş, 10'u (%7.5) 10-12 yaş grubunda olup görülme sıklığı açısından yaşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p > 0.05$). Paraziti olanlarda olmayanlara göre, 10-12 yaş grubu çocukların boy ortancası ve tüm yaş gruplarında kilo ortancaları daha düşük olsa da istatistiksel olarak önemlilik düzeyinde değildir ($p > 0.05$). Kızlarda, dört ve üzerinde kardeşi olan, geliri düşük olan ve anne eğitimi düşük olanlarda parazit prevalansı yüksektir ($p < 0.05$).

Girişim öncesi her iki grupta da sirkenin en fazla retro-auricular ve oksipital bölgede yoğunlaştığı ve her bir alana düşen sirke sayısının en çok bu bölgelerde olduğu, 14. günde pariyatemporal ve oksipital bölgede, 30 günde ise kontrol grubunda az sayıda retro-auricular, oksipital ve frontal bölgede canlı sirke kaldığı tespit edilmiştir. Girişim ve kontrol grubunun girişim öncesi ve sonrası bit/sirke varlığı yönünden sonuçları incelendiğinde girişim sonrası 30. günde girişim grubunda canlı sirke bulunmazken, kontrol grubunda 4 kişide (%16.7) canlı sirke olduğu ve gruplara göre canlı sirke bulunma duruma göre farklılık olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Girişim grubunda girişim öncesi ve sonrası bilgi puan ortancaları arasında fark vardır ($p < 0.01$). Girişim grubunun girişim sonrası bilgi puan ortancası ile kontrol grubunun bilgi puan ortancası arasında fark bulunmuştur ($p < 0.01$).

Sonuç ve Öneriler: Okullarda pediculus capitis yaygınlığı geçmiş yıllara göre azalsa da yaygınlığını sürdürmektedir. Annelere verilen eğitim, parazit tespiti, bulaşma yolları ve tedavisine ilişkin bilgi puanlarında artış sağlamanın yanında parazit tedavisinin etkinliği üzerine de etkilidir. Okul sağlığı hemşireleri tarafından yürütülecek ev ziyaretleri ile baş biti tedavisinin etkinliği artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, Okul sağlığı hemşireliği, Pediculus capitis, Sağlık eğitimi

P-0050

ANNELERİN EV KAZALARINI BİLME VE ÖNLEME BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Meltem Kürtüncü¹, Müge Seval¹, Eda Çiftçi²

¹Bülent Ecevit Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Zonguldak

²Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, Zonguldak

Problem Tanımı ve Amaç: Kaza, önceden planlanmamış ve beklenmeyen, yaralanma ve ölümlerle sonuçlanabilen ve önlenilebilen bir olaydır. Aynı zamanda sosyal bir sorun olan kaza; Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından “insan iradesi dışında ani olarak ortaya çıkan, bedensel ve ruhsal hasara yol açan, beklenmeyen bir olay” olarak tanımlanmaktadır. Çocukların kazaya maruz kalmaları, yaşları ve gelişim düzeyleri ile ilişkili olduğu düşünüldüğünde, 0-6 yaş grubundaki çocuklar kendilerini kazalardan koruyabilecek gelişimsel özelliğe henüz yeterince sahip olmadıkları görülmektedir. Çocuklar kendilerini kazalardan koruyabilecek erişkinliğe ulaşamadığından dolayı onları kaza ve yaralanmalardan koruma sorumluluğu da çocukla en çok vakit geçiren anneler üzerine düşmektedir. Bu çalışmada 0-6 yaş arasında çocuğu olan annelerin ev kazalarını bilme ve önleme becerilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma Zonguldak iline bağlı bir aile sağlığı merkezinde 01. Ağustos-07. Eylül 2017 ayları arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini aile sağlığı merkezine başvuran ve çalışmaya katılmaya kabul eden 0-6 yaş arasında çocuğa sahip olan 200 anne dahil edilmiştir. Ayrıca araştırmanın gerçekleştirilmesi için merkez hekiminden ve katılımcı annelerden sözel izin alınmıştır. Araştırmaya başlamadan önce Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır. Veriler literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından

hazırlanan “Sosyodemografik Veri Formu” ve “0-6 Yaş Çocuklarda Annenin Ev Kazalarına Yönelik Toplamlık Önlemlerini Tanılama Ölçeği” ile yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. İstatistiksel analizler SPSS 23,0 paket programında yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan annelerin %47,0'sinin çocukları daha önce ev kazası geçirmiştir. Bu kazalarının %57'sini düşmeler ve %33'ünü yanıklar oluşturmaktadır. Annelerin sadece %44,0'ünün ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerine ilişkin yeterli bilgiye sahip olduğu belirlenmiştir. Bu gruptaki annelerin çoğunlukla tek çocuğa sahip olduğu (%44,5) saptanmıştır. Konuya ilişkin bilgisi olan annelerin olmayanlara göre daha fazla güvenlik önlemi aldığı belirlenmiştir (çabuk yanmayan, boyası kurşun içermeyen ve küçük parçalardan oluşmayan oyuncak seçmek gibi). Araştırmaya katılan annelerden büyük oranının (%84,5) ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri konusunda daha önce bir eğitim almamıştır. Ancak eğitim alan annelerin (%15,5) ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri konusunda daha bilinçli yaklaşımlarda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç: Gelişmiş ülkelerde ev kazalarının çocuk istismarı olguları olarak kabul edilmektedir. Bunun temel nedeninin ev kazalarının büyük kısmının bilgisizlik, tedbirsizlik ve ihmali gibi önlenilebilir insan hataları nedeniyle oluşmasıdır. Bundan dolayı, ev kazalarının durumu ve bu kazaların çocuk ve aile üzerindeki etkilerine yönelik araştırmaların artırılarak, elde edilen sonuçların yansıtılması önemlidir. Bu araştırmaların sonuçlarına göre ailelere ulaşılabilir oranını yüksek olan birinci basamak sağlık ekibinin (doktor ve hemşire) eğitime yönelik eğitimler planlanmalıdır. Eğitimden geçen sağlık ekibinin ev kazalarının nedenleri, maruz kalma şekilleri ve çocuğun yaş grubuna yönelik güvenlik önlemlerine yönelik ebeveynlere verilen ebeveyn eğitimleri düzenleyebilir. Bu eğitimlerin etkinliğini arttırmak için basılı (broşür, dergi, bilgilendirme formu...) ve görsel medyadan (kamu spotları, aile sağlığı merkezlerinde gösterilecek kısa filmler...) yararlanılarak ebeveynlerin konuya ilişkin farkındalıkları artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Kazalar, ev, kaza önleme, anne-çocuk ilişkisi

P-0051

RUHSAL HASTALIĞI OLAN BİREYLERİN FONKSİYONEL SAĞLIK ÖRÜNTÜLERİ MODELİ VE NANDA TANILARINA GÖRE BAKIM GEREKSİNİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aysun Babacan Gümüş, Sevinç Şıpkin

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Çanakkale

Problem Tanımı ve Amaç: Hemşirelik modelleri hemşirelik bakımının kuramsal bir temele dayandırılmasını, bakımın bilimsel, planlı ve sistematik olarak verilmesini sağlayarak, hemşirelere sistematik değerlendirme yapmada, veri toplamada, planlamada ve uygulamada rehberlik etmektedir. Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli bireyi bütüncül yaklaşımla değerlendirmeyi amaçlayan hemşirelik modellerinden biridir. Bu model, bireyin gereksinimlerini birbiri ile ilişkili fonksiyonel alanlarda incelemekte, verilerin doğru, objektif ve eksiksiz toplanmasını ve analiz edilmesini kolaylaştırmaktadır. Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli ile birey/ailenin sadece yakınmaları, sınırlılıkları ve problemleri değil, daha önce problemleri olduğunda baş etme becerileri ve olumlu sağlık uygulamaları da belirlenebilmektedir. Bu çalışmanın amacı, ruhsal hastalığı olan bireylerin Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeline ve NANDA tanılarına göre bakım gereksinimlerinin değerlendirilmesidir.

Gereç-Yöntem: Çalışma 2016-17 akademik yılı güz yarıyılında Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği dersi uygulaması kapsamında psikiyatri servislerinde yatarak tedavi edilen ruhsal hastalığı olan bireylerle bakım veren 4. sınıf öğrencilerinin hazırlanmış oldukları bakım planlarının geriye dönük olarak incelenmesi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 111 hasta için yapılan bakım planları dahil edilmiştir. Veri toplamada Birey Bilgi Formu ve NANDA-Taksonomi II-Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Altında Gruplanmış Hemşirelik Tanıları Listesi kullanılmıştır. Veriler bireylerden gözlem ve yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Yapılan gözlem ve görüşmeler, günlük rapor olarak kaydedilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde dağılımı kullanılmıştır.

Bulgular: Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeline göre, ruhsal hastalığı olan 111 birey için 71 farklı NANDA tanısı olmak üzere toplamda 913 NANDA tanısı konmuştur. Modele göre, ruhsal hastalığı olan bireyler için en fazla sorun belirlenen alanlar sırasıyla, Aktivite – Dinlenme, Baş etme - Stres toleransı, Bilişsel – Algısal, Kendini algılama, Güvenlik – Korunma, Rol ilişkileri, Beslenme, Rahatlık, Eliminasyon şeklindedir. Hastalar için yaygın olarak belirlenen hemşirelik tanıları sırasıyla; uyku örüntüsünde rahatsızlık (%96,4), etkisiz bireysel baş etme (%82), anksiyete (%64), düşünce sürecinde bozulma (%50,1), sosyal etkileşimde bozulma (%38,7), umutsuzluk (%36), beslenmede dengesizlik: gereksinimden az (%36), özbakım eksikliği sendromu (%28,8), bilgi eksikliği (%28,8), yorgunluk (%24,3), konstipasyon (%18,9), intihar riski (%17,1), sosyal izolasyon (%17,1), kendine zarar verme riski (%17,1), durumsal düşük benlik saygısı (%17,1), kronik ağrı (%16,2), başkalarına yönelik şiddet (%14,4), kendine yönelik şiddet (%13,5), aile içi süreçlerin devamında bozulma (%13,5), eğlence aktivitesinde eksiklik (%13,5), duyuşsal algılamada bozulma (%12,6), yalnızlık riski (%12,6), rol performansında yetersizlik (%10,8), benlik kavramında rahatsızlık (%10,8) şeklindedir. Daha az oranda belirlenen hemşirelik tanıları ise Cinsellik-Üreme başta olmak üzere, Değer-İnanç ve Sağlığı Geliştirme alanlarıdır.

Sonuç: Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeline göre, ruhsal hastalığı olan bireylerin hemen hemen tüm alanlarda bakım gereksinimleri olduğu belirlenmiştir. Cinsellik-Üreme, Değer-İnanç ve Sağlığı Geliştirme alanlarında ise daha az sayıda hemşirelik tanısı konmuştur. Bu sonuçlar öğrencilerin somut ve fiziksel olarak gözlenebilen alanlarda daha kolay veri toplama ve değerlendirme yapmada zorlanmalarından kaynaklanabilir. Bu doğrultuda Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modelinin, ruhsal hastalığı olan bireyleri bütüncül olarak belirlemede ve bakım gereksinimlerini belirlemede sistematik bir yaklaşım kazandıran yararlı bir model olduğu söylenebilir. Ancak hastaların cinsel, manevi (spiritüel), ailesel ve toplumsal gereksinimlerinin de ihmal edilmemesi için öğrencilerin farkındalığının geliştirilmesi gerekmektedir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda ruhsal hastalığı olan bireylerin bakım gereksinimlerini belirlemede bütüncül yaklaşımı temel alan diğer hemşirelik modellerinin de etkinliğinin değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli, hemşirelik, NANDA tanıları, ruhsal hastalık

P-0052

YETİŞKİN KADINLARIN KARDİYOYASKÜLER RİSK FAKTÖRLERİ, BİLGİ DÜZEYLERİ VE SAĞLIĞI GELİŞTİRME DAVRANIŞLARI

Sevilay Hebcan Örs¹, Adile Tümer²

¹Marmaris Devlet Hastanesi, Muğla

²Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Muğla

Problem Tanımı ve Amaç: Kardiyovasküler hastalıklar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de başlıca hastalık ve ölüm nedenleri arasında yer almaktadır. Kalp ve damar hastalıklarına bağlı ölümlerin 2030 yılında 22,2 milyon olacağı tahmin edilmektedir. Kadınlarda kardiyovasküler hastalıklar erkeklere oranla 10 yıl daha geç ortaya çıkmaktadır. Bu süre avantajına rağmen kardiyovasküler hastalıklar kadınlarda en çok ölüme yol açan ve prognozu daha kötü ve mortalitesi daha yüksek hastalıklar arasında yer almaktadır. Bu çalışma yetişkin kadınların kardiyovasküler risk faktörlerini, bilgi düzeylerini ve sağlığı geliştirme davranışlarını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipte tasarlanan bu çalışma, 1 Ekim 2016- 1 Haziran 2017 tarihleri arasında, Muğla, Marmaris, Aksaz Askeri Lojmanlarında oturan kardiyovasküler hastalık tanısı almamış, 20-65 yaş arası yetişkin kadınlar üzerinde gerçekleştirilmiştir. Örneklem yöntemine gidilmemiş çalışmaya katılmayı kabul eden 253 kadından hastane ortamında veri toplanmıştır. Veri toplamak için; "Tanıtıcı Bilgi Formu", "Kardiyovasküler Hastalıklar Risk Faktörleri Bilgi Düzeyi Ölçeği (KARRİF-BD)" ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II (SYBDÖ II)" kullanılmıştır. Ankan ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan KARRİF-BD; kardiyovasküler hastalıkların özelliklerini, risk faktörlerini ve risk davranışlarında değişimin

sonucunu sorgulayan, toplam 28 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçekteki maddelerin yanıtlanmasında "evet", "hayır" ve "bilmiyorum" seçenekleri kullanılmakta ve her doğru yanıt 1 puan verilerek en yüksek 28 puan alınmaktadır. Ölçekteki 6 madde (1, 11, 12, 16, 17, 24) tersine kodlanmaktadır. Ölçekten yüksek puan alınması, bilgi düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. SYBDÖ II'nin geçerliliği ve güvenilirliği 2008 yılında Bahar ve ark. tarafından yapılmıştır. Ölçeğin altı tane alt ölçeği bulunmaktadır. Bunlar; sağlık sorumluluğu, fiziksel aktivite, beslenme, manevi gelişim, kişilerarası ilişkiler ve stres yönetimidir. Ölçek, hiçbir zaman (1), bazen (2), sık sık (3), düzenli olarak (4) şeklinde derecelendirilerek puanlanmıştır. Ölçeğin tamamı için en düşük puan 52, en yüksek puan 208'dir. Ölçekten yüksek puan alınması, yaşam biçimi davranışlarının sağlıklı olduğunu göstermektedir. Verilerin değerlendirmesi SPSS 20.0 paket programında yapıldı. Araştırma için etik kurul ve kurum izni alındı.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 35.20±7.07'dir. KARRİF-BD ölçeği toplam puan ortalamasının 17.67±4.85 olduğu, SYBDÖ II toplam puan ortalamasının 125.37±22.02 olup; en yüksek puan ortalamasının "manevi gelişim" boyutundan (25.03±5.38) alındığı, bunu "kişilerarası ilişkiler" (24.56±5.36), "sağlık sorumluluğu" (20.48±4.50), "beslenme" (20.46±4.15), "stres yönetimi" (18.43±4.14) ve "fiziksel aktivite" (16.37±4.54) alt boyutlarının izlediği saptanmıştır. Bu çalışmada yetişkin kadınların kardiyovasküler hastalıklar risk faktörleri bilgi düzeyleri ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları ortalamasının üzerindedir. Ailesinde kalp hastalığı olan, yüksek öğretim mezunu olan ve daha yüksek gelir düzeyine sahip olan katılımcıların, kardiyovasküler hastalık risk faktörleri bilgi düzeyleri puanlarının daha yüksek ve farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Ayrıca çalışanların ve daha yüksek gelir düzeyine sahip olan katılımcıların SYBDÖ II puanlarının daha yüksek ve farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. KARRİF-BD ölçeği ve SYBDÖ II toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Sonuç: Bu çalışmaya katılan yetişkin kadınların kardiyovasküler hastalıklar risk faktörleri bilgi düzeyleri ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları puan ortalamalarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Çalışmanın farklı örneklem gruplarında tekrarlanması hem literatüre katkı sağlanması, hem de kadınlarda konuyla ilgili farkındalık yaratması, dolayısıyla toplum sağlığını geliştirmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi düzeyi, kadınlar, kardiyovasküler risk faktörleri, sağlığı geliştirme

P-0054

YABANCI UYRUKLU HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMİNDE YAŞANABİLECEK GÜÇLÜKLERE İLİŞKİN DURUM ANALİZİ

İlkay Keser

Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya

Bu çalışma, ülkemizde yabancı uyruklu öğrenci statüsünde eğitim alan hemşirelik öğrencilerine ilişkin bir durum saptaması yapmak, eğitim süreci içinde öğrenci ve öğretim elemanlarının karşılaşılabileceği sorunlara dikkat çekmek amacıyla yapılmıştır.

Hemşireler, ulusal ve uluslararası alanda, toplumun sağlığını koruma ve geliştirmede, sağlık sistemindeki sorunların çözümünde kilit sağlık elemanı olarak görülmektedir. Bu bağlamda, yetiştirilecek hemşire adaylarının da iyi eğitim almış olması son derece önemlidir. Hemşirelik eğitimi, teorik ve uygulamayı içeren, oldukça meşakkatli bir süreçtir. Hemşirelik eğitiminde ana hedef, hemşire adaylarının teorik olarak gerekli donanıma sahip olmalarının sağlanmasının yanı sıra edindikleri bilgilerin doğrultusunda etkili ve doğru bakımı verebilecek uygulama becerilerini de kazanmaları sağlamaktır. Bu kazanımları sağlamada eğitim ortamı ve eğitimcilerin özellikleri kadar, eğitim alan öğrencilerin kişisel özellikleri de oldukça önemlidir. Ülkemize hemşirelik eğitimi almak üzere kayıt yaptıran yabancı uyruklu öğrenci sayısı da gün geçtikçe artmaktadır.

Yabancı uyruklu hemşirelik öğrenci sayısını tespit etmek için Yüksek Öğretim Kurulu'nun 2016/2017 yılı için yayınlamış olduğu veri tabanı içinde "hemşirelik" anahtar kelimesi ile tarama yapılmıştır. Yapılan değerlendirmede, 2016/2017 eğitim öğretim yılı için, toplam 10 üniversitede, 9 erkek, 20 kız öğrenci olmak üzere 29 hemşirelik öğrencisinin eğitim almak

için kayıt yaptırdığı saptanmıştır. Halen eğitimine aktif olarak devam eden öğrenci sayıları değerlendirildiğinde ise 21 erkek, 66 kız öğrenci olmak üzere toplam 87 yabancı uyruklu öğrencinin ülkemizde lisans ve lisansüstü alanlarda hemşirelik eğitimi almaya devam ettiği saptanmıştır. Öğrencilerin daha çok İstanbul, Antalya, İzmir ve Ankara gibi büyük şehirlerde bulunan üniversiteleri tercih ettiği tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgular bize ülkemizde eğitim alan yabancı uyruklu hemşirelik öğrenci sayılarının azımsanamayacak kadar çok olduğunu göstermektedir. Farklı bir kültürde, farklı bir dilde eğitim almanın yaşatabileceği güçlükler, zor ve birçok alanda gelişimi ve değişimi hedefleyen bir süreç olan hemşirelik eğitimi için olunca, daha da güç bir hale gelebilmektedir. Teorik derslerle birlikte yürütülen klinik uygulamalar sırasında yabancı uyruklu öğrenciler, başta dille ilgili sorunlar olmak üzere, farklı kültürel değer ve uygulamalara sahip olmaları nedeniyle de eğitim süreci içinde güçlükler yaşayabilmektedirler. Bu güçlüklerin başında öğretim elemanı, diğer öğrenciler ve hasta/sağlıklı bireylerle yaşadıkları iletişim güçlükleri, öğrenme ve öğrendiklerini uygulamaya aktarma güçlükleri gelmektedir. Hemşire eğitimcileri olarak bizler, farklı kültürlerden gelen bireylere bakım vermede transkültürel hemşirelik uygulamalarının önemini ve gerekliliğini tartışırken, beraberinde farklı kültürlerden ülkemize hemşirelik eğitim almak için gelmiş yabancı öğrencilerimizin de farklılıklarının farkında olmalı, onlara gerekli eğitim-öğretim koşullarının sağlanması ve kaliteli eğitim almaları konusunda gerekli desteği sağlamalıyız. Bu bağlamda, eğitim süreci içinde öğrenci ve öğretim elemanlarının yaşadıkları sorunlara yönelik kapsamlı çalışmanın yapılması ve verilen eğitimin kalitesini arttırmaya yönelik uygulamaların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: yabancı uyruklu öğrenci, hemşirelik eğitimi, güçlükler

P-0056

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE MEKANİK VENTİLATÖRE BAĞLI BİLİNÇLİ VE BİLİNÇSİZ HASTALARDA FARKLI YÖNTEMLERLE UYGULANAN KAPALI SİSTEM ASPİRASYONUN ASPİRASYON ETKİNLİĞİ, KARDİOPULMONER GÖSTERGELER, HASTANIN ASPİRASYON SONRASINDA YAŞADIĞI DUYGULAR VE AĞRI ÜZERİ

Zuhal Gülsoy, Şerife Karagözoğlu

Cumhuriyet Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Sivas

Bu araştırma Anestezi Yoğun Bakım Ünitesinde mekanik ventilatöre bağlı hastalarda kapalı sistem aspirasyon işleminde serum fizyolojik ve oksijenin tek tek ve birlikte uygulanmasının aspirasyon etkinliği, kardiyopulmoner göstergeler, hastanın aspirasyon sonrasında yaşadığı duygular ve ağrı üzerine etkisini incelemek amacıyla kesitsel ve deneysel olarak yapılmıştır.

Araştırma tek örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubundaki bireyler araştırmanın hem deney hem kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırmada veriler; hemodinami, kardiyopulmoner göstergeler ve konfor değerlendirmesine yönelik Veri Toplama Formu ve ağrı değerlendirilmesine yönelik bilinçsiz hastalarda Davranışsal Ağrı Ölçeği (DAÖ), bilinçli hastalarda ise Visual Ağrı Skalası (VAS) kullanılmıştır.

Araştırmada farklı şekillerde endotrakeal aspirasyon uygulamalarında, işlem öncesi, işlem sırası ve sonrası 1,3,5,7,10. dakikalarda nabız, tansiyon arteriel, solunum sayısı, tidal volüm, tepe basıncı (Ppeak), entidal karbondioksit düzeyi (EtCO₂), saturasyon düzeyi (SpO₂), ağrı skoru ve Glasgow Koma Skoru 12'nin üzerinde olan hastalara işlem sırasındaki hisleri ile ilgili sorular sonucu toplanan veriler kapsamında; işlem doğru zamanda, doğru şekilde yapıldığı takdirde; farklı yöntemler arasında hemodinami, kardiyopulmoner göstergeler ve konfor açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamış, hem bilinçli hem de bilinçsiz hastalarda yapılan tüm aspirasyon yöntemlerinin genel anlamda etkin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, normal aspirasyon yönteminin bilinçli ve bilinçsiz hastalarda daha iyi tolere edilebildiği, aspirasyona başlamadan hemen önce uygulanan SF, oksijen ve ikisinin birlikte uygulanmasının bilinçli hastalarda kaygıya neden olduğu ve işlem sırasında elde edilen araştırma parametrelerini önemli düzeyde etkilediği saptanmıştır.

Aspirasyon yöntemleri kendi içlerinde değerlendirildiğinde, işlem sırası ile diğer işlem basamakları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuş ancak, oluşan bu farkın normal sınırlar içinde yer aldığı görülmüştür. Ayrıca hem bilinçli hem de bilinçsiz hastalarda tüm aspirasyon uygulamalarının ağrıya neden olan invaziv bir girişim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bulgularımız doğrultusunda; hangi yöntem uygulanırsa uygulansın rutin aspirasyondan kaçınılması, hastaların ihtiyaçları doğrultusunda aspirasyon yapılması, gerekmedikçe SF ve hiperoksijenasyona başvurulmaması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: endotrakeal aspirasyon, endotrakeal aspirasyonda oksijen, endotrakeal aspirasyonda serum fizyolojik, endotrakeal aspirasyonun hemodinamik etkileri, endotrakeal aspirasyonda ağrı, endotrakeal aspirasyonda yaşanan duyular

P-0057

BİR AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN ERKEKLERİN PROSTAT KANSERİ TARAMALARINA KATILIM VE BİLGİ DURUMU

Veli Fehmi Yaymacı¹, Belgin Akın²

¹Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya, Türkiye

²Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya, Türkiye

Problem tanımı: Prostat kanseri dünyada ve ülkemizde önemli sorun teşkil eden bir hastalıktır.

Amaç: Bu araştırmanın amacı; 50 yaş ve üzeri yetişkin erkeklerin prostat CA taramalarına katılımlarının belirlenmesi ve bireylerin sosyodemografik, sağlık ve hastalık özelliklerinin ayrıca taramalara katılım durumunun bilgi düzeyi ile ilişkilerinin incelenmesidir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı türdeki çalışma örneğini olasılıksız örnekleme yöntemiyle seçilmiş 192 birey oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında bir anket formu ve prostat kanseri taramaları bilgi testi ölçeği kullanılmıştır. Bireylerin prostat kanseri bilgi düzeyleri ölçülmüş ve taramalara katılımı sorgulanmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan bireylerden %7,3'ü prostat ile ilgili bir sorun yaşanırken bu sorunların %50'si hipertrofidir. Bireylerin %29,2'si yaşamları boyunca en az bir kez prostat muayenesi olmuş, %32,3'ü PSA ölçtürmüş ve %66,1'i bu ölçümü son bir yıl içinde yaptırmıştır. Bireylerin %6,8'inin ailesinde kanser varken bunların %38,5'i prostat kanseridir. Akrabalarında prostat CA bulunanların %50'sinin yakınlığı birinci derecedir. PSA ölçtürenlerin ve prostat muayenesi olanların bilgi testi puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur (p<0,05). Bireylerin kanser taramalarına katılımı prostat ile ilgili sorun yaşama ve akrabalarında prostat kanseri olma durumuna; kanser taramaları bilgi testi puan ortalamalarının medeni durum, eğitim durumu, yaşanan yere göre farklılık gösterdiği bulunmuştur (p<0,05). Prostat ile ilgili sorun yaşayanların tamamı taramaya katılırken akrabalarında prostat kanseri tanısı almış olanların %70'i taramalara katılmıştır.

Sonuç: Evli, lise ve üzeri eğitim almış, en uzun süre il merkezinde yaşamış, prostat ile ilgili sorun yaşamış ve akrabalarında prostat kanseri olan bireylerin prostat kanseri taramaları bilgi düzeylerinin yüksek; bekar, eğitimi lise altı olan, en uzun süre ilçe veya köyde yaşamış bireylerin daha düşük olduğu bulunmuştur. Prostat kanseri taramaları bilgi düzeyiyle; gelir durumu ve ailede herhangi bir kanser varlığı ile anlamlı ilişki bulunmamıştır. Lise ve üzeri eğitim almış, prostat ile ilgili sorun yaşamış ve akrabalarında prostat kanseri tanısı almış bireylerin prostat kanseri taramalarına daha fazla katılmış oldukları; lise altı eğitim almış, prostat ile ilgili sorun yaşamamış ve akrabalarında prostat kanseri bulunmayan bireylerin prostat kanseri taramalarına katılım oranı düşük olduğu bulunmuştur. Prostat kanseri taramalarına katılımla; medeni durum, ekonomik durum, en uzun yaşanan yer ve ailede herhangi bir kanser durumu varlığı ile ilgili anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. PSA ölçtürenler ve prostat muayenesi olanların bu taramalara katılmayanlara göre prostat kanseri taramaları bilgi düzeyleri daha yüksektir.

Anahtar Kelimeler: Prostat CA, Tarama, PSA, Bilgi düzeyi

P-0058

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARININ, ŞİDDET TUTUMU VE BAĞIMLILIK ÜZERİNE ETKİSİ**Burcu Akyıldız, Hatice Kübra Armağan, Beyza Arslan, Nermin Gürhan**
Gazi Üniversitesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı: Çocukluk çağı istismarına maruz kalan bireylerde fiziksel, psikolojik ve sosyal problemler görülmektedir. Literatür taramaları sonuçlarına göre istismar ve ihmale maruz kalan çocuk ve ergenlerde; büyüme gelişme sorunları özellikle gecikmeler, beyin hasarları, öğrenme ve konuşma sorunları, depresyon, düşük akademik başarı, akran grupları başta olmak üzere zayıf ilişkiler, suç eğilim, alkol/madde kullanımı, uyku ve yeme bozuklukları, düşük benlik saygısı, yıkıcı ve zarar verici davranış örüntüleri, saldırganlık vb. birçok sorunun görüldüğü belirtilmektedir. Çocukluk ve ergenlikte ki bu sorunlar yetişkinlik döneminde de suça yönelme, duygusal bozukluklar, kişiler arası ilişkilerde uyumsuzluğa, anti sosyal davranışlara, saldırganlığa ve kendi çocuklarına yönelik istismar ve ihmale neden olmaktadır. Amaç: bu araştırma çocukluk çağında yaşanan travmaların çocukluk-ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde şiddete, yeme ve madde vb gibi bağımlılıklar üzerinde etkilerini incelemek amacı ile tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: 16 sorudan oluşan katılımcı bilgi formu, Yale Yeme Bağımlılığı Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Bağımlılık Tespiti ve Değerlendirme Ölçeği, Yetişkinlerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyonu, Beslenme ve Diyetetik ve Hemşirelik Bölümü 1-2-3-4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Her bölümü ve şubeleri temsil edebilmek için her şubeden en az 25 öğrenci olmak üzere 367 öğrenci ise çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Öğrenciler çalışma ile ilgili bilgilendirildikten sonra gönüllülük esasına göre alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 15.0 istatistik programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu "Tek Örneklem Kolmogorov Smirnov" analizi ile test edildi. Bağımsız değişkenlerin ÇÇTÖ, MKE ve ŞE ölçeklerine göre puan ortalamalarının karşılaştırılmasında verilerin normal dağılıma uygun olmadığı belirlendiğinden iki gruplu değişkenlerin skorlarını karşılaştırmada nonparametrik testlerden Mann Whitney U-testi ve üç ya da daha fazla gruplu değişkenlerin skorlarını karşılaştırmada ise Kruskal Wallis testi kullanıldı. Ölçekler arasındaki ilişkiyi değerlendirmede Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği'ne göre şiddete eğilim gösteren kişilerin madde kullanım eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış fakat çocukluk çağında cinsel ve duygusal istismara maruz kalan bireylerin şiddete eğilimli oldukları, duygusal ihmal yaşayan bireylerde ise Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği'ne göre şiddet eğilimi gösterdikleri tespit edilmiştir. Cinsel ve fiziksel istismara maruz kalanların duygusal istismar da yaşadığı, fiziksel ve duygusal ihmal yaşama durumları arasında ise ters bir ilişki olduğu saptanmıştır. Aynı şekilde madde kullanma eğilimi ve fiziksel istismar yaşama durumları arasında da ters bir ilişki saptanmıştır. Kendisi ve aile üyesi sigara / madde kullanan ile hiç kullanmayan grupların puan ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Çocukluk çağı travması ile ebeveynin ilk ya da üniversite mezunu olması durumu ile ilgili puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Çocukluk çağı travmaları ile madde kullanım ve şiddet eğilimi arasında anlamlı fark saptanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk çağı travması, şiddet, bağımlılık

P-0059

PSİKİYATRİ HASTALARINA BAKIM VEREN HEMŞİRELERİN AHLAKİ DUYARLILIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ**Maral Kargın¹, Songül Duran², Evrim Çelebi¹**¹Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi²Trakya Üniversitesi Keşan Hakkı Yörük Sağlık Yüksekokulu

Problem Tanımı ve Amaç: Özerk karar verebilme yetisinden ve sosyal güçten yoksun olan psikiyatri hastalarına bakım verirken etik

sorunlarla karşı karşıya kalan psikiyatri hemşirelerinin etik ikilemler karşısında gösterdikleri tutum, davranış ve aynı zamanda etik duyarlılıklarının belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmada, psikiyatri hastalarına bakım veren hemşirelerin ahlaki duyarlılıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki araştırmanın evrenini Türkiye'nin doğusunda yer alan bir Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi'nde ve yine aynı bölgede bulunan Toplum Ruh Sağlığı Merkezi (TRSM)'nde çalışan 121 hemşire oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeden evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve araştırmaya katılmayı kabul eden 105 hemşire ile araştırma tamamlanmıştır. Araştırmanın kapsayıcılık oranı %86.7'dir. Veriler, Kişisel Bilgi Formu ve Ahlaki Duyarlılık Anketi (ADA) ile toplanmıştır. Veriler istatistik paket programında değerlendirilmiş, sayı, yüzde, ortalama olarak ifade edilmiş, analizde bağımsız gruplarda t testi ve ANOVA kullanılmıştır. P<0.05 anlamlılık düzeyi olarak alınmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan hemşirelerin %62.9'u 30-40 yaş grubunda, %63.8'inin kadın, %75.2'si evli %59'u lisans mezunu olarak saptandı. Hemşirelerin %85.7'si servis hemşiresi olarak çalıştığını, %33.3'ü 6-10 yıldır bu meslekte çalıştığını belirtmiştir. Hemşirelerin %69.5'i mesleğini sevdiğini belirtmiştir. Hemşirelerin ADA toplam puan ortalaması 73.7±16.0 olarak bulunmuştur (Minimum 37, maksimum 128). Anketin alt boyutlarının puan ortalamaları; otonomi alt boyutu 17.1±5.50, yarar sağlama alt boyutu 12.2±3.7, bütüncül yaklaşım 11.5±3.7, çatışma alt boyutu 12.5±3.5, uygulama alt boyutu 11.2±3.5, oryantasyon alt boyutu ise 9.2±3.8 olarak saptanmıştır. Hemşirelerin demografik özelliklerine göre ADA ve alt boyutlarından aldıkları puanlar incelenmiş, oryantasyon alt boyutunda yaş ve medeni durum anlamlı farklılık oluşturduğu görülmüştür. Buna göre 30 yaş ve altı hemşirelerin 30 yaşın üstündeki hemşirelere göre, bekar hemşirelerin ise evli hemşirelere göre oryantasyon alt boyutu puanlarının daha iyi olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Araştırmaya katılan hemşirelerin ADA toplam puan ortalaması ve alt boyutlarının puan ortalamasının hemşirelerin cinsiyetine, eğitim durumuna, servisteki görevlerine, serviste çalışma yılına ve mesleği sevmeye durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Sonuç: Çalışmaya katılan hemşirelerin ahlaki duyarlılıklarının yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Hemşirelerde ahlaki duyarlılığın oluşturulması, devam ettirilmesi ve geliştirilmesi için psikiyatri hemşireliği eğitiminde ve uygulamasında yetkinlik ve sorumluluk oluşturulması, mezuniyet sonrası hizmet içi eğitimlerin düzenli olarak verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki duyarlılık, etik, psikiyatri hemşiresi

P-0060

GAZİANTEP AMATEM'DE BAĞIMLILIK TEDAVİSİ GÖREN HASTALARIN İLK YATIŞI İLE TABURCULUKLARINDA TEDAVİ MOTİVASYONLARININ VE MADDE KULLANIMINA İLİŞKİN İNANÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**Sıdıka Özkan¹, Derya Tanrıverdi²**¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı, Gaziantep²Doç.Dr., Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Gaziantep

Problem Tanımı ve Amaç: Son yıllarda biyolojik, sosyal ve psikolojik birçok etkenle etkileşim içinde olan madde kullanımının yaygınlığının giderek arttığı dikkat çekmektedir. Ülkemizde 11 ilde yapılan madde kullanıcılarına yönelik araştırmada, hem kullanıcıların hem de yakınlarının tedavi konusunda umutlu olmadıkları ve hatta imkansız olarak gördükleri, tedavi arayışının çok düşük olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla madde kullanım bozukluğu olan 6 kişiden ancak 1'i tedaviye başvurmaktadır (Ögel, 2002). Bu çalışmada AMATEM biriminde yatarak tedavi gören hastaların hastaneye ilk kabullerinde ve taburculuklarında tedavi motivasyonlarının ve madde kullanımına ilişkin inançlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın evrenini, Nisan – Temmuz 2017 tarihleri arasında Gaziantep 25 Aralık Devlet Hastanesi Ahmet Şirci

AMATEM Kliniğine tedavi için başvuran DSM-5'e göre madde kullanım bozukluğu tanısı alan hasta oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise belirlenen sürelerde araştırma kriterlerine uyan 173 hasta oluşturmuştur. Veriler, hastaların ilk AMATEM'e yatışlarında ve taburculukları sırasında iki aşamada, hastalarla yüzyüze görüşülerek, Tanıtıcı Bilgi Formu, Tedavi Motivasyonu Anketi (TMA), Madde Kullanımı İle İlgili İnançlar Ölçeği (MKİÖ) kullanılarak toplanmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde; yüzdelik, ortalama, standart sapma ve t-testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hastaların yaş ortalamalarının 28.19 ± 7.38 'dir. Hastaların en erken 5, en geç de 33 yaşında madde kullanmaya başladığı, daha önce yatarak tedavi görme sayısı en az 1, en fazla 14 kez olup ortalama 2.66 ± 2.67 olduğu, yatarak tedavi sonrası temiz kalma süresi en az 1, en fazla 60 ay olup ortalama 7.02 ± 10.81 olduğu belirlenmiştir. Hastaların %59'unun maddeye başlama nedeninin arkadaş etkisi olduğu, %18.5'nin maddeyi arkadaş grubuyla birlikte kullandığı, %42.8'nin daha önce yatarak tedavi gördüğü, %86.1'inin kendi kendine maddeyi bırakma denemesi olduğu, %93.6'sı kendi isteğiyle yatarak tedaviye başvurduğu saptanmıştır. Hastaların son bir yıl içerisinde hemen hemen her gün en çok kullandıkları ilk üç madde sırasıyla eroin (%61.3), amfetamin ve türevleri (%32.9), esrar (%15)'dir. Hastaların tedavi motivasyonunun TMA'ya göre AMATEM'e ilk yatıştaki puan ortalamasının (70.46 ± 7.34) tedavi tamamlandıktan sonraki taburculuklarındaki puan ortalamasına (75.04 ± 7.60) göre daha düşük olduğu ve aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=0.001$). TMA alt ölçeklerine bakıldığında; içsel motivasyon ilk değerlendirme puanı (33.61 ± 3.50) son değerlendirme puan ortalamasına (35.36 ± 3.86) göre daha düşük olup aradaki fark anlamlıdır ($p=0.001$), dışsal motivasyon ve kişilerarası yardım arama puan ortalamaları arasında fark olmadığı bulunmuştur ($p=0.001$), tedaviye güven ilk değerlendirme puanı (13.86 ± 2.86) son değerlendirme puan ortalamasına (16.02 ± 2.58) göre daha düşük olduğu ve aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=0.001$). Hastaların madde kullanımına ilişkin inançlarının MKİÖ'ne göre AMATEM'e ilk yatıştaki puanı (56.60 ± 27.46) tedavi tamamlandıktan sonraki taburculuklarındaki puan ortalamasına (29.93 ± 12.34) göre daha yüksek olup, aradaki fark istatistik olarak anlamlıdır ($p=0.001$).

Sonuç: Yatarak tedavi görenlerin tedavi motivasyonunu ve tedaviye olan güveni arttırdığı belirlenmiştir. Yatarak tedavi sürecinde hastaların madde kullanımına ilişkin inançlarının önemli oranda olumlu olarak değişim gösterdiği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Madde Kullanım Bozukluğu, Madde Kullanımına İlişkin İnanç, Tedavi Motivasyonu

P-0062

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ TÜKENMİŞLİK VE İŞE BAĞLI GERGINLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Sibel Karaca Sivrikaya¹, Meltem Erişen²

¹Balikesir Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, İÇ Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Balikesir

²Bursa Mustafa Kemal Paşa Devlet Hastanesi, Bursa

Giriş-Amaç: Sağlık çalışanlarında uzun çalışma saatlerine bağlı olarak destek ve kontrol eksikliği, iş-ev karmaşası ve uyku yoksunluğu, çeşitli özel eğitim programlarında bulunma gibi durumların depresyon, stres ve kaygı oluşturduğu belirtilmektedir(1,2). Yoğun çalışma temposu, nöbetler, iş ortamındaki problemler, sağlık hizmeti verilirken oluşan bazı yetersizlikler, eleman eksikliği nedeniyle daha yoğun çalışma, sağlık çalışanlarının orantsız dağılımı gibi sorunlar tükenmişlik ve işe bağlı gerginlik sorunlarında beraberinde getirmektedir. Bu durum bireylerde depresyon, anksiyete, çaresizlik duyguları gibi ruhsal sorunlara, baş ağrısı, kaslarda gerginlik, uykusuzluk vb. fizyolojik etkilere sebep olmaktadır(3). Bu çalışmanın amacı sağlık çalışanlarının tükenmişlik ve işe bağlı gerginlik düzeylerini belirlemek, bazı demografik özellikler ve mesleki değişkenler ile ilişkisini araştırmaktır.

Gereç-Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tipte olup evreni 1 Ağustos-1 Eylül 2017 tarihleri arasında bir Devlet Hastanesi'nde görev yapan tüm sağlık çalışanları (doktor,hemşire ve ebe)(246)dır. Örneklemini ise belirlenen tarihler arasında izinli, görevli, raporlu olmayan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan sağlık çalışanları oluşturmuştur. Veriler, yüzyüze görüşme tekniği kullanılarak; araştırmacılar tarafından oluşturulan bilgi

formu ve Maslach(1981) tarafından geliştirilen Maslach Tükenmişlik Ölçeği(MTÖ) ile Revicki ve arkadaşları tarafından(1991) geliştirilen İşe Bağlı Gerginlik Ölçeği(İBGÖ) kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama işlemine başlamadan önce katılımcılara araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilerek araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair onamları alınmıştır. Araştırmanın kurumsal izni Kamu Hastaneler Birliği Genel Sekreterliği'nden alınmış olup, etik kurul onayı ise Balikesir Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan alınmıştır. Verilerin analizinde SPSS20 paket programında yüzde, ortalama, Anova, LSD-Tukey testi, Korelasyon analizi ve t-testi kullanılmıştır. Bu çalışmada MTÖ Cronbach Alpha değeri.70, İBGÖ ise.70 tir.

Bulgular: Araştırma grubunun%35.2'si 31-50 yaş arasında,%77.3'ü kadın,%68.0'ı hemşire, %76.8'i evli,%59.7'si çocuk sahibi,%51.9'u lisans mezunu,%55.8'si 10 yıl ve üstü çalışma yılına sahiptir. Çalışanların%71.3'ü hem gündüz hem gece vardiyası şeklinde çalışmakta olup %65.7'si tekrar aynı mesleği seçmeyeceğini belirtmiştir. MTÖ puan ortalaması 46.46 ± 9.81 , İBGÖ puan ortalaması 38.76 ± 6.01 dir. Çocuk sahibi olan ve hem gündüz hem gece çalışan grubun MTÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır($p<0.05$). Cinsiyet ile MTÖ puan ortalamaları ve İBGÖ Puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Hemşirelerin İBGÖ puan ortalamaları diğer meslek gruplarına göre daha yüksek bulunmuştur(47.16 ± 10.05), en düşük ise ebelerde tespit edilmiştir (43.0 ± 8.99). Araştırma grubunun çalıştığı bölüm ve çalışma şekli ile iş doyumu puan ortalaması arasında anlamlı bir fark saptanmıştır($p<0.05$). Bu farkın Yoğun Bakımda çalışan grup ile hem gece hem gündüz çalışanlardan kaynaklandığı bulunmuştur. MTÖ puan ortalamaları ile İBGÖ Puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir($r=.384, P<000$).

Sonuç: Bu çalışma sonucunda, araştırmaya katılan sağlık çalışanları tükenmişliğin her üç boyutundan da ortalamasının üzerinde puan almışlardır. İş doyumları ise orta düzeyde bulunmuştur. Bu sonuca göre sağlık çalışanları önemli oranda tükenmişlik sendromuna maruz kaldıkları ve iş doyumuna istedik düzeyde sahip olmadıkları sonucuna varılmıştır. Ayrıca, çalışma grubunun tükenmişlik puan ortalaması artıçka İş doyum puanlarının azaldığı tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda öneriler; Çalışanlara tükenmişlik sendromu hakkında bilgiler verilmeli, belirti bulguları anlatılmalı bu konuda farkındalıkları artırılmalıdır. İş doyumunu seviyesini yükseltmek için çalışanların çalışma süreleri, çalışılan bölüm ve kurum gibi işe bağlı gerginliği etkileyebilecek durumları en az seviyeye indirilmelidir. Birimler arası rotasyon, iş zenginleştirme ve yönetime katılım gibi uygulamalar tükenmişlik sendromunu azaltmada ve iş doyumunu arttırmada etkili birer araç olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Çalışanları, Tükenmişlik, İşe Bağlı Gerginlik, İş Doyumu

P-0063

HASTANEDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN ALGILADIKLARI STRES DÜZEYİ, BAŞETME YÖNTEMLERİ VE İŞ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Zeliha Karapelit¹, Behice Erci²

¹Amasya Üniversitesi,Ebelik Anabilim Dalı, Amasya

²İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Malatya

Problem Tanımı ve Amaç: Sağlık kurumlarında hizmet veren mesleklerin içinde hastanenin en kapsamlı iş yüküne ve stres yaratan durumlara sahip olan grup hemşireliktir. Toplum sağlığından sorumlu olan hemşirelerin iş ve sosyal yaşamından kaynaklanan stresörlere karşı kullandıkları baş etme yöntemlerinin bilinmesi ve uygun olan yöntemlerin davranış olarak kazandırılması, olumlu davranışların geliştirilmesi gerekmektedir

Bu araştırma hastanede çalışan hemşirelerin stres algılama düzeyleri, stresle baş etme yöntemleri ve iş doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma, Amasya Kamu Hastaneler Birliğine bağlı bir hastanenin tüm yataklı servis, yoğun bakım ve poliklinik birimlerinde çalışan hemşireler ile yürütülmüştür. Örneklem seçimine gidilmeyip, katılmayı kabul eden 214 hemşire çalışmaya dahil

edilmiştir. Araştırmanın verileri Şubat-Mart 2014 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyo-demografik özelliklerin bulunduğu tanıtıcı form ve stres algılama düzeyi ölçeği, stresle başa çıkma ölçeği ve iş doyumu ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş, cinsiyet ve medeni durumlarına göre, hemşirelerin %95.3'ünün kadın, %25.0'inin 35-39 yaş, %17'sinin ise 40-44 yaş aralığında olduğu, %75.9'unun evli, %69.8'inin çocuk sahibi olduğu, %49.1'inin lisans ve üzeri bir eğitim programından mezun olduğu, %47.2'sinin 10 yıl ve üzeri bir süredir çalıştığı, çalışma durumlarına göre, %37.3'ünün nöbet sistemiyle çalıştığı, çalışılan bölümlere göre dağılımda ise %85.4'lük bir kısmının yataklı servislerde çalıştığı belirlenmiştir.

Hemşirelerin algılanan stres puan ortalaması 3.02 0.54, stresle başa çıkma puan ortalaması 2.64 0.33, iş doyumu puan ortalaması 2.69 0.56 olarak saptanmıştır. Algılanan Stres ile Stresle Başa Çıkma arasında 0.05 önemlilik seviyesine göre negatif yönde önemli bir ilişki olduğu bulunmuştur. Algılanan stres ile İş Doyum arasında 0.01 önemlilik seviyesinde pozitif yönde önemli bir ilişki ($p < 0.01$) bulunduğu, Stresle Başa çıkma ile İş Doyum arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı ($p > 0.05$) saptanmıştır.

Sonuç: Araştırma sonuçlarına göre algılanan stres arttıkça iş doyumunun azaldığı, stresle başa çıkma durumunun iş doyumunu etkilemediği tespit edilmiştir. Stresle etkili bir mücadele için, doğrudan stres kaynaklarının saptanması ve stresle başatma yöntemlerini içeren tekrarlı hizmet içi eğitimlerin verilmesinin yararlı olacağı önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: hemşire, iş doyumu, stres, stresle başatma

P-0064

KLASİK VE SİMÜLASYON TEMELLİ PEDIATRI HEMŞİRELİĞİ EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİLERİN KLİNİK UYGULAMADA YETERLİLİK ALGISI VE ANKSİYETE DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Fatma Taş Arslan¹, Ayşe Sonay Türkmen², Raziye Çelen¹, Sevil Özkan¹, Deniz Altıparmak¹, Asiye Şahin¹

¹Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Konya

²Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Karaman

Problem tanımı: Simülasyon temelli eğitim, öğrencinin bilgi, beceri, eleştirel düşünme, doğru karar verme ve vakayı yönetme becerisini geliştirdiği bilinmektedir.

Amaç: Klasik ve simülasyon temelli pediatri hemşireliği eğitiminin öğrencilerin klinik uygulamada yeterlilik algısı ve anksiyete düzeylerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışmada iki gruplu, randomize olmayan yarı-deneyssel desen kullanılmıştır. Çalışma, Konya ili Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde Pediatri Hemşireliği dersi alan öğrenciler ile yürütülmüştür. Pediatri hemşireliği dersi alan öğrenciler (N=247), deney (n=132) ve kontrol (n=115) gruplarına atanmıştır. Deney grubu simülasyon eğitimi alırken, kontrol grubu klasik eğitim almıştır. Her iki gruba simülasyon eğitim konularını içeren teorik bilgi ve klasik eğitim metodu ile (video gösterimi, resimler, power point vb.) öğrencilere anlatılmıştır. Deney grubuna simülasyon eğitimi öncesi eğitim kitapçığı dağıtılmıştır. Her bir simülasyon eğitim uygulamasına alınacak öğrenci rastgele kura metodu ile 10'ar kişilik gruplara ayrılmıştır. Her bir simülasyon temelli eğitim oturumunda öğretim elemanları eğitim kitapçığında yer alan basamaklara göre önce uygulamayı anlatmış ve ardından da uygulamayı simülatörler üzerinde göstermiştir. Öğrenciler anlatılan uygulamaları eğitimciye anlatmış ve simülatörler üzerinde uygulamıştır. Öğretim elemanı uygulama bitiminde öğrenciyi checklist formu ile değerlendirerek, öğrenciyi yaptığı girişimler hakkında önce olumlu daha sonra olumsuz geri bildirimde bulunmuştur. Çalışma verileri iki aşamalı süreçte toplanmıştır. Kontrol grubu verileri 2014, deney grubu verileri ise 2015 yılında klinik uygulamanın son günü öğrencilerden yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Veriler literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilen Demografik özellikler ve pediatrik uygulama becerileri formu ve Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Veriler bilgisayar ortamında sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, ki-kare ve

bağımsız gruplarda t testi ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

Bulgular: Çalışmada simülasyon temelli eğitim alan öğrencilerin "Pediatrik tanımlama", "antropometrik ölçüm alabilme", vital bulgu alabilme", bazı "ilaç uygulamaları" ve "bakım" becerilerinde kendilerini yeterli hissetme oranlarının daha yüksek ve anlamlı olduğu olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin durumluk kaygı ölçeği puan ortalaması her iki eğitim metoduna göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$). Ancak simülasyon temelli eğitim alan öğrencilerin klasik eğitim alanlara göre sürekli kaygı puan ortalamaları anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p < 0,05$).

Sonuç: Simülasyon eğitiminin pediatri hemşireliği eğitiminde öğrencilerin uygulama becerileri arttırdığı ve anksiyete düzeyini azalttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği, Hemşirelik Eğitimi, Simülasyon, Pediatri, Yeterlilik Algısı

P-0065

GEBELİKTE KADININ BEDEN ALGISININ VE EŞLERİN CİNSEL FONKSİYONUNUN İNCELENMESİ*

Mehtap Gümüşay¹, Nülüfer Erbil¹, Birsal Canan Demirbağ²

¹Ordu Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ordu

²Karadeniz Teknik Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Trabzon

Amaç: Araştırmanın amacı, gebelikte kadının beden algısı ve eşlerin cinsel fonksiyonu ile etkileyen faktörleri incelemektir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırmaya, bir hastanenin gebe polikliniğine başvuran 254 gebe ve eşi alındı. Araştırmanın verileri, Kişisel Bilgi Formu, Vücut Algısı Ölçeği (VAÖ), Kadın Cinsel İşlev Ölçeği (KCIÖ) ve Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği Erkek Formu (ACYÖ-E) ile toplandı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ve parametrik testler kullanıldı.

Bulgular: Gebelerin ve eşlerinin en sık yaşadıkları cinsel ilişkiden uzaklaşma nedenlerinin cinsel istekte azalma, bebeğin zarar göreceği endişesi, düşük korkusu ve erken doğum korkusu olduğu belirlenmiştir. Gebelerin VAÖ puan ortalaması 147.41 ± 14.88 , KCIÖ puan ortalaması 17.82 ± 11.81 ve eşlerin ACYÖ-E puan ortalaması 15.81 ± 6.57 olarak bulundu. KCIÖ alt boyutları olan istek, uyarılma, kayganlaşma, orgazm, doyum ve ağrı puan ortalamaları ikinci trimesterdeki gebelerde en yüksek bulunurken, üçüncü trimesterdeki gebelerde en düşük bulundu. Birinci, ikinci ve üçüncü trimesterdeki gebelerin cinsel disfonksiyon oranları sırasıyla %64.4, %18.3 ve %89.9 olarak saptandı. Birinci trimesterdeki gebelerin eşlerinin %57.8'inde, ikinci trimesterdeki gebelerin eşlerinin %63.3'ünde ve üçüncü trimesterdeki gebelerin eşlerinin %92.6'sında cinsel disfonksiyon belirlendi. Üçüncü trimesterdeki gebelerin cinsel fonksiyonu ve beden algısının daha olumsuz olduğu ve trimesterlere göre farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu ($p = 0.000$). Üçüncü trimesterdeki gebelerin eşlerinin, birinci ve ikinci trimesterlerdeki gebelerin eşlerine göre daha fazla cinsel işlev sorunları yaşadıkları ve trimesterlere göre farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi ($p = 0.000$). Kadının beden algısı ve cinsel fonksiyonu arasında pozitif yönde "orta" düzeyde ve kadının beden algısı ile erkeğin cinsel fonksiyonu arasında negatif yönde "zayıf" düzeyde anlamlı ilişki olduğu saptandı ($p = 0.000$).

Sonuç: Gebelerin beden algısının trimesterlere göre farklılık gösterdiği ve üçüncü trimesterde daha olumsuz olduğu belirlendi. Gebelerde ve eşlerinde gebelik ilerledikçe cinsel disfonksiyonun daha fazla görüldüğü, kadının beden algısının olumlu olmasının çiftlerin cinsel fonksiyonunu olumlu yönde etkilediği saptandı.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, gebe, cinsellik, beden algısı, eşin cinselliği

* Ordu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından 2016/TT-1601 proje numarası ile desteklenmiştir.

P-0066

18 YAŞ ÜSTÜ BİREYLERİN REFLÜ SEMPTOMLARININ BELİRLENMESİ: ELAZIĞ İL ÖRNEĞİEvrım Çelebi¹, Maral Kargın¹, İlknur Dolu², Alaattin Sever¹, Hüseyin Çelebi¹¹Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi²T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

Giriş: Reflü terimi Latince “geri akış” anlamına gelir. Gastroözefageal reflü (GÖR) mide içeriğinin kusma ya da zorlama olmadan özefagusa geri kaçmasıdır. Larengofarengal reflü (LFR) ise mide içeriğinin üst özefagus sfinkterini geçip larengofarenkse geri kaçmasıdır. Bu araştırma, 18 yaş üstü bireylerde reflü semptomlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı türdeki araştırmanın evrenini Elazığ il merkezinde izin alınan dört Aile Sağlığı Merkezine bağlı olan 18 yaş ve üstü birey nüfusu, ulaşılabilecek örneklem sayısını belirlemek amacıyla formülde yerine koyulmuş ve 400 kişiyle araştırma tamamlanmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından Elazığ il merkezindeki aile sağlığı merkezlerine gidilerek toplanmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden, işitme, anlama ve cevaplama sorunu olmayan kişiler araştırmaya dahil edilmiş ve belirlenen örneklem sayısına ulaşmaya kadar anket uygulanmaya devam edilmiştir. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ile Mide- Yemek Borusu Reflüsü Hastalığı Anketi (GERDQ) ve Reflü Semptom İndeksi (RSİ) kullanılmıştır. GERDQ, gastro-özofageal reflü hastalığının, RSİ larengofarengal reflü hastalığının tanı ve yönetiminde kullanılan bir araçtır. Semptomları sık olanlarla ara sıra olanlar arasında ayırma yaparak tedavi kararlarına rehberlik ederler. Tedavinin hastaların semptomları ve günlük yaşam üzerine etkilerini izlemeyi sağlarlar. Veriler Nisan-Mayıs-Haziran 2017 tarihlerinde toplanmıştır. Araştırma bulguları istatistik paket programı (SPSS) kullanılarak değerlendirilmiş, analizde bağımsız gruplarda t-testi ve ANOVA kullanılmıştır. $P < 0.05$ anlamlılık düzeyi olarak alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 47.9 ± 15.8 , %55.3'ü erkek, %71.5'i evli, %55.3'ü çalışmamaktadır. Katılımcıların %55.8'i aylık gelirini orta düzeyde tanımlamış, %43.3'ü sağlık durumunu orta olarak değerlendirmiştir. Katılımcıların GERDQ toplam puan ortalaması 4.4 ± 4.5 (minimum 0-maksimum 18), impakt skor ortalaması 1.2 ± 1.6 (minimum 0-maksimum 6) ve RSİ ortalaması 8.1 ± 8.7 (minimum 0-maksimum 45) olarak bulunmuştur. GERDQ ve RSİ puanları katılımcıların yaşına göre anlamlı farklılık göstermiştir ve yaş ilerledikçe puanlar da yükselmektedir ($p < 0.05$). Katılımcıların cinsiyeti GERDQ puanını etkileyen bir diğer faktördür ve kadınların puan ortalaması erkeklerden yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$). RSİ puanları cinsiyete göre farklılık göstermemiştir ($p > 0.05$) GERDQ ve RSİ puanları medeni duruma göre de anlamlı farklılık göstermiştir. Medeni durumu dul olan katılımcıların puanı en yüksektir ($p < 0.05$). Katılımcıların çalışma durumuna göre GERDQ ve RSİ puanları anlamlı farklılık oluşturmuş, çalışmayanların puanı en yüksek çıkmıştır ($p < 0.05$). Aylık gelir algısı GERDQ puanını etkilemezken ($p > 0.05$), RSİ puanını anlamlı düzeyde etkilemiştir ve aylık gelirini kötü olarak algılayanların RSİ puanları yüksek çıkmıştır ($p < 0.05$). Sağlık algısı GERDQ ve RSİ puanlarını etkilememiştir ($p > 0.05$).

Sonuç: Araştırmaya katılan bireylerin yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, çalışma durumları ve aylık gelir algıları reflü üzerinde etkili demografik faktörler olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Reflü, gastroözofageal reflü, larengofarengal reflü

P-0067

BİR HASTANEYE BAŞVURAN KARDİOVASKÜLER HASTALIĞA SAHİP BİREYLERİN BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİNİ KULLANMA DURUMUKübra Sultan Canbolat¹, Deniz Koçoğlu Tanyer²¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya²Doç.Dr. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya

Problem Tanımı: Kardiyovasküler hastalıkların birinci basamak sağlık hizmetlerinde yönetimi önemli bir sorun teşkil etmektedir.

Amaç: Hastaneye başvuran, 20 yaş ve üstü kardiyovasküler hastalık tanısı olan bireylerin birinci basamak sağlık hizmetlerini kullanma durumlarının belirlenmesi ve sağlık hizmetlerini kullanma durumu ile sosyodemografik özellikler, sağlık/hastalık özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı türdeki çalışmanın örneğini gelişigüzel örneklem yöntemi ile seçilen, bir hastaneye herhangi bir sebeple başvuran 20 yaş ve üstü kardiyovasküler hastalığa sahip 313 birey oluşturmaktadır. Araştırma Ankara ili Etimesgut ilçesinde Sait Ertürk Devlet Hastanesinde yapılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır. Araştırmanın yürütülmesi için Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumundan gerekli izinler alınmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından literatür incelemesi sonucunda hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Anket formunda sosyodemografik özelliklere yönelik 7 soru, bireylerin sağlığı ve hastalığıyla ilgili özelliklerine yönelik 3 soru, sağlık hizmetlerini kullanma durumuna yönelik 16 soru sorulmuştur. İstatistiklerde SPSS 20.0 programından yararlanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerde ortalama, yüzde ve standart sapma hesaplamaları; önemlilik testlerinde ki-kare analiz yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 59.21 ± 13.52 'dir. Bireylerin kardiyovasküler hastalığı sorgulandığında %46'sının hipertansif bir hastalığı bulunduğu ve %88.5'inin sürekli ilaç kullandığı görülmüştür. Bireyler kardiyovasküler veya herhangi bir sağlık sorunu yaşadığında ilk olarak devlet hastanelerine başvurmuştur. Bireylerin tamamına yakını (%89,1) ASM'den sevk edilmeden hastaneye gelmekte; bunların %16,9'u ASM'leri yetersiz bulmakta ve %76,4'ü ASM'lere göre daha iyi tedavi hizmeti alacağını düşünmektedir. Bireylerin sosyodemografik özelliklerine göre kardiyovasküler hastalıkları için birinci basamak sağlık hizmetlerini kullanma durumu incelendiğinde; cinsiyet, medeni durum, ekonomik durum ve sağlık güvencesine sahip olma durumu ile sağlık hizmeti arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamış ($p > 0.05$); düşük eğitim düzeyindeki ve en uzun süre yaşadığı yer köy/kasaba olarak belirlenenlerin birinci basamak sağlık hizmetini kullanma oranı daha yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$).

Sonuç: Çalışmamamıza göre herhangi bir sağlık sorununda birinci basamak sağlık kuruluşları %20,1 oranında tercih edilmektedir. Kronik hastalıkların yönetimi, aile sağlığı çalışanları ve aile hekimleri tarafından kronik hastalığa yaklaşım, özbakım ve tedavi; akılcı ilaç kullanımı, danışmanlık hizmeti verilmesi gibi birinci basamak sağlık hizmetlerinin kullanımıyla ilgili konularda yetersizlikler bulunduğu görülmektedir. Ayrıca bireylere medya benzeri yöntemlerle aile sağlığı merkezlerinin önemi, sevk sisteminin diğer basamaklardaki sağlık hizmetlerinin gerek maliyet gerekse hizmet alımını kolaylaştıracağı konusunda farkındalık yaratılması gerektiği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: birinci basamak sağlık hizmeti, kardiyovasküler hastalık, hemşirelik

P-0068

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ İÇİN OBEZİTE ÖNLEME PROGRAMI: DENEYSEL ÇALIŞMA PROTOKOLÜ

Tuba Özaydın, Belgin Akın

Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya

Amaç: Bu çalışmanın amacı; obezite yönünden risk grubunda bulunan üniversite öğrencilerinde obezite riskini azaltmaya yönelik sağlıklı beslenme ve fiziksel aktiviteyi içeren eğitim/uygulamalardan ve sosyal medya aracılığıyla gönderilen motivasyonel mesajlardan oluşan koruyucu hemşirelik girişimlerinin obezite riskini azaltma üzerine etkisini belirlemektir.

Yöntem: Bu çalışma Türkiye'de üniversite öğrencileri ile Randomize Kontrollü Bir Araştırma şeklinde yürütülmüştür. Müdahale Grubu ve kontrol grubu olmak üzere iki paralel kolu vardır. Araştırmaya obezite riski (BKİ 25.0-29.9 olanlar ya da BKİ 18.5-24.9 arasında olan ancak risk belirleme ölçeklerinden ortalama puanın altında puan alanlar risk grubundaki öğrencileri oluşturmuştur) bulunan toplam 70 üniversite öğrencisi alınmıştır. Müdahale ve kontrol grubu randomize olarak seçilmiş ve atanmıştır. Deney grubu için yapılan uygulamalar 11 hafta

boyunca devam etmiştir. Bunlar üç başlık altında toplanmıştır; Beslenme alışkanlıkları, fiziksel aktivite uygulamaları ve sosyal medya aracılığıyla gönderilen motivasyon mesajlarıdır. Beslenme uygulamaları: Beslenme uygulamaları grup eğitimleri, bireysel uygulamalar ve toplu uygulamalardan oluşmaktadır. Fiziksel aktivite uygulamaları: Grup eğitimleri, grup egzersizleri, bireysel egzersizler ve toplu faaliyetlerdir. Fiziksel aktivite 8 hafta boyunca haftada 3 gün, her seansta 45-60 dakika olarak yapılmıştır. Ayrıca, toplu doğa yürüyüşleri ve bisiklet sürme gibi faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Sosyal medya aracılığıyla yapılan uygulamalar: Fiziksel aktivite ve sağlıklı beslenme için motivasyon mesajları öğrencilere haftada iki kez 11 hafta boyunca gönderilmiştir. Birincil Sonuç Ölçütleri; Beslenme-Egzersiz Tutum Puanı, Beslenme-Egzersiz Davranış Puanı ve Egzersiz Yarar engel Puanıdır. İkincil sonuçlar; Beden kütle indeksi, Bel/Kalça Oranı ve Vücut yağ yüzdesidir. RKÇ'da körlere veri toplayıcılar ve istatistikçi yönünden yapılmıştır. Veriler deney ve kontrol grubunda kimlerin olduğunu bilmeyen bir başka araştırmacı(yardımcı araştırmacı) tarafından toplanmıştır ve veriler deney ve kontrol grubu belirtilmeden yardımcı araştırmacı tarafından bilgisayara kayıt edilmiştir. Deney ve kontrol gruplarına yardımcı araştırmacı tarafından kodlama yapılmıştır. Gruplar yönünden kodlama yapılan verilerin analizi bir istatistik uzmanı tarafından yapılmıştır. İstatistiksel analizler yapıldıktan ve araştırma raporu yazıldıktan sonra yardımcı araştırmacı deney ve kontrol grubu için yapılan kodlamaları açıklamıştır. Bu şekilde veri toplayıcılar, istatistiksel analizler ve rapor yazımı yönünden körlere sağlanmıştır. Veriler SPSS paket programı ile hesaplanmıştır.

Bulgular: Obeziteyi azaltmada bu obezite önleme programının (fiziksel aktivite, beslenme, sosyal medya) etkili olması beklenmektedir.

Sonuç: Bu çalışma üniversite öğrencilerinde obezite riskini azaltmak için kanıt sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Fazla Kilo, Fiziksel Aktivite, Beslenme, Hemşirelik

P-0069

GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ ORGANİZMALAR (GDO) FELAKET Mİ YOKSA BEREKET Mİ? HEMŞİRE ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİ

Makbule Şenel, Bilge Kalkanlar

Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: Dünya nüfusunun artmasına rağmen gıda üretimindeki artışın sınırlı kalması artan gıda talebinin karşılanması adına çare olarak genetiği değiştirilmiş besinlerin üretimini öneren tezler bilim camiasında gün geçtikçe tartışılır olmuştur. Bu tezin karşı görüşünü savunan bilim insanları ise, yapılan araştırmalara göre; GDO'lu (genetiği değiştirilmiş organizmalar) ürünlerin çeşitli sağlık riskleri olduğunu savunmaktadırlar. GDO'lu besinler, çevre üzerindeki etkisi nedeniyle çevresel sorunların başında yer alır. Bu noktada toplumun GDO'nun olumsuz etkilerine karşı korunması ve bilgilendirilmesinde sağlık hizmetlerinin her basamağında yer alan ve toplumla sürekli etkileşimde olan hemşirelere önemli roller düşmektedir. Bu bağlamda hemşirelerin GDO konusundaki bilgilerinin yeteri düzeyde olması ve tarafsız bir şekilde bilimsel araştırmaları topluma anlatabilmeleri, toplumu bu konuda bilgilendirebilmeleri gerekir. Dolayısıyla bu araştırma tarafsız bir şekilde geleceğin hemşireleri olacak olan hemşire öğrencilerin GDO hakkındaki bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışmanın evrenini 2016-2017 bahar döneminde, gayeli olarak belirlenen ve hemşire öğrencisi en fazla olan Ankara'da bir üniversitenin hemşirelik fakültesine kayıtlı 1062 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada oransal örnekleme yöntemi ile örneklem seçilmiş ve örneğe çıkan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 200 öğrenciye uygulanmıştır. Veri analizleri için istatistik paket programı kullanılmış olup, sayı, yüzde dağılımı ve ki-kare testi kullanılmıştır. Sınıflar arasındaki farkların belirlenmesinde ise t testinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %95'i GDO ürünlerinin insan sağlığına zararlı olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin %82'si Genetiği değiştirilmiş yiyecekler konusunda daha çok bilgi sahibi olmayı istediklerini belirtmiştir. Öğrencilerin %61'i üzerinde GDO olduğu belirtilen bir ürünü satın almayacağını belirtmiştir. Bununla birlikte, hemşirelik

öğrencilerinin GDO ürünleri hakkındaki bilgileri genel olarak değerlendirildiğinde, bilgi seviyesinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Araştırma sonuçları ele alındığında hemşirelik öğrencilerinin genel olarak GDO'lu ürünleri, bu ürünlerin özellikle insan sağlığı üzerindeki etkilerini ve çevresel etkisini yeterince bilmedikleri söylenebilir. Bu nedenle hemşirelik fakültelerinde, hemşirelik yüksekokullarında ve meslek liselerinde GDO konusunda halk sağlığı derslerinde bilgi verilmesi ve hemşire öğrencilerin bu konu hakkındaki bilgi düzeylerinin artırılması ve risk algularının değiştirilmesi sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO), Hemşire Öğrenciler, Bilgi Düzeyi, Toplum Sağlığı

P-0070

HEMŞİRELİKTE LİSANS EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: ÜÇ FARKLI EĞİTİM MODELİ

Nuray Şimşek¹, Mahmut Evli¹, Nihayet Aksüllü²

¹Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Kayseri

²Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Konya

Problem Tanımı ve Amaç: Hemşirelik eğitiminin amacı, öğrencilerin mesleklerine ilişkin bilgi, beceri, tutum ve etik standartları içselleştirmesine ve bunları davranışlarının bir parçası haline getirmelerine katkı sağlamaktır. Bu amaca yönelik hemşirelik eğitimi veren kurumlar farklı müfredatlar takibetmektedir. Bu çalışma farklı modelde eğitim veren üç sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü son sınıfında öğrenim gören öğrencilerin lisans eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yürütülmüş, tanımlayıcı bir çalışmadır.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın evrenini İç Anadolu Bölgesi'nde birbirine yakın özellikler gösteren üç devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 450 son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma çalışmaya katılmaya gönüllü olan 323 öğrenci ile tamamlanmıştır. Veriler Tanımlayıcı Bilgi Formu ve Hemşirelikte Lisans Programını Değerlendirme Ölçeği(HLPDÖ) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik, ortalama ve tek yönlü varyans analizi analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %76.8'si kadın ve yaş ortalaması 22.61±1.1'dir. Öğrencilerin %71.2'si şehir merkezinde ikamet etmekte, %39.0'u bölümü isteyerek seçmiş, %53.6'sı şu an mesleğini sevdiğini belirtmiştir. Öğrencilerin cinsiyet ve ikamet ettikleri yere göre dağılımları üç okulda benzerlik göstermektedir. Yine öğrencilerin %75.9'u ailesinin hemşirelik mesleğine olumlu baktığını, %39.0'u aldığı eğitimin kendisini mesleğe hazırladığını ifade etmiştir. Öğrencilerin lisans eğitimine ilişkin görüşlerine bakıldığında, entegre eğitim modelini kullanan okul öğrencilerinin puan ortalamasının 280.77±63.28, klasik eğitim modelini kullanan okulun öğrencilerinin 248.32±61.83 ve klasik müfredat ile son sınıfta intörlük modelini kullanan okulun öğrencilerinin puan ortalamasının 240.36±82.89 olduğu belirlenmiştir. Bu fark entegre sistemle eğitim veren okul öğrencilerinden kaynaklanmaktadır ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Aynı farklılık, Mesleki Gelişim ve Yeterliliği Değerlendirme, Öğretim Sürecini Değerlendirme, Bireysel Gelişimi Değerlendirme ve Evrensel, Ulusal ve Mesleki Değerleri Kazandırma alt ölçeklerinde de benzer şekilde bulunmuştur. Yine bölümü isteyerek seçen, okulunun kendisini mesleğe hazırladığını düşünen ve ailesinin mesleğe bakışının olumlu olduğu belirten öğrencilerin Hemşirelikte Lisans Eğitimi Değerlendirme Ölçeği'nin tüm alt boyutlarında yüksek puanlar aldıkları görülmüştür.

Sonuç: Sonuç olarak entegre modelde eğitim gören öğrencilerin eğitimleri ile ilgili daha olumlu bir bakışa sahip oldukları söylenebilir. Bu farklılığın nedenlerini ortaya koyabilecek kalitatif çalışmalar yapılması önerilebilir. Bununla birlikte, öğrencilere mesleğe ilgilerini artıracak iyi örneklerin tanıtılacağı okul dışı faaliyetlerin düzenlenmesi de olumlu bir bakış kazandırmada yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, hemşirelik eğitimi, lisans eğitim modeli

P-0071

TÜRKİYE'DE HEMŞİRELERDE ÖRGÜTSEL KÜLTÜR VE ADALET ALGISININ MOBBİNG DAVRANIŞLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Ayşegül Oksay Şahin¹, Dilek Ekici², Tuğba Mert³¹Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı³TOBB ETÜ Hastanesi, Kalite ve Eğitim Sorumlu Hemşiresi

Giriş: Sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin maruz kaldıkları psikolojik şiddet davranışlarının yarattığı güvensizlik ve gerilim ortamı, kurumda aşırı stresli ve gerilimli bir ortam yaratır. Bu nedenle hemşire yöneticilerin sergilediği davranışların adaletli olması, çalışanların algıladığı kültürü doğrudan etkilemektedir.

Amaç: Bu araştırma hastanelerin örgütsel kültür ve adalet algısının hemşirelerin maruz kaldıkları psikolojik şiddet davranışlarına etkisini belirlemek amacıyla kesitsel ve tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Metod: Araştırmaya, Ankara'da yer alan üniversite hastanelerini temsilen A Üniversite Hastanesi, kamu hastanelerini temsilen B Kamu Hastanesi ve özel hastaneleri temsilen C Özel Hastanesi alınmıştır. Örneklemeye alınan hastanelere, çalışmanın amaç ve yöntemi belirtilerek yazılı başvuru yapılmış, kamu, özel ve üniversite hastanesinden yazılı onay alınmıştır. Veriler araştırma için başvurulmuş ve izin alınan hastanelerde çalışan ve araştırmaya katılmaya gönüllü bilgilendirilmiş onamı alınan hemşirelerden toplanmıştır. Ayrıca katılımcılara elde edilen verilerin gizli kalacağı açıklanarak, isim belirtmemeleri istenmiştir. Veri toplama formları, araştırmaya katılmaya gönüllü olan üniversite hastanesinde 627, kamu hastanesinde 570 hemşire ve özel hastanede 300 sayıda hemşireye dağıtılmış olup, üniversiteden 494, kamu hastanesinden 353 ve özel hastaneden 242 adet veri toplama formu geri alınarak toplamda 1089 hemşire araştırmaya katılmıştır. Üniversite hastanesinde cevaplanma oranı %79, kamu hastanesinde cevaplanma oranı %62 ve özel hastanede ise %81'dir.

Bulgular: Araştırmaya katılan 1089 hemşirenin 911'i (%84) lisans mezunu olup, hemşirelerin yaş ortalaması 32,67 ($\pm 12,21$), çalışma yılı ortalaması ise 10,35 ($\pm 11,18$) yıldır. Hemşirelerin %95'inin son bir yıl içinde en az bir kez mobbing davranışıyla karşılaştıkları, mobbing davranışlarının ise en fazla profesyonel statüye saldırı boyutunda (%89) olduğu görülmüştür. Hemşirelerin mobbing davranışlarına %74 oranında kendi yöneticilerinden, ardından kendi çalışma arkadaşlarından %71 ve hekimlerden %58 gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Hemşirelerin çalıştıkları kurumlara göre örgütsel adalet ($F=8,988$; $p=0,000$) ve örgütsel kültür ($F=11,677$; $p=0,000$) açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,001$). Özel hastanede çalışan hemşirelerin dağıtımsal adalet ve süreç adaletini diğer hastanelerde çalışan hemşirelere göre istatistiksel olarak daha fazla algıladığı belirlenmiştir. Benzer olarak özel hastanede çalışan hemşirelerin örgütsel kültürü güven ortamı, katılım, iletişim, yaratıcılık boyutlarında daha yüksek algıladıkları, ödüllendirme boyutunda ise kamu hastanesinin diğer hastanelere göre istatistiksel olarak daha az ödüllendirme yaptığı belirlenmiştir. Hemşirelerin maruz kaldıkları mobbing davranışları açısından kurumlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmemiştir ($p>0,05$). Ancak kamu hastanesinde çalışan hemşirelerin işten izolasyon ($0,64\pm 0,70$; $p=0,023$) ve direkt negatif davranışlar ($0,13\pm 0,39$; $p=0,047$) boyutunda, diğer hastanelere göre istatistiksel olarak daha düşük mobbing davranışlarıyla karşılaştıkları belirlenmiştir ($p<0,05$). Hemşirelerin yaşı, adalet ve kültür algıları ile maruz kaldıkları mobbing davranışları arasında ise istatistiksel olarak ilişkili olduğu belirlenmiştir ($p=0,000$).

Sonuç: Kurumdaki örgütsel kültür ve adalet algısındaki olumsuzluklar arttıkça ve hemşirelerin yaşı azaldıkça hemşirelerin mobbing davranışlarına maruz kalma durumları artmaktadır. Yöneticilerin kurumda sergilediği tutum ve davranışlar, huzurlu ve adil bir çalışma ortamı sağlanmasında oldukça önemlidir. Yöneticilerin kurumda sergilenen mobbing davranışlarının farkında olması ve bunları engelleyecek tutum ve davranışlarda bulunulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: mobbing, örgütsel adalet, örgütsel kültür

P-0073

OLGU SUNUMU; TRANSVERS MİYELIT TANILII ÇOCUĞUN HEMŞİRELİK BAKIMI

Rana Yiğit¹, Özlem Güzel², Derya Akdeniz Uysal³¹Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin²Mersin Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi Hemşirelik Hizmetleri Koordinatörlüğü, Mersin³Mersin Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi Çocuk Enfeksiyon Servisi, Mersin

Giriş-Amaç: Transvers miyelit spinal kordun fokal inflamatuvar hastalığıdır. Olguların %60'ı tam iyileşme gösterirken %15'inde ağır sekel kalır. Bu olgu sunumunda, Transvers miyelit tanısı alan ve yatağa bağımlı olarak takip edilen çocuğun güncel literatür bilgileri doğrultusunda hemşirelik bakımının tartışılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Daha önce sağlıklı olan on altı yaşında erkek hasta, 07.12.2015 tarihinde ekstremelerde güçsüzlük şikayeti başlamış ve tüm ekstremelerde hareketsizlik ve solunum sıkıntısı şikayeti ile aile sağlık kuruluşuna başvurmuş. Genel durumu kötüleşen hasta entübe edilerek Mersin Üniveristisine sevki yapılmıştır. Çocuk Nöroloji tarafından değerlendirilen hastanın çekilen spinal ve servikal MR sonucunda Transvers Miyelit tanısı konarak Çocuk Yoğun Bakım Ünitesine (ÇYBÜ) devredilmiştir. Hastanın mekanik ventilatörden ayrılmaması nedeni ile trakeostomi açılarak ventilatörde takip edilmiştir. 92 gün ÇYBÜ de yatarak tedavi gören hasta 16.03.2016 tarihinden itibaren ev tipi ventilatörde takip edilmiştir. Genel durumunda bozulma olmayan hasta taburcu edilmiştir. Hasta taburcu olduktan 3 ay sonra idrar yapamama şikayeti ile başvurduğu sağlık kuruluşunda vezikostomi açılarak 15 gün yoğun bakıma yatmış. Yatışı sırasında hastada scapula, sırt, iliak çıkıntı, sakral, iskiüm ve topuk bölgesinde 3-4. evre bası yararı oluşması, tüm vücutta ödem nedeni ile hastanemize sevk edilen hastanın çocuk enfeksiyon servisine yatışına karar verilmiştir. Hastanın hemşirelik bakımında; doku bütünlüğünde bozulma, ağrı, enfeksiyon bulaştırma riski, solunum örüntüsünde bozulma riski, gaz değişiminde bozulma riski, doku perfüzyonunda bozulma riski, hava yolu açıklığında yetersizlik, gereksiniminden az beslenme, ailenin bakım verici rolünde zorlanma, ailenin başatmesinde yetersizlik, sıvı volüm eksikliği riski, korku, aspirasyon riski, sosyal izolasyon, bilgi eksikliği, oral mukoz membranda bozulma riski, anksiyete tanıları doğrultusunda hemşirelik bakımı verilmiştir.

Bulgular: 25.gün de hastadaki mevcut bası yaralarında iyileşme görülmüştür. Aile eğitimi tamamlandıktan sonra hastanın evine taburculuğu yapılmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Transvers miyelit tanısı alan ve yatağa bağımlı olarak takip edilen hastanın hemşirelik bakımında amaç en iyi bakımı sunmak, var olan veya olabilecek komplikasyonları önlemek ve önlemler almak, çocuğun yaşam kalitesini artırmak, aileye destek olmaktır. Bu olgumuzda hareket kısıtlılığı nedeni ile oluşabilecek bası yaralarını önleme ve oluşan yaraların iyileşmesinde hemşirelik bakımının önemi görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Transvers Myelit, Bası Yarası, Hemşirelik Bakımı

P-0074

ÖĞRENCİLERDE SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE FİZİKSEL AKTİVİTE DURUMLARININ İNCELENMESİ

Mukadder Mollaoğlu, Esra Başer

Cumhuriyet Üniversitesi

Amaç: Sedanter yaşam tarzı günümüzde üniversite öğrencileri arasında da giderek artmakta ve gençleri hareketsiz yaşamın risklerine maruz bırakmaktadır. Bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinde sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve fiziksel aktivite durumlarını incelemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı olan bu çalışma Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde öğrenimlerini sürdüren ve çalışmaya katılmaya istekli 296 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler; Kişisel Bilgi Formu (KBF),

Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II (SYBDÖ-II) ve Uluslararası Fiziksel Aktivite Değerlendirme Anketi Kısa Formu (IPAQ) kullanılarak elde edilmiş ve SPSS programında değerlendirilmiştir.

Bulgular: %81.4'ü kız öğrenciden oluşan örnekleme yer alan öğrencilerin beden kitle indeksleri (BKİ) değerlendirildiğinde; %77.0'ı normal kiloda ve %1.7'si obez olarak değerlendirilmiştir. SYBDÖ-II toplam puanı 128.00, SS: 18.52 olarak bulunan öğrencilerin %52.4'ünün düşük aktivite düzeyinde fiziksel aktivite yaptıkları belirlenmiştir.

Puan arttıkça sağlıklı yaşam biçimi davranışları yüksek olarak değerlendirilen SYBDÖ-II'nin alt boyut analizinde; öğrencilerin yaşı arttıkça, kişilerarası ilişkiler alt boyutu puanları, anne eğitimi arttıkça öğrencilerin manevi gelişim ve kişiler arası ilişkiler alt boyutu puanları da artmaktadır. Ayrıca, erkek cinsiyette fiziksel aktivite alt boyutu puanı yüksek bulunan çalışmada, beden kitle indeksi düşük öğrencilerde beslenme alt boyutu puanı düşük bulunmuştur. Öte yandan öğrencilerin Uluslararası IPAQ ve sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişki incelemesinde ise, erkek öğrencilerin fiziksel aktivite puanları kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. SYBDÖ-II'nin alt boyutları olan; sağlık sorumluluğu, fiziksel aktivite, beslenme, kişilerarası ilişkiler, manevi gelişim ve stres yönetimi ile IPAQ arasında pozitif yönde korelasyon olduğu saptanmıştır. Ayrıca; SYBDÖ-II ve IPAQ toplam puan korelasyonu istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($r: 0.356, p<0.000$). SYBDÖ-II ve alt boyutları arasındaki ilişkilere ait tüm korelasyon değerleri pozitif ve anlamlı bulunmuştur.

Sonuç: Öğrencilerin düşük düzeyde fiziksel aktivite yaptıkları ve sağlıklı yaşam biçimi davranışının fiziksel aktivite üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlıklı yaşam biçimi, fiziksel aktivite, obezite, hemşirelik

P-0077

ADÖLESANLARDA OYUN BAĞIMLILIĞI, YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Zahide Aksoy¹, Saime Erol²

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi

²Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul

Amaç: Adölesanlar, dijital teknolojiyi en çok etkileyen ve aynı zamanda bu etkilere en duyarlı olan gruptur. Bu çalışmanın amacı; adölesanlarda oyun bağımlılığı, yaşam biçimi davranışları ve etkileyen faktörler ile aralarındaki ilişkiyi göstermektir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tasarım ile yürütülen araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul Anadolu yakasında üç ayrı lisede öğrenim gören toplam 2001 öğrenci oluşturdu. Verilerin toplandığı gün okulda bulunan, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden, veri toplama formlarını eksiksiz dolduran öğrenciler araştırmaya dahil edildi. Veri toplama aracı olarak; 31 maddeli Tanıtıcı Özellikler Formu, Ergenler için Oyun Bağımlılığı Ölçeği (EOBÖ) ve Adölesan Yaşam Biçimi Ölçeği (AYBÖ) kullanıldı. 2006 yılında Hendricks, Murdaugh and Pender tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Adölesan Yaşam Biçimi Ölçeği'nin Türkçe geçerlik güvenilirliği Ardıc (2008) tarafından yapılmıştır ve tüm maddeleri olumludur. Dörtlü likert tipindeki ölçek 40 maddeli ve yedi alt boyutludur. Ergenler için Oyun Bağımlılığı Ölçeği, Lemmens, Valkenburg ve Peter (2009) tarafından geliştirilmiş Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışması Ilgaz (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçek yedi faktör, 21 maddeden oluşmaktadır.

Araştırmanın verileri SPSS paket programı ile sayı, yüzde, ortalama, Varyans analizi, t testi Kruskal Wallis Varyans analizi, Mann-Whitney U testi ve Pearson Korelasyon Analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulundan izin alınmıştır. Ayrıca araştırmanın yapıldığı okullardan, öğrencilerden ve velilerinden yazılı izin alınmıştır. Ölçek kullanım için de izinler alınmıştır.

Bulgular: Yaş ortalaması 16.25 ± 1.07 olan öğrencilerin %31'i 10. sınıf, %30.6'sı 11. sınıf %11.8'i 12. sınıftadır. Vücut ağırlığı ortalaması 63.27 ± 12.7 kg, boy uzunluğu ortalaması 171.43 ± 16.4 cm olan öğrencilerin Beden Kütle İndeksi ortalaması 21.48 ± 3.42 bulunmuştur. Öğrencilerin %20.2'si herhangi bir sağlık sorunu olduğunu, %61.8'i boş zamanlarında bilgisayar veya telefon oyunu oynadığını, %31.3'ü sağlıksız

bir yaşam biçimine sahip olduklarını, %36.1'i genelde mutlu olmadıklarını belirtmişlerdir. EOBÖ toplam puanı ile okul, sınıf, cinsiyet, BKİ değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). İkinci derecede şişman olan öğrencilerin EOBÖ puan ortalaması en yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin sınıfları ile EOBÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Cinsiyet ile EOBÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$).

AYBÖ ile öğrencilerin sosyal ilişkileri karşılaştırıldığında; tüm alt boyutlar ile aile/arkadaş ilişkileri ve akraba ziyaretleri değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Sağlık sorumluluğu alt boyutu ile baba eğitim durumu ve sosyal güvence arasında; fiziksel aktivite alt boyutu ile dışarıda oyun oynama, spor yapma, bilgisayar veya telefonda oyun oynama değişkenleri arasında; beslenme alt boyutu ile spor yapma ve sağlıklı yaşam biçimi değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). EOBÖ belirginlik ($r=-.120; p=.000$) ve dayanıklılık ($r=-.154; p=.000$) alt boyutları ile AYBÖ kişilerarası ilişkiler alt boyutu arasında negatif yönde ve çok düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı korelasyon bulunmuştur.

Sonuç: Bu bulgular doğrultusunda; adölesanların oyun bağımlılıklarının yüksek olduğu, yaşam biçimi davranışlarının sağlıklı olmadığı görülmüştür. Bu doğrultuda adölesan, ailesi ve okul toplumu ile birlikte oyun bağımlılığını önleme ve yaşam biçimi davranışlarını geliştirmeye yönelik sağlıklı geliştirme programlarına ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: adölesan, oyun bağımlılığı, yaşam biçimi davranışları, ölçek, okul sağlığı

P-0078

TUTUKLU/HÜKÜMLÜ OLAN VE OLMAYAN KADINLARDA DÜRTÜSELLİĞİN BELİRLENMESİ

Gülden Güler¹, Serpil Türkles²

¹Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi

²Mersin Üniversitesi İçel Sağlık Yüksekokulu, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Giriş-Amaç: Bu çalışmada tutuklu/hükümlü olan kadınlar ile olmayan kadınların dürtüsel davranışlar yönünden karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, 02-20 Mayıs 2015 tarihleri arasında bir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda kalan tutuklu/hükümlü 217 kadın ve tutuklu/hükümlü olmayan grupta yer alan 87 kadın oluşturmaktadır (N=304). Araştırmanın örneklemini, tutuklu/hükümlü grubunda yer alan 85 ve tutuklu/hükümlü olmayan grupta yer alan 87 kadın oluşturmaktadır (n=172). Araştırma verileri, Kişisel Bilgi Formu ve Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu (BIS-11) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, frekans, yüzde dağılımları, independent t-test ve ki-kare kullanılmıştır.

Bulgular: Tutuklu/hükümlü grubundaki kadınlarda plan yapmama puan ortalaması ($26,53 \pm 5,28$), motor ($18,13 \pm 4,78$), dikkat ($15,56 \pm 4,66$) ve BIS-11 ($60,22 \pm 11,56$) bulunmuştur. Tutuklu/hükümlü grubundaki kadınlarda plan yapmama puan ortalamasının ve BIS-11 puan ortalamasının tutuklu/hükümlü olmayan grubundaki kadınlardan yüksek olduğu belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Tutuklu hükümlü grubundaki kadınların %38,8'inde tutuklu/hükümlü olmayan grubundaki kadınların %9,2'sinde daha önce intihar girişimi tespit edilmiştir. Tutuklu/hükümlü grubundaki kadınların %50,7'sinin tutuklu/hükümlü olmayan grubundaki kadınların 7,9'unun erişkinlik döneminde şiddet gördüğü belirlenmiştir. Tutuklu/hükümlü ve kontrol grupları arasında intihar girişimi, sigara içme ve erişkinlik döneminde şiddet görme yönünden anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,01$). Tutuklu/hükümlü grubundaki kadınlara erişkinlik döneminde şiddet uygulayanların büyük çoğunlukla eş ve ailedeki erkekler olduğu (%93; n=40) belirlenmiştir. Ayrıca kadınlara anne, öğretmen ve yakın akrabaların da şiddet uyguladıkları (%7; n=3) saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Bu sonuçlar doğrultusunda, cezaevlerinde kadınlara hizmet veren "Danışma Merkezleri"nin kurulması ve burada "adli psikiyatri hemşire"lerinin görev alması, intihar, sigara bağımlılığı, şiddetle mücadele gibi konularda planlı eğitimler düzenlemesi, kadın

tutukevlerinde çalışacak hemşirelerin özellikle psikiyatri hemşiresi ya da psikiyatri bilgisi ve deneyimi olan hemşireler olması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tutuklu, hükümlü, kadınlar, dürtüsellik, hemşirelik

P-0080

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN İZOLASYON UYUMU VE ELĐVEN KULLANMA TUTUMLARININ İŞ DOYUMUYLA İLİŞKİSİ

Özlem Dođu¹, Öznur Tiryaki²

¹Sakarya Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Sakarya

²Sakarya Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sakarya

Giriş-Amaç: İş, insanın yaşamını sürdürmesi için gerekli fiziksel ve zihinsel çalışmalar olup, bir insanın yaşamının en önemli aktivitelerden biri olarak kabul edilmektedir. İş doyumunu ise; çalışanın işini sevip sevmemesinin bir göstergesi olup, ayrıca çalışanın tüm yönlerinin değerlendirdiğinde elde ettiği işine yönelik tutum ve davranıştır. İş doyumunu yüksek kişilerin performans ve verimlilik üzerine pozitif etki yaptığı, kaliteli bakımın sağlandığı, düşük olan kişilerin ise düşük kalitede bakım verdikleri, ayrıca hasta memnuniyeti ve çıktıları arasında pozitif ilişki varlığının kanıtlandığı bildirilmektedir. Yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelerin izolasyon uyumu, eldiven kullanma tutumu ile iş doyumunu ilişkilisini incelemektedir.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki çalışmada Nisan-Mayıs 2017 tarihleri arasında yoğun bakımda çalışan toplam 170 hemşire (katılım %96) ile gerçekleştirildi. Veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, izolasyon uyum ölçeği, eldiven kullanma tutum ölçeği ve minnesota iş doyumunu ölçekleri kullanıldı. Çalışmamızda izolasyon önlemleri uyum ölçeği Cronbach alfa değeri 0.83, eldiven kullanımı tutum ölçeği 0.67 ve Minnesota iş doyumunu ölçeği 0.90 olarak güvenilir değerde olduğu görüldü. Araştırma için Etik Kurulu ve bağlı bulunan kurumlardan yazılı izinler alındı (20.04.2017-79). Verilerin analizi SPSS programı ve istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin %87.1'inin hastane enfeksiyonları tanımını doğru ifade ettiği, %12.9'unun yanlış bilgiye sahip olduğu, izolasyon uygulaması gerçekleştirilmeyen sadece 1 kişi olduğu, çoğunluğunun (80.6) temas izolasyonu uyguladığı, yine çoğunluğunun (99.4) enfeksiyon önlemleri ve izolasyon hakkında daha önce eğitim aldığı, %89.4'ünün doğru eldiven kullanımı ilkelerine uyum sağladığı saptandı. Hemşirelerin %58.8'i (n=100) çalışma koşullarından memnun olmadığı, memnun olmayanların %55.0'ı (n=55) çalışmalarını gereken mesai saatinin üzerinde çalıştığını, %45.0'ı (n=45) mesleki gelişiminin sınırlı olduğunu ve iş temposunun yoğunluğunu bildirdi. Hemşirelerin izolasyon uyum ortalaması 77.51±7.78 ile yüksek, eldiven kullanma tutum ortalaması 32.17±5.84 ile orta ve iş doyumunu puanı 64.97±15.54 ile orta düzeyde bulundu. İzolasyon uyumu ($r=0.273$; $p<0.001$) ve eldiven kullanma tutumu ($r=0.179$; $p=0.019$) ile iş doyumunu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu görüldü.

Tartışma ve Sonuç: Yoğun bakımda iş doyumunu performansı, kaliteyi ve dolayısı ile etkili bakımı artırır.

Anahtar Kelimeler: Eldiven kullanımı tutum, Hemşire, İzolasyon önlemleri uyum, Minnesota iş doyumunu, Yoğun bakım

P-0081

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ANTİBİYOTİK KULLANIMI KONUSUNDA BİLGİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Saime Erol¹, Enis Yurttapan², Abdullah Araz²

¹Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Hemşirelik Bölümü, İstanbul

²Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul

Amaç: Bu çalışmada, Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin antibiyotik kullanımı konusunda bilgi, tutum ve davranışlarını incelemek amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırma popülasyonunu, İstanbul'un Anadolu yakasında bir Sağlık Bilimleri Fakültesinin Hemşirelik, Ebelik, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, Beslenme ve Diyetetik, Sağlık Yönetimi bölümünde okuyan ve her bölümden evreni bilinen örnekleme yöntemine göre seçilen 966 öğrenci oluşturdu.

Veriler Şubat-Mayıs 2017 tarihleri arasında, anket uygulama tekniği ile toplandı. Veri toplama aracı olarak 18 sorudan oluşan sosyo-demografik özellikler formu ve Deldal'ın (2014) çalışmasında yararlanılarak araştırmacılar tarafından oluşturulan Antibiyotik Kullanımına İlişkin Bilgi, Tutum ve Davranışları Anketi kullanılarak toplandı. Anketteki 1-8. soruların davranışa yönelik, 9- 14. soruların bilgi soruları, 15- 20. sorularda tutum soruları olduğu görüş alınarak belirlendi. Sorular evet, hayır, bazen şeklinde cevaplanmaktadır ve ters cevaplanan soru yoktur. Araştırmanın yürütülebilmesi için etik kurul (Ek 4, 80355971-300-1700072941. 06.03.2017) ve kurumdan yazılı izin, çalışmaya katılan öğrencilerden araştırmanın amacı anlatıldıktan sonra sözlü onam alınmıştır. Veriler, tanımlayıcı istatistikler sayı ve yüzde ile bağımlı ve bağımsız değişkenlerin karşılaştırılmasında ise ki-kare ve Fisher's exact ki-kare testleri kullanılarak analiz edildi.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %72.4'ü kadın, %27.6'sı erkek ve yaş ortalaması 20.82±1.93'tür. Öğrencilerin bilgi sorularından bazılarında verdikleri cevaplar; %9.2'i antibiyotik kullanım süresine dikkat etmediği, %13.5'i antibiyotik doğru doz ve sürede kullanmadığını, %5.9'u antibiyotik zehirlenmesine maruz kaldığını, %4.9'u antibiyotik yan etkisi olabileceğini düşünmediğini, %27.3'ü kullandığı antibiyotik adını hatırlamadığını bildirmiştir. Tutum sorularından bazılarında; %18.6'sı gerekli olur diye evinde antibiyotik bulundurduğunu, %14.7'si doktor reçete ettiği halde kullanmadığını, %14.7'si hastalandığında doktordan antibiyotik yazmasını istediğini, %7.9'u antibiyotik doğru kullanmadığını düşündüğünü bildirmiştir. Davranış sorularından bazılarında ise; %5.5'i her hastalandığında evdeki antibiyotik kullandığını, %9.2'si eczacının tavsiyesi, %7.3'ü çevresinin önerisi üzerine ve %9.2'si doktor tavsiyesi olmadan eczaneden antibiyotik alıp kullandığını bildirmiştir.

Sonuç: Araştırma sonucunda öğrencilerin akılcı antibiyotik kullanımı konusunda düzeltilmesi gereken bilgilerinin ve değiştirilmesi gereken tutum ve davranışlarının olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin üniversite eğitim ve öğretim yıllarında gerek temel, gerekse seçmeli dersler aracılığı ile eksikliklerinin giderilmesi ve doğru davranışların pekiştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik kullanımı, bilgi, Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrenci, tutum, davranış,

P-0082

TÜRKİYE'NİN DOĞUSUNDAKİ KADINLARA MEME KANSERİ ENDİŞE DÜZEYİNE GÖRE VERİLEN TEORİ TEMELLİ EĞİTİMİN MEME KANSERİ TARAMA DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

Sermin Timur Taşhan¹, Yeşim Aksoy Derya², Tuba Uçar², Gülçin Nacar¹, Behice Erci¹

¹İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Malatya

²İnönü Üniversitesi, Ebelik Bölümü, Malatya

Amaç: Araştırma kadınlara meme kanseri endişe düzeyine göre verilen teori temelli eğitimin meme kanseri tarama davranışlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Materyal-Metod: Araştırma ön test - son test kontrol gurupla deneysel çalışma olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Sıtmapınarı ve Başhanık Aile Sağlığı Merkezlerinin hizmet verdiği bölgelerde oturan 20-69 yaş arası kadınlar oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğü, %5 yanılğı düzeyi, %22 etki büyüklüğü ve %80 evreni temsil etme yeteneği ile her bir grup için en az 105, toplamda (2 deney, 2 kontrol) 420 kadın olarak hesaplanmıştır. Örnekleme alınma kriterlerine uyan kadınlara meme kanseri endişe skalası uygulanıp düşük meme kanseri endişesi yaşayan kadınlar 1. deney ve 1. kontrol grubuna, yüksek meme kanseri endişesi yaşayan kadınlar ise 2. deney ve 2. kontrol grubuna alınmıştır. Araştırma düşük meme kanseri endişesine sahip deney 173, kontrol 112 (Toplam 285), yüksek meme kanseri endişesine sahip Deney 37, Kontrol 43

(Toplam 80) kadın ile tamamlanmıştır. Araştırmada veriler kişisel bilgi formu, meme kanseri erken tanı uygulaması davranışları soru formu ve meme kanseri endişe skalası kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde, ortalama, bağımsız guruplarda t testi, Kikare, Fisher's exact test ve Mauchly's testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada düşük kanser endişesine sahip deney gurubundaki kadınların ön test, 1. 3. ve 6. ay MKES puan ortalaması git gide artarken, yüksek kanser endişesine sahip kontrol gurubundaki kadınların ön test, 1. 3. ve 6. ay MKES puan ortalamalarının git gide azaldığı saptanmıştır ($p < 0.05$). Araştırmada düşük kanser endişesine sahip kadınlarda eğitim sonrası birinci ve altıncı ayda deney gurubunda, kontrol gurubuna göre daha fazla KKMM yaptığı ($p < 0.05$) ancak 2. Ay KKMM, KMM ve Mamografi yaptırma oranı arasında farklılık olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$). Araştırmada yüksek kanser endişesine sahip kontrol gurubundaki kadınların ise üçüncü ayda deney gurubuna göre daha fazla KKMM yaptığı saptanmıştır ($p < 0.05$). Araştırmada yüksek MKE deney ve kontrol gurubu arasında birinci ve altıncı ay KKMM, KMM ve Mamografi yaptırma oranı arasında farklılık saptanmamıştır ($p < 0.05$). Araştırmada düşük meme kanseri endişesine sahip kadınlar ile yüksek meme kanseri endişesine sahip kadınlar arasında KKMM (1.,3., ve 6. Ay), KMM ve mamografi uygulama arasında fark olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$).

Sonuç: Araştırmada düşük meme kanseri endişesine sahip kadınlara verilen eğitimin kanser endişesini artırdığı, yüksek kanser endişesine sahip kontrol gurubunda ise kanser endişesinin git gide azaldığı saptanmıştır. Kadının endişe düzeyinin teori temelli eğitimin başarısını etkilemediği ve MKTD üzerine eğitimin kısmen etkili olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Meme Kanseri Endişesi, Meme Kanseri Endişe Skalası, Eğitim, KKMM, KMM, Mamografi

P-0083

HEMŞİRELERİN ÖZERKLİK VE MESLEKİ ÖZERKLİK KAVRAMI KONUSUNDA ANLAYIŞ VE YAŞANTILARI

Seher Başaran, Leyla Dinç

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Problem Tanımı: Özerklik kişinin kendini değerlendirme kapasitesini ifade etmektedir. Psikolojik, sosyolojik, politik ve felsefi yönü olan çok yönlü bir kavramdır. Ahlaki felsefe açısından, başkalarının tedbirleri olmaksızın kişinin kendi ahlaki kararlarını düşünme ve ahlaki karra verme kapasitesidir. Bu anlayış genellikle Immanuel Kant'a kadar uzanır ve biyoetikte özerklik dört etik ilkeden biri olarak düşünülür. Sağlık alanında, özerkliğe saygı, yetkin bir hastanın araştırma ve herhangi bir tıbbi tedavi için bilgilendirilmiş onamının alınmasını gerektirir. Mesleki özerklik, uygulayıcıların ve profesyonel grubun dışında herhangi bir kontrol olmadan harekete geçme veya davranış kurallarına ilişkin davranış standartlarını belirleme hakları ile ilgilidir. Mesleki özerklik bir profesyonel olmak için gerekli, bir kriter olup ahlaki bir bileşeni vardır.

Amaç: Bu nitel araştırma ile hemşirelerin özerklik ve mesleki özerklik kavramlarına ilişkin anlayış ve yaşantılarının irdelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışmada Ankara'daki genel hastanelerde çalışan ve amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen 21 hemşire ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bütün görüşmeler, görüşülenlerin izniyle sesli olarak kaydedildi ve yazılı olarak kayıt edilmiştir. Nitel görüşme içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Veriler soyutlanmış ve görüşme transkriptlerini okuyarak, anlamlı kesitleri tanımlayarak, ana temaları kodlayarak ve kategorize ederek tekrar eden temalar çıkararak, tümevarımsal bir yaklaşımla analiz edilmiştir. Katılımcıların anlamlı ifadeleri ve gözleminin saha notları kaydedilmiştir.

Bulgular: Niteliksel veriler hemşirelerin çoğunun mesleki özerkliği şu şekilde tanımladığını ortaya koymuştur; başkalarına bağımlı veya herhangi bir dış kontrol olmaksızın kanunlar, yönetmelikler ve etik ilkeler çerçevesinde mesleki bilgi, yetkinlik, sorumlulukları temel alan hemşirelik bakım uygulamalarına bağımsız karra verme ve uygulama. Hemşirelerin mesleki özerkliğe sahip olmanın hasta bakım kalitesinin artması, mesleki statünün, gücün ve hemşireliğin görünürlüğünün artması ve hemşirelerin meslekten aldıkları doyumun artması gibi olumlu çıktıları olduğunu belirtmişlerdir. Buna ek olarak, hemşireler bilimsel bilgiye, klinik becerilere, yeterlik ve etik davranış kurallarına dayalı olmadıkça, mesleki özerklik

hastalar için zararlı olabileceği için, mesleki özerkliğin ahlaki boyutunun da olduğu ve vicdani bir tarafı olduğunu belirttiler.

Sonuç: Çalışmanın bulgularına göre mesleki özerklik hasta bakım çıktıları ve profesyonelleşme için gerekli olmakla birlikte mesleki özerklik yeterlilik ve etik tutumlara dayanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, özerklik, mesleki özerklik, etik

P-0084

HEMODİYALİZ TEDAVİSİ ALAN HASTALARDA MÜZİKTERAPİNİN AĞRI, YORGUNLUK, ANKSİYETE VE KAŞINTI SEMPTOMLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Ayla Aydın¹, Sevgin Samancıoğlu Bağlama²

¹Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

²Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

Amaç: Her yıl, dünya çapında, 1 milyonda 50-250 kişiye son dönem kronik böbrek yetmezliği (KBY) teşhisi konmaktadır. KBY hastalarının sayısındaki artışa paralel olarak, hemodiyalize (HD) giren hasta sayısı da artmaktadır. Hemodiyaliz tedavisi alan hastalar yorgunluk, kramp, ağrı, anksiyete gibi birçok olumsuz semptomu bir arada yaşayabilirler. Bu semptomlar kontrol altına alınmadığında hastanın günlük yaşamının tüm alanlarını ve yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu semptomların kontrolü multidisipliner bir yaklaşım gerektirir. Müzik, ağrıyı azaltmak, çeşitli kronik ve ilerleyici hastalıkları olan hastalarda bakım, ruh hali ve yaşam kalitesini iyileştirmek, kaygıyı azaltmak için kullanılmaktadır. Bu çalışmada, müzikterapinin ağrı, yorgunluk, anksiyete ve kaşıntı semptomları üzerine etkisini incelemek amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma randomize kontrollü bir çalışma olarak tasarlandı. Çalışmanın örneklemini Nisan – Eylül 2017 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin hemodiyaliz ünitesinde tedavi gören 30 deney 30 kontrol olmak üzere toplam 60 hasta oluşturdu. Araştırmanın yapılabilmesi için Etik Kurul izni ve hastaların sözlü onamı alındı. Verilerin toplanmasında Sosyodemografik ve Hastalık Özelliklerine İlişkin Soru Formu ve Ağrı, yorgunluk, anksiyete ve kaşıntı semptomlarının değerlendirilmesi için VAS-Görsel Analog Ölçek kullanıldı. Hastalarla bireysel yapılan görüşmeler ortalama 25-30 dk sürdü. Araştırmanın müzik terapi aşaması ise bir uygulama yönergesine göre devam etti. Müzik terapi uygulanmadan önce nabız, sistolik-diyastolik kan basıncı verileri kaydedildi. Daha sonra alanında uzman bir müzisyen tarafından çalınan kaval eşliğinde sakinleştirici ve rahatlatıcı etkisi olan, 60 desibel şiddetinde canlı müzik 30 dk boyunca dinletildi. Müzik terapi sonrasında hastaların nabız, kan basıncı ve semptom bulguları tekrar ölçüldü. Araştırma verileri SPSS 22.0 (Statistical Package for the Social Sciences) (Chicago, IL) programı kullanılarak değerlendirildi. Hastaların değişkenleri dikkate alınarak sayı ve yüzde, ortalama (X) ve standart sapma (SD), girişim ve kontrol grubu arasında temel karakteristikler açısından fark olup olmadığını karşılaştırırken ki kare analizi ve independent-t test uygulandı. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alındı.

Sonuç: Bu araştırmanın literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Canlı müzik uygulamasının diğer literatür verilerinden farkı bulunmaktadır. Hemodiyaliz hastalarında müzikterapi araştırması literatürde bir kaç çalışmada ele alınmıştır. Bu çalışmaların sonuçlarına göre saksafon, Türk Sanat Müziği ve diğer tarz müzikler hemodiyaliz tedavisinde hastaların çeşitli semptomlarını azaltmada etkili bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, anksiyete, hemodiyaliz, müzik terapi, kaşıntı, yorgunluk.

P-0085

RUHSAL HASTALIKLAR EĞİTİMİNİN HEMŞİRELİK İLE REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ÖĞRENCİLERİNİN RUHSAL HASTALIK İNANÇLARINA ETKİSİ

Medine Koç¹, Havva Tel²

¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Tokat

²Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

Problem Tanımı ve Amaç: Bilgisizlik ve yanlış bilgidir kaynaklanan ruhsal hastalara yönelik olumsuz tutumlar dünya genelinde hem genel popülasyonda hem de sağlık profesyonelleri ve öğrenciler arasında oldukça yaygındır. Sağlık profesyonellerinin ruhsal hastalıklara yönelik geliştirdikleri inanç ve tutumlar bireylere sunulan hizmetin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Bu çalışma ruhsal hastalık eğitiminin geleceğin hizmet sunucuları olan ve sağlık hizmetlerinin her aşamasında yeralan-hemşirelik öğrencileri ile sağlığı koruma ve geliştirme alanında hizmet eden rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinde ruhsal hastalıklara yönelik inançları belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipte bir izlem çalışması olan araştırmanın örneklemi 48 hemşirelik bölümünden, 61 rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümünden olmak üzere toplam 109 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma verileri Tanıtıcı Özellikler Bilgi Formu ve Ruhsal Hastalığa Yönelik İnançlar Ölçeği (RHYİÖ) kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama araçları ruhsal hastalık eğitimi öncesi ve sonrası uygulanmıştır. Araştırma verileri SPSS 22.0 programında değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde yüzdeler dağılımı, t testi, Pearsonkorelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmaya ruhsal hastalık dersi alan 48 hemşirelik öğrencisi ile 61 rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencisi katılmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin %70.8'i kız, %72.9'unun ekonomik durumunda gelirin gidere denk olduğu, %41.7'sinin şehirde yaşadığı, %50.1'inin akademik başarısının iyi derece, %79.2'sinin çekirdek ailede yaşadığı, %87.5'inin ruhsal sıkıntısı olduğunda doktora gittiği, %3.8'inin ailesinde %16.7'sinin yakınında ruhsal hastalık olduğu, %77.1'inin ruhsal hastalıklı bireyle karşılaştığı belirlenmiştir.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin %72.1'inin kız, %63.9'unun ekonomik durumunda gelirin gidere denk olduğu, %32.8'inin şehirde yaşadığı, %65.0.6'sinin akademik başarısının iyi derece, %90.2'sinin çekirdek ailede yaşadığı, %82.0'sinin ruhsal sıkıntısı olduğunda doktora gittiği, %9.8'inin ailesinde, %23.0'ünün yakınında ruhsal hastalık olduğu, %67.2'sinin ruhsal hastalıklı bireyle karşılaştığı belirlenmiştir.

Hemşirelik öğrencilerinin ruhsal hastalık dersi öncesi; ruhsal hastalıklı birey ile karşılaştığında %52.1'inin sıkıntı, %35.4'ünün korku ve hüznün yaşadığı, öğrencilerin ruhsal hastalığın temel nedenini geçirilmiş enfeksiyon (%81.2), travmatik yaşam olayı (%50.0) yoksulluk (%22.9) ve kalıtsal geçiş (%18.8) olduğunu, %93.8'sinin ruhsal hastalığın iyileştiğini, %91.7'sinin ruhsal hastalığının önlenebileceğini belirttiğisaptanmıştır. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin ders öncesi; ruhsal hastalıklı birey ile karşılaştığında %34.4'ünün sıkıntı, %24.6'sının hüznün yaşadığı, öğrencilerin ruhsal hastalığın temel nedenini travmatik yaşam olayı (%52.5) aile içi çatışma (%49.2) ve kalıtsal geçiş (%21.3) olduğunu, %93.4'ünün ruhsal hastalığın iyileştiğini, %83.6'sının ruhsal hastalığının önlenebileceğini ifade ettiği belirlenmiştir.

Ruhsal hastalık dersi sonrası; her iki grupta da ruhsal hastalıklı birey ile karşılaştığında hüznün yaşadığını, ruhsal hastalığın temel nedenini travmatik yaşam olayı, kalıtsal yatkınlık ve yoksulluk olduğunu belirten öğrenci sayısı artmıştır.

Ruhsal hastalık dersi öncesi hemşirelik öğrencilerinin, ruhsal hastalık dersi sonrası hemşirelik ile rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin ruhsal inanç ölçeğinin alt ölçeği çaresiz ile tehlikeli, çaresiz ile utanma, tehlikeli ile utanma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Ruh hastalığı dersi hemşirelik ile rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin ruhsal hastalıklara yönelik inançlarını, ruhsal sorunlara yönelik duygu ve düşüncelerini olumlu yönde etkilemiştir.

Anahtar Kelimeler: Ruhsal hastalık, inanç, tutum, hemşirelik, rehberlik ve psikolojik danışmanlık

P-0087

TÜRKİYE'DE HEMŞİRELİK LİSANS EĞİTİMİNDE İŞ SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ DERSİNİN YERİ

Makbule Şenel, Bilge Kalanlar

Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: Çalışanların sağlıklarının geliştirilmesi ve korunmasında iş sağlığı hizmetlerinin yeri ve önemi büyüktür. Bu kapsamda çalışanlara verilecek iş sağlığı ve güvenliği eğitimi; sağlık risklerini, iş kazalarını, meslek hastalıklarını ve iş kazalarına bağlı sakatlıkları azaltacaktır. Bunun için iş sağlığı hizmetlerinde etkin bir ekip çalışmasına ve bu ekibin önemli bir parçası olan iş sağlığı hemşiresine önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumluluklardan bazıları; işçilerin sağlık risklerine ve sorunlarına yönelik birincil, ikincil ve üçüncül korunma önlemlerini alma, işe giriş muayeneleri ve periyodik izlemleri takip, çalışanların gereksinimlerine yönelik sağlık eğitimleri planlama, iş yeri ortam faktörlerini ve sağlık risklerini belirleme, iş kazaları ve meslek hastalıklarını önlemeye yönelik çalışmalar yapmaktır. Bu rol ve sorumlulukların yerine getirilmesinde iş sağlığı hemşireliği alanında ki eğitim, araştırma ve uygulamaların geliştirilmesi gerekmektedir. Türkiye de hemşirelik lisans eğitimi ile bu rol ve sorumluluklar kazandırılmaya başlanmaktadır. Ancak hemşirelik lisans müfredatlarında iş sağlığı ve güvenliği konusunun yer alıp almadığı bilinmemektedir. Bu çalışma hemşirelik lisans eğitimi veren devlet üniversitelerinin ders programında iş sağlığına yönelik dersler bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu araştırmanın evrenini 2017 yılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi yerleştirme kılavuzunda belirtilen, lisans hemşirelik eğitimi veren devlet üniversiteleri oluşturmaktadır. Verilere; fakültelerin/yüksekokulların web sayfalarından, web sayfasında ders müfredatı olmayanlara da telefon görüşmesi ile ulaşılmıştır. Çalışmada; ders müfredatlarında iş sağlığı ve güvenliği (İSG), işyeri hemşireliği, iş sağlığı hemşireliği, işçi sağlığı derslerinin bulunup bulunmadığı, derslerin seçmeli-zorunlu olma durumları, derslerin haftada kaç saat verildiği ve hangi sınıflara verildiği sorgulanmıştır.

Bulgular: Çalışmaya hemşirelik lisans eğitimi veren toplam 93 (39 sağlık yüksekokulu, 54 fakülte) kurum dâhil olmuştur. Üniversitelerin %39,1'inin (36 kurum) ders programında iş sağlığına yönelik farklı isimlerde dersler verildiği (işyeri hemşireliği, iş sağlığı hemşireliği, işçi sağlığı vb) saptanmıştır. Dersler hepsinde teorik olarak verilmektedir. İki kurumda bu dersler zorunlu verilirken 34'ünde seçmeli ders olarak verilmektedir. Dersi veren kurumların yarısından fazlasında ders 2 saat olarak 4. sınıf ders programında yer almaktadır.

Sonuç: Türkiye de hemşirelik lisans eğitimi veren kurumların büyük çoğunluğunun müfredatında iş sağlığı ve güvenliği, işyeri hemşireliği ve işçi sağlığı dersleri bulunmadığı saptanmıştır. Müfredatında bu derslere yer veren kurumların bu dersleri seçmeli olarak verdiği belirlenmiştir. Hemşirelik eğitimi veren her kurumun müfredatında kapsamlı iş sağlığı hemşireliği dersinin olması ve zorunlu ders olarak verilmesi çalışmanın en temel önerisidir.

Anahtar Kelimeler: iş sağlığı hemşireliği, hemşirelik ders müfredatı, iş sağlığı eğitimi

P-0088

HEMŞİRELERİN OTOMATİK DÜŞÜNCE VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Kenan Gümüş, Gonca Üstün, Seval Keloğlan Müsüröğlü

Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Amasya

Amaç: Bu çalışma, hemşirelerin otomatik düşünce ve problem çözme becerilerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı-kesitsel nitelikteki bu çalışma, Ağustos-Aralık 2016 tarihleri arasında yapılmış, örneklem grubunu bir eğitim araştırma hastanesinde çalışan 112 hemşire oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu, Otomatik Düşünceler Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 20 paket programı kullanılmış, analizler tanımlayıcı

istatistik testler, Shapiro Wilk, Kolmogorov Smirnov, Mann Whitney U testi, Kruskal-Wallis varyans analizi, Sperman Korelasyon Katsayısı ve Cronbach Alpha testi ile yapılmıştır.

Bulgular: Servis sorumlu hemşirelerin servis hemşirelerine göre problem çözüme, yaklaşma kaçınma ve kişisel kontrol becerilerinin daha yüksek olduğu bulundu (*sırasıyla*; $p=0.014$; $p=0.017$; $p=0.045$). Hemşirelik mesleğinin kendisi için uygun olmadığını düşünen ve mesleki memnuniyet düzeyi düşük olan hemşirelerin otomatik düşünce düzeylerinin arttığı tespit edildi ($p=0.005$). Hemşirelerin otomatik düşünceler ölçeğinden ve problem çözüme envanterinden aldıkları puan ortalamaları arasında düşük düzeyde ($rs=0.259$, $p=0.006$) pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görüldü.

Sonuç: Hemşirelik mesleğinin kendisi için uygun olmadığını düşünme durumu ve mesleğinden memnuniyet düzeylerinin azalması otomatik düşüncelerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Klinikte sorumlu hemşire konumunda olmak hemşirelerin problem çözüme becerisini arttırmaktadır. Bununla birlikte sorumlu hemşirelerin yaklaşma kaçınma ve kişisel kontrol düzeyleri servis hemşirelerine göre daha iyi durumdadır. Hemşirelerin kendine yönelik olumsuz değerlendirmelerinin oranı arttıkça problem çözüme becerileri azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Otomatik düşünce, Problem çözüme

P-0089

UYKU VE YAŞAM TARZI ANKETİNİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ

Tuba Bay, Ayşe Ergün

Marmara Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul

Amaç: Bu çalışmanın amacı Uyku ve Yaşam Tarzi Anket'inin Türk toplumunda geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır.

Yöntem: Anket toplam 1476 öğrenciye uygulandı ve dört hafta sonra 112 öğrenciye tekrar test yapıldı. Anketin geçerliği için dil, kapsam ve yapı geçerliği analizleri, güvenilirlik için test-tekrar test analizi kullanıldı. Anketin kapsam geçerliği 10 uzmanın görüşü, yapı geçerliği ki-kare analizi, test-tekrar test sonuçları kategorik değişken Kappa analizi, sıralı veriler spearman korelasyon analizi ve sürekli değişkenler uyusum yüzdesi ile değerlendirildi.

Bulgular: Uyku ve Yaşam Tarzi Anketinde kategorik değişken olan yatak odasında televizyona sahip olma test-tekrar test kappa değeri 0,84, sıralı değişken içeren 4 sorunun test-tekrar test korelasyonları 0,66-0,81 arasında ve sürekli değişken olan altı sorunun test-tekrar test uyusum yüzdesi %50,9-84,8 arasında bulundu. Kapsam geçerliği indeksi 0,99 bulunarak uzmanlar arası görüş birliği olduğu, ankette bulunan ifadelerin kültürümüze uygun olduğu ve ölçülmek istenen yapıyı temsil ettiği belirlendi. Yapı geçerliği için yapılan ki-kare analizde uyku süresi ortancanın altında olan öğrencilerin uykuya dalma ve uyanmada güçlük çekme ve okulda uykulu olma oranları istatistiksel olarak anlamlı yüksek bulundu.

Sonuç: Uyku ve Yaşam Tarzi Anketi geçerli ve güvenilir bir araç olarak bulundu. Anket okul sağlığı çalışmalarında öğrencilerin uyku alışkanlıklarını değerlendirmek için kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Uyku, Uyku ve Yaşam Tarzi Anketi, geçerlik, güvenilirlik

P-0090

KORONER YOĞUN BAKIM HASTALARININ HASTA ÖĞRENİM GEREKSİNİMLERİNİN BELİRLENMESİ

Sibel Karaca Sivrikaya¹, Günay Erdem²

¹Balkesir Üniversitesi Balkesir Sağlık Yüksekokulu İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Balkesir

²Balkesir Devlet Hastanesi, Balkesir

Giriş-Amaç: Bilgi kaynaklarının çoğalması, tedavi yöntemlerinin karmaşık hale gelmesi, hastanede yatış süresinin kısalması hastaların eğitim gereksinimini artıran nedenler olmuştur. Yapılan çalışmalara göre taburculuk eğitimi alan hastaların daha kısa sürede iyileştiği, tekrar hastaneye başvurularının azaldığı, buna bağlı olarak da hasta bakım

maliyetinin azaldığı ve yaşam kalitesinin yükseldiği belirtilmektedir. Bu çalışma koroner yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların, taburcu olmadan önce öğrenim gereksinimlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı bir araştırma olup evreni; bir devlet hastanesinin Koroner Yoğun Bakım Ünitesi'nde 15 Aralık 2016-15 Şubat 2017 tarihleri arasında yatan ve taburculuğu planlanan hastalardır. Örneklemini ise; araştırmaya katılmayı kabul eden, 18 yaş üzerinde olan, herhangi bir psikiyatrik bozukluğu olmayan, iletişim kurabilen ve taburcu olması planlanan 141 hasta oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan bilgi formu ve Bubela ve ark.(1990) tarafından geliştirilmiş ve geçerlilik güvenilirliği Çatal ve Dicle (2008) tarafından yapılmış olan Hasta Öğrenim Gereksinimleri Ölçeği(HÖGÖ) kullanılarak toplanmıştır. Ölçek toplam 50 madde ve 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Veriler yüz yüze görüşme tekniği ile hastalar taburcu olmadan son 24-48 saat içerisinde toplanmıştır. Araştırmanın kurumsal izni Kamu Hastaneler Birliği Genel Sekreterliği'nden alınmış olup, etik kurul onayı ise Balıkesir Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan, ölçek için, Emine ÇATAL'dan yazılı izin alınmıştır. Veri toplama işleminden önce hastalara araştırmanın amacı ve kapsamı ile ilgili bilgi verilerek yazılı onamları alınmıştır. Verilerin analizi spss 20.0 paket programında yapılmıştır. Sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermedikleri belirlenmiş ve non parametrik olan MannWhitney-U ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi. 05 olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada HÖGÖ Cronbach Alpha değeri.89dur.

Bulgular: Hastaların yaş ortalamaları 68.70±11.35, %63.1'i erkek, %85.1'i evli, %46.1'i ilköğretim mezunu, %31.2'si emekli, %63.1'inin ek hastalığı olduğu, bununda %26.2'sinin hipertansiyon olduğu bulunmuştur. %90.1'i evde kendilerine bakacak biri olduğunu, %59.6'sı taburculuk eğitimi almadığını ve %53.2'si eğitimi hemşireden almak istediğini belirtmiştir. HÖGÖ toplam puan ortalaması 193.6±19.8dir. Hastaların yaşları ile yaşam kalitesi alt boyutuna ait puan ortalaması ve HÖGÖ toplam puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur(MWU:1900.5;p:0,020). Bu fark 60 yaş altındaki hastalardan kaynaklanmaktadır. Hastaların Eğitim düzeylerine göre HÖGÖ toplam ve alt boyutlarında lise ve üzeri olan kişilerde toplum ve izlem, duruma ilişkin duygular, tedavi ve komplikasyonlar, yaşam kalitesi, cilt bakımı alt boyutlarına ait puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur(KW:21.307;p:0.001). Mesleğe göre HÖGÖ toplam ve alt ölçek boyutları karşılaştırıldığında; memur olarak çalışanların tedavi ve komplikasyonlar alt boyutuna ait puan ortalaması diğer meslek gruplarına göre yüksek bulunmuş olup aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır (KW:13.806;p:0.017). Ek hastalığı olmayan hastaların yaşam kalitesi alt boyutuna ait puan ortalaması (81.51), <daha önce aynı rahatsızlık dolay hastaneye yatan hastaların yaşam aktiviteleri (77.37) ve tedavi komplikasyonlarına (73.35)ilişkin alt boyut puan ortalamaları yüksek bulunmuştur. Evde bakım verecek bir yakını olmayan ve daha önceden taburculuk eğitimi almayan hastaların hastaların duruma ilişkin duygular ve cilt bakımı alt boyutlarına ait puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (MWU:1841.5;p:0.020, MWU:1856;p:0.023).

Sonuç: Araştırma sonucuna göre hastaların öğrenim gereksinimleri yüksek bulunmuştur. Hastalar için en önemli öğrenim gereksinimleri yaşam aktiviteleri, tedavi ve komplikasyonlar ve ilaçlar olduğu belirlenmiştir. En az öğrenim gereksinimi duydukları alanlar ise toplum ve izlem, duruma ilişkin duygulardır. Hastaların sosyo demografik özelliklerine göre eğitim ihtiyaçları farklılık göstermektedir. Hastalara taburculuk eğitimi planlarken bu özellikler göz önünde bulundurulmalı ve önemlilik düzeyi yüksek olan alanlarda daha çok üzerinde durulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenim gereksinimleri, Koroner Yoğun Bakım, Taburculuk, Hasta, Hemşire

P-0091

KANATLI SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN KADINLARIN AİLE PLANLAMASI VE ACİL KONTRASEPSİYONA İLİŞKİN BİLGİ VE TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

Nevin Çıtak Bilgin, Makbule Tokur Kesgin

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

Problem Tanımı: Gelişmekte olan ülkelerde aile planlaması (AP) hizmetlerinin anne ve çocuk sağlığına olumlu etkilerinin olduğu bilinmesine rağmen, AP yöntemlerinin kullanımı halen istenilen düzeyde değildir. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (2013) verilerine göre, modern kontraseptif yöntem kullanımı %47 olup, halen doğurganlık çağındaki kadınların %26.5'i herhangi bir AP yöntemi kullanmamakta ve geleneksel yöntem kullananların oranı ise %26'dır. Türkiye'de ve gelişmekte olan pek çok ülkede kadınlar doğurganlıklarını istedikleri gibi kontrol edememektedir. Gelişmekte olan ülkelerde 222 milyon modern kontraseptif ihtiyacı karşılanmamış kadın bulunduğu ve buna bağlı 2012 yılında 54 milyon istenmeyen gebelik yaşandığı tahmin edilmektedir. İstenmeyen gebeliklerin önlenmesinde, aile planlaması yöntemlerinin kullanılmadığı ya da kullanılan yöntemin başarısız olduğu cinsel ilişkilerden sonra acil kontrasepsiyonun kullanımı ise ikinci bir şans olarak görülmektedir. Acil kontrasepsiyon istenmeyen gebeliklerin önlenmesinde etkili bir yöntem olmakla beraber yöntemin bilinirliği fazla değildir. Kadınların AP yöntemlerine ve acil kontrasepsiyon kullanımına ilişkin bilgi ve tutumlarının belirlenmesi, AP hizmetlerine ilişkin uygun danışmanlık yaklaşımının sergilenmesine olanak sağlayarak bireylerin AP hizmetlerinden yararlanmasını ve hizmetin devamlılığını artıracaktır.

Amaç: Çalışma kanatlı sektörde çalışan kadınların aile planlaması ve acil kontrasepsiyona ilişkin bilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma beyaz et sektöründe hizmet veren üreme çağındaki kadınlar ile özel bir kurumda 2015 yılında tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 305 kadın oluşturmuştur. Araştırmanın yapıldığı sırada izinli/raporlu olan, çalışmaya katılmayı kabul etmeyen, formları eksik dolduran 25 kadın araştırmanın dışında kaldığından çalışma 280 (cevaplanma oranı: %92) kişi ile tamamlanmıştır. Araştırmada veriler etik kurul izni alındıktan sonra kişisel bilgi formu ve Aile Planlaması Tutum Ölçeği (APTÖ) ile toplanmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde yüzdelik dağılımlar, Independent t testi ve One-Way ANOVA analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada kadınların yaş ortalaması 36.26 ± 6.70 yıl olup, %95'i evliydi. Kadınların %71.4'ünün ilköğretim mezunu, %51.4'ünün gelirinin giderden az olduğu, %26.6'sının isteyerek düşük yaptığı belirlenmiştir. Katılımcıların %88.2'si AP kullanımını gerekli bulurken, %73.6'sının AP yöntemleri hakkında bilgi aldıkları ve bilginin en fazla oranda sağlık personelinin alındığı, %91.8'inin en az bir AP yöntemini bildiği, en fazla bilinen yöntemin RİA, en az bilinen yöntemin vajinal halka olduğu görülmüştür. Kadınların %71.1'inin AP yöntemi kullandığı ve en fazla kullanılan yöntemin geri çekme olduğu saptanmıştır. Kadınların acil kontrasepsiyon hapını bilme durumları değerlendirildiğinde; %25'inin bilgisi olduğu, %6.8'inin acil kontrasepsiyon hapını kullandıkları ve %11.8'inin güvenilir bir yöntem olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Katılımcıların APTÖ puan ortalamasının 121.98 ± 17.47 olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyi, AP yöntemlerinin kullanımını dini açıdan uygun bulma durumu, AP yöntem kullanımını gerekli görme ve AP yöntemlerine yönelik bilgi alma gibi özelliklerin aile planlamasına yönelik tutumları etkilediği ve farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p < 0.05$) belirlenmiştir.

Sonuç: Kanatlı sektörde çalışan kadınların yaklaşık 2/3'sinin AP yöntemlerine ilişkin bilgi aldıkları, en fazla geri çekme yöntemini kullandıkları, 1/4'inin acil kontrasepsiyon hapını bildiği, aile planlamasına yönelik olumlu tutuma sahip olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Acil kontrasepsiyon, aile planlaması, bilgi, kontrasepsiyon, tutum.

P-0092

EVDE BAKIM ALAN 65 YAŞ ÜSTÜ YAŞLI HASTALARDA EGZERSİZ VE MASAJIN KONSTÜPASYON ÜZERİNE ETKİSİ

Birsel Canan Demirbağ, İlknur Buçan Kırkçbir

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Problem Tanımı ve Amaç: Yatağa bağımlı hastalar, tuvalete giderek dışkılama ihtiyacını gideremez. Devamlı yatmak veya oturmak dışkılama isteğinin azalmasına, kaybolmasına ve buna bağlı olarak konstüpsiyona sebep olmaktadır. Dışkılama isteğinin kaybı, gittikçe kuruyan dışkının rektumda kuruyarak taşlaşmasına (fekalom) ve yolu tıkamasına neden olabilir. Konstüpsiyon ağrıya, huzursuzluğa ve rahatsızlık hissine sebep olduğu için kişide hem fizyolojik hem de psikolojik problemlere neden olmaktadır. Evde bakım alan yatağa bağımlı yaşlı hastaların sıklıkla yaşadıkları bu semptomların önlenmesi, tanınması, takibi ve bakımında aile hekimlerine ve evde bakım hemşirelerine önemli görevler düşmektedir. Bu amaçla, çalışmamızda evde bakım alan 15 hastaya bitkisel yağ ile abdominal masaj ve 15 hastaya egzersiz yöntemleri kullanılarak 3 hafta süresince dışkılama sayılarındaki değişiklikler incelenmiştir.

Gereç ve Yöntem: Çalışma gurubunu 65 yaş üstü evde bakım alan, yatağa 3 ay süresince tam bağımlı olan ve konstüpsiyon şikâyeti için ilk kez aile hekimine gelen ve henüz düzenli ilaç kullanmaya başlamamış olan hastalar oluşturmaktadır. Her iki yöntem uygulamadan önce bütün hastalara aynı diyet listesi önerilmiştir. Verilerin analizinde R istatistiksel programlama dili kullanılmıştır.

Bulgular: Yapılan bu çalışmada, 15 yatağa bağımlı hastaya iki hafta bitkisel yağ ile abdominal masaj yöntemi uygulanarak dışkılama sayısındaki değişiklikler analiz edilmiştir. Freidman 2 Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre dışkılama sayısındaki değişiklikler istatistiksel olarak anlamlı fark elde edilmiştir ($p < 0.001$). Post-Hoc Nemeği Test istatistiği sonuçlarına göre 1.hafta ve 2.hafta dışkılama sayıları ölçümleri arasında anlamlı fark elde edilmemiştir ($p = 0.35$). 2.hafta ve 3. hafta arasındaki dışkılama sayıları ölçümleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p = 0.13$). 1.hafta ve 3.hafta arasındaki dışkılama sayısındaki değişiklikler istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.002$). Bir diğer evde bakım alan 15 yaşlı hasta gurubuna ise iki hafta egzersiz yöntemi uygulanmıştır. Egzersiz yöntemi uygulanan hasta gurubundan elde edilen verilere göre dışkılama sayısında istatistiksel olarak anlamlı fark elde edilmiştir ($p < 0.001$). Post-Hoc Nemeği Test istatistiği sonuçlarına göre 1.hafta ve 2.hafta dışkılama sayıları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p = 0.16$). 2.hafta ve 3. hafta arasındaki dışkılama sayıları ölçümleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p = 0.16$). 1.hafta ve 3.hafta arasındaki dışkılama sayısındaki değişiklikler istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.001$).

Sonuç: Sonuç olarak, bu çalışmada kullanılan iki yöntemde evde yatağa bağımlı yaşlı hastalarda konstüpsiyon şikâyetini azalabileceği görülmüştür. Bu sonuçların ışığında örneklem sayısı artırılarak yeni çalışmalar yapılması ile konstüpsiyon ile ilgili gereksiz ilaç kullanımı engellenmesi sağlanabilir. Yatağa bağımlı hastalarda birinci basamak sağlık sistemi içerisinde her iki uygulamanın rutin uygulama içerisine konulması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Evde bakım, konstüpsiyon, yatağa bağımlı hasta

P-0093

HEMŞİRELERİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DÜZEYİ İLE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mustafa Tunca¹, Müge Seval², Tayfun Ertuğrul¹, Gizem Saraç¹, Banu Öztürk¹, Emine Fidan³, Eda Çiftçi⁴

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik

²Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

³Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü

⁴Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Problem Tanım ve Amaç: Hemşirelik mesleği; çalışma koşulları, çalışma süresi, elde edilen ekonomik kazanç gibi nedenlerden dolayı sıklıkla tükenmişlik yaşanan bir meslek alanıdır. Hemşirelerin, kendini bireysel anlamda yenileme becerisi meslek doyumunu arttıran bir etkiye sahiptir. Bireysel yenileme becerisi kişisel gelişimi desteklediği gibi kurumsal aittik duygusunu ve meslek bilincini de ön plana çıkmasına yardımcı olan bir algıdır. Hemşirelerde tükenmişliğin yaşanmaması için bireyin kendini biyopsikososyal yönden dinamik tutması ve mesleki yönden yenilemesi gerekir. Bu araştırma hemşirelerin mesleğe ilişkin yenilikçilik algılarının mesleki tükenmişlik düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Araştırma 15 Ağustos-15 Aralık 2017 tarihleri arasında Zonguldak ilinde bulunan Üniversite Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Kamu Hastaneler Birliği'ne bağlı iki devlet hastanesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini adı geçen hastanelerde görev yapan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 254 kadın ve erkek hemşire oluşturmuştur. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Tükenmişlik Ölçeği ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği ile toplanmıştır. Veriler SPSS 18 programında yüzdellik korelasyon ve ortalama standart sapma t testi ve anlamlılık düzeyi ile analiz edilmiş ve belirlenen örnekleme her ölçek için cronbach α değeri hesaplanmıştır

Bulgular: Katılımcıların %69'u kadın ve %61'i evli olup %52'sinin çocuğu vardır. %65,4'ünün lisans mezunu olduğu grupta sadece %9,4'lük bölümü yüksek lisans mezudur. Hemşirelerin %24'ü yoğun bakımlarda çalışırken, %50'nin üzeri 6-10 yıldır hemşirelik yapmakta olup, %85'i çalıştığı klinikte isteyerek çalışmakta ve %79,5 aktif nöbet tutmaktadır. Araştırmanın diğer bulgularına göre; yaş arttıkça bireysel yenilikçilik puan ortalaması azalırken, tükenmişlik puan ortalaması artmaktadır ($r=-0,215$; $p=0,001$). Yüksek lisans yapanların bireysel yenilikçilik puan ortalamaları lisans ve altı eğitim alanlarından yüksekken ($67,70\pm 9,91$), tükenmişlik puan ortalamaları düşük bulunmuştur ($3,56\pm 0,89$). Günlük çalışma süresi ile bireysel yenilikçilik puanları arasında negatif korelasyon bulunmuş ($r=-0,188$; $p=0,001$), çalışma süresi uzun olanların yenilikçilik düzeyinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bunun aksine günlük çalışma süresi ve bakım verilen hasta sayısı arttıkça, tükenmişlik düzeyinin arttığı saptanmıştır ($r=0,239$; $p=0,000$). Çalıştığı klinikte isteyerek çalışanların bireysel yenilikçilik puan ortalamaları ($64,43\pm 7,7$) yüksekken, tükenmişlik puan ortalamaları ($3,65\pm 1,0$) düşük olup, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($MU=18,24$; $p=0,00$). Nöbet tutmayanların bireysel yenilikçilik puan ortalaması yüksekken ($64,88\pm 8,2$), tükenmişlik puan ortalamaları ($3,45\pm 0,90$) düşük olup, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($MU=3916,50$; $p=0,006$).

Sonuç: Hemşirelerin eğitim düzeyi arttıkça, günlük çalışma süresi ve bakım verdiği hasta sayısı azaldıkça, istediği klinikte çalıştığında ve nöbet sistemetiğinde çalışmadığında bireysel yenilikçilik düzeyi artarken, yaş ilerledikçe, nöbetli, uzun süreli ve fazla sayıda hasta ile çalışınca tükenmişlik düzeyinin arttığı belirlenmiştir. İncelenen pek çok alanda tükenmişlik düzeyi ile bireysel yenilikçilik düzeyi arasında ters yönde ilişki belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki tükenmişlik, hemşirelik, bireysel yenilikçilik.

P-0094

NEDENSEL YÜKLEME KURAMI DOĞRULTUSUNDA VERİLEN EĞİTİMİN HEMŞİRELERİN TIBBİ HATA NEDENLERİNİ BELİRLEMELERİNE ETKİSİ

Fatma Er¹, Behice Erci²

¹Bingöl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü

²İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Amaç: Bu araştırmanın amacı, hemşirelere verilen nedensel yüklenme eğitiminin hemşirelerin tıbbi hatalarla ilgili doğru nedensel yüklemeler yapmalarına etkisini belirlemek için yapılmıştır.

Materyal-Metod: Ön test-son test kontrol gruplu gerçek deneme modeli olarak yapılan bu araştırmanın evrenini, Bingöl Devlet Hastanesinin ve Elazığ Eğitim ve Araştırma Hastanesinin, yataklı tedavi birimlerinde görev yapan hemşireler oluşturmuştur ($N=675$). Araştırma örnekleminin oluşturulmasında güç analizi yapılmıştır ve örneklem büyüklüğü en az 176 hemşire olarak belirlenmiştir. (88 deney, 88 kontrol grubu) Hemşireler olasılıklı örnekleme yöntemlerinden basit rastgele örnekleme yöntemi ile örneklem grubuna seçilmiştir. Araştırma 80 hemşire deney, 80 kontrol grubu olarak tamamlanmıştır. Veriler, Ocak-Nisan 2016 tarihleri arasında toplanmıştır ve verilerin elde edilmesinde Kişisel Bilgi Formu ve Nedensel Boyutlar Ölçeği II kullanılmıştır. Deney grubundaki hemşirelere araştırmacı tarafından Nedensel Yüklenme Kuramı doğrultusunda, "Hemşirelerin Tıbbi Hataların Nedenlerini Belirlemesi" konulu eğitim verilmiştir. Kontrol grubundaki hemşirelere herhangi bir girişim uygulanmamıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdellik, ortalama, standart sapma, ki-kare, bağımlı gruplarda t testi, bağımsız gruplarda t testi ve Cronbach Alpha Katsayısı kullanılmıştır.

Bulgular: Deney ve kontrol grubu ön test puan ortalamalarının gruplar arası karşılaştırılmasında; Nedensel Boyutlar Ölçeği II'nin Nedensellik Odağı, Dışsal Kontrol ve İstikrar alt boyutlarının puan ortalamaları yönünden gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Deney ve kontrol grubu son test puan ortalamalarının gruplar arası karşılaştırılmasında; Nedensel Boyutlar Ölçeği II'nin Nedensellik Odağı, İstikrar ve Kişisel Kontrol alt boyutlarının puan ortalamaları yönünden gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p=0,005$, $p=0,000$, $p=0,002$).

Sonuç: Deney grubuna Nedensel Yüklenme Kuramı doğrultusunda verilen eğitim sonrasında, hemşirelerin tıbbi hataların nedenlerine yönelik yaptıkları yüklemelerde tutarlılık olduğu (Nedensel Boyutlar Ölçeği II'nin alt boyutlarından Nedensellik Odağı alt boyutunun puanının artması, İstikrar alt boyutunun puanının azalması gibi) belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Nedensel Yüklenme Kuramı, Tıbbi Hata Nedenleri

P-0095

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİ İÇİN BİR ÖZNEL İYİ OLUŞ MODELİ

Hülya Kök Eren¹, Ali Eryılmaz²

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Anabilim Dalı, Eskişehir

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, PDR Anabilim Dalı, Eskişehir

Problem Tanımı: Öznel iyi oluş, kişilerin ruh sağlıklarının korunmasında, izlenmesinde, değerlendirilmesinde ve tedavisinde önemli bir ölçüt olarak ele alınmaktadır. Öznel iyi oluşu etkileyen en önemli faktörlerden biride kişinin amaç sahibi olması ve bu amaçlar doğrultusunda da mücadele etmeleridir. Hemşirelik öğrencileri, mezun oldukları zaman sağlık ekibi içinde görevleri kapsamında bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve hastalık halinde iyileştirme amacına yönelik bakım hizmetlerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinden sorumlu üyeler olacaklardır. Bu yüzden önemli görev ve sorumlulukları yerine getiren bireylerinde öznel iyi oluşlarını incelemek önemlidir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hemşirelik lisans öğrencileri için amaçlar için mücadele etme ve öznel iyi oluşu artırma stratejileri ile sınırlı bir öznel iyi oluş modeli geliştirmektir.

Gereç-Yöntem: Çalışma, bir kamu üniversitesinde hemşirelik bölümünde lisans öğrenimi gören 313 kadın ve 107 erkek olmak üzere toplam 420 hemşire adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma için gereken izinler alınmıştır. Çalışmada veriler, amaçlar için mücadele etme ve öznel iyi oluşu artırma stratejileri ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada, nedensel karşılaştırılmalı araştırma yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise yapısal eşitlik modeli yönteminden yararlanılmıştır.

Bulgular: Analiz sonuçlarına göre, amaçlar için mücadele etme hemşirelik öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının olumlu olarak etkilemektedir ($t = 4.08; p < .0.01$). Öznel iyi oluşu artırma stratejilerini kullanma hemşirelik öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının olumlu etki etmektedir ($t = 3.22; p < .0.01$). Öznel iyi oluşu artırma stratejilerinin, amaçlar için mücadele etme ve öznel iyi oluş arasında aracılık etkisi vardır ($t = 8.85; p < .0.01$). Ayrıca, amaçlar için mücadele etme ile öznel iyi oluş arasındaki ilişki öznel iyi oluşu artırma stratejilerinin aracılık etkisinin 0.12; ve amaçlar için mücadele etmenin toplam etki büyüklüğünün ise 0.47 olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre modelin RMSEA değeri 0.068; serbestlik derecesi 41 ve kay kare (ki kare) değeri 120.90 olarak bulunmuştur. Modelin uyum iyiliği değerleri (fit index) 0.95 ila 0.97 arasında bulunmuştur.

Sonuç: Sonuç olarak hemşirelik öğrencilerinin öznel iyi oluşlarını artırmak için amaçlar için mücadele etmelerinin yanında öznel iyi oluşu artırma stratejilerini de kullanmalarının gerekliliğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: öznel iyi oluş, amaçlar için mücadele, hemşirelik öğrencileri

P-0096

SAĞLIK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Şengül Üzen, Selma Atay, Fatma Yılmaz Kurt, Tanju Oğul
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Amaç: Araştırma, Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini 2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde bir üniversitenin Sağlık yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmacı tarafından bilgilendirildikten sonra kendi isteği ile araştırmaya katılmayı kabul eden 586 öğrenci araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Araştırmada veriler Tanıtıcı Özellikler Formu, Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları II Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %73.3'ü kadın, %51.9'unun ailesinden ayrı yaşadığı, %73.3'ünün BKİ normal sınırlarda ve yaş ortalaması ise 21.4 olarak bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ölçekten alınabilecek maksimum puan 208 iken, öğrencilerin ölçek puan ortalamalarının 127.2±18.3 olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin tinsellik alt ölçeği puan ortalaması 25.6±4.7 olarak en yüksek değere sahiptir. 17.5±4.8 alt ölçek puan ortalaması ile fiziksel aktivite en düşük puan ortalamasına sahiptir.

Sonuç: Sonuç olarak bu çalışmada öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışları orta düzeyde bulunmuştur. Özellikle düşük puan ortalamasına sahip fiziksel aktivite alt ölçeğini geliştirici girişimler yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sağlıklı yaşam biçimi davranışları, sağlık davranışı, sağlık yüksekokulu öğrencisi.

P-0097

YASAL SORUMLULUKLARIMIZIN FARKINDA MIYIZ?

Engin Polat¹, Yeter Durgun Ozan², Mesude Duman²

¹Antalya Kepez Devlet Hastanesi

²Dicle Üniversitesi Diyarbakır Atatürk Sağlık Yüksekokulu

Problem Tanımı ve Amaç: Hemşireler, standart bir eğitim seviyelerinin olmayışı, iş yüklerinin fazla olması, mesleklerini küçük görme ya da toplumda oluşan algıyla beraber kendilerini 'doktor yardımcısı' olarak görmeleri gibi durumlardan kaynaklı mesleki sorumluluklarını

veya meslekle ilgili gelişmeleri takip etmemektedirler. Bunun sonucu olarak hemşireler arasında hemşirelik uygulamalarında mesleki ve yasal sorumluluklar açısından bilgisizlik ve belirsizlik ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma ile hemşirelerin hemşirelik yasası ve sağlık ekibi içerisindeki sorumluluklarına ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma, Antalya Kepez Devlet Hastanesinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini belirtilen hastanede çalışan 150 hemşire oluşturmaktadır. Araştırmada evreninin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmaya katılmaya gönüllü 150 hemşire araştırmanın aynı zamanda örneklemini oluşturmuştur. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile literatür doğrultusunda hazırlanmış veri toplama formu kullanılarak toplanmıştır. Form, sosyo-demografik özellikler ve sağlık ekibi içerisinde hemşirelerin sorumluluklarının farkındalığını sorgulayan 20 sorudan oluşmaktadır. Veri değerlendirilmesinde SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır. Veriler sayı, yüzde, ortalama ve Ki Kare analizi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 32.26±6.51 olup, %80.7'si kadın, %58.7'si lisans ve üstü mezunu, %34'ünün çalışma yılı 1-5 yıl arasında, %88'i klinik hemşiresidir. Bunun yanı sıra hemşirelerin %60.7'si hemşirelik yasasına veya hemşirelerin hukuki sorumluluklarına ilişkin eğitim almadıklarını ve hemşirelik yasasını okumadıklarını belirtmiştir. Ancak eğitim aldığını ifade eden hemşirelerin %57.1'i "ne tür bir eğitim aldınız?" sorusuna hemşirelik eğitimi esnasında ders içeriği olarak aldığını belirtmiştir.

Hemşirelerin, %46.7'si hemşirelik yasasında hekim istemlerinin yazılı olması gerektiğine dair bir madde olup olmadığını bilmediklerini, %64.7'si ekip liderinin hastaların ihtiyaçları doğrultusunda değişebileceğini, %71.3'ü hekimin sağlık ekibinin bir üyesi olduğunu, %84.7'si hasta bakımında tamamen hekime bağlı olmadıklarını belirtmiştir. Ayrıca hemşirelerin %48'i tedaviye bağlı gelişen komplikasyonlardan hemşire ve doktorların eşit derecede sorumlu olduğunu belirtirken, %46.7'si gibi büyük bir çoğunluk sadece doktorun sorumlu olduğunu belirtmiştir. Hemşirelerin sadece %56'sı hekim endikasyon koymuşsa hastanın onayı yoksa tedavi yapılmamalı derken, %20'si yapılmalı, %24'ü fikrim yok cevabını vermiştir. Hemşirelerin %90.7'si hemşirelerin, doktor isteminin yanlış yazıldığını fark ettiğinde veya düşündüğünde hekimi uyarma yetkisinin olduğunu belirtmiştir. Hemşirelerin %76.7'si hekim istemlerini yerine getirirken, meslek ahlakına uymayan, hastanın zararına olan uygulamalara katılmayı reddetme hakkı olduğunu belirtmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Çalışmaya katılan hemşirelerin büyük bir çoğunluğu 'hasta bakımında' hekime tamamen bağlı olmadıklarını belirtmeleri olumlu bir durum ama 'hasta bakımında' tamamen bağlı olduklarını düşünen hemşirelerin sayısı da azımsanmayacak kadar fazladır. Hemşirelik yasasına veya hemşirelerin hukuki sorumluluklarına ilişkin eğitim almayan ve hemşirelik yasasını okumayan hemşire sayısının fazla olmasının nedenleri arasında hemşirelerin yoğun çalışma tempoları ve hemşirelik eğitiminde birliğin sağlanmamış olması olduğu düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan hemşirelerin tedaviye bağlı gelişen komplikasyonlardan sadece doktorları sorumlu tutması ve hemşirelik yasasında hekim istemlerinin yazılı olması gerektiğine dair madde olup olmadığı sorusuna çoğunluğun hayır veya fikrim yok olarak cevap vermiş olması hemşirelerin hak ve sorumluluklarını yeterince bilmediklerini ve araştırmadıklarını göstermektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda; hizmet içi eğitimler, hemşirelik derneklerinin düzenleyeceği sempozyumlar ve üniversitelerde eğitim konuları içinde bu konuya daha geniş yer verilmesi önerilmektedir. Hemşirelerin yasal hak ve sorumluluklarını bilerek çalışabilmeleri için mesleğini sevmek, yeniliklere açık olmak, araştıran olmak, hemşirelik ile ilgili sempozyum ve kongrelere katılmak ile mümkün olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Yasal Sorumluluk, Farkındalık

P-0098

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ TAŞIYICI ANNELİĞE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİGurbet Sever¹, Yeter Durgun Ozan², Mesude Duman²¹Batman Bölge Devlet Hastanesi²Dicle Üniversitesi Diyarbakır Atatürk Sağlık Yüksekokulu

Problemin Tanımı ve Amaç: Günümüzde gelişmiş yardımcı üreme teknikleri çiftlere infertilite konusunda yardımcı olurken, yine de çözüm bulamayanlar başka arayışlara girmektedir. Söz konusu arayışlardan birisi de infertil çift ile taşıyıcı anne arasındaki anlaşmaya bağlı olarak gelişen taşıyıcı annelik olgusudur. İnfertilite tedavi yöntemlerinden olan taşıyıcı annelikte, gönüllü çiftlerden alınan yumurta ve sperm hücreleri, laboratuvar ortamında birleştirildikten ve embriyo oluşturulduktan sonra taşıyıcı anneye aktarılmaktadır. Bu uygulama, özellikle genç yaşta ve anne olamadan çeşitli hastalıklar sebebiyle uterusunu kalıcı olarak kaybeden kadınların kendi genlerinden/yumurtalarından bir çocuğa sahip olabilmeleri için bir umut ışığıdır. Bunun tek yolu daha önce doğum yapmış sağlıklı bir kadın uterusunu kullanmaktır. Taşıyıcı annelik yöntemi ülkemizde yasal olarak kabul edilmeyen ve tüm dünyada üzerinde önemli etik tartışmalar yapıldığı bir konudur. Günümüzde taşıyıcı anneliğin yasal olduğu ülkeler bulunmaktadır. Hindistan, Avustralya, Yunanistan, İsrail, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) bu grupta yer alan ülkelerdir. Bu ülkelerden Hindistan'da taşıyıcı annelik gelir sağlamak için de yapılmaktadır.

Taşıyıcı annelik ile ilgili bilgisi olmayan ve olumsuz görüşlere sahip olan sağlık çalışanlarının çiftlere gereken danışmanlığı sağlamasını beklemek şüphesiz ki olanaksızdır. Bu nedenle sağlık çalışanlarının taşıyıcı anneliğe ilişkin görüşlerinin belirlenmesi son derece önemlidir. Çünkü sağlık çalışanlarının taşıyıcı anneliğe ilişkin bilgi sahibi olmaları ve eşitlikçi bir bakış açısına sahip olmaları hizmet verdikleri çiftlerin bakımının kalitesinin artmasını sağlayacaktır. Bu nedenle sağlık çalışanlarının taşıyıcı annelik ile ilgili görüşlerinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmadaki amaç, sağlık çalışanlarının gelecekte infertilite nedeni ile çocuk sahibi olamayacaklarını öğrenmeleri durumunda çocuk sahibi olabilmekle ilgili olası tercihlerden taşıyıcı anneliğe yönelik görüşlerini belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı bir çalışmadır. Batman Bölge Devlet Hastanesi'nde yapılmıştır. Batman Bölge Devlet Hastanesi'nde 720 sağlık çalışanı bulunmaktadır. Araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 327 sağlık çalışanı araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Veri toplama formu literatür doğrultusunda hazırlanmıştır. Form, sosyo-demografik özellikler ve taşıyıcı anneliğe yaklaşımlarını içeren 12 sorudan oluşmaktadır. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır.

Veri değerlendirilmesinde tanımlayıcı özellikler sayı, yüzde, ortalama olarak hesaplanmıştır. Araştırma için, etik kurul, araştırmanın yapıldığı hastane ve çalışmaya katılan sağlık çalışanlarından yazılı izin alınmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan sağlık çalışanlarının yaş ortalaması 31.47 olup, %63'ü kadın, %63.9'u evli, %73.1'i lisans mezunu, %69.2'si hemşire ve toplam çalışma yılı ortalama 8.77'dir. Sağlık çalışanlarının %38.5'i çocuk sahibi olamadıklarında "Takdir-i İlahi" diyerek durumu kabul edeceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %60'ı hiç kimseyi taşıyıcı anne olarak kabul etmeyeceklerini ve katılımcı kadın sağlık çalışanlarının %67,9'u hiç kimseye taşıyıcı anne olmayacaklarını belirtmiştir. Katılımcıların %48,9'u ülkemizde uygulanması yasal olmayan taşıyıcı anneliğin çiftlerin çocuk sahibi olma isteklerini engellemediğini belirtmişlerdir. Katılımcıların %47,10'u dini açıdan ve %46,8'i etik açıdan taşıyıcı anneliğin uygun olmadığını belirtmiştir.

Sonuç: Bu çalışma sağlık çalışanlarının taşıyıcı anneliğe yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla planlanmış ve sağlık çalışanlarının taşıyıcı anneliğe yönelik olumlu görüşlerinin olmadığı saptanmıştır. Çalışan sağlık çalışanlarına, infertilite, tanı ve tedavi yöntemleri ve özellikler sağlık çalışanlarına taşıyıcı anneliğe yönelik bilgilendirici hizmet içi eğitimlerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnfertilite, Sağlık çalışanları, Taşıyıcı annelik

P-0100

HEMŞİRELERİN HEMŞİRELİK TANILARINI ALGILAMA DURUMLARININ SAPTANMASI

Hatice Bostanoğlu, Ezgi Bağrıaçık

Yakın Doğu Üniversitesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Lefkoşa

Problemin tanımı: Hemşirelik süreci, bilimsel temellere dayanarak karar vermeyi gerektiren ve bireyselleşmiş uygulamayı hedefleyen modelleme şeklidir (Akın-Korhan ve Ark., 201; İpek-Çoban, 2006). Hemşirelik süreci basamakları; hastanın durumunun değerlendirilmesi, hemşirelik tanımlarını belirlemek, hemşirelik girişimlerini uygulama ve hemşirelik sonuçlarını değerlendirmeden oluşmaktadır (Gök-Özer ve Kuzu, 2006; Uysal ve ark., 2016). Hemşirelik tanımları, sürecin önemli bir basamağını oluşturmaktadır. Hemşirelik tanımları, hemşirelik mesleğinde ortak dil geliştirmek adına Kuzey Amerika Hemşirelik Tanımları Birliği tarafından Nort American Nursing Diagnosis Association (NANDA) geliştirilmiştir (Akın-Korhan ve ark., 2013; Avşar ve ark., 2014; Ay, 2009). Hemşirelik tanımları aynı zamanda, hemşirelik mesleğinin gerek teorik bilgi gereksede uygulamalarında önemli yere sahip olup gelişmesine katkı sağlamaktadır (Korkmaz-Aslan ve Emiroğlu, 2012; Sabanoğulları, 2014). Hemşirelik tanımlarının önemi yadsınamaz olmasına karşın, anlaşılması ve uygulanmasında önemli ölçüde sorunlar yaşanmaktadır. Hemşirelik tanımlarının uygulanabilmesi için öncelikle yeterli bilgi birikiminin olması beraberinde de öneminin iyi anlaşılması gerekmektedir. Hemşirelik tanımlarının ne olduğu, kullanımının değeri ve uygulamaya katkısının hemşireler tarafından farklı şekillerde algılanması, hemşirelik tanımlarının kullanımını etkileyebileceği gibi ortak tanılal terminolojinin kullanımını ve hasta bakımının planlanmasında evrensel yöntemleri de olumsuz yönde etkileyecektir. Hemşirelik tanımlarının kullanımının olumlu algılanması hasta problemlerinin tanımlanması ve hasta bakımının planlanmasını pozitif yönde etkiler ve hasta bakımının kalitesini artırır (Vicdan ve ark., 2015; Akın-Korhan ve ark., 2015; Tambağ ve Can, 2014; Dikmen ve ark., 2015).

KKTC'de, Hemşirelik tanımları ile ilgili yapılan araştırmaların giderek artmasına rağmen, uygulama ortamlarında hemşirelik tanımlarının hemşireler tarafından nasıl algılandığına yönelik ölçek kullanılarak yapılan yeterli sayıda çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenlerle, bu araştırma ile elde edilen sonuçların, hemşirelik bakımına katkı sağlayarak bakım kalitesinin artmasına ve literatüre katkı sağlamada yararlı olacağı düşünülmüştür.

Amaç: Çalışmada, hemşirelik tanımlarının hemşireler tarafından nasıl algılandığını ve etkileyen faktörleri belirlemek amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma, hemşirelerin hemşirelik tanımlarını algılama durumlarının saptanması amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin başkenti Lefkoşa İlinde bulunan Yakın Doğu Üniversite Hastanesi'nde yapılacaktır. Araştırmaya, klinikte çalışan ve araştırmaya katılmayı kabuleden tüm hemşireler alınacaktır. Araştırmada verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan hemşirelerin tanıtıcı özelliklerine ait bilgileri içeren bir form ve Hemşirelik Tanımlarını Algılama Ölçeği kullanılacaktır. Ölçek Türkçe Geçerlik-Güvenirliği Akın-Korhan ve arkadaşları tarafından (2013) yapılmış olup Cronbach alfa değeri 0.84 olarak bulunmuştur. Tanıtıcı Özellikler formunda hemşirelerin yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, hastanedeki görevi gibi sorular ve toplamda 25 sorudan oluşmaktadır.

Bulgular: Araştırmanın istatistiksel değerlendirmesi devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Tanısı, Algi, Hemşirelik Süreci, Bakım Planı, Hemşire

P-0101

İNFORMAL BAKIM VERENLERİN BAKIM YÜKÜNE İLİŞKİN HEMŞİRELERİN GÖRÜŞLERİ

Keziban Türken Gel¹, Makbule Tokur Kesgin²

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Birimi, Bolu

²Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Giriş-Amaç: Bu çalışma, Düzce Devlet Hastanesi ve Üniversite Hastanesinde bakım gereksinimi olan bireylerin informal bakım verenlerinin bakım yükü ile yaşadıkları sorunlara ilişkin hemşirelerin görüşlerini belirlemek amacıyla planlanmış tanımlayıcı ve analitik bir çalışmadır.

Yöntem: Araştırma evrenini, Düzce Atatürk Devlet Hastanesi ve Üniversite Hastanesi'nde çalışan 469 hemşire oluşturmuştur. Katılımcılara 21 sorudan oluşan soru formu uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde ve niteliksel dağılımlar arasındaki farkın önemliliği için ki-kare testi, fisherexact testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma katılan hemşirelerin çoğunlukla genç ve orta yaş grubunda olduğu, ortalama çalışma süresinin en fazla %41.4'ünün 1-7 yıl, %57.4'ünün Lisans mezunu, %35.0'inin Dahili, %36.9'unun Cerrahi Tıp Bilimleri'nde çalıştığı, %57.4'ünün bakım yükü konulu herhangi bir eğitime katılmadığı, %17.9'unun ise aileden birine uzun süreli bakım veren hemşireler olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan hemşirelerin %94.9'unun İBV'lerin güçlük yaşadıklarını, yaşanan güçlükte ise bakım verenin kişisel özellikleri, bakım verme süresi ve çok boyutlu bakım vermek zorunda olması gibi faktörlerinin etkili olduğu, İBV'lerin fiziksel zorlanma, duygusal ve psikolojik sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan hemşirelerin %81.2'si İBV'lerin, bakım yükünün hafifletilmesine yönelik hemşirelerin rol almaları gerektiği, bilgi eksikliğinin değerlendirilmesi, fiziksel, sosyal ve psikolojik yönden ele alınmaları gerekliliğini önerdikleri saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Sonuç olarak hemşirelerin genelde İBV'lerin bakım yüküne dair bilgilerinin olduğu, ancak uygulamada bu kişilerin nasıl ele alınacağı bilinmemesinden dolayı sıkıntılar yaşandığı belirlenmiştir. İBV'lerin, eğitim ihtiyaçlarının karşılanıp, psikolojik, fiziksel ve sosyal olarak desteklendiğinde bakım yükünün hafifleyeceği bunun sonucu olarak hastaneye tekrar yatışların azalacağı sonucuna ulaşılmıştır. Hemşirelere, İBV'lerin eğitim ihtiyaçları, psikolojik, fiziksel ve sosyal destek sağlanmasına yönelik hizmet içi eğitimler verilmesi, İBV'lere yönelik ulusal politikalar, hastane politikaları ve var olan sağlık hizmetleri konusundaki yeniliklere ilişkin güncel bilgileri izlemeleri konusunda teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bakım yükü, Hemşire, İnfomal bakım veren.

P-0102

HEMŞİRELERİN PROFESYONEL DEĞERLERİNİN VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Gonca Karayağız Muslu, Yasenya Kudret, Aylin Malkoç

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Muğla

Problemin Tanımı ve Amaç: Profesyonellik, toplumda bir mesleğin rol ve sorumluluklarını yerine getiren ve bir işi gerçekleştiren her bireyin edinmesi gereken bir düşünce ve davranış biçimidir. Hemşirelikte profesyonellik, hızla değişen sağlık bakımı alanında meslekte deneyimli hemşirelere yerine profesyonellik düzeyi daha yüksek hemşirelerin olmasını gerekli kılmıştır. Profesyonel hemşire, hemşirelik etik değerlerine sahip çıkan, otonomiyi yüksek ve bilimsel gelişmeleri takip eden bir meslek üyesi olarak, hasta bakım kalitesinin artmasını da sağlamaktadır. Hemşirelikte profesyonellik düzeyin belirlenmesi, bu doğrultuda ileriye donuk iyileştirme çalışmalarının yapılması, mesleğe verilen önemin yükseltilmesi açısından önemli yer tutmaktadır. Bu çalışma hemşirelerin profesyonel hemşirelik değerlerinin ve etkileyen faktörlerin incelenmesi amacı ile yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Gerekl kurumsal izinler alınarak gerçekleştirilecek tanımlayıcı ve ilişkisel nitelikteki bu çalışmada bir devlet hastanesinde çalışan hemşireler (n:210) araştırmanın evren ve örneklemini (n:155) oluşturmuştur. Veriler sosyodemografik bilgi formu ve 31 soru ve beş alt boyuttan oluşan (insan onuru, sorumluluk, harekete geçme, güvenlik ve otonomi) beşli likert tipli Hemşirelerin Profesyonel Değerler Ölçeği (HPDÖ) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde sayı ve yüzdelikler, ikili grup karşılaştırmalarında bağımsız değişkenlerde t ve Mann Whitney U testleri, ikiden daha fazla olan grup karşılaştırmalarında ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal-Wallis H testleri kullanılmıştır. Çalışmada istatistiksel anlamlılık düzeyi olarak p<0.05 olarak alınmıştır.

Bulgular: Cinsiyet, çalışma süresi, mesleğini sevmeye, mesleğinden memnun olma ve en uzun süre çalıştığı klinik gibi değişkenlere göre Hemşirelerin Profesyonel Değerler Ölçeği (HPDÖ) alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır (p>0.05). Hemşirelerin mezun oldukları okula göre insan onuru (p= 0.009), harekete geçme (p= 0.002) ve otonomi (p= 0.002) alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Yapılan ileri analizde anlamlı farklılığın yüksek lisans mezunu ve lisan mezunu hemşireler ile sağlık meslek lisesi mezunu hemşirelerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Özellikle birimlerde (kemoterapi, diyaliz, yoğun bakım) çalışan hemşirelerin polikliniklerde çalışanlara göre insan onuru (p= 0.035) ve harekete geçme (p= 0.009) alt boyut puan ortalamaları daha yüksek bulunmuş ve aradaki farklılık anlamlıdır. Profesyonel değerler açısından hemşirelerde kuşaklararası (X ve Y kuşağı) anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Sonuç: Hemşirelerin profesyonel değerlerinin eğitim durumu ve çalıştığı klinik gibi değişkenlerle ilişkili olduğu sonucu varılmıştır. Hemşirelerin profesyonel değerlerin geliştirilmesi için düzenli aralıklarla eğitimlerin düzenlenmesi, hemşirelerin profesyonel değerlerini belirleyecek, bu konuya dikkat çekecek ve yapılacak eğitimlerin etkinliğini değerlendirecek çalışmaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Profesyonel değerler, hemşirelik, meslek, otonomi, saygı

P-0104

HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ DERSİ KAPSAMINDA YAPILAN EV ZİYARETLERİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ

Nilgün Kuru¹, Oya Nuran Emiroğlu²

¹Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Yüksek Okulu, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Hatay

²Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı: Hemşirelik temel eğitiminin lisans düzeyinde olmasının gerekliliği tüm ülkelerde kabul görmüş olması bu eğitim programında öğrencilerin kazanacağı bilgi ve becerilerin titizlikle ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Hemşirelik lisans programları öğrencilerin klinik becerileri yanında toplum odaklı bakıma ilişkin donanım sahibi olmasını hedeflemektedir. Hemşirelik temel eğitiminde evrensel standartlara uygun eğitim yapısının ülkemiz lisans programlarında sürdürüldüğü bilinmektedir. Çoğu lisans programlarının toplam 8 döneminin 7 döneminde uygulamaları yer alırken son dönemde halk sağlığı hemşireliği dersi ile topluma odaklı bakım becerilerinin kazandırılması hedeflenmektedir.

Halk sağlığı hemşireliği uygulamalarında "ev ziyareti" aracılığıyla topluma ulaşma daha önce klinik deneyimi kazanmış öğrenciler için çoğu kez stres kaynağı olabilmektedir. Literatür öğrencilerin ev ziyaretlerine daha iyi hazır oluşunun artırılmaya çalışıldığını göstermekte ve bazı öneriler geliştirilmektedir.

Amaç: Bu çalışma; halk sağlığı hemşireliği dersi kapsamında yapılan ev ziyaretlerine ilişkin öğrenci deneyimlerini açıklamak amacıyla yapılan tanımlayıcı bir çalışmadır.

Yöntem: Bu çalışmada Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Halk sağlığı hemşireliği dersini alan 132 öğrenci yer almıştır. Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası deneyimlerinin sorgulandığı açık uçlu sorulara yanıt vermeleri beklenmiştir. Toplam 110 öğrenci (%84 cevap oranı) çalışmada yer almıştır. Açık uçlu sorulara verilen yanıtlar içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Açık uçlu sorulara verilen yanıtlar araştırmacılar tarafından birkaç kez okunarak temalar belirlenmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin 7'si erkek 103'ü kızdır. Öğrenciler son sınıf öğrencisi olup yaşları 20-25 arasında değişmektedir. Öğrencilerin saha stajı öncesi deneyimleri "güvenlik", "aile sürecine ilişkin endişe" ve "kendini yetersiz hissetme" ana temalarından oluşmuştur. Öğrencilerin saha stajı sonrası deneyimlerinden elde edilen veriler doğrultusunda ise "iş doyumu", "ailelere faydalı olma" ve "kişisel gelişime katkı" başlıklarının öne çıktığı görülmüştür.

Sonuç: Halk sağlığı stajı kapsamında gerçekleştirilen ev ziyaretleri konusunda öğrenciler güvenlik, aile sürecini yürütememe ve kendilerini ailelerinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek yetkinlikte hissedemediklerini ifade etmişlerdir. Uygulama sonrasında ise öğrencilerin mesleki doyum düzeylerinde artış olduğunu, bunun yanı sıra ailelere faydalı olduklarını hissettikleri ve kendi bildirimleri doğrultusunda kişisel gelişimlerine katkı sağladığını belirttikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ev ziyaretleri, Halk sağlığı hemşireliği, Hemşirelik, Öğrenci.

P-0105

ANKARA İLİNDE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE İLÇE BELEDİYELERİN EVDE BAKIM HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayşe Yücesan, Funda Aslan, Oya Nuran Emiroğlu

Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: Evde bakım olası sağlık problemlerin önlenmesi ve var olan sorunların yönetimini amaçlayan sağlığın geliştirilmesi ve korunması, hastalıkların önlenmesi ve rehabilitasyonu içermektedir. Gelişmiş ülkelerde evde bakım hizmeti en az 1 yıllık eğitim almış veya bu alanda lisansüstü eğitim yapmış evde bakım hemşireleri tarafından yürütülmektedir. Hizmet kapsamında enjeksiyon, intravenöz tedavi, yara bakımı, hastalıkların önlenmesi ve tedavisi ile ilgili eğitim ve hasta değerlendirmeleri bulunmaktadır.

Gereç-Yöntem: Ankara İli'nde büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyeler tarafından sunulan evde bakım hizmetlerinin değerlendirilmesi amacı ile gerçekleştirilen tanımlayıcı çalışmada, il ve ilçe belediyelerinden yazılı izin alındıktan sonra 33 belediye internet sayfaları incelenerek ve hizmeti sunan personel ile telefon görüşmesi yapılarak veriler toplanmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından oluşturulan form kullanılmıştır.

Bulgular: Ankara Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeler olmak üzere toplam 33 belediye değerlendirilmiş, %24.4'ünde sınırları içerisindeki bireyler evde bakım hizmeti sunulduğu belirlenmiştir. Evde bakım hizmeti ekibinde 54 personel çalışmakta olup; %58.8'i Büyükşehir Belediyesi bünyesindedir. Evde sağlık ekibinde görev yapan personelin %42.5'i hemşire, %14.8'i doktor, %42.7'si ise diğer personel (psikolog, acil tıp teknisyeni, sağlık memuru, sosyal hizmet uzmanı) olup; hemşirelerin %69.5'i lisans mezunudur. Hemşirelerin hiçbir evde bakıma ilişkin eğitim almamış ve evde bakım ile ilgili herhangi bir bilimsel etkinliğe katılmamıştır. Ayrıca %95.7'si konuya ilişkin eğitime gereksinim duyduğunu, alacakları eğitim ile bakım kalitesinin yükselbileceğini düşündüğünü belirtmiştir. Belediyelerin hepsinde hizmetin başlama süreci "bireysel talep" ile, %37.5'inde bireysel talebin yanı sıra Aile Sağlığı Merkezi, Valilik ve Muhtarlık bildirimleri ile olmaktadır. Belediyelerin %12.5'inde hizmetlerden sadece engelli ve yaşlılar, %87.5'inde engelli, yaşlı, sağlık hizmetine ulaşamayan, kronik hastalığı olan bireyler yararlanmakta olup; %25.0'ında engellilik raporuna sahip olma ve 60 yaş üstü olma şartı bulunmaktadır. Tüm belediyelerde yatak yarısı bakımı, kronik hastalıkların takibi, ameliyat sonrası bakım, kan örneği alma, idrar sondası bakımı gibi hizmetler sunulmakta, %37.5'inde bu hizmetlerin yanı sıra temizlik, yemek ve tamirat hizmeti sağlanmaktadır. Belediyelerin %75.0'ında hasta nakil hizmeti sunulmakta, hiç birinde ambulans hizmeti bulunmamaktadır. Belediyelerin hepsinde hizmetin süresi bireylerin gereksinimine göre belirlenmekte, %12.5'inde kişilerin gelir durumuna göre evde bakım hizmeti için ücret talep edilmektedir. %37.5'i aile sağlığı veya toplum sağlığı merkezi ile işbirliği içinde çalıştıklarını; %87.5'i gerektiğinde 2. veya 3. basamağa yönlendirme yaptıklarını belirtmiştir.

Sonuç: Evde bakım personeline ilişkin nitelik ve nicelik açısından iyileştirmeler yapılması, yurt dışı örneklerinde olduğu gibi hizmetlerin yürütülmesinde hemşirelerin lider rol alması şiddetle önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evde bakım, belediyeler, hemşire

P-0106

HEMŞİRELERİN PROFESYONEL İMAJI İLE İLGİLİ ÜÇ BOYUTLU DEĞERLENDİRME

Özge Eraslan, Kıymet Yılmaz, Ezgi Nagihan Gökler, Şehriban Serbest, Saliha Koç

Acıbadem Sağlık Grubu, İstanbul

Problem Tanımı ve Amaç: Profesyonizm, hemşire kıyafeti ve hemşirenin hasta-hasta yakını ile arasındaki bireysel etkileşimini içerir. Kurumda/organizasyonda politik güç oluşturmak için hemşireler sadece üniforma ve duruş ile değil mesleki davranışları ile de olumlu imaj yansıtmalıdır. Profesyonel imajın geliştirilmesi klinik ve akademik ortamda hemşirelerin gücünü artırabilir. Kişisel özellikler ve erdemler hemşirelik imajının merkezini oluşturmaktadır. Nelson ve Gordon'ın iddia ettiği gibi, hemşirelik imajında şefkat, tutku ve sevecenlik özelliklerini merkez alan, erdem kullanımının yaygınlığı hemşirelik uygulamalarının temelinde yatan bilgiyi ve karmaşıklığı önemsiz hale getirebilir. Literatür incelendiğinde Türkiye'de hemşirelik imajı ile ilgili sınırlı sayıda çalışma bulunduğu görülmekte olup bu çalışmanın yapılacak birçok çalışmaya da ışık tutacağı düşünülmektedir. Bu araştırma ile hasta ve hasta yakınlarının, hekim ve hemşirelerin, hemşirelik imajı, hemşirelik hizmetleri ile ilgili izlenimleri, bu hizmeti etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve prospektif olarak planlanan araştırmanın evreninde 1 Eylül-1 Ekim 2016'da Acıbadem Sağlık Grubu'ndaki tüm yatan hasta katları ve yoğun bakım ünitelerinde yatan 16912 hasta ve yakınları, bu bölümlere hasta yatışı yapan 326 hekim ve bu bölümlerde çalışan 694 hemşire olup örneklemi ise basit rastgele örneklem yöntemi ile seçilen 169 hemşire, 111 hekim, 326 hasta ve yakını oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen demografik veriler ve hemşirelik imajı ile ilgili literatür desteği alınarak oluşturulan "Hasta ve Yakınları Veri Toplama Formu", "Hekim Veri Toplama Formu" ve "Hemşire Veri Toplama Formu" ile veriler toplanmıştır. Tüm anketler için onam formları alınmış olup araştırma sonuçları SPSS 22.0 programında yüzdellik, frekans, Wilcoxon, bağımsızlık ki-kare testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Üniformalı kadın hemşire görsellerinden hemşirelerin %71'i mavi üniformalı, hekimlerin %55,9'u steteskoplu ve beyaz üniformalı, hasta ve yakınlarının %57,1'i ise ambulans ve çocuk desenli üniformalı hemşire görselini seçtiği görüldü. Üniformalı erkek hemşire görsellerinden hemşirelerin %83,4'ü, hekimlerin %79,3'ü, hasta ve yakınlarının %75,5'i yaka kartı takılı, dövme bulunmayan ve kendinden emin duruşlu erkek hemşire görselini seçtiği görüldü. Hasta ve yakınlarının yaklaşık %50'si hemşirelerin ekip çalışması, güler yüzlü olma gibi özelliklerinden dolayı memnun olduğunu, yaklaşık %50'si ise olumsuz tutum ve davranışlarından dolayı memnuniyetsiz olduğunu ilettiler. Hekim hemşirelerle ilgili görüşlerinin %70'i güler yüzlü olma, yardımsever davranma, özverili çalışma, çalışkan olma gibi olumlu ifadeler içerirken yaklaşık %30'unun beceri ve deneyimlerinin az olması, yaşlarının küçük olması gibi olumsuz ifadeler içerdiği görüldü. Hemşirelerin hasta ya da refakatçi olarak meslektaşları ile ilgili görüşlerine bakıldığında yaklaşık %80'ini özverili olma, çalışkanlık, yardımsever davranma, sorumluluk sahibi olma, güler yüzlü davranma ve disiplinli olma gibi olumlu düşünceler ifade ederken yaklaşık %30'u da mesleki bilginin yetersiz olması, iletişim zayıflığı ve mesainin bitmesini bekleme gibi olumsuz düşünceler ifade etmektedir. Hemşireler çalıştıkları kurumdaki hemşirelik imajının en güçlü özelliğinin sürekli eğitim olduğunu ve bu imajın gelişimi için klinikte uzman hemşirelerin gerekliliğini ifade ederken ideal hemşirenin gelişiminde kılavuzluk eden en önemli üç özelliğinin iyi iletişim becerisi, olumlu çalışma ortamı ve deneyimli hemşireler olduğunu belirttiler.

Sonuç: Üniformanın yanısıra hemşirenin özgüvenli duruşu, deneyimli ve bilgi düzeyinin yüksek olması, olumlu tutum ve davranış sergilemesi, mesleğini severek yapması ve humanist olması gibi özelliklerin hemşirelik imajı üzerinde olumlu izlenim bıraktığı görüldü.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Profesyonel Sorumluluk, Otonomi, Kişilik, Hekim, Eğitim

P-0107

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ÖFKE VE ÖFKE İFADE TARZI İLE YALNIZLIK DURUMLARININ BELİRLENMESİ

Işık Atasoy

Sakarya Üniversitesi, Hemşirelikte Yönetimi Anabilim Dalı, Sakarya

İnsanlar yaşamları süresince öfke duygusuyla karşı karşıya kalmaktadır. Genel olarak öfke, bireyler amaçlarını elde etmek için engellendiklerinde veya bir durumu haksızlık olarak algıladıklarında hafif sınırlanma durumundan saldırganlık boyutuna kadar varan seviyede gösterdikleri doğal, insani ve duygusal bir tepkidir. Öfkenin nasıl ifade edildiği çok önemlidir. Öfke ifade tarzları bireyden bireye farklılık göstermektedir. Bu ifade tarzları ise, dışa dönük öfke, içe dönük öfke ve kontrol edilebilen öfke değişkenleri ile ölçülmektedir. Öfke ve yalnızlık duyguları, üniversite öğrencilerinin sık yaşadığı duygulardır. Yapılan bazı çalışma göstergeleri ve gözlemlerimiz özellikle üniversite öğrencilerinin öfkeyi tanıma ve ifade etme tarzında sorun yaşadıklarını düşündürmektedir. Öğrenciler, arkadaş ilişkilerinde yaşadıkları sorunlar, ailevi sorunlar, ergenlik ile yetişkinlik arasında bir yaş döneminde kalma gibi nedenlerle öfkelenmeye yatkın olmaktadır. Öfke, uygun bir şekilde ifade edilmediğinde, insanların öfkelenen kişiden uzaklaşmasına ve bireyin yalnız kalmasına neden olabilir. Yalnızlık, diğer insanlara ihtiyaç duyan bireyin onlardan ne kadar uzak olduğunu fark etmesi ve kendini kimsesiz hissettiği duygu durumudur. Yalnızlık bireyin yaşamını olumsuz etkileyen, gün geçtikçe artan önemli bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızlık yaşayan bireyler; içindeki acıyı öfkeye dönüştürüp diğer insanlara yansıtabilir ve ya öfkeyi kendisine yöneltilip bu durumla baş etmek için intihar gibi kendine zarar verici davranışlarda bulunabilir.

Amaç: Hemşirelik öğrencilerinin öfke ve öfke ifade tarzını ve yalnızlık durumlarını belirlemek amacıyla planlandı.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma, bir devlet üniversitesine ait hemşirelik bölümünde okuyan 3. ve 4. sınıf öğrencileriyle yapıldı. Araştırmaya katılmayı kabul eden gönüllü 319 (%73,3) öğrenciye ulaşıldı. Veri toplama aracı olarak 24 maddeden oluşan kişisel bilgi formu, Türkçeye uyarlanması Özer tarafından yapılan 34 maddelik 4 aşamalı likert tipi Sürekli Öfke Ve Öfke İfade Tarzı Ölçeği ve Demir tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılan 20 ifadeden oluşan UCLA Yalnızlık ölçeği kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 21.23 ± 1.17 , %78,7'si çekirdek aileye sahip, %34,5'i dört ve üzeri kardeşe sahip, %69,9'u mesleği isteyerek seçmiş, %65,8'i beşin üzerinde arkadaşına sahip, %48,9'unun arkadaşlarıyla internetten görüştüğü, öğrencilerin %49,5'i yalnızlık kavramını "kalabalığa rağmen yalnızlık" olarak algıladığı saptandı. Öğrencilerin %20,7'si sigara kullanmakta, %76,5'i hayatı paylaşmak için iletişim kurmakta, %69,3'ü yalnızlıktan kurtulmak için arkadaşlarını aradığını, %69,3'ü boş zamanını arkadaşlarıyla görüşerek geçirdiğini, %62,7'si aileden uzak kalınca kendini yalnız hissettiği tespit edildi. Öğrencilerin sürekli öfke düzeyi puan ortalaması 21.06 ± 5.83 ; öfke tarzı ölçeğinin kontrol altına alınmış öfke alt boyutunun puan ortalamasının 19.9 ± 3.98 ; dışa vurulmuş öfke alt boyutunun puan ortalamasının 16.03 ± 4.55 ; bastırılmış öfke puan ortalamasının 17.04 ± 3.53 ; UCLA-YÖ puan ortalamasının 39.05 ± 9.33 olduğu görüldü. Öğrencilerin Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzı Ölçeği puanları ile UCLA Yalnızlık Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlılık taşıyan ilişkiler bulundu. Araştırmadaki örneklem grubunda Cronbach alfa değerleri, sürekli öfke alt boyutunda 0.86; öfkeyi kontrol alt boyutunda 0.79; öfkeyi dışa vurma alt boyutunda 0.83; öfkeyi içte tutma alt boyutunda 0.63 olarak saptanmıştır. Dolayısı ile Sürekli öfke ve öfke ifade tarzı ölçeği çalışmamız için güvenilir bir ölçme aracıdır.

Sonuç: Öğrencilerin sürekli öfke düzeyleri ve öfke ifade tarzları puanlarının çok yüksek ya da çok düşük olmadığı görüldü. Öğrencilerin öfkelerini kontrol edebildikleri yönünde değerlendirildi. Bu çalışmada öğrencilerin orta düzeyde yalnızlık yaşadıkları saptandı.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, öğrenci, öfke, ifade, yalnızlık.

P-0108

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI VE İLETİŞİM BECERİLERİ ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Işık Atasoy

Sakarya Üniversitesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Sakarya

İletişim, kişiler arasında duygu, düşünce, bilgi ve haber alışverişidir. Türk dil kurumuna göre iletişim; duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim anlamına gelmektedir. Sağlık ekibinin ayrılmaz bir parçası olan hemşireler bakım verdikleri hasta/sağlıklı bireylerle ve sağlık ekip üyeleriyle karşılıklı olarak iletişim içindedirler. İletişim becerileri, duyguları doğru ifade edebilmek, empati kurabilmek, kendini tanımak, atılgan olmak ve stresle baş etmek gibi birçok kavramı içinde barındırır. Gençlerin stresle başa çıkma tarzları ruh sağlığı açısından koruyucu rol oynamaktadır. Bazı tarzlar bireyi stresten uzak tutarken, bazıları ise ruhsal bozukluklara karşı bireyin duyarlılığını arttırmaktadır. Gençlik döneminde yeterli ve uygun başa çıkma tarzlarının kullanılması; sağlıklı bir benlik gelişimine, yüksek benlik saygısı kazanılmasına, davranışsal sorunların azalmasına, depresyondan korunma ve hayata uyumun olumlu bir şekilde sağlanmasına yol açmaktadır.

Amaç: Hemşirelik öğrencilerinin stresle baş etme tutumları ve iletişim becerileri özelliklerini belirlenmesi amacıyla planlanmış tanımlayıcı kesitsel tipte bir çalışmadır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma, bir devlet üniversitesine ait Sağlık Bilimleri Fakültesi, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı 2. 3. ve 4. sınıf hemşirelik bölümünde okuyan gönüllü 234 (%46,8) öğrenciyle yapıldı. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından literatür taranarak geliştirilen 17 maddeden oluşan kişisel bilgi formu, 45 maddeden oluşan 1998 yılında Ersanlı ve Balcı tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılan ve 45 maddeden oluşan "İletişim Becerileri Ölçeği" ve 1995 yılında Şahin ve Durak tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılan 30 maddeden oluşan "Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği" kullanıldı. Veriler SPSS 16.0 programı ile analiz edildi.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin yaş ortalaması 21.16 ± 1.74 , %82,9'u kadın, %17,1'i erkek, %76,1'i çekirdek aileye sahip, %52,1'inin annesi ilköğretim mezunu, %60,3'ü ilde yaşıyor, %49,6'sı yurttan yaşıyor, %79,1'i hiçbir sosyal etkinliğe katılmıyor, %73,9'u mesleği isteyerek seçmiş ve öğrencilerin %9'u çalışıyor. Çalışan öğrenciler haftada ortalama 22.38 ± 18.36 saat çalışmaktadır. Çalışmamızda İletişim Becerileri Ölçeği cronbach alfası 0.827; Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği 0.671 olarak örneklemimiz için güvenilir olarak değerlendirildi. Öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği toplam puan ortalaması 117.69 ± 18.55 ; zihinsel iletişim becerileri alt boyut puan ortalaması 38.17 ± 6.82 ; duygusal alt boyut ortalaması 41.11 ± 6.03 ; davranışsal alt boyut ortalaması 38.24 ± 6.41 olarak saptandı. Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği toplam puanı 75.40 ± 9.88 olarak yüksek aralıkta olduğu; kendine güvenli yaklaşım alt boyut ortalaması 19.34 ± 3.97 ; sosyal destek arama alt boyut ortalaması 10.36 ± 2.08 ; boyun eğici yaklaşım alt boyut ortalaması 13.35 ± 3.65 ; çaresiz yaklaşım alt boyut ortalaması 19.03 ± 4.53 ; iyimser yaklaşım alt boyut ortalaması 13.31 ± 3.72 olarak tespit edildi. Stresle Başa Çıkma Tarzları ile iletişim becerileri arasında ilişki durumuna bakıldığında çok zayıf düzeyde negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi ($r = -0.194$; $p < 0.003$). Ayrıca; kendine güvenli yaklaşım ile iyimser olma ilişkisine bakıldığında orta düzeyde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi ($r = 0.538$; $p = 0.000$).

Sonuç: Hemşirelik öğrencileri stresle başa çıkma yöntemleri içerisinde en fazla kendine güvenli yaklaşımı en az ise sosyal destek arama yöntemini kullanmaktadır. Öğrencilerin en fazla duygusal iletişim becerilerini kullandıkları ve kendine güvenleri arttıkça iyimser yaklaşımlarının arttığı yönünde değerlendirildi.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, öğrenci, iletişim, beceri, stres, tarz.

P-0109

İNFERİTİL KADINLARIN YAŞADIKLARI PSİKOSOSYAL SORUNLAR VE DAMGALANMA: NİTELİKSEL BİR ÇALIŞMA

Semra Kocataş, Nuriye Erbaş

Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sivas

Problem Tanımı ve Amaç: Bazı toplumlarda çocuk doğurma yetersizliği hemen her zaman sadece “kadına” atfedilir ve genellikle infertilite nedeni onlarla ilgili olmasa bile infertilite için suçlanır. Bu durum kadına, ekonomik, sosyal ve duygusal olarak zarar vermektedir. İnfertil kadınlar; evlilik yaşamlarında dışlanabilmekte ve aile içi şiddet, ekonomik yoksunluk, sosyal izolasyon ve sosyal statü kaybı yaşayabilmektedir. Bazı kültürlerde; infertilite durumu evliliğin sona ermesinde bir gerekçe olarak gösterilebilmektedir. Boşanan infertil kadınlar için tekrar evlenme şansının düşük olması, yalnız yaşamının sosyal olarak onaylanmaması ve birçoğu için sosyal ve ekonomik destek eksikliği gibi faktörler infertil kadınların yaşadıkları psikolojik travmayı derinleştirmektedir. Bunun sonucunda infertilite; karmaşık ve yıkıcı sonuçlarıyla toplum içinde hoş olmayan, acı veren bir damgalanmaya (stigma, utanç verici şey) dönüşebilmektedir. Bu araştırma; infertil kadınların yaşadıkları psikososyal sorunları ve damgalanma durumlarını belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve niteliksel olan araştırmanın evrenini; Cumhuriyet Üniversitesi (C.Ü) Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesinin Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezine 15.11.2016-15.05.2017 tarihleri arasında başvuran, evli, primer infertilite tanısı alarak tedaviye başlamış, sadece erkek kaynaklı infertilite tanısı almamış, tanılanmış psikiyatrik sorunu olmayan kadınlar oluşturmuştur. Tanımlayıcı araştırmanın örnekleme dahil olan 202 infertil kadından, nicel veri toplama aracı olarak kullanılan “İnfertilite Etkilenme Ölçeğinden” 43 ve üzeri puan alan ve derinlemesine görüşmeyi kabul eden 42 kadın ise araştırmanın nitel örnekleme alınmıştır. Çalışma için C.Ü hastanesinden kurum izni, C.Ü Etik Kurulundan onay (2016-03/01), kadınlardan yazılı ve sözel onam alınmıştır. Görüşmede veriler kadınların infertiliteye bağlı yaşadıkları psikososyal sorunları belirlemeye yönelik 13 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış “Görüşme Formu” ile tedavi merkezinde uygun bir odada kadınlarla yüz yüze görüşülerek toplanmış, toplanan veriler içerik analiziyle değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmadaki kadınların yaş ortalaması 31.36 ± 4.95 , %45.2'si ortaöğretim mezunu, %78.6'sı ev hanımı, %90.5'i sosyal güvençeye, %73.8'i çekirdek aile yapısına sahip, %64.3'ünün geliri giderine denk ve şehirde yaşamakta, %83.3'ü 3 yıl ve üzeri süredir evli, %40.5'inin eşi ortaöğretim mezunu, %90.5'inin eşi çalışmaktadır. İnfertiliteyle ilgili özelliklere bakıldığında; %31.0'inin kendisinden kaynaklı infertilite sorunu yaşadığı ve %46.2'sinin infertilite nedeninin ovulasyon düzensizlikleri olduğu, %80.9'unun tanı-%90.4'ünün ise tedavi süresinin 2 yıl ve altı olduğu, %90.5'inin tedavi kararını eşyle birlikte aldığı, %7.1'inin infertilite sorununu eşi dışında hiç kimseye paylaşmadığı ortaya çıkmıştır.

Görüşmelerde “İnfertilite tanısını ilk duyduğunuzda neler hissettiniz?” sorusuna kadınların çoğu “üzüntü” ve “suçluluk duygusu” hissettikleri şeklinde görüş bildirmiş olup, infertil olduğunu öğrendikten sonra kadınların ne yaptıklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde; ise zamana bırakma (bir süre bekleme), destek arama (sosyal ve profesyonel destek) ve geleneksel uygulamalara başvurma (alternatif tedavi) temaları belirlenmiştir. Yapılan görüşmelerde; infertilite sorununu iki kadın eşi dışında hiç kimseye paylaşmadığını, paylaşan kadınlar ise çoğunlukla (%61.9) bu sorunlarını kendi aileleriyle paylaştıklarını ifade etmiştir. “İnfertilite sorunu sizi ve yaşamınızı nasıl etkiliyor?” sorusuna yönelik kadınların görüşleri alındığında; psikolojik (üzüntü, eksiklik-yetersizlik duygusu, suçluluk duygusu, yalnızlık, stres yaşama), sosyal (sosyal yaşamı sınırlama, sosyal baskı hissetme), evlilik yaşamı (cinsel isteksizlik, cinsel başarısızlık duygusu) ve ekonomik açıdan (tedavi nedeniyle oluşan masraf ve çalışamama nedeniyle maddi kayıp yaşama) infertiliteden olumsuz olarak etkilendikleri saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmada infertilite tanısı alınan hem psikolojik hem sosyal olarak kadınları olumsuz etkilediği, kadınların özellikle kendilerine çocukla ilgili yöneltilen sorulardan ve gebe/ çocuklu kadınlar/ ailelerle görüşmekten kaçınmak için sosyal yaşamlarını sınırladıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnfertilite, kadın, hemşirelik, damgalama, nitel araştırma

P-0110

TOPLUMUN ÇEVREYE YÖNELİK FARKINDALIK VE BİLİNÇ DURUMLARININ BAZI SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Semra Kocataş, Nuran Güler

Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sivas

Problem Tanımı ve Amaç: Çevresindeki kaynakları tüketen insan, birey olarak çevreyi olumlu ya da olumsuz yönde etkileme gücüne sahiptir. Çevreye yönelik farkındalık ve bilinç geliştirmede, özellikle birinci basamak sağlık çalışanları (başta hemşireler) olmak üzere toplumu oluşturan tüm bireyler aynı derecede sorumlu olmalıdır. İnsanların bencille davranışları bırakıp, doğaya saygı duyma bilincine ulaşması ancak iyi bir çevre bilinci ve eğitimiyle mümkündür. Toplumdaki bireylere çevreye ilişkin verilecek eğitimin etkin olması için, öncelikle insanların bu konudaki bilgi, tutum ve davranışlarının bilinmesi, eğitimin içeriğinin bu bilgilere temellendirilmesi gerekmektedir. Buradan hareketle, bu çalışmada ileride topluma yönelik özellikle sağlık çalışanları tarafından yapılacak çevre eğitimlerine temel oluşturması ve verilecek eğitimlerin etkinliğinin artırılması için yetişkin bireylerin çevreye yönelik farkındalık ve bilinç durumlarının bazı sosyodemografik değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı araştırmanın evrenini Sivas il merkezinde bulunan ve Hemşirelik Bölümü son sınıf öğrencilerinin Halk Sağlığı Hemşireliği dersinin uygulama alanları olan beş Aile Sağlığı Merkezi (ASM) (4 Eylül, Yunus Emre, Emek, Alibaba, Orhangazi) bölgesinde yaşayan 18 yaş ve üzeri yetişkin bireyler oluşturmuş, örnekleme ise saha uygulamasının yapıldığı 20 Mart-17 Mayıs 2017 tarihleri arasında belirlenen ASM'lere herhangi bir nedenle başvuran 966 yetişkin birey alınmıştır. Veriler; bireylerin sosyodemografik özelliklerini ve çevreye ilgili farkındalıklarını belirlemeye yönelik anket formu ve Dikmenli ve Konca (2016) tarafından geliştirilen Tüketici Çevre Bilinci Ölçeği kullanılarak ve ASM'de uygun bir odada bireylerle yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Çalışma için Sivas Halk Sağlığı Müdürlüğünden kurum izni, Cumhuriyet Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan onay (2017-04/23), bireylerden yazılı ve sözel onam alınmıştır. Elde edilen veriler sayı, yüzdelik dağılım, t testi, varyans analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 36.08 ± 16.27 olup %53.8'i genç yetişkin yaş grubunda, %69.8'i kadın, %55.8'i evli, %90.4'ü şehirde yaşamakta, %35.6'sı çalışmakta, %60.2'si lise ve üzeri eğitim düzeyine, %79.7'si orta ekonomik düzeye ve %77.7'si çekirdek aile yapısına sahiptir. Bireylerin %85.5'inin çevre konusunda daha önce eğitim almadığı, %98.9'unun çevreye ilgili herhangi bir kuruluşa üye olmadığı ve yetişkinler tarafından en fazla bilinen çevre kuruluşunun TEMA olduğu (%97.3) belirlenmiştir. Bireylerin Tüketici Çevre Bilinci Ölçeği toplam puan ortalaması 92.79 ± 13.89 'dur. Katılımcıların Tüketici Çevre Bilinci Ölçeği puan ortalamalarının bazı sosyodemografik ve çevresel farkındalık özellikleri ile dağılımı incelendiğinde; yaş, medeni durum, eğitim durumu, ekonomik durum, bulunduğu yerde yaşadığı süre, çevre konusunda daha önce eğitim alma, çevreye ilgilenme, çevreye duyarlı olma, ailede çevre konusunda konuşma ve duyarlılık, çevreye ilgili bilimsel ve gönüllü kuruluş çalışmalarına katılma ve insanların çevreye karşı duyarlı olmaları gerektiğini düşünme durumları ile arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0.05$).

Sonuç: Genç yetişkin grubun orta ve ileri yaş yetişkin gruba göre çevre konusunda daha duyarlı ve bilinçli olduğu, bireylerin eğitim ve ekonomik düzeyleri arttıkça çevre bilinçlerinin de arttığı belirlenmiştir. Tüketici Çevre Bilinci Ölçeği puan ortalamaları dikkate alındığında, bireylerin tüketici olarak çevre bilinçlerinin orta düzeyin biraz üzerinde olduğu saptanmıştır. Katılımcıların çoğunluğunun genç yetişkin ve eğitim düzeyinin lise ve üzeri olmasının bu sonuçta etkili olduğu düşünülmektedir. Sonuçlar doğrultusunda; bireylerin çevre konusundaki bilinç ve duyarlılıklarının artırılmasında öncelikle aile ortamında çevre farkındalığının oluşturulması, okul müfredatlarında çevre konusunun yer alarak vurgulanması, bireylere ve topluma yönelik başta halk sağlığı hemşireleri olmak üzere sağlık çalışanları tarafından etkin çevre eğitimi programlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre, hemşirelik, çevre sağlığı, çevre kirliliği, tüketici.

P-0111

OKUL ÇAĞI ÇOCUKLARINDA BESLENME ALIŞKANLIKLARI VE SIVI TÜKETİM DURUMUNUN VÜCUT KİTLE İNDEKSİ İLE İLİŞKİSİ

Ayşe Ergün¹, Bahar Çolak²¹Marmara Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul²Karadeniz Teknik Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Trabzon

Problem tanımı: Günümüzde yapılan çalışmalar sağlıklı besinler yerine enerji değeri yüksek besleyici değeri düşük olan besinlere eğilimin arttığını göstermektedir. Dünya çapında şekerli ve yağlı yiyeceklerin tüketiminde artış olmuştur. Çocukların beslenme alışkanlıklarındaki olumsuz değişim sıvı alımına da yansımıştır. Gazlı ve şekerli içecekler başta olmak üzere sağlıklı siviların tüketme oranı artmıştır. Sıvı tüketimi ve BKİ arasındaki ilişki kesin olarak bilinmemekle birlikte Forshee ve Storey'in (2003) yaptığı bir çalışmada gazlı içeceklerin vücut kitle indeksini (VKİ) etkilediği, süt ve narenciye sularının etkilemediği belirtilmektedir. Sağlıksız yiyecek ve içeceklerin daha fazla tercih edilmesi başta obezite olmak üzere beslenmeyle ilişkili birçok kronik hastalığa sebep olmaktadır. Sağlıksız beslenme ile ilişkili birçok hastalık yetişkinlerde görüldüğü gibi çocuklarda da görülmektedir.

Amaç: Bu araştırma okul çağı çocuklarında beslenme alışkanlıkları ve sıvı tüketim durumunun vücut kitle indeksi ile ilişkisini belirlemek üzere yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu tanımlayıcı araştırma Kadıköy ilçesindeki 175 ilkokul ve 326 ortaokul öğrencisi olmak üzere toplam 501 öğrenci ile yürütüldü. Veriler beslenme alışkanlıkları ve sıvı tüketimi anketi ve beslenme davranış ölçeği ile toplandı. Boy-kilo ölçümü yapıldı ve beden kitle indeksi hesaplandı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, ki-kare analizi, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis Testleri kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin %10,6'sının obez olduğu, evde abur cubur bulundurma, abur cubur tüketme, şekerleme tüketiminin beslenme davranış puanını olumsuz etkilediği, sebze tüketimi azaldıkça obezitenin arttığı belirlenmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamakla birlikte süt ve evde yapılmış meyve suyu tüketenlerde obezite oranının daha düşük, gazlı içecek tüketenlerde ise obezite oranının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Çocukluk obezitesi günümüzde artan ve önlem alınması gereken ciddi bir sorundur.

Çocuklarda sebze tüketimine önem verilmesi, abur cubur tüketiminin ve evde abur cubur bulundurmanın kısıtlanması gerektiği ve çocukları süt ve evde yapılmış meyve suyu tüketmeye teşvik edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Obezite, vücut kitle indeksi, çocukluk çağı.

P-0112

BİRİNCİ BASAMAKTA OBEZİTE YÖNETİMİNİN ÇOCUK VE ERGENLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: LİTERATÜR İNCELEMESİ

Özlem Sinan¹, Naile Bilgili²¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: Tüm dünyada özellikle çocukluk ve ergenlik çağında artış gösteren obezite önemli bir halk sağlığı sorunudur. Obezite çeşitli sağlık sorunlarını artırmakla birlikte yaşam kalitesini de olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle çocukluk ve ergenlik döneminde obeziteden korunma ve etkili yönetimi giderek önem kazanmaktadır. Çocukluk ve ergenlik dönemindeki obezite ile mücadele etmek öncelikle birinci basamak sağlık hizmetlerinin sorumluluğudur. Birinci basamak sağlık hizmetleri ile obeziteye yönelik farkındalığı artırmak, yeterli ve dengeli beslenme ve düzenli fiziksel aktivite alışkanlıklarının kazandırılması çocuk ve ergenlerin sağlıklı büyüme ve gelişmeleri açısından önemlidir.

Bu çalışmada, birinci basamakta obezite yönetiminin çocuk ve ergenler üzerindeki etkilerine yönelik yapılan çalışmaların incelemesi yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Pubmed (MEDLINE) veri tabanında childhood obesity, adolescent obesity, primary care, obesity management anahtar kelimeleri kullanılarak son 10 yılda yayımlanmış çalışmalar taranmıştır. Birinci basamakta çocuk ve ergenlerde obezite yönetimine ilişkin araştırmalar seçim kriteri olarak belirlenmiştir.

Bulgular: Taramalarımız sonucunda toplam 18 makale değerlendirilmiştir. Çalışmalarda katılımcılar 2-18 yaş aralığındadır. Değerlendirdiğimiz çalışmaların dokuzunda birinci basamakta çocuk ve ergenlerde obezite yönetiminde obezite yönetim programı, yaşam tarzı geliştirme programı, obezite bakım modeli, beslenme eğitim programı, bilgisayar destekli tedavi programı, aile sağlık koçluğu programı ve ev ziyaretleri programının, üç çalışmada da elektronik kayıt sistem tabularının uygulanması önerilmektedir. Obezite yönetiminde kullanılan programlar sağlıklı beslenme, fiziksel aktivite, stres yönetimi, sağlıklı yaşam tarzına ilişkin davranışları ve öz yeterlilik konularını içermektedir. Çalışmalarda obezite yönetimine yönelik birinci basamakta yapılan girişimler multidisipliner ekip tarafından (doktor, hemşire, diyetisyen, fizyoterapist ve psikolog) yürütülmüştür. Çalışmaların yaklaşık tamamı aile temelli olup, çocuk ve ergenlerde yaşam tarzı değişikliği belirlenmiştir. Obezite yönetim programı ve yaşam tarzı geliştirme programının uygulandığı dört çalışmada ise katılımcıların beden kitle indeksi (BKİ) değerlerinde azalma olduğu saptanmıştır.

Sonuç: İncelenen çalışmalarda birinci basamakta çocuk ve ergenlere yönelik gerçekleştirilen obezite programlarının obezite yönetiminde etkili olduğu ve yaşam kalitelerini artırdığı belirlenmiştir. Çocuk ve ergenlerde obezite yönetimine yönelik birinci basamak sağlık hizmetlerinin uygulanması ve gereksinimlere odaklı çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Birinci basamak, çocukluk obezitesi, ergen obezitesi, obezite yönetimi

P-0113

FİBROMİYALJİ HASTALARINDA HUZURSUZLUK DERESESİ, AĞRI ŞİDDETİ VE AĞRI EŞİĞİ İLE İLİŞKİSİ: (YENİ BİR ÖLÇEK ÇALIŞMASI)

Safınaz Ataoğlu¹, Handan Ankaralı², Seyit Ankaralı², Sona Koçak¹¹Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Düzce²İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı ve Fizyoloji Anabilim Dalı, İstanbul

Giriş-Amaç: Bu çalışmada, FMS tanısı almış hastaların, ağrı eşiği, ağrı şiddeti ve ağrının bıraktığı etkileri değerlendirmek için yeni bir ölçek geliştirilmesi amaçlandı.

Yöntem: Kesitsel tipte planlanan bir anket ve ölçek araştırmasıdır. Gönüllü olup araştırmaya alınma kriterlerine uyan, Fibromiyalji tanısı almış 52 hastaya anket uygulandı. Geliştirilen ölçekte, 3'ü çok şiddetli, 3'ü az şiddetli ağrı deneyimini ve 2'si FMS ağrı etkisi sorgulamaktaydı. Ölçek, görselliği ve kolay anlaşılmalı ön plana çıkarmakta, ağrıyı daha ayrıntılı değerlendirme fırsatı sunmakta ve ağrı eşiğini belirlemede alternatif bir yol olmaktadır. İstatistik değerlendirmelerde güvenilirlik analizi, yapı geçerliliği için faktör analizi ve farkların karşılaştırılmasına yönelik testler kullanıldı.

Bulgular: Ölçeğe uygulanan faktör analizi ile yapı geçerliliğinin olduğu ve 3 faktör içerdiği belirlendi. Ölçek maddelerinin iç tutarlılıkları orta düzeyde ve istatistik olarak anlamlı bulundu. Sorulara verilen cevaplardan elde edilen puanlar arası uyum iyi düzeyde çıktı. Çok ve az şiddetli ağrıları sorgulamaya yönelik hazırlanan sorulara verilen cevaplar birlikte dikkate alınarak hastalar ağrı eşiği düşük ve yüksek olarak iki gruba ayrıldı. Fibromiyalji ağrı şiddeti ve duyuşal değişim şiddeti bakımından bu iki grup arasında anlamlı farka rastlanmadı. Fibromiyalji ağrı şiddeti baş ağrısından düşük, ancak karın ve diş ağrısı ayarında olduğu görüldü. Cinsiyetler çalışmada dikkate alınan ağrı çeşitlerinden kaynaklanan ağrı şiddetleri ve FMS hastalığından kaynaklanan duyuşal etkilenmesinin şiddeti bakımından karşılaştırıldığında anlamlı farkın olmadığı görüldü. Yaş aralığı ile FMS ağrı şiddeti ve FMS'den kaynaklanan duyuşal etkilenme derecesi arasında da anlamlı bir ilişki bulunamadı. Ayrıca fibromiyalji

hastalarının ağrı şiddeti osteoartrit hastalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunurken, romatoid artrit hastaları ile benzer olduğu görüldü.

Tartışma ve Sonuç: Çalışmada önerilen yeni ölçek ağrı şiddetini daha ayrıntılı ve görselliğe önem vererek değerlendirmekte, ağrı eşliğinin belirlenmesine izin vermekte ve ağrı eşliği ile ağrı şiddetini ilişkilendirerek inceleme fırsatı sunmaktadır. Ölçeğin daha büyük hasta gruplarında denenmesi tavsiye edilir. Ayrıca gelecek çalışmalarda, bu ölçekle belirlenen ağrı eşliğinin farklı yöntemlerle belirlenen ağrı eşliği ile karşılaştırması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı eşliği, ağrı şiddeti, duyuşsal etkiler, fibromiyalji, VAS

P-0114

HEMŞİRELERİN PSİKOLOJİK YARDIM ARAMA DAVRANIŞLARI, İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALAMA VE BENLİK SAYGISININ BELİRLENMESİ

Günseli Teke, Birgül Özkan

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı

Problem Tanımı ve Amaç: Sağlık insan gücünün en büyük kesimini oluşturan hemşireler iş yükü ve iş stresi açısından birçok olumsuzluk yaşamaktadırlar. Yapılan birçok çalışmada hemşirelerin uzun süre strese maruz kaldığı ve bu nedenle ruh sağlıklarının olumsuz yönde etkilendiği dile getirilmiştir (1,2). Hemşirelerin yoğun iş temposu, nöbetli çalışma, hemşire sayısının yetersiz olması, ücretlerin düşük olması gibi nedenler benlik saygısının düşmesine neden olabilmektedir (3).

Hemşirelerin karşılaştıkları stresli olaylar karşısında etkili baş etme mekanizmaları kullanmaları, önyargı ve yanlış tutumlar karşısında profesyonel davranmaları, eğitici rolleri gereği toplumu yönlendirebilmeleri için öncelikle kendilerinin sağlam bir psikolojiye sahip olmaları, daha sonra toplumdaki bireylerin psikolojik sağlıklarına katkıda bulunmaları gerekmektedir (4). Hemşirelerin ruhsal sağlıklarını korumaları bakımından sağlık profesyonelleri olarak uygun psikolojik yardım arama davranışı göstermesi beklenmektedir. Psikolojik yardım arama davranışı ise damgalama, içselleştirilmiş damgalama ve benlik saygısı gibi değişkenlerden etkilenebilir. Bu çalışma hemşirelerin psikolojik yardım arama davranışları ile içselleştirilmiş damgalama ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma Ankara ilinde bulunan ve yapısal özelliklerine göre seçilmiş üç farklı hastaneden 488 hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada sosyo-demografik veri toplama formu, PYAKDÖ, PYAİTÖ ve RBSÖ kullanılmıştır. Elde edilen verilerin SPSS 21.0. paket programında sayı, yüzde, frekans, ortalama, standart sapma, Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testi, Spearman Korelasyon Analizi kullanılarak, analizleri yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmada PYAİTÖ puanı ortancası erkeklere göre daha yüksektir ($Z=3.706$, $p < 0.001$). Çocukluğunu parçalanmış bir ailede geçiren hemşirelerin PYAİTÖ puanı ortancası, bütün bir ailede geçiren hemşirelerin PYAİTÖ puanı daha yüksektir. Arada anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p < 0.05$).

Bu çalışmada PYAKDÖ PYAİTÖ RBSÖ ölçekleri ile yaş, çalışma yılı, çalışma süresi, medeni durum, eğitim düzeyi, çocuklukta yaşanan yer, çocukluğunda aileden gördüğü ilgi durumu ve disiplin tipi, sosyal destek varlığı faktörleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmadığı ile cinsiyet, ailenin yapısı ve annenin varlığı faktörleri arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. PYAİTÖ ile RBSÖ ve PYAKDÖ arasında negatif yönlü oldukça zayıf ilişki olduğu görülmüştür.

Sonuç: Kadın olmak psikolojik yardım arama davranışı olumlu yönde etkilemektedir. Parçalanmış bir ailede yetişmenin psikolojik yardım arama davranışını olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır. Annesi hayatta olan hemşirelerin olamayanlara oranla benlik saygılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Hemşirelerin çalışma şartlarının ailevi ilişkilerini negatif yönde etkilediği görülmektedir. Bu anlamda yeni çalışmalar yapılabilir. PYAİTÖ ile RBSÖ ve PYAKDÖ arasında negatif yönlü bir ilişkinin varlığı literatür ile uyumludur (1,5,6,7,8,9,10,11,12,13).

Anahtar Kelimeler: Benlik saygısı, Hemşireler, İçselleştirilmiş Damgalama, Psikolojik Yardım Arama Davranışı.

P-0115

KRONİK HASTALIĞI OLANLARIN ALTERNATİF/TAMALAYICI TIP KULLANMA DURUMLARI VE SAĞLIK OKURYAZARLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Türkan Şahin, Ahmet Özdemir, Emine Kaplan Serin

Adıyaman Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Adıyaman

Problem Tanımı ve Amaç: Kronik hastalığı olan bireyler tıbbi tedavilerinin yanında çoğu zaman Tamamlayıcı Alternatif Tedavi (TAT)'leri de kullanmaktadırlar. Bu yöntemlerden zararlı olanlarına yönelmemeleri sağlık okuryazarlığı düzeyleriyle doğrudan ilişkili olmaktadır. Bu araştırma, kronik hastalığı olan bireylerin Tamamlayıcı Alternatif Tedavi kullanma durumlarını ve sağlık okuryazarlığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma tanımlayıcı olarak, 2017 Ağustos ayında 3 ve 14 nolu aile sağlığı merkezlerine başvuran kronik hastalık tanısı olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 128 birey ile yapılmıştır. Verilerin toplanmasında bireylerin demografik özellikleri ve TAT kullanma durumlarını belirlemek amacı ile anket formu ve Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği-32 (TSOY-32) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik, ortalama, standart sapma, ki-kare, bağımsız gruplarda t-testi anova, corelasyon testi kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 56.9 ± 16.6 , %41.4'ü erkek, %58.6'sı kadın, %89.1'i evli, %29.7'si okur yazar olmadığı, %21.1'i en uzun süre köyde ikamet ettiği, %36.7'sinde diyabet, %48.4'ünde hipertansiyon, %27.3'ünde KOAH olduğu saptandı. 83.6'sı TAT uygulamalarına inandıkları, %76.6'sı TAT kullandıkları ve bunların özellikle %52.3'ü stres, %50'si grip, %64.1'i ağrı gibi durumlar için kullandıklarını ifade etmişlerdir. TAT kullanma nedenleri arasında %45.3'ü tedavi, %46.9'u destek, %21.9'u korunma, %56.3'ü rahatlama amacı ile kullandıkları, kendileri veya aile üyelerinin %39.1'i TAT kullanımından yarar gördüğü belirlenmiştir. Yarar sağlanan yöntemler arasında bitkisel yöntemler (çaylar, otlar vs.) ve dini yöntemler (ziyaretler, hocalar, adaklar vs.) ilk sıraları alırken gözlenen yararları ise ağrıyı, stresi, kan şekeri ve tansiyonu düşürme, soğuk algınlığını iyileştirme olarak ifade etmişlerdir. TAT kullananların %3.1'i külü suya karıştırma, limon suyu gibi yöntemlerde komplikasyon yaşadığı ve zehirlenme, mide ph değişimi gibi yan etkiler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. TAT hakkındaki bilgiyi %77.3'ü çevreden, %21.9'u tv den aldıklarını, %64.1'i çevresi ve ailesine TAT kullanımını tavsiye edebileceklerini, %36.7'si sağlık çalışanlarının TAT kullanımını önerdiğini, %43.8'i TAT kullanmadan önce sağlık çalışanlarına danıştıklarını, %53.1'i sağlık çalışanlarına sormadan kullandıkları TAT uygulaması hakkında bilgi verdiklerini ifade etmişlerdir. %50'si TAT hakkında bilgi aramayı nadiren yaptığını, %60.9'u insalarn TAT ile istediği sonuca ulaştığını, %59.4'ünün ailesi TAT kullanımına destek verdiğini ifade etmiştir.

%36.7'sinin akupunktur hakkında biraz bilgisi olduğunu ve %28.1'inin kullandığı, %89.8'i aromaterapiyi hiç duymadığı ve %4.7'sinin kullandığı, %47.7'sinin müzik tedavisini sadece duyduğu ve %14.8'inin kullandığı, %55.5'inin aleovera tedavisini hiç duymadığı ve %30.5'i kullandığı, %39.1'i dini yöntem konusunda biraz bilgi sahibi olduğu ve %74.2'sinin kullandığı, %53.9'unun bitkisel tedavi hakkında biraz bilgi sahibi olduğu ve %73.4'ünün kullandığı, %54.7'sinin yogayı duyduğu ve %3.9'unun kullandığı belirlenmiştir.

TSOY-32 puan ortalaması 24.0 ± 4.7 ve hastaların %56.3'ü sınırlı, %43'ü yetersiz, %0.8'i yeterli sağlık okuryazarlığına sahip olduğu tespit edilmiştir. Hastalıklardan korunma ve sağlığın korunması alt boyut içinde yer alan bilgiyi anlama en yüksek puan, bilgiye ulaşma en düşük puan arasında yer alır. Yaş, eğitim durumu, medeni durum, en uzun ikamet edilen yer, hastalık tanısı, TAT hakkında bilgiyi edinme durumu, TAT kullanma amacı, TAT ile ilgili tutumlar, kullanılan TAT yöntemlerinin sağlık okuryazarlığını anlamlı olarak etkilediği saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Hastaların sağlık okuryazarlığı seviyelerinin orta düzeyde ve TAT yöntemlerini sık kullandıkları belirlendi. Hemşirelerin kronik hastalığı olan bireylerin TAT kullanma durumunu belirlemesi, güvenli TAT kullanımını ve sağlık okuryazarlık seviyelerinin artırılmasına yönelik eğitim, danışmanlık yapması, hemşire öykü formlarının TAT kullanımına ait soruları içermesi ve kapsamlı araştırmalar yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kronik hastalık, tamamlayıcı ve alternatif tedavi, sağlık okuryazarlığı

P-0116

40 YAŞ VE ÜSTÜ KADINLARIN MEME VE SERVİKS KANSERİ TARAMALARINA KATILIM VE BİLGİ DURUMLARI

Zeynep Büyükkarakurt¹, Deniz Koçoğlu Tanyer²

¹Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya

²Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya

Problem Tanımı: Kadınlarda meme ve serviks kanseri dünyada ve ülkemizde en çok görülen kanserlerden olup erken tanılmanın önemli olduğu bir sağlık sorunudur.

Amaç: Bu çalışmada kırsal bölgede yaşayan 40 yaş ve üstü kadınların serviks ve meme kanseri taramalarına katılım durumlarının saptanması ve taramalara katılımın sosyo-demografik özellikler, ailesel özellikler ve taramalara yönelik bilgi durumu ile ilişkisinin incelenmesidir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı türdeki çalışmanın örneğini gelişigüzel örnekleme yöntemi ile sağlık kurumuna başvuran (birinci ve ikinci basamak) 40 yaş ve üstü meme ve serviks kanseri tanısı olmayan 285 kadın oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatür incelemesi sonucunda hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde ki-kare testi kullanılmıştır. Etik izin alınmıştır.

Bulgular: Meme ve serviks kanseri taramaları ilgili eğitim alan kadınların oranı %44,9 olup bunlardan %82,0'nin eğitimi hemşireden aldığı belirlenmiştir. Kadınlardan %57,5'inin KKMM'ni en az bir kez yaptığı, yapma sıklığı düzenli olanların oranının sadece %22,0'dur. Kadınlardan mamografiyi %74,7'sinin hiç çekmediği ve %66,7'sinin hiç pap smear testi yaptırmadığı belirlenmiştir. Sosyodemografik özelliklerden yaşanan yerin ve ekonomik durumun meme kanseri taraması(mamografi) katılım durumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (p<0.05). Ekonomik durumu orta ve kötü olan kadınların %77,4 'ünün meme kanseri taramasına katılmadığı belirlenmiştir. Sosyodemografik özelliklere göre serviks kanser taramasına (pap smear) katılım durumu benzer bulunmuştur (p>0,05). Kadınların meme ve serviks kanser taramalarını bilme durumu ile taramalara katılım durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p<0.05).

Sonuç: Çalışmamızın bulguları doğrultusunda kadınların meme ve serviks kanseri taramalarına yönelik bilgi durumunun, katılım durumunu etkilediği ve yetersiz olduğu görülmüştür. Kadınların meme ve serviks kanseri taraması ile ilgili eğitimi çoğunlukla hemşireden aldığı belirlenmiştir. Sosyodemografik özelliklerden medeni durumun, eğitim durumunun, sağlık kurumuna ulaşım sorunu yaşama durumunun meme kanseri taramasına (mamografi) katılım durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken yaşanan yerin ve ekonomik durumun anlamlı olduğu saptanmış olup meme kanseri taramasına köyde yaşayan kadınların %85'i katılmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Anahtar sözcükler: kırsal alan, meme kanseri, serviks kanseri, tarama,

P-0117

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN GELENEKSEL VE TAMAMLAYICI TIP UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ

Kamile Kırca¹, Sevinç Kutlutürkan²

¹Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Problem Tanımı ve Amaç: Geleneksel ve Tamamlayıcı tıp uygulamaları hastalar ve yakınları tarafından zaman zaman başvuru alan uygulamalardır. Hemşirelik öğrencileri eğitimleri sırasında sağlıklı, hasta bireyler ve yakınları tarafından bu uygulamalara ilişkin sıklıkla soru ya da paylaşımlarla karşılaşmaktadır. Öğrenci hemşirelerin, tamamlayıcı ve alternatif tedavilerin etkileri, yan etkileri ve güvenilirliği ile ilgili bilgi sahibi olması önemlidir. Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin tamamlayıcı alternatif tedavi yöntemleriyle ilişkin bilgi ve görüşlerinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı tipte yapılmış olup, çalışmanın örneklemini bir üniversitenin hemşirelik bölümünde 2016-2017 yılları arasında öğrenim gören ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 271 öğrenci oluşturmıştır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından literatür taraması sonucu hazırlanan soru formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde yüzdelik, ortalama, ki-kare testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması 20,62±1.58'dir. Öğrencilerin yalnızca %35,9'u tamamlayıcı alternatif tedavilere ilişkin bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Geleneksel ve Tamamlayıcı tıp uygulamalarının kullanım sıklığı %32.1 olarak bulunmuştur. Bu yöntemlere ilişkin bilgiyi %25,5'inin internet, gazete ve televizyondan, %18,5'inin ise sağlık personeli, %8,5'inin bilimsel dergilerdeki yayınlar aracılığıyla öğrendikleri/duydukları saptanmıştır. En yaygın kullanılan geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarının %26.9 ile gevşeme teknikleri/meditasyon/dua, %22.1 ile masaj ve %21.4 ile resim/müzik/sanat/dans tedavisi olduğu belirlenmiştir. En az kullanılan yöntemlerin ise %0,4 ile refleksoloji, homeopati, yoga ve taichi olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %26,2'si bu yöntemleri stresi azaltmak için kullandığını belirtmiştir. Daha önce kişisel olarak geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarını kullananların uygulamada bu yöntemlerin kullanımını destekleme oranları (%66,4), kullanmayı destekleyenlere göre anlamlı derecede yüksek görülmektedir ve bu fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (p<0.05).

Sonuç: Bu çalışmada hemşirelik öğrencileri, geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamaları konusunda tam ve kapsamlı bilgilere sahip olmamaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin, geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamaları konusunda eğitimleri sırasında bilgilendirilmesi, öğrencilerin hasta ve yakınlarının eğitim-danışmanlık uygulamalarına ilişkin planlamalarını yapabilmelerinde daha güçlü olmalarını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: geleneksel tıp, hemşirelik öğrencisi, tamamlayıcı tıp

P-0118

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN AKILLI TELEFON BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İLETİŞİM BECERİLERİNE ETKİSİ

Kamile Kırca¹, Sevinç Kutlutürkan²

¹Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Problem Tanımı ve Amaç: Günümüzde teknolojik gelişmeler ışığında bilgisayar, internet, cep telefonu ve son olarak da akıllı telefonlar günlük yaşamın vazgeçilmez parçaları durumuna gelmiştir. Akıllı telefonlar günlük yaşamımıza birçok kolaylık getirmenin yanında kişilerarası ilişkiler, fiziksel ve ruhsal sağlık, genel işlevsellik üzerine olumsuz etkileri olabilmektedir. Etkin iletişime dayalı hemşirelik uygulamalarını içeren bakım sürecinde akıllı telefon bağımlılığı etik sorunlar, profesyonel olmayan davranışlar ve örgütsel sorunlar da beraberinde getirebilmektedir. Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinin iletişim becerilerine etkisini araştırmayı amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma bir üniversitenin hemşirelik öğrencileri ile Nisan ve Mayıs 2017 tarihleri arasında tanımlayıcı bir tasarım kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini çalışmaya katılmaya kabul eden 277 öğrenci oluşturmıştır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan ve sosyo demografik verilere ilişkin bilgilerin yer aldığı Kişisel bilgi formu, Kwon ve arkadaşları tarafından geliştirilen, Noyan ve ark (2015) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılan, Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği Kısa Formu ATBÖ-KF, Ersanlı ve Balcı (1998) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılan İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin SPSS 22 istatistik paket programında değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistiklerde yüzde, ortalama, standart sapma, sayımla ifade edilen verilerin karşılaştırılmasında t-testi, pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %70,6'sı 20-25 yaş aralığında olup %82,8'imni kız öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin %92,1'inin akıllı telefonu olup, %95,3'ü her gün internet kullanırken, %77,1'i interneti sosyal medyaya erişim için kullandığını belirtmiştir. Araştırmada öğrencilerin İBÖ bilişsel alt boyut puan ortalaması 52.2±6.2, davranışsal alt boyut puan ortalaması 52.5±6.4 ve duygusal

alt boyut puan ortalaması 46.6 ± 4.2 'dir. ATBÖ-KF puan ortalaması ise 27.99 ± 11.06 'dir. Öğrencilerin iletişim becerileri ve akıllı telefon kullanım düzeyleri arasında negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Akıllı telefon kullanan öğrencilerin, İBÖ davranışsal alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Toplumla çok yakın çalışan ve sağlıklı ve hasta bireye hizmet veren bir meslek grubu üyesi olacak hemşirelik öğrencileri; bu işlevlerini yerine getirirken internet ve bilişim teknolojilerinden giderek daha fazla oranda yararlanmaktadır. Akıllı telefon kullanımını günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası olduğuna göre eğitimde, etkileşimde ve iletişimde etkin kullanımı açısından değerlendirilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: akıllı telefon, iletişim becerileri, hemşirelik öğrencileri

P-0119

AMELİYATHANE ÇALIŞANLARINDA KAS İSKELET SİSTEMİ İLE İLİŞKİLİ SORUNLAR VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Aslıhan Çatiker¹, Hacer Gök Uğur¹, Şebnem Yücel², Ayten Kaya³, Dilek Aksu⁴

¹Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ordu

²Ordu Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ordu

³Ordu Üniversitesi İkiççe Meslek Yüksekokulu, Ordu

⁴Ordu Devlet Hastanesi, Ordu

Problem Tanımı ve Amaç: Sağlık çalışanları çalışma ortamlarında sıklıkla kas iskelet sistemi sorunları yaşayabilmektedirler. Çalışma ortamı içinde bu sorunların yaşandığı yerlerden birisi de ameliyathanelerdir. Ameliyathane çalışanlarında kas iskelet sistemi ile ilgili sorunların ve etkileyen faktörlerin belirlenerek önlemlerin alınması, çalışanların yaşam kalitesi açısından önemlidir. Bu çalışma, ameliyathane çalışanlarında kas iskelet sistemi ile ilişkili sorunları ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma tanımlayıcı olarak 22 Haziran-10 Eylül 2017 tarihleri arasında yürütülmüştür. Çalışmanın evrenini, Ordu İl merkezinde bulunan bir Devlet Hastanesi ve bir Eğitim-Araştırma Hastanesi'nin ameliyathanelerinde çalışan (N=251) kişi, örneklemini ise bu hastanelerin ameliyathanelerinde çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden (n=201) kişi oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan "Anket Formu" ve "Genişletilmiş Nordic Kas-iskelet Sistemi Anketi" kullanılmıştır. Anketin içinde vücudun dokuz anatomik bölgesini gösteren bir şekil kullanılmıştır (bunlar; boyun, omuz, bel ve sırt, dirsekler, el / el bileği, kalça / uyluk, diz ve ayak bileği / ayak). Veriler araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve ki kare testi kullanılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce ilgili kurumlardan yazılı izin, etik kurul onayı ve araştırmaya katılan çalışanlardan sözel onam alınmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamındaki ameliyathane çalışanlarının yaş ortalaması 39.68 ± 7.49 (Min:20;Max:55) olup, %57.7'sinin erkek, %83.6'sının evli ve %33.3'ünün ön lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Çalışanların %33.8'inin hemşire olduğu, ortalama 17.03 ± 8.51 (Min:1;Max:35) yıldır çalıştıkları ve %56.7'sinin hem gündüz hem de nöbet sisteminde çalıştığı bulunmuştur. Çalışanların %60.7'sinin sağlık durumunu iyi olarak değerlendirdiği, %38.3'ünün işinden kaynaklı bir sağlık sorunu yaşadığı ve %27.4'ünün kronik bir hastalığa sahip olduğu tespit edilmiştir. Çalışanların %95'i mesleğe başlamadan önce kas iskelet sistemi ile ilgili herhangi bir rahatsızlığının olmadığını, %93'ü yaptıkları işin uzun süre ayakta durmayı gerektirdiğini ve %55.2'si uzun süre eğilir pozisyonda çalıştıklarını ifade etmiştir. Çalışanların %60.7'si kas iskelet sistemi rahatsızlığı nedeniyle doktora başvurduğunu, %37.3'ü kas iskelet sistemi rahatsızlığı nedeniyle reçetesiz ilaç kullandığını ve %64.7'si çalıştığı ortamda kas iskelet sistemi ile ilgili sorun yaşamasına neden olan etmenlerin olduğunu belirtmiştir. Çalışanların vücut bölgelerine göre ağrı sıklığı değerlendirildiğinde; %48.3'ü boyun, %42.3'ü omuz, %44.3'ü sırt, %13.9'u dirsek, %27.9'u el bileği, %54.2'si bel, %27.4'ü kalça, %32.8'i diz ve %40.3'ü ayak bileği bölgesinde ağrısının olduğunu ifade etmiştir. Çalışanların cinsiyeti ve mesleği ile kas iskelet sistemi rahatsızlığı nedeniyle doktora başvurma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki

olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Çalışanların cinsiyeti ile boyun, omuz, sırt, dirsek, bilek ve diz bölgelerinde ağrı yaşama durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Çalışanların mesleği ile boyun, kalça, diz ve omuz bölgelerinde ağrı yaşama durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç: Ameliyathane çalışanlarının çoğu çalıştığı ortamda kas iskelet sistemi ile ilgili sorun yaşamasına neden olan etmenlerin olduğunu ve kas iskelet sistemi rahatsızlığı nedeniyle doktora başvurduğunu belirtmiştir. Çalışanların çoğu daha çok bel bölgesinde ağrı yaşadığını ifade etmiştir. Bu kapsamda kas iskelet sistemi rahatsızlıkları açısından ameliyathane çalışanlarının bilgilendirilmesi ve koruyucu önlemler alınarak sorunların gelişmeden engellenmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Ameliyathane çalışanları, çalışma ortamı, kas- iskelet sistemi sorunları

P-0122

ÖZEL BİR SAĞLIK KURULUŞUNDA HEMŞİRELİK ELEKTRONİK BAKIM PLANI ÖRNEĞİ

Serpil Türker Çekinmez¹, Özge Eraslan¹, Ükke Karabacak², Şehriban Serbest¹, Saliha Koç³

¹Acabdem Sağlık Grubu, Hemşirelik Gelişim Koordinatörlüğü, İstanbul

²Acabdem Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul

³Acabdem Sağlık Grubu, Hemşirelik Hizmetleri Direktörlüğü, İstanbul

Giriş-Amaç: Electronic Health Record (EHR) hasta bakımında bir bilgi kaynağıdır. Elektronik hemşirelik bakım planı, EHR sisteminin bir parçası veya ayrı bir elektronik bakım planı sistemidir. Elektronik bakım planı uzun zaman kullanılmış ve geliştirilmiştir ancak standardize elektronik bakım planlarının kullanımı yaygın değildir. Ülkemizde az sayıda da olsa elektronik bakım planı kullanılmaya karşın; standartize, bransa özel ve mevcut EHR sistemi ile entegrasyonun olmaması ve ihtiyacı karşılamadığından dolayı bizi bu çalışmaya yöneltmiştir.

Bu araştırma özel bir sağlık kuruluşunda NANDA-I tanıları kullanılarak hemşirelik tanıları ve standartize elektronik bakım planı sistemini oluşturmak amacıyla yapıldı.

Yöntem: Bu araştırma tanımlayıcı türde yapılmış bir çalışmadır. Araştırma özel bir sağlık grubunun 11 hastanesinde 2 Ocak -31 Aralık 2014 tarihleri arasında belirlenen 53 hemşire ile gerçekleştirildi. Branşa özel olan hemşirelik tanıları ve girişimlerini yazmak için NANDA-I 2013 hemşirelik tanıları el kitabı referans olarak kabul edildi. 'NursingCare Plan' yabancı yayımlar, makaleler, kurum içindeki prosedürler ve alanında uzman hemşirelerin deneyimleri eklendi. Veriler yüzdelik dağılımlarına bakılarak değerlendirildi.

Bulgular: 176 farklı tanı etiketi olmak üzere toplamda 1060 tanı oluşturuldu. 32 branşa oluşturulan tanıları arasında en fazla onkoloji %7,7 (n:82), acil servis, beyin cerrahi %5,3 (n:56), en az sayı enfeksiyon hastalıkları %0,3 (n:3) ve göz cerrahisi %0,8 (n:8) oluşturuldu.

Tüm branşlarda oluşturulan hemşirelik tanıları içerisinde en yüksek orana %90,6 (n:29) enfeksiyon riski, oral mukoz membranlarda bozulma; en düşük orana ise %62,5 (n:20) aktivite intoleransı, bilgi eksikliği ve düşme riski sahiptir.

Tartışma ve Sonuç: Yapılan çalışmalarda elektronik bakım planlarında yer alan hemşirelik girişimleri içeriğinin hemşirelerin ihtiyacını karşılamadığı belirlenmiştir. Bizim çalışmamızda tüm branşlarda bazı hemşirelik tanı etiketleri ortak olmasına rağmen branş bazında ilişkili faktörler ve hemşirelik girişimleri farklılık göstermiştir. Tanı etiketleri kendi aralarında sınıflandırılarak en çok kullanılan hemşirelik tanıları belirlenmiştir.

Sonuç olarak; en çok kullanılan tanı etiketlerinin beslenme dengesi, akut ağrı, enfeksiyon, aksiyete, beslenme dengesi olduğu bulundu. Hemşirelik bakım planının elektronik olarak kullanımı kurum içinde bir standart oluşturmanın yanı sıra işe yeni başlayan hemşireler için bir eğitim kaynağı özelliği taşıyacağı inancındayız.

Anahtar Kelimeler: Elektronik sağlık kayıtları (EHR), Elektronik Bakım planı, hemşirelik tanısı, hemşirelik bakım planı

P-0123

HEMŞİRELER TRANSKÜLTÜREL HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI KONUSUNDA NE DÜŞÜNÜYOR?

Yeliz Doğan Merih¹, Meryem Yaşar Kocabay², Çiler Gözütok¹

¹Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi

²Dr. Sami Ulus Kadın Doğum Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi Turgut Özal Ek Binası

Amaç: Hemşireler, günümüzde farklı kültürleri tanıyarak sağlık bakım kalitesini yükseltmede önemli rol oynarlar. Transkültürel Hemşirelik modelleri toplumun kültürel yapısını değerlendirmede iyi bir rehberdir. Çalışma, hemşirelerin transkültürel hemşirelik yaklaşımı konusundaki görüşlerini ve farkındalıklarını belirlemek amacı ile gerçekleştirilmiştir.

Gereç-Yöntem: Çalışma İstanbul ilinde kadın doğum ve çocuk alanında hizmet veren bir eğitim araştırma hastanesinde yapılmıştır. Örnekleme ilgili hastanede çalışan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 100 hemşire oluşturulmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulmuş 59 soruluk anket formu ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde SSPS paket programı kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %42'sinin 25-30 yaş grubunda olduğu, %70'inin lisans ve üzeri eğitim aldığı, %66'sının çocuk bölümlerinde çalıştığı, %61'inin evli olduğu, %45'inin çocuğunun bulunduğu belirlenmiştir.

Hemşirelerin %56 oranında kendilerini orta düzey geleneksel olarak tanımladıkları, %30'unun daha önce farklı kültürel özellikteki bir yerde yaşama öyküsü olduğu saptanmıştır. Katılımcıların transkültürel hemşirelik konusunda %16 oranında eğitim aldığı, %52'sinin transkültürel hemşireliği tanımlayamadığı belirlenmiştir. Katılımcıların transkültürel hemşireliğin mesleki süreçte %84 oranında önemli olduğunu belirttikleri, %50'sinin hemşirelik hizmetlerinin hastaların kültürel yapısına göre değişiklik göstermesi gerektiğini ifade ettikleri saptanmıştır. Katılımcıların hemşirelik hizmetlerini; hastanın ekonomik durumunun, hastanın evlilik ömrünün, hastanın doğduğu yerin, hastanın giyim şeklinin, hastanın dinsel özelliklerinin, hastanın etnik özelliklerinin etkilemediğini belirttikleri bunun yanında hastanın iletişim özelliklerinin, hastanın sağlık ve hastalık tanımlarının, hastanın sağlığı geliştirmeye yönelik geleneksel uygulamalarının, hastanın beslenme durumunun, hastanın mesleğine yönelik davranışlarının hemşirelik hizmetlerini orta düzeyde etkilediğini belirttikleri saptanmıştır.

Sonuç: Çalışma sonucunda hemşirelerin transkültürel hemşirelik farkındalıklarının istendik düzeyde olmadığı, hastaların kültürel özelliklerinin hemşirelik hizmetlerini orta düzeyde etkilediğini belirttikleri, konu hakkında eğitimin gerekli olduğunu belirttikleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Transkültürel, Yaklaşım

P-0124

BİR GÜNDÜZ BAKIM EVİNE DEVAM EDEN 4-6 YAŞ ÇOCUKLARIN HEMŞİRELİK MESLEĞİ İLE İLGİLİ ALGILARININ BELİRLENMESİ

Kezban Kaya, Hatice Bebiş, Kardelen Özçoban

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Yüksek Okulu, Ankara

Amaç: Bu çalışmada Z kuşağı dönemindeki 4-6 yaş arası çocukların hemşirelik mesleğine karşı bakış açılarını ve hemşirelik mesleği ile ilgili algılarının belirlenmesi amacıyla, Gülhane Gündüz

Bakım Evi'ne devam eden 4-6 yaş arası çocuklara Kart-Sort tekniği (Q metodu) kullanılarak hemşireliğin rollerine ilişkin bilgileri ve algılarını değerlendirilmek istenmiştir.

Gereç ve Yöntemler: Bu araştırma Ankara ilinde bulunan Gülhane Gündüz Bakım Evi'nde yürütülmüştür. Bu tanımlayıcı tipte olan araştırmaya 4-6 yaş grubu arası 47 çocuk katılmıştır. Görüşme öncesinde çalışmanın amacı çocukların velilerine anlatılarak gönüllü katılımları sağlanmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen sosyodemografik özelliklerin bulunduğu anket formu ve Kart Sort Tekniğinden yararlanılarak hazırlanan, hemşire fotoğrafları bulunan kartlar ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. 4-6 yaş

grup çocuklara; hemşirelik mesleğine ait bazı fotoğrafları bulunan kartlar gösterilmiş ve çocukların verdiği cevaplara göre bu işleri (eğitici, bakım verici, yönetici, rehabilite edici, araştırmacı, tedavi edici, hasta savunucu, karar verici vs.) "Biliyor", "Bilmiyor" şeklinde kategorize edilerek değerlendirilmiştir. Çalışmanın uygulaması Gülhane Gündüz Bakım Evi'nde, çocukların rahat hissedeceği sessiz bir odada, öğretmenleri eşliğinde yaklaşık 15-30 dakikalık sürede yapılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programına aktararak sayı, yüzde ve ortalamaların verilmesi şeklinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan 47 öğrencinin %53,2'si kız, %46,8'i erkektir. Çocukların anne meslekleri sorgulandığında, annesi hemşire olan 14 (%29,8), doktor olan 4 (%8,5) diğer sağlık personeli 11 (%23,4) kişi saptanmıştır. Babası doktor olan 11 (%23,4) sağlık personeli olan 9 (%19,1) kişi belirlenmiştir. Katılan çocuklardan, "Daha önce hiç hastanede kaldınız mı?" sorusuna 6 (%12,8) kişi evet, 41 (%87,2) kişi hayır cevabını vermiştir. Araştırmaya katılan çocukların hemşirenin rollerini bilme durumu için cinsiyeti önem arz etmemektedir. Hemşirelik algısı bütün yaş gruplarında ve her iki cinsiyette de olumlu bulunmuştur. Araştırma da anne ve baba mesleği sağlık personeli olma durumu hemşirelik mesleği hakkında çocukların daha geniş bilgiye sahip olduğu saptanmıştır. Daha öncesinde hastanede yatan çocuklar ile yatmayan çocuklar arasında hemşirenin rollerini bilme durumu için istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen daha önce hastanede yatan çocukların hemşirenin 13 rolünü bilme yüzdesi (%66,7) daha fazladır.

Sonuç: Büyük oranda toplumda hemşirelerin görevleri sadece hastadan kan almak, tansiyon ölçmek gibi algılanmaktadır. Oysaki hemşirelik uzmanlık isteyen çok özel bir alandır. Çocukların ve ebeveynlerin hemşirelik imajı hakkındaki görüşü hemşirelik mesleğini, meslek üyelerini ve meslek adaylarını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuklardaki sağlık eğitiminin biçimlenmesinde ve çocuklarda yararlı bir sağlık bilincinin oluşmasında hemşirelere, medyaya, öğretmenlere ve ailelere büyük sorumluluklar düşmektedir. Yapılan araştırma da hemşirenin rol ve sorumluluklarının 4-6 yaş grubu açısından bilinmesi çocuklar için oldukça önem arz etmektedir. Günümüzde sadece iğne, aşı yapan ve tansiyon ölçen bir sağlık personeli olarak düşünülen hemşireliğe yönelik çocukların ayrıca korkulu bakışları da vardır. Ancak yapılan araştırma da görülüyor ki çocuklar hemşirenin diğer rolleri hakkında da bilgileri vardır. Yaşa bağlı olarak hemşirenin hastalara olan görevleri konusunda daha ayrıntılı bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir. Bu çalışmada belirlenen rollerin hem profesyonel algıya katkı sağlamada hem de mesleğin gelişimini destekleme de önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmamız sayesinde çocuklar hemşirelik mesleğinin diğer rol ve sorumluluklarını da fark ederek hemşirelere olan ön yargılarını kırabilmek ayrıca gelecekte hemşirelik mesleğine yönelebilmeleri için fırsat doğurmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik rolleri, algılar, Kart sort tekniği, Z kuşağı, 4-6 yaş grubu çocuklar

P-0125

HEMŞİRELERİN BİYOLOJİK HEDEFLENMİŞ TEDAVİLER HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYİ VE UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Füsun Uzgör¹, Aysun Kazak², Burcu Albayrak³, Ayşe Özkaraman¹

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye

²Mersin Şehir Hastanesi, Hematoloji- Dermatoloji Servisi, Mersin, Türkiye

³Eskişehir Asker Hastanesi Yunus Emre Ek Hizmet Binası, Hiperbarik Birimi, Eskişehir, Türkiye

Giriş-Amaç: Bu çalışma, kanser ve otoimmün hastalıkların yönetiminde biyolojik hedeflenmiş tedavi uygulayan hemşirelerin bilgi ve uygulamalarını değerlendirilmek amacıyla karşılaştırmalı olarak yapılmıştır.

Yöntem-Gereçler: Kesitsel türde, tanımlayıcı nitelikte bu araştırma Eskişehir ve Çankırı illerinde bulunan hastanelerin yetişkin dahili poliklinik ve kliniklerinde çalışan, çalışmaya katılmak isteyen hemşirelerle yürütüldü. Araştırmaya katılan hemşireler iki gruba atandı; biyolojik ajan uygulayanlar A grubu, biyolojik ajan uygulamayanlar B grubu. Araştırmanın verileri yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak birey tanıtım formu, biyolojik ajan uygulama ve bilgi formu aracılığıyla toplandı. Veri analizi IBM SPSS 21 paket programı ile yapıldı. Sürekli değişkenlere ait

değerler ortalama±standart sapma, kategorik değişkenlere ait değerler frekans ve yüzde olarak verildi. Kategorik değişkenler arasındaki ilişki ki kare analizi ile değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmanın örneklemini 204 hemşire oluşturdu (A grubu=%47.1; B grubu=%52.9). A grubu hemşireler B grubu hemşirelere göre biyolojik ajanların maliyetinin yüksek olduğunu ($p<0.001$), bazı biyolojik ajanların soğuk zincir kuralına göre saklanması gerektiğini ($p<0.001$), tedavide hastanın allerji öyküsünün belirleyici olduğunu ($p=0.019$), biyolojik ajanlarla tedaviye bağlı fırsatçı enfeksiyonların gelişebileceğini ($p=0.008$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı doğru bildi.

Sonuç: Araştırmamızda biyolojik ajanlar hakkında deneyimi olan A grubu hemşirelerle bu konuda her hangi bir deneyimi ve eğitimi olmayan B grubu hemşirelerin biyolojik ajanlarla ilgili önermelere çoğunlukla doğru yanıt verdikleri saptandı.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, biyoterapi, bilgi düzeyi, uygulama

P-0126

TOPLUMDAKİ BİREYLERİN HEMŞİRELERE YÖNELİK TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ TUTUMLARI

Canan Uçakçı Asaloğlu, Sultan Özkan Şat, Şengül Yaman

Gazi Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: Toplumsal cinsiyet; bireyin biyolojik cinsiyeti nedeni ile ona biçilen rol, sorumluluk ve beklentilerdir. Toplumsal cinsiyet perspektifinden bakıldığında kadın ve erkeğe farklı roller yüklenmektedir. Kadına yüklenen rollerden birisi bakım rolüdür. Hemşirelik mesleği çok uzun yıllar boyunca kadın mesleği olarak algılanmıştır. Bu durum hemşirelik mesleği üyelerinin çoğunun kadın olması ile ilişkili olmanın yanında toplumun toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının etkisi ile de bu şekilde algılanmaktadır. Tarihsel olarak hemşirelik mesleğine bakıldığında erkeklerin de tarihte hemşirelik mesleği içinde bakım verici rollerde buldukları bilinmektedir. Askerlerin ve din adamlarının bu kapsamda hasta ve yaralıları bakım sağlaması bunun bilinen örneklerindedir. Ancak zaman içinde bu durum arka plana itilmiş ve hemşirelik mesleği bakım verici olan “kadın”la ilişkilendirilmiştir. Günümüzde hemşireliğin cinsiyet ayrımına dayalı bir meslek olduğu düşüncesi değişmektedir. Hemşirelik; profesyonelliğe dayanan dinamik bir süreçtir ve gelişmiş pek çok ülkede her iki cinsiyet tarafından da uygulanabilmektedir. Hemşirelik hizmetinin ve hizmet sunucularının cinsiyetine ilişkin yerleşik toplumsal cinsiyet algısının belirlenmesi toplum tarafından hemşirelerden beklenen rollerin yeniden tanımlanması ve toplumun hemşirelere yaklaşımı açısından önemli olacaktır. Bu çalışma toplumdaki bireylerin hemşirelik mesleğine yönelik toplumsal cinsiyet rolü tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tiptedir. Çalışma Ankara ilinde yer alan bazı Aile Yaşam Merkezlerinde yürütülmüş, örneklem 203 kişiden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Anket formunda toplam 13 soru yer almaktadır. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği 5 alt boyuttan oluşmakta ve ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190, en düşük puan ise 38’dir. Veriler SPSS 23.0 veri programında sayı, yüzde, T testi, Mann Whitney U ve Anova testleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılanların %55,2’si kadın olup, katılımcıların %34,5’i 26-35 yaş aralığındadır. Katılımcıların %53,7’si üniversite mezunudur. Katılımcıların %62,1’i yakınında hemşire olarak çalışan biri olduğunu, %21,7’si yakınında erkek hemşire olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara erkek hemşirelerden hizmet alıp almadıkları sorulduğunda %58,6’sı erkek hemşirelerden hizmet aldığını, %69,5’i eşinin/sevgilisinin karşı cinsten bir hemşireden hizmet alabileceğini ifade etmiştir. Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları $112,2\pm 9,2$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam puan ortalamaları yaş grubuna göre kıyaslandığında 18-25 yaş grubunda yer alanların 26-35 yaş grubu ve 36-45 yaş grubundakilerle aralarında anlamlı fark çıkmıştır. Katılımcıların cinsiyetleri göz önüne alındığında kadın ve erkekler arasında tüm alt boyutlarda anlamlı fark bulunurken, toplam ölçek puanında anlamlı fark bulunmamıştır. Katılımcıların eğitim durumlarına göre ölçek

puanları karşılaştırıldığında üniversite mezunu olanların erkek cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü, eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyutları ve toplam ölçek puan ortalamaları açısından anlamlı fark bulunmuştur. Yakınında erkek hemşire bulunanların bulunmayanlara göre eşitlikçi cinsiyet rolü ve toplam ölçek puan ortalaması açısından anlamlı fark bulunmuştur. Şimdiye kadar erkek hemşireden hizmet alanların almayanlara göre eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Katılımcılara eşinin/sevgilisinin karşı cinsten bir hemşireden hizmet almasını isteyip istemedikleri sorulduğunda, karşı cinsten hizmet almasını isteyenler ve istemeyenler arasında ölçek alt boyutları ve toplam puan açısından istatistiksel fark bulunmuştur.

Sonuç: Genç yaş grubunda olan, eğitim düzeyi yüksek olan ve erkek hemşirelerden hizmet alan katılımcıların toplumsal cinsiyet rolü tutumu açısından eşitlikçi tutuma yakın oldukları bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: erkek hemşire, hemşire, toplumsal cinsiyet

P-0128

SAĞLIK ALANI VE SAĞLIK ALANI DIŞINDA ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN MEME KANSERİ VE KKMM HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE UYGULAMA DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Emel Avçin, Şeyda Can, Fatma Kocaağa, Gürkan Erdoğan

Yalova Üniversitesi, Termal Meslek Yüksekokulu, Yalova

Giriş: Bir kadın için memenin özel olmasının temel unsurları; cinsellik, annelik rolü yanında emzirme sürecinde bebeğiyle duygusal bağ kurması ve kendilik imajının oluşmasını sağlarken kadın için fiziksel güzelliğin de simgesidir. Bu nedenle memede kitle veya farklı olabilecek değişikliklerin kadın tarafından fark edilmesi kadında kanser korkusunun daha yoğun yaşanmasına yol açacaktır. Meme kanserinin sık görülmesi, sıklığının giderek artması, erken evrelerde tanı konulup tedavi edilebilir olması meme kanserinin önemini artırmaktadır. Meme kanserinin erken tanınmasında, KKMM (Kendi Kendine Meme Muayenesi) önemli bir yer tutar. KKMM, bütün kadınlar için uygulanması kolay, ekonomik, özel araç gerektirmeyen, güvenli, invaziv olmayan bir işlem ve meme kanseri için etkili bir erken tanı yöntemidir. Bu araştırma, Yalova Üniversitesinin sağlık alanı ve sağlık alanı dışında öğrenim gören kız öğrencilerin meme kanseri ve KKMM hakkındaki bilgi düzeylerini ve uygulama durumlarını karşılaştırmak amacıyla planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışmada; Yalova Üniversitesi Termal MYO ilk ve acil yardım programı, fizyoterapi programı, yaşlı bakımı programı ve sağlık kurumları işletmeciliği programı sağlık alanı olarak kabul edilirken, Çınarcık MYO sosyal hizmetler programı ve çocuk gelişimi programı kız öğrencileri sağlık alanı dışı kabul edildi. Çalışma tanımlayıcı ilişki arayıcı tipte bir çalışmadır. İlk ve acil yardım programı 74, fizyoterapi 59, yaşlı bakım programı 30 ve sağlık kurumları işletmeciliği 26 kız öğrenci olmak üzere sağlık alanından toplam 190 kişi ankete katıldı. Sağlık alanı dışında ise sosyal hizmetler bölümü 105 ve çocuk gelişimi bölümü 85 kız öğrenci olmak üzere toplamda 190 kişi ankete katıldı. Öğrencilere anket dağıtılmadan önce bilgilendirme yapıldı ve gönüllülük esasına dayanarak anketlerin doldurulması istendi. Veriler; katılımcı bilgi formu, meme kanseri hakkında bilgi formu, KKMM hakkında soru formu ile 43 sorulu anket formu kullanılarak toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde; SPSS 18.0 programı kullanıldı ve uygun testler ile analiz yapıldı. Araştırmanın her basamağında etik ilkelere bağlı kalındı.

Bulgular: Araştırmada, sağlık alanı ve sağlık alanı dışı öğrencilerin yaş, boy, kilo, BKİ, düzenli cinsel yaşam, kaç yaşında ilk adet gördüğü, sigara ve alkol kullanımı, ailede meme kanseri varlığı ve memede şimdiye kadar tespit edilen kitle açısından gruplar arasında anlamlı fark tespit edilmezken ($p>0,05$), meme kanseri hakkında daha önce bilgi aldınız mı, aldysanız kimden aldınız sorularında anlamlı fark tespit edildi ($p<0,05$). Meme kanseri hakkında bilgi soru formunda ise gruplar arasında anlamlı fark tespit edilen sorularda anlamlılığın sağlık alanı öğrencilerinden kaynaklandığı bulundu. Sağlık alanı öğrencilerinin 131(%68,9)’i, sağlık alanı dışı öğrencilerinin ise 118(%62,1)’i kendi kendine meme muayenesini bildiğini ifade etti. KKMM’yi bildiğini ifade eden 131 öğrenciden 108(%56,8)’i, 118 öğrenciden ise sadece 45(%23,7)’i meme muayenesi yöntemlerinin hepsini bildiğini ifade etti ve gruplar arasında anlamlı

fark bulundu ($p < 0.05$). Sağlık alan öğrencilerinden 40(%69)'ı, alan dışı öğrencilerden ise 18(%31)'i hemşireden KKMM'yi öğrendiğini ifade etti.

Sonuç: Araştırmada sağlık alanı ve alan dışında öğrenim gören kız öğrencilerin meme kanseri ve KKMM hakkında bilgi düzeyleri ve uygulama durumları karşılaştırıldığında sağlık alanı kız öğrencilerinin farkındalığının yüksek olduğu fakat her iki grubunda yeterli bilgiye sahip olmadığı tespit edildi. Kadın sağlığı açısından büyük önem taşıyan KKMM eğitimlerinin yaygınlaştırılması oldukça önemlidir. Üniversite eğitimi gören öğrencilere yönelik olarak KKMM'nin önemi, nasıl yapıldığı konusunda eğitimler planlanarak uygulanmalıdır. Bu eğitimi alan öğrencilere KKMM uygulama becerilerinin kazandırılması, yakın çevreleri ile etkileşime geçerek de bu eğitimleri yapmaları, KKMM'de toplumun daha geniş kesimine ulaşmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık alanı, sağlık alanı dışı, meme kanseri, meme kanseri risk faktörleri, KKMM.

P-0129

ENGELLİ ÇOCUĞU OLAN BİREYLERİN DEPRESYON VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİ İLE ALGILANAN SOSYAL DESTEK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Melek Aytekin¹, Nurgül Özdemir²

¹Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Gaziantep

²Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Gaziantep

Problem Tanımı ve Amaç: Anne-babalar, çocukların içinde yaşadıkları çevrenin temel üyeleri olarak büyük önem taşımaktadır. Çocuklar, gelişimlerinin her alanında anne babaya ihtiyaç duymakta ve onların ilgi, destek ve sevgileri ile hayata ilk adımlarını atmaktadırlar. Sağlıklı bir çocuğun anne-babasının toplum içinde sıklıkla gördükleri doğal anne baba rollerini benimseyerek çocuklarını büyütmeleri kolay olmaktadır. Oysa çocukta olabilecek kalıcı bir sağlık sorunu ya da çocuğun özürli olması halinde anne baba rollerinde değişiklikler yaşanmaktadır. Bu durumda anne-babalar sağlıklı bir çocuğun yaşamlarına getirebileceğinden çok farklı olarak özel yaşamlarında, sosyal çevrelerinde, beklentilerinde, iş yaşamlarında ve mali konularda büyük değişikliklerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bekledikleri mükemmel çocuğa sahip olamama karşısında yaşadıkları şok, reddetme, depresyon, suçluluk, kararsızlık, kızgınlık duyma, utanma ve kabullenememe duygularının yanı sıra bu değişikliklere uyum sağlamaya çalışmakta, duruma çözümler aramakta, ne olacağını, ne yapacaklarını bilememenin kaygısını yaşamaktadırlar. Bu durum ebeveynlerde umutsuzluğa ve depresyona yol açmaktadır. Bu araştırma Engelli Çocuğu Olan Bireylerin Depresyon ve Umutsuzluk Düzeyleri ile Algılanan Sosyal Destek Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte bu araştırma Şubat 2017-Ağustos 2017 ayları arasında T.C. Sağlık Bakanlığı Gaziantep Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini hastaneye ayakta ve yatarak tedavi için başvuran engelli çocukların aileleri oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, gönüllü katılmayı kabul eden 205 anne veya baba araştırmaya dahil edilmiştir. Örneklem alınan anne ve babalara "Kişisel Bilgi Formu" ile birlikte "Beck Umutsuzluk Ölçeği", "Beck Depresyon Ölçeği" ve "Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" uygulanmıştır.

Bulgular: Ebeveynlerin, %81.50'sinin anne, %18.50'sinin baba olduğu, %34.1'inin eğitim düzeyinin ilköğretim, %30.7'sinin 0-1400 arası geliri olduğu, engelli çocuk ailelerinin %84.4'ünün engelli çocuklarının bu durumunu kabullendikleri belirlenmiştir. Ebeveynlerin 37'sinde (%18) Minimal Şiddette Depresyon, 48'inde (%23.4) Hafif Şiddette Depresyon, 60'ında (%29.3) Orta Şiddette Depresyon ve 60'ında (%29.3) Şiddetli Depresyon olduğu, umutsuzluk düzeylerine bakıldığında; 22'sinde (%10.7) umutsuzluk söz konusu değilken, 75'inin (%36.6) Hafif Seviyede Umutsuz, 78'inin (%38) Orta Seviyede Umutsuz ve 30'unun (%14.6) İleri Derecede Umutsuz olduğu görülmüştür. Engelli çocuk babalarının depresyon(23.10±14.48), umutsuzluk(9.71±4.33) ve algıladıkları sosyal destek(46.10±13.58) puan ortalamaları, engelli çocuk annelerinin depresyon(21.16±12.43), umutsuzluk(9.09±4.84)

ve algıladıkları sosyal destek(44.40±16.18) puan ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Bu çalışma sonucunda babaların annelere göre depresyon ve umutsuzluk açısından risk altında oldukları görülmektedir. Engelli çocuğa sahip ailelere çocuklarının bakımı konusunda eğitim verilirken babaların bu eğitime katılmalarının sağlanmasının bu riskin azaltılmasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Engelli Çocuk, Ebeveyn, Depresyon Düzeyi, Umutsuzluk Düzeyi, Algılanan Sosyal Destek

P-0130

TRAVAYDA PRİMİPAR VE MULTİPAR GEBELERİN AĞRIYI ALGILAMA DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Gülşen Ak Sözer¹, Kamile Altuntuğ², Emel Ege²

¹Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya

²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya

Problem Tanımı ve Amaç: Menstruasyon, gebelik, emzirme, menopoz gibi yaşam deneyimlerinden biri olan doğum eylemi doğal ve ağırlı bir süreçtir. Eylemdeki ağrı, bu gün bilinen ve tanımlanan en şiddetli ağrı kaynaklarından biri olarak belirtilmektedir. Özellikle primigravidalar için uterin kontraksiyon ağrısının ve doğumun, karşılaşılan en şiddetli ağrı deneyimi olduğu belirtilmektedir.

Bu araştırma, travay sırasında primipar ve multipar gebelerde ağrıyı algılamayı etkileyen faktörleri ve ağrıyı algılama durumlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma tanımlayıcı- karşılaştırmalı türde yapılmıştır. Veriler gebe tanıtım formu ve ağrıyı değerlendirmek için Görsel kıyaslama Ölçeği (VAS) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın evreni Antalya'da bir kamu hastanesinin doğum salonuna yatışı yapılan ve normal doğum yapacak primipar ve multipar gebeler oluşturmuştur. Örneklemi ise olasılıksız örnekleme yöntemlerinden gelişigüzel örnekleme yöntemi ile seçilen, 69 primipar ve 65 multipar (toplam= 134) gebeden oluşmuştur. Örneklem büyüklüğü, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Biostatistik Anabilim Dalı tarafından, GPower 3.1 programı kullanılarak ve Mucuk (2010) tarafından yapılan L14 ve SP6 Akupunktur Noktasına Yapılan Uyarının Doğum Ağrısı ve Süresine Etkisinin araştırıldığı, çalışmanın primipar ve multipar gebelerin Görsel Kıyaslama Ölçeği (VAS) puan ortalamaları referans alınarak, 0.05 hata payı ve %80 power için her bir grupta en az 52 gebe (toplam 104 gebe) olması gerektiği hesaplanmıştır.

Veriler araştırmacı tarafından gebeler ile yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Veriler yüzde, kıkare ve Manwitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Etik kurul, kurum izni ve katılımcılardan sözlü onay alınmıştır.

Bulgular: Gebelerin yaş ortalaması =26.72 ± 5.63, boy ortalaması = 161.1 ± 5.46, BKİ ortalaması = 28.25 ± 3.66, evlilik süresi ortalaması =5.16 ± 4.93 olarak bulunmuştur. Multipar ve primipar gebelerin, öğrenim durumu, çalışma durumu, yaşanan yer, aile tipi, gebeliğin istenme durumu ve gebelikte kontrole gitme bakımından aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Primipar ve multipar gebelerin doğum ağrısını algılama ile ilgili düşüncelerin karşılaştırılması sonucu her iki grup arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p = 0.089$). Primipar ve multipar gebelerin servikal açıklık 4 cm, 6 cm, 8 cm puanları ve VAS puan ortalamaları karşılaştırıldığında her iki grup arasında anlamlı fark olduğu ($p = 0.000$), primipar gebelerin ağrı puanlarının (ağrıyı algılamalarının) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Primipar ve multipar gebelerin doğum korkusu yaşamları açısından anlamlı bir fark olduğu, primipar gebelerin daha fazla doğum korkusu yaşadıkları saptanmıştır ($p = 0.000$). Primipar ve multipar gebelerin doğum ağrısını hafifletme yöntemini bilme durumun karşılaştırılması sonucu aralarında anlamlı fark saptanmamıştır ($p = 0.759$). Primipar ve multipar gebelerin doğum ağrısını hafifletme yöntemini uygulama durumlarının karşılaştırılması sonucunda her iki grup arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p = 0.801$).

Sonuç: Araştırma sonuçlarına göre primipar gebeler, multipar gebelerden daha fazla doğum ağrısı skorlarına sahiptir. Bu sonuç doğrultusunda tüm gebelerin özellikle primigravida gebelerin prenatal eğitim almalarının önemli olduğu görülmektedir. Sağlık çalışanlarının doğum korkusu ve ağrıyı algılamaları yönünden gebeleri değerlendirmeleri önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Doğum Ağrısı, Doğum Ağrısını Algılama, Primipar ve Multipar Gebe,

P-0132

SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA SOSYAL ZEKA, BENLİK SAYGISI VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Nurgül Özdemir¹, Vesile Adıgüzel²

¹Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Gaziantep

²Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Gaziantep

Problem Tanımı ve Amaç: Sosyal zekaya sahip kişiler diğer insanların ruh hallerini, istek ve arzularını, sevinç ve kızgınlıklarını, dürtülerini, iniş-çıkışlarını anlayabilme ve bunlara göre davranışlarını ayarlayabilme yeteneğine; başkalarıyla iyi geçinebilme, iyi iletişim kurabilme becerisine sahiptirler. Psikolojik sağlamlık, hastalıklardan, psikolojik sorunlardan, olumsuz yaşantılarında ya da stresten çabuk bir şekilde kurtulabilme, iyileşme ve kendini toparlayabilme gücü olarak tanımlanabilir. Bir başka deyişle, psikolojik sağlamlık, kişinin olumsuz koşulların üstesinden başarıyla gelebilme ve yeni duruma uyum sağlayabilme yeteneğidir. Ülkemizde sağlık çalışanlarının iş yaşantılarında karşılaştıkları sorunlar, stres ve durumlar karşısında sergiledikleri tutumları benlik saygıları, sahip oldukları sosyal zeka ve psikolojik sağlamlık düzeyleri ile yakından ilişkili olduğu düşünülebilir. Bu çalışma sağlık çalışanlarında Sosyal Zeka, Benlik Saygısı ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişkinin Belirlemesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışma 03 Haziran 2017- 15 Eylül 2017 tarihleri arasında T.C. Sağlık Bakanlığı Siirt İli Kamu Hastaneler Birliğine Bağlı Siirt Devlet Hastanesinde çalışmakta olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 241 sağlık çalışanı ile yapılmıştır. Araştırma verileri; Bireysel Bilgi Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri, Tromso Sosyal Zeka Ölçeği ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ) kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Sağlık Çalışanlarının %59.3'ünün (n=143) kadın, %40.7'sinin (n=98) erkek olduğu, %18.7'sinin (n=45) hekim, %61.8'inin (n=149) hemşire, %5.0'nin (n=12) ebe, %14.5'inin (n=35) sağlık memuru olduğu, %68'inin gündüz çalıştığı, %75.5'inin bir mesleki bir derneğe üye olmadıkları, %90.0'nin fiziksel, %95.4'nün ruhsal bir sağlık sorununun olmadığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan kadınların, sosyal zeka ile psikolojik sağlamlık arasında pozitif yönde uyumun olduğu (p<0.01), erkeklerde ise bu uyumun daha kuvvetli olduğu saptanmıştır (p<0.01). Çocukluk döneminde dövülerek şiddet gören kişilerin psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (p<0.05). Fiziksel ihmale uğramış bireylerde sosyal zeka ile psikolojik sağlamlık düzeylerinin pozitif yönde anlamlı olduğu (p<0,01), sosyal farkındalık ve sosyal bilgi sürecinin negatif yönde uyum gösterdiği görülmüştür (p<0,01).

Sonuç: Hastane ortamında görevlerini icra etmeye çalışan sağlık grubu mensuplarının gün içerisinde yaşamış oldukları sorunlar karşısında göstermiş oldukları insan ilişkilerine yönelik sözlü ya da sözsüz mesajları anlama, empati kurabilme, açık mesajların ötesinde gizli mesajları da okuyabilme becerileri ölçülmüş olup, yere ve zamana uygun olarak etkili bir şekilde davranma becerilerinin çocukluk dönemindeki yaşamış oldukları travmaların yetişkinlik dönemindeki davranışlarında belirleyicisi olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık çalışanları, sosyal zeka, benlik saygısı psikolojik sağlamlık

P-0133

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE BEDEN KİTLE İNDEKSİNİN BEDEN ALGISI VE BENLİK SAYGISINA ETKİSİ

Mukadder Mollaoglu, Esra Başer, Gürcan Arslan

Cumhuriyet Üniversitesi

Amaç: Çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinde beden kitle indeksinin beden algısı ve benlik saygısı üzerindeki etkisini incelemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte tasarlanan çalışmanın örneklemini 344 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu (KBF), Vücut Algısı Ölçeği (VAÖ) ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, SPSS programında değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan 344 öğrencinin %79.9'u kadın, %98.5'i bekar, %56.1'inin annesi %41.3'nün babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin %54.7'si yurtta kalmaktadır. Öğrencilerin %42.4'ü okuduğu bölümden memnun olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin vücut algısı ölçeği ortalama puanı 86.43 (SS:23.85) olarak bulunmuştur. RBSÖ toplam puanı 1,38 (SS:1.33) olarak bulunan öğrencilerin %66.3'nün benlik algılama düzeyi yüksek bulunmuştur. BKİ'yi zayıf ve hafif şişman olan öğrencilerde vücut algı düzeyi ve benlik saygısı düşük bulunmuştur. Obez öğrenci bulunmayan örneklerde zayıf ve hafif şişman olan öğrenciler ile normal kilolu olan öğrenciler arasında hem vücut algıları (F:6.620, p: 0.002) hem de benlik saygısı (F:16.557 p:0.000) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Çalışmada yer alan kız öğrencilerin vücut algısı erkekler göre daha düşük bulunurken (P<0.001), benlik saygısı ölçeği puanları arasında her iki cinsiyet arasında fark bulunmamıştır. Öte yandan, gelir düzeyi yüksek ve orta olan öğrencilerin beden algısı ve benlik saygısı gelir düzeyi düşük olan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuş ve aradaki fark istatistiksel olarak önemlidir. Anne eğitimi etkilemezken, baba eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin hem beden algısı hem de benlik saygısı yüksek bulunmuştur. Köyde yaşayan ve aile üyeleri ile birlikte olan öğrencilerin vücut algısı düşük olup, okuduğu bölümden memnuniyetsizlik olan öğrencilerde hem vücut algısı hem de benlik saygısı, okuduğu bölümden memnun olanlara göre düşük bulunmuştur.

Sonuç: BKİ hem beden algısını hem de benlik saygısını etkilemektedir. Normal vücut ağırlığına sahip öğrencilerin beden algısı ve benlik saygısı yüksek iken, vücut ağırlığı düşük ya da fazla öğrencilerde hem beden algısı hem de benlik saygısı azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beden kitle indeksi, beden algısı, benlik saygısı

P-0134

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN YÖNETİMİ VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

Işık Atasoy

Sakarya Üniversitesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Sakarya

Türk Dil Kurumu zamanı 'bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit' şeklinde tanımlanmıştır. Zamanın yerine konması, geri döndürülmesi, yenilenmesi, depolanması, satın alınması mümkün değildir. Üniversite eğitimi sürecinde öğrenciler zamanını akıllıca kullanmak ve planlamak zorundadır. Hemşirelik öğrencilerinin zaman yönetiminde beceriye sahip olmaları hizmet kalitesini etkileyeceğini düşündürmektedir.

Eleştirme, bir şeyi iyi ya da kötü yönleriyle değerlendirme anlamına gelmektedir. Eleştirel düşünme ise bireyin her şeye inanmamasına, ileri sürülen iddiaların doğruluğunu analiz etmesine, kaynağın güvenilirliğini araştırmasına, bir problem veya sonuç üzerinde en iyi düzeyde düşünmesini sağlar. Günümüz çağdaş eğitiminin amacı, hazır bilgileri eleştirmeden kabul eden bireyler yetiştirmek değil; neyi, niçin, nasıl öğrenmesi gerektiğini bilen, öğrendiği bilgileri kullanabilen, geliştiren ve yeni bilgiler üreten bireylerin yetiştirilmesidir. Günümüzde hemşirelerin, sadece yatak başı hasta hizmeti veren konumdan çıkıp bilimin ışığında entelektüel gücünü kullanabilmesi için eleştirel düşünme becerisini geliştirmesi gereklidir.

Bu nedenle eğitimleri sırasında öğrencilere eleştirel düşünme becerisini kazandırmak önemlidir.

Amaç: Hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini ve eleştirel düşünme eğilimlerini belirlemek amacıyla planlandı.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma, bir devlet üniversitesinde hemşirelik bölümünde okuyan 2. 3. ve 4. Sınıf öğrencileriyle yapıldı. Araştırmaya katılmayı kabul eden gönüllü 350 (%70) öğrenciye ulaşıldı. Veri toplama aracı olarak 24 maddeden oluşan kişisel bilgi formu, Türkçeye uyarlanması 2003 yılında Kökdemir tarafından yapılan 51 maddeden oluşan Kalifornia Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği(KEDEÖ) ve Türkçe uyarlaması 2002 yılında Alay ve Koçak tarafından yapılan 27 maddeden oluşan zaman yönetimi envanteri (ZYE) kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin %52'si zamanını iyi değerlendirmek için nadiren yayın okuyor, %16,6'sı çalışarak okuyor, %64,0'ı mesleği isteyerek seçtiğini, %80,3'ü zaman yönetimi ile ilgili ders almadığı, %59,7'si klinikte işlerini yetiştirmek için zamanı yeterli bulmuştur. Öğrencilerin %51,1'i çok fazla iş yükünün olmasını klinikte zaman yönetimine engel olarak göstermiş, %63,7'si boş zamanlarında tv izliyor, %53,7'si uyuyor, %61,4'ü bilgisayar ya da telefonla oynadığı belirlendi. ZYE aldıkları toplam puan minimum 41 maximum 115 olup, ortalaması ise $75,6 \pm 11,3$ 'dür. Zaman planlaması ortalama puanının üçüncü sınıflarda ($x=44,5 \pm 10,6$) diğer sınıflara göre yüksek bulundu. Öğrencilerin ZYE verdikleri yanıtlar incelendiğinde zaman planlaması bölümünde; "Her hafta sizinle ilgili olan şeyleri önceden bir plan yapmadan ve gerektiği gibi takip etmeden yapar mısınız" maddesi ($3,21 \pm 1,02$) en yüksek ortalamaya sahiptir. Zaman tutumları bölümünde; "Zaman planlama işinde kendinizi geliştirme ihtiyacı duyuyor musunuz? İfadesi ($3,53 \pm 0,94$) en yüksek ortalamaya sahip olduğu görüldü. Zaman harcatıcılar bölümünde; "Normal bir okul gününde okul işlerinden kendi özel işlerinize daha çok zaman harcar mısınız?" ifadesi ($3,29 \pm 0,90$) en yüksek ortalamayı almıştır.

Öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri ölçeği genel toplam puan ortalaması $193,45 \pm 30,7$; KEDEÖ incelendiğinde; Kendine güvenle meraklılık alt boyutları arasında yüksek düzeyde pozitif yönde ($r=0,738$; $p<0,05$); kendine güvenle analitik düşünme arasında orta düzeyde pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ($r=0,668$; $p<0,05$); analitik düşünme ile meraklılık arasında yüksek seviyede ve pozitif yönde anlamlı fark olduğu ($r= 713$; $p<0,05$) görüldü.

Sonuç: Hemşirelik bölümü öğrencilerinin okul işlerinden daha çok özel işlerine zaman harcayarak zaman planlamada sorun yaşadıkları, zaman yönetiminde kendilerini geliştirmeye ihtiyaç duydukları görüldü. Eleştirel düşünme eğilimlerinin orta düzeyde olduğu tespit edildi. İki ölçek arasında anlamlı korelasyon saptanmadı.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, öğrenci, zaman, yönetim, eleştirel düşünme

P-0135

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HASTA GÜVENLİĞİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Ülkü Özdemir¹, Sultan Taşçı¹, Pınar Tekinsoy Kartın¹, Songül Görüş¹, Özlem Ceyhan¹, Nurhan Doğan²

¹Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kayseri

²Amasya Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Amasya

Problem Tanımı ve Amaç: Hasta güvenliği kavramı sağlık bakım hizmetlerinin kişilere vereceği zarar önlemek amacıyla sağlık kuruluşları ve bu kuruluşlardaki çalışanlar tarafından alınan önlemlerin tamamını içermektedir. Bu çalışma, lisans eğitimleri klinik uygulama ile paralel yürütülen hemşirelik öğrencilerinde hasta güvenliği ve mesleki hata algıları konularında farkındalık sağlamak, hemşirelik öğrencilerinin bu konudaki görüşlerini belirlemek amacıyla planlandı.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümünde okuyan ve klinik uygulama deneyimi olan ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin tamamı oluşturdu. Örneklem seçiminde evrenin tamamına ulaşılması hedeflendi.

Fakat evrenin %79'una ulaşıldı. Araştırmanın örneklemini bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümünde okuyan ve klinik uygulama deneyimi olan ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden çalışmaya katılmak isteyen 551 kişi oluşturdu. Veriler; hemşirelik öğrencilerinin hasta güvenliği konusundaki bilgi ve görüşlerini sorgulayan anket formu ile toplandı. Etik kurul onayı, kurum izni ve bireylerden yazılı bilgilendirilmiş gönüllü olur alındı. Veriler IBM SPSS Statistics for Windows 22.0 programı ile değerlendirildi. İstatistik anlamlılık düzeyi için $p< 0.05$ değeri anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %85'inin kadın, %15'inin erkek, %60'ının ikinci, %24'ünün üçüncü, %16'sının dördüncü sınıfta okuduğu, %80'inin hasta güvenliği konusunda bilgisinin olduğu, bilgisi olanların çoğunun (%50) sınırlı düzeyde bilgi sahibi olduğu ve çoğunun (%92) lisans eğitiminde konuyla ilgili eğitim verilmesi gerektiğini düşündüğü tespit edildi. Çalışmaya katılanların kendi/ yakınlarının karşılaştığı meslek hatalarının çoğunlukla yanlış ilaç uygulama (%42), teknik uygulama hatası (%21), yanlış tıbbi müdahale (%15) olduğu saptandı. Çalışmaya katılan öğrencilerin klinik uygulama sırasında çoğunun hastane enfeksiyonları risk uygulamaları (%63) ve ilaç uygulama hatası (%56) ile karşılaştıkları ve hatanın hiçbir yere bildirilmediğini ifade ettikleri (%62) belirlendi. Meslek hatasına karşı izlenmesi gereken yolun, çoğunluk tarafından hatanın bildirilmesi (%37), komplikasyonların gözlenmesi (%37) ve rapor tutulması gerektiği (%37) şeklinde ifade ettikleri, %45'inin ise bir fikri olmadığı belirlendi. Katılanların çoğu meslek hatasının hasta/yakınına açıklanmasının (%64) ve hatayı yapan kişinin cezalandırılmasının (%67) doğru olduğunu belirttikleri saptandı. Meslek hatalarını önlemeye yönelik uygulamalar sorulduğunda çoğunluğun eğitim verilmesi (%24)ve çalışma koşullarının düzenlenmesi (%16) önerilerinde bulundukları, %60'ının ise bir fikri olmadığı belirlendi.

Çalışmaya katılanların %89'unun hasta güvenliğine ait riskleri belirleme, önlemeye yönelik uygulamaları planlama, uygulama ve değerlendirmenin, %25'inin oluşturulmuş hasta güvenliği uygulamalarının gerçekleştirilmesine destek olmanın hasta güvenliğinde hemşirelik rolü olduğunu ifade ettikleri belirlendi.

Hasta güvenliği ile ilgili hemşirelik uygulamaları sorulduğunda; hasta düşmelerini (%90), ilaç hatalarını (%92), hastane enfeksiyonlarını (%89), hasta kimlik hatalarını (%79), ve yanlış taraf cerrahisini (%64) önlemeye yönelik uygulamaların ve hata olaylarını raporla bildirmenin (%70) olduğunu ifade ettikleri belirlendi.

Meslek hatalarının oluşumunda çok önemli buldukları nedenlerin ise çoğunlukla aşırı iş yükü ve iş yükü zorlanması (%70), sağlık çalışanlarının eğitimlerinin yetersizliği (%61), kurumda hasta yükünün çok olması (%53), hemşire sayısının az olması (%52), hekim/hemşirelerin hastalarına ayırdıkları sürenin yetersizliği (%50), hataların rapor edilmesinin hiçbir şeyi değiştirmeyeceği algısı (%50) olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Çalışmaya katılan öğrencilerin hasta güvenliği konusunda sınırlı bilgiye sahip oldukları, hasta güvenliği konusunda hemşirelik uygulamalarında hemşirenin rolü ve hemşirelik uygulamaları konusunda daha fazla bilgi gereksinimleri olduğu söylenebilir. Öğrencilerin lisans eğitiminden itibaren konu ile ilgili bilgilendirilmeleri için müfredat gözden geçirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hasta güvenliği, hemşirelik öğrencileri, tıbbi hata

P-0136

DİYABETLİ BİREYLERDE HASTALIĞI KABULÜN DİYABET ÖZ BAKIM DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

Satı Can¹, Saadet Can Çiçek², Handan Ankaralı³

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Bolu

²Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

³İstanbul Medeniyet Üniversitesi Temel Tıp Bilimleri Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi Anabilim Dalı, İstanbul

Problem Tanımı ve Amaç: Yirminci yüzyılda beklenen yaşam ömrünün artmasıyla birlikte kronik hastalıklar tüm dünyada artmıştır. Önemli kronik hastalıklardan biri olan diyabet özellikle uzun dönem komplikasyonlarından dolayı günümüzde en büyük küresel sağlık sorunlarından biridir. Diyabet gibi kronik hastalıklarda hastalık tanısı ve hastalığa bağlı

ortaya çıkan değişiklikler sadece fiziksel değil aynı zamanda psikososyal sorunlara ve uyum güçlüklerine neden olabilmektedir. Bireyin yaşamında major bir değişiklik olan diyabet tanısı yaşam şekli değişikliği gerektirir. Beslenmenin ve ilaç tedavisinin düzenlenmesi, egzersiz, ayak bakımı gibi bir dizi karmaşık davranışın günlük rutinlere yaşam boyu entegre edilmesi gereklidir. Yaşam kalitesinin artırılması, komplikasyonların azaltılması ve kronik hastalıkla başarılı bir şekilde yaşayabilmenin ana noktasının kabul olduğu ve kişi hastalığını kabul ettiğinde kendi bakımında daha aktif hale geldiği ve pozitif yaşama ulaşmak için ilk katkısı sağlamış olacağı belirtilmektedir. Yaşam şekli değişikliği ve öz bakım davranışlarının sağlanarak hastalığın kontrolünde önemli olan kabul, diyabet bakım ve tedavisine katılımın bir ölçütü olup, düşük kabul öz bakım davranışlarında sürekli bir engel oluşturmaktadır. Yapılan çalışmalarda düşük diyabet kabulü ile öz bakım davranışları arasında negatif korelasyon bulunmuş olup, kabul düşük olduğunda özbakım aktiviteleri de azalmaktadır. Optimal diyabet kontrolü ve etkili özbakım aktiviteleri için multidisipliner bir yaklaşımla hastalığı kabul sağlanmalıdır. Sağlık ekibi içinde hemşireler bu konuda anahtar role sahiptir. Bu çalışma hastalığı kabulün diyabet öz bakım davranışlarına etkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Kesitsel tipte olan çalışmada örneklem genişliği; birinci tip hata yapma olasılığı %5, testin gücü %80 alındığında en az 90 olarak hesaplanmıştır. Çalışma dahil edilme kriterlerini karşılayan 133 Tip 2 diyabetli bireyle gerçekleştirilmiştir. Veriler Soru Formu, Hastalığı Kabul Ölçeği ve Diyabet Özbakım Aktiviteleri (DÖBA) anketiyle toplanmıştır. İstatistik değerlendirmelerde $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde SPSS (ver. 18) programı kullanılarak, yüzde, sayı, ortalama, standart sapma, tek yönlü ANOVA, Post-hoc Tukey testi ve Pearson korelasyon analiziyle hesaplanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması %57.3, %62.4'ü kadın, %72.2'sinin bir veya birden fazla kronik hastalığı mevcut, diyabet tanı süresi ortalaması 11.1 ± 7.5 yıl, HbA1C ortalaması 9.4 ± 2.2 , %68.4'ünde bir veya birden fazla diyabet komplikasyonu bulunmaktadır. Katılımcıların hastalığı kabul ölçeği ortalaması 30.14 ± 5.76 'dır. Çalışmadan elde edilen bilgilere göre; hastalığı kabul ölçeği toplam puanı ile diyet ($p < 0.05$), ayak bakımı ($p < 0.05$), egzersiz ($p < 0.05$) ve DÖBA toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyon bulunmuştur. Hastalığı kabul ölçeği toplam puanı ile diyabet tanı süresi ($r = -0.185$, $p < 0.05$) ve komplikasyon sayısı arasında negatif korelasyon bulunmuştur ($r = -0.399$, $p = 0.001$). Hastalığı kabul puanı; erkeklerde ve geliri giderinden fazla olanlarda anlamlı düzeyde yüksek, ek kronik hastalık varlığında (hipertansiyon, kalp yetmezliği, astım), komplikasyon varlığında (retinopati, nefropati, nefropati) ve hastaneye yatanlarda anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. DÖBA toplam puanı eğitim seviyesi düşük olanlarda, ayak bakımı puanı köyde yaşayanlarda, egzersiz puanı evli olanlarda, diyet puanı eğitim seviyesi düşük olanlarda anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur.

Sonuç: Çalışmanın sonuçlarına göre hastalığı yüksek kabul diyabet öz bakım davranışlarını pozitif yönde etkilemektedir. Diyabet çıktılarının geliştirilmesinde hastalığı kabulün sağlanarak öz bakım aktivitelerinin yerine getirilmesi önemlidir. Kabul düzeylerine ve özbakım davranışlarının gerçekleştirme durumlarına göre uygun müdahale ve bakım sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Hastalığı kabul, Hemşire, Öz bakım aktiviteleri

P-0137

HEMŞİRELERİN TAMAMLAYICI VE DESTEKLEYİCİ UYGULAMALARI KULLANMA VE BİLME DURUMLARI

Saadet Can Çiçek¹, Satı Can², Nazmiye İkbâl Berdo³

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

²Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Diyabet Eğitim Birimi, Bolu

³Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dahiliye Servisi, Bolu

Problem Tanımı ve Amaç: Sağlığı geliştirmek, hastalıkları önlemek, hastalık durumunda bakım ve tedaviyi desteklemek amacı ile son

yıllarda tamamlayıcı ve destekleyici uygulama kullanımı giderek artmıştır. Bu konu hem tamamlayıcı uygulamalar ve geleneksel tıbbi tedavi arasındaki olası olumsuz etkileşimleri anlama konusunda sorunlara hem de bu uygulamalar hakkında bilgi almak isteyen hasta sayısının giderek artmasına neden olmuştur. Sağlık ekibinin vazgeçilmez bir üyesi olan hemşirelerin tamamlayıcı ve destekleyici uygulamalar ve ortaya çıkabilecek etkileri hakkında bilgi sahibi olması, bu uygulamalarda rol alması, hastaların kullandıkları yöntemleri araştırmaları ve doğru kullanım konusunda yönlendirmeleri önemli hale gelmiştir. Fakat hemşireler kanıta dayalı uygulama, bilgi, kurumsal destek, eğitim eksikliği ve yasal konular gibi nedenlerle hasta taleplerini yeterince karşılayamamakta hastalar yanlış kaynaklara yönelmekte, hatta yaşamı tehdit eden sorunlarla bile karşılaşabilmektedir. Toplum bilinçlendirmek ve bu uygulamaların kullanımında ortaya çıkabilecek yararlı ve zararlı etkiler hakkında hemşirelerin de bilgi sahibi olması önemli görünmektedir. Bu çalışmada hemşirelerin tamamlayıcı ve destekleyici uygulamaları kullanma ve bilme durumlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipteki çalışmanın evrenini 204, örneklemi dahil edilme kriterlerini karşılayan 141 hemşire oluşturmuştur. Veriler 3 bölümden oluşan soru formu (hemşirelerin sosyo demografik özellikleri, tamamlayıcı ve destekleyici uygulama kullanma durumları ile tamamlayıcı ve destekleyici uygulamaları bilme durumları) ile toplanmıştır. Elde edilen veriler frekans, ortalama, standart sapma ve ki-kare testleri ile hesaplanmıştır. İstatistik anlamlılık düzeyi olarak $p < 0.05$ alınmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin %89.4'ü kadın, %79.4'ü üniversite mezunu ve %48.9'u dahili kliniklerde çalışmakta, %44'ü tamamlayıcı ve destekleyici uygulama kullanmaktadır. Uygulamalarda en fazla bitkisel yöntemler (%22.7), masaj (%15.6) ve vitamin (%18.4) yer almaktadır. Hemşirelerin %22'si uygulamaları bağımsızlığı güçlendirmek ve cilt bakımı amaçlı kullanmakta, %50.4'ü yararlı bulmakta, %37.6'sı uygulamaları aile/akraba/arkadaş/koşularından öğrendiğini, %50.4'ü yararlı bulduğunu ve %97.5'i yan etki yaşamadığını belirtmiştir. Katılımcıların %44.3'ü bu uygulamaların medikal tedavi ile etkileşimini bilmemekte, %59.5'i sağlık ekibine bilgi vermemektedir. Katılımcıların konu ile ilgili formal (%92.2) ve mezuniyet sonrası (%98.6) eğitim/kurs almadığı fakat %67.4'ünün eğitimin gerekli olduğunu, %74.5'i hastalardan soru geldiğini, %80.9'u sorgulamadığını belirtmiştir. Uygulama kullanımını ile yaş, çalışma süresi, eğitim düzeyi ve anamnezde sorgulama arasında anlamlı fark olmadığı ($p > 0.05$), uygulamaları kullananların %87.3'ünün uygulamaları yararlı bulduğunu ($p = 0.001$) tespit edilmiştir. Uygulamaları sorgulayan hemşirelerin %51.9'unun dahili kliniklerde çalıştığı ve diğer kliniklerle arasında istatistiksel olarak ($p < 0.05$) anlamlı fark bulunduğu görülmüştür. Hemşireler tamamlayıcı ve destekleyici uygulamalardan en fazla dua (%46.1), gevşeme (%29.8), resim/müzik/dans (%28.4) ve masajı (%24.8) "biliyorum"; şiropraksi (%92.2), ayurveda (%90.1), osteopati (%87.2) ve akupresörü (%84.4) ise "hiçbir şey bilmiyorum" olarak ifade etmişlerdir.

Sonuç: Optimal hasta çıktılarının sağlanabilmesi için hemşirelerin tamamlayıcı ve destekleyici uygulamaları değerlendirmesi ve bilgi sahibi olması önemlidir. Bu uygulamaların etkinlik, etkileşim, fayda ve risklerinin kanıta dayalı uygulamalarla belirlenerek eğitim programlarının geliştirilmesi ve hemşirelik uygulamalarına entegre edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilme durumu, Hemşire, Kullanma durumu, Tamamlayıcı ve destekleyici uygulama

P-0139

HEMŞİRELERİN İŞ YAŞAMINDA AYRIMCILIĞA İLİŞKİN ALGILARININ BELİRLENMESİ

Gülşah Ünsal Jafarov, Aytolan Yıldırım

İstanbul Üniversitesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, İstanbul

Problem Tanımı ve Amaç: Günümüzde sağlık kurumlarında ayrımcı davranışlarla sıklıkla karşılaşılabilen ve hemşirelerinde bir çok davranışı ayrımcılık olarak algıladığı bilinmektedir. Bu çalışma, hemşirelerin iş yaşamında ayrımcılık algılarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma, hemşirelerin iş yaşamında ayrımcılık algılarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırmanın verileri İstanbul ili Avrupa bölgesinde yer alan bir özel ve bir kamu üniversite hastanesinde çalışan, kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 291 hemşireden elde edilmiştir.

Veriler, araştırmacı tarafından literatür ışığında iki bölümden oluşturulan anket formu ile elde edilmiştir. Birinci bölümde; hemşirelerin demografik özelliklerine ait verileri içeren 8 soru, ikinci bölümde ise, çalışma ortamına ilişkin ayrımcılık algısını belirlemeye yönelik 21, hasta bakımına ilişkin ayrımcılık algısını belirlemeye yönelik 18 ifadeden oluşan 39 soru yer almaktadır. Likert tipi hazırlanan anket verilerinin istatistik analizleri IBM SPSS Statistics 21 programı ile yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda, katılımcıların çoğunun 29 yaş altı, kadın, lisans mezunu oldukları üniversite hastanelerinde, servis hemşiresi olarak günde en az 9 saat çalıştıkları, mesleki ve kurumdaki deneyimlerinin 5 yıldan az olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin "refakatçisi olmayan hastaların hemşirelerin iş yükünü arttırması", "VIP hastalara daha fazla ilgi gösterilmesi" ve "yatağa bağımlı hastaların bakımının iş yükü olarak görülmesi" ifadelerini hasta bakımında en yüksek ortalama ile ayrımcılık olarak algıladıkları, "doktorların hemşirelere göre, çalışan personel üzerinde iş yaptırım gücünün daha fazla olması", "yöneticilerin çalışanların performansını objektif olarak değerlendirmemesi" ve "sigara kullanan hemşirelerin, mesai saatleri içerisinde daha fazla dinlenme süresi kullanması" ifadelerini çalışma ortamında en yüksek ortalama ile ayrımcılık olarak algıladıkları ayrıca ayrımcılık algı ortalama değerlerinin hemşirelerin bazı demografik özelliklerine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Sonuçlar: Araştırmadan elde edilen bu veriler ile, hemşirelerin hasta bakımında ve çalışma ortamında ayrımcılık olarak algıladıkları davranışlar belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ayrımcılık, Hemşire, Hasta Bakımı, Çalışma ortamı.

P-0140

OATEOARTRİT HASTALARINDA AĞRI ŞİDDETİ: (YENİ BİR ÖLÇEK)

Safnaz Ataoğlu¹, Handan Ankaralı², Seyit Ankaralı², Sona Koçak¹

¹Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Düzce

²İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı ve Fizyoloji Anabilim Dalı, İstanbul

Giriş-Amaç: Bu çalışmada, osteoartrit tanısı almış hastaların, ağrı eşiği, ağrı şiddeti ve ağrının bıraktığı etkileri değerlendirmek için görselliğe ve kolay anlaşılabilirliğe önem veren, şiddeti daha ayrıntılı tanımlayan yeni bir ölçek geliştirilmesi planlandı.

Yöntem: Çalışma, kesitsel tipte planlanan bir anket ve ölçek araştırmasıdır. Gönüllü olup araştırmaya alınma kriterlerine uyan, osteoartrit tanısı almış 76 hastaya anket uygulandı. Geliştirilen ölçekte, 3'ü çok şiddetli, 3'ü az şiddetli ağrı deneyimini ve 2'si osteoartrit kaynaklı ağrı etkisini sorgulamaktaydı. Ölçekte, görsellik ve kolay anlaşılma ön plana çıkartıldı, ağrıyı daha ayrıntılı değerlendirme fırsatı sunuldu ve ağrı eşiğini belirlemede alternatif bir yaklaşım sunuldu. İstatistik değerlendirmelerde güvenilirlik analizi, yapı geçerliliği için faktör analizi ve farkları karşılaştırılmasına yönelik testler kullanıldı.

Bulgular: Ölçeğe uygulanan faktör analizi ile yapı geçerliliğinin olduğu ve 3 faktör içerdiği belirlendi. Ölçek maddelerinin iç tutarlılıklarını iyi düzeyde ve istatistik olarak anlamlı bulundu. Sorulara verilen cevaplardan elde edilen puanlar arası uyum yüksek düzeyde çıktı. Çok ve az şiddetli ağrıları sorgulamaya yönelik hazırlanan sorulara verilen cevaplar birlikte dikkate alınarak hastalar ağrı eşiği düşük ve yüksek olarak iki gruba ayrıldı. Osteoartrit ağrı şiddeti ve duyuşal değişim şiddeti bakımından ağrı eşiği düşük ve yüksek olan bireyler karşılaştırıldığında anlamlı fark olmadığı görüldü. Ayrıca osteoartrit ağrı şiddetinin, deneyimlenmiş en kötü karın ağrısından anlamlı farklılık göstermediği, ancak en kötü diş ve baş ağrısına göre daha hafif olduğu belirlendi. Ağrı eşiğinin yaş ile ve cinsiyetle ilişkisi anlamlı bulunmadı.

Tartışma ve Sonuç: Ağrı eşiği ile osteoartrit ağrı şiddeti ve duyuşal etkisinin şiddeti arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı, duyuşal etkisinin ağrı şiddetinden daha yüksek olduğu ve ağrısının ise yaşantılanmış en kötü karın ağrısına benzediği belirlendi. Gelecek çalışmalarda, bu ölçekle

belirlenen ağrı eşiğinin farklı yöntemlerle belirlenen ağrı eşiği ile karşılaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı eşiği, ağrı şiddeti, duyuşal etkiler, osteoartrit, VAS

P-0141

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ YAZ OKULU ÖĞRENCİLERİNDE EĞİTİM STRESİ VE BİREYSEL YETERLİLİK ALGISI

Çiğdem Şen¹, Dilek Ayazguk², Gülgün Durat¹, Emine Cincioğlu¹

¹Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya

²Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Sakarya

Amaç: Hemşirelik ve ebelik eğitimi stresli bir süreçtir. Öğrenciler, eğitimleri esnasında, stres düzeylerini arttıran okul ve hastane çevresi ile ilişkili bazı sorunlarla karşılaşır. Kişinin belirli bir performans gösterebilmesi için, gereken işlemleri planlayıp başarıya ulaşma kapasitesini belirleyebilmede kendi öz farkındalığına yönelik algısı "öz-etkililik-yeterlilik" kavramı ile açıklanmakta; ayrıca bu kavram, bireyin stresle baş etme becerisinin bir yansıması olarak değerlendirilebilmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, yaz okulunda öğrenim gören hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinin, öz yeterlilik algıları ile eğitimleri süresince yaşadıkları stresin etkisinin belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte yapılan araştırmanın örneklemini; Haziran-Temmuz 2017 tarihleri arasında, bir devlet üniversitesinin hemşirelik ve ebelik bölümleri, yaz okulunda öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 115 öğrenci oluşturmaktadır. Demografik özelliklerin ele alındığı "Kişisel Bilgi Formu", "Hemşirelik Eğitimi Stres Ölçeği (HESÖ)" ve "Öz-Etkililik-Yeterlilik Ölçeği", çalışmanın veri toplama araçları olarak belirlenmiştir. HESÖ ölçeğinin toplam puanı 0-96 arasında değişmektedir. Ölçek, akademik ve klinik uygulama olmak üzere iki alt boyuttan oluşmakta; alt boyut veya toplam puanına artması stresin arttığını göstermektedir. Öz-Etkililik-Yeterlilik Ölçeği, 23 madde ve dört alt boyuttan (davranışa başlama, davranış sürdürme, davranış tamamlama, engellerle mücadele) oluşmaktadır. Ölçekten 23-115 arasında puan alınabilmekte ve alınan puanın yüksekliği, öz-etkililik-yeterlilik algısının yüksek olduğunu göstermektedir. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı (frekans, yüzdelik vb.), karşılaştırma (Mann Whitney U testi vb.) ve ilişki arayıcı (Spearman korelasyon analizi vb.) analizler uygulanmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan 115 öğrencinin %62,6'sı kadın olup, yaş ortalaması 21,68±2,50'dir. %73'ü hemşirelik bölümü; %35,7'si 4'üncü, %30,4'ü 2'nci sınıf öğrencisidir. %44,3'ü Anadolu Lisesi mezunu olan katılımcıların; %53,9'unun annesinin, %40,9'unun babasının eğitim düzeyi ilköğretimdir. Öğrencilerin %74,8'i çekirdek aile yapısında ve %72,2'si orta düzeyde gelire sahiptir. Büyük çoğunluğunda (%93,9) fiziksel ve psikiyatrik bir rahatsızlık bulunmamaktadır. Hemşirelik/ebelik eğitimi stres puanı ortalaması 57,98±20,81 iken; "klinik uygulama stresi" puan ortalamasının (29,25±10,71), "akademik stres" puan ortalamasından (28,73±10,57), anlamlı olmamakla beraber yüksek olduğu görülmüştür. HESÖ toplam puanı, akademik ve klinik uygulama stresi puanları ile cinsiyet ve bölüm değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmuştur (p<0,05). Buna göre, kadınların, erkeklere; ebelik öğrencilerinin, hemşirelik öğrencilerine göre toplam stres, akademik ve uygulama stresi düzeyleri daha yüksektir. Ayrıca, yaş arttıkça, öğrencilerin toplam ve akademik stres puanları azalmaktadır (p<0,05). Diğer taraftan, Öz-Etkililik-Yeterlilik Ölçeği puan ortalaması 79,91±14,22 olup; "davranışa başlama" puanı ortalama 28,35±6,80, "davranış sürdürme" puanı ortalama 24,98±5,56, "davranış tamamlama" puanı ortalama 16,99±5, "engellerle mücadele" puanı ortalama 9,41±2,69'dur. Yapılan analizlerde; kadınların erkeklere göre, öz-etkililik-yeterlilik, davranışa başlama ve davranış sürdürme düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (p<0,05). Ayrıca, birinci sınıflardan üçüncü sınıflara göre, öz-etkililik-yeterlilik (p<0,05) ve davranışa başlama (p<0,01) düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. HESÖ ve alt boyutlar ile öz-etkililik-yeterlilik ölçeği ve alt boyutlar arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir (p>0,05).

Sonuç: Bu çalışmada; hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin öz-etkililik-yeterlilik algıları ile akademik ve/veya klinik stres düzeyleri arasında bir ilişki bulunmadığı; bununla birlikte, öğrencilerin eğitim stresi düzeylerinin ortalamasının üzerinde, öz-etkililik-yeterlilik algılarının ise orta değerlerde

olduğu bulunmuştur. Bayan öğrencilerin ve ebelik bölümünde okuyanların eğitim streslerinin de diğerlerinden fazla olduğu belirlenmiştir. Öğrencinin kişisel ve profesyonel gelişimine etkisi dikkate alındığında, hemşirelik/ebelik eğitimi stres algısı eğitimci ve öğrenci tarafından dikkate alınmalı, öğrencinin öz-yeterliliğini geliştirmeye yönelik yaklaşımlara önem verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: ebelik, eğitim stres, hemşirelik, öğrenci, öz-etkililik-yeterlilik, uygulama stresi

P-0142

ELAZIĞ İLİ EVDE BAKIM BİRİMLERİ SAĞLIK VERİLERİ

Hilal Türkben Polat

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Amaç: Araştırmanın amacı Elazığ İli Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliğine bağlı evde bakım birimleri tarafından verilen sağlık hizmetleri verilerini sunmaktır.

Materyal-Metod: Araştırma tanımlayıcı olarak uygulanmıştır. Veriler Elazığ İli Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliğinden gerekli izinler alındıktan sonra elde edilmiştir. Elazığ ilinde 4 evde bakım birimi tarafından sağlık hizmetleri verilmektedir.

Sonuç: Araştırmada kullanılan veriler 2016 yılı mart ayına ait veriler olup, 3086 hasta evde bakım biriminden sağlık bakım hizmeti almıştır. İl genelinde kayıtlı aktif hasta sayısı 1023 'tür. Takip edilen hastaların %56'sı kadın %44'ü erkektir. Ev ziyareti yapılan hastaların %52'si kadın %48'i erkektir. Evde bakım hizmeti alan 0-2 yaş arası hasta bulunmamaktadır. Hastalar sosyal güvenlik durumuna göre incelendiğinde %64'ü SGK'lı, %16'sı yeşilkart, %20'si ise sigortası bulunmamaktadır. Evde bakım hizmeti alan hastalar tıbbi tanılarına göre incelendiğinde, 25 parkinson, 149 demans ve alzheimer, 75 SVH, 16 MS, 98 hemipleji, 83 hipertansiyon, 45 kalp yetmezliği, 43 diyabet ve 103 kanser mevcuttur. 870 hastanın tıbbi muayenesi yapılmış, 27 intramusküler enjeksiyon, 39 intravenöz enjeksiyon, 76 mesane kateterizasyonu, 779 yara pansumanı, 578 hasta eğitimi yapılmıştır. Evde Bakım birimlerinde toplam 12 hemşire, 2 tıbbi sekreter, 3 doktor ve 1 diş hekimi çalışmaktadır.

Sonuç: Bu araştırmada Elazığ İli Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliğine bağlı evde bakım birimlerinin 2016 yılı Mart ayı verileri sunulmuştur. Bu önemli sağlık hizmeti, hasta memnuniyetinde artışa neden olmakta ve il genelinde hastanelere ulaşım zorluğu çeken hastaların tedavilerine olumlu katkısı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Evde Bakım, Hasta memnuniyeti, Hemşirelik

P-0145

ROMATOİD ARTRİT HASTALARININ AĞRI VE DUYUSAL DEĞİŞİMLERİN ŞİDDETİ: (YENİ BİR ÖLÇEK)

Safinaz Ataoğlu¹, Handan Ankaralı², Seyit Ankaralı², Sona Koçak¹

¹Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Düzce

²İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı, Fizyoloji Anabilim Dalı, İstanbul

Giriş-Amaç: Romatoid artrit tanısı almış hastaların, ağrı eşliğini belirlemek, ağrı şiddeti ve ağrının bıraktığı etkilerini değerlendirmek için yeni bir ölçek geliştirilmesi amaçlandı.

Yöntem: Kesitsel tipte planlanan bir anket ve ölçek araştırmasıdır. Gönüllü olup araştırmaya alınma kriterlerine uyan, romatoid artrit tanısı almış 61 hastaya anket uygulandı. Geliştirilen ölçekte, 3'ü çok şiddetli, 3'ü az şiddetli ağrı deneyimini ve 2'si romatoid artrit kaynaklı duyuşal değişim şiddeti sorgulamaktaydı. Geliştirilen ölçek, görselliği ve kolay anlaşılabilirliği ön plana çıkarmakta, ağrıyı daha detaylı değerlendirme fırsatı sunmakta ve ağrı eşliğini belirlemede alternatif bir yol olmaktadır. İstatistik değerlendirmelerde güvenilirlik analizi, yapı geçerliliği için faktör analizi ve farkların karşılaştırılmasına yönelik testler kullanıldı.

Bulgular: Ölçeğe uygulanan faktör analizi ile yapı geçerliliğinin olduğu ve 3 faktör içerdiği belirlendi. Ölçek maddelerinin iç tutarlılıklarını iyi düzeyde ve istatistik olarak anlamlı bulundu. Sorulara verilen

cevaplardan elde edilen puanlar arası uyum iyi düzeyde çıktı. Çok ve az şiddetli ağrılar sorgulamaya yönelik hazırlanan sorulara verilen cevaplar birlikte dikkate alınarak hastalar ağrı eşliği düşük ve yüksek olarak iki gruba ayrıldı. Romatoid artrit ağrı şiddeti ve duyuşal değişim şiddeti bakımından bu iki grup arasında anlamlı farka rastlanmadı. Ayrıca romatoid artrit ağrı şiddeti, en şiddetli hissedilen baş, diş ve karn ağrısına benzer bulundu. Yaş ve cinsiyet ile ağrı şiddeti arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı.

Tartışma ve Sonuç: Çalışmada önerilen yeni ölçek geliştirilmeye açıktır. Sağladığı avantajlar; ağrı şiddetini daha ayrıntılı ve daha görsel değerlendirmesi, ağrı eşliğini belirlemesi, ağrı eşliği ile ağrı şiddetini ilişkilendirerek inceleme fırsatı tanınması ve söz konusu hastalıklardan kaynaklanan ağrı şiddetinin deneyimlenmiş ağrılarla karşılaştırılmasını sağlaması şeklinde özetlenebilir. Ölçeğin daha büyük hasta gruplarında denenmesi ve ağrı eşliğini basınca dayalı olarak ölçen diğer yöntemlerle karşılaştırılması tavsiye edilir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı eşliği, ağrı şiddeti, duyuşal etkiler, romatoid artrit, VAS

P-0146

HASTANEDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN İŞ GÜVENLİĞİ

Gülnur Akkaya, Selma Atay

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu/Çanakkale

Amaç: Bu çalışma hastanede çalışan hemşirelerin iş güvenliği durumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Kesitsel ve tanımlayıcı olarak yapılan bu çalışmanın örneklemini, bir devlet ve üniversite hastanesinde çalışan toplam 272 hemşire oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, demografik form ve hastanede çalışan sağlık personeli için iş güvenliği ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 21.0 programında, sayı yüzde, ortalama kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırma bulgularına göre, Hemşirelerin %61.5'i iş güvenliğine ilişkin tebliğden haberi olmadığını belirtmiştir. Hemşirelerin %61.5'i bulunduğu kurumda iş güvenliği uzmanı olup olmadığını bilmediğini belirtirken, %52.3'ü kurumlarında çalışan güvenliğine ilişkin komite olduğunu belirtmiştir. Hastanelerde iş güvenliği ölçeği toplam ve alt boyutlar bazında puan ortalamaları ise; 2.16±0.98 ve 3.96±1.48 aralığında değişmiştir.

Sonuç: Araştırmada, kurumlarda orta düzeyde bir iş güvenliğinin sağlanabildiği saptanmıştır. Mesleki hastalıklar ve şikâyetler alt ölçeği, yönetsel destek ve yaklaşımlar alt ölçeği boyutunda ise ortalamanın altında bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İş güvenliği, hastane, hemşire.

P-0147

HEMODİYALİZ HASTALARINA VERİLEN HEMŞİRELİK EĞİTİMİNİN ÖZ BAKIM GÜCÜ VE YAŞAM KALİTELERİNE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zepnep Birge¹, Sonay Bilgin²

¹İğdır Devlet Hastanesi

²Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Giriş-Amaç: Bu araştırma, hemodiyaliz tedavisi alan hastalara verilen eğitimin öz bakım gücü ve yaşam kalitelerine etkisinin tek grupta ön-test son-test kontrol gruplu düzenden faydalanılarak değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Materyal-Metod: Araştırma, Aralık 2015 - Temmuz 2017 tarihleri arasında İğdır İli Kamu Hastaneler Birliği'ne bağlı İğdır Devlet Hastanesi hemodiyaliz servisinde hastalar ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma ön test son test tek gruplu düzener yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İğdır İli Kamu Hastaneler Birliği İğdır Devlet Hastanesindeki hemodiyaliz servisinde araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ve kronik böbrek yetmezliği tedavisi olan 65 hasta oluşturmuştur (N=65). Araştırmanın örneklemini ise, her hangi bir örnekleme yöntemine başvurulmadan araştırma evreninin tamamı olup 65 hasta oluşturmuştur. Hastaların vefatı, göç etmeleri ve anket doldurmak istememeleri gibi sebeplerden dolayı araştırmada 55 hastaya ile tamamlanmıştır (n=55). Araştırmada

veri toplama aracı olarak "Soru Formu", "Öz Bakım Gücü Ölçeği" ve "KDQOL-36 (Böbrek Hastalığı Yaşam Kalitesi Formu)" kullanılarak, 3 ay boyunca eğitim materyali ile eğitimler verilerek eğitim öncesi ve sonrası veriler toplanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul onayı ile kurum izinleri alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayılar, yüzdelikler, en az ve en çok değerler ile ortalama, standart sapma, Will Coxon testi, McNemar Testi, Korelasyon Analizi, Bağımsız Gruplarda t Testi, Varyans Analizi, Kruskal Wallis analizi ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan hastaların genel olarak 26-89 yaş aralığında, erkek, evli ve ortalama 5 çocuk sahibi olduğu, çekirdek ailede yaşayan, okuryazar olmayan, gelirinin giderini karşılamayan ve büyük çoğunluğunun sosyal güvencesinin bulunduğu hastalıkları hakkında eğitim almadıkları, tedaviye uyumunun olmadığı, ilaca uyumunun olduğu ve tuz tüketiminin bulunduğu, günlük ortalama 4 saat ve haftalık ortalama 3 seans hemodiyaliz tedavisi aldıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan hastaların KDQOL-36 Ölçeği Ön Test-son testte en yüksek puan ortalamasını "Symptom/Problem Listesi" ve "Böbrek Hastalığının Etkisi" alt boyutlarında aldıkları saptanmıştır. Araştırmaya katılan hastaların KDQOL-36 Ölçeği alt boyut puan ortalamalarının ön test-son test olarak karşılaştırıldığında yapılan eğitimler sonrasında son test puan ortalamalarının bütün alt boyutlarda yükselme olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan hemodiyaliz hastalarının ön test-son test öz bakım gücü puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu ve yapılan eğitim girişimlerinin Öz Bakım Gücü Ölçeğinin "ortalama toplam puanı" ile "Ruhsal Durum alt boyutu" hariç diğer alt boyutlarda puan ortalamalarını arttırdığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan hastaların; hastalık ve hemodiyaliz tedavisine yönelik eğitim alma, ilaca uyum, diyet uyum ve tuz tüketim oranlarının Öz Bakım Gücü Ölçeği ortalama toplam puanı arasında anlamlı ilişki olduğu ($p < 0,05$); ancak hastaların cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, aile tipi ve gelir durumunun Öz Bakım Gücü Ölçeği ortalama toplam puanı arasında anlamlı farkın olmadığı ($p > 0,05$) saptanmıştır.

Sonuç: Araştırmaya katılan hemodiyaliz hastalarının öz bakım gücünün orta düzeyde ve yaşam kalitelerinin orta düzeyde olduğu; hastalarına yapılan eğitimin hastaların yaşam kalitesini ve öz bakım gücünü arttırdığı belirlenmiştir. Hemodiyaliz tedavisi alan hastalara yönelik uygulamalı eğitimlerin sürekliliği ile hastaların yaşam kalitesini ve öz-bakım gücünü arttırmasına yönelik çalışmaların tekrar edilmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, kronik böbrek yetmezliği, hemodiyaliz, yaşam kalitesi, öz bakım gücü.

P-0148

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞI VE HEMŞİRELİK BAKIMI KONUSUNUN NİMONİK HAFIZA TEKNİKLERİ İLE ÖĞRETİMİNE YÖNELİK ANDROİD TABANLI MOBİL BİR UYGULAMA GELİŞTİRİLMESİ

Bilge Bal Özkaptan¹, Merve Korkmaz²

¹Sinop Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Sinop.

²Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İstanbul.

Giriş: Bellek destekleyici yöntemler; yeni bilgiler öğrenmeyi ve öğrenilen bilgilerin kolay bir şekilde hatırlanmasını kolaylaştırmak amacıyla yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Eski Yunanlılar tarafından geliştirilen ve nimonik (mnemonik) olarak isimlendirilen özel bellek destekleyici yöntemin beyin faaliyetlerini güçlendirip canlandırarak öğrenmeyi kolaylaştırdığı belirtilmektedir. Nimonik hafıza tekniği; bilinen bir kelimedenden yola çıkarak yeni kazanılan kelimeyi bu bilinen kelimeye bağlayarak somutlaştırmak, böylece yeni kelimenin bilinen kelime ile birlikte bellekte yeniden yapılandırılması, yeni kelimenin de öğrenilmesini sağlamaktadır. Yeni bir bilginin öğrenilmesinde ve hatırlanmasında nimonik yöntemi ile belleğin desteklenmesi, öğrenmeyi kolaylaştırmakta ve unutma oranını düşürmektedir. Hemşirelik eğitimi oldukça yoğun ve ezber gerektiren bir müfredat programından oluşmaktadır. Genellikle sayısal becerisi olan öğrencilerin yer aldığı hemşirelik bölümlerinde öğrenciler hafıza tutulması zor olan bir çok tıbbi terminoloji ve hastalık bilgileri ile karşılaşmaktadır. Bu konuların kolay öğrenilmesi ve akılda kalıcılığının artırılması için nimonik hafıza tekniğinden yararlanılarak oluşturulan bir rehber öğrencilerin kullanımına sunulabilir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı; hemşirelik eğitim müfredatında yer alan ve sık görülen kronik hastalıklardan birisi olan Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH) konusunun öğretiminde nimonik hafıza tekniği kullanılarak android tabanlı mobil bir uygulama geliştirmektir. **Bulgular:** Geliştirilen programda KOAH'ın tanımı, etiyolojisi, risk faktörleri, belirtileri, tanısı, tedavisi ve hemşirelik bakımı alt başlıkları yer almaktadır. Bu alt başlık içerikleri nimonik hafıza teknikleri akronym ve akrostij ile kodlanarak ve resimlerle görsel olarak ve seslerle işitsel olarak desteklenerek hazırlanmıştır. Her bir başlık ana başlıklar tıkdandıktan sonra açılan menü içinde yer almaktadır. Böylece uygulamanın daha kolay ve pratik bir şekilde kullanılması ve daha sistematik olması amaçlanmıştır. Ayrıca kendini test et başlığı altında konuyu öğrenme derecesini değerlendirmeyi sağlayan sorulardan oluşan bir bölüm vardır. Geliştirilen bu uygulama android işletim sistemine sahip tüm cihazlarda çalışmaktadır.

Sonuç: Çalışma sonucunda KOAH'la ilgili konu içeriğinin akılda kalıcı ve kolay bir şekilde öğrenilmesi amacıyla geliştirilen 'Nimonik ile KOAH'ı Öğren' isimli android tabanlı mobil uygulama pratik ve sistematik içeriğiyle hemşirelik öğrencileri ve konuyla ilgilenen herkesin kullanımına hazır hale getirilmiştir. Üretilen bu programın kullanımına sunulması ve etkililiğinin değerlendirilmesi ve daha geniş kapsamda bu tip programların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: KOAH, Mobil uygulama, Nimonik

P-0149

DİYABET HASTALARINDA HASTALIK YÖNETİMİ VE GELİŞEN KOMPLİKASYONLARIN İNCELENMESİ

Halise Taşkın Duman, Seyhan Duran

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi

Diyabet; insülin hormonu eksikliği veya etkisizliği sonucu oluşan ve uzun dönemde birçok komplikasyona neden olan kronik bir hastalıktır. Diyabet tedavisinde amaç kişinin yaşam kalitesini yükseltmek ve uzun dönem komplikasyonların gelişimini önlemektir. Bu çalışma; diyabet hastalarının hastalık yönetimini ve uzun dönemde gelişen komplikasyonları incelemek amacıyla yapılmıştır.

Verilerin toplanmasında literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan dört bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket formunun ilk bölümünde sosyo-demografik özellikler, ikinci bölümünde diyabet yönetimi, üçüncü bölümünde komplikasyon, dördüncü bölümünde ise metabolik parametreler yer almıştır. Araştırma tanımlayıcı ve zaman açısından kesitsel olarak yapılmıştır. Çalışma Fethiye devlet hastanesinde dahiliye, nöroloji, göğüs, üroloji, cerrahi ve ortopedi servislerinde yatmakta olan diyabet hastalığı olan 43 birey üzerinde yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans ve yüzdelik dağılımları kullanılmıştır.

Araştırmada bireylerin %55.8'i kadın, %53.5'i 40-59 yaş arası, %48.8'i ilköğretim düzeyinde eğitime sahip olduğu, %37.2'sinin 10 yıl ve üzerinde diyabet hastası olduğu, %81.4'ü tip 2 diyabet hastası olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin %46.5'inin diyabet öncesi kronik bir hastalığı bulunmadığı, kronik hastalığı bulunanların ise %25.6'sının hipertansiyonu, %14.4'ünün ise obezite hastası olduğu görülmüştür.

Bireylerin %37.2'si hekim, %32.6'sı diyabet hemşiresi tarafından hastalıkları hakkında bilgilendirildiklerini ifade etmiştir.

Bireylerin %86'sının önu açık terlik giydiği, %44.2'sinin kan şekeri için açlık ve tokluk aralıklarını bilmediği, %60.5'inin HbA1C değerini düzenli olarak kontrol ettirmediği, %51.2'sinin diyabet açısından 3 ya da 6 ayda bir doktor kontrolüne gitmediği, %58.1'i düzenli göz muayenesi yaptırmadığı, %37.2'sinin diyetine uymadığı, %53.5'i düzenli egzersiz yapmadığı, %53.5'i kilo takibi yapmadığı, %37.2'si insülin uygulama bölgesini değiştirmedikleri tespit edilmiştir.

Bireylerin %60.5'inin göz problemi olduğunu, %62.8'inin bulanık gördüğünü, %62.8'i diyabet sonrası gece iyi görmediğini ifade etmiştir. Bireylerin diyabet tanısı konduktan sonra %53.5'i idrar yapma alışkanlığında değişiklik olduğunu, %65.1'i gece sık idrara çıktığını, %7'si diyaliz tedavisine başladığını bildirmiştir. Bireylerin diyabet sonrası %39.5'inde hipertansiyon oluştuğu, %25.6'sında damarlarında daralma tespit edildiği, %41.9'unda ani başlayan uzun süren baş ağrısı olduğu, %44.2'sinde yüz kol ve bacaklarda his kaybı olduğu, %62.8'inin el ve

ayak parmaklarında uyuşukluk olduğu, %72.1'i yataktan kalkarken ya da ani ayağa kalkarken baş dönmesi ya da denge kayıpları olduğunu ifade etmiştir. Diyabet sonrası bireylerin %34.9'u ayağında yara oluştuğunu, %60.5'i ayak derilerinde kuruluk hissettiğini, %55.8'i ayaklarını ısıtma ihtiyacı hissettiğini, %14'ü ayağından bir kısım ya da tamamı alındığını bildirmiştir. Araştırmadaki bireylerin HbA1C değerinin %65.1'inin 7-8 olduğu, %23.3'ünün 9-10 olduğu, %11.6'sının 11 ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin %37.2'sinde mikroalbuminüri olduğu, %88.4'ünün açlık kan şekeri 125mg/dl nin üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; bireylerin diyabet hastalıklarını iyi yönetemedikleri ve diyabet komplikasyonları ile karşı karşıya kaldıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Diyabet Komplikasyonları, Diyabet Yönetimi.

P-0152

KRONİK HASTALIĞI OLAN BİREYLERE VERİLEN BAKIMIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Halise Taşkın Duman, Emine Akkuş

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi

Kronik hastalıklar, normal fizyolojik fonksiyonlarda yavaş ve ilerleyici bir sapmaya, geri dönüşümsüz değişikliklere neden olan, yaşamın uzun bir dönemini kapsayan, sürekli tıbbi bakım ve tedavi gerektiren hastalıklardır. Kronik hastalıklarda tıbbi tedavi ve hemşirelik bakımı uzun süreli ve hastanın geri kalan tüm yaşamı boyunca gerekli olmaktadır. Bu nedenle kronik hastalıkların toplum üzerinde önemli etkisi vardır. Bu çalışma Fethiye devlet hastanesi evde bakım birimine kayıtlı olan kronik hastalara verilen bakımın değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Form 2 bölüm ve 41 sorudan oluşmaktadır. Veri toplama formunun birinci bölümünde bireylerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 21 soru, ikinci bölümünde ise kronik hastalık bakımı ile ilgili 20 sorudan oluşan 'Kronik Hastalık Bakımını Değerlendirme Ölçeği' kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, kruskal-wallis, mann-whitney U testi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin %60'ı 70 yaş ve üzeri, %52.5'i kadın, %41.2'si ilköğretim mezunu, %60'ının evli olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada bireylerin %30'unun hipertansiyon, %22.5'i diyabet, %21.2'sinin kalp hastalığı olduğu, %60'ının 5 yıl ve üzerinde bir süredir kronik hastalığa sahip olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin %43.8'i son 6 ayda en az bir defa hastanede yattığını, %26.2'si son 6 ayda en az bir defa acil servise başvurduğunu bildirmiştir. Araştırmadaki bireylerin %42.5'i sağlık durumunu kötü olarak değerlendirmiştir. Bireylerin %82.5'i ilaçları adını ve sayısını bildiği, %97.5'i ilaçlarını doktorunun önerdiği dozda kullandığı belirlenmiştir. Bireylerin hastalığı hakkında bilgiyi %69.4'ü basın kaynaklarından, %22.4'ü hemşireden, %11.8'i doktordan aldığı belirlenmiştir. Araştırmadaki bireylerin toplam ölçek ve alt ölçek madde puan ortalamaları incelendiğinde; alt ölçekler arasında en düşük ortalama hasta katılımı (10.68±2.23) boyutunda, en yüksek ortalama değer izlem/koordinasyon (20.41±4.53) boyutunda olduğu bulunmuştur. Ölçeğin toplam puan ortalaması 74.93±13.99 olarak bulunmuştur. Bireylerin 40-50 yaş grubunun (84.54±13.57) diğer yaş gruplarından fazla puan aldığı, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu (p<0.05) tespit edilmiştir. Sonuç olarak; bireylerin hastalıkları ve bakımı hakkında yeterince bilgiye sahip olmadıkları, kendilerinin bakımına yeterince katılmadığı ancak izlem/koordinasyonlarının iyi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bakım, Hasta, Kronik Hastalık,

P-0153

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE OBEZİTE SIKLIĞI VE RİSK FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ

Tuba Özyayın, Belgin Akın

Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya

Amacı: Araştırma; üniversite öğrencilerinde obezite sıklığını ve obezite yönünden risk faktörlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma Konya'da 2016 yılında Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi bölümünde okumakta olan öğrencilerle tanımlayıcı türde yapılmıştır. Örneklem hesabına gidilmeksizin tüm evrene (190 öğrenci) ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmanın yapıldığı dönemde bazı öğrencilerin derslere devam etmediği ve bazılarının araştırmaya katılmak istemediği için tanımlayıcı çalışmada toplam 152 öğrenci yer almıştır. Verilerin toplanmasında anket formu, Riskli Davranışlar Ölçeği Üniversite Formu: Beslenme Alışkanlıkları Alt Boyutu (RDÖÜF-BA), Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği Fiziksel Aktivite Alt Boyutu (SYBDÖ-FA)", mezura ve baskül kullanılmıştır. Bkİ'si 25.00-29.99 arasında olanlar ya da normal Bkİ'ye sahip olup RDÖÜF-BA veya SYBDÖ-FA'ya göre riskli grupta olanlar obezite yönünden risk grubunda kabul edilmiştir. Sağlıksız beslenmeye ilişkin riskin belirlenmesinde; RDÖÜF-BA alt boyutundan ortalama puanın üzerinde (24-36 puan Yüksek risk) puan almak ve Fiziksel hareketsizliğe ilişkin riskin belirlenmesinde; SYBDÖ-FA ortalama puanının altında (8-20 puan Yüksek risk) puan almak obezite yönünden risk olarak kabul edilmiştir. Bkİ değerini hesaplamak için; boy ölçümünde mezura ve ağırlık ölçümünde baskül kullanılmıştır. Tanımlayıcı araştırmanın verileri bireylerden yazılı onam alındıktan sonra araştırmacı tarafından sınıf ortamında toplu bir şekilde öz bildirim ve antropometrik ölçümlere dayalı olarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 20.0 istatistik paket programı kullanılarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, ki-kare ve bazı ileri analiz değerleri hesaplanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %61.2'sinin kadın, %36.2'sinin ailede birinci çocuk olarak dünyaya geldiği ve %10.5'inin annesinin çalışmakta olduğu, %19.1'inin birinci derece yakınlarında obezite olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %17.8'i fazla kilolu ve %3.2'si obezdir. Öğrencilerin %92.1 son iki aydır herhangi bir fiziksel aktivite ya da beslenme programına katılmadığını belirtmiştir. Sosyodemografik özellikler ile Bkİ değeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ailede birinci sırada doğanlar RDÖÜF beslenme alt boyutundan yüksek puan almıştır ve bu bireyler obezite yönünden risk taşımaktadır. Beslenme ve fiziksel aktivite programına katılan öğrencilerin ölçek puanlarının olumlu olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Araştırmamıza katılan üniversite öğrencilerinde obezite oranı düşüktür ancak fazla kilolu oranı yüksektir. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğu herhangi bir fiziksel aktivite programına katılmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Üniversite Öğrencileri, Beslenme, Fiziksel Aktivite

P-0155

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE BİREYSEL ÇALIŞMA YÖNTEMİNİN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

Sümbüle Köksoy Vayisoğlu, Emine Öncü

Mersin Üniversitesi, İçel Sağlık YO, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Bireyin kendi sağlığını etkileyen faktörler üzerinde kontrolünün artırılmasını sağlayan sağlıklı geliştirme sürecinde davranışsal modelin odaklandığı nokta kişilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını seçmesidir (1).

Öğrenme sürecinin verimliliği öğretme yöntemlerinden etkilenir. Öğretmen merkezli "anlatım yöntemi"nde (AY) öğrenciler çoğunlukla pasif ve alıcı konumdadır. Öğrenci merkezli olan "bireysel çalışma yöntemi" (BÇY) bireyin bir konuyu/problemi kendi başına öğrenmesini öngören bilgi, uygulama, analiz ve sentez düzeyindeki davranışları kazandırmada kullanılan bir yöntemdir. Bireysel çalışma yönteminde planlı bir şekilde verilecek görev ve sorumluluklar eğitim çabasının aktif hale getirir. Birey bir öğreticinin rehberliğinde araştırarak, çalışarak öğrenir ve yaparak, yaşayarak hedeflenen davranışa ulaşır (2).

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinde bireysel çalışma yöntemi ve anlatım yönteminin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarına olan etkisini belirlemek amaçlandı.

Gereç-Yöntem: Ön test son test kontrol gruplu desen kullanılan çalışmanın verileri 22.04.2016 - 03.06.2016 tarihleri arasında sağlıklı koruma ve geliştirme dersi kapsamında toplandı.

Çalışmanın evrenini bir üniversitede hemşirelik birinci sınıf A ve B şubelerine kayıtlı toplam 191 öğrenci oluşturdu. Örneklem seçimine gidilmedi. Çekilen kura sonunda B şubesine BÇY, A şubesine AY uygulandı ve çalışma B şubesinde 78, A şubesinde 80 öğrenci ile tamamlandı.

Derse devam koşulunu sağlayan öğrencilerin çalışmaya katılım oranı %88,3' idi.

Araştırmanın verileri sosyodemografik soru formu ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II (SYBDÖ-II) ile dönemin ilk ve son dersinde toplandı.

Ders programında yer alan konular A şubesine AY ve soru-cevap, beyin fırtınası öğretim teknikleri ile anlatıldı. B şubesine AY'ne ek olarak BÇY uygulandı. BÇY'de öğrencilerin kendi davranışlarını değerlendirmeleri için öğretim elemanlarınca hazırlanmış fiziksel aktivite, beslenme ve stres konularında takip formları kullanıldı. Davranış takip formlarının nasıl doldurulacağı ve kendilerine özgü programı nasıl yapacakları konusunda rehberlik yapıldı. Yapılan çalışmalar dersi yürüten iki öğretim elemanı tarafından haftalık olarak izlenerek, değerlendirildi.

Elde edilen veriler SPSS 11.5 paket programında, tanımlayıcı istatistikler yüzde ve aritmetik ortalama, önemlilik testlerinde ki kare analizi, independent t testi, bağımsız gruplarda t testi ile değerlendirildi $p < 0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Sosyal bilimler etik kurulundan ve Yükseköğretim Kurulu'ndan yazılı izin alındı.

Bulgular: Her iki grubun yaş, cinsiyet, yaşanılan yer, anne eğitim durumu, ailenin algılanan gelir durumu, öğrencinin gelir durumu, kronik hastalık varlığı sigara kullanımı ve sağlığı değerlendirme durumları benzer bulundu ($p > 0.05$). Baba eğitim düzeyi açısından gruplarda fark vardı ($p = 0.046$).

SYBDÖ toplam puan ortalaması AY grubundaki öğrencilerde birinci ölçümde 127.06 ± 17.64 , ikinci ölçümde 129.44 ± 19.15 ($p = 0.149$), BÇY grubundaki öğrencilerde birinci ölçümde 128.32 ± 19.85 iken ikinci ölçümde 141.27 ± 21.96 'dır ($p < 0.001$).

Birinci ölçümde BÇY ve AY grubunun SYBD ölçeği toplam puanı ve tüm alt boyutlarının puan ortalamalarında fark yokken ($p > 0.05$) ikinci ölçümde tüm puan ortalamalarında fark olduğu ($p < 0.05$), BÇY grubunun puan ortalamalarının AY grubunun puan ortalamalarından yüksek olduğu görüldü. Grupların zaman içinde değişimi değerlendirildiğinde BÇY grubunun ölçek toplam puan ve tüm alt boyut puan ortalamalarında zaman içinde artış olduğu ($p < 0.01$), AY grubunda sadece sağlık sorumluluğu ($p = 0.013$), fiziksel aktivite ($p = 0.039$) ve beslenme ($p = 0.018$) puan ortalamalarında değişim olduğu görüldü.

Bireysel çalışma yöntemi grubunda tüm alt boyutlarda puan ortalamalarının artması uygulanan BÇY'nin, anlatım yöntemine göre davranış değişiminde daha etkili olduğunu düşündürdü.

Anahtar Kelimeler: bireysel çalışma yöntemi, sağlıklı yaşam biçimi davranışları, hemşirelik eğitimi

P-0156

İNFERTİL KADINLARIN TEDAVİYE BAŞLAMADAN ÖNCE UYGULADIKLARI TAMAMLAYICI, ALTERNATİF (TAT) VE BÜTÜNLEŞİK TEDAVİ YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ

Tuba Güner Emül, Duygu Vefikuluçay Yılmaz, Aysu Koptur, Hazal Yolaçan
Mersin Üniversitesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Giriş-Amaç: Çalışmamız infertil kadınların tedaviye başlamadan önce uyguladıkları tamamlayıcı alternatif tedavi ve yöntemlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılan çalışmamızın evrenini Mersin Üniversite Araştırma ve Uygulama Hastanesinin tüp bebek merkezine başvuran infertil kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 1 Şubat - 1 Nisan 2017 tarihleri arasında Mersin Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesinin Tüp Bebek Merkezine başvuran 57 infertil kadın oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, literatürden yararlanılarak oluşturulan anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Cevaplama süresi yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Veriler yüzdelik analizi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmamıza katılan infertil kadınların yaş ortalaması $33,0 \pm 7,1$, eşlerinin yaş ortalaması $34,3 \pm 7,4$ 'dür. Kadınların %40,4'ü üniversite mezunu olup, %84,2'si çekirdek aile tipine sahip oldukları saptanmıştır. Infertil kadınların %22,8'i dört yıldır, %12,3'ü de sekiz yıldır gebe kalmak istediklerini ifade etmişlerdir. Araştırma kapsamına dahil olan

kadınların %75,4'ü primer infertildir. %73,7'sinin tıbbi tedavi gördükleri saptanmıştır. Kadınların %57,9'u da tamamlayıcı yöntem kullandıklarını ifade etmişlerdir. Infertil kadınların %84,2'si rahatlamak için dua ettiklerini, %68,4'ü namaz kıldıklarını, %45,6'sı adak adadıklarını, %33,3'ü egzersiz yaptıklarını, %29,8'i yatır ziyaretine gittiklerini, %8,8'i resim gibi aktiviteler yaptıklarını belirtmişlerdir. Infertil kadınların bitkisel ve besinsel yaklaşımlar incelendiğinde %61,4'ü balık, %56,1'i keçiyoynuzu, %47,4'ü kabak çekirdeği, %43,9'u omega 3, %42,1'i çörek otu, %38,6'sı adaçayı tükettiklerini ifade ettikleri belirlenmiştir. Araştırmaya dahil olan kadınların %50,9'u yürüyüş yaptığını, %77,2'sinin de sağlıklı beslendiğini ifade etmiştir. Tamamlayıcı alternatif yaklaşımları ile ilgili bilgiyi %36,8'i ebe ve hemşireden, %33,3'ü internetten aldıklarını belirtmişlerdir.

Sonuç: Çalışmamızda kadınların büyük bir çoğunluğunun tamamlayıcı ve alternatif tedavi yöntemlerinden en az birini kullandığı saptanmıştır. Bu bağlamda tamamlayıcı ve alternatif tedavilere yönelen infertil kadınların bu uygulamalarını sağlık profesyoneli ile paylaşmaları oldukça önemlidir. Bilinçsiz yapılan ve sağlık profesyoneli ile paylaşılmayan bu uygulamalar tedavi sürecini aksatabileceği gibi, bilinçli ve yararlı olan uygulamalar tedaviye olumlu katkıda bulunabilecektir.

Anahtar Kelimeler: infertilite, tamamlayıcı ve alternatif tedavi, gebelik, hemşirelik

P-0157

HEMŞİRELİK İNTERN ÖĞRENCİLERİNİN ÖLMÜKTE OLAN BİREYE BAKIM VERMEYE İLİŞKİN TUTUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Ezgi Karadağ¹, Bahar Vardar İnkaya²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir

²Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Amaç: Bu çalışmanın amacı, intern öğrenci hemşirelerin, ölmekte olan bireye bakım vermeye ilişkin tutumlarını ve etkileyen faktörleri belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı türde olan bu araştırmanın evrenini, Mayıs-Haziran 2017 tarihleri arasında Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde eğitim gören, dördüncü sınıf intern öğrencilerinin tamamı (300 öğrenci), örneklemini ise 121 öğrenci oluşturdu. Araştırmada veri toplama aracı olarak; tanıtıcı özelliklerin yer aldığı anket formu ve Frommelt Ölmekte olan Hastanın Bakımına İlişkin Tutum Ölçeği (FATCOD) ölçeği kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistikler, Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis istatistik analiz yöntemleri kullanıldı.

Bulgular: Çalışmaya katılan intern öğrencilerin; %76'sının lisans eğitimi süresince ölüm ve ölmekte olan hasta bakımı ile ilgili eğitim aldığı, %72,7'sinin klinik uygulamada ölüm olgusuyla karşılaştığı, %69,4'ünün klinik uygulamada ölmekte olan hastaya bakım verdiği, %66,9'unun ölmekte olan hastaya bakım vermeyi istediği tespit edildi. Klinik uygulamada ölüm olgusuyla karşılaşan ve ölmekte olan hastaya bakım veren öğrencilerin FATCOD ölçeği puan ortalaması daha yüksek olarak bulundu.

Sonuç: İtern öğrencilerin FATCOD ölçeği puan ortalamasının orta düzeyde olumlu olduğu saptandı.

Anahtar Kelimeler: Ölüm tutumu, öğrenci, hemşire

P-0158

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN EV ZİYARETİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Ayşegül Özcan, Şenay Şermet Kaya, Kamuran Özdil, Fatma Sezer

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi/Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksek Okulu Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Nevşehir

Problem Tanımı ve Amaç: Ev ziyaretleri toplumun sağlığının korunma ve geliştirilmesinde önemli yer tutmaktadır. Ev ziyaretinin amacı kişi, aile ve toplumu gerçek ortamda tanımak, sorunları saptamak, kişi ve ailenin katılımı ile belirleyip çözüm yolları aramak ve uygulamaktır. Ev ziyaretleri; Halk sağlığı hemşireliği dersi kapsamında uygulamaya çıkan

öğrenci farklı bir sosyal ortamda önemli sorumluluk ve roller üstlenerek birçok insanla iletişim kurmak zorunda kalmaktadır. Bu çalışmada; halk sağlığı hemşireliği uygulamasına çıkacak öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası ev ziyaretine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma; Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu dördüncü sınıf Halk Sağlığı Hemşireliği dersi alan ve bir uygulama alanındaki 28 öğrenci ile yürütülen tanımlayıcı ve niteliksel tipte bir çalışmadır. 2016-2017 eğitim-öğretim yılında haftada 16 saat olmak üzere 28 hafta uygulama yürütülmüştür. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile uygulamanın başında ve sonunda olmak üzere iki defa yüz yüze görüşme yapılarak toplanmıştır. Bir görüşme ortalama 10-15 dakika sürmüştür. Araştırmanın değerlendirilmesi öğrencilerin halk sağlığı stajının başında ve sonundaki ifadelerinin değişimi ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde sayı ve yüzde kullanılmıştır. Öğrencilere araştırmanın amacı anlatılarak araştırma için onam alınmıştır.

Bulgular: Çalışma kapsamındaki öğrencilerin %75'i kadın, %25'i erkek olup, 19-22 yaş grubu aralığındadır. Öğrencilere uygulama öncesi ev ziyaretine ilişkin duygu ve düşünceleri sorulduğunda; %85.7'si endişe ve korku yaşadığını ve bunların nedenleri arasında %53.6'sı aile tarafından kabul edilmeme, %42.9'u uygulama sırasında taciz ya da istismara uğrama, %17.9'u ev ziyareti uygulaması için kendini yetersiz hissetme, %10.7'si doğru ve etkin iletişim kuramama ve %10.7'si ülke gündemindeki olaylardan korktuğunu ifade etmiştir. Uygulama sonrası ise öğrencilerin %28.6'sının korkusunun halen devam ettiği ancak korku nedenlerinin aileye faydalı olamama ve aile gereksinimlerini karşılayamama olarak değiştiği saptanmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin ev ziyaretleri hakkındaki düşüncelerinin olumlu yönde değişimi gösteren ifadelerden bazıları şunlardır: "Eve girerken çekinerek değil de bende bu ailenin parçasıyım gibi girmeye başladım. Aileden biri gibiydim kendime daha çok güvenmeye başladım", "Dönemin başında aile bulma, güven ilişkisi kurma ve kendimi ifade edememe gibi korkularım vardı. Daha sonra aile ziyaretleri başlayınca aileleri bulunca tüm korku ve endişelerimin gereksiz olduğunu fark ettim". "Endişe ve korkularım kalmadı artık daha cesurum ve özgüvenim daha fazla". Uygulama öncesi öğrencilerin %89.3'ü ev ziyareti yapmanın gerekli olduğunu belirtirken bu oranın uygulama sonrasında %96.4'e yükseldiği saptanmıştır. Uygulama sonrasında gereklilik nedenlerinin sağlığı koruma geliştirme, aileyi yaşadığı ortamda gözlemleyebilme, gereksinimleri doğrultusunda bakım verme temaları etrafında olduğu belirlenmiştir. Bazı öğrencilerin ifadesi şöyledir: "Staj öncesi ev ziyaretlerini gerekli bulmuyordum. Hatta staj çıkmaya itiraz ederken artık ailelerime yaptığım hemşirelik uygulamasının ne kadar önemli olduğunu fark ettim". "İnsanlardaki hemşirelik algısı sadece enjeksiyon yapmak, kan almak iken insanların bize geri dönütü biz hastaneye gidiyoruz, evimizde hemşire istemiyoruz çok ifadelerle karşılaştık. Uygulama sonunda hemşirelerin farklı rolleri olduğunu ailelere göstermiş olduk".

Sonuç: Sonuç olarak halk sağlığı hemşireliği uygulaması sonucunda öğrencilerin ev ziyaretleri konusundaki görüşlerinin olumlu yönde değişmeye başladığı ve bu nedenle hem topluma hem kendisine faydalı olduğu, özgüvenlerinin arttığını ifadelerle belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Halk sağlığı Hemşireliği, Ev ziyareti, Öğrenci

P-0159

ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE KARŞILAŞTIKLARI PSİKOSOSYAL SORUNLARIN KADINLARIN RUH SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİSİ

Gülçin Nacar¹, Zeliha Özşahin², Sermin Timur Taşhan¹

¹İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum Kadın Sağlığı Anabilim Dalı, Malatya

²İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Malatya

Yetersiz Beslenme: WHO bebeklerin ortalama anne sütü alma sürelerinin Pakistan'da (2006) kız bebeklerde 18.2 ay, erkeklerde 19.5 ay; Mısır'da (2008) kızlarda 17.6 ay, erkeklerde 18.3 ay; Hindistan'da (2005) kızlarda 23.6 ay, erkeklerde 25.4 ay olduğunu belirlemiştir (Koyun ve ark., 2011).

Ülkemizde TNSA 2013 verilerine göre, emzirme süresinin ortanca değeri 16,7 aydır. Erkek çocuklar (18,0 ay) kız çocuklara (16,3 ay) göre 2 ay daha uzun emzirilmektedir (TNSA, 2013).

Yetersiz emzirme sonucunda kız çocuklarında güvenli bağlanma oluşması engellenecektir. Bağlanma kuramcılarının göre süt çocukluğu döneminde güvenli ya da güvensiz olarak bir kez belirlendikten sonra çok az değişkenlik gösterir. Güvensiz bağlanma biçimi daha sonraki yaşam dönemlerinde psikopatolojinin belirleyicisi olarak düşünülmüşken güvenli bağlanma sağlıklı süreçlerle ilişkilendirilmiştir. Güvensiz bağlanma biçimleri olan anksiyete bozuklukları, depresif bozukluklar, davranış bozukluğu, disosiyatif bozukluklarla ilişkilendirilmektedir (Kesebir ve ark., 2011).

Çocuk İhmali, İstismarı: Çocuk ihmali; bakmakla yükümlü kişiler ve diğer yetişkinlerin, çocuğun beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık, sevgi gibi temel gereksinimlerini ihmal etmeleri sonucu çocuğun bedensel, duygusal, ahlaksal veya sosyal gelişiminin engellenmesi; çocuk istismarı ise yine bu kişiler tarafından çocukların fiziksel, duygusal, zihinsel veya cinsel gelişimlerini engelleyen, beden/ruh sağlığına zarar veren ve kaza sonucu olmayan durumlara karşı karşıya bırakılması olarak tanımlanmaktadır (Taner ve Gökler, 2004).

Çocuk istismarının Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'ndeki insidansı %0.49/yıl olarak bildirilmektedir. Yılda 2.9 milyon vaka rapor edildiği belirtilmektedir. Vakaların %10-70'i iskelet travması şeklindedir (Güner ve ark., 2010). Ülkemizde ise fiziksel istismar sıklığının %30-35, cinsel istismar sıklığının %4-18 olduğunu bildirmektedir (Koyun ve ark., 2011).

Fiziksel istismar birçok kişilerarası, bilişsel, duygusal ve davranışsal sorun, madde kötüye kullanımı ve psikiyatrik hastalıklarla ilişkilidir. Kaygı bozuklukları cinsel istismara uğrayan çocuklarda kısa süre içinde ortaya çıkabilmektedir. Uyku bozuklukları, kabuslar, fobiler, bedensel yakınmalar ve korku tepkileri yüksek kaygı düzeyinin kliniğe yansımaları olarak gözlenmektedir. Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, ikincil enürezis ve enkoprezis cinsel istismar kurbanlarında daha sık ortaya çıkmaktadır. Duygusal istismar ve ihmale maruz kalan çocuklarda birçok duygusal, davranışsal, gelişimsel ve sosyal bozukluklar ortaya çıkmaktadır. Bu tür istismar ve ihmal, uzun dönem psikolojik işlevsellik üzerinde diğer istismar ve ihmallerden daha fazla etkiye sahiptir. (Taner ve Gökler, 2004).

Genital Mutilasyon: Genital mutilasyon; Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Birleşmiş Milletler (BM) tarafından "tıbbi olmayan nedenlerden dolayı kadın genital organlarının kısmen veya tamamen çıkarılması" olarak tanımlanmıştır (Günaydın ve Dinç, 2015).

Genital mutilasyon; Afrika, Ortadoğu ve Asya'nın bazı ülkeleri dâhil toplam 28 ülkede ve birçok toplumda köklü bir gelenek olarak uygulanmaktadır. Orta ve Güney Amerika'daki bazı etnik gruplar arasında ise genital mutilasyonun bazı formlarını görmek mümkündür. Bugün dünyada genital mutilasyon uygulamasına maruz kalmış tahminen 130-140 milyon kız ve kadın bulunmakta ve her yıl 3 milyon kız bu uygulamanın tehdidi altında yaşamaktadır. Genital mutilasyon prevalansı geniş katımlı çalışmalarda %38-63 gibi yüksek oranlarda belirlenmiştir (Günaydın ve Dinç, 2015). Genital mutilasyonlu kadınların benlik saygısının düşük olduğu ve bu kadınlar arasında cinselliği hissetmenin kötü bir şey olduğu fikrinin yaygın olduğu belirlenmiştir. Ayrıca psikolojik açıdan genital fobi, anksiyete, depresyon, nöroz, psikoz yaşama durumu ve intihar girişimi bu kadınlar arasında fazladır (Günaydın ve Dinç, 2015).

Anahtar Kelimeler: beslenme, istismar, kadın, genital mutilasyon, psikososyal, ruh sağlığı

P-0160

PREMENSTRUEL SENDROMUN DOĞUM SONRASI DEPRESYON VE ANNE-BEBEK BAĞLANMASINA ETKİSİ

Hüsne Yücesoy¹, Nülüfer Erbil²

¹Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Mezunlu, Ordu

²Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ordu

Amaç: Bu araştırma 01-12 aylık bebeği olan annelerde gebelik öncesinde yaşanan premenstruel sendromun doğum sonrası depresyon ve anne-bebek bağlanmasına etkisini incelemek amacıyla yapıldı.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan araştırmanın örneklemine, 01-12 aylık bebeği için Çocuk Polikliniğine başvuran ve araştırmaya katılmayı kabul eden 322 anne alındı. Araştırmanın verileri, Kişisel Bilgi Formu, Premenstruel Sendrom Ölçeği (PMSÖ),

Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği (EDSDÖ) ve Doğum Sonrası Bağlanma Ölçeği (DSBÖ) ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistiksel yöntemler, Student t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Tukey çoklu karşılaştırma testi, ki-kare analiz testi ve Pearson korelasyon katsayısı kullanıldı.

Bulgular: Annelerin PMSÖ puan ortalaması 100.54 ± 32.89 , EDSDÖ puan ortalaması 9.28 ± 5.31 , DSBÖ puan ortalaması 10.15 ± 9.05 bulundu. Gebelik öncesinde annelerin %38.5'inde premenstruel sendrom olduğu belirlendi. Annelerin %23.3'ünde doğum sonu depresyon riski olduğu ve %4.6'sında doğum sonu bağlanma sorunu yaşandığı saptandı. Premenstruel sendromlu annelerin %44.4'ünde ve premenstruel sendromlu olmayan annelerin %10.1'inde doğum sonu depresyon riski yaşandığı belirlendi. Premenstruel sendromlu annelerin %6.5'inde ve premenstruel sendromlu olmayan annelerin %3.6'sında doğum sonu bağlanma sorunu olduğu saptandı. Premenstruel sendromlu olma ile doğum sonu depresyon yaşama arasında anlamlı ilişki belirlenirken ($p=0.000$); doğum sonu bağlanma sorunu olması arasında ise anlamlı ilişki olmadığı saptandı ($p=0.227$). Doğum sonu bağlanma sorunu, depresyonu olan annelerin %12'sinde, depresyonu olmayan annelerin %2.4'ünde bulundu ve doğum sonu depresyonlu olma riski ile doğum sonu bağlanma sorunu yaşama arasında anlamlı ilişki olduğu belirlendi ($p=0.002$). Geniş ailede yaşayan, gebeliği sonradan isteyen, gebelikte ve doğumda sorun yaşayan, gebelikten önce ruhsal sorun yaşayan, şu anda anne sütü ile bebeğini beslemeyen, eşi ve kayınvalidesi ile ilişkileri iyi olan annelerin PMSÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve gruplar arası farkların anlamlı olduğu bulundu ($p<0.05$). Eşi çalışmayan, çekirdek ailede yaşayan, düşük seviyede gelire sahip olan, gebelikten önce ruhsal sorun yaşayan, şu anda anne sütü ile bebeğini beslemeyen, eşi, annesi ve kayınvalidesi ile ilişkileri iyi olmayan annelerin EDSDÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve gruplar arası farkların anlamlı olduğu saptandı ($p<0.05$). Gebeliği sonradan isteyen, şu anda anne sütü ile bebeğini beslemeyen, eşi ve kayınvalidesi ile ilişkileri iyi olmayan annelerin DSBÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve gruplar arası farkların anlamlı olduğu bulundu ($p<0.05$).

Sonuç: Annelerin premenstruel sendromlu olmasının doğum sonu depresyon gelişimine etki ettiği fakat doğum sonu bağlanma sorunu yaşanmasına etki etmediği saptandı. Ayrıca doğum sonu depresyon riski olan annelerin, depresyon riski olmayan annelere göre daha yüksek oranda doğum sonu bağlanma sorunu yaşadığı belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Premenstruel Sendrom, Doğum Sonrası Depresyon, Anne-Bebek Bağlanması, Doğum Sonrası Bağlanma, Anne Bağlanması.

P-0162

ANNELERİN BEBEK BAKIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Hilal Yıldırım¹, Kevser Işık¹, Zeliha Karapelit²

¹Inönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Bilim Dalı, Malatya

²Amasya Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu, Halk Sağlığı Hemşireliği Bilim Dalı, Amasya

Problem Tanımı ve Amaç: Annelerin bebek bakımı konusundaki uygulamaları toplumsal tutumlardan farklı değildir ve bu konuda farklılıklar görülmektedir. Araştırma annelerin bebek bakımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Kesitsel tipte olan çalışmanın evrenini Malatya il merkezinde bulunan Göztepe Aile Sağlığı Merkezlerine kayıtlı bebeği olan anneler oluşturmuştur. Örnekleme ise araştırmanın yapıldığı tarihlerde (Mayıs-Haziran 2017) Aile Sağlığı Merkezlerine başvuran ve çalışmaya katılmayı kabul eden 105 bebeli (1-24 ay) anne oluşturmuştur. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan demografik özellikleri içeren form ile literatür doğrultusunda hazırlanan bebek bakımına ilişkin bilgi sorularından oluşmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından hafta içi mesai saatlerinde yüz yüze görüşme tekniğiyle toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmada annelerin yaş ortalaması 27.99 ± 5.36 'dır, %43'ü ortaöğretim mezunu, %90.5'inin ev hanımı, ortalama 2.14 ± 1.19 çocuğa sahip, ortalama 8.30 ± 6.07 aylık bebeği olan, %84.8'i bebeğinin aşı, takip (boy, kilo, fiziki muayene) ve tıbbi uygulamalarla (aşı, topuk kanı, kan testi) ilgili bilgiyi takip ettiği, %78.1 ebeveyn olarak iyi bir model olduğu, %82.8 bebeğinin huzursuzluk sebebini anlayabileceği,

%85.7'sinin bebeğinin uyku düzenine olabildiğince erken başlamasının önemli olduğu, %40'ı gece bebekler kimse var mı diye ağladıklarında yalnız bırakmanın doğru olduğunu, %87.7 isi beslenme düzenine başlamak, bebeklerin sakin ve mutlu olmalarını sağladığını, %29.5'i bebekler aç olmasalar bile yiyecek veya süt verildiğinde yiyeceklerini, %79.1 düzeni olan bebeklerin daha az ağladığını, %60 ağlayan bir çocuğa tepki verilmesinin ertelenmesi gerektiğini, %84.8 i bebekle sık kucaklaşmak onu talepkar hale getireceğini, %82.8 i fiziksel temasın çocuğu sakinleştirdiğini, %86.2 si bebekleri ağlarken yalnız bırakmanın bebeklerde duygusal güvensizliğe neden olacağı belirtmiştir.

Sonuç: Araştırma bulgularına göre, genel olarak annelerin bebek bakımına yönelik bilgi düzeyleri iyi oranda olup, bebek bakımına yönelik algılar çelişkili ve bireyseldir. Annelerin %84.8 ünün bebeklerle sık kucaklaşmanın bebeğinin talebini artıracakını dolayısıyla yanlış bir uygulama olduğu, %60 ağlayan bir çocuğa tepki verilmesinin ertelenmesi kanısında olması çarpıcıdır. Bebek bakımı veren anneleri kapsayan geniş boyutta çalışma planlanması ve bebeğinin bireyselliği göz önüne alınarak, bakımı konusunda annelere uzman kişilerce verilecek çok boyutlu eğitim önerilir.

Anahtar Kelimeler: Anne, Bebek, Bebek Bakımı

Anahtar Kelimeler: Anne, Bebek, Bebek Bakımı

P-0163

HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MEME KANSERİ FARKINDALIĞINI ARTTIRMA ETKİNLİKLERİ İLE İLGİLİ DENEYİMLERİ

Sevil Güler Demir, Nevra Kalkan, Derya Tülüce, Sevinç Kutlutürkan, Hülya Bulut

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: Türkiye Kanser İstatistikleri'nin 2013 yılı verilerine göre, ülkemizde kadınlarda en sık görülen kanser türü meme kanseridir ve tanı konulan her dört kadın kanserinden biri meme kanseridir. Görülme sıklığı giderek artan meme kanserine karşı toplumda farkındalığın artırılması, erken teşhis ve tedavi sağlanmasında oldukça önemli rol oynamaktadır. Bu araştırma, hemşirelik son sınıf öğrencilerinin meme kanserinden korunma ve erken tanı ile ilgili topluma yönelik ilk kez yaptıkları uygulamalı farkındalık eğitimi ile ilgili deneyimlerini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı ve niteliksel olarak yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar ile meme kanseri farkındalık etkinliklerinin artırılması ve geliştirilmesi planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmaya Ankara'da topluma yönelik gerçekleştirilen, meme kanseri farkındalığıyla ilgili bir etkinlikte gönüllü ve istekli olarak ilk kez görev alan 23 hemşirelik son sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrenciler araştırmacılar tarafından kendilerine verilen yönergeler ile birlikte birebir ya da iki-üç kişilik gruplar halinde öncelikle farkındalık etkinliğine katılan katılımcıların bilgilendirilmiş, daha sonra da maket üzerinde uygulamalı kendi kendine meme muayenesi eğitimi gerçekleştirilmiştir. Farkındalık etkinliği sonrası öğrencilerin deneyimlerinin değerlendirilmesi amacıyla kendilerine WhatsApp aracılığıyla soru formu gönderilmiştir. Soru formunda öğrencilere daha önce farkındalık eğitimi verme/katılımcı olarak katılma, farkındalık eğitimi vermenin yarattığı duygulanım, meme muayenesini maket üzerinde uygulamalı gösterirken yaşanan hisler, farkındalık eğitimi vermenin sağladığı katkılara/yararlar ve farkındalık eğitimlerine ilişkin önerileriyle ilgili 11 soru sorulmuştur. Çalışmada ayrıca gönüllü olan 7 öğrenciye yaklaşık 40 dakika süren odak grup görüşmesi yapılmıştır. Nicel verilerin değerlendirilmesinde sayı, ortalama ve yüzdelik hesabı; nitel verilerin değerlendirilmesinde de tematik analiz yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan son sınıf öğrencilerin yaş ortalaması 22.30 ± 0.87 , %95.7'si (n:22) kadın ve %78,3'ü (n:18) Anadolu/fen lisesi mezunudur. Etkinliklere katılan intörner farkındalık eğitimi "bilgilendirme", "(hastalıklara karşı) önlem almak", "kendimizin farkına varmak", "hemşireliği daha iyi hissetmek" olarak tanımlamışlardır. Farkındalık eğitimi öğrencilerde mutluluk hissi, özgüven, heyecan ve tedirgin hissetme duygularını hissettirmiştir. Öğrenciler, maket üzerinde uygulamalı eğitim vermekle meme kanserinden korunma ve erken tanı ile ilgili bilgilerinin güncellendiğini, arttığını, arkadaşlarına da bu şekilde verilen eğitim etkinliklerine katılmalarını önereceklerini vurgulamışlardır. Öğrenciler, etkinliğe katılmak ve topluma ilk kez uygulamalı eğitim vermekle mesleğe bakış

açılarının değiştiğini ve farklı alanlarını gördüklerini, kendilerini mesleğe katkı sağladıklarını ve mesleğe ait hissettiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğrenciler farkındalık eğitimi sırasında bireyleri ikna etmede zorlandıklarını, farkındalık eğitimi verirken yorulduklarını, yöneltilen sorular karşısında bazen bilgilerinin yetersiz kaldığını, reddedilme hissi, yetersizlik hissi ve sağlıklı bireyde farkındalığı artırmanın zorluğu ile ilgili güçlükle yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler gelecekte yapılacak olan eğitimlerde daha çok afiş, broşür, video, renklendirme vb. materyal kullanılmasını, hemşirelik eğitimleri sırasında bu tarz eğitimlerin artırılmasını teşvik edilmesini önermişlerdir.

Sonuç: Öğrenciler farkındalık eğitiminin kendini tedirgin hissetme, heyecanlanma, reddedilme, yetersizlik gibi güçlükleri olduğunu ifade etmelerine rağmen özgüvenlerini arttırdığını ve gelecekte arkadaşlarına önerceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca kendilerini mesleğe ait hissettiklerini ve mesleğe katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar doğrultusunda, hemşirelik eğitimi sırasında yapılacak olan farkındalık eğitimlerinin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Meme kanseri, farkındalık, hemşirelik

P-0165

PERİFERİK ARTER HASTALIĞI OLAN HASTALARDA KÖK HÜCRE TEDAVİSİNİN ROY'UN ADAPTASYON MODELİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ: OLGU SUNUMU

Ayşe Topal Hançer, Meryem Yılmaz

Cumhuriyet Üniversitesi Cerrahi Hastalıkları Anabilim Dalı Sivas

Periferik arter hastalığı (PAH), ciddi morbidite ve mortaliteye sahip, yoğun bakım ve tedavi gerektiren oldukça yaygın aterosklerotik sendromdur. PAH tedavisinde birçok yöntem ile başarı sağlanamayan vakalarda anjiyogenezisi uyarmak için kemik iliğinden elde edilmiş kök veya progenitor hücreler, terapötik seçenek olarak kullanılmaktadır. Bu olgu çalışması PAH tanısı ile kök hücre tedavisi yapılan hastaların yaşam tarzı değişikliklerine uyumunun Roy adaptasyon modeline göre belirlenmesi amacı ile yapıldı. Çalışmada PAH nedeni ile kök hücre tedavisi yapılan üç hasta yer aldı. Olgular kök hücre tedavisi süresince takip edildi ve yaşam tarzı değişikliklerine uyumları Roy adaptasyon modeline göre değerlendirildi. Hastalar kök hücre tedavisi öncesi ve sonrası olmak üzere 3 kez ziyaret edildi. Bu ziyaretlerde PAH risk faktörleri de dikkate alınarak hastaların gereksinimine göre ilaç yönetimi, sigara kullanımı, kronik hastalıklarda beslenme ve egzersiz konularında yaşam tarzı değişiklikleri ile ilişkili eğitim yapıldı. Olgular sırasıyla 62, 57 ve 68 yaşlarında idi ve iki olgu 6 yıldır, üçüncü olgu 5 yıldır PAH mevcuttu. Olguların diyabet, hipertansiyon hastası oldukları ve günde bir paket sigara kullandıkları belirlendi. Çalışmada iki olgunun, Roy adaptasyon modeli alanlarına göre uyum sağladığı, üçüncü olgunun uyum sağlayamadığı, psikolojik ve fizyolojik sorunlar yaşadığı belirlendi. PAH hastalarının kök hücre tedavisi sırasında tedavinin etkinliği için yaşam tarzı değişikliğine uyumunun belirlenmesi ve hemşirelik girişimlerin planlanmasında Roy'un adaptasyon modeli kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Kök Hücre Tedavisi, Periferik Arter Hastalığı, Roy Adaptasyon Modeli.

P-0166

HEMŞİRELİK BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İLK KLİNİK DENEYİM ÖNCESİ YAŞADIKLARI KAYGI DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

İpek Köse Tosunöz¹, Serap Güngör², Gürsel Öztunc¹

¹Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Adana

²T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Sağlık Bilimleri Üniversitesi Adana Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesi, Adana

Giriş: Hemşirelik eğitiminin tamamlayıcı ve gerekli bir parçası olan klinik eğitim, öğrencilerin mesleki becerilerini geliştirirken öğrencilerde kaygı ve stres oluşturabilir.

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin ilk klinik deneyimleri öncesinde yaşadıkları kaygı düzeylerini ve bunları etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılan araştırmanın evrenini Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılı Bahar döneminde eğitim gören 303 1. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş ve evrenin tümü örnekleme alınmıştır. Araştırma, çalışmaya katılmayı kabul eden 245 öğrenci (katılım oranı %80.8) ile tamamlanmıştır. Araştırma öncesi kurum izni alınmıştır. Araştırma için kullanılan formlar 6 haftalık staj süresinin ilk günü, öğrenciler staja başlamadan hemen önce uygulanmıştır. Veriler, "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri" aracılığı ile toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Veriler "İki Bağımsız Grup 't' Testi", "Tek Yönlü Varyans Analizi" ve "Korelasyon Analizi" ile değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler olarak ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde değerleri verilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin %79.2'si kadın olup yaş ortalamaları 19.51+1.87'dir. Öğrencilerin %53.5'inin mesleği isteyerek seçtiği, %81.6'sının hemşireliği 1 ila 5. sırada tercih ettikleri ve %61.2'sinin hastane deneyimi olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %42'si klinik uygulama için kendilerini hazır hissettiklerini ve %58.8'i teorik bilgilerinin ilgili staj için yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %74.3'ünün klinik uygulamada yapmaktan korktukları girişimlerin olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %53.5'inin klinikte yaşamaktan korktukları deneyimlerinin olduğu ve bu deneyimlerin en fazla hastaya gerekli bakımı verememe, hastanın canını yakma, hasta tarafından reddedilme ve hasta ile iletişime girememe gibi olumsuz deneyimler olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin Durumluk kaygı puan ortalamalarının 41.83+6.26 ve Sürekli kaygı puan ortalamalarının 60.77+6.30 olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin klinik uygulama için kendi teorik bilgilerini yeterli bulma ve klinik uygulamada korktukları uygulamaların olma durumları ile Durumluk kaygı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır (p<0.05). Öğrencilerin ilk klinik deneyimleri öncesindeki Durumluk ve Sürekli kaygı puan ortalamaları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir (r=0.435 p=0.000).

Sonuç: Öğrencilerin klinik uygulama öncesinde kaygı yaşadıkları ve durumluk kaygı düzeylerinin sürekli kaygı düzeylerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin klinik öncesi yakından değerlendirilmesi, kaygı yaşama yönünden riskli öğrencilerin belirlenmesi ve bu öğrencilerin klinik öncesi kaygı düzeylerini azaltıcı etkinliklere yer verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: kaygı, klinik deneyim, öğrenci hemşire

P-0167

SINIF ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK OBEZİTE FARKINDALIĞI

Çağrı Çövenler Özçelik¹, Eda Aktaş¹, Beyza Nur Vanlıoğlu², Burçin Sivri², Kübra Doğan³, Seren Çarpık⁴, Şeyma Ekinci⁵, Tuğçe Asil⁶, Zeynep Uygen⁷

¹Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul

²Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Mezunu İstanbul

³Sağlık Bilimleri Üniversitesi Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

⁴Acıbadem Kozyatağı Hastanesi, İstanbul

⁵Başkent Üniversitesi Konya Uygulama ve Araştırma Merkezi, Konya

⁶Koç Üniversitesi Hastanesi, İstanbul

⁷Memorial Şişli Hastanesi, İstanbul

Problem Tanımı ve Amaç: Dünya Sağlık Örgütü'ne göre obezite, sağlığa zarar veren aşırı yağ dokusu birikmesidir. Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması 2010 ön çalışma raporuna göre Türkiye'de 6-18 yaşta obezite sıklığı %8,2 olarak bulunmuştur. Çocukluk çağı obezitesi çocukların ailelerine göre daha kısa ve sağlıklı bir yaşam sürmelerine yol açar. Bu nedenle obeziteyi kontrol altına almada etkili tedavi koruyucu tedavidir. Koruyucu tedavide ilk olarak aile ve sağlık çalışanlarına görev düşse de okul çağında sınıf öğretmenleri de önemli rol oynar. Çocuklar zamanlarının büyük bir bölümünü okulda geçirmektedirler. Bu nedenle

okullarda obeziteyi önlemede çocuk hemşireleri ve sınıf öğretmenlerinin işbirliği oldukça önemlidir. Araştırma sınıf öğretmenlerine obezite farkındalığını kazandırılması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç Yöntem: Araştırma deneysel olarak, tek grupta ön test-son test düzeninde Ocak-Nisan 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini İstanbul ili Pendik ilçesinden basit rastgele yöntem ile seçilen 6 ilkokulda görev yapan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 131'i kadın 53'ü erkek olmak üzere 184 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplanmasında "Katılımcı Tanıtıcı Bilgi Formu" ve araştırmacılar tarafından literatür bilgisi doğrultusunda oluşturulan "Sınıf Öğretmenlerinde Çocuklara Yönelik Obezite Farkındalık Anketi" (SÖÇYOFA) kullanılmıştır. Öğretmenlere veri toplama araçları uygulandıktan sonra yaklaşık 30 dk süren "çocuklarda obezite farkındalığı" ile ilgili sunum yapılmıştır. Sunumdan 1 hafta ve 1 ay sonra SÖÇYOFA tekrar uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel açıdan değerlendirilmesinde, bilgisayar ortamında istatistik paket programı kullanılmıştır. Veri analizinde sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testiyle ölçülmüştür. İstatistiksel değerlendirilmelerde normal dağılım göstermeyen sürekli değişkenlerin ilişkili ikili grup ortalamalarının karşılaştırılmasında Wilcoxon testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğretmenlerin %71,2 si kadın, %28,8'i ise erkektir. Öğretmenlerin %76,6 sınıf öğretmenliğinden mezunken %23,4'ü diğer öğretmenlik branşlarından mezundur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ortalama yaşları $35,68 \pm 7,14$ görev yılı ortalamaları ise $12,14 \pm 6,72$ 'dir. Öğretmenlerin %79,9'u daha önce obezite hakkında bilgi edinmiştir. Öğretmenlerin %67,9'u obezite hakkında bilgiyi tv, radyo ve internetten, %40,2'si kitap, dergi veya broşürden, %14,1'i konferans ve seminerden, %1,1'i ise okul hemşiresinden edinmiştir. Araştırmada öğretmenlerin ön teste verdikleri doğru cevapların ortalaması $12,36 \pm 2,14$ iken eğitim sonrası son test1 de verdikleri doğru cevap ortalaması $13,42 \pm 2,14$ son test2 de verdikleri doğru cevap ortalaması $13,41 \pm 2,00$ olarak saptanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin ankete verdikleri doğru cevap ortalamalarının karşılaştırdığı ön test-son test1 ($p=0,000$), ön test-son test2 ($p=0,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Sonuç: Obezitenin endemik bir hastalık olması, pek çok kronik hastalığa zemin hazırlaması ve toplumda oranının giderek artacağı düşünüldüğünde; zamanının büyük çoğunluğunu okulda geçiren çocuklar için öğretmenlerinin obezite hakkındaki rehberliği son derece önemlidir. Araştırma sonucunda öğretmenlere verilen obezite farkındalığı ile ilgili eğitimin etkili olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Obezite, sağlık eğitimi, farkındalık, çocuk sağlığı

P-0168

PANKREAS KANSERİ VE WHIPPLE OPERASYONU SONRASI BAKIM: OLGU SUNUMU

Nihal Yıldız¹, Mevlüde Karadağ²

¹Kırıkkale Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Kırıkkale

²Gazi Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara

Giriş: Pankreas kanseri, sinsi ilerleyişi nedeniyle teşhisi, metastaz ve invazyonlar nedeniyle de tedavisi zor bir kanser türüdür. Henüz etkili bir ilaç tedavisi geliştirilemeyen pankreas kanserine ancak cerrahi yöntemler ile müdahale edilebilmektedir. Erken evrede teşhis edildiğinde özellikle Whipple ameliyatı ile başarılı sonuçlar elde edilebilmektedir. Whipple operasyonu; Pankreas başı, duodenum, midenin üçte bir distal kısmı, jejunum ve ana safra kanalının alt yarısının cerrahi yolla alınmasıdır.

Olgu: C.B. 67 yaşında, emekli, 3 çocuk sahibi erkek hastadır. 3 aydır devam eden karın ağrısı, kilo kaybı, kusma ve sarılık şikayetleri ile polikliniğe başvurmuştur. BT ve biyopsi sonuçlarına göre pankreas CA tanısı konularak cerrahi tedavi ve kemoterapi birlikte uygulanmaya karar verilmiştir. Hasta 3 kür kemoterapi aldıktan sonra Whipple operasyonu için yatırılmıştır. Hastada DM ve HT, annesinde DM, babasında kolon CA tanısı mevcuttur. 27 yıl günde 15-20 adet sigara kullanımının ardından 10 yıl önce sigarayı bırakmış, alkol kullanımı mevcut değildir. Son 6 ayda 10 kg kaybettiğini belirten hasta ameliyat öncesi dönemde 1/5 düzeyinde ağrısı olduğunu ifade etmiştir. Ameliyat öncesi laboratuvar bulgularında potasyum, karaciğer enzimleri ve bilirubin düzeyleri yüksek

izlenmiştir. Ameliyat sonrası dönemde yara yeri drenajı, üretral kateter ve nazogastrik sonda ile izlenen hastanın karaciğer enzimleri hariç laboratuvar bulguları ameliyat sonrası dönemde normal sınırlarına ulaşmıştır. Hastaya, anesteziye, ameliyat sonrası immobiliteye ve ağrı tedavisine bağlı solunum örüntüsünde bozulma; major cerrahi girişimin getirdiği insizyona, ameliyat sırasında verilen gazlar nedeniyle oluşan distansiyona ve immobilitesine bağlı akut ağrı tanıları konulmuştur. İştahsızlık, kilo kaybı ve beden kitle indeksinin 18.9 olması nedeniyle beden gereksiniminden az beslendiği düşünülmektedir. Hasta geceleri sık sık uyandığını ve ağrısının uykusunu böldüğünü ifade etmiştir. Halsizliğe ve yine ağrısına bağlı olarak ise özbakım gereksinimlerini istedik düzeyde yerine getirememektedir. Hastalığın prognozu hakkında bilgi sahibi olan hasta ölüm anksiyetesi yaşamaktadır. Ayrıca hasta; oral mukoz membranda bozulma, enfeksiyon, sıvı elektrolit dengesizliği, yara iyileşmesinde gecikme, hipovolemi, hipokalemi ve travma yönlerinden de risk altındadır.

Tartışma: Hastanın solunum örüntüsünde bozulma tanısına yönelik hekim istemiyle 2 lt/dk'dan nazal oksijen başlanmıştır. Spirometre kullanımı hastaya öğretilmiş ve spontan solunum saturasyonlarının %95 in üzerinde seyretmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla hastaya ameliyat öncesi dönemde öğretilen derin solunum egzersizlerini ameliyat sonrası yapması sağlanmıştır. Yine ameliyat sonrası gaz çıkışı kontrol edilmiş, erken mobilizasyonun önemi açıklanmış, ağrıya neden olacak uygulamalardan (kann içi basıncı artıracak, öksürme, ıknama gibi) kaçınması önerilmiştir. Hekim istemiyle analjezikler uygulanarak ağrı kontrolü sağlanmış ve ağrı değerlendirmesi yapıp kaydedilmiştir. Whipple ameliyatında safra kesesinin de alınması nedeniyle hastaya yağdan fakir bir diyet alınmasının önemi açıklanmıştır. Bu nedenle diyetin içeriği hakkında hastaya eğitim verilmiş ve el kitapçığı halinde yazılı kaynak verilmiştir. Hastanın hastanede boyunca kilo takibi yapılmış olup evde de yapılması önerilmiştir. Ameliyat sonrası 6 gün boyunca TPN ile beslenen hasta, komplikasyonlar (hiperglisemi, hipoglisemi, ekstrasvazyon vb.) yönünden izlenmiştir. Ölüm anksiyetesi tanısına yönelik hastaya direkt bir diyalog haline girilememesine karşın, ameliyat öncesi döneme göre ameliyat sonrası dönemde 'ölüm' kavramını neredeyse hiç dillendirmediği gözlemlenmiştir. Hastanın DM ve HT nedeniyle yara iyileşmesinde gecikme yaşamaması için yara iyileşme süreçleri kayıt edilmiş ve süreçlere uygun hemşirelik bakımları verilmiştir.

Sonuç: Pankreas kanseri nedeniyle Whipple ameliyatı uygulanan hastaya verilen hemşirelik bakımı sonucunda herhangi bir komplikasyon gelişmemiş, verilen eğitimler sonucunda hastanın uyumunun arttığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: whipple, pancreas kanseri, hemşirelik bakımı

P-0170

OJENİN VE KINANIN SAĞLIKLI KİŞİLERİN PULSE OKSİMETRE ÖLÇÜMLERİNE ETKİSİ

Sevban Arslan¹, Evşen Nazik², Sevgi Deniz Doğan¹, Seda Karaçay Yıkar²

¹Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

²Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği

Amaç: Hastalarda oksijenin saturasyonun takibi, hipoksemiye tespit etmek, kan gazı analiz sıklığını azaltmak ve hastaya verilen oksijen miktarını titre etmek için kullanılan bu işlem uygun koşullarda yapılmazsa hatalı sonuç verebilir. Bu çalışma; kınanın ve farklı renkteki ojelerin pulse oksimetre ölçümlerine etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Metod: Yan deneysel ve kesitsel olan çalışmada araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında bir üniversitenin hemşirelik bölümünde eğitim gören tüm kadın öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem grubu araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırma kriterlerine uyan 103 kadın katılımcı içermektedir. Veriler öğrencilerin yaşları, sınıfları, vücut ısıları, hemogloblin seviyeleri, oje, kına sürülen ve sürülmeyen parmakların (deney ve kontrol grubunun) yazıldığı form kullanılarak toplanmıştır. Çalışma için sağ elin baş parmağına beyaz oje, işaret parmağına su ile sulandırılan kına, serçe parmağına siyah, yüzük parmağına kırmızı oje tek kat olarak sürülmüştür ve orta parmak kontrol grubu olarak değerlendirilmiştir. Oksijen saturasyonu ölçümü için taşınabilir bir nabız oksimetresi kullanılmıştır. Veriler SPSS 20.0 programı kullanılarak analiz yapılmıştır.

Verilerin değerlendirmesinde aritmetik ortalama, standart sapma ve t testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada, kına ve kırmızı oje sürülen parmakların oksijen saturasyonu ölçümlerinin kontrol grubu olarak kabul edilen parmağın oksijen saturasyonu ölçümlerine göre farklılık göstermediği ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Siyah ve beyaz renk oje sürülen parmaklardan ölçülen oksijen saturasyonu ortalamalarının kontrol grubu parmağından yapılan ölçüm ortalamalarının daha düşük olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Sonuç: Sonuç olarak, beyaz ve siyah renklerin SpO₂ ölçümlerinde azalmaya neden olduğu, kınanın oksijen saturasyonu ölçümünde etkisi olmamıştır. Parmaktan yapılan oksijen saturasyonu ölçümünden önce hemşirelerin hastaların ojelerini çıkarmaları önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kına, Oksijen Saturasyonu, Oje Renkleri.

P-0171

ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN ÇOCUKLARIN ANNELERİNİN STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI VE SOSYAL DESTEK ALGILARI

Huriye Akça Oymak¹, Fatma Taş Arslan²

¹Konya Numune Hastanesi, Konya

²Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya

Problem Tanımı ve Amaç: Zihinsel yetersizlik, zihinsel işlevlerde ve uyumsal davranışlarda gözlenen ve bilişsel, sosyal ve pratik uyumsal becerilerde sorun yaşanan bir durumdur ve zihinsel yetersizliği olan çocukların aileleri çocukları ile ilgili bu önemli sınırlılıklar doğrultusunda yaşamları hayat boyu etkilenir. Süreçte aile özellikle çocuğun bakımından sorumlu olan anne birçok nedene bağlı olarak stres yaşar. Anneler stresle başa çıkmada içsel ve dışsal birçok destek kaynakları kullanabilir. Zihinsel yetersizliği olan çocuğa sahip ebeveynlerin yaşadıkları stresin başında destek görmemeleri gelmektedir. Stresle başa çıkmada dışsal kaynaklardan olan sosyal destek önemlidir.

Bu çalışma, zihinsel yetersizliği olan çocukların annelerinin stresle başa çıkma tarzları ve sosyal destek düzeylerini belirlemek ve ilişkili faktörleri incelemek amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yapıldı.

Gereç-Yöntem: Araştırma Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 2 özel eğitim merkezine kayıtlı 84 zihinsel yetersizliği olan çocukların annelerinin katılımıyla gerçekleştirildi. Araştırma verileri Şubat-Nisan 2017 tarihleri arasında bilgi formu, Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği (SBÇÖ) ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ) kullanılarak toplandı. Verilerin analizinde sayı, yüzde, t-testi, Anova (F) testi, Kruskal Wallis-H testi, pearson korelasyon ve lineer regresyon analizi kullanıldı.

Bulgular: Zihinsel yetersizliği olan çocukların annelerinin etkili stresle başa çıkma tarzları puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulundu. Çalışmada çocuklarının yaşı 18 ve üstü olan annelerin SBTÖ etkili başa çıkma tarzları puan ortalamaları diğer gruplara göre daha yüksek bulundu ($p=0,037$). Kız çocuğu olan annelerin algıladıkları sosyal destek yüksek bulundu ($p=0,032$). Çocuğun geleceğiyle ilgili stres yaşamayan annelerin algıladıkları sosyal destek yüksek bulundu ($p=0,027$). Etkili ve etkisiz başa çıkma tarzlarını kullanan annelerin algıladıkları sosyal destek arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde anlamlı ilişki olduğu görüldü (sırasıyla $p=0,027$, $p=0,043$). Annelerin algıladıkları sosyal desteğin stresle etkili başa çıkma tarzlarını pozitif yönde yordadığı bulundu ($p=0,009$).

Sonuç: Zihinsel yetersizliği olan çocukların annelerinde algılanan sosyal desteğin, stresle etkili başa çıkmada temel dayanak noktası olduğu belirlendi. Sosyal destek kaynaklarının artırılmasının stresle etkili başa çıkmada önemli olduğu sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Zihinsel yetersizliği olan çocuk, Anne, Stresle Başa Çıkma Tarzları, Algılanan Sosyal Destek

P-0173

PEDİATRİ HEMŞİRELİĞİ ALANINDA YAPILAN YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN ÖZELLİKLERİ

Tuğçe Torun, Elif Bakır

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Giriş-Amaç: Hemşirelik eğitiminde yüksek lisans hem akademik hem de mesleki gelişim için önemlidir. Pediatri hemşireliğinde yüksek lisans programının amacı güncel bilgiye ulaşabilen, edindiği bilgileri doğru şekilde sentezleyebilen, araştırma yapabilen ve bütüncül bakıma sunan hemşireler yetiştirilmesidir. Yapılan yüksek lisans tezlerinin özelliklerinin incelenmesi, var olan araştırma eğiliminin belirlenmesi ve araştırma ihtiyacı duyulan alanların belirlenmesi yönünden önemlidir. Tanımlayıcı türdeki bu çalışma ile Türkiye’de pediatri hemşireliği alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin belirli özellikler yönünden incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: T.C. Yükseköğretim Kurulu’nun “Ulusal Tez Merkezi” resmi web sitesi detaylı tarama özelliği kullanılarak son 10 yıla ait (2007-2016) yüksek lisans tezlerine ulaşılmıştır. İlgili tarama bölümlerinden “Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı” ve “Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Bilim Dalı” seçenekleri seçilerek YÖK veri tabanına kayıt edilmiş olan 193 yüksek lisans tezinin özellikleri incelenmiştir. Tezlerin özet bölümleri okunarak özellikleri hakkında veriler toplanmış ve kaydedilmiştir. Tüm tezlerin özet bölümlerine ulaşılmıştır. Verilerin analizinde sayı ve yüzdeler kullanılmıştır.

Bulgular: Pediatri hemşireliği alanında yapılan yüksek lisans tezleri araştırma türleri yönünden incelendiğinde %67,8’inin tanımlayıcı, %12,9’unun deneysel, %12,4’ünün yarı deneysel, %11’inin metodolojik ve %1’inin nitel türde araştırmalar olduğu belirlenmiştir. Deneysel araştırma türünde son 10 yıldaki tezlerin %72’sinin 2012-2016 yılları arasında yapıldığı görülmüştür. Tezlerin %37’sinin 2007-2011 yılları arasında %63’ünün 2012-2016 yılları arasında yapıldığı belirlenmiştir. Tezlerin %16,5’inin kronik hastalığı olan çocuk, %19,1’inin ebeveynler, %12,9’unun yenidoğana ilişkin konularla ilgili olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Pediatri hemşireliği alanında yapılan tezlerin çoğunluğunun tanımlayıcı araştırma türünde olduğu belirlenmiştir. Deneysel araştırma türünde yapılmış tezlerin oranı yıllar içinde artış göstermiştir. Özellikle son 5 yılda yapılan tezlerde deneysel araştırma türünde fark edilir bir artış vardır. Fakat kanıt düzeyi yüksek deneysel araştırma oranının hala düşük olduğu belirlenmiştir. Pediatri hemşireliği alanında yapılan tezlerin sayısal olarak yıllara göre artış gösterdiği görülmüştür. Özellikle son 5 yılda yapılan tezler çoğunluktadır ve çoğunlukla ebeveyn örneklem grubu ile çalışılmıştır. Bu araştırma sonuçlarına göre ülkemizde pediatri hemşireliği alanında son 10 yılda yapılan tezlerdeki eğilim ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, pediatri, yüksek lisans

P-0175

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN GÖÇMEN HASTALARLA OLAN İLETİŞİM DURUMLARININ BELİRLENMESİ

Dilek Güneş Dağ, Askeri Çankaya, Fatoş Uncu

Fırat Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Elazığ

Giriş-Amaç: Hemşirelerin etkili kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerisi geliştirmesi, özel gruplar (göçmen vb.) üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır. Bu çalışmanın amacı; hemşirelik öğrencilerinin göçmen hastalarla olan iletişim durumlarını belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte planlanan bu araştırma Nisan –Mayıs 2017 tarihleri arasında Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde öğrenim gören Hemşirelik Bölümü öğrencileri (n=685) üzerinde planlanmış olup, 503 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Cevaplanma oranı %73,4’dür. Öğrencilerin iletişim becerileri İletişim Becerileri Envanteri kullanılarak değerlendirildi. Verilerin istatistiksel analizi SPSS programı kullanılarak yapıldı.

Bulgular: Yaş ortalaması 22,0±5,7 olan araştırma grubunun %66’sı kız öğrencidir. Öğrencilerin %77,5’i orta gelir düzeyine sahiptir.

Öğrencilerin %70.0'i göçmen hastalarla iletişim kurmakta zorlandığını ifade etmiştir. Katılımcıların %88.7'si uygulama yaptıkları kurumlarda göçmenlerle iletişim kurabilmeleri için (tercüman, rehber vs.) destek birimlerinin olmadığını ifade etmiştir. İletişim Becerileri Envanteri toplam ölçek ortalama puanı 153.6±13.2 bulundu. İletişim Becerileri Envanteri "Duygusal" iletişim becerileri alt boyutu ortalama puan değeri 41.3±5.5, "Zihinsel" iletişim becerileri alt boyutu ortalama puan değeri 52.2±5.7, "Davranışsal" iletişim becerileri alt boyutu ortalama puan değeri 52.5±5.6 bulundu. İletişim Becerileri Envanteri toplam ölçek ve alt boyut puanları arasındaki ilişki incelendiğinde, toplam ölçek ve alt boyut puan ortalamları arasında pozitif yönde ilişki saptandı ($r=0.851-0.699-0.793$, $p=0.000$). Göçmenlerle iletişim kurmakta zorlanan öğrencilerin iletişim envanteri "davranışsal" alt boyutu ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.005$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri orta düzeyin üzerinde olduğu davranışsal ve zihinsel iletişim becerilerinin duygusal iletişim becerilerine göre daha iyi düzeyde olduğu saptandı. Göçmenlerle sık karşılaşan hemşirelik öğrencilerinin kültürelarası bakım gereksinimlerine göre çözüm yollarının araştırılması ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencileri, İletişim Becerileri, göçmenler.

P-0176

GONARTROZ TANISI ALAN HASTANIN TOTAL DİZ PROTEZİ CERRAHİSİ SONRASI HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU

Aysel Gül¹, Mevlüde Karadağ²

¹Sakarya Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sakarya

²Gazi Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Giriş: Gonartroz genellikle eklem kırırdağının hasarı, sinoviyal membrandaki reaktif değişiklikler ve anormal kemik oluşumuyla karakterize olan bir hastalık tablosu olarak tanımlanmaktadır. Bu hastalık tablosunda başlangıç döneminde dinlenmekle azalan; zamanla artan ve sürekli hale gelen ağrı dikkati çekmektedir. Fizik muayenede krepitasyon, ağrı, hassasiyet gibi semptomlar belirlenmektedir. Yaş, kadın cinsiyeti, obezite, uzun süreli ayakta kalma, aile öyküsü, yüksek topuklu ayakkabıların kullanılması, merdiven çıkmak, dört saatten fazla aktivite, sürekli dizleri bükme, gibi aktivite ya da durumlar hastalığın ortaya çıkmasında ve gelişiminde predispozan faktörlerdir.

Amaç: Bu çalışmada gonartroz tanısıyla cerrahi tedavi uygulanan hasta ve ailesinin izlemi; mevcut durumun değerlendirilerek semptomların azaltılması, komplikasyonların önlenmesi ve hastanın iyilik halini artırılması için uygun hemşirelik yaklaşımları yer almaktadır.

Olgu: Olgumuz S.C 62 yaşında diyabeti, hipertansiyonu, hipotiroidi ve gut hastalığı olan kadın hasta yürüme zorluğu ve dinmeyen ağrı şikayetleriyle hastanemize başvurmuştur. Yapılan doktor muayenesinde ağrıyla birlikte hassasiyet, deformite, krepitasyon, şişlik, ROM ağrılı ve kısıtlı olarak belirlenmiştir. Geçen sene hastanemizde gonartroz tanısı ile sol total diz protezi (TDP) yapılan hastamıza, 12/05/17 tarihinde ise spinal anestezi altında sağ TDB uygulanmıştır. Ortopedi ve travmatoloji servisinde takibi yapılan hastamıza yattığı süre içerisinde cerrahi girişime bağlı akut ağrı, cerrahi girişime bağlı anksiyete, hastadaki strese, hastanede kalmaya ve noktüriye bağlı uyku örüntüsünde bozulma, ağrıya bağlı fiziksel harekette bozulma, cerrahi işleme, sistemik hastalıklara bağlı yara iyileşmesinde gecikme, cerrahi işleme, beden mekaniklerinin doğru kullanılmamasına bağlı dislokasyon riski, hastanede kalmaya, cerrahi girişim, operasyon, bandaja ve immobilizasyona bağlı periferik nörovasküler disfonksiyon riski, cerrahi girişime bağlı derin ven trombozu riski, cerrahi işlem, hastanede kalma, sistemik hastalıkların varlığına bağlı enfeksiyon riski, yürüyüşteki dengesizlik, uzun süreli yatak istirahatine bağlı travma riski, cerrahi girişime bağlı beden imajında bozulma riski hemşirelik tanılarına yönelik girişimler uygulanmıştır. Hastamızın ameliyat sonrası dönemde mobilizasyonu sağlanmış; mevcut durumu değerlendirilerek gelişebilecek komplikasyonlar izlenmiş; hastanın ihtiyaç gereksinim duyduğu konularda eğitimler verilerek, danışmanlık sağlanmıştır.

Bulgular: Hasta S.C hastanede kaldığı süre içerisinde 4 gün boyunca yakın takip ve izlemi yapılarak değerlendirilmiştir. Servisimizde takip

edildiği süre içerisinde ağrı kontrolünün sağlanması, beslenme, ilaçlar, doku perfüzyon takibi, enfeksiyon bulguları, anksiyetenin ortadan kaldırılması için non-farmakolojik desteklerin belirlenmesi ve uygulanması, ekstremitte hareketlerinde dikkat edilmesi gereken aktivitelerin neler olduğu, cerrahi sonrası yapılması istenen bacak egzersizleri konusunda eğitim ve danışmanlık sağlanmıştır. Verilen eğitimler sonucunda hem hastanın hem de hasta yakınının bakıma katılımı artmıştır. Hem hasta hem de hasta yakınları ameliyat sonrası dönemde gelişebilecek komplikasyonlar yönünden daha dikkatli gözlem içerisinde olduklarını belirtmişlerdir. Yapılan takip ve bakım süreci içerisinde hastada komplikasyon gelişimi önlenmiş; hastanın anksiyete seviyesi azaltılmıştır. Hastanın kişisel hijyeni sağlanmış; bu konuyla ilgili olarak kendisine yardımcı olunmuştur. Hastamızın hastanede kaldığı süre içerisinde uyku düzenini sağlama noktasındaki sıkıntılar ise tamamıyla ortadan kaldırılamamıştır. Mobilizasyonu sürecine adaptasyonu oldukça başarılı geçmiştir; hastamızın beden imajına yönelik anksiyetesinin ise minimal düzeyde olduğu görülmüştür. Hastanede kaldığı süre içerisinde herhangi bir travmatize olay ya da durumla karşı karşıya gelinmemiştir.

Sonuç: Sağ total diz protezi ameliyatı sonrasında hastaya uygulanan hemşirelik girişimleri sonucunda herhangi bir komplikasyona rastlanmamış; verilen eğitimler sonucunda hasta bakımına katılımın arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Diz protezi, Gonartroz, Hemşirelik

P-0179

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN PULSE OKSİMETRE KULLANIMI KONUSUNDA BİLGİ VE DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Emine Pınar Martlı¹, Nigar Ünlüsoy Dinçer²

¹Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Kırıkkale

²Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara

Hemşirelerin çalıştıkları birimlerde kullanılan tüm teknolojik cihazların doğru kullanım şekillerini bilmeleri, hasta sonuçlarının güvenilir olması ve hastanın etkin bir bakım alabilmesi için esastır. Araştırmaya katılan üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin pulse oksimetre kullanımını konusundaki bilgi ve davranışlarını değerlendirmek amacı ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, evrende yer alan hemşirelerin tümü (599) araştırma kapsamına alınmış fakat araştırmayı kabul eden 393 hemşire araştırmanın örneklemine oluşturmuştur. Araştırmada veriler, hemşirelerin tanıtıcı özellikler formu ve pulse oksimetre kullanımları konusunda bilgi ve davranışlarını değerlendirebilmek amacıyla literatür doğrultusunda geliştirilen anket formu ile toplanmıştır. Hemşirelerin, pulse oksimetre kullanımı ve pulse oksimetre ölçüm güvenirliliğini etkileyen toplam 28 önermeye verdikleri cevaplar, 28 puan üzerinden değerlendirilmiş ve bilgi puan ortalamları hesaplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzdeler hesaplanmıştır. Ortalama ölçüleri, Mann Whitney U testi, ikili karşılaştırmalar için Kruskal Wallis ve Siegel Castellan testi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre hemşirelerin pulse oksimetre bilgi puanı ortalamlarının = 15.06±6.0 (min:0, mak:26) olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan hemşirelerden hemşirelikte lisans eğitimi alan, çalışma süresi 6-10 yıl arasında olan, çalıştığı birimde pulse oksimetre kullanan ve kritik birimlerde çalışan hemşirelerin bilgi düzeylerinin diğerlerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Ayrıca pulse oksimetre kullanımına yönelik davranış sıklıkları ile bilgi puan ortalamları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Araştırmaya katılan hemşirelerin en fazla acil müdahale gerektiren durumlarda (%43.3) pulse oksimetre kullandıkları ve pulse oksimetre ile ölçüm yapılan vücut bölgeleri arasında çoğunlukla el parmağından (%73.4) ölçüm yaptıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi düzeyi, hemşirelik, pulse oksimetre

P-0180

İLAÇ UYGULAMA HATASI: VAKA SUNUMUTuğba Mert¹, Dilek Ekici²¹TOBB ETÜ Hastanesi, Kalite ve Eğitim Hemşiresi²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Hasta güvenliği, sağlık hizmetine bağlı hataların önlenmesi ve bu hataların neden olduğu yaralanma ve ölümlerin ortadan kaldırılması için tüm yönetsel sistemin yeniden tasarlanmasını gerektirir. Hasta güvenliğinin ayrılmaz bir parçası olan tıbbi hatalar, sağlık hizmeti sürecinde beklenmedik bir şekilde meydana gelen, normal işlem sürecinden sapma durumlarıdır.

Tüm basamaklarda oluşan veya oluşabilecek hataların önlenmesinde, sürecin içinde yer alan herkesin rolü olduğu gibi hemşirenin rolü de diğerlerine göre biraz fazladır. Yasal olmayan isteme göre ilacın verilmesi, hekim istemi olmadan ilacın verilmesi, ilacın okunuş ve görünüş benzerliği sonucunda yanlış ilacın verilmesi, ilaç dozunun yanlış hesaplanması ya da yanlış dozda ilaç verilmesi, ilaç kutusu veya etiket üzerindeki bilgilere dikkat etmeme ve ilaç uygulamasının unutulması sık yaşanan ilaç uygulama hatalarındandır. İlaç hataları meydana geldiğinde, önemli olan çalışanın suçlamadan hatanın meydana geldiği süreci analiz edip, hataya sebep olan nedenleri anlamak ve araştırmaktır. Çünkü hata rapor edilmezse, hasta ihtiyacı olan ilave tedaviyi zamanında alamayacaktır. Ayrıca benzer durumların yaşanmaması için gerekli önlemler alınmayıp daha ciddi hataların oluşmasına yol açılarak, aynı hatalar tekrarlanmaya devam edecektir. Böylece problemin nedenine inilmeyecek, kişiler bu konuda eğitilmeyecek ve hatalı süreçler düzeltilip geliştirilemeyecektir.

Bu çalışmada, eczaneden yanlış ilacın gönderilmesi sonucu, ilacın muadil ilaç olarak algılanıp hastaya uygulanması örnek olayı incelenmiştir. Balık kılıçığı yöntemi ile analiz edilerek hasta güvenliğinin parçası olan ilaç uygulama hatalarında, sadece personelin suçlanması yerine, sisteme iyileştirmeler yapılarak gelecekte yapılacak hataların azaltılması planlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: balık kılıçığı yöntemi, hasta güvenliği, ilaç hataları

P-0182

AMELİYAT SONRASI AĞRI ŞİDDETİNİN FARKLI AĞRI ÖLÇEKLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİSevban Arslan¹, Sevgi Deniz Doğan¹, Şeyma Yurtseven¹, Sevilay Erden Yüksekaya¹, Evşen Nazik²¹Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği²Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği

Amaç: Ameliyat sonrası ağrı şiddetini dört farklı ölçekle karşılaştırmak amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

Yöntem: Araştırmanın örneklemini, Ocak-Haziran 2017 tarihleri arasında Genel cerrahi, Üroloji, Ortopedi ve travmatoloji, Beyin ve Sinir cerrahi, Kulak Burun Boğaz, Plastik ve Rekonstruktif cerrahi kliniklerde genel anestezi uygulanan, 18-65 yaş arası, iletişime açık, Amerika Anestezist Derneği skoru I, II veya III olan, ameliyat sonrası üç gün hastanede yatan 147 hasta oluşturdu. Veri toplamada, Görsel Kıyaslama, Yüz Ağrı, Sayısal ve Sözel Kategori Ölçekleri kullanıldı. Veriler yüzdelerle dağılım, bağımsız gruplarda t testi, varyans analizi, kruskal wallis varyans analizi ve pearson korelasyon testi ile değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmamıza katılan hastaların, yaş ortalaması 47,84 olduğu, %56,4'ünün erkek olduğu, %63,9'unun ameliyat deneyiminin olduğu ve %57,1'inin kronik hastalığa sahip olmadığı saptanmıştır. Ölçekler arasındaki en yüksek ilişki, Görsel Kıyaslama Ölçeği ile Sayısal Ölçek (r=.874) arasında iken, En düşük ilişki, Sözel Kategori Ölçeği ile Yüz Ağrı Ölçeği (r=.785) arasında olduğu belirlenmiştir. Hastaların büyük bir çoğunluğu (%65.3), ağrının takibinde Sözel Kategori Ölçeği'ni tercih ederken, çok az bir kısmı (%10.2) Görsel Kıyaslama Ölçeği'ni tercih etmiştir.

Sonuç: Çalışma bulgularına göre kullanılan bütün ağrı ölçeklerinin birbirleri ile pozitif yönde iyi derecede doğrusal bir ilişkiye sahip oldukları ve hepsinin birbirlerinin yerlerine kullanılacakları görülmüştür. Ağrı

yoğunluğunun değerlendirilmesinde hastaların en çok tercih ettikleri ölçeğin ise sözel kategori ölçeği olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı şiddeti, Görsel Kıyaslama Ölçeği, Sayısal Ölçek, Sözel Kategori Ölçeği, Yüz Ağrı Ölçeği.

P-0184

MASTEKTOMİNİN BEDEN İMAJI VE SEKSÜEL FONKSİYON ÜZERİNE ETKİSİ: OLGU SUNUMU

Meryem Yılmaz, Kübra Erturhan Türk

Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

Latince carcinus/karsinoz, yengeç kelimelerinden gelen kanser, kontrolsüz olarak çoğalan ve organ fonksiyonları üzerine olumsuz etkisi olan hücre grubudur. Meme kanseri kadınların meme dokusundaki malign hücre formlarıdır. Amerikan Kanser Birliği (2016) verilerin göre kadınlarda görülen kanserlerin %25'ini oluşturmakta ve akciğer kanserinden sonra kansere bağlı ölümlerde ikinci sırada yer alan her 8 kadın kanserinden birisi olmaya devam etmektedir. Mastektomi fiziksel olarak dıştan görünen seksüalite, kadınlık ve anneliği sembolize eden bir veya her iki memenin kesilerek çıkartılması/ampütasyonu olduğundan dolayı kadınlığın, doğurganlığın, çekiciliğin ve cinselliğin kaybı olarak algılandığı, kadınların fiziksel görünüşlerinde kalıcı değişime neden olduğu için öfke, zihinsel algıda değişiklikler, cinsel çekim azalma, beden imajının bozulması, feminen özelliklerini kaybetme korkusu ve cinsel işlev bozukluğu gibi çeşitli sorunlar ile ilişkilendirilmektedir. Bu çalışmada modifiye radikal mastektomi geçirmiş iki olgu sunulmuştur. Birinci olgu da ameliyat sonrası beden imajında bozulma ön plana çıkarken, ikinci olguda seksüel fonksiyonda bozulma görülmüştür. Meme kanseri ve tedavisinin kadınların beden imajı ve seksüel fonksiyon üzerinde oldukça önemli etkileri olduğu, bu nedenle hastalara beden imajı ve cinsellik üzerinde olumlu değişimler oluşturabilecek bakımın planlanması gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: beden imajı, mastektomi, meme kanseri, seksüel fonksiyon

P-0185

AKUT OTİTİS MEDİANIN TEDAVİ BAŞARISINDA ANNE SÜTÜNÜN ÖNEMİ

Sümevra Topal, Sinem Yalınzoğlu Çaka, Özge Karakaya Suzan, Sevin Altınkaynak

Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sakarya

Problem Tanımı ve Amaç: Bebek beslenmesinde anne sütü, tek ideal besin ve bebeğin enfeksiyon hastalıklarından korunmasında en emin yaklaşımdır. İmmün sistemin ana hücreleri olan makrofaj, T hücre, kök hücre ve lenfosit içeren anne sütü ayrıca sitokin ve kemokinlerce zengin olma özelliği ile bebeği enfeksiyonlardan korur. Tek başına anne sütünü dört aydan fazla alan bebeklerde enfeksiyon riski anne sütü almayanlara göre %72 daha az olduğu ve yaşamın ilk iki yılında anne sütü alınmanın akut otitis media riskini %43 azalttığı bildirilmiştir. Ayrıca enfeksiyon hastalıklarının tedavisinde anne sütü alan infantlarda tedavi başarısının daha iyi olduğu çalışmalarda vurgulanmaktadır.

Bu çalışma, akut otitis media tanısı alan çocuklarda tedavi başarısında anne sütü alım süresinin etkisini değerlendirmek amacıyla planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Sakarya Üniversitesi Mediko Sosyal Merkezinde Akut Otitis Media tanısı ile tedavi edilen 75 hasta retrospektif olarak incelendi. Bu çalışmada çocukların tek başına anne sütü ile beslenme ve ortalama emzirilme sürelerinin tedaviye cevap ile ilişkisi değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya alınan olguların yaş ortalaması 35.77±29.31 ay olup (min: 1, max: 140 ay), 27 (%36)'sı kız, 48 (%64)'i erkek idi. Akut otitis media'lı hastaların %45.3'ü (n=34) unilateral, %54.7'si (n=41) bilateral di. Sadece anne sütü alım süreleri ortalaması 3.92±2.31, toplam anne sütü alma süreleri ortalamaları ise 11.36±7.38 idi. Reçete edilen antibiyotik kullanımına göre yaş, cinsiyet, otitin yerleşimi ve anne

sütü alım süresi değerlendirildiğinde ise gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı saptandı ($p < 0.05$). Antibiyotik gruplarına göre olguların iyileşme durumları incelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı saptandı ($X^2 = 2.066$, $p = 0.356$). Tek başına anne sütü alım süresi ile olguların iyileşme durumları incelendiğinde 0-3 ay ile 4-6 ay alanlar arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu saptandı. 4-6 ayda anne sütü alıp iyileşen olgu sayısının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptandı ($p = .000$). Toplam anne sütü alım süresi ile olguların iyileşme durumları incelendiğinde 6-12 ay ile 13-24 ay alanlar arasında anlamlı fark olmadığı saptandı ($p = .079$).

Sonuç: Bu çalışma sonuçları, akut otitis media'lı infantlarda tedaviye olumlu yanıtta tek başına 6 ay anne sütü almanın önemini desteklemektedir. Geniş kapsamlı çalışmalarla bu sonucun desteklenmesi gerektiği kanatındayız.

Anahtar Kelimeler: Anahtar kelime: Akut otitis media, antibiyotik, anne sütü

P-0186

DİYABETİK HASTALARIN ÖZBAKIM GÜCÜNÜN BELİRLENMESİ

Zeliha Koç¹, Nazan Yüksel², Zeynep Sağlam¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Giriş-Amaç: Bu çalışma diyabetik hastaların özbakım gücünü belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı olarak planlanan bu araştırma 1 Ekim 2014-30 Ocak 2015 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Uygulama ve Araştırma Hastanesinin dahili ve cerrahi birimlerinde yatarak tedavi görmekte olan çalışmaya katılmaya istekli 351 hastanın katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler 26 sorudan oluşan anket formu ile Özbakım Gücü Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Öz-bakım gücü ölçeği 1979 yılında Kearney ve Fleischer tarafından geliştirilmiş ve Nahçıvan (1993) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Özbakım Gücü Ölçeği 35 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Özbakım Gücü Ölçeği'nden elde edilebilecek en düşük puan 35, en yüksek puan ise 140'tır. Özbakım Gücü Ölçeği'nden alınan puanların yüksek olması, bireylerin özbakım gücünün yüksek olduğunu, ölçekten alınan puanların düşük olması ise bireylerin özbakım gücünün düşük olduğunu göstermektedir. Anket formu ve ölçekler ilgili kurumdan yazılı, araştırmaya katılan hastalardan bilgilendirilmiş onam alındıktan sonra uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik hesaplaması, one-way ANOVA, student t testi ve Tukey testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hastaların %57.3'ünü kadınların, %42.7'sini erkeklerin oluşturduğu, %86.3'ünün evli olduğu, %41'inin ilkökul mezunu olduğu, %94.9'unun sosyal güvencesinin bulunduğu, %68.4'ünün gelirlerinin giderlerine eşit olduğu belirlenmiş olup yaş ortalamaları 56.1 ± 14.3 'dür. Hastaların %87.2'sinin Tip II diyabet olduğu, %29.9'una 16 yıl önce diyabet tanısı konulduğu, %66.7'sinin ailesinde diyabet tanısı alan başka bir birey bulunduğu, %82.9'unun diyabet dışında başka bir kronik hastalığa sahip olduğu, %51.3'ünün sağlık durumunu "orta" olarak tanımladığı, %62.4'ünün düzenli olarak sağlık kontrollerine gittiği, %59'unun oral antidiyabetik kullandığı, %33.6'sının insülin yaptırıldığı, %39.3'ünde diyabete bağlı sağlık problemleri geliştiği, %17.9'unun sigara kullandığı ve %55.6'sının egzersiz yaptığı belirlendi. Hastaların Özbakım Gücü Ölçeği toplam puan ortalaması 96.0 ± 19.2 olarak saptandı. Hastaların bazı sosyo-demografik ve klinik özellikleri ile ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu ($p < 0.05$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmada hastaların Özbakım Gücü Ölçeği puanları orta üzeri belirlendi. Elde edilen bulgular doğrultusunda hastaların özbakım güçlerini artırmak üzere eğitimler yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Özbakım Gücü, Davranış, Bilgi, Uygulama

P-0187

HİPERTANSİF HASTALARIN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ

Zeliha Koç¹, Merve Şahin², Zeynep Sağlam¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Giriş-Amaç: Bu çalışma hipertansif hastaların sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı olarak planlanan bu araştırma 14 Kasım 2014-25 Mart 2015 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Uygulama ve Araştırma Hastanesinin dahili ve cerrahi birimlerinde yatarak tedavi görmekte olan çalışmaya katılmaya istekli 369 hastanın katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler 31 sorudan oluşan anket formu ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği Walker, Sechrist ve Pender (1987) tarafından geliştirilmiş ve Esin (1997) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan 48 maddelik likert tipi bir ölçektir. Ölçekten en düşük 48, en yüksek 192 puan alınmaktadır. Ölçekten alınan puanların yükselmesi bireylerin belirtilen sağlık davranışlarını yüksek düzeyde uyguladıklarını, ölçekten alınan düşük puan ise bireylerin belirtilen sağlık davranışlarını düşük düzeyde uyguladıklarını göstermektedir. Anket formu ve ölçekler ilgili kurumdan yazılı, araştırmaya katılan hastalardan bilgilendirilmiş onam alındıktan sonra uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik hesaplaması, one-way ANOVA, student t testi ve Tukey testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hastaların %61.8'ini kadınların, %38.2'sini erkeklerin oluşturduğu, %40.7'sinin ilkökul mezunu olduğu belirlenmiş olup yaş ortalamaları 60.5 ± 13.6 'dır. Hastaların %91.1'inin hipertansiyon dışında başka bir kronik hastalığa sahip olduğu, %64.2'sinin ailesinde hipertansiyon tanısı alan birey bulunduğu, %27.6'sının 1-5 yıl önce hipertansiyon tanısı aldığı, %52.8'sinin sağlık durumunu "orta" olarak tanımladığı, %60.2'sinin düzenli olarak sağlık kontrollerine gittiği, %91.1'inin hipertansiyon ilacı kullandığı, %70.7'sinin özel bir diyeti bulunduğu, %37.1'inde hipertansiyona bağlı sağlık problemleri geliştiği, %13'ünün sigara kullandığı ve %53.7'sinin egzersiz yaptığı belirlendi. Hastaların Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği toplam puan ortalaması 125.9 ± 20.2 olarak saptandı. Hastaların bazı sosyo-demografik ve klinik özellikleri ile ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu ($p < 0.05$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmada hastaların Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği puanları orta üzeri düzeyde belirlendi. Elde edilen bulgular doğrultusunda hastaların sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını geliştirmek üzere eğitimler yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hipertansiyon, Sağlıklı Yaşam Biçimi, Davranış, Bilgi, Uygulama

P-0188

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞI OLAN 65 YAŞ VE ÜSTÜ BİREYLERİN MORAL, SOSYAL DESTEK DURUMLARI İLE DEPRESİF SEMPTOMLARININ BELİRLENMESİ

Papatya Karakurt¹, Ayla Ünsal²

¹Erzincan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Erzincan

²Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Kırşehir

Giriş-Amaç: Solunum sistemi hastalıkları yaşlılarda en çok görülen hastalıklar arasında yer almaktadır. Solunum sistemi hastalıklarından biri olan Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığının (KOA) çoğunluğu ya orta yaşların sonlarından ya da yaşlı grupta bulunmaktadır. Yaşlı bireyin moral düzeyi kronik hastalıklarından, depresyon ve sosyal destek düzeyi gibi birçok durumdan etkilenmektedir. Bu araştırma Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı olan 65 yaş ve üzeri bireylerin moral, sosyal destek durumları ile depresif semptomlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tasarımda gerçekleştirilen bu araştırmanın evrenini, Mart-Kasım 2016 tarihleri arasında Erzurum ve Kırşehir ilindeki iki hastanede yatarak tedavi gören 65 yaş ve üzeri Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH) olan yaşlılar oluşturmıştır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup araştırmaya katılmaya gönüllü olan, iletişime açık 340 KOAH hastası alınmıştır. Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan hastaların tanıtıcı özellikleri ve hastalığa ait bilgileri içeren kişisel bilgi formu, Philadelphia Geriatri Merkezi Moral Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Geriatrik Depresyon Ölçeği kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin analizinde yüzdeler, ortalama, Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Korelasyon Analizi testleri kullanılmıştır.

Bulgular: KOAH'lı yaşlı hastaların %50,9'unun kesin depresyon seviyesinde olduğu, depresyon puan ortalamalarının 13.76 ± 5.02 , moral 5.78 ± 2.11 ve sosyal destek puanlarının 54.71 ± 16.80 olduğu belirlenmiştir. Hastaların cinsiyeti ile sosyal destek toplam puanı ve arkadaş alt boyutu arasındaki farkın anlamlı olduğu, moral ve depresyon puanı arasındaki farkın anlamsız olduğu saptanmıştır. Yaşlıların moral ile sosyal destek durumları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanırken, moral ile depresyon semptomları arasında bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: KOAH'lı yaşlı hastaların moral durumlarının düşük, sosyal destek durumlarının orta düzeyin üzerinde olduğu ve yarısından fazlasının depresif semptomlar gösterdiği belirlenmiştir. Hastaların moral durumu azalırken sosyal destek durumlarının arttığı belirlenmiştir. Yaşlı bireylere yeterli destek sistemlerinin sağlanarak depresyon semptomlarının azaltılması ve moral düzeylerinin artırılması sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı, yaşlı, moral, sosyal destek, depresyon

P-0189

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİN SAĞLIK ALGISI VE OBEZİTE FARKINDALIKLARI

Esra Güney, Özlem Doğu

Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sakarya

Giriş-Amaç: Obezite, yaşam kalitesini ve süresini olumsuz yönde etkileyen kronik bir hastalık olmakla birlikte gelişen dünyanın ve genç neslin en önemli halk sağlığı sorunlarından biridir. Öğrencilerin beslenme alışkanlığına bağlı obezite görülme sıklığının arttığı bilinmekle birlikte, inançlar, tutumlar ve algılar sağlık davranışlarını etkileyen faktörler olarak belirtilmektedir. Bu doğrultuda çalışma, üniversite öğrencilerinin sağlık algısı ve obezite farkındalık durumlarının belirlenmesi amacı ile tanımlayıcı olarak planlandı.

Yöntem: Çalışmanın evreni, Mayıs 2016- Mart 2017 tarihleri arasında bir üniversitede öğrenim gören bireyler oluştururken, örnekleme çalışmaya katılmayı kabul eden ve araştırmacı tarafından ulaşılabilen 350 öğrenci oluşturulmuştur. Çalışma öncesi etik kurul ve ilgili kurumdan izin alınmıştır. Veriler bireylerin kişisel özellikleri ve Sağlık Algısı Ölçeği (SAÖ) ve Obezite Farkındalık Ölçeği (OFÖ) ile elde edilmiştir. Çalışmamızda ölçeklerin genel iç tutarlılık Cronbach Alpha değerleri SAÖ'nin 0.68, OFÖ ise 0.73 olarak güvenilir düzeyde olduğu görüldü.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.79 ± 1.96 , %72,0'i kadın, %9,4'ünün çalıştığı, %43,7'sinin Hukuk bölümünde eğitim gördüğü, eğitim süresince %36,4'ünün özel bir yurttan kaldığı belirlendi. Öğrencilerin %49,1'inin düzenli beslendiği ancak sadece %16,0'inin düzenli egzersiz yaptığı ve %12,9'unun ailesinde obez olduğu görüldü. Öğrencilerin OFÖ toplam puan ortalaması 67.34 ± 11.06 ve SAÖ toplam puan ortalaması ise 42.63 ± 6.85 idi. SAÖ alt puanları sağlığın önemi 7.07 ± 2.35 , kontrol merkezi 17.13 ± 4.09 , öz farkındalık 6.96 ± 2.22 ve kesinlik 11.47 ± 3.16 idi. OFÖ ile sağlığın önemi ($r = -.172; p = .001$) ve öz farkındalık ($r = -.203; p = .000$) arasında negatif yönde, düşük düzeyde ilişki ve anlamlı farklılık olduğu, diğer parametrelerde ise ilişki ve anlamlı farklılık olmadığı görüldü ($p > .005$).

Tartışma ve Sonuç: Çalışma sonucunda öğrencilerin OFÖ ve SAÖ puan ortalamalarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiş ve sağlık algısı ilişkisi gözlenmiştir. Örneklem yaş grubu göz önüne alındığında puan ortalamaları olumlu bir durum olarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Sağlık algısı, Obezite farkındalık.

P-0191

BİR İLKÖĞRETİM OKULU İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Ayşegül Oksay Şahin, Büşra Bayar, Hilmi Çetinkaya

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Karabük

Çocukluk döneminde tarihsel, politik, ekonomik, kültürel vb. nedenlerle gelişen kalıp yargılar genelde kulaktan dolma bilgilerden oluştuğu için duygusal özellik taşıyıcı ve değişmesi zordur. Mesleki kalıp yargılar belli meslekte bulunanların bireysel farklılıklarının göz ardı edilmesine neden olmaktadır. Hemşirelik mesleği ile ilgili istenilen kalıp yargılar oluşturulması açısından küçük yaş grubundaki çocukların hemşirelik imajı hakkındaki görüş ve düşüncelerinin araştırılması gerekmektedir.

Çalışma Karabük ilinde bir kamu ilköğretim ikinci kademe okulu öğrencilerinin hemşirelik mesleği hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlandı. 2016-2017 eğitim öğretim yılı bir devlet ilköğretim ikinci kademe okulu tüm öğrencileri evreni oluşturdu. Araştırmada literatüre dayalı araştırmacılar tarafından hazırlanan "Bilgi Formu" ve "Hemşirelik Mesleğine Yönelik Görüşler Anket Formu" kullanıldı. Araştırmada Etik Kurul, Valilik, Milli Eğitim Müdürlüğü ve okul müdürlüğünden izin alınarak gerçekleştirildi. Anket uygulaması öncesinde sınıf öğretmenleri aracılığıyla velilerden izin alındı. Gönüllülük ilkesine özen gösterilerek, uygun ders saatinde, sınıf içinde soru formları toplu olarak uygulandı. Araştırmanın verileri bilgisayar ortamında sayı, yüzdeler hesaplandı, ortalama, ki kare ve t testi kullanılarak değerlendirildi.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %63,98'ini 12 yaş ve altı, %51,64'ü kız, %28,97'si 5.sınıf öğrencisi, %85,14 çekirdek ailede yaşıyor, %48,87'si aile gelir durumu iyidir. Öğrencilerin %78,34'ünün ailesinde hemşire ve %88,16'sının ise hemşirelik dışında bir sağlık çalışanı bulunmamaktadır. Daha önce sağlık kuruluşuna %92,7'si gitmiş ve bu kişilerin %90,43'üne bir hemşire girişim yapmıştır. Öğrencilerin %87,47'sinin hemşire ile iletişimi, %80,6'sının meslek hakkındaki genel görüşü olumlu tanımlandığı ve hemşire denildiğinde ilk aklı %77,35'i yardımseverlik, %75,32 sorumluluk, %69,72 hoşgörü kavramlarının geldiği saptandı. Ankete katılanların %95,97'si hemşireliğin bir meslek olduğunu ve %78,34'ü hem kadınlar hem de erkeklerin yapabileceğini belirtmiştir. Öğrencilerin %48,11'i hemşire olmak istemekte, isteyenlerin %39,79'unun erkek, %60,21'inin kız öğrenci olduğu ve hemşire olmayı isteme durumu ile cinsiyet karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı olarak kız öğrencilerin daha fazla istediği bulundu (ki kare=10,831;p=0,001). Hemşire olmayı isteme durumu ile hemşire ile iletişim karşılaştırıldığında hemşire olmayı isteyenlerin %94,92'si hemşire ile iletişimini olumlu değerlendirdiği belirlendi (ki kare=19,115;p=0,001). Yaş grubu, sınıf, aile tipi, anne ve baba çalışma durumu, anne ve baba meslekleri gibi diğer özellikler açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin %55,92 si lise öğrenimi için sağlık meslek lisesinde okumak istediği ve %72,8'i üniversite ve lise mezunu hemşirenin farkı olduğunu belirttiği bulundu. Hemşire ne iş yapar sorusuna %54,16 sınıın kan alır, iğne yapar, serum takar, pansuman yapar, tansiyon ölçer, şeker ölçer, aşı yapar, muayene ve ilk yardım yapar ve %17,38'inin doktora yardım eder cevabını verdikleri saptandı.

İkinci kademe eğitim gören küçük yaş grubu öğrencilerin hemşireliği bir meslek olarak tanımladıkları, lise ve üniversite mezununun farklı olduğunu belirttikleri, hala çoğunlukla kız öğrencilerin hemşire olmayı istediği, meslek hakkındaki düşüncelerinin olumlu olduğu ancak ne iş yaptığını teknik becerilerle sınırlı tanıdıkları ve sağlık meslek liselerini bir seçenek olarak gördükleri belirlendi. Hemşirelik imajının algılanmasında profesyonel meslek üyelerinin etkisinin olduğu bilinmekte özellikle bu yaş grubunda oluşacak kalıp yargılar nedeniyle küçük yaşta çocuklara hemşireliğin doğru anlatılması, gösterilmesi tanıtılması ve imaj hakkında duyarlı olunması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca okullarda düzenlenecek profesyonel mesleki tanıtım etkinliklerinin rutin olarak planlanması önerilmektedir. Bu çalışma Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: KBÜBAP-17-LÖAP-129

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, ilköğretim öğrencileri, İmaj

P-0194

BARİATRİK CERRAHİ GEÇİREN HASTALARIN ROY'UN ADAPTASYON MODELİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ: İKİ OLGUNUN SUNUMU

Meryem Yılmaz, Pınar Yılmaz

Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas

Obezite, giderek artan, genetik, davranışsal ve çevresel faktörlere bağlı kronik bir hastalıktır. Obezitenin birçok tedavisi vardır. Bunlardan biri bariatrik cerrahidir. Sunulan çalışma bariatrik cerrahi geçiren iki olgunun Roy adaptasyon modeline göre değerlendirilmesini içermektedir. Bu iki olgu 24 yaşında beden kitle indeksi 54 kg/m² ve 28 yaşında beden kitle indeksi 43 kg/m² olan bayan hastalardır. Çalışmada birinci olgunun, Roy adaptasyon modeli alanlarına göre uyum sağladığı, ikinci olgunun uyum sağlayamadığı, psikolojik ve fizyolojik komplikasyonlar yaşadığı belirlendi. Hastaların bariatrik cerrahi sonrası değişen bedenleri ve yaşamlarına adaptasyonlarının belirlenmesi ve gerekli girişimlerin planlanmasında Roy'un adaptasyon modeli kullanılarak değerlendirilmesi hemşirelik bilimi adına önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Bariatrik Cerrahi, Hemşirelik, Obezite, Roy Adaptasyon Modeli.

P-0196

TRANSPLANTASYON VE YAŞAM KALİTESİNİN TÜRKİYE'DEKİ GAZETELERE YANSIMASI

Meryem Uzun¹, Belma Ay², Hülya Bulut³, Sevil Güler Demir³¹Dr. Nafiz Körez Sincan Devlet Hastanesi, Çocuk ve Kadın Doğum Acil Servisi, Ankara²Ankara Güven Hastanesi, Kalp Damar Cerrahisi Yoğun Bakım Ünitesi, Ankara³Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: Bilimsel ve teknolojik ilerlemeler, transplantasyon alanında birçok gelişmelere neden olmaktadır. Ülkemizde ve dünyada doku ve organ transplantasyonu sayıları yıllara göre artış göstermekle birlikte, transplantasyon bekleyen hasta sayıları göz önünde bulundurulduğunda halen istendik düzeyde değildir. Bu bağlamda ülkemizde özellikle kadavradan transplantasyon sayısının artmasına, toplumumuzda organ bağıışı ve donasyonu ile ilgili duyarlılığın artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumda organ bağıışı ve donasyonunun artmasının sağlanmasında günlük okunan gazetelerin etkisi kaçınılmazdır. Özellikle gazetelerdeki transplantasyonun yaşam kalitesi üzerine olumlu etkilerini içeren haberlerin artması toplumun organ bağıışı ve donasyonuna olumlu bakışı geliştirmesine ve transplantasyon sayısının artmasında etkili olacaktır.

Bu araştırma da organ nakli ile ilgili gazetelerde yayınlanan haberlerin yaşam kalitesi açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma kapsamına, internet arşivlerine online olarak ulaşılabilen en yüksek tirajlı iki gazete (Hürriyet ve Posta) alınmıştır. Gazetelerin 1 Ocak 2015-1 Ağustos 2017 tarihleri arasındaki arşivlerinde yer alan tüm haberler "organ nakli" anahtar kelimesi verilerek taranmış, tarama işlemleri sonunda çıkan 50 haber araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Haberlerden dördüne ilgili gazeteden ulaşılamaması, üçünün haber içeriğinin konu dışı olması nedeniyle araştırma dışında bırakılmıştır. Haberlerden ikisi aynı gazetede farklı tarihlerde yayınlanan aynı haber olması, nedeniyle sadece biri araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma kapsamında 42 haber içeriği incelenmiştir. Haberlerin nicel verilerinin istatistiksel analizinde frekans ve yüzdelik hesabı kullanılmıştır. Tüm haberler yaşam kalitesinin fiziksel, psikolojik, sosyal, ekonomik ve spirüüel boyutları yönünden tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir.

Bulgular: İncelenen haberlerden 8'inde (%19.1) ülkemizde organ transplantasyonu bekleyen hasta sayısı, üçünde (%7.1) kadavradan organ bağıışının yetersiz olması ele alınmış olup, sadece 18'inde (%42.9) transplantasyonun yaşam kalitesi üzerine etkisi incelenmiştir. Bu haberlerden 17'sinde (%94.4) transplantasyonun hastaların yaşam kalitesini olumlu, birinde (%5.6) olumsuz etkilediği bildirilmiştir. Haberlerden 7'sinde (%38.9) yaşam kalitesinin fiziksel boyutu, beşinde (%27.8)

yaşam kalitesinin fiziksel ve psikolojik boyutları, beşinde (27.8) fiziksel, psikolojik ve sosyal boyutları ele alınmıştır. Haberlerden hiçbirinde yaşam kalitesini oluşturan beş boyutun tamamına yer verilmediği belirlenmiştir.

Sonuç: İncelenen tüm haberlerin sadece 17'sinde (%40.5) transplantasyonun yaşam kalitesi üzerine olumlu etkileri konusu ele alınmış olup, yaşam kalitesi çok boyutlu olarak değerlendirilmemiştir. Toplumda organ bağıışı ve donasyonun artırılabilmesi için transplantasyonun yaşam kalitesinin tüm boyutları üzerine olumlu etkilerinin yer aldığı haberlerin artırılabilmesi için hemşirelerin ve bu alandaki özel dal derneklerinin medya ile işbirliğinin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Transplantasyon, yaşam kalitesi, medya

P-0199

2013-2016 YILLARI ARASINDA MESLEK GRUPLARINA GÖRE EL HİJYENİ UYUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aysun Acun, Ganime Sevinç, Asiye Tekin, Esengül Şendağ

Sağlık Bakanlığı, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Komitesi, Ankara

Giriş-Amaç: Hastane enfeksiyonlarının önlenmesi ve kontrolünde el hijyeni uygulamaları çok büyük öneme sahiptir. Bu çalışmada Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde meslek gruplarına göre çalışanların el hijyeni konusundaki tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma 2013 - 2016 tarihleri arasında yapılmıştır. Çalışma süresince toplam 4592 kişi gözlemlenmiş, meslek gruplarına göre kişi sayısına bakıldığında çalışma süresince; toplamda 2633 hemşire, 1007 doktor, 926 temizlik personeli, 26 diğer (fizyoterapist, röntgen teknisyeni, diyetisyen, firma elemanı vs.) personel gözlemlenmiştir. Kalite standartları çerçevesinde yıl içerisinde el hijyeninin önemi, el hijyeni uygulama basamakları, el hijyeni endikasyonları gibi konularda meslek gruplarına özgü eğitimler verilmiştir. Gözlemler, kişi başı en az 5 endikasyon (hasta ile temastan önce, aseptik işlemlerden önce, vücut sıvılarının bulaşma riskinden sonra, hasta ile temastan sonra, hasta çevresi ile temastan sonra) gözlenecek biçimde pansuman alanlarında ve klinik içerisinde laboratuvar temelli sürveyans çalışmaları sırasında yıllık plan dahilinde yapılmıştır.

Bulgular: Hastanemiz genelinde yapılan el hijyeni gözlem sonuçlarında 2013 yılı genel uyumun %64, 2014,2015 ve 2016 yıllarına bakıldığında ise genel uyumun %65 olduğu görülmüştür.

Yıllara göre meslek gruplarının el hijyeni uyumuna bakıldığında, 2013 yılında %70,35 oranla hemşireler, 2014 yılında %72,22 oranla diğer personel, 2015 yılında %68,5 oranla hemşireler, 2016 yılında ise %69 oranla diğer personelin önde olduğu görülmüştür. Diyaliz Ünitesi çalışanları (doktor, hemşire, temizlik personeli...) genel gruplar içerisinde gözlenirken 2014 yılından itibaren birim olarak el hijyeni gözlemine dahil edilirken, 2016 yılında ise invaziv birimler ve hastane genelinden seçilmiş bir poliklinik el hijyeni gözlemine dahil edilmiştir. Hastane genelinde; 2013 yılından 2016 yılına toplam 4592 çalışana el hijyeni gözlemi yapılmış ve toplamda 11643 çalışana (mükerrer eğitimler dahil) el hijyeni uyum eğitimi verilmiştir.

Meslek gruplarına göre el hijyeni uyumunda yıllık dağılımlara bakıldığında hemşirelerde uyumun yüksek olduğu görülmektedir. 2013-2016 yılları arasında hemşirelerin 5 endikasyonda el hijyeni uyumlarına bakıldığında %90 ve üzerinde oranla vücut sıvıları bulaşma riskinin yüksek olduğu görülmüştür. Enfeksiyon Kontrol Hemşirelerinin sürveyansı, hasta başı eğitimleri gibi etkenler özellikle hemşirelerde farkındalık yaratmıştır.

Sonuç: Hasta ile temas durumlarına bakıldığında hemşirelerin, gerek klinik düzenlemeleri gerek hasta takibi açısından diğer sağlık disiplinlerine göre daha çok ön planda olduğu görülmektedir. El hijyeni konusunda da farkındalığın en yüksek olduğu meslek grubu hemşirelerdir. Hemşirelerde olduğu gibi tüm sağlık çalışanlarında, gözle görülür bir bulaş olduğunda el yıkama hissini yüksek olması, vücut sıvıları ile temas sonrası uyumu artırmakta olup, sağlık personelinin kendini temiz hissetmesi ve yüzeylerin hastadan bağımsız olduğunun düşünülmesi ise bu uyumları azaltmaktadır.

Anahtar Kelimeler: El Hijyeni, Meslek, Uyum

P-0200

SON BEŞ YILDA HEMŞİRELİK DOKTORA TEZLERİNİN BİBLİYOMETRİK İNCELENMESİ

Handan Kartal, Filiz Kantek

Akdeniz Üniversitesi

Problem Tanımı ve Amaç: Doktora tez çalışmaları bir alanın akademik ilerlemesinde önemli bir araçtır. Hemşirelik alanında yazılmış doktora tezlerinin incelenmesi mevcut durumun ortaya konulması ve gereksinimlerin belirlenmesine yardımcı olacaktır. Bu çalışmanın amacı 2012-2016 yılları arasında hemşirelik alanında yapılmış doktora tezlerini bibliyometrik özellikler açısından inceleyerek mevcut durumu ortaya koymaktır.

Gereç-Yöntem: Araştırmada retrospektif tanımlayıcı araştırma modeli kullanılmıştır. Hemşirelik alanında yapılan doktora tezlerine YÖK Tez merkezinden ulaşılmıştır. Tarama, Konu bölümüne; "Hemşirelik", Tarih bölümüne; "2012-2016", Tez türüne; "Doktora" kelimeleri girilerek yapılmıştır. Verilerin analizinde Microsoft Excel programı kullanılmıştır.

Bulgular: Tarama sonucunda son beş yılda 437 tez çalışmasının yürütüldüğü belirlenmiştir. 2012 yılında 84 tez çalışması, 2013 yılında 2013 yılında 88 tez çalışması, 2014 yılında 79 tez çalışması, 2015 yılında 82 tez çalışması ve 2016 yılında 104 tez çalışması yapıldığı tespit edilmiştir. Tüm çalışmaların %65.2'si iznil ve 2016 yılında yapılan tez çalışmalarının %76.9'u kısıtlıdır. Tez çalışmalarının kısıtlılık süresi 3 yıl olanların oranı %74.6'dır. Tez çalışmaları %18.5 ile en fazla İstanbul Üniversitesi'nde, %14.8 ile en çok İç Hastalıkları Anabilim Dalında ve %05 ile en az Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalında yapılmıştır. Danışman hocaların danışmanlık yaptığı tez sayısı en fazla 6 olarak belirlenmiştir.

Sonuç: Son beş yıl içinde tez çalışma sayısının giderek arttığı, en fazla tezin kamu üniversitelerinde ve İstanbul Üniversitesi'nde yürütüldüğü belirlenmiştir. En çok tez çalışmasının İç Hastalıkları Anabilim Dalında, en az Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalında yapıldığı ve tezlerin kısıtlılık durumunun son yıllarda artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Doktora Tezi, Türkiye, Bibliyometrik Analiz.

P-0202

HPV AŞISINA YÖNELİK EBEVEYNLERİN TUTUMLARI NEDİR?Yeliz Dinçer¹, Ümran Oskay², Esra Usta¹, Serap Bulduk¹¹Düzce Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık ve Bakım Hizmetleri Bölümü-Düzce²İstanbul Üniversitesi, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul

Giriş: Human Papilloma Virus (HPV), deri ve mukozal yüzeyleri enfekte eden bir DNA virüsü olup, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların en yaygınlarından. HPV'nin cinsel yoldan aktif olan genç kadınların %30-50'sini etkilediği ve özellikle tip 16 ve 18'in serviks kanserlerinin %71'inden sorumlu olduğu bilinmektedir. Servikal kanserler, Türkiye'de görülen kadın kanserleri arasında 9. sırada yer alan önlenebilir bir kanser türü olup, HPV aşısı ile birincil korunma mümkün hale gelmiştir. Bu çalışma, ebeveynlerin HPV aşısına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırma bir üniversitede çalışan 102 kişi ile yürütüldü. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen (27 soru) soru formu ve 1998 yılında Amen tarafından geliştirilen Ebeveyn Sağlık İnanç Modeli (ESİM) Ölçeği ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, karşılaştırmalar için ileri istatistik yöntemleri kullanıldı.

Bulgular: Yaş ortalaması 36,95±5,60 olan katılımcıların %68,6'sı erkek, %42,2'si lisans ve üstü bir öğrenim düzeyine sahiptir. Çalışmaya katılanların %75,5'i düzenli sağlık kontrol alışkanlığının olmadığını, %65,5'i pap-smear (kendi/erkek katılımcılar için eşi) yaptırmadığını bildirdi. Katılımcıların %66,7'si HPV aşısını duymadığını ve %76,5'i HPV aşısını kendine, %66,7'si kız çocuğuna, %75,5'i erkek çocuğuna

yaptırmak istemediğini bildirdi. Örneklem grubunun yaklaşık yarısının HPV aşısının rahim ağzı kanserine karşı koruyucu özelliği (%41,2), sonuçları (%44,1), kalıcı sağlık sorunları (%40,2) ve kısa süreli sorunlar yaratıp yaratmayacağı (%51), maliyeti (%52,9) ve ülkemizde aşının uygulanabilirliği (%47,1) gibi konularda herhangi bir görüşlerinin olmadığı belirlendi. Örneklem grubunun neredeyse tamamı çocuklarına HPV aşısı yaptırmaya kararını verebilecek seviyede bilgilerinin olmadığını bildirdiler. ESİM ölçeğinden alınan toplam puan ortalamasının 61,85±7,99 olduğu, yaş ortalaması ile ölçek puanı arasında negatif yönde çok zayıf bir korelasyon olduğu (p=0,02), lise ve altı öğrenim durumu olanların (p=0,02), 14 yaş ve üstü erkek çocuğu olanların (p=0,02), pap-smear yaptırmayanların (p=0,04) ölçek puanlarının anlamlı olarak farklı olduğu bulundu.

Sonuç: Ülkemizde HPV aşısının yapılmasına ilişkin ebeveyn temelli çalışmamıza benzer çalışma olmaması nedeniyle farklı ekonomik ve sosyo-kültürel düzeylerde çalışmanın tekrarlanması konu ile ilgili daha geniş bilgi edinilmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: aşı, ebeveyn, Human Papilloma Virus, tutum

P-0203

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BAKIM ODAKLI HEMŞİRE-HASTA ETKİLEŞİMİNE YÖNELİK TUTUM VE DAVRANIŞLARI İLE HEMŞİRELİK SÜRECİNİ UYGULAMA DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Büşra Selma Demirhan, Büşra Nur Geldi, Şenay Uzun

Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul

Problem Tanımı ve Amaç: Hemşire-hasta etkileşimi, bireyin ihtiyacı olan bakımdan saptanması ve sağlanmasında kullanılan bilimsel yöntem olan hemşirelik sürecinin uygulanmasını etkilemektedir. Bu nedenle, bakımın etkinliğini sağlamakta da kritik öneme sahiptir. Bu araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin bakım odaklı hemşire-hasta etkileşimine yönelik tutum ve davranışları ile hemşirelik sürecini uygulama durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma, İstanbul'da bir vakıf üniversitesinin hemşirelik bölümünün klinik staja devam eden iki, üç ve dördüncü sınıf öğrencilerinden gönüllü olanların katılımı ile (n=95) gerçekleştirilmiştir. Veriler, araştırmacıların geliştirdiği veri toplama formu ve Bakım Odaklı Hemşire-Hasta Etkileşimi Ölçeği ile toplanmıştır. Hemşirelerin bakıma ilişkin tutum ve davranışlarını tanımlayan ölçek 10 alt boyuttan oluşmakta (hümanizm, umut, duyarlılık, yardım edici ilişki, duyguların ifade edilmesi, sorun çözme, öğretim, çevre, gereksinimler, maneviyat), bu tutum ve davranışların "önemlilik, yeterlilik ve uygulanabilirlik" düzeylerinde belirlenmesini sağlamaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, bakım odaklı hemşire-hasta etkileşimine yönelik tutum ve davranışların olumlu yönde arttığını göstermektedir. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistiksel analizler, pearson korelasyon analizi, bağımsız örneklerde t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Yaş ortalamaları 21.5±1.3, %90.5'i kadın, %48.4'ü 3.00-3.49 arasında okul başarı puanına sahip öğrencilerin çoğunluğu hemşirelik sürecinin hemşire-hasta etkileşimini geliştirmede her zaman etkili olduğunu ve klinik öğretim için yararlı olduğunu, hemşireler tarafından bazı kliniklerde öğrencilerin süreci uygulamalarının desteklendiğini, hemşirelerin "klinik uygulamaya destek sağlamalarını engellediği (iki ve üçüncü sınıflarda)" ve "süreci uygulamanın zaman alıcı olması (dördüncü sınıflarda)" nedenleriyle süreci uygulamayı desteklemediklerini ve hemşirelik sürecinin "uygulama" basamağında en fazla oranla sorun yaşadıklarını, bunun nedenini sınıf büyüdükçe artan oranda "zaman yetersizliği" olarak bildirmişlerdir. Öğrencilerin ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, bakım odaklı hemşire hasta etkileşimini "önemli" bulma düzeylerinin, kendilerini bu etkileşimi uygulama konusunda "yeterli" bulma ve "uygulanabilir" bulma düzeylerinden yüksek olduğu; ölçeğin önemlilik ve yeterlilik düzeyleri arasında yüksek düzeyde, önemlilik ile uygulanabilirlik düzeyleri arasında ise orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu (p=0.000); öğrencilerden hemşirelik sürecinin hemşire-hasta etkileşimini arttırmada her zaman etkili olduğunu düşünenlerin, zaman zaman etkili olduğunu düşünenlere ve etkili olmadığını

düşünenlere göre önemlilik, yeterlilik ve uygulanabilirlik düzeylerinde ölçek toplam puan ortalamalarının yüksek olduğu ve bu özellik açısından üç düzeydeki ölçek toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu; yakınının bakımına katılma durumuna göre ölçeğin önemlilik düzeyinde tüm alt boyutları ve ölçek toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin süreci uygulamalarının bazı kliniklerde hemşireler tarafından desteklendiği, öğrencilerin bakım odaklı hemşire-hasta etkileşimine yönelik tutum ve davranışları “önemli” bulmalarına rağmen, bu tutum ve davranışları önemli, kendilerini bu konuda yeterli ve uygulanabilir bulanların “hemşirelik sürecinin hemşire-hasta etkileşimini arttırmada her zaman etkili olduğunu düşünen öğrenciler” tarafından istatistiksel olarak anlamlı bulunması ve gerçek bakım deneyimi yaşayanların bu tutum ve davranışları önemli bulmalarının istatistiksel olarak anlamlı olması sonuçları doğrultusunda; hemşirelik eğitiminde hemşire-hasta etkileşiminin ve bu etkileşimin hemşirelik süreci ile ilişkisinin tüm öğrenciler tarafından kavranmasının sağlanması, klinik öğretimde hemşire-hasta etkileşimini hemşirelik süreci basamaklarında kullanılmasını sağlayacak şekilde hemşirelerle işbirliğinin geliştirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Süreci, Hemşirelik Bakımı, Hemşire-Hasta İlişkileri

P-0204

OREM'İN ÖZ-BAKIM YETERSİZLİĞİ KURAMI'NA GÖRE LENFÖDEMİ OLAN OVER KANSERLİ HASTANIN HEMŞİRELİK BAKIMI

Dilay Necipoğlu¹, Betül Mammadov²

¹Yakın Doğu Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Lefkoşa

²Yakın Doğu Üniversitesi, Ebelik bölümü, Lefkoşa

Hemşirelik kuram ve modelleri hemşireliğin eğitim, yönetim, uygulama ve araştırma alanlarında kullanılması, bu alanlara kavramsal bir çerçeve sunarak temel oluşturmakta ve rehberlik etmektedir. Teorisyenlerden Dorothea E. Orem'in "Öz-Bakım Yetersizlik Kuramı" ise hemşirelikte en çok tartışılan, ulusal ve uluslararası düzeyde kullanılan teorilerden biridir. Orem öz-bakımı; bireyin sürekli, kontrollü, etkili ve amaçlı davranışlarının olgunlaşmasıyla kendi kendisine yaptığı bakım olarak tanımlamıştır. Öz-bakım yetersizliği kuramı birbirine bağlantılı üç kuramdan meydana gelmektedir. Bunlar;

1. Öz-Bakım Kuramı; yaşamın sürekliliği için öz-bakımın neden gerekli olduğunu açıklar ve tanımlar.
2. Öz-Bakım Yetersizliği Kuramı; hemşireliğin niçin ve ne zaman gerekli olduğunu açıklar ve tanımlar.
3. Hemşirelik Sistemleri Kuramı; insanlara hemşirelik ile nasıl yardım edileceğini açıklar. Birinci teorideki öz-bakım kuramı, bireyler tarafından gerçekleştirilen veya başkaları tarafından gerçekleştirilen işlevlerdir. Yaşamı sürdürmek, gerekli fiziksel, gereksinim ve psikik işlevleri sağlamak, gelişim bütünlüğü için gereklidir. İkinci teorideki öz-bakım yetersizliği kuramı bir biriyle ilişkili üç kuramdan oluşur ve ana kavramlar arasındaki ilişkiyi tanımlar. Bunlar;

1. Evrensel Öz-bakım Gereksinimleri (hava, su, eliminasyon, aktivite vb.)
2. Gelişimsel Öz-bakım Gereksinimleri (ergenlik, gebelik, yaşlanma vb.)
3. Sağlıktan Sapmalarda Öz-bakım Gereksinimleri (hastalık, sakatlık vb.) Üçüncü teorideki hemşirelik sistemleri kuramı diğer iki teoriyi de kapsar ve üç aşamadan oluşmaktadır;

1. Tamamen eksikliği giderici sistem (hasta birey tüm günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmede tam bağımlıdır)
2. Kısmen eksikliği giderici sistem (gereksinimleri hasta ve hemşire ortak karşılar)
3. Destekleyici-Eğitsel Sistem (destek, rehberlik, çevresel düzenleme ve öğretimi içerir) Over kanseri tanısı almış, sol bacadaki kansere bağlı lenfödem nedeniyle hareket kısıtlılığı yaşayan bir kadının hastalığına bağlı gereksinim duyabileceği öz bakım gereksinimlerinin tanılanması ve uygun hemşirelik girişiminin planlanması amacıyla bu vaka örneği hazırlanmıştır.

Hastanın Öyküsü: 68 yaşında olan E.O. hanım evli, ilkököl mezunu ve ev hanımı. Çocuğu yok. Yaklaşık 2 haftadır yaşadığı karın ağrısı, sol bacadaki şişlik ve hafif vajinal kanamadan ötürü şikayetleri artınca

hastaneye başvurmuş. Uyumakta zorlandığını, umutsuz hissettiğini ve ölümden korktuğunu ifade ediyor.

Tanı: Overca+ sol bacadaki lenfödem

Planlanan girişim: TAH+BSOEvensel Öz-bakım Gereksinimleri Doğrultusunda; ağrıyı gidermede nonfarmakolojik yöntemler (dikkati dağıtma, hafif masaj vb.), eğer etkili olmazsa farmakolojik (analjezikler) yöntemler kullanılır. Bacaktaki hareket kısıtlılığı nedeniyle düşme riskini en aza indirmek için çevre düzenlemesi yapılır. Hastaya hastalığı hakkında bilgi verilip, duygularını açıkça ifade etmesi sağlanır. Sol ayakta lenfödeme bağlı gelişen hijyen eksikliği giderilmelidir. Sağlıktan Sapmalarda Özbakım Gereksinimi Doğrultusunda; hemşire over kanserinde ortaya çıkabilecek sorunları bilmelidir (lenfödem, malnütrisyon, asit). Hastanın cerrahi operasyon sonrası bakıma ihtiyacının artması, yaşam tarzında meydana gelen değişiklikleri kabullenmesi ve öz bakım gereksinimlerini yerine getirebilmesi için gereken hemşirelik bakımı verilmelidir. Hemşirelik Sistemleri Kuramı Doğrultusunda; Over Ca'lı hasta orta düzey özbakım gücüne sahiptir ve tümüyle eksikliği giderici hemşirelik sistemlerinin kullanılmasına gerek yoktur. Kısmen eksikliği giderici ve destekleyici ve eğitsel hemşirelik sistemleri kullanılarak, hastanın özbakımı artırılıp, çevre düzenlemesi, eğitim ve rehberlik yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: hasta, hemşire, hemşirelik bakımı, kuram

P-0205

HEMODİYALİZ HASTALARININ ÖZ YETERLİLİK DURUMUNU VE BAKIM GEREKSİNİMİ

Merve Aşkın Ceran¹, Nilay Bektaş Akpınar², Şadiye Şafak³

¹KTO Karatay Üniversitesi, Diyaliz Bölümü, Konya

²KTO Karatay Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Konya

³Konya Kamu Hastaneler Birliği Sağlık Bilimleri Üniversitesi Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Problemin Tanımı ve Amaç: Kronik böbrek yetmezliği (KBY) günümüzde oldukça sık görülen kronik bir hastalıktır. Ülkemizde yapılan diyabet ve kronik böbrek hastalığı: CREDİT çalışması sonuçlarına göre KBY'nin prevalansı %15.7 olarak belirlenmiştir. KBY sekonder sorunlara yol açabilen, kişilerin yaşam kalitelerini azaltan, bireyleri psiko-sosyal yönden etkileyen önemli bir hastalıktır. KBY'de uygulanan hemodiyaliz ise bireyleri makineye bağımlı hale getiren, besin-sıvı ve günlük yaşam aktivitelerinin kısıtlanmalarına neden olabilen bir tedavi yöntemidir. Bu nedenle hemodiyaliz hastalarının öz-bakım, öz-yeterlilik durumlarının sorgulanabilmesi ve hastaların bu yönde desteklenmesi hemşirelik açısından önemlidir.

Bu araştırma hemodiyaliz hastalarının hastalığa karşı öz yeterlilik durumunu belirlemek ve bakım gereksinimlerini saptamak amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışma bir numune ve bir eğitim araştırma hastanesinde Temmuz -Aralık 2016 tarihleri arasında, bu merkezlere başvuran ve hemodiyalize giren 140 hasta alınarak yapılmıştır. Veriler; Etik Kurul, kurum onayı ve katılımcılardan onam alındıktan sonra 'Sosyo-Demografik ve Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (GÖYÖ) ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma, One-Sample Kolmogorov-Smirnow test, student t testi, oneway anova, Kruskal Wallis ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışma kapsamına alınan bireylerin %69,2'sinin erkek, yaş ortalamasının 51.03± 12,11, %56'sının evli, %48'inin ilkököl mezunu olduğu, ilk teşhisin ortalama 6,4 yıl önce konulduğu saptanmıştır. Hastalık ve tedavisi nedeniyle araştırma kapsamına alınan bireylerin %34,3'nün çalışma hayatına devam edemedikleri, %24,3'nün sağlık durumlarını kötü düşündüğü, %64'nün günlük banyo, giyinme, ev işleri gibi aktivitelerini yerine getirmekte zorlandıkları belirlenmiştir. Hastaların %15'i tedavi nedeniyle eşi ile olan ilişkilerinin azaldığını belirtmişlerdir. Hastaların öz yeterlilik düzeyini; yaş, çalışma durumu, gelir düzeyi, tanının konulma zamanı, fiziksel durumları etkilenirken ($p < 0,05$), medeni durum ve eğitim düzeyi etkilememiştir ($p > 0,05$).

Sonuç: Hemodiyaliz işlemi bireylerin öz yeterliliklerini etkilemektedir. Çalışma sonuçlarına göre hastaların öz yeterlilik durumları tedaviye ilk başlanıldığı andan itibaren sorgulanmalıdır. Daha sonra ise hastanın ihtiyacı olan konularda aile üyeleri ile iş birliği içerisinde eğitimler verilmeli,

kişiler desteklenmeli, kendilerine güvenleri artırılmalıdır. Böylece hastaların kendi öz bakımlarını gerçekleştirebilmeleri sağlanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bakım, hemodiyaliz, hemşirelik, öz yeterlilik

P-0206

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN ANNE SÜTÜ BANKALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Feyza Nazik¹, Emine Yılmaz²

¹Bingöl Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Bingöl

²Bingöl Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Bingöl

Amaç: Anne sütü bankası lisanslı sağlık bakım uzmanları tarafından anne sütünün reçete edildiği bireylerin spesifik ihtiyaçlarının karşılamak için başlanmış anne sütünü toplama, işleme, izleme, depolama ve dağıtım amacıyla oluşturulmuş bir kurumdur. Bu çalışma anne sütü bankacılığıyla ilgili hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve görüşlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Materyal/Metod: Araştırma Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde Ekim – Aralık 2016 tarihleri arasında yapılmıştır. Veriler örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 134 hemşirelik öğrencisinden toplanmıştır. Veriler araştırmacı tarafından literatür taranarak hazırlanan 14 anket sorusuyla toplanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %65.4'ü süt bankacılığını duymadığını duyanların büyük çoğunluğu ise medyadan duyduğunu belirtmiştir. %51.8'i anne sütü bankalarının ülkemizde kullanılmayacağını, %68.6'sı kullanılmama nedeni ise dini açıdan uygun bulmadıklarından diye ifade etmişlerdir. Ülkemizde süt bankalarından faydalanılır diyenlerin %64.5'i süt bankalarının bebeğin yeterli beslenmesini sağlayacağı ve yaşam şansını arttıracığını bildirmiştir. Öğrencilerin %63.9'u bu bankalara süt bağışlamayacağını ve %58.1'i bankadan yararlanmayacağını belirtmiştir. %57.6 si anne sütü bankalarının dini açıdan problem olacağını ve %54.5 ileriki zamanlarda süt kardeşlerin evlenmeleri ve sütün dağıtımıyla ilgili etik problemler oluşturacağını belirtmişlerdir. Kadın öğrencilerin bu bankaların kullanımını erkek öğrencilere oranla daha çok onayladıkları ve gerek duyarlarsa süt bankalarından faydalanacağı belirlenmiştir (p<0.005).

Sonuç: Araştırmada öğrencilerin çoğunluğunun anne sütü bankasına yönelik olumsuz görüşlerinin olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin bu konunun önemini ile ilgili farkındalıklarını arttırmak için ders içeriklerinin konuyla ilgili revize edilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: eğitim, hemşirelik, süt bankası

P-0207

TÜRKİYE'DE HEMŞİRELİK BÖLÜMLERİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMI

Berrak Mızrak Şahin¹, Ayşe Özkaraman², Aysun Türe³, Nedime Köşgeroğlu⁴

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Eskişehir

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Eskişehir

³Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Eskişehir

⁴Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Eskişehir

Amaç: Günlük ve mesleki yaşama giren teknoloji, doğru ve etkin kullanımıyla tüm sağlık bakımı ve eğitim ortamlarında etkili ve verimli hizmet sunma olanağı sağlamakta, hemşirelikte de gerek eğitimde gerek uygulama alanlarında ülkemiz açısından giderek önem kazanmaktadır. Çalışmamızda Türkiye'de hemşirelik bölümü bulunan devlet ve vakıf üniversitelerindeki teknoloji kullanımı hakkında bilgi toplamak ve durum analizi yapmak amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan araştırmanın evrenini Türkiye'de hemşirelik bölümü bulunan 124 devlet ve vakıf üniversitesi oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyerek evrenin tümüne ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmış 31 soruluk veri toplama formu kullanılmıştır. Veri toplama formu web ortamına

aktarılmış ve web tabanlı anket hemşirelik bölümünü temsilen bölüm başkanlarına mail aracılığı ile gönderilmiştir. Web tabanlı anketi doldurarak çalışmaya katılmayı kabul eden toplam 39 hemşirelik bölümü çalışmaya dahil edilmiştir. Tanımlayıcı veriler; sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma olarak sunulmuştur.

Bulgular: Çalışma kapsamındaki hemşirelik bölümlerinde görev alan akademisyen sayısı en fazla 131 iken en az 4'tür. Öğretim elemanlarının büyük bir bölümünü araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Çalışmadaki hemşirelik bölümlerinde öğrenim gören öğrenci sayısı ortalaması 572.43±429.80 olarak bulunmuştur. Bölümlerin bilgisayar, laboratuvar, kütüphane gibi olanakları sorgulandığında bölümlerin %74.4'i bilgisayar laboratuvarı, %48.7'si kütüphane, %97.4'ü ise kendilerine ait olmak üzere mesleki beceriler laboratuvarının bulunduğunu belirtmiştir. Çalışmaya katılan hemşirelik okullarının neredeyse yarısının (%46.4) öğrenciler için yeterli dersliği olmadığı bulunmuştur. Bölümlerin %89.7'sinde internet ağı mevcuttur ve öğrencilerin %79.5'i internet ağından sürekli yararlanabildiğini belirtmiştir. Ders anlatımında kullanılan yardımcı araç en fazla power point sunumu iken (%100), en az kullanılan araç akıllı tahtadır (%20.5). Bölümlerin %97.4'si sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır. En fazla kullanılan sosyal medya aracı ise facebooktur (%97.4). Bölümlerde öğrencilere sunulan web tabanlı hizmetler sorgulandığında birinci sırada öğrenci kayıtları (%100) gelirken en son sırada sınav yapılması (%25.6) gelmektedir.

Sonuç: Hemşirelik bölümlerinde eğitimde teknoloji kullanımı yaygındır. Ancak hala bazı okullarda kendine ait bilgisayarı bulunmayan öğretim elemanları ya da internet erişimi sağlayamayan okullar mevcuttur. Bu kapsamda teknolojinin eğitimde kullanımının desteklenmesi konusunda hemşirelik bölümleri projeler yazmaları konusunda desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, hemşirelik eğitiminde teknoloji, teknoloji

P-0208

DIYABET HASTALARININ TAMAMLAYICI-ALTERNATİF TEDAVİ KULLANMA DURUMLARI VE SAĞLIK İNANÇLARININ BELİRLENMESİ

Emine Kaplan¹, Emine Derya İster¹, Ahmet Özdemir², Abuzer Kaymak³, İnci Karakuş³

¹Adıyaman Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Adıyaman

²Adıyaman Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Adıyaman

³Adıyaman Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Adıyaman

Amaç: Bu araştırma diyabet hastalarının alternatif ve tamamlayıcı tedavi kullanma durumları ile sağlık inançlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel tipteki bu araştırmanın örneklemini 01.02.2017-19.04.2017 tarihleri arasında özel bir hastanenin dahiliye polikliniğine başvuran ve araştırmaya katılmayı kabul eden 90 diyabetli hasta oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak "hasta tanım formu" ve "Diyabet Hastalarında Sağlık İnancı Modeli Ölçeği (SİM)" kullanılmıştır. Likert tipi ölçeğin algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yararlar, algılanan engeller, sağlıkla ilgili önerilen aktiviteler olmak üzere toplam 5 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekten 4 ve üstü puan alınması yüksek ya da pozitif sağlık inancını, 4'ten küçük puan alınması ise düşük sağlık inancını göstermektedir. Ölçeğin ülkemiz için geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2005 yılında Kartal ve Özsoy tarafından Tıp 2 Diyabetli hastalarda yapılmış olup, Cronbach alpha katsayısı 0.89 olarak belirtilmiştir. Bu araştırmada ölçeğinin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.72 olarak tespit edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplarda t testi, Kruskal Wallis testi ve One-way anova kullanılmıştır.

Bulgular: Hastaların yaş ortalaması 54.40±13.32 olup, %52.2'si erkektir. Hastaların %48.9'u insülin ve oral antidiyabetik, %26'sı insülin, %22.2'si oral antidiyabetik almaktadır. Hastaların %85.9'u TAT kullandığını ifade etmiştir. Hastaların TAT yöntemlerine ilişkin bilgi kaynakları sorgulandığında %44.4'ü çevresinden, %38.9'u televizyondan, %38.9'u internette olduğunu belirtmiştir. Hastaların algılanan duyarlılık puan ortalaması 3.81±0.35; algılanan ciddiyet ortalaması 4.32±0.47;

algılanan yararlar ortalaması 3.60 ± 0.39 ; algılanan engeller ortalaması 1.67 ± 0.45 ; sağlıkla ilgili önerilen aktiviteler ortalaması 4.47 ± 0.62 ; toplam ölçek ortalaması 3.43 ± 0.21 olarak belirlenmiştir. Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, ekonomik düzey, yaşanılan yer, hastalık süresi, TAT kullanma SİM ölçeğinin toplam ve alt boyutlarını etkilememektedir.

Sonuç: Diyabetlilerde TAT kullanımının yaygın olduğu ve TAT'a ilişkin bilgilerin çevre ve medyadan edinildiği görülmüştür. Diyabetlilerde algılanan ciddiyet ve sağlıkla ilgili önerilen aktivitelere ilişkin pozitif inancın yüksek olduğu ancak algılanan duyarlılık, algılanan yarar ve algılanan engellere ilişkin inancın düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Alternatif Tedaviler, Sağlık İnancı, Hasta

P-0209

ANKILOZAN SPONDİLİTLİ BİREYLERİN YAŞADIKLARI GÜÇLÜKLER VE GELECEĞE YÖNELİK KAYGILARI: NİTELİKSEL BİR ARAŞTIRMA

Feride Taşkın Yılmaz¹, Kadriye Aldemir¹, Azime Karakoç Kumsar², İlknur Verdi³

¹Cumhuriyet Üniversitesi Şişehri Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Sivas

²Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İstanbul

³Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Sivas

Giriş-Amaç: Ankilozan spondilit (AS), omurga ve periferik eklemlerin tutulduğu, eklem çevresi yapıların da katılımı ile özellikle aksiyal eklemlerde hareket kısıtlılığı oluşturan, kronik, sistemik ve inflamatuvar bir hastalıktır. AS'de fiziksel semptomlara bağlı sıkıntılar artması, emosyonel strese, ciddi engelliliğe ve yaşam kalitesinin azalmasına neden olmaktadır. Araştırma, AS hastalığına sahip bireylerin tanı sonrasında yaşadıkları güçlükleri, hastalığa ilişkin duygu ve düşüncelerini ve geleceğe yönelik kaygı durumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Nitel araştırma deseninde yürütülen çalışma, bir üniversite hastanesinin Romatoloji kliniğinde 04 Mayıs – 15 Temmuz 2017 tarihleri arasında tedavi gören 14 hasta ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, birey tanımlama formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak derinlemesine görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiş olup ortalama 25-30 dakika sürmüştür. Görüşmeler bittikten sonra verilerin ham dökmeleri bir araştırmacı tarafından yapılmış ve daha önceden belirlenen temalara göre sınıflandırılmıştır.

Bulgular: Bireylerin yaş ortalaması 45.92 ± 12.59 yıl olup, %50'si erkek, %78.6'sı ilköğretim mezunu, %92.9'u evli, %35.7'si herhangi bir işte çalışmakta ve %85.7'si AS dışında başka kronik hastalığa sahiptir. Katılımcıların %78.6'sı hastalığı ile ilgili konularda kendini bilgi sahibi olarak gördüğünü belirtmiştir. Sabah tutukluğu, hareket kısıtlılığı, postür bozukluğu, yürüme zorluğu ve ağrı şikayetleri yaşadıklarını belirten bireylerin tanıyı ilk duyduklarında, üzüntü ve korku yaşadıkları ve hastalığı reddetdikleri saptanmıştır. Katılımcıların bireysel olarak kendi bakımlarında zorlandıkları, uykusuzluk yaşadıkları, ev içinde günlük işlevleri yapmakta güçlük çektikleri, iş yerinde ağırlara bağlı iş devamsızlıklarının arttığı, işini bırakmak zorunda kaldıkları, ağırlara bağlı ev dışına çıkmak istemedikleri, ev ziyaretlerini kısıtlı yaptıkları belirlenmiştir. Geleceğe yönelik postür bozukluğunun artmasından, yatağa bağımlı olmaktan ve başkalarına muhtaç durumda kalmaktan dolayı endişe yaşadıkları saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: AS olan bireylerin günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmede güçlük yaşadığı, geleceğe yönelik kendi bakımını gerçekleştiremeye kaygısı yaşadıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, bireylere hastalık yönetimi ve hastalıkla yaşam konusunda destekleyici programların oluşturulması, stresle baş etme yöntemlerinin öğretilmesi ve uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ankilozan spondilit, yaşam, güçlük, gelecek kaygısı

P-0212

SAĞLIK SEKTÖRÜNDE TÜKENMİŞLİK: BİR KAMU HASTANESİ ÖRNEĞİ

Feyza Nazik¹, Emine Yılmaz², Halim Tatlı³

¹Bingöl Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Bingöl

²Bingöl Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Bingöl

³Bingöl Üniversitesi, İktisat ve İdari Bilimler Fakültesi, Bingöl

Giriş: Tükenmişlik sendromu, işyerinde karşılaşılan zorluklara karşı bireysel olarak geliştirilen duygusal olumsuz reaksiyonlardır. Sağlık çalışanlarında tükenmişliğe neden olan faktörlere bakıldığında; bazı mesleklerin görev tanımının açık ve net bir şekilde yapılmamış olması, farklı düzeyde eğitim görmüş bireylerin aynı işi yapıyor olması, çalışma sistemi (nöbet/vardiya), düşük ücretle çalışma, haftalık çalışma süresinin ve bakım verilen hasta sayısının fazla olması gibi etmenler sayılabilmektedir.

Amaç: Çalışmanın amacı Bingöl İli Devlet Hastanesi çalışanlarında tükenmişlik düzeyini ve etkileyen faktörleri belirlemektir.

Method: Çalışma Bingöl ili sağlık çalışanlarında yürütülmüştür. Araştırma için gerekli izin Bingöl Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliğinden alınmıştır. Hastanede çalışan 230 personelden 161'ine ulaşılmıştır. Katılımcılara iki bölümden oluşan anket formu uygulanmıştır. Anketin birinci bölümü sosyo-demografik ve meslekle ilgili sorulardan oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümünü Maslach Tükenmişlik Ölçeği oluşturmaktadır. Ölçek duygusal tükenme (9 madde), duyarsızlaşma (5madde) ve kişisel başarı hissi (8 madde) olmak üzere üç boyut altında 22 maddeden oluşmaktadır. Duygusal tükenme ve duyarsızlaşma puanlarının yükselmesi, kişisel başarı puanının düşmesi tükenmişliğin arttığını göstermektedir.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 32.8 ± 7.5 'tir. Meslekte çalışma süreleri 9.0 ± 5.4 'tür. Haftalık çalışma saatleri 40.6 ± 4.0 'dir. %68.3'ü evli, %53.4'ü kadındır. Katılımcıların %62.1'ini hemşireler oluşturmaktadır. Katılımcıların tükenmişlik ölçeği duygusal tükenme alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları 18.8 ± 6.8 , duyarsızlaşma puan ortalaması 6.6 ± 3.6 ve kişisel başarı puan ortalaması 21.1 ± 4.1 'dir. Hemşirelerin duyarsızlaşma puan ortalamaları 7.0 ± 3.3 , diğer sağlık personelinin (tekniker, klinik sekreteri vb) ise 5.1 ± 3.9 'dur ($p < 0.05$). Kadın personelin duygusal tükenme puan ortalaması 20.0 ± 6.8 , erkek personelin ise 17.5 ± 6.7 'dir ($p < 0.05$). Çocuk sahibi olan personelin duyarsızlaşma puan ortalaması 6.3 ± 3.3 , olmayanın ise 8.7 ± 4.0 'dir ($p < 0.05$). Yapılan korelasyon analizinde haftalık çalışma saati arttıkça duygusal tükenmenin arttığı görülmüştür.

Sonuç: Cinsiyet, meslek, haftalık çalışma saati, çocuk sahibi olma tükenmişliği etkilemektedir. Çalışanlara sosyal desteğin artırılması, çalışma saatlerinin düzenlenmesi önerilerimiz arasındadır.

Anahtar Kelimeler: hastane, sağlık personeli, tükenmişlik

P-0213

OBEZ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE EGZERSİZİN YAŞAM KALİTESİ VE FİZYOLOJİK PARAMETRELERE OLAN ETKİSİ

Asiye Akyol¹, Öznur Usta Yeşilbalkan¹, Emine Kutlay², Hülya Kankaya¹, Tuğba Menekli³, Çiçek Fadiloğlu¹

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

²Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

³Harran Üniversitesi Viranşehir Sağlık Yüksekokulu

Problemin Tanımı ve Amaç: Meslek yaşamının başlangıcında olan hemşirelik öğrencilerinin de obezite hakkında bilinçlendirilmesi, rolleri konusunda farkındalıklarının artırılması, eğitimlerinde obez bireye yaklaşıma yer verilmesinin de oldukça önem taşıdığı düşünülmektedir. Tüm bunların hemşirelik öğrencilerine kazandırılması, kendi sağlıklarının yönetimi konusunda bilgi sahibi olmaları ve egzersizin obez hemşirelik öğrencilerinde yol açtığı etkileri belirlemek üzere planladığımız çalışma ülkemizde bu konuda yapılan ilk çalışmadır.

Araştırmanın amacı, hemşirelik fakültesi öğrencilerinde obezite durumu, risk faktörleri ve yaşam kalitesini belirlemek, obez öğrencilerde egzersiz yaşam kalitesi ve fizyolojik parametrelere olan etkisini incelemektir.

Gereç-Yöntem: Ön test son test düzeninde yarı deneysel tasarımı olarak planlanan araştırma; Mart-Mayıs 2012 ve Kasım 2012-Ocak 2013 tarihleri arasında bir üniversitenin Hemşirelik Yüksekokulu/Fakültesi'nde yürütülmüştür. Veriler; tarama ve egzersiz olmak üzere iki aşamada toplanmıştır. Tarama 583 öğrenci ile gerçekleştirilmiş, bu öğrencilerden $BKİ \geq 25 \text{ kg/m}^2$ olan 117 öğrenciden 18 öğrenci örneklem grubuna alınmıştır. Veri toplamada; Birey Tanıtım Formu, Beden Kütle İndeksi Değerlendirme Formu, WHOQOL-BREF 27 Yaşam Kalitesi Ölçeği, Fiziksel Aktivite Değerlendirme Anketi (FADA) ve Fizyolojik Parametre Formu kullanılmıştır. Egzersiz programı; 3 ay (12 hafta) boyunca haftada 3 gün 45dk (16:00-17:00) olmak üzere uygulanmıştır. Egzersiz programının sonunda veriler tekrar toplanmış ve değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; aritmetik ortalama, Wilcoxon İşaret Testi ve Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın yürütülebilmesi için; araştırmaya katılan öğrencilerden onam ve Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Bilimsel Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır.

Bulgular: Araştırmanın başlangıcında tüm öğrencilere yapılan taramada; öğrencilerin; yaş ortalamasının 20.98 (1.73) yaş, %81.5'nin kadın, %77.7'nin çekirdek aileye sahip olduğu, çoğunluğunun sigara (%80.8) ve alkol (%72.0) kullanmadığı bildirilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu (%93.3) kronik hastalık öyküsünün olmadığını, tamamına yakını (%97.6) fast food beslenme alışkanlığı olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin yaşam kalitesi puan ortalamasının en yüksek sosyal alanda, en düşük; çevresel alanda olduğu belirlenmiş, %56.20'sinin az aktif, %24.10'unun aktif, %19.70'inin ise çok aktif olduğu saptanmıştır.

Egzersiz programı sonrasında öğrencilerin kilo, plazma glukoz, kolesterol, trigliserid, LDL, sistolik kan basıncı düzeylerinde anlamlı düşüşler olduğu ($p < 0.05$) belirlenirken, BKİ ve diyastolik kan basıncı düzeylerindeki değişimlerde anlamlı fark olmadığı ($p > 0.05$) saptanmıştır. Öğrencilerin FADA alt alan ve toplam aktivite düzeylerinde anlamlı düzeyde ($p = 0.000$) artış, yaşam kalitelerinin de tüm alanlarında anlamlı düzeyde ($p = 0.000$) artış olduğu görülmüştür.

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi alışkanlıklarını uygulayarak kazandırmalarına yönelik bir çalışma yapılmıştır. Egzersiz davranışlarının geliştirilmesi, hemşirelik öğrencilerinin meslek yaşamında bu konuya farkındalıklarını arttırmada ve kronik hastalığı olan bireyler ile toplum sağlığını geliştirmelerinde geliştirmede örnek olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Obez, Hemşirelik, Öğrenci, Egzersiz

P-0214

PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNİ İLK VE SON SIRADA TERCİH EDEN İTERN HEMŞİRELERİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Neslihan Partlak Günüşen, Zekiye Çetinkaya Duman, Figen Şengün İnan, Sevecen Çelik İnce, Ayşe Sarı, Burcu Aksoy

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

Amaç: Araştırmanın amacı, bir hemşirelik fakültesinin son sınıfında psikiyatri kliniği internülüğünü birinci ve son tercih olarak seçen öğrencilerin tercihlerini nelerin etkilediğini açıklamaktır.

Gereç-Yöntem: Fenomenolojik türde niteliksel bir araştırmadır. Araştırmanın yapıldığı hemşirelik fakültesinde dördüncü sınıfta internülük uygulamasında öğrenciler tercih ettikleri alanlarda uygulama yapmaktadır. Internülük döneminde psikiyatri hemşireliğini ilk sırada tercih eden 13 öğrenci ile son sırada tercih eden 11 öğrenci araştırmanın örneklemi oluşturmuştur. Öğrencilerle derinlemesine bireysel görüşmeler yapılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin psikiyatri hemşireliğini tercih etmesini etkileyen; kişisel nedenler, damgalama, psikiyatri hemşireliği eğitimi ve bakım algısı olmak üzere dört tema belirlenmiştir. Bu temalardan ilki olan kişisel nedenler boyutunda; kişisel ilgi, eksik yönlerini geliştirme isteği ve çevresinde psikiyatri hastası bulunması yer almaktadır. İkinci tema damgalamadır. Damgalama psikiyatri hastalara, psikiyatri alanına ve psikiyatri çalışanlarına yöneliktir. Üçüncü tema psikiyatri hemşireliği

eğitim ve uygulamasıdır. Öğrencilerin bu konudaki bilgi ve deneyimleri seçimlerini etkilemektedir. Öğrenciler müfredatta psikiyatri hemşireliğine ayrılan içerik ve sürenin yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Son tema öğrencilerin bakım algısıdır. Psikiyatri hemşireliğini seçen öğrenciler bütüncül bakıma önem vermekte, son sırada seçen öğrenciler ise bakımı fiziksel bakım boyutunda algılamaktadırlar.

Sonuç: Psikiyatri hemşireliğini tercih etmede psikiyatri hastalarına yönelik damgalama önemli bir engeldir. Bu nedenle damgalamayı azaltmaya yönelik aktivitelerin psikiyatri hemşireliği eğitim ve uygulamasına eklenmesi önerilir. Hemşirelik eğitimi müfredatında psikiyatri hemşireliği eğitim ve uygulamasına ayrılan içerik ve sürenin artırılmasına gereksinim duyulmaktadır. Hemşirelik eğitiminin her aşamasında öğrencilere bütüncül bakım anlayışının kazandırılması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencileri, Psikiyatri Hemşireliği Algısı, Internülük

P-0215

KEMOTERAPİ BİRİMİNDEKİ HASTA VE HASTA YAKINLARINDA YAŞAM KALİTESİNİN İNCELENMESİ

Sibel Coşkun Cenk, Fatma Nur Akdumanlı, Gonca Karayağız Muslu

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Fethiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Muğla

Problemin Tanımı ve Amaç: Kanser günümüzde sık görülmeye başlanmıştır, morbidite ve mortalitesinin yüksek olması nedeniyle tüm dünyada ve ülkemizde önemli sağlık sorunlarından birisi olarak görülmekte, Türkiye'de kalp hastalıklarından sonra ikinci sırada yer almaktadır. Tanının konulmasından itibaren ise hasta ve ailesini ruhsal ve yaşam kalitesi açısından olumsuz olarak etkilemektedir. Kemoterapinin komplikasyonları bu olumsuz etkileri daha da arttırmaktadır. Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırmada, kemoterapi alan hastalar ile onların yakınlarının yaşam kalitesinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma evrenini; Fethiye Devlet Hastanesi Onkoloji Birimi kemoterapi ünitesinde, 15 Kasım 2014- 15 Ocak 2015 tarihleri arasında kemoterapi uygulanan 223 kanser hastası ve hasta yakını oluşturmuştur. Çalışmaya katılmayı kabul eden 100 hasta ile 100 hasta yakını örnekleme alınmıştır. Gerekli kurumsal izinler ve etik kurul onayı alınarak yapılan çalışmada veri toplama aracı olarak; sosyodemografik özellikleri belirlemeye yönelik 18 soruluk anket ile 27 soruluk ve 5 alt ölçekten oluşan Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Kısa Formu (WHOQOL-BREF(TR)) kullanılmıştır. Veriler bilgisayar ortamında; yüzdelerle dağılımlar, aritmetik ortalama, t testi, tek yönlü varyans analizi ile nonparametrik verilerde Kruskal Wallis H testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan kadın hastaların yaş ortalaması 52.94 ± 14.37 , erkek hastaların yaş ortalaması 49.06 ± 9.77 ; hasta yakınlarının yaşı ise kadınlarda ortalama 34.73 ± 7.26 , erkeklerde ortalama 40.08 ± 6.15 olarak hesaplanmıştır. Hastaların çoğunluğunun kadın (%67), ilkökul mezunu (%65) ve evli olduğu (%92), hasta yakınlarının ise çoğunluğunun erkek (%58), lise/üniversite mezunu (%54) ve evli olduğu (%93) belirlenmiştir. Araştırmaya katılan hastaların çoğunun hastalık ve kemoterapi uygulama süresinin 13-24 ay olduğu ve çoğuna operasyon uygulanmadığı belirlenmiştir. Hastaların ve yakınlarının tamamının ise hastalığını bildiği belirlenmiştir. Hastaların çoğunun, psikolojik danışmanlık ihtiyacı duymadığı (%59), hastalık ve tedavi süresince çevre desteği düzeyinin çok/oldukça olduğu (%52) ve kemoterapi öncesi bilgilendirme oranının yüksek olduğu saptanmıştır. Hastaların yaşam kalitesi alt boyut ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları sırasıyla; fiziksel alan puanı $X = 21.48 \pm 3.70$, ruhsal alan puanı $X = 20.24 \pm 2.67$, sosyal alan puanı $X = 9.06 \pm 1.81$, çevresel alan puanı $X = 27.40 \pm 5.82$, kültürel alan puanı $X = 31.34 \pm 6.12$ olarak bulunmuştur. Hasta yakınlarının yaşam kalitesi alt boyut ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları sırasıyla; fiziksel alan puanı $X = 22.91 \pm 3.38$, ruhsal alan puanı $X = 19.75 \pm 2.80$, sosyal alan puanı $X = 9.99 \pm 2.02$, çevresel alan puanı $X = 26.11 \pm 4.00$, kültürel alan puanı $X = 30.11 \pm 4.09$ olarak bulunmuştur. Hastaların yaşam kalitesi ölçeği alt alanlarının puanları bağımsız değişkenler ile karşılaştırıldığında; çocuk sahibi olma, aile tipi, yaşadığı yer, gelir durumu, operasyon olma durumu, çevre destek olma durumu, tanı süresi, kemoterapi öncesi

bilgilendirme, eğitim düzeyi ve meslek durumu açısından anlamlı farklılıklar olduğu ($p < 0.05$) bulunmuştur ve bu farklılıklar literatür ile de benzerlikler göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler: Kemoterapi alan kanser hastalarının ve yakınlarının yaşam kalitesi puanları literatüre göre düşüktür fakat hasta ve hasta yakınlarının çoğunun ruhsal destek gereksinimi duymadığını ifade etmektedir. Bu veri sonucu bireylerde sorunları görmezden gelme, küçümseme eğilimi olabileceğini, farkındalığın artırılmasının önemli olduğunu düşünülmektedir. Yaşam kalitesini etkileyen faktörlerin daha kapsamlı incelenerek, hemşirelik bakımında hasta ve yakınlarının yaşam kalitesine daha fazla önem verilmesi, ruhsal danışmanlık hizmetlerinin artırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, kemoterapi, aile, yaşam kalitesi

P-0216

HEMŞİRELERİN BAKIM VERİRKEN HEMŞİRELİK SÜRECİNİ BİLME VE UYGULAMA DURUMLARI

Dilek Olmaz¹, Papatya Karakurt²

¹Tunceli Devlet Hastanesi

²Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Giriş-Amaç: Hemşirelik süreci bireyin bakım gereksinimlerinin belirlenmesi ve çözüme ulaştırılmasında kullanılan sistematik bir yöntemdir. Bu araştırma hemşirelerin, bakım verirken hemşirelik sürecini bilme ve uygulama durumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı türde olan bu araştırma bir ilin devlet hastanesinde çalışan hemşireler ile Ocak- Eylül 2015 tarihleri arasında yürütülmüş olup, Mayıs 2016 tarihinde tamamlanmıştır. Bu araştırmanın evrenini, sözü edilen hastanede görev yapmakta olan 151 hemşire, örneklemi ise çalışmaya gönüllü olarak katılım ve hemşireye ulaşılabilirlik durumu esas alınarak 131 hemşire oluşturmuştur. Veriler "araştırmacı tarafından literatür ve benzer çalışmalardan yararlanılarak geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ve "Hemşirelik Süreci Bilgi ve Uygulama Düzeyi Belirleme Formu" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde; sayı, yüzde, ortalama, Kruskal-Wallis Varyans, Mann-Whitney U ve Korelasyon analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan hemşirelerden %77.9'unun hemşirelik sürecinde kendisini yeterli bulduğu, %94.7'sinin klinikte hastaya bakım verirken hemşirelik sürecini kullanmayı gerekli gördüğü belirlenmiştir. Hemşirelerin en çok hemşirelik sürecinin veri toplama (%36.6) aşamasında, en az ise değerlendirme (8.5) aşamasında sorun yaşadıkları bulunmuştur. Hemşirelik süreci kullanımını artırmadaki önerilerde hemşirelerin %40.5'i hizmet içi eğitimlerin verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Literatür dikkate alınarak hazırlanan "Hemşirelik Süreci Bilgi ve Uygulama Düzeyi Belirleme Formunda yer alan çoktan seçmeli 21 sorunun tümüne doğru cevap veren hemşire bulunmamıştır.

Hemşirelerin hemşirelik süreci ile ilgili teorik bilgilerine yönelik sorulara verdikleri doğru cevap ortalaması 80.09 ± 14.10 , uygulamaya yönelik hazırlanan 3 örnek vakaya ait sorulara verdikleri doğru cevap ortalaması 78.30 ± 23.31 bulunmuştur. Ayrıca hemşirelerin bilgi sorularına verdikleri cevapların doğru düzeyi ile uygulama soruları doğru düzeyleri arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($p < 0.05$) olduğu saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Hemşirelerin tamamına yakınının bilme ve uygulama durumlarının yeterli olduğu fakat sürecin en çok veri toplama aşamasında sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda lisans öğrenim süresince hemşirelik eğitiminde hemşirelik sürecinin önemi vurgulanmalı ve meslek hayatında ise hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, hemşirelik süreci, süreci bilme, süreci uygulama

P-0217

1. SINIF EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN HİGT FİDELİTY SİMÜLASYON LABORATUAR DENEYİMİ: NİTEL ÇALIŞMA

Özlem Doğu

Sakarya Üniversitesi, Esaslar Anabilim Dalı, Ebelik Bölümü, Sakarya

Amaç: Çalışma, sağlık eğitiminde bilgisayar ve senaryo temelli yüksek geçerli high fidelity simülasyon kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin paylaşılması amacıyla yapılmıştır.

Materyal-Metod: Çalışma, Sakarya'da bulunan bir Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yapılmıştır. Çalışmanın örneklemini, 2017 eğitim öğretim yılında ikinci sınıfın bahar döneminde okutulan Ebelikte Temel İlke ve Uygulamalar Dersi'ni tamamlayan 2 grup olarak 6 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin belirlenmesinde gönüllülük göz önüne alınarak rastgele belirlenmiştir. Çalışmada göğüs ağrısı şikayetiyle yatış yapılan bir hasta vakası kullanılmıştır. Çalışma senaryosu için araştırmacı tarafından gerekli ön hazırlıklar yapılmıştır. Çalışmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan yan yapılandırılmış soru formu ile odak grup görüşmesi ile toplanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin çoğu, bilgisayar ve senaryo temelli simülasyon uygulaması sonrası heyecan ve memnuniyet yaşadığını belirtmiştir. High fidelity simülasyonla çalışan öğrenciler, "Kendimi aktif hissediyorum", "Yapabileceğime inanıyorum" "Motive oldum" ifadelerini kullanmışlardır. Son olarak simülasyon ile çalışmanın ezberden uzak, düşünmeye yönelten ve stresi azalttığını, tüm derslerde uygulanmasını düşünmektedirler.

Sonuç: Sağlık eğitiminde high fidelity simülasyon kullanımının, öğrencilerin bilişsel ve motor eğitimine ve klinik durumu değerlendirebilmelerine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: High fidelity simülasyon, laboratuvar eğitimi, öğrenci deneyimi

P-0218

ANNELERİN EMZİRME DURUMUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Seval Müsüroğlu¹, Aslı Yılmaz², Kenan Gümüş¹

¹Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Amasya

²Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Amasya

Problem Tanımı ve Amaç: Yenidoğanın anne sütüyle beslenmeye başlaması temel bir hak olmakla birlikte sağlıklı büyüme ve gelişmenin ilk adımlarından biridir. Sadece yenidoğan için değil, anne içinde doğum sonrası en erken zamanda emzirmenin başlatılmasının yararları günümüzde açıkça bilinmektedir. Ancak ülkemiz Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması sonuçları (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2014) incelendiğinde doğum sonrası ilk 1 saat içinde emzirme oranı %49.9, ilk bir gün içinde emzirenlerin oranı da %70.2'dir. Doğum sonrası süreçte etkili emzirme danışmanlığı hizmetinin verilebilmesi için bu durumu etkileyen faktörlerin bilinmesi gerekmektedir. Planlanan araştırma ile doğum sonu dönemdeki annelerin emzirme durumunu etkileyen faktörlerin araştırılması amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Eğitim Araştırma Hastanesinde doğum yapan anneler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Haziran-Aralık 2016 tarihleri arasında aynı kurumda doğum yapmış ve doğum sonrası serviste yatan örneklem kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden, bilgilendirilmiş onamı alınan toplam 51 anne olasılıksız örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Araştırmada, Türkçe güvenilirliği Yenel ve Okumuş (2003) tarafından çalışılmış olan LATCH emzirme tanılama aracı ile birlikte annenin sosyo demografik bilgileriyle birlikte bebeğe ait bilgilerin sorulduğu 13 sorudan oluşan tanımlayıcı veri formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın yapılan kurumdan ve Amasya Üniversitesi etik kurulundan gerekli izinler alınmıştır.

Bulgular: Annelerin yaş ortalaması 27.54 ± 5.33 ve %54.9 (n=28) ilkokul, %23,5 (n= 12) lise, %21.6'sı (n= 11) üniversite mezunudur. Annelerin %68.6'sı (n=35) doğum sonrası ilk 24 saatin içinde, %31.4'ü (n=16) ise 24-48 saatin içindedir.

Bebekler ortalama 3362.01 ± 378.20 gram ağırlığında, 50.03 ± 0.63 cm boyunda ve baş çevresi 34.4 ± 1.22 cm olup %58.8'i kızdır. Annelerin %68.6'sı (n=35) sezaryen ile doğum yapmıştır.

Doğum sonrasında bebeğini ilk emzirme süresi değerlendirildiğinde %37.3'ü (n=19) ilk yarım saat içinde, %62.7'si (n=32) 30dk- 1 saat arası zaman dilimi içinde bebeğini emzirdiğini belirtmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda LATCH Emzirme tanılama aracının Cronbach's Alpha katsayısı 0.710 olarak saptanmıştır.

LATCH ölçek puan ortalaması 8.76 ± 1.46 (en düşük =3, en yüksek=10) olarak saptanmıştır. Annenin emzirme tecrübesinin olması ile LATCH emzirme puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (p=0.010). LATCH ölçek maddelerinden en düşük puan ortalaması 0.196 ± 0.448 ile "Annenin meme ve meme ucuna ilişkin rahatlığı" maddesinden alınmıştır. Annelerin %56.9'u (n=29) emzirme sürecini zorlaştıran bir durum olmadığını ifade ederken, emzirme sürecini zorlaştıran durumu olduğunu ifade eden annelerin %25.5'i (n= 13) meme sorunu (içe çökük, meme ucu ağrısı) yaşadıklarını ifade etmiştir. Annelerin %82.4'ü (n= 42) gebeliğinde ilaç kullandığını belirtmiş yapılan analizlerde ilaç kullanımı ve LATCH skoru arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p>0.05). Çalışma sonucunda yaş, eğitim durumu, bebeğin cinsiyeti emzirme durumu etkilemeyen faktörler olarak belirlenmiştir.

Sonuç: İlk yarım saat içinde emzirmenin yaygın olmadığı, en düşük ölçek puanının annenin meme ve meme ucuna ilişkin rahatlığı maddesinden alındığı ve annelerin meme ucu ağrısı, içe çökük memenin emzirmeyi zorlaştıran bir durum olarak değerlendirildiği belirlenmiştir. Ayrıca tecrübeli annelerin LATCH emzirme başarı puanının daha yüksek olması nedeniyle özellikle ilk doğumunu yapan annelerin etkili emzirme danışmanlığı hizmetini alması gerektiği sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anneler, Danışmanlık, Emzirme

P-0219

TOPLUMUN HEMŞİRELİK İMAJI HAKKINDAKİ ALGISININ İNCELENMESİ:KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ

Ayşegül Oksay Şahin, Süeda Uzundurukan, Tuğba Baytop
Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Karabük

Hemşirelik imajı; toplum tarafından hemşirelere karşı duyulan saygı, hemşirelerin sosyal statüsü, yetenekleri ve davranış biçimleri hakkında paylaşılan yargı ve düşüncelerdir. Toplum algısı hemşirelerin iş, tutum ve davranışları etkilemesi nedeniyle de büyük bir önem taşımaktadır. Hemşirelerin imajının ve gelişen değişimlerin meslek geleceği açısından düzenli olarak araştırılması oldukça önemlidir.

Araştırma toplum içinden bireylerin hemşirelik imajı hakkındaki algısının ve sosyodemografik özelliklerine göre farklılıkların belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlandı. Araştırmanın evrenini Karabük İli Merkez İlçesi bir mahallesinde ikamet eden 18 yaş üstü bireyler oluşturacaktır. Mahallenin toplam nüfusu 2017 Muhtarlık verilerine göre 10.140 ve 7873 kişi 18 yaş ve üstü seçmen bulunmaktadır. Araştırmanın örneklemini kolayda örnekleme yapılarak %95 güven aralığında yaklaşık 367 birey hesaplandı. Veri kaybı olabilir düşüncesiyle çalışma 377 birey ile gerçekleştirildi. Verilerin toplanmasında sosyodemografik özellikler için "Bilgi Formu" ve "Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanıldı. Çalışma için etik kurul izni alındı ve gönüllülük ilkesine özen gösterilerek çalışma grubunu oluşturan bireylere çalışmanın amaç ve yararları, çalışmadaki rolleri açıklanıp bilgilendirilmiş onamları alınarak, yüz yüze görüşme yöntemi ile veri toplandı. Araştırmanın elde edilen veriler bilgisayar ortamında sayı, yüzdelik hesapları, ortalama, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H Testleri kullanılarak değerlendirildi.

Çalışmaya katılan bireylerin %35,81'i 18-28 yaş arasında, %51,46'sı erkek, %58,09'u evli, %39,52'si üniversite ve %35,01'i lise mezunu, %62,07'si orta gelir seviyesinde %60,74'ü daha önce hastanede yatmış, %72,94'ü hastanede refakatçi olarak kalmış ve bir hemşireden hizmet almış, %50,66'sının ailesinde hemşire var ve %80,37'nin kronik bir

rahatsızlığı bulunmadığı belirlendi. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı çalışmamızda 0,85 bulundu. Çalışma grubunun hemşirelik mesleğine yönelik tutum puan ortalaması $3,81 \pm 0,41$ ile olumlu tutuma sahip bulundu. Alt boyutlar açısından incelendiğinde ise benzer şekilde Hemşirelik mesleği özelliklerinin farkındalığının aldığı puan $4,22 \pm 0,53$, Hemşirelik mesleği tercih etme $3,43 \pm 0,65$ puan, hemşirelik mesleğinin genel durumu $3,53 \pm 0,39$ puan ile olumlu bulundu. Hemşirelik mesleğine yönelik tutum genel puan ortalamaları ile yaş grupları, cinsiyet, medeni durum, daha önce hastanede refakatçi olarak kalanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulundu (p<0.05). Diğer özellikler açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamadı (p>0.05).

Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği maddeleri 1 ile 5 arasında değerlendirildiği dikkate alındığında 3,81 ile orta düzey olumlu tutuma sahip olduğu belirtilebilir. Alt gruplardan meslek özellikleri ile ilgili farkındalığın yüksek olması hemşireliğin toplumda genel olarak daha iyi tanınmaya başladığını yansıtmakta ancak mesleğin toplumda tercih edilen meslekler içinde çok üst sralarda olmadığı ve geliştirilmesi gerektiği söylenebilir.

Bu çalışma Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: KBÜBAP-17-LÖAP-206

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, İmaj, Toplum

P-0220

BAZI SAĞLIK ÇALIŞANLARININ PERSPEKTİFİNDEN HEMŞİRELİK MESLEĞİNİN İMAJI

Ayşegül Oksay Şahin, Merve Ekim, Elif Demircioğlu Şahin
Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Karabük

Bir mesleğin toplumdaki ve çalışma alanındaki imajı, o mesleği icra eden bireylerin bıraktığı izlenimle oluşur. Çalışma alanında hemşirenin birebir çalıştığı ekip üyeleri ile dolaylı veya dolaysız kurduğu tüm ilişkiler mesleğini yürütürken sergileyeceği profesyonellik de oluşacak imaj algısını etkilemektedir. Araştırma birlikte çalışmakta olan hemşire, ebe ve hekimlerin gözünden hemşirelik mesleğinin imajını incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlandı.

Karabük ilinde bir devlet hastanesinde hemşire, ebe ve hekimlerden oluşan 685 çalışan (2016 yılı personel kayıtları) araştırmanın evrenini oluşturdu. Çalışmada 504 çalışan örnekleme grubunu oluşturdu (371 hemşirenin 318'i, 117 ebe'nin 66'sı ve 197 hekimin 120'si olmak üzere toplam 685 kişi olan evrenden 504 çalışan katıldı, toplam katılım oranı %73).

Veri toplamada araştırmacılar tarafından literatüre dayalı hazırlanan 'Bilgi formu', 'Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği' kullanıldı. Veri toplamaya başlamadan önce ölçek kullanım izni, etik kurul izni ve ilgili kurum izni alındı. Gönüllülük ilkesine özen gösterilerek çalışma grubuna çalışmanın amaç ve yararları, çalışmadaki rolleri ile ilgili açıklama yapılarak bilgilendirilmiş onamları alındı. Çalışanlara mesai saati içinde uygun olduğu belirtilen zaman diliminde çalışma birimlerinde soru formları araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile uygulandı. Araştırmanın verileri bilgisayar ortamında sayı, yüzde, ortalama, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H Testleri kullanıldı.

Çalışmaya katılan bireylerin %36,71'i 31-39 yaş arasında, %66,27'si kadın %71,63'ü evli, %39,29'si lisans mezunu, %32,74'si 16 yıl ve üstünde çalışmakta, %91,27'sinin daha önce bir hemşireden hizmet almış olduğu belirlendi. Çalışma grubunun tümünün hemşirelik mesleğine yönelik tutum puan ortalaması $3,74 \pm 0,43$ ile olumlu tutuma sahip olduğu, alt boyutlar açısından incelendiğinde ise benzer şekilde Hemşirelik mesleği özellikleri $4,31 \pm 0,60$, Hemşirelik mesleği tercih etme durumu $3,34 \pm 0,65$, hemşirelik mesleğinin genel durumu ile $3,63 \pm 0,41$ olarak tutum puanı ifade ettiği bulundu. Hemşirelik mesleği tutum ölçeği toplam puanları bakımından meslekler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (KW H=17,537; p=0,001). Hekimlerin ölçek toplam puan ortalaması $3,62 \pm 0,42$ ile olumlu olmasına rağmen hemşire ve ebeler göre anlamlı derecede düşük olduğu belirlendi. Hekimlerde hemşireliğin profesyonel bağımsız rolleri olan bir meslek olduğunu düşünenlerin toplam puan ortalaması düşünenmeyenlere göre anlamlı derecede yüksektir (MW U=-3,381; p=0,001) ve benzer durum ölçeğin alt boyutları için de geçerlidir.

Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği maddeleri 1 ile 5 arasında değerlendirildiği dikkate alındığında her 3 meslek grubunun da (hekim=3,78±0,43; hemşire=3,62±0,42 ve ebe=3,74±0,41) sınırdaki değerlerle olumlu tutuma sahip olduğu değerlendirilebilir. Bu durum hemşirelerin kendi meslekleri hakkında diğer sağlık çalışanlarına benzer tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Hemşireliğin öncelikle kendi meslek üyeleri tarafından tam olarak bilinip sağlık ekibine ve topluma yansıtılması gerekliliği üzerinde çalışılması önerilmektedir.

Bu çalışma Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: KBÜBAP-17-LÖAP-117

Anahtar Kelimeler: Ebe, Hemşire, Hekim, İmaj

P-0221

ADÖLESANLARDA EKRAK KARŞISINDA GEÇİRİLEN SÜRENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yeter Kitiş, Seher Demir

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölüm, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Problem tanımı: İnternete erişimin küresel olarak artması ile özellikle çocuklar ve gençler arasında ekran karşısında geçirilen süre artmaktadır. Ekran karşısında geçirilen süre arttıkça hareketsizliğe bağlı sağlık sorunları, aktif iletişimin azalması ve ekran bağımlılığı gibi sorunlar oluşabilmektedir. Bu çalışma adölesanların ekran karşısında geçirdikleri sürenin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tipte yapılmıştır. Çalışma Ankara ilinin Çankaya ilçesindeki okullar arasından rastgele seçilen Kurtuluş Anadolu Lisesindeki 400 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın verileri tanıtıcı bilgi formu ve fiziksel aktivite anketi-okul dışı aktiviteler formu ile toplanmıştır. Tanıtıcı bilgiler formu aracılığıyla öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, sınıf, anne ve baba eğitimi, işi ve geliri, öğrencinin boyu ve kilosu, günlük televizyon izleme, bilgisayar kullanma süreleri ve ekran karşısında yeme içme davranışı hakkında bilgi toplanmıştır. Ayrıca öğrencilerin boy, kilo ölçümleri yapılarak BKİ hesaplanmıştır. Fiziksel aktivite anketi-okul dışı aktiviteler formu ile aktivite düzeyi düşük ve yüksek fiziksel aktivite olarak değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde Kruskal Walls H Testi, Mann-Whitney U Testi ki kare testleri, Kolmogorov-Smirnov testi, Sperman Korelasyon testi kullanılmıştır. Tanımlayıcı veriler sayı ve yüzde değerleri olarak sunulmuştur.

Bulgular: Araştırmaya katılan adölesanların %46,2'sini erkekler, %53,8'ini kızlar oluşturmaktadır. Adölesanların %55,3'ünün günde 2 saat ve üzerinde süreyi ekran karşısında geçirdiği, ekran karşısında geçirdikleri ortalama sürenin günde 2,64 saat olduğu, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla ekran karşısında kaldığı ve yaş arttıkça bu sürenin azaldığı belirlenmiştir. Adölesanların %78,2'si ekran karşısında bir şeyler yiyip içtiğini ifade etmiştir. Çalışmaya katılan adölesanların %27,7'sinin fazla kilolu/şişman olduğu, erkeklerin kızlara göre fazla kilolu/şişman olduğu belirlenmiştir. Adölesanların %63,25'inin düşük fiziksel aktiviteye sahip olduğu, erkeklerin kızlara göre fiziksel aktivite düzeyinin daha yüksek olduğu ($Z=-7,189$ $p=0,000$) tespit edilmiştir. Öğrencilerin ekran karşısında geçirdikleri süre ile BKİ arasında ($r=-0,016$; $p=0,763$). Yine ekran karşısında geçirdikleri süre ile fiziksel aktivite düzeyleri arasında ($Z=-0,969$; $p=0,333$) anlamlı ilişki olmadığı saptanmıştır.

Sonuç: Bulgulara göre adölesanların günde yaklaşık 4 saat ekran karşısında vakit geçirdiği belirlenmiştir. Katılımcıların %55,3'ünün günde 2 saat ve üzerinde ekran karşısında geçirdiği, ekran karşısında geçirilen sürenin uluslararası çalışmalara benzer olduğu sonucuna varılmıştır. Adölesanların özellikle kızların okul dışı aktivitelerde desteklenmesi ve fiziksel aktivitelerinin artırılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: izlenme, bilgisayar, internet, internet bağımlılığı, obezite, adölesan

P-0222

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN AKADEMİK DANIŞMANLIK ALGILARININ BELİRLENMESİ

Serenay Eroğlu¹, Nilay Özkütük²

¹Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği YL, İzmir

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı, İzmir

Problem tanımı: Öğrenciler bir yandan bir sonraki sınıfa geçmenin kaygısını taşıırken bir yandan yeni ortamı tanıma, kurallarına uyum sağlama, kişisel gelişim rehberlerini ve sosyal etkinlikleri takip etmenin zorluklarını yaşamaktadır. Bu süreçte doğru bilgiye ihtiyaç duyan öğrencilere kurumlarca atanan akademik danışmanlar danışmanlık hizmeti vermektedir.

Amaç: Akademik danışmanlar, öğrencilerin eğitimleri ve yaşamları arasındaki bağı kurmasında farkındalık yaratmak, gerçekçi akademik ve kariyer hedeflerini belirlemede ve daha sonra bu hedeflere ulaşmada yardımcı olmadı anahtar rolü oynarlar. Bu düşünceden hareketle bu çalışma öğrencilerin akademik danışmanlık algılarının belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç Yöntem: Tanımlayıcı tipte yapılan çalışmanın örneklemini bir üniversitenin 2016-2017 öğretim yılında öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelik son sınıf ($n=139$) öğrencileri oluşturmuştur. Veriler üç bölümden oluşan bir anket formu ile toplanmıştır. Anket formunun birinci bölümünde öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve ikinci bölümünde Ekinci ve Burgaz tarafından geliştirilen "Öğrenci Beklenti ve Memnuniyet Anketi" yer almaktadır. Anketlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde bilgisayar ortamında SPSS for Windows 16.0 programı kullanılarak verilerin sayı ve yüzdelik dağılımı kullanılmıştır. Araştırma için kurumdaki gerekli izin alınmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %98'inin 20-24 yaş grubunda, %79,3'ünün kız öğrenci, %75,7'sinin gelirlerinin gidere denk, %80,0'ünün yeterli bütçeye sahip, %79,3'ünün danışmanları ile tanıştığı ve %81,4'ünün danışmanlarına ders kaydı nedeniyle başvurduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin akademik hizmetler ve ilişkiler boyutundaki hizmetlerden "orta" düzeyde memnun olduğu, öğretim elemanlarının görevlerini severek ve içtenlikle yapması maddesinin bu bölümde yer alan diğer "orta" yanıtı verilen maddelerden daha yüksek (%50) olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin akademik danışmanlık ve rehberlik boyutundaki hizmetlerden "orta" düzeyde memnun olduğu belirlenmiştir. Akademik danışmanların yapmaları gereken işlemleri zamanında ve doğru olarak yapmaları maddesinin bu bölümde diğer tüm maddelerden daha fazla oranda (%42,9) "orta" olarak cevaplamıştır.

Öğrencilerin akademik ve sosyal iklim boyutundaki hizmetlerden "orta" düzeyinde memnun olduğu ve üniversitede akademik mükemmelliğe yönelik bir adanmışlığın/çabanın olması maddesinin bu bölümde diğer tüm maddelerden daha yüksek oranda (%50) "orta" olarak cevaplandığı saptanmıştır.

Yöneltil hizmetlere bakıldığında, öğrencilerin bu boyutta sunulan hizmetlerden "orta" düzeyde memnun olduğu, üniversitenin çeşitli birimlerinde çalışan idari personelin işlerini iyi bilmesi ve doğru yapması maddesinin bu bölümdeki diğer maddelerden daha yüksek oranda (%46,4) "orta" cevabına sahip olduğu saptanmıştır.

Destek Hizmetlerinde öğrencilerin, öğrenci işleri, kütüphane, sağlık, beslenme, fiziki mekan temizliği, güvenlik ve sosyal destek hizmetlerinden "orta", laboratuvar ve diğer etkinlik alanlarına ilişkin hizmetlerden "az" düzeyde memnun oldukları saptanmıştır.

Sonuç: Elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrencilerin genel olarak üniversitede sunulan hizmetlerden beklentilerinin yüksek oranda ancak memnuniyetlerinin ise düşük oranda olduğu sonucuna varılırken, öğrencilerin akademik danışmanlarına, akademik danışmanlık hizmetlerinin sunduğu imkanları göz önüne almadan başvurdukları sonucuna varılmıştır. Ayrıca, benzer çalışmaların daha büyük ve farklı örneklem grupları üzerinde çalışılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: akademik danışman, öğrenci hemşire, memnuniyet

P-0223

HEMŞİRELERİN D VİTAMİNİ VE ÖNEMİNE YÖNELİK FARKINDALIKLARININ BELİRLENMESİ**Huri Seval Çakmak¹, Emine Özer Küçük¹, Sevgisun Kapucu², Ayşegül Çetin³**¹Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Teknolojileri Değerlendirme Birimi²Hacettepe Üniverstesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı³Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları servisi

Giriş-Amaç: Çalışma Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma hastanesinde çalışan hemşirelerin D vitamini ve önemine yönelik farkındalıklarının değerlendirilmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma, dahili ve cerrahi yatan servislerde çalışan çalışmaya kabul eden ve vardiyalı (gündüz ve gece shiftinde) çalışan hemşireler ile yürütülmüştür. Veriler araştırmacılar tarafından literatür incelenerek hazırlanan hemşirelerin D vitamini hakkındaki farkındalıklarını değerlendiren sorulardan oluşan, soru formu ile toplanmıştır. Çalışma ankete katılmayı kabul eden ve anketi tamamlayan 100 hemşire ile tamamlandı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve farkındalık ile ilgili özelliklerini karşılaştırmak için bağımsız gruplarda t testi ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin yaş ortalaması \pm standart sapması 35,57 \pm 5, 8 yıldır. Çalışmaya katılan hemşirelerin %55'i günlük hayatlarında güneş kremi kullanmaktadır. Güneş kremi kullanan hemşirelerin %52,7'si 50 faktör kullanmakta idi. Hemşirelerin %38'sinin kanda D vitamini değerine bakılmamışken, bakılanların %18,9'unun kanda 25-OH D düzeyi 0-10ng/ml arasında idi. Kanda 25-OH D düzeyi ortalaması \pm standart sapması 15,25 \pm 11, 3 ng/ml idi. Min 3ng/ml, max 56 ng/ml olduğu görülmüştür. Çalışmamıza katılan hemşireler D vitamini eksikliği ya da yetersizliği için riskli olan grupların sırasıyla yaşlılar (%64), yenidoğan ve çocuklar (%57), kronik hastalığı olanlar (%30), hamileler (%22), sağlık çalışanları (%13) olduğunu düşünmektedir. D vitamini eksikliğinde ne tür şikâyetler görülür sorusuna %61'i kemik ağrısı, %51 halsizlik olarak belirtmiştir. Güneş kremi kullanım durumlarına göre kanda 25-OHD değeri arasında fark olup olmadığı bağımsız gruplarda t testi ile değerlendirildi. Güneş kremi kullanan ve kullanmayan kişilerin kanda 25-OHD değerleri arasında istatistiksel olarak fark anlamlı bulunmamıştır (P>0,05). Çalışma yılı ile D vitamini hakkındaki bilgi sahibi olmaları Mann-Whitney U ile değerlendirildi. Hemşirelerin tamamı bakım planının da ve hasta bilgisi almada D vitamini eksikliği veya yetersizliği ile ilgili konulara yer vermediğini ifade etmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Çalışmaya katılan hemşirelerin D vitamini değerlerinin düşük olduğu görülmektedir. Hemşireler D vitamini hakkındaki bilgiyi çoğunlukla internet ve kitaptan sağlamaktadır. Hemşirelerinde D vitamini yetersizliği ve eksikliği belirtilerinin ve risk gruplarının değerlendirilmesine yönelik farkındalıklarının düşük olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: D vitamini, farkındalık, hemşire

P-0224

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KENDİNİ SABOTAJ EĞİLİMLERİ**Özlem Kara, Serap Sökmen**

Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Erzincan

Kendini sabotaj/engelleme, insanların başarılı olmalarının belirsiz olduğu durumlarda ve başarısızlıktan korktukları zaman kendi performanslarına kasıtlı olarak engel oldukları süreç olarak tanımlanmakta; davranışsal ve sözel kendini sabotaj olarak iki şekilde ele alınmaktadır. Literatürde geçen davranışsal kendini sabotaj stratejilerinin en önemlileri; kendine aşırı yüklenme, erteleme, ulaşılması güç hedefler, madde, ilaç ve alkol kullanımı, yeteneği körelten performans ortamları, gerekli çabanın harcanmaması, fırsatların göz ardı edilmesi, yeterli pratik ve alıştırmaya yapılmaması, görevle ilgili olmayan aktivitelerle ilgilenmedir. Sözel kendini sabotaj ise kişinin performansına etki edecek sözlü iddiaları kullanmasıdır. Örneğin; zorlu bir görevden önce olası başarısızlığı önlemek için hasta olduğunu ya da aslı olmayan mazeretler söylemesi gibi. Literatüre geçen sözel kendini sabotaj stratejilerinin en önemlileri; travmatik olaylar

yaşandığının iddia edilmesi, utangaçlık, sınav kaygısı, psikolojik ve fiziksel semptomlar, hipokondrik eğilimler, sosyal kaygı ve olumsuz duygulardır. Bu tür davranışlar, genellikle görevdeki başarı oranını azaltarak, bireyin iyi oluşunu/mutluluğunu azaltarak olumsuz etkilere yol açar. Yoğun bir hemşirelik eğitiminden geçen hemşirelik öğrencileri de kendini engelleme stratejilerini kullanmaktadırlar. Bu bağlamda araştırma, zor bir meslek grubunun aday öğrencilerinin yaşadıkları sabotaj eğilimlerinin düzeyini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlandı.

Araştırma tanımlayıcı-kesitsel türde bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Erzincan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde yaz okulu öğrenimi görmekte olan hemşire öğrenciler oluşturdu. Araştırmada herhangi bir örneklem seçim yöntemi kullanılmayarak, tam sayım yöntemi ile araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 229 öğrenci araştırma kapsamına alındı. Araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından hazırlanan, öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ilişkin sorulardan oluşan kişisel bilgi formu ve Akın (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan; 6'lı derecelendirmeye sahip; 25 madden oluşan; yüksek puanların bireyin sözel ve davranışsal kendini sabotaj eğiliminin yüksek olduğunu gösteren kendini sabotaj ölçeği kullanıldı. Araştırmanın verileri bilgisayar ortamında IBM SPSS Statics 22 programı ile yüzde, frekans dağılımı, ortalama, standart sapma ve çıkarımsal testler kullanılarak değerlendirildi.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan öğrencilerin 18- 28 yaş arasında (ortalama 21,36 \pm 1,78), ve çoğunlukla kız öğrenci (134; %58,5) olduğu; Erzincan Üniversitesi'nde (116; %50,7) öğrenim gördüğü belirlendi. Her dört öğrenciden birinin sigara içtiği (57; 24,9) ve az bir kısmının da alkol kullandığı (16; %7,0) belirlendi.

Öğrencilerin üçte birinin hemşireliği kendi isteği ile seçtiği (71; %31,0) ve iş bulma olanağının hemşireliği seçmede etkili olduğu (70; %30,6) belirlendi. Öğrencilerin ebeveynlerinin yarıdan fazlasının demokratik yaklaşımı (137; %59,8); yaklaşık beşte birinin otoriter yaklaşımı kullandıkları (44; %19,2) belirlendi. Öğrencilerin kendini sabotaj eğilimlerinin orta düzeyde olduğu, öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinden cinsiyet, sınıf, öğrenim görülen üniversite ile birlikte hemşireliği tercih nedeni, alenin benimsediği yaklaşım ve alkol almanın kendini sabotaj eğilimini etkilemediği; puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Demografik özellikler, hemşirelik öğrencileri, kendini sabotaj, kendini engelleme

P-0227

HİPERTANSİYON TANISI ALAN YETİŞKİN BİREYLERİN HASTALIK YÖNETİM ÖZELLİKLERİ VE HASTALIĞI KABUL DÜZEYİ**Ayşe Gül Gültekin, Belgin Akın**

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya

Problem Tanımı ve Amaç: Arteriyel kan basıncının normal sayılan sınırların üstüne çıkmasına hipertansiyon denir. Hipertansiyonun farkındalığın düşük olması ya da yetersiz tedavisi nedeniyle bireyler önlenemez ancak ölümcül olabilen birçok sağlık problemleri açısından yüksek riske sahiptir. Hipertansiyon yönetiminin başarılı olabilmesi için hastaların kendi kan basıncılarını kontrol edip düzenli takip etmesi ve hastalığını olumlu etkileyen yaşam biçimi değişikliklerini dikkate alması gereklidir. Hipertansiyon yönetiminin amacı, aşırı kilo, alkol ve sigara kullanımı, hareketsiz yaşam, düzensiz beslenme ve stres gibi risk faktörlerini ortadan kaldırmak, kullanılan ilaç sayısını azaltmak ve bireyin yaşam seviyesini yükseltmektir. Yapılan bazı çalışmalarda hasta uyumunun dünyada kan basıncı yönetimini etkileyen en önemli faktör olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle bu çalışma bireylerin hastalığı kabul düzeylerini ve hastalık yönetim özelliklerini belirlemek, hastaların sosyodemografik özellikleri ve sağlık/hastalık özelliklerinin hastalık yönetim özellikleri ve hastalığı kabul düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışma tanımlayıcı türdedir. Konya İli kent merkezinde bir aile sağlığı merkezine başvuran 18-65 yaş arası 220 hipertansiyon hastası araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Veriler bir anket formu ve "Hastalığı Kabul Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırmanın

yürütülmesi için etik kurul izni, araştırmanın yapılacağı kurumlardan gerekli izinler ve hastalardan yazılı onam alınmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 22.0 programı kullanılarak, ortalama, yüzde ve standart sapma hesaplamalarından yararlanılmıştır. İstatistik hesaplamalarında bağımsız gruplarda t testi ve varyans analizi kullanılmıştır ($p < 0.05$ kabul edilmiştir).

Bulgular: Hastaların %62,3'ünün kadın, %83,2'sinin evli, %19,1'inin okuryazar, %11,8'inin ilk yetişkinlik (20-39 yaş arasında), %53,6'sının orta yetişkinlik (40-59 yaş arasında) ve %34,5'unun yaşlılık (60-65 yaş arasında) olduğu belirlenmiştir. Çalışmada ölçek toplam puan ortalaması $28,76 \pm 7,49$ bulunmuştur. Araştırmamızda okuryazar olanların, başka bir kronik hastalığı bulunanların, hipertansiyon kontrolü için öncelikle hastaneyi tercih edenlerin, ilaçlarını içmeyi unutanların, ilaçlarını şikayetleri gerilediğinde kendi kendine bırakanların, tansiyonu için nasıl beslenmesi gerektiğini bilmeyenlerin, diyetine uymayanların, ev dışında olduğunda diyetine uymakta zorlananların, düzenli olarak fiziksel egzersiz yapmayanların, fiziksel egzersizin yararlarını bilmeyenlerin, kilosunu takip etmeyenlerin ve kilosunu kontrol altında tutmayanların hastalığı kabul ortalaması düşük bulunmuştur.

Sonuç: Hastaların hastalığı kabul düzeyini artırmaya yönelik çabaları hastalık yönetimi konusundaki yeterliliklerini artırmada önemlidir. Sonuç olarak; birinci basamak sağlık hizmetlerinde kronik hastalık izlemlerinin güçlendirilmesi, eğitim durumu düşük ve hipertansiyona ek bir kronik hastalığı bulunan bireylerin özellikle ve öncelikle izlenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: hastalığı kabul, hastalık yönetimi, hipertansiyon

P-0228

BİR AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNE BAŞVURAN ERKEKLERİN KANSER TARAMALARINA KATILIM DURUMU

Gökhan Dağlı¹, Belgin Akın²

¹Hemşire, Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya

²Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya

Problemin Tanımı: Yetişkin erkek bireylerin kolorektal ve prostat kanseri taramalarına katılım durumu nedir? Bireysel özellikler ve kanser taramalarına katılım durumu arasında nasıl bir ilişki vardır?

Amaç: Bir aile sağlığı merkezine başvuran 50 yaş ve üzeri kanser tanısı almayan erkek bireylerin kolorektal ve prostat kanseri taramalarına katılım durumunun belirlenmesi, bireylerin sosyodemografik özellikleri ve sağlık/hastalık durumunun kanser taramalarına katılım ile ilişkisinin incelenmesidir.

Gereç-Yöntem: Yetişkin bireylerin sağlık taramaları hakkındaki bilgi ve uygulamalarını incelemek amacıyla tanımlayıcı araştırma tipi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini olasılıksız örnekleme yöntemiyle seçilmiş 142 kişi oluşturmuştur. Araştırma verilerinin toplanmasında literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan 20 soruluk anket formu kullanılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yoluyla toplanmıştır. Anket formunda bireylere sosyodemografik özellikleri, sağlık-hastalık özellikleri ve taramalara katılım durumuyla ilgili sorular yöneltilmiştir.

Bulgular: Eğitim düzeyi, herhangi bir hastalığa sahip olmadan sağlık kuruluşuna başvurma durumu ve kentte yaşamıyla taramalara katılım durumu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Medeni durum, gelir düzeyi, sosyal güvence, kronik hastalık varlığı, ailede kanser öyküsü, sigara ve alkol kullanımıyla taramalara katılım arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Sonuç: Çalışmamızda eğitim düzeyi yüksek olanların, herhangi bir hastalığı olmadan sağlık kuruluşuna daha fazla başvurduğu ve kentte yaşayanların kanser taramalarına daha fazla katıldığı bulunmuştur. Medeni durum, çalışma durumu, gelir durumu, kronik hastalık varlığı, sağlık durumu, ailede kanser öyküsü, sigara ve alkol kullanımının kanser taramalarına katılımında önemli olmadığı bulunmuştur. Ayrıca doktor önerisinin taramalara katılımında önemli bir belirleyici olduğu, bilgisizlik ve zaman yetersizliğinin taramalara katılımın önündeki engeller olduğu belirlenmiştir. Eğitim durumu, yaşanılan yer ve herhangi bir hastalığa

sahip olmadan sağlık kuruluşuna başvurma kanser taramalarına katılım üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Yalnızca bireysel özelliklere odaklanmanın taramalara katılım faaliyetlerinde sınırlı bir etkiye sahip olabileceğini söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Kanser Taramaları, Erkekler, Prostat CA, Kolorektal CA, Erken Tanı.

P-0229

İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN OMAHA PROBLEM SINIFLANDIRMA SİSTEMİNE GÖRE SAĞLIK PROBLEMLERİ

Zeynep Özdemir¹, Kamer Gür², Abdullah Beyhan², Aygül Aynacı³, Esmâ Arı³, Gülcihan Yiğit⁴, Hamza Zeybek⁴

¹Silopi Devlet Hastanesi, Hemşire, Şırnak

²Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul

³Emsey Hospital, Hemşire, İstanbul

⁴Marmara Üniversitesi, Hemşire-Mezun, İstanbul

Problem Tanımı ve Amaç: Engelli bireyler hayatlarını bir duyu veya organ kaybı ile sürdürmektedir. İkinci bir duyu ve organ kaybı veya ek bir sağlık problemi onların hayat standartlarını oldukça olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle engelli çocuklar için yapılacak olan sağlık taramaları erken tanı için oldukça önemlidir (Donna 2009). Bu çalışma işitme engelli öğrencilerinin okul sağlığı taramaları ile Omaha problem sınıflandırma listesine (PSL) göre sağlık problemlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışmanın evrenini İstanbul'da bulunan bir İşitme Engelliler İlk ve Ortaokulunda bulunan tüm öğrenciler (N=76) oluşturdu. Örneklem seçim yöntemine gidilmemiş olup tamamına ulaşmak hedeflendi. Çalışma 70 öğrenci ile yürütüldü. Çalışmada Omaha PSL kullanıldı (Erdoğan ve ark. 2017). Veriler sayı ve yüzde olarak değerlendirildi. Veri toplama araçları; kişisel bilgi formu, büyüme-gelişme taraması ve persentil eğrileri (Neyzi ve ark. 2008), göz taraması-snellen testi, literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan ağız ve diş sağlığı ve kişisel hijyen tarama formu (Ergün ve ark. 2016). Veriler bilgisayarda SPSS 21.0 programında ile değerlendirildi. Etik kurul izni (6.2.2017-56), kurum izni, velilerden yazılı onam alındı.

Bulgular: Öğrencilerin %28,5'i kız, %71,5'i erkektir. Yaş ortalaması 11,5'tir. Öğrencilerin %51,4'ü 0-1 yaş aralığında %35,7'si 1- 2 yaş, %12,8 'i 3 yaş ve üzerinde ilk tanısını almıştır. Öğrencilerin %51,4 'ünün işitme engeli doğuştan, %48,6'sı edinseldir. Ailesinde kendisinden başka engelli birey bulunma oranı %48,5'dir. Bu bireylerin %91'i işitme, %5,7'si bedensel, %2,8'i zihinsel engelli olduğu tespit edildi. Öğrencilerin %27'sinin annesi, %4,3'ünün babası okur yazar değildir. %18,5 ekonomik durumu kötü olarak bildirmiştir.

Snellen Test sonucuna göre %5,7'sinde sağ göz, %4,4'ünde sol göz normalin altında görme saptandı. Omaha PSL'nin fizyolojik boyutunun görme problemine göre %8,6'sında görme tarama testinde normal olmayan sonuçlar, %2,9'unda şaşılık/gözde kızamık, çapaklanma hemşirelik tanıları konuldu. Bu öğrenciler göz doktoruna sevk edildi, izleme alındı.

Omaha PSL'nin fizyolojik boyutunun dişler problemine göre %54,2'sinde çürük diş, %2,9'unda dişlerde anormallik, %2,9'unda dişlerde kapanma bozukluğu hemşirelik tanıları konuldu. Öğrencilerin %60'ının sağlığının geliştirilmesine ihtiyacı olduğu tespit edildi. Diş hekimine sevk edildi, izleme alındı.

Öğrencilerin boy, vücut ağırlığı ve BKİ persentil eğrilerinin en az birinde normal değerlerden sapma olanların Omaha PSL'nin psikososyal boyutunun büyüme gelişme problemine göre %75,7'sinde gelişimsel tarama testinde normalden sapma hemşirelik tanısı konuldu. Çocuk sağlığı ve hastalıkları hekimine sevk edildi, izleme alındı.

Omaha PSL'nin sağlık davranışları boyutunun kişisel hijyen problemine göre %10'unda giysilerin temizliğinde yetersizlik, %2,9'unda kirlenmemiş saçlar, %80'i ağız bakımı/diş fırçalama ve diş ipi kullanmada yetersizlik, %41,4 kulak temizliğinde yetersizlik, %20 işitme cihazının temizliğinde yetersizlik, %28,6'sının trnak bakımında yetersizlik hemşirelik tanıları konuldu. Kişisel hijyen konusunda sağlığının geliştirilmesine ihtiyacı olduğu tespit edildi.

Sonuç: Bu çalışmada okul hemşireleri tarafından yapılan sağlık taramasında Omaha PSL'ye göre 265 hemşirelik tanısı konuldu. Bunlar en fazla Sağlık Davranışları Boyutunda, daha sonra sırasıyla Psiko-sosyal Boyutta, Fizyolojik Boyutunun Dişler ve Görmeye ait problemlere yönelik hemşirelik tanılarıydı. Okul sağlığı hemşireliği uygulamaları kapsamında kullanılan Omaha Problem Sınıflandırma Listesi, işitme engelli öğrencilerin okul sağlığı problemlerinin tanılanması ve hemşirelik tanılarının konulmasına büyük oranda cevap verdi.

Anahtar Kelimeler: İşitme Engelliler, Okul Hemşiresi, Okul Sağlığı, Omaha PSL

P-0231

BİR AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNDE YETİŞKİN BİREYLERDE KAN BASINCI YÜKSEKLİĞİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Nesime Demirören¹, Belgin Akın², Saniye Benli²

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Konya

²Selçuk Üniversitesi sağlık bilimleri fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya

Amaç: Bu araştırma yetişkinlerde tek ölçüm ile kan basıncı yüksekliğini saptamak ve sosyodemografik, sağlık ve hastalık özelliklerinin kan basıncı yüksekliği ile ilişkisini incelemektir.

Gereç-Yöntem: Çalışma Konya İli Meram ilçesi 29 Nolu ASM de herhangi bir sebeple başvuran hipertansiyon tanısı olmayan 165 bireyden 1 Mayıs-30 Haziran tarihleri arasında toplanmıştır. Olasılıksız örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Sosyodemografik, sağlık ve hastalığa ilişkin anket formu ve tansiyon ölçümü yapılmış ve BKİ özbildirime göre hesaplanmıştır. İstatistiksel analizi SPSS 22.0 paket program ile yüzdelik dağılım, sayısal değişkenler için ortalama, oranların karşılaştırılmasında ki-kare testi kullanılmıştır. Etik kurul izinleri alınmıştır

Bulgular: Bireylerin sosyo demografik özellikleri incelendiğinde %35,2 si 50-59 yaş, %72,1'i kadın, %73,9'u çalışmadığı, %57,6 ilköğretim düzeyinde eğitim aldığı, %72,1 ekonomilerini orta düzeydedir. Sistolik kan basıncı %15,8, diastolik kan basıncı %11,5 yüksek bulunmuştur. Bireylerin %29,1'inde kronik hastalık tespit edilmiştir. Ailede kronik hastalık %43,0, bu hastalıklar içinde en fazla görülen hipertansiyondur (%48,6). Yaş ile SKB yüksekliği 50 yaş üstünde (%22,2), 49 yaş ve altı (%6,7) olanlara göre daha yüksek bulunmuştur (p<0,05). Yaş ile DKB yüksek olma oranı (%16,7), 49 yaş ve altı (%5,3) olanlara göre daha yüksek bulunmuştur (p<0,05). Cinsiyete ile sistolik kan basıncı değerleri arasında ilişki incelendiğinde DKB erkeklerde (%19,6), kadınlara (%8,4) oranla daha yüksek bulunmuştur(p<0,05). SKB yüksek olma oranı BKİ >30 olan bireylerde (%19,4), BKİ<30 (%7,1) olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Kronik hastalığı olanlarda SKB (%27,7) kronik hastalığı olmayanlara göre (%10,3) DKB (%21,3) kronik hastalığı olmayanlara göre (%7,7) oranında daha yüksektir (p<0,05).

Sonuç: Araştırma sonucunda kan basıncı 50yaş ve üzerinde sistolik(22,2) ve diastolik(16,7) yüksek bulunmuştur. Erkeklerde (%19,6), kadınlara oranla(%5,3) diastolik basınç yüksek bulunmuştur, Her iki cins-te SKB ile BKİ 30 üzerinde, kronik hastalık olması sistolik (%27,7) ve diastolik kan basıncı(%21,3) yüksekliği arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Öneriler: Yetişkin bireylerin kan basıncı ölçümünü rutin olarak yapılabilir. Ailede hipertansiyonun olması, diğer bir kronik hastalığın olması, obezitenin kan basıncı artışına sebep olduğu anlatılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: hipertansiyon, prevalans, tarama,

P-0232

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN DUYGULARI FARK ETME, İFADE ETME VE EMPATİ BECERİ DÜZEYLERİ

Fatma Nevin Şişman¹, Sevim Buzlu²

¹Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi

Amaç: Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin duyguları fark etme, ifade etme ve empati beceri düzeylerini belirlemektir.

Gereç Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan çalışma bir üniversitenin hemşirelik bölümünde okuyan 2. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirildi (N: 320). Araştırmada bireysel özellikleri belirlemeye yönelik 18 soruluk anket formu; duygusal farkındalık düzeyi ölçeği (DFDÖ), duyguları ifade etme ölçeği (DİEO) ve empatik beceri ölçeği (EBÖ) kullanıldı. DFDÖ'de yüksek puanlar duygusal farkındalık oranının yüksekliğini göstermekte olup alınabilecek en yüksek puan 100'dür. DİEO olumlu, olumsuz ve yakınlık duygularının ne kadar ifade edildiğini değerlendiren 3 faktörden oluşmakta olup yüksek puan duyguları ifade etme eğiliminin yüksekliğini göstermektedir. Ölçekten alınabilecek puan 15-105 arasında değişmektedir. EBÖ'de alınan yüksek puan yüksek empati becerisini göstermekte olup alınabilecek puan 41-219 puan arasında değişmektedir. Araştırmaya başlamadan önce, etik kurul izni, kurum izni, öğrencilerden yazılı onam alındı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı testler, Mann-Whitney U ve bağımsız gruplarda T testi kullanıldı. Araştırmaya başlamadan önce, etik kurul izni, kurum izni, ve öğrencilerden yazılı onam alındı.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamalarının 19.72±0.77 olduğu, %89.7'sinin kız, %65.6'sının Anadolu lisesi mezunu, %93.8'inin anne babasının birlikte yaşadığı, %36.9'unun ailesiyle birlikte yaşadığı, %63.8'inin annesinin %41.6'sının babasının ilköğretim mezunu olduğu, %81.6'sının ekonomik durumunun orta, %71.3'ünün aylık gelirinin yeterli olduğu belirlendi. Öğrencilerin %25.3'ü kendini ifade etmede, %19.1'i sosyal ilişkilerde, %33.4'ü hasta ile ilişkilerinde sorun yaşadığını belirtti.

Öğrencilerin DFDÖ puan ortalamasının 50.41±6.03, DİEO puan ortalamasının 75.40±8.42, olumlu duygu ifadesinin 25.65±3.52, olumsuz duygu ifadesinin 20.97±3.28, yakınlık duygu ifadesinin 28.77±5.07 puan olduğu ve EBÖ puan ortalamasının da 132.80±16.99 olduğu saptandı.

Kendini ifade etmede sorun yaşadığını ifade edenlerin DİEO, olumlu duygu ifadesi, olumsuz duygu ifadesi ve yakınlık duygu ifadesi puan ortalamaları sorun yaşamayanlara göre anlamlı düşük bulundu (p<0.05). Sosyal ilişkilerde sorun yaşadığını ifade edenlerin DİEO, olumsuz duygu ifadesi ve yakınlık duygu ifadesi puan ortalamaları sorun yaşamayanlara göre anlamlı düşük bulundu (p<0.05). Aile içinde duygularını rahat ifade edebilenlerin EBÖ puan ortalamaları ifade edemeyenlere göre anlamlı yüksek bulundu (p<0.05).

Sonuçlar: Öğrencilerin DFDÖ, DİEO ve EBÖ puanlarına göre duyguları fark etme, ifade etme ve empati becerilerinin orta düzeyde olduğu belirlendi. Öğrencilerin bu becerilerinin hemşirelik lisans eğitim süreçlerinde müfredat kapsamında eklenecek eğitim programları ile geliştirilmesi ve klinik alana bu yönüyle gelişmiş hemşirelerin kazandırılması önerilmektedir. Ayrıca kendini ifade etmede ve sosyal ilişkilerde sorun yaşayan öğrencilerin kendilerini rahat ifade etmeleri için sosyal ortamların oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik öğrencileri, duyguları fark etme, duyguları ifade etme, empati

P-0233

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDEN TABURCU OLAN HASTALARIN YOĞUN BAKIM DENEYİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Zeliha Koç¹, Selda Karaca³, Esmâ Aysel Öztürk²¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü³Gazi Devlet Hastanesi

Giriş-Amaç: Bu çalışma yoğun bakım ünitesinden taburcu olan hastaların yoğun bakım deneyimlerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Bu araştırma 12 Ağustos - 30 Kasım 2016 tarihleri arasında bir devlet hastanesinin yoğun bakım ünitesinden taburcu olan çalışmaya katılmaya istekli, bizimle sözel iletişim kurabilen ve anket formunu doldurmayı engelleyebilecek fiziksel, kognitif ve mental hastalığı olmayan 138 hastanın katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler hastaların sosyodemografik ve klinik özelliklerini belirlemeye yönelik 16 sorudan oluşan bir anket formu ile Yoğun Bakım Deneyimleri Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Yoğun Bakım Deneyim Ölçeği Rattray ve arkadaşları tarafından yoğun bakım hastalarının yaşadıkları deneyimleri değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş olan bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenilirliği Demir ve arkadaşları tarafından yapılmıştır. Ölçek toplam 19 madde ve dört alt boyuttan oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 19, en yüksek puan 95'dir. Anket formu ve ölçekler ilgili kurumdan yazılı, araştırmaya katılan hastalardan bilgilendirilmiş onam alındıktan sonra uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik hesaplaması, Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hastaların %56.5'ini kadınların, %43.5'ini erkeklerin oluşturduğu, %48.6'sının okur-yazar olduğu belirlenmiş olup yaş ortalamaları 63.5±17.9'dur. Hastaların %52.2'sinin kronik bir hastalığa sahip olduğu, %31.9'unun daha önce yoğun bakım ünitesinde yatmış belirlendi. Hastaların Yoğun Bakım Deneyimleri Ölçeği puan ortalaması 68.17±6.45, ölçeğin çevrenin farkında olma, yoğun bakım deneyimlerinin hatırlanması, kötümser deneyimler ve bakımdan memnuniyet alt boyut puan ortalamaları sırasıyla 19.36±3.19, 14.57±3.48, 20.45±5.22, 13.80±3.22 olarak saptandı. Hastaların bazı sosyo-demografik ve klinik özellikleri ile ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu ($p<0.05$).

Tartışma ve Sonuç: Hastaların yoğun bakım deneyimlerini hatırladığı, çevrenin farkında olduğu, hemşirelik bakımı ile ilgili memnuniyetlerinin yüksek olduğu buna karşın kötümser deneyimlere sahip oldukları görüldü. Elde edilen bulgular doğrultusunda yoğun bakımda yatan hastaların hemşirelik bakımı ile ilgili kötümser deneyimlerini elimine etmek amacıyla hemşirelik girişimlerinin planlanması ve uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoğun bakım, Hasta, Hemşirelik yaklaşımı

P-0235

ENTERAL BESLENEN HASTALARDA UYGUN HEMŞİRELİK TANILARININ VE HASTAYA UYGUN BAKIM PLANLARININ ELE ALINMA DURUMUNUN RETROSPEKTİF OLARAK İNCELENMESİ

Fatma Eryurt Öztürk

Özel Ankara Güven Hastanesi

Giriş: Beslenme bozukluğu veya yetersizliği olan hastalarda immün sistemde, yara iyileşmesi, kas gücü ve psikolojik durumda bozukluklar daha sık görülmektedir. Beslenme bozukluğu olan hastaların uygulanan tıbbi ve cerrahi girişimlerle baş etme yetisi bozulmaktadır. Erken başlanan enteral beslenmenin mukozal atrofiyi azalttığı, barsağın bariyer fonksiyonunu koruduğu ve intestinal bakteriyel translokasyonu azalttığı gösterilmiştir. Enteral beslenmesinin başlandığı birçok hastada bakımın doğru planlanmamasına yönelik komplikasyonlar çıkabilmektedir.

Gereç- Yöntem: Çalışma Özel Ankara Güven Hastanesi'nde Ağustos -Aralık 2016 içerisinde 2015 yılına ait 102 hasta dosyası retrospektif olarak taranarak yapılmıştır. Çalışmanın evreni 2015 yılında Güven Hastanesinde enteral beslenen 102 hasta; örnekleme ise 48 saat üzerinde beslenen, 18 yaş üstü 64 hasta dosyası oluşturmaktadır. veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından mevcut bakım planları taranarak oluşturulan "Hasta Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen veriler yüzdelik hesap ile bulunmuştur.

Bulgular: Hastaların %57 'si erkek, %43'ü kadındır. Hastaların yaş ortalaması 60.52 dir (min:36 max: 100). Hastaların %48'i (31) KVCYB'da, %21'i (14) GYB'da, %30'u (19) kliniklerde yatmıştır. Hastaların ortalama yatış süresi 30.52 gündür (min:4 max:79). Hastaların beslenme sürelerine bakıldığında ortalama 14.70 gün beslendikleri görülmüştür. Hasta dosyalarındaki bakım planları incelendiğinde %29'unda yetersiz beslenme bakım planı, %5'ine oral muköz membranlarda bozulma riski bakım planı, %43'ünde aspirasyon riski bakım planı konulduğu görülmüştür.

Sonuç: Hastaların enteral beslenme durumu olması ile bakım gereksinimleri göz önünde bulundurularak her hasta dosyasında "Aspirasyon riski", "Yetersiz beslenme", "Oral muköz membranlarda bozulma riski" bakım planları olması beklenmiştir. Ancak hasta dosyalarındaki bakım planlarının eksik olduğu ya da var olan bakım planlarında "tanımlayıcı özellikler ve risk faktörleri" eksik kayıtlarının olduğu, tam ve doğru doldurulmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Enteral beslenme, hemşirelik bakımı, hemşirelik bakım planları

P-0236

YETİŞKİN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE ENDOTRAKEAL ENTÜBASYON TÜPÜNÜN PLANSIZ ÇIKMA RİSKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Semine Aydoğan¹, Nurten Kaya²¹Istanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı²Istanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü Ebelik Anabilim Dalı

Giriş-Amaç: Endotrakeal veya trakeal tüpün plansız çıkması; tüpün erken dönemde hasta tarafından çıkarılması ya da bakım ve tedavi uygulamaları sırasında tüpün yanlışlıkla yerinden çıkması olarak tanımlanmaktadır. Endotrakeal tüpün plansız çıkmasının yoğun bakım hastalarında yüksek mortalite riski, morbidite ve kaynakların ekili kullanımı ile yakından ilişkili olduğu belirtilmiştir. Bu araştırma, yetişkin yoğun bakım ünitesinde entübyasyon tüpünün plansız çıkması riskinin değerlendirilmesi amacı ile vaka kontrol çalışması olarak yapıldı.

Gereç-Yöntem: Araştırma evreni, 1 yıllık süre içerisinde bir üniversite hastanesinin yetişkin yoğun bakım ünitesinde yatmakta olan hastalardan meydana geldi. Örneklem ise, bu evren arasında entübyasyon tüpü plansız çıkan (30 hasta) ve plansız ekstübe her hastaya karşılık aynı anda YBÜ'de yatan entübe hastalardan (60 hasta) oluştu. Verilerin toplanmasında, Yapılandırılmış Soru Formu, Richmond Ajitasyon Sedasyon Skalası (RASS), Glasgow Koma Skalası (GKS), Akut Fizyoloji ve Kronik Sağlık Değerlendirmesi Formu (Acute Physiology And Chronic Health Evaluation- APACHE II) kullanıldı. Verilerin istatistiksel analizi IBM SPSS 11,5 istatistik paket programında yapıldı ve anlamlılık düzeyi $\alpha=0.05$ olarak belirlendi.

Bulgular: Elde edilen veriler sonucunda entübyasyon tüpünün plansız çıkmasında; cinsiyet, yaş, sedo-analizik alma durumu, entübyasyon tipi, entübyasyon tüpünün tespit şekli, ventilasyon periyodunda fiziksel kısıtlama kullanıma durumu ve kullanılan fiziksel kısıtlayıcılar, mekanik ventilasyon periyodu sınıfları, APACHE II ve Glasgow Koma Puanları, ventilatör ayarları ve yaşam bulguları değişkenlerinin etkisinin olmadığı; tıbbi tanı ve RASS puanlarının ise etkilediği saptandı. Ayrıca plansız ekstübe olan grubun çoğunluğunda ekstübyasyon planının bulunmadığı, hemşirenin plansız ekstübyasyonu öngördüğü, tüpün kasten çıktığı, tekrar entübe edildiği, komplikasyon geliştiği belirlendi.

Sonuç: Bu sonuçlar doğrultusunda, bireylerin plansız ekstübe olmalarını önlemek konusunda yeterli sedasyon uygulanması ve bireye özgü hemşirelik bakımı verilmesinin etkili olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Entübyasyon, Ekstübyasyon, Solunum, Hemşirelik Bakımı, Yoğun Bakım Ünitesi

P-0238

AİLE SAĞLIĞI MERKEZLERİNDE GÖREV YAPMAKTA OLAN AİLE HEKİMLERİ VE AİLE SAĞLIĞI ELEMANLARININ SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Gülay Çelik, Aliye Bulut

Bingöl Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Bingöl

Giriş: Sağlık hizmetlerinin ulaşılabilir ve herkes tarafından faydalanılabilir olmasını sağlamanın yolu; birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirme olarak kabul görmüşken, bu kurumlarda çalışan kişilerin sosyo-demografik özelliklerini saptamanın literatüre katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Amaç: Bu çalışma, sağlıkta dönüşüm programı çerçevesinde aile sağlığı merkezlerinde görev yapmakta olan aile hekimleri ve aile sağlığı elemanlarının sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Araştırma kesitsel tipte bir çalışma olup, çalışmanın evreni 2016 Mart-Mayıs döneminde il merkezinde bulunan 9 Aile Sağlığı Merkezinde çalışan 22 aile hekimi, 41 aile sağlığı elemanı olmak üzere toplam 63 kişidir. Araştırma kapsamına alınan kişilere; genel demografik özelliklerden oluşan bir anket formu uygulanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımı incelendiğinde; %42,9'unun erkek, %57,1'inin ise, kadın ve %52,4'ünün 30 yaş ve altı olduğu görülmektedir. Medeni duruma göre dağılımı incelendiğinde ise; %65,1'i evli; %34,9'u bekârdır. Eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde; %27'si lise mezunu; %31,7'si ön lisans mezunu; %30,2'si ise üniversite mezunudur. Yüksek lisans mezunu olanların oranı %9,5 iken eğitim düzeyi uzmanlık olanların oranı %1,6'dır. Katılımcıların %4,8'i uzman aile hekimi, %30,2'si aile hekimi; %47,6'sı hemşire iken %17,5'i ebedir. Sağlık çalışanlarının, %77,8'inde teşhis koyulmuş herhangi bir hastalık yok iken %22,2'sinde teşhis koyulmuş bir hastalığı bulunmaktadır. Katılımcıların %28,9'unun eşi çalışmıyorken, %71,1'inin eşi çalışmaktadır. Sigara kullanım durumu incelendiğinde; %50,8'i hiç sigara kullanmamışken, %14,3'ü sigarayı bırakmıştır. Alkol kullanım durumu incelendiğinde ise hiç kullanmayanların oranı %95,1 iken sosyal içici olanların oranı %4,9'dur. Kendilerinin sağlık durumu değerlendirildiğinde %1,6'sı kötü, %79,4'ü normal, %19'u iyi olarak tanımlanmaktadır.

Sonuç: Katılımcıların, demografik bilgilerine bakıldığında; %27'sinin lise mezunu olduğu ve eğitim düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Yüksek lisans mezunu olanların ve eğitim düzeyi uzmanlık olanların sayısı ise azdır. Ayrıca sağlık çalışanlarının sigara ve alkol kullanma oranlarının düşük saptanması sevindiricidir. Beğenilerin ve sıkıntılarının tespiti sağlık politikacılarına, sağlık eğitimcilerine ve uygulayıcılara faydalı bilgiler sağlayabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Aile Hekimliği, Aile sağlığı elemanı, Sosyal özellikler.

P-0239

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE OBEZİTE TARAMA SONUÇLARI

Asiye Akyol¹, Öznuur Usta Yeşilbalkan¹, Emine Kutlay², Hülya Kankaya¹, Tuğba Menekli³, Çiçek Fadiloğlu¹¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi²Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu³Harran Üniversitesi Viranşehir Sağlık Yüksekokulu

Problemin Tanımı ve Amaç: Hastalıklardan korunma ve sağlığın geliştirilmesinde en önemli ilke olarak yaşam biçiminin değiştirilmesi ve sağlıklı davranışının geliştirilmesine yönelik uygulamalar benimsenmiştir. Bireylerin yaşam biçimleri ve sağlık davranışları hem yaşam kalitesini hem de yaşam süresini etkilemektedir. Son 10 yıl içerisinde obezite artışının önemli nedeni endüstriyel gelişme ile birlikte fiziksel güce dayalı yaşam tarzından, inaktiviteye dayalı yaşam tarzına ve fast-food'a dayalı sağlıksız beslenme tarzına geçiştir, üniversite öğrencilerinde de üniversiteye geçişte bu faktörler gözlenmektedir.

Araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinde obezite durumu, risk faktörleri ve fiziksel aktivite durumunu belirlemektir.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı olarak planlanan araştırma; Kasım 2011-Şubat 2012 tarihleri arasında bir üniversitesinin Hemşirelik

Yüksekokulu/Fakültesi'nde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini; belirlenen tarihler arasında öğrenim gören ve araştırmayı kabul eden 583 öğrenci (evrenin %75,52'si) oluşturmuştur. Veri toplamada; Birey Tanıtım Formu, Beden Kütle İndeksi Değerlendirme (BKİ) Formu ve Fiziksel Aktivite Değerlendirme Anketi (FADA) kullanılmıştır. Veriler; sayı, yüzde hesaplaması, aritmetik ortalama hesaplanarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın yürütülebilmesi için; araştırmaya katılan öğrencilerden sözlü ve Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Bilimsel Etik Kurulu'ndan yazılı onam alınmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalaması 20,98±1,73. Öğrencilerin %43,6'sı birinci sınıfta öğrenim görmekte ve %40,3'ü yurttan kaldığını bildirmektedir. Sağlıklı yaşam davranışları incelendiğinde, çoğunluğunun alkol (%70) ve sigara (%80,8) kullanmadığı ancak yüksek oranda fast food beslenme alışkanlıklarının (%97,6) olduğu ve %56,20'nin az aktif olduğu belirlenmiştir. Sağlık durumları değerlendirildiğinde ise %93,8'ünün kronik hastalığı olmadığını bildirmiştir. Öğrencilerin kilo ortalamasının; 59,63±10,84 kg, boy ortalamasının; 162,39±7,86 cm, BKİ ortalamalarının 22,51±3,29 kg/m2 olduğu, %57,6'sının normal kiloda, %18,0'inin fazla kilolu, %1,07'sinin obezite basamak I, %0,3'ünün ise obezite basamak II'de olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırmanın sonucunda; hemşirelik öğrencilerinin yaklaşık yarısının normal kiloda olduğu ancak; sağlıklı yaşam biçimi alışkanlıkları incelendiğinden aktivite durumları incelendiğinde, yine yaklaşık yarısının az aktif olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Hemşirelik, Öğrenci

P-0241

YÖNETİCİHEMŞİRELERİN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aysun Çakır Özçelik¹, Şenel Sürücü², Canan Sarı¹, Sevinç Kaymaz¹¹Liv Hospital Hasta Bakım Hizmetleri, İstanbul²Esteworld

Dünyamızda küreselleşmenin hızlanması ile teknoloji ve ekonomi alanlarında olduğu gibi sağlık hizmetleri alanlarında da gelişim ve değişimler yaşanmıştır. Dönüşümcü liderlik, örgütlerin gelecekte ne olması gerektiği ile ilgili bir vizyon sunma, bu vizyonu çalışanlarla paylaşma ve onlara bir hedef duygusu ve anlam vermedir. Bunun yanında vizyon ve hedeflere bağlılık ve kişilere heyecan verme transformasyonel liderliğin önemli bir unsurudur. Bu araştırma, yönetici hemşirelerin dönüşümcü liderlik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla İstanbul'da Özel Bir Hastanenin farklı şubelerinde çalışan hemşirelere uygulanmıştır. Çalışmada Podsakoff'un Dönüşümcü Liderlik Ölçeği (Transformational Leadership Questionnaire) kullanılmıştır. Sorumlu Hemşirelerin öz değerlendirmelerine göre liderlik özelliklerine bakıldığında en düşük madde "çalışanların hastane içerisinde liderler gibi hareket etmesini ve hissetmelerini sağlamak" en yüksek madde ise "belirlenen hedefler üzerinde birlikte çalışıyorsak neyi yapabileceğimiz konusunda izleyenlerin görüşlerini cesaretlendiririm" olmuştur. Bu sonuç, kendilerinin lider olarak görülmesi nedeni ile yönlendirme özelliğini daha çok kullanmalarına bağlı olabilir. Genel olarak bakıldığında sorumlu hemşirelerin kendi öz değerlendirmelerinde liderlik özelliklerini etkin kullandıklarını belirttikleri görülmüştür. Çalışanların yöneticileri değerlendirme bulgularına bakıldığında en yüksek liderlik özelliğinin "Sağlık hizmeti verilmesi sırasında performansın yüksek olması konusunda ısrarlıdır" maddesi, en düşük özelliğin ise "Yıl içerisinde hizmet performansımızı değerlendirir" maddesi olduğu görülmektedir. Genel olarak bakıldığında liderlik özelliklerine sahip yöneticilerle çalıştıklarını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Servis hemşirelerine göre yöneticilerin dönüşümcü liderlik özelliklerinin çalışanların bölümlerine göre istatistiksel olarak anlamlı çıkan boyutları, Vizyon ve ilham sağlama boyutunda ("Güçlüklerle baş edebilmek için gerekli kapasiteye sahiptir", "vizyon belirleyebilme gücüne sahiptir", hastanede yapılacak yenilikler için çalışanları cesaretlendirir"), Davranış Modelleri Oluşturma alt boyutunda ("Etkin bir şekilde problem çözmede davranışlarıyla bize örnek olur", "Sadece sözle değil, daha çok davranışla yönetir", Grup Amaçları için Kendini Adanma alt boyutunda ("Belirlenen hedeflere ulaşmak için gelişim sürecine bizim katılmamızı sağlar", Örgütsel hedefleri gerçekleştirmede öz gelişimimizi düzenli olarak değerlendirmemiz için bizi cesaretlendirir") istatistiksel

olarak anlamlı bulgulara ulaşılmıştır. Servis hemşirelerine göre yöneticilerin dönüşümcü liderlik özelliklerinin çalışanların bölümlerine göre istatistiksel olarak anlamlı çıkan boyutları, Vizyon ve ilham sağlama boyutunda ("Güçlüklerle baş edebilmek için gerekli kapasiteye sahiptir", "vizyon belirleyebilme gücüne sahiptir", hastanede yapılacak yenilikler için çalışanları cesaretlendirir"), Davranış Modelleri Oluşturma alt boyutunda ("Etkin bir şekilde problem çözmede davranışlarıyla bize örnek olur", "Sadece sözle değil, daha çok davranışla yönetir", Grup Amaçları için Kendini Adama alt boyutunda ("Belirlenen hedeflere ulaşmak için gelişim sürecine bizim katılmamızı sağlar", Örgütsel hedefleri gerçekleştirmede öz gelişimimizi düzenli olarak değerlendirmemiz için bizi cesaretlendirir") istatistiksel olarak anlamlı bulgulara ulaşılmıştır. Servis hemşirelerinin bölümlerine ve cinsiyetine göre yönetici hemşirelerin dönüşümcü liderlik özelliklerinin değerlendirme sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Çalışmamızda servis hemşirelerinin yönetici hemşirelerini değerlendirmelerinde "Sağlık hizmeti verilmesi sırasında performansın yüksek olması konusunda ısrarlıdır" maddesinde yanıtlar tamamen katılıyorum yanıtı yüksek olmasına rağmen "Yıl içerisinde hizmet performansımızı değerlendirir" maddesine tamamen katılıyorum, katılıyorum ve kararsızım yanıtını verenlerin oranı tüm katılımcılar bazında %3 olarak bulunmuştur. Geleceğin yönetici adayı olan hemşirelere ve yönetici hemşirelere "Liderlik" genelinde ve "Dönüşümcü Liderlik" özelinde davranışlar kazandırıcı, hizmet-içi eğitim çalışmaları, seminerler, bilgilendirici kurslar düzenlenmelidir. Dönüşümcü liderler örgüt vizyonu, misyonu ve hedeflerini sembolize ederek çalışanların tam bağlılık içerisinde bu hedefler doğrultusunda çalışmalarını sağlarlar. Yönetici hemşireler, astları ile etkili iletişim kurabilmeli, onları hastanenin amaçlarına doğru motive edebilmelidir. Bu amaçla konunun uzmanlarından sürekli eğitim desteği almalıdır.

Anahtar Kelimeler: dönüşümcü liderlik, liderlik, vizyon belirleme

P-0242

İSTANBUL'DA OKUL SAĞLIĞI HEMŞİRELERİNİN İŞ DOYUMU DÜZEYLERİ

Deniz Ses, Ayşe Ergün, Abdullah Beyhan

Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fak. Hemşirelik Böl.

Amaç: Bu araştırma, İstanbul'da okul sağlığı hemşirelerinin iş doyumunu ve etkileyen faktörleri saptamak amacıyla yapıldı.

Yöntem: Bu tanımlayıcı araştırmanın evrenini Aralık 2015 - Haziran 2016 tarihleri arasında İstanbul'da özel okullarda bulunan okul sağlığı hemşireleri oluşturdu. Örneklemeye katılmayı kabul eden 101 okul hemşiresi alındı. Veriler okul hemşirelerinden e-posta, öz bildirim ve görüşme yöntemleri ile sosyo-demografik form ve Minnesota iş doyum ölçeği ile toplandı. Minnesota İş Doyum ölçeği, 1-5 arasında puanlanan beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçek puanlamasında, Hiç memnun değilim; 1 puan, Memnun değilim; 2 puan, Kararsızım; 3 puan, Memnunuz; 4 puan, Çok memnunuz; 5 puan olarak değerlendirilmektedir. Puanların yüksek olması iş doyumunun da yüksek olduğunu göstermektedir. Minnesota İş Doyum Ölçeği içsel, dışsal ve genel doyum düzeyini belirleyici özelliklere sahip 2 faktörden oluşmaktadır. Veriler, tanımlayıcı istatistikler, Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis Testleri ile analiz edildi. Araştırmaya başlamadan önce İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden kurum izni, etik kurulundan etik izin ve hemşirelerden sözlü onam alındı.

Bulgular: Okul sağlığı hemşirelerinin yaşları 20 ile 60 arasında değişmekte, yaş ortalaması 42,50±9,99 olup %57,4'ü evlidir. Yüzde 45'i Lisans mezunu, %5'i Yüksek Lisans-Doktora mezunu ve %56'sı emeklidir. Yüzde 86, 1'i mesleğini isteyerek seçtiğini ve %84,8'i daha önce hastanede, %4,0'ü Aile Sağlığı Merkezi / Sağlık Ocağı / TSM de, %6,1'i ise okul sağlığında çalıştığını ve %46,6'sı okulda 500-1000 bireye hizmet verdiğini belirtti. Yüzde 89,5'i maaşını yeterli bulmadığını belirtmesine rağmen %77,2'si mesleğinden memnun olduğunu ve %87,1'i işinden ayrılmayı düşünmediğini ifade etti. Okul sağlığı hemşirelerinin genel iş doyum ortalaması 3,66±0,37 içsel iş doyum ortalaması 3,82±3,82 dışsal iş doyum ortalaması 3,42±0,45 bulundu.

Sonuç: Okul hemşirelerinin iş doyumunu, hemşirelerin eğitim durumları, mesleği isteyerek seçme durumu ve mesleğinden memnun olma durumu etkilediği belirlendi. Sonuç olarak daha geniş örneklemli

çalışmalarla okul hemşirelerinin iş doyumunu etkileyen faktörlerin araştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul hemşiresi, iş doyum, meslek

P-0243

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK KURUMLARINDA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Gülay Çelik, Aliye Bulut

Bingöl Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Bingöl

Giriş: Sağlığı geliştirmeyi etkileyen faktörler arasında demografik faktörler, biyolojik özellikler, kişilerarası etkileşim, durumsal ve davranışsal faktörler yer almaktadır.

Amaç: Bu çalışma, birinci basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Çalışmanın evrenini, il merkezinde bulunan 1 Toplum Sağlığı Merkezi ve 9 Aile Sağlığı Merkezinde hemşire olarak çalışan 63 kişi oluşturmaktadır. Çalışmanın yapılabilmesi için üniversitenin Etik Kurulundan ve Halk Sağlığı Müdürlüğünden yazılı izin alınmıştır. Anket formları, uygulama yapıldığı anda izne ayrılmamış olan ve anketi cevaplamayı kabul eden sağlık personeli tarafından doldurulmuştur. Araştırma kapsamına alınan kişilere; genel demografik özelliklerden oluşan bir anket formu uygulanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımı incelendiğinde; %13,9'unun erkek, %86,1'inin ise kadın olduğu görülmektedir. Araştırmacıların, %62,6'sının 30 yaş ve altı olduğu görülmektedir. Medeni duruma göre dağılımı incelendiğinde ise; %62,5'i evli; %37,5'u bekârdır. Eğitim durumuna göre dağılımı incelendiğinde; %38,9'u lise mezunu; %43,1'i ön lisans mezunu; %15,3'ü ise üniversite mezunudur. Yüksek lisans mezunu olanların oranı %2,8'dir. Hemşirelerin, %81,9'unda teşhis koyulmuş herhangi bir hastalık yok iken %18,1'inde teşhis koyulmuş bir hastalığı bulunmaktadır. Sürekli ilaç kullanan hemşirelerin oranı %2,8 iken, sürekli ilaç kullanmak zorunda olmayanların oranı ise %97,2'dir. Araştırmacıların %41,7'si görevinde 10 yıl ve 10 yıldan fazla hemşire olarak çalışmıştır. Sigara kullanım durumu incelendiğinde; %54,2'si hiç sigara kullanmamışken, %11,1'i sigarayı bırakmıştır ve %34,7'si hala sigara kullanmaktadır.

Sonuç: Katılımcıların, demografik bilgilerine bakıldığında; %38,9'unun lise mezunu ve üniversite mezunu olanların oranının ise %15,3 olduğu görülmüştür. Yüksek lisans mezunu olanların sayısı ise oldukça düşüktür (%2,8). Hemşirelerin sigara kullanma oranı %34,7 iken, alkol kullanmayanların oranı ise %90,3'tür. Oranlara bakıldığında hemşirelerde sigara kullanma oranı yüksekken, alkol kullanma oranlarının düşük saptanması sevindiricidir. Birinci basamak sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerin sosyo-demografik özelliklerini saptamanın literatüre katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Birinci Basamak, Hemşirelik, Sosyal özellikler.

P-0244

BAZI ÖZELLİKLER AÇISINDAN AİLE SAĞLIĞI MERKEZİNDE ÇALIŞMAK

Gülay Çelik, Aliye Bulut

Bingöl Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Bingöl

Giriş: Dünyada; demografik değişiklikler, tıptaki gelişmeler, sağlık ekonomisi ve hastaların gereksinimleri ve beklentileri dikkate alınarak, sağlık hizmeti vermenin ve sunmanın yeni yolları aranmaktadır.

Amaç: Bu çalışma, sağlıkta dönüşüm programı çerçevesinde aile sağlığı merkezlerinde görev yapmakta olan aile hekimleri ve aile sağlığı elemanlarının bazı özelliklerini belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Araştırma; tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir çalışma olup, çalışmanın evreni 2016 Mart-Mayıs döneminde il merkezinde bulunan 9 Aile Sağlığı Merkezinde çalışan 22 aile hekimi, 41 aile sağlığı elemanı olmak üzere toplam 63 kişidir. Çalışmanın yapılabilmesi için ilgili kurumlardan gerekli yazılı izinler alınmıştır. Anket formları, uygulama yapıldığı sırada izne ayrılmamış olan ve anketi cevaplamayı kabul eden

sağlık personeli tarafından doldurulmuştur. Araştırma kapsamına alınan kişilere; genel iş ve işyerine ait görüşlerden oluşan bir anket formu uygulanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların iş kazası geçirme durumları incelendiğinde %92,1'i iş kazası geçirdiğini belirtirken, %7,9'u iş kazası geçirmemiştir. İş kazası geçirenler ise, enjektör batması (%7,9) yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların %61,3'ü iş kazasına maruz kalma korkusu yaşadıklarını belirtirken, %38,7'si bu korkuyu yaşamadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların kendi bilgi ve beceri düzeylerinin yeterliliği sorulduğunda %80,3'ü yeterli cevabı verirken, %19,7'si yeterli olmadığını belirtmiştir.

Sonuç: Sağlık çalışanlarının iş kazası geçirme durumu oranlarının düşük ve genelinen enjektör batması olduğu saptanmıştır. Katılımcıların meslekten ve çalışma arkadaşlarından memnun olanlarının sayısının yüksek olması sevindiricidir. Araştırmacıların kendi bilgi ve beceri düzeylerinin yeterliliği sorulduğunda; çoğunluğu kendilerini yeterli görmektedir. Çalışmada, sağlık çalışanlarının çoğunun şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Bu nedenle sağlıkla ilgili iş yerlerinde şiddeti önlemek doğrultusunda gerekli önlemlerin alınması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Aile Hekimliği, Aile sağlığı elemanı, Çalışma özellikleri. Family Practice, Family Health Care Personnel, Study Characteristics.

P-0245

YAŞLILIKLA İLGİLİ YAYGIN İNANÇLAR VE TUTUMLAR

Özlem Sinan¹, Naile Bilgili²

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Yaşlılığa yönelik inançlar; yaşlı bireylerin çirkin, ters-aksi, bunak, hasta oldukları gibi tanımlamaları içerirken, tutumlar çoğunlukla gençliğin ve genç olmanın yaşlılığa tercih edilmesi gibi konuları kapsamaktadır. Yaşlanma ve yaşlılığa yönelik bireylerin farklı görüşleri olabilmekte, bu da sağlık personeli ve yaşlanan kişilerin davranışlarına yansımaktadır. Yaşlılığı algılayış ve yaşlılıkla ilgili kalıplaşmış düşünceler; sağlık hizmetleri sunumunda önceliklerin daha genç gruba verilmesine, koruyucu sağlık hizmetlerinin etkin bir şekilde hayata geçirilememesine, yaşlıların rahat hizmet alımında gerekli kolaylıkların yeterince sağlanamamasına, sağlık personelinin geriatri konusunda yeterince özelleşmemelerine ve yaşlılığa yönelik politikaların etkin bir şekilde uygulanamamasına yol açmaktadır. Bu nedenle artan yaşlı nüfusun, sağlıklı bir yaşlanma dönemi geçirmeleri ve tüm bakım alanlarında hizmet kalitesinin geliştirilmesi için sağlık çalışanlarının yaşlılığa yönelik olumsuz algı ve tutumlarının değiştirilmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık algısı, yaşlıya yönelik tutum, yaşlanma

P-0246

HUZUREVİNDE YAŞAYAN YAŞLILARDA AROMATERAPİ UYGULAMASININ BİLİŞSEL FONKSİYONLAR VE GÜNDÜZ UYKULULUK DURUMUNA ETKİSİ

Tuğba Aydın Yıldırım¹, Yeter Kitiş²

¹Karabük Üniversitesi, Safranbolu Meslek Yüksekokulu, Karabük

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara

Yaşlanmayla birlikte bireyler fiziksel, ruhsal, sosyal alanlarda birçok değişim yaşarlar. Bu değişimler sonucu yaşlıların bilişsel fonksiyonları ve uyku durumu olumsuz etkilenmektedir. Bilişsel fonksiyonlardan olan dikkat, algı, bellek, konsantrasyon gibi alanlarda gerilemeler yaşanmaktadır (1,2). Ayrıca yaşlanma sürecindeki değişimler uyku süresini ve niteliğini de etkilemektedir. Kaliteli bir gece uykusunun olmaması gündüz uyku durumu beraberinde getirmektedir (1-3). Uyku problemleri, gündüz uyku durumu ve bilişsel fonksiyonlar karşılıklı olarak birbirlerini etkilemektedir. Bu alanları iyileştirmek için farmakolojik yöntemler mevcuttur. Bununla birlikte, farmakolojik yöntemlerin tek başına yetersiz kalması, ilaçların yan etkileri, riskleri, maliyeti gibi sebeplerle son yıllarda non-farmakolojik yöntemlere yönelim artmıştır (3-7).

Bu çalışmada non-farmakolojik yöntemlerden biri olan aromaterapi uygulamasının bilişsel fonksiyonlara ve gündüz uyku durumu etkiyi değerlendirilmiştir. Araştırma, kontrol grupsuz ön test-son test yarı deneysel olarak Karabük ilinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı bir huzurevinde yapılmıştır. Araştırma evrenini huzurevinde kalan 110 yaşlı birey örnekleme ise dahil edilme kriterlerine uyan 39 yaşlı birey oluşturmuştur. Aromaterapi uygulamasında esansiyel yağ olarak biberiye, limon ve lavanta yağları kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından bir hafta boyunca sabahları biberiye ve limon yağı (1 damla biberiye yağı, 2 damla limon yağı) karışımı 5 dakika koklatılmıştır. Bir hafta arınma döneminin ardından bir hafta boyunca da akşamları 3 damla lavanta yağı koklatılmıştır. Veri toplama aracı olarak Yaşlı Tanıtım Formu, Blessed Oryantasyon Bellek Konsantrasyon Testi ve Epworth Uyku Durumu Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma, medyan), bağımlı gruplarda t testi ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İşlem öncesinde katılımcıların ortalama 8,51±2,33 olan gündüz uyku puanı biberiye-limon yağı karışımı uygulaması sonrası 8,13±2,54 (p>0,05), lavanta yağı uygulaması sonrası 5,56±4,02 (p<0,001) bulunmuştur. Gündüz uyku puanı ortalamasındaki bu anlamlı düşüş lavanta yağının gündüz uyku durumunu azalttığını göstermektedir. Uygulama öncesi 14,69±7,35 olan bilişsel fonksiyon puan ortalaması biberiye-limon yağı karışımı uygulaması sonrası 11,26±7,76 (p<0,001); lavanta yağı uygulaması sonrası 11,41±7,78 (p<0,001) bulunmuştur. Bilişsel fonksiyon puan ortalamasındaki bu düşüş her iki esansiyel yağ uygulamasının bilişsel fonksiyonları iyileştirdiğini göstermektedir. Elde edilen sonuçlarla biberiye-limon yağı karışımının ve lavanta yağının yaşlılarda bilişsel fonksiyonları artırmak amacıyla kullanılabilirliğini göstermekle birlikte, lavanta yağının aynı zamanda gündüz uyku durumu da azaltması nedeniyle üstünlüğü olduğu sonucuna varılmıştır.

Kaynaklar

- Blazer, D.G., Yaffe, K., Liverman, C.T. (Eds.). Characterizing and assessing cognitive aging. In: Cognitive Aging. Washington DC: The National Academies Press; 2015: 31-75.
- Chokroverty, S. (Ed.). Sleep disorders in the elderly. In: Sleep Disorders Medicine. Third Edition. Philadelphia: Elsevier Inc., 2009: 606-620.
- Mitty, E., Flores, S. Sleepiness or excessive daytime somnolence. Geriatric Nursing. 2009; 30: 53-60.
- Russ, T.C. Cholinesterase inhibitors should not be prescribed for mild cognitive impairment. Evidence Based Medicine. 2014; 19 (3), 101.
- Yue, J., Dong, B.R., Lin, X., Yang, M., Wu, H.M., Wu, T. Huperzine a for mild cognitive impairment. Cochrane Database Systematic Reviews. 2012;12, CD008827.
- Kitiş, Y. Terzi, H. Beers Kriterleri: yaşlı bireylerde uygunsuz ilaç kullanımının önlenmesi bir rehber. Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi. 2016; 8(2), 162-75.
- Rodakowski, J., Saghafi E., Butters M.A., Skidmore E.R. Nonpharmacological interventions for adults with mild cognitive impairment and early stage dementia: an updated scoping review. Molecular Aspects of Medicine. 2015; 43-44, 38-53.

Anahtar Kelimeler: Aromaterapi, Bilişsel Fonksiyonlar, Gündüz Uyku Durumu, Biberiye, Limon, Lavanta

P-0247

TÜRKİYE'DE HEMŞİRELERDE MOTİVASYON İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR: BİR LİTERATÜR TARAMASI

Gülner Akkaya, Aysun Babacan Gümüş, Duygu Gül

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü

Problemin Tanımı ve Amaç: Günümüzde kurumların başarılı olmalarında çalışanlarına yapacakları yatırımlar önemlidir. Dolayısıyla nitelikli insan kaynağı, kurumsal amaçlar doğrultusunda motive edilmeli ve çalışanların potansiyelleri fiziki, maddi ve manevi motivasyon kaynaklarıyla desteklenmelidir. Hastanelerde, hizmet alan hasta ile bakım veren hemşire yoğun bir iletişim ve etkileşim içerisindedir, motivasyonu düşük olan hemşirenin kaliteli bir hasta bakımı sunması ve hasta memnuniyetini sağlaması mümkün değildir. Hemşireler hastanelerdeki sağlık personeli

içerisinde en kalabalık gruptur ve hemşirelerin verimli çalışması hastanelerdeki hasta çıktı sonuçlarının iyi olmasına neden olacaktır. Hemşirelerin motivasyon düzeyinin yüksek olması ile gerçekleştirilecek iş doyumunun artması sayesinde kurumun başarısı ve verimliliği artacaktır. Çalışmamızın önemi, hasta bakımı, hasta yakınları, malzeme temini vb çok fazla görevi olan hemşirelerin mesleklerini iyi yapabilmeleri için içsel ve dışsal motivasyonlarının yüksek olması gereklidir, çünkü vardiyalı çalışmak, tek tip kıyafet giymek, terminal dönemdeki hastalara bakım vermek görev tanımının karmaşıklığı iş doyumunu ve motivasyonu etkilemektedir. Bu açıdan hemşirelerin motivasyon düzeyi çok önemlidir. Çalışmamızın amacı, ülkemizde hemşirelerde motivasyon ile ilgili yapılmış çalışmalarını değerlendirmek ve bundan sonra hemşirelerde motivasyon alanında gerçekleştirilecek yeni çalışmalara yön vermektir.

Gereç-Yöntem: Çalışma, konuyla ilgili araştırmaların Eylül 2017 tarihinden itibaren geriye dönük olarak taranması biçiminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) ve Google Akademik veri tabanlarında yayınlanan çalışmalardan elde edilmiştir. Tarama “hemşire”, “motivasyon” ve “Türkiye” anahtar kelimeleri ile yapılmıştır. Yapılan tarama sonucunda 2007-2017 yılları arasında yayınlanmış 12 araştırma makalesine ulaşılmıştır. Çalışmaya Türkiye’de hemşirelerle yapılmış ve yayımlanmış araştırma makaleleri dahil edilmiştir. 2002-2017(eylül) arasında yapılmış ancak yayımlanmamış tezler çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışmalar araştırmanın konusu, yeri, tipi, örneklem sayısı, örneklem seçim yöntemi, örneklem özellikleri, veri toplama araçları, veri toplama yöntemi ve araştırmadan elde edilen sonuçlar yönünden değerlendirilmiştir.

Bulgular: Türkiye’de hemşirelerde motivasyon ile ilgili sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmaların çoğu tanımlayıcı nitelikte olup deneysel çalışma sayısı çok azdır. İncelenen çalışmalarda kullanılan ölçekler Motivasyon Envanteri, İş Motivasyonu Ölçeği, İş Yaşam Kalitesi Ölçeği, Motivasyon Araçları Önem Derecesi Formu, Motivasyon Faktörleri Anketi, Motivasyon Ölçeği, Stres Kaynağı Ölçeği, Motivasyon Kaynakları Envanteri, Minnesota İş Tatmini Ölçeği, Herzberg’in Çift Yönlü Motivasyon Ölçeği, Kararlara Katılım Ölçeği ve araştırmacılar tarafından geliştirilmiş Anket Formları kullanılmıştır. Çalışma kapsamına alınan 12 çalışmanın %91.6’sı tanımlayıcı, %8.4’ü yarı deneysel niteliktedir. İncelenen çalışmalardaki örneklem toplamını 1639 hemşire oluşturmaktadır. İncelenen çalışmalarda hemşirelerin motivasyonları orta düzeyde olarak belirtilmiştir. Hemşirelerin motivasyonu bireysel, örgütsel ve yönetsel pek çok faktörden etkilenmektedir. Yaş, eğitim düzeyi, iş güvencesi, çalışma ortamı, çalışma şekli, sosyal hak ve olanaklar, çalışan memnuniyeti, takdir edilme, adaletli yönetim, iletişim, stres, ödül gibi faktörlerin hemşirelerde motivasyonu etkilediği belirtilmiştir.

Sonuç: Araştırmaların sonuçları yöneticilerin hemşireleri motive eden faktörleri bilmeleri ve hemşirelerin motivasyon düzeylerini yükseltmek için yeni stratejiler geliştirmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır. Ülkemizde hemşirelerde motivasyon ile ilgili yapılan çalışmaların genellikle tanımlayıcı nitelikte olduğu, metodolojik bakımdan daha kapsamlı kalitatif çalışmalara ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda hemşirelerin motivasyonlarını arttırmayı amaçlayan deneysel araştırmalara öncelik verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, motivasyon, Türkiye.

P-0248

MENTORLUK PROGRAMININ HEMŞİRELERİN İŞTEN AYRILMALARI ÜZERİNE ETKİSİ

Hatice Çamveren, Gülseren Kocaman

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, İzmir

Problemin Tanımı ve Amaç: Ülkemizde yapılan araştırmalarda hemşirelerin yüksek ayrılma niyetlerinin olduğu saptanmıştır. Ayrılan bir çalışanın yerinin doldurulması zaman almakta ve kuruma maliyeti yüksek olmaktadır. Hemşirelerin işe karşı olumsuz tutumlarını ve bunun yol açtığı sonuçları ortaya koyan araştırma sonuçları; ayrılma niyeti ve ayrılma davranışlarında azalma sağlayacak mentorluk programlarına gereksinim olduğunu göstermektedir. Hastanelerde uygulanan mentorluk programları; deneyimli hemşirenin daha az deneyimli hemşire ile kurduğu kariyer ve psikososyal gelişimi içeren dinamik bir ilişkiyi içermektedir.

Bu çalışmanın amacı, hastanelerde uygulanan mentorluk programının hemşirelerin işten ayrılma davranışları ve işte kalma niyetleri üzerine etkisi konusunda yayınlanmış çalışmaların sonuçlarını değerlendirmektir. Bu derlemede yanıt aranan soru şudur:Uygulanan mentorluk programlarının hemşirelerin işten ayrılma davranışları ve ayrılma niyetlerine etkisi nasıldır?

Gereç-Yöntem: Çalışmada, EMBASE, MEDLINE, OVID, CINAHL Plus with Full Text, Cochrane Library, ULAKBİM veritabanları kullanılmıştır. Literatür taraması, 2006-2017 yılları arasında hakemli dergilerde yayınlanan tam metnine ulaşılabilen çalışmaları kapsamıştır. Mentorluk programı uygulanan ve programın işten ayrılma davranışı ile işten ayrılma niyetine etkisini inceleyen çalışmalar derlemeye alınmıştır. Deneysel olmayan çalışmalar dışlanmıştır.

Bulgular: Bu derlemede incelenen 7 çalışmanın tamamı Amerika Birleşik Devletleri’nin farklı eyaletlerinde gerçekleştirilmiştir. Mentorluğun işten ayrılma hızına etkisini değerlendiren dört çalışmada mentorluk yapılan hemşirelerde yapılmayan hemşirelere göre işten ayrılma hızının bir yılda %8 ile %15 arasında azaldığı görülmüştür. Mentorluğun üç yıl boyunca işten ayrılma hızına etkisini değerlendiren bir çalışmada ise %3 ile %21.5 arasında azaldığı görülmüştür. İşte kalma niyetini arttırmak amaçlı geliştirilen mentorluk programının uygulandığı iki çalışmanın, birinde bir yıl boyunca mentorluk yapılan hemşirelerde işte kalma niyeti anlamlı düzeyde artmış; diğerinde iki yıl boyunca uygulanan mentorluk programı sonucunda hemşirelerin işte kalma niyeti %100 olarak bulunmuştur.

Sonuç: Hastanelerde uygulanan mentorluk programlarının hemşirelerin işten ayrılma davranışları ve işte kalma niyetlerini azalttığı belirlenmiştir. Mentorluk programı özellikle kurum kültürünün bir parçası olarak formal bir şekilde uygulandığında çalışanların işten ayrılmaları azalacaktır. Ayrıca işe yeni başlayan ve deneyimli hemşirelerin işte kalma niyetlerinin artmasında da önemli bir strateji olarak uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, mentorluk, işten ayrılma davranışı, işte kalma niyeti.

P-0249

YALNIZ YAŞAYAN YAŞLI BİREYLERİN SAĞLIĞINI GELİŞTİRMEK İÇİN YAPILAN GİRİŞİMLER: SİSTEMATİK DERLEME

Ayşegül Ilgaz, Sebahat Gözüm

Akdeniz Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya

Problemin Tanımı ve Amaç: Yaşlılık istenmeyen ve dezavantajlı bir durum olarak görülürken yalnız yaşayan bireylerde bu durum daha çok ön plana çıkmaktadır. Yalnız yaşayan yaşlı bireylerin olumsuz sağlık koşullarına maruz kalma olasılıkları yüksektir. Dezavantajlı gruptaki bu bireylerin yalnız yaşaması yaşam kalitesini düşürmekte, sağlığını olumsuz yönde etkilemekte ve mortalite oranı artmaktadır. Sağlığın geliştirilmesi için yapılan girişimleri belirlemek, yaşlıların sağlıklarını geliştirmeyi kolaylaştırır. Bu sistematik derlemenin amacı, yalnız yaşayan yaşlıların sağlığını geliştirmek için ne tür girişimler yapıldığını belirlemek ve bu girişimlerin etkilerini değerlendirmektir.

Gereç-Yöntem: Uluslararası bilimsel literatür “CINAHL, OVID MEDLINE, PUBMED, Cochrane, Scopus ve Web of Science” elektronik veritabanları kullanılarak sistematik olarak gözden geçirilmiştir. Veri tabanları başlangıçtan itibaren 31/05/2017 tarihine kadar dil sınırlaması olmaksızın 13 anahtar kelime ile kombinasyonlar oluşturularak taranmıştır. Bu kapsamlı literatür araştırması sürecinde, PRISMA-P (Preferred Reporting Items for Systematic review and Meta-Analysis Protocols) bildirgesi rehber olarak alınmıştır. Çalışmaya dahil etme kriterleri PICOS’a göre tanımlanmıştır. Araştırmaların metodolojik kalitesinin değerlendirilmesi sürecinde Joanna Briggs Enstitüsü’nün randomize kontrollü çalışmalar için hazırlanmış olduğu Meta Analiz İstatistiksel Değerlendirme ve İnceleme Aracı (JBI-MAStARI) standardize edilmiş kritik değerlendirme aracı iki bağımsız araştırmacı tarafından kullanılmıştır. Potansiyel olarak ilgili çalışmalar, iki yazar tarafından değerlendirilmiş ve seçilmiştir.

Bulgular: Sistematik derlemede tespit edilen 8024 çalışma arasından, amaç ve dahil olma kriterlerini karşılayan üç randomize kontrollü çalışmanın tam metinleri gözden geçirilmiş ve derlemeye dahil edilmiştir.

Bu çalışmalarda davranışsal tıp (tavsiyeler, hatırlatmalar, günlük yazma vb.), iş uğraş terapisi ve akranlar ile birlikte yemek yapma ve yemek yeme gibi girişimler yer almaktadır. Çalışmaların sonuçları, sağlığın geliştirilmesine yönelik yapılan girişimlerin fiziksel aktivite, öz-yeterlik ve günlük yaşam aktiviteleri düzeyinin, yemek keyfinin, enerji alınımının arttığını ve boş zamanların azaldığını göstermiştir.

Sonuç: Bu sistematik derleme, sağlığın geliştirilmesine yönelik girişimlerin yaşlıların sağlıklarını olumlu yönde etkilediğini ve yaşam kalitesini artırdığını göstermektedir. Her geçen gün yaşlı ve yalnız yaşayan sayısının arttığı dünyada yalnız yaşayan yaşlıların örneklemini oluşturduğu çok yönlü müdahaleleri içeren daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: yaşlı; yalnız yaşayan; sağlığı geliştirme

Anahtar Kelimeler: sağlığı geliştirme, yalnız yaşayan, yaşlı

P-0250

TOPLUMSAL CİNSİYET VE ERKEK HEMŞİRELER

Seher Tanrıverdi¹, Hediye Utli¹, Neslihan Söylemez², Ömer Tanrıverdi³

¹Mardin Artuklu Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Mardin

²Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Osmaniye

³Mazıdağı Devlet Hastanesi, Mardin

Amaç: Toplumun erkek hemşirelere bakış açısı ile ilgili çalışmalar incelenerek literatüre katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Toplumun erkek hemşirelere bakış açısı ile ilgili hemşirelik alanında yapılmış araştırmalar ve lisansüstü tezler incelenerek toplumun erkek hemşire algısı değerlendirilmiştir.

Bulgular: Toplumsal cinsiyet; biyolojik cinsiyetten farklı olarak, toplumsal ve kültürel olarak belirlenen ve dolayısıyla içeriği toplumdan topluma olduğu kadar tarihsel olarak da değişebilen "cinsiyet konumu"ya da "cins kimliği"dir. Toplumsal cinsiyet yalnızca cinsiyet farklılığını belirlemekle kalmaz, aynı zamanda cinsler arasındaki farklı rolleri de belirtir. Bu roller mesleki cinsiyet ayrımlarını da meydana getirmektedir. Hemşirelik mesleği de toplumda zaman zaman cinsiyet kavramı ile gündeme gelmektedir. Toplumda hemşirelik; kadının bakım verici rolü ile özdeşleştirilip, tüm dünyada kadınların baskın olduğu mesleklerden biri olmuştur.

Ülkemizde 1954 yılında çıkarılan hemşirelik kanunu, erkek hemşire yetiştirilmesine olanak tanımayan bir yasal düzenleme iken, yasa Ocak 2007'de resmi gazetede yayımlanan "Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile değiştirilmiştir. Böylece hemşirelikte cinsiyet ayrımı kalkmış ve günümüzde erkekler, yasal olarak hemşirelik yapabilmektedirler. Bu yasa değişikliği beraberinde bazı sıkıntıları getirmektedir. Değişim süreci her zaman sıkıntılı ve ilkleri yaşayanlar açısından stresli olabilmektedir.

Hemşirelik mesleğinde kadın ve erkek üyelerin birlikte görev alabileceği konusunda çalışmalar bulunmaktadır. Diğer yandan toplumda hemşireliğin şefkat gerektiren bakım verici rolünü en iyi kadın hemşirelerin gerçekleştireceğine inanan bir grup da yer almaktadır.

Oysa ki hemşirelik; bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını koruma ve geliştirmeye yardım eden ve hastalık halinde iyileştirme, rehabilite etme ve yaşam kalitesini her durumda yükseltmeyi hedefleyen bir meslek olup, cinsiyet ayrımcılığı olmaksızın her iki cins tarafından da uygulanabilecek bir meslektir.

Literatür incelendiğinde erkek hemşirelere ilişkin Türkiye ve dünyada farklı görüşlerin varlığı görülmektedir. Bu durum gerek toplumun gerekse sağlık profesyonellerinin hemşirelik mesleği ve erkek hemşire algısı konusunda bilinçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Toplum ve sağlık profesyonellerinin eğitim ve bilinçlendirilmesi ile hemşirelik mesleğinin daha profesyonel hizmetler içerisinde bulunacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Erkek Hemşire, Toplum

P-0252

TÜRKİYE'DE YAPILAN, TÜRKÇE YAYIMLANAN ARAŞTIRMALARDA KULLANILAN BASINÇ YARASI RİSK DEĞERLENDİRME ÖLÇEKLERİ

Nuray Şahin Orak¹, Hicran Ekici², Medine Milli³, Yeşim Köse²

¹Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul

²S.B. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

³S.B. İstanbul Anadolu Güney Kamu Hastaneleri Birliği, Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

Amaç: Bu çalışma, 2000 -2015 tarihleri arasında Türkiye'de yapılmış ve Türkçe yayımlanmış araştırmalarda kullanılan basınç yarası risk değerlendirme ölçeklerini saptamak amacıyla yapıldı.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve retrospektif olarak yapılan bu çalışmada 28.09.2015 ve 20.05.2016 tarihleri arasında Google Akademik ve Ulusal Tez Merkezi veri tabanları bası, basınç yarası, braden ölçeği ve destek yüzey anahtar sözcükleri ile taranarak 91 araştırma makalesine ulaşıldı. Çalışmaya dahil edilme kriterlerine uygun 17 araştırma makalesi çalışmada değerlendirildi. "Türkiye'de gerçekleştirilen Türkçe yayımlanan çalışmalarda kullanılan bası yarası risk değerlendirme ölçekleri hangileridir?" ve "Türkiye'de Basınç Yarası Risk Değerlendirme Ölçekleri kullanılarak gerçekleştirilen çalışmaların amacı nedir?" sorularına yanıt arandı. Tüm araştırmalar çalışma yöntemleri ve bulguları açısından sistematize edilerek incelendi.

Bulgular: Çalışma kriterlerine uyan on üçü tanımlayıcı ve dördü deneysel toplam 17 araştırmanın değerlendirilmesi sonucunda 13 tanesinde Braden, bir tanesinde Waterlow, bir tanesinde Waterlow ve Norton, bir tanesinde Suiradi ve Sanada Risk Değerlendirme Ölçeği ve bir tanesinde BUÇH Risk Değerlendirme Ölçeği kullanıldığı tespit edildi. Basınç yarası riskini belirlemede en çok tercih edilen ölçeğin Braden Risk Değerlendirme Ölçeği olduğu belirlendi. İncelenen araştırmadan 16'sında basınç yarası risk değerlendirme ölçeklerinin yetişkinler için kullanıldığı ve birinde yoğun bakım pediatri hastaları için bir ölçek geliştirildiği tespit edildi. Ölçek puanı ile basınç yarası gelişimi arasındaki ilişkiyi inceleyen yedi araştırmada basınç yarası gelişimi ile ölçek risk puanı arasında anlamlı ilişki bulunduğu görüldü. Bu da ölçeklerin basınç yarası riski açısından tutarlı sonuç verdiğini göstermektedir. Çalışmalarda prevalans, insidans, risk faktörlerinin belirlenmesi, risk faktörleri ve basınç yarası gelişimi ilişkisi, basınç yarasını önlemede hemşirelik uygulamalarının belirlenmesi, Suiradi ve Sanada ölçeğinin ülkeye kazandırılması, pediatri yoğun bakım kliniğine özgü basınç yarası risk değerlendirme ölçeği geliştirilmesi ve destek yüzey kullanımının basınç yarası oluşumuna etkisine bakmanın amaçlandığı belirlendi.

Sonuçlar: Türkiye'de basınç yaralarına ilişkin yapılan araştırmalarda en çok tercih edilen ölçeğin Braden Risk Değerlendirme Ölçeği olduğu belirlendi. Çocuk hastalar için bir risk değerlendirme ölçeği geliştirildiği tespit edildi. Basınç yarası risk değerlendirmesinin etkin olduğu görüldü.

Anahtar Kelimeler: Bası, basınç yarası, braden ölçeği, destek yüzey, literatür tarama

P-0253

DİYABETTE İNTEGRATİF SAĞLIK UYGULAMALARI

Saadet Can Çiçek¹, Sevil Biçer², Satı Can³

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Bolu

²Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Kayseri

³Abant İzzet Baysal Üniversitesi İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Diyabet Eğitim Birimi, Bolu

Problem Tanımı ve Amaç: Diyabet sıklığı giderek artmakta olup, 21. yüzyılın en büyük küresel sağlık acilerinden birini oluşturmaktadır. Artışın nedenleri arasında; yaşlanan nüfus, kentleşmenin artması, fiziksel aktivitenin azalması, şeker tüketiminin artması, meyve ve sebze alınımının

azalması, doymuş yağlardan zengin, posadan fakir, kalorisi yüksek ve hızlı hazırlanan beslenme şeklinin benimsenmesi gibi hızlı kültürel ve sosyal değişimler belirtilmektedir. Günümüzde her 11 kişiden birinin diyabetli olduğu, 2015 yılında 415 milyon olan sayının 2040 yılında 642 milyona ulaşarak her 10 kişiden birinin diyabetli olacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte iki kişiden birinin diyabetli olduğunu bilmediği belirtilmektedir. 1,2. Ülkemizde ise küresel artışa paralel olarak diyabet prevalansı artmakta olup, Türkiye Diyabet, Hipertansiyon, Obezite ve Endokrinolojik Hastalıklar Prevalans Çalışması-II (TURDEP II) sonuçlarına göre diyabet prevalansı %13,2'dir³. Diyabetin görülme sıklığının artmasıyla ciddi morbiditeye yol açan komplikasyonlar artmakta ve kişinin sosyal işlevselliği azalır, günlük rolleri sürdürmesi, bireysel fiziksel gereksinimlerini yerine getirmesi güçleşmektedir. 4. Diyabetli bireylerin yaşam kalitelerini ve tedaviye uyumunu arttırmak, hastalığın ve tedavinin olumsuz etkilerini en aza indirmek için farmakolojik yöntemlerin yanı sıra birçok integratif sağlık uygulamaları yapılabilmektedir. Bu derleme diyabetli bireylerde integratif sağlık uygulamalarını incelemek amacıyla hazırlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışmada CINAHL Complete, PubMed ve Google Scholar veri tabanları kullanılarak literatür taraması yapılmıştır.

Bulgular: Literatürde integratif sağlık uygulamaları ile yapılan araştırmalarda akupunkturun, kan glukoz konsantrasyonu⁵ ile periferik nöropatiye bağlı bulguları/sorunları⁶ azalttığı; akupresin, diyabete bağlı komplikasyonların (kan lipid düzeyi, glikoz seviyesi, kalp ve böbrek fonksiyonu, sinir kondüsyonu) gelişimini baskıladığı⁷, gestasyonel diyabetli kadınlara uygulanan akupresin anksiyete düzeyini azalttığı⁸, ayak bölgesine uygulanan refleksolojinin ağrıyı azalttığı, sinirlerde iletkenliği hızlandırarak termal titreşim hassasiyetini artırdığı⁹, doku ve deri bütünlüğünü, hidrasyonu ve deri turgorunu sağladığı⁹, HbA1C değerini azalttığı^{10,11} Ankle-Brachial Index (ABI) değerini artırdığı¹¹, nöropatik ağrıyı azaltarak bireylerin yaşam kalitelerini yükselttiği¹², zihin beden temelli terapilerin (yoga, meditasyon, Qi-Gong) hiperglisemiye neden olan kortizol ve diğer stres hormonlarını (adrenalin, noradrenalin) azalttığı, glukogon hormon salınımını artırdığı, kas gevşemesi sağlayarak kan glikoz seviyesini azalttığı saptanmıştır^{13,14,15}.

Sonuç: Sağlık bakım çalışanları ve hemşirelerin hizmet amacı birey, aile ve toplumun sağlık gereksinimlerini karşılamak olduğundan integratif sağlık uygulamaları hakkında yeterli kanıt düzeylerinin oluşturulması, yan etkisi olmayan, etkili, güvenli ve kanıt düzeyi yüksek olan integratif sağlık uygulamalarının diyabetli bireylerin bakımına yansıtılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Hemşirelik bakımı, İntegratif sağlık uygulamaları

P-0255

MENSTRUAL AĞRININ GİDERİLMESİNDE AROMATERAPİ KULLANIMI: LİTERATÜR DERLEMESİ

İlknur Atasever¹, Afra Çalık², Gülten Koç¹, Sevgisun Kapucu²

¹Hacettepe Üniversitesi, Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

²Hacettepe Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Menstrual ağrı olarak adlandırılan dismenore, üreme çağındaki kadınlarda sık görülen jinekolojik bir sorundur. Dismenore primer ve sekonder olarak ikiye ayrılmakta olup, adölesanlarda en sık primer dismenore görülmektedir. Primer dismenore herhangi bir patolojiye bağlı olarak görülmezken, sekonder dismenorenin görüldüğü durumlarda alta yatan patoloji nedenlerin taranması gerekir. Dismenorede yaygın olarak görülen ağrı bireyin günlük yaşantısını etkilemeyecek düzeyde hafif seyredebileceği gibi; bireyin iş gücü kaybına ve performansının düşmesine neden olabilecek kadar şiddetli de olabilir. Bu durum ise, kadınların fiziksel aktivitelerinde ve sosyal rollerinde değişikliklere neden olarak yaşam kalitesinin düşmesine yol açmaktadır. Yaşanan bu olumsuzluklar göz önüne alındığında son yıllarda dismenorenin tedavisi önem kazanmıştır. Dismenorenin yönetiminde farmakolojik yaklaşımların yanı sıra tamamlayıcı ve alternatif tedaviler de önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle bu derlemenin amacı; dismenorenin yönetiminde kullanılan aromaterapiye ilişkin araştırmaları incelemektir. Çalışmada; 2008-2017 tarihleri arasında Medline, Scopus, Pubmed ve Cochrane veri tabanlarında "dismenore yönetiminde aromaterapi kullanımı" na yönelik araştırma makaleleri

taranmıştır. Taramada anahtar kelimeler olarak "menstrual pain" ve "aromatherapy" kullanılmış ve hayvanlar üzerinde yapılan çalışmalar ile derleme çalışmaları tarama kapsamına alınmamıştır. Tarama sonucunda yayın dili İngilizce olan ve tam metni bulunan 27 makaleye ulaşılmıştır. Tasarımı derleme olan bir makale, anahtar kelimeleri uyumsuz olan iki makale ve aynı veri tabanlarında taranabilen 11 makale tarama kapsamına dahil edilmemiştir. Biri yarı deneysel, biri meta analiz ve 11 deneysel çalışma olmak üzere toplam 13 makale araştırmaya dâhil edilmiştir. Yapılan tarama sonucunda incelenen araştırmaların genel amaçlarına bakıldığında; primer dismenore şiddeti, menstürasyon semptomları ve ağrısı olan kadınların kullandıkları aromaterapinin etkilerini belirlemek olduğu saptanmıştır. İncelenen araştırmalara dahil edilen toplam örneklem sayısı 1.583 olup, kadınların yaş aralığı 18-30 dur. Araştırmalarda dismenore sorunu yaşayan kadınlara "lavanta yağı, safran, biberiye, badem yağı ve gül yağının" inhalasyon ve/veya masaj yöntemleri ile uygulandığı belirlenmiştir. Menstruasyon semptomları; Görsel Ağrı Skalası, sözlü çok boyutlu puanlama sistemi, Durum Sürekli Kaygı Envanteri, Resimsel Kan Kaybı Değerlendirme Formu ile değerlendirilmiştir. "Tarçın, biberiye, karanfil, adaçayı, mercanköşk, sardunya, zencefil ve gül yağların" karışımlarının kullanıldığı beş çalışmada, masaj yoluyla uygulanan aromaterapi yağlarının olumlu etkisi olduğu gözlenmiştir. Lavanta yağının dismenore ağrısının giderilmesinde kullanıldığı dört çalışmada, lavantanın ağrı düzeyini azaltmada etkili olduğu bildirilmiştir. Dismenore ağrısının giderilmesinde masaj ve inhalasyon yöntemiyle kullanılan gül yağının etkisini belirlemek amacıyla yapılan iki çalışmada, gül yağının ağrının azaltılmasında yararlı olduğu tespit edilmiştir. Safran kokusunun dismenore üzerine etkisinin incelendiği bir çalışmada; safranın dismenore ağrısı üzerinde olumlu etkisinin olduğu belirlenmiştir. Sut ve ark. (2017) yaptığı meta analiz çalışmasında lavanta yapı kullanılan aromaterapi masajlarının primer dismenore ağrısı olan kadınlarda karışık esansiyel yağ ile yapılan masajlara göre etkili olduğu tespit edilmiştir.

Literatür derlemesi sonucunda dismenore için kullanılan aromaterapi etkili ve güvenilir bir yöntemdir. Araştırmaların çoğunun deneysel olması çalışmaları güçlendirmektedir. Fakat kullanılan aromaterapi yöntemleri kısıtlıdır ve bu sonuçları desteleyecek araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aromaterapi, dismenore, hemşirelik, menstürasyon ağrısı

P-0256

KOLOSTOMİLİ BİREYLERDE CİNSEL FONKSİYON

Alkay Kara¹, Nülüfer Erbil², Nurgül Bölükbaşı³

¹Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, Ordu, Türkiye

²Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Ordu, Türkiye

³Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Ordu, Türkiye

İntestinal sistem üzerindeki bazı sorunların çözülmesi için gerçekleştirilen cerrahi operasyonlardan biri olan kolostomi, kolonun yapay olarak açılıp, batin duvarına herhangi bir sfinkter kontrolü olmaksızın ağızlaştırılmasıdır. Kolostomi, kalıcı ya da geçici olabilir ve bireyin hayatında gerek fizyolojik, gerekse sosyal ve psikolojik olarak negatif etkiye sahiptir. Bu derlemede kolostomi ve seksüel fonksiyon ile ilgili Ocak 2007- Eylül 2017 yılları arasında CINAHL, ULAKBİM, Medline ve Academic Search Complete veri tabanında ulaşılan tam metin makaleler incelenmiştir. Veri tabanlarının taranmasında, Türkçe anahtar kelimeler olarak, "kolostomi", "cinsellik", "hemşirelik"; İngilizce anahtar kelimeler olarak "colostomy", "sexuality" "nursing" yazılmıştır. Bu derleme kapsamında değerlendirmeye alınan çalışmalarda; kolostomili bireylerde cinsiyet farkı olmaksızın cinsel fonksiyonun ve yaşam kalitesinin çeşitli boyutlarda olumsuz bir şekilde etkilendiği, kolostominin bireylerde negatif duyguya yol açtığı, bireylerin psikolojisinin, cinsel yaşamlarının ve sosyal ilişkilerinin etkilendiği, beden imajı, benlik saygısı ve eş uyumunda sorunlar yaşandığı saptanmıştır. Aynı zamanda kolostomili olan bireylerin eşlerinde de cinsel fonksiyon ve yaşam kalitesinin ciddi bir şekilde etkilendiği belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda, kolostomili bireylerin, yaşadıkları olumsuz durumları sağlık personeli ile konuşmada ve soru sormada

muhafazakar tutum, bilgi eksikliği ve anksiyete nedeniyle sıkıntı yaşadığı bulunmuştur. Fizyolojik, psikolojik ve sosyal desteğe ilaven, cinsellik ve cinsel aktivitenin rolüne dair bireyin öz bakım yeteneğini geliştiren psikolojik destek ve eğitim sürecinin kolostominin yaşam kalitesine olan negatif etkilerini önemli derecede azalacağı belirtilmektedir. Kolostomili bireyler ve eşlerinin cinsel sorunları sağlık personelleri tarafından ihmal edilebilmektedir. Ayrıca bireyin yaşadığı fizyolojik sorunların verilen uygun bakım, eğitim ve danışmanlıkla azaldığı ancak, cinsel sorunların göz ardı edilmesi nedeniyle devam ettiği bilinmektedir. Bu nedenle, kolostomili bireyin cinsel yaşamı ile ilgili sorunların öncelikli problemler arasında değerlendirilmesi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Kolostomi, cinsellik, hemşirelik.

P-0257

POSTPARTUM DÖNEMDE KANITA DAYALI UYGULAMALAR

İlknur Atasever, Gülten Koç, Çiğdem Yücel

Hacettepe Üniversitesi, Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği A.D, Ankara

Postpartum dönem (doğum sonu dönem), gebelik sırasında kadın vücudunda meydana gelen değişikliklerin, gebelik öncesi halini alması için geçen 6-8 haftalık süreyi kapsamaktadır. Postpartum dönem; gebelik ve doğum eyleminde yaşanan hızlı anatomik ve fizyolojik değişikliklerin yanı sıra, anneliğe geçişin yaşandığı, yeni rollerin ve sorumlulukların üstlenildiği, eş ve diğer aile üyeleri ile olan ilişkilerin yeniden düzenlendiği zor bir süreçtir. Bu süreçte; annenin postpartum dönemdeki değişimlere uyumunu sağlamak, riskli durumları önlemek, annenin kendisine ve bebeğine bakabilecek beceriler geliştirmesini sağlamak ve bilgi eksikliklerini gidermek hemşirelik bakımının temel amaçlarındandır. Kadınlara yaşadıkları bu hassas dönemde nitelikli bir hemşirelik bakımı sunabilmek için bakımın etkinliğine ilişkin iyi kanıtların olması gerekmektedir. Günümüzde hemşirelerin, hastalara en iyi bakım hizmetini sunmak için uygulamalarını kanıtlar üzerine temellendirmelerine olan gereksinim giderek artmaktadır. Postpartum bakımda kanıt temelli yaklaşımların kullanılması, gereksiz ve yarar sağlamayan uygulamalardan kaçınılmasına, yarar kanıtlanmış uygulamaların işlevselliğinin artırılmasına, uygulamalara yenilik getirilmesine, maliyet- etkin bakım verilmesine, hasta ve hemşire memnuniyetinin artmasına katkı sağlamaktadır.

Doğum sonu bakım rehberleri ve çalışmalarda postpartum dönemde kadının yaşadığı fiziksel semptomlar, kanamanın önlenmesi, erken mobilizasyon, doğum sonrası enfeksiyon, emzirmenin geliştirilmesi, emzirme ve meme sorunları, ruhsal sağlık ve iyilik hali vb. durumlara odaklanılmış ve farklı öneri düzeyinde kanıtlara yer verilmiştir. Örneğin; NICE (2015) bakım rehberinde, uterin involüsyon ve kanama takibi için bireyselleştirilmiş bakım sağlanmasını, anormal kanama yoksa rutin olarak uterusal abdominal palpasyonuna ve ölçümüne gerek olmadığını belirtmektedir. Klinisyen hemşirelerin bu güncel bilginin farkında olması hastanın gereksiz uygulamalara maruz kalmasını önleyeceği gibi zaman ve personel tasarrufuna da katkı sağlayacaktır.

Bir diğer örnekte; erken postpartum dönemde çeşitli nedenlere bağlı olarak meme sorunları sıklıkla görülebilmektedir. Bir Cochrane sistematik derlemesinde; anne sütünün lanolinli krem vb. göre meme ucu ağrı ve çatlaklarının giderilmesinde daha faydalı bir yöntem olduğu tespit edilmiştir. Hemşirenin basit gibi görülen ancak bilimsel olarak yüksek kanıt düzeyine sahip olan bu uygulamanın bilincinde olması olası bir sorunun önlenmesine, bakımın kalitesinin ve hasta memnuniyetinin artmasına katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak; hemşirelerin annelerin postpartum dönemdeki bakım gereksinimlerinin bilincinde olması ve nitelikli bakım vermesi anne-bebek sağlığının geliştirilmesine sağlayacağı yararlar açısından oldukça önemlidir. Bakımın kalitesini ve bakım sonuçlarını iyileştirmek, klinik uygulamalarda ve hasta bakım sonuçlarında fark yaratmak, bakımı standardize etmek ve hasta memnuniyetini artırmak için hemşirelerin kanıt temelli yaklaşımların bilincinde olması gerekmektedir. Bu nedenle postpartum dönemde kanıt temelli yaklaşımlar için "kanıt kalitesi yüksek ve öneri gücü güçlü" düzeyde rehberlerin hazırlanmasına, randomize kontrollü çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu derlemede, postpartum döneme yönelik en iyi kanıtların yer aldığı randomize kontrollü çalışmalar, meta-analiz

ve sistematik derleme sonuçları, doğum sonu bakım rehberleri analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, kanıta dayalı uygulama, postpartum dönem

P-0258

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE YENİ BİR YAKLAŞIM: SANAL GERÇEKLİK

Simge Evrenol Öçal, Şahika Şimşek Çetinkaya, Çiğdem Yücel

Hacettepe Üniversitesi, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Giriş: Eğitimde son yıllarda sıklıkla karşımıza çıkan problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim, işbirliği, teknolojinin etkin kullanımı ve bilgiye hızlı bir şekilde erişme gibi kavramlar, içinde bulunduğumuz yüzyılın yenilikçi dünyasında daha da çok önem kazanmıştır. Hemşirelik mesleği için de önemli olan bu kavramlar, hemşirelik eğitiminde yenilikçi yaklaşımlara yönelmeyi gerekli kılmıştır. Bilginin beceriye dönüştürülebilmesi ve kanıt temelli uygulamaların artırılması amacıyla sanal gerçekliğin hemşirelik eğitiminde kullanımı yeni bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşım, klinik ortamda uygulanamayan etkinliklerin uygulanması için fırsat sağlamaktadır.

Amaç: Bu nedenle bu bildirinin amacı, hemşirelik eğitiminde sanal gerçeklik kullanımının hemşirelik eğitimi üzerine etkilerini tartışmaktır.

Sanal gerçeklik, bilgisayar tarafından oluşturulan ve kullanıcının etkileşime girmesini sağlayan üç boyutlu simülasyon olarak tanımlanmaktadır. Sanal gerçekliğin üç bileşeni bulunmaktadır. Bu bileşenler; üç boyutlu görüntü, sanal çevre ile aktif etkileşim ve görsel ve işitsel geri bildirimdir. Sanal gerçeklik, diğer simülasyon yöntemleriyle de birleştirilerek klinik ortamda meydana gelebilecek karmaşık durumların maksimum gerçeklikte oluşturulmasına ve bu durumların gerektiği kadar tekrarlanarak öğrenmenin gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca sanal gerçekliğin eğitimde kullanımı ile hemşirelik öğrencilerinin teori ve pratik arasındaki boşluğu doldurması, öğrencilerin anksiyetesinin azaltılması ve hasta güvenliğinin artması sağlanmaktadır. Aynı zamanda sanal gerçeklik, öğrencilerin hayal gücünü kullanarak problem çözme becerilerini geliştirmeye yardımcı olmakta, senaryoda aktif rol alarak öğrenmeye motive etmekte, yaratıcılıklarını geliştirmekte, ekip işbirliği ile öğrenmeyi ve öğrenmenin kalıcılığını sağlayarak geleneksel eğitimden farklı olarak etkileşimli, sezgisel ve heyecan verici bir öğrenme ortamı oluşturmaktadır. Konuya ilişkin yapılan bir çalışmada da araştırmaya katılan hemşirelik öğrencileri ve öğretim elemanları sanal gerçeklik simülörlerinin etkileşimli olduğunu, öğrenime çeşitlilik ve eğitime farklı bir boyut kattığını ifade etmişlerdir. Öte yandan sanal gerçekliğin hemşirelik eğitiminde kullanımında sınırlılıklar bulunmaktadır. Hemşireliğe ilişkin geliştirilen sanal gerçeklik senaryolarının az olması, sanal gerçeklik senaryolarının geliştirilmesi, güncellenmesi, değerlendirilmesi konularında hemşirelikte uzman, eğitici ve bilgi teknolojisi uzmanlarının disiplinlerarası işbirliğini gerektirmesi programın donanım ve yazılım özelliklerini öğrenmeniz zaman alması ve maliyetli bir yöntem olması bu sınırlılıklardan bazılarıdır.

Sonuç: Sonuç olarak hemşirelik eğitiminde yeni bir yaklaşım olan sanal gerçeklik, sınırlılıklarına ilişkin çözümler sağlanarak hemşirelik eğitim sistemine entegre edilerek eğitimin niteliğinin yükseltilmesinde etkili bir yöntem olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Sanal Gerçeklik, Hemşirelik, Eğitim

P-0260

ALGORİTMALARIN HEMŞİRELİK BAKIMINDA KULLANIMI: TÜRKİYE'DE DURUM NE?

Ali Ay, Burçin Irmak, Hülya Bulut

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı: Hemşirelik, kritik karar verme ve eleştirel düşünme-bilme becerisine sahip olmayı gerektiren bir meslektir. Hemşireler sağlık bakım sisteminde çok yönlü ve karmaşık ortamlarda yoğun bilgi kullanılarak kısa sürede klinik kararlar almak zorundadır. Hemşirelik bakımı hastanın yaşam kalitesi, hastanede kalış süresi, mortalite ve morbidite oranları,

sağlık bakımı maliyetleri ile yakın ilişkili çok önemli bir roldür. Bu yüzden hasta bakımında kilit rolde olan hemşirelerin klinik karar vermede kullanabilecekleri rehberlere ihtiyaç vardır. Bu bağlamda algoritmalar faydalı dokümanlar olup, bir problemin çözümünde görsel, amaca ulaşmada yol gösterici ve kullanımı kolay olan rehberler niteliğindedir.

Algoritma, bir problemi çözmek için yapılması gereken davranışların komutlar şeklinde adım adım ortaya konulması ve çözüm için olası yöntemlerden en uygun olanının seçilerek sıralanması işlemidir. Algoritmalar, hemşirelik bakımında standardizasyonu sağlayarak ortak dil gelişimine, bakım kalitesinin artmasına ve dolayısıyla hasta memnuniyetinin artmasına ve problemin daha kolay ve hızlı bir şekilde çözülerek maliyetin azalmasına katkıda bulunacaktır. Hemşirelik bakımında algoritma ile çalışılması problemin bütün olarak ele alınmasını ve hastanın bakım ve tedavisi için kanıtı dayalı, en doğru ve hızlı kararın verilmesini sağlayacaktır.

Amaç: Bu çalışma, ülkemizde hemşirelik bakımında algoritmaların kullanım durumunun belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma, literatür incelemesi şeklinde yapılmıştır. "Hemşirelik bakımı" ve "algoritma" anahtar sözcükleri kullanılarak "Google Akademik", "ULAKBİM" ve "YÖK Ulusal Tez Merkezi" veri tabanları 22.08.2017-23.08.2017 tarihlerinde taranmıştır. 01.01.2007-23.08.2017 tarihleri arasında yayınlanan, Türkçe dilinde olan, tam metin araştırma makaleleri, derlemeler, bildiri özetleri ve tezler incelenmiştir.

Bulgular: Tarama sonucunda anahtar kelimeleri içeren 329 sonuçtan konuyla ilgili olan 28 çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan 28 çalışmadan hemşirelik bakımında algoritma kullanımı ile ilgili olan 21 çalışma ele alınarak incelenmiştir. Yedi çalışma konuyla ilgili olmadığı için inceleme yapılmamıştır.

Türkçe literatür incelendiğinde hemşirelik bakımında algoritmaların çoğunlukla kalp damar cerrahisi hemşireliği, beyin cerrahisi hemşireliği, evde bakım hemşireliği, onkoloji hemşireliği, kadın hastalıkları hemşireliği, psikiyatri hemşireliği ve çocuk sağlığı hemşireliği alanlarında ve özellikle de deliryum izlemi, stoma bakımı, basınç yaralarını önleme, yoğun bakımlarda ağır değerlendirilmesi alanlarında geliştirildiği veya geliştirilmekte olduğu ve kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Ayrıca yurtdışında geliştirilmiş olan bazı algoritmaların da Türkçe'ye uyarlandığı görülmektedir.

Sonuç: Hemşirelik bakımında algoritma kullanımı henüz çok yaygın değildir. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de son zamanlarda hemşirelik bakımı ile ilgili algoritmalar geliştirilmeye başlanmış ve geliştirilen bu algoritmaların kullanımının hasta bakım sonuçlarına olumlu yansımaları olmaya başlamıştır. Hemşirelerin kritik karar vermesini destekleyen algoritmalar, bilgisayara dayalı karar destek sistemleri içinde yer almakta ve hemşirelerin işlerini daha da kolaylaştırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Algoritma kullanımı, Hemşirelik bakımı, Kritik karar

P-0261

GESTASYONEL DİABETES MELLİTUS VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI

Gamze Acavut¹, Gülden Güvenç², İlnur Yeşilçınar¹

¹Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu

Problem Tanımı ve Amaç: Gestasyonel diabetes mellitus (GDM), ilk kez gebeliğin ikinci veya üçüncü trimesterinde ortaya çıkan çeşitli derecelerdeki karbonhidrat intoleransı olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde GDM, gebelik sırasında sık karşılaşılan ve görülme sıklığı giderek artan metabolik hastalıklardan biri haline gelmiştir. GDM tanısı 24-28. haftalarda yapılan OGTT ile belirlenmektedir. Tanı konulduktan sonraki süreç etkili biçimde yönetilmediğinde fetal-maternal komplikasyonlar ortaya çıkmaktadır. GDM'nin anne ve bebek üzerine olan olumsuz etkileri düşünüldüğünde tanı ve tedaviye ek olarak doğru hemşirelik yaklaşımları da önem kazanmaktadır. Bu çalışma ile GDM tanısı almış olan hastalara uygun hemşirelik yaklaşımlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Gereç ve Yöntem: "Gebelik, Diyabet ve Hemşirelik Bakımı" kelimeleri ile literatür taraması yapılmış ve kriterlere uygun makaleler incelenerek, derlenmiştir.

Bulgular: Gestasyonel Diabetes Mellitus ve hemşirelik yaklaşımlarında GDM tanısı aldıktan doğuma kadar geçen sürede gebenin yakın

izlemi büyük önem taşıdığı belirtilmektedir. Öncelikli olarak gebenin mevcut sağlık durumuna ilişkin bilgilendirilmesi ve gebelik diyabetine yönelik eğitim verilmesi gerekmektedir. Gebeye ve ailesine hastalığın olası etkileri, planlanan tedavi ve sağlık yaşam biçimine yönelik yapılması gerekenler anlatılmalıdır. Düzenli glisemi takibi yapması, insülin tedavisinin uygulanması konularında bilgi durumu değerlendirilmeli ve eğitimler planlanmalıdır. Ayrıca hipoglisemik/hiperglisemik atakların belirtileri ve almaları gereken önlemler eğitim kapsamına alınmalıdır. GDM'ye bağlı olarak üreter sistem enfeksiyonlarına yatkın oldukları ve korunmak için almaları gereken önlemler anlatılmalıdır. Bunun yanı sıra hijyenin de önemi vurgulanmalıdır. Kan glikoz düzeyinin dengede kalmasının sağlanması açısından egzersizin önemi ve egzersiz sırasında nelere dikkat edilmesi gerektiği belirtilmelidir. Ayrıca beslenmenin önemi anlatılmalı, dengeli beslenmenin sağlanması için diyetisyen ile iş birliği içerisinde beslenme planlaması yapılmalıdır. Ayrıca GDM'nin gebede yarattığı stresten uzaklaşabilmesi için dikkatini bazı aktivitelere yönlendirmesi sağlanmalıdır. Makrozomik bebek söz konusu olmadığı durumlarda anne normal doğum için teşvik edilmeli ve fetal-maternal açıdan bir sakıncasının olmadığı vurgulanmalıdır. Gebelik sürecindeki bakımın yanı sıra doğum ve postpartum süreçteki hemşirelik yaklaşımları da önemlidir. Doğumda gebenin glisemik takibinin düzenli yapılması, atoni yönünden yakın takip yapılması, idrar çıkışının değerlendirilmesi, bebeğin APGAR skorunun belirlenmesi gibi hemşirelik uygulamaları açısından dikkatli olunmalıdır. Postpartum dönemde kan glikozunun belirli aralıklarla ölçümü, bebeğin ve annenin değerlendirilmesi önemlidir.

Sonuç: GDM'nin istenmeyen etkileri göz önüne alındığında temel hemşirelik yaklaşımları ile fetal-maternal komplikasyonlar önenebilecektir. GDM'nin gebelik, doğum ve postpartum süreçte etkili yönetilmesi profesyonel hemşirelik uygulamaları ile mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, Diabetes Mellitus, Hemşirelik.

P-0263

PEDİYATRİK PALYATİF BAKIM VE HEMŞİRELİK

Sevil Özkan, Fatma Taş Arslan

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Yaşamı tehdit eden hastalıklarda sağ kalım süresinin uzaması, terminal dönemde bulunan hasta sayısının artması, sağlık profesyonellerinin nitelikli bakım sunma çabası gibi durumlar palyatif bakımın gelişmesini desteklemiştir. Palyatif bakım Latince (Pallium:maske, pelerin; Palliare: örten, hafifleten, gideren) ve İngilizce (Palliate: hastalık, zorluk vb. durumları hafifletmek) kelimelerden türemiştir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) palyatif bakımı ilk defa 1986'da tanımlamış olup, en kapsamlı tanımını ise 2002'de yapmıştır. Bu tanıma göre; palyatif bakım, "hasta ve ailesi yaşamı tehdit eden sorunla karşılaştığında, ağrı ve diğer fiziksel, psikososyal ve manevi problemlerin erken dönemde belirlenmesi, dikkatlice değerlendirilmesi ve tedavi edilmesiyle acı çekmesi önlenerek hasta ve ailesinin yaşam kalitesini geliştiren bir yaklaşımdır". DSÖ'nün ilk tanımları ile ülkelerin palyatif bakıma yönelik verdikleri hizmetler genellikle erişkin hastaların gereksinimleri doğrultusunda şekillenmiş ve pediyatrik palyatif bakımın önemi zamanla daha belirginleşmiştir. Bu durumun temelinde çocuğun minyatür bir erişkin olmadığı, büyüme-gelişme dönemlerine özgü gereksinimlerinin erişkinden farklı olduğu, ailesiyle bir bütün olarak ele alınması gerektiği gibi görüşler vardır. Ayrıca çocuklarda yaşamı tehdit edici hastalıklar, erişkine oranla daha geniş ve heterojen bir yapıya sahiptir, tıbbi tanı ve tedavideki gelişme çocuk hastalarda yaşamı kısıtlayan ve sınırlayan sorunlara yol açmaktadır. Sonuçta erişkinden farklı nedenlerle çocuk ve ailesinin pediyatriye özgü palyatif bakıma gereksinimini artmaktadır. Pediyatrik palyatif bakım acil bir gereksinimdir. Çocuk ve ailesinde yaşam kalitesini arttırmayı, ağrı ve diğer stres yaratan semptomları azaltmayı amaçlar. Doğum öncesi dönemden itibaren çocuğunun yaşamının her evresinde, ölüm ve sonrası süreçlerde çocuk ve ailesine gereksinim duydukları bakım hizmetlerini sunar. Literatür incelendiğinde uygun bir şekilde planlanan ve yürütülen pediyatrik palyatif bakımın, çocuk ve ailesinin yaşam kalitesini arttırdığı, çocuğun yetersiz semptom yönetimine bağlı hastanede kalma süresini kısalttığı ve tıbbi bakım hizmetlerinde ortaya çıkan maliyet artışını azalttığı

görülmektedir. Standart ve kaliteli pedyatrik palyatif bakım multidisipliner ve multisektöryel ekip işbirliği anlayışında yürütülür. Hemşire, bu ekibin önemli bir üyesidir. Hemşire mesleki rol ve sorumluluklarını pedyatrik palyatif bakımın doğasına uygun olarak yerine getirmeli, çocuk ve ailenin gereksinimlerini kapsamlı olarak değerlendirebilmelidir. Aile ve çocuğa karşı samimi, duyarlı ve saygılı olma; çocuğun gelişimsel potansiyelini ve yaşam kalitesini en üst düzeye çıkarma, görülebilecek olası sorunlara yönelik plan yapma, aileyi hastalık süreci ve yas döneminde destekleme vb. pedyatrik palyatif bakımda hemşirenin görevleri arasındadır. Hemşirelik hizmetlerinin istenen düzeyde, kaliteli ve standart bir şekilde verilebilmesi için öncelikli olarak alana özgü mesleki bilginin hemşirelere aktarılması (lisans eğitimi, hizmet içi eğitim, sertifika programları vb.) ve konunun öneminin vurgulanması gerekmektedir. Ayrıca konuyla ilgili araştırmaların yapılması, politika ve protokollerin geliştirilmesinde de hemşirelerin aktif rol alması oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: hemşire, palyatif bakım, pedyatrik

P-0264

HEMŞİRELİKTE SINIF YÖNETİMİNDE ÖĞRETİM ELEMANI-ÖĞRENCİ İLETİŞİMİ

Gülsüm Çonoğlu, Nilay Özkütük

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Öğretimi Anabilim Dalı, İzmir

Eğitim yönetimi hiyerarşisinin ilk ve temel basamağı olan sınıf yönetimi; öğrencilerin öğretim elemanlarına etkili şekilde odaklanmalarını sağlayan olumlu bir ortam oluşturmada eğitimciler tarafından kullanılan teknikler için genel bir terimdir. Eğitim için gerekli birincil unsurlar; öğrenci, öğretim elemanı, program ve kaynaklar sınıfın içindedir. Sınıf yönetiminin kalitesi, büyük oranda, sınıf kalitesine bağlıdır. Sınıf yönetimi için gerekli olan iletişim de öğrencilerle yüz yüze olunan sınıfta, öğrenci davranışının oluşmasıyla başlar.

Bu makalenin amacı, sınıf yönetiminde iletişimin önemi tanımlandıktan sonra hemşirelikte sınıf yönetiminde etkili öğrenci öğretim elemanı iletişimi oluşturmanın önemini vurgulamaktır.

Sınıf içi iletişim; fiziksel, plan-program, davranış ve zaman düzeniyle birlikte sınıf yönetimi etkinliklerini oluşturan beş boyuttan biridir. Sınıf kurallarının belirlenerek öğrencilere benimsenmesi ve sınıf yaşamının kolaylaştırılmasına yönelik öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim elemanı arasındaki iletişim bu boyut içinde ele alınır. İstenilen düzeyde öğretim elemanı-öğrenci iletişiminin kurulabilmesi sınıf yönetiminde çok önemlidir.

İnsan ve insana yardımı esas alan, insanlarla sık ilişkide bulunan ve yoğun insan ilişkilerinin olduğu meslek gruplarından biri olan hemşirelik mesleği içinde eğitim gören öğrencilerin, iletişim tekniklerini çok iyi bilmesi ve etkili kullanabilmesi gerekmektedir. Yapılan çalışmalar, hemşirelerin etkili kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerisi geliştirilmesinin hastalar üzerinde hizmetten memnuniyetin artması, hastalık ve tedaviye uyum, iyileşmeye motivasyonun artması gibi olumlu etkiler yarattığını göstermektedir.

Hemşirelikte iletişim becerilerinin öğrenilmesi öncelikle eğitim süreci içinde gerçekleşir. Bu süreçte öğrencilerin gerek formal dersler gerekse klinik ve saha uygulamaları sırasında kendine güven ve saygılarının artması, kişisel ve mesleki yönden gelişmeleri hedeflenir. Bu süreçte, öğrencilerin kişisel ve mesleki yeterliliklerini geliştirmek için özellikle eğitimcilerin kolaylaştırıcı, yönlendirici ve rol modeli olarak önemli katkılar sağlayabileceği belirtilmektedir. Sınıf ortamında iletişim; eğitimcinin bir konu ile ilgili davranışları öğrencilerle paylaşması ve bu davranışların öğrencilerde oluşmasına zemin hazırlar. Yeni öğrenmeler, yeni bilgi ve beceriler kazanılarak oluşmaktadır. Bunu sağlayacak iletişim gerçekleşmediği sürece öğrenme de gerçekleşmeyecektir.

Sınıf içi iletişimin önemini gösteren üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda; öğrencilerin öğretim elemanlarından, etkili ve yeterli kişilerarası beceriler, sabırlı ve hoşgörülü olma, rol modeli olma, kaynak kişi olma, öğrencilere bağımsız düşünme olanağı verme, kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmesine olanak sağlama, öğrencileri anlamadıkları konular hakkında soru sormaya özendirme, kişisel sorunlarını ders dışında da öğretim elemanlarıyla paylaşabilme, alanında bilgili olabilme, öğrencileri birey olarak algılama, demokratik olma, öğrencileri

derslere aktif olarak katılmaya ve soru sormaya özendirme gibi nitelikleri beklediklerini göstermektedir.

Sonuç olarak, sınıf yönetimi boyutlarından biri olan iletişimin; öğretim elemanı ve öğrenci arasında bağ kurmada, sınıf içinde gerçekleşecek öğretimin etkili olmasında, öğrencilerin motivasyon ve başarı düzeyinin artmasında ve öğrencilerin kaygı ve stresini azaltmada önemli bir rol oynadığını söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik öğrencileri, iletişim, öğretim elemanları, sınıf içi iletişim, sınıf yönetimi.

P-0265

HEMŞİRELİKTE MULTİDİSİPLİNER BİR YAKLAŞIM: ETKİN TIBBİ CİHAZ TEKNOLOJİSİ KULLANIMI

Aysu Koptur, Tuba Güner Emül

Mersin Üniversitesi, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Giriş: Sağlık profesyonellerinden hemşireler, tıbbi cihazlar aracılığıyla hastaya bakım veren bir meslek grubunun üyeleridir. Tıbbi cihazlarla yoğun ve iç içe etkileşimde olan bu meslek grubunun tıbbi cihaz teknolojisi üzerine etkin bir eğitim alması gerekmektedir. Hemşirelerin özellikle ilgili olduğu alanda tıbbi cihazları tam olarak kullanabilmesi tedavi sürecinde hastanın daha kaliteli ve güvenli bir bakım almasını sağlayacaktır. Tıbbi cihazlar temelde bir enjektör ile başlayarak mekanik ventilatör gibi komplike cihazlara kadar, onlarca çeşitten oluşmaktadır. Yoğun bakım servislerinden polikliniklere kadar hemşireler çalıştıkları birimlerde bulunan ilgili cihazların kullanılması ya da bakımı konusunda bilgiye ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda hemşirelerin tıbbi cihaz teknolojilerinde uzak kalma şansı bulunmamaktadır.

Hemşirelik eğitiminde tıbbi cihazların kullanımı gibi konular yetersiz düzeyde yer almaktadır. Pek çok hemşire adayları hemşirelik öğrencileri teorik bilgiyi almadan, tıbbi cihazlar ile klinik uygulama sırasında tanışmaktadır. Yetersiz bilgi ile tanışılan tıbbi cihazların kullanımı da tedavi sürecinde yeterli ve güvenli hasta bakımını sağlayamamaktadır. Gelişen teknoloji ile sağlık kuruluşlarında kullanılan tıbbi cihazların mekanizması daha komplike olmakta ve sayıca artarak hasta bakımında daha fazla yer almaktadır. Dolayısıyla bir sağlık profesyoneli olan hemşirelerin lisans eğitimleri sırasında tıbbi cihaz kullanımının yer alması ve hemşire adayları olan hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama öncesinde bu cihazlarla tanıştırılması oldukça önemlidir.

Sağlık kuruluşlarının sahip olduğu tıbbi cihazların kullanımı sırasında oluşabilecek arıza ya da yanlış ölçümlerin hemşireler tarafından belirlenmesi ile hasta sağlığı, çalışan güvenliği sağlanabilmektedir. Tıbbi cihazların etkin kullanılmaması sonucunda hasta ve bakım veren hemşire maddi ve manevi kayıplar yaşayabilmektedir. Bu maddi ve manevi kayıplar önce hastane ekonomisine dolayısıyla da ülke ekonomisine etki etmektedir.

Sonuç ve öneri: Günümüzde hastaya verilecek olan kapsamlı bir bakımın neredeyse her aşamasında tıbbi cihazlar yer almaktadır. Hasta bakımını yerine getiren profesyonel meslek grubu hemşirelerin tıbbi cihazları kullanması kaçınılmaz bir durum olduğundan bu bağlamda Multidisipliner eğitimleri lisans düzeyinde ve hastane içi eğitimler şeklinde alarak hem hasta sağlığını koruma ve geliştirmeyi sağlarken hem de kendisi ve ekibi için güvenli çalışma ortamı sağlaması sağlanabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Tıbbi cihaz teknolojisi, Multidisipliner, Hemşirelik Eğitimi

P-0266

VENTİLATÖR İLİŞKİLİ PNÖMONİNİN ÖNLENMESİ/ AZALTILMASINDA HEMŞİRELERE VERİLEN EĞİTİMİN ROLÜ

Hatice Öner Cengiz

KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı

Giriş-Amaç: Ventilator ilişkili Pnömoni, endotrakeal entübasyon uygulanan yoğun bakım hastasında entübasyondan 48 saat sonra ortaya çıkan pnömonidir. Ventilator ilişkili Pnömoni, Yoğun Bakım Ünitesi'nde

yatış süresini uzatmakta, sağlık bakım maliyeti, morbidite ve mortalite oranında önemli ölçüde artışa neden olmaktadır.

Yöntem: Bu derlemede, Ventilator İlişkili Pnömoninin önlenmesi/azaltılmasında hemşirelere verilen eğitimin rolü literatür bilgileri doğrultusunda ele alındı.

Bulgular: Ventilator İlişkili Pnömoninin morbidite ve mortalite oranları yüksek olsa da, uygun enfeksiyon kontrol önlemlerinin alınmasıyla %20 oranında azaltılabilir. Ventilator İlişkili Pnömoni gelişimine neden olan birçok faktör, hemşirelik bakım girişimleriyle yakından ilişkilidir. Türkiye'nin de içerisinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelerde, enfeksiyon kontrol önlemlerinin etkili ve düşük maliyetli olması önemlidir. Ventilator İlişkili Pnömoni gelişimine hasta, sağlık çalışanı ve tedavi ve bakıma ilişkin birçok faktör neden olsa da, hemşirelerin Ventilator İlişkili Pnömoni'ye ilişkin eğitimi ve bilgi düzeyleri son derece önem taşımaktadır. Hemşirelerin Ventilator İlişkili Pnömoni gelişimini önleyici/azaltıcı girişimleri uygulama düzeyleri, Ventilator İlişkili Pnömoni'ye ilişkin bilgi, motivasyon ve yeteneklerine bağlıdır.

Tartışma ve Sonuç: Yoğun bakım hemşirelerine belirli aralıklarla uygulanan planlı eğitimle, hemşirelerin bilgi düzeylerinde ve önleyici/azaltıcı girişimlerin uygulanmasında uyumun artmasının yanı sıra, Yoğun Bakım Üniteleri'nin Ventilator İlişkili Pnömoni insidansında önemli oranda azalma sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Yoğun Bakım Üniteleri, Ventilator İlişkili Pnömoni, Eğitim, Hemşirelik Bakımı, Nozokomial Enfeksiyonlar.

P-0267

CENTER OF EXCELLENCE AKREDİTASYON MODELİ: KURUM DENEYİMİ

Aysun Çakır Özçelik, Canan Sarı

Liv Hospital Hasta Bakım Hizmetleri, İstanbul

Giriş: SRC (SURGICAL REVIEW CORPORATION) 2003 yılında uluslararası tanımlanmış, cerrahi hizmeti veren sağlık bakım alanlarının güvenliği, etkinliği ve verimliliğini ölçen bir denetim kuruluşudur. Programın iki aşaması mevcuttur: Mükemmel Cerrah ve mükemmeliyet merkezi. İlgili alanları: Estetik cerrahi, kolorektal cerrahi, el cerrahisi, herni cerrahisi, metabolik ve bariyatrik cerrahi, minimal invaziv jinekoloji, minimal invaziv cerrahi ve robotik cerrahidir. SRC mükemmeliyeti 4 şekilde belirlemektedir. Consulting: Danışmanlık/Denetim, Accreditation: Akreditasyon, Education: Eğitim Data: Veri analizleridir. UYGULAMA SÜRECİ: Liv Hospital olarak "Mükemmeliyet Merkezi" olmak için başvurduğumuz akreditasyon süreci için multidisipliner ekip olarak çalışılmaya başlandı. Akreditasyonun gereklilikleri kapsamında hasta güvenliği hedefleri, cerrahların ve hemşirelik ekibinin tanımlanması, konsültasyon süreçlerinin belirlenmesi, güvenli cerrahi sürecin tanımlanması, bakım verecek ekibin eğitimi ve eğitim etkinliğinin ölçülmesi, kullanılan tüm ekipmanların yeterliliği ve çalışanların bu konuda yetkin olması, klinik bakım haritaları ve bakım planlarının kullanılması, özellikle cerrahi sonrası hastanın etkin takibi ve komplikasyon yönetiminin özellikle hemşireler tarafından çok iyi bilinmesi, hasta eğitiminin yeterli, hasta ve yakınımın anlayacağı düzeyde yapılması ve ilgili dokümanların kullanılması, güvenli hasta transferinin sağlanması gibi açık hedefler bulunmaktadır. Bu gereklilikler kapsamında hasta bakım hizmetleri olarak titizlikle çalışmalar yürütülmüş ve başarılı bir denetim süreci geçirilmiştir.

Sonuç: Hemşirelerin direkt yetkinliğinin değerlendirildiği bu denetim süreci kurumumuzu ve hemşirelerimizi geliştirmemizde değerli katkı sağlamıştır.

Hasta bakımının mükemmeliyeti çalışanın ve kurumun kendini sürekli geliştirmesine bağlıdır. Bu bağlamda Robotik Cerrahide Türkiye'de ve Dünya'da ilk, Kolorektal cerrahi ve Bariyatrik Cerrahide Türkiye'de ilk ve Dünya'da 4. akredite olmuş kurum olmayı başardık.

Bu akreditasyonun hemşireliğin eğitim ve yönetim sürecinde gelişimine katkı sağladığı deneyimini yaşadık ve bu deneyimi tüm meslektaşlarımızla paylaşmayı hedefledik.

Anahtar Kelimeler: Akreditasyon, Hemşirelik, Kalite

P-0268

SANTRAL VENÖZ KATETER İLİŞKİLİ KAN DOLAŞIMI ENFEKSİYONLARINDAN KORUNMADA ÖNLEM PAKETİ (BUNDLE)

Aysun Acun¹, Nurcan Çalışkan²

¹Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Sağlık hizmeti ile ilişkili enfeksiyonlar hastanın, hastaneye yatışı sırasında bulunmayan, bir enfeksiyon etkenine veya toksinlerine bağlı olarak ortaya çıkan lokal veya sistemik bir durum olarak tanımlanır. Santral venöz kateter ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonu ise damar içi kateteri olan bir hastada en az bir periferik kan kültürü pozitifliğiyle tanı konulan bakteremi/fungemi ve eşlik eden klinik enfeksiyon bulgularının (ateş, titreme ve/veya hipotansiyon) saptanması ve kateter dışında başka bir enfeksiyon kaynağının bulunmaması durumu olarak tanımlanmaktadır. Santral venöz kateter ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonu hem morbidite ve mortalitesi yüksek majör bir hastane enfeksiyonu hem de hastanelerin yoğun bakım ünitelerindeki kalite göstergelerinden birini oluşturmaktadır. Çeşitli çalışmalarda belgelendirilen santral venöz kateter ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonlarının doğrudan hastaneye yatış maliyetlerinin vaka başına 12,000 dolar ile 56,000 dolar aralığında olduğu belirtilmektedir.

Akut bakım hastanelerinde, özellikle yoğun bakım ünitelerinde santral venöz kateterle ilgili tedavi ve bakım girişimlerinin geliştirilmesine gereksinim vardır. Bu gereksinimler dahilinde damar içi kateter enfeksiyonlarının önlenmesi kılavuzunda da belirtildiği üzere önlem paketi (bundle) uygulanmaktadır. Önlem paketi (Bundle); her biri tek tek uygulandığında hastanın iyileşme sürecini ve sonuçları olumlu yönde etkileyen, hepsi birlikte uygulandığında ise teker teker uygulanmalarına oranla daha iyi bir sonuca ulaşılmasını sağlayan birkaç girişimin veya müdahalenin bir araya gelmesinden oluşmaktadır. Enfeksiyon kontrol önlem paketlerinin uygulamaya konulmasıyla hastalara kanıta dayalı, güvenli sağlık hizmetinin multidisipliner bir yaklaşımla sunulması için önemli bir fırsat yaratılmaktadır. Önlem paketleri; sağlık bakımında kalite ve hasta güvenliğinin artırılması amacıyla kanıta dayalı uygulamaların kolay uygulanabilir ve denetlenebilir bir örneğidir. Bu derlemede, hemşirelerin ve diğer sağlık profesyonellerinin gereksinimi olan kanıta dayalı uygulamalar dâhilinde santral venöz kateter ilişkili kan dolaşımı enfeksiyonlarını önlemede önlem paketlerinin (bundle) önemi tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bundle, Enfeksiyon, Önlem Paketi, Santral Venöz Kateter

P-0269

TÜRKİYE'DE PALYATİF BAKIM FARKINDALIĞININ ÖNEMİ

Hediye Utli¹, Seher Tanrıverdi¹, Neslihan Söylemez²

¹Mardin Artuklu Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Mardin

²Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Osmaniye

Amaç: Bu çalışma, bir bakım ilkesi olan palyatif bakımın Türkiye'deki farkındalığının önemini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Türkiye'de palyatif bakım aktiviteleri desteklenmekte ve palyatif bakım klinik sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu derleme ile Türkiye'de palyatif bakım farkındalığının mevcut durumu özetlenmeye çalışılmıştır.

Bulgular: Dünya Sağlık Örgütü tüm ülkeler için palyatif bakım hizmetlerinin geliştirilmesini öngörmektedir. Hatta, gelir düzeyleri düşük olan ve gelişmekte olan ülkeler için kanser konusunda hiçbir şey yapamaları bile tüm ülkede geniş bir ağda hizmet verebilecek bir palyatif bakım hizmet ağı kurulmasını gerekli bulmaktadır.

Türkiye Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Kurumu 2016 verilerine göre 68 ilde açılmış olan toplam 1898 yataklı 168 tane palyatif bakım ünitesi ve henüz açılmamış olan planlama aşamasında ve müracaat aşamasında olan palyatif bakım merkezleri bulunmaktadır. 2023 yılına kadar 223 adet palyatif bakım birimi, 60 adet palyatif bakım merkezi, 6'sı çocuk hastalara yönelik olmak üzere 49 adet kapsamlı palyatif bakım merkezi ve 3 adet de pilot şefkat evi (hospis) açılması planlanmıştır.

Sağlık Bakanlığının büyük bir hızla yapılanmaya gittiği açık bir şekilde ortadadır. Ancak bu durumda karşımıza eğitilmiş, nitelikli personel eksikliği sorunu ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde palyatif bakım hizmetlerinin günümüze kadar ihmal edilmesinin nedenleri arasında; aile yapısı ve kültürü, eğitilmiş sağlık profesyonellerinin az olması, lisans eğitiminde yer almaması, uzmanlığının bulunmaması, ayrıca bakım hizmetinde önemli bir yere sahip olan morfine ulaşımın zor ve çeşitliliğinin kısıtlı olması, sağlık çalışanları ve hastalar arasında yeterli farkındalığının yaratılmamasına sebep olmuştur.

Türkiye'nin koşulları ve önceliklerine göre Sağlık Bakanlığının hazırladığı yönergelerle palyatif bakımın tanımlanması ve kurumsallaşması, bakım bilincinin geliştirilmesi, bu hizmetlerin aşamalı olarak 2023 yılına kadar yaygınlaştırılması, palyatif bakım alanında eğitilmiş ve deneyimli profesyonel ekiplerin oluşturulması ve bakım hizmetlerine gereksinim duyan hastaların bu bakımı alması amaçlanmaktadır.

Türkiye'de palyatif bakım aktiviteleri ve bu tür faaliyet veren klinik sayısı arttıkça sağlık personelleri arasında farkındalık artmaktadır. Bunun için Sağlık Bakanlığının gerekli özeni göstererek alanla ilgili tüm bileşenlerini kapsayacak şekilde entegre bir çalışma ve eğitim programlarını düzenleyerek bilinçlere yerleştirmesi gerekmektedir. Bu klinikler, hasta ve yakınlarına humanistik holistik yaklaşımın uygulandığı yerlerdir. Hasta biyopsikososyal boyutları ile umut ve beklentileri değerlendirilerek bakımı öncelenir.

Hasta bakımında oldukça aktif role sahip olan hemşirelerin de tüm sağlık profesyonelleri gibi hastalık ve ölüm süresince hastaya somatik ve duygusal anlamda destek olmaları için palyatif bakım hakkında bilgi ve farkındalıklarını arttırmaları gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Farkındalık, Palyatif Bakım, Türkiye

P-0270

TÜRKİYE'DE SAĞLIK ÇALIŞANLARININ EL YIKAMA ALIŞKANLIKLARI: LİTERATÜR TARAMA

Nuray Şahin Orak¹, Gülfem Yavaş², Kübra Kaya Yılmaz³, Kübra Öner Nikbolu⁴

¹Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul

²Özel Emsey Hospital, İstanbul

³SB Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Bağıcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

⁴Özel Doğan Hastanesi, İstanbul

Amaç: Bu çalışmanın amacı hemşirelerin ve diğer sağlık çalışanlarının el yıkamanın önemine dikkatlerini çekmek, yapılacak olan çalışmalara ve eğitimlere kaynak oluşturmaktır.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve retrospektif olarak gerçekleştirilen bu çalışmada, Türkiye'deki sağlık çalışanlarının el yıkama alışkanlıklarına ilişkin yapılan araştırmaları belirlemek için Google Akademik ve Ulusal Tez Merkezi arama motorları kullanılarak 2000-2015 yılları arasında Türkçe yayımlanmış çalışmalar tarandı. Literatür taraması ile ulaşılan yayınlardan ulusal dergi ve tezlerdeki araştırma çalışmaları "Araştırma Belirleme Formu" ile belirlendi ve çalışmaların bulguları "Araştırma Bulgularını Değerlendirme Formu" ile değerlendirildi. "Hemşirelerin ve/veya diğer sağlık çalışanlarının el yıkamaya ilişkin bilgileri ne düzeydedir?", "Hemşirelerin ve/veya diğer sağlık çalışanlarının el yıkamama mazeretleri ve el yıkamaya engel durumlar nelerdir?", "Hemşirelerin ve/veya diğer sağlık çalışanlarının el yıkama uyum oranları nasıldır?" ve "Hemşirelerin ve/veya diğer sağlık çalışanlarının el yıkamasını gerektiren endikasyonlar nelerdir?" sorularına yanıt arandı. Taramalarda "el yıkama", "el hijyeni", "el yıkama ve hemşirelik" ve "hemşirelerin el hijyenine uyumu" anahtar kelimeleri kullanıldı.

Bulgular: Literatür taramasında ulaşılan tanımlayıcı olarak gerçekleştirilen 17 çalışmanın on üçünün araştırma makalesi, dördünün yüksek lisans tezi olduğu, bunlardan sekizinde gözlem formu, beşinde öz bildirim dayalı anket formu ve dördünde gözlem ve öz bildirim aracılığıyla veri toplandığı belirlendi. Öz bildirim dayalı veri toplanan tanımlayıcı çalışmalarda örneklem genişliğinin sırasıyla hemşirelerde 14-205, hekimlerde 14-106, yardımcı personellerde 17-100 ve gözlenen olgular için 344-3690 olduğu saptandı. Çalışmamızda sağlık çalışanlarının el yıkamaya ilişkin bilgi düzeyine ilişkin veriye rastlanmadı. Sağlık çalışanlarının el yıkamama mazeretlerinin ve el yıkamaya engel durumlarının başında

el yıkama ajanlarının deride irritasyon ve alerjik reaksiyon oluşturmaları (%4.0-96.4), yoğun iş yükü (%21.0-%85.4) ve el hijyeni ürününe ulaşamamaları (%49.2-74.2) gördükleri belirlendi. Sağlık çalışanlarının el hijyeni uyumunun %19.0-75.0 aralığında olduğu görüldü. Sağlık çalışanlarının el yıkamasını gerektiren endikasyonların başında hastayla temastan önce (%14.0-%100.0), temastan sonra (%24.6-%96.0), hastanın vücut sıvılarının sıçramasından/riskinden sonra (%15.0-100.0) ve intravenöz girişim sonrasında (%42.0-93.3) olduğu görüldü.

Sonuçlar: Çalışanların büyük çoğunluğunun el hijyeni eğitimi almasına rağmen el hijyeni uyumu istenilen düzeyde değildir. Çalışanlar arasındaki en iyi uyum hemşirelerde görülmektedir. Çalışanların el yıkamasına en çok engel gösterdikleri durumlar el yıkama ajanlarının deride irritasyon ve alerjik reaksiyon oluşturmaları ve yoğun iş yüküdür. Vücut sıvıları ile temas edilmesi sağlık çalışanlarının el yıkama oranını artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: el yıkama, el hijyeni, el yıkama ve hemşirelik, hemşirelerin el hijyenine uyumu, literatür tarama

P-0271

HEMŞİRELİKTE İLAÇ UYGULAMA HATALARI: LİTERATÜR TARAMA

Nuray Şahin Orak¹, Adile Bozkurt², Seher Öztürk³, Tuğba Özdemir⁴

¹Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul

²İstanbul Üniversitesi Onkoloji Enstitüsü, İstanbul

³S.B. İstanbul Anadolu Güney Kamu Hastaneleri Birliği Tuzla Devlet Hastanesi, İstanbul

⁴Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Samsun

Amaç: Bu çalışma hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinin ilaç uygulamaları kapsamında yapılan hatalara dikkatlerini çekmek, yapılacak olan çalışmalara ve eğitimlere kaynak oluşturmak amacıyla gerçekleştirildi.

Gereç-Yöntem: Tanımlayıcı ve retrospektif olarak gerçekleştirilen bu çalışmada, Türkiye'deki hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinin ilaç uygulama hatalarına ilişkin yapılmış araştırmaları belirlemek için Google Akademik ve Ulusal Tez Merkezi arama motorları kullanılarak 2005-2015 yılları arasında Türkçe sayfalarda yayımlanmış araştırmalar tarandı. Taramada "ilaç hataları", "ilaç uygulama hataları", "hemşirelerin ilaç uygulama hataları" ve hemşire hataları" anahtar kelimeleri kullanıldı. Literatür taraması ile ulaşılan yayınlardan ulusal dergi ve tezlerdeki araştırma çalışmaları "Araştırma Belirleme Formu" ile belirlendi ve çalışmaların bulguları "Araştırma Bulgularını Değerlendirme Formu" ile değerlendirildi. "Hemşirelerin ve/veya hemşirelik öğrencilerinin en çok deneyimledikleri ve/veya gözlemedikleri ilaç uygulama hataları nelerdir?" ve "Hemşirelerin ve/veya hemşirelik öğrencilerinin yaptıkları ilaç uygulama hatalarının olası nedenleri nelerdir?" sorularına yanıt arandı.

Bulgular: Literatür taraması sonucunda ulaşılan tanımlayıcı olarak gerçekleştirilen 11 çalışmadan yedisinin araştırma makalesi, üçünün yüksek lisans tezi ve birinin de yarı deneysel olarak gerçekleştirilen araştırma makalesi olduğu, bunlardan sekizinde öz bildirim dayalı anket, birinde öz bildirim dayalı anket ve görüşme, ikisinde de gözlem formu aracılığıyla veri toplandığı belirlendi. Öz bildirim dayalı veri toplanan çalışmalarda hemşireler için örneklem genişliğinin 23-312, hemşirelik öğrencileri için 95-242 ve gözlem yöntemiyle veri toplanan olgular için örneklem genişliğinin 444-3146 aralığında olduğu tespit edildi. Araştırmalarda altı doğru ilkesine yönelik hataları incelediğimizde en çok yanlış zamanda ilaç uygulama hatasının yapıldığı tespit edilmiştir. Bu hata oranının örneklem grubu hemşirelerden oluşan araştırmalarda %2.77-%67.50, örneklem grubu hemşirelik öğrencilerinden oluşan araştırmalarda ise %5.00-%20-30 arasında olduğu görüldü. İlaç uygulama hatalarının olası nedenleri arasında hemşirelerin %16.66-80.13 aralığında iş yükünün fazla olmasını, hemşirelik öğrencilerinin ise %9.70-59.10 aralığında iletişim yetersizliğini gördükleri belirlendi.

Sonuçlar: Hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinin ilaç uygulamaları sırasında yaptıkları hataların yüksek oranlara sahip olduğu tespit edildi. İş yükünün fazla olması, çalışma saatlerinin uzun olması, yorgunluk, yeni mezun ya da öğrenci olması, deneyimsizlik yüksek oranda hata sebebi olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: ilaç hataları, ilaç uygulama hataları, hemşirelerin ilaç uygulama hataları, hemşire hataları, literatür tarama

P-0272

PERİNATAL KAYIPTA BAĞLANMA KAVRAMI: KAVRAM ANALİZİ

İlknur Yeşilçınar¹, Gamze Acavut¹, Gülden Güvenç², Eda Şahin³

¹Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu

³Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Amaç: Perinatal kayıp gebeliğin 22. haftasından sonra olan ya da 500 gram ve daha fazla ağırlıktaki fetüsün kaybı olarak tanımlanmaktadır. Gebelik kaybı ebeveynler için başatması oldukça güç olan, acı verici ve travmatik bir deneyimdir. Yapılan araştırmalarda bebeğini doğum sırasında kaybeden annelerin yas duygusu yaşadığı gözlenmiş ve gebelikte anne ile fetüs arasında bağlanma olduğu ortaya konmuştur. Maternal bağlanma prenatal dönemde başlamaktadır ve bağlanma olgusu kayba verilen tepkileri etkilemektedir. Bu çalışmada perinatal kayıpta bağlanma kavramı analiz edilerek, bu kavrama açıklık getirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışmada perinatal kayıpta bağlanma kavramı, Walker ve Avant'ın 8 basamaktan oluşan kavram analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Walker ve Avant'ın kavram analizi basamakları: kavramın seçilmesi, kavram analizinin amaçlarının veya hedeflerinin belirlenmesi, kavramların bulunabilen tüm kullanım alanlarının tanımlanması, kavramın tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesi, model bir vaka oluşturulması, sınırdaki ve karşıt vakaların oluşturulması, kavramla ilgili hazırlayıcı faktörlerin ve sonuçların belirlenmesi ve Kavramın ölçüm yollarının belirlenmesidir.

Çalışmada literatür taraması amacıyla veri tabanlarında Ebscohost, Pub-Med, Web Of Science (Citation Index) ve Google arama motorlarında "perinatal kayıp", "bağlanma" kavramları anahtar kelime olarak yazılmıştır ve 2000-2017 yılları arasında yapılan çalışmalar Türkçe ve İngilizce olarak taranmıştır. İçerisinde perinatal kayıp ve bağlanma tanımları yapılan ve perinatal kayıp ya da bağlanma kavramı analizi yapılan çalışmalar değerlendirilmiştir. Ayrıca Türk Dil Kurumu sözlüğünden de perinatal kayıp ve bağlanma kavramları ile ilişkili alt kavramlarının tanımları incelenmiştir.

Bulgular: Perinatal kayıp ve bağlanma kavramları literatürde ayrı ayrı tanımlanmış ve incelenmiş olmasına rağmen, perinatal kayıp yaşayan ebeveynde bağlanma kavramına yönelik yapılmış çalışmalar sınırlıdır. Perinatal kayıpla ilişkili kavramlar yas, ölüm, matem ve keder olarak bulunmuştur. Bağlanma ile ilgili kavramlar ise ilişki, bağ, bağlılık olarak belirlenmiştir. Perinatal kayıp yaşayan kadında bağlanma kavramı ile ilişkili tüm kavramlar; yas, ölüm, matem ve keder, ilişki, bağ, bağlılık olarak belirlenmiştir.

Sonuç: Perinatal kayıpta bağlanma kavramının analiz edilerek, açıklığa kavuşturulması perinatal kayıp yaşayan kadının tepkilerini anlamada, ihtiyaçlarını tespit etmede ve holistik bakım vermeye ebe ve hemşirelere yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, Perinatal Kayıp, Hemşirelik, Kavram

P-0273

DEĞER TEMELLİ HEMŞİRELİK EĞİTİMİ

Hülya Kaya, Nil Küçük Yüceyurt, Emine Şenyuva, Sevim Ulupınar

İstanbul Üniversitesi, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı, İstanbul

Hemşirelik birey, aile ve topluma yardım etmeyi, sağlık sorunlarına çözüm bularak yaşama nitelik kazandırmayı amaçlar. Hemşireler, en değerli varlık olarak gördüğü insanın yaşamına, onuruna, bireysellik ve bütünlüğüne, değerlerine ve kararlarına saygı duyarak nitelikli hizmet verir. Sözü edilen nitelikli hizmet verebilecek hemşirelerin yetiştirilmesi değerlere temellenen eğitim ile mümkündür. Hemşirelik eğitimi, iyi insan, iyi yaşam, iyi meslek üyesi ve sağlıklı bir toplum oluşturmaya yönelik çabaların bütünüdür. Bu nedenle hemşirelik eğitiminin, öğrencilere evrensel değerleri kazandırmayı hedefleyen bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilere ulaşılacak yapıda olması önemlidir. Öğrencilerin belirli değerlerin farkına varması, yeni değerler üretmesi, benimsemesi

ve içselleştirerek davranışları ile sergilemesi hemşirelik eğitiminin öncelikli sorumluluk alanı olmalıdır. Literatürde evrensel değerlere temellenen eğitim programlarının bireyin demokratik değerler kazanımını, özgüven ve benlik saygısını anlamlı düzeyde artırdığı vurgulanmakta ancak nasıl yapılacağı konusu ele alınmamaktadır. Bu nedenle eğitim programlarında "eğitim hangi değerleri kazandırmalı?" hangi değerler, nasıl öğretilmeli?" sorularına cevap aranmalıdır. Hemşirelik eğitim programları incelendiğinde, değerlerin derslerin içeriklerine yerleştirildiği, standardize bir yapının olmadığı dikkat çekmektedir. Günümüzde değişen öğrenci profili ve öğrenme biçimlerinin eğitimde değer kazandırılmasında izlenecek yolları da etkileyeceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu derlemede değer temelli hemşirelik eğitiminin günümüzün değişen koşullarına göre öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: değer, hemşirelik, değer temelli eğitim, hemşirelik eğitimi

P-0274

KADIN DOĞUM HEMŞİRELİĞİNDE YENİ BİR UYGULAMA: AKUPRESÖR'ÜN OBSTETRİDE KULLANIMININ İNCELENMESİ

Mehtap Akgün, İlkay Boz

Akdeniz Üniversitesi, Doğum ve kadın hastalıkları Anabilim Dalı, Antalya

Problemin tanımı: Son yıllarda bakım kalitesini geliştiren tamamlayıcı terapiler giderek artan oranda hasta ve sağlık bakım profesyonelleri tarafından tercih edilmektedir. Akupresör semptom yönetiminde kullanılan basit, noninvasif, nonfarmakolojik ve ekonomik bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Akupresör'ün jinekoloji ve obstetride adjuvant tedavi olarak kullanımı yaygınlaşmaktadır. Burada kadın doğum hemşireliği uygulamaları açısından asıl sorun obstetrik semptom yönetiminde akupresör'ün etkili olup olmadığıdır.

Amaç: Kadınların prenatal, intrapartum ve postpartum dönemlerde yaşadıkları semptomlar üzerine akupresör'ün etkisinin sistematik olarak incelenmesidir.

Yöntem: Bu çalışma, obstetri alanında akupresör'ün etkinliğini araştıran nicel araştırmaların incelendiği sistematik bir derleme tasarımıdadır. Kadınların prenatal, intrapartum ve postpartum dönemlerinde yaşadıkları semptomlar üzerine akupresör'ün etkisini inceleyen, 2000-2017 yılları arasında yayınlanmış, Türkçe ve İngilizce nicel araştırmalar Akdeniz Üniversitesi veri tabanından, "akupresör", "gebelik", "doğum", "sezaryen", "ağrı", "bulantı", "kusma", "doğum sonu", "anksiyete", "stres" ile "akupressure", "pregnancy", "birth", "labour", "delivery", "caesarean", "pain", "nausea", "vomiting", "postpartum", "anxiety", "stress" anahtar kelimeleri kullanılarak taranmış, 60 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan 17'sinin tam metnine ulaşamamış, üçünün Çince olması, üçünün Arapça olması ve birinin akupresör'e ilişkin kadınların görüşlerini incelemesi nedeniyle toplam 24 araştırma derlemeden dışlanmıştır. Sonuçta bu derlemeye 2 meta-analiz, 3 sistematik derleme ve 31 araştırma olmak üzere yalnız üçü ulusal düzeyde yürütülmüş olan 36 çalışma dahil edilmiştir.

Bulgular: Bu çalışmaya dahil edilen 36 araştırmanın üçü prenatal, 23'ü intrapartum ve 10'u postpartum semptomlar üzerine akupresör'ün etkisini incelemektedir. Prenatal alanda yapılan çalışmalarda, akupresör'ün bulantı ve kusma üzerine etkisini incelenmiş olup bulantı ve kusma şiddeti üzerine etkili olduğu bulunurken hospitalizasyonun 3. ve 4. günlerinde ketonüri seviyesini azalttığı saptanmıştır. Intrapartum alanda yapılan çalışmalar, akupresör'ün doğum ağrısı, süresi, servikal dilatasyon, maternal ve yenidoğan sonuçları üzerine etkisini incelemektedir. Doğum ağrısı üzerine yapılan çalışmalar, akupresör'ün ağrıyı azalttığı ve kadınların ağrı algısı üzerine etkili olduğunu göstermektedir. Doğum süresi üzerine çalışmalar, akupresör'ün toplam doğum süresini azaltmada etkili olduğunu bulmuştur. Servikal açılma ve doğum induksiyonu üzerine yapılan çalışmalarda, akupresör servikal açılma üzerine etkili bulunurken doğum induksiyonu üzerine etkisi yapılan çalışmalarda tutarsız olup daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır. İntraoperatif bulantı ve kusma üzerine yapılan çalışmalarda, akupresör'ün bulantı ve kusma üzerine etkili olduğu ancak yapılan çalışmaların yetersiz olduğu saptanmıştır. Maternal ve yenidoğan sonuçları üzerine akupresör'ün etkisini inceleyen çalışmalarda akupresör'ün kadınların fizyolojik indikatörleri ve yenidoğanın apgar skoru üzerine etkisiz olduğu bulunmuştur.

Postpartum ağrı üzerine akupresör'ün etkisini inceleyen çalışmalarda, akupresör'ün ağrı üzerine etkili olmasıyla birlikte parasetamol kullanımını azalttığı bulunmuştur. Kadınların postpartum anksiyete ve stres düzeyleri üzerine yapılan çalışmalarda, akupresör'ün anksiyete ve stres düzeyleri üzerine etkili olduğu bulunurken kadınların fizyolojik indikatörlerinin regülasyonunda ve anne-bebek bağlanması üzerine etkili olduğu saptanmıştır. Ek olarak akupresör uygulanan kadınların hospitalizasyon süresinin daha kısa olduğu bulunmuştur. Postpartum bulantı ve kusma üzerine yapılan çalışmalarda akupresör bulantı ve kusma şiddeti üzerine etkili bulunurken anti-emetik kullanımını azalttığı saptanmıştır.

Sonuç: Akupresör'ün prenatal, intrapartum ve postpartum dönemde ortaya çıkan semptomlar üzerine kadınların tedavi ve bakımında kullanılabilecek destekleyici ve etkili bir yöntem olduğu, noninvasif ve nonfarmakolojik bir yöntem olması nedeniyle memnuniyet düzeyinin yüksek olduğu, medikalizasyon ihtiyacını azaltması ve maaliyetinin olmaması nedeniyle ülke ekonomisine katkıda bulunabilecek bir yöntem olduğu açıkça görülmektedir. Sağlık bakım profesyonelleri tarafından uygulanabileceği gibi hastanın kendi kendisine uygulayabileceği bu yöntemin yaygınlaştırılması önerilmektedir ve sonuçların bilimsel çerçevede paylaşılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akupresör, doğum, gebelik, hemşirelik bakımı, postpartum, sezaryen

P-0275

YAŞLI BİREYİN BAKIMINDA ANIMSAMA TERAPİSİNİN KULLANIMI

Tuğçe Kaplan¹, İlkay Keser²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Isparta

²Akdeniz Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya

Amaç: Bu derleme çalışması, yaşlı bireye verilecek hemşirelik bakımında, yeni bir uygulama yöntemi olarak anımsama terapisinin kullanımına dikkat çekmek amacıyla yapılmıştır.

Yaşlanma, doğumdan başlayıp ölüme kadar süren, hastalıklar olmaksızın da ortaya çıkan ve zamana bağlı olarak meydana gelen biyolojik, sosyal ve psikolojik işlev değişikliğidir. Meydana gelen işlev değişiklikleri çoğu zaman yaşlı bireylerin günlük yaşamlarını olumsuz etkilemekte; yalnız yaşama, eşini kaybetme, fiziksel hastalıklar, emeklilik, bağımlılık ve ilaç kullanımı gibi değişimlerle uyum güçlüğü yaşamalarına sebep olmaktadır. Yaşanan bu güçlüklerle baş etmede, bireylere verilecek hemşirelik bakımının hem fiziksel hem de ruhsal bakımı kapsaması oldukça önemlidir. Son yıllarda yapılan çalışmalarda, yaşlı bireylerin rehabilitasyon ve uyum güçlüğü ile baş etmelerinde anımsama terapisinin kullanıldığı görülmektedir. İlk olarak yaşlı bakım uygulaması olarak gelişen anımsama terapisinin başanlı yaşlanmada önemli bir etkisi olduğu ve bu uygulama kapsamında yapılan anımsama temelli aktivitelerin yaşlıların yaşam kalitesini artırdığı ifade edilmektedir. Bağımsız bir hemşirelik girişimi olan anımsama terapisinde hemşire, bireyler ile anıları hakkında konuşarak zihinsel uyarım sağlamak ve uyumu kolaylaştırarak yaşam kalitesini artırmaktadır. Bireysel ve grup halinde uygulanabilen anımsama terapisinde günümüz ile geçmiş arasında ses, video, obje ve resim gibi materyaller aracılığıyla bağ kurulmaktadır. Oturum konuları arasında çocukluk dönemi, evlilik hayatı, eski bayramlar, eski eşyalar, aile hayatı gibi konular görüşülmekte; oturumlarda konuşulan olumlu anılar ile bireylerin motive olması, olumsuz anılar ile de çatışma çözme becerilerinin gelişmesi sağlanmaktadır. Bireysel ya da 2-5 kişilik gruplar şeklinde uygulanan anımsama terapisi 4-5 oturumdan oluşmakta ve her oturum 30-45 dk. sürmektedir. Oturumların düzenli olarak yapılması terapisinin etkinliği açısından oldukça önemlidir.

Sonuç ve Öneriler: Yaşlı bireylere verilecek bakımın planlarken, hemşirelerin farklı müdahale yöntemlerini kullanmalarının verilecek bakımın etkinliğini arttıracacağı düşünülmektedir. Literatür, anımsama terapisinin hemşireler tarafından bağımsız uygulanabilen etkili bir müdahale yöntemi olduğunu göstermektedir. Anımsama terapisi sonucunda yaşlı bireylerin yaşama aktif olarak katılacağı ve yaşlı bireylerde ruhsal hastalık görülme sıklığının azalacağı ön görülmektedir. Ülkemizde bu konuda yapılmış sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu bağlamda, hemşirelerinin anımsama terapisi hakkında bilgi ve becerilerini artırarak, uygulama

alanlarında anımsama terapisinin kullanımının yaygınlaştırılmasını, anımsama terapisinin etkinliğini değerlendirmek için alanda farklı çalışmaların yapılmasını önermekteyiz.

Anahtar Kelimeler: yaşlı birey, hemşirelik bakımı, anımsama terapisi

P-0276

PRENATAL DÖNEMDE EVDE BAKIM HİZMETLERİ

İlknur Atasever, Gülten Koç

Hacettepe Üniversitesi, Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği A.D, Ankara

Prenatal ya da antenatal bakım hizmeti olarak da adlandırılan doğum öncesi bakım, anne ve fetüsün gebelik süresince düzenli aralıklarla, gerekli muayene, bakım ve önerilerde bulunularak eğitilmiş bir sağlık çalışanı tarafından izlenmesidir. Doğum öncesi bakımın temel amacı; kadının sağlıklı bir gebelik ve doğum geçirmesini, risklerin erken fark edilmesini, sağlıklı bir bebek dünyaya getirmesini sağlamaktır. İyi planlanan doğum öncesi bakım (DÖB) hizmeti; maternal ve fetal sağlığın korunması ve geliştirilmesi, önceden var olan ya da bu dönemde oluşabilecek sağlık sorunlarının erken tanı ve tedavisinin sağlanmasıyla maternal, fetal ve neonatal mortalite ve morbidite oranının azalmasına katkıda bulunmaktadır.

Ülkemizde TNSA 2013 verilerine göre; kadınların en az bir kez doğum öncesi bakım alma oranı %95, en az 4 kez doğum öncesi bakım alma oranı ise %89'dur. Türkiye ortalamasını yansıtan bu veriler, gebelerin yeterli sayıda izlendiği izlenimini verse de bakımın niteliği ve yeterliliği konusunda bölgeler ve kırsal kent arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. TNSA 2013 verilerine göre; gebelerin sadece %2.5'i ebe ve hemşirelerden doğum öncesi bakım almıştır. 2014 yılı verilerine göre; ülkemizde maternal mortalite oranı 100 bin canlı doğumda 15.2 dir ve hala anneler (kanama, enfeksiyon, gebelik hipertansiyonu) vb. önlenemez nedenlerle yaşamlarını yitirmektedir. Bu veriler ülkemizde doğum öncesi bakım hizmetlerinin istenen nitelik ve niceliğe ulaşamadığını düşündürmektedir.

Doğum öncesi bakım hizmetleri her zaman klinik koşullar içerisinde gerçekleştirilememektedir bu nedenle nitelikli doğum öncesi izlemlerin yapılması düzenli ve sürekli ev ziyaretleri ile mümkündür. Yapılan araştırmalarda; ülkemizdeki gebelerin pek çok nedenle (sağlık güvencesi sorunu, kurumun uzaklığı, erkek hekim, eş veya ailenin izin vermemesi, evden tek başına çıkamama, okuma yazma bilmeme, Türkçe konuşamama, ev işleri ve çocuk bakımı vb.) sağlık kurumundan doğum öncesi bakım hizmeti alamadıkları ve yapılan ev ziyaretlerinden memnun oldukları belirlenmiştir. Doğum öncesi ev ziyaretleri, gebe ve ailesini kendi yaşam alanı içerisinde bütüncül olarak değerlendirmeye imkân sağlamaktadır. Doğum öncesi ev ziyaretleri kapsamında kadın ve ailenin gebeliğe fiziksel ve psiko-sosyal yönden uyumunu sağlamaya yardımcı olma, risk faktörlerini tanımlama, var olan riskli durumları kontrol altına alma, eğitim ve danışmanlık gereksinimlerini karşılama vb. girişimler yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda; prenatal dönemde evde bakım hizmeti alan gebelerde sezaryen oranının daha düşük olduğu, bu gebelerin doğuma daha bilinçli olarak hazırlandıkları, preterm doğum ve neonatal mortalite oranlarının azaldığı, bebeklerin doğum ağırlıklarının ve emzirme süresinin arttığı, postpartum depresyon görülme olasılığının azaldığı saptanmıştır.

Doğum öncesi ev ziyaretlerinin amacına yönelik etkili biçimde gerçekleştirilebilmesi için evde bakım konusunda yeterliliği olan ve evde bakım hizmetlerinin yapı ve işleyişini bilen hemşire ve ebeler gereksinim bulunmaktadır. Evde sağlık hizmeti verilmesine yönelik olarak en son 2015 te Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları Tarafından Evde Sağlık Hizmetlerinin Sunumuna Dair Yönetmelik yayımlanmıştır. Ancak detaylı incelendiğinde, bu yönetmelikte verilen hizmetin hasta odaklı olduğu, aile sağlığı birimlerinde ağırlıklı olarak çalışmalarına rağmen evde sağlık hizmet birimi ekibi içinde hemşirenin tanımlanmadığı görülmektedir. Prenatal dönemde hemşire-ebe tarafından yapılan ev ziyaretlerinin nitel ve nitel olarak iyileştirilmesi ana-çocuk sağlığı hizmetleri açısından hayatı önem taşımaktadır. Bu nedenle derlemede prenatal dönemde evde bakım hizmetinin önemi ve işleyişine yönelik yaklaşımlar değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: evde bakım, hemşirelik, prenatal dönem

P-0277

YANIKLI BİREYLERDE ANKSİYETİYİ AZALTMAYA YÖNELİK UYGULANAN HEMŞİRELİK GİRİŞİMLERİNİN ETKİSİ

Melike Baş, Pınar Tunç Tuna, Halil İbrahim Tuna, Esra Uslu

Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Konya

Giriş: Yanığa bağlı bedensel deformitelerin görülmesiyle birlikte hastalar fiziksel mental ve sosyal problemler yaşamaktadırlar. Bu problemler hastaların anksiyete yaşamasına sebep olmaktadır. Anksiyetenin bireyler üzerindeki olumsuz etkileri göz önünde bulundurulduğunda anksiyeteyi gidermeye yönelik girişimlere ihtiyaç vardır. Hemşireler de bu boşluğu doldurabilecek profesyonellerdir. Bu bilgiler ışığında araştırma sorusu “yanıklı bireylerin anksiyeteyi gidermeye yönelik hemşirelik girişimleri nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur. Amaç: Bu sistematik derlemenin amacı, yanığı olan erişkin bireylerde anksiyeteyi azaltmaya yönelik uygulanan hemşirelik girişimlerinin etkisini belirlemektir.

Yöntem: Çalışma, York Üniversitesi Ulusal Sağlık Araştırmaları Enstitüsü tarafından geliştirilen rehber doğrultusunda yapılmıştır. Pubmed, EBSCO Host, ULAKBİM Tıp Veri Tabanı ve Türk Medline veri tabanları taranarak yürütülmüştür. Son tarama Temmuz 2017’de yapılmıştır. İngilizce anahtar kelimeler için “Medical Subject Headings” ve Türkçe anahtar kelimeler için ise “Türkiye Bilim Terimleri” dizinlerine bakılmıştır. Çalışmaya; Türkçe ve İngilizce dillerinde yapılmış, örneklemini yanıklı yetişkin bireylerin oluşturduğu, anksiyetenin değerlendirildiği, sonuçları hemşirelik ile ilişkilendirilebilen ve çalışma deseni randomize kontrollü çalışma (RKÇ) olan tam metin makaleler dahil edilmiştir. Bu ölçütlere uyan beş araştırma ile çalışma yürütülmüştür.

Bulgular: Bu sistematik derleme kapsamında değerlendirilen makalelerin tamamı randomize kontrollü çalışmalardan oluşmuştur. Araştırmaların üçü İran’da, bir tanesi Brezilya’da, bir tanesi de Tayvan’da yapılmıştır. İran’da yapılan çalışmaların 2 tanesi birbirinin aynı olan farklı dergilerde yayımlanmış çalışmalardır. Çalışmaların tamamında yanıklı bireylerdeki anksiyeteyi azaltmaya yönelik hemşirelik uygulamalarının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dahil edilen çalışmalar; çene gevşetme egzersizi (p=0.048), telefonla takip (p=0.03), müzik dinletme (p<0.05) ve masaj (p<0.05) uygulamalarıdır.

Sonuç ve Öneriler: Değerlendirilen çalışmalarda yanıklı bireylerdeki anksiyeteyi önlemeye yönelik yapılan hemşirelik girişimleri farklılık göstermesine rağmen tüm uygulamaların anksiyeteyi azaltmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu sistematik derleme, bu konuda yapılan çalışmaların sayısal sınırlılığını ve anksiyeteyi azaltmada ortak bir yaklaşımın oluşturulmadığını ortaya koymuştur. Bu nedenle sonuçlar dikkatle yorumlanmalı ve genellenmemelidir. Bu kapsamda, ülkemizde mevcut durumu ortaya koyan randomize kontrollü çalışmaların planlanması, kanıt düzeyini artırmak için benzer çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anksiyete, Hemşirelik Bakımı, Yanık

P-0281

ÇOCUKLARDA VİTAMİN VE MİNERAL DESTEĞİ GEREKLİ Mİ?

Elif Bakır, Tuğçe Torun

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Vitamin ve mineraller organizmada biyokimyasal ve fizyolojik reaksiyonlara katılarak sağlıklı büyüme ve gelişmeyi sağlayan, besin öğelerinden enerji oluşturulmasında kullanılan, sistemlerin normal çalışmasında etkili olan, eksikliklerinde bazı sorunlara yol açan organik bileşiklerdir. Özellikle büyüme ve gelişme çağındaki çocuklarda yaşamsal önemi vardır.

Büyüme ve gelişmesi normal olan ve sağlıklı beslenen çocuklarda vitamin takviyesine ihtiyaç duyulmaz. Anne sütü ile beslenen bir bebek için ise K ve D vitaminleri dışında diğer vitamin ve minerallerin dışarıdan verilmesine gerek yoktur. İlaç endüstrisinin gelişmesi özellikle

multivitamin içeren bileşiklerin kullanımını yaygınlaştırmıştır. Yapılan çalışmalar ailelerin çocukları için vitamin ve mineral takviyesi kullanma eğiliminin son yıllarda arttığını ve çocuğun yeterli büyümesini sağlamak, iştahını arttırmak, hastalıklardan korunmasını sağlamak gibi amaçlarla kullandıklarını göstermiştir. Tıbbi endikasyon dışı vitamin kullanımı toksik etkilere yol açabilir. Bu nedenle çocuklarda vitamin ve mineral içeren preparatların doğru kullanımının sağlanması, ihtiyacı olduğu düşünülen çocuklarda öncelikle beslenme alışkanlığının ve besin kalitesinin düzeltilmesi ve besinlerle vitamin ve mineral alımının artırılması çocuk sağlığı bakımından büyük önem taşımaktadır. Özellikle hızlı büyüme ve gelişme süreci olan çocukluk ve ergenlik döneminde doğru beslenme alışkanlıklarının kazandırılması ve çocukların yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmelerinin sağlanması önem kazanmaktadır. Büyüme sürecinde enerji ve besin öğelerinin yeterli ve dengeli karşılanabilmesi için çocukların tüketmeleri gereken besinlerin kaliteli ve yeterli miktarda olması önemlidir. Çocuğun tek besin türüne bağımlı kalmamasına dikkat edilmeli, besin çeşitliliği sağlanmalıdır. Çocuğa her bir besin grubundan kendi içinde birçok seçenek sunulabilir. Ayrıca çocukların mide kapasiteleri sınırlı olduğu için günde beş veya altı öğün yemeye gereksinim duyarlar. Günlük dört öğünden az tüketen çocukların vitamin ve mineralleri yetersiz aldıkları bildirilmiştir.

Çocuklarda beslenme çocuğun yaşına, cinsiyetine, vücut ağırlığına ve fiziksel aktivitesine göre düzenlenmelidir. Bu noktada hemşirelerin çocuklar için gerekli olan vitamin ve minerallerin besinlerden alınması yönünde ebeveynleri desteklemesi büyük önem taşımaktadır. Çocuğun yeterli ve dengeli beslenebilmesi için çocuğun ve ailenin beslenme konusunda ve vitamin ve mineral preparatlarının hekim istemi olmadan kullanımının çocuğa zararları konusunda eğitilmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: beslenme, çocuk, mineral, vitamin

P-0283

KLİNİK ÖĞRETİM SÜRECİNDE DUYUŞSAL FARKINDALIK OLUŞTURMA

Gülsüm Çonoğlu, Fatma Orgun, Nilay Özkütük

Ege Üniversitesi, Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı, İzmir

Hemşirelik eğitim sistemi, klinik uygulama ve teorik bilgi olmak üzere birbirini tamamlayan farklı iki bölümden oluşmaktadır. Klinik öğretim; öğrenciye, teorik bilgisini uygulamaya koyma, öğrencilikten profesyonelliğe mesleki kimlik kazanma ve yaparak öğrenme fırsatı veren bir süreçtir. Klinik öğretim süreci özelliği göstermenin yanı sıra, bir sistem özelliği de gösterir. Bu sistemde öğrenci, belirli klinikle ilgili bilgi, kavram ve ilişkileri bilen ve bu konu ile ilgili sorulara uygun cevap verebilen öğrenci olarak klinik öğrenime başlar. Öğrenci bilgi ve kavramları, psikomotor yeteneklerle bütünleştirmiş ve duyuşsal özellikler kazanmış olarak klinikten çıkar.

Duyuşsal farkındalık, iç yaşantılarını yansıtabilecek şekilde bireylerin kendisinin, başkalarının veya çevrenin farkında olma durumunu göstererek duyuşsal hazırbulunuşluk halini yansıtan bir durumdur. Öğrencilerin öğrenmeye yönelik ilgi ve ihtiyaç duyması, motive olması, değerlere sahip olması, sorumluluk alma isteği, toplumsal kurallara, sanata ve çevreye bakış açısının, adalet algısının ve kültürel mirası aktarma beklentilerinin olması öncelikle farkındalığı yaratmakla mümkündür. Duyuşsal alan kazanımlarının dikkatle üzerinde durulması gereken meslek alanlarından biri olan hemşirelik için duyuşsal farkındalık önemlidir ve bu nedenle, hemşirelik eğitimi sırasında öğrencilere bu farkındalığı kazandırmaya yönelik davranışlar kazandırılmalıdır.

Hemşirelik eğitimi; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarını kapsayan bir eğitim sistemidir. Klinik deneyimin amaçlanmış öğrenme çıktıları olmalı ve bu öğrenme çıktıları da üç öğrenme alanını kapsamalıdır. Duyuşsal öğrenme alanı; insanın duygularını içeren davranışları kapsamaktadır. Duyuşsal alanda, öğrenciler hemşirelik uygulamalarının önemli bir parçasını oluşturan profesyonel tutum, inanç ve değerleri geliştirir. Öğretim elemanları; beklentilerini açık şekilde belirtir ve yönlendirmeler sağlayabilir, profesyonel davranışlar için rol modeli olabilir ve öğrenmenin duyuşsal alanı içinde öğrencileri geliştirmek ve zorluklarla baş etmesini sağlamak için diğer öğretim stratejilerini kullanabilir.

Duyuşsal öğrenmenin gerçekleşmesinde, öğrencilere sağlanacak ortam da büyük önem taşımaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin asıl öğrenmesi klinik ortamda oluşur. Klinik öğrenme ortamı; öğrenme sonuçlarını etkileyen klinik ortamların içindeki güçlerin birbirini etkilediği bir çevredir.

Klinik öğrenme ortamı; uygulamayla birleştirilebilecek eğitim programının teorik tamamlayıcısı olan ve duygusal olarak güvenli bir ortam içinde profesyonel beceri ve tutumlara dönüştürülen bir alandır. Öğrenciler, bağımlılıktan bağımsızlığa profesyonel olma adımlarını nasıl tamamlayacağını ve klinik deneyimler için zamanlarını ve hazır olmalarını nasıl yöneteceklerini öğrenir.

Sonuç olarak, hemşirelik öğrencilerinin duyuşsal farkındalığına sahip olması; onların verimlilikleri, motivasyonları, akademik başarıları, ekip çalışmaları ve kişilerarası ilişkileri üzerinde olumlu yönde etki yapması mümkündür.

Anahtar Kelimeler: duyuşsal farkındalık, hemşirelik eğitimi, klinik öğretim.

P-0284

HEMŞİRELİK BAKIMI SUNMADA, KÜLTÜREL FARKINDALIĞIN ÖNEMİ

İlkay Keser¹, Neisa Medina²

¹Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

²Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, 4. sınıf öğrencisi

Amaç: Bu derleme çalışması, hemşirelik bakımını planlama ve uygulamada kültürel farkındalığın önemine dikkat çekmek ve bu konunun hemşirelik eğitimi uygulamaları içinde yer almasının önemine vurgu yapmak amacıyla yapılmıştır.

Kültür, tarihsel ve toplumsal gelişim içinde yaratılan her türlü değerleri kullanmada, sonraki kuşaklara iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine uyumunu etkileyen önemli bir unsurdur. Son yıllarda, tüm dünyada gelişen sağlık politikaları, etnik özellikler başta olmak üzere, sağlıkta eşitsizliklerin ve ayrımcılığın önlenmesine odaklanmaktadır. Bu nedenle, kültürel açıdan farklı toplum gruplarının gereksinimlerine yanıt verecek sağlık bakımının verilebilmesi için, tüm sağlık ekibi üyelerinin, özelliklerde hemşirelerin aldıkları eğitim gerekli bilgi ve becerileri kazandıracak nitelikte olmalıdır. Hemşirelerin, yalnızca mesleki bilgi, beceri ve uygulamaları etkili bakım sunmada yeterli değildir. Aynı zamanda, entelektüel ve analitik becerilere de sahip olmaları gerekmektedir. Nitelikli bireysel bakım, bireyin bir bütün olarak kültürü, inançları, adetleri ve değerleri ile ilgili faktörlerin göz önüne alınması ile verilebilir.

Farklı kültürel özelliğe sahip bireylerin, hastalığı ve sağlığı algılamaları, inanç ve geleneklerinden etkilenir. Bireyin kültürel değerleri, inançları ve tutumları hemşirelik bakımından sağlayacağı yarar etkileyebilir, hemşirenin ve hasta bireyin kültürel özellikleri örtüşmeyebilir. Aynı zamanda, hemşirenin kendi kültürel değerleri ve inançları, hasta bakımı ile ilgili kararlarını, tutumunu ve uygulamalarını etkileyebilir, bilinçli ya da bilinçsiz biçimde kendi kültüründen etkilenerek vereceği bakımı şekillendirebilir. Bu bilgiler ışığında, hemşirelik bakımının kültüre uygun verilip verilmediği ve hemşirelik eğitimi içinde kültüre özgü bakım uygulamalarına ne kadar yer verildiği sorgulanmalıdır.

Sonuç ve Öneriler: Değişen ve hızla gelişen dünyamızda, sağlık bakımı sunma global bir hizmettir. Farklı kültürden bir çok insana bakım veren hemşirelerin bireylerin kültürel özelliklerini bilmesi saygı duyması ve bakımı bu doğrultuda planlaması gerekmektedir. Bu bağlamda, hemşirelik eğitimi sürecinde öğrencilerin farklı kültürlerden bireylerle etkileşime geçmesini desteklemenin önemli olduğu, eğitim süreci içinde kültüre özgü bakım uygulamaları konusuna daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Eğitim sürecinde ve çalışma yaşamı içinde hemşirelere bu konuda eğitimler verilmesini önermekteyiz.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, hemşirelik bakımı, hemşirelik eğitimi, kültür

P-0285

SAĞLIK YÜKSEKOKULU'NDA HEMŞİRELİK EĞİTİMİ GÖREN ÖĞRENCİLER VE SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU'NDA EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN İLK YARDIM VE TEMEL YAŞAM DESTEĞİ KONUSUNDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Tuğba Duzcu¹, Mustafa Ayyıldız²

¹Kastamonu Üniversitesi, Tosya Meslek Yüksekokulu, Kastamonu

²19 Mayıs Üniversitesi, Acil Tıp Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun

Problem Tanımı ve Amaç: Araştırma Sağlık Yüksekokulu'nda hemşirelik eğitimi gören ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda eğitim gören öğrencilerin ilk yardım ve temel yaşam desteği konusundaki bilgi düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla kesitsel bir çalışma olarak planlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma 21.10.2016-01.06.2017 tarihleri arasında bir Sağlık Yüksekokulu ve bir Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda yürütülmüştür. Araştırmaya çalışmaya katılmaya istekli, sorulara cevap verebilen, herhangi bir iletişim problemi veya mental retardasyonu olmayan, okuma ve yazma bilen gönüllü öğrenciler alınmıştır. Bu iki okulda öğrenim gören 300 öğrencinin katılımıyla araştırma tamamlanmıştır. Veriler araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen öğrencinin sosyodemografik özellikleri ve ilk yardım-temel yaşam desteği konusunda bilgi düzeyini belirlemeye yönelik bir anket formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya alınan Sağlık yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin %82.8'i kadın, %17.2'si erkek, Meslek yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin %66.7'si kadın, %33.3'ü erkek, Sağlık yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin %7.8'i 18-20 yaş, %66.1'i 21-22 yaş, %26'sı 23-30 yaş, Meslek yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin %50'si 18-20 yaş, %36.1'i 21-22 yaş, %13.9'u 23-30 yaşındadır. Araştırmaya alınan Sağlık yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin %100'ü ilk yardım eğitimi almış, Meslek yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin %100'ü ilk yardım eğitimi almıştır. Sağlık yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin bilgi puan ortalaması 5.54 olup Meslek yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin bilgi puan ortalaması olan 4.90'dır. Araştırmaya alınan Sağlık yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin %15.6'sının bilgi düzeyi "Düşük", %79.7'sinin bilgi düzeyi "Orta", %4.7'sinin bilgi düzeyi "Yüksek", Meslek yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin %38'inin bilgi düzeyi "Düşük", %60.2'sinin bilgi düzeyi "Orta", %1.9'unun bilgi düzeyi "Yüksek" dir.

Sonuç: Sağlık Yüksekokulu'nda eğitim gören Hemşirelik bölümü Öğrencilerinin ilk yardım-temel yaşam desteği konusundaki bilgi düzeylerinin, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda eğitim gören öğrencilerin bilgi düzeylerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Her iki öğrenci grubunda da çeşitli konularda bilgi eksikliği mevcut olup bununla ilgili gerekli eğitim çalışmalarının yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynaklar

1. Acil Tıp Uzmanları Derneği Ve Türk Kardiyoloji Derneği
2. Chen X, Zhang R, Fu Y, Wang T.2008. Survey of knowledge of cardiopulmonary resuscitation in nurses of community-based health services in Hainan province. Al ameen Jmed Sci:93-98
3. MAKÜ Sağ. Bil. Enst. Derg. 2015, 3(1):17-26
4. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl 6, Sayı 1, Haziran 2013 (57-70)

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, meslek yüksekokul, ilk yardım, temel yaşam desteği

P-0286

DİYABETİK AYAK ÜLSERLİ HASTADA AYAĞIN FİZİK MUAYENESİ**Şahizer Eraydın¹, Gülçin Avcı²**¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Tokat²Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Erzurum

Bu derlemede diyabetik ayak ülseri olan hastalarda hemşirenin ayak muayenesi yapmasının önemi amaçlanmıştır. Diyabetik ayak ülseri (DAÜ) iyileşmesi güç olan, tekrarlı yatışlara, yoğun tedaviye ve yüksek tedavi maliyetlerine neden olan; ruhsal, bedensel, sosyal ve ekonomik etkileri ile yaşam kalitesini azaltan, diyabetes mellitusun bir komplikasyonudur. Diyabet süresinin artması ile DAÜ oluşma riski arttığı ve bir kez ülser oluştuğundan sonra tekrarlama oranı yüksek olduğu için hemşire diyabetik ayak oluşturan risk faktörlerini bilmeli ve dikkat etmelidir.

Fizik muayene periferik nöropatiyi, periferik arter hastalığını ve ayakta ülser gelişimine neden olabilecek ayak deformitelerini değerlendirmesini içerir. Fizik muayenede dizlere kadar bacak ve tüm ayak inspeksiyon ve palpasyon yöntemleri ile dikkatli incelenir. Cildin deri bütünlüğü nasırlar ve çatlaklar açısından özellikle ayak parmak araları ve metatarsal kemiklerin baş kısımları incelenir. Aynı zamanda ayakta cildin ısı, rengi, nemi, tırnak yapısı, ayak deformiteleri incelenir. Ayak eklemlerinde hareketler değerlendirilir. Ayak dolaşımı ve ayak duyuuları değerlendirilir. Fizik muayenede sonrası diyabetik ayaklar risk durumuna göre aylık, 3 aylık, 6 aylık ve yıllık kontrol edilmelidir.

DAÜ değerlendirmesinde ise; ayak problemin etiyojisi, diyabetin süresini, önceki DAÜ, kullanılan tedaviler, glisemik kontrol düzeyi, alt bacakta bypass veya amputasyon durumu, ağrı varlığı ve ağrının özelliği, sigara kullanımını, ayak bakım davranışlarını uygulama durumunu sorgulanır. DAÜ'nün değerlendirilmesinde Wagner, Teksas, Pedis gibi değerlendirme skalaları kullanılır. En yaygın olarak Wagner sınıflandırılması kullanılır. Wagner sınıflandırılmasında yara ve ayağı değerlendirilen 5 evre bulunmaktadır. Başlangıçta ölü dokular kaldırılarak yaranın gerçek boyutları ve derinliği doğru olarak belirlenmelidir. Ülserin lokalizasyonu, doku kaybı ve büyüklüğü, açık ya da kapalı olması, tünel veya sinüs oluşumu belirlenir. Yara yatağı ve yüzeyinde granülasyon dokusu, epitel doku, fibrin doku, nekrotik doku ve kangren durumu belirlenir. Ülser kenarları ve çevresinde eritem, masere, kallus, frajil ve ısı artışı saptanır. Eksudanın miktarı, özelliği, yoğunluğu, içeriği, kokusu ve rengi belirlenir. DAÜ'de hemşirelik bakımının amacı; doku bütünlüğünün korunması, yeni yara oluşumunun engellenmesi, daha fazla doku yıkımı ve enfeksiyon gelişiminin önlenmesi ve yara bakımının sağlanmasıdır. Diyabetli bireyin ayaklarının ayrıntılı muayenesi ayakta risk durumunun belirlenmesi oluşabilecek ülserler ve var olan ülserin tedavisi için oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Diyabetik Ayak Ülseri, Fizik Muayene, Hemşirelik

P-0287

HEMŞİRELİK BAKIMI VE MANEVİYAT**Birgül Erdoğan¹, Aynur Aytekin²**¹Kocaeli Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Kocaeli²Atatürk Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Erzurum

Problem Tanımı ve Amaç: Sağlık bakımının sunumunda kabul edilen en kapsamlı yaklaşım, bütüncül/holistik yaklaşımdır. Bütüncül yaklaşıma göre birey; bedensel, zihinsel, duygusal, sosyo-kültürel ve manevi boyutları olan bir bütündür ve bu boyutların her biri diğeri ile karşılıklı ilişki içerisinde ve birbirine bağımlıdır. Sağlık bakımındaki bütüncül yaklaşımın benimsenmesiyle manevi bakım kavramının önemi giderek daha belirgin hale gelmiştir. Manevi bakım, holistik bakım içerisinde bir insan gereksinimi olarak ele alınmalıdır. Ancak manevi bakım kavramının uygulama alanında ve hemşirelik eğitim müfredatında yeterince yer almadığı söylenebilir. Yapılan çalışmalarda maneviyat kavramına yeterli önemin verilmediği ve manevi bakımın yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, maneviyat konusunun hemşirelik bakımındaki

önemi ve hemşireleri bu konuda etkileyen faktörlerin literatür ışığında incelenmesidir.

Gereç-Yöntem: Bu çalışmada "Pubmed, EBSCO, Science Direct ve Google Akademik" veri tabanları kullanılmış ve konuyla ilgili yapılan çalışmalar taranmıştır.

Bulgular: Yapılan araştırmalarda maneviyatın sağlık, iyilik ve yaşam kalitesi üzerinde belirgin etkisinin yanında, hastalıkların iyileşmesinde de önemli bir yeri olduğu vurgulanmaktadır. Yine çalışmalarda inanç ve dinsel aktivitelerin, hastalıkların önlenmesi ve tedavi edilmesinde, ağrı, anksiyete ve depresyonun azaltılmasında, yaşam kalitesinin geliştirilmesinde ve sorunlarla başa çıkmada yararlı olduğunu gösterilmiştir. Ülkemizde konu ile ilgili çalışmalar sınırlı olmakla birlikte yapılan çalışmalar manevi bakım konusunun hemşireler tarafından henüz çok farkında olunmadığını, hastaların manevi gereksinimlerinin göz ardı edildiğini ve bu bakımın yeterli düzeyde verilmeyeceğini göstermektedir. Günümüzde hemşirelerin mesleki eğitimleri sürecinde maneviyat kavramının kapsamlı olarak tartışılmadığı ve manevi boyutu değerlendirebilmek için yeterli eğitim almadıkları ortaya konmuştur. Bunun sonucu olarak da hemşirelerin bu konuda özgüven yetersizliği yaşayabilecekleri belirtilmektedir. Hemşirelerin manevi bakım vermesinde etkili olan pek çok faktör vardır. Bu faktörlerden özellikle hemşirenin bireysel düşünce sistemi, manevi gereksinimler ve bakımı algılaması, kendi yaşam umudu, gönüllülüğü ve konuya duyarlılığı hemşirelik bakımında etkili olmaktadır. Bunun yanı sıra hemşirenin çalıştığı ortam, çalışma koşulları, hastaya bakım veren diğer çalışanlarla iletişimi, hastanın iletişime açık olması gibi birçok etmen de manevi bakımı etkilemektedir. Kostak ve arkadaşları yaptıkları çalışmada (2010) hemşire ve ebelerin yarısından fazlasının manevi bakım kavramını duydukları ancak çok az kısmının bu konuda bilgi aldığı ve hastalarına manevi bakım verdikleri (%26) belirlenmiştir. Çalışma sonucunda alanda çalışan hemşirelerin manevi bakımla ilgili bilgi gereksinimlerinin olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir çalışmada hemşirelerin toplam çalışma yılının, çalışma şeklinin, haftalık çalışma saatinin, çalıştıkları bölümün, vardiya tipinin, daha önceden hastanede yatma durumunun maneviyat ve manevi bakımı algılamaya düzeylerini etkilemediği saptanmıştır. Anneleri lise ve üzeri eğitim düzeyinde olan, bekâr olan ve bakmakla yükümlü olduğu bakıma muhtaç bir yakını bulunan hemşirelerin maneviyat ve manevi bakım algılamaya düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Konuyla ilgili çalışmalarda hemşirelerin eğitim düzeyi arttıkça maneviyat puan ortalamalarının da arttığı bulunmuştur.

Sonuç: Manevi bakıma yönelik uygulamaların hastaların iyileşme süreci üzerine olumlu etkileri bilinmektedir. Hemşirelerin manevi bakımı algılamaya ve hastaya sunma konusunda eğitimin önemi de açıktır. Fakat hemşirelerin bu konuda yeterli eğitim almadıkları yapılan çalışmalarda gösterilmiştir. Bu sebeple hemşirelik eğitiminde manevi bakım konusuna daha fazla yer verilmesi, farklı araştırma yöntemleri kullanılarak hemşirelerin manevi bakıma ilişkin bilgi ve algılamalarının değerlendirildiği daha ileri çalışmalar yapılması ve bu çalışmaların sonucuna göre alanda çalışan hemşireler için bu konuda hizmet içi eğitimlerin planlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Bakımı, Maneviyat, Eğitim

P-0288

MOTİVASYONEL GÖRÜŞME VE HEMŞİRELİKTE KULLANIMI ÜZERİNE BİR SİSTEMATİK DERLEME**Tuğçe Kaplan¹, Fahriye Pazarıcı²**¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Isparta²Süleyman Demirel Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Isparta

Problem Tanımı ve Amaç: Çoğu zaman insanlar kendi fikirlerinin doğru olduğu düşüncesi ile değişime karşı direnç gösterirler. Bu direnç, bireylerin olumsuz karar alabilmelerine ve yaşamlarının olumsuz etkilenmesine sebep olabilir. Kişilerin davranışlarını olumlu yönde değiştirebilmeleri için ise göstermiş oldukları direncin farkına varmaları gerekir. Bu farkındalığın sağlanması ve direncin çözümlenmesi konusunda motivasyonel görüşmenin etkinliği önemlidir. Motivasyonel görüşme, bireylerin ambivalan duyguları üzerine odaklanan ve çelişkilerin çözümünü amaçlayan bir müdahaledir. Bu müdahalede, hemşire

yönlendirici konumdadır ve bireylerin ilişkilerini fark etmelerine yardımcı olur. Hemşire, görüşme esnasında terapötik iletişim tekniklerini kullanarak empatik bir anlayış aktarır. Bu şekilde anlaşıldığını hissedene birey, hemşire ile güven ilişkisi kurar ve müdahalenin etkinliği artar. Kurulan güven ilişkisini takiben hemşire, bireyin ambivalan duygularına dikkat çeker. Bireyin zihninde ilişkileri kabullenmesi ve istenilen davranışa yönelmesi gerekir. Hemşire bu müdahale ile kişinin algılarını değiştirerek yeni bir bakış açısı kazanmasını sağlar bu sayede birey öz yeterliliğini geliştirerek değişime karar verir. Kısa sürede etkisini gösteren motivasyonel görüşme daha çok madde kullanımı ve bağımlılık gibi konularla çalışılmıştır. Farklı disiplinler tarafından da kullanılan bu müdahale günümüzde hemşirelik alanında da yaygınlaşarak kullanılmakta ve yapılan çalışma sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu derlemede Türkiye’de hemşirelik alanında motivasyonel görüşme tekniği kullanılarak yapılmış tez çalışmalarının gözden geçirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Yıl sınırlaması gözetmeksizin Ulusal Tez Merkezi (Yöktez) üzerinden, 10.07.2017 ve 07.08.2017 tarih aralığında “motivasyonel görüşme, motivasyonel görüşme ve hemşire” sözcük grupları kullanılarak tarama yapılmış, tarama sonucunda 13 tez çalışmasına ulaşılmıştır. Hemşirelik alanında yapılmış bir tez olması dahil edilme kriteri olarak belirlenmiş ve bu doğrultuda dokuz sonuç değerlendirmeye alınmıştır.

Bulgular: Ülkemizde motivasyonel görüşme tekniği ile kronik hastalığa sahip bireylerde hastalığın yönetimi, okul öncesi dönemdeki çocuğun medya etkileşimi ve saldırganlık davranışları, ilaç uyumu, içgörü düzeyi ve bağımlılık gibi konularda tez çalışmalarının yürütüldüğü görülmüştür. İncelenen çalışmaların iki tanesi yüksek lisans, yedi tanesi doktora tezidir. Bu tezlerin beş tanesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalında, ikisi Hemşirelik Anabilim Dalında, biri Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalında ve biri de Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalında yapılmıştır. Çalışmaların müdahale gruplarını gebe bireyler, lise öğrencileri, hipertansiyonu olan bireyler, şizofrenili bireyler, 3-6 yaş grubu çocuklar ve anneleri, Tip 2 Diabetli hastalar, astım hastası 12-18 yaş grubu ergenler ve kronik hastalığı olan bireyler oluşturmuştur. Bulgular motivasyonel görüşmelerin bireylerin sağlıklarını olumlu yönde yükseltici, rehabilite edici özellikle bir yöntem olduğunu ortaya koymuştur.

Sonuç ve Öneriler: Hemşirelerin, bireylerin kendi sorunlarını anlamaları, olumlu yönde değişebileceklerine inanmalarını ve değişim amacıyla eyleme geçebilmeleri noktasında sorumlulukları bulunmaktadır. Bu bağlamda motivasyonel görüşme tekniği bağımsız hemşirelik uygulaması olarak kullanılabilir, bireyin algıladığı veya var olan problemine yönelik çözüm bulması konusunda öz yeterliliğini destekleyen ve cesaretlendiren, problem çözüme yeteneğini geliştiren etkili bir müdahaledir. Hemşirelerin motivasyonel görüşme tekniği ile ilgili bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, hizmet içi eğitimlerle danışman rollerinin ön plana çıkarılması verilen bakımın kalitesi ve devamlılığının artırılmasında kullanılabilir. Bu konudaki literatürün hemşirelik alanında yapılacak yeni çalışmalarla desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Motivasyonel görüşme, hemşirelik, hemşirelik uygulaması

P-0290

HEMŞİRELİK MESLEĞİNİN TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDEKİ MESLEKİ ÖZERKLİK MÜCADELESİ

Gülcan Eyüboğlu, Evrim Eyikara, Zehra Göçmen Baykara

Gazi Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Ankara

Hemşireliğin temeli insanlığın başlangıcına kadar uzanmaktadır. Hemşirelik ilköğretimde içgüdüsel temel koruma eylemlerinden yola çıkmış sonrasında kanıta dayalı bilgiye dayanan bağımsız bir disipline dönüşmüştür. Hemşirelik mesleği ilköğretimden günümüze mesleki özerklik mücadelesi açısından birçok süreçten geçmiştir.

İlköğretimde annelik içgüdüsel başlayan hasta bakımı, toplum hayatı karmaşıklaştıkça, kabile büyütücüleri, hür ve köle kadınlar tarafından yapılmaya başlanmıştır. Kadın sağaltıcılar, kurumlarda ve toplumun içinde hemşireliğin öncülleri olmuşlardır. İlk hemşirelik örgütünü bu çağda yaşayan Phoebe'nin kurduğu düşünülmektedir. İlk çağda hemşirelik, mesleki bir özellik taşımayıp sadece bir yardım kuruluşu gibi görülmüştür.

Ortaçağ Avrupa'sında hemşirelik Katolik Kilisesinin baskısıyla karışmıştır. Manastırlarda hemşirelerin başlarındaki örtü, itaat ve hizmet

ruhunun bir sembolü olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda özerklik oldukça sınırlanmıştır. Tüm alanlarda olduğu gibi hemşirelik, kilisenin “doğru”su dışına çıkamamıştır. Kadınların, dini hemşire grupları hariç iyileştirme sanatını uygulamasına izin verilmemiştir. Ortaçağın geç dönemlerinde, Avrupa’da kiliseye bağlı olmayan hemşirelik hizmeti veren örgütlenmiş gruplar ve bireysel olarak çalışanlar ortaya çıkmıştır. 14. yüzyıla gelindiğinde hemşirelik son derece gelişmiş ve özerkliklerinin doruğuna ulaşmıştır. Bundan sonrasında ise hemşirelik için gerileme dönemi başlamıştır. Batı Ortaçağı mesleki özerkliğin gelişimini olumsuz yönde etkilemiştir.

Ortaçağ’da İslam Ülkeleri’nde Osmanlı İmparatorluğu’nda kadınlar hasta bakımında gönüllü olarak çalışmışlar ve hastanelerin kurulmasında öncü olmuşlardır. Türk kadınları beceriye sahip olmalarına rağmen eğitim almaları için hemşirelik mesleğine direkt bir katkı sağlayamamışlardır. Doğu ülkelerinde hemşirelik mesleğinin gelişimi 19 yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın ilk yarısında görülmektedir. Ancak Müslüman kadınların daha çok ev içinde olması nedeniyle, hemşirelikte özerkliğin İslam ülkelerinde gelişiminin olumsuz etkilendiği düşünülebilir.

Yeni çağ’da sağlık mesleğini iş edinen ve büyücü olarak adlandırılan kadınlar, hastaların tedavi ve bakımlarını üstlenmişlerdir. Bu kadınların özerk davranışları, başka grupların gücünü azalttığı endişesini ortaya çıkarmıştır. Avrupa’nın çeşitli bölgelerinde “cadı avı” hâkimiyeti sürmüştür. Bu dönemde mesleki özerklikten söz etmek mümkün olmamıştır. Bundan sonra hasta bakımı, alkolik kadınlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla bu dönemde hastaların bakım işlevini yürütenlerin bir meslek üyesi olması düşünülemez. Avrupa’da salgın hastalıkların hızla artması ile hemşirelere olan ihtiyaç tekrar kendini göstermiştir. 1633 yılında Sister of Charity (hayırsever hemşireler) örgütü kurularak, hasta bakımı, çocuk bakımı, okullarda öğretim ile görevi bu hemşireler tarafından üstlenilmiştir.

Yakın çağda endüstriyel gelişim, insan ve kadın hakları adına gelişen olaylar, savaşlar ve Fransız ihtilali hemşireliğin yeniden doğuşunu sağlamıştır. Kaiserswerth’de ilk Diakonissen merkezi kurulmuş, dekonesler; ev idaresi, yemek pişirme, çamaşır yıkama vb. işlerde görev almışlardır. Sonraki dönemlerde yalnızca en aşağı tabakadan kadınlar hemşirenin görevini yapmaya gönüllü olmuşlardır. Modern anlamda hemşirelik mesleği Florenge Nigthingale ile başlamış, 1860 yılında ilk hemşirelik okulu açılmıştır. Özellikle batıda kadınların eğitim hakkını istemesi ile paralel olan bu süreç mesleki özerklik için oldukça önemli bir ölçüttür. Ancak Nightingale hemşirelerin hekimin istemine uymalarını istemiş ve hasta bakımını annelikle özdeşleştirerek hemşireliği kadına özgü tanımlamıştır. Nightingale ile birlikte hemşirelik profesyonelliğe adım atmış ancak özerkliğini hekim ve hastane yönetimine bırakmıştır. 1. ve 2. Dünya Savaşları, tüm dünyada hemşirelik bakımına gereksinimi artırmış ve hemşirelikte özel dallar gelişmeye başlamıştır. Dolayısıyla hemşirelikte mesleki özerkliğin gelişmesi 20. yüzyılda ivme kazanmıştır. Hemşirelik, Türkiye’de endüstri devrimi ve Medeni Kanun’un katkıları ile Cumhuriyet döneminde gelişimini sürdürmüştür.

Hemşireler, yıllarca sağlık sistemi içinde baskın olan tıbbın kurallarına göre davranmışlar, kendi mesleki ilke ve kurallarını belirlemede gecikmişlerdir. Hemşirelik halen meslekleşme ve özerkleşme mücadelesine devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, mesleki özerklik, tarihsel süreç

P-0291

SANAT YÖNÜYLE HEMŞİRELİK BAKIMI

Mine Yılmaz Kocak

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Konya

Uluslararası Hemşireler Birliği (ICN) hemşireliği; bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve hastalık halinde iyileştirme amacına yönelik; hemşirelik hizmetlerinin planlanması, örgütlenmesi, uygulanması ve değerlendirilmesinden sorumlu bilim ve sanattan oluşan bir sağlık disiplini olarak tanımlanmaktadır. Bilim nesnelere ve eylemlerin nedenlerini anlamamıza, sanat ise nesnelere biçimlerini ve eylemlerin kendilerini görmemize yardımcı olur ve her ikisi hemşirelik bakımında en yaratıcı şekilde birleştirilmiştir. Sanat arzu edilen sonuca ulaşmak için bilgi ve becerinin kullanılmasıdır. Hemşirelik sanatının da sağduyu, bilgi

ve tecrübeden çıktığı vurgulanmaktadır. Tolstoy'un belirttiği gibi "Sanat düşünebilen, gerçeği görebilen, toplumu anlayabilen insanların işidir". Bu görüşün, hemşirelik mesleğinin özellikleri ile tamamen örtüşmesi dikkat çekicidir. Orem'e göre hemşirelik sanatı; yardım etme sanatını, yardım yöntemlerini, duruma uygun yardım teknikleriyle uygulamaktır. Hemşirelik yaşamı ödül olarak algılayan, her insanın varlığının değer, bağımsızlık, bireysellik ve inanca saygıya temellendiren "yardım etme sanatı"dır. Hemşireler çeşitli yardım yöntemlerini kullanarak, bireylerin kendi gereksinimlerini karşılamalarına yardımcı olarak ya da bakım gereksinimi olan bir aile üyesine nasıl bakım verileceğini öğreterek sanatlarını uygularlar. Chinn ve Kramer'in makalesinde ise; hemşirelik sanatı "hastanın istekte bulunmadan önce onun ne istediğini bilmektir" şeklinde ifade edilmiştir. Hemşirelikte sanat, hastaların gereksinimleri ve kaygılarını anlamak, hastaların yeterliliğini artıran amaçlar ve yaratıcı uygulamalar geliştirmek, hemşirelik girişimlerini ve bireyselleştirilmiş bakımı uygulama, hastaların öznel deneyimlerini yorumlama ve anlamlandırma ve sezgilerini bilimsel bilgiler ve değerler ışığında kullanma hastaların durumunu iyileştirmek için kullanılır. Ayrıca hemşireliğin entelektüel yönü, yapılabilecek ve yapılması gerekenin fark edilmesi, planlanması ve uygulanması da hemşireliğin sanat yönüyle doğrudan ilişkilidir. Hemşirelik sanatı, uygulama becerilerini geliştirir ve bu sayede hastalık ve rahatsızlıklar daha iyi tanımlanır, hastaların tedavi ve iyileşme süreçleri daha iyi yönlendirebilir. Hemşirelik sanatı sayesinde geliştirilen yaratıcı yöntemler, hemşirelere hastalara nasıl bakılacağı konusunda yeni bir bakış açısı sunar. Bu nedenle hemşirelerin mesleki bilimsel bilgisi ve sanat yönü arasındaki dengeyi koruması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: bilim ve sanat, hemşirelik, hemşirelik sanatı,

P-0292

HEMŞİRELİK BAKIMINI ETKİLEYEN KÜLTÜREL FAKTÖRLER VE ÖRNEK VAKALAR

Özlem İbrahimoğlu, Hülya Saray Kılıç

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Bilim Dalı, Bilecik

Problem tanımı: Hemşirelik temelde kültürel bakımın etkin olarak değerlendirilmesi gereken bir meslektir. Kültür bilinci hemşirelik bakımının önemli bir parçasıdır. Çünkü hemşireler değer yargıları kendilerinden farklı olan bireylere hizmet edebilmektedirler. Bu değer yargıları arasında; ırk, ekonomik durum, aile yapısı, cinsiyete dayalı roller, evlilik örüntüleri, cinsel davranışlar, doğum kontrolü, beden imajı, beslenme, giyim, hijyen, meslek, din, göç, evde hayvan besleme, dil ve iletişim gibi faktörler yer almaktadır. Farklı kültürel özelliklere göre bu faktörler sağlık ve hastalık anlayışlarında değişiklik gösterebilmektedir. Bu nedenle hemşireler etkin ve kaliteli sağlık bakım hizmeti sunumunda hastaların sağlık davranışlarını ve hastalıklarını etkileyen bu kültürel nedenleri bilmelidirler. Bu faktörler bireylerin hastalıklarını önleyebilir, hastalıklara neden olabilir, sağlık bakımını kolaylaştırabilir ve aynı zamanda da zorlaştırabilir. Hemşireler bu durumları bakım verdikleri bireylerin kültürel özelliklerine göre değerlendirebilirler. Çünkü hemşireler değer yargıları ve kültürleri kendilerinden farklı olanlara da bakım vermek durumundadırlar. Bu değerlendirme sonucunda hastalara profesyonel olarak bakım sağlanmalıdır. Hemşireler kişilerin hastalık ve sağlık durumlarını bireylerin kendi kültürel yaşam biçimlerine göre değerlendirmelidir. Eğer bakım verdiği kişilerin kültürü hakkında bilgi sahibi olursa kendi kültürüne farklı gelen davranışları uygun şekilde yorumlayabilir ve bakımı bireyselleştirebilir. Yaşanan örnek olayların bilinmesi sayesinde hemşireler tarafından kültürel bakım teoride değil uygulamada örneklerle açıklanması uygun olacaktır.

Amaç: Bu derlemede hemşirelik bakımını çeşitli şekillerde etkileyen (hastalığın oluşmasını önleyen, oluşmasına neden olan ve bakımı kolaylaştıran) kültürel faktörlerin örneklerle incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma verileri literatürden ve mesleki deneyim esasında karşılan olgulardan oluşturularak derlenmiştir.

Bulgular: Derlenen literatür bilgilerine göre hemşirelik bakımını etkileyen kültürel faktörler açıklanmıştır. Bu faktörlerle ilgili olarak sahada karşılaşılan çeşitli olgular derlenmiştir.

Sonuç: Kültürel faktörlerin çok çeşitli olarak sağlık bakım hizmetini etkilemesi nedeni ile hemşireler konu hakkında yeterli bilgi ve

beceriye sahip olmalıdır. Hemşirelerin hasta bakımını etkileyen kültürel faktörleri bilerek uygulayacakları bakım sayesinde hastaların hem eşit sağlık bakımı alabilecekleri hem de verilen bakımın kalitesinin artacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bakım, Hemşireler, Kültür, Olgu Sunumları

P-0293

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR: UZAKTAN EĞİTİM MODELİ

Ahmet Erol, Ayten Zaybak

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İzmir

Hemşirelik, bilimsel ilkeler üzerine inşa edilmiş, teorik bilginin, pratik beceri ile anlamlı bir biçimde birleşmesini gerektiren uygulamaya dayalı bir meslektir. Hemşirelik eğitiminde sınıf, laboratuvar ve hastane uygulamaları birbiri ile uyumlu ve karmaşık bir eğitim kullanılmaktadır. Hemşirelik eğitiminin temel hedefi, her yönüyle profesyonel hemşireler yetiştirmektir. Bu nedenle eğitim süreci, öğrencilerin hemşireliğe yönelik bilgi, beceri, tutum ve etik standartları içselleştirmesine ve bunları davranışlarının bir parçası haline getirmesine katkı sağlamalıdır. Hemşirelik eğitiminde bilgi ve becerilerin geliştirilmesi için öğretim sürecinin her aşamasında farklı öğretim teknolojileri kullanılmaktadır. Bilgisayar destekli eğitim, simülasyon kullanımı ve uzaktan eğitim yaklaşımları bunlara örnek olarak verilebilir. Hemşirelik eğitiminde uygulanmaya başlanan eğitim modellerinden birisi olan uzaktan eğitim modeli; ilk olarak 19. Yüzyılda mektup yöntemiyle başlamış ve günümüzde klasik basılı materyaller, etkileşimli video, video konferans, bilgisayar destekli öğrenme paketleri gibi eğitim teknolojilerini içermektedir. Bu metot günümüzde web ortamının yeni uygulamalar geliştirme ve sunma olanağı sağlaması, kolay güncellenebilir olması nedeniyle, özellikle son yüzyılda hemşirelik eğitiminde artan bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Uzaktan eğitim, web tabanlı öğretim, web destekli eğitim, sanal eğitim, elektronik öğrenme, internet temelli öğrenme gibi farklı isimlerle de bilinen uzaktan eğitim, bilgisayarlarla bağlı internet ağları aracılığıyla yapılan bireyselleştirilmiş öğretim modelidir. Bu model, uzaktan eğitim imkânlarını daha esnek hale getirerek bu ortamları geleneksel eğitime alternatif olabilecek şekilde ya da eğitimi destekleyecek şekilde değiştirmiştir. Bu sayede uzaktan eğitim, insanların yaşam boyu öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Böylece bireyler öğrenme faaliyetini yaşamlarının belli bir dönemine sıkıştırmak yerine, istedikleri herhangi bir zamanda gerçekleştirme imkânına sahip olmaktadır. Web tabanlı uzaktan eğitim sayesinde öğrenciler öğrenme süreci içerisinde çok daha aktif rol alabilmektedirler. Öğretim, eğitmenlerin planladıkları şekilde, fakat bireyin öğrenme hızında ve yönetiminde gerçekleştirilmektedir. Öğretim ortamlarını hem görsel hem de işitsel açıdan zenginleştirerek, öğretime çok boyutluluk kazandırma, bireysel öğrenmeye katkıda bulunma, etkili iletişim, kullanışlılık, fırsat eşitliği, ders içeriği geliştirme ve muhafaza etme, öğretimin bireyselleştirilmesi gibi birçok yararları da web tabanlı uzaktan eğitimin kullanımını artıran nedenler arasında sayılabilir. Bilgiye en hızlı şekilde, istenilen yer ve zamanda ulaşma gereksiniminin bir sonucu olarak ortaya çıkan uzaktan eğitim, örgün eğitimi destekleyici, tamamlayıcı ve ihtiyaç duyulduğunda örgün öğretim yerine de kullanılacak alternatif bir öğretim yaklaşımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Hemşirelik eğitiminin kullanılan geleneksel yöntemler, öğrenci sayısının fazla olması nedeniyle beceri tekrarlarının yeterince yapılamaması, nitelikli öğretim üyesi sayısının yetersizliği ve kısıtlı materyal gibi nedenlerle yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle hemşirelik eğitim programlarından mezun olan öğrencilerin mesleki yeterliliklerini kazanmadan mezun olmalarına neden olabilmektedir. Bu durum mezun olan hemşirelerin özellikle mesleklerinin ilk yıllarında zorlanmalarına neden olabilirken, diğer taraftan hem hasta bakımı hem de hasta güvenliği konusunda problemler yaşanmasına sebep olmaktadır.

Hemşirelik eğitiminde yaşanan sorunlar nedeniyle hem teorik hem de beceri eğitiminde yenilikçi eğitim yöntemlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada, uzaktan eğitim metodu, hemşirelik klinik becerilerin kazanımında tamamlayıcı ve destekleyici uygun bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: hemşirelikte eğitim, uzaktan eğitim, hemşirelik, web tabanlı öğretim

P-0294

TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERİN SMS VE TELEFON GÖRÜŞMESİ İLE İZLEMİ: SİSTEMATİK LİTERATÜR İNCELEMESİ

Şeyma Özdemir¹, Saadet Can Çiçek²

¹Bolu İzzet Baysal Devlet Hastanesi, Bolu

²Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

Giriş: Diyabet en çok görülen ve hızla artış gösteren kronik hastalıklardan biri olup 2015 yılında %8.8 olan prevalansın önlem alınmazsa 2040 yılında %10'a yükseleceği tahmin edilmektedir. Diyabet ölümüne neden olan hastalıklar arasında yer almakla birlikte bir çok önemli sağlık sorununa yol açmakta ve yaşam kalitesini etkilemektedir. Bu nedenle diyabet yönetimi ve izlemi yeniliklere ihtiyaç duyan ve üzerinde durulması gereken konular haline gelmiştir. Glisemik kontrolü sağlamak ve komplikasyonları önlemek için diyabetli bireyler sağlık çalışanları ile daha sık iletişim kurmalı ancak bu durum maliyet ve yoğunluğun artmasını da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle maliyeti düşük, ulaşımı kolay ve zamanın etkili kullanımını sağlayan telefonla izlem diyabetli bireyin takibinde yerini almıştır. Telefon görüşmeleri ve SMS yoluyla diyabetli bireylerin takibinde etkili glisemik kontrol, diyabetin öz yönetiminde artış, motivasyonda ve hemşire hasta iletişiminde artma olduğu görülmektedir.

Amaç: Tip 2 diyabetli bireylerin SMS ve telefon görüşmesi ile izlemine ilişkin literatürde yer alan çalışmaların sistematik olarak incelenmesidir.

Yöntem: Literatür taraması araştırmacıların online olarak erişim sağladığı, hemşirelik araştırmalarının yer aldığı Medline Complete, The Cochrane Library, Pubmed, Cinahl Complete ve Amed veri tabanlarında; "Type2 diabetes, short message service, nursing" ve telemedicine" anahtar kelimeleri kullanılarak yapılmıştır. İncelemeye son 10 yılda yayımlanmış, yayin dili İngilizce veya Türkçe olan ve tam metne ulaşılabilen makaleler alınmıştır. Tarama sonucunda 2115 çalışmaya ulaşılmış, tekrar eden çalışmalar (n=5) belirlenerek inceleme kapsamından çıkarılmıştır. İlk aşamada konu ile ilgili olabileceği düşünülen çalışmaların başlık/özetleri incelenmiş ve 39 araştırmaya ulaşılmıştır. Dahil edilme kriterlerini karşılayan 12 makale belirlenerek ayrıntılı olarak incelenmiş ve çalışma kapsamına alınmıştır.

Bulgular: İncelenen çalışmalarda randomize kontrollü, ön test-son test deneysel ve yarı deneysel araştırma tasarımları kullanılmıştır. Çalışmaların tamamına yakınının yurtdışı kaynaklı olduğu, SMS (n=7), telefon görüşmesi (n=3) ile SMS ve telefon görüşmesinin birlikte kullanıldığı (n=2), denek sayılarının 30 ile 120 kişi olduğu ve müdahale süresinin 12 hafta-12 ay arasında değiştiği belirlenmiştir. SMS ve telefon görüşmelerinin içeriği diyabetli bireylerin diyabet yönetiminde yer alan uygulamaları (ilaç tedavisi, beslenme, egzersiz, kendi kendine kan şekeri izlemi vb.) hatırlatmak amacıyla bireysel olarak hazırlandığı belirtilmektedir. Çalışmaların çoğunluğunda müdahalenin etkisinin değerlendirilmesinde HbA1C, açlık (AKŞ) ve tokluk kan şekeri (TKŞ) kullanılmış olup 11'inde müdahale grubunda HbA1C'de anlamlı azalma ile 11'in AKŞ'de anlamlı azalma olmaz iken, tamamında TKŞ'de anlamlı azalma bulunmuştur. SMS ve telefon görüşmelerinin glisemik kontrolde etkisini araştıran iki çalışmada SMS grubunun HbA1C değerinde telefon grubuna göre daha fazla azalma bulunmakla birlikte aradaki fark anlamsızdır. HbA1C değerindeki en fazla düşüş %2.15, TKŞ değerindeki en fazla düşüş -120.1 mg/dl ile 12 aylık SMS müdahalesinin 3. ayında elde edilmiştir. Telefon görüşmesi müdahalesi kullanılan bir çalışmada ise diyabetli bireylerin öz yeterliliklerinde artış, diyabet sıkıntısı ve diyabette depresif belirtilerde azalma olduğu belirtilmiştir.

Sonuç: Telefon görüşmesi ve SMS ile izlemin diyabetli bireylerin kısa dönemli TKŞ değerlerinde, uzun dönemli ise HbA1C değerlerinde anlamlı azalmayı sağladığı görülmüştür. Ancak özellikle Ülke'mizde daha çok randomize kontrollü çalışmalara gereksinim duyulmakta olup kanıt düzeyi yüksek uygulamaların hemşirelik bakımında yer almasını önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: diyabetli birey, hemşire, izlem, SMS, telefon görüşmesi, Tip 2 diyabet

P-0295

TARTIŞMALI BİR KONU: ANNE-BEBEĞİN AYNI YATAĞI PAYLAŞMASININ ETİK YÖNÜ

Merlinda Aluş Tokat, Dilek Bilgiç, Özlem Çiçek

Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve UNICEF, emzirmeyi teşvik eden Bebek Dostu Hastane Girişimi (BFHI) programının bir parçası olarak, anne ile bebeğin aynı odada kalmasını önermektedir. Aynı odada kalan anne ve bebek ya aynı yatakta ya da bebek kendi yatağı içinde anneye yakın bir yerde yatarak aynı odayı paylaşabilir. "Yatak paylaşımı" olarak da tanımlanan ve kültürel olarak oldukça fazla uygulanan anne ve bebeğin aynı yatakta uyuması; gece emzirmeyi kolaylaştırma, bebeğin daha az ağlaması, anne ve bebeğin daha konforlu uyuması, kültürel ve özellikle anne ve bebek bağlanmasını sağlaması yönünden olumlu etkiler göstermektedir. Bu olumlu etkilerin yanında "yatak paylaşımı" yapılan bebeklerde, "ani bebek ölüm sendromu (ABÖS)" ya da "ani beklenmedik bebek ölüm sendromu (ABBÖS)" oranları oldukça yüksektir. Çünkü "yatak paylaşımı"nda yatağı paylaşan kişinin alkol ya da ilaç kullanması ile düzenli sigara kullanıyor olması ABÖS'ü artırabilmektedir. Yenidoğanla yatak paylaşımı konusunu etik açısından bu üç soru doğrultusunda inceleyebiliriz. 1. Doğru ve iyi uygulama hangisidir? 2. Doğru ve iyi konusunda ki kararımızı nasıl verdik? 3. Doğru ve iyi uygulamayı nasıl seçtik? Ülkemizde olduğu gibi diğer kültürlerde de yaygın olarak uygulanan bir yöntem olan "yatak paylaşımı"nın etik açıdan tartışılması için bu soruların yanıtı önemlidir. Antropologlar, anne ve bebeğin aynı yatağı paylaşmasını önerirken, halk sağlığıcular zıt görüştedir. Antropologların, anne ve bebek arasındaki bağı güçlendirmesi, anne sütü alım süresini uzatması gerekçesi ile savunduğu bu görüşe karşılık, halk sağlığıcular, annelerden kaynaklanacak farklı nedenlerle ABÖS'ün artacağını savunmaktadır. Sorulara doğru yanıtı bulabilmek için anne bebek yatak paylaşımı nedeniyle ABÖS gerçekleşen vaka sayısı incelenmelidir. Fakat aynı zamanda emzirme yoluyla hastalık ve ölümden korunan yenidoğanlar da unutulmamalıdır. Görüldüğü gibi "yatak paylaşımı" ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Ancak hemşireliğin birinci etik ilkesi olan "zarar vermeme-yararlılık" ilkesi doğrultusunda, anne-bebek bağına güçlendirerek ve bebek ölümleri önleyecek danışmanlığı ancak otonomi ilkesini unutmadan, kararı annenin vermesini sağlamalıyız.

Anahtar Kelimeler: Yatak paylaşımı, etik, yenidoğan

P-0296

EĞİTİM PROGRAMLARININ GÖRÜNMEYEN YÜZÜ: HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE ÖRTÜK PROGRAM

Berna Akçakoca, Fatma Orgun

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Ülkemizde üniversite mezunlarının kalite sorunu gündemdeki yerini hep korumuştur. Bu sorun içerisinde hemşirelik öğrencilerinin kalitesi, bizzat insan yaşamını ilgilendirmesi nedeniyle daha fazla önem kazanmaktadır.

Eğitim-öğretim faaliyetleri planlı ve amaçlı bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle, eğitim veren tüm kurumlar resmi olarak hazırlanmış yazılı ve planlı bir eğitim-öğretim programı uygular. Ancak öğrenciler sadece hazırlanan bu resmi programdan değil, yazılı olmayan ve planlanmamış bir başka programdan daha etkilenmektedir. Araştırmacılar her okulda iki tür programın yer aldığını belirtmektedir. Bu programlardan birincisi, formal; yazılı ve açıkça belirli olan resmi program, diğeri ise informal olarak ortaya çıkan, açıkça belirtilmemiş, planlanmamış ve yazılı olmayan "örtük program"dır. Mezunların kalitesini ve mesleki profesyonelliğini artırmak için yapılan çalışmalarda, formal eğitim programlarını değiştirmek ve geliştirmek sıkça başvurulan bir yoldur. Ancak, sadece bu programlara yönelik yapılan çalışmalarla bu sorunların çözülmediği görülmektedir. Hemşirelik eğitimi veren kurumlar da daha kaliteli ve profesyonel hemşireler yetiştirebilmek için, yalnızca formal eğitim programını geliştirmek ve değiştirmekle sınırlı kalmamalı bunun yanında, kurumun

ve bölümün örtük programını tespit ederek resmi programın da amaçları doğrultusunda geliştirmelidir.

Araştırmalar her kurumunun, hatta her bölümün birden fazla örtük programı olabileceğini desteklemekte ve bu programın öğrenme-öğretme sürecinde çoğu yerde formal programdan daha etkili olduğunu belirtmektedir. Güçlü bir sorumluluk duygusu, adanmışlık ve yüksek ahlaki değere sahip olmayı gerektiren hemşirelik mesleği; eğitimi boyunca diğer tüm eğitim-öğretim programlarında olduğu gibi örtük programdan fazlasıyla etkilenmektedir. İnsan ve insan yaşamı ile iç içe çalışan bu meslek için meslek etiği, profesyonellik, iletişim becerisi, mesleki kimlik oluşturma gibi daha çok duyuşsal öğrenme alanında geliştirilecek tutum ve davranışlar oldukça önem arz etmektedir. Yapılan araştırmalarda bu özelliklerin okullardaki formal eğitim programından ziyade; eğitim-öğretim çevresinden, klinik ortamdan, öğrenme ikliminden, öğretim elemanlarının ve rol model alınan öğrenci hemşirelerin ortamda kullandığı dil ve stratejilerden, klinik eğitime destek veren hemşire ve yönetici hemşirelerden; profesyonel davranışlarında, mesleki uygulamalarında, eğitim ve uygulama sırasındaki olumlu ve olumsuz tutumlarında, mesleği algılama biçimlerinde ve mesleki sosyalleşmelerinde fazlasıyla etkilendiği görülmektedir. Ancak hemşirelik öğrencilerinin eğitim-öğretimleri süresince bu kaynaklardan her zaman olumlu yönde etkilendiğini söylemek mümkün değildir. Birçok öğrenci eğitim-öğretim süreçleri boyunca örtük program çerçevesindeki birçok konudan dolayı olumsuz deneyimler de edinebilmektedir. Bu yüzden, hemşirelik öğrencileri ve eğitim süreçleri bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalı ve incelenmelidir. Bu şekilde kurumlar hem öğrencilerini hem de kendi örtük programını daha iyi tanıyıp değerlendirebilecektir. Bu değerlendirmeler ışığında, kurum kendi örtük programını formal eğitim programları doğrultusunda entegre edip eğitime daha bütüncül yaklaşımla hemşirelerin daha kaliteli ve profesyonel olarak mezun olmalarına olanak sağlayabilecektir.

Anahtar Kelimeler: eğitim programı, hemşirelik eğitimi, örtük program

P-0298

KONJENİTAL SİTOMEGALOVİRÜS ENFEKSİYONU OLAN ÇOCUKTA HEMŞİRELİK BAKIMI: BİR KAVRAM HARİTASI ÖRNEĞİ

Zeynep Erkut¹, Duygu Gözen¹, Firdevs Dinler²

¹*İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul*

²*Özel Manavgat Eslem Hastanesi, Antalya*

Amaç: Konjenital sitomegalovirüs enfeksiyonu (CMV) tanısı ile çocuk yoğun bakım ünitesinde takip edilen hastaya uygulanan hemşirelik bakımının kavram haritası yöntemi ile sunulmasıdır.

Gereç-Yöntem: Ortalanan sunumu kavram haritası aracılığı ile yapılmıştır. Kavram haritaları kavramların arasındaki ilişkiyi sunarak bilginin zihinde somut ve görsel olarak düzenlenmesini sağlar. Tüm konu ve kavramlar tek bir şablonla sunularak hastanın holistik olarak ele alınmasına yardımcı olur. Her bilim dalında uygulanabilen kavram haritaları hemşirelik biliminde hemşire öğrencilerinin eğitimi, olgu sunumu oluşturma, makale hazırlama, teorik bilgiyi uygulama ile birleştirme amacı ile kullanılmaktadır.

Bulgular: Öykü: 38. gestasyon haftasında, 1630 gr ağırlığında, 43 cm boyunda sezaryen yöntem ile doğan kız bebek, postnatal solunum sıkıntısı nedeniyle 41 gün yenidoğan yoğun bakım ünitesinde takip edilmiştir. Oral beslenmeyi tolere eden ve genel durumu düzelen bebek 14 gün evde kaldıktan sonra sol inguinal herni nedeniyle opere edilmiştir. Operasyon sonrası yeniden solunum sıkıntısı gelişen bebek 28 gün yenidoğan yoğun bakım ünitesinde izlenmiştir. Hastanede yatış sırasında enfeksiyon gelişen bebek TPN ve albümin desteği almıştır. Yenidoğan dönemi sona eren bebek hastanenin pediatrik yoğun bakım ünitesine sevk edilmiştir. Yapılan laboratuvar incelemesinde hastada CMV pozitif bulunmuştur. Fiziksel değerlendirme: 3 ay 8 günlük olan hastanın yapılan fiziksel ölçümlerinde vücut ağırlığı; 1950 gram (<%3 Persentil), boy uzunluğu; 45 cm (<%3 Persentil) ve baş çevresi; 30 cm (<%3 Persentil) bulunmuştur. Yaşam bulguları: Monitörize edilen hastanın 8:30'da ölçülen kalp atım hızı 110 atım/dk, kan basıncı 102/66 mm/Hg, oksijen saturasyonu %100, vücut sıcaklığı ise 36,2°C saptanmıştır. Fiziksel

incelemede; deride kuruluk, soluk cilt rengi, bozulmuş deri turgoru, saçlarda kuruluk, mikrosefali, bağırsak seslerinde artış, gluteal bölgede pişik belirlenmiştir. Pişik değerlendirme ölçeğine göre hastanın pişik derecesi II (bez bölgesinde sınırlı belirgin kızarıklık, lezyon veya soyulma); yüzler ağrı değerlendirme ölçeğine göre ağrı puanının 3 olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik girişimleri: Kuvözde takip edilen hastaya damar yolu açılmış, santral venöz katater ve nazogastrik sonda takılmıştır. Hastanın tedavisi: Tazocin 4x100 mg IV, Amikasin 2x15 mg IV, Gansiklovir 2x6 mg IV, Ulcuran 2x2 mg IV, Ursofalk 2x15 mg NGS, Maflor 1x1/2 mg NGS. Hemşirelik bakımı için belirlenen hemşirelik tanıları: Deri bütünlüğünde bozulma riski, Ağrı, Diyare, Beslenme örüntüsünde değişim, Uyku örüntüsünde bozulma, Büyüme ve gelişmede değişiklik, Aspirasyon riski, Sıvı elektrolit dengesizliği riski, Enfeksiyon bulaştırma riskidir.

Sonuç: Genel durumu daha iyi olan hastanın var olan enfeksiyonlarının tedavisi için enfeksiyon hastalıkları kliniğine sevk edilmesi kararı alındı. Hastanenin enfeksiyon hastalıkları kliniğinde yer olmadığı için hasta dış merkeze gönderildi.

Anahtar Kelimeler: çocuk, hasta bakım planı, hemşirelik, sitomegalovirüs enfeksiyonu

P-0300

KANSER HASTALARINDA YALNIZLIK

Çiğdem Ökten, Zeynep Özer

Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Antalya

Giriş-Amaç: Erken tanılama ve kanser tedavilerindeki gelişmeler nedeniyle kanser hastalarının sayısı her geçen gün artmaktadır. Kanserli hasta sayısı arttıkça tanı ve tedavilere bağlı psikososyal sorunlar da daha çok gündeme gelmiştir. Bu sorunlardan biri olan yalnızlık kanser hastalarında sık görülen psikolojik semptomlardan biri olarak vurgulanmaktadır. Kanser ile yaşamak bireyin yaşamında birçok değişiklik anlamına gelmektedir. Bireysel faktörler ve yaşantılarında strese sebep olan dış etkiler, yetersiz sosyal destek hastanın yalnızlık düzeyini arttırmaktadır. Bu çalışma kanser tanısı almış bireylere verilen eğitim ve sosyal desteğin yalnızlık düzeyine etkisini belirlemek amacıyla yapılmış sistematik bir derlemedir.

Yöntem: Sistematik derlemede, PRISMA-P (Preferred Reporting Items for Systematic review and Meta-Analysis Protocols) bildirgesi rehber alınmıştır. Medline, CINAHL, ScienceDirect, Web of Science, Cochrane Library, Ulakbim Türk Tıp Dizini, Türk Medline veri tabanlarında başlangıçtan itibaren 31/08/2016 tarihine kadar yıl sınırlaması olmaksızın tarama yapılmıştır. Taramalarda "cancer and loneliness", "cancer patients and loneliness", "kanser ve yalnızlık", "kanser hastaları ve yalnızlık" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Dışlama ve dahil edilme kriterlerine göre 5 randomize kontrollü çalışma sistematik derlemeye dahil edilmiştir.

Bulgular: Bu sistematik derlemede yer alan araştırmalarda, kanser hastalarının eğitim ve sosyal destek sağlanmıştır. Örnekleme alınan beş çalışmanın üçünde eğitim ve sosyal desteğin yalnızlık duygusu üzerinde olumlu etkisi olduğu bulunmuştur. Samarel ve arkadaşlarının yaptığı randomize kontrollü çalışmada (2002), deney grubu ve kontrol grubu 1 için duygudurum bozukluklarının her üç fazda azaldığı ve Aşama II ve Aşama III'de yalnızlığın azaldığı ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bildirilmiştir. Fukui ve arkadaşlarının (2003) yaptığı çalışmada, grupların yalnızlık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirtilmiştir. Tabrizi ve arkadaşlarının (2016) yaptığı bir diğer randomize kontrollü çalışmada ise deney grubunda kontrol grubuna göre yalnızlık düzeyinin önemli ölçüde azaldığı ve umut düzeyinin belirgin bir şekilde arttığı rapor edilmiştir. Diğer iki çalışma ise (Coleman ve ark., 2005, Dodds ve ark., 2016) gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir.

Sonuç: Yapılan çalışma sonuçları göstermektedir ki kanserli bireylere verilen eğitim ve sosyal destek artırılmalı ve bu konuda farkındalık geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, kanser, sistematik derleme, sosyal destek, yalnızlık

P-0301

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA HEMŞİRELİĞİ GÜÇLENDİRMEDE BİR STRATEJİ: SAVUNUCULUK

Deniz Eren, Süheyla Altuğ Özsoy

Ege Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, İzmir

Küreselleşme; bilginin, malların, sermayenin, olgu ve kavramların dünya çapında coğrafi, ekonomik, politik sınır tanımaksızın yayılması, dolaşmasıyla gelişen uluslararası bağımlılık sürecidir. Küreselleşme; ekonomik, siyasi, çevresel, teknolojik, güvenlik, kişiler arası ilişkiler ve etkileşim boyutlarıyla tüm dünyada ve ülkemizde sağlık çalışanlarına özellikle hemşirelik mesleğine önemli sorumluluklar yüklemektedir. Literatürde, küreselleşmenin sağlık üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğu görülmektedir. Küreselleşme, ekonomik büyüme ve yeni teknolojilerin yaygınlaşması nedeniyle, insanların ortalama yaşam sürelerinin yükselmesine olumlu katkı yaratırken, öte yandan küreselleşme, sosyal ve çevresel şartları erozyona uğratmış, zengin/fakir sınıflar arasındaki uçurumun büyümesine yol açmış, toplumların sağlığı üzerinde olumsuz etki yapmıştır. Küreselleşme sonucu su, hava, toprak ve denizlerle ilgili biyolojik dengeler çöküntüye uğrayarak, biyolojik çeşitlilik de azalmıştır. Bütün bunların sonucunda, küresel çapta sağlık düzeyinde değişiklikler meydana gelmiştir.

Küresel sağlık; dünya çapında sağlık ve sağlık bakımını etkileyen sosyal, politik, ekonomik, teknolojik, çevresel ve kültürel konuları kapsayan çok boyutlu bir kavram olması nedeniyle hemşireliğin de uygulama, araştırma alanı olarak kabul edilmektedir.

Hegwary (2004) küresel sağlığı geliştirmek için; sağlığı etkileyen sosyal koşullar, çocuk ve adolesan sağlığı, aile planlaması, enfeksiyon hastalıklarını önleme, madde bağımlılığı, fiziksel ve mental sağlık, sağlık sistemleri ve toplum arasındaki bağlantı, sağlık düzeylerini ölçmek için yöntemler belirleme olmak üzere sekiz mücadele konusu tanımlamıştır. Hemşirelerin bu alanlarda etkin mücadele verebilmeleri için, politik alanda etkili bir güce sahip olmaları ve yönetsel kararlara katılmaları önem taşımaktadır.

Çeşitli çalışmalar güç, sorumluluk ve yetkinlik sahibi olmanın hasta/birey savunuculuğu uygulamalarını geliştirebileceğini göstermiştir. Böylece, hemşireler sahip oldukları uzmanlık alanına giren hizmetleri kontrol etme yetkisine sahip olabilirler. Toplum tarafından fark edilme ve hizmetleri kontrol edebilme, güç kazanmada önemli bir yoldur. Bu, hemşireliğin gücünü daha görünür hale getirecektir.

Literatüre bakıldığında; savunuculuğun bir güç tipi olarak ele alındığı görülmektedir. Hemşirelik kuramcılarında Benner (2001) hemşirelikte güç kavramını, "hemşirenin hastasını güçlendirmek için kullandığı bakım uygulamaları" biçiminde tanımlamıştır. Hemşireliğin güçlendirilmesi, verdikleri bakımın kalitesini ve iş doyumlarını arttıracak, tükenmişlik duygularını azaltacak ve en önemlisi hemşireliğin imajını olumlu yönde etkileyecektir.

Güncel alanyazında, hemşirelerin savunuculuk rolünden öte bireylerin, kendi yaşamları üzerinde kontrol sahibi olmalarına yardım etme amacı taşıyan "güçlendirme" kavramı dikkati çekmeye başlamıştır. Hemşireliği güçlendirme adına yapılmış birçok çalışmada, hemşireliği güçlendirmeyi etkileyen faktörlerin kuruma bağlılık, tükenmişlik, algılanan otonomi ve yönetime katılma olduğu bildirilmiştir. Aynı zamanda çalışmalarda, hemşirelerin ortak kararlara katılmak istedikleri ancak; yönetsel kararlara yeterli düzeyde katılmadıkları görülmüştür.

Mesleki pozisyonları gereği, hemşireler hizmet verdikleri bireylerin gereksinimlerini herkesten önce farkedebilir ve bu bilgilerini bireylerin gereksinimlerini karşılamak üzere politikalar üretmede kullanabilirler. Bunu yapmanın en temel yolu, hemşirelerin savunuculuk rolünü geliştirmektir. Hemşireler, savunuculuk rolünü tam anlamıyla uygulayabildiklerinde, sağlık sisteminde anlamlı değişiklikler yaratabileceklerdir. Savunuculuğun uygulama alanları göz önüne alındığında birey, aile ve toplum savunuculuğu, mesleki savunuculuk, sivil savunuculuk ve politika savunuculuğu şeklinde sınıflandırıldığı görülmektedir. Hemşireler hem mesleklerini hem de toplumu olumlu yönde geliştirmek istiyorlarsa; birlikte hareket etme (birleşme), ilişkileri güçlendirme, politik etkinliğin artırılması ve eğitim konularına önem vermelidirler.

Bu derlemenin amacı, hemşirelerin savunuculuk rolünü hemşireliği güçlendirmede stratejik bir yol olarak görebilmelerini sağlayacak, dünyadan ve Türkiye'den araştırma örnekleriyle zenginleştirilmiş literatür bilgisi sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: savunuculuk, güç, hemşirelik

P-0303

AİLE HEKİMLİĞİ VE HEMŞİRENİN DEĞİŞEN ROLLERİ

Şahika Şimşek Çetinkaya, Simge Evrenol Öcal, Çiğdem Yücel

Hacettepe Üniversitesi, Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Giriş: Türkiye'de 1990'lı yıllarda başlayan ve 2000 yılı sonrası hız kazanan sağlık hizmetlerinde yeniden yapılanma çalışmaları; sağlık hizmetlerinin örgütlenmesi, finansmanı ve sunumunda köklü değişikliklere sebep olmuştur. Sağlık hizmetlerindeki bu değişikliklerden biri sağlıkta dönüşüm programıdır. Sağlıkta dönüşüm programının bileşenlerinden biri olan aile hekimliği sisteminde hemşireler, aile sağlığı elemanı olarak görev yapmaktadır. Bu durum, hemşirenin rol ve sorumluluklarında önemli değişiklikler meydana getirmiştir.

Amaç: Bu bildiri, sağlıkta dönüşüm programı ile başlayan aile hekimliği sisteminin hemşirelerin rol ve sorumluluklarına etkilerinin tartışılması amacıyla hazırlanmıştır.

Sağlık sistemi içerisinde aile sağlığı elemanı olarak çalışmak; ekip içerisinde hemşirelerin bağımsız olarak yerine getirdiği bakım verme, eğitim, araştırma, yönetim, karar verme, hasta savunuculuğu yapma, tedavi etme, rehabilite etme ve danışmanlık rollerini etkin olarak yerine getirmesine engel olmaktadır. Bu durum, bireylerle verilen bakımın niteliğini ve işlevselliğini olumsuz etkileyebilmektedir. Aile hekimliğinde hemşireler topluma ulaşmak yerine, kendisine başvuran ya da kayıtlı olan hastalara hemşirelik hizmeti sunmaktadır. Hemşirelik hizmetlerinin bu şekilde sınırlandırılması, toplum sağlığının korunması ve yükseltilmesi için gerekli olan hemşirelik rol ve sorumluluklarını yerine getirilmesine engel olmakta, aynı zamanda hemşireliğin bu konudaki uzmanlık alanı olan halk sağlığı hemşireliğinin etkin olarak kullanamamasına sebep olmaktadır. Yapılan çalışmalarda, aile sağlığı elemanlarının profesyonel rolleri dışındaki rollerde çalıştırıldıkları, aile hekimlerinin işveren konumunda olmasının kendileri üzerinde olumsuz etkiler yarattığı, öz değerlerinin, saygınlıklarının ve mesleki doyumlarının azaldığı ve özerkliklerinin ellerinden alındığı ifade ettikleri belirlenmiştir. Çalışmalardan elde edilen bu sonuçlar, aile sağlığı elemanları içerisinde büyük paya sahip olan hemşirelerin de bu sorunlarla baş etmek zorunda kaldığını göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Sonuç: Sonuç olarak aile hekimliği sisteminde hemşirelerin yaşadığı problemlere yönelik araştırmaların artırılması yoluyla kanıta dayalı veriler oluşturularak sağlık sistemi yeniden şekillendirilmelidir. Aile sağlığı elemanı olarak çalışan hemşirelerin profesyonel rol ve sorumluluklarını bağımsız şekilde yerine getirebilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bu düzenlemelerin gerçekleştirilmesinde, aile sağlığı elemanı olarak çalışan hemşirelerin ve meslek örgütlerinin aktif katılımı sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Aile Hekimliği, Hemşirelik, Rol

P-0304

BEBEKLERDE DIŞ ÇIKARMA SÜRECİ VE BU SÜREÇTE KARŞILAŞILAN SORUNLARA YÖNELİK UYGULAMALAR

Raziye Çelen, Fatma Taş Arslan

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Konya

Diş çıkarma bütün çocukların deneyimlediği fizyolojik bir süreçtir. Bu süreç, bebeklik gelişiminin normal bir parçası olmasına rağmen diş çıkarma sürecindeki semptom yönetimi hakkında çok az şey bilinmektedir. Süt dişlerinin çıkması sırasında kuru öksürük, mızızlık, uyku bozukluğu, diş eti inflamasyonu, salya akması en yaygın görülen belirtiler arasındadır. Ancak ateş, ishal ve çok sayıda diğer şikayetler yeterli kanıt olmasına rağmen, yaygın olarak diş çıkarma süreci sorunu olarak belirtilmektedir. Bebeklerde diş çıkarma ile ilişkili olan ağrı ve huzursuzluk farmakolojik ve nonfarmakolojik olmayan yöntemlerle yönetilebilmesine rağmen

bu duruma yönelik yeterli kanıt olmaması dikkat çekmektedir. Ailelerin bu süreçte bebeklerinin diş etlerine temiz ve soğuk bir bezle masaj yapmaları, beslenme öncesi diş jellerinden sürmeleri, diş etlerine masaj için dişlikler ya da çiğneyebileceği soğuk (havuç...) bir şeyler vermesi bebeklerin ağrısını ve huzursuzluğunu azalttığı ve bu süreci daha rahat geçirmelerine yardımcı olduğu vurgulanmaktadır. Amerikan Pediatrik Diş Hekimliği Akademisi (AAPD) semptomların tedavisi için bebeklerin dişetine soğutulmuş halkalar ve oral analjezik uygulamasını önermektedir. Ancak reçetesiz satılan diş jelleri dahil topikal anesteziğin kullanımını güçlü toksisite nedeniyle önermemektedir. Reçetesiz satılan ürünlerin diş çıkarma tedavisi için yeterli kanıt olmamasına rağmen sosyal medyada yaygın olarak önerildiği görülmektedir. Son yıllarda diş çıkarma sürecinde yaygın olarak kullanılan geleneksel tedavi yöntemlerinden biri Amber (Kehribar) dir. Bebeklerde diş çıkarma sürecinde ortaya çıkan huzursuzluğun giderilmesine katkı sağladığı belirtilmesine rağmen bu tedavi yönteminin etkinliğine yönelik yeterli kanıt bulunmamaktadır. Diş çıkarma sürecinde semptomlarla nasıl baş edileceğiyle ilgili kanıta dayalı çalışmaların az sayıda olduğu gözle çarpılmaktadır. Medline ve Cochrane taramasında konu ile ilgili üç randomize kontrollü çalışma ve bu çalışmaların iki tanesinin 40 yıldan uzun bir süre önce yayınlanan topikal ilaçlarla ilgili olduğu, diğerinin ise annelerin semptomlarla baş etmesi üzerine yapıldığı görülmektedir. Diş çıkarma süreci ebeveynler ve bebekler için uzun, sancılı ve zor bir süreçtir. Bu süreçte çocuk sağlığı alanında çalışan hemşirelerin ebeveynlere rehberlik etmesi gerekmektedir. Diş çıkarma sürecinin yönetiminde ve ağrının hafifletilmesinde etkili olduğu düşünülen, ancak yeterince kanıt bulunmayan yöntemlerle (masaj, bitkisel ürünler, kolyeler gibi) ilgili bilimsel çalışmalar yapılmalı, bu yöntemlerin yararları ve olası yan etkileri araştırılmalı, bilgiler güncellenmelidir. Bu çalışma diş çıkarma döneminde bebeklerde karşılaşılan sorunları anlamayı ve bu süreçte ebeveynlerin yaklaşımlarını desteklemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bebek, Diş çıkarma, Hemşire, İlk diş

P-0305

KANSERLİ ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN YAŞADIĞI BELİRSİZLİK

Sevil Özkan, Fatma Taş Arslan

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Kanser, anormal hücrelerin kontrolsüz çoğalması ve yayılması ile ortaya çıkan bir grup hastalığı tanımlamaktadır. Tanı ve tedavideki ilerlemelere rağmen çocukluk çağı kanserleri günümüzde çocuklarda mortalite ve morbiditenin temel nedenleri arasında yer almakta, çocuk ve ailesini biyo-psikososyal, emosyonel ve bilişsel yönden etkilemektedir. Literatür incelendiğinde, hastalık anında ebeveynlerin hasta çocuğa oranla daha fazla sorun (ağrı, uykusuzluk, baskı altında hissetme, çocuğunu kaybetme korkusu, depresyon, umutsuzluk, anksiyete, belirsizlik hissinde yoğunlaşma vb.) yaşayabildiği ve bu sorunların çoğu zaman göz ardı edildiği bildirilmektedir. Kanser hastası çocuğun ebeveynlerinde görülen sorunlardan bir tanesi olan belirsizlik sağlık alanında ele alınmaya yeni başlanan bir kavramdır. Hemşirelikte belirsizliği ilk defa Merle Mishel tanımlamıştır ve Mishel'e göre belirsizlik "karar veren kişinin belirli bir olay ya da duruma ait kesin bir değerlendirme yapamaması/değer biçmemesi" ya da "kişinin sonuçların doğruluğunu tahmin edememesi" durumlarında ortaya çıkmaktadır. Belirsizlik; bir sonucun tahmin edilememesinden dolayı meydana gelir, korkudan şüpheye kadar değişen bir rahatsızlıktır. Hastalık ile ilişkili durumun/olayın tanımlanmasında, anlamlandırılmasında ve tahmin edilmesinde ki yetersizlik hissi de belirsizlik olarak ifade edilmektedir. Belirsizlik, zihinde yer alan bilinmeyene yönelik yaşanan şüphe ve inkar edilemezlik ile ilgilidir. Geleceği tahmin edememe, bilinmezlik karşısında duyulan rahatsızlık hissi, güvensizlik ve kontrol kaybı gibi duygular ile iç içedir. Hastalık ile ilgili süreçlerde yaşanan belirsizlik doğal ve bireysel bir durumdur. Ebeveynin cinsiyeti, yaşı, çocuğun hastalık süreci (tanılma, tedavi, semptomları, hastalığın ciddiyeti, tahmin edilemezliği vb), ebeveynin süreç ile ilgili bilgi düzeyi gibi birçok durum belirsizlik deneyimini etkilemektedir. Ayrıca ebeveynler, çocuklarının hastalığının her döneminde farklı düzey ve şekillerde belirsizlik yaşayabilir. Ebeveynlerde belirsizliği algılama ve değerlendirmesine göre ebeveynde psikososyal stres, umutsuzluk gibi olumsuz durumlarda

yaşanabileceği gibi yeni duruma baş etme ve uyum da meydana gelebilir. Eğer ebeveynin belirsizliği değerlendirmesi olumsuz çağrışımlar ile oluyorsa ebeveynde stres, depresyon, uyku sorunları gibi fiziksel ve psikolojik sorunlar görülebilmektedir. Belirsizliğin fırsat olarak algılanması ise baş etme ve uyum süreçlerini desteklediği gibi umutsuzluğun gelişimini de engellemektedir. Bu süreçte de ebeveynin geçmişte deneyimlediği baş etme ve uyum becerileri, sosyal destek kaynakları, bilişsel kapasitesi gibi durumlar etkilidir. Kanserli çocuğu olan ebeveynlerin yaşadığı belirsizlikle baş etmesinde güvenilir sağlık personeli, belirsizliğe neden olan konu hakkında bilgi verilmesi, eğitim yapılmasının da önemli olduğu ifade edilmektedir. Aile üyeleri hemşirelerin de içerisinde olduğu sağlık ekibi üyelerine güvenciler, yaşadıkları belirsizlik azalmakta, kendilerini daha rahat hissedebilmektedir. Dolayısıyla çocuk ve ailesiyle 24 saat iletişim içerisinde olan hemşirelere belirsizliğin giderilmesinde önemli roller düşmektedir. Hemşire, aile merkezli bakım/atravmatik bakım gibi farklı bakım anlayışları içerisinde bakım sunmakta, eğitim vermekte, çocuk ve ailesine destek olabilmektedir. Ailenin çocuğunun bakımını olumsuz desteklenmesi ile ilgili yapılacak hemşirelik girişimlerinin ebeveynlerin yaşadığı anksiyeteyi azalttığı bildirilmektedir. Bu durumda ebeveynde "çocuğum güvenli bir ortamda", "onun için şu anda en iyi bakım/televi veriliyor" gibi olumlu düşüncelere yol açabilecek değişimi sağlar, olumsuz duyguyu ve düşünceleri yerini olumlu düşüncelere bırakır. Sonuçta da ebeveyn kendini yalnız ve güçsüz hissetmez, baş etme ve uyum becerilerini geliştirir, çocuğu ile ilgili konularda karar verir, bakım ve tedavi süreçlerinde aktif yer alır.

Anahtar Kelimeler: belirsizlik, ebeveyn, hemşire, kanser hastası çocuk

P-0306

PEDİYATRİK HASTALARDA PALYATİF BAKIM KAVRAM HARİTASI

Zeynep Yurdakul¹, Figen Işık Esenay²

¹Dr. Abdurrahman Yurtarslan Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi

²Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Kavram haritası, anlama ve kavramaya dayanarak kavramın zihinde şekillenmesi ve diğer kavramlarla ilişkilendirilmesini sağlayarak öğrenmeyi amaçlamaktadır. Bilgilerin görsel olarak ilişkilendirilmesiyle fikir üretmeyi, değerlendirme yapmayı ve fikirlerin düzenlenmesini sağlamaktadır. Böylelikle kavramlar daha rahat öğrenilmekte ve anlamlandırılmaktadır. Tartışma yoluyla aktif bir süreçte geçen kavram haritasıyla yapılan eğitimler ileri düzey ve eleştirel düşünmeyi sağlamaktadır.

Palyatif bakım, yaşamı tehdit eden hastalıklardan kaynaklanan problemler ile karşılaşan hastaların ve hasta yakınlarının yaşam kalitesini, başta ağrı olmak üzere tüm fiziksel, psikososyal ve ruhsal problemlerin erken tespit edilerek ve etkili değerlendirmeler yapılarak önlenmesi veya giderilmesini sağlayan bir yaklaşımdır. Çocuk hastalarda da bütüncül yaklaşımla birlikte çocuğa ve aileye destek verilmektedir. Bu sunumda osteosarkom tanılı akciğer ve karaciğer metastazı olan 16 yaşındaki vaka üzerinden palyatif bakımın nasıl uygulandığı, karşılaşılabilecek sorunlar ve nedenleri kavram haritasıyla açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: çocuk sağlığı, palyatif bakım, kavram haritası

P-0307

ÇOCUKLARA YÖNELİK SİBER ZORBALIKTA EBEVEYN KONTROLÜ VE HEMŞİRELİK

Dilek Uludaşdemir, Sibel Küçük

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik bölümü, Ankara

Bir grup ya da birey tarafından, elektronik iletişim biçimlerini kullanılarak, kendini savunamayan kişiye yönelik saldırganca ve kasıtlı bir hareket olan siber zorbalık (1-3) alay etme, yalan söyleme, dalga geçme, söylenti yayma, tehdit etme, kaba ve kötü yorumlarda bulunma gibi davranışları içermektedir (4). İnternetin yaygın olarak kullanılmaya başlanması adölesanların sanal ortamda sosyalleşmelerinin yanı sıra siber zorbalık gibi olumsuz davranışlar ile karşılaşma olasılıklarını arttırmıştır (5-7). Ülkemizde 11-15 yaş grubu internet kullanımı %65.1 gibi yüksek

bir orandadır (8). Türkiye’de çocukların siber zorba/mağduriyet oranı %67.5, siber zorbalık oranının ise %6.9 olduğu belirtilmektedir (9).

Çocuğun siber mağduriyeti depresif belirtiler, intihar düşüncesi ve intihar girişimi (10), düşük benlik saygısı, aile içi problemler, akademik başarının düşmesi, okulda şiddet olaylarının yaşanması gibi ciddi sorunlara yol açabilmektedir (11). Sanal ortamda oluşan bu risklerin önüne geçilebilmesi için ebeveynlerin çocuklarına rehberlik etmesi önemlidir (12). Ancak adölesan dönemde çocuğu olan ebeveynlerin yaklaşık dörtte birinin potansiyel risk davranışlarını izlemediği, %7.3’ünün ise çocuğunun internette neler yaptığını denetlemediği (%7.3) bildirilmiştir (13,14). Ebeveynlerin sürekli gelişen internet teknolojilerini, stratejilerini öğrenmeleri ve ebeveynlik becerilerini geliştirebilmeleri zorunluluğu (15) ve internet kullanım oranlarının düşük olması sanal ortamda mağduriyeti artırmada bir etken olduğu üzerinde durulmaktadır (12).

İnternet kullanımının çocuk sağlığı üzerinde fiziksel, psikososyal, bilişsel etkilerinin olması (16), özellikle hemşirelerin bu konudaki rollerini geliştirmelerini gerektirmektedir (17, 18). Sağlık üzerine etkilerinin bildirildiği siber zorbalık davranışının hemşirelik alanında yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Zararlı ve şiddetli sonuçlar doğurma potansiyeli göz önüne alındığında, hemşireler siber zorbalık uygulamalarının farkında olması ve adölesan grup üzerindeki etkilerini tanıması büyük önem taşımaktadır (17,18). Adölesan grup ile okul ortamında bire bir çalışılması nedeniyle okul hemşireliğinin önemi ortaya çıkmaktadır. Diğer okul personelleri ile okul hemşirelerinin ortak çalışmasıyla siber zorbalığa bağlı adölesanlarda görülen davranış değişiklikleri fark edilebilir, önleyici müdahalelerde bulunabilir. Ayrıca ebeveynleri birinci basamak sağlık hizmetlerinde çocuk sağlığını olumsuz etkileyebilen sanal çevreye karşı bilinçlendirilmesi hemşirelik işlevleri arasına alınabilir.

Anahtar Kelimeler: siber zorbalık, ebeveyn, hemşirelik

P-0308

HEMŞİRELERİN VE HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNETE YÖNELİK BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARINI İNCELEYEN ARAŞTIRMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Derya Suluhan¹, Fulya Karataş², Semiha Öztürk², Dilek Yıldız¹, Berna Eren Eren Fidancı¹, Evrim Kızıl³

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Bilim Dalı, Ankara

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu

³Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Bilim Dalı, Ankara

Amaç: Tanımlayıcı tipte olan bu derleme, ülkemizdeki hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin internete yönelik bilgi, tutum ve davranışlarının incelenmesi amacıyla yapılan araştırmaları analiz etmek için yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Çalışmaların değerlendirilmesinde, araştırmacılar tarafından oluşturulan kontrol listesi kullanıldı. Bu liste çalışmanın yapılmış yılı, örneklem sayısı, kullanılan materyal, diğer karşılaştırma konuları ve çalışma sonuçlarının kategorize edildiği maddelerden oluşmaktaydı. Literatür taramasında Google Akademik web sitesi ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Arşivi kullanıldı. Taramalar Türkçe dilinde yapıldı, araştırmanın yayınlanma tarihinde her hangi bir zaman aralığı kısıtlaması yapılmadı. Verilerin değerlendirilmesinde sayı (n) kullanıldı.

Bulgular: Literatürde internet kullanımı ile ilgili yapılmış 21 çalışma mevcuttur. Bu 21 çalışmanın 16’sına Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Arşivinden, 5’ine ise Google Akademik web sitesinden erişilmiştir. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Arşivinden bulunan 16 çalışmanın 3’ü, Google Akademik web sitesinden bulunan 5 çalışmanın 5’i olmak üzere toplam 8’i hemşirelik alanı ile ilgilidir. Bu çalışmaların 5’inin örneklemi hemşirelik öğrencileri oluştururken, 3’ünün örneklemi hemşireler oluşturmaktadır. Çalışmaların yayın tarihine göre dağılımı incelendiğinde 4’ü 2005-2010 yılları ve 4’ü 2011-2015 yılları arasında yapılmıştır. Çalışmaların 5 tanesinde veri toplama formu diğer çalışmalarda ‘İnternet Bağımlılığı Ölçeği’, ‘Teknolojiye Karşı Tutum Ölçeği’ ve ‘Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Ölçeği’ kullanılmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Literatür incelendiğinde ülkemizde hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar/bilgi teknolojilerini kullanmaya ilgili oldukları ve özellikle hemşirelik öğrencilerinin hemşirelere göre interneti daha fazla kullandıkları görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda hemşirelerin kanıta dayalı hemşirelik araştırmalarına ulaşmalarını kolaylaştırmak amacıyla internet kullanımına yönelik kursların ve eğitimlerin düzenlenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, internet kullanımı, bilgi, tutum

P-0309

KÜRESEL SAĞLIK SORUNU OBEZİTE VE CERRAHİ TEDAVİSİ

Çelebi Dilekçi¹, Neslihan Söylemez², Seher Tanrıverdi³, Hediye Utlı³, Ömer Tanrıverdi⁴

¹Gaziantep Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Gaziantep

²Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Osmaniye

³Mardin Artuklu Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Mardin

⁴Mazıdağı Devlet Hastanesi, Mardin

Amaç: Küresel bir sağlık sorunu olan obezite ve obezitenin cerrahi tedavisi ile ilgili literatüre katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Obezite ve bariatrik cerrahi ile ilgili yapılmış araştırmalar ve lisansüstü tezler incelenerek küresel bir sağlık sorunu olan obezite ve cerrahi tedavisi değerlendirilmiştir.

Bulgular: Obezite (şişmanlık), vücutta yağ miktarının sağlığı bozacak şekilde artarak, tedavi edilmediğinde fizyolojik, psikolojik ve sosyo-ekonomik sorunlara neden olan, bireylerin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilecek küresel bir sağlık sorunudur. Dünyada 2008 yılında toplam 1.4 milyar pre-obez, 400 milyon da obez birey olduğu, 2015’de 2.3 milyar pre-obez ve 700 milyon obez olduğu bildirilmiştir. Ülkemizde, Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan “Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması, 2010” ön çalışma raporuna göre obezite görülme sıklığı erkeklerde %20.5, kadınlarda %41.0, toplam oran ise %30.3 olarak saptanmıştır. Obezite sıklığındaki bu artış obeziteye bağlı kronik hastalıkların görülme sıklığını da artırmaktadır.

Obezitenin tedavisinde; diyet, egzersiz, davranış değişikliği, farmakoterapi ve bariatrik cerrahi yöntemler uygulanmaktadır. Bariatrik cerrahi, ülkemizde ve dünyada son on yıl içerisinde giderek popüler hale gelmiş ve diğer tedavi yöntemlerinden daha çok tercih edilmeye başlanmıştır. 2011 yılında dünya genelinde 340.768 kez hastalara bariatrik cerrahi uygulandığı bildirilmektedir. Bariatrik cerrahi ameliyat teknikleri üç farklı tipte uygulanmaktadır. Bu teknikler; gıda alımını kısıtlayan, besin emilimini azaltan (malabsorpsiyon), hem malabsorpsiyon hem de gıda alımını kısıtlayan ameliyatlardır.

Obezitenin patofizyolojisi, cerrahi girişim sonrası gelişebilecek komplikasyonlar, obezitenin genel sağlık durumunu bozması nedeniyle, cerrahi sonrası hastalara verilecek olan hemşirelik bakımı önem kazanmaktadır. Obezite cerrahisi uygulanan hastalarda ameliyat sonrası kardiyovasküler ve solunum sistemine yönelik olası komplikasyonlar nedeniyle hastanın dikkatli izlemi ve bakımı önemlidir. Hemşirelik bakımında genel olarak, hastaya uygun pozisyon verilmesi, ilaç uygulamalarında obeziteye bağlı olası riskler yönünden dikkatli olunması, ağrı kontrolü sağlanarak derin solunum ve öksürme egzersizlerinin yapılması, komplikasyonların önlenmesinde öncelikli hemşirelik girişimleri arasında yer alır.

Anahtar Kelimeler: Bariatrik Cerrahi, Hemşirelik, Küresel Sorun, Obezite

P-0311

TÜRKİYE’DE CERRAHİ HASTALARININ GEREKSİNİMLERİNE GÖRE VERİLEN TABURCULUK EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİ: LİTERATÜR İNCELEMESİ

Berna Kurt

Hacettepe Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Günümüzde hastane enfeksiyonlarının ve tekrarlı yatışların azaltılması ile hastanelerin ve devletin gereksiz sağlık harcamalarının düşürülmesi

için çeşitli bakım sistemleri geliştirilmektedir. Bu bakım sistemlerinden biri de taburculuk eğitimidir. Amerikan Hemşireler Birliği (American Nurses Association) taburculuk planlamasını "evde bakımın sürdürülmesi için hasta ve hasta yakınlarını hazırlamak ve bu aşama için gerekli düzenlemelerin yapılmasına yardımcı olmak için tasarlanmış bir süreç" olarak tanımlamaktadır. Taburculuk sürecinin, sağlık bakımının tüm alanlarında büyük önemi vardır. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak ameliyat sonrası hastaların hastanede kalış süresinin kısalması ve yara iyileşme sürecinin evde takip edilmesi gibi nedenlerle cerrahi alanında taburculuk sürecinin özel bir önemi vardır. Taburculuk eğitimi hastanın evde bakım gereksinimlerinin belirlenmesine, bakımın kalitesinin artırılmasına ve bakımın sürekliliğinin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Multidisipliner sağlık ekibin etkin bir parçası olan hemşireler, hastaların algı düzeyini saptayıp hastanın önceliklerini temel alan eğitim programlarıyla profesyonel taburculuk eğitimini planlamaktadırlar.

Hastanın gereksinimlerine göre verilen taburculuk eğitiminin etkinliğini saptamak amacıyla yapılan bu literatür çalışması 4 anahtar kelime ile ulusal tez merkezi kullanılarak yapılmıştır. Taramada 'cerrahi', 'bilgi gereksinimi', 'hemşirelik' ve 'taburculuk eğitimi' anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Araştırmaya dahil edilme kriterleri, 2001-2017 yılları arasında 'bilgi gereksinimi' ve 'taburculuk eğitimi'ni içeren yüksek lisans tez çalışmaları oluşmaktadır. Tarama sonucunda ulaşılan 46 makaleden kriterlere uygun 8 çalışma araştırma kapsamına alınmıştır. Bu çalışmalarda veri toplama araçları, yöntem ve sonuçlar çerçevesinde incelenmiş ve ortak noktalar ortaya konmuştur. Bundan hareketle daha sonraki yapılacak olan araştırmalara problem olabilecek konuların ortaya konulmasını amaçlamaktadır.

Çalışmaların çoğunda veriler; Hasta Tanıtım Formu (HTF) ve Hasta Öğrenim Gereksinimleri Ölçeği (HÖGÖ) ile toplanmıştır. Çalışmanın örneklemini 1080 cerrahi operasyon geçiren hasta oluşturmuştur. Çalışmalarda hastaların %50,7 taburculuk eğitimi almadıklarını, yarıdan fazlasının taburculuk eğitimini hemşirelerden almadığını ve eğitim alanların çoğunluğunun eğitimi hemşirelerin önemli gördüğü konuların oluşturduğunu, hastaların yarıya yakını hastaneye yattığı süre boyunca ameliyatları ile ilgili bilgi almadıklarını belirtmişlerdir. Hastalardan yaşları 60 üzerinde olanlar en çok ilaçlarla ilgili bilgi almak istemektedirler. Kadınların, evli ve sosyal güvencesi olan hastalar ile aktif bir işte çalışmayan hastaların bilgi gereksinimleri daha fazla iken, eğitim düzeyi arttıkça öğrenim gereksinimleri azalmaktadır. Hastalar en çok kontrole gelme zamanları, yara bakımı ve komplikasyonlara ilişkin bilgi almak istemektedirler. En az ise; duruma ilişkin duygular ile toplum ve izlem alt ölçeklerinden elde edilmiştir.

Sonuç olarak çalışmalar içerik, yöntem ve bulgu olarak benzerlik göstermektedir. Örneklem sayısı daha fazla olan çalışmalarla hemşirelerin taburculuk eğitimine planlı bir şekilde katılacağı çalışmaların yapılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi gereksinimi, taburculuk eğitimi, hemşirelik bakımı, cerrahi

P-0312

BAKIMIN İHMAL EDİLEN YÖNÜ: HASTA YAKINLARININ BAKIM YÜKÜ

Sıdıka Pelit Aksu, Ayten Şentürk Erenel

Gazi Üniversitesi, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Bireyin hastalık ve tedaviye uyumunun sağlanmasında bakım vericiler önemli rol oynamaktadır. Bakım verici; bireyin bakımını yapmaktan ya da bireyi gözlemlemekten sorumlu olan kişi şeklinde tanımlanmaktadır. Bakım veren kişi, hastanın günlük yaşantısının bir parçasıdır ve genellikle hasta yakınıdır. Hasta yakınları, hastanın hastalığının tanı evresinden hastanede bakımına, taburculuğundan evde bakımın sürdürülmesine kadar birçok konuda rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu nedenle bakım verme yükleri de oldukça yüksektir. Bu nedenle bakım vericilerde zamanla oluşan bakım yükünün, süreç içinde olumlu ve olumsuz birçok etkisi olabilmektedir.

Bakım vermenin hasta yakınına olumlu etkilerinden bazıları; bakım verilen bireye karşı yakınlık duygusunun ve sevginin artması, bakım verme deneyiminden anlam bulma, kişisel gelişim, bakım süresince

çevrelerindeki bireylerden sosyal destek alma, kendine saygı duyma ve kişisel doyum sağlama olarak sıralanmaktadır. Bunun yanında bakım verme süresince hasta yakınlarının kendi sağlıklarını ve ihtiyaçlarını bir kenara bırakarak tüm enerjilerini hastalarının bakımını sürdürmeye yöneltmesi hasta yakınlarında bazı sorunlar ve değişimler yaşanmasına sebep olabilmektedir. Bunlardan bazıları; yorgunluk, uykuda azalma, kişisel bakıma yeterince zaman ayıramama, dikkat dağınıklığı, sıkıntı hissi, ağlama isteği, konuşmak istememe, korku, ümitsizlik, emosyonel stres, sosyal ilişkilerde azalma, iş yaşamında olumsuzluklar, ev yaşantısında ve aile ilişkilerinde negatif değişim, tedavi ve hastane masraflarının yükü gibi sorunlardır. Hasta yakınlarının yaşadıkları bu tür güçlükler kendi sağlıklarını olumsuz etkilediği gibi bakım verilen bireyin sağlığını da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Özellikle hastane ortamında refakatçi olarak bulunan ve hastaya bakım veren hasta yakınlarının günlük yaşamı tamamen değişmektedir. Yaşanan bu sıkıntılar hastane ortamından kaynaklanan sorunlarla birleşince bakım veren yükünü artırmaktadır.

Hemşireler bakım yükünü azaltmada önemli bir noktada bulunmaktadır. Çünkü kesintisiz olarak hasta ve yakınlarıyla temas halindedirler. Bu sebeple, hemşireler hasta yakınlarının hastane ortamında ve taburculuktan sonra; ekonomik, sosyal, fiziksel ve psikolojik boyutlarda yaşayabileceği güçlükleri en iyi gözlemleyebilecek ve destek olabilecek sağlık personeldir. Oysa hastane ortamında hasta odaklı bakım verilirken genellikle hasta yakınları ihmal edilebilmektedir. Hemşireler bütüncül bakım verirken hastayla birlikte hasta yakınlarını da ele alarak bakımlarına dahil etmelidirler. Hasta yakınları bakıma dahil edilirken; zor durumlarda cesaretlendirerek direnme gücü artırılmalı, gereksinim duyduğu pratik ve somut yardımları alması sağlanmalı, aynı durumu yaşayan kişilerin nasıl başa çıktığını göstererek hastalık ve hastalığın seyri ile ilgili kontrol duygusunun artmasına yardımcı olunmalıdır. Bunlar dikkate alındığında, hasta yakınlarına yönelik hemşirelik yaklaşımları şu şekilde olmalıdır. Hasta yakınlarının bakım vermeye hazır oluşumunu artırmak için bilgi ve becerilerin kazandırılması, sorunlarının ve merak ettiği konuların belirlenmesi, gücünün farkına varmasının sağlanması, uygun kaynaklara yönlendirilmesi, olası fiziksel ve duygusal sorunlara karşı bilgilendirilmesi, bu sorunları yönetmelerine yardımcı olunmasını kapsamaktadır.

Sonuç olarak hemşireler hastayla birlikte, hasta yakınına vereceği bakımı da planlayabilmelidir. Bu yaklaşımın sadece hasta yakını için değil, hastanın sağlığının da sürdürülmesinde, tedavi ve bakımının etkinliğinde önemi büyüktür.

Anahtar Kelimeler: Bakım, bakım yükü, hasta yakını, hemşirelik

P-0313

HOLİSTİK HEMŞİRELİK BAKIMI

Sevda Korkut Bayındır, Sevil Biçer

Erciyes Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Kayseri

Problem Tanımı ve Amaç: Hemşirelik uygulamalarının temelinde hemşireliğin özü olan bakım yer almaktadır. Bakım bireyden olumlu sonuçlar elde edilmesinde önemli bir yere sahiptir. Ancak insana verilen hemşirelik bakımı bireyin sadece hastalığına odaklanmamalı bireyin biyopsiko-sosyo-kültürel ve spiritüel boyutlarını içerecek şekilde kapsamlı bir bakım olmalıdır. Bu nedenle bireyin tüm boyutlarının iyileştirilmesinde ve geliştirilmesinde holistik bakım kavramı ön plana çıkmaktadır.

Bu makale holistik yaklaşım ve holistik hemşirelik bakımı ile ilgili kavramları açıklayarak, hemşirelikte bireyin holistik olarak ele alınmasının önemini vurgulamak amacıyla yazılmıştır.

Gereç-Yöntem: Holizm, bakım, holistik bakım, hemşirelik, insan gibi anahtar kelimeler kullanılarak literatür taraması yapılmıştır.

Bulgular: İnsan yaşadığı çevreyi kendine uyumlu hale getirebilen, hastalık/sağlık çizgisi içinde hareket eden, sağlığı geliştirme ve hastalıkların iyileşmesinde sağlık bakım profesyonellerinin yardım ve desteğine ihtiyaç duyan bir varlıktır.

İnsan büyüme ve gelişmesinin temel parçası olan bakım, her birey için yaşam boyu süren bir gereksinimdir. Bakım var olmanın yoludur. Watson'a (1985) göre bakım verme, hemşireliğin esasıdır, hemşirelik uygulamasının merkezi ve birleştirici odak noktasıdır. Watson'a göre bakım, sağlığı geliştirmek, sağlığını kazandırmak ve hastalıkları önlemek için insan gereksinimlerinin karşılanmasıyla sonuçlanan kişilerarası süreci

kapsayan girişimlerdir. Joyce Travelbee (1971), "Bir hemşire yalnızca fiziksel ağrıyı azaltmak için veya fiziksel açıdan değil, bireye holistik bir bakım verir" ifadesi ile bakıma tüm boyutlarının önemini belirtmiştir.

Bireyin varlığını tüm boyutlarının bütünlüğünün korunması, sürdürülmesi ve elde edilmesinde bireye yardımcı olmak için hemşirelerin, tüm bu alanların bakımını sağlayacak şekilde hazırlıklı olması hemşirelik bakımının temelini oluşturmaktadır.

Holizm (Holism) kavramı Eski Yunanca'da bütün, tamam, tüm anlamlarına gelen "holos" sözcüğünden türemiş olup İngilizce "whole" (bütün) kelimesi ile aynı kökenden gelmektedir. Holizm; bütünü, kendisini oluşturan parçaların toplamından daha fazla olduğunu savunan felsefe görüşüdür.

Amerikan Holistik Hemşireler Birliği iyi sağlığı, akıl, beden ve ruh arasındaki uyum düzeyi olarak tanımlamış ve hemşirelerin insanı sadece fiziksel olarak değil bir bütün olarak ele alması gerektiğini vurgulamıştır.

Holistik hemşirelik bakımında hasta ile ilişkileri geliştirmek ve sağlıklı, psikolojik, duygusal, ruhsal bir ortam oluşturmak çok önemlidir. Bunu sağlayabilmek için aşağıda verilen uygulamaların bakımda kullanılması gerekmektedir;

- Hastaların adını öğrenmek ve kullanmak,
- İyi ve güçlü göz teması kurmak,
- Hastaya içtenlikle bakım vermek, kendini nasıl hissettiğini sormak,
- Terapötik dokunuşu kullanmak,
- Hastaların kendilerini onuru hak eden biri olarak görmelerine yardımcı olmak,
- Hastaların onurunu korumak,
- Öz bakımın önemi konusunda hastalara eğitim vermek,
- Hastalara anksiyete veya ağrıları nasıl azaltabileceğimizi sormak,
- Ağrı kontrolünde hayal, gevşeme teknikleri gibi farmakolojik olmayan yöntemleri kullanmak,
- Masaj, aromaterapi ya da müzik gibi alternatif tedavi yöntemleri ile hastaları cesaretlendirmek ve gerektiği gibi yardımcı olmak,
- Hastalara belli dini, kültürel, manevi inançları varsa sormak; yapmalarını kabul etmek ve duyarlı davranmak.

Sonuç: Geleneksel hastalık kavramlarında insan bir bütün olarak ele alınmaz, sadece hasta organına ve hastalığına yoğunlaşıldı. Holistik bakım yaklaşımına göre ise bireyin boyutlarının birbirinden ayrı düşünülmemesi ve bütün bir şekilde ele alınması gerekir. Çünkü her birey farklıdır ve diğer bireylerden ayrı bir nitelik taşıdığı kabul edilmelidir. Primer bakım sağlayıcı olan hemşire bireyi bütüncül ele alması gerektiğini bilmelidir. Bireyin herhangi bir boyutundaki yetersizlik veya değişikliğin bireyin diğer boyutlarını etkileyebileceğini, bireyde optimal düzeyde sağlık/iyilik halini sağlamak için tüm bu boyutlara bakım verme konusunda duyarlı olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bakım, hemşirelik, holistik hemşirelik bakımı.

P-0314

HASTA GÜVENLİĞİNE BİR BAKIŞ

Deniz Zeynep Sönmez

Çankırı Karatekin Üniversitesi Eldivan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Hasta güvenliği; sağlık bakım hizmetlerinin verildiği tüm alanlarda titizlikle üzerinde durulması gereken bir kavramdır. Tıp tarihinden bu yana yaşanan gelişmelerin ışığında sağlık bakımının amacı hastayı iyileştirmek, zarar vermemek olarak şekillenmiştir. Tıbbi hata; planlanan bir eylemin tamamlanamaması ve istenilen şekilde sonuçlanmaması veya bir amaca ulaşırken yanlış bir planın yapılmasıdır. "Institute of Medicine" tarafından yayınlanan "To Err Is Human" raporunda tıbbi hataların ve hasta güvenliği için risk ile sonuçlanan engellenebilir istenmeyen olayların, mortalite ve morbidite oranlarını artırdığı ve bu olayların; motorlu taşıt kazaları, meme kanseri ya da AIDS'ten daha fazla ölüme neden olduğunu bildirilmiştir.

Hasta güvenliği; sağlık bakım hizmetlerinin bireye vereceği zararı önlemek amacıyla sağlık kuruluşları ve bu kuruluşlarda çalışanlar tarafından alınan önlemlerin bir bütünü olarak tanımlanabilir. Dünyanın çeşitli yerlerinde, yapılan tıbbi hataların maliyeti ile ilgili veriler mevcuttur. Ancak ülkemizde hataların tam olarak kayıt altına alınmaması nedeniyle yeterli sayısal veri bulunmamaktadır. Günümüzde artık hasta

güvenliğini tehdit eden tıbbi hataların bireysel nedenlerden değil; sistem kaynaklı olduğu kabul edilmektedir. Bu nedenle tıbbi hataları en aza indirmek ya da tamamen ortadan kaldırmak için süreçlere odaklanmak gerekmektedir.

Sağlık kurumlarında hasta güvenliği uygulamalarının yerleşmesi, hasta güvenliği kültürünün oluşmasına bağlıdır. Hasta güvenliği kültürünün sağlanması beraberinde bir davranış ve tutum değişimini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle de belirli bir sürece ihtiyaç vardır. Sağlık kurumlarında hasta güvenliğinin sağlanması tüm çalışanların sorumluluğundadır. Doğrudan sağlık bakımı sunan hekim hemşire gibi meslek grupları ile birlikte; doğrudan hasta bakımına katılmayan diğer çalışanların da hasta güvenliği uygulamalarında önemli rolü vardır. Bu nedenle bu kültürü sağlık bakım vericileri kadar onların da benimsemesi önemlidir.

Bununla beraber özellikle hemşirelerin; hastalarla yoğun bir ilişki içinde olmaları, sağlık kurumlarında çok çeşitli sağlık bakım birimlerinde görev almaları ve çoğu zaman bu birimlerde çalışan diğer personelin yönetim ve koordinasyonunu sağlamaları göz önüne alındığında, hasta bakım kültüründe çok önemli bir rol üstlendikleri görülmektedir.

Hemşirelerin hasta güvenliği uygulamalarını ve hasta güvenliği kültürünü benimseme düzeylerine dair çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda ülkemizde sürdürülmekte olan hasta güvenliği uygulamalarının özellikle hemşireler tarafından benimsendiği ve hasta güvenliği kültürü oluşturmada hemşirelerin temel görevler üstlendiği belirlenmiştir. Ancak hasta güvenliği kültürünün kurumda yerleştirilmesi ve sistem kaynaklı sorunların çözümüne yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi önemlidir. Hasta güvenliğinde hemşireler kilit bir rol üstlenmekle beraber sistem sorunlarının çözümünde tek başına hemşirelerin farkındalığının artması yeterli olmayacaktır. Bu nedenle kurumlarda çalışan diğer personelin de farkındalığını arttıracak çalışmalar yapılmalıdır. Hasta güvenliği kavramının anlaşılması ve kurumlarda hasta güvenliği kültürünün oluşturulabilmesi için, kurumlarda çalışan personele hizmet içi eğitimler verilmektedir. Ancak özellikle sağlık çalışanlarının mesleki eğitim süreçlerinde hasta güvenliğine ilişkin eğitim almaları konu ile ilgili farkındalığı arttıracak ve hasta güvenliği kültürünün yerleşmesine katkı sağlayacaktır. Sistem kaynaklı hataları önlemek için hata kaynaklarının araştırılması önemlidir. Hemşireler başta olmak üzere, tüm sağlık personelinin uzun çalışma saatleri gibi olumsuz çalışma koşullarının hasta güvenliği için risk oluşturduğuna dair çalışmalar vardır. Hemşirelerin ve diğer sağlık bakım personelinin olumsuz çalışma koşullarının düzeltilmesine yönelik girişimler de hasta güvenliği kültürünün yerleşmesi ve sistem kaynaklı hata oranlarının azaltılması yönelik alınacak önlemler içinde önemli bir adım olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hasta Güvenliği, Hemşirelik, Tıbbi Hatalar

P-0315

HİPOTERMİ TEDAVİSİ ALAN PERİNATAL ASFİKSİLİ YENİDOĞANDA HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU

Nevin İnan Yurdagül¹, Figen Işık Esenay²

¹Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yenidoğan Kliniği, Ankara

²Ankara Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim dalı, Ankara

Giriş: Perinatal asfiksi, fetal gaz değişiminde bozulmayla birlikte, hipoksi, hiperkapni ve asidozun eşlik ettiği patolojik bir durumdur. Asfiksi sonucu, dokulara oksijen iletimi bozulur, perfüzyon bozulur, hipoksik iskemik hasar oluşur ve ağır sonuç olarak Hipoksik İskemik Ensefalopati (HİE) gelişir.

Olgu: Olgumuz, 18 yaşındaki annenin 1. gebeliğinden yaşayan 1. bebek Eskişehir'de normal vajinal yolla doğmuş olup doğum salonunda 15 dakika boyunca canlandırma uygulanmıştır. Pasif hipotermi ile Zekai Tahir Burak Eğitim ve Araştırma Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi'ne sevk edilmiştir. Doğum ağırlığı 2200 gram, cinsiyeti kız, baş çevresi 33 cm, apgar skoru 1. Dakika 0, 5. Dakika 3'tür. Yenidoğan ünitesine yatırılan hastaya ilk olarak kardiyopulmoner monitörizasyon yapıldı. Mekanik ventilatöre bağlanmıştır. Umbilikal kateterizasyon (arterven kateteri) işlemlerinden sonra intravenöz mayi, kardiyak destek tedavi ve antibiyotik tedavisi başlanmıştır. Aktif hipotermi başlanan hastaya, aEEG monitörizasyonu yapılmıştır. Hastanın genel durumu çok kötü, siyanotik görünümde, yenidoğan refleksleri ve spontan solunumu yoktur.

İlk Vital bulguları: Ateş: 34,4 °C, Nabız: 136/dk, Kan basıncı: 69/43 (57), SpO2: 94 olarak kaydedilmiştir.

Sonuç: Perinatal asfiksi, ağır hipoksi nedeniyle hastanın multiorgan yetmezliği, ağır şok tablosuna girerek ölümlü sonuçlanabildiği bir tablodur. Ölümle sonuçlanmayan vakalarda da ağır nörolojik sekellerle palyatif bakım ihtiyacı olan hastalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Tümünüyle bakıma muhtaç bir hasta grubu olan yenidoğanlar için asfiksili hastalarda hemşirelik bakımının önemi büyüktür. Bakım uygulamalarında hemşirelerin hastalıkla ilgili hem teorik, hem de pratikte olan uygulamalarında yeterli bilgiye sahip olması açısından bu olgunun sunulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: perinatal asfiksi, yenidoğan, hemşirelik bakımı

P-0316

KANSER HASTALARINA BİLGİ VE FİZİKSEL GEREKSİNİMLERİNE GÖRE PLANLANAN VE VERİLEN TABURCULUK EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİ

Berna Kurt

Hacettepe Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı ve Dünya Sağlık Örgütü'nün 2008 verilerine göre dünya genelinde kanser teşhisi konulan 12 milyon kişi olduğu, 2030 yılında bu rakamın 26 milyonu aşacağı tahmin edilmektedir. Kanser ülkemizde de sağlığı tehdit eden en önemli sağlık sorunlarından biri olup, ölüme yol açan hastalıklar içerisinde ve kalp-damar hastalıklarından sonra ikinci ölümcül hastalıktır. Kanser, yaşam ve ölüm üzerindeki kontrolün sınırlılığını gösteren kronik ve ciddi bir hastalıktır. Kanser tanısı alan hastalar ve onların yakınları tanı ve tedaviye bağlı pek çok psikolojik, fizyolojik ve sosyal sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Hastaların kanserin sorunlarıyla baş edebilmeleri için eğitime gereksinimleri olmaktadır. Bu amaçla hasta eğitim standartları, Sağlık Hizmet Örgütleri Akreditasyon Birliği tarafından güvence altına alınmıştır. Hasta eğitiminin en önemli bölümlerinden biri olan 'taburculuk eğitimi' hastanın evde bakım gereksinimlerinin belirlenmesine, hasta bakım kalitesinin artırılmasına ve bakımın sürekliliğinin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Taburculuk eğitimi, hastaların var olan ve gelecekteki gereksinimlerinin yeterli ve kapsamlı olarak tanınmasına, uygun kararlar verilmesine ve hizmetlerin koordine edilmesine yol çan kapsamlı bir süreçtir. Taburculuk eğitimi alan bireyin, mental ve fonksiyonel sağlık durumu, yaşam kalitesi ve tedaviye uyumu artmaktadır. Bunun yanı sıra eğitimin hastanede kalış süresini, taburculuk sonrası sağlık merkezlerine başvuru oranlarını, hastalığa bağlı komplikasyonları, tekrarlı yatışları ve acil servislerin kullanımını azaltmaktadır.

Tierney ve arkadaşlarının yapmış olduğu bir çalışmada hastaların %35'i yaşadıkları problemlere yönelik sağlık personelinin bilgi aldığı, hastanede uygulanan taburculuk eğitiminin etkisinin incelendiği bir çalışmada ise hastaların %97'sinin taburculuk sonrasında bakım gereksinimi olduğu ortaya çıkmıştır. Akbayrak ve Coşkun tarafından hastaların kliniklere kabul ve taburculuklarının belirlenmesine yönelik yapılan çalışmada hemşirelerin sadece %18'i hastalarına taburculuk eğitimi verdiği belirtilmiştir. Hasta eğitimi için ayrılan sürenin, hastanın gerçekten gereksinim duyduğu konulara değinilmeden hemşirenin önemli bulunduğu konuların anlatılmasıyla harcandığı ortaya çıkmıştır.

Literatürde kanser hastalarının hastalık ve tedavi, günlük yaşam aktiviteleri, ağrı kontrolü, gelişebilecek komplikasyonlar, komplikasyon belirtisi ve bulgularının tanınması ve önlenmesi, egzersizler, taburcu olduktan sonraki kontrole gelme sıklığı, acil durumlarda başvurulacak kişi/kuruluşlara nasıl ulaşılacağı, ilgili kurumlara ilişkin konularda sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Hastaların bilgi gereksinimleri incelendiğinde; Suhonen ve ark'nın çalışmasında genç yaş gruplarının diğer yaş gruplarına oranla, kadın hastaların erkek hastalara oranla daha çok bilgi gereksinimi olduğunu belirtmektedir. Taşdemir ve arkadaşlarının medeni durumun öğrenim gereksinimi üzerine etkisi olmadığı saptarken İlk'in çalışmasında ise medeni durumu bekar olanların bilgi gereksinimlerinin evlilere göre daha çok olduğu bulunmuştur. Eğitim durumu lise ve üzeri eğitim düzeyine sahip olan hastaların, ilaçlar ve yaşam kalitesi ile ilgili bilgi gereksinimlerinin daha çok olduğu ortaya çıkmıştır. Hastaların daha önce hastaneye yatma durumları ile ilgili yapılan çalışmada ise hastane

deneyimi olmayanların tedavi ve komplikasyonlara ait bilgi gereksinimi deneyimi olanlardan daha çok bulunmuştur. Yatış süresi ile bilgi gereksinimleri incelendiğinde 8-14 gün yatan hastaların yaşam aktiviteleri 22 gün ve üzeri yatan hastaların ise tedavi ve komplikasyonlarla ilgili bilgi gereksinimlerinin daha fazla olduğu bulunmuştur. Hastaların önceden edindikleri olumlu-olumsuz hastane deneyimlerinin beklentilerini de aynı yönde etkilediği saptanmıştır.

Hemşirelerin hastaya eğitim verirken önceliklerini hastaların gereksinimleri doğrultusunda belirlemeli, hastanın algı düzeyini saptayıp eğitim planı hazırlamaları gerekir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için öncelikle hastanın gereksinimlerini belirlemeye yönelik profesyonel bir eğitim programının içerisine girilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, bilgi gereksinimi, taburculuk eğitimi, hemşirelik bakımı

P-0317

HEMŞİRELİK KURAMIN UYGULAMAYA AKTARILMASI: KONFOR KURAMINDAN DOĞUM SONU HEMŞİRELİK UYGULAMASINA

Mehtap Akgün, İlkay Boz

Akdeniz Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Anabilim Dalı, Antalya

Problemin tanımı: Doğum sonu dönem fizyolojik değişikliklerin yanında ebeveynliğe geçişin yaşandığı, yeni rollerin ve sorumlulukların üstlenildiği zor bir süreç olması nedeniyle anne ve bebek için risk taşımaktadır. Doğum sonu konforun sağlanması annenin bu döneme uyumunu kolaylaştırmakta ve adaptasyon sürecini hızlandırmaktadır. Doğum sonu bakım, kadının çok boyutlu gereksinimlerini karşılama, iyilik hali ve konforunu desteklemeyi içermektedir. Doğum sonu bakıma rehberlik edecek duruma özgü hemşirelik kuramlarının kullanımı sınırlıdır. Hemşirelik uygulamalarında bir kuramın uygulanabilirliğini doğrulamak ve en iyi kuramın seçilebilmesi amacıyla birçok analiz modeli geliştirilmiştir. Ancak hemşirelikte kuramın uygulamaya nasıl aktarıldığı her zaman açık değildir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı Kolcaba'nın Konfor Kuramının doğum sonu hemşirelik uygulamasına aktarılması örneğini kritize etmektedir.

Yöntem: Bu deneme Barnum hemşirelik kuramının eleştirel analizinde önerilen yararlılık ölçütlerine dayalı olarak gerçekleştirilen bir yansıtıcı kuramsal çalışmadır. Çalışmada Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Kadın doğum kliniğinde doğum sonu bir annenin hemşirelik bakımı, Katharine Kolcaba tarafından geliştirilmiş olan orta ölçekli Konfor Kuramına temellendirilmiştir. Konfor Kuramı (1990), konfor kavramının üç düzey ve dört boyuttan oluşan taksonomik yapısına temellendirilmiştir. Kuram kadınların doğum sonu dönemde bakım kalitesini ve konfor düzeyini yükseltmede kullanışlı ve uygulanabilir şekilde geliştirilmiştir. Kuram konforu ferahlama, rahatlatma ve aşkınlık şeklinde üç düzeyde ele almıştır. (1) Ferahlama, acil bir ihtiyaç ve hoşnutsuzluğa neden olan durumun kontrol edilmesini; (2) Rahatlama, bireye özgü ihtiyaçların karşılanması ve iyilik halinin sağlanması; (3) Aşkınlık, bireyin sağlığa ilişkin yeni normale ve sağlık bakım davranışlarına yönelik motivasyonun gelişmesini, bağımsızlık halinin devam etmesini ifade etmektedir. Ayrıca kuram konforu fiziksel, psikospiritüel, sosyokültürel ve çevresel konfor olmak üzere dört alt boyutta ele almıştır. Örnek bakım çalışmasında kuramın uygulamaya aktarımı, iç ve dış eleştiri kriterlerini kullanarak kuramın değerlendirilmesini sağlayan Barnum tarafından önerilen modele dayalı olarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Barnum'a göre bir hemşirelik kuramının faydalı olabilmesi için bazı özelliklere sahip olmalıdır. Bu özelliklerden en önemlisi kuramın pratikte hemşirelik çalışmasına ve bakıma uygulanabilir olmasıdır. Bir diğeri kuramın farklı bakım ortamlarında yönlendirici ve hemşirelik uygulamalarını kolaylaştırıcı olmasıdır. İki tip kuram kritiği mevcuttur. Diş kritik kuramın gerçek ile yakınsaklık, kullanışlılık, önemlilik, ayrımcılık, teori aralığı ve karmaşıklık ölçütlerinde dünyayla nasıl ilişkili olduğudur. İç kritik, kuramın kendi bileşenleri -açıklık, tutarlılık, yeterlilik, mantıksal gelişme ve gelişme seviyesi- analiz edilmektedir.

Konfor Kuramının doğum sonu annelerin hemşirelik bakımının planlanması ve uygulamasında tercih edilebilirliği, hemşirelik uygulamalarında temel alınmaması ve farklı klinik koşullarda uygulanabilirliği şeklinde üç aşamada değerlendirilmiştir. Kuramın kadınların doğum sonu

dönemde yaşadıkları, fiziksel semptomlar nedeniyle bozulmuş konforlarına yönelik hemşirelik bakımının planlanmasında ve uygulamalarında tercih edilebilirliği uygun bulunmuştur. Kuramın önermelerinin annelerin konfor ihtiyaçlarını belirlediğini ve bu ihtiyaçları karşılama, müdahale değişkenlerini göz önüne alarak girişimler planlama ve hemşirelik bakımı uygulamalarında temel alınabileceği saptanmıştır. Kuramın farklı klinik şartlarda hemşirelik uygulamalarını yönlendirebilmede yeterliliği olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Doğum sonu dönemde değişikliklere uyumda sistematize edilmiş bir bakımın önemi yadsınamaz bir gerçektir. Konfor Kuramının hemşireler tarafından kullanımı, doğum sonu dönem kadınların konfora ilişkin algılarını göz önünde bulundurulmasını, bireysel ve holistik bakım sağlanmasını sağlayabilir. Ayrıca Konfor Kuramı klinik hemşirelik uygulamalarında rehberlik ederek bu kadınların konfor düzeylerinin yükselmesinde faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Barnum kuram analizi, Doğum sonu anne bakımı, Kolcaba konfor kuramı, Kuramın uygulamaya aktarımı

P-0318

OTİZMLİ ÇOCUKLARIN AİLELERİNE YAPILAN MÜDAHALELERİN ÇOCUKTAKİ DEĞİŞİME ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: SİSTEMATİK DERLEME

Pınar Harmancı¹, Funda Kavak²

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bakım Hizmetleri, Çankırı

²İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Malatya

Problemin tanımı ve Amaç: Otizmliler çocukların tedavisinde; direk çocukla ilişkili, aile merkezli ve aile- çocuk etkileşimli birçok müdahale yöntemi kullanılmaktadır. Çalışmalar aile merkezli müdahalelerin çocuk üzerindeki etkisini tartışmaya açmaktadır. IQ, dil gelişimi, motor beceriler, günlük aktiviteler, adaptif davranış, otizm semptomlarının azaltılması gibi alanlarda etkili olduğu ancak beklenen gelişimin gerçekleştirilememesi nedeniyle müdahale modelleri ve uygulamaları tartışılmalıdır. Bu sistematik derlemede amaç aile temelli müdahale programlarının otizmliler çocuk üzerindeki davranışsal, sosyal, iletişimsel, dil becerisi gibi alanlardaki gelişimini nasıl etkilediğini göstermektir.

Gereç –Yöntem: Derleme Ulusal Sağlık Araştırmaları Enstitüsü tarafından geliştirilen Centre for Reviews and Dissemination (CRD) 2009 rehberi doğrultusunda yapılmıştır. Çalışma Temmuz- Ağustos 2017 tarihleri arasında 6 veri tabanı değerlendirilerek yapılmıştır. Literatür taraması, kapsadığı yıllar açısından herhangi bir sınırlama yapılmaksızın, “Pubmed, Science direct, Ovid, Cochrane, Ulakbim Türk Tıp Dizini, Google Akademik” veri tabanlarında yapılmıştır. Bu veri tabanlarındaki yayınlar özetlerine ve başlıklarına göre incelendiğinde ve yinelenenler çıkarıldığında araştırma kriterlerini karşılayan toplamada 3 çalışma ile gözden geçirme süreci tamamlanmıştır.

Bulgular: Tonge B. ve ark. 2014 çalışmalarında; PEBM müdahalesinin çocukların iletişim sosyalleşme ve günlük yaşam becerileri ile ilgili büyük faydası olduğu, PEBM eğitiminin PEAC ve kontrol grubu ile karşılaştırıldığında çocukların günlük yaşam ve motor beceriler alanında daha önemli gelişmeler sağladığı görülmüştür. Pajareya K., Nopmaneejumrulers K. 2011 çalışmalarında; (DIR)/Floortime™ eğitimi alan ailelerin çocuklarının, almayanlarla karşılaştırıldığında istatistiksel olarak daha fazla kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. T1 IQ sonucu ortalama 10.8 olarak bulunmuştur. Bu da ortalama kazanılması gereken puandan çocukların 2.4 puan daha düşük aldığı gözlenmiştir. T2 verileri ise; Çalışmadaki 10 çocuk (%17) normal entelektüel fonksiyonlara sahip olmuştur (IQ>85). 3 çocuk ise normal eğitim sürecine devam edebilmiştir.

Sonuç: Yoğun aile merkezli müdahaleler kırsal bölgeler için gerekli olsa da sürece yayıla, güncellenen müdahalelerin yapılması ve fırsat eşitliğinin sağlanması esastır. Birinci basamak ruh sağlığı hizmetlerine entegre edilen ve aileyi çocuğu ilk tanı anından itibaren bu müdahalelerle buluşturan bir ekibin olması ve psikiyatri hemşire kayıtlarının, gelişimin yönünü değerlendirmek açısından, değerlendirilmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Sözcükler: aile müdahaleleri, otizmliler çocuk, otizm ve ebeveyn müdahaleleri

P-0319

HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİNDE EV ZİYARETLERİNİN ÖNEMİ

Nilgün Kuru¹, Oya Nuran Emiroğlu²

¹Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Yüksek Okulu Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Antakya

²Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Ev ziyaretleri oldukça uzun zamandan beri halk sağlığının önemli bir birleşenidir. Tarih boyunca ev ziyaretlerinin amacı sağlığı geliştirmek ve yaşam kalitesini artırmak olmuştur. Ev ziyaretleri birey ve ailelerinin sağlığını korumak ve geliştirmek için yürütülen amaçlı bir etkileşimdir. Halk sağlığı hemşireleri ev ziyaretlerinde, hastalıklar ciddi boyutlara ulaşmadan önce, sağlık sorunlarını tespit etmek ve problemleri önlemek amacıyla kişileri evlerinde ziyaret etme fırsatına sahip eşsiz bir pozisyonadadır. Yapılmış olan çalışmalarda başarılı ev ziyaretlerinin ailelerin sağlığını olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Ev ziyaretleri ile evde bakım alan ailelerin, hastanede kalma süreleri kısılırken, hastane masraflarının azaldığı, kompleks ve çoklu ihtiyaçları olan riskli gruplara yapılan ev ziyaretlerinin kişilerin sağlık durumunda önemli değişiklikler meydana getirdiği yapılan çalışmalarla saptanmıştır. Çok sayıda çalışma, hemşireler tarafından yürütülen ev ziyaretlerinin hamile ya da postpartum kadınlarda ve yeni doğanda, erken doğum, ihmal, istismar ve doğumsal sağlık problemleri ile ilgili risk faktörlerinde azalma olduğunu ortaya koymuştur. Ev ziyaretlerinin bireyin sağlık sonuçları üzerinde olumlu etkilerinin yanı sıra ailelerin üzerinde de olumlu etkileri vardır.

Ev ziyareti yapılan ailelerin sağlık ihtiyaçlarının karşılanması sürecine aktif katılım sağlarken, sağlıkları üzerindeki kontrol duygularının da beraberinde arttığı tespit edilmiştir. Ev ziyaretleri yapılan aileler kendi ev koşullarında daha az stresli olup kendilerini daha rahat hissetmektedirler. Bu nedenle aileler ev ortamında öğrenmeye daha açıktırlar. Ayrıca aileler sağlık problemlerini evlerinde yönettikleri için öğrenme motivasyonları daha da güçlenmektedir. Ev ziyaretleri aileler için hastanelerde ulaşamayacağı uygulamalar ve oldukça değerli faydalar sağlasa da yine de bazı dezavantajlarını dikkate almak gerekir.

Ev ziyaretlerine ilişkin yürütülen çalışmalarda, maliyetin en büyük dezavantaj olduğu; ev ziyareti öncesi hazırlık, eve ulaşım, bir kişi ile geçirilen zaman ve ziyaret sonrası yapılan hazırlıkların bu maliyeti oldukça artırdığı belirtilmiştir. Ancak kısa dönem için pahalı bir uygulama olmasına karşın, bazı servisler ev ziyaretleri ile daha etkili sağlık çıktılarına ulaşmaktadır. Bu derlemenin amacı halk sağlığı hemşireliğinde ev ziyaretlerinin önemi konusunda farkındalık yaratmaktır. Bu kapsamda ev ziyaretlerinin tarihsel kökeni ve halk sağlığı hemşireliği, literatür doğrultusunda ev ziyaretleri ile ilgili yapılmış araştırma sonuçları, tüm yaş gruplarından örnek çalışmalar, Dünya genelinde halk sağlığı hemşireliği eğitimi ve uygulamalarında önemle ele alınan “ ev ziyareti” nin ülkemizde durumu ve sonuç olarak yasal düzenlemelerde halk sağlığı hemşireliğinden yararlanma da var olan eksiklikler tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ev ziyareti, Halk sağlığı, Halk sağlığı hemşireliği.

P-0320

KADIN RUH SAĞLIĞINDA BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI YAKLAŞIMIN ÖNEMİ

Gül Ergün¹, Çiğdem Gün²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü, Burdur

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur

Dünyada tarihi çok eskiye dayanan, ülkemizde ilk defa başta Hacettepe Üniversitesi Psikoloji bölümü tarafından tanıtılan bilişsel terapi, daha sonra Kognitif Davranış Terapileri derneğinin çalışmalarıyla yaygınlaşmıştır. İngiltere kaynaklı kuramların köklü davranışçı geçmişlerinin etkisiyle davranışçılığın bilişsel kuramla birleşmesi ve iki kuramın bilişsel davranışçı terapisi adı altında tek ve bütünlüklü bir kuram haline alması 1980’lerde gerçekleşmiştir. Özellikle 2000’lerin başından itibaren

akademisyen ve klinisyenlerin bilişsel terapiye olan ilgileri giderek artmıştır. Zamanla Bilişsel ve Davranışçı terapi eğitimi alan psikiyatrist, klinik psikolog ve hemşire sayısında artış görülmüştür. Sağlık alanında bireyin yaşadığı güçlükler, çoğu zaman tıbbi ya da psikiyatrik bozukluk yaşantısı ile birlikte oluşur ve bireyin baş etme becerilerini etkiler. Bu nedenle, özellikle depresyon, anksiyete, yeme, kişilik bozuklukları, şizofreni ve öfkenin kontrol edilmesi gibi durumlar için bilişsel-davranışçı terapilerin etkili yaklaşımlar olduğu ileri sürülmektedir. Kadın; yaşam döngüsü çerçevesinde anne rahminden başlayarak, çocukluk, ergenlik, erişkinlik, yaşlılık gibi farklı dönemlerden geçmekte ve bu dönemlerden her birinde bir takım fiziksel, ruhsal ve sosyal farklılıklar yaşamaktadır. Yaşanılan bu farklılıklar, bir yandan kadınların üretkenliklerini ve yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkilerken, diğer yandan da onları psikiyatrik hastalıklara daha yakın hale getirmektedir. Bu yüzden kadınlarda psikolojik sorunlar daha yaygındır ve daha uzun sürmektedir. Kadınlar özellikle üreme sisteminde yaşanan sorunlardan kaynaklanan psikolojik rahatsızlıklar, şiddete maruz kalmaya bağlı sorunlar, obesiteye bağlı benlik saygısı problemleri, kansere bağlı sekonder psikolojik sorunlar, menapoz sürecine bağlı psikopatolojiler, anksiyete bozuklukları ve depresyonu sıklıkla yaşayabilmektedir. Yaşanan psikopatolojilerde bilişsel davranışçı terapi tedavi seçeneği olarak kullanılmaktadır. Bilişsel-davranışçı terapinin hemşirelik sürecine benzer özellikleri vardır. İki yaklaşım da insan merkezlidir. Hemşire ve birey arasında güçlü işbirliği gerektirir. Bilişsel-davranışçı terapiler kadın sağlığını koruma-gelistirmede hemşirelik bakımına önemli katkı yapabilir ve sağlık bakımının verildiği her ortamda kullanılabilir. Sadece kadınlarda değil kadın sağlığını tehdit eden şiddete eğilimli erkeklerde de bilişsel-davranışçı terapi uygulamalarının yaygınlaşmasıyla kadın ve toplum sağlığının geliştirilebileceği göz ardı edilmemelidir. Temel veya ileri düzeyde bilişsel davranışçı terapi eğitimi alan psikiyatri hemşireleri, doğum ve kadın sağlığı hemşireleriyle ortak çalışmalar yaparak kadın sağlığını geliştirebilir ve mevcut psikopatolojilerin azaltılmasını sağlayabilirler.

Anahtar Kelimeler: Kadın, ruh sağlığı, hemşire, bilişsel davranışçı terapi

P-0321

SAĞLIK SİSTEMİNDE MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLER VE HEMŞİRELİĞE ETKİSİ

Ebru Öztürk Çopur¹, Nilgün Ulutaşdemir²

¹Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim dalı, Ankara

²Avrasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Trabzon

Sağlık sistemi var olan kaynaklara, taleplere ve sorunlara göre zamanla değişim göstermektedir. Bu değişim bazen bölgesel bazen de global olarak yaşanmaktadır. Sistemin değiştiğini sağlığın sürekli yenilenen, eleştirilen ve genişletilen sağlık kavramından da anlayabiliriz. Sağlık sisteminin amaçları, görevleri, ilkeleri, yöntemleri ve politikaları bölgesel ve global anlamda değişime zorlanmaktadır. Bu değişim hem hizmet alanları hem de hizmet verenleri direkt etkilemektedir. Daha önceleri devletlerin kontrolüne ve sorumluluğuna bırakılan sağlık hizmetleri 20. Yy'da bireylerin sorumluluk almasını hedeflemiştir. Ayrıca sistemin içine özel sektör dahil edilmiş ve özel sağlık sigortaları gündeme gelmiştir. Bölgeler arası eşitsizlik, sağlık sorunlarının değişimi, bulaşıcı hastalıkların azalması, kronik hastalıkların artması, nüfusun yaşlanması, göç ve mülteci sorunları gibi değişen durumlar sağlık sisteminin yeniden şekillenmesine neden olmuştur. Öte yandan sistemden yararlanan profilin değişmesi (eğitim düzeyinin artması ile birlikte sistemden daha çok eğitimli bireylerin yararlanması, kadınların ve engelli bireylerin hak talep eder duruma gelmesi, yaşlı nüfusun artması vb.) de bu duruma zemin hazırlamıştır. Hizmet alanlarda ve sağlık sorunlarında görülen değişim hizmet verenlerin de değişimine neden olmuştur. Günümüzde kronik hastalıkların artması ile birlikte sağlıklı yaşlanma, sağlığı geliştirme ve sağlık eğitimi kavramları ön plana çıkmıştır. Hizmet veren sağlık profesyonelleri içinde hem sayısal çoğunluğu hem de hizmet alanları ile temaslarının fazla olması dolayısı ile hemşireler ilk sırayı oluşturmaktadır. Bu nedenle hemşirelerin bu değişime ayak uydurmaları oldukça önemlidir. Hemşirelerin eğitim ve uygulamalarında bu değişimler göz önünde bulundurulmalıdır. Eğitimleri boyunca tüm derslerin içinde sağlık sisteminin değişen boyutları ele alınmalı ve hemşirelik ile ilgisi açıklanmalıdır. Uygulamalarda bu konuya değinilmeli bakım planları bu açıdan değerlendirilmelidir. Hemşirelik

modelleri bu bağlamda açıklanmalı, değişen sorunlar ve sağlık sistemi ile ilgili ödevler, projeler yapılmalıdır. Transkültürel hemşirelik, birey odaklı hemşirelik, aile odaklı hemşirelik kavramları benimsetilmeli ve uygulamaya yansımaları için çaba gösterilmelidir. Hemşirelik araştırmalarında bu konular ele alınmalı ve gerek lisans gerekse lisansüstü derslerde gereken önem verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık sistemi, değişim, hemşirelik.

P-0322

KLİNİK EĞİTİM SIRASINDA KARŞILAŞILAN ETİK SORUNLAR: ÖĞRENCİ HEMŞİRE GÖZÜYLE DENEYİM PAYLAŞIMI

Merve Kavutlu, Fadime Tekin, Nigar Ünlüsoy Dinçer

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Klinik eğitim, öğrencinin profesyonel gelişimi için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumu geliştirebilecek bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Klinik eğitim, hemşirelik eğitiminin bütüncül ve en önemli parçalarından birisi olmasına rağmen öğrencileri birçok etik sorunla karşı karşıya getirmektedir.

Hemşirelik öğrencileri klinik ortamlarda kişilere saygı ihlali, uygulama ortamında klinik eğitimden kaynaklı (öğrencinin hizmet için kullanılması, zorbalık vb.) ve öğrenci değerlendirmeye (öğrencinin hasta önünde değerlendirilmesi, zamanında öğrencilere uyarı verilmemesi vb.) ilgili birçok etik sorun yaşanmaktadır. Klinik uygulamaların sırasında deneyimlemiş olduğum bazı etik sorunlar aşağıda sunulmuştur:

İkinci sınıfta iç hastalıkları hemşireliği dersi kapsamında klinik uygulama sırasında bakım verdiğim postoperatif dönemdeki hastaya Düşük Molekül Ağırlıklı Heparin (DMAH) uygulanması gerekiyordu. Hemşire hanım enjeksiyonu benim yapabileceğimi söyledi. Klinik uygulama görevli öğretim elemanı hocam yanımda yoktu. Hastadan sorumlu klinik hemşiresi ile birlikte hasta odasına gittik. Enjeksiyon bölgesini tayıp ettikten sonra belirlemiş olduğum bölgeyi dezenfektan ile temizledim. DMAH'ı tam hastaya uygulayacakken hemşire hanım "ne yapıyorsun havasını çıkardın mı" sorusunu yöneltti. Hemşire hanıma DMAH'ın havasını çıkarmanın doğru olmadığını söyledim. Subkutan enjeksiyon uygulaması sırasında doğru işlem basamaklarını yerine getirirken hastanın yanında hemşire tarafından sert bir dille eleştirildim. Doğru olanla hemşire hanımın söylediğini yapıp yapmamak konusunda etik ikilem yaşadım. Ayrıca klinik uygulama sırasında görevli öğretim elemanı olmadan uygulama yapmıştım.

İkinci sınıfta cerrahi hastalıkları hemşireliği dersi kapsamındaki klinik uygulamam sırasında asistan doktor şiddetli ağrısı nedeniyle cerrahi kliniğine gelen hastaya klinik hemşiresinin IM ağrı kesi ilaç yapmasını iletmemi istedi. Hasta klinikte yatmıyordu. Ameliyat günün belirlenmesi için gelmişti. Hemşireye hekimin söylediklerini ilettiğimde hemşire order olmadan ilacı uygulayamayacağımı belirtti. Hekim ise "orden yazacağım hemşire hanım hemen ilacı yapın" dedi. Fakat hemşire prosedüre uyararak ilacı order edilmeden yapamayacağımı belirtti ve ilacı yapmadı. Klinik uygulamam sırasında servis hemşiresi ve hekim arasında order edilmemiş bir ilacın uygulanması sırasında diyaloglar benim aracılığımla gerçekleşiyordu. Ardından hekim gelip hemşire hanımla görüştü. Hemşire hanım ilacı benim hazırlamamı ve uygulamamı söyledi. Hemşire hanımın söylediği ilacı hazırladım ve hemşire hanımla hastanın yanına gittik. Order edilmeyen bir ilacı hemşire hanım ile birlikte uyguladım. Ardından hasta klinikten ayrıldı.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Örneklerde bahsedilen hekim ve hemşirelerle yaşanan etik sorunların yanına öğretim görevlilerinin etik ihlallerini de ekleyebiliriz. Bu ihallerden en sık yapılanı ve öğrenciyi en çok olumsuz etkileyen adaletsiz değerlendirme olduğu söylenebilir. Öğrenci ayrımı yapmak özellikle hak etmediği notu aldığı düşünün öğrenciler için ciddi bir motivasyon eksikliğine yol açmakta ve hasta bakımının niteliğini, klinik eğitimin istedik şekilde sonuçlanmasını olumsuz yönde etkilemektedir.

Hemşirelik öğrencilerinin kliniklerde karşılaştıkları etik sorunlar, hemşirelik eğitiminin amacına ulaşmasını engellemektedir. Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalarda yaşadıkları etik sorunların

belirlenip bu sorunlara yönelik klinik hemşiresi hekimi ve öğretim elemanı ile birlikte çözümlerin bulunması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Etik, Hemşirelik, Klinik uygulama

P-0323

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ HEMŞİRELİK MÜFREDAT PROGRAMI

Nurgün Platin, Ayşe Özcan, Figen Türk Düdükçü, Nilay Bektaş Akpınar, Esra Türker Küçükylmaz

KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Konya

Kto Karatay Üniversitesi Hemşirelik Bölümü 2015-2016 öğretim yılında ilk açılırken farklı bir müfredat programı ile başladı. Neden Farklı bir Müfredat Programı? En önemli nedenlerden biri programın yeni başlıyor olması, diğeri de hayallerin gerçek olabilmesi için bir fırsatın olması idi. Yeni programda özellikle Ülkemizde gözlemediğimiz hemşire-hasta iletişimindeki sorunlar ve yakınmalara bir yaklaşım getirmek ve yine gözlemlerimize dayanarak düşündüğümüz toplumumuzdaki öz-bakım eksikliğine bir yaklaşım getirebilmektir. Programın Özelliği Nedir? Program iki temel anlayış/yaklaşım üstüne oturmaktadır. Bunlardan biri, insanın doğası ve insanın anlam aramasını esas alan, Phenix Modeli (1961) olarak bilinen eğitim modeli, diğeri ise Chinn ve Kramer (1983) adlı iki hemşirenin tanımladığı hemşireliğin dört bilme yoludur.

Phenix Modeli anlam bulmanın altı temel örüntüden oluştuğunu getirmekte ve bunları sembolik, empirik, estetik, sinnotik, etik ve sinoptik örüntüler olarak tanımlamaktadır.

Müfredatın Chinn ve Kramer tarafından tanımlanan dört bilme yolu ise empirik, etik, estetik ve kişisel bilme yollarıdır. Bu iki yaklaşımla oluşan müfredat programında temel bilim dersleri ilk iki yılı, klinik dersler de üç ve dördüncü yılı kapsamaktadır.

Müfredatın bu genel yapısı içine hasta-hemşire iletişimini güçlendirmek için iletişim kuramcılarını ve kendini tanıma dersleri; toplumun öz-bakım becerisini güçlendirmek için de öz-bakım kuramı yerleştirilmiştir. Halen 2. sınıftan 3. sınıfa geçmiş olan öğrencilerin bir dönemde yarım gün Hemşirelik Uygulama Becerileri ve yine bir dönem yarım gün Sağlığı Değerlendirme dersi için geçen klinik deneyimleri sonucu öğrenci ifadelerinden örnekler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müfredat, Hemşirelik müfredat, Hemşirelik kuramları

P-0324

HEMŞİRELİKTE TEKNOLOJİ KULLANIMININ AVANTAJ VE DEZAVANTAJLARI

Aylin Güçlü¹, Şerife Kurşun²

¹Yüksek İhtisas Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara

²Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya

Teknolojik ve bilimsel gelişmeler, sağlık sektöründe bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımını hızlandırmış, hemşirelik bilişimi ve bakımda teknolojinin kullanılmasını gündeme getirmiştir. Teknolojinin sağlık bakımında kullanımıyla ortaya çıkan hasta güvenliği ve memnuniyetinde artma, hastalığı erken teşhis etme, artan sağlık bakım maliyetinin azalması gibi durumlar teknolojinin avantajları olarak karşımıza çıkmaktadır. Hasta bakımından birincil sorumlu olan hemşirelerin, teknolojik yenilikleri takip etme, teknolojiyi anlama, yeni bilgiye ulaşma ve bunu bakıma yansıtma gibi süreçlerde etkin şekilde rol alması bir zorunluluk haline gelmiştir. Hemşirelik bakımında teknoloji kullanımı, sağlığın geliştirilmesi ve sürdürülmesinde uygulanan yöntem ve uygulamalarla bakımda kalitenin artmasını sağlamaktadır. Fakat teknolojiyi bakıma yansıtırken teknoloji odaklı olma, hemşire ve hasta açısından bazı olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Literatür incelendiğinde; teknoloji, bakım ve hemşireliğin bir parçası olarak görüldüğünde güvenli, kullanımı kolay, bütüncül ve hasta onuruna saygılı bir müdahale olarak algılanırken, bakımın bir parçası olarak görülmediğinde sadece teknik bir müdahale olarak algılanmaktadır. Bununla birlikte hemşireler kullanılan cihazların hasta bakımında ve klinik uygulamada pozitif etkileri olduğunu düşünmekte

fakat bu ekipmanların insan kaynaklı hata riskini ve streslerini arttırabileceğini ve otonomilerini sınırladığını, klinik ortamda özellikle yoğun bakımlarda teknolojik cihazlara yönelik bilgi eksikliğine bağlı birçok hata yapıldığını ve bu cihazlardan elde edilen verilerin yanlış yorumlanması durumunda tedavi planına ilişkin tehlikeli sonuçların ortaya çıkabileceğini ifade etmişlerdir. Hastalar ise; teknolojiyi bakımın ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirirken, bazı hastalar kendilerini görünmez olarak hissettiklerini bazıları da kaçınılmaz olarak katlanılması gereken bir durum olarak değerlendirmişlerdir. Taburculuk sonrası telefonla takip edilen bir grup hasta ise; telefonla takip edilmeyi etkili ve güvenli bulmakla birlikte, yüz yüze iletişimin verdiği güveni vermediğini ve bu nedenle de telefon danışmanlığından daha az memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bu bilgiler doğrultusunda hemşireler, teknoloji ve bilişimle desteklenmiş bakım verme sürecinde hastanın durumunu eleştirel olarak değerlendirebilmeli, diğer sağlık ekibi ile iletişime geçerek tedavi ve bakıma yönelik değişiklik yapma konusunda önerilerde bulunabilmelidir. Ancak teknoloji hemşirelik bakımın yerine geçme anlamında değil, hemşirelerin kinik karar verme ve mantık yürütme yeteneğinin artırılması anlamına gelmelidir.

Anahtar Kelimeler: Bakımda teknoloji, teknolojinin avantaj-dezavantajları, hemşirelik

P-0325

AĞRI YÖNETİMİNDE TEKNOLOJİNİN KULLANIMI HASTA OTONOMİSİNİ DESTEKLER Mİ?

Sevilay Erden¹, Nursevim Aydıngülü²

¹Çukurova Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Adana

²Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana

Günümüzde ağrıyla taburcu olan hastaların ağrı kontrolünün sağlanmasında teknolojik yenilikler geliştirilmiştir. Teknolojik yöntemlerle ağrının tanımlanması, ağrı tedavisinin etkinliğinin izlenmesi ve hastanın günlük yaşam aktivitelerini yönetecek şekilde ağrıları ile başa çıkmaları desteklenerek hastaların bakım kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmıştır. İnternet tabanlı ve mobil telefon uygulamalarıyla ağrının izlenmesi, ses ve görüntü sistemleri ile dikkatin ardından başka bir yöne çekilmesi gibi teknolojik yöntemler ağrıyı deneyimleyen kişi olarak hastanın ağrısını yönetmesini sağlayarak otonomisini güçlendirilmektedir. Ağrı yönetiminin ilk ve en önemli basamağı analjezi tedavisine ve tedavi seçeneğinin karar verilmesine olanak sağlayan ağrı değerlendirmesi ve ağrının düzenli ve yakın takibidir. Ağrının kontrol edilmesi için ağrı yerinin, özelliğinin ve şiddetinin belirlenmesi gerekmektedir.

Ağrı değerlendirmesi: Ağrı günlükleri ile ağrının değerlendirilmesi ve takibi: Özellikle kronik ağrıyla yaşamak zorunda kalan hastalara ağrı kontrolünde otonomi kazandırılması, hastaların hayat kalitesinin artırılması ve bakım maliyetlerinin azaltılması konularında akıllı telefon uygulamasında yer alan ağrı günlüklerinin (Chronic pain tracker, Catch my pain) ve internet tabanlı ağrı rehber programlarının (webMD Pain Coach, iCanCope with Pain) faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bu uygulama, hatırlatmalar yaparak ağrının düzenli olarak değerlendirilmesini sağlamakta, aynı zamanda ağrı şiddetine göre hastayı günlük aktiviteler, spor ve sosyal aktiviteler konularında cesaretlendirmektedir. Böylece hastalar ağrı şiddetine uygun şekilde kendi aktivitelerini düzenleyebilmektedir.

Ağrının aktivite engelleme durumunun ölçülmesi: Ağrının işlev bozukluğuna yol açarak hastaların fiziksel hareketlerini kısıtladığı bilinmektedir. Akselerometreyle (ivme ölçer), bireyin fiziksel aktivitesini birkaç gün veya hafta boyunca takip eden cihazlar; fiziksel aktivitelerin süresini, sıklığını ve yoğunluğunu ölçerek kaydetmektedir. Bu yöntem ağrının aktiviteleri engelleme durumu hakkında bilgi vermekte, ayrıca fiziksel aktiviteyle birlikte sesli geri bildirimler verilmektedir. Bu uygulamaların fiziksel hareketleri motive edici olduğu ve kaygı düzeyini düşürerek fonksiyonları arttırdığı saptanmıştır.

Ağrının farmakolojik olmayan yöntemle azaltılması: Ağrılı hastanın dikkatini başka yöne çekerek farmakolojik olmayan yöntemle ağrının azaltılmasında "Sanal Gerçeklik Gözlükleri- Virtual Reality Glass" kullanılmaktadır. Bu yöntem, hastaya takılan bir başlıkla hastanın gözlerine lens yaklaştırılarak bilgisayardan alınan görüntülerin izletilmesini içermektedir. Bu uygulama ile görsel ve işitsel olarak birden fazla duyu modalitesi uyarılarak hastanın dikkati dağıtılmakta, böylece hissedilen

ağrı hafifletilmektedir. Bununla birlikte, hastaya takılan kulaklıkla hastanın hastane seslerini algılaması engellenmekte ve rahatlatıcı sesler dinletilmektedir. Yani, hastaya 3 boyutlu olarak başka bir dünyayı ziyaret ettiği hissi verilmektedir. Özellikle hafif ve orta şiddetli ağrılarda etkili olan, yanık ağrısı, kronik ağrı ve anksiyete bozukluklarının tedavisinde de kullanılan bu yöntem, zamanla akıllı telefonlardan da ulaşılabilir hale gelmiştir.

Sonuç olarak, hastanın ağrı yönetimi ekibinin bir parçası olduğu göz önünde tutularak, hastanın ağrısını tanıması, izlemesi ve ağrısı ile başa çıkabilmesi konularında hastanın otonomisi desteklenmelidir. Ağrının fiziksel ve duygusal etkilerini azaltmak için akut ağrıda ağrılı işlemlerden önce ve sonra, kronik ağrıya ise ağrının devam ettiği süre boyunca, hasta yönlendirmeli ve ekip işbirliği içinde ağrı yönetilmelidir. Hemşireler hem hastanede hem de taburculuk sonrası ağrı yönetiminde teknolojinin kullanımını güncel literatür doğrultusunda takip etmelidir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, ağrı yönetimi, hemşire, teknoloji

P-0326

İNFAANTİL KOLİĞİ OLAN BEBEĞİN HEMŞİRELİK BAKIMI

Elif Bakır, Tuğçe Torun

*Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı*

İnfanitil kolik üç haftadan fazla, haftada en az üç gün, günde üç saati aşan huzursuzluk ve ağlama nöbetleri olarak tanımlanmıştır. Genellikle doğumdan sonra ikinci-üçüncü haftalarda başlar, ikinci ayda artar ve üçüncü- dördüncü aylarda kendiliğinden düzelir. Kolik ağlaması, normal ağlamadan farklıdır; bebek avutulamadan saatlerce ağlayabilir. İnfantil kolik açıklanmaya yönelik gastrointestinal, nörogelişimsel ve psikososyal nedenleri içeren çeşitli hipotezler öne sürülmüş ancak etiyoloji kesin aydınlatılmamıştır. İnfantil kolik tedavisinde yaklaşımlar; danışmanlık, diyet değişiklikleri, alternatif besinler, farmakolojik tedavi, fiziksel destek tedavileri ve davranışsal tedaviler başlıkları altında incelenmiştir. Şu ana kadar yapılan çalışmalarda infanitil kolik tedavisinde etkinliği kesin olarak kanıtlanmış bir tedavi yöntemi bulunmamakta olup ebeveynlerin ağlayan bebeğinin sakinleştirilmesinde doğru tutum ve davranışlar konusunda desteklenmeleri ve bilgilendirilmeleri oldukça önemlidir.

İnfantil kolikte, ağlama nöbetlerinin uzun sürmesi bebeğinin beslenme, uyku ve dinlenme düzenini bozabilir ve bebek huysuzlaşabilir. Yapılan bazı araştırmalar kolikğin geçici bir durum olduğunu ve uzun dönem etkilere neden olmadığını; bazıları ise kolikğin uzun dönem etkileri ile ilgili verileri olduğunu öne sürmektedir. "Ağlayan bebek" çocuk kliniklerinde sıklıkla karşılaşılan, ebeveynleri endişelendirebilen bir durumdur. Hekim tarafından yapılan muayene sonrası bu bebeklerin çoğunda organik bir nedene rastlanmaz. Bununla birlikte durdurulamayan bir ağlama, bebeğinin niçin ağladığını anlayamayan ve nasıl davranacağını bilemeyen ebeveynde kaygı ve endişeye yol açar. Bu kaygı ve endişe öfkeyi artırabilir, öfke kontrol kaybına, kontrol kaybı da fiziksel istismara neden olabilir. Yapılan araştırmalar ebeveynlerin infanitil kolikği olan bebeği yatıştırmak için en fazla tercih ettikleri yöntemin "sallama" olduğunu göstermiştir. Bu nedenle kolikği olan bebeklerde sarsılmış bebek sendromu riskinin yüksek olduğu öngörülebilir.

Hemşireler bebeğinin sağlıklı olduğu, kolik belirtilerinin bir süre sonra kendiliğinden geçeceği ve bebeğinin gelişiminde ve büyümesinde genellikle soruna yol açmadığı konusunda ebeveynlere bilgilendirme yapmalıdır. Ayrıca, bebeklerin ağlamalarının gelişimlerinin normal bir parçası olduğunu anlatmak, ağlayan bebek ile baş etme ve onu yatıştırma yöntemlerini öğretmek, sarsmanın zararları hakkında bilgilendirme yapılması gereklidir. Kolikli bebeklerin anne ve babalarının dinlenmesi, anne-babanın stresle baş etme durumunun değerlendirilmesi ve gerekirse desteklenmesi ileri dönemde oluşabilecek olumsuz durumların önlenmesi açısından çok önemlidir. Ayrıca ebeveynlerin gerekli olduğunda diğer aile bireyleri ya da yakın çevrelerinden yardım almaları teşvik edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: hemşire, infanitil, kolik

P-0327

HEMŞİRELİK UYGULAMALARINDA END TİDAL KARBONDİOKSİT TAKİBİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Ayşegül Öztürk Birge, Sultan Türkmen Keskin

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Ankara

Amaç: Bu derlemede, daha çok yoğun bakım, acil servis ve ameliyathane gibi özelleşmiş birimlerde kullanılan End Tidal Karbondioksit (ETCO₂) takibinin hemşirelik uygulamalarındaki yeri ve önemine dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Giriş: Kritik hasta takibinin yapıldığı birimlerde hastadaki yaşamsal fonksiyonların izleminin doğru şekilde tanınması ve erken müdahale için hemşirelik uygulamalarında teknolojik gelişimlerden yararlanmak oldukça önemlidir. Bu gelişimlerden birisi de solunum sisteminin noninvaziv yöntemle değerlendirilmesini sağlayan kapnograf monitörüdür. Kapnograf, ekspiryum sonu karbon dioksit basıncının ölçümünü sağlar. Entübe olan hastalarda endotrekeal tüpün yakınına yerleştirilen sensörlerle (ana akımlı kapnograf) CO₂ miktarı ölçülürken, entübe olmayan hastalarda yan akımlı kapnograf ile nazal kanül veya maske üzerinden CO₂ ölçümü yapılabilmektedir. Ekspiryum havasında ölçülen, akciğerde ventilasyon ve perfüzyon sonucu oluşan ortalama alveoler CO₂ düzeyi ETCO₂ olarak tanımlanmakta ve normal değer aralığı 35-45 mmHg arasında değişmektedir. Kandaki CO₂ ölçümünde altın standart yöntem arteryel kan gazı incelemesi olsa da kapnograf monitörizasyonu bazı üstünlükleri nedeniyle ventilasyon ve perfüzyon takibinde tercih edilebilecek alternatif bir yöntemdir. İnvaziv bir girişim olan arteryel kan gazı incelemesi; pahalı bir işlem olup, hasta ile ilgili anlık bilgi vermekte, ağrı, tromboz ve enfeksiyon gibi durumlara neden olabilmektedir. Yapılan bir çalışmada parsiyel karbondioksit basıncı ile ETCO₂ arasında iyi bir korelasyon olduğu bulunmuş ve ETCO₂ takibinin arteriyel kan gazı alınma sıklığını azalttığı belirtilmiştir. Ayrıca hastada oksijen desatürasyonu gerçekleşmeden önce yetersiz ventilasyonu vakalarını tespit edebilmekte ve tek başına pulse oksimetreden daha hızlı bir şekilde hipoventilasyonu tanımlayabilmektedir. ETCO₂ 1930'lu yıllarda ilk kez tanımlanmış, 1950'li yıllarda ise kapnograf ve kapnometri araçlarının tanıtım ve üretimi yapılmıştır. Ülkemizde ise acil servislerde entübasyon endikasyonu olarak 1997 yılında kullanılmaya başlanmıştır. ETCO₂ takibi endotrakeal entübasyonun doğrulanması ve tüp yerinin izlenmesi, kardiyo pulmoner resüsitasyon (CPR) etkinliğinin değerlendirilmesi gibi durumlarda daha çok kullanılsa da geniş çapta bir değerlendirme sağlamaktadır. Örneğin; ekspiryum havasındaki CO₂ düzeyinin ölçülmesi, akciğer hastalığının evresinin ve tedaviye yanıtın izlenmesi, ventilatör devresinin devamlılığının kontrolü, mekanik ventilasyon desteğinin etkinliğinin değerlendirilmesi, kafa içi basıncı artmış hastaların izlemi, girişimsel sedasyon ve analjezi sırasında ventilasyon izlemi ve entübe hastanın transportunda hasta güvenliğinin sağlanması gibi kullanım amaçları bulunmaktadır. Kapnograf monitörizasyonu hastanın resüsitasyona yanıtı ve mortalite tahmini yapabilmekte sağlık profesyonellerine öngörü verebilmektedir. Literatürdeki çalışma sonuçlarında da 20 dk süresince yapılan CPR'a rağmen ETCO₂ < 10 mmHg ise resüsitasyona hastanın yanıt vermediği ve bu sonucun ölümle ilişkilendirilebileceği vurgulanmıştır. Başka bir çalışmada ETCO₂ düzeyindeki 1.5 mmHg artışın hayatta kalma oranını %16 oranında artırdığı yayınlanmıştır.

Sonuç: ETCO₂ takibi, özellikle kritik hasta bakımında ventilasyon ve perfüzyonun izlenmesinde kolay uygulanabilen, değerlendirme sürekliliği sağlayan, noninvaziv, güvenilir bir monitörizasyon yöntemidir. Kritik hastaya bu uygulamayı yapan hemşire hastada gelişen sorunu anlık tanımlayabilecek ve erken müdahale ile hasta bakım kalitesini arttırabilecektir. Hemşirelik Yönetmeliği (2011)'nde de ETCO₂ takibinin ekip ile ortak hasta bakım planı hazırlanması durumunda hemşire kararı ile izlemin başlatılabileceği belirtilmektedir.

Öneriler: Ülkemizde kapnografi kullanımı yeni olmakla birlikte özelleşmiş birimlerde sınırlı olarak kalmıştır. Avantajları ve hasta yararı düşünüldüğünde hemşirelerin klinik uygulamalarında kapnograf takibine ilişkin protokol ile çalışmalarını sağlayacak gerekli eğitimlerin verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: End tidal karbondioksit, hemşirelik, kapnograf, monitörizasyon

P-0328

**HEMŞİRELİKTE BİR BAŞKA BOYUT:
"DUYGUSAL EMEK"****Murat Çağatay Sonkaya***Ankara Üniversitesi İbn-i Sina Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bilimi Yüksek Lisans, Ankara*

Toplumların gelişmesinde etkin olan en önemli öge insandır. Kendine güvenen, kendi yetenekleri ve ilgilerinin farkında olan, kendisi ve çevresi için doğru kararlar alabilen, empati yapabilen, üretken, bireyler arasında uyum içinde yaşayan, sorumluluklarının bilincinde olan bireyler daha başarılı ve mutlu bir hayat sürerler ve içinde buldukları toplumun da mutlu ve başarılı olmasında daha etkin rol oynamaktadırlar.

Günümüzde hizmet sektörü içerisinde çalışan bireyler, aldıkları ücret karşılığında kendi duygularını kullanarak karşı tarafın duygularını yönlendirme görevini de yerine getirmek zorunda kalmaktadırlar. Duygusal emeğin çıkış noktasını da bu olay oluşturmaktadır. Müşteriler ile birebir iletişim halinde olan çalışanların, duyu gösterimlerini örgüt tarafından istenen standartlara uygun şekle getirmeleri ve bu süreçte harcadıkları çaba, duygusal emek olarak adlandırılmaktadır. Hemşirelik kanununa göre; her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirleme ve hemşirelik süreci kapsamında belirlediği ihtiyaçları çerçevesinde hemşirelik bakımını planlama, uygulama, denetleme ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık çalışanı olarak tanımlanır. Bu görevleri ile hizmet sektörlerinden biri olan hemşirelik mesleğinde de duygusal emek kavramı önem kazanmıştır.

Hemşirelik mesleğinde uygulamalara etki eden ve yönlendiren dört ana kavram bulunmaktadır. Bunlar; insan, toplum, sağlık ve hemşirelik olup, bu dört kavramın en önemlisi ise insandır. Biyopsikososyal ve kültürel bir varlık olarak insanı; biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel yönü ile bir bütün olarak ele almak gerekir. Çünkü sağlıklı veya hasta olsun, hemşirelik kavramı doğrudan "insan" ile ilgilidir. Hizmet alanı insan olan bir sağlık disiplini olarak hemşirelik; bireyin ya da toplumların sağlık ve hastalıkla ilgili ihtiyaçlarını öğrenmek ve yine bu gereksinimler doğrultusunda hastaya en doğru ve bilimsel bakımı verebilmek için insana holistik bir yaklaşımda bulunmaktadır.

Hemşireler, görev yaptıkları kurumlarda fizyolojik ve psikolojik olarak yoğun ve yıpratıcı şekilde çalışmaktadırlar. Bu şartlar altında görev alan hemşireler meslektan hem maddi hem manevi doyum sağlamak istemektedirler. Aksi takdirde verimli çalışma ortamı ya da mesleki tatmini yeterli seviyede olmayan hemşirelerin mesleğe duygusal boyutla yaklaşmaları konusunda bir karşılık beklenmesi de zorlaşmaktadır. Örneğin; onkoloji hastalarının terminal dönemdeki hasta bakımında, kronik ağrıları olan veya tedavi sonucunda yitirilen bir hastanın olması durumlarında, yaşadığı duygusal uyumsuzluk hali, hemşirelerin duygusal emeğe gereksinim duyduklarını gün yüzüne çıkarmaktadır. Bu doğrultuda da hemşireler psikolojik olarak ekstra destek ihtiyacı hissetmektedir. Hemşirelik mesleğine adım atan her birey için en başta eğitim dönemi olmak üzere; çalışma hayatının da her evresinde duygusal emek kavramını algılayabilmeleri için uygun eğitim ortamları sağlanmalıdır.

Sonuç olarak eğitim ve çalışma hayatında hemşireler ve hemşirelik öğrencileri için yaşadıkları sevindirici veya yıpratıcı olayları paylaşabilecek ve tartışabilecek bir ortamları bulunmalıdır. Bu nedenle hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin hastaların ve diğer bireylerin duygusal gereksinimlerini anlamaları konusunda bilgili ve donanımlı olabilmeleri için gerekli özelliklerin kazandırılmasına yönelik eğitim müfredatlarında değişiklik veya ekstra düzenli hizmet içi eğitimler yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: duygusal emek, hemşirelik, hizmet sektörü

P-0329

İNFERTİL BİREYLERDE STRES KAVRAMININ ETKİSİ**Ece Kaplan***Gaziantep Üniversitesi, Hemşirelik AnaBilim Dalı, Gaziantep*

İnfertilite, üreme çağındaki çiftlerin en az bir yıl boyunca haftada üç dört kez korunmasız cinsel ilişkide bulunmalarına rağmen

gebeliğin oluşmaması ya da gebeliği sürdürmemeye olarak tanımlanmaktadır. Dünya çapında infertilite oranlarına bakıldığında; yaklaşık 50-80 milyon kişinin ya da çiftlerin %8'inin tıbbi nedenlerden dolayı çocuk sahibi olamadığı düşünülmektedir. Türkiye'de de çiftlerin ortalama %15'inin infertilite tanısı aldığı düşünülmektedir. İnfertilite, her iki eş için psikolojik olarak tehdit edici, duygusal olarak stresli, ekonomik olarak pahalı, tanı ve tedavi amacıyla yapılan işlemler nedeniyle acı veren karmaşık bir krizdir. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde birçok çiftin infertiliteyi yaşamlarının en önemli krizi olarak ifade ettikleri fakat kadınların infertilite sürecinde erkeklere oranla daha fazla stres, depresyon ve anksiyete yaşadıkları bildirilmektedir. Ayrıca çiftler infertilite tedavisi sürecinde, negatif gebelik testi sonucu ve yeni tedavilerde yorgunluk ve başarısızlık gibi birçok beklenmedik durumla daha karşılaşarak birbirini ardına yeni krizler yaşayabilmektedirler. İnfertilite çocuk isteyen çiftler için stresli ve çiftlerin ilişkisini yıpratıcı bir durumdur. İnfertilite hem bireysel, hem de evlilik ilişkisi içinde başa çıkılması gereken bir durumdur. Bireylerin infertiliteye uyumunu etkileyen faktörler arasında; kişilik yapıları, birey tarafından infertilitenin algılanış şekli, ortaya çıkan olayın zamanı, olaya yüklenen anlam, kişinin bu duruma hazır olup olmaması, stres düzeyleri, uygun başa çıkma yöntemlerinin seçilip seçilmemesi ve çevresindeki kişilerden aldıkları destek sayılabilir. İnfertilite problemi çoğunlukla çiftlerin birinde veya her ikisinde önemli bir stres kaynağı oluşturmaktadır. Oğuz'un (2004) yaptığı bir çalışmada erkeklerde klinik depresyon ve anksiyetenin daha az sıklıkta olduğu bulunmuştur. Can'ın (2005), Antalya Özel Tüp Bebek Merkezinde 76 kadın ile yaptığı araştırma sonuçlarında; merkeze başvuran kadınların %6.3'ünün çevresinden maddi manevi destek almadığı, anksiyete depresyon düzeylerinin yüksek olduğu, infertilite süreçlerinin arttıkça anksiyetelerinin arttığı bulunmuştur. Literatürde infertil kadınların yüksek düzeyde stres ve anksiyete yaşamlarının altında yatan en önemli sebebin infertiliteye bağlı yaşanan hamile kadın, loğusa gibi anneliğe ilişkin duyguların kaybı, doğuramama gibi üretkenliğin kaybı, benlik saygısının kaybı ve genetik devamlılığın kaybı olduğu bildirilmektedir. Kadınlarda yüksek düzeyde stres yaratan diğer bir durum ise bazı geleneksel toplumlarda kadının çocuk sahibi olma yeteneğinin toplumsal statüsünün belirleyicisi olması ve doğurganlık problemlerinden dolayı sosyal damgalama hissetmeleridir. İnfertilite çok belirgin fizyolojik ve sosyolojik etkileri olan önemli bir sağlık sorunu olmakla birlikte, infertilite tanısı alanlarda en sık rastlanan duyuğu hüzündür. Sorun kabullenildikten sonra infertil bireyler yardım ve desteğe ihtiyaç duyarlar. Bu süreçte infertilite hemşiresinin rolü önem taşımaktadır. İnfertilite hemşiresi infertil birey/çift ile iletişime girdiğinde bu bireylere karşı empati kurması, güçlendirme ve ileriye yönelik rehberlik tekniklerini kullanması tedavi sürecinde olumlu bir süreç izlenmesini sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği, infertilite, stres

P-0332

**KADIN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ
EĞİTİMİNDE SİMÜLASYON KULLANIMI****Sıdıka Pelit Aksu¹, Ayten Şentürk Erenel¹, Esra Arslan Gürcüoğlu¹,
Mehtap Uzun Aksoy²**¹*Gazi Üniversitesi, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara*²*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Eskişehir*

Günümüzde sağlık bakımında deneme yanılma yoluyla ya da çevreden görerek ve duyararak yapma yolu ile öğrenme teknolojinin de ilerlemesiyle birlikte değişmektedir. Yerini; bilgi, beceri ve yeteneklerin kazanılmasını, klinikte eleştirel düşünme ve karar vermenin geliştirilmesini sağlayan yaklaşımlara bırakmaktadır. Teknolojide ortaya çıkan gelişmeler simülasyon uygulamalarının ve araçlarının yaygınlaşmasına, diğer alanlarla birlikte eğitimde de kullanılmasına olanak sağlamıştır. Sağlık bakımında simülasyon; klinikteki bir durumu mümkün olduğu kadar gerçeğine yakın bir şekilde yansıtarak klinik uygulamada bu durum ile gerçekten karşılaşıldığında onun daha kolay anlaşılabilir ve yönetilebilir olması sağlayan bir yöntemdir.

Günümüzde, hasta güvenliği ve hasta haklarının önemi gittikçe artmaktadır. Bu da beraberinde sağlık personelinin ve öğrencilerin klinik alanda yetkinliğini arttırmalarını gerektirmektedir. Bu nedenle tüm sağlık

profesyonellerinin eğitim kalitesinin ve hasta güvenliğinin artırılması bakımından simülasyon kullanılarak yapılan eğitim etkinlikleri giderek artış göstermektedir.

Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği karmaşık sağlık bakımının sunulduğu bir alan olması sebebiyle; güçlü bir bilgi birikimi, problem çözme, kritik karar verme becerisi ve teknoloji kullanımı gerektirmektedir. Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği eğitiminde, hem anne hem de bebek sağlığı açısından sunulan bakımda öğrencileri klinik uygulamaya hazırlarken tüm bu faktörler dikkate alınmalıdır. Simülasyon uygulamaları ile kadının gebelik, lohusalık, menopoz dönemi uygun senaryolar eşliğinde ele alınabilmektedir. Kadın ile birlikte fetüs ve yenidoğanı da kapsayan tüm rutin ve acil obstetrik-jinekolojik klinik durumlara ilişkin becerilerin eğitimi, uygulanması, değerlendirilmesi ve araştırılması gerçekleştirilebilmektedir. Literatürde simülasyon eğitiminin kadın sağlığını olumlu yönde etkilediğini gösterecek çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalarda; simülasyon tekniğinin kullanılmasının hataların önlenmesinde ve akut obstetrik acillerde hasta güvenliğini geliştirmede etkili olduğu belirlenmiştir. Eklemisi, kanama, omuz distozisi ve makat doğum gibi obstetrik acillerin yönetiminde beceri geliştirilmesinde simülasyon uygulamaları kullanılmıştır. Ayrıca jinekolojik ve obstetrik simülasyon eğitiminin öğrencinin öğrenme ihtiyaçlarını önemli derecede karşıladığı, kadın sağlığı alanına ilgiyi artırdığı belirlenmiştir.

Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği eğitiminde simülasyon kullanımının bir çok faydası bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; öğrencilerin anne ve fetüse zarar verme korkusu olmadan uygulamaları tekrarlı şekilde yapabilmeleri, eğitimcinin öğrenciyi daha iyi değerlendirebilmesi, kurumun verdiği eğitimin niteliğinin artmasıdır. Buna karşın simülasyon sistemine dayalı eğitim yüksek maliyetli ve uzun zaman alan bir süreçtir.

Sonuç olarak, kadın sağlığının korunması, sürdürülmesi ve geliştirilmesinde öğrencilere teorik bilgi ve gerekli klinik becerilerin kazandırılmasında simülasyon eğitimi özel bir öneme sahiptir. Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliğinde simülasyon kullanımının artarak devam etmesinin eğitimin niteliğini arttıracığı düşünülmektedir. Ancak, unutulmaması gereken önemli bir nokta simülasyona dayalı eğitimin klinik eğitim yerine geçmediği, sadece destekleyici bir eğitim yöntemi olduğudur.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği, simülasyon

P-0333

KÜRESELLEŞME, KÜRESEL SAĞLIK VE HEMŞİRELİK

Ebru Öztürk Çopur¹, Nilgün Ulutaşdemir²

¹Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

²Avrasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Trabzon

Küreselleşme, bir noktada meydana gelen olayların, başka noktalardaki olayları etkilemesi ve meydana gelen bu olaylardan etkilenerek toplumsal ilişkilerin dünya ölçeğinde yoğunlaşmasıdır. Dünya çapında ekonomi, siyaset, kültür, sağlık, sosyal hayat gibi birçok konuda büyük bir değişimi ifade etmektedir. Küresel sağlık ise; dünya çapında sağlık ve sağlık bakımını etkileyen sosyal, politik, ekonomik, teknolojik, çevresel ve kültürel konuları kapsayan çok boyutlu bir kavramdır. Küreselleşme ve sağlık arasındaki ilişki oldukça karmaşıktır ve küreselleşmenin sağlıkla ilişkisini gösteren çeşitli modeller geliştirilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), küreselleşmenin sağlıkla bağlantısını üçü direkt, ikisi indirekt olmak üzere toplam beş noktaya odaklayan bir model geliştirmiştir. Direkt etkiler; sağlık sistemi, sağlık politikalarının etkileri ile enfeksiyon hastalıkları ve sigara pazarı gibi bazı zararlı durumlara maruz kalmayı içermektedir. İndirekt etkiler ise; sağlık sektörünün ulusal ekonomi aracılığıyla yönetimi ile beslenme, yaşam koşulları vb. faktörlere bağlı ortaya çıkan toplumsal riskleri içermektedir. Göz ardı edilen en büyük etkilerinden biri de sağlık sorunlarının artması ile ortaya çıkan mali baskıdır. Bu etkiler göz önüne alındığında küreselleşme ve küresel sağlık tüm disiplinlerin dolayısıyla hemşireliğin de ilgi alanı olmuştur. Yapılan çalışmalar incelendiğinde hemşirelerin konu ile ilgili yeterli bilgiye ve farkındalığa sahip olmadıkları bulunmuştur. Küreselleşmenin beraberinde getirdiği sağlık sorunları artan nüfusun etkisiyle başta yaşlı sağlığı hizmetlerinin artması olmakla birlikte göç ve mülteci sorunları, kronik hastalıkların artması, ruhsal hastalıklar, tütün ve alkol kullanımında artış, cinsel yolla bulaşan hastalıkların artması, şiddet ve istismar vakalarının artması olarak sıralanabilir. Bu sağlık sorunlarının çözümünde özellikle koruyucu

sağlık hizmetleri ve sağlığı geliştirme aktiviteleri yer almaktadır. Bu noktada bu hizmetler için en önemli sağlık profesyoneli olan hemşirelerin tutum ve davranışları çok önemlidir. Hemşirelerin bakım verirken küreselleşme ve etkilerini bilmesi, küresel sağlık sorunlarının farkında olması ve bunu hizmetlerine yansıtmasını beklenmektedir. Bu nedenle hemşirelerin eğitim ve uygulama alanlarında küreselleşme, küresel/global sağlık konularına yer verilmeli ve hemşirelik ile bağlantısı ortaya konulmalı ve bütünleştirilmelidir. Ayrıca; konu ile ilgili çalıştaylar, kongre ve seminerler düzenlenebilir böylelikle konuya dikkat çekilmesi sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, küresel sağlık, global sağlık, hemşirelik.

P-0334

YAŞLANAN DÜNYA, ALZHEİMER HASTALIĞI VE BAKIM VERENLERİ

Sevgi Hür¹, Mine Ekinci², Nezihe Kara³

¹Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Karabük

²Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzurum

³Ankara Üniversitesi İbn-i Sina Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon, Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bilimi Yüksek Lisans, Ankara

Gelişen bilim ve teknolojinin tıp alanındaki yansımalarının etkisiyle beklenen yaşam süresi artmıştır. Buna bağlı olarak dünya nüfusu giderek yaşlanmaktadır ve yaşlı nüfusun artması ile birlikte bazı sağlık problemlerinin görülme sıklığında artış olmaktadır. Alzheimer hastalığı da yaşlanan nüfusa birlikte sık görülen bir bozukluk haline gelmektedir.

Alzheimer hastalığında hastalık süreci hasta ve hastaya bakım verenler açısından oldukça ağır ve stresli bir süreçtir. Hasta bireyin bakımı ile kimin ilgilenileceği toplumların kültürel özellikleri ve değerleri, deneyimleri ile şekillenebilen bir yapıdadır ve ülkemizin sosyolojik ve kültürel özellikleri nedeniyle yaşlı ve hasta bireyin bakımının aile ortamında sürdürülmesi gerektiği düşünülmektedir. Hasta bireye eve ortamında sunulan bakım birçok açıdan olumlu özellikler sunmakla birlikte bakım verme süreci zamanla bakım verenlerin bakımın ağır yükü altında ezilmelerine neden olabilmektedir. Bakım verenlerde depresyon ve anksiyete bozuklukları başta olmak üzere çeşitli psikiyatrik bozukluklar da sık görülmektedir. Bu bağlamda bakım verenlerin psikiyatrik bozukluklar açısından riskli bir grup olduğunun bilinerek psikiyatri hemşireleri tarafından psikiyatrik belirti ve bulguların erken dönemde fark edilerek gerekli hemşirelik girişimlerinin uygulanması önemlidir. Alzheimer hastalarının bakım verenleri ele alınırken psikiyatri hemşirelerinin eğitim, bakım, danışmanlık rollerini kullanarak bakım verenlere yönelik olarak etkili bir hemşirelik bakımı sağlaması gerekmektedir. Bakım verenler hastanın gerek duyduğu bakımı sürdürürken kendi fiziksel ve psikolojik sağlıklarını da korumaları önemli bir konudur. Bakım verenler öz bakım uygulamaları, güvenliğinin sağlanması, iletişim, psikolojik ve davranışsal semptomların yönetimi, uyku hijyeni gibi hastaların ve kendilerinin yaşam kalitesini yükseltecek konular hakkında bilgilendirilmez. Bakım verenlerin hasta ile olan iletişimleri sorunları daha kolay çözümlenebilmelerini sağlayacaktır. Bakım verenler hastanın kullandığı beden dilinin ve kendi beden dilinin hasta açısından anlamının farkında olmalıdır. Bakım verenlerin iletişim konusundaki farkındalık düzeyleri artırılarak etkili iletişim becerileri geliştirmeleri sağlanmalıdır. Hastalığın seyri sırasında tersine dönen ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişki bakım veren bireyler için güç olabilmektedir. Ailenin duygu ve düşüncelerini ifade etmesini sağlanmalıdır. Hemşire ailenin duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeleri için gerekli olan terapötik ortamı sağlamalıdır. Güven ve empati temeline dayandırılan bir iletişimle bakım verenlerin bakım veren rolüne ilişkin olumlu ve olumsuz deneyimlerini paylaşmaları için fırsat verilmelidir. Bakım verenlerin bakım verici rolünde zorlanma açısından değerlendirilmesi ve kullandıkları baş etme mekanizmalarından olumlu olanlar desteklenirken olumsuz baş etme mekanizmalarından değiştirilmesi için bakım verenler desteklenmelidir. Bakım verenlerin olumlu ve güçlü yönlerini fark edebilmeleri sağlanmalıdır. Bazı durumlarda psikoterapiler faydalı olabilir. Bakım verenlerin kendileri için zaman ayırmaları istenilen bir durum olmakla birlikte bu tüm bakım verenler tarafından gerçekleştirilememektedir. Bu konuda neler yapılabileceği bakım veren ile birlikte tartışılmalıdır. Bakım verenler Alzheimer hastalığı ile ilgili dernek, vakıf gibi kurumlardan destek alabilecekleri konusunda cesaretlendirilebilir.

Sonuç olarak bakım verenlere tanı aşamasından başlayarak hastalığın tüm evrelerinde gerek duydukları desteğin psikiyatri hemşireleri tarafından sağlanabilmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Alzheimer hastalığı, bakım verenler, psikiyatri hemşireliği

P-0335

VERTEBRAL TÜMÖR İNVAZYONU OLAN HASTANIN HEMŞİRELİK BAKIM SÜRECİ: VAKA SUNUMU

Elif Akyüz¹, Ziyafet Uğurlu¹, Azize Karahan², Tuğba Kocakuşak¹

¹Başkent Üniversitesi Hastanesi

²Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Vertebral tümörler, nadir görülen, sıklıkla metastaza bağlı gelişen tümörler arasındadır. Vertebral tümörün konumuna ve türüne bağlı olarak, özellikle tümör büyüdükçe farklı belirtiler gösterebilmektedir. Sıklıkla ağrı, hareket, kuvvet ve duyu kaybı, kas güçsüzlüğü, yürümede zorluk, sıcağa, soğuğa ve ağrıya duyarlılık, mesane veya bağırsak işlev kaybı, paraliz gibi ciddi ve bireyin yaşam kalitesini olumsuz ölçüde etkileyecek belirtiler yer almaktadır. Hemşireler bireyi bir bütün olarak değerlendirir. Kişinin bedensel, ruhsal ve toplumsal sağlık gereksinimleri doğrultusunda bakımı planlar, uygular ve uyguladığı bakım sonuçlarını sistematik bir biçimde değerlendirir. Vertebral tümörü olan ve birçok sorunu bir arada yaşayan bir hastaya sistematik bir yaklaşımla bakımın planlanması oldukça önemlidir. Bu olgu sunumunda vertebral tümör invazyonu olan hastada hemşirelik bakımına yer verilmiştir.

Özgeçmiş ve öykü; 63 yaşında kadın, evli, üç çocuk sahibi olan hasta 20 yıl önce sağ mastektomi, 2012 yılında serviks kanseri nedeni ile Total Abdominal Histerektomi ameliyatı olmuştur. Mayıs 2017 tarihinde bel ve sağ bacak ağrısı şikayeti olan hasta kurumumuza başvurmuş, yapılan tetkikler sonucu vertebral tümör invazyonu ve siyatik sinir tutulumu, sol diz altı parestezisi saptanarak yatışı yapılmıştır. Hastanın 15 yıldır hipertansiyon ve diyabetes mellitusu mevcut.

24.05.2017 tarihinde hastaya L4 total, L5 ve L3 parsiyel laminektomi, L4 korpektomi yapılarak hemovak diren yerleştirilmiştir. Operasyon sonrası parapleji ile takip edilen hastanın yapılan tetkiklerde üreteral dilatasyon nedeni ile DJ stent takılarak takip edilmiştir.

Bakım; Kliniğimizde yattığı süreçte hastanın gereksinimlerine özel hemşirelik girişimleri belirlenmiş ve bakımları sağlanmıştır. Hemşirelik bakım planına göre toplam 18 hemşirelik tanısı belirlenmiştir. Başlıca hemşirelik tanıları; fiziksel mobilitede bozulma, beden imgesinde bozulma, öz bakım eksikliği sendromu, aile içi süreçlerde değişim, benlik saygısında bozulma, doku bütünlüğünde bozulma, akut ağrı, enfeksiyon, sıvı-elektrolit dengesizliği, anksiyete olarak belirlenmiş, tanılar doğrultusunda girişimler uygulanmış, sonuçları değerlendirilmiştir. Hastadan sunulan hemşirelik girişimlerinden memnun olduğu, birçok sorununun çözümü ulaştığı geri bildirimini almıştır. Hastanedeki tedavi ve bakımı tamamlayan hastaya ileri tedavi planı yapılmış, hastaya gerekli taburculuk eğitimi verilmiş, 27.07.2017 tarihinde hasta taburcu edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik bakımı, vertebral tümör, siyatik sinir

P-0336

KIRILGANLIĞIN SAĞLIK HİZMETİ KULLANIMINA ETKİSİ

Tuğçe Türten Kaymaz¹, Güler Duru Aşiret²

¹Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Düzce

²Aksaray Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Aksaray

Günümüzde doğurganlık hızının düşmesi, ortalama yaşam beklentisinin artması, insanların sağlığı koruma ve geliştirme konusunda bilinçlenmesi, beslenme koşullarının iyileşmesi, temel halk sağlığı hizmetlerinin gelişmesi, hastalıkların erken tanı ve tedavi olanaklarının artması ve birçok bulaşıcı hastalığın kontrol altına alınması gibi nedenlerle yaşlı nüfus artmaktadır. Artan yaşlı nüfus ile birlikte sağlık personeli yaşlılığa özel sorunlar ile daha sık karşılaşmaktadır. Bu sorunlardan biri takip, tedavi ve bakımda sağlık çalışanları için karmaşık ve zorlayıcı sorunlar oluşturan kırılگانlıktır. Kırılگانlık, birden çok organ veya sistemde fonksiyonel kayıp, fizyolojik rezervde azalma ve stresörlere karşı savunmasızlığın

artması olarak tanımlanmaktadır. Dünya'nın bir çok bölgesinde 65 yaş ve üzeri bireylerin %4-59.1'u kırılگانlık olarak tanımlanmakta ve kırılگانlık oranı yaşa paralel artmaktadır. İleri yaşın dışında, beslenme yetersizliği, basınç ülseri, yürüme bozukluğu, genel güçsüzlük, demans, konfüzyon gibi fiziksel ve bilişsel faktörler; düşme korkusu, depresyon gibi psikolojik faktörler; ev dışına az çıkma gibi sosyal faktörler de kırılگانlıkla ilişkilidir.

Geriatrik bir sendrom olan kırılگانlığın, düşmenin artması, hastanede kalış süresinin uzaması, özel bakım gereksiniminin artması, sağlık giderlerinin artması, yaşam kalitesinin azalması ve morbiditenin artması gibi olumsuzluk sonuçları vardır. Kırılگانlık, yaşlıların, yaşam kalitesini 10 kat düşürmekte ve sağlık bakım hizmeti kullanımını da arttırmaktadır. Kırılگانlık yaşlıların hastane yatak işgalleri 30 gün ve üzerinde olmakta, bakım evinde kalış süreleri uzun olmaktadır. Ayrıca, kırılگانlık yaşlıların fizyoterapist, toplum sağlığı hemşiresi, diyetisyen ve mental sağlık hizmeti kullanımının kırılگانlık olmayan yaşlılara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Yaşlı bireyler, zaman içerisinde ortaya çıkan kronik hastalıklar, hareketlerde yavaşlama, beslenmenin bozulması, bağımlılığın artması gibi sebeplere bağlı olarak daha kırılگانlık olabilmektedir. Çeşitli ülkelerde yapılan araştırmalarda, kırılگانlık yaşlıların sağlık hizmetlerini kullanımının arttığı görülmektedir. Türkiye'de kırılگانlık yaşlı bireylerin sağlık hizmetini kullanımına ilişkin bir veriye rastlanılmamıştır. Kırılگانlığın, sağlık hizmetlerinin kullanımına ve yaşam kalitesine etkisinin bilinmesi, Türkiye'de kırılگانlık önlemeye yönelik çalışmaların başlamasına öncülük edebilir. Bu bağlamda, aile hekimleri ve hemşireler tarafından koruyucu sağlık hizmetlerinin ve tarama programlarının yürütülmesi ile kırılگانlık azaltılabilir, yaşam kalitesi yükseltilebilir. Böylece, sağlık hizmeti kullanımında azalma sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: epidemiyoloji, hemşirelik, kırılگانlık yaşlı, sağlık hizmetleri

P-0337

PANKREAS KANSERİ OLAN HASTANIN FONKSİYONEL SAĞLIK ÖRÜNTÜLERİ MODELİ'NE GÖRE HEMŞİRELİK BAKIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ: OLGU SUNUMU

Elif Akyüz, Hande Kozdere

Başkent Üniversitesi Hastanesi

Pankreas kanseri geç tanılanan ve sıklıkla diğer organlara metastaz yapabilen bir kanser türüdür. Pankreas kanserinde cerrahi tedavi yöntemi olarak kullanılan pankreatikoduodenektomi (Whipple ameliyatı), etkilenen birçok organın aynı anda cerrahi operasyonla çıkarılması anlamına gelmektedir. Bu hastalarda hemşirelik bakımının sistematik bir biçimde planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Hemşirelik sürecinin doğru bir şekilde planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi ise bireye özel hemşirelik tanılarının konulması ile olur. Bu doğrultuda hastadan uygun verilerin toplanması bu veriler doğrultusunda bireye özgü bakım planının oluşturulması önemli bir aşamayı oluşturur. Bu çalışmanın amacı, pankreas kanserine yönelik Whipple ameliyatı olan hastanın hemşirelik bakımının Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli'ne göre planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir.

Öykü: 75 yaşında, evli ve iki çocuk sahibi olan hasta Nisan 2017'de sanlık şikâyeti ile dış merkezde takip edilmiş, Temmuz 2017'de kurumumuza başvurmuş, yapılan tetkikler sonucu pankreas kanseri tanısı almış, 20.07.2017 tarihinde Whipple ameliyatı (koledok distali, pankreas başı, duodenum ve jejunumun 10cm'lik segmenti ve mide distali rezeksiyonu) olmuştur. Hastaya nazogastrik sonda takılmış, anastomoz hatlarına iki adet dren yerleştirilmiştir.

Özgeçmiş: 25 yıldır Diyabet, hipertansiyon, kronik obstrüktif akciğer hastalığı olan hasta 2010 yılında ikili koroner arter bypass greft ameliyatı olmuştur.

Bakım: Hasta ameliyat sonrası 2 gün süreyle yoğun bakım ünitemizde kalmış, kliniğimizde 11 gün boyunca izlenmiştir. Hastaya ağrı şikâyetine yönelik Dolantin PCA(5mg/h) uygulanmıştır. Ameliyat sonrasında hastaya profilaktik olarak desefin ve flagyl başlanmış, elektrolit ve sıvı replasmanları yapılmıştır. Hastanın yatış süreci içerisinde enfeksiyon bulgusuna rastlanmamıştır. Kliniğimizde yattığı tüm bu süreçlerde hastanın gereksinimleri Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli'ne göre belirlenmiş ve bakımı sağlanmıştır. Bu doğrultuda oluşturulan hemşirelik tanıları; akut ağrı, beslenmede değişim; gereksiniminden az, öz bakım eksikliği, aktivite intoleransı, doku bütünlüğünde bozulma, enfeksiyon riski, sıvı elektrolit dengesizliği, aile içi

süreçlerde bozulma olarak belirlenmiş, hastaya yönelik girişimler uygulanmış ve değerlendirilmiştir. Hastanın tedavisi planlanmış, taburculuk eğitimi verilmiş ve 31.07.2017 tarihinde hasta taburcu edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Whipple ameliyatı, hemşirelik bakımı, hemşirelik süreci

P-0338

HEMŞİRELİKTE KÜLTÜREL BAKIMIN ÖNEMİ

Esra Türker Küçükylmaz¹, Ayşe Gül Atay Doyğacı²

¹KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Anestezi Bölümü, Konya

²Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü, Enfeksiyon Hemşireliği, Ankara

Son yıllarda artan teknoloji ile beraber insanlar pek çok bilgiye kısa sürede ulaşmakta ve bu sayede toplumların birbirleriyle olan etkileşimleri de artmaktadır. Bu durum hem kültürel çeşitliliklerin ne kadar çok olduğunu göstermekte, hem de değişik kültürlerle olan farkındalık düzeyini farklı bakış açılarıyla değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Kültür, insanın var olduğu ilk zamandan bu yana öğrenilen, paylaşılan, nesiller boyunca aktarılan değerler, inançlar, tutum ve davranışlar, örf ve adetler olarak tanımlanır. Kültürel farklılıklar; yaş, cinsiyet, ırk, etnik özellikler, sosyoekonomik sınıf, inanış, seksüel davranışlar ve eğitim gibi pek çok faktörlerle şekillenmektedir.

Hızla büyüyen ve gelişen dünyaya karşılık özellikle sağlık alanında artan teknoloji ile birlikte insanlar sağlık hizmetlerine kolay ulaşmakta fakat kültürel farklılıklara olan bakış açıları sağlık alanındaki bakımı ve uygulamaları zorlaştırmaktadır. Bunun temelinde aslında hala tam olarak kültürel farklılıkların anlaşılabilmesi ve günümüzde hemşirelik modellerini kullanmanın aksine eskiyen bakım uygulamalarını kullanmak ve geleneksel bakımı sürdürmek yer almaktadır.

Sağlık hizmetlerinin, çağdaş tıp anlayışına uygun olduğu ölçüde kültürlerle de uygun olması ve sürekli kendini değişimlere adapte etmesi gereklidir. İnsanların sağlığa verdiği önem ve sağlık uygulamaları, içinde yaşadığı toplumun kültürünün bir parçasıdır. Profesyonel anlamda verilen bakımın bireyin kültürüne özgü olması için en başta bakım veren hemşirenin de kendi kültürünü ve yaşam şeklini benimsemiş olması gerekir. Bunun için sağlık çalışanlarının daha iyi ve kaliteli sağlık hizmeti verebilmesi için bakım verilen grubun hastalık ve sağlığı nasıl algıladıkları ve buna verdikleri tepkileri, dolayısıyla kültürlerini anlamaya çalışması gerekmektedir.

Sağlık sisteminin temel taşlarından biri olan hemşirelik mesleği için hastaya verdiği bakım, aynı zamanda bireyin kültürüne de bakışın temel ögesidir. Bireyin sağlık, hastalık ile ilgili inançları, ölüme ve ölüm dönemindeki kişiye bakış açısı, gebelik ve doğum uygulamaları, diyet alışkanlıkları ve uygulamaları, cinsellik, aile yaşamı, iletişim biçimi, geleneksel ve tamamlayıcı tıbbi olan bakış açısı, evde bakım ve palyatif bakıma olan bakış açısı, dokunma ve mahremiyet gibi kültür ağırlıklı durumlar hemşirelik uygulamalarında da yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bakım, Bakımın Önemi, Hemşirelik, Kültür

P-0339

KONSTİPASYONUN TEDAVİSİNDE KULLANILAN TAMAMLAYICI TEDAVİ YÖNTEMLERİ VE GELENEKSEL UYGULAMALARIN BELİRLENMESİ: SİSTEMETİK DERLEME ÇALIŞMASI

Burcu Opak Yücel, Mevlüde Karadağ

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Giriş: Konstipasyon toplumda oldukça sık görülen, sıklığı kullanılan tanımlara göre farklılık göstermekle birlikte %2-28 arasında değişen bir şikayettir. Konstipasyon, genel olarak haftada iki veya daha az sayıda dışkılama alışkanlığı olarak tarif edilmekle birlikte yalnız başına sayı yeterli kriter değildir. Konstipasyon, yaşamı tehdit edici bir durum olmamasına rağmen, bireye getirdiği sosyal, ekonomik, hijyenik ve duygusal baskılar ve toplumumuz için bildirilen oranların yüksek olması nedeni ile önemli

bir sağlık sorunu olarak görülmekte ve yaşam kalitesini etkilemektedir. Konstipasyon yaygın görülen bir semptom olmasına rağmen bakım ve tedavisi istenilen düzeyde değildir. Bakım ve tedavisindeki amaç, konstipasyon oluşumunu önlemek, konstipasyonu ortaya çıktığında da semptomları azaltarak bireyin konforunu sağlamaktır. Konstipasyonu önlemeye veya ortadan kaldırmaya yönelik farmakolojik tedaviler laksatifler, lavmanlar, supozituarlar, nonfarmakolojik tedaviler masaj, egzersiz, biofeedback ile tuvalet alışkanlıkları, yaşam biçimi değişiklikleri ise; egzersiz, sıvı alımını artırma, lifli gıda tüketme, abdominal masajdır. Tıbbi tedaviye ya da rehabilitasyona yanıt vermeyen bazı bireyler için son çare olarak cerrahi tedavi uygulanabilmektedir. Bu tedavilerin yanı sıra konstipasyonu iyileştirmek için kullanılan bazı alternatif tedavi yöntemleri de bulunmaktadır.

Amaç: Bu sistematik derlemede amaç konstipasyonu olan bireylerin kullandıkları alternatif tedavi yöntemlerinin kullanılmasıyla ilgili yapılan araştırmaların gözden geçirilmesi ve çalışmalardan elde edilen verilerin değerlendirilmesidir.

Yöntem: Çalışmanın evrenini, Cinahl, Google Scholar, Medline, Ovid, Science Direct, Web Of Science arama motorlarında "complementary therapy constipation, herbal therapy constipation, traditional methods for constipation, approach to constipation, konstipasyon ve geleneksel uygulamalar" anahtar kelimeleriyle 2000-2017 yılları arasında yazım dili Türkçe veya İngilizce olan, yetişkin ve yaşlıları kapsayan, tam metin ulaşılabilen makaleler oluşturmuştur.

Bulgular: Yapılan literatür taraması sonucu 105 tane makaleye ulaşılmış, makale incelemeleri bitmemiştir. İncelenen araştırmalarda daha çok Çin bitkisel tıbbından faydalanılmış olup, en fazla fructoz cannabis, radix et rhizoma rhei, semen armeniacae amarum, radix paeoniae albo, cortex magnoliae officinalis, fructos aurantii immaturus gibi farklı bitkilerin karıştırılmasıyla elde edilen karışımların konstipasyona etkisine yönelik çift körleme ve plasebo kontrollü randomize kontrollü çalışmalara ulaşılmıştır.

Sonuç: Yapılan literatür taraması sonucu elde edilen çalışmaların değerlendirilmesi devam etmekte olup, detaylı sonuçlar kongrede paylaşılabilecektir.

Anahtar Kelimeler: complementary therapy constipation, herbal therapy constipation, traditional methods for constipation, approach to constipation, konstipasyon ve geleneksel uygulamalar

P-0340

HEMŞİRELERİN HİPOAKTİF DELİRYUM FARKINDALIĞI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Filiz Salman, Ayşegül Öztürk Birge

Ankara Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara

Amaç: Bu derlemede kritik hasta bakımının yürütüldüğü birimlerde çalışan hemşirelerin, hipoaktif deliryum farkındalığına dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Giriş: Deliryum; dikkati belirli bir konu üzerinde odaklama, sürdürme ya da yeni bir konuya kaydırma yetisinde azalmaya seyreden akut bilinç bozukluğu ve kognitif değişikliklerle karakterize bir sendromdur. Literatürde palyatif bakım ve yoğun bakım üniteleri, geriatri servisi gibi kritik hastaların tanı ve tedavi hizmetlerinin yürütüldüğü birimlerde deliryum görülme oranının yüksek olduğu görülmektedir. Deliryum, ajitasyon ve konfüzyonla seyreden bir durum olarak bilinmesi ile birlikte, hiperaktif, hipoaktif ve miks tip olarak üç şekilde karşımıza çıkmaktadır. Hiperaktif deliryum ajitasyon, kişilik bozuklukları ve artmış motor aktivite nedeniyle daha kolay farkedilmekte ve tanılanmaktadır. Yapılan araştırmalarda ise kritik hastalarda hipoaktif deliryumun, hiperaktif ya da miks tip deliryuma göre görülme oranının daha fazla olduğu belirtilmektedir. Hipoaktif deliryum, literatürde "sessiz deliryum" olarak adlandırılmakta, görülme oranı fazla olmasına rağmen klinik seyri nedeniyle daha zor tanılanmakta ve sağlık profesyonelleri tarafında depresyon ve demans bulguları ile karıştırılabilmektedir.

Hipoaktif deliryum; azalan mobilite, psikomotor gerilik ve duyulanın, düşünce organizasyonunda azalma ile seyreden ve prognozu kötü olan sendromdur. Bu hastalarda azalan hareketsizliğe bağlı olarak aspirasyon riski, pnömoni ve basınç yaraları görülme riski artmakta,

hastanede kalma süresi uzamakta ve mortalitede artışa neden olmaktadır. Kliniklerde ve yoğun bakımlarda bakım verirken dikkatimizi daha çok hareketli, üzerindeki ekipmanı çekiştiren ya da kateterini çıkarmaya çalışan hastalar çekmektedir. Diğer yandan psikomotor hareketlilikte azalması olan, içe dönük, apatik, çevreye farkındalığı azalmış olan hastalarda hipoaktif deliryum bulguları olan hastalar "sakin ve rahat" olarak değerlendirilip göz ardı edilebilmektedir. Inouge ve ark (2001) yaptıkları çalışmada deliryumu tanılamadıkları hastaların; 80 yaş ve üzerinde, görme sorunu olan, demans ve hipoaktif deliryum davranışları gösteren hastalar olduğu saptanmıştır. Hipoaktif deliryum farkındalığını araştıran çalışmalarda ise deliryumda olan hastada ajitasyon ve davranış değişiklikleri yoksa doktor ve hemşirelerin hastadaki mental değişiklikleri sorunlu olarak görmedikleri ve özellikle hipoaktif deliryumun farkına varamadıkları belirtilmiştir.

Hemşirelerin hasta bakımı ve tedavi sürecinde diğer sağlık profesyonellerine göre hasta ile daha uzun süre vakit geçirmekte ve deliryum bulgularını daha etken saptayabilme olanağı bulunmaktadır. Bu noktada hemşirelerin deliryum konusundaki farkındalığı deliryumu değerlendirme bilgi ve becerilerini geliştirmesi önemlidir. Deliryum farkındalığını araştıran bir çalışmada hemşirelerin deliryumda olan hastaların %31'ini tespit edebildikleri belirlenmiştir. Ayrıca literatürde deliryumu belirlemeye yönelik geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış bir ölçüm aracının birçok yoğun bakım ve palyatif bakım üniteleri gibi kritik birimlerde düzenli olarak kullanılmadığı belirtilmektedir. Deliryumu tanılamada güvenilir bir ölçme aracının rutin olarak kullanılmaması deliryumun atlanmasına ve özellikle hipoaktif deliryumun göz ardı edilmesine neden olabilir.

Sonuç ve Öneriler: Sonuç olarak hemşirelerin deliryum değerlendirmesindeki rolü önemlidir. Deliryum değerlendirmesi yapılırken hipoaktif deliryum daha geri planda kalabilmekte ve hasta için olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Hemşirelerin güvenilir bir ölçüm aracıyla rutin olarak deliryumu değerlendirmesi ve deliryum konusundaki bilgi düzeyini artırması, deliryumun erken saptanmasını ve deliryum tipinin doğru belirlenmesini sağlayacaktır. Bu amaçla hizmetçi eğitimlerde bu konunun önemle ele alınması ve düzenli aralıklarla tekrarlanması, deliryum tanılamalarında ölçek kullanımının hasta bakım protokollerine eklenmesi önerilir. Erken dönemde farkedilen ve yönetilen deliryum hastanın iyileşme sürecinin kısalmasına, mortalitenin ve hastaneye tekrarlı yatışların azalmasına neden olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deliryum, farkındalık, hemşire, hipoaktif deliryum, tanılama

P-0341

HEMŞİRELERİN MOTİVASYON DÜZEYLERİ VE MOTİVE EDEN FAKTÖRLER: ULUSAL ÇALIŞMA SONUÇLARININ İNCELENMESİ

Tangül Aytur Özen¹, Filiz Kantek²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Isparta

²Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya

Problem Tanımı ve Amaç: Bir sağlık kuruluşunun başarısı, mevcut insan kaynaklarını amaçlar yönünden, istekli biçimde harekete geçirmesine bağlıdır. Bu da motive olmuş personelle sağlanabilir. Bu çalışmanın amacı hemşirelerin motivasyon düzeylerini ve motivasyon faktörlerini konu alan çalışmalarını inceleyerek mevcut durumu ortaya koymaktır.

Gereç-Yöntem: Çalışmada literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmalara ulaşmak için Türk Tıp Dizini, Süleyman Demirel Üniversitesi Kütüphanesi Arama Motoru, Google Akademik, YÖK Tez Merkezi, Pubmed, Google Scholar, EBSCO Host, Web of Science veri tabanları taranmıştır. Tarama yapılırken "motivasyon", "hemşire ve "Türkiye" anahtar sözcükleri Türkçe ve İngilizce olarak kullanılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda 11 çalışmanın dahil edilme kriterlerine uygun olduğu belirlenmiştir.

Bulgular: Türkiye'de sağlık çalışanlarının motivasyon düzeylerini inceleyen çalışmaların 2002-2016 yılları arasında yapıldığı, en çok çalışmanın 2010 yılında olduğu, çoğunlukla İstanbul ilindeki hemşirelerin örnekleme alındığı, çalışmaların kamu hastanelerinde yapıldığı, hemşirelerin motivasyon düzeylerinin orta düzeyde olduğu ve en fazla içsel motivasyon faktörlerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Türkiye'deki hemşirelerin motivasyon düzeylerinin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu; kamu hastanelerinde daha fazla yapıldığı bu nedenle konuyla ilgili daha fazla çalışmanın yapılmasına ve farklı sağlık kurumlarında da konunun ele alınmasına gereksinim olduğu söylenebilir. Yönetici hemşirelerin ve hastane yöneticilerinin hemşirelerin motivasyonlarının artırılmasına yönelik olarak uygulamalarını gözden geçirmeleri ve yeni motivasyon stratejileri geliştirmeleri yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Motivasyon, Motivasyon Düzeyleri, Motivasyon Faktörleri

P-0342

PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNDE SPIRİTÜEL ZEKA VE DUYGUSAL ZEKA

Zeynep Koç¹, Derya Tanrıverdi²

¹Gaziantep Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Gaziantep

²Gaziantep Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Gaziantep

Zeka, kişinin deneyimlerinden öğrenme, yeni durumlara uyum sağlayabilme, soyut kavramları anlayıp kullanabilme ve edindiği bilgileri uygulayabilme yetilerinden oluşan zihinsel işlevler bütünüdür (anlık yeterlilik).

Birbirinden farklı üç tür zeka vardır: IQ (Intelligence Quotient, Bilişsel Zeka), EQ (Emotional Quotient, Duygusal Zeka), SQ (Spiritual Quotient, Spiritüel Zeka)

IQ'ya "ne" sorusuna, EQ'ya "nasıl" sorusuna ve SQ'ya "niçin" sorusuna cevap arayan zeka denilir.

Goleman'a (2000) göre duygusal zeka, bireyin kendisinin ve başkalarının hislerini tanıma, kendisini motive etme, içindeki ve ilişkilerindeki duyguların iyi yönetme yetisine işaret eder.

Goleman'ın duygusal zeka modeline göre duygusal zekanın beş temel boyutu vardır. Bunlar; kendi duygularının farkında olma, kendi duygularını yönetme, kendini motive etme, empati, sosyal becerilerdir.

Hemşireler, hastaların duygularını anlayarak, onların değerlerini, kaygılarını ve içsel endişelerini daha iyi anlayabilir, kaygılarına daha aktif bir ilgi duyabilir ve aynı zamanda onlara karşı daha şefkatli olabilirler. Hastaların spesifik durumlarına ve duygularına bağlı olarak, kendi bakım davranışlarını düzenlemeye, onları negatif düşünce biçimlerinden uzaklaştırarak morallerini yükseltmek için uygun iletişim davranışları göstermeye daha eğilimli olurlar. Hastaların özel oluşuna saygı duymaya, hastanın kendi deneyimi ile bağlantı kurmaya, görünüşün dışındaki duygularını hissetmeye, "gözün görebildiğinin ötesine ulaşmaya, bilimsel verilerin ötesine varmaya, hastaları bütüncül olarak görebilmeye ve her hastada neyin işe yarayacağını anlamaya ve bu nedenle her bireye göre tasarlanmış, özel bir şekilde davranmaya yatkın olurlar. Bu şekilde, hemşireler hastaların daha iyi duygusal ve psikolojik tepki vermelerini sağlar ve hemşirelik uygulamalarının mükemmelleştirilmesine katkıda bulunabilirler.

Spiritüel zeka, zıtlıkları bir araya getirmek ve olduğumuzdan fazlası olmak için, benlik seviyemizi geliştiren zekadır. EQ ve IQ 'yu yeni ve anlamlı bir bağlamda yeniden bir araya getirerek hayatın anlamını açığa çıkaran SQ, hayata anlam katan şeydir. SQ'nun var olduğu bir hayat yaşamaya değer, anlamlı, mutlu bir hayattır.

Spiritüel zeka, hayatın farklı dönemleri ve insanın sahip olduğu farklı zekalar arasında uyumlu bir bütünlük kurarak kişinin hayatına anlam ve amaç kazandıracak bilgiye ulaştırır. Kişi SQ'nun farkına varabilir, çalışıp onu geliştirebilir.

Son dönemde, dünyada yapılan çalışmalar (2012-2017) duygusal zeka düzeyi yüksek olan hemşirelerin iş stresinden daha az etkilendiklerini, yaşamlarını daha sağlıklı sürdürdüklerini, etkili iletişim, empati, problem çözme, duygusal farkındalık gibi duygusal zeka becerileri sayesinde daha etkin ve profesyonel hasta bakımı sağladıklarını, hemşirelerde ruhsal zeka düzeyinin bakım kalitesi, klinik beceri, yaşam doyumu, iş ilişkisi, psikolojik dayanıklılık ve uyum, iş memnuniyeti, çalışma algısı ile pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise, duygusal zekada ki artışın liderlik davranışlarında, iş doyumunda, etkili çatışma çözme becerilerinde, hasta

memnuniyetinde artışa ve iş yaşamında yalnızlığın azalmasına neden olduğu bildirilmektedir.

Ruh sağlığı hemşireleri hastayı etkili bir şekilde değerlendirmek ve tedavi etmek için kişiyle özel ve derin seviyede hastalarla etkileşime girerler. Yapılan çalışmalarda hemşirelerin orta düzeyde duygusal zeka düzeyine sahip oldukları, ruhsal zeka eğitiminin psikiyatri hemşirelerinin iş doyumunu üzerinde olumlu etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Yapılan literatür taramasında psikiyatri hemşirelerinde ruhsal zeka ve duygusal zekaya ilişkin çalışmalar yeterli sayıda olmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, spirüel ve duygusal zeka konusunda güncel çalışmaların yapılması, ruhsal zeka eğitiminin psikiyatri hemşirelerinin iş doyumunu üzerinde olumlu etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zeka, Psikiyatri Hemşireliği, Ruhsal Zeka

P-0343

HEMŞİRELİKTE AİLE MERKEZLİ BAKIM YAKLAŞIMI

Mine Yılmaz Kocak

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Konya

Aile merkezli bakım (AMB); aile, birey/çocuk, hemşire, diğer sağlık personeli ve sektörler arası işbirliği ile birey/çocuğun sağlığının korunması, geliştirilmesi, hastalık halinde iyileştirilmesi ve rehabilitasyon için gerekli hizmetlerin planlanması, örgütlenmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi oluşan multidisipliner, dinamik bir bakım süreci olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca AMB, çocuk, ebeveyn ve sağlık çalışanları arasında işbirliğini sağlayan holistik yaklaşımı içeren bir bakım modelidir ve bu modelde tüm aile üyeleri 'bakım alıcı' olarak kabul edilir. AMB uygulayan sağlık ekibi her yaşta aile üyelerinin iyilik halinin ve sağlığın geri kazanılmasında ailenin hayatı rol oynadığını ve duygusal sosyal ve gelişimsel desteğin ayrılmaz birer sağlık bileşeni olduğunu kabul etmelidir. Aile üyelerinden birisini ya da birkaçını etkileyen herhangi bir fonksiyon bozukluğu bir bütün olarak aileyi olumsuz yönde etkileyecektir. Hemşire aileyi dikkate almaksızın yalnızca sorunu olan bireyi ele alırsa bütüncül bir değerlendirme yapmış olmaz. Ayrıca, hemşire ailenin güçlü ve zayıf yönlerini bilmeli ve bakımdaki aile etkililiğini geliştirmeye çalışmalı, ailenin bakıma katılmaya ne kadar hazır olduğunu değerlendirmeli ve bu doğrultuda bakımı planlayıp, bakım konusunda aileye eğitim verilmelidir ve bu uygulamaları hasta taburcu oluncaya kadar sürdürmelidir. AMB'nin felsefesi, ailenin bakımın planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde bakıma dahil edilmesi, bakım alıcı bireyin bakımında sağlık personeli kadar söz sahibi olduğunun kabul edilmesi, aile bağlarının korunması bireyin hastane ortamında kendini güvende hissetmesi ve bu sürecin aile üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmayı içerir. AMB büyük oranda hasta ve aile memnuniyeti yanı sıra daha iyi sağlık sonuçları ve kaynakların daha akıllıca kullanımına yol açmaktadır. Literatürde AMB ilkeleri doğrultusunda alınan bakımın, ailenin ve bakım verilen bireyin anksiyete düzeyini azalttığı, hospitalizasyona daha iyi uyum sağladıkları, bireyin daha az ağrı yaşamasına yardımcı olduğu, daha hızlı bir iyileşme dönemi ve erken taburcu olmayı sağladığı görülmektedir. Ayrıca ailenin bakım verme becerilerini ve memnuniyetini yükselten, öz yeterlilik duygusunu arttıran ve bakım alan bireyin sağlık durumu hakkında ailenin yeterli bilgiye sahip olması nedeniyle stresi azaltan bakım modeli olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: aile, aile merkezli bakım, bakım, hemşirelik bakımı

P-0344

KADIN DOĞUM KLİNİKLERİNDE BALON UYGULAMASI

Gülçin Nacar, Sermin Timur Taşhan

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum Kadın Sağlığı Anabilim Dalı

Konu hakkında ön bilgi: Kadın doğum kliniklerinde balon uygulaması iki amaçla yapılmaktadır. İlki çeşitli nedenlerle oluşan uterin kanamaları (uterus atonileri, plasenta previa, plasenta akreata) kontrol altına almak, ikincisi ise servikal dilatasyonu sağlamak içindir (Acil obsetrik bakım rehberi-ebe ve hemşireler için, 2013; Çetinkaya ve Sönmez,

2013). Uzun zamandır bilinen yöntemler olmasına rağmen, özellikle dilatasyon amaçlı balon uygulamalarının kullanımının son yıllarda arttığı gözlenmektedir. Yapılan araştırmada konuya ilişkin yayınların da yeni olduğu görülmüştür. Bu artışın artan sezaryen oranları ile ilişkili olduğu kanaatindeyiz. Artan sezaryenler nedeniyle seyreden gebelik kayıplarında rüptür riskini ekarte etmek amacıyla farmakolojik indüksiyon yöntemleri kullanılmak istenmemektedir. Bu nedenle mekanik indüksiyon yöntemlerinin başında gelen balon uygulamalarının kullanımı artmaktadır. Çetinkaya ve Sönmez (2013)'in bildirdiğine göre bir metaanalizde Foley kateter ile misoprostol karşılaştırılmıştır; doğuma kadar geçen süre, sezaryen oranları, koryoamniyonit riski benzer iken, uterin hiperstimülasyon riskinin misoprostol ile daha fazla olduğu bulunmuştur.

İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi: Kadın Doğum Kliniği Örneği

Üniversite hastanemiz Turgut Özal Tıp Merkezinde de son yıllarda balon uygulamaları yapılmaktadır. Hastanemizin son 10 yılı incelendiğinde balon uygulamasında hızlı bir yükseliş olduğu dikkati çekmektedir. Balon tamponad uygulaması enfeksiyon riskini artırması sebebiyle daha az uygulanmakla birlikte, daha çok plasenta previa, plasenta akreata ve sezaryen doğum sonu inatçı kanamalar sonrasında kullanılmaktadır. Hastaların %80'inde etkin bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Hastanemizde riskli doğum oranları yüksektir ve geçirilmiş sezaryen sonrası gebelik kayıplarına sık rastlanılmaktadır. Uterin rüptür riski sebebiyle farmakolojik yöntemlere temkin ile yaklaşılmaktadır. Balon dilatasyon uygulaması hastanemizde kullanımı hızla artan mekanik bir indüksiyon yöntemidir. Ayda ortalama beş altı hastaya dilatasyon amaçlı balon uygulaması yapılmaktadır. Uygulamanın başarı oranı yüzde yüze yakındır. Yapılan literatür incelemesinde foley kateter ile dilatasyon uygulamasına ilişkin örnek vakaya rastlanmamıştır.

Balon uygulama yöntemlerinin yaygınlaşması hemşirelik uygulamalarında da yeni bir yönün geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Verilecek etkili bir hemşirelik bakımı ile yöntemin etkinliğinin artacağına inanmaktayız. Konuya ilişkin yeni çalışmaların ve hizmet içi eğitimlerle bilgilendirmenin yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

Uterin tamponaddan sonra hemşirelik bakımı

- Hasta yaşamsal bulguları, aldığı/çıkarıldığı sıvı dengesi, fundus yükseklikleri ve vajinadan kan kaybı açısından çok yakın takip altında tutulmalıdır.
- Oksitosin infüzyonuna uterusu sonraki 12–24 saat boyunca kasılı durumda tutmak için devam edilmelidir.
- Order edilen geniş spektrumlu antibiyotikler profilaktik olarak verilmelidir.
- Tamponad balonlarını veya uterus paketlerini yerinde bırakmanın ortalama süresi 8–48 saat arasındadır. Balonun aşamalı olarak söndürülmesi potansiyel daha fazla kanama riskini azaltacağından aşamalı olarak sıvı boşaltılmalıdır (Demir, 2010).
- Hasta sık sık bilgilendirilmeli, kaygısı azaltılmaya çalışılmalıdır (Fışkın ve Oskay, 2015). Uterin dilatasyon işlemi hemşirelik bakımı
- Kateter servikse yerleştirildikten sonra 30–80 mL sıvı ile şişirilip, genel olarak 12–24 saat tutulmasına dikkat edilmelidir.
- Hasta enfeksiyon belirti-bulguları açısından dikkatle izlenmelidir.
- Order edilen geniş spektrumlu antibiyotikler profilaktik olarak verilmelidir.
- Yaşam bulguları, laboratuvar bulguları dikkatle izlenmelidir.
- İşlem hastada rahatsızlık oluşturacağından işlem öncesi ve sonrası hasta bilgilendirilmeli, desteklenmelidir (Çetinkaya ve Sönmez, 2013).
- Ağrılı bir işlem olduğundan ağrı ile baş etmede etkili yöntemler öğretilmelidir.

Özetle balon uygulaması, durdurulamayan doğum sonu kanamaları olan kadınlarda ve servikal dilatasyonun gerektiği durumlarda, özellikle de başka seçeneklerin olmadığı zamanlarda, basit, ucuz, kullanımı kolay ve etkili yöntemlerdir (Demir, 2010; Çetinkaya ve Sönmez, 2013).

Anahtar Kelimeler: balon uygulaması, servikal dilatasyon, uterin kanama

P-0346

KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ

Ayşe Yücesan, Esmâ Kabasakal

Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: Günümüzde kadınların fiziksel, ruhsal, cinsel ve üreme sağlığını olumsuz yönde etkileyen ve insan hakları ihlalleri arasında sayılan kadına yönelik şiddet halk sağlığı alanında önemli bir sorun haline gelmiştir. Kadına yönelik şiddet fiziksel, duygusal, sözel, ekonomik ya da cinsel istismar şeklinde olabilmekte ve tüm ülkelerde sosyal, ekonomik, dini ve kültürel herhangi bir farklılık gözetmeksizin meydana gelmektedir. Dünya genelinde kadınların %35'i yaşamları boyunca en az bir kez şiddete maruz kalmakta, Ülkemizde ise yaşanan bölgeye göre değişimle birlikte kadınların %19'u orta derecede, %16'sı ağır derecede şiddete maruz kalmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde kadına yönelik şiddetin önlenmesi, erken dönemde belirlenmesi ve olası zararlarının en aza indirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışma; halk sağlığı hemşiresinin ev ziyareti yolu ile kadına yönelik şiddeti belirleme ve önlemedeki etkinliğini literatüre dayalı olarak değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Konuyla ilişkili "kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet, ev ziyareti, halk sağlığı hemşiresi" anahtar kelimeleri ile PubMed, Scopus ve Google Akademik veri tabanlarından literatür taraması yapılmıştır.

Bulgular: Kadına yönelik şiddet ile ilgili girişimlerin ve araştırmaların büyük çoğunluğu acil servisler ya da klinik ortamlara odaklanmaktadır. Öte yandan son yıllarda şiddet mağdurlarının belirlenmesinde ve şiddeti önlemede halk sağlığı hemşirelerinin ev ziyaretine dayalı müdahalelerinin etkililiği ve önemi üzerinde durulmaktadır. Halk sağlığı hemşireleri ev ziyaretlerinde aile ilişkilerini de gözlemledikleri için klinik alanda çalışan sağlık personeline göre şiddet mağduru kadınları belirlemede daha avantajlı hale gelmektedir. Ayrıca düzenli ev ziyaretleri sayesinde güven ilişkisi kurmaları şiddet vakalarının belirlenmesini kolaylaştırmaktadır. Birincil koruma düzeyinde, hemşireler ev ziyaretlerinde aile içi ilişkilerin geliştirilmesi, kadının güçlendirilmesi yönünde eğitim ve destek sağlayarak şiddetin meydana gelmesini önleyebilirler. İkincil koruma düzeyinde, hemşireler, yüksek riskli ailelerin evlerini ziyaret edip şiddete maruz kalan veya maruz kalma riski yüksek olan kişileri tarama yolu ile erken dönemde belirleyebilirler. Üçüncül koruma düzeyinde ise, şiddet mağdurlarının tedavisi ve şiddetin tekrarlanmasını önlemeye yönelik müdahaleler hemşireler tarafından gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, hemşireler şiddete uğramış kadınların güçlendirilmesi amacıyla savunuculuk ve danışmanlık rollerini gerçekleştirebilir ve destek gruplarının oluşturulmasını sağlayabilirler. Gerekli durumlarda kadının daha fazla zarara uğramasını önlemek için sığınma evine yerleştirilmesini sağlayabilirler.

Sonuç: Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde, halk sağlığı hemşirelerinin ev ziyareti yolu ile birincil, ikincil ve üçüncül koruma düzeyinde gerçekleştirecekleri uygulamalar önemli bir katkı oluşturmaktadır. Halk sağlığı hemşirelerinin etkinliğini ortaya koymak için bu alanda yapılacak kanıt düzeyi yüksek çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile içi şiddet, kadın, halk sağlığı hemşireliği

P-0347

HEMŞİRELER KENDİLERİNİ NE KADAR GÜÇLENDİRİLMİŞ HİSSEDİYORLAR?

Sibel Savgat¹, Filiz Kantek²¹Kepez Devlet Hastanesi, Antalya²Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya

Problem Tanımı ve Amaç: Hemşirelik hizmetlerinin istenilen nitelikte, etkili ve verimli bir şekilde verilebilmesi için hemşirelerin otonomilerinin artırılması, mesleki konularında kararlarını kendilerinin vermesinin sağlanması yani güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı hemşirelerin güçlendirme algılarını inceleyen çalışmaları inceleyerek hemşirelerin güçlendirme algı düzeylerini ortaya koymaktır.

Gereç-Yöntem: Çalışmada literatür tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmalara ulaşmak için; YÖK Tez merkezi, Google Akademik, Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesi Arama Motoru, Web of Science" veri tabanları taranmıştır. Taramada "güçlendirme", "hemşire", ve "Türkiye" anahtar sözcükleri Türkçe ve İngilizce olarak kullanılmıştır. İnceleme sonucunda dokuz çalışmanın dahil edilme kriterlerine uygun olduğu belirlenmiştir.

Bulgular: Araştırmaya dahil edilen çalışmaların 2006-2016 yıllarında arasında yapıldığı, tamamının yüksek lisans tezi ve yayın dilinin Türkçe olduğu belirlenmiştir. Çalışmaların çoğunlukla İzmir ilinde yürütüldüğü ve üniversite hastanelerinde çalışan hemşireleri konu aldığı saptanmıştır. Hemşirelerin güçlendirme algılarının belirlenmesinde yaygın olarak, Laschinger ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Hemşirelik İşyeri Güçlendirme Ölçeği" ve Roller tarafından geliştirilen "Güçlendirme Algısı Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmaların tamamında hemşirelerin genel güçlendirme algısının orta düzeyde olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Araştırma hemşirelerde güçlendirme konusunda sınırlı çalışma olduğunu ve hemşirelerin çalışma ortamını orta düzeyde güçlendirici olarak algıladıklarını ortaya koymuştur. Hemşirelik çalışma ortamlarının güçlendirilebilmesi için daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu açıktır. Özellikle güçlendirme girişimlerinin etkisini inceleyen çalışmaların yürütülmesi yönetici hemşirelerin etkili güçlendirme stratejileri geliştirmelerinde yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güç, Güçlendirme, Hemşire, Türkiye.

P-0348

KATETER İLİŞKİLİ KAN DOLAŞIMI ENFEKSİYONUNUN AZALTILMASINDA HEMŞİRELİK BAKIMI

Ayşe Gül Atay Doygacı¹, Esra Türker Küçükylmaz²¹Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüğü, Ankara²KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Anestezi Bölümü, Konya

Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezi (Centers for Disease Control and Prevention-CDC) ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) nozokomiyal enfeksiyonları en önemli mortalite ve morbidite kaynağı olduğunu belirtmektedir. Hastanın hastanede yatış süresinin uzaması ve tedavi maliyetini artırması nedeni ile dünyada ve ülkemizde önemli bir sağlık sorununu oluşturmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde kateter ilişkili kan dolaşımı enfeksiyon (Kİ-KDİ) hızı gelişmiş ülkelere göre yüksek olduğu saptanmıştır. Ulusal hastane enfeksiyonları surveyans verilerine bakıldığında Kİ-KDİ ise nozokomiyal enfeksiyonların önemli bir kısmını oluşturmada birlikte enfeksiyon hızı değerleri yoğun bakım ünitesi tipine göre değiştiği görülmektedir. Kan dolaşım enfeksiyonları (KDE) European Prevalence of Infection in Intensive Care (EPIC) çalışmasında %12'lik sıklıkla tüm hastane enfeksiyonları içinde en sık karşılaşılan dördüncü enfeksiyon olarak belirlenmekte birlikte hastane kökenli primer KDE'lerin %85'inin kateterlere, özellikle santral venöz kateterlere bağlı olduğu bildirilmektedir.

Kateterin kullanım süresi, takıldığı anatomik bölge, kullanılan örtü çeşitleri, kateterden total parenteral nutrisyon ürünleri, kan ve kan ürünlerinin verilmesi enfeksiyon gelişiminde önemli rol oynayan faktörlerdir. Bu nedenle santral kateter paket önlemlerin periyodik olarak uygulanması ve uygulamaların kontrol edilmesi Kİ-KDİ insidansını azaltmada etkili olan kanıt dayalı uygulamalardır. El hijyeni, kateter takılması sırasında maksimum bariyer önlemlerinin alınması, klorheksidin ile cilt antiseptisi, olabildiğince femoral alandan kateterin takılmaması ve günlük olarak kateter gerekliliğinin değerlendirilmesi ile gereksiz kateterlerin çıkartılması paket programların içinde yer alan faktörlerdir.

Hastalarla en fazla temas halinde olan sağlık çalışanları hemşirelerdir. Bu nedenle nozokomiyal enfeksiyonlarının önlenmesinde hemşirelerin payı ve katkısı büyüktür. Bu katkı, hemşirelik rolleri olarak belirtilen davranışların oluşturduğu işlevler ve bu işlevleri gerçekleştiren yöntemlerle sağlanır. Hemşireler, sağlık bakımında rollerini; uygulayıcı, yönetici, eğitici, araştırmacı ve profesyonel olarak gerçekleştirir.

Nozokomiyal enfeksiyonların kontrol altına alınması için; multidisipliner bir yaklaşım gereklidir. İnvaziv araç kullanımının azaltılması kadar, bu araçların kullanılması esnasında aseptik kuralları da kritik öneme sahip olduğu unutulmamalıdır. Bu amaçla nitelikli ve hedefe yönelik eğitimlerin yapılması, tüm yoğun bakım çalışanlarının bu eğitimlere dahil edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Bakımı, Kateter, Nozokomiyal Enfeksiyon

P-0349

DAMAR İÇİ KATETER ENFEKSİYONLARINI ÖNLEME YÖNTEMLERİ**Hilal Türkben Polat***Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü*

Damar içi kateter enfeksiyonlarını önlemenin en kolay yolu, endikasyon olmadan kateterin uygulanmaması ve endikasyon sona erdiğinde çıkartılmasıdır. Sağlık çalışanlarının literatür eşliğinde hazırlanan hizmet içi eğitimleri olmalı, bu eğitim sonuçları değerlendirilmelidir. İntravenöz kateter uygulamaları uzman ekiplerce yapılmalı, kliniklerde yeterli sayıda hemşire bulundurulmalıdır.

Kateter uygulama bölgesinde mikroorganizmaların sayısı damar içi kateter enfeksiyonları için önemli bir nedendir. Erişkinlerde alt ekstremitelerine uygulanan kateterler, üst ekstremitelere uygulanan kateterlere göre daha risklidir. Çocuklarda baş venleri, el venleri, ön kol veya üst kol venleri, dirsek içi bölgeler kateter takılması için uygundur. Erişkin hastalarda, Periferik venöz kateterlerin 72-96 saatte bir değiştirilmesi flebiti önlemek için önerilirken, çocuk hastalarda ise rutin olarak değiştirilmesine gerek yoktur. Acil koşullarda uygulanan periferik venöz kateterler 48 saat içinde değiştirilmelidir.

Santral venöz kateterlerde enfeksiyon oranı periferik venöz kateterlerden yüksektir. Santral venöz kateter uygulamalarında subklavyen bölge, juguler veya femoral bölgeye göre enfeksiyon riski bakımından daha güvenlidir. Kateter uygulamalarından önce mutlaka cilt antiseptik bir solüsyon ile temizlenmeli ve solüsyonun kuruması beklenmelidir. %70'lik alkol, tentürdiyot, iyodofor veya klorheksidin glukonat cilt antiseptisi amacıyla kullanılabilir. Uygulama bölgesi antiseptik solüsyon ile temizlendikten sonra bölgeye dokunulmamalıdır. %2'lik klorheksidin, tentürdiyot, iyodofor veya %70'lik alkolle göre cilt temizliğinde daha etkilidir.

Kateter pansumanı kateterin tespiti ve korunması için kullanılmaktadır. Kateter giriş yerinden kanama varsa, hasta fazla terliyorsa ve bölge nemli ise gazlı bez örtüler kullanılmalıdır. Kateter pansumanı kirlendiğinde, nemlendiğinde ve gevşediğinde değiştirilmelidir. Kateterlerin veya kateter giriş yerinin su ile temas etmemesi gerekir. Flasterler direkt olarak kateterin cilt ile birleştiği noktada uygulanmamalıdır. Kateter giriş alanı her gün gözlemlenmeli, kızarıklık, şişlik, ağrı gibi belirtiler mevcut ise enfeksiyon bakımından değerlendirilmelidir. Hemodiyaliz kateterleri hariç, kateter giriş bölgesinde antibakteriyel krem kullanımı önerilmemektedir.

Periferik venöz kateterlerin uygulanmasından önce el hijyeninin sağlanmasıdır. Uygulanması ve bakımı sırasında steril olmayan temiz eldiven kullanılmalı, uygulama esnasında kateter giriş bölgesine cilt temizliğinin sağlanmasının ardından tekrar dokunulmamalıdır. Kateter uygulanan bölge düzenli olarak kontrol edilmeli, kateter giriş yerinde hassasiyet, vücut ısısının yükselmesi durumunda bölge incelenmelidir. Kateteri uygulayan kişi, uygulama tarih ve saati, pansuman değiştirilme tarihleri, çıkarıldığı gün ve saatler kaydedilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Damar içi kateter, Kateter Enfeksiyonu,

P-0351

OLGU SUNUMU: MİTRAL STENOZU OLAN KOAH VAKASINA HEMŞİRELİK BAKIMI**Sevda Efil***Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Çanakkale*

Olgu: Mitral Stenoza Olan KOAH Vakasına Hemşirelik Bakımı

Dünyada kronik hastalıklar içerisinde dördüncü ölüm nedeni olan, kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH); tam olarak geri dönüşümü olmayan, hava akımı kısıtlanması ile karakterize bir hastalıktır. Önenebilir ve tedavi edilebilir olan KOAH, aynı zamanda önemli bir kronik morbidite ve mortalite nedenidir. Ülkemizde, T.C. Sağlık Bakanlığı'nca Küresel Hastalık Yüklü metodu kullanarak Anadolu'daki ölüm nedenlerini tahmin etmeyi hedefleyen çalışma, sık görülen ölüm nedenleri arasında KOAH'ın üçüncü ölüm nedeni olduğunu ve önde gelen sakatlığa

uyarlanmış yaşam yılları (DALY) nedenleri içerisinde sekizinci sırada yer aldığını bildirmiştir.

Sistemik etkileri olan KOAH'a eşlik eden komorbidite ve alevlenme varlığı hastalığın doğal seyrini ve prognozunu etkilemektedir. Başlıca komorbid durumlar; diabetes mellitus, osteoporoz, akciğer kanseri, anemi, iskelet kas güçsüzlüğü, kaşeksi, kardiyovasküler sistem hastalıkları (iskemik kalp hastalıkları, kalp yetersizliği, pulmoner hipertansiyon), metabolik sendrom, obstrüktif uyku apne sendromu, depresyon ve glomokudur. Bu olguda var olan mitral stenoz (MS) nedeni ile hastalığın doğal seyri etkilenmiştir. Mitral stenozlu hastalarda pulmoner vasküler ve parankimal yapılarda kronik organik ve fonksiyonel değişikliklere bağlı mitral "akciğeri tablosu" ortaya çıkmakta ve buna bağlı olarak solunum fonksiyonlarında anormal değişiklikler izlenmektedir.

KOAH'ta alevlenme sıklığının ve şiddetinin azaltılması, komplikasyonların önlenmesi, egzersiz kapasitesi ve yaşam kalitesinin artırılması, mortalitenin azaltılması için; tedavi ve hemşirelik bakımı önemlidir. Hastalar yaşam koşulları, aile ve sosyal desteğin varlığı, hastalıkla ilgili algısı ve inanışları, sağlık durumu ve kronik hastalığa ilişkin bilgi ve davranışlarının yetersiz olması, eşlik eden alevlenme ve komorbidite nedeni ile tedavilere ve hemşirelik bakımına, sağlık bakım profesyonellerinin beklentilerinden farklı şekilde yanıt verebilirler. Bu yüzden hemşirelik bakımının etkinliğini arttırabilmek amacıyla holistik yaklaşımla hastanın değerlendirilmesi ve bakım sürecin sağlıklı bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

Olguda 69 yaşındaki erkek hasta son 1 aydır çarpıntı, nefes darlığı şikayetinin artması nedeni ile bir devlet hastanesi acil servisine başvurmuş. KOAH alevlenmesi, pnömoni, HVIYAF ile interne edilmiş. Yapılan farmakolojik tedaviye rağmen çarpıntı şikayetinin geçmemesi, nefes darlığının artması üzerine acil EKO'su istenmiş. Akciğer sesleri kaba ekspiryum ve uzun oskülte edilmiş. Acil EKO'sunda mitral stenoz saptanan hasta ileri tetkik ve tedavi için kardiyoloji servisine yatırılmış. Olgunun verileri gerekli açıklamalar yapıldıktan, sözel olarak izin alındıktan sonra toplanmış ve İç Hastalıkları Hemşireliği Uygulama Öğrenci Eğitim Modülü'ne göre aktarılmıştır. Olgunun hemşirelik bakımı literatür taramasından elde edilen veriler ışığında gerçekleştirilmiştir.

Hastanın tedavi ve bakımının uygulandığı takip süresince; sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını gerçekleştirme konusunda oldukça isteksiz olan hasta tedaviye uyum sürecinde kendine güvendiğini ve bundan sonrasında daha çok dikkat edeceğini belirtti. Hasta ve yakınlarına belirlenen eksik bilgiler doğrultusunda verilen eğitim sonrası hastanın solunum ve oksürme egzersizlerini yapabildiği, tedavi saatlerini takip ettiği, diyetine uyumunun arttığı gözlemlendi. İlk değerlendirmesinde oral mukozada kızarıklık ve hassasiyet, deride kızarıklık ve kuruluk mevcutken bakım sonrası oral mukozanın pembe ve nemli olduğu, derideki kızarıklığın azaldığı gözlemlendi. Aktivite sırasında dispnesi azalan hasta kendini daha iyi hissettiğini ifade etti. Dinlenmemiş uyanmaya devam etmesine rağmen hastanın gündüzleri uykuya eğilim azaldı. Hasta ve yakınları ile konuşularak korku ve endişelerini ifade etmesine olanak sağlanarak korku ve anksiyeteleri giderildi.

Anahtar Kelimeler: KOAH, Mitral stenoz, hemşirelik bakımı, olgu analizi

P-0353

BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI TERAPİLER (BDT)**Sakine Fırınçık, Merve Kızılırmak***Karabük Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Karabük*

Bilişsel davranışçı terapi, birçok psikolojik ve psikiyatrik bozukluğun tedavisinde kullanılan bir psikoterapi yöntemidir. Bilişsel davranışçı terapi (BDT) terimi, içinde bilişsel ve davranışçı iki unsur içerir. Temel davranışçı ve bilişsel prensiplerin bir bileşimini ifade eder. Bu uygulama, belli bir ruhsal bozukluğun tek bir davranışçı veya sosyal öğrenme prensibiyle açıklanmayacağını daha ziyade davranışçı, sosyal öğrenme ve bilişsel perspektiflerin birlikte kullanılarak anlaşılabileceğini kabul eder. Dolayısıyla bir çatı kavramdır. Bilişsel davranışçı terapi duygusal bozuklukların bilişsel modeline dayanır. Bu modele göre; sözlü bilişlerimiz ve görsel imajlarımız hissettiğimiz duygularla ilişkilidir ve bu terapiye ortaya konulmalıdır. Terapistin görevi, insanların olayları ve durumları değerlendirme biçiminin, hissettiği duyguları belirlediğini danışana göstermektir

ve danışanın yorumlarının önceki tecrübeleriyle bağlantılı olduğunu ortaya koymaktır. Bilişsel-davranışçı terapiler çocuk, genç, yetişkin, yaşlı ve aile ile çalışmak için son derece uygundur; bireysel olarak ya da gruplarla da çalışılabilir. Genel olarak bu terapilerin amaçladığı hedefler bireyin hoşnutsuzluk durumunun artması, sosyal becerilerinin geliştirilmesi ve istenmeyen davranışının azaltılmasıdır. Bilişsel ve davranışçı unsurların felsefi, kuramsal ve klinik arka planları vardır. Davranışçı terapinin kullandığı yöntemler davranışçı kuram veya kuramlara dayanır. Davranış terapisinde temel formülasyon; çevresel/dışsal bir uyarıcı vardır, bu uyarıcı sonucu kişi bir davranışta bulunur ve bu davranışın sonucunda yeni bir durum oluşur. Psikopatolojilerin oluşumunda ve tedavisinde ya çevresel durum değiştirilir (örneğin, problem çözme teknikleri veya atılabilirlik eğitimi gibi bir takım beceri eğitimleriyle) ya da bireyin yaptığı davranış değiştirilir ki bu aynı zamanda birey üzerine etki yapan yeni bir durumdur (yani, davranış modifikasyonu). Yeni nesil davranış terapileri (3. Dalga ya da Nesil) olarak adlandırılan terapiler ise Kabul ve Kararlılık Terapisi, Dialektik Davranış Terapisi, Farkındalık Temelli Bilişsel Terapi, Bütünleştirici Duygu Düzenleme Terapisi, Duygu Düzenleme Terapisi gibi. Bilişsel yaklaşımlar, düşünce tarzının davranışlar üzerinde etkili olduğu tezinden yola çıkmaktadır. Bilişsel kuramın temeli çevreden gelen uyarılarla ortaya çıkan sonuçlar arasında bilişsel sistemin aracılık yaptığı ve insanlarda öğrenmenin hayvanlardan farklı olarak büyük ölçüde sosyal öğrenmeye bağlı olduğu varsayımlarıdır. Bu iki basit ilke hem normal insan psikolojisinin hem de patolojilerinin anlaşılmasında ve tedavi edilmesinde son derece gelişmiş bir kuram olan bilişsel kuramın doğmasını sağlamıştır. Bilişsel terapinin babaları olarak bilinen iki bilim insanı Albert Ellis ve Aaron T. Beck'tir. İlk olarak davranışçı okulun bulgularıyla klinik uygulamalara dönüşen öğrenme ilkeleri, daha sonrasında bilişsel kuramlarla zenginleşmiştir. 1980'lerde gerçekleşen iki önemli kuramın bir araya gelmesi psikoterapi alanında nadir görülen olgulardan olduğundan bu birleşme önemlidir. Kanıtla dayalı tüm verileri değerlendirmeye açık olması bilişsel davranışçı terapilerin en güçlü yanıdır. Psikiyatri hemşiresinin yer alabileceği psikoterapötik alanlardan biri de bilişsel-davranışçı terapilerdir. Bilişsel-davranışçı terapiler hastayı bilgilendirmeyi, tedaviye uyumu artırmayı, gerginliklerle baş etmeyi öğretmeyi amaçlar. Psikiyatri hemşiresi, hastanın yineleyen olumsuz düşüncelerinin ve istenmeyen davranışlarının ortaya çıkmasını önlemeye yönelik stratejilerin geliştirilmesinde, bilişsel-davranışçı terapi tekniklerini kullanabilir.

Anahtar Kelimeler: bilişsel terapi, davranışçı terapi, bilişsel davranışçı terapi, psikiyatri hemşireliği

P-0354

HİPERTANSİYONLU BİREYLERDE AYAK REFLEKSİYOJİSİNİN KAN BASINCI YÖNETİMİNDE KULLANIMI

Yasemin Özkan¹, Saadet Can Çiçek²

¹Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbni Sina Hastanesi, Ankara

²Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık Yüksekokulu, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

Dünyada ve ülkemizde beklenen yaşam süresinin ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarının artışı ile birlikte kronik hastalıkların da arttığı görülmektedir. Kronik hastalıklardan kalp ve damar hastalıklarının küresel ölçekte bir numaralı ölüm sebebi olduğu bildirilmektedir. Hipertansiyon (HT) kalp ve damar hastalıkları risk faktörleri arasında en önde gelen ve yaygın olanıdır. Hipertansiyon tedavisinde kullanılabilen çeşitli gruptan birçok ilaç bulunmasına rağmen, hastaların büyük çoğunluğunda tedaviye uyulamaması nedeniyle kan basıncının kontrol altına alınmadığı görülmüştür. Hipertansiyon tedavisinde, ilaç tedavisine ek olarak veya tek başına farmakolojik olmayan önlemlerin de önemli bir yeri vardır. Bu önlemler birçok defa ilaç tedavisi gerekliliğini ortadan kaldırmakta veya kullanılan ilaç dozunu azaltmaya yardımcı olabilmektedir. Hastalıkların tedavisinde kullanılan farmakolojik olmayan yöntemlerden birisi de refleksoloji'dir. Refleksoloji, iyileşmeyi sağlamak için, refleks noktalarına ovma, sıvazlama ve sıkma hareketleri ile basınç uygulanarak gerçekleştirilen özel bir basınç tekniği ve enerji dengeleme sistemidir. Aynı zamanda refleksoloji, hemşirelerin doğrudan uygulamaya dahil edebildikleri tedaviler arasında yer almaktadır. Refleksoloji, kapsamlı bir yaklaşım ve geleneksel

bakımı destekleyen bir hemşirelik müdahalesi olarak; tedavi ve bakımda kullanılabilir. Yapılan çalışmalarda refleksolojinin, yorgunluğu, ağrıyı ve depresyonu azalttığı, periferik dolaşıma yardımcı olduğu, kan basıncını ve kalp atım hızını düzenlediği, kanser hastalarında bulantı ve kusmayı önlediği, ayak yorgunluğunu azalttığı, trigliseriti düşürdüğü, diyabete bağlı nöropatileri engellediği ve yaşam kalitesini yükselttiği görülmüştür. Masaj ve refleksoloji gibi tamamlayıcı terapilerin, stres ve gerginlik belirtilerini azaltmaya, tansiyonu düşürmeye, vücudun, zihnin ile uyumlu bir duruma getirilmesine yardımcı olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın dışında refleksoloji ile ilgili bazı çalışmalarda anlamlı bir fark oluşturmayan ve etkisiz olduğunu gösteren sonuçlarda bulunmuştur. Literatür incelendiğinde yapılan randomize kontrollü çalışmalarda, refleksoloji uygulamasının kan basıncını düşürmede olumlu etkileri olduğu görülmüş, fakat hemşirelik bakım uygulamalarında daha yaygın bir yöntem olarak kullanılabilmesi ve kanıt düzeyinin artırılabilmesi için daha fazla randomize kontrollü çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ayak Refleksoloji, Hemşirelik, Hipertansiyon, Refleksoloji

P-0355

YAŞAMIN HER ALANINDA: STRES

Sevgi Hür¹, Nezihe Kara²

¹Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Karabük

²Ankara Üniversitesi İbni Sina Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon, Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bilimi Yüksek Lisans, Ankara

Sağlık profesyonellerinden biri olan hemşirelerin çalışma alanları hastaların ve ailelerinin acı ve travmatik deneyimlerine tanık oldukları hastalık ve ölüm gibi yaşam olaylarını içermektedir. Hasta bireyler ve ailelerine bakım sunarken hızlı ve doğru bir şekilde karar alırken hata yapmaktan da kaçınmak durumundadırlar. Bununla birlikte hasta taleplerinin karşılanması için yoğun ve tempolu çalışma, iş yükünün fazla olması, personel ve malzeme azlığı, hasta ve yakınları ile olan iletişim sorunları, şiddet ve zorbalığa maruz kalma gibi stresörlere bağlı olarak hemşireler stres ve tükenmişlik yaşamaktadırlar. Hemşirelerin yaşadığı kümülatif stres zamanla fiziksel, duygusal, sosyal ve işle ilgili belirtiler yaşamalarına neden olmakta ve hasta bakım kalitesini, bireysel ve mesleki ilişkileri, mesleki performansı, mesleki tatmini olumsuz olarak etkilemektedir.

Hemşirelerin stresin olumsuz sonuçlarını en aza indirmek için olumlu baş etme mekanizmalarını kullanmaları önemlidir. Hemşirelerin kaliteli hasta bakımını sürdürebilmeleri için öncelikli olarak kendi fiziksel ve ruhsal sağlıklarını sürdürmeleri önem taşımaktadır. Bu noktada hemşirelerin yaşadıkları stresin farkında olmaları ve stres yönetimini gerçekleştirebilmeleri gerekmektedir. Stres yönetimi bireylerin stresin olumsuz etkilerini en aza indirebilmesi veya yok etmesi şeklinde basit bir şekilde tanımlanabilir. Stres yönetiminin bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığına olumlu etkileri bulunmaktadır. Stres yönetimi programlarının anksiyete, stres ve tükenmişlik üzerinde anlamlı bir azalma; psikolojik sağlamlık, mutluluk ve farkındalık düzeylerinde ise artma sağladığı bilinmektedir.

Sonuç olarak, hemşirelerin çalışma ortamında stresi tamamen ortadan kaldırmak mümkün olmamakla birlikte stresin olumsuz etkilerini en aza indirmek veya yok etmek olasıdır. Hemşirelerin kendi öz bakımlarının da gerekliliği olarak stres yönetimini bir beceri olarak kazanmaları önemlidir. Bu doğrultuda hemşirelere yönelik düzenlenecek stres yönetimi eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir. Kurumların da hizmet içi eğitim programlarında stres yönetimini ele almaları ve danışmanlık hizmetleri sunabilmeleri hemşirelerin iş doyumlarını ve yaşam kalitelerini arttıracaktır. Ayrıca stres yönetimi hakkında bilgi ve beceri sahibi olan hemşirelerin hastaların stresle baş edebilmeleri noktasında hastalara rehberlik edebileceğini ve bu durumun hastaların iyilik hallerini, yaşam kalitelerini ve hasta bakım kalitesini olumlu yönde etkileyebileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, stres, stres yönetimi

P-0356

HEMŞİRELİK EĞİTİMİ VE UYGULAMALARINDA SAĞLIĞIN GELİŞTİRİLMESİ

Ebru Öztürk Çopur¹, Nilgün Ulutaşdemir²

¹Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara
²Avrasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Trabzon

Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlık tanımında sağlıklı olabilmek sadece hastalık veya sakatlığın olmayışı değil bedence, ruha ve sosyal yönden tam bir iyilik haline bağlanmıştır. Sağlıklı olmayı kişilerin potansiyellerini koruma ve tam kullanma ve daha ileriye taşıma şeklinde açıklamıştır. Bu kavram sağlığın korunması ve geliştirilmesine de işaret etmektedir. Sağlığın geliştirilmesi ise kişilerin optimal sağlık durumunun sağlanması yönünde hareket edebilmeleri için yaşam tarzlarının değiştirmelerine yardım eden bir sanat ve bilim dalıdır. Optimal sağlık ise; fiziksel, ruhsal, sosyal, duygusal ve entellektüel açıdan tam iyilik halidir ve yaşam tarzı değişiklikleri, farkındalığın sağlanması, davranışın değiştirilmesi ve sağlıklı davranışları destekleyen çevreler oluşturulması gibi faaliyetler aracılığıyla sağlanabilir. Sağlığın geliştirilmesi hem bireylerin kendi sorumluluğuna bırakılırken hem de devletler tarafından güvence altına alınmıştır. Bu nedenle her ülke kendi sağlık hizmet planını oluştururken sağlığın geliştirilmesine ayrı bir önem vermiştir. Sağlığın geliştirilmesi tüm sağlık profesyonellerinin özellikle de hemşirelerin en önemli rollerinden biridir. Hemşirelerin sağlık hizmeti verilen her ortamda ve hizmetin her basamağında bu rollerini yerine getirmesi beklenmektedir. Özellikle halk sağlığının temel felsefesini oluşturan sağlığın korunması ve geliştirilmesi hizmetlerinin daha çok verildiği birinci basamak koruyucu sağlık hizmetlerinde hemşireler sağlığın geliştirilmesinde kilit konumdadır. Hemşirelerin bu rollerini yerine getirmeleri için hemşirelik eğitimi müfredatında mutlaka sağlığın geliştirilmesi konusuna yer verilmeli ve uygulamalarda ağırlık verilmelidir. Hemşirelerin sağlığın geliştirilmesi hizmeti vermeleri için konunun önemi öğrencilik döneminde yeterince ele alınmalı ve eğitim sırasında bilinç oluşturulmalıdır. Bu amaçla zorunlu ve seçmeli dersler müfredata eklenmeli ve tüm derslerde koruyucu hizmetler ve sağlığın geliştirilmesi boyutu ele alınmalıdır. Yine konu ile ilgili yapılacak proje çalışmaları, uygulamalar ve ödevler öğrencilik sırasında bilincin oluşturulmasında yardımcı olacaktır. Günümüzde hemşirelik eğitiminde sıklıkla kullanılan simülasyon yönteminde de senaryolar oluşturulurken sağlığın geliştirilmesi konusuna değinilmeli ve farkındalığın kazandırılmasına yardımcı olunmalıdır. Ayrıca öğrencilerin uygulamaları değerlendirirken değerlendirme kriterleri içerisinde sağlığın geliştirilmesi konusunu ele alan çıktı eklenmelidir. Tüm bunlar öğrenci hemşirelerde sağlığın geliştirilmesine yönelik bilinç oluşturulmasına ve farkındalık kazandırılmasına yardımcı olurken geleceğin hemşirelerinin sağlığın geliştirilmesi rollerini yerine getirmelerinde rehber olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, hemşirelik uygulamaları, sağlığın geliştirilmesi.

P-0357

WATSON İNSAN BAKIM MODELİ UYGULAMASINA BİR ÖRNEK: DİYABET OLGUSU

Hilalnur Demir, Selma Atay

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Hemşirelik uygulamalarının kanıtla dayandırıldığı çağımızda hemşirelik teorilerinin kullanımı önemlidir. Hemşirelik bakımının etkililiği, teorik bir çerçeveye gerektirir. Bir hemşirelik teorisi, seçilen teorisinin bakış açısına göre, bakımın şekillenmesine rehberlik eder ve böylece önerilen hedeflere ulaşılmasını sağlar. Hedeflere ulaşmayı destekleyen ve bakımın etkililiğini arttıran modellerin kullanımı, hastalık yönetiminde ve hemşire güçlendirilmesinde katkı sağlayacaktır. Watson'ın İnsan Bakım Modeli; zihnin, beden ve ruhun uyumunu, bireyin güçlü-zayıf yönlerini ve tepkilerini içeren davranışlarını bilmeyi gerektiren bir modeldir. Modelin temel aşamaları; iyileştirme süreçleri, kişilerarası bakım ilişkisi ve bakım durumudur.

Bu çalışmada; Watson'ın İnsan Bakım Modeli kullanılarak diyabetes mellitus tanısı olan 52 yaşındaki bir erkek hastada hemşirelik süreci oluşturulmuştur. Bu model insanı bütüncül bakış açısıyla ele alması ve hemşirelik mesleğinin özünü yansıtmaya bakımından klinikte tedavi gören bireylerin bakım uygulamalarında kolaylıkla kullanılabileceği gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Watson, İnsan Bakım Modeli, diyabetes mellitus, Hemşirelik Süreci.

P-0359

CERRAHİ SÜREÇ VE HASTA EĞİTİMİ

Hülya Saray Kılıç, Özlem İbrahimoglu

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Bilim Dalı, Bilecik

Problem tanımı: Bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi ve yeni tanı - tedavi - bakım yöntemleri nedeni ile yapılan cerrahi girişimlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu durum ile beraber hastaların ameliyat öncesi ve sonrası eğitim gereksinimleri de artmaktadır. Eğitim gereksinimleri yeterli düzeyde karşılanmadığında; hastaların ameliyat sonrası iyileşme sürecine ilişkin davranış değişikliklerine uyumları yeterli olamamaktadır. Hastaların yetersiz uyum süreçlerinin önlenmesinde cerrahi hemşirelerinin işlem öncesi ve sonrasında hasta eğitimlerini bireysel olarak planlaması ve uygulaması gerekmektedir. Ameliyat öncesi hastanede geçirilen zamanın azalması ile birlikte hemşireler ameliyat öncesi eğitimlerde zorluk yaşayabilmektedirler. Ameliyat sonrası dönemde de hasta ve yakınlarının bakım sürecine daha etkin bir şekilde katılabilmeleri için yeterli ve etkin bir eğitim almaları gerekmektedir. Hasta ve yakınlarına verilecek bu eğitimlerin; her bir birey için bilimsel, bütüncül ve yaratıcı olması önemlidir. Hızla gelişen teknoloji ile beraber hasta eğitiminde birçok farklı yöntem kullanılmaktadır. Alanda çalışan hemşirelerin konu ile ilgili bilgilendirilmeleri ve yeni yöntemlerin tartışılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Amaç: Hemşirelerin hasta eğitiminde kullanabilecekleri yeni yöntemlerin derlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma literatür derlemesi olarak planlanmıştır.

Bulgular: Derlenen literatür bilgilerine göre cerrahi hastaları için verilen eğitimler sözlü, yazılı ve görsel eğitim yöntemleri olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre yeni eğitim yöntemleri açıklanmıştır.

Sonuç: Hastaların ihtiyaçları doğrultusunda verilecek eğitimlerde hemşirelerin yeni uygulamalardan faydalanmalarının verilen eğitimlerin etkinliğini artıracığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yöntemleri, Hastaların Eğitimi, Hemşireler, Perioperatif Hemşirelik

P-0360

PROSTAT KANSERİNDE ERKEN TANI

Ayla Tuzcu¹, Mumin Savaş²

¹Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya

²Afyonkarahisar Devlet Hastanesi, Afyon

Giriş: Prostat kanseri erkeklerde en sık görülen ikinci kanser türüdür. Dünya'da erkeklerde en çok görülen ve mortalite oranı yüksek olan kanserler içinde ikinci sırada yer almaktadır (1, 2). Yedi erketen birisi prostat kanseri tanısı almakta ve en sık 65 yaş üzerinde görülmektedir.

Günümüzde Amerika'da 2.9 milyondan daha fazla erkek prostat kanseri tanısı almış olmasına rağmen yaşamlarını sürdürmektedir. Hastalık en fazla Kuzey Amerika ve İskandinav ülkelerinde görülmekte, Türkiye'de erkeklerde akciğer kanserinden sonra %12.7 ile en sık görülen ikinci kanserdir. Prostat kanseri ciddi bir hastalık olmasına karşın, kanser tanısı alan bir çok erkeğin ölüm nedeni bu hastalık değildir (2).

Prostat kanserinde erken tarama ve tedavinin, prostat kanseri mortalitesinde ki azalmadan sorumlu olduğu konusunda görüş birliği bulunmamaktadır. Prostat kanseri vakalarını çoğu prostat spesifik antijen (PSA) kan testi veya dijital rektal muayene (DRE) taraması ile tanı konulur. Genellikle erken dönemde semptomlara neden olmayan hastalık, ileri evrede semptomlar nedeniyle teşhis edilir. Belirtiler veya tarama sonuçlarına göre kanserden şüphelenildiğinde hastalığın gerçek tanısı

prostat biyopsisi ile konulabilir. PSA, prostat kanseri semptomları olan ve olmayan erkeklerde kullanılan temel tarama yöntemlerinden biridir (2).

Amaç: Bu derleme, prostat kanserinde erken tarama yöntemlerinin yararını açıklamak amacıyla yapılmıştır.

Bulgular: Amerikan Kanser Birliği (ACS), prostat kanserinin basit bir kan testi yani PSA ile belirlenebileceğini ancak testin yararının, belkide hiç bir soruna neden olmayacak bu hastalığın tedavisinin getireceği risklerden daha önemli olup olmadığının açık olmadığı belirtilmektedir. Bu nedenle ACS, taramanın yapıp yapılmayacağına karar vermeden önce bir sağlık uzmanıyla prostat kanseri taramasının belirsizlikleri, riskleri ve potansiyel yararları hakkında bireyle konuşulmasını önermektedir (2). Japon Üroloji derneği, PSA için aile öyküsü olanların 40 yaş üstü, aile öyküsü olmayan 50 yaş ve üstü erkeklerin tarama yönünden değerlendirilmesini önermektedir (3). Frit ve arkadaşları (4), Avrupa'da 2012 yılında 55-69 yaş aralığında 162. 000 erkek ile yaptığı randomize çalışmada PSA taraması ile bu hastalıktan ölümlerin önemli ölçüde azaldığını belirtmektedir. Aynı çalışmada PSA testini uygulayan bir erkeğin prostat kanseri yüzünden ölme riskinin %29 oranında azalacağı ifade edilmektedir.

Türkiye'de Prostat kanseri taraması, ulusal kanser tarama programında yer almamaktadır ancak Halk Sağlığı Kurumu Kanser Daire Başkanlığı PSA ve parmakla rektal muayeneyi 50 yaşından itibaren tüm erkeklerin yılda bir uygulamasını önermektedir. Ayrıca birinci derece akrabasında prostat kanseri görülen kişilerin, 40 yaşından itibaren üroloji hekimine giderek muayene olmalarını tavsiye etmektedir (5).

Sonuç: Prostat kanseri taramalarının yararının, erken tanı ve tedavinin getireceği risklerden daha önemli olup olmadığı konusunda çelişkiler vardır (2). Ancak risk altında bulunan bireylerin prostat kanseri taramalarını yaptırmaları farklı çalışma ve ulusal kanser dernekleri tarafından önerilmekte ve risk altındaki bireylerin tarama yaptırmaları tavsiye edilmektedir. Türkiye'de Halk Sağlığı Kurumu konuyla ilgili bireyleri bilgilendirmek için çalışmalar yapmakta, farkındalık broşürleri yayınlamakta ve bireylerin taramalara olan ilgisini arttırmaya çalışmaktadır.

Kaynaklar

1. IARC, 2012. http://globocan.iarc.fr/Pages/fact_sheets_population.aspx
2. American Cancer Society (ACS). Recommendations for Prostate Cancer Early Detection. <https://www.cancer.org/cancer/prostate-cancer/early-detection/acs-recommendations.html>
3. Bayraktar Z, Aydın S. Prostat Kanseri Önlenebilir mi?, Türkiye Klinikleri Üroloji Prostat Kanseri-1 Özel Sayısı 2017;10(2), 91.
4. Schroeder, FH., et al. Prostate-Cancer Mortality at 11 Years of Follow-up, N Engl J Med 2012;366:981-90.
5. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, 2017. <http://kanser.gov.tr/kanser/kanser-turleri/52-prostat-kanseri.html>

Anahtar Kelimeler: Prostat kanseri, erken tanı, PSA

P-0364

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE KİŞİSEL DİJİTAL ASİSTANLARIN (PDAS) KULLANIMI

Çiğdem Ökten, Zeynep Özer

Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Antalya

Giriş-Amaç: Kişisel Dijital Asistanlar (PDAs), hemşirelik öğrencilere sağlıkla ilgili çeşitli bilgileri sunarak güncel kalmalarını sağlayan çok işlevli bir bilgi ve iletişim aracıdır. Hemşirelik eğitiminde PDA'lar, klinik değerlendirme, ilaç bilgileri, hesaplamalar, çeviri, tıbbi sözlük, anatomi, laboratuvar değerlerinin tanımlanması gibi birçok alanda yardımcı olmaktadır. Kişisel Dijital Asistanlar bakım noktasında kaynakları zamanında sağlamak için hem klinikte hem de hemşirelik eğitiminde giderek daha fazla kullanılmaktadır. Bu sistematik derlemenin amacı hemşirelik eğitiminde Kişisel Dijital Asistanların kullanımını ve öğrencilerin deneyimlerini incelemektir.

Yöntem: Medline, CINAHL, Scencedirect, Web of Science, Cochrane library veri tabanları, online Türkçe dergiler ve google akademik sayfasından "personal digital assistants and nursing education", "personal digital assistants and nursing students", "Kişisel dijital asistanlar ve hemşirelik eğitimi" ve "Kişisel dijital asistanlar ve hemşirelik öğrencileri" anahtar kelimeleri kullanılarak literatür taraması yapılmış ve tarama

sonucunda 1876 makaleye ulaşılmıştır. Ayrıca belirlenen çalışmaların referansları gözden geçirilmiştir. İncelenen makalelerden 2008-2017 yılları arasında yayınlanan, tam metine ulaşılabilen, orjinal 9 makale örnekleme alınmıştır.

Bulgular: Chioh ve arkadaşlarının 2013 yılında yaptığı bir çalışmada araştırmaya katılan hemşirelik öğrencileri, kişisel dijital asistanların klinik uygulama ve derslerde yararlı ve yardımcı olduğunu belirtmiştir ve araştırma sonucuna göre öğrencilerin kişisel dijital asistanın yararına yönelik algıları kullandıktan sonra kullanmadan öncesine göre daha pozitif olduğu belirlenmiştir. 2012 yılında Schlairet tarafından yapılan başka bir çalışmada, PDA'nın hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve tutumu üzerindeki etkisi incelendiğinde girişim ve kontrol grupları arasındaki fark anlamlı bulunamazken, yapılan hemşirelik uygulamaları üzerindeki etkisi incelendiğinde gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Johansson ve arkadaşlarının (2012) öğrenci deneyimlerini incelediği bir çalışmada ise hemşirelik öğrencileri, PDA'nın klinik uygulamada kendilerini desteklediğini, bakım kalitesinin artırılması, hasta güvenliği ve zaman tasarrufu konularında ise yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan diğer çalışmalarda da Kişisel Dijital Asistanların hemşirelik eğitiminin gerek klinik uygulamalarında gerekse sınıf ortamında öğrencilere yararlı ve yardımcı olduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Sonuç: Sonuç olarak PDA'ların zaman ve mekandan bağımsız olarak öğrencilerin gerekli bilgiye erişmesini sağladığı ve klinik uygulamalarda öğrencileri desteklediği düşünülebilir ve eğitimcilerin hemşirelik öğrencilerini klinik uygulamalar sırasında destekleyerek PDA kullanımını kolaylaştırması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik eğitimi, Hemşirelik öğrencileri, Kişisel Dijital Asistanlar

P-0365

İNFERTİLİTE STRESİNİN YÖNETİMİNDE YENİ BİR YAKLAŞIM- HİPNOFERTİLİTE

Menekşe Nazlı Aker¹, Funda Özdemir²

¹Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Anabilim Dalı, Ankara

²Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara

İnfertilite, korunma yöntemi uygulamaksızın en az bir yıllık süre içerisinde düzenli cinsel ilişkiye sahip bir çiftin gebelik sağlayamaması olarak tanımlanmaktadır. İnfertilite, hem kişisel yaşamda hem de kişilerarası alanda stres yanıtına neden olabilmektedir. Buna bağlı olarak infertilite tedavisi alan kadınlar, tedavinin başlangıcında ve tedavi süresince yüksek anksiyete ve / veya yüksek depresyon bildirmektedirler. Ayrıca stresin gebelik oranlarına olumsuz etkisi olduğu bilinmektedir. Bu etki, hipotalamus tarafından yönetilmektedir. Hipotalamus; dehşet, korku ve şiddetli ağrı ile etkileşmesi durumunda, sempatik sistem devreye sokarak, tüm bedeni etkileyen alarm (stres) yanıtı geliştirir. Ruhsal stres de benzer şekilde hipotalamusu etkileyerek GnRH salınımını ve bunun sonucunda fertilitiyi etkilemektedir. Bu nedenle infertilite tedavisi alan çiftlerin stresinin azaltılması önerilmektedir. Stresi azaltmak için farklı yöntemler uygulanmaktadır. Hemşirelik girişimi olarak uygulanan bu yöntemlerden biri de Hipnofertilite'dir. Yöntem, güçlü ve etkili zihin-beden etkileşimine dayanmaktadır. Zihin-beden etkileşimini güçlendirmek için olumlama, gevşeme, hayal etme ve görselleştirme tekniklerinin kullanımı esastır. Bu tekniklerin kullanımı stres düzeyini düşürerek kortizol salınımını azaltmakta, parasempatik sistem aktivasyonu ile GnRH salınımını artırmaktadır.

Ulusal ve uluslararası literatürde hipnofertiliteye ilişkin çalışmalar sınırlıdır. Ulusal literatürde Fata ve Aluş Tokat tarafından yapılmış bir derleme ve hipnofertiliteye dayalı "Fertilite Desteği Alan Kadınlar İçin Fertilite Hazıroluşluk Ölçeği" ismi ile geliştirilmiş bir ölçek çalışması bulunmaktadır. Uluslararası literatürde ise tekniğin içerdiği yöntemleri içeren çalışmalar bulunmaktadır. Domar ve arkadaşları (2011), çalışmalarında ilk IVF siklusunun başında olan kadınlara; bilişsel davranışsal terapi, gevşeme teknikleri, olumsuz sağlık davranışlarında değişim, sosyal destek bileşenlerinden oluşan 10 haftalık zihin-beden programı uygulamışlardır. Çalışma sonucunda ilk siklusta gebelik oranı toplamda %43 iken, deney grubunda %76; ikinci siklusta ise kontrol grubunda %20, deney grubunda %52 olarak saptanmıştır. Kim ve arkadaşları (2014) ise ikinci IVF tedavisinin başında olan kadınlara uyguladıkları zihin-beden programının

anksiyete puanlarını düşürdüğü, implantasyon oranlarını değiştirmediklerini belirtmişlerdir. Levitas ve ark. (2006), IVF-emrio transferi esnasında hipnoz uyguladıkları çalışmalarında, kontrol grubunun tedaviye daha uyumlu, implantasyon ve gebelik oranlarının daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. ET esnasında uterus kontraksiyonlarının artması, implantasyon ve gebelik oranlarının düşmesine neden olmaktadır. Hipnozun ET esnasında uterusun gevşemesini sağlayarak embrio deplasmanını azalttığı düşünülmektedir. Plastik cerrahide perioperatif rahatsızlığı önleme yöntemleri ile ilgili olarak yürütülen bir çalışmada, hipnozun kalp atım hızı, kan basıncı, solunum hızında azalma sağladığı bulunmuştur. Bu bulgular, hipnozun stresin neden olduğu sempatik sistem aktivasyonunun azaltılmasında etkili olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, infertil çiftlere ve alanda çalışan hemşirelere rehberlik edebilmesi için Hipnofertilite yönteminin ve yöntemin içerdiği tekniklerin kullanıldığı randomize kontrollü çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: bakım, hemşirelik, infertilite

P-0366

TÜRKİYE'DE KÜRESELLEŞMENİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE ETKİLERİ

Necmettin İsci¹, Fuat Kahraman²

¹Cumhuriyet Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Sivas

²Iğdır Üniversitesi, SHMYO Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Iğdır

Küreselleşme; son yıllarda ekonomiden siyasete, kültürden sağlığa ve sosyal hayat olmak üzere birçok alanda ve konuda oluşan büyük bir değişim ile birlikte bir noktada meydana gelen olayların, başka noktalardaki olayları etkilemesi ve bu olaylardan etkilenecek toplumsal ilişkilerin dünya çapında yoğunlaşmasıdır. Küreselleşme süreci ile birlikte sağlık alanını ilgilendiren küresel yansımaları da içine alan birçok sorun gündeme gelmektedir. Küreselleşme, olumlu ve olumsuz yönleri ile sağlığı, meslekleri, toplumsal yapıları, çevreyi, bilim ve teknolojiyi sürekli olarak etkileyerek eğitime ve eğitim haklarına yansımaları olmaktadır. Ekonomik, siyasi/güvenlik teknolojiler/iletişimsel, çevresel/demografik, kültürel etkileşim boyutlarına sahip olan küreselleşme, tüm diğer meslekleri etkilediği gibi hemşirelik mesleğini ve hemşirelik eğitimini de etkilemektedir. Küreselleşme ile birlikte oluşan olumsuz çalışma koşulları, hemşirelerin işten ayrılma niyetlerinin artmasına, meslekten ayrılmalarına, hemşireliği bir meslek olarak seçmemelerine, bir kariyer olarak görmemelerine neden olmaktadır. Özellikle Türkiye'nin etrafında devam etmekte olan diğer bazı ülkelerdeki iç karışıklık ve savaşla bağlı olarak meydana gelen göçlerle birlikte hemşirelerinin rollerinde farklılaşmalar oluşmaktadır. Ayrıca küreselleşmenin hemşirelik bakımını etkileyecek derecede diğer çalışanlar gibi kariyer, işsizlik, daha iyi yaşam koşullarına ulaşma gibi itici nedenlerle yoksul ülkelere, çekici özellikleriyle zengin ülkelere göç etmelerine, hemşirelerin iş yükü ve çalışma saatlerine, hemşirelik eğitimine de yansımaları olmaktadır. Bunun sonucunda hemşirelerin ülkeler arası yer değişimi gündeme gelmekte, hemşirelerin çalışma saatleri artmakta ve hemşirelik eğitiminde de yenilikler ortaya çıkmaktadır. Küreselleşmenin eğitim sistemiyle bütünleşmesi olan hemşirelik eğitiminde uluslararasılaşma yeni bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. Eğitim kurumlarında özelleşmeler, eğitimde eşitsizliklere, ekonomik kriz de az gelişmiş ülkelerin sağlık ve eğitime ayırdıkları payların düşmesine neden olmuştur. Küreselleşme hemşirelik bilgisi ve eğitiminde bilginin doğasında, eğitim kurumlarının ve hemşirelik eğitiminin yapısında bir takım değişikliklere neden olmuştur. Türkiye'de son yıllarda izlenen politikalar ve küreselleşmenin etkisiyle özellikle hemşire yetersizliği neden gösterilerek hemşirelik eğitimi lisans öğrenimi düzeyi dışında eğitim verilerek eğitimin niteliği azaltılmakta, yabancı hemşire istihdamı gündeme getirilmekte ve hemşirelik eğitimi almayan bazı meslek grupları hemşire olarak çalıştırılmasına yönelik uygulamalar ile hemşire açığı kapatılmaya çalışılmaktadır. Küreselleşmede devletin sosyal güvenlik yapısı, sağlık ve eğitim gibi sosyal hizmetler piyasaya devredilmekte, kurumların özelleştirilmesi ya da gönüllü kuruluşlara bırakılması teşvik edilmektedir. Bununla birlikte küresel sistem, devletin güçlütülerek etkinleştirilmesini, özelleştirme yoluyla kaynakların verimli kullanılmasını, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ön plana çıkarılmasını, iş ve emeğin esnekleştirilmesi gibi durumları ortaya çıkartmaktadır. Türkiye'de küreselleşmenin etkisiyle sağlık kurumlarının özelleşmesi ile birlikte hemşire devir hızını artış,

kurumda çalışan hemşire sayısının azalma ve iş yükünde artış, doğrudan hasta bakımına ayrılan sürede azalma, hemşirelerin yönetsel görevlerinde artma, hemşirelerin teknolojik bilgiye isteklerinde artma, iş doyumsuzluğu ile birlikte işten ayrılma niyetinde artış, artan ağır çalışma koşulları ile hemşirelerin yaşadığı stresin boyutunda artış ve hemşirelere daha fazla sürede esnek çalışmanın dayatılma gibi olumsuzlukların oluşacağı bildirilmektedir. Sonuç olarak hemşirelik bir sağlık disiplini olarak evrensel boyutta sağlığa önemli katkıları olan meslek grubu olarak kabul edilmektedir. Literatürde konu ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaların da gösterdiği üzere küreselleşme, hemşirelik uygulamalarını ve hemşirelik eğitimini sosyal, politik, ekonomik, çevresel, kültürel yönlerden olumlu ve olumsuz olarak etkilemektedir. Küreselleşmenin hemşireliğe olumsuz etkileri azaltılabilmek için hemşirelik mesleğinde ve eğitimlerinde küreselleşmenin getirdiği değişimlere ve fırsatlara duyarlı kalınması gerekmektedir. Hemşireler, küreselleşmenin olumsuz yansımalarını bireysel ve kolektif çabalarla sosyal bilinç ve politik güçlerini kullanarak engelleyebilirler.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, küreselleşme, meslek, Türkiye.

P-0367

KÜRESELLEŞEN SAĞLIK VE ÇOCUK HEMŞİRELİĞİ

Hazal Özdemir, Fatma Taş Arslan

Selçuk Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya

Küreselleşme, son yıllarda karşımıza sık çıkan bir kavram olup, dünyanın herhangi bir noktasında meydana gelen durumların, diğer noktalardaki olayları etkilemesi ile toplumsal ilişkilerin dünya düzeyinde değişime uğramasıdır. Küreselleşme ülkelerde; ekonomi, sağlık, siyaset, eğitim, sosyal, kültürel ve toplumsal alanlar başta olmak üzere birçok alanda etkisini göstermektedir. Küreselleşmenin en büyük etkisi sağlık ve sağlık sistemleri üzerine olmuştur. Yaşanan değişimler ülkelerin sağlık politikalarına yön vermiştir sonucunda ise sağlık sistem ve politikaları köklü değişime uğramıştır. Dolayısıyla güncel sağlık politikaları oluşturulurken küreselleşmenin etkilerini takip edebilen, kendini yenileyebilen sistemler ve sağlık çalışanları ihtiyaç haline gelmiştir. Küreselleşme ile toplumun her grubu etkilemekle beraber özellikle kadınlar ve çocuklar; savaşlardan, göçlerden, işsizlikten yoksulluktan ve küresel açlıktan en fazla etkilenen grup olmuştur. Her yıl milyonlarca çocuk açlık nedeniyle yaşamını kaybetmektedir. Yoksulluk nedeniyle çocuklarda, malnütrisyon, büyüme ve gelişme geriliği, entelektüel sorunlar görülmektedir. Küreselleşme ile beslenme yetersizliğinin yanı sıra beslenme tarzındaki değişim ile (batı tipi beslenme tarzı -fast food) çocuklarda obezite riski artmaktadır. Küreselleşmenin çocuklar üzerindeki önemli sonuçlarından biri de çocuk işçi sayısındaki artıştır. Yine çocuklarda HIV/AIDS gibi bulaşıcı hastalıklar başta olmak üzere diğer küresel enfeksiyon hastalıklarında da artış görülmektedir. Küreselleşme ile paralel şekilde gelişen teknolojinin çocuklar ve ergenler tarafında uygun kullanılmamasına bağlı olarak ortaya çıkan 'teknoloji-internet bağımlılığı' kavramının çocukları fiziksel, bilişsel ve psikososyal açıdan olumsuz etkilediği yapılan çalışmalarla desteklenmiştir. Küreselleşmenin etkilerinden yola çıkarak Çocuk hemşirelerinin de gereksinimlere ve yeniliklere uygun hemşirelik yaklaşımını planlayabilmek için kendini geliştirmesi gerekmektedir. Bu açıdan Çocuk hemşiresi hizmet verdiği her alanda çocukları etkileyen küresel sorunlara yönelik eylemlerde aktif rol almalıdır. Aynı zamanda çocuk hemşiresi, değişen dünya gereksinimlerine uyum sağlayabilmelidir ve değişime açık olmalıdır. Küreselleşmenin çocuk sağlığına olumlu ve olumsuz yansımalarını bilerek, çocuklar üzerine olumsuz etkilerini azaltacak ulusal ve uluslararası önlemlerde aktif rol alarak katkıda bulunmalıdır. Bunun yanında küreselleşmenin sağladığı kazanımları mesleki bilgi ve tutumlarına yansıtmalıdır. Ayrıca Çocuk hemşireleri çocuklarla ilgili küresel sorunlara güncel, kanıta dayalı hemşirelik yaklaşımları ile daha etkin hizmet sunabilmesi için lisansüstü eğitim ve sertifika programlarıyla desteklenmelidir. Bu derleme küreselleşen sağlığın çocuk hemşireliği üzerine etkisine dikkat çekmek ve çözüm önerileri konusunda yol gösterici olmak amacıyla hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hemşireliği, küreselleşme, sağlık

P-0368

SAĞLIK BAKIM HİZMETLERİNİN SUNUMUNDA İNOVASYON UYGULAMALARI: ÜLKEMİZDEN ÖRNEKLER

Nurten Özen¹, Dilek Aşkın², Dilek Mut³, Fatma İlknur Çınar⁴¹İstinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul²Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sultan Abdülhamid Han Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Kliniği, İstanbul,³Doğubeyazıt Doç.Dr. Yaşar Eryılmaz Devlet Hastanesi, Yoğun Bakım, Ağrı⁴Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: Uluslararası Hemşireler Birliği (ICN) 2009 yılındaki raporunda hemşirelik uygulamalarında inovasyonun: sağlığın desteklenmesi, hastalıkların önlenmesi ve sağlığı geliştirici davranışların artırılması, bakım ve tedavinin daha nitelikli verilmesinde önemli rol oynadığını belirtmiştir. Bu çalışmanın amacı son beş yılda Türkiye’de hemşireler tarafından yapılan yenilikçi uygulamaların tanımlanmasıdır.

Gereç-Yöntem: Bu çalışmada, “inovasyon”, “hemşirelik ve inovasyon”, “hemşirelik ve yenilikçilik” anahtar kelimeleriyle internette tarama yapılmıştır. Tarama Ocak 2011-Aralık 2016 yıllarını kapsayacak şekilde yapılmıştır. Her üç araştırmacı belli bir zaman aralığını taramış ve elde edilen sonuçlar bir araştırmacı tarafından tekrar kontrol edilmiştir.

Bulgular: Yapılan taramada hemşireler tarafından yapılan 22 inovatif çalışmaya rastlanmıştır. Bu buluşların yedisinin yenidoğana yönelik olduğu görülmüştür. Bu buluşlar: “emzirme bandajı”, “süt sağma aparatı”, “kuvöz içi sese duyarlı ışık”, “emzikli oksijen maskesi”, “ışık geçirilmeyen şeffaf kuvöz camı”, “elektronik formül süt hazırlama cihazı”, “yenidoğan yaylı transport yatağı”dır. Yeniliklerin üçünün kadın hastalara yönelik olduğu ve bunların: “kadınlar için 24 saatlik idrar biriktirme seti”, “uterus masaj kemeri (umkem)”, “portable uzaktan erişimli NST” olduğu görülmüştür. Kanser hastalarının port kateterden 24 saatlik tedavi uygulanırken, ilaç kutusunu yanında taşımalarını sağlayan “portlet” isimli cihaz geliştirilmiştir. Kalan on bir buluş da “soğuk uygulama takımı” “cerrahi hidrolik eskabo”, “esnek yaylı aparat”, “alkollü ve kuru pamuk temin eden aparat”, “sürgülü hasta yatağı”, “omuza entegre serum askısı”, “mikro yastıklı elektro-pnömotik akıllı yatak (mypay)”, “silikon tabanlı IV kanül”, “nefes öğretici yatak”, “stomakit”, “portlet” ve “tıkanmayan intraket”dir. Bu buluşlardan sadece bir tanesinin hem ulusal hem de uluslararası patent aldığı belirtilmiştir.

Sonuç: Günümüzde sağlık alanında hemşireler tarafından yapılan inovatif çalışmalar hız kazanmıştır. İnovasyon, hemşirelik bakımında kalitenin geliştirilmesi ve sürdürülmesinde hayati bir önem taşımaktadır. Hemşirelerin gelişen teknolojik olanaklardan yararlanarak sağlık bakım hizmetlerinin daha etkin sunulabilmesi için, maliyette etkin ve yenilikçi girişimlerde bulunması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, inovasyon, kalite, yenilikçilik.

P-0369

ADÖLESAN DÖNEMDE İNTERNET TABANLI SAĞLIK EĞİTİMLERİ

Songül Çağlar, Makbule Tokur Kesgin

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

Problem Tanımı ve Amaç: Adolesan yaş grubunda yoğun okul dönemi, hareketli sosyal yaşam, adolesanların kendilerini sağlıklı olarak görmeleri gibi nedenlerle genellikle sağlık kurumuna başvuru azdır. Bu yaş grubuna verilecek sağlık eğitiminde etkili iletişim kurmak oldukça önemlidir. Adolesanlarla kurulacak etkili bir iletişim, onların hem herhangi bir sağlık problemi yaşadıklarında hem de sağlıklarını korumak ve geliştirmek adına sağlık hizmetlerine ulaşmalarını kolaylaştıracaktır. Bunun için adolesanların vakit geçirmekten hoşlandıkları ortam ve araçlar gerekmektedir. Günümüzde eğlence, arkadaşlarla konuşma, sosyalleşme, ev ödevi ve ders yapma gibi çok çeşitli nedenlerle ve cep telefonu, tablet gibi çeşitli araçlarla hemen her ortamda internet erişimi sağlayabilen adolesanlar için internet tabanlı sağlık eğitimleri etkili ve

faydalı olmaktadır. Bu çalışmanın amacı, literatür ışığında adolesanlara verilen sağlık eğitiminin adolesanların kendileri ve çevreleri açısından etkilerini incelemektir.

Gereç-Yöntem: Bu çalışma 2007-2017 yılları arasında “adolesan dönemde internet tabanlı sağlık eğitimleri” konusunda bazı veri tabanlarında yayınlanmış olan çalışmalarla ilgili bir derlemedir. Konu ile ilgili akademik yayınlar, Science Direct, Web of Science, Academic Search Complete, Pub Med, Scopus, Google Akademik veri tabanlarından adolesan, internet, internet tabanlı uygulama, sağlık eğitimi, internet tabanlı sağlık eğitimi anahtar kelimeleri ile taranmıştır. Derlemeye ulusal ve uluslararası alanda yapılmış araştırma makaleleri dahil edilmiş, poster ve sözlü sunular, yayınlanmamış çalışmalar, derleme, makale, tez vb. derleme kapsamı dışında tutulmuştur. Verilerin analizinde çalışma bulguları sonuçlar ve etkileri açısından değerlendirilmiştir.

Bulgular: Adolesan grup, bilgiye daha açık ve yetişkinlere kıyasla davranış ve tutum değişikliklerine daha duyarlıdır ve sağlık bilgisi edinmede sıklıkla internete başvurduklarından bu tarz uygulamalar için hedef grup olabilir. Bu eğitimler sayesinde adolesanların hem kronik hastalıklarının tedavi süreci hızlanmakta ve sürece katkıları artmakta hem de riskli sağlık davranışları olanların bu davranışları terk etmesi kolaylaşmaktadır. Günümüzde insomnianın tedavisi, depresyon ve alkol tedavisi, anksiyete, diyabet tedavisi, intiharın önlenmesi, yeme bozuklukları, kilo kontrolü, kronik ağrı, mental problemler gibi pek çok sağlık sorununun tedavisinde internet ve iletişim araçları sağlık eğitiminde kullanılmaktadır. Bu uygulamalar sonucunda, internet tabanlı bilişsel davranış terapisinin bu hastalıklarda uygulanabilir ve faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İnternet tabanlı eğitimler adolesanların sağlıklı yaşam davranışları edinmelerinde de yardımcı olmaktadır. Adolesanlarda fiziksel aktiviteyi artıracı çalışmalarda, sigara bağımlılığını önlemede, riskli cinsel davranışlarını önlemede, puberte ve vücut memnuniyetsizliğini önleme amaçlı çalışmalarda da bu eğitimlerden yararlanılmış ve olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Bu çalışmalara ek olarak, adolesanların sadece kendi sağlıkları için değil ailelerinin sağlıklarına katkı sağlamak amacı ile de internet tabanlı sağlık uygulamalarından yararlanılabileceği belirlenmiştir. Sigara kullanımı olmayan adolesanlarla yapılan bir çalışmada, ailelerinin sigara kullanımını önlemeye yardımcı olmaları amacıyla adolesanlarla web tabanlı bir uygulama yapılmıştır. Eğitim adolesanlara yapılmış, ailelere sadece değerlendirme kısmında yer almıştır. Çalışma sonunda ailelerin yarısı sigarayı bırakmak için girişimde bulduklarını belirtmişlerdir.

Sonuç: İnternet tabanlı sağlık eğitimleri sayesinde adolesanlar istedikleri yerden ve ihtiyaç duydukları her hangi bir zamanda sağlık bilgisi edinebilmekte ve sorunlarını bu uygulamalarda çekinmeden dile getirebilmektedirler. Birçok adolesan kronik hastalıklarının yönetiminde öz yeterliliklerini bu uygulamalar sayesinde artırmaktadır. Üstelik bu şekilde daha çok adolesana ulaşılabilir ve zararlı etkileri bilinen internet kullanımı sağlığın korunması ve sürdürülmesinde bir araç olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Adolesan, internet, sağlık eğitimi

P-0370

“OLAĞANDIŞI KOŞULLARDA HEMŞİRELİK UYGULAMALARI TATBİKATI” DENEYİMİNİN PAYLAŞILMASI

Ayşe Kılıç, Gülten Güvenc, Hatice Ayhan, Gülsah Kök, Emine Öksüz,

Tülay Başak, Ayla Demirtaş, Hatice Bebiş, Emine İyigün

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu

Hem doğal hem de insan kaynaklı oluşan afetler, bireylerin sağlığı, fiziksel, duygusal ve psikolojik durumları üzerinde oldukça önemli etkilere sahiptir ve dünyanın her yerinde her geçen gün giderek artmaktadır. Her türlü afet her an oluşabileceği için sağlık personeli ve kuruluşlarının bu olaylara hazır oluşu oldukça önemlidir. Hemşireler, sağlık personeli içindeki en geniş gruptur ve olağandışı koşullarda mücadelede ve toplumun bu konuda eğitilmesinde kritik rol oynamaktadır. Bu nedenle, geleceğin hemşirelerinin eğitiminde olağandışı durumlara hazırlık eğitiminin verilmesi ve hazır oluşluğun sağlanması büyük önem taşımaktadır. Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu (HYO) afetlere hazırlık eğitimleri yaklaşık on yılı

aşkın yürütülmektedir. Bu uygulama ile öğrencilerin olağandışı durumlarda sağlık hizmeti yürütme sorumluluğunu yerine getirebilmek için sahra koşullarında gereken kritik işlevleri ve becerilerini tazelemeleri ve gelişmelerini hedeflenmektedir. Bu kapsamda Gülhane HYO’unda 2016-2017 Eğitim-öğretim döneminde “Olağandışı Koşullarda Hemşirelik Uygulamaları (OHAL)” ders ve tatbikat deneyimlerinin paylaşılması amaçlanmıştır.

OHAL dersi 4. sınıf müfredatında yer almaktadır. Ders ve tatbikat HYO öğretim elemanlarının koordinatörlüğünde 87 son sınıf hemşirelik öğrencileri üzerinde, Ulusal müdahale ekiplerinden olan Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) ve Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri (UMKE) ile işbirliği içinde gerçekleştirilmiştir. OHAL dersi üç aşamada yürütülmektedir. Birinci aşamada teorik eğitimlerin verilmesi; olağandışı koşullarda kurumlara işbirliği ve ekip yaklaşımı, alanda triyaj ve ilk yardım uygulamaları, yaralının transportu, ilkyardım çantasının hazırlanması gibi konular yer almıştır. İkinci aşamada; gönüllü öğrencilerden seçilerek oluşturulan standardize hastalar ve maketler üzerinde öğrencilere afet koşullarında gerekli olan ilk ve acil yardım uygulamalarının uygulamalı olarak yapılması sağlanmıştır. Üçüncü aşamada; “deprem” senaryosu çerçevesinde uygulama alanları (yüksekten düşme, göçük altında kalma, yangın, trafik kazası) oluşturularak tatbikatın yapılması yer almıştır. Bu aşama AFAD eğitim ve simülasyon merkezinde gerçekleştirilmiştir. Tatbikat öncesi öğrencilere; kendilerinden AFAD ekipleri ile birlikte kazazedelerin ilk yardım ve bakım uygulamalarını yapmaları beklendiği açıklaması yapılmıştır. Tatbikat aşamasında olay yerinde 5 uygulama alanı oluşturulmuş, bir seyyar morg ve tam donanımlı bir ambulans kullanılmıştır. Bu beş alanının her birine 4'er tane kazazede rolünü oynayan standardize hasta yerleştirilmiştir. Standardize hastalar gönüllü olan (son sınıf dışındaki) öğrencilerden seçilmiş ve yaralı makyajları yapılmıştır. Birinci alanda panikle yüksekten düşme, ikinci ve üçüncü alanında göçük altında kalma, dördüncü alanda yangın ve beşinci alanda ise trafik kazası senare edilmiştir. AFAD ekipleri enkazlardan yaralıları kurtardıktan sonra öğrenciler öğrenme hedefleri doğrultusunda ilk müdahalelerini gerçekleştirmişlerdir. Tatbikat süresince öğrenciler bu alanlardaki vakalara, bir gözlemci öğretim elamanı rehberliğinde 2-3'er kişilik küçük gruplar halinde müdahale etmişlerdir. Sonrasında yaralıların triyaj kodlarına göre hastaneye ya da morga transportu sağlanmıştır. Tatbikat sonrasında öğrencilerle toplantı yapılmış ve ders ve tatbikat hakkında geri bildirimleri alınmıştır.

Sonuç olarak; öğrencilerden alınan geri bildirimlere göre bu ders ve tatbikatın mezuniyet öncesinde verilmesinin öğrencileri olağandışı koşullara hazırlamada etkili olduğu değerlendirilmektedir. Eğitimlerin tatbikatlarla desteklenmesinin öğrencilerde afet algısı oluşturulması üzerine olumlu etkisi olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Olağandışı hal, hemşirelik, müfredat

P-0372

ELEKTROMANYETİK ALAN ETKİLENİMİ VE SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA SAĞLIĞA ETKİLERİ

Ezgi Önen, Emine Öncü

Mersin Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Giriş: Teknolojinin baş döndürücü hızda değiştiği 21. yüzyılda elektronik cihazlar günden güne hayatımızın her alanına daha fazla nüfuz etmektedir. Bu cihazların oluşturduğu elektromanyetik etki ise insan sağlığını olumsuz yönde etkilemekte ve “kontrol altına alınması gereken kirlilik” olarak ifade edilmektedir.

Gelişme: Elektromanyetik alan kaynakları arasında kozmik kaynaklar ve güneş ışınları gibi doğal kaynaklar yanında insan eliyle oluşturulmuş kaynaklar da yer almakta, gündelik hayatımızın vazgeçilmezleri olan cep telefonları, bilgisayarlar, radyo- televizyon vericileri, baz istasyonları gibi elektrikle çalışan tüm sistem ve cihazlar bu kaynaklar arasında yer almaktadır.

Uluslararası alanda yapılan araştırmalarda elektromanyetik alanlara maruziyetin kansere yakalanma riskini arttırdığı ifade edilmekte, Dünya Sağlık Örgütü tarafından EMA 2B sınıfı yani “olası kanserojen” olarak kabul edilmektedir. EMA’nın etkisi çevrede elektrikli çalışan cihazların sayısına, baz istasyonlarının bulunduğu mesafeye, yüksek

gerilim hatlarına ve elektrik sistemlerine göre değişmektedir. Dünya Sağlık Örgütü EMA’nın etkilerini genel yakınmalar (baş ağrısı, halsizlik, yorgunluk, huzursuzluk, uyku bozuklukları, bulantı), sinir sistemi üzerine etkiler (konsantrasyon bozukluğu, terleme eğilimi, hipotansiyon), kalp/dolaşım sistemi etkileri (taşikardi/EKG değişiklikleri), hematolojik sistem üzerine etkileri (periferik kanda niteliksel ve niceliksel değişiklikler) olarak sıralanmaktadır. Günümüzde de EMA oluşturan cihazlarla olan etkileşimin baş ağrısı, konsantrasyon bozuklukları, uyku bozuklukları ile ilişkisini değerlendiren çalışmalar bulunmaktadır.

İlk olarak 1930’larda etkilerinin değerlendirildiği günlerden bu yana elektromanyetik alanın insan yaşamındaki olumsuz etkileri azaltmaya dönük girişimlerin başında maruziyetin sınırlandırılması gelmekte, ancak bu sınırlamaların ülkelere göre de önemli farklılıklar gösterdiği göze çarpmaktadır. Frekansla ilgili gösteren elektromanyetik alan limit değerleri, 900 frekans değeri için İsviçre’teki EMA limit değeri 4 iken, Belçika’da bu değer 10, ülkemizde ise 41’dir. ABD ve bazı Avrupa ülkeleri Uluslararası İyonlaştırılmayan Radyasyondan Korunma Komisyonu (ICNIRP) tarafından oluşturulan sınır değerleri uygularken, İsviçre, İtalya gibi ülkeler ICNIRP’nin güvenlik limitlerinin 10’da birini uygulamaktadır.

Yaşam alanı yanında çalışma alanlarında yer alan sistem ve cihazlar da sağlığı etkilemektedir. Yüksek teknolojinin kullanıldığı hastanelerde tıbbi görüntüleme cihazları, elektrikle çalışan cerrahi aletler ve hasta izleme monitorleri gibi elektronik sistem ve cihazlar sağlık sektörü çalışanlarını EMA açısından riskli hale getirmektedir. Nitekim yenidoğan yoğun bakım hemşireleri ile normal yenidoğan hemşireleri arasında EMA maruziyetinin değerlendirildiği bir çalışmada yenidoğan yoğun bakım hemşirelerinin daha fazla EMA’ya maruz kaldığı belirlenmiştir. MR tarayıcıları ile çalışan sağlık çalışanlarıyla yapılan diğer bir çalışmada ise yüksek alanlı MR kullanılan alanlarda çalışan sağlık çalışanlarında artan maruziyetle baş dönmesi ve metalik tad bildirilmiştir.

Sonuç: Hastane ve çevrelerinde EMA alanlarının belirlenmesi ve maruziyeti olan sağlık çalışanlarında etkilerinin değerlendirilmesi, maruziyetin azaltılmasına dönük yapılacak çalışmalara rehberlik edecektir.

Anahtar Kelimeler: Elektromanyetik alan etkilenimi, sağlık yakınmaları, sağlık çalışanları

P-0374

KİNİNET OYUN TEKNOLOJİSİNİN SAĞLIK BAKIM UYGULAMALARINDA KULLANIMI

Gamze Ünver¹, Halil İbrahim Tuna²

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Eskişehir

²Selçuk Üniversitesi, Akşehir Kadir Yalagöz SYO, Konya

Giriş-Amaç: Kinect oyunlarından yararlanılarak yapılmış araştırmaların sonuçlarının ortaya konulması amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Kinect oyunlarından yararlanılarak yapılmış araştırmaların sonuçları kullanılmıştır.

Bulgular: Hızla gelişen bilgisayar teknolojisinin en verimli ürünlerinden biri ve sanal gerçeklik uygulaması olan Kinect ile insan hareketleri algılanabilmektedir. Sanal gerçeklik uygulaması olan Kinect’in insan hareketlerini algılayabilme özelliği ilk olarak oyunlarda tanıtılmıştır. Oyunseverler kumanda veya kontrol kartı kullanmadan sadece hareketleri ile oyun oynayabilmektedir.

Sanal gerçeklik uygulaması olan Kinect teknolojisinin kazandırdığı yenilik sadece oyun sektöründe kalmamıştır. İnsanın olduğu her alanda bu yenilik dikkat çekmektedir. Sanal gerçeklik uygulaması olan Kinect her ne kadar yeni bir teknoloji olsa da eğitim, robotik, mühendislik ve son yıllarda sağlık bakım uygulamaları ve hastalıkların rehabilitasyonunda destekleyici uygulamalar olarak araştırmalarda hızla yerini almaktadır. Sanal gerçeklik (SG) uygulaması oyunları üç boyutlu, interaktif, egzersiz performansını artıran, maliyeti düşük eğlenceli ve her yaşta bireyin oynayabildiği ve her teknolojik marketten temin edilebilen uygulamalardır.

Literatürde inme, Parkinson, Multiple Skleroz, Kistik Fibrozis ve Serebral Palsi gibi hastalıklar ve yaşlılık nedeniyle uzun süreli bakım ve rehabilitasyon gerektiren bireyler ile sanal gerçeklik uygulamalarının yapıldığı çalışmalar mevcuttur. Çalışmaların sonuçlarına göre sanal gerçeklik kullanılarak yapılan egzersiz uygulamalarının fonksiyonel kapasiteyi arttırdığı, postural kontrolü sağladığı ve aynı zamanda koordinasyonu

arttırdığı, diğer egzersiz programlarından daha az yorucu olduğu, kişiler arası iletişimi arttırdığı, yürüme hızı, denge ve yaşam kalitesini önemli derecede olumlu etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Ülkemizdeki sanal gerçeklik uygulamalarının tıbbi alanda etkinliğini gösteren çalışma sayısı yetersizdir. Hemşirelik bakımı uygulamalarına hastaların aktif katılımını sağlamak, fonksiyonel bağımsızlığı arttırmak ve sürdürmek, motivasyonu arttırmak, bireyler arasında ve sağlık profesyoneli ile iletişimi kolaylaştırmak amacıyla sanal gerçeklik (SG) uygulamalarının kullanılabilirliği; ayrıca sağlık hizmetlerinin verildiği hastane veya huzurevi gibi kurumlarda sanal gerçeklik uygulamalarının bulunmasının sosyal katılımı arttıracığı ve hastaların dikkatini başka yöne çekeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: kinect, sanal gerçeklik, oyun, hemşirelik

P-0375

İŞ YERİNDE STRESİN ÖNLENMESİNDE, İŞ SAĞLIĞI HEMŞİRESİNİN ROLÜ

Makbule Tokur Kesgin

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

Giriş: «Sağlıklı bir iş» uygun koşullardaki çalışma ortamında, çalışanın yetenek ve bilgisini en üst düzeyde kullanabildiği, fiziksel, zihinsel ve sosyal sağlığını, toplumsal refahını, aile yaşamını pozitif olarak etkileyen, sağlığı geliştirmeyi destekleyen bir iştir. Değişen çalışma ve üretim koşulları, küreselleşmeyle birlikte artan iş yükü ve zaman baskısı, toplumsal yapıların ve destek faktörlerinin değişmesi vb. durumlar sağlıklı iş tanımını arkaalarda bırakarak çalışmada iş stresi oluşturabilmektedir.

Amaç: Her iş kolunun kendine özel sağlık riskleri vardır. İş yeri stresi ise çoğu iş kolu için ortak sağlık risklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada işyeri stresinin önlenmesinde iş sağlığı hemşiresinin rolünün tartışılması amaçlanmıştır.

Bulgular: İşyerlerindeki tehlike ve riskler çalışılan sektöre göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu risklerden biri de işyeri stresidir. Dünya sağlık Örgütüne göre iş stresi;

- Çalışanın bilgi ve yetenekleriyle uyumlayan, baş etme mekanizmalarını zorlayan, baskı ve iş talepleri ile karşılaştığında verdiği tepkidir.
- Çalışanlar iş süreçleri üzerinde daha az kontrol sahibi olduklarında, yöneticilerinden ve meslektaşlarından daha az destek aldıklarını hissettiklerinde iş stresi yaşarlar.
- Bazen iş stresi kötü yönetim uygulamalarını mazur göstermek için kullanılır. Aslında kötü yönetim en önemli stres kaynaklarından biridir. İş stresinin nedenleri şöyle sıralanabilir: Kötü yönetim, kötü iş organizasyonu, iş planının iyi yapılmaması, kötü çalışma koşulları, yönetici ve meslektaş desteğinin yetersiz olması

Stres işyerinde; işe devamsızlık, iş kazası, işten çıkarılma korkusu ile düşük ücretle ve kötü koşullarda çalışmayı kabul etme, üretimle ilgili hataların fazla olması, stresin yarattığı sorunlar nedeniyle çalışanların tazminat taleplerinin işletmeye ekonomik yük oluşturması, stresle ilgili sağlık problemleri (kronik yorgunluk, depresyon, tükenmişlik, kardiyovasküler hastalıklar, bağışık sistemi ile ilgili sorunlar, kas iskelet sistemi hastalıkları, obezite, diyabet gibi metabolik hastalıklar, kanser vb..) sorunlar oluşturabilmektedir.

Çalışanların yaklaşık 1/3'ü yüksek düzeyde stres yaşamaktadır. Amerikan Ulusal Mesleki Güvenlik ve Sağlık Enstitüsü'ne (NIOSH) göre; en fazla perakende ticareti işinde çalışanlar zihinsel sağlık sorunları yaşamaktadır ve bunu nakliye ve kamu hizmetinde çalışan işçiler takip etmektedir. Anksiyete, stres ve nörotik bozukluklar nedeniyle işe gelmeyen günler, bütün yaralanma ve hastalıklara göre dört kat daha fazladır.

NIOSH'a göre işyerinde stresin azaltılmasına yönelik programların planlanması ve uygulanmasında iş sağlığı hemşirelerine görev düşmektedir. İş sağlığı hemşireleri her türlü mesleki stres faktörleri ile ilgilenmelidir. Vaka tespiti, iş stresini önleme ve azaltmaya yönelik programların planlanması ve uygulanması, stresle baş etmeye çalışan işçilere destek olunması ve çalışana stresle baş etme yönünde güçlendirmesi gibi çalışmalar iş sağlığı hemşireliğinin sorumluluğunda olmalıdır. Sağlık eğitimi ve danışmanlık rollerini kullanarak bireylerin sağlığının geliştirilmesi, korunması ve gerekli olduğunda tıbbi bakım alması konusunda çalışmalar yapılmalıdır. İş sağlığı hemşireleri çalışanların zihinsel sağlık sorunlarının

belirlenmesi ve tedavisi aşamasında çalışan, psikiyatrist ve yönetici arasındaki koordinasyonu sağlayabilmektedir.

İş sağlığı hemşireliği çalışanlara rehberlik, danışmanlık, sağlık eğitimi, koçluk sağlayabilmek için ideal bir meslektir. İş sağlığı hemşiresi çalışanın sağlık gereksinimlerini belirleyebilir. Bu gereksinimlerden biri de iş yerinde yaşanan strestir. İş sağlığı hemşiresi işyerinde hem birey hem de gruba yönelik stresi önleme (birincil, ikincil, üçüncül önleme) aktiviteleri planlayabilir: Bireye ve çalışma çevresine yönelik müdahaleler planlayabilir.

Sonuç: İş yerinde stres, çalışan sağlığını ve iş performansını dolayısıyla üretimi olumsuz olarak etkilemektedir. Oysa işyerinde stres engellenebilir bir sorundur. İş yerinde stresi önleme programları planlanabilir. İş sağlığı hemşireleri bu programların planlanıp yürütülmesinde aktif rol alabilirler

Anahtar Kelimeler: iş yeri stresi, iş sağlığı hemşiresi, önleme

P-0376

HEMŞİRELİK UYGULAMALARINDA TELE SAĞLIK SİSTEMİ

Birsel Molu, Melike Baş

Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yalagöz Sağlık Yüksekokulu

Problem Tanımı ve Amaç: Günümüzde teknoloji hızla gelişmekte olup, hayatın her alanında yaygın olarak kullanılmaktadır. Tele sağlık da, uzaktan sağlık hizmeti sağlamada iletişim teknolojilerinin kullanılmasıdır. Tele sağlık sistemi, hastanın durumundaki değişiklikleri erken belirleme ve müdahale etmeyi, sağlık hizmetlerine erişimi sağlamayı, hastaneye yatış oranını ve sağlık maliyetlerini azaltmayı, zamandan tasarruf etmeyi ve hastanın otokontrolünü sağlamayı gerektiren yeni bir hizmet alanıdır. Teknolojinin yaygın olarak kullanılması sağlık profesyonelleri ve hastalar arasında bilgi paylaşımının artmasına, iletişimin kolaylaşmasına, bir işi kısa sürede ve daha az enerji harcayarak yapabilmek gibi hayatı kolaylaştırıcı etkilere sahiptir. Ayrıca bu sistem sağlık profesyonelleri ve hastalar arasında engelleri kaldıran çift yönlü, görsel- işitsel bir iletişim türüdür.

Bu derlemenin amacı, sağlık hizmetlerinin ulaştırılmasında tele sağlık sistemi kullanımının sağlık çalışanları ve bireyler tarafından yararları ve tele hemşirelik uygulamalarının etkinliği ve kabul edilebilirliğinin değerlendirilmesidir.

Gereç-Yöntem: Derlemenin oluşturulması için hemşirelerde tele-tıp ve tele sağlık uygulamalarıyla ilgili "Telemedicine and Telenursing" anahtar kelimeleri ile "Pubmed" ve "Science Direct" veri tabanlarında Temmuz 2011-Ocak 2016 tarihleri arasında yayınlanmış araştırmalar taranmıştır. Yapılan taramalar sonucunda yaşlı hastalarda, gebe hastalarda, koruyucu hemşirelik ve birinci basamak hemşireliğiyle ilgili tele sağlık uygulamalarını içeren nitel ve nicel İngilizce makaleler incelenmiştir. Tele sağlık kullanımına ilişkin yapılan taramalardan elde edilen bilgiler doğrultusunda tele hemşirelik uygulamaları değerlendirilmiştir.

Bulgular: Tele sağlık araştırmalarında makalelerden dördü çalışmanın kriterlerini sağlamıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda hastaların tele hemşirelikle bakıma daha kolay ulaşabilecekleri görülmüş, hastanelerdeki maliyet azaltılmış, hemşirelerin daha fazla sayıda hastaya ulaşabildiği belirlenmiş ancak hemşirelerin ev ziyaretlerini azalttığı ve hastalara dokunamadıkları için bu uygulamanın kendilerini sınırladıkları görülmüştür.

Sonuç: Bu bulgular doğrultusunda; tedavi ve bakım uygulamalarının etkinliğinin artırılması ve artan sağlık gücü gereksiniminin etkin şekilde kullanılması için tele sağlık uygulamalarının geliştirilmesi gerekmektedir. Tele sağlık hizmetlerinin yaygınlaşabilmesi için tele hemşireliğin görev tanımı belirlenmeli, klinik uygulamalar içinde yer verilmeli, finansal kaynaklar belirlenmelidir. Ayrıca hemşirelere uygun eğitim programları verilmeli ve performansları düzenli aralıklarla takip edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Telefonla hemşirelik, Teletıp, Telekonsültasyon

P-0377

HEMŞİRELİKTE PROFESYONEL DEĞERLERİN GELİŞİM SÜRECİ VE ÖNEMİ: BİR LİTERATÜR TARAMASI

Ayla Kaya, Ayşegül İşler Dalgıç

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya / Türkiye

Profesyonel değerler, uygulayıcılar ve profesyonel grup tarafından kabul edilen, eğitim ve uygulamalara rehberlik eden, inanç ve tutumları etkileyen standartlardır. Hemşirelerin rollerini yeterli ve etkili bir şekilde yerine getirebilmesi için profesyonel değerlerinin yüksek olması beklenir. Hemşirelerin bakım verirken eleştirel düşünebilmeleri ve doğru karar verebilmelerinde profesyonel değerler rehber niteliği taşımaktadır. Profesyonel değerler mesleğe özgü formal eğitim yoluyla bireylere kazandırılmaktadır. Yapılan çalışmalara göre eğitim, öğrenci hemşirelerin profesyonel değer algılarının yükselmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Eğitim, öğrenci hemşirelerin farkındalık düzeylerini ve problem çözme becerilerini üst düzeye çıkartarak profesyonel değer algılarının yükselmesine katkıda bulunmaktadır. Eğitim sürecinde profesyonel değerler müfredat dersleri ve mesleki uygulama yoluyla öğrencilere aktarılmaktadır. Bu nedenle, öğrenciler tarafından benimsenen profesyonel değerler eğitim sürecinin önemli bir çıktısıdır ve eğitimin kalitesinin önemli bir göstergesidir. Bu konuda yapılan çalışmada da bu bulguyu destekler niteliktedir. Öğrencilerin profesyonel değerlerinin oluşmasında ve şekillendirilmesinde eğitim süreci önemli bir yere sahiptir. Hemşirelikte profesyonel değerlerin gelişmesi mezuniyet sonrası çalışma ortamında da devam etmekte ve şekillenmektedir. Bireyler meslek yaşamlarında mesleki deneyimler ile karşılaştıkça, yeni bilgiler edinildikçe kişisel değerlerini yeni durumlara uyarlayarak profesyonel değerlerini geliştirmektedirler. Çalışma ortamında, meslektaşlar, diğer meslek üyeleri ve hastalar ile iletişim, kurum politika ve kültürü profesyonel değerleri etkileyen önemli faktörlerdir. Çalışanın sahip olduğu değerler ile kurumda kabul gören profesyonel değerler uyumlu ise çalışanın profesyonel değerlerinin yüksek olması ve gelişmesi beklendik bir sonuçtur. Profesyonel değerlerin oluşumunda en önemli etkenlerden biri meslek üyelerinin kendilerini o mesleğin bir üyesi gibi algılaması ve mesleği ile kişiliğini bütünleştirebilmeleridir. Bu değerler kişilerin tutum, davranışları ve inançlarında etkilidir ve profesyonel hemşirelik uygulamalarında meslek yaşamına biçim, anlam ve yön verirler. Ayrıca, profesyonel değerler üyeleri içsel olarak motive eder, etik sorumluluğu ve mesleki bağlılığı geliştirir. Böylece güçlü bir ahlaki yükümlülük hissi geliştirir. Hemşirelerin mesleki sosyalleşmesi, iş doyumlarının yüksek olması ve tükenmişliklerinin önlenmesi için de profesyonel değerlerin yüksek olması önemlidir. Hemşirelik uygulamalarını geliştirmek ve mesleki kimlik kazandırmak için profesyonel değerlerin meslek üyelerine kazandırılması gereklidir. Hemşirelerin mesleki uygulamalarında bireylerin yaşamına, onuruna, bireysellik ve bütünlüğüne, değerlerine ve kararlarına saygı duyarak hizmet verebilmesi için profesyonel davranışlarını yönlendiren kendi profesyonel değerlerini farkında olmaları önemlidir. Bu konu ile ilgili hemşireler ile yapılan çalışmalarda, hemşirelerin profesyonel değerlerini önemli algıladıkları ve hemşirelikte profesyonel değerlerin bazı demografik ve mesleki özelliklere göre farklılaştığı saptanmıştır. Bu derlemede, hemşirelik uygulamalarında profesyonel değerlerin gelişim sürecini tanımlamak ve önemine dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Hemşire, Profesyonel Değerler

P-0379

HEMŞİRELİK BAKIMINDA ŞEFKAT KAVRAMI

Sümeyye Kaya, Rana Yiğit

Mersin Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Hemşireliğin bakım verici rolünün temel noktalarından biri olan iyileştirme süreci bireyi tanıma, birlikte olma, onun için eylemde bulunma ve yaşamını kolaylaştırma gibi birden fazla eylemi içinde barındırmaktadır. İyileştirici rolüyle hemşirenin tedavi ve bakım sürecinde hasta ile uygun iletişim kanallarını bulması, şefkatli, sevgi dolu, olumlu enerji iletmesi bakımında iyileştirme sürecini olumlu yönde etkiler. Şefkatli bakım olgusunun, son 20 yılda yapılan çalışmalarda bakım verici rolünü

üstlenen profesyonellerin sahip olması gereken bir nitelik olduğu ve hasta çıktılarını, hasta bireyin duygularını, hasta memnuniyetini olumlu yönde etkilediği ve hastalardan sağlıklı bilgi alabilmek için önemli olduğu gösterilmektedir. Şefkatli bakımın hemşireliğin temel öğelerinden biri olarak ele alındığı görülmektedir. Uslu'nun belirttiğine göre Florence Nightingale "iyi hemşireler iyi insanlardır ve karakterlerindeki erdem ve iyi niteliklerini geliştirmişler ki bunlardan biri de şefkattir" hemşireler için şefkatin önemini belirtmiştir. Birçok hemşire yazar da sonra aynı şekilde Florence Nightingale'in görüşünü desteklemişlerdir. İngiltere'de 2012 yılında hasta hemşire etkileşimini artırmak için bakım, şefkat, iletişim, yeterlilik, destek, özveri olmak üzere 6 girişim belirlenmiştir. Şefkatli bakım verme becerisinin geliştirilmesi ve hemşirelik sorumluluğunun bir parçası olarak görülmesi vurgulanmıştır.

Şefkat kavramı sözlük anlamıyla "Sevecenlik, acıma ve sevgi duygusu" olarak tanımlanmaktadır (TDK). Empati, sempati ya da acıma gibi kavramlarla karıştırılarak günlük yaşamda kullanılmasına karşın şefkatin çok boyutlu değerlendirilmesi gerekmektedir. Empati ve sempatiyle çakıştığı noktalar olmasıyla birlikte şefkat, psikolojik ve manevi motivasyon sağlama, acı içindeki kişinin durumunu iyileştirme, karşılıklı ve deneyimsel bir ilişki oluşturma ve acı çeken kişi için savunma rolü oynama gibi etkinlikleri de içeren çoğul bir yapı taşımaktadır. Özetle, şefkat bir başkasının yerine kendini koyabilme (empati) ve bir başkasına yönelik acıma duygusu (sempati) ile objektif ve duyuşsal bir anlayış geliştirebilme becerisidir.

Tüm bakım veren profesyoneller için geçerli olmakla birlikte şefkatli bakım vermek bazı özel alan ve hassas gruplarda daha önemli bir hale gelmektedir. Pediatri hemşireliği, çocuğun hastalık ve hastanede yatma durumu, ebeveynlerden ayrılma, alışlagelmiş düzeninin bozulması (yeme içme, oyun alanı, okuldan uzaklaşma) gelişim dönemine bağlı olarak daha bağımlı olmaları ve benzeri özellikleri nedeniyle daha özel bir alan olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle çocukların sağlıklı gelişimi için sevgi, şefkat olgusunun varlığı göz ardı edilmeden uygun hemşirelik bakımının verilmesi önemlidir. Çocuğun hasta hakları ve kişisel haklarının savunulması ve korunması çocuklarla çalışan hemşirelerin sorumlulukları arasında yer almaktadır. Ayrıca, holistik bakım kapsamında ailenin de değerlendirilmesi, bakıma dahil edilmesi ve uygun şekilde desteklenmesi önemlidir.

Şefkat kavramının karşılıklı etkileşim olduğu düşünüldüğünde şefkatli bakım anlayışını benimsemiş bir hemşirenin kendi ruhsal sağlığına da koruması önemlidir. Literatürde ilk defa 1992 yılında şefkat yorgunluğunun ruhsal ve fiziksel birçok olumsuz duruma yol açtığı belirtilmektedir. Bakım vericinin şefkat doyumunu ve şefkat yorgunluğuna gidecek olan yoğun stres süreci arasındaki dengeyi sağlaması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Bakımı, Pediatri Hemşireliği, Şefkat

P-0382

AİLE MERKEZLİ BAKIM YAKLAŞIMI İLE BİR CROHN OLGUSUMüge Seval¹, Eda Çiftiçi²¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği²Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Problem Tanımı ve Amaç: Crohn hastalığı (CH) en sık ileumda görülmekle birlikte gastrointestinal sistemin herhangi bir kısmını etkileyebilen idiopatik, immunité temelli kronik inflamatuvar bir hastalıktır. Son yıllarda çocuk ve ergenlerde Crohn hastalığının insidansında ciddi bir artış görülmektedir. Bu çalışmada apendektomi sonrası Crohn hastalığı tanısı almış çocuk olgunun aile merkezli bakım yaklaşımında hemşirelik bakım planının oluşturulması amaçlanmıştır.

Olgu Sunumu: Geçirdiği apandisit ameliyatı sonrasında uzun süre devam eden karın ağrısı ve kusma şikayetleri 28.02.2016 tarihinde Çocuk Cerrahisi Kliniği'ne yatışı yapılan 14 yaşındaki Y'ye, Crohn Hastalığı tanısı almıştır. Hastanın değerlendirilmesinde elde edilen veriler "Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri" çerçevesinde sistematize edilerek bakım planı oluşturulmuştur.

Fonksiyonel sağlık örüntülerine göre hastanın değerlendirilmesi

1. Sağlığın Algılanması: Y'nin ifadesi; "Ameliyat sonrası iyileşeceğimi söylemişlerdi, ama ağrılarım bitmez tükenmez halde devam ediyor."

- Beslenme Şekli ve Metabolik Durum: Bulantı ve kusmaya bağlı iştahsızlık ve kilo kaybı mevcut. Kortizon tedavisi nedeniyle tuzsuz rejim 3 diyet devam ediyor.
- Boşaltım Şekli: Karında distansiyon ve gaita gizli kanla birlikte günde 2-3 gün defekasyon mevcut.
- Aktivite-Egzersiz Şekli: Hastalığından dolayı öz bakım aktivitelerinin tamamını karşılayamıyor. Hastalık ve hastaneye yatış öncesinde bir futbol takımında oynamaktaymış. Uzun süreli yatıştan ve hastalıktan dolayı okula devam edemediğini ve arkadaşları ile görüşemediğini belirtti.
- Uyku-İstirahat Şekli: Uykusu ağrı ve çevresel etkenlerden (ışık, ses gibi) nedeniyle bölündüğünü ifade etti.
- Bilişsel Algılama Şekli: Annesi hastaneye yattıktan sonra oğlunun içine kapandığını belirtti.
- Kendini Algılama-Benlik Kavramı Şekli: Beden imajında görülen değişikliklere karşı kendini 'karnım çok ağrıyor, ağrının geçmemesinden dolayı banyo yapamıyorum, iyice bakımsız biri haline geldim. Vücudumdaki beyaz lekeler geçecek mi geçmeyecek mi bilmiyorum' şeklinde ifade etti.
- Rol-İlişki Şekli: Y'nin ifadesi; "sosyal aktivitelerime devam edemiyorum, okula gidemiyorum. Tek iletişim kaynağım cep telefonum. İyi ki annem hep yanımda." şeklinde ifade etti.
- Cinsellik ve Üreme: Genital bölgedeki kıllanma artışından rahatsız olduğunu ve utandığını belirtti.
- Başetme, Stresi Tolere Etme Şekli: Y geçmeyen karnı ağrısından çok huzursuz olduğunu, çok terlediğini hastane içerisinde yapacaklarının kısıtlı olduğunu ifade Arkadaş çevresinden etkilenip kısa süreli bir sigara kullanımı olduğunu söyledi. Y'nin annesi huzursuz, kaygılı ve çok yıprandı ancak umudumuzu kaybetmeden çocuğumuzun iyileşmesini bekliyoruz." diyerek duygularını belirtti.
- İnanç ve Değerler: Y'nin annesi "çocuğunun iyileşmesi için dua etmekten başka bir şey elimizden gelmiyor." Y ise; "en kısa sürede iyileşmek ve yeniden futbol oynamak istediğini bunun için dua ettiğini söyledi.

Hemşirelik Bakım Planında Belirlenen Tanılar

- Hastalığa bağlı Kronik Ağrı
- Hastalığa ve tedavinin yan etkilerine bağlı Bulantı
- Hastalık ve tedavilere sekonder; bulantı ve ağrıya bağlı Gereksinimden Az Beslenme
- Hastalık, tedavi, malnütrisyon, oral hijyen eksikliğine bağlı Oral Mukoz Membranlarda Bozulma
- Hospitalizasyon, cilt değişiklikleri, kilo kaybı, immobilite bağlı Beden İmgesinde Rahatsızlık
- Hospitalizasyona, ağrıya ve anksiyeteye bağlı Uyku Örüntüsünde Rahatsızlık
- Ağrıya, yorgunluğa ve güçsüzlüğe bağlı Öz Bakım Eksikliği Sendromu
- Hospitalizasyona, hastalığa, beden imgesindeki değişikliğe ve sosyal izolasyona bağlı Anksiyete
- İmmün sistemdeki değişimlere bağlı Enfeksiyon Riski
- Huzursuzluk, arkadaşları ile görüşmek istememe, sigara içiminde artışa bağlı Etikisiz Başetme
- Hastalık belirtilerinin gerilen yavaş ilerlemesine bağlı Anksiyete (Aile)
- Hastalık bulgularının devam etmesine ve yavaş iyileşme göstermeye bağlı Sprituel Distress(Aile)

Anahtar Kelimeler: Pediatrik crohn hastalığı, aile merkezli hemşirelik, hemşirelik tanısı, hasta bakım planı

P-0383

HEMŞİRELİKTE PROFESYONELLİK

Burcu Sevim, Tuğba Kıra

Çekirge Devlet Hastanesi, 3.Basamak Yoğun Bakım Ünitesi, Bursa

Profesyonellik; belli bir alanda uzmanlaşmış kişilerin yürüttüğü bilgi, beceri ve özveri gerektiren bir davranış biçimidir.

Mesleki profesyonellik ise bireysel profesyonelliğin yerini kurumsal profesyonelliğe bırakmasıdır.

Günümüzde sürekli teknolojik gelişmeler ve yenilikler yaşanmaktadır, özellikle sağlık alanında çok hızlı değişiklikler yaşanmakta, hemşirelik de

bunlardan etkilenmektedir.Bu anlamda sağlık bakım profesyonellerine olan ihtiyaç artmaktadır. (İlhan 2004:135-136)

Bu değişiklikler:

- Dünya nüfusunun artması,
- Sağlık hizmetine talebin artması,
- Sağlıkta bilimsel değişiklikler,
- Yaşam süresinin uzaması

Koruyucu hizmetlerin öne çıkmasıdır. (Atalay ve Tel, 1999) Bu değişiklikler hemşirelerin rol ve işlevlerini etkilemekte ve değiştirmektedir.

Günümüzde bakım vermenin yanında hemşireler:

- Araştırma yapma
- Mesleki örgütlere katılma,
- Kendilerini mesleki alanda geliştirme,
- Liderlik,
- Eleştirel bakma

gibi özellikler kazanmaktadır. (Ünsar ve Ark.,2011)Böylece hemşirelik de mesleki olarak profesyonelleşmeye doğru ilerlemektedir. (Ünsar ve Ark.,2011) Hemşireliğin profesyonel değerleri Miller'ın geliştirdiği "Hemşirelikte Profesyonellik Modeli" ile ifade edilmektedir. (Çelik 2010:30 Cerit 2010:37) Bunlar:

- Eğitimsel hazırlık
- Yayın
- Hemşirelik kodları
- Yeterlik ve sürekliliği eğitimi
- Araştırma
- Mesleki örgütlere katılma
- Otonomi
- Toplumsal hizmet sunma
- Teori

Sonuç: Profesyonellik anlamında hemşireliğin ivme kazanması için eleştirel düşünmenin yolunu açma, yaratıcılık, yenilikçilik, liderlik, bilimsel problem çözme gibi özellikler kazandırılmalıdır. Mesleki anlamda örgütlenip etkinliklerin artırılması hemşireliği profesyonelliğe hızla taşıyacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik,profesyonel hemşire,profesyonellik

P-0384

YAŞAMIN KAÇINILMAZ GERÇEĞİ ÖLÜM VE HEMŞİRELİK

Tülay Bal¹, Zehra Göçmen Baykara²

¹Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı/Ankara

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Ankara

21 Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

2 Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Öğretim Üyesi Ölüm canlı varlıkların yaşamsal fonksiyonlarının bir daha yinelenmemek üzere kesin olarak sona ermesi, yaşamın bitişi, göç etmek, kaybolmak, daha iyi bir yere gitmek şeklinde tanımlanmıştır.

Yaşamın kaçınılmaz bir sonucu olan ölüm her dönem ve her kültürlerde yaşamın önemli bir olgusu olarak kabul edilmiş ve farklı şekillerde anlamlandırılmıştır. Ölüm; edebiyat, sanat, biyoloji, felsefe, psikolojik, din gibi birçok alanın konusu olmuş geniş bir kavramdır. Ölüm yalnızca fizyolojik değil, psiko-sosyal bir olgudur. Ölümü sağlık bakım hizmetleri içinde ele alırken bu çok boyutlu özelliğini dikkate almak gereklidir. Günümüzde ölümlerin çoğu hastane ortamında gerçekleşmektedir. Bu bağlamda hemşireler hemen hemen her gün ölüm olayı ile karşılaşmakta veya terminal dönem hastalarına bakım vermektedirler. Hemşireler ölüm karşısında; mutsuzluk, umutsuzluk, anksiyete, çaresizlik ve tükenmişlik hissedebilmektedirler.

Yapılan hemşirelik araştırmalarına bakıldığında genelde konular yaşam kalitesi, daha iyi bir yaşam ölüm korkusu ya da ölüm korkusunun nasıl giderileceği üzerine yoğunlaşırken ölüm konusu ertelemiştir. Hemşireler diğer sağlık profesyonelleri gibi ölümden çok yaşama odaklanmaktadır. Ancak ölüm ve yaşam birbirini tamamlayan kavramlardır.Hemşirelerin öncelikle kendilerinin ölüme ilişkin algı ve tutumlarının farkında olmaları ve daha

sonra da hastalarının ölümüne yönelik algı ve tutumlarını değerlendirilmeleri gerekmektedir. Hemşire, ölümüne ilişkin konuşabilmesi, ölümlü ilgili yerleşmiş duygularını önce kendisinin anlaması, bu duygularını başkalarıyla konuşabilmesi, ölümü yaklaşan hastaların psikolojisi, ölümün duygusal yönleri, ölümcül hasta ve ailesine gereksinimine yönelik farkındalığın olması ve kendisinin de bu doğrultuda geliştirmesi gerekir. Hastalar hastane yalnızca hastalıklarıyla değil yetiştikleri kültürün onlara kazandırdığı davranış biçimleriyle, kültürleriyle, ekonomik ve aile yapısı gibi özellikleriyle beraber yatmaktadır. Dolayısı ile her hasta ve yakınlarının ölüm karşındaki davranışı farklıdır. Bu sebepten her bireyin bakım gereksinimi de farklı olacaktır. Hemşirenin, bir bebeğin doğuşunda yaşadığı heyecan ve mutluluğun; ölümcül bir hastasına kaliteli bakım verdiğinde de vicdani bir rahatlığa dönüşmesi oldukça önemlidir. Ölüm bir gerçektir ve bu gerçek yaşamın başlaması ile birlikte kendini garanti altına almıştır. Bu gerçekliği değiştirmek mümkün değildir ve çabası da boşunadır. Dolayısı ile bu gerçekliği kabul edip, hemşirenin bu kabul üzerinden mesleki eylemlerini yapması gerekir. Yaşlanan, birçok kronik hastalığa sahip topluma hizmet veren hemşirenin ölümü anlaması, başkalarının ölümü anlamlandırması, ölümüne karşı tepkilerini kavraması, tüm bunların farkında olarak mesleğini gerçekleştirmesi gerekmektedir. Dolayısı ile hemşirelik eğitimi müfredatına gerekirse hizmet içi eğitim programlarında ölümüne daha ayrıntılı yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Ölüm, Ölümcül Hasta

P-0385

İNME Lİ HASTALARDA DİSFAJİNİN YÖNETİMİNDE HEMŞİRENİN SORUMLULUKLARI

Emine Özer Küçük¹, Huri Seval Çakmak¹, Sevgisun Kapucu²

¹Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Teknolojileri Değerlendirme Birimi

²Hacettepe Üniversitesini İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Giriş-Amaç: İnme sonrasında hastaların yaşam kalitesini ve sağ kalımını etkileyen komplikasyonlardan biri inme sonrası görülen yutma bozukluğudur (disfaji). Disfaji; dys (güçlük) ve phagia (yemek) kelimelerinden oluşan yutma güçlüğü anlamına gelen bir terimdir. İnmeden sonraki ilk 3 gün içerisinde hastaların %42 - %67'si yutma güçlüğü yaşamaktadır. İnmede yutmaya etkileyen faktörler; postür ve baş kontrolü, otonom bozukluk, tat duyusunda bozulma, oral hijyen eksikliği, görme alanı defisiti, üst ekstremitate zaafı, bilişsel işlev ve konuşma ve depresyondur.

Sağlık ekibinin disfaji gelişme açısından yüksek riskli hastalar ve disfaji belirti ve bulguları konusunda farkındalığının olması önemlidir. Çünkü iyi yönetilemeyen disfaji; malnütrisyon, dehidratasyon, aspirasyon pnömonisi gibi komplikasyonların gelişimine neden olmaktadır.

Yöntem: Yutma güçlüğüne bağlı komplikasyonlar, hastanede yatış süresinin uzamasına, tekrarlı yatışlara, hastanın bağımlılığının artmasına, yaşam kalitesinin azalmasına, rehabilitasyon uygulamalarına geç başlanmasına ve tüm bunların sonucu olarak bakım maliyetinin artmasına ve mortalite oranlarında artışa yol açtığı için disfajinin inmeli hastalarda yönetimi hayati önem taşır.

Bulgular: Tüm bu komplikasyonların önlenmesi için inmeli hastalarda disfajinin sağlık ekibi tarafından etkin bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. İnme geçirenlerde disfajinin yönetimi; ilk tarama, değerlendirme, izlem ve tedavi içerir. Ayrıca disfaji yönetimi, hidrasyon ve beslenmenin sürdürülmesine yönelik müdahaleleri, sunulan gıdanın kıvam, sıklık ve miktarının değiştirilmesini, hastanın gıda alımı ve sonrasında uygun pozisyonda olmasının sağlanarak aspirasyonun önlenmesi ve hastanın nazogastrik tüp veya perkütanöz endoskopik gastrostomi tüpü (PEG) ile beslenmesini kapsamaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Disfaji yönetiminin her aşamasında hemşireye düşen rol ve sorumluluklar bulunmaktadır. Disfajinin yönetiminde multidisipliner ekip içerisinde hastaya 24 saat kesintisiz bakım veren hemşireler bu konuda farkındalığın artırılmasında ve koordinasyonun sağlanması açısından kilit rolindedir. Aynı zamanda yutma güçlüğü bir hemşirelik tanısıdır. Hemşirenin hastanın beslenmesini sağlama ve zarar görmesini önlemek konusunda sorumlulukları vardır. Bu makalenin amacı; inmeli hastalarda disfajinin yönetiminde hemşirenin sorumluluklarını incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Disfaji, Hemşirelik, İnme

P-0386

HEMŞİRELERİN İŞ YERİNDE KARŞILAŞTIKLARI ŞİDDETE İLİŞKİN YAYINLANAN GAZETE HABERLERİ

Nurten Özen¹, Dilek Mut², Dilek Aşkın³, Fatma İlknur Çınar⁴

¹Istinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul

²Doğubeyazıt Doç.Dr. Yaşar Eryılmaz Devlet Hastanesi, Ağrı

³Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sultan Abdulhamid Han Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

⁴Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu, Ankara

Problem Tanımı ve Amaç: Avrupa Komisyonunun tanımına göre "işyerinde şiddet, çalışanın işi nedeniyle (işine gidip gelirken olanlar da dahil) maruz kaldığı, açıkça ya da üstü kapalı şekilde, güvenliğini, iyilik durumunu ya da sağlığını hedef alan istismar, korkutma, tehdit ya da saldırı olaylarıdır" şeklindedir. İş yerinde hemşirelere uygulanan şiddetin oranı giderek artmakta ve bu oran %80'lere kadar ulaşmaktadır. Bu çalışmanın amacı, hemşirelere iş yerinde uygulanan şiddete ilişkin gazetelerde yer alan haberlerin irdelenmesidir.

Gereç-Yöntem: Bu çalışmada, gazete tiraj raporuna göre en çok okunan ilk üç gazetenin resmi web sitelerinin arşivlerinde yer alan gazete haberleri "sağlıkta şiddet", "hemşireye şiddet" ve "hemşireye dayak" anahtar kelimeleriyle taranmıştır. Araştırmada yer alan haberler Ocak-Aralık 2015 ve Ocak-Aralık 2016 yıllarına ait olanları içermektedir. Her araştırmacı bir gazeteyi taramış ve elde edilen haberler bir araştırmacı tarafından tekrar kontrol edilmiştir.

Bulgular: Üç gazetede 2015 ve 2016 yıllarında hemşireye iş yerinde şiddetle ilgili toplam 12 tane habere yer verilmiştir. Hemşirelerin şiddete uğrama nedenleri: muayene sırasında öncelik isteme (n=1), iş stresi (n=1), ziyaret saatinin bittiğinin hatırlatılması (n=1), hemşirenin şort giymesi (n=1), tetkik isteklerinin yapılmaması (n=2), damar yolunun ilk seferde açılmaması (n=1) ve belirtilmeyen nedenlerdir (n=5). Dokuz haberde şiddeti uygulayanların hasta yakını olduğu, on bir olayın devlet hastanesinde bir tanesinin ise nöbet çıkışı eve giderken olduğu belirtilmiştir. Şiddete uğrayan hemşirelerin tamamının sağ olduğu ve yaşanan olayların dokuzunda hemşirelerin yasal süreci başlattığı görülmüştür.

Sonuç: Toplumda yaygınlaşma eğilimi gösteren şiddet sağlık sektörünü de ciddi biçimde etkilemektedir. Hemşirelerin iş yerinde şiddete maruz kalma durumları ele alınmalı ve işyerinde şiddet olaylarını önlemeye yönelik stratejiler, politikalar geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Gazete, hemşire, sağlık, şiddet.

P-0390

YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDEKİ PREMATÜRE BEBEĞE YÖNELİK İYİLEŞTİRİCİ ÇEVRENİN OLUŞTURULMASINDA HEMŞİRENİN ROLÜ

Güzide Üğücü, Rana Yiğit

Mersin Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Vücut ağırlığına bakılmaksızın 37 ve daha küçük gestasyon haftasında doğan bebekler prematüre bebek olarak tanımlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü raporuna göre tüm dünyadaki doğumların %11'ini erken doğumlar oluşturmaktadır. Bu da ortalama her on bebekten birinin hayata erken başladığı anlamına gelmektedir. Fizyolojik olarak olgunlaşmamış olan prematüre bebeklerin yaklaşık %7'si erken doğum komplikasyonlarından dolayı ölmektedir. Bu ölümlerin %75'den fazlasının yoğun bakım koşullarında önlenebilir olduğu görülmektedir. Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde amaç yalnızca prematüre bebeği yaşatmak değil yaşam kalitesini arttırmak, konforunu sağlamak ve zamanında doğan bebeklerle benzer şansını yakalamasını sağlamaktır. Karanlık, sessiz, sıcak, nemli, anneyle sürekli etkileşimde olduğu intaüterin ortamdan parlak ışık ve yüksek seslerin olduğu soğuk ve kuru bir ortama geçiş. Erken dönemdeki bu ortam değişimi ve olgunlaşmamış vücut sistemleri nedeniyle prematüre bebek çevresel değişikliklere çok duyarlıdır. Bu dönemde bebeğin dış ortama uyumunun sağlanabilmesi için iyileştirici çevrenin oluşturulmasına gereksinimi vardır. İyileştirici çevre prematüre

bebeğin (psikososyal, fiziksel ve davranışsal boyutlarıyla birlikte) bedenini iyileştirme kapasitesini uyardığı ve desteklediği yer olarak tanımlanmaktadır. Literatürde iyileştirici iç ve dış çevre için bebeğin bireysel bütünlüğünü sağlama, ebeveyn ve bebekle iyileştirici ilişkiler ve bakım geliştirme, ailenin de aktif üyesi olduğu sağlık ekibiyle ortak amaç geliştirerek iyileştirici organizasyon oluşturup süreç ve yapıyı geliştirmede hemşirelerin rolleri açıklanmaktadır. Bu roller; sevgi, şefkat ve empatiye dayalı iyileştirici hemşirelik bakımının güçlendirilmesinden bebeğin gelişimsel özellikleri, bireysel farklılıkları ve gereksinimlerini dikkate alarak üniteye iyileşmeyi sağlayacak renk, ışık, ses ve yapı gibi fiziksel alan oluşturulması ve düzenlenmesine kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Hemşire üniteye bebek, aile ve çevreyle en çok etkileşimde bulunan sağlık ekibi profesyonelidir. Prematüre bebeğin hemşirelik bakımına yönelik çalışmalar gün geçtikçe artmakta iyileştirici çevreye yönelik bilgi birikimi, kanıtla dayalı uygulamalar ortaya çıkmaktadır. Bu derlemenin amacı; bebeğin fizyolojik, nörobiyolojik, psiko-sosyo-duygusal gereksinimlerini karşılayan uygun çevresel uyaranların sağlandığı, uyaran yoksunluğu ve stresin önlenildiği, ailesiyle etkileşimin ünite koşullarında devam ettirildiği iyileştirici çevrenin oluşturulmasında hemşirenin rolü konusunda bilgi sağlamak ve farkındalık oluşturmaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, İyileştirici Çevre, Prematüre, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi

P-0391

GÖRÜNMEZ TEHDİT; ÇOCUKLUKLARDA İNTERNET BAĞIMLILIĞI

Perihan Solmaz, Çiğdem Kaya, Ebru Başkaya

Uşak Üniversitesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Uşak

Günümüzde önemli bir iletişim aracı haline gelen internet, birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve insanların “üretilen bilgiyi saklama, paylaşma ve ona kolayca ulaşma” istekleri sonrasında ortaya çıkmış bir teknolojidir. Bu teknoloji insanlara pek çok alandaki bilgiye kolay, ucuz, hızlı ve güvenli bir şekilde ulaşma imkanı sağlar. Sunmuş olduğu kolaylıklar nedeniyle internet kullanımı dünyada ve ülkemizde gün geçtikçe artış göstermekte olup, internetin aşırı kullanımı internet bağımlılığı gibi önemli bir probleme neden olmaktadır. Young (2004) internet bağımlılığını “İnternetin aşırı kullanılması isteğinin önüne geçilememesi, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın önemini yitirmesi, yoksun kaldığında aşırı sınırlılık hali ve saldırganlık olması ve kişinin iş, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulması” olarak tanımlamıştır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (2016) verilerine göre bilgisayar ve internet kullanım oranının en yüksek olduğu yaş grubunun 16-24 arası olduğu bildirilmiştir. Yapılan çalışmalarda çocuklarda internet bağımlılığının nedenleri arasında ebeveyn kontrolünün yetersiz olması, çevrimiçi oyunlar, müdahaleci ve cezalandırıcı ebeveyn davranışları, anne ya da baba ile beraber yaşamama, aile içi şiddete maruz kalma gibi pek çok faktör yer almaktadır. Çocukluk döneminde sıklıkla karşılaşılan internet bağımlılığının çocuklar üzerinde bir çok olumsuz etkisi bulunmaktadır. Bunlar; düzensiz beslenme alışkanlıkları, fiziksel inaktivite, obezite, depresyon, anksiyete, uyku bozuklukları ve dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu gibi önemli sorunlardır. Bu sorunların çözümünde toplum ve aile ile sürekli etkileşim halinde olan hemşirelere önemli görevler düşmektedir. Hemşireler bu konuyla ilgili ailelere farkındalık kazandırmalı, sorunlarına yönelik danışmanlık vermelidir. Ebeveynler, çocuklarının düzenli ve kontrollü internet kullanımlarını sağlayabilmeleri için yönlendirilmelidir. Çocuklara interneti ihtiyaçları olduğunda belli zamanlarda kullanmaları gerektiği anlatılmalı ve aşırı kullandıklarında doğabilecek fiziksel ve psikolojik problemler hakkında bilgi verilmelidir. Ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişim sorunlarına yönelik ebeveynlere uygun iletişim yöntemleri öğretilmelidir. İnternetin zararlı etkilerine yönelik toplumun farkındalığının artırılması için kitlesel iletişim araçları ile kamuoyu bilinçlendirilmelidir. Sonuç olarak; aile, toplum ve çocuk üzerinde internet kullanımı ile ilgili farkındalığın artırılması ve gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca çocuklar üzerindeki etkilerinin de ayrıntılı olarak incelenmesi giderek büyüyen bu sorunun önceden çözümlenmesine yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnternet bağımlılığı, çocuk, ebeveyn, toplum

P-0392

SEPSİSLİ ÇOCUĞUN HEMŞİRELİK BAKIMI: KAVRAM HARİTASI

Aylin Arıkan¹, Figen Işık Esenay²

¹Dr. Sami Ulus Çocuk Hastanesi, Ankara

²Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara

Sepsis bir mikroorganizmanın kanda, vücut sıvılarında veya dokularda çoğalması sonucunda vücutta oluşan kompleks durumdur. Sepsis, bakteri, virus ve mantar gibi farklı mikrop türleri ile gelişebilir. Mikroorganizmalar yerleştiği organın, ya da yayılarak birden fazla organın fonksiyonlarını bozar, uygun şekilde tedavi ve bakım verilmezse şok ve ölüme sonuçlanabilir. Yenidoğanlar, hastanede yatan ya da bağışıklık sistemini zayıflatan bir hastalığı olan çocuklarda sepsis gelişme riski daha yüksektir. Hemşirelerin sepsis belirtilerini erken tanınması ve uygun bakımı planlaması çok önemlidir.

Kavram haritası, bir konu hakkındaki kavramlar arası neden-sonuç ilişkilerini göstererek, bir konu hakkındaki bilgileri düzenlemeye ve ifade etmeye yarayan diyagramlardır. Hemşirenin, bireyin hastalığının fizyopatolojisini anlamasını ve hemşirelik tanısını daha doğru belirlemesini sağlar. Kaliteli bakıma yol gösterir. Bu sunumda, sepsisli çocuğun hemşirelik bakımı kavram haritası eşliğinde aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sepsis, Çocuk, Hemşirelik Bakımı

P-0393

STRESİN ÇOCUK SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİNİN KAVRAM HARİTASI İLE İNCELENMESİ

Nuran Yulu¹, Figen Işık Esenay²

¹Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

²Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara

Stres; karşılaşılan yeni durumlarda insanın ruhsal, bedensel sınırlarının zorlanmasıdır. Organizma bu yeni duruma karşı homeostasisi korumak adına stres hormonları olarak adlandırılan hormonları salgılayarak stres etmeni ile başa çıkmaya çalışır. Ancak bu hormonların çocuk sağlığı üzerine bazı zararlı etkileri vardır. Çocukta, stres yanıtı sonucu oluşan semptomları anlamak, semptomların hastada yarattığı etkiyi yorumlamak, hemşirelik tanısına neden olan etyolojiyi belirlemek ve soruna/etiolojiye uygun hemşirelik bakımını planlamak için yol gösterir.

Kavram haritası, bir konu hakkındaki kavramlar arası neden-sonuç ilişkilerini göstererek, bir konu hakkındaki bilgileri düzenlemeye ve ifade etmeye yarayan diyagramlardır. İlk olarak eğitim bilimlerinde ortaya çıkan bu yöntem, zaman içinde hemşirelikte de, bakımı planlarken kullanılan ve bireyin “hemşirelik tanısı”nın etyolojisini anlamasını kolaylaştıracak fizyopatolojik kavramlar arası ilişkilerin tanımlanması amacıyla kullanılmaya başlanmıştır.

Bu yöntem, eleştirel düşünme becerilerini geliştirme, hemşirelik teorisini öğrenme ve hemşirelik sürecindeki kavramları görsel olarak gösterip bütünleştirme bakımından yararlı bir araç olduğu düşünülmektedir.

Bu sunumda, stresin çocuk sağlığı üzerine etkileri kavram haritası eşliğinde özetlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Stres, çocuk, kavram haritası

P-0394

YAŞLI İSTİSMARI VE İHMALİNE BAKIŞ VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Sevinç Şıpkin, Aysun Babacan Gümüş

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Çanakkale

Yaşlı istismarı ve ihmali “hırpalanmış yaşlı kadın” (granny battering) terimi ile literatürde 1970’li yıllardan beri tartışılan bir sorun olmasına rağmen tanımına ilişkin bir görüş birliği bulunmamaktadır. Uluslararası

Yaşlı İstismarının Önlenmesi Kuruluşu ve Dünya Sağlık Örgütü Toronto Deklarasyonu'na göre yaşlı istismarı; "güven beklentisi olan herhangi bir ilişkide yaşlıya zarar veren veya yrese sokan tek ya da tekrarlayan uygun-suz davranışlarda bulunulmasıdır". Ayrıca belli bir zaman dilimi içerisinde bir yetişkin tarafından yaşlının o kültürde kabul edilmeyen bir davranışa maruz kalması şeklinde de tanımlanabilmektedir. Yaşlı ihmali ise bakmakla yükümlü bireylerin (aile üyeleri, sosyal kurum çalışanları, özel bakıcılar), yaşlının günlük gereksinimlerini karşılamaması veya yaşlının fiziksel güçsüzlük, mental hastalık, yetersizlik durumunda gereksinim duyduğu hizmet ve bakımı alamaması veya yetersiz olması olarak tanımlanmaktadır. Yaşlı istismarı ve ihmali ile ilgili farkındalık ve duyarlılık ilk olarak 1970'li yıllarda oluşmaya başlamış, Amerika Birleşik Devletlerinde 1979 yılında yaşlı istismarı ile ilgili bir yasa oluşturulmuştur. Ülkemizde ise yaşlı istismarı ve ihmali ile ilgili yapılan çalışmalar ve alınan önlemler henüz yeterli düzeyde değildir. Yapılan çalışmaların sonuçları ülkemizde de yaşlıların istismara ve ihmale maruz kaldıkları yönündedir. Yaşlı istismarı ve ihmali her toplumda, kültürde, sosyoekonomik düzeyde, ailede, sağlık ve sosyal hizmetlerin verildiği kurumlarda görülebilen bir sorun olmasına karşın çoğu zaman gizli tutulmakta ve bildirmesi yapılmamaktadır. Dolayısıyla konuyla ilgili doğru verilere ve istatistiklere ulaşmak bir hayli zordur. Bununla birlikte yaşlı istismarı ve ihmali önlenebilen ve mutlaka rapor edilmesi gereken bir durumdur. Bu nedenle tüm sağlık profesyonellerinin bu konu ile ilgili duyarlılığının ve farkındalığının yüksek olması son derece önemlidir. Bir sağlık profesyoneli olan hemşireler de öncelikle yaşlı ihmali ve istismarı ile ilgili olarak yeterli bilgiye sahip olmalı, yaşlı bireyi bütüncül bir yaklaşım doğrultusunda ele almalı, ihmali ve istismarı belirtir ve bulgularını tanıyabilmeli, risk gruplarını bilmeli ve gerekli önlemleri almalıdır. Yaşlı ihmali ve istismarının en çok oluşabileceği yerler yaşlının kendi evi, hastaneler, huzurevi ve günlük bakım evleridir. Yaşlı bireyleri sıklıkla ihmale ve istismara maruz bırakanlar ise onlara en yakın olan eşleri, çocukları, akrabaları veya bakıcılarıdır. Hemşireler yaşlı ihmali ve istismarını önlemede toplumu, yaşlı bireylerin kendilerini, aileleri ve kurum çalışanlarını bilgilendirme ve bilinçlendirme konusunda da aktif roller üstlenmelidir. Sonuç olarak yaşlı ihmali ve istismarı yaşlıların fiziksel, psikolojik, sosyal ve ekonomik yönden olumsuz olarak etkileyen, etik ve yasal sorunları da beraberinde getiren önemli bir sorundur. Araştırma sonuçları yaşlı ihmali ve istismarının tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz için de önemli bir sorun olduğunu göstermektedir. Yaşlı ihmali ve istismarını önlemek için tüm sektörler işbirliği içinde çalışmalı, ulusal politika ve eylem planları geliştirilmeli, hemşireler de bu eylem planlarında aktif olarak görev almalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı istismarı, Yaşlı ihmali, Hemşirelik

P-0395

SİĞINMACI VE MÜLTECİ KADINLARIN YAŞADIĞI SORUNLAR VE SUNULAN SAĞLIK HİZMETLERİ

Zehra Cenkci¹, Evşen Nazik²

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Adana Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Adana

²Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Göç, bireylerin ya da grupların bir yerden başka bir yere gitmeleri ve gidilen yerde yaşamlarını belli bir süre sürdürmeleridir. Son yıllarda insanlar savaş, sosyal, siyasi ve ekonomik problemlerden dolayı ülkelerini terk etmek zorunda yani göç etmek zorunda kalmıştır. Özellikle aile ve toplumdaki yerleri düşünülürken kadınlar ve çocuklar göç sürecinden en fazla etkilenen grubu oluşturmaktadır. 2011 yılının Mart ayında Suriye'de meydana gelen iç savaş ve karışıklıklar nedeniyle milyonlarca kişi evlerini, ülkelerini geride bırakıp, başka ülkelere göç etmeye başlamışlardır. Bu olay sonucunda Türkiye'ye göç eden göç dalgası altına girmiştir. Günlük yaşamlarını kendi kendilerine devam ettirmekte zorlanan sığınmacı ve mülteci kadınlar özellikle eğitim sorunları, psikososyal sorunlar, dil konusundaki güçlükler, uyum ve sosyalleşme sorunları, ekonomik sorunlar ve sağlık sorunları gibi birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Yapılan çalışmalarda ve sunulan raporlarda kadınların şiddete maruz kaldıkları, yaşam koşullarının kötü olduğu, yeterince beslenmedikleri, dilencilik yapmak zorunda kaldıkları, çocuk evliliği, çok eşlilik, kadınların satılması, istenmeyen gebelikler, ucuz işçilik

gibi sorunlarının olduğu vurgulanmaktadır. Sağlık hizmetlerine ulaşımın sağlanması bir insanlık hakkıdır. Devletler, bütün vatandaşlarına temel bir insan hakkı olarak sağlık hakkından yararlanma imkanı sağlarlar. Ülkemizde Suriyeli sığınmacılar için önemli çalışmalar ve fedakârcı yardımlar yapılmaktadır. Suriyelilere sunulacak sağlık hizmetlerinin yasal dayanağı için ülkemizde 2011 yılında AFAD Yönetmeliği (Nisan 2011) ve 2013 yılında AFAD Genelgesi (2013/8) yayınlanmıştır. Ayrıca ülkemizde Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 91. maddesine dayanarak hazırlanan Geçici Koruma Yönetmeliği 22.10.2014 tarihli ve 29153 sayılı resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte; geçici barınma merkezlerinin içinde ve dışında verilen hizmetlerin Sağlık Bakanlığının kontrolü ve sorumluluğunda olduğu, temel ve acil sağlık hizmetleri ile bu kapsamdaki tedavi ve ilaçlardan katılım payı alınmadığı, ikinci ve üçüncü basamakta sunulan sağlık hizmetleri bedellerinin Sağlık Bakanlığı'nın kontrolünde olduğu, sağlık hizmet bedelinin AFAD tarafından ödeneceği, acil ve zorunlu haller dışında özel sağlık kuruluşlarına doğrudan başvurulmayacağı, bulaşıcı hastalıklar, aşılama ve üreme sağlığı ile ilgili gerekli çalışmaların yapılacağı, madde bağımlılığı veya psikolojik sorunları olduğu tespit edilenlerin uygun sağlık kurumuna gönderilebileceği belirtilmektedir. Bu yönetmelikle birlikte geçici koruma altına alınanlar; geçici barınma merkezlerinde kurulan sağlık merkezlerinden, Bakanlık ve bağlı kuruluşlarına ait sağlık hizmeti sunucularından, Üniversite sağlık uygulama ve araştırma merkezlerinden, Özel hastanelerden, Vakıf veya dernekler tarafından gönüllü olarak verilen sağlık hizmetlerinden yararlanabilmektedir. Sonuç olarak, kadınlar göç sürecinden en fazla etkilenen gruptur. Bu nedenle kadınlara yönelik sunulan sağlık hizmetlerinde farklı stratejiler izlenilmesi gerektiği ve planlanmış sağlık politikaları ile kadın sağlığında olumsuz sonuçların gelişmesine engel olunabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada sığınmacı ve mülteci kadınların yaşadıkları sorunlar ve sunulan sağlık hizmetleri hakkında bilgi vermek hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Mülteci, Sağlık hizmetleri, Sığınmacı

P-0396

KÜLTÜREL BAKIM VE EMPATİ

Diğdem Lafcı, Ebru Yıldız, Fadime Toru

Mersin Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Mersin

Çok boyutlu bir kavram olan bakım; bireylerin kültürleri, değerleri, tecrübeleri ve diğerleriyle olan ilişkilerinin sonuçlarından oluşur. Bakım davranışında temel amaç, her zaman bireyin acısını, distressini kültürel atmosfere uygun olarak azaltmaktır. Küreselleşen dünyada hemşirelik mesleği, tüm topluma ve etnik gruplara birey merkezli bakım vermenin gerekliliğini ve sorumluluğunu benimsemiştir. Sağlığı koruma/geliştirme ve hastalıkları tedavi etme kültüre özgü uygulamaları içerdiği için kültür sağlık ve hastalık için dinamik bir faktör olarak kabul edilebilir. Hasta / sağlıklı bir bireyin kültürel yapısını anlama, bakımını ve birey ile olan iletişimini geliştirebilir.

Hasta/sağlıklı bireylerin gereksinimlerini etkili olarak karşılamada bazı araştırmacılar kültürel değerlerin, inançların, uygulama ve tutumların önemini vurgulamış ve bunların holistik yaklaşım için gerekli olduğunu bildirmiştir. Kültürel yapının ve farklılıkların anlaşılması ise kültürel duyarlılık ve empati becerisini gerektirmektedir. "Empati" ile "duyarlılık" önemli ölçüde birbirleriyle ilişkilidir. Empati, duygusal olarak kendimizi başkalarının yerine koyabilme kapasitesi olduğu için öncelikle kendi duygularımızı tanıma gereği vardır. İnsanlar kendilerine benzer insanlarla empati kurmada daha istekli ve başarılı olmaktadır. Özellikle, kültür ve yaşam koşulları benzer, daha fazla bir arada olan kişilerin empati kurabilme isteği ve olasılığı daha fazladır.

Hemşirelerin kültürel duyarlı bakım verebilmeleri için; hastayı doğru şekilde anlamaları, ihtiyaçlarını belirlemeleri ve bu doğrultuda bakımı planlayıp uygulayabilmeleri, bunlar için de empati yapabilmeye yeteneğine sahip olmaları gerekmektedir. Kültürel özellikleri benimseyen bir sağlık hizmet modeli, toplum tarafından beğenilerek, istenerek ve verimli bir biçimde kullanılabilir. Bu nedenle kültürel açıdan farklı toplum gruplarının, gereksinimlerine yanıt verecek sağlık bakımını düzenleyebilmeleri için, tüm sağlık ekibi üyelerine gerekli bilgi ve beceriler kazandırılarak, kültürel duyarlılıklarının ve empati becerilerinin artırılması hedeflenebilir.

Türkiye gibi çok farklı kültürlerin birleştiği toplumlarda kültürlerarası duyarlılık, hemşirelik bakımının temelini oluşturan önemli unsurlardan biridir. Bu nedenle hemşirelik eğitiminin, kültüre duyarlı ve bu duyarlılığın oluşmasında en önemli ve merkezi unsurlardan birisi olan empati becerisine sahip bireylerin gelişmesine katkı sağlayıcı olması beklenmektedir. Güvenilir bir iletişimin başlatılabilmesi ile birlikte hemşirelerin verimli bir bakım sağlayabilmesi için kültürlerarası farklılıkların bilincinde, holistik bir bakış açısıyla hümanistik hemşirelik felsefesi doğrultusunda bireye duyarlı, sağlıklı/hasta bireye empatik bir yaklaşımla görünenin de ötesini görebilme becerisini geliştirerek sağlık hizmeti vermesini kültürel duyarlılık ve empati becerisini kullanabilme açısından daha da önemli hale getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel bakım, hemşirelik, empati

P-0397

ARTISI VE EKSİSİYLE TEMASSIZ ALIN TERMOMETRELERİ

Sevgi Doğan¹, Gülçin Avsar²

¹Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Giresun

²Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Erzurum

Vücut sıcaklığı 1800'lü yıllardan itibaren klinik incelemenin en önemli parametrelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Ancak vücut sıcaklığının nereden ölçüleceği ilk klinik değerlendirmelerin başlaması ile tartışılmaya başlanmış ve son yıllarda büyük gelişmeler kaydedilmesine rağmen, en geçerli termometre ve en uygun ölçüm bölgesine karar verilememiştir. Vücut sıcaklığı ölçümünde uzun yıllar civalı cam termometrelerle ağız, rektal ve koltukaltı bölgelerinden ölçüm yöntemi tercih edilmiştir. Daha sonra bu ölçüm yöntemlerine ek olarak, infrared ölçüm yöntemlerinin kullanıma girmesi, varolan en uygun ölçüm yönteminin hangisi olması gerektiğine ait karmaşanın artmasına neden olmuştur. Infrared ölçüm yöntemi özellikle SARS (severe acute respiratory syndrome) salgını sırasında toplumda ateş taraması için kullanılmış, daha sonra tüm dünyada kullanımı yaygınlaşmıştır. Temporal arter tarafından kanlanan ve bu nedenle vücut sıcaklığı ölçümü için ideal bir bölge olarak belirtilen alın bölgesinden infrared temassız alın termometresiyle vücut ısısının ölçümü yapılmaktadır. Bu derlemede günümüzde kullanım kolaylığı ve hızlı ölçüm sonucu vermesi nedeniyle gittikçe yaygınlaşan, infrared temassız alın termometrelerinin avantajları, dezavantajları ve diğer termometrelerle yapılan karşılaştırma çalışmaları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Termometre, Vücut ısı

P-0398

YAŞLI BİREYLERE BAKIM VEREN HEMŞİRELERİN ETİK YAKLAŞIMLARI

Filiz Ünal Toprak¹, Neşe Uysal²

¹Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık Yüksekokulu, Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bolu

²Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

Derleme, incinebilir grupta yer alan yaşlı bireylere bakım veren hemşirelerin yaşlılara yönelik yapmış oldukları ayrımcılık ve etik yaklaşımlarını belirlemeye yönelik yapılmış çalışmalar ve güncel literatür bilgileri incelenerek hazırlanmıştır. Dünya Sağlık Örgütü (2014) 2000-2050 yılları arasında dünya nüfusunun %11-22'lik kısmını 60 yaş üstü bireylerin oluşturacağını belirtmektedir. Ülkemizde de yaşlı nüfus, diğer yaş gruplarındaki nüfusa göre hızla artış göstermektedir. Yaşlı bireyler birçok fiziksel ve psikososyal stresörlerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bununla birlikte düşme ve fonksiyonel gerileme yaşadıkları için sağlık bakım sisteminin en büyük tüketicileri olarak görülmektedirler. Bu nedenlerle sağlık hizmeti alan yaşlı bireyler yardıma muhtaç, hassas, kolay örselenebilir, istismar edilebilir bir konumdadır. Bununla birlikte yaşlılar, sağlık çalışanları tarafından genellikle "yatak işgal eden, uzun süre hastanede yatışı gereken ve hastanenin etkinliğini azaltan" grup olarak tanımlanmaktadır. Beslenme, hijyen, boşaltım, mobilite gibi gereksinimlerini karşılamakta zorlanmakta,

fizyolojik, psikolojik, sosyal, kültürel ve ruhsal olarak olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu açıdan sağlık profesyonellerine bireyselleştirilmiş ve özenli hizmet sunulmasını gerektiren, etik sorumluluk yükleyen bir alan olmaktadır. Yaşlı hasta bakımı, sorun yaşayan yaşlı bireye özel bakım gerektiren hemşirelik uygulamalarını içermektedir. Bunun için hemşireler, yaşlı bireyin inançları, değerleri, duyguları, düşünceleri, tercihleri, deneyimleri ve algılarına göre hemşirelik bakımlarını planlamalıdır. Bireyin onuru, eşsizliği, bireyselliği ve bütünlüğüne saygı, haklarının dikkate alınması ve korunmasında etik ve ahlaki değerler önemlidir. Bakım verici rol üstlenen hemşireler, yaşlı bireylerin kendine özgü özelliklerini dikkate alarak sunulan bakımda; "yarar sağlama", "zarar vermeme", "otonomi", "aydınlatılmış onam" ve "sosyal adalet" gibi etik ilkeleri ön plana çıkartıp geliştirmelidir. Yaşlıların bireysel ve fiziksel özelliklerinin değiştirilmesi, buna bağlı olarak günlük yaşam aktivitelerinin ve sağlık problemlerinin iyileştirilmesi genellikle zordur. Bu nedenle yaşlıların olağan varlığını kabul edip etik sorun oluşumunun engellemesine yönelik arayışlara girilmesi ve bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımına önem verilmelidir. Böylece yaşlı bireyin kişisel durumu ve genel sağlık durumu göz önüne alınarak sorunların belirlenmesi ve çözülmesi sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı bakımı, etik, hemşirelik

P-0399

YAŞLI BİREYLERİN KENDİNİ İHMALİ ÖNLENEBİLİR Mİ?

Sadet Çapaç, Güler Duru Aşiret, Cemile Kütmeç Yılmaz

Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Aksaray

Tüm dünya ve ülkemizde doğumdan beklenen yaşam süresi uzamaktadır. Artan yaşla birlikte ortaya çıkan kronik hastalık, fiziksel kapasitede azalma, duyu organlarının işlevlerinde yetersizlikler ve kognitif bozulma gibi nedenlere bağlı olarak yaşlı bireyler kendi kendini ihmal edebilmektedir. Yaşlı bireylerin kendini ihmal belirtileri arasında; bireysel hijyeni yetersiz olması, mevsime uygun giyinme ya da giysi değiştirme isteğinin olmaması, yemek yememe ya da yemek yapmaktan istememe, kendi ihtiyaçları için para harcamama, tıbbi tedaviyi reddetme, ilaç kullanmama ve hastalık belirtilerini yok sayma yer almaktadır. Bu belirtiler açısından yaşlı bireylerin, bakım verenler ve sağlık personeli tarafından izlenmesi ve değerlendirilmesi ihmalî önlemede kilit noktadır. İhmalin önlenmesi için de hem bakım verenlerin hem de sağlık personelinin yaşlı bireyin kendini ihmalî konusunda farkındalıklarının ve bilgilerinin artırılması önem arz etmektedir. Bunun için lisans eğitimi sırasında başlanarak tüm sağlık personelinin bu konudaki bilgisi artırılmalı, sağlık personelinin de zamanla güncelledikleri bu bilgileri bakım veren bireylere verdikleri taburculuk/sağlık eğitimi konuları arasında dahil etmesi gerekmektedir. Birçok ülkede ayaktan ya da yatarak tedavi hizmeti alan yaşlı bireylerin kendini ihmalini değerlendirmede kullanılan standart ölçüm araçlarının kullanımı ve bu ölçüm sonuçlarına göre yapılan planlı müdahalelerin yaşlı bireyin kendini ihmalini önlemede etkili olduğu bilinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, ihmal, sağlık personeli

P-0400

ANNE DOSTU HEMŞİRE PROGRAMI

Esma Kabasakal¹, Şahika Şimşek Çetinkaya²

¹Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

²Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Uluslararası alanda doğuma yapılan tıbbi müdahalelere ve düşük emzirme oranlarına karşı mücadelelerin başlangıcı normal doğumun azalıp sezaryen ameliyatlarda artışların görülmesine paralel gerçekleşmiştir. DSÖ ve UNICEF'in işbirliğinde tüm doğum hizmetlerinde emzirmeyi ve anne sütünü teşvik için başlatılan on adımda bebek dostu hastane girişimlerinin ardından normal doğumu ve emzirmeyi korumak, desteklemek ve teşvik etmek için "Anne Dostu Doğum Hizmetleri Komisyonu" oluşturulmuştur. Komisyon, kanıta dayalı tıp uygulamalarıyla oluşturulan çalışmalar sayesinde "On Adımda Anne Dostu Bakım Rehberini" ortaya

koymuştur. Bu kapsamda misyonları anne, bebek ve ailelerin doğumda alacakları hizmetleri, anne-bebek sağlığını olumlu yönde değiştirmek ve geliştirmek olan hastanelere "Anne Dostu Hastane" ünvanı verilmiştir. Komisyon "Anne Dostu Hemşirelik Kayıt Programı (MFNR)" oluşturarak bakımın üstlenicisi konumundaki hemşire/ebelerin farkındalıklarını artırma girişiminde bulunmuştur. Programın amacı, mevcut sağlık durumunun yansımaları ve gelecek nesiller için gösterge olması açısından kritik bir öneme sahip olan anne ve bebeklerin daha iyi bakım alabilmelerini sağlamak, tüm doğum yapan kadınlara öncelikli hizmet sunmanın kazanılmış hakları olduğu mesajını vermektir. Program doğum öncesi ve sonrası dönemde bakımın uygulayıcısı hemşire/ebelerin anne dostu bakım kriterlerinin yanı sıra bebek dostu hastane olmanın gerektirdiği adımları meslek felsefesiyle bütünleştirilerek bakıma uyarlamasını beklemektedir. Program sayesinde kayıtlı bireylere anne dostu bakım doğrultusunda bilgi ve becerilerini artırmak için eğitimler verilmekte, kendi deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşma fırsatı sunulmaktadır. Türkiye'de "Anne Dostu Hastane" uygulamaları yürütülmektedir. Üzerinde durulması gereken önemli bir husus hemşire/ebelerin anne dostu bakım kriterleri konusunda bilgi ve farkındalıklarının kendi bakım felsefeleriyle bütünleşebilmesidir. Bu kapsamda bakım vericilerin anne dostu bakım felsefesini kanıt temelli bilgiler eşliğinde edinmeleri, belirli aralıklarla eğitime tabi tutulmaları ve karşılaşılabilecek problemler doğrultusunda deneyimlerini paylaşabilmelerinin bakımın kalitesini ve etkinliğini artıracığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne dostu, hemşirelik, program

P-0401

ORAL MUKOZİTE YÖNELİK KULLANILAN GELENEKSEL VE TAMAMLAYICI UYGULAMALAR

Zeynep Yurdakul¹, Figen Işık Esenay²

¹Dr. Abdurrahman Yurtarslan Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi

²Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Sağlık Bakanlığı'nın 27.10.2014 tarihli yönetmeliğinde farmakolojik yöntemler dışındaki uygulamalar geleneksel ve tamamlayıcı tedaviler olarak tanımlanmıştır. Dünya genelinde kanserli çocuklarda bu yöntemlerin kullanımı %6-%91 arasında değişirken, Türkiye'de bu oran %40-%77 olarak belirlenmiştir. Çocukluk çağı kanserlerinde kemoterapiye bağlı gelişen oral mukozyt görülme oranı %35-%90 arasında değişmekte, geleneksel ve tamamlayıcı yöntemler sıklıkla kullanılmaktadır. Oluşumundan iyileşme sürecine kadar çocukları ve ebeveynleri oldukça zorlayan oral mukozitin tedavisinde ve önlenmesinde; topical ajanlardan klorheksidin, benzamin hidroklorid, sodyum bikarbonat, serum fizyolojik, pilokarbin, povidon iyodin, oral sukroflat suspansiyonu, kalsiyum fosfat oral gargara sistemik ajanlardan; keratinosit büyüme faktörü, glutamine, N-acetyl cysteine NAC, amifostin ve hemopoetik büyüme faktörleri gibi farmakolojik yöntemler kullanılmaktadır. Bu konservatif tedavilerin yanında, kanser hastalarının oral mukozit için ada çayı ve yağı, hurma, hamsi balığı, nar suyu/tanesi, papatya çayı, zencefil gibi bitkileri kullandıkları belirlenmiştir. Çocukların fizyolojik yapıları yetişkinlerden farklıdır, bu nedenle verilen ilaç ve maddelerden çok daha çabuk etkilenmektedirler. Kullanılan bitkisel tedavilerin; toksik, alerjik, kanserojenik olabileceği modern tedaviyle farmakolojik etkileşimde bulunabileceği için çocukların kullandıkları geleneksel ve tamamlayıcı uygulamaların sağlık personelleri tarafından bilinmesi önemlidir.

Bu sunumda, güncel literatür ışığında oral mukozite yönelik kullanılan geleneksel ve tamamlayıcı uygulamalar özetlenecektir

Anahtar Kelimeler: Çocukluk çağı kanserleri, geleneksel ve tamamlayıcı tedavi, oral mukozit

P-0402

TAMAMLAYICI BESLENMEYE GEÇİŞTE ALTERNATİF YÖNTEM: BEBEK LİDERLİĞİNDE BESLENME

Asiye Şahin, Fatma Taş Arslan

Selçuk Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Konya

2002 yılında DSÖ beslenme rehberindeki 4-6 ay olan tamamlayıcı beslenmeye geçiş zamanı önerisini 6. ay şeklinde değiştirmiştir. Fakat 6 aylık bir bebek 4. ayına göre değerlendirildiğinde; çiğneme, besini kavrama ve ağıza götürme gibi becerilere sahip olduğu düşünülerek; tamamlayıcı beslenmeye geçişte bebeğin yetişkin tarafından geleneksel kaşıkla ve püre kıvamında beslenme yöntemi yerine kendi kendine ve katı kıvamda beslenebileceği savunulmuştur. Bebek liderliğinde beslenmede (BLB) bebeğin ilk 6 ay tercihen sadece anne sütü veya formül mama ile beslenmesi önerilmektedir. Bebek 6. ayında kendi kendine beslenmek için yeterli gelişimsel düzeye geldiğinde BLB uygulanabilir. BLB'de bebek ne yiyeceğine, ne kadar yiyeceğine kendisi karar vermekte; bebeğin; aile öğünlerine katılması, acele ettirilmeden ve zorlanmadan beslenmesi sağlanmaktadır.

Olgu Sunumu: Bir yaşında olan Miray bebeğin vücut ağırlığı ve boy uzunluğu sırasıyla; doğumda 2950 gram ve 50 cm; 6. ayda 6600 gram ve 69 cm; 12. ayda ise 8800 gram ve 78 cm'dir. Miray'ın doğumunun 17.gününde 1-3 kez/günde formül mama başlandı ve mama 38. gününe kadar aynı sıklıkta verilmeye devam edildi. Bu dönemde bebeğin kolik şikayeti vardı. 4.ayda meme reddi görüldü fakat anne sütü verilmeye devam edildi. 6.ayda destekle oturdu. Tamamlayıcı beslenme yöntemi olarak anne BLB'yi tercih etti. Annesi ilk besin olarak sebze verdi ve beslenme sonrası bebeğin besini kavrama, ağıza götürme, çiğneme ve yutma becerilerinin bulunduğunu gözlemledi. Tadım günlerinde patates, bal kabağı, kabak, brokoli, sarımsak, mor erik, avakado, elma, armut, yoğurt, peynir, ayva, havuç ve tarhana çorbası verildi. Besinlerin çoğu buharda yada fırında pişirildi. Tadım günlerinde tarhana çorbası sonrası ishal ve pişik görüldü. Bu süreçte bebeğin ilk dişi çıktı. Miray 6.ayından itibaren aile sofrasına oturdu. 7.ayında çok sık tekrarlayan kabızlık sonrasında anal fissür görüldü. Miray 8. ayda desteksiz oturdu. 8,5 ayında gastroözofageal reflü görüldü ve bu dönemden sonra annesi sadece BLB uygulamasını bıraktı ve kaşıkla besleme yöntemi ile birlikte devam etti. Miray'ın değişen beslenme yöntemine tepkisi; annesi tarafından kaşıkla verilen besini yememesi, kendi kendine beslenmek istemesi ve kendi istediği miktar ve zamanda beslenmesi şeklinde oldu. Miray 11. ayında çatalı besine batırıp ağızına götürebilmekteydi.

Miray'ın annesi; BLB'den internet aracılığı ile haberdar olduğunu, yöntemi faydalı bulunduğunu, bebeğinin besini kavrama, ağıza götürme, çiğneme ve yutma becerilerinin geliştiğini, bebeğinin kendi istediği zaman istediği kadar yediğini, yemek yemeye, aile sofrasına adapte olduğunu ve yöntemin ileriye yönelik birçok faydasının olabileceğini; bebeğinin boğulma riskinde ağızdaki besini kendi çabasıyla çıkardığını ve bu süreçte çok fazla endişelenmediğini ifade etti.

Anahtar Kelimeler: Bebek beslenmesi, bebek liderliğinde beslenme, tamamlayıcı beslenme

P-0403

GEBELİKTE AROMATERAPİ: BAKIMA TAMAMLAYICI BİR YAKLAŞIM

Gamze Teskereci, İlky Boz

Akdeniz Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya

Gebelikte oluşan bazı yapısal ve fonksiyonel değişiklikler kadının fiziksel ve ruhsal sağlığını olumsuz yönde etkileyerek, yaşam kalitesini azaltabilmektedir. Pek çok kadın yan etkilerinden dolayı gebelikte ilaç kullanmaktan kaçınmakta ya da bu değişikliklerle baş edebilmek için bitkisel terapiler, vitamin ve mineraller desteği, gevşeme egzersizleri ve aromaterapi gibi tamamlayıcı terapi yöntemlerine başvurabilmektedir. Gebelikte tamamlayıcı terapileri yöntemlerinin kullanım sıklığı %20-60 arasında değişmektedir. Gebelerin gevşeme, rahatlama, yorgunluk ve fiziksel semptomları azaltmak amacıyla en sık kullandıkları yöntemlerden biriside

aromaterapi uygulamasıdır. Çalışmalar sağlık personelinin tamamlayıcı terapilere karşı olumsuz ve dışlayıcı tutumunun, gebelerin sağlık personelinin bilgisi dışında aromaterapi kullanmasına neden olduğunu göstermektedir. Bu olumsuz tutum, sağlık personelinin gebelikte aromaterapi kullanımını konusunda yetkinliğini de olumsuz etkilemektedir. Bu derleme ile, gebelikte deneyimlenen semptomların önlenmesi, azaltılması ya da iyileştirilmesinde aromaterapi uygulamasının etkinliğini araştıran kanıt temelli çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır.

Literatürde aromaterapi uygulamasının gebelik semptomlarına etkisi 11 çalışmada incelenmiştir. Üç çalışmanın ikisinde aromaterapi inhalasyonunun gebelerde bulantı ve kusmayı azalttığı bulunurken, bir çalışmada bulantı ve kusmayı azaltmada etkili olmadığı bulunmuştur. İki çalışmada stria gravidarum oluşumunu önlemede kakao yağı ile yapılan masajın etkili olmadığı saptanırken, bir çalışmada kuşburnu yağı, başka bir çalışmada ise acı badem yağı ile yapılan masajın stria gravidarum oluşumunu önlemede etkili olduğu saptanmıştır. İki çalışmada lavanta, turunc ve bergamut yağı karışımı ile yapılan aromaterapi inhalasyonunun, gebelerin anksiyete düzeyini azalttığı bulunmuştur. Bir çalışmada nane yağının topikal uygulamasının gebelikte yaşanan kaşıntıyı ve başka bir çalışmada gül yağının topikal uygulamasının gebelikte yaşanan bel ağrısını azalttığı saptanmıştır.

Bu çalışmaların tamamı randomize kontrollü olarak yürütülse de, örneklem sayısının küçük, girişim ve girişim sonrası izlem süresinin kısa olması, halen konuyla ilgili yüksek kaliteli çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Ülkemizde yasal olarak aromaterapi uygulamasının hemşirelik bakım yönetiminde kullanılmasının önünde, herhangi bir engel mi bulunmamaktadır. Hemşirelerin hizmet içi eğitimlerle aromaterapi uygulaması konusunda bilgilendirilmesi önerilmektedir. Böylece aromaterapi uygulamasında donanımlı olan hemşireler, aromaterapi kullanmak isteyen kadınları; gebelikte aromaterapi uygulamasının yararları ve olası riskleri, hangi yağları, ne zaman ve nasıl kullanılacakları konusunda bilgilendirebilirler.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, semptom yönetimi, tamamlayıcı terapiler, aromaterapi

P-0404

ONKOLOJİ HEMŞİRELİĞİ VE SEMPTOM KÜMELEMESİ

Sevcan Atay Turan

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Antalya

Kanser; hastalıkların tanı ve tedavisindeki değişiklikler, çevresel karsinojenlerin artması, modern tanı işlemlerinin gelişmesi, beklenen yaşamın uzaması ile çağımızın önde gelen hastalıklarından birisi olmuştur. Yaşamın uzaması ile kronik bir sürecin yaşanması kanserli hastaların semptom deneyimlemesini arttırmıştır. Kanserle ilişkili semptomların nedenlerinin ortadan kaldırılması ve deneyimlenen semptomların uygun girişimlerle tedavi edilmesi kanserli hastalarda yaşam kalitesini yükseltecek, semptomların kontrolü ile ailenin hastalık öncesi gerçekleştirdiği eylemlere dönüşünü ve/veya yeni eylemlere karşı istekliliğini arttıracaktır.

Semptomların klinik yönetiminde kanıt dayalı uygulamaları arttırmak gereklidir, bunu başarmak için ise kanserli bireylerde geçerli, güvenilir çok boyutlu ölçeklerle semptomlara ilişkin değerlendirilmelerin yapılması gereklidir. Kanserli hastaların eş zamanlı çok sayıda semptom deneyimlemesinden yola çıkılarak çeşitli gruplar tarafından semptom kümeleri oluşturulmaya başlanmıştır.

Semptom kümelene Dodd ve arkadaşları (2001) tarafından üç ya da daha fazla eş zamanlı semptomun birbirleriyle ilişkisi olarak tanımlanmaktadır. Kim ve arkadaşlarının (2005) tanımlarında ise semptom kümesi "2 ya da daha fazla semptomun birbirleriyle ilişkisi ve birlikte görülmesi" şeklinde tanımlanmıştır.

Semptom kümelerinin oluşturulması Rahatsız edici semptomlar teorisine dayandırılmıştır. Bu teori 1995 de Lenz ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve 1997 de tekrar düzenlenmiş olan, orta düzey bir teoridir. Rahatsız edici semptomlar teorisi, semptom araştırmaları ile elde edilen bulguların entegrasyonu ile oluşturulmuştur. Eş zamanlılık ve semptomların birbirleriyle ilişkisi yönüyle semptom kümelerinin oluşturulmasında anahtar rol oynamaktadır.

Onkoloji alanında semptom kümelene çalışmalarını 2 grupta toplanmıştır. Birinci grup önceden küme oluşturulup küme içindeki semptomlar arasındaki ilişki ve semptom kümesinin hasta sonuçlarına etkisine bakmak şeklinde yapılandırılmıştır. İkinci grup semptom kümelerinin deneysel olarak belirlenmesidir. İkinci grupta daha çok faktör analizi ve küme analizi kullanılmıştır. Hem faktör analizi hem de küme analizi açıklayıcı ve tanımlayıcı yöntemlerdir.

Kanserli hastalarda semptomların önlenmesi ve yönetiminin ilk basamağı değerlendirilmez. Değerlendirme geçerlik güvenilirliği kanıtlanmış ve çok boyutlu ölçekler ile yapılmalıdır. Semptom değerlendirmesinin hasta ilk kliniğe kabul edildiğinde başlaması ve belli aralıklarla tekrarlanması önerilmektedir. Şimdiye kadar semptomlarla ilgili çalışmaların çoğunda yorgunluk gibi tek semptom ya da depresyon, anksiyete gibi onlara eşlik eden semptomlara yönelinmiştir. Bu yaklaşım bazı semptomların anlaşılmasında ilerleme sağlamasına rağmen, hastalarda es zamanlı çok sayıda semptom görüldüğünde rehber olamamıştır.

Semptom kümeleme hemşirelik literatüründe yeni kullanılmaya başlayan bir kavram olmuştur. Semptom kümelerinin belirlenmesiyle hemşirelerde farkındalık gelişeceği ve daha doğru semptom tanımlayabilecekleri, semptomun rahatlatılmasını arttıracak girişimler hedefleyebilecekleri vurgulanmaktadır. Bunların sonucu olarak ta hasta bakım sonuçlarında gelişme sağlanacaktır. Hastanın fonksiyonel durumu ve yaşam kalitesi semptom kümeleri içinde yer alan semptomlar tarafından olumsuz etkilenir. Bu semptom kümelerinin hastanın gelecekteki morbitidesine olumsuz sinerjik etkiye sahip olabileceği ileri sürülmektedir. Elde edilen bulgular ortak hemşirelik girişimlerinin uygulanmasıyla kümede yer alan semptomların yönetimi fikrini desteklemektedir. Küme içindeki çok sayıda semptomu tedavi etmek için ortak girişim kullanma yaklaşımı umut verici olarak görülmektedir. Semptom kümesi kavramının kanser tedavisinin neden olduğu yan etkilerin sinerjik özelliklerinin anlaşılmasında ilerleme sağlayacağı ve etkili hemşirelik girişimlerini arttıracak savunulmaktadır. Semptom kümeleme kavramının açıklanmasında kavramsal, metodolojik ve analitik yaklaşımda tam bir fikir birliği yoktur. Bu karmaşık insan deneyiminin anlaşılmasında yeni analitik yaklaşımlara, çocuklar ve farklı kültüre sahip bireylere ilişkin bilgi çok az olduğundan bu alanda yapılacak çalışmalara gereksinim olduğu vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Semptom kümeleme, kanserli hastalar, Onkoloji Hemşireliği

P-0408

KANSERDE REHABİLİTASYON HEMŞİRELİĞİ

Nilay Bektaş Akpınar

KTO Karatay Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Konya

Günümüzde kanser bütün hastalık tanılarının %70'ini oluşturmaktadır ve yaklaşık yirmi yıl sonra yeni kanser vakası sayısının 22 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Türkiye 'de ise kanser, kalp-damar hastalıklarından sonra ölümlere neden olan hastalıklar arasında ikinci sırada yer almaktadır. Fakat son yıllarda tanı ve tedavi seçeneklerinin artması ile kanser hastalarının yaşam süresi uzamıştır. Bununla birlikte kanserli hastalar; kanser, tedavisi ya da her ikisinin yol açtığı birçok fiziksel ve emosyonel problem ile karşılaşmakta ve bunlar yaşam kalitesinde azalmaya neden olmaktadır. Dolayısıyla kanser hastalarının tanı ve tedavilerinin her aşamasında rehabilitasyon önemli yer almaktadır. Kanser rehabilitasyonu kanser hastalarına hastalığın ve tedavilerin belirlediği sınırlar içerisinde maksimum fiziksel, sosyal, psikolojik ve mesleki fonksiyonların kazandırılmasına yönelik yaklaşımları kapsar. Bu nedenle hastaya ağrının giderilmesi ya da en aza indirilmesi, mobilizasyonun artırılması, kemoterapi ilişkili kas-iskelet sistemi sorunlarının giderilmesi, seksüel ve nutrisyonel sorunların mimuma indirilmesini kapsar. Hastanın deneyimlediği her semptomda yanında olan hemşire de bu rehabilitasyon sürecinde yer almalıdır. Hemşire hastanın bakımına destek sağlayarak, hasta yakınlarına eğitim vererek kişilerin yaşam kalitesinin artırılmasını sağlayabilir.

Kanserde rehabilitasyon hemşireliği;

1. Korumaya evre: Hemşire kanserin kontrolü yerine kanseri önleme çabaları içerisinde olmalıdır. Birinci derece sağlık hizmetlerini gerçekleştirerek kişilere kanserden korunma, erken taniya teşvik etme modelini seçmelidir.

2. Restoratif evre: Bu evrede hemşire hastanın ameliyat, kemoterapi/radyoterapiye hazırlanmasını sağlar. Kişinin oluşan durum sonrası eski yaşamına en hızlı düzeyde döndürülmesi sağlanır. Hemşire ameliyat öncesi bakım, oluşabilecek komplikasyonları anlatma, kemoterapinin yan etkilerini anlatma ve bunlarla nasıl baş edeceğini öğretmeyi içerir. Hemşire hastaya bunları anlatırken hastanın yaşını, sosyo-kültürel düzeyini, inanışlarını da göz önünde bulundurmalıdır. Hemşire kanser hastasının, vücut kısımlarının kaybı ya da disfonksiyonu için fiziksel rehabilitasyona, korku ve endişelerinin giderilmesi için emosyonel desteğe ve psikososyal adaptasyonu için psikososyal desteğe çok fazla gereksinimi olduğunu unutmamalıdır.

3. Destekleyici evre: hastalığın ve tedavi gereksinimlerinin devam ettiği evredir. Fonksiyonel yetilerde değişiklikler oluşmaya devam eder. Hemşire kişileri kayıp yerine, var olan güç ve yetenekleriyle fiziksel fonksiyonların düzeltilmesi ve sürdürülmesine yönetebilmelidir. Hemşire hastanın yeni gerçekler ile nasıl yaşayabilecekleri konusunda yardımcı olmalıdır. Bunu ancak aktif dinleme, danışmanlık, konu ile ilgili diğer birimlerin yardımını almak ve düzenli kontrol ve izlemelerle sağlayabilir.

Bireyin fiziksel rehabilitasyonunu güçlendirmeye yönelik hemşirelik girişimleri;

- Banyo, giyim, beslenme, ilaçların kullanılması ve cinsel yaşam gibi günlük yaşam aktivitelerinin sağlanması,
- Ağrı, yorgunluk, halsizlik, bulantı-kusma, konstipasyon, diyare ve mukozit gibi semptomların kontrolü,
- Evde yardım gereksinimi, aile içi destek sistemlerinin düzenlenmesi ve özel alet kullanımı gibi yaşam ortamının düzenlenmesi
- Bağırsak ve mesane boşaltımı, cilt ve mukozaların bakımı gibi öz bakım uygulamalarını kapsar.

4. Palyatif evre: Hastalığın son dönem evresidir. Artık fonksiyon kayıpları çok hızlı olmaya başlar. Hemşire palyatif evrede kişinin ailesini de bakıma dahil ederek; ağrının kontrolü, semptomlarla en iyi düzeyde baş edebilme, hastanın huzurlu bir ortamda bulunmasına yardımcı olmakla yükümlüdür. Bu dönemde uygulanacak tedaviler, ölüm sürecinde güçlük ve rahatsızlık yaratacaksa mümkün olduğunca azaltılmalıdır. Rehabilitasyon hemşireliğinin ülkemizde ayrı bir branş olması için bu konuda düzenlenecek eğitimlerin artırılması, rehabilitasyon hemşireliğine ilişkin görev yetki ve tanımlarının yapılması gerekmektedir. Böylece kliniklerde 24 saat 360 gün hasta ile beraber olan hemşirelerin uyguladıkları ve yaptıkları rehabilite edici hizmetlerin farkındalığının sağlanması, daha bilinçli olarak yapılması sağlanmış olunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, kanser, rehabilitasyon,

P-0409

TOKOFÖBİ NEDENLERİ VE ETKİLERİ

Hatice Güdül¹, Ayşenur Tütüncü², Evşen Nazik³

¹Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi

²Adana Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi

³Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Gebelik kadın hayatının en önemli olaylarından biri olup, psikolojik, biyolojik ve duygusal değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde kadınlar gebelik ve doğum ile ilgili birçok korku yaşamaktadırlar. Ancak doğum korkusu gebelikten önce oluşur ya da bu korku çok şiddetli boyutlara ulaşabilir ve "tokofobi" olarak adlandırılır. Tokofobi terimi ilk kez Hofberg ve Brockington tarafından kullanılmıştır. Hofberg ve Brockington tokofobiyi gebeliğe özgü spesifik bir anksiyete çeşidi ve doğum sırasında ölme korkusu şeklinde tanımlamıştır. Patolojik bir korku olan tokofobi; primer, sekonder ve prenatal depresyon belirtisi şeklindeki tokofobi olmak üzere üç şekilde sınıflandırılmaktadır. Primer tokofobi; hiç doğum yapmadan önce başlayan doğum korkusudur. Adölesan veya erken yetişkinlik döneminde ortaya çıkabilir. Seksüel ilişki normal olmasına rağmen kadınların çok dikkatli korunma yöntemi kullandığı görülür. Primer tokofobi ile baş etmek oldukça zor olduğu için, bu kadınlar çocuksuz olarak kalmayı ya da evlat edinmeyi tercih edebilmektedir. Sekonder tokofobi; bir önceki gebelikte travmatik bir obstetrik olaydan sonra gelişen doğum korkusu olarak tanımlanır. Bununla birlikte, normal doğum, düşük, ölü doğum veya gebeliğin sona ermesinden sonra da

ortaya çıkabilir. Daha az sıklıkta, prenatal depresyon tokofobi ile birlikte görülebilir. Prenatal Depresyon Belirtisi Şeklindeki Tokofobi; prenatal dönemde yaşanan depresyon, daha nadir bir şekilde kendisini tokofobiy-le birlikte gösterebilir. Nadir olarak bazı kadınlar doğum öncesi dönemde depresyon belirtisi olarak yoğun fobi ve doğumdan kaçınma davranışı gösterebilir.

Doğum korkusu kadının gebelik öncesi, gebelik ve doğum sonrası süreçlerini olumsuz yönde etkileyebileceği için önemli bir sorundur. Doğum korkusunun sebep olduğu istenmeyen sonuçları azaltmak için doğum korkusunun nedenlerine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda; doğum ağrısı, önceki gebelik ve doğumla ilgili olumsuz deneyimler, kişilik özellikleri, cinsel taciz öyküsü, düşük sosyo-ekonomik düzey, düşük eğitim seviyesi ve sosyal destek eksikliği gibi faktörlerin doğum korkusunun oluşmasında etkili olduğu bildirilmektedir.

Doğum korkusu gebelik süresince annenin mental sağlığını ve iyilik halini etkileyen emosyonel bir streştir. Yapılan çalışmalarda doğum korkusu nedeniyle kadınların gebeliği ertelediği ya da gebe kalmaktan kaçındığı belirtilmektedir. Ayrıca aşırı korkunun erken doğuma sebep olabileceği gibi doğum eyleminde uzamaya ve acil sezaryen gereksiniminde artışa yol açtığı da bildirilmektedir. Doğum korkusu olan kadınların doğumunda vakuma daha fazla başvurulduğu, epidural anestezinin daha fazla uygulandığı ve kadınların yüksek oranda sezaryen ile doğumu tercih ettiği de belirlenmiştir. Tüm bu obstetrik komplikasyonların yanı sıra doğumdan korkmak, kadın ve çalışan personel arasındaki iletişimi azaltabilir ve iletişim yetersiz olduğunda, obstetrik müdahaleler gecikebilir.

Sonuç olarak, doğum korkusu kadının gerek gebelik sürecini gerekse doğum sürecini olumsuz yönde etkileyen ciddi bir sorundur. Ülkemizde doğum korkusu ile ilgili yapılmış olan çalışmalar azdır. Obstetrik komplikasyonların ve isteğe bağlı sezaryen oranının azaltılması için hemşireler, doğum korkusu kavramını göz önünde bulundurmalı, tıbbi müdahale gerektiren düzeyde doğum korkusunun olup olmadığını tespit etmeli ve doğum korkusunu azaltmaya yönelik girişimler yapmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Doğum, doğum korkusu, tokofobi

P-0410

MENOPOZ SEMPTOM YÖNETİMİNDE TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIP UYGULAMALARI

Gülşen Ak Sözer¹, Kamile Altuntuğ², Emel Ege²

¹Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya

²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya

Kadın hayatı çocukluk, ergenlik, cinsel olgunluk, menopoz ve yaşlılık dönemlerinden oluşan bir süreçtir. Her dönemin kendine özgü özellikleri olmakla birlikte ergenlik ve menopoz döneminin kadının yaşamı üzerindeki etkileri nedeni ile en önemli dönemlerdendir. Dünya Sağlık Örgütüne göre menopoz, "over aktivitesinin kaybindan dolayı menstruasyonun kalıcı bir şekilde sona ermesi olarak" tanımlanmaktadır. Ancak menopozu belirlemek için son adeti on iki aylık amenorenin izlenmesi beklenir. Menopoz döneminde yaşanan sorunlar kısa süreli menstrüel, vazomotor, emosyonel, atrofik değişiklikler ve uzun süreli olarak kardiovasküler hastalıklar, kas-iskelet sistemi sorunları ve osteoporozu içermektedir. Menopozal şikayetlerin görülme sıklığı ile ilgili yapılan çalışmalarda birçok kadınların bu şikayetleri yaşadığı ve sorunun çözümüne yönelik farklı davranışlar içine girdikleri belirtilmektedir. Bu derleme, menopozal şikayetlerde güncel tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamalarını gözden geçirmek amacıyla yapılmıştır.

Kadınların menopozal değişimler ve şikayetleri ile baş edebilmesi için hormon replasman tedavisinin etkili olduğu yapılan çalışmalarla kanıtlanmıştır. Ancak hormon tedavisi almak istemeyen veya alınması kontraendike olan durumlarda tamamlayıcı tedaviler kullanılarak semptom yönetimine katkı sağlayabileceği belirtilmektedir. Premenopozal dönemde, vazomotor değişikliklerden sıcak basmaları, gece terlemeleri ve uykusuzluk en çok yaşanan şikayetlerdendir. Sıcak basmaları için, refleksoloji, dikkat temelli stres azaltma eğitimi, gevşeme teknikleri, aromaterapi, yoga, elektroakupunktur, fitoterapi gibi yöntemler kadınların şikayetlerini azaltmada kullanılmaktadır. Uykusuzluk problemi ile baş edebilmek için

yapılan çalışmalarda düzenli egzersiz ve aerobik egzersizli yoga, terapatik masaj, fitoterapi gibi yöntemlerin etkili olduğu belirtilmektedir. Emosyonel problemler ile baş etmede, solunum egzersizleri, gevşeme teknikleri, spor ve egzersiz, soya temelli beslenme, fitoterapi, aromaterapi, masaj, destek grup eğitimi, kombine diyet ve egzersiz denetimi eğitimi ve diğer bazı uygulamalar önerilmektedir. Ürogenital semptomlar, postmenopozal dönemde en fazla yaşanan şikayetlerdendir. Özellikle vajinal atrofi, vajinal kuruluk ve bunlara bağlı disparani yaşandığı belirtilmektedir. Vajinal atrofi, vajinal kuruluk, disparani ve cinsel disfonksiyonun önlenmesinde bitkisel ilaçlar (kırmızı kore ginsengi, Kızıl yonca, şerbetçi otu, maca turpu, kara yılan otu, çam kabuğu ekstresi, demir diken, mabet ağacı) ve soya temelli diyet kullanımını yaygındır. Üriner inkontinanslı kadınlarda elektroakupunktur, vajinal koni, pelvik taban kas egzersizlerinin inkontinans şikayetlerini azalttığı saptanmıştır. Kardiyovasküler sistem ile ilgili sorunların çözümünde, soya diyet takviyesi, yürüyüş yapma, dirençli egzersiz çalışması, kırmızı ginseng, üzüm çekirdeği özü, neroli yağı, yaban mersini tüketiminin yararlı olduğu belirtilmiştir. Menopozda ortaya çıkan kas-iskelet sistemine ait belirtiler kas ağrısı, eklem ağrısı, vücut hacminde azalma, kemik kırıkları, hareket esnekliğinde azalma ve tüm motor hareketlerde yavaşlama şeklinde görülmektedir. Ancak en belirgin olanı osteoporozdur. Postmenopozal kadınlarda egzersiz uygulaması, yeterince güneş ışınlarından faydalanmak, günlük kalsiyum içeren diyet, soya izoflavonları, vitamin D, vitamin K, vitamin C desteğinin kemik kütle yoğunluğu ile pozitif ilişkili olduğu belirtilmektedir.

Sonuç olarak, menopoz kadın hayatında önemli yaşam döngülerinden biridir. Menopozal şikayetleri bir çok kadın hafif ya da şiddetli düzeylerde yaşamaktadır. Kadınlar mevcut sorunla baş etmek için çok farklı tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamalarını kullanabilmektedir. Sağlık personelinin bu alana yönelik yararlı uygulamaların yanı sıra zararlı uygulamaların da farkında olmaları ve menopoz dönemindeki kadınlara danışmanlık yapmaları önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Menopoz, menopoz semptomları, menopoz semptom yönetimi, tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamaları

P-0411

BEBEKLER VE ÇOCUKLARDA REFLEKSOLOJİ UYGULAMASI

Ayşegül İşler Dalgıç¹, Nimet Karataş²

¹Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

²Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Problemin tanımı: İlaçların yan etkileri, parenteral uygulamaların acı verici olması nedeniyle bebek ve çocuklarda yarattığı korku ve tedaviyi reddetme, hastane ortamında bulunmaya bağlı enfeksiyon riski, sürecin uzamasına ilişkin tükenmişlik sendromu, maliyet gibi faktörler, sağlık bakım profesyonelleri ve ebeveynleri tamamlayıcı sağlık bakım uygulamalarını kullanmaya yönlendirmiştir. Söz konusu yöntemlerden biri olan refleksoloji insalik tarihi boyunca sağlık ve iyilik halini geliştirmek üzere kullanılan; vücudun kendi kendine iyileşme sistemi olan uygulamanın çağdaş formudur. Profesyonel refleksoloji Asya'da, Avrupa'da ve dünyanın diğer bölgelerinde kabul gören bir terapidir.

Amaç: Bu derlemenin amacı bebek ve çocuklarda refleksoloji uygulaması ile ilgili yapılan çalışmaları gözden geçirmektir.

Gereç-Yöntem: Refleksoloji; el, ayak ve kulaklardaki refleks haritalarının tüm iç organları ve vücudun diğer bölümleri ile ilişki içinde olduğunu savunur, her noktaya uygulanan baskı sensörü gibi kan ve enerji dolaşımını uyarır, rahatlatma hissi verir, homeostazi sağlar. Çocuklar ile iletişimin farklı bir yolu olan dokunma refleksoloji teknikleri kullanıldığında fiziksel farkındalık oluşturmaya yardım eder, uyarılan organın sağlıklı beslenmesini sağlar. Bebeklerde uygulama doğumdan itibaren daha kolay olmakla birlikte etki süresi çocuklara göre daha uzundur. Refleksoloji seansının çocuklar için 20-30 dakika olması önerilir. Uygulama sırasında bebek/çocuğa özenle davranılır, kucaklanır, sırtı sıvazlanır, beslenirse kendini güvende hissedeceğinden tepkisi olumlu olur ve uygulama daha rahat gerçekleştirilir.

Bulgular: Bebek ve çocuklarda juvenil romatoid artrit, infantil pnömoni, epilepsi, serebral palsi, ağrı, infantil kolik ve konstipasyon gibi durumlarda refleksoloji uygulaması yapılan çalışmalara rastlanılmıştır. Doğumdan itibaren ilk 6 ay süresince yapılan uygulama ile yürüme 9.

ayına dek, bağırsak ve mesane kontrolü ise 2 yaşına dek gerçekleştiği belirtilmektedir. Ayrıca ayaklardaki özel duyu reseptörlerine baskı uygulanarak vücudun oksijen seviyesi düzenlenebilmektedir.

Sonuç: Bebek ve çocuklarda refleksoloji uygulaması ile ilgili yapılan çalışmalarda olumlu sonuçlar alınmış ve uygulamanın uzmanı olan sağlık profesyonelleri tarafından yapılması önerilmiştir. Refleksoloji uygulaması ile bebeklerin sağlıklı büyüme ve gelişmeleri desteklenebilecek ve bebeklerin erken dönemde farmakolojik tedavinin yan etkilerine, gereksiz invaziv uygulamalara ve radyografik incelemelere maruz kalması önenebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bebek, çocuk, refleksoloji, hemşire

P-0412

HEMŞİRELİKTE BRANŞLAŞMA

Tuğba Kıra, Burcu Sevim

Çekirge Devlet Hastanesi, 3. basamak yoğun bakım ünitesi, Bursa

Hemşireler; tedavileri uygulamak, hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını planlamak, uygulamak, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık personeldir (Hemşirelik kanunu, 1954).

Hemşirelerin bakım verici rolünün yanında savunucu, liderlik, eğitim, danışmanlık, araştırma gibi rolleri de vardır. (Taylan ve ark., 2012).

Son yıllarda kronik hastalıkların artması, tedavi yöntemlerinin değişmesi, hasta yatış sürelerinin kısalması, nüfusun giderek artması ile hasta bakım standartları değişmiş, hemşirelerin daha özellikli alanlarda çalışmaları ve bu alanlarda uzmanlaşma gereksinimi ve hemşirelikte profesyonelleşmeyi meydana getirmiştir. (Özpat, 2016)

Hemşirelik öğrencileri lisans eğitiminde bütün alanlar ile ilgili eğitim almakta ve dört yılın sonunda mezun olmaktadır (Torun, 2015). Yüksek lisans ve doktora programları ile alan seçilip bu alanda uzmanlaşabilmektedir. Hastanelerde çalışan hemşireler de sertifika programlarına katılarak branşlaşma mevcuttur. Sertifika programları ile standartlaşma sağlanmakla birlikte hemşirelik hizmet kalitesi artar, birimlere adaptasyon süreci hızlanır ve güvenilirlik oluşur (Yılmaz ve ark., 2011).

- 19 Nisan 2011 Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile hemşirelik alanları ve alt dalları belirlenmiştir
- Yoğun bakım hemşiresi
- İç hastalıkları hemşireliği
- Cerrahi hemşireliği
- Çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği
- Ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği
- Halk sağlığı hemşireliği
- Acil servis hemşiresi
- Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği

Sonuç:

- Uzmanlaşma ve branşlaşma yasal olarak tanınmasına rağmen ülkemizde hala hemşireler uzmanlık alanına göre çalışma imkanı bulamamaktadır. Buna sebep olan faktörlere bakıldığında hastanelerdeki hemşire yetersizliği, hastane yönetiminin isteği, hemşirelerin yoğun servislerde çalışmak istememeleridir.
- Hemşirelerin uzmanlık alanı olarak seçtiği birimde çalışması motivasyonu yüksek şekilde çalışmasını sağlayarak iş doyumunun arttıracaktır. Ayrıca uzmanlaştığı eğitimini aldığı alan ile ilgili birimde profesyonel bakım sunarak hem hasta memnuniyeti hem de hemşirelerin mesleki deneyimleri artacaktır.

Anahtar Kelimeler: hemşirelik, branş, branşlaşma

P-0413

KAN BAĞIŞLADINIZ MI?

Yıldız Karacaoğlu¹, Emine Öncü²

¹Türk Kızılayı Mersin Kan Bağışı Merkezi

²Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Mersin

Sağlık alanındaki tıbbi ve teknolojik gelişmeler birçok yeniliği getirir de, bireylerin tedavileri için gerekli kanın tek kaynağı hala insandır. Kan

verme gibi yararları bulunmaktadır. Günümüzde modellere ilgi artmasına rağmen literatürde hemşirelik araştırmaları ve uygulamalarında model kullanımının sınırlılığına dikkat çekilmektedir. Bunun en önemli nedenleri olarak; temel hemşirelik eğitiminde model kullanımına yeterince yer verilmemesi, modellerin çoğunun karmaşık yapıda olması, soyut kavramlardan oluşması ve bu nedenle klinikte çalışan hemşireler için modelleri anlamının ve uygulamanın zaman alıcı olması gösterilmektedir. Cerrahi hemşireliği ameliyat öncesi, sırası ve sonrası hastanın değerlendirildiği, olası komplikasyonların belirlendiği ve azaltıldığı, kanıt temelli bilimsel bilgi üzerine temellenmiş hemşirelik girişimlerinin uygulandığı bir hemşirelik dalıdır. Hızlı düşünme ve doğru karar vermenin etkili olduğu cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin de bu nedenlerden dolayı model kullanımının sınırlı olduğu bilinmektedir. Bu literatür taramasında, cerrahi hemşireliğinde model kullanarak yapılan araştırmaların gözden geçirilmesi ve çalışmalardan elde edilen verilerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada odak soru "Cerrahi hemşireliğinde sıklıkla kullanılan hemşirelik modelleri ve kullanma nedenleri nedir?" olarak belirlenmiştir.

Gereç-Yöntem: Literatür 29 Ekim-4 Kasım 2015 tarihleri arasında araştırmanın amacına uygun tarama yapmayı sağlayan Medline ve Web of Science arama motorlarında 2000-2015 yılları arasında yapılan çalışmalar için her bir modelistin adı ve soyadı ile birlikte ayrı ayrı kullanılarak tarama yapılmıştır. Hemşirelik literatüründe sıklıkla kullanılan "Florence Nightingale", "Virginia Henderson", "Hildegard Peplau", "Faye Glenn Abdellah", "Ida Jean Orlando", "Martha Rogers", "Dorothea Elizabeth Orem", "Imogene King", "Callista Roy", "Betty Neuman", "Joyce Travelbee", "Ernestine Wiedenbach", "Roper, Logan, Tierney", "Madeleine Leininger" ve "Katharine Kolcaba" olmak üzere toplam 15 model/modelist belirlenmiştir. Yazım dili İngilizce olan, tam metin ulaşılabilen ve sadece cerrahi hemşirelerinin bir hemşirelik modeli kullanarak yaptıkları araştırma makaleleri araştırmaya dahil edilmiştir. Belirlenen bu kriterlerden en az birine uymayan çalışmalar inceleme dışında bırakılmıştır. Araştırmaların tamamı okunmuş; araştırmanın yapıldığı yer, yıl, örneklem, modelin türü, modelin kullanılma nedenleri, hastaların özellikleri, yapılan cerrahinin türü, önemli sonuçlar, çalışmanın sınırlılıkları ve öneriler değerlendirilmiştir.

Bulgular: Literatür taraması sonucunda 52 çalışmaya ulaşılmış ve kriterlere uygun 5 çalışma incelemeye dahil edilmiştir. Çalışmalardan birinin Imogene King-Etkileşim modeli diğer dördünün ise Katharine Kolcaba-Konfor kuramı ele alınarak yapıldığı saptanmıştır. Bu modellerin kullanılma nedenleri incelendiğinde; Etkileşim modeli, hasta eğitim planı için hedef belirlemede kavramsal çerçevenin oluşturulmasında kullanılmıştır. Konfor kuramı kullanılarak yapılan çalışmalarda ise; hastaların umut, anksiyete gibi psikososyal sorunlar ve bulantı/kusma, paralizasyon, ağrı gibi fizyolojik sorunların konfor düzeyine etkisi incelenmiştir. Araştırmaların ikisi deneysel, ikisi tanımlayıcı ve biri de nitel araştırmadır. Çalışmalarda örneklem grubunu, spinal kord yaralanması geçiren, parsiyel hepatektomi yapılan, açık kalp cerrahisi geçiren, elektif cerrahi yapılan ve ameliyat öncesi eğitim verilen cerrahi hastaların oluşturduğu görülmektedir.

Sonuç: Bu literatür taramasında cerrahi hemşirelerinin model kullanarak yaptıkları araştırma makalelerinin sınırlı sayıda olduğu ve belirlenen 15 modelden sadece ikisi ile araştırma yapıldığı saptanmıştır. Özellikle cerrahi hastalarının bakım kalitesini arttıran kuram/model temelli hemşirelik araştırmalarının desteklenmesi ve kullanımının artırılması önerilmektedir. Ayrıca dünyada ve ülkemizde cerrahi hemşirelerinin model kullanarak yaptıkları araştırmaların daha geniş tarama yapma imkanı veren arama motorlarında taranmasının önemli olduğunu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi, hemşirelik, model

P-0418

HEMŞİRELİK VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME

Nilay Bektaş Akpınar

KTO Karatay Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Konya

Modern dünya, gelişen hızlı teknoloji; sağlık bakım sistemlerini ve sunulan bakım hizmetlerini etkilemiş ve değiştirmiştir. Sağlık sisteminin önemli ve vazgeçilmez bir parçası olan hemşireler de değişen dünya

düzeninden etkilenmiştir. Hemşirelerin geçen yüz yıla göre daha multi-disipliner düşünmesi, bilgisini artırması, bağımsız karar verici olmasının önemi artmıştır. Hemşireliğin artan bu rol ve işlevleri 21. yüzyıl için gerekli temel olan eleştirel düşünmeyi hemşirelik literatüründe önemi giderek artan bir kavram yapmıştır. Profesyonel olmada gerekli bir unsur olan eleştirel düşünme, hemşirelik için birçok kaynaktan elde edilen bilgilerin toplanması ve düzenlenmesi, bu bilgiler ışığında neye gereksinim olduğunun saptanması, birçok olası yaklaşımdan birinin seçilmesi, uygulanması ve işlemin sonuçlarının değerlendirilmesi gibi özellikleri içeren vazgeçilmez bir düşünme sürecidir. Hemşirenin eleştirel düşünme becerisi, güvenli ve etkili bakım sağlamada çok önemlidir. Eleştirel düşünmenin, problem çözme becerisi ve etkili iletişimin üzerinde etkilerinin olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle eleştirel düşünme gücü hemşirelik uygulamalarının temel öğelerinden birisi olarak kabul edilmektedir. Amerika'da Ulusal Hemşirelik Derneği (National League for Nursing), hemşirelikte lisans ve lisansüstü programlarının değerlendirmesinde eğitim sonucu olarak eleştirel düşünme becerisinin ölçülmesini bir kriter olarak kabul etmiştir. Hemşirelikte eleştirel düşünme; güven, farklı bakış açısı, yaratıcılık, esneklik, kendinden meraklılık, entelektüel bütünlük, sezgi, açık fikirlilik, azimlilik, yansıtma ile ilgili alışkanlıklar ve davranışlarla gösterilebilir. Hemşirelik uygulamalarında eleştirel düşünebilenler; bilişsel becerileri ile iyi analiz yapabilir, standartları uygulayabilir, fark yaratabilir ve mantıksal çözümler bulabilirler. Özer (2002) 'e göre eleştirel düşünebilen hemşireler; hastanın hastanede kalış süresini azaltabilir, hasta memnuniyetini artırabilir, personellerin geniş bilgi birikimine sahip olmasının önemini fark ettirebilir, ekip çalışması ile düşüncelerin ve farklı bir şeyler yapılabileceğini gösterebilir.

Jones ve Brown (1991), hemşirelik programlarında yaptıkları çalışmada; katılan hemşirelerin %61'i eleştirel düşünme için standart bir model olmadığı, %81'i eleştirel düşünmenin primer özelliğinin mantıksal çözümleme süreci, %85'i eleştirel düşünmenin bir karar verme süreci olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre hemşirelikte eleştirel düşünmeyi diğer bir bakış açısı, mantıklı düşüncelerin belirli kurallar çerçevesinde en aza indirgenip düşünme sürecinden geçirilerek hemşireliğin kendi sürecine adapte edilmesi olarak tanımlamışlardır.

Banning (2006) yaptığı çalışmada 37 hemşireden hemşireliğin bağımsız rollerini tanımlamasını istemiş; sadece 2 hemşire eleştirel düşünmeyi hemşirelik sürecinde ele almışlardır. Hemşirelerin klinik çalışmasını profesyonel bulduğu halde, akademik olarak yetersiz bulmuş ve hemşirelerin çoğunun literatür takip etmediğini, eleştirel düşünmeyi okurken kullanmadıklarını gözlemlemiştir. Banning'e göre hemşirelikte eleştirel düşünmenin gelişebilmesi için hemşirelik programlarına entegre edilip, pedagojik yöntemlerle öğretilmesi gerekmektedir. Yine Adams'ın 1977-1992 yaptığı literatür taramasına göre hemşirelik programlarında öğrencilerin eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirebilmeleri için hiçbir değişiklik olmamıştır.

Öztürk ve Ulusoy (2008) lisans ve yüksek lisans hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada yüksek lisans öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyinin lisans öğrencilerinden fazla olduğunu bulmuştur. Lisans öğrencileri arasında ise 2.,3. ve 4. Sınıf düzeyleri arasında az da olsa fark bulunmuştur. Özellikle yüksek lisans tez yazma sürecinde, öğrencinin bilimsel kaynakları daha fazla araştırması, okuması ve okuduklarını analiz ederek bu bilgileri tezine yansıtmak zorunda olması, entelektüel yetilerini daha fazla kullanması eleştirel düşünme becerisinin gelişimine katkı sağlamış olabileceği düşünülmüştür.

Hemşirelik programlarında eleştirel düşünme genel eğitim programının içerisine konulmalı, neyi niçin yaptığını bilen, sorgulayabilen, farklı durumlarda kaldığında yeni çözüm önerileri getirebilen, bireyleri tanıyabilen, bağımsız ve farklı bakış açıları geliştirebilen öğrenciler yetiştirilebilmelidirler.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel düşünme, hemşirelik, hemşirelik eğitimi

P-0419

KANSER HASTALARINDA BİLİNEN AMA ATLANAN BİR FAKTÖR: ORAL ANTİNEOPLASTİK İLAÇ UYUMU**Huri Seval Çakmak¹, Emine Özer Küçük¹, Sevgisun Kapucu²**¹Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Teknolojileri Değerlendirme Birimi²Hacettepe Üniverstesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Giriş-Amaç: Yaşam süresinin artması, tanı ve tedavi yöntemlerindeki gelişmeler gibi bir çok nedenle kanser, çağımızın önde gelen sağlık sorunlarından biridir. GLOBOCAN 2012 verilerine göre 2012 yılında Dünya'da toplam 14,1 milyon yeni kanser vakası gelişmiş ve 8,2 milyon kansere bağlı ölüm olmuştur. Kanser insidansındaki bu artışa paralel olarak tedavi yöntemleri ve seçenekleri her geçen gün artmaktadır. Kemoterapi genelde intravenöz yolla uygulanırken son yıllarda tablet yada kapsül olarak oral yolla uygulanmaya da başlamıştır. Oral antineoplastik ilaçların sayısı ve uygulamadaki önemi her geçen gün artmaktadır.

Yöntem: Oral antineoplastik ajanların uygulanması hastalara çeşitli avantajlar sağlamaktadır. Bu avantajlar; uygulamanın kısa sürmesi, uygulamanın hastanın kendi yönetiminde olması nedeniyle bağımsızlığının artması, venöz katater kullanımına ilişkin problemlerin olmaması, hastanın hastalık yükünü azaltması ve yaşam kalitesinin artması olarak sıralanabilir. Oral ilaçların doğru kullanım esaslarında, "doğru doz, doğru zaman, doğru saklama, uygun şekilde alma" gibi ilkeler yer almaktadır. Ancak bazı hastalar bu durumu yönetmede yetersiz kalabilmekte ve hasta uyumsuzluğundan kaynaklanan zararlara maruz kalabilmektedir. Uyumsuzluk tıbbi öneri ile hasta davranışının ve yaşam şeklinin uyumsuzluğu olarak tanımlanır ve uyumsuzluk denilince ilacın unutulması, yanlış doz alınması, yanlış zamanda ilaç alınması ve fazla doz ilaç alınması gibi uygulamalar düşünülür.

Bulgular: Kanser hastalarında ilaç tedavisine uyumsuzluk ilaç direncinin gelişmesine, tedaviye cevabın düşük olmasına, hastalığın ilerlemesine ve ölüme neden olabilmektedir. Hasta eğitiminin, hasta güvenliği, optimal doz ve tedavi planına uyumu artırmak açısından sağlık ekibi içinde onkoloji hemşireleri hasta izlemi, bariyerlerin yönetimi, ilaç eğitimi ve ilaç uyumunu artırmak için strateji geliştirme konularında önemli rollere sahiptir.

Tartışma ve Sonuç: Onkoloji polikliniğinde çalışan hemşirelerin ilaçlara ilişkin hastaya ve aileye verecekleri eğitim ve yapacakları izlem hem tedavinin devamını sağlamak, hem de evde ortaya çıkabilecek sorunların engellenmesinde yada erken fark edilmesinde fayda sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kanser, oral ilaç, uyum

P-0420

CERRAHİ SONRASI ERKEN MOBİLİZASYONU ETKİLEYEN FAKTÖRLER VE HEMŞİRENİN ROLÜ**Meryem Uzun¹, Sevil Güler Demir²**¹Dr. Nafiz Körez Sincan Devlet Hastanesi, Çocuk ve Kadın Doğum Acil Servisi, Ankara²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Günümüzde cerrahi, anestezi ve hemşirelik alanındaki yeniliklere paralel olarak, uygulanan cerrahi girişim sayısı ve bakım kalitesi artmakta, hastanede yatış süresi kısalarak hızlı iyileşme önem kazanmaktadır. Son yıllarda giderek önem kazanan ameliyat sonrası hızlı iyileşme, kanıta dayalı araştırma sonuçları doğrultusunda geliştirilen cerrahi sonrası hızlandırılmış iyileşme uygulamalarını da beraberinde getirmektedir. Bu amaçla günümüzde yaygın olarak ERAS (Cerrahi Sonrası Hızlandırılmış İyileşme, Enhanced Recovery After Surgery) ve Fast Track Cerrahi (Hızlandırılmış Cerrahi, Fast Track Surgery) protokolleri kullanılmaktadır. Bu uygulamaların amacı; hastaların ameliyat sonrası ağrısını azaltmak, fonksiyonlarını arttırmak, iyileşmesini ve rehabilitasyonu hızlandırmak, hastanede kalış süresini kısaltmak, komplikasyonları, mortalite ve morbiditeyi azaltmak, yeni hastane başvurularını ve sağlık harcamalarını azaltmaktır.

Cerrahi sonrası hızlandırılmış iyileşme, hastayla ilgili ameliyat öncesi dönemde poliklinikte başlayan ve taburculukla birlikte evde sonuçlanan

bir sürecin tamamıyla ilgili değişiklikleri öneren uygulamaları içermektedir. Bu uygulamalar arasında ameliyat öncesi dönemden taburculuk sonrasına; eğitimden beslenmeye kadar birçok bileşen yer almaktadır. Bu önemli bileşenlerden biri de erken mobilizasyondur.

Erken mobilizasyon cerrahi sonrası hızlı iyileşmede kilit rol oynamaktadır. Cerrahi sonrası uzamış yatak istirahatine bağlı hastaların insülin direnci artmakta, kaslarda zayıflık ve kütle kaybı gelişmektedir. Buna ek olarak hastalarda ağrı, solunum problemleri, bulantı, yutma güçlüğü, basınç yararı, üriner retansiyon, distansiyon, konstipasyon, tromboemboli sorunları görülebilmektedir. Tüm bu sorunlar hastanın mobilizasyonunu etkileyebileceği gibi, ameliyat sonrası güvenli erken mobilizasyon ile de önlenilmektedir.

Ameliyat sonrası erken dönemde mobilizasyonun sağlanmasıyla hastalar fiziksel aktivitelerini daha kısa sürede arttırabilmekte, gereksinimlerini daha rahat karşılayabilmekte, günlük yaşam aktivitelerini daha bağımsız yerine getirebilmekte, pulmoner enfeksiyon, venöz tromboemboli, üriner retansiyonu, konstipasyon, basınç yararı vb. sorunlarla daha az karşılaşmaktadır. Özellikle ameliyat sonrası epidural ve multimodal analjezi, drenlerin bulunmaması, egzersizler erken mobilizasyonun başanlı olmasını kolaylaştırmakta ve arttırmaktadır. Böylece ameliyat sonrası iyileşme süreci hızlanmakta, hastanede kalış süresi, hastane masrafları, morbidite ve mortalite azalmaktadır.

Bu yönüyle erken mobilizasyon hemşirelik bakımının önemli bir parçasıdır. Erken mobilizasyona başlama zamanı yapılan ameliyatın türüne ve hastanın durumuna göre değişimle birlikte, literatürde hastanın ameliyat günü 2 saat, takip eden günlerde ise taburcu olana kadar günde 6 saat yatak dışında kalması önerilmektedir. Ancak gözlemlerimiz, cerrahi kliniklerde erken mobilizasyonun ameliyat türlerine göre değişimle birlikte, genelde ameliyattan 6-8 saat sonra, bazı kliniklerde de ameliyattan 1-2 gün sonra yapıldığı, erken mobilizasyonun bazen çeşitli nedenlerle atlandığı/ertelendiği, hastaların erken mobilizasyon için öncesi yeterince hazırlanmadığı, bu nedenle de mobilizasyon sırasında yoğun anksiyete yaşadıkları yönündedir. Literatürde de erken mobilizasyonu etkileyen pek çok çevresel ya da hasta kaynaklı faktör olduğu bildirilmektedir. Hastanın bulunduğu ortamın mobilizasyona uygunluğu, kliniğin yeterli donanımı, eleman yetersizliği, zaman yetersizliği, ekip üyeleri arasındaki iletişim ve işbirliği yetersizliği, aile desteğinin olmaması çevresel faktörleri oluştururken; hastanın güvensizlik duygusu, düşme korkusu, cerrahiye bağlı bulantı, halsizlik, hipotansiyon, katater varlığı, yetersiz destek ve bilgilendirme, kanama riski ve korkusu, protezin/platinin çıkma korkusu, tekrar cerrahi işlem geçirme korkusu hasta ile ilişkili faktörleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle, cerrahi hemşirelerinin erken mobilizasyonla ilgili sağlık ekibi ve hastanın ailesiyle işbirliği yapmaları, hastaları bilgilendirerek erken mobilizasyona psikolojik ve fiziksel olarak hazırlamaları, hasta güvenliğini sağlamaları ve mobilizasyonu sürdürmelerleriyle ilgili önemli rolleri bulunmaktadır.

Bu derlemede, cerrahi sonrası erken mobilizasyon, erken mobilizasyonu etkileyen faktörler ve hemşirelerin rolleri, güncel literatür doğrultusunda tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi hemşireliği, erken mobilizasyon, hemşirelik rolleri

P-0421

SANAT TERAPİSİ (ART THERAPY)**Sakine Fırınçık, Merve Kızılırmak**

Karabük Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Karabük

İlk çağlardan başlayarak sosyal hayatın içinde yer alan sanat genel anlamıyla, yaratıcılığın ve hayal gücünün ifadesi olarak anlaşılır. Yaratıcılık, insanların kendini gerçekleştirme sürecinin göstergesi olarak duygusal sağlığın en yüksek derecesini ifade eder. Sanat terapisi, en temel düşünce ve duygularımızın bilinçaltına dayandığı ve bunların dışavurumunun sözcüklerden ziyade şekillerle olacağına dayanmaktadır. Kişinin korkularını, kaygılarını, huzursuzluk ve mutsuzluklarını ortadan kaldırmak değil bu olumsuz duyguları yaratıcı modaliteler (şekiller) kullanarak ifadelerle dönüştürmeyi hedefler. Sanat terapisi, sanatsal olarak kendini ifade etmeyi içeren yaratıcı sürecin, insanların çatışma ve sorunlarını çözmeye, kişiler arası becerilerini geliştirmeye, stresi ve kaygıyı azaltmaya, davranışlarını yönetmeye, benlik saygılarını ve öz

bilinçlerini arttırmaya, sosyal becerilerini geliştirmeye, içgörü elde etmeye yardımcı olması nedeniyle terapötik olarak kullanılmaktadır. Sanat terapisinin amacı, bilinçaltına atılmış, baskılanmış duygu ve düşünceleri açığa çıkarmak ve kişilere, bilinçaltı ile ilişkili olan uyumsuz davranış yapıları ve defansları konusunda içgörü kazandırmaktır. Multidisipliner bir alandır ve uygulaması bir ekip ve işbirliği gerektirir. Ekipte sanatçının yanı sıra, psikiyatrist, psikolog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişim uzmanı, nörolog, hemşire, rehberlik ve araştırma uzmanı da yer alabilir. Çocuklara, gençlere, yetişkinlere, yaşlı yetişkinlere ve ailelere uygulanabilir. Bu uygulama bireysel ya da grup olarak yapılabilir. Sanat terapisinin kullanıldığı temel tedavi ve değerlendirme alanları oldukça geniştir. Anksiyete, depresyon diğer zihinsel, duygusal sorunlar ve bozukluklar, travma sonrası stres bozukluğu, madde kullanımı ve bağımlılığı, aile ve ilişki sorunları, aile içi şiddet ve istismar, sakatlık ve hastalık ile ilgili sosyal ve duygusal zorluklar, travma, kayıplar ve yas, bilişsel, fiziksel ve nörolojik sorunlar, tıbbi hastalıklarla ilgili psikososyal zorluklar, stresle başa çıkma, hamilelik ve anneliğe hazırlıkta, hiçbir rahatsızlığı olmayan ve kişisel gelişim talep edenlerde kullanılabilir. Başlıca hastaneler, klinikler, kamu ve toplum kuruluşları, sağlık merkezleri, eğitim kurumları ve özel işletmeler olmakla birlikte evler dahil ihtiyaç duyulan her yerde uygulanabilme kolaylığı bulunan bir aktivitedir. Sanat Terapisi; İnsan gelişimi, psikolojik kuramlar, görsel sanatlar ve davranış bilimleri, klinik uygulamalar, sanatın iyileştirici potansiyeli hakkında eğitim görmüş, gelişmiş uzmanlığa sahip yüksek lisans programlarından mezun bir terapist tarafından verilir. Sanat terapisinde her türlü görsel sanatın sembolleri kullanılabilir: Çizim, Resim, Boyama, Kolaj, Heykel, Seramik, Maket, Fotoğraf, Maske ve Kuklalar, Drama, Müzik, Dans, Film. Sanat terapilerinin en yaygın kullanım alanı olan ruh sağlığı alanında, psikiyatri hemşireleri, hemşirelik müdahaleleri sınıflamasında yer alan, müzik, resim gibi yaratıcı sanat terapi müdahalelerini tıbbi tedavilere entegre etme ve hastanın yaratıcı potansiyelini harekete geçirmede kilit roledirler. Birçok yataklı serviste, sanatçılar ve müzisyenler ile birlikte hasta bakımında etkin rol almaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Sanat, sanat terapisi, psikiyatri hemşireliği

P-0422

ERKEK ADAM MEME KANSERİ OLUR MU?: OLGU SUNUMU

Ali Ay¹, Nihal Yıldız², Meryem Eda Atılman¹

¹Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara

²Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kırıkkale

Giriş: Meme kanseri kadınlara özgü bir hastalık olarak bilinmekle beraber her yıl yaklaşık 100 erkekte birine (%1) meme kanseri tanısı konmaktadır. Erkeklerde görülen meme kanseri bütün kanserler içinde %0,8'lik dilimi oluşturmaktadır. Erkeklerde meme kanseri en çok 60 yaş üstü erkeklerde görülmektedir. Erkekler meme kanseri belirtilerini geç fark ettikleri için meme kanseri ileri evrede fark edilmekte ve tedavisi zorlaşmaktadır. Sağ kalım süresi kadınlarda olduğu gibi tümörün evresi ve hastanın yaşı ile ilişkilidir.

Metod: Hasta çalışma hakkında bilgilendirildikten sonra yazılı onamı alınarak veriler toplanmıştır. Veriler hasta ve yakınları ile yüz yüze görüşme, hasta bakımı sırasında gözlem, telefonla görüşme yöntemleri ve hastane kayıtlarından elde edilmiştir.

Olgu: HA, 78 yaşında meme kanseri tanısı konmuş erkek bir hastadır. Yaklaşık 2 ay önce geceleri yatmadan önce sağ memede 1/5 şiddetinde sızı şeklinde ağrısı olan ve ele gelen kitle mevcudiyeti şikayetiyle dış merkeze başvurmuştur. Dış merkezden yönlendirilen hasta biyopsi yapılarak meme kanseri tanısı konmuştur. Emekli ziraat mühendisi olan hasta, zirai ilaç veya herhangi bir kimyasal madde kullanmamasına ve doğal gübre kullanmaya özen göstermesine rağmen neden meme kanseri olduğunu anlamadığını ifade etmektedir. Ayrıca diyabet ve hipertansiyonu olduğunu ve çok dikkat ettiği için hiçbir sıkıntı yaşamadığını, şeker kontrolü için glikometre kullanmaya bile gerek duymadığını belirtmektedir. Meme kanseri olduğunu öğrendiğinde meme kanseri olmasından çok kanser tanısı konmuş olmasına takıldığını ve buna daha

çok odaklandığını belirtmektedir. 22.05.2017 tarihinde ameliyat edilmek üzere hastanın Genel Cerrahi Kliniğine yatışı yapılmıştır.

Ameliyat sonrası dönemde hastaya akut ağrı, yatak içi mobilitede bozulma, yorgunluk, teröpatik rejimi etkisiz yönetme, durumsal düşük benlik saygısı, etkisiz inkar, beden imajında değişiklik; solunum fonksiyonunda bozulma riski, kanama riski, yara iyileşmesinde gecikme riski, cilt bütünlüğünde bozulma riski tanılarına yönelik ekiple işbirliği içinde gerekli hemşirelik bakımı uygulanmıştır. Ayrıca hastaya ve ailesine yara bakımı, dren bakımı, lenfödemden korunma ve beslenme ile ilgili eğitimler verilmiş ve bakıma katılmaları için desteklenmiştir.

Tartışma: Meme kanseri, erkeklerde çok sık görülen bir hastalık olmamakla beraber bu hastalara uygun bakım verilmesi oldukça önemlidir. Özellikle meme kanserinin kadın hastalığı olarak bilinmesi nedeniyle erkek hastaların hem kendilerinin hem de çevrelerinde ki bireylerin durumu kabullenmeleri zor olabilmektedir. Bireylerin sosyal-iş ve aile hayatı, sosyal statüsü ve benlik algısı hastalığı kabullenme durumu ve tedaviye uyumu gibi konuları doğrudan etkileyebilmektedir. Bu bağlamda hastanın ve tanıdıklarının durumu kabullenmesi ve uygun bakımın sağlanabilmesi için hemşirenin hasta bakımı sırasında hastayı destekleyici bir tutum sergilemesi iyileşme sürecindeki hasta için kilit noktadır.

Anahtar Kelimeler: Erkek hasta, hemşirelik bakımı, meme kanseri

P-0423

AMELİYATHANEDE BASINÇ YARASI; HEMŞİRENİN SORUMLULUKLARI VE KANITA DAYALI UYGULAMALAR

Çiğdem Kaya, Perihan Solmaz, Ebru Başkaya

Uşak Üniversitesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Uşak

Cerrahi operasyonlar bir çok hastalığın tedavisinde yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir ve her gün milyonlarca insan tedavi amacıyla ameliyathanelerde hastaların uzun süre aynı pozisyonda kalması, yanlış pozisyon verilmesi, destek, koruma ve pozisyon verme araçlarının yetersiz ve yanlış kullanılması, derinin ıslak olması, anestezi yönetimi, hipotansiyon, ileri yaşta olma, bilinç düzeyi değişiklikleri gibi nedenler ile basınç yarası oluşma riski artmaktadır. Basınç yarası oluşumuna etki eden bu faktörler; kan basıncının düşmesini ve periferik kan akımını etkileyerek oksijen, besin ve metabolik atıkların transferinde bozulmalara neden olurlar. Kalp cerrahisi popülasyonundaki artış ile birlikte basınç ülseri insidansının %29,5'e kadar çıktığı ve üç saatten uzun süren cerrahilerde basınç yarası gelişme riskinin %8,5 olduğu bildirilmiştir. Ameliyat esnasında oluşan basınç yaraları %70 oranında sakrumda, %12 oranında topuklarda ve %6 oranında çene ve sternumda gelişmektedir. Amerika'da Ulusal Basınç yarası Danışma Paneli (National Pressure Ulcer Advisory Panel-NPUAP) ve Avrupa'da Avrupa Basınç yarası Danışma Paneli (European Pressure Ulcer Advisory Panel-EPUAP) tarafından 2009 yılında basınç yarası; basınç, sürtünme, yırtılma ve diğer faktörlerin etkisiyle, genellikle kemik çıkıntılarının olduğu deri ve deri altındaki dokularda meydana gelen lokalize doku zedelenmesi şeklinde tanımlanmıştır.

Günümüzde tıp ve teknoloji alanındaki gelişmelerle daha iyi sağlık bakımı verilmektedir. Buna rağmen hala günümüzde birçok hastada bası yaraları oluşmakta, bu durum hastaları, sağlık çalışanlarını ve sağlık kuruluşlarını olumsuz etkilemektedir. İyi bir hemşirelik bakımı ve ekip çalışması ile önlenememesine rağmen geliştiğinde hastanın fizyolojik ve psikolojik problemler yaşamasına, yaşam kalitesinin düşmesine, ağrıya, hastanede kalış süresinin uzamasına, sağlık profesyonellerinin iş yükünün artmasına ve ek tedavi maliyetlerine neden olmaktadır.

Sağlık ekibinin önemli bir üyesi olan hemşirelerin birincil görevi korumaktır. Ameliyathanelerde hem hemşireler ve hem de tüm ameliyathane ekibi basınç yarası konusunda daha duyarlı olmalı, konu ile ilgili güncel bilgileri ve önleyici girişimleri takip etmelidirler. Bu derlemede ameliyathane basınç yarası gelişiminde etki eden risk faktörleri ve önlemeye yönelik hemşirenin sorumlulukları ve kanıta dayalı uygulamalara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ameliyathane, basınç yarası, hemşirelik

P-0424

TRANSPLANTASYON UYGULANAN HASTALARDA YAŞAM AKTİVİTELERİNE DAYALI HEMŞİRELİK MODELİNE GÖRE YAPILANDIRILMIŞ HEMŞİRELİK BAKIMI

Burçin İrmak¹, Belma Ay², Meryem Uzun³, Sevil Güler Demir¹, Hülya Bulut¹

¹Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

²Ankara Güven Hastanesi, Kalp Damar Cerrahisi Yoğun Bakım Ünitesi, Ankara

³Dr. Nafiz Körez Sincan Devlet Hastanesi, Çocuk ve Kadın Doğum Acil Servisi, Ankara

Günümüzde organ transplantasyonu cerrahi alanındaki en önemli gelişmelerden biridir. Ülkemizde sadece 2016 yılında toplamda 4.920 hastaya transplantasyon gerçekleştirilmekle birlikte, bu sayının artmasına halen ihtiyaç duyulmaktadır(1). Majör cerrahi girişimlerden biri olan transplantasyon ameliyatları ile donörden alınan sağlam doku/organın tamamı ya da bir kısmı alıcı kişinin hasarlı dokusu/organı ile değiştirilmektedir(2). Ancak transplantasyonun başarılı olabilmesi için nakledilen greftin fonksiyonelliğini sürdürmesi gerekmektedir. Transplantasyon sonrası greftin fonksiyonelliğini sürdürmesinde transplantasyon ekibinin ve bu ekibin vazgeçilmez üyesi transplantasyon hemşirelerinin önemli rolleri bulunmaktadır(3).

Transplantasyon ameliyatları sonrası hemşirelik bakımındaki en önemli amaç hastaların günlük yaşam aktivitelerine olabilecek en kısa sürede dönmelerinin sağlanması, komplikasyonların önlenmesi ve yaşam kalitesinin artırılmasıdır(4,5). Transplantasyon sonrası erken dönemde hastalar özellikle günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirmeleri ile ilgili sorunlar yaşamakta ve bu yönden desteğe ihtiyaç duyabilmektedir. Bunun yanı sıra hastalar özbakım eksikliği, ağrı, cinsel yaşamda değişim, rejeksiyon korkusu deneyimlemekte ve ev ortamını düzenlemeye gereksinim duyabilmektedir. Hastalar ayrıca rejeksiyon, enfeksiyon, hipertansiyon, malignite, immünosupresif tedavinin yan etkileriyle ilgili komplikasyonlarla da karşılaşabilmektedir(6). Hastalar yaşadıkları bu sorunlara bağlı olarak depresyon, anksiyete, aile içi rollerde değişim, cinsel sorunlar, beden imajında değişim, diyet ve hastalığa uyum güçlüğü, ölüm korkusu gibi psikososyal sorunlar yaşayabilmektedir(7). Yaşanılan bu sorunlar hastaların günlük yaşamının da daha uzun süre olumsuz etkilenmesine neden olabilmektedir. Bu bağlamda, transplantasyon hemşirelerinin hastaları düzenli olarak değerlendirmeleri, günlük yaşam aktivitelerini bağımsız olarak yerine getirebilmeleri için desteklemeleri, gelişebilecek sorunlara/komplikasyonlara yönelik bakım, eğitim ve danışmanlık vermeleri gerekmektedir(4). Bireyin günlük hayatında yerine getirdiği yaşamsal aktiviteleri içeren ve hastalara bu doğrultuda bakım verilmesini içeren hemşirelik modellerinden biri Roper, Logan ve Tierney tarafından geliştirilen Yaşam Aktivitelerine Dayalı Hemşirelik Bakım Modeli (YADHBM)'dir(8).

YADHBM güvenli bir çevrenin sağlanması ve sürdürülmesi, iletişim, solunum, yeme ve içme, boşaltım, kişisel temizlik ve giyim, beden ısısının kontrolü, hareket, çalışma ve eğlenme, cinsel yaşam, uyku ve ölüm olmak üzere 12 başlık içermektedir(8). Modelin en önemli özelliği, insanın bireyselliğine önem vermesi ve yapılan hemşirelik uygulamalarının bireyi korumaya, rahatlatmaya ve bağımsızlığını kazandırmaya yönelik olmasıdır. Transplantasyon uygulanan hastaların hemşirelik bakımında YADHBM'nin kullanılması ile hastaların günlük yaşam aktivitelerini daha bağımsız gerçekleştirecekleri, gelişebilecek sorunların/komplikasyonların azalacağı ve evdeki yaşamlarında daha bağımsız ve rahat olabilecekleri düşünülmektedir (8).

Bu çalışmada, transplantasyon uygulanan hastalarda Yaşam Aktivitelerine Dayalı Hemşirelik Modeline göre yapılandırılmış hemşirelik bakımına güncel literatür doğrultusunda yer verilecektir.

Kaynaklar

1. Organ,Doku Nakli ve Diyaliz Hizmetleri Daire Başkanlığı Resmi Sayfası.Erişim Adresi: <https://organ.saglik.gov.tr/OTR/70Istatistik/OrganNakilIstatistikKamusal.aspx> Erişim Tarihi:20.08.2017
2. Tüğmen C.,Akbulut G.(2017).Nakil Cerrahisi ve Prosedürleri. Çevik,C., Özyürek,P.(Edt). Organ Nakli Hemşireliği. İçinde (s.83-95). Nobel Tıp Kitabevleri,İstanbul.

3. Murphy,F.(2007).The role of the nurse post-renal transplantation. British Journal of Nursing, 16(11): 667-675.
4. Üstündağ,H.,Gül,A.,Zengin, N.,&Aydın,M. (2007).Böbrek nakli yapılan hastalarda yaşam kalitesi.Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 2(6),117-126.
5. Kugler,C., Gottlieb,J., Warnecke, G., Schwarz,A., Weissenborn, K., Barg-Hock, H., &Haller, H. (2013). Health-related quality of life after solid organ transplantation:a prospective, multiorgan cohort study. Transplantation, 96(3),316-323.
6. Geçkil,Ö.S., van Giersbergen M.Y. (2017).Böbrek Nakli ve Hemşirelik Bakımı. Çevik,C.,Özyürek, P.(Edt).Organ Nakli Hemşireliği İçinde (s.137-148). Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.
7. Kacmaz,N., &Barlas, G.U.(2014). The psychosocial status of liver transplant patients and their relatives regarding the procedure's effects on their quality of life/Karaciğer nakli yapılan hasta ve hasta yakınlarının psikososyal durumlarının yaşam kalitesi üzerine etkisi. Journal of Psychiatric Nursing, 5(1), 1-9.
8. Bulut H.,Demir S.G. (2017).Nancy Roper,Winfred W. Logan, Alison J.Tierney: Yaşam Aktivitelerine Dayalı Hemşirelik Modeli. Karadağ A.,Çalışkan N.,Baykara Z.G. (Edt). Hemşirelik Teorileri ve Modelleri İçinde (s.532-575).Akademi Basın ve Yayıncılık,İstanbul.

Anahtar Kelimeler: Transplantasyon, hemşirelik, Yaşam Aktivitelerine Dayalı Hemşirelik Modeli

P-0425

AKCİĞER KANSERİNDE YORGUNLUK VE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Kamile Kırcı

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Yorgunluk kanser hastalarında genellikle sıklıkla, şiddetli ve sıkıntı verici düzeylerde yaşanan subjektif bir durumdur. Buna rağmen çoğunlukla göz ardı edilmektedir. Kanser ve kanser tedavisi ile ilişkili olarak yorgunluk ise hastalarda %40-%100 oranlarında görülmektedir. Ağrı, anemi, emosyonel distres depresyon, anksiyete, dehidratasyon, enfeksiyon, ateş ve sedatif kullanımı gibi durumlar yorgunluğun başlıca nedenleridir. Yorgunluk kanser tanısı almış hastanın günlük yaşam aktivitelerini, fonksiyonel durumunu, iş ve bilişsel performansını, benlik algısı ile sosyalleşmesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Akciğer kanserinde yorgunluğun etiyojisi çok boyutlu olmakla birlikte hastalık ve tedavi ile ilişkili sorunlar yorgunluğun mekanizmasında rol oynamaktadır. Hastalarda enerji tükenmesi, anksiyete, uyku problemleri ve küçük aktivitelerde dahi oluşan fizyolojik sorunlar yorgunluğun başlıca belirtileridir. Akciğer kanserinde yorgunluk tanınması hastaya tanı konulduğu andan itibaren başlanmakta ve yorgunluğun varlığı, şiddeti ile ilişkili faktörler ölçeklerle değerlendirilmektedir. Akciğer kanserinde yorgunluk yönetimi için hasta ve ailenin eğitimi esas olmakla birlikte kanıt düzeyi yüksek ve güçlü farmakolojik ile non- farmakolojik yaklaşımlarda kullanılmaktadır. Masaj, relaksasyon ve bilişsel-davranışsal terapiler bu yaklaşımlar içerisinde yer almaktadır. Sağlık bakım profesyonellerinin akciğer kanseri tanısı almış hastaları yorgunluğun yönetimine ilişkin geliştirilen standartlar ve rehberler doğrultusunda değerlendirilmesi hastaların yaşam kalitesini olumlu yönde arttıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Akciğer kanseri, yorgunluk, yorgunluk yönetimi

P-0427

ÇÖLYAK HASTALIĞI VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Ezgi Bağrıaçık, Hatice Bostanoğlu

Yakın Doğu Üniversitesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Lefkoşa

Çölyak hastalığı (ÇH), bağırsaklarda emilimi sağlayan villus adı verilen yapıların bozulmasına neden olan ve dolayısıyla da besinin emilmesini engelleyen ve ince bağırsakta hasarlar oluşturan alerjik bir sindirim sistemi hastalığıdır. Çölyak hastaları, glutenli yiyecekler tükettiklerinde, alerji nedeniyle bağırsak mukozasında yer alan villus çıkıntıları ve kıvrımları tahrip olarak azalarak küçülürler. Bağırsak yüz ölçümü, gittikçe azalır ve alınan gıdalar emilemez hale gelir. Sonuçta, beslenme yetersizliği, arkasından da hastalık belirtileri ortaya çıkar. Bu hasara buğday, arpa,

çavdar, yulaf gibi tahılların içerisinde bulunan gluten neden olmaktadır. Çölyak Hastalığında, ince bağırsağın, gluten adlı proteine karşı ömür boyu süren ve kronikleşen alerji, hassasiyet vardır.

Çölyak hastalığı genetik bir hastalıktır. Hastalığın oluşmasında genetik faktörlerin önemli rolü olmakla birlikte çevresel faktörler de önemlidir.

ÇH, asemptomatik olabildiği gibi, tanı gecikmesinden ölüme kadar varabilen geniş bir klinik tablo göstermektedir. ÇH kliniği oldukça farklı ve değişken olabilir. ÇH'nın gastrointestinal sistem (GİS) ve GİS dışı belirtileri büyük oranda ince barsakta gelişen emilim bozukluğuna bağlıdır.

Hastalık yaşamının herhangi bir bölümünde ortaya çıkabilmektedir. ÇH, teşhisi zor olan hastalıklardan biridir, belirtiler çoğunlukla ilişkili bir başka hastalığı da düşündürmektedir. Kesin tanı ince bağırsak biyopsisi ile konmaktadır.

Çölyak hastalığının tek tedavisi, hiçbir ilaç gereksinimi olmadan GLUTENSİZ bir diyetdir. Diyetin sıkı bir şekilde uygulanması ile düzleşen ince bağırsak yüzeyi normal şeklini ve işlevini tekrar kazanmaktadır. Beslenme tarzının değiştirilmesinin ardından genelde kısa bir süre içerisinde şikayetler belirgin şekilde azalır.

Çölyak hastaları için eğitim içeriği;

*Buğday, arpa, çavdar, yulaflı gıdalar tüketmedikleri gibi ayrıca marketlerde satılan hazır gıdaların içeriklerine dikkat etmelidirler. Mutlaka gluten içermeyen gıdalar tüketmeli

*Buğday, Arpa, Çavdar ve Yulaf gibi gluten içeren ya da gluten içermesi ihtimali olan yiyeceklerin glutensiz gıda maddeleri ile aynı yerde bulunmaması

*Glutenli gıdaların glutensiz gıdalara temas etmemesi

*Yemek hazırlığı sırasında, glutenli gıdalara değmiş, bulaşmış çatal kaşık süzgeç tabak v.s gereçler kesinlikle çölyaklı kişilerin gıdalarına dokundurulmamalı

*Doğal glutensizlerin dışında glutensiz olarak tanımlanan her gıda glutensiz değildir. Sıfırglutenli bir yaşam olanaksızdır. Günümüzde de kilogramında 20 mg'dan daha fazla gluten içermeyen gıdalar glutensiz gıda olarak kabul edilmektedir.

Çok az miktarda alınan gluten bağırsaklardaki tahribatın tekrarlamasına neden olur. Diyetin bozulması ya da terk edilmesi, tedavi edilmesi çok daha zor olan ağır hastalıklara neden olabilir. Çölyak hastalığı, tanı öncesi yüksek morbidite ve mortaliteye neden olurken, tanı konulduktan sonra hastalık olmaktan çıkarak bir yaşam biçimi haline gelmektedir. ÇH, bir ömür boyu devam edecek bir hastalıktır ve tedavisi de yaşam boyudur. Çölyak hastalığının tek tedavi seçeneği glutensiz beslenme olmasına karşın, hastalar, bu gıdalara ulaşmakta önemli sorunlar yaşamakta ve sosyal yaşantıları büyük ölçüde kısıtlı kalmaktadır. Hemşirelerin, ÇH yönetiminde, diğer hastalıklarda olduğu gibi önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Bu nedenlerle, hasta ve ailelerine diğer sağlık çalışanları ile işbirliği ile hemşirelerin vereceği bakım ve eğitim, tedavinin önemli bir parçası olup uyumun ve yaşam kalitesinin artmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çölyak, sendrom, hemşirelik bakımı

P-0428

KANITA DAYALI HEMŞİRELİK

Sevban Arslan¹, Nursevim Aydıngülü², Sevgi Deniz Doğan¹

¹Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

²Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı

Profesyonel bir meslek olan hemşireliğin gelişebilmesi kuşkusuz ki bilimsel bilginin yorumlanması ve mesleğe yansıtılması ile mümkündür. Hemşirelikte kanıta dayalı uygulamalar kullanılarak yapılan araştırmaların artması, hemşirelerin deneyimleri yerine kanıta dayalı karar verebilmelerini sağlamış ve son yıllarda kanıta dayalı hemşireliği sağlık bakım sistemlerinde sıklıkla kullanılan bir kavram haline getirmiştir. Kanıta dayalı hemşirelik (KDH), kaynakların elde edilebildiği bakım ortamlarında, hemşirelerin klinik uzmanlıklarını, hasta tercihlerini ve eldeki en iyi kanıtları kullanarak karar almaları süreci olarak tanımlanabilir.

Kanıta dayalı hemşireliğin klinik uygulamalarda kullanılması özellikle sağlık bakımının karmaşık ve pahalı olduğu, hasta beklentilerinin arttığı günümüzde daha çok önem kazanmıştır. Bu yaklaşımın hasta bakım kalitesini artırma, klinik uygulamadaki farklılıkları azaltma, daha kaliteli hizmet verebilme ve bakım maliyetlerini azaltma gibi birçok yararı vardır.

Bu yararları rağmen, kanıta dayalı hemşirelik halen kliniklerde yeterli düzeyde uygulanmamakta ve sorun olarak devam etmektedir.

Literatür incelendiğinde hemşirelerin hasta bakımında kanıta dayalı uygulamaları kullanmaya karşı olumlu tutumları olmasına rağmen sunulan hemşirelik uygulamasında kanıt kullanma düzeylerinin yeterli olmadığı, kanıta dayalı hemşireliğin yararı hakkındaki inançlarının yüksek, bilgilerinin ise düşük olduğu görülmektedir. Yılmaz ve Gürler'in (2017) 371 hemşire ile yapmış oldukları bir çalışmada hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara olumlu bakmalarına rağmen hasta bakımında araştırma sonuçlarını kullanma oranlarının çok düşük olduğu ve kanıta dayalı uygulamaların farkında olmadıkları bulunmuştur. Gerrsh ve arkadaşlarının (2008) yapmış oldukları benzer bir çalışma ise hemşirelerin klinik karar vermeleri gereken durumlarda kanıta dayalı uygulamalar yerine arkadaşlar ve bireysel deneyimleri kullandıklarını göstermektedir.

Bu bağlamda kanıta dayalı hemşireliğin kliniklerde uygulanabilmesi için, uygulamaya geçirilecek araştırmaların yapılması ve bu araştırma sonuçları doğrultusunda bakım uygulamalarının önündeki engellerin azaltılması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Kanıt, kanıta dayalı hemşirelik, hemşirelik

P-0429

SON DÖNEM KANSER HASTASININ BAKIMDA İNTEGRATİF UYGULAMALAR

Halil İbrahim Tuna¹, Gamze Ünver²

¹Selçuk Üniversitesi Akşehir Kadir Yallağöz Sağlık Yüksekokulu

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Giriş-Amaç: Palyatif bakım gerekliliği ve integratif bakımın kullanılması konularına bakıldığında bu metin, palyatif bakım alan kanser hastalarının bakımında kullanılan integratif yaklaşımları incelemek amacıyla derlenmiştir

Yöntem: Literatür taraması yapılarak elde edilen araştırma sonuçları kullanılarak derlenmiştir.

Bulgular: Günümüzde bütüncül bakım anlayışı hızla gelişmekte ve kendisini tıp dünyasına kabul ettirmektedir. Bütüncül bakımda farkında olmak, hasta ile etkili bir iletişim kurmak, hastanın çevresi ve destek sistemlerini bakıma katmak, bugünkü ve tamamlayıcı bakım uygulamaları konusunda hastaya rehberlik yapmak vardır. İntegratif hemşirelik iyileştirici bir niyet ve bilinçlilik. İntegratif bakım, modern batı tıbbını reddetmediği gibi eleştirmeden ve kanıt bulmadan alternatif ve/veya tamamlayıcı uygulamaları da olduğu gibi kabul etmez. İntegratif bakımda hemşirelik bakımı planlanırken, var olan iyileştirici yöntemlerden uygun olanlarının seçilmesi ve uygulanması önerilir. Son yıllarda kanser tedavi girişimlerindeki gelişmeler, kanser hastası bireylerin yaşam süresinin uzamasını sağlamıştır. Bu durum günümüzde; ileri evrede kanser hastalığı olan, hastalığının prognozu kötü olan kanserli hasta popülasyonu oluşmasına neden olmuştur. Bu hastalar, başta ağrı olmak üzere birçok kanser tedavi semptomunu yoğun bir şekilde yaşamaktadırlar. Semptom gruplarını yaşayan bu hastalar için özel bir bakım gereksinimi ortaya çıkmıştır. Uzmanlık isteyen ve insanın yaşamına saygı gerektiren, hastaların yaşam kalitelerinin artırılmasını amaçlayan bu bakıma palyatif bakım denilmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Derlemede palyatif bakımda sık karşılaşılan semptomlardan olan ağrı, bulantı-kusma ve yorgunluk problemlerine yönelik tamamlayıcı yaklaşımlar ele alınmıştır. Hemşireler semptomların kontrolüne yönelik kanıt sağlayan bazı uygulamalara eriştikçe bunları hastanın tedavi ve bakımı ile bütünleştirmeye çalışmıştır. Bu bakış açısına sahip hemşirelerin hastaları için en sık kullandıkları uygulamalar; aromaterapi, akupressure, terapötik dokunma, reiki, iyileştirici müzik, masaj ve gevşeme yöntemleridir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, hemşirelik, tamamlayıcı tedavi

P-0430

MÜZİKTERAPİNİN DOĞUM AĞRISINA ETKİSİ**İlknur Demirhan, Birgül Özkan***Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*

Bir kadının yaşamı boyunca deneyimlediği en şiddetli ağrı kaynaklarından biri doğum ağrısıdır. Her kadının ağrıya verdiği yanıt, bireyin kültürel yapısı, geçmiş ağrı ve doğum ağrısı deneyimleri, psikososyal faktörler çerçevesinde farklılıklar göstermektedir. Bu ağrı, duyu durum bozukluklarına kadar giden duygusal kontrolün kaybına dahi neden olabilmektedir.

Non-farmakolojik yöntemler sayesinde doğum ağrısının hafifletilmesi sağlanabilmektedir. Hem bakım vericiler hem de kadınlar bu yöntemleri basit ve etkili olmalarından dolayı doğum ağrısıyla başetmede kullanmaktadırlar. Bu yöntemlerden biri olan müzikterapinin uzun yıllardır beden ve zihin üzerindeki teröpatik etkileri bilinmektedir. Bu etkileri sayesinde annenin güç, cesaret kazanmasına, güven duymasına, kendini ifade etmesine, kaygının azalmasına, ağrı ile başetmesine yardımcı olacak ve ekiple işbirliğini artırarak doğumu olumlu yönde etkileyecektir.

Müzik kapı kontrol teorisine göre talamusa giden sinyallerin transferini azaltarak ağrıya odaklanmayı azaltmaktadır ve bu mekanizma hasta kontrolünü arttırmak için kullanılmaktadır. Müzik işitsel uyaranlar tarafından iletilerek, beynin sağ tarafından algılanmaktadır. Daha sonra hipofiz bezini uyurarak endorfin salınımını gerçekleştirmekte ve ağrının daha hafif şiddette hissedilmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra ağrının iyilik hali, gevşemeyi sağlama ve anksiyeteyi azaltma gibi duyuşsal etkilerini ve artmış kontrol, dikkatin dağılması gibi bilişsel etkilerini değiştirerek ağrı algısını hafifletebilmektedir.

Yapılan bir çalışma müziğin doğum sırasında kadınların ağrı ve anksiyetelerini azalttığını bildirilmekle birlikte kadını ağrılı uyaranlardan uzaklaştırıp, endorfin salınımını arttırdığı gösterilmiştir. Servikal dilatasyon ve efasmanın ilerlemesini hızlandırarak, doğum eylemi sürecinin kısalmasını sağladığı tespit edilmiştir. Müzikle dikkati başka yöne çekerek, gevşeme sağlanabilmektedir. Şayet müzikterapi doğum ile ilişkili ağrıyı azaltabiliyorsa, doğum sonrası depresyonu da azaltabileceği varsayılmıştır.

Müzikterapi, düzenli farmakolojik sedasyon dozları azaltılarak, anksiyete ve ağrı üzerinde etkisi olması sebebiyle güvenli, ucuz ve etkili bir non-farmakolojik olarak kabul edilmektedir. Bu yöntem hemşire/ebeler tarafından doğum odalarına CD çalar ya da teyp koyarak dinlendirici, hoş anı ve duygular çağrıştıran müzikleri solunum, rahatlama ve hayal kurma teknikleri ile birlikte kullanılabilirler. Müzik sağlık çalışanlarının da daha rahat çalışmasını sağlayabilen bir yöntem olabilir. Hemşireler araştırmacı, savunucu ve destekleyici rol üstlenerek müziğin terapötik amaçlı kullanımında bu yöntemi geliştirmelidirler.

Anahtar Kelimeler: Müzik, doğum, ağrı

P-0431

AĞRI KONTROLÜNDE KULLANILAN NON-FARMAKOLOJİK YÖNTEMLER: KANITLAR YETERLİ Mİ?**Ceyda Su Gündüz, Nurcan Çalışkan***Gazi Üniversitesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Ankara*

İnsanlık tarihi boyunca varolmuş olan ağrı belirgin bir nedene bağlı olan ya da olmayan, insanın geçmişindeki tüm deneyimleriyle ilgili karmaşık ve hoş olmayan bir duygudur. Ağrı bireyi birçok açıdan olumsuz etkilediği için kontrol altına alınması çok önemlidir. Ağrı bireyin uyku düzenini, fiziksel fonksiyonlarını, aile, çalışma ve sosyal yaşantısını, ve günlük yaşam aktivitelerini sürdürmesini etkilemektedir. Kontrol altına alınamayan ağrı komplikasyon, mortalite ve morbitide oranını, tedavi ve bakım maliyetini, kronik ağrı riskini, anksiyeteyi arttırdığı, hastanede kalış süresini uzattığı, tekrarlı yatışlara sebep olduğu ve yaşam kalitesini düşürdüğü için önemlidir. Ayrıca yetersiz ağrı kontrolü hastanın acı çekmesine izin verildiği için etik bir sorun olarak düşünülmelidir.

Ağrı kontrolünde çabuk etki etmesi ve kolay uygulanabilmesi sebebiyle sıklıkla farmakolojik yöntemler kullanılmaktadır. Ağrı kontrolünde kullanılan diğer önemli bir yöntem ise non-farmakolojik yöntemlerdir.

Non-farmakolojik yöntemler deri stimülasyon yöntemleri, bilişsel-davranışsal yöntemler ve bu iki yöntemin dışında kalan diğer yöntemler olarak sınıflandırılabilir. Deri stimülasyon yöntemleri kapsamında deriye sıcak-soğuk uygulama, mentol uygulama, transkütan elektriksel sinir uyarımı (TENS), vibrasyon, masaj ve terapotik dokunma ele alınabilir. Bilişsel-davranışsal yöntemler olarak kas gevşemesi, yoga, dikkati başka yöne çekme, düşünme, müzik dinleme, biyolojik geribildirim, meditasyon, hipnoz, stresle başetme ve aile terapisi yöntemleri kullanılmaktadır. Deri stimülasyon yöntemleri ve bilişsel-davranışsal yöntemlerin dışında kalan diğer yöntem akupunktur, cerrahi tedavi yöntemleri, sinir bloklardır.

Ağrıyı azaltmak ya da gidermek için non-farmakolojik yöntemlerden eski çağlardan bu yana yararlanılmaktadır. Günümüzde bu yöntemlerin kullanılması gerektiğine ilişkin bilgi literatürde bulunmaktadır. Ancak bu yöntemlerin olumlu etkisini destekleyen bilimsel verilerin temeli zayıftır. Bu derleme, ağrı kontrolünde kullanılan non-farmakolojik yöntemlere ilişkin kanıtların literatür eşliğinde gözden geçirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Hemşirelerin yararlandığı ve öncülük ettiği non-farmakolojik yöntemlerin etkinliği konusunda güçlü kanıtlar gereklidir. Yapılan birçok araştırma bu yöntemlerin ağrının giderilmesinde etkili olduğunu göstermektedir. Fakat bu uygulamalara yönelik büyük örneklem grupları ile yapılmış, kanıt düzeyi yüksek araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Sonuç olarak, araştırma desteğine gereksinim olmasına rağmen bu yöntemlerin yan etkilerinin farmakolojik yöntemlere kıyasla daha az olması, bireye daha az ekonomik yük getirmesi, hasta-hemşire ilişkisini kuvvetlendirmesi ve bireye özgü bakımı desteklemesi nedeniyle hemşireler tarafından bu yöntemlerin desteklenmesi ve öğretilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı kontrolü, farmakolojik olmayan yöntemler, kanıta dayalı uygulama, non-farmakolojik yöntemler

P-0432

KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİ**Merve Kızılırmak, Sakine Fırınçak***Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Karabük*

İnsanlık tarihiyle birlikte ortaya çıkmış olan şiddet olgusu, birçok bireysel ve toplumsal öge ile birlikte karmaşık bir yapı ortaya koymaktadır. Tehlikenin büyüklüğünü kavrayabilmek adına yılda 1.6 milyondan fazla sayıda insanın şiddet yüzünden hayatını kaybettiğini vurgulamak büyük bir önem teşkil etmektedir. Kadına yönelik şiddet karmaşık ve çok boyutlu bir olgu olduğundan önemli bir toplum sağlığı sorunu olarak kabul edilmekte ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından ivedilikle çözümlenmesi gereken kadın sağlığı sorunları arasında sayılmaktadır. WHO'nun tanımına göre kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranıştır. Kadına yönelik şiddet, yapılan antropolojik çalışmalara göre Papua Yeni Gine'de bazı yerli toplulukları dışında dünyada nerdeyse her toplumda görülmektedir. Özellikle erkeğin kadından üstün gördüğü, kadın ve erkek rollerinin katı çizgilerle birbirinden ayrıldığı toplumlarda kadınların daha çok şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Kadına yönelik şiddetin geçmişi çok eski iken Türkiye'de konu hakkında yapılan bilimsel çalışmalar son elli yılı kapsamaktadır. Türkiye'de kadına yönelik şiddetin, daha çok sosyokültürel etmenler ve konunun geleneksel mahremiyeti nedeniyle aile duvarlarını aşır ortaya çıkması veya çıkarılması güç olmuştur. Küreselleşme bağlamında iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler sonucunda kitle iletişim araçlarının çok yaygın olarak tüketilmesi, kitle iletişim araçlarının toplumları etkisi altına alması bu konuyu daha fazla ön plana çıkarmaktadır. Örneğin özellikle kadın bedeninin reklamlar ve diğer pornografik mesajlar yoluyla topluma sunulması, hem erkeğin kadına bakış açısını, hem de kadının kendine bakış açısını olumsuz olarak etkileyebilmekte, bu durumun içselleştirilmesine neden olabilmektedir. Şiddetin anlaşılması ve mevcut veya geçmişte şiddet hikayesi olan kadınlara ilişkin vakaların doğru bir şekilde yönlendirilmesi, sağlık çalışanları için temel işlevlerden kabul edilmektedir. Uzun yıllar şiddetin sosyal bir konu olduğuna bu nedenle sağlık hizmetleri dışında ele alınması gerektiğine inanılmıştır. Oysa şiddete maruz kalan kadınların en kolay ulaşabilecekleri kurumlar sağlık kurum ve kuruluşları, dertlerini

en iyi anlatacakları kişiler sağlık çalışanlarıdır. Şiddete uğramış bireye tıbbi bakım, destek ve danışmanlık sunmada sağlık çalışanlarının anahtar konumda olması beklenmektedir. Bu anlamda psikiyatri hemşireliği kadına yönelik şiddet konusunda anahtar rol üstlenen uzmanlık alanlarından biridir. Psikiyatri hemşireleri savunuculuk, danışmanlık rollerinin gereği, şiddet gören kadınların yasal hakları ve çözüm yolları konusunda bilgilendirme ve uygun kanallara yönlendirilerek kadının yaşam kalitesine katkı sağlama işlevleri vardır. Sonuç olarak, kadına yönelik şiddet olgularının tanımlanmasında, tedavi, destek ve rehabilitasyonu yanı sıra, toplumda şiddetin azaltılmasında, önleme, koruma ve erken müdahaleyi içeren şiddetsiz bir kültür oluşturmada; etik ve mesleki kodlar doğrultusunda şiddet mağdurunu tanıma, suçluluk hissetmeden sorununu dile getirmeyi cesaretlendirme, mahremiyetini ve güvenliğini sağlama, uygun veri toplama, gerekli durumlarda diğer profesyonellere yönlendirme ve destek sistemleri ile ilgili rehberlik etme görevlerini profesyonel bir çerçevede yerine getirme konusunda psikiyatri hemşireliğinin önemi açıktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, kadına yönelik şiddet, psikiyatri hemşireliği

P-0433

KALP DAMAR CERRAHİSİ SONRASI ERKEN MOBİLİZASYONDA GELİŞEN ORTOSTATİK HİPOTANSİYON VE ORTOSTATİK İNTOLERANS

Belma Ay¹, Hülya Bulut²

¹Ankara Güven Hastanesi, Kalp Damar Cerrahisi Yoğun Bakım Ünitesi, Ankara

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

Cerrahi işlemler ve cerrahi tedavi günümüzde en son başvuru olan tedavi yöntemi olmaktan çıkıp çok yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Teknolojideki ilerlemeler, geliştirilen yeni cerrahi tekniklere, uygulanan birçok medikal tedaviye, ameliyat öncesi ve sonrası hasta bakımının geliştirilmesine rağmen hastalarda morbidite ve mortaliteyi arttıran birçok komplikasyon görülmektedir. Dünyada günümüzdeki en önemli bazı çalışmalar özellikle hızlı iyileşme protokolleri ile bu komplikasyonların önlenmesine ve hastaların hastaneden erken dönemde taburcu edilmesine yöneliktir. Hızlı cerrahi prosedürlerinden sonra hızlı takip stratejilerinin hastanede kalış süresini ve tıbbi masrafları önemli ölçüde azalttığı görülmüştür. Ameliyat sonrası hızlı iyileşme protokollerinin içinde yer alan bir çok gelişmiş girişimsel stratejilerden bir tanesi de en önemli hemşirelik aktivitelerinden biri olan erken mobilizasyon sürecidir. Hızlı iyileşme protokollerinin önerisine göre ilk mobilizasyon cerrahi sonrası ilk 24 saatte planlanmaktadır. Erken mobilizasyon kardiyak ve solunumsal komplikasyonların oluşmasını önlenmesi, fonksiyonel kapasitesinin artırılması, tromboemboli riskinin azaltılması, anestezi nedeniyle etkilenen mide ve barsakların eski çalışma düzenine geçişinin daha hızlı olması, hastanın özgüveninin artması, morbidite ve mortalite riskinin azaltılması yönünden çok önemli bir süreçtir. Fakat biz hemşireler erken mobilizasyon sürecinde de hastadan veya cerrahi müdahaleden kaynaklanan bazı önemli komplikasyonlarla karşılaşmaktayız. Bu komplikasyonlardan biri de mobilizasyon sırasında gelişen ortostatik hipotansiyon ve baş dönmesi, mide bulantısı, kusma, bulanık görme hatta senkop gibi semptomları olan ortostatik intoleranstır. Ortostatik hipotansiyon ve ortostatik intolerans hastalarda düşmelere sebep olduğu için hasta güvenliğini tehdit eden en önemli faktörlerden biridir. Ayrıca ortostatik hipotansiyon ve ortostatik intolerans mobilizasyonu geciktirerek planlanan hastanede kalma süresini uzatır. Literatürde ortostatik hipotansiyonun engellenmesine ilişkin bazı mobilizasyon protokolleri yer almaktadır. Bu protokollerle hastaların erken mobilizasyonunun daha güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bütün kliniklerde ortostatik hipotansiyon riski bulunmakla birlikte özellikle kalp damar cerrahisi hastalarında kardiyak girişimler, ameliyat sırasındaki kan kaybı, uzun süreli yatak istirahati, diüretik ve antihipertansif kullanımı nedeniyle kan basıncında düşmeye bağlı olarak ortostatik hipotansiyon ve yetersiz serebral perfüzyona bağlı ortostatik intolerans gelişmesi riski yüksektir. Bu derlemede özellikle kalp damar cerrahisi hastalarında görülen ortostatik hipotansiyon ve ortostatik intolerans en az indirilmesine ilişkin girişimler tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erken mobilizasyon, ortostatik hipotansiyon, ortostatik intolerans, kalp damar cerrahisi

P-0436

GÖÇ VE RUH SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ

Merve Kızılırmak, Sakine Fırıncık

Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Karabük

Göç, insanların yaşadıkları ülke, bölge ya da yerleşim yerinden bir başkasına gitme süreci olarak tanımlanabilir. Ekonomi, eğitim gibi kişinin isteği dahilinde gerçekleşebileceği gibi, politik nedenler ya da çatışma, savaş sonucu zorunlu şekilde de gerçekleşebilmektedir. Dünyada göçün yönü, genellikle az gelişmiş ülkelerden gelişmekte veya gelişmiş ülkelere, kırsal alanlardan kentsel bölgelere doğrudur. Günümüzde göçmen sayısının 244 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Göç sonucu bireyler işsizlik, geleneklerden uzaklaşma, yabancılaşma, geçeköndü yaşamı, geleceğin belirsizliği, sosyal izolasyon, sosyal desteğin az olması gibi durumlarla karşı karşıya kalabilmekte ve bunlara bağlı olarak ruhsal sağlıkları olumsuz yönde etkilenmektedir. Göç ile ilgili yapılmış çalışmalarda göçmenlerin iş veriminde azalma, davranış problemleri, madde bağımlılığı ve suça eğilimli davranışlarla birlikte ruhsal boyutta da nörotik, psikotik ve psikosomatik kaynaklı sorunlar yaşadıkları gözlenmiştir. Göçle birlikte azalan ait olma duygusu, daha yüksek düzeylerde anksiyete ve anksiyeteye ilgili bozukluklar, depresyon ve suicidal düşünce görülme olasılığını arttırmaktadır. Bu değişim ve zorlanmalar çocuklar, gençler ve kadınların da bulunduğu risk gruplarını daha yoğun şekilde etkilemektedir. Bu bağlamda ruh sağlığı çalışmaları içinde ruh sağlığı hemşireliği uygulamaları göçmenlerin ruh sağlığını koruyabilmeleri ve sürdürülebilmeleri için hayati önem taşımaktadır. Ruhsal hastalıklarının görülme sıklığını azaltmak, mevcut ruh hastalıklarının sağaltımını toplum içinde sağlamak ve buna bağlı kayıpların bireyi sosyal yaşamdan uzaklaştırılmasını önleyici programlar geliştirmek ruh sağlığı hemşireliğinin amacına yönelik uygulamalardır. Göçmenlere ve mültecilere yapılacak psikolojik destek hizmetlerinde önemli olan kültürel farklılıklara karşı duyarlı olunması, dil problemlerinin dikkate alınması, empatik bir yaklaşım sergilemek, gerekli olan duygusal desteğin sağlanması, psikolojik tedavi sürecinin güçlendirme hedefli yürütülmesidir. Bu amaca yönelik ruh sağlığı hemşireliği müdahaleleri olan psikososyal uyuma yardım etme, göç ve yeniden yerleşim gibi stresörlerle etkin baş edebilmeleri için bireylerin kendi ruh sağlıklarını tanıma, öğrenme ve korumalarına yönelik eğitimler, bireysel ve grup danışmanlıkları verme; var olan sosyal destek sistemlerinin aktive edilmesi ve destek sistemlerinin de yardımı ile psikososyal kayıpların yeniden kazanılabileceği rehabilitasyon programlarının düzenlenmesi ya da toplumsal kurumlara yönlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: göç, göç ve ruh sağlığı, ruh sağlığı hemşireliği

P-0438

TRANSPLANTASYON SONRASI İHMAL EDİLEN BİR GRUP: HASTA YAKINLARI VE HEMŞİRENİN ROLÜ

Burçin İrmak¹, Meryem Uzun², Belma Ay³, Hülya Bulut¹, Sevil Güler Demir¹

¹Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara

²Dr. Nafiz Körez Sincan Devlet Hastanesi, Çocuk ve Kadın Doğum Acil Servisi, Ankara

³Ankara Güven Hastanesi, Kalp Damar Cerrahisi Yoğun Bakım Ünitesi, Ankara

Transplantasyon, organların fonksiyonlarının vücudun gereksinimlerini karşılayamayacak kadar bozulması durumunda, vericisinden alınan organın bir bölümü ya da tamamının alıcıya nakledilmesidir (1). Majör bir cerrahi girişim olan transplantasyon sonrasında hastalarda işgücü kaybı, ekonomik ve psikososyal sorunlar görülebilmektedir. Hastalar ameliyat sonrasında karşılaşılabilecekleri sorunlar ve komplikasyonlar nedeniyle destek faktörlerine ihtiyaç duymaktadırlar. Hastaların bu dönemdeki en önemli destek faktörleri ise genellikle yakınları olmaktadır (2).

Transplantasyon sonrası uzun süreli tedavi ve bakım dönemi hastalar kadar hasta yakınlarını da olumsuz etkilemektedir. Alıcının fiziksel yeteneğinde değişimle ilgili aile rolünde değişim, gelecek kaygısı, bağımsızlık kaybı, arkadaş ve iş çevresiyle ilgili ilişkilerde değişim gibi sorunlar hasta yakınlarını etkilemektedir (3). Hasta yakınları nakil sonrasında fiziksel, psikolojik, sosyoekonomik güçlükler yaşamaktadır. Transplantasyon sonrası hastanın beslenme, kişisel bakım, mobilizasyon gibi günlük yaşam

aktivitelerinin karşılanması sürecinde hasta yakınları kendi ihtiyaçlarını erteleyebilmektedir (4). Rejeksiyon, enfeksiyon ya da hastanın durumunun kötüye gitmesi ile ilgili endişeler nedeniyle hasta yakınlarında anksiyete, depresyon vb. psikolojik sorunlar ortaya çıkabilmektedir (5,6). Hasta yakınlarının sosyal izolasyonu, çevresiyle ilişkilerinin bozulması, sorumluluklarını yerine getirememesi ve tedavi masrafları nedeniyle ekonomik güçlükler neden olabilir (4,7).

Transplantasyon sürecinde hemşireler hastalara primer bakım vermektedir. Ancak bu süreçte özellikle hastanın bütüncül bakımına odaklanırken, hasta yakınları daha arka planda kalarak ihmal edilebilmektedir. Hasta yakınları cerrahi tedavi ve bakımda bireyin iyileşme sürecini etkileyen önemli bir unsurdur. Hemşireler bakım, eğitim, araştırma, danışmanlık, karar verici, hasta savunucu gibi mesleki rollerini yerine getirirken hasta yakınlarının gereksinimlerini de dikkate almalıdır (8). Hemşireler hastalar ile birlikte hasta yakınlarının da fiziksel, sosyal, ekonomik, psikolojik ve manevi gereksinimlerinin farkında olmalıdır. Hemşirelerin transplantasyon sonrasında hasta yakınlarının yaşadıkları güçlükleri fark ederek bakım, eğitim ve danışmanlık rollerini yerine getirmesi, hasta yakınlarının yaşadıkları güçlüklerin azalmasına ve sorunlarla daha etkili baş etmelerine yardımcı olacaktır (3). Hemşirelerin nakil sürecinde hasta yakınları için destek gruplarının oluşturulması, planlı eğitim ve danışmanlık hizmeti verilmesi, eğitim araçlarının geliştirilmesi gibi konularda rol alması önerilmektedir (2).

Bu derlemede transplantasyon sonrasında hasta yakınlarının nasıl etkilendiği ve hemşirelerin bu süreçteki rolleri tartışılacaktır.

Kaynaklar

1. Tüğmen C., Akbulut G. (2017). Nakil Cerrahisi ve Prosedürleri. Çevik, C., Özyürek, P. (Edt). Organ Nakli Hemşireliği. İçinde (s.83-95). Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.
2. Altuntaş T. (2013). Karaciğer Nakli İçin Bekleyen Hasta ve Hasta Yakınlarının Nakilden Beklentileri ve Yaşadıkları Güçlükler. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
3. Kaçmaz, N., Barlas, G. Ü. (2014). Karaciğer nakli yapılan hasta ve hasta yakınlarının psikososyal durumlarının yaşam kalitesi üzerine etkisi. Journal of Psychiatric Nursing, 5(1):1-8.
4. Bergkvist, K., Larsen, J., Johansson, U. B., Mattsson, J., & Fossum, B. (2016). Family members' life situation and experiences of different caring organisations during allogeneic haematopoietic stem cells transplantation – A qualitative study. European Journal of Cancer Care, 1-9. doi: 10.1111/ecc.12610
5. Jim, H. S., Quinn, G. P., Barata, A., Cases, M., Cessna, J., Gonzalez, B., Gonzalez, L., Koskan A., Montiel- Ishino, F. & Pidala, J. (2014). Care givers' quality of life after blood and marrow transplantation: a qualitative study. Bone Marrow Transplantation, 49(9):1234.
6. Giuliani, S., Pagani, E., Assanelli, A., Giglio, F., Bernardi, M., Corti, C., & Ciceri, F. (2014). Care giving experience during hematopoietic stem cells transplantation: Family and team alliance in patient care. Bone Marrow Transplantation, 49(1):389.
7. Temiz, G., Kaya, A. (2017). Böbrek nakli sonrası bireylerde görülen psikososyal sorunlar ve hemşirelik yaklaşımı. Nefroloji Hemşireliği Dergisi, 12(2):78-83.
8. Murphy, F. (2007). The role of the nurse post-renal transplantation. British Journal of Nursing, 16(11):667-675.

Anahtar Kelimeler: Transplantasyon, hasta yakınları, hemşirelik

P-0439

DEZAVANTAJLI GRUPLAR VE HEMŞİRELİK

Pınar Kara¹, Evşen Nazik²

¹Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Niğde
²Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Adana

Sanayi devrimi ve gelişen teknoloji ile birlikte insanlar arasındaki eşitsizlikler giderek artmış ve dezavantajlı durumlar söz konusu olmaya başlamıştır. Ortaya çıkan bu dezavantajlı durumlar toplumlarda bazı grupların oluşmasına sebep olmuştur. Özel olarak korunması gereken, toplumda yetersiz koşullar içinde yaşayan; fizyolojik, psikolojik, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel açılardan diğerlerine göre farklılık gösteren, toplumsal

koruma ve hizmete gereksinim duyan gruplar dezavantajlı gruplar olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle; dezavantajlı gruplar, buldukları statü nedeniyle, toplumsal ve ekonomik entegrasyon şansları diğer insanlara göre daha düşük olan kişilerden oluşmaktadır. Dezavantajlı gruplar hem göreceli hem de mutlak olan bazı faktörler tarafından belirlenmektedir. Doğuştan gelen ve değiştirilemeyen faktörler; deri rengi, bedensel engel ve biyolojik cinsiyet gibi genellikle bedensel ve genetik faktörler ile ilgili olduğu için değiştirilmeleri imkânsız veya zor olan faktörlerdir. Toplum ve kültür içerisinde oluşan faktörler ise; toplumdaki topluma ve kültürden kültüre değişebilen faktörlerdir. Toplumun anadili, dini inanışları ve yaşam şekli bu faktörlere örnek verilebilir. Engelliler, göçmenler (mülteciler ve sığınmacılar), yaşlılar, suça eğilimli çocuklar, kimsesizler, yoksullar, HIV/AIDS gibi cinsel yolla bulaşan hastalığı bulunanlar, şiddet mağduru kadınlar, eski hükümlüler ve bağımlılar dezavantajlı gruplardan bazılarıdır. Dezavantajlı grup; yoksulluk, cinsiyet eşitsizliği, damgalama ve ayrımcılık, zararlı kültürel ve dini uygulamalar, sağlık hizmetleri ve eğitim gibi alanlardan en çok etkilenenler arasında yer almaktadır. Bu nedenle bu grupların özel olarak ele alınması gerekmektedir. Hemşireler, dezavantajlı gruplara uygun sağlık bakımının sağlanmasında önemli role sahiptir. Hemşireler; savunuculuk, danışmanlık, eğitim ve bakım gibi rollerini yerine getirerek dezavantajlı gruplara bakım, destek ve danışmanlık sunmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Dezavantajlı gruplar, hemşirelik, hemşirelik bakımı

P-0443

BÜTÜNLEŞTİRİCİ TERAPİLER

Ebru Başkaya, Perihan Solmaz, Çiğdem Kaya

Uşak Üniversitesi, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Uşak

Bütünleştirici terapiler bir çok kuramın sistematik bir şekilde birleştirilmesini sağlar. Bütünleştirici terapiler, Wachtel'in Döngüsel Psikodinamik Kuramı, Prochaska ve Arkadaşlarının Kuramı Arası Yaklaşımı ve Çok Yaklaşımlı Terapi olmak üzere üç grupta ele alınır. Wachtel'in Döngüsel Psikodinamik Kuramı Wachtel ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşım, davranışçı ve psikoanalitik fikir ve teknikler ile diğer bazı kuramlardan kavram ve yöntemleri birleştiren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda Wachtel ve arkadaşları hastalarını tedavi ederken, danışanlarının hem bilinçaltı sorunlarını hem de davranışlarını sorgulamış, problemli davranışlarını anlamaları ve değiştirmelerine yardımcı olmayı amaçlamıştır. Prochaska ve arkadaşlarının ortaya koyduğu Kuramlar Arası Yaklaşım Modeli danışanın değişime hazırlığını oluşturabilecek yöntemleri ve süreçleri esas olan bir modeldir. Bu yaklaşım, bir çok değişik kuramı inceler ve etkili psikoterapötik yaklaşımların ortak özellikleri olan kavram, teknik ve diğer etkenleri seçer. Prochaska ve arkadaşları geliştirdikleri bu kuramlarda değişimin beş evresini tanımlamıştır. Bunlar; düşünme öncesi, düşünme, hazırlık, eylem ve sürdürme evresidir. Değişimi oluşturan işlemleri tanımlarken olası bütün değişimleri kapsayan ve farklı terapi kuramlarından seçilmiş; bilinçlenmeyi oluşturma, duygusal rahatlatma, yeniden çevresel değerlendirme, kendini yeniden değerlendirme, kendini özgür bırakma, toplumsal özgürleşme, bağımlılık yönetimi, karşıt koşullama, uyarıcı kontrolü ve yardım etme ilişkileri gibi on farklı değişim işlemini ele almışlardır. Değişim evreleri birbirinden bağımsız değildir. Beş değişim evresi, karmaşıklık düzeyine bağlı olarak beş farklı kategorideki problemlere uygulanabilmektedir. Bu problemler, semptomlar, uyumsuz düşünceler, kişilerarası çatışmalar, aile içi çatışmalar ve içsel çatışmalardır. Lazarus, Çok Yaklaşımlı Terapinin kurucusudur. Lazarus'un Çok Yaklaşımlı Terapisi, yedi tane birbirinden farklı ve aynı zamanda birbirleriyle ilişkili olan modelden oluşmaktadır. Bunlar; davranış, duygulanım, hissetme, hayal, biliş, kişilerarası ilişkiler ve ilaçlardır. Lazarus bireylerin tüm bu sistemleri nasıl kullandığı ve kişi için hangilerinin en önemlileri olduğuyla ilgilenmiştir. Lazarus'a göre danışan, terapidenden ne kadar çok şey öğrenirse, hastalığın veya problemin tekrarlama olasılığı da o kadar düşük olur. Sonuç olarak, bütünleştirici terapiler farklı yaklaşımları ortaya koyan, birden fazla kuramdan oluşan ve bunları daha kapsamlı bir şekilde ele alan terapilerdir.

Anahtar Kelimeler: Kuram, yaklaşım, terapi

P-0444

KANSERLİ HASTALARDA HASTA EĞİTİMİ

Elif Sözeri Öztürk, Burcu Bayrak Kahraman

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Kanser hastalarında hasta eğitimi bakım ve tedavi uygulamalarının ayrılmaz bir parçasıdır. Hasta eğitiminin sağladığı yararlar; hasta ve bakım verene sağladığı yararlar ile hemşireliğe ve kuruma sağladığı yararlar olarak ele alınabilir. Kanserli hastalarda hasta eğitiminin hasta ve bakım verene sağladığı yararlar; hastaların kendi sağlık bakımlarında daha fazla sorumluluk üstlenmesi, hastalara bakım uygulamaları konusunda seçme şansı sağlaması, bakımın ve bireyin günlük yaşam aktivitelerindeki bağımsızlığının devamlılığını sağlaması, komplikasyonları azaltması, sık karşılaşılan sorunların ve tedaviden sonra ortaya çıkan sorunlarla başa çıkma yollarının belirlenmesine yardımcı olması ve kanserli hastaların fizyolojik ihtiyaçlarının yönetilmesine olanak sağlaması olarak sıralanabilir. Hemşirelik mesleğine yaptığı katkılar ise; hemşireliği güçlendirmesi, iş doyumunu artırması, çalışanların özgüvenini artırması, diğer sağlık personeli ile işbirliğini artırması ve mesleki gelişim fırsatı sağlamasıdır. Kurumsal katkılar ise; hasta memnuniyetini artırması, kültürel açıdan sınırlanmış bir çerçevede kaliteli sağlık hizmeti sunma olanağı sağlaması, sağlık kuruluşu ve hasta arasındaki boşluğun doldurulmasını sağlaması, kanser tedavilerine uyumu artırması ve kanserli hastalar için etkili ve uygun maliyetli sağlık bakımının yapılmasına yardımcı olmasıdır (1,2).

Sağladığı katkılar nedeniyle kanserli hastanın bakım ve tedavi uygulamalarının ayrılmaz bir parçası olan hasta eğitiminde hasta gereksinimlerinin karşılanacak şekilde eğitim içeriğinin hazırlanması oldukça önemlidir. Nitekim Turnbull ve ark. (2012) kanserli hastaların hasta ve ailenin ihtiyaçları doğrultusunda, psikososyal ihtiyaçların karşılandığı, hastalık ve semptom yönetimini kapsayan bir eğitim gereksinimi olduğunu belirtmiştir (3). Özdemir ve ark. (2015) tarafından hematoloji hastalarıyla yapılan çalışmada hastaların eğitim içeriğinde; hastalıklar (%33.3), tedaviler (%18.5) ve diyet (%11.1) konularının olması gerektiğini düşündükleri ve %78.9'unun hasta eğitimini gerekli buldukları, %40'ünün eğitimi hastanede buldukları süreçte almak istedikleri, %64.4'ünün yüz yüze eğitim metodunu tercih ettiği belirlenmiştir (4).

Hasta eğitiminde eğitim içeriğinin yanısıra eğitim kaynaklarının güvenilirliği de oldukça önemlidir. Kanser hastalarının hastalıklarına ilişkin bilgiyi genellikle tv, doktor, internet ve aynı hastalığa sahip kişilerden aldıkları belirtilmiştir (5,6). Başkale ve ark. (2015) kanser hastalarının bilgi kaynakları, bilgi gereksinimleri ve sağlık personelinin beklentilerinin incelendiği bir çalışmada kanser hastalarının %82.5'inin hastalıkla ilgili bilgiyi doktordan, %70.8'inin ise internetten aldığı belirlenmiştir (7).

Hastaların eğitim gereksinimlerini karşılayacak şekilde hazırlanan eğitim içeriği posterler, broşürler, kitaplar, videolar, bilgisayar tabanlı öğrenme sistemleri gibi pek çok materyal, yeterliliği olan sağlık personeli tarafından hastaya sunulmaktadır. Bu eğitim materyalleri oluşturulurken içerik, görsellik ve anlaşılabilirlik açısından hastaya uygun şekilde düzenlenmesi gerekir (7,8).

Sonuç olarak; kanserli hastalarda eğitim tanımı konulmasıyla birlikte tedavi ve bakım uygulamalarının vazgeçilmez bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Hasta eğitiminde hastanın gereksinimlerine uygun şekilde içeriğin oluşturulması, bilimsel kaynaklardan yola çıkarak materyal seçimi, ortamın uygun şekilde düzenlenmesi ile eğitim verecek olan sağlık personelinin hazır oluşu ve yeterliliği önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Hasta eğitimi, hemşire, kanser

- A**
- Abacı, Kübra 73
 Abaş, Demet Büyük 78
 Abbasoğlu, Döne 18
 Acavut, Gamze 175, 179
 Açıksoz, Semra 27
 Acun, Aysun 81, 155, 177
 Adıgüzel, Vesile 138
 Ağaş, Gülcan 52
 Akben, Mine 59, 77, 106
 Akçakoca, Berna 186
 Akcan, Arzu 44
 Akcan, Aysel Tüfekci 23
 Akdumanlı, Fatma Nur 160
 Aker, Menekşe Nazlı 208
 Ak, Ezgi Seyhan 37
 Akgün, Mehtap 8, 179, 193
 Akın, Belgin 58, 111, 115, 144, 164, 165, 166
 Akkaya, Gülnur 87, 142, 170
 Akkuş, Emine 144
 Akpınar, Arzu 28
 Akpınar, Aslihan 6
 Akpınar, Nilay Bektaş 157, 196, 220, 224
 Aksoy, Ahu 60, 86
 Aksoy, Burcu 160
 Aksoy, Mehtap Uzun 5, 198
 Aksoy, Zahide 118
 Aksu, Aslihan 60, 86
 Aksu, Dilek 134
 Aksüllü, Nihayet 116
 Aksu, Sitrenil 75
 Aksu, Sıdıka Pelit 5, 191, 198
 Aksüt, Rabia Sağlam 78, 81
 Aktaş, Eda 148
 Akyazı, Sena Özsoy 26
 Akyıldız, Burcu 112
 Akyol, Asiye 159, 168
 Akyüz, Elif 20, 200
 Alaçam, Burcu 47
 Albayrak, Burcu 135
 Alçin, Alev 74
 Aldemir, Kadriye 159
 Alıcı, Cennet Büşra 44
 Alkan, Seval Ağaçdiken 37, 85
 Alkaş, Serap 19, 24
 Alkaya, Sultan Ayaz 60, 70, 104
 Altınkaynak, Sevin 152
 Altıparmak, Deniz 114
 Altuntuğ, Kamile 137, 221
 Ankaralı, Handan 131, 139, 141, 142
 Ankaralı, Seyit 131, 141, 142
 Araz, Abdullah 119
 Ar, Esra 58
 Arı, Esma 165
 Arkan, Aylin 216
 Arı, Semahat 52
 Armağan, Hatice Kübra 112
 Arslan, Beyza 112
 Arslan, Burak 85
 Arslan, Büşra 18
 Arslan, Fatma Taş 25, 59, 114, 150, 175, 188, 189, 209, 219
 Arslan, Gürcan 138
 Arslan, Selda 20, 21, 82
 Arslan, Sevban 14, 15, 149, 152, 228
- Asaloğlu, Canan Uçakçı 23, 136
 Asaloğlu, Canan Uçakçı 5
 Asil, Tuğçe 148
 Aşiret, Güler Duru 44, 69, 85, 106, 200, 218
 Aşilar, Rabia Hacıhasanoğlu 24, 78
 Aşkın, Dilek 210, 215
 Aslan, Funda 128
 Aslan, Gürcan 102
 Aslan, Sinan 51, 61
 Aşudu, Muharrem 57
 Ataoğlu, Safinaz 131, 141, 142
 Atasever, İlknur 173, 174, 180
 Atasoy, Işık 129, 138
 Atay, Selma 125, 142, 207
 Ateş, Elif 22
 Ateş, Nimet 47
 Atılman, Meryem Eda 226
 Avçin, Emel 136
 Avcı, Adem 45
 Avcı, Ebru 100
 Avnioğlu, Seda 71, 99
 Aşar, Gülçin 9, 23, 183, 218
 Ay, Ali 11, 174, 226
 Ayazguk, Dilek 141
 Ayaz, Ümit 80
 Ay, Belma 155, 227, 230
 Aydın, Ayla 120
 Aydın, Ayşe 28
 Aydıngülü, Nursevim 196, 228
 Aydın, Hatice Tel 27
 Aydoğan, Aslı 15, 86
 Aydoğan, Semine 167
 Ay, Emrah 36
 Aygün, Özcan 40, 49, 99
 Ayhan, Fatma 59
 Ayhan, Hatice 210
 Ayık, Cahide 3
 Aykar, Fisun Şenuzun 75
 Aynacı, Aygül 165
 Aytekin, Aynur 183
 Aytekin, Melek 137
 Ayıldız, Mustafa 182
- B**
- Bacaksız, Feride Eşkin 47
 Bağlama, Sevgin Samancıoğlu 88, 101, 120
 Bağnaçık, Ezgi 126, 227
 Bahadır, Özgür 26
 Bahar, Zuhul 100
 Bakır, Elif 150, 181, 197
 Balcı, Hatice 20
 Bal, Tülay 214
 Barutcu, Canan Demir 55, 76
 Başak, Tülay 210
 Başaran, Seher 15, 120
 Başer, Esra 117, 138
 Başer, Mürüvvet 30
 Başkaya, Ebru 216, 226
 Baş, Melike 181, 212
 Baçoğlu, Aydın 104
 Bayar, Büşra 154
 Bayındır, Sevdâ Korkut 84, 191
 Bayır, Berna 107
 Baykara, Zehra Göçmen 29, 184, 214
 Bayrak, Betül 31
 Bayraktar, Demet Turan 31, 80
- Baysal, Hasret Yalçınöz 107
 Baytop, Tuğba 162
 Bay, Tuba 122
 Bebiş, Hatice 16, 135, 210
 Bedük, Tülin 92
 Benli, Saniye 166
 Benli, Selda Sönmez 101
 Berdo, Nazmiye İkbâl 140
 Beşer, Nalan Gördeles 32
 Beşiktaş, Sultan 18
 Beyhan, Abdullah 165, 169
 Biçer, Şenol 24
 Biçer, Sevil 84, 172, 191
 Bilgiç, Dilek 186
 Bilgili, Naile 131, 170
 Bilgin, Nevin Çıtak 8, 59, 123
 Bilgin, Sonay 142
 Birge, Ayşegül Öztürk 92, 197, 201
 Birge, Zepnep 142
 Bıkmaz, Gülbîn Aygencel 66
 Bölükbaş, Nurgül 25, 173
 Bostanoğlu, Hatice 126, 227
 Boyacı, Asena 31
 Boz, İlkay 8, 28, 179, 193, 219
 Bozkurt, Adile 178
 Bozkurt, Burçin 67
 Buldan, Özge 56
 Bulduk, Serap 56, 156
 Bulut, Aliye 168, 169
 Bulut, Ebru Ravlı 108
 Bulut, Hülya 4, 29, 147, 155, 174, 223, 227, 230
 Bulut, Hülya Deniz 20
 Büyükkarakurt, Zeynep 133
 Buzlu, Sevim 41, 166
- C-Ç**
- Calpbiniçi, Pelin 39, 46
 Canbolat, Kübra Sultan 115
 Canbulat, Şahinde 14, 96
 Can, Gülbeyaz 30
 Can, Rana 62
 Can, Satı 139, 140, 172
 Can, Şeyda 136
 Cengiz, Hatice Öner 7, 176
 Cenkci, Zehra 217
 Cenk, Sibel Coşkun 160
 Ceran, Merve Aşkın 157
 Cerit, Birgül 64
 Cerit, Kamuran 78
 Ceyhan, Özlem 139
 Ceylan, Yasemin 37
 Ceyran, Canan 18
 Cihan, Alime 37
 Cincioğlu, Emine 141
 Coşkun, Didem 107
 Coşkun, Ela Yılmaz 22, 27
 Coşkun, Gülcan 34
- Çağan, Özlem 23
 Çağlar, Songül 210
 Çaka, Sinem Yalınzoğlu 152
 Çakı, Burcu 63
 Çakır, Demet 15
 Çakır, Sümeyra 21
 Çakmak, Huri Seval 164, 215, 225
 Çakmak, Nefise Cevriye Sucu 57
 Çal, Ayşe 100
- Çalık, Afra 173
 Çalışır, Cüneyt 23
 Çalışkan, Nurcan 57, 177, 229
 Çalışkan, Zehra 97
 Çamdeviren, Esra Koroğlu 91
 Çamveren, Hatice 66, 171
- Çankaya, Askeri 150
 Çapacı, Sadet 218
 Çapa, Zehra 79
 Çarpık, Seren 148
 Çatiker, Aslihan 134
 Çayır, Aliye 83
 Çebi, Mehmet 86
 Çekiç, Hüsnüye 108
 Çekinmez, Serpil Türker 70, 134
 Çelebi, Ebru 73
 Çelebi, Evrim 54, 68, 112, 115
 Çelebi, Hüseyin 115
 Çelen, Raziye 114, 188
 Çelik, Gülay 168, 169
 Çelik, Gülden Küçükakça 46
 Çelik, Halil Özcan 104
 Çelik, Neşe 23
 Çelik, Pelin 27
 Çelik, Selda 39
 Çelik, Zehra 6
 Çetin, Ayşegül 164
 Çetinkaya, Funda 44, 54, 69
 Çetinkaya, Hilmi 154
 Çetinkaya, Şahika Şimşek 174, 188, 218
 Çetin, Öznur 104
 Çevik, Ayfer Özmüş 101
 Çevik, Banu 99
 Çiçek, Özlem 186
 Çiçek, Saadet Can 139, 140, 172, 186, 206
 Çiftçi, Eda 43, 82, 109, 124
 Çiftçi, Eda 213
 Çilingir, Dilek 33
 Çimen, Bekir Sıtkı 102
 Çingöl, Nurhan 73
 Çinar, Fatma İlknur 84, 210, 215
 Çınarlı, Tuğba 15, 86
 Çinar, Nursan 7
 Çolak, Bahar 33, 42, 131
 Çonoğlu, Gülsüm 176, 181
 Çopur, Ebru Öztürk 195, 199, 207
 Çukur, Kübra 74
 Çur, Mesut 43
 Çürük, Gülsüm Nihal 79
- D**
- Dağ, Dilek Güneş 26, 150
 Dağlı, Gökhan 165
 Dalgıç, Ayşegül İşler 10, 213, 222
 Dalmiş, Gamze 50
 Danacı, Burçin 52
 Danacı, Esra 57
 Değirmenci, Filiz 60, 86, 108
 Demir, Ayten 12
 Demirbağ, Birsal Canan 114, 123
 Demirci, Nurdan 18
 Demirhan, Büşra Selma 156
 Demirhan, İlknur 229
 Demir, Hilalnur 207
 Demirören, Nesime 166
 Demir, Satı 29

- Demir, Seher 163
Demir, Sevil Güler 29, 147, 155, 223, 225, 227, 230
Demirtaş, Ayla 210
Demirtürk, Ezgi 78
Denizer, Safiye 104
Deniz, Selin 52
Deniz, Sevgi 14
Derya, Yeşim Aksoy 12, 49, 54, 119
Dilekçi, Çelebi 190
Dil, Satı 29
Dinçer, Nigar Ünlüsoy 151, 195
Dinçer, Yeliz 56, 156
Dinç, Leyla 15, 120
Dinler, Firdevs 187
Direk, Mesut 62
Doğan, Aliye 58
Doğan, Bahar Güçüz 16
Doğan, Kübra 148
Doğan, Melike Demir 74
Doğan, Nevin 61
Doğan, Nurhan 32, 65, 139
Doğan, Pınar 49
Doğan, Şenay Aras 3
Doğan, Sevgi 23, 218
Doğan, Sevgi Deniz 15, 149, 152, 228
Doğu, Özlem 98, 119, 154, 161
Dolu, İlknur 54, 115
Doygacı, Ayşe Gül Atay 201, 204
Düdükcü, Figen Türk 196
Duman, Halise Taşkın 143, 144
Duman, Mesude 12, 13, 51, 61, 125, 126
Duman, Zekiye Çetinkaya 160
Dündar, Yakup 79
Duran, Seyhan 143
Duran, Songül 112
Durat, Gülgün 141
Durmuş, Serpil Çelik 67
Duruk, Nazike 36
Duyan, Veli 12, 90
Düzalan, Özlem Bulantekin 65
Duzcu, Tuğba 182
Düzenli, Gizem 96
Düzgün, Ayşe 37
- E**
Efe, Emine 18
Efil, Sevda 205
Ege, Emel 137, 221
Ekici, Dilek 47, 78, 117, 152
Ekici, Hicran 172
Ekim, Merve 162
Ekinci, Mine 199
Ekinci, Şeyma 148
Ekin, Gizem 86
Elçin, Melih 106
Emen, Zeynep 64
Emiroğlu, Oya Nuran 69, 127, 128, 194
Emül, Tuba Güner 105, 145, 176
Engin, Meltem Dursun 66
Eraslan, Özge 128, 134
Eraydın, Şahizer 9, 83, 183
Erbaş, Nuriye 130
Erbil, Nülüfer 114, 146, 173
Ercan, Feride 23
Erci, Behice 54, 63, 113, 119, 124
Erdem, Emine 11, 97
Erdem, Esra 23
Erdem, Günay 122
Erdem, Kübra 35
Erden, Sevilay 14, 196
Erdoğan, Birgül 183
Erdoğan, Gürkan 136
Erdoğan, Zühal 4
Erduran, Yeliz 78
Eren, Deniz 188
Erenel, Ayten Şentürk 5, 43, 69, 191, 198
Eren, Hülya Kök 103, 124
Erenoğlu, Rabiye 30, 62
Eren, Özge 7
Er, Fatma 124
Ergöl, Şule 19, 24
Ergün, Ayşe 50, 75, 87, 100, 122, 131, 169
Ergün, Gül 194
Ergün, Tansel Bekiroğlu 77
Ergün, Yusuf 77
Erişen, Meltem 113
Erkin, Özüm 53
Erkut, Zeynep 187
Eroğlu, Serenay 163
Erol, Ahmet 22, 185
Erol, Saime 118, 119
Erseven, Pınar 57
Ersin, Fatma 104
Ersoy, Nermin 6
Ertek, Şerife Cevahir 91
Ertuğ, Nurcan 34
Ertuğrul, Tayfun 124
Erüenal, Merve 102
Eryılmaz, Ali 124
Eryılmaz, Gülşen 28
Esenay, Figen Işık 38, 55, 189, 192, 216, 219
Eskimez, Zehra 38
Evli, Mahmut 34, 116
Eyikara, Evrim 184
Eyüboğlu, Gülcan 184
- F**
Fadıloğlu, Çiçek 159, 168
Faydalı, Saide 54
Fertelli, Tülay Kars 7
Fidancı, Berna Eren Eren 190
Fidan, Emine 124
Fırıncık, Sakine 71, 88, 205, 225, 229, 230
- G**
Geldi, Büşra Nur 156
Gel, Keziban Türken 127
Gençbaş, Dercan 16
Gerçek, Abdullah 51
Gezer, Derya 14
Girgin, Burcu Aykanat 10
Göçebe, Berna 106
Gökçe, Nur Begüm 34
Gök, Fulya Akgül 12
Gökler, Ezgi Nagihan 128
Gökşen, Oğuz 31
Gökşin, İlknur 69
Göktaş, Sonay 49
Göktepe, Nilgün 46
Gölbaşı, Zehra 3, 9, 50
Göl, İlknur 10, 19, 53
Göriş, Songül 61, 139
Gözen, Duygu 187
Gözüm, Sebahat 63, 171
Gözütok, Çiler 135
Gözüyeşil, Ebru 62
Güçlü, Aylin 196
Güdül, Hatice 221
Gül, Aysel 151
Gül, Duygu 170
Güler, Gülden 118
Güler, Nuran 130
Güler, Salih 44
Gülner, Emel 13, 17
Gülpak, Merve 71, 99
Gülsoy, Zühal 111
Gültekin, Ayşe Gül 164
Gül, Vahdet 24
Gümüştay, Mehtap 114
Gümüş, Aysun Babacan 87, 109, 170, 216
Gümüş, Kenan 22, 65, 121, 161
Günay, Aylin 33
Gün, Çiğdem 18, 97, 194
Gündoğdu, Fatma 6
Gündüz, Ceyda Su 229
Güneş, Aylin 19, 24
Güney, Esra 154
Güngörmüş, Zeynep 64
Güngör, Serap 148
Günüşen, Neslihan Partlak 21, 48, 160
Gürücüoğlu, Esra Arslan 5, 198
Gür, Emel 47
Gürhan, Nermin 112
Gürhopur, Fatma Dilek Turan 10
Gür, Kamer 165
Gürsoy, Elif 52
Güvenç, Gülden 39, 175, 179
Güvenc, Gülten 210
Güvendi, Hazal 75
Güvenir, Buket 33, 42
Güven, Şefika Dilek 39, 46, 96
Güven, Yasemin 108
Güzel, Özlem 117
- H**
Hançer, Ayşe Topal 148
Hangül, Öznur 84
Harmancı, Pınar 194
Hintistan, Sevilay 33
Hizmetçi, Eylem Toker 77
Hür, Sevgi 199, 206
Hüsmenoğlu, Muhteber 104
- İ**
İldız, Kadir 13
İlgaz, Ayşegül 171
İrmak, Burçin 174, 227, 230
Işık, Betül 70
Işık, Gülay Üstün 61
Işık, Kevser 147
İbrahimioğlu, Özlem 185, 207
İlhan, Sibel Erkal 35
İnan, Figen Şengün 89, 160
İnce, Sevecen Çelik 21, 48, 160
İnkaya, Bahar 106
İnkaya, Bahar Vardar 65, 145
İntepeler, Şeyda Seren 46, 79
İşci, Necmettin 209
İspir, Öznur 47
İster, Emine Derya 158
İyigün, Emine 210
- J**
Jafarov, Gülşah Ünsal 140
- K**
Kabasakal, Esma 204, 218
Kaçmaz, Hatice Yüceler 32
Kadıoğlu, Hasibe 52, 81
Kahraman, Burcu Bayrak 66, 232
Kahraman, Fuat 209
Kahriman, İlknur 33, 42
Kalanlar, Bilge 89, 116, 121
Kalkan, Nevra 29, 147, 223
Kamanlı, Hilal 34
Kanan, Nevin 7
Kankaya, Hülya 159, 168
Kantek, Filiz 98, 156, 202, 204
Kaplan, Ece 198
Kaplan, Emine 158
Kaplan, Neşe 43
Kaplan, Tuğçe 180, 183
Kapucu, Sevgisun 41, 80, 106, 164, 173, 215, 225
Kara, Alkay 173
Karabacak, Bilgi Gülseven 78
Karabacak, Ükke 22, 134
Karabulut, Özlem 18
Karacaoğlu, Yıldız 222
Karaca, Selda 167
Karaca, Türkan 51, 61
Karadağ, Ezgi 145
Karadağ, Ferda Saadet 84
Karadağ, Mevlude 11
Karadağ, Mevlude 4, 17, 20, 41, 149, 151, 201
Karagözoğlu, Şerife 5, 34, 45, 102, 111
Karahan, Azize 200
Karakas, Mehmet 73
Karakurt, Papatya 51, 107, 153, 161
Karakuş, İnci 158
Karali, Ece 84
Kara, Nezihe 199, 206
Kara, Özlem 164
Karapelit, Zeliha 113, 147
Kara, Pınar 98, 231
Karataş, Fulya 190
Karataş, Meral 50
Karataş, Nimet 222
Kargın, Maral 54, 68, 107, 112, 115
Kartal, Handan 156
Kartın, Pınar Tekinsoy 79, 139
Kaşıkçı, Mağfret 102
Kavak, Funda 194
Kavla, İlkay 63
Kavuran, Esin 40
Kavutlu, Merve 195
Kaya, Ayla 213
Kaya, Ayten 134
Kaya, Çiğdem 216, 226
Kaya, Didem 3
Kaya, Hakkı 102
Kaya, Hülya 30, 179

* Yazar isimlerinin yanındaki rakamlar sayfa numaralarını belirtmektedir.

- Kaya, Kezban 135
 Kaya, Nurten 167
 Kaya, Pınar 14
 Kaya, Şenay Şermet 145
 Kaya, Sümeyye 213
 Kaymak, Abuzer 158
 Kaymaz, Sevinç 168
 Kaymaz, Tuğçe Türten 106, 200
 Kayun, Filiz 52
 Kazak, Aysun 135
 Kertişçi, Remziye 49, 99
 Keser, İlkay 110, 180, 182
 Kesgin, Esra 100
 Kesgin, Makbule Tokur 59, 123, 127, 210, 212
 Keskin, Ayşe 31
 Keskin, Sultan Türkmen 197
 Keskin, Uğur 39
 Kitiş, Yeter 163, 170
 Kıcılı, Özlem 18
 Kılıç, Ayşe 210
 Kılıç, Hülya Saray 185, 207
 Kılıç, Mustafa 82
 Kırbaş, Nükhet 82
 Kırca, Tuğba 214, 222
 Kırca, Kamile 66, 133, 227
 Kırkan, Nurten 67
 Kırkbir, İlnur Buçan 123
 Kissal, Aygül 104
 Kızılay, Volkan 49
 Kıziler, Evrim 190
 Kızıl, Hamiyet 27
 Kızılırmak, Aynur 32
 Kızılırmak, Merve 71, 88, 205, 225, 229, 230
 Kocaağa, Fatma 136
 Kocabey, Meryem Yaşar 135
 Kocak, Mine Yılmaz 184, 203
 Koçak, Sona 131, 141, 142
 Kocakuşak, Tuğba 200
 Kocaman, Gülseren 46, 171
 Koca, Nevse Özlem Kaya 33
 Kocaöz, Semra 18, 32
 Koçaşlı, Sema 21
 Kocataş, Semra 130
 Koç, Elif Tuba 97
 Koç, Gülten 173, 174, 180
 Koç, Medine 104, 121
 Koç, Saliha 128, 134
 Koçyiğit, Hülya 45
 Koç, Zeliha 15, 44, 57, 86, 153, 167
 Koç, Zeynep 202
 Kök, Gülsah 210
 Kolcu, Merve 87
 Koptur, Aysu 60, 105, 145, 176
 Korkmaz, Gülçin 55
 Korkmaz, Merve 143
 Korkmaz, Özge 74
 Koru, Dilek 102
 Köse, Tekmile 31
 Köse, Yeşim 172
 Köşgeroğlu, Nedime 158
 Kozdere, Hande 200
 Küçükakça, Gülden 39
 Küçük, Emine Özer 164, 215, 225
 Küçük, Sibel 189
 Küçükyılmaz, Esra Türker 196, 201, 204
 Kudret, Yasenya 127
- Kulakaç, Özen 4
 Kulaksız, Ayyüce Tuba 21
 Kumsar, Azime Karakoç 39, 47, 159
 Kurban, Nevin Kuzu 56
 Kurşun, Şerife 196
 Kurt, Berna 190, 193
 Kurt, Can Ebcu Bekircan 106
 Kurt, Fatma Yılmaz 125
 Kürtüncü, Meltem 26, 109
 Kuru, Nilgün 69, 127, 194
 Kutlay, Emine 159, 168
 Kutlu, Nurhan 57
 Kutlutürkan, Sevinç 66, 92, 133, 147
 Kuzgun, Hürmüs 46
- L**
 Lafcı, Diğdem 217
- M**
 Malkoç, Aylin 127
 Mammadov, Betül 157
 Martlı, Emine Pınar 151
 Medina, Neisa 182
 Menekli, Tuğba 159, 168
 Merih, Yeliz Doğan 18, 135
 Mert, Hatice 55, 76, 102
 Mert, Tuğba 117, 152
 Metin, Zehra 50
 Milli, Medine 172
 Molaoğlu, Mukadder 7
 Mollaoğlu, Mukadder 102
 Mollaoğlu, Mukadder 6, 57, 62, 117, 138
 Molu, Birsal 212
 Muslu, Gonca Karayağız 127, 160
 Müsüroğlu, Seval 161
 Müsüroğlu, Seval Keloğlan 121
 Mut, Dilek 210, 215
- N**
 Nacar, Gülçin 54, 55, 119, 146, 203
 Nazik, Evşen 57, 62, 98, 149, 152, 217, 221, 231
 Nazik, Feyza 59, 158, 159
 Necipoğlu, Dilay 157
 Nelson, John W 63
 Nikbolu, Kübra Öner 178
 Noyin, Bedriye 36
- O-Ö**
 Öçal, Simge Evrenol 174, 188
 Oğul, Tanju 125
 Öksüz, Emine 210
 Oktay, Ayşe Aslı 71, 99
 Ökten, Çiğdem 65, 187, 208
 Olgun, Nermin 65
 Olmaz, Dilek 161
 Onancı, Müjgan 4, 17
 Öncel, Selma 72
 Öncü, Emine 76, 108, 144, 211, 222
 Önen, Ezgi 76, 108, 211
 Öner, Mücahide 107
 Orak, Nuray Şahin 172, 178
 Orgun, Fatma 66, 181, 186
- Orhan, Fatma Özlem 71
 Örsal, Özlem 103
 Örs, Sevilay Hebcan 82, 110
 Oskay, Ümran 156
 Oymak, Huriye Akça 150
 Ozan, Yeter Durgun 12, 13, 51, 61, 125, 126
 Özaydın, Tuba 115, 144
 Özbey, Harun 31, 80
 Özcan, Ayşe 196
 Özcan, Ayşegül 145
 Özçelik, Aysun Çakır 168, 177
 Özçelik, Çağrı Çövener 148
 Özçoban, Kardelen 135
 Özdamar, Mustafa Yaşar 24
 Özdelikara, Afitap 85
 Özdemir, Ahmet 72, 108, 132, 158
 Özdemir, Ezgi Arslan 90
 Özdemir, Feride 102
 Özdemir, Funda 208
 Özdemir, Hazal 209
 Özdemir, Nurgül 73, 137, 138
 Özdemir, Şeyma 186
 Özdemir, Tuğba 178
 Özdemir, Tuğçe 75
 Özdemir, Ülkü 139
 Özdemir, Zeynep 165
 Özden, Ayşe Nur 52
 Özden, Dilek 3
 Özden, Serpil 9
 Özdil, Kamuran 145
 Özel, Filiz 75, 88
 Özen, Nurten 84, 210, 215
 Özen, Tangül Aytur 202
 Özer, Özlem 97
 Özer, Zeynep 65, 187, 208
 Özkal, Fatma 83
 Özkan, Birgül 132, 229
 Özkan, Meral 26
 Özkan, Sevil 114, 175, 189
 Özkan, Sıdika 112
 Özkan, Yasemin 206
 Özkaptan, Bilge Bal 143
 Özkaraman, Ayşe 75, 135, 158
 Özkütük, Nilay 66, 163, 176, 181
 Özlük, Bilgen 67
 Özpancar, Nurhan 65
 Özşahin, Zeliha 146
 Özsavran, Musa 27
 Özsoy, Süheyla Altuğ 19, 188
 Öztunç, Gürsel 38, 148
 Öztürk, Aslıhan 90, 91
 Öztürk, Banu 124
 Öztürk, Deniz 29
 Öztürk, Elif Sözeri 66, 232
 Öztürk, Esmâ Ayşe 167
 Öztürk, Fatma Eryurt 167
 Öztürk, Fatma Özlem 90, 91
 Öztürk, Seher 178
 Öztürk, Semiha 190
 Özveren, Hüsnâ 13, 17
 Özyer1, Yasemin 25
- P**
 Parlas, Manolya 28
 Pazarcıkçı, Fahriye 183
 Platin, Nurgün 196
 Polat, Engin 125
 Polat, Hatice 68
- Polat, Hilal Türkben 63, 142, 205
 Potur, Dilek Coşkuner 8, 18
- S-Ş**
 Sabancıoğulları, Selma 47, 53, 58
 Sağlam, Zeynep 153
 Salih, Demet 31
 Salı, Seval 100
 Salman, Filiz 201
 Sanalan, Hülya 31
 Sançar, Behire 14, 96
 Saraç, Gizem 124
 Saraçoğlu, Esra 37
 Sarı, Ayşe 160
 Sarı, Canan 168, 177
 Sarıhan, Özlem 78
 Savaş, Mumin 207
 Savgat, Sibel 204
 Sayılan, Aylin Aydın 37
 Sekili, Ali Suat 18
 Serbest, Şehriban 128, 134
 Seren, Arzu Kader Harmancı 47
 Serin, Emine Kaplan 72, 108, 132
 Ses, Deniz 169
 Seval, Müge 27, 43, 82, 109, 124, 213
 Sever, Alaattin 115
 Sever, Gurbet 126
 Sevig, Emine Ümit 64
 Sevim, Burcu 214, 222
 Sevinç, Ganime 81, 155
 Sevinik, Hasan 59
 Seveler, Zeynep Kübra 16
 Sezer, Fatma 145
 Sezer, Hale 66
 Sezer, Tufan Aslı 38, 55, 91
 Sivri, Burçin 148
 Sivrikaya, Sibel Karaca 113, 122
 Sökmen, Serap 164
 Solmaz 231
 Solmaz, Perihan 216, 226
 Sonkaya, Murat Çağatay 198
 Sönmez, Deniz Zeynep 192
 Sönmez, Ebru 70
 Sönmez, Mehtap 59
 Sönmez, Mehtap Omaç 106
 Söylemez, Neslihan 172, 177, 190
 Sözer, Gülşen Ak 137, 221
 Süha, Burcu Kübra 5, 45
 Suluhan, Derya 190
 Sümen, Adem 72
 Sürücü, Şenel 168
 Suveren, Eylem 74
 Suzan, Özge Karakaya 152
- Şafak, Şadiye 157
 Şahin, Asiye 25, 114, 219
 Şahin, Ayşegül Oksay 117, 154, 162
 Şahin, Berrak Mızrak 23, 52, 158
 Şahin, Ebru 86
 Şahin, Eda 179
 Şahin, Elif Demircioğlu 162
 Şahin, Hilal 24
 Şahin, Merve 153
 Şahin, Özlem 7
 Şahin, Türkan 72, 108, 132

Şantaş, Fatih 97
 Şat, Sultan Özkan 136
 Şen, Çiğdem 141
 Şendağ, Esengül 81, 155
 Şendir, Merdiye 27
 Şenel, Makbule 89, 116, 121
 Şener, Asuman 15, 86
 Şen, Hatun 104
 Şenol, Şule 28
 Şentürk, Arzu 79
 Şentürk, Seher Gönen 29
 Şentürk, Sibel 97
 Şenyuva, Emine 30, 105, 179

Şimşek, Nuray 34, 116
 Şimşek, Sedanur 84
 Sinan, Özlem 131, 170
 Şişman, Fatma Nevin 41, 50, 75, 100, 166
 Şıpkın, Sevinç 109, 216

T

Tambağ, Hatice 62
 Tamer, Fazilet 37
 Tan, Mehtap 68
 Tanrıverdi, Derya 35, 112, 202
 Tanrıverdi, Ömer 172, 190
 Tanrıverdi, Seher 172, 177, 190
 Tanyer, Deniz Koçoğlu 115, 133
 Taşcı, Sultan 139
 Taşçı, Sultan 99
 Taş, Filiz 64, 71, 99
 Taşhan, Sermin Timur 12, 49, 54, 55, 119, 146, 203
 Taştan, Ahsen 85
 Taştan, Hafize 78
 Taştan, Özlem 84
 Tatlı, Halim 159
 Tek, Ahmet Duran 74
 Teke, Günseli 132
 Tekin, Asiye 81, 155
 Tekin, Fadime 195
 Tel, Havva 121
 Temel, Elif 39
 Temur, Kübra 41
 Tercan, Bahadır 88
 Terzi, Handan 60, 70, 104
 Teskereci, Gamze 4, 219
 Tezel, Ayfer 90, 91
 Tiryaki, Öznur 98, 119
 Tokat, Merlinda Aluş 186
 Toker, Akif 53, 58
 Topal, Sümeyra 11, 152
 Topçu, İbrahim 67
 Toprak, Filiz Ünal 5, 43, 218
 Toru, Fadime 217
 Torun, Tuğçe 150, 181, 197
 Tosun, Esen 74
 Tosunöz, İpek Köse 38, 148
 Tuğut, Nilüfer 10
 Tülüce, Derya 147
 Tümer, Adile 82, 110
 Tuna, Halil İbrahim 181, 211, 228
 Tuna, Pınar Tunç 181
 Tunca, Mustafa 124
 Tuncer, Zehra 50
 Turan, Sevcan Atay 6, 220
 Türe, Aysun 158

Türk, Kübra Erturhan 152
 Türkleş, Serpil 79, 96, 118
 Türkmen, Ayşe Sonay 114
 Türkmen, Emine 46
 Türkmen, Yıldız 48
 Türkoğlu, Melda 66
 Tütüncü, Ayşenur 221
 Tuzcu, Ayla 207
 Tüzer, Hilal 106

U-Ü

Uçar, Serpil 35
 Uçar, Tuba 49, 54, 119
 Uğur, Esra 22
 Uğur, Hacer Gök 134
 Uğurlu, Ziyafet 200
 Uluçay, Rabia 34
 Uludaşdemir, Dilek 189
 Ulupınar, Sevim 105, 179
 Ulutaşdemir, Nilgün 195, 199, 207
 Uncu, Fatoş 150
 Uncu, Sevil 46
 Urvaylıoğlu, Aydan Eda 92
 Uslu, Esra 181
 Usta, Esra 56, 156
 Utli, Hediye 172, 177, 190
 Uygen, Zeynep 148
 Uysal, Derya Akdeniz 117
 Uysal, Neşe 218
 Uzdil, Nurcan 34
 Uzel, Asiye 86, 105
 Uzgör, Füsün 135
 Uzundurukan, Süeda 162
 Uzun, Meryem 155, 225, 227, 230
 Uzun, Şenay 156

Üğücü, Güzide 215
 Ünal, Esengül 77
 Ünal, Melike 74
 Ünsal, Alaettin 23
 Ünsal, Ayla 107, 153
 Ünver, Gamze 211, 228
 Ünver, Gamze Tunçer 47
 Üstün, Besti 89
 Üstün, Gonca 121
 Üzen, Şengül 125

V

Vanlıoğlu, Beyza Nur 148
 Vatan, Fahriye 66
 Vayisoğlu, Sümbüle Köksoy 144
 Vayisoğlu, Sümbüle Köksoy 76, 108
 Verdi, İlnur 159
 Vural, Birgül 104

Y

Yaman, Şengül 5, 136
 Yangın, Hatice Balcı 4, 28
 Yardımcı, Tuğba 55, 76
 Yavaş, Gülfem 178
 Yavuz, Cemil 48
 Yaymacı, Veli Fehmi 111
 Yazgan, Eda Özge 12
 Yazıcı, Ercan 70

Yeşilbalkan, Öznur Usta 159, 168
 Yeşilbaş, Hande 98
 Yeşilçınar, İlnur 39, 175, 179
 Yetimoğlu, Merve 80
 Yiğit, Gülcihan 165
 Yiğit, Rana 117, 213, 215
 Yıkar, Seda Karaçay 57, 62, 149
 Yıldırım, Arzu 24, 78, 101
 Yıldırım, Aytolan 67, 140
 Yıldırım, Gülnur 8
 Yıldırım, Hilal 147
 Yıldırım, Nezaket 63
 Yıldırım, Tuğba Aydın 170
 Yıldız, Dilek 84, 190
 Yıldız, Ebru 217
 Yıldız, Ezgi 10
 Yıldız, Fatma Tok 42, 45, 102
 Yıldız, İlnur 42, 45, 102
 Yıldız, Nihal 149, 226
 Yıldız, Tuğba Altuntaş 12
 Yılmaz, Aslı 38, 161
 Yılmaz, Cemile Kutmec 80, 85
 Yılmaz, Cemile Kütmeç 218
 Yılmaz, Duygu Vefikuluçay 33, 60, 86, 105, 145
 Yılmaz, Emel Bahadır 86
 Yılmaz, Emine 158, 159
 Yılmaz, Esra Doğan 13, 17
 Yılmaz, Feride Taşkın 39, 47, 58, 159
 Yılmaz, Kıymet 128
 Yılmaz, Kübra Kaya 178
 Yılmaz, Meryem 148, 152, 155
 Yılmaz, Pınar 155
 Yılmaz, Ümmiye 104
 Yolaçan, Hazal 145
 Yorgancılar, Fatma Ezgi 67
 Yücel, Burcu Opak 41, 201
 Yücel, Çiğdem 174, 188
 Yücel, Şebnem 134
 Yücesan, Ayşe 16, 128, 204
 Yücesoy, Hüsne 146
 Yüceyurt, Nil Küçük 105, 179
 Yüksekaya, Sevilay Erden 152
 Yüksel, Çiğdem 84
 Yüksel, Nazan 153
 Yulu, Nuran 216
 Yurdagül, Nevin İnan 192
 Yurdakul, Zeynep 189, 219
 Yurt, Seher 81
 Yurtseven, Şeyma 152
 Yurttapan, Enis 119
 Yurttaş, Afife 36
 Yürümezoğlu, Havva Arslan 46
 Yuttaş, Afife 40

Z

Zaybak, Ayten 22, 185
 Zengin, Seher 73
 Zeybek, Ceren 18
 Zeybek, Hamza 165

5. Uluslararası

16. Ulusal

HEMŞİRELİK

Kongresi

Küresel Değişim Rüzgarları ve Hemşirelik

Kongre Başkanları

Prof. Dr. Tülin BEDÜK

*5. Uluslararası 16. Ulusal Hemşirelik Kongresi
Eş Başkanı*

Prof. Dr. Ayfer TEZEL

*5. Uluslararası 16. Ulusal Hemşirelik Kongresi
Eş Başkanı*

Bilimsel Sekretarya

Yrd. Doç.Dr. Figen Işık ESENAY

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
fesenay@yahoo.com*

Öğr. Gör. Blm.Uzm.Sultan TÜRKMEN

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
sturkmen@ankara.edu.tr*

Arş. Gör. Blm.Uzm. Tufan Aslı SEZER

*Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
tasezer@ankara.edu.tr*

Organizasyon Sekretaryası

D Event Turizm Organizasyon

Hilal Mh. Rabindranath Tagore Cd.

No:70/3 Yıldız 06550 - Çankaya / Ankara

Tel: +90 312 438 10 39

E-mail: info@devent.com.tr

Web: www.devent.com.tr